

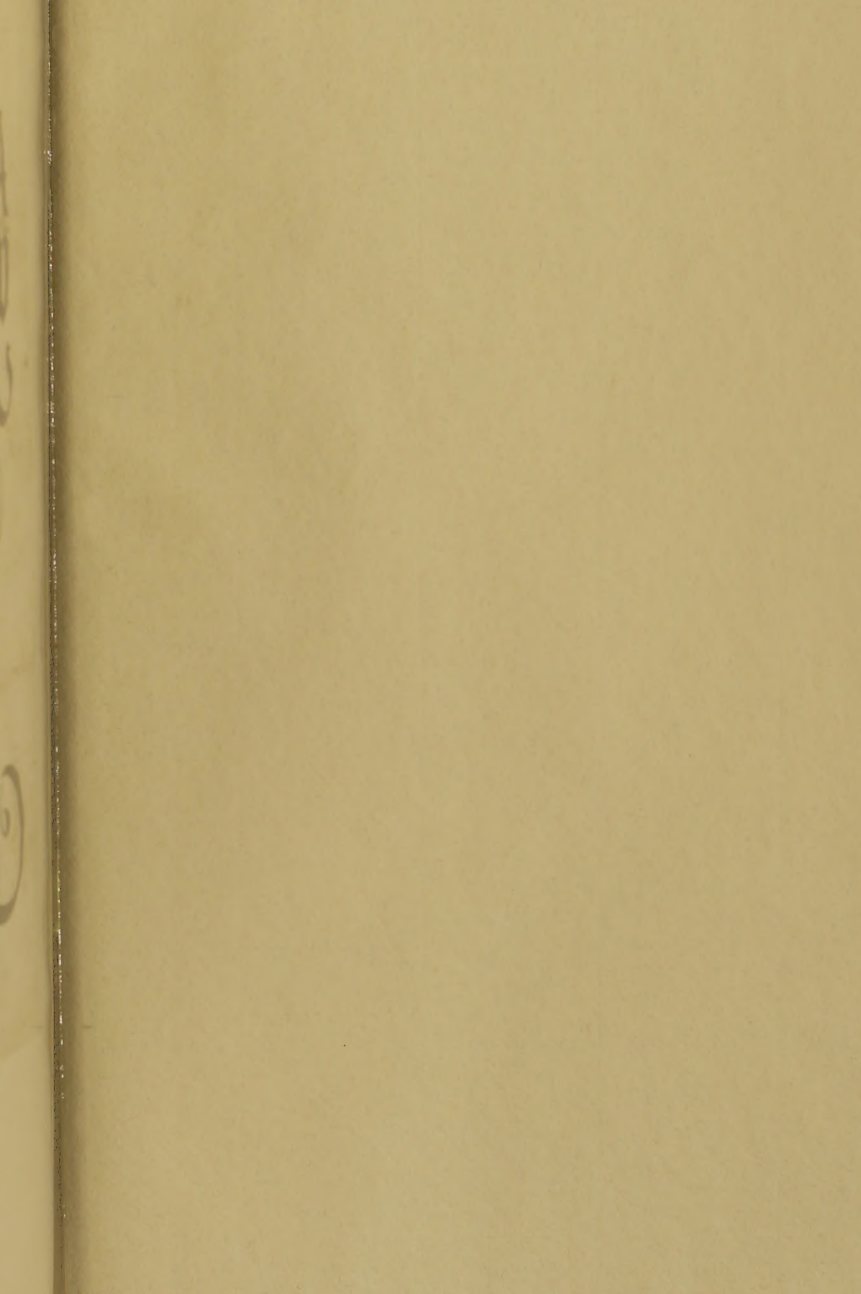

S
omni de sing
nisi singu
am
nisi
misi
pisi
E

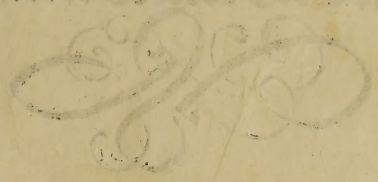

Index
huius op-
eris libri co-
ntinentium
in figuris et imagi-
buz ab initio mundi.

*Auctor huius libri est Hartmannus Schedel Doctor Patavinus
natus Nambergenfis ubi videtur esse sol. 25. in vita
Matthaei Medici Perusini.*

unvollig
hochmüth
onckel
unruhe
in dem
idolmorden da end

Handwritten text at the bottom of the page, likely a library or archival stamp, which is mostly illegible due to fading.

Tabula operis hui⁹ de tem
poribus mundi. vt historiar reruq; ceteraru ac
vrbu in se sparsim varieq; descriptar. Exoptati
singula facilia inuentu sint iuxta seriem Alpha
beti nomia rerum sut ordinata. E directoru cu
ius rei nominis nuerus apprensus charta folio
rum indicat.

Aron vir fuit eloquens et
summus ponsifer **XXIX**
Aron quatuor habuit fili
os. folio **XXIX**
Abbas fuldens perpotes
fuit folio **CLXXXIX**
Abbas siculus claruit illis
tribus folio **CCXLII**
Abacuc ppheta pphetavit contra Nabuchodo
nosor et Babilonem **LV**
Abderas rex Crete. primo mellis vsum collige
di inuenit **XXXIII**
Abdias qre meruit spm pphie **XLIX**
Abdo propheta pphetavit contra vitulos au
reos **XLVIII**
Abdon iudex fuit in israhel **XL et XLI**
Abdon et iennen subreguli romani **CXX**
Abel secundus filius ade et primus martyr **IX**
Abessan iudex fuit in isrl **XL et XLI**
Abimelech quintus iudex hebreor filius natu
ralis illegitimus in gedonis **CCXXVII**
Abialon iudex fuit in israhel **XL et XLI**
Abiathar sacerdos fuit in veteri testamento vi
de folio **XLI**
Abia qrtus fuit iudeor rex **XLIX**
Abiuth genuit Elyachum **LXIII**
Abraham fuit filius Thare **XXI**
Abraham occidit qnq; reges assirior **XXI**
Abrahe vxores et qui ex his fuere filij **XXI**
Abrahe pcepit deus ymolare filiu suu **XXII**
Achab rex israhel multa mala fecit suisq; vxoris
sue Iesabel **XLIX**
Achaz rex iuda ydolatra fuit pessimus **LV**
Achaz et socij sui martyrio se coronati **CXII**
Achata regio quo describatur **CCCLXXVI**
Accessum altaris Celestius papa statuit sacer
dotibus **CCXXVI**
Achitob sacerdos filius phinees **XLI**
Achimelech sacerdos fuit in veteri test **XLI**
Achimas filius sadoch ponsifer **XLVIII**
Achis filius rex ytalie siue latinor **XLIX**
Achitob fuit ponsifer i veteri testameto **LIII**
Accursius legum doctor clarissimus **CCXI**
Aa prima fuit vxor lamlech. **X**
Aadalbert⁹ Eps⁹ pragensis **CLXXXII**
Adam format⁹ e de limo terre. quado et vbi fu
it formatus vide folio **VI**
Adam et Eva quot annis vixit et quot ge
nerant filios **IX**
Adauctus Romanus Patricius vir christia
nus folio **CCXIII**
Ade precepta que fuere et que eius pnia **IX**
Adeodatus papa patria Romanus **CLIII**
Adeobaldus Episcopus vir magne sanctitatis
folio **CLXXXII**

Adeulphus Anglor Rex vir christianissimus.
vide folio **CLXX**
Adaldus ageluphi regis filius **CLII**
Adolphus impator i plio fuit occasus **CCIX**
Adozari ceperunt principes gentium tempore
Reuel Ragu. **XVI**
Adozabatur primo a gentibus Belus **XVII**
Adozabatur illis temporibus Sol deus gen
tilis **XXV**
Adozabatur dyana prima dea **XXV**
Adozabatur Ceres dea frugum **XXV**
Adozabat populus in Egipto boue **XXIX**
Adozari statum auream statuit Nabuchodo
nosor vide folio **LV**
Adrianus cognometo helius impator **CXII**
Adrianus papa pms pna Roman⁹ **CLXV**
Adrianus papa scds pna Roman⁹ **CLXX**
Adrianus papa terci⁹ pna roman⁹ **CLXXI**
Adrianus qrtus papa naco Anglie **CCII**
Adrianus qntus papa pna genueis **CCXV**
Affra virgo ex matre biliana **CCXV**
Africa tercia pars terre vide habeat no
men vide folio **XIII**
Agamenon frater regis menelay et dux ex
ercitus grecor **XXXVII**
Agathon abbas vir sanctus **CXXXIII**
Agapitus papa patria Romanus **CLIII**
Agapitus illustis adolescentulus et martir
vide folio **CCVIII**
Agatha Sicula virgo genere nobilis **CXX**
Agatho primus papa nato Sicul⁹ **CLVI**
Agapitus secundus papa natione Romanus
vide folio **CLXXVI**
Agarem venit ab agar in Sarraceni **XXI**
Aggeus ppheta in numero minorum duodeci
mus **LXIII**
Agnes vgo sca et vita clarissima **CXXXIII**
Agnus dei ter dici in missa stantit papa Ser
gus vide folio **CLVII**
Agriculuram et fructu molis terere ceres do
cuit vide **XXV**
Agriculuram ysis docuit Egiptios **XXIX**
Agrippa Siluius Rex albanor siue ytalor re
gnauit post patrem suu **LII**
Agrippina fuit coniunx Germani **XCVII**
Aistulph⁹ rex lagobardor fuit **CLXIII**
Aymon Anglicus ordinis minorum vir
doctus **CCXIII**
Alaricus Rex Gothor magna comisit pre
lia cum Romanis **CCXXV**
Alanus doctor celeberrimus **CCXXI**
Albania regio que fuit vide folio **XLVI**
et folio **CCCLXXVI**
Alba Siluius Rex ytalie fuit **XLIX**
Albertus Berengarij quarti filius Rex ytalie
vide folio **CLXXVII**
Albert⁹ beluacens miles gloriosus **CCIII**
Albertus magnus Suevus. Epus Radispo
nensis vide **CCXIII**
Albertus de Carpano vir sanctus **CCXII**
Albert⁹ primus Romanor impator **CCXX**
Albert⁹ patavin⁹ ordis heremitar **CCXXVI**
Albertus brixianens vir scis **CCXXVIII**
Albert⁹ austrie dux Bohemie vngarieq; Rex

impauit annis duobus CCXLIII
 Albinus impator vorator marim^{us} CXVII
 Albinus epus Andegauensis CLXIII
 Alboici^{us} rex langobardoz vndeim^{us} CXLVII
 Alchim^{us} male intrant pontificiu^m LXXVII
 Alchimus pceptor fuit Caroli CLXVI
 Aldegisus desiderij filius regis langobardo-
 rum CLXVII
 Alexander regna quo fuerunt post mortem ei^{us}
 diuisa LXXV LXXVI
 Alexander magnus viscimus qrtus Rex ma-
 cedonu paucos populo quasi vniuersam vicit
 orbem LXXV
 Alexander qñ fuit natus plura apparuerūt p^{er}
 digia LXXVI
 Alexandria ciuitas fuit condita ab alexandro
 magno LXXVII
 Alexander filius Anthiochi Sirie et Asie rex
 semper fuit iudeis gratus LXXXIII
 Alexander aristoboli frater. apud iudeos pon-
 tificatu^m et regnum suscepit LXXXIII
 Alexandra vxor Alexandri regis iudeoz re-
 gnauit annis nouem LXXXVIII
 Alexand^{er} pnter fuit iudeoz LXXXVIII
 Alexius cōfessor dignissimus natione Roman^{us}
 nus vide folio CXXXV
 Alexander medicus predarus CXXXVI
 Alexander papa prim^{us} patria Roman^{us} CXI
 Alexander imparator vir magne prudentie fu-
 it. vide folio CXVII
 Alexander miles ex legione thebeoz CXXIII
 Alexander secundus papa patria mediolanen-
 sis. vide CXCI
 Alexander tercius papa patria senens^{is} CCH
 Alexander papa qrt^{us} natōe campan^{us} CCXI
 Alexander de ales doctor inrefragabilis. vide
 folio CCXIII
 Alexander de villa ber. professor sacre scriptur^e
 re. folio CCXIII
 Alexio^{us} papa qnt^{us} natōe creten^{sis} CCXXV
 Alexander papa sextus natione hispanus.
 vide folio CCLVII
 Alfonso rex fuit et Arrogantie regis filius vi-
 de folio CCLVIII
 Alpharabius magnus fuit pbus CLXXXI
 Apiadis mlti sancta claruit tpi^{us} i^{us}. CV
 Alphonfus impator a quibuidam electus non
 fuit tñ confirmatus CCXIII
 Alfacia germanici iuris prouincia est. vide fo-
 lio CCLXXXVII
 Altare holocaustozū quomodo fuit figuratum
 quere folio XXXIII
Amasias rex iuda bonū habuit inuicis sed
 malū finem LIII
 Amarias fuit pontifex iudeoz LIII
 Amalasuntha regina a gothis fuit plurimū ve-
 rata folio CLIII
 Amandus epus traictens^{is}. CXLVIII
 Amatheus filius chanaan a quo fuere amathi
 re folio XLIII
 Ambrosius epus mediolanen^{sis}. CXXXIII
 Ambrosius grecus dyaconus CXVII
 Ambrosius florentinus abbas vir doctus. vi-
 de folio CCXLV

Amelius et Amicus duo gentili similes fue-
 runt folio CLXIII
 Anynthas rex assirioz fuit XXXIII
 Amyntas fuit rex enā assirioz XXV
 Anuchus fuit rex duodecimus assiriozum. vi-
 de folio XXVIII
 Annadab post Moysen primus ingressus est
 mare rubz ceteris trepidantib^{us} XXX
 Amoreus filius chanaan. a quo fuere amozei.
 vide folio XLIII
 Amonte veniunt ab amon XXI
 Amos fuit tercius de duodeci pphet^{is}. LIII
 Amon hic malū fecit corā et percussus est a ser-
 uis suis folio LX
 Amri v^{el} Ambri rex fuit israhel XLIX
 Amutus rex italie fratre suū de regno eiecit et fi-
 liū illius occidit LIII
Ananym filius messaraym a quo Ananij
 et Laobini Eubarij XLIII
 Anan^{us} propheta increpauit asa iudeoz regem
 folio XLIX
 Anatharbas pbus scita genere claruit LX
 Anaximander pbus et medic^{us} pclar^{us} LXVIII
 Anaximenes pbilo. et medicus LXVIII
 Anaxagoras pbilosophus reliquit diuitias vi-
 de folio LXXI
 Anaximenes orator et alexandri magister vi-
 de folio LXXVIII
 Anna tres viros habuit successiue ex qb^{us} genu-
 it filios et filias. folio XCIII. et XCV
 Anna habuit sorore ex qua nata fuit Elisabet^{is}
 mater iohannis baptiste XCIII
 Annas pnter fuit iudeoz XCVI
 Anadetus papa natione grecus CIII
 Anastasius papa natōe roman^{us} CXXXIII
 Anastasius papa secundus patria romanus vi-
 de folio CXL
 Anastasius impator scis ē heretic^{us} CCLI
 Anastasia filia nobilissima CXXIII
 Anastasius ecclesie romane bibliothecarius vi-
 de folio CLXXX
 Anastasius tercius papa patria romanus que-
 re folio CLXXV
 Anastasius qrtus papa pñs romanus CQ
 Anchises ex dea venere genuit Eneam q regna-
 uit in italia XXXVI et XLIII
 Anchus Marcius quartus romanoz rex fecit
 sup tyberim pontē LVI
 Andreas Symonis petri frater et in cruce soci^{us}
 eius folio CVI
 Anglia regio quesit vide folio XLVI
 Angelus Gabriel salutauit virgines Mariam
 folio XCIII
 Anglie reges fuerūt Aedulphus et Eadmund^{us}
 folio CLXX
 Anglie regio que sit. qui fuerant illius princi-
 pus vide folio CCLXXXIX
 Annius fuit pcurator iudee XCV
 Anicetus papa natione Syrus CXIII
 Anseris clāgoie excitat^{us} ē manil^{us} LXIX
 Anselmus epus beluacens^{is}. CCH
 Anselmus epus vir sanctus CXCVII
 Antheus pbus atheniens^{is} LXXIII
 Anthiochi dicebāt oēs reges syrie LXXV

Anthioch⁹ theos rex syrie fuit LXXVII
Anthioch⁹ galeric⁹ asie & syrie rex LXXVII
Anthiochus magnus rex syrie LXXIX
Anthiochus epiphaneus rex syrie cōpult iude/ os ydolis sacrificare LXXXI
Anthiochus filius epiphaneus rex fuit syrie. vi/ de folio LXXXI
Anthiochus sedetes adhuc puer rex syrie vide folio LXXXIII
Anthiochus pius rex syrie LXXXVII
Anthioch⁹ spōdius rex syrie LXXXVII
Anthigon⁹ pōtifer fuit iudeor⁹ LXXXVIII
Antipater fili⁹ aristoboli & vxor ei⁹ crispis ba/ buerit quatuor filios & filia vnicā LXXXIX
Anthonius abbas egipti⁹ plura scripsit ad Eō staninū & ad ecclesias egiptias CXXXI
Anthonius pi⁹. xvj. romanor⁹ impator CXII
Antherus papa natione grecus CXVI
Anthoni⁹ de padua vir magne scitatis CCX
Anthonius de butrio iuridictor CCXLII
Anthonius cernisani⁹ medicine monarcha. vi/ de folio CCXLV
Anthonius Guaynerius celebratus medicus. vide CCXLVI
Anthonius archiepū⁹ florentinus CCLI
Anthonius rosellus natione etruscus iurido/ ctor. folio CCLVI
Anthristi aduentus qñ erit. & que illius psecu/ tio in sanctā ecclesiā CCLXIII
Annulū portari in quarto digito suasis prome/ theus. & eius vsū ipse inuenit XXVIII
Apius claudius cōsul roman⁹ LXXXI
Appollinaris rauennatus epūs CV
Appollinar⁹ laodicie syrie epūs CXXXIII
Appollinaris hieropolitanus epūs CXIII
Appelles hereticus fuit in grecia CXIII
Appollonius senator roman⁹ vir doct⁹ CXV
Appollonia virgo sancta & martyr CXX
Apostoli sunt in terrā diuisi CII
Apparitiō michaelis archangeli CLXXIII
Apuleius pbs platonis discipul⁹ CLXXIII
Aquas pessimas sanauit heliseus L
Aquileya vrbis a quo sup̄sit pncipiū L
Aquarū inundatio p̄maxima fuit CXLIX
Aquila iude⁹ sedes moſaice legi iterps CXIII
Arandi artem cū animalibus Noe dicitur inuenisse. vide XIII
Arad⁹ fili⁹us chanaan a q̄ fuere aradij XIII
Arabia fuit a saba filio chus XIII
Aram quartus filius Sem habuit quatuor fi/ lios & ab eo fuere Syri XV
Aran fuit sextus filius nachor XX
Aram tercius filius chare habuit vnū filium & filias duas vide XXI
Arare cū bobus Omagirus primo docuit. vi/ de folio XXVIII
Aracus astrolog⁹ & poeta fuit reputat⁹ LXX
Arator sacre romane eccleie cardinal⁹ CXLIII
Archa Noe quō fuerit edificata XI
Arcus pluuias quō apparuit XI
Archeus filius chanaan condidit opidum Ar/ chas vide XIII
Archa moysi q̄ cōtinebat in se vide XXXI
Archiphilas fuit pbs optimus LXXXIX

Archelaus parrator fuit galilee XCV
Archasius imperator Theodosij magni filius. vide folio CXXXIII
Arius qui & aralius dicitur quintus rex fuit as/ siriotorum XXV
Argiuorū regnū qñ incepit & quā fuerit in co/ rex primus. vide XXVII et XXIX
Argiuorū regnum accepit nomen ab argo rege/ quarto. vide XXIX
Argus fuit rex quartus argiuorū siue grecorū. vide folio XXIX
Aremulus filius rex italie posuit p̄sidū alba/ norū vbi nūc roma est LIII
Aristides pbs vir valde prudens LXXI
Archita tharentinus pbs LXXXIII
Aristoteles omniū pbor⁹ pnceps LXXXIII
Aristobolus filius iohannis bircani summus pontifer LXXXIII et LXXXVIII
Argentina ciuitas vnde sumpserit nomen vide folio CXXXIX
Aristides atheniensis epūs CXII
Armenia venit ab Iul filio aram XV
Arimantres septimus et octauus rex assiriotorū. vide folio XXVIII
Armeniaci qñ venerūt in imperiū. p̄ferim vsq⁹ alsaciam. vide CCXLV
Arnobius affricanus philosophus p̄clarus. vide folio CXXXVIII
Arnolph⁹ septim⁹ galloz ipator CLXXXIII
Arnulphus vir sanctus erexit episcopatū Lug/ duncensem. vide CXCH
Arnaldus de villa noua pbs CCXXXIII
Arphaxat tercius filius Sem a quo fuere chal/ dei. vide XV
Arriana facta est gothorū gens seductione im/ peratoris valenti CXXXIII
Arsan⁹ ochi regis filius tredecimus rex persaz vide folio LXXII
Arsenius monachus vir scissim⁹ CXXXIII
Ars imp̄rimendi libros his temporibus i ger/ mania fuit enata CCLI
Artes omnes vsui humano deseruientes sūt in/ uente a filijs Lamech X
Artem ferreā tubalchaym inuenit X
Artus fuit rex quintus assiriotorū XXVI
Artabanus fuit rex psari septimus LXX
Arrius hereticus quid senserit erroris. & quo/ modo sit mortuus CXXX
Arturus rex britannoꝝ christianissimus. vide folio CXLIII
Artabaris rex langobardorū CL
Aria prouincia que sit. & vnde habeat no/ men. vide XIII
Astanes filius gomer a quo sarmacia XVI
Astades rex fuit assiriotorū XXXIII
Astamus filius enee secundus rex latinorū fuit et dicitur rex albanorū XLIII
Asabel rex syrie promptus fuit vt affligeret fili/ os israhel L
Asarias pontifer pro zelo legis cōstanter resti/ tit osie regi iude L
Asaradon rex assiriotorū fuit filius Sennache/ rib vide LV
Assirior⁹ rex qñtus fuit arius XXV

Affiriorū regnū quando incipiebat deficere. vii
 de folio **LXII** et **LV**
Astronomus maximus fuit Iomichus. quartus
 filius noe. vide **XXIII**
Astrologus magnus fuit Prometheus. quere
 folio **XXVIII**
Astronomus Tales fuit cecilius a venula. vide
 folio **LIX**
Astrologus pmaximus fuit aracus **LXX**
Astrologus recomēdatus fuit Ptolomeus vi
 de folio **CXIII**
Astronomus optimus fuit Campanus. quere
 folio **CLXXXIX**
Astrologus doctus fuit Guido bonatus. vide
 folio **CXXIII**
Athanasius ordinis minoris doctor precipuus.
 vide folio **CCXXVIII**
Athur secundus filius. Sem a quo venit impe
 riū affiriorū **XV**
Athuerus vnde decimus rex persarum **LXXII**
 folio **quere**
Assumptio virginis Marie **CII**
Alas gigas astrologus septē genuit fili
 as nymphas **XXVIII**
Athalia filia achab sumptit regnum et occidit
 omne semen regni **L**
Athanasius episcopus Alexandrinus graues
 sustinuit psecutiones ab arrianis **CXXXI**
Athauspus rex fuit Gothorū **CXXXV**
Athene vel mīnerua a quo fuerit condita. vid e
 folio **XXVII** et **XLIII**
Athēnienses affecerūt mulieres triplici suppli
 cio. vide **XXVII**
Athila hunorum rex multas circubar debellā
 do regiones. et se se dei flagellū appellabar.
 vide **CXXXVII** et **XXXIX**
Athila rex hunorū quō fuerit mortuus **CXL**
Athēribes fuit pmi^{us} Countiorū rex **XL**
Auentinus filius rex italie fuit **LIII**
Augusta ciuitas a quo sit primo condita.
 vide folio **XCI**
Augusti dicebantur reges romani ab illo Au
 gusto. vide **XCIII**
Angustinus beati Ambrosij discipulus. quere
 folio **CXXXVI**
Augustinus de anthona vir plurimū doctus
 vide **CCXXVI**
Aulus gellius romanus orator grammaticeus
 insignis **CXIII**
Aurelianus romanorū impator **CXXI**
Aureliana ciuitas a quo fuerit condita. quere
 folio **CXXII**
Aurea virgo sancta et discipula eligi **CLIII**
Auricenna medicus pclarus fuit **CCI**
Auerrois medicus cōmentator **CCI**
Auensoar medicus cantuariensis **CCII**
Austria prouincia describit **CCLXXVIII**
Austria marchionarū fridericus primus con
 uertit in ducarū **CCIII**
Austrie duces quid compromiserūt baioarijs
 in adipsendo impiū vide **CCXXV**
Azarias filius oberb apbēta p̄dixit captiui
 tatem iudeorū **XLIX**
Azarias filius belchie pontifex **LV**

Basa tercius rex in israhel vi
 de folio **XLVIII**
Bablonia seu babilon vrbs
 a quo primo fuerit condita vi
 de **XXIII** et **LXV**
Bablonia cōditur **LXIX**
Babilone pmius rex fuit me
 redach. vide folio **LXII**
Bachus primo inuenit vinum in grecia. quere
 folio **XXVIII**
Baleus tecm^{us} erat rex affirior **XXVIII**
Balaam propheta filius Beor occiditur. vide
 folio **XXX**
Balsamum quales habeat arbores. et aliquan
 do crent in hiericho **L**
Balibasar rex erat babilonie **LXV**
Basilus magnus multorū monachorū institū
 tor et pater **CXXXIII**
Balachia regio que sit et que gens illius. vide
 folio **CCLXX**
Balachi dicunt flacci vide **CCXXII**
Baldus perusinus precellentissimus legisperi
 tus. vide **CCXXXVI**
Bamberga ciuitas vnde duxit nomen. quere
 folio **CLXXXII**
Baptisare omni die tēpore natiuitatis Leo pa
 pa secundus statuit **CLVI**
Baptismani tempore dux richoldus pedē re
 traxit. vide **CLXII**
Bassianus Feueri filius cognomento eureli^{us}.
 anthonius caracalla impator **CXVII**
Basilea ciuitas magna vnde duxit nomen. vi
 de folio **CCXLIII**
Basilidas fuit quidā hereticus **CXI**
Barnabas vnus ex septuaginta duobus disci
 pulis christi **CV**
Barthelemeus apostolus vnus ex senatorib^{us}
 celi. vide **CV**
Barnabe corpus cum eius euangelio inuentū
 est. vide **CXLI**
Barbara virgo orta ex nicomedia **CXXIII**
Barthelemeus brixianus vir doctissimus. vi
 de folio **CCI**
Barthelemeus pisanus ordinis predicatorū
 professor **CCXXVIII**
Baribolus legum doctor plurimū recomēda
 tus **CCXXX**
Barthelemeus de Saliceto iuriscultus. vi
 de folio **CCXXXVI**
Barthelemeus de vrbino ordinis heremitarū
 doctor **CCXXXVII**
Barbara cōiunx sigismundi post moriē impa
 toris cū caduere captiua ducit **CCXLII**
Barthelemeus de Montagnano medicus. vi
 de folio **CCXLV**
Bainaldus archiepūs colonienfis **CCVII**
Baldunus scōs rex hierosolime **CXCVI**
Bauari siue baioarij qui sint **XCVII**
Bauarorū regis filiā rex longobardorū duxit
 in vxorem **CL**
Bauarorū principes et ge rupertū dicebant du
 ces. vide **CLII**

Baiozariozū siue bauarozū metropolis ē salt-
 burga. vide **CLII**
Bauari siue baioarij qñ receperūt fidem carbo-
 licam. vide **CLIII**
Bauaros quō coegit carolus magnus **C**
Bauarie dux fuit cassilo **C**
Bauarozū principes dicebant reges illis tem-
 poribus **CLVIII** et **LXIX** et **LXXII**
Bauarozū dux **T**axillo duxit se pipino regi frā-
 cie cōmendatū **CLXV**
Bauaria venit in regnū francie per carolus ma-
 gnum. vide **CLXVII**
Bauarozū rex frater caroli secundi illis tempo-
 ribus mortuus est **CLXXII**
Bauarie dux henricus yngaros supauit. et de/
 inde venit in italiā **CLXXVII**
Bauarozū dux fuit eo tempore imperatozī re/
 bellis. vide **CLXXXI**
Bauarus hic vnus fuit in papā electus. quere
CLXXXVIII et **LXXXIX** et **XCI**
Bauarozū auxilio fuit iustinauus in imperiū
 restitutus **CLVIII**
Bauarozū duces vnde traxerūt ab hoc tempo-
 re originem **CCXXV**
Bauaria supioris germanie pūcia describit
 et vñ bauari a pñcipio traxerūt originē. vide
 folio **CCLXXXVI**
Bathuel tercius filiū nachoz genuit rebecca
 filiā et laban filiū **XX**
Beda anglicus presbiter et dictus venera-
 bilis vide **CLVIII**
Belus pñ rex assirioz pūū hūit regnū **XVII**
Bela octauus fuit filiū nachoz **XX**
Bellorus erat rex assiriozū **XXXIII**
Bellatoz egregi⁹ fuit pic⁹ saturni fili⁹ **XXXV**
Bellū grecozū contra troyanos et destruccio de/
 scribitur troye **XXXVI**
Bella troyanoz qre fuerūt exorta **XXXVII**
Belocus rex assirioz. sub illo. pmissit deus Ja-
 cob terrā. pmissionis **XXVIII**
Bellū pūnicū cū hanibali seniore illis tpi⁹ est
 inchoatum **LXXXI**
Bellū Scipionis in quo mira gesta sunt et cete-
 rozū cōsulum romanoz **LXXXV**
Bellū ciuile cesaris et pompey erat execrandus
 vide folio **LXXXIX**
Bellū apd augustā et q in eo sunt occasi **XCII**
Bellus grauissimū cōmisit gracionus impatoz
 apud argentinā **CCXXIII**
Bellū maximū gesserūt in romanos radagul⁹ et
 alaricus gothozū reges **CCXXV**
Bellū magnū est cōmissum tpe valentiniani im-
 peratozis **CCXXVII**
Belisarius patricius vir in armis strenuus vi-
 de folio **CXLV**
Bella maxima cōmisit belisarius **CXLV**
Bellandi mores q sunt gent⁹ scythice **XVIII**
Bella gessit in franciā orientale arnolphus im-
 peratoz. vide **CLXXIII**
Bellū fuit atrocissimū inter regē francie et regē
 anglie cōmissum **CCXXVII**
Bellū fuit exortū inter fratres beate marie theu-
 thonicoz et regē polonie **CCLI**
Benadab rex Syrie bellante cōtra regē achab.

vide folio **L**
Benedictus abbas italicus monachoꝝ pater.
 vide folio **CLXIII**
Bndictus pp⁹ pñus pñia romanus **CXLVI**
Benedicere sal⁹ laquā alexander papa pñmus
 instituit **CXI**
Benedictus papa secundus siue iunior patria
 romanus **CLVI**
Bndicti abbatis corpus est eo tpe translatum.
 vide folio **CLVIII**
 Et iterū est translātū **CLXIII**
Benedict⁹ tercius papa pñia roman⁹ **CLXX**
Bndict⁹ pp⁹ qñ⁹ patria romanus **CLXXXII**
Benedictus papa quintus patria romanus vi-
 de folio **CLXXXVIII**
Benedictus sextus papa patria romanus vide
 folio **CLXXXVIII**
Benedictus septim⁹ papa patria romanus vi-
 de folio **CLXXX**
Benedictus octauus papa patria Tusculanus
 vide folio **CLXXXV**
Benedictus nonus papa patria Tusculanus.
 vide folio **CLXXXV**
Bndictus decim⁹ pp⁹ narōe campan⁹ **CXCI**
Bndictus papa. xi. narōe tarusin⁹ **CCXIX**
Benedictus duodecimus papa patria Tolosa/
 nus. vide **CCXXIII**
Benedict⁹. xij. papa adulterin⁹ **CCXXII**
Berillus ep⁹ vir doctissimus **CCVIII**
Bernardus rex italie Caroli magni nepos. vi-
 de folio **CLXVIII**
Berno abbas vir magne sactitatis **CLXXIII**
Berengarius prim⁹ ipatoz italie **CLXXVI**
Berengarius scōs impatoz italie **CLXXVI**
Berengari⁹ terci⁹ impatoz italie **CLXXVI**
Berengarius qrtus ipatoz italie **CLXXVII**
Berengarius errauit circa sacramentū eucharis-
 tie. vide **CXC**
Bernardus abbas clareuallens **CXCVIII**
Bernardus cōpostellanus doctor iuris. quere
 folio **CCXIII**
Bernardinus Senensis ordinis sancti frāscisci
 professus **CCXLVIII**
Bentestanus caroli filiū ipatoz postea fuit de/
 posit⁹. et q fuerit causa vide **CCXXXIII**
Bessarion cardinalis grecus vir celeberrimus
 vide folio **CLII**
Bestualia pūcia describit **CCLXXXIII**
Bestiole cadebāt de celo issi tpi⁹ **CCXXIX**
Bas astianus pñmus philosophus qñ⁹ **LIX**
B de septe sapientibus **CLXXVI**
Bibertus lotaringie princeps **CLXXVI**
Bigamus pñmus fuit Lamech folio **X**
Bigamū ordinari cōclū apud sanctū petrum
 rome vetuit **CLXIX**
Bilibaldi episcopus natus est ex sancto Iri-
 chardo. vide **CLXII**
Bilbelmus imperatoz non tamen fuit cōfirmā/
 tus. folio **CCXII**
Bisanciam ciuitatem quis condiderit. quere fo-
 lio **LXIII**
Basius episcopus vir sanctus claruit. vi-
 de folio **CCXVI**
Blondus flauus vir doctissimus **CCXLVI**

Bobemoru regnu qñ habuit inituz. vide folio **XXIII**
 Bobecius vir christianissimus **CXLI**
 Bobem ill' dieb' receperit fide catholica. ⁊ q fuerat duces ill' gentis **CLXXVII**
 Bobemos heimicus tercius fecit imperio romano tributarios **CLXXXIX**
 Bobemie ducem fridericus primus creauit in regem. vide **CCII**
 Bobemia cū situ suo describit **CCLXXXIII**
 Bebecca p̃ia ybi sit sita vide **CLXXV**
 Bobemoru heresim Sigismund' impator statuit extirpari **CCXXXIX**
 Bononia ciuitas a quo p̃mo cōdita **LXII**
 Bonifaci' p̃p p̃m' natōe roān' **CXXXIII**
 Bonifacius secundus papa natione romanus vide folio **CLXIII**
 Bonifacius tercius papa patria romanus. vi/ de folio **CXLVIII**
 Bonifaci' q̃r' p̃p natōe marfus **CLVIII**
 Bonifacius papa quintus natione campanus vide **CL**
 Bonifacius archiep̃us maguntinens. **CLXI**
 Bonifacius sextus papa natione Tuscus. vide folio **CLXXII**
 Bonifacius septimus papa male intrauit. vide folio **CLXXX**
 Bolffgangus episcopus Ratisponensis succ' vir fuit sanctus **CLXXXII**
 Bonauentura cardinalis natione tuscus. vide folio **CXXIII**
 Bonifacius octauus papa natione hermicus. vide folio **CCXIX**
 Bonifacius papa nonus patria neapolitanus vide **CCXXXII**
 Booz filius fuit Salmon **XL**
 Bos exiit in Egypto de flumine in festo seraphis ⁊ a pplo p deo colebatur **XXIX**
 Bos quide loq̃bat ⁊ quid vide **XCH**
 Bosius marchio celsus vir fuit magni inge/ nij. vide **CCLI**
Brandanus abbas vir scissim' **CXLIII**
 Brandeburgensis marchia ybi sit sita vi de folio **CCLXXXII**
 Bratislavia ciuitas a quibus fuerit edificata vi de folio **CCXXXIII**
 Brenus gallozu dux venit in italiā. multaru vz bñi fundamenta iecit **LXXII**
 Britannia maior q̃ sit. ⁊ que minor **XLVI**
 Britannorum rex plurimu est recōmendatus. vide folio **CLII**
 Brigida virgo casta ⁊ sanctissima **CXLIII**
 Britannoru siue anglozu rex fuit lucius vir sanctus. vide **CXV**
 Brigida. alias Birgitta deuotissima mulier vi/ vide folio **CCXXXII**
 Britia ciuitas quando et quare venit ad venetorum manus **CCXLV**
 Brutus cōsul fuit romanus **LXIX**
 Bruno primus carthusiensis fuit de Colonia oriundus. vide **CXCHII**
 Bruno ep̃us colonien. vir sanct' **CLXXXI**
Buda vrbz vngarie clarissima a qua cepit nomen. vide **CXXXVIII**

Bulgari ceperunt fide illis temporibus. quere folio **CLXX** et **CLXXI**
 Burgundia venit a dodamyn **XVI**
 Burgundi in magna copia rheni flumē in sede/ rūt. ⁊ postea facti sūt xpiani **CXXXIII**
 Burckhardus episcopus herbipolensis vir s̃s/ cius. vide **CLXIII**
 Burgundionū rex fuit rudolph' **CXLIII**
 Burgundie dux Hussiam obsedit. quā frideri/ cus tercius liberauit **CCLII**
 Bus secundus filius nachor: habuit duos fili/ os Beor ⁊ Balaam **XX**

Cayn p̃mogenit' Ade et Eue erat. vide **IX**
 Caynan fuit fili' Enos **IX**
 Cayo furius cōsul erat roma/ nus. vide **LXXXIII**
 Cayus cassius lōginus p̃sul roman' **LXXXV**
 Cayus iulius cesar lucij filius **XCH**
 Cayphas pōnser iudeozū erat **XCVI**
 Cayus caligula impator quartus **CII**
 Caeltanus theologus et philosophus. quere folio **CCLIII**
 Calix debet esse argenteus vel aureus statuit pa/ pa sephertius **CXIII**
 Calixtus papa natione romanus **CXIII**
 Calixtus secundus papa natione burgundus. vide folio **CXCVIII**
 Calixtus tercius papa natione byspanus vide folio **CCXLVI**
 Cham scōs fuit filius noe **XIII**
 Camuel fuit quartus filius nachor **XX**
 Cambises erat rex persarū **LXIX**
 Chanaan primus filius chani. a quo fuere cha/ nanei. vide **XIII**
 Candelabri figura que fuerit in veteri testamē/ to. vide **XXXII**
 Cantum cum organo decantari ordinauit papa Vitalianus **LII**
 Canon papa tracia oriundus **CLVII**
 Capadocia venit a mosoch filio iaphet **XVI**
 Capis filius rex fuit italie **LII**
 Capriui ducti sunt cū rege ioachim in babiloni/ am daniel cū suis. esechiel ⁊ mardocheus vi/ de folio **LV**
 Capta est tota iudea cū esechia rege **LX**
 Captiuitas iudeozū quādo incepit et quare de/ us permisit populu capi **LXIII**
 Capistranus claruit temporibus illis. vide fo/ lio **CCXLIX**
 Carmentis filia Euandri inuenit litteras lati/ nas. scilicet. A. b. c. ⁊ c. **XXXIII**
 Carthago vrbz a cartha opido sumpsit nomen vide folio **XL**
 Carthago ante romani fuit constructa ⁊ a quo. vide folio **XL**
 Carpentus filius rex italie fuit **LII**
 Carneydes erat magnus p̃bus **LXXXVIII**
 Carus romanozū imperator duos filios suos ad gubernacula imperij traduxit. quere infra folio **CXXIII**
 Carolus magnus quō coegit bauaros **C**

Carolus marcell⁹ pipini senioris fili⁹ rex fracie
 ⁊ dice⁹ e magn⁹ ex gest⁹ magnis **CLXIII**
Carolomannus caroli marcelli siue magni fili⁹
 erat. folio **CLXIII**
Carolus cu papa Adriano p⁹ sup⁹tiis sacrament
 sese ppetua obstrinxit amicitia **CLXV**
Carolus magn⁹ rex fuit francor⁹ **CLXVII**
Carolus magnus vbi fuit natus **CLXVII**
Caroli magni m⁹ vngara fuit **CLXVII**
Carolus magnus vinctus est in imperatore ro-
 manorū illis t⁹ibus **CLXVII**
Carolus magnus quas gētes vincebat filio ob
 christianor⁹ libertatē vide fo. **CLXVIII**
Carolus magnus quomō fuerit in corpe dispo-
 situs. folio **CLXVIII**
Caroli sedes fuit in aquisgrano **CLXVIII**
Carolus magnus debellauit Saxoniam. vide
 folio **CLXXIX**
Carolus scōs cognomento caluus impator fu-
 it romanorum **CLXXII**
Carolus tercius cognomento grossus impera-
 tor. folio **CLXXII**
Caroli magni p⁹genies possederūt imperiū ad
 annos centū ⁊ decē. Et illis t⁹ibus habuit fi-
 nem. vide folio **CLXXIII**
Carolus magnus fuit germanus natione. vide
 folio **CLXXVIII** **CCLXXXV**
Carolus rex sicilie fuit ⁊ potens **CCXV**
Carolus scōs rex sicilie **CCXVIII**
Carolus secundus rex Neapolitanus habuit fili-
 os sex. ⁊ quinq⁹ filias **CCXX**
Carolus quartus imperator regis bohemic fi-
 lius fuit. vide **CCXXIX**
Carolinas leges condidit carolus quartus. vi-
 de folio **CCXXIX**
Carnia prouincia in quibus terre locis sit vide
 folio **CCLXXVII**
Caroli q⁹ti sollicitatōe. capita apostolor⁹ petri
 et pauli sunt inuenta **CCXXXI**
Carolus quartus ex misericordia ei dedit pecu-
 nias qui sibi necē parauerat. vnde illū reuo-
 cabit a malo. vide **CCXXXI**
Carol⁹ poeta vir eruditiss⁹ erat **CCXLIII**
Carolus burgundionū dux p⁹ swecenses mor-
 te est trucidatus **CCLV**
Caseth fuit q⁹ntus filius nachor **XX**
Cassianus monachus iohannis crisostomi dya-
 conus. vide **CCXXV**
Casus sumarios decretaliū raymundus p⁹fecit.
 vide folio **CCX**
Caspar Schlick m⁹u cesarum cancellarius fuit.
 vide folio **CCXL**
Castra quare sint. et a quibus primo in monti-
 bus constructa **C**
Cathalogus regū assirior⁹ q⁹s sit vide **XVII**
Catho p⁹b⁹us plura docuit moralia **LXXXV**
Catho p⁹b⁹ p⁹m⁹ roman⁹ ⁊ iurista **LXXXV**
Catho posterior vtiens p⁹b⁹us **LXXXIX**
Cathilina consul romanus vir fuit valde dolor-
 sus. folio **LXXXIX**
Cathena sancti petri fuit data epō metensi. vi-
 de folio **CLXXIX**
Cecus fuit didimus vir magni ingenij. vi-
 de folio **CXXXA**

Celestinus papa natōe campan⁹ **CXXXVI**
Celestinus scōs papa natōe tuse⁹ **CXXVIII**
Cecilia virgo romana castitate splendida fuit.
 vide folio **CXVI**
Celestinus papa sext⁹ natōe romanus **CCV**
Celestin⁹ papa q⁹rt⁹ p⁹ria mediolanen⁹ **CCVIII**
Celestinus papa quintus patria Eferuentis.
 vide folio **CCXVIII**
Cecrops reliquit regnū argiuorū. ⁊ p⁹rim⁹ re-
 gnauit Atheniensibus **XXVII**
Cereuiscam facere germanos docuit primo ba-
 chus. vide **XXVIII**
Cerdo q⁹dā heretic⁹ a q⁹ cerdoniani **CXIII**
Ceream pascale benedicti statuit papa theodo-
 rus. vide **CLIII**
Ceres-cera frugū adorabat a gētib⁹ **XXV**
Cesarus et alij plures martires his passi sunt
 temporibus. vide **CXXII**
Cesarea regina p⁹raz m⁹l⁹ sancta **CLV**
Cesares dicebant⁹ romani principes a tempore
 Julij. vide **XCIII**
Chaldei fuere ab arphaxat filio sem **XV**
Chilō terci⁹ fuit de septē sapiētib⁹ **LIX**
Chus quartus fuit filius chani. a quo veniunt
 ethiopes. vide **XIII**
Chila v⁹it a tharbis filio ianan **XVI**
Chineus fuit filius chanaan **XIII**
Cinus erat doctor iuriscutis nominatissimus
 vide folio **CCXXVII**
Cipria venit a tharisa filio Janan **XVI**
Ciprus est quedā insula **XXXVIII**
Ciprianus doctor eccleie eruditissim⁹ **CXXI**
Circulatio q⁹n fuit instituta **XXI** ⁊ **XXII**
Circes potu quodā mutauit homines in best-
 as. vide folio **XLI**
Cirus primus rex fuit persarū **LXVIII**
Ciriacus vir sanctissimus **CXXIII**
Cirillus vir scōs m⁹l⁹ta p⁹betauit **CCXII**
Cithara apollo reperit. et artem medicine pri-
 mo inuenit. vide **XXVIII**
Citherinū boheci⁹ p⁹m⁹ excogitauit **CXLI**
Cuitates sūt scē q⁹dā v⁹lle swenie **CCXVII**
Cuitates loci orientalis sūt per Soldanū pluri-
 mum oppresse **CCXIX**
Claudius Cay caligule patruus impera-
 tor quintus **CIII**
Claudius poeta natōe hispan⁹ **CXXXIII**
Claudius secundus ⁊ Quintus frater ei⁹ im-
 peratores erant **CXXI**
Claudi⁹ uicofrat⁹ symphorian⁹ m⁹. **CXXIII**
Clareuallen. abbas fuit bernard⁹ **CXCVIII**
Clara v⁹go admirabilis ⁊ sancta **CCX**
Clara v⁹go sancta ordiis heremitar⁹ **CCXXI**
Cleobolus philosophus lindius. sextus. de se-
 prem sapiendbus **LIX**
Cleopatra egypti regina **LXXXIX**
Cletus p⁹p⁹ pontificat⁹ mun⁹ inuit⁹ accepit **CV**
Clemens papa patria romanus de regione celi
 montis. vide **CVIII**
Clericū in publico bibere aut vinū vendere. so-
 zimus papa vetuit **CXXXIII**
Clemens p⁹zelbiter alexandrinus **CCV**
Clericos posse recipere fundos ⁊ p⁹dia oblata pa-
 pa Urbanus statuit. sed in comuni **CXVI**

Clericoru carcere haberi apud episcopos statu
 it papa Eugenius **CLIII**
 Clemens secundus papa epus Bambergensis
 quere folio **CLXXXVIII**
 Clemens tercius papa patria roman⁹ **CCV**
 Clemens papa quartus natione Narbonensis
 vide folio **CCXIII**
 Clemens papa qnt⁹ nat⁹ de valcon⁹ **CCXXI**
 Clementinaz liber copositus est tpe clementis
 quinti folio **CCXXI**
 Clementinaz liber hic pfirmat⁹ e⁹ **CCXXVI**
 Clemens papa sextus patria Lemonicen⁹ vide
 folio **CCXXXVIII**
 Clemens papa septimus sedet annis quindecis
 quere folio **CCXXII**
 Clodouens rex franco⁹ primus franco⁹ xpi
 stianus folio **CLXIII**
 Clodrus fuit vltimus rex Atheniensiu vi
 de folio **XXVII et XLIII**
 Colebas apud nemphyim Syris **XX**
 Collosus solis fuit Rhodis lxx cubitorum al
 titudinis **XXVI**
 Collosus ingens solis simulacru corruit ex ter⁹
 remotu folio **LXXXII**
 Colonia ciuitas vnde habuit initiu **XC**
 Coluban⁹ abbas vir feritate plenus **CXLVI**
 Compomus pcurator iudee **XCV**
 Comedit multa Albinus vna cena sicuti ceteri
 multi folio **CXVII**
 Cometa apparuit illis temporibus clad⁹ mari
 mam significans **CLVII**
 Comete duo apparuerit ill⁹ t⁹ibus **CLXII**
 Cometa mire magnitudinis apparuit in italia
 quere folio **CLXXXIX**
 Comites de Lipa olim dicebantur de schwa
 lenbozch folio **CLXXX**
 Compofuit plura cantica ecclesiastica Fulbert⁹
 filr⁹ z Robertus rex **CLXXXVIII**
 Compofuit Salue regina Hermannus contra
 rius folio **CLXXXIX**
 Cometa ifignis magnitudinis appuit **CCXIII**
 Comites quindecim ex feneua coegit impator
 Rudolphus **CCXVII**
 Cometa apparuit significans chustianozu af
 flictionem folio **CCXX**
 Cometes apparuit designans morte regis fran
 cie folio **CCXXII**
 Cometa z illis apparuit t⁹ibus **CCXXV**
 Cometa illuxit morte pape ofignis **CCXXXIX**
 Comotiones ciuitatu italie quedam fuere vide
 fol⁹ **CCXC XCI XCIII zc**
 Cometa vis⁹ est plura p⁹ices mala **CCLIII**
 Coniurari in publico instituit Licurgius pro
 pter occultam luxuria **LII**
 Consules romani qn inceperunt z quare vide
 folio **LXIX**
 Consules romani q fuerut vide **LXXXIX**
 Conspirationes fecit Chastina cosul roman⁹
 vide folio **LXXXIX**
 Constantinus magn⁹ filius Constantij augusti
 in britania e⁹ creat⁹ impator **CXXIX**
 Constantius Constantin⁹ z Constantis filij fuere
 Constantini magni impatoris **CXXIX**
 Constantinopolis ciuitas imperialis vnde ce

pit nomen suum **CXXXIX**
 Constantinus fecit equo suo frenu ex clauo dni
 vide folio **CXXX**
 Constantinus magnus prohibuit amplius fie
 ri crucis suppliciu **CXXX**
 Constantinus ples edificauit ecclesias **CXXX**
 Conciliu nicenum quare z qn fuit celebratum
 quidue in illo diffinitu **CXXX**
 Conciliu vniuersale secundu fuit constantino
 politanu **CXXXV**
 Conciliu vniuersale terciu fuit Epbesinum vi
 de folio **CXXXVI**
 Conciliu qntu Calcedonense **CXXXVIII**
 Conciliu aurelianense iussu clodouei indicitur
 vide folio **CXLIII**
 Conciliu qntu apd constantinopolim **CXLV**
 Conciliu apud scni petru rome **CXLIX**
 Conradus impator male fuit vite **CXV**
 Conciliu rome lx epom **CXVIII**
 Concordia mlt⁹ sancta z ypoliti nutrit **CXXI**
 Concilium in Sinuesia ciuitate Cam panie vi
 de folio **CXXVI**
 Constantinus z Galerius imperatores fuerut
 vide folio **CXXXVII**
 Constantius tercius impator romano⁹ **CLIII**
 Constantius constantinopolitan⁹ impator **CLIII**
 Conciliu rome tpe martini pape **CLIII**
 Constantinus quartus impator Constantij
 augusti filius **CLVII**
 Conciliu vniuersale sextu apud constantinopo
 lim vide folio **CLVII**
 Conciliu Aquilegiense vniuersale **CLVIII**
 Constantinus papa nat⁹ de Syrus **CLX**
 Conciliu rome propter ymages adorandum
 vide folio **CLXII**
 Constantin⁹ qnt⁹ impator fil⁹ leonis **CLXIII**
 Constantin⁹ fere⁹ leonis fil⁹ impator **CLXIII**
 Constantinus papa scos nat⁹ de roman⁹ **CLXV**
 Concilium septimu Bretena mater Constantini
 collegit vide folio **CLXVI**
 Conrad⁹ p⁹m⁹ impator romano⁹ **CLXXXII**
 Conradus episcopus constantiensis vir sanct⁹
 vide folio **CLXXX**
 Conrad⁹ scos impator roman⁹ **CLXXXVI**
 Concilium vercellense illis temporibus habi
 tum est folio **CCX**
 Conradus eius nois tercius impator **CCI**
 Concilium lateranense agebatur illis tempo⁹
 bus folio **CCVI**
 Concordantias biblie cofecit hugo cardinalis
 vide folio **CCXIII**
 Concilium Lugdunense hic habuit initium vi
 de folio **CCXV**
 Conradus nepos impatoris friderici fue
 rit folio **CCXVI**
 Conradus impator friderici filius **CCXII**
 Concilium Tiennense habitum fuit illis tem
 poribus folio **CCXXI**
 Conciliu pisanu super ymone ecclesie fuit colle
 ctum folio **CCXXXVI**
 Conciliu constantiense durauit nouem et tri g⁹
 ta annis **CCXL et XLI**
 Constantia vrbis germanie quomodo sit ozna
 ta z vñ habeat nome suu **CCXL**

Concilium Basiliense fuit congregatum illis tem-
poribus et quod fuit dissipatum CCXLIII
Concilium florentinum hic initium cepit vice
folio. CCXLIX
Constantinopolis expugnatio quam sit facta per
turcorum populum CCXLIX et LXIXIII
Constantinopolitana urbs ex tempestate inau-
dita plurimum fuit conturbata CCLVII
Coradus celsus germanus poeta fridericus tercius
imperator in nurnberg laurea decoratus vi/
de folio CCLVI
Chore filius ysuar contendebat pro sacerdo-
tio cum aaron XXV
Chorinthi urbs a qua sit constructa XXXIII
Corsica insula in quibus terre locis sit vide fo-
lio XXXVIII
Corporale altaris bonifacius papa instituit.
CXLIX Statuit et fixus CXI
Cornelius papa natione romanus CXVIII
Coreisantes quidam per annum integrum pu-
nebant dei permissione CLXXXVII
Corporis christi solennitate cum octava ydibus
quartus instituit CCXIII
Coreisantes plures perierunt in ponte vno vi-
de folio CCXVII
Chorithia puicia ubi sit sita CCLXXXVII
Corinthiorum mores in electione principis qui
sunt vide CCLXXXVII
Cosdras rex persarum occupavit romanas p-
vincias et venit usque ibidem CXLIX
Cosmas et damianus christianissimi viri et medi-
ci fuerunt CXXIII
Cosmas medicus florentinus potentissimus
cuius CCXLV
Crates Atheniensis academicus philoso-
phus LXXXII
Creatio mundi secundum diuersos diuersimode cre-
ditur folio I
Creta insula in quibus mundi partibus sit vi-
de folio XXXVIII
Crispus stoicus philosophus natione cilius vi-
de folio LXXXI
Crispis quatuor habuit filios et vnicam filiam
folio LXXXIX
Crisina singulis annis in nouari statuit fabia-
nus papa CXVIII
Crispinus et crispinus martires CXXIII
Cristoferus martyr incompabilis magnitudi-
nis fuit CXXIII
Cristina virgo celeberrima CXXVII
Cristoferus papa cuius patria ignoratur vide
folio CLXXXII
Cristiani statuerunt expugnare iherosolimam
vide folio CXCHII
Crisoloras constantinopolitanus vir nobilis
fuit CCXXXVI
Cristiernus rex dacie vir christianissimus romam
perijt CCLIII
Crocantius ciuitatis descriptio CLXXXII
Cruceferorum ordo a quo habuit initium vide
folio CXXXII
Crux domini inuenta est sub eusebio papa vi-
de folio CXXVI
Cruces apparuerunt in vestibus hominum vi-

de folio
Crucefixus fuit yhus puer a iudeis CCI
CLXXIX
Acha regio que sit et ubi
vide fo. CCLXXXII
Adan filius regina a quo
venit ethiopes LXIII
Agobertus rex francorum
vide folio CLV
Damascus est in syria regi-
one XV
Damasceni veniunt ab his filio aram XV
Damascus quam et a quo fuit constructa XXIII
Damascus distat ab iherosalem itinere dierum
sex XXIII
Damascum tres reges christiani impugnaue-
runt XXIII
Damascus papa natione hispanus CXXXI
Dalmacie regnum quoniam se extendebat CLXXI
Damascus sedes papa natione bavarus vide fo-
lio CLXXXVIII
Damata urbs in egipto quod fuit a christianis ex-
pugnata CCX et XI
Dalmacia puicia ubi sit sita CCLXXXVII
Daniel propheta ductus est in Babiloniam vide
folio LXI
Dantes poeta et vates conspiciat CXXVIII
Dauid sedes rex in israel XLVI
Dauid propheta fuit filius isai de tribu iuda vi-
de folio XLVI
Dauid fuit vir robustus et rufus XLVI
Dauid cepit iherosalem et expulit chaneos et
israhelios XLVI
Dauid fecit numerari populum et displicuit deo
folio XLVII
Dauid habuit filios quos in iherosalem gene-
rauit quorum nomina vide XLVII
Darius rex persarum renouit israel in iudea.
vide folio LXX
Darius histaspis rex persarum fuit pro iudeis
vide folio LXX
Darius notus .x. piaz rex LXXII
Darius arsanis regis filius ultimus persarum
rex LXXII
Decimarum non solutione iburingi armis
obtinuerunt vide fo. CLVI
Decius imperator homo pessimus fuit CXXIX
Decretum quod primo composuit CXCHII et CCI
Et redigebant illis temporibus CCXI
Delioza prophetissa iudicauit israel vide fo-
lio IX et XXXVII
Democritus philosophus babiloni eripuit ocul-
os et in paupertate vixit LXX
Demas presbiter atheniensis LXXVI
Demostenes princeps oratorum LXXVIII
Demetrius phalensis cognomento presbiter LXXX
Demetrius soter rex syrie et alie multos iude-
os occidit LXXXI
Demetrius filius demetrii rex syrie LXXXIII
Demetrius macer rex syrie LXXXVII
Demetria virgo sancta CXXXII
Demonia expulit fortunas episcopus CXLVIII
Depositus fuit imperator wenzeslaus et qua-
re et quis fuit in locum surrogatus vide fo-
lio CCXXXIII et XXXIII

Deos gentiliū hermes dixit esse homines mor-
tuos LXXIII
Deo est filius vir aīo pfecte bon⁹ LXXIII
Desponsande consensus moleuit requirendus
ex consensu rebecca XX
Desideri⁹ ultim⁹ rex lōgobardoz CLXVI
Deusdedit papa patria romanus CL
Diana fuit prima dea vice folio XXV
Diaconi septē qui fuerūt CII
Diascorides medicus grecus CVII
Diadumeus impator vir pulcher CXVII
Diabolo sese obtulit papa silvester secūdus tpe
monachatus sui CLXXXI
Dignitares ecclesiace vendebantur tpe silvestri
tercij CLXXXVIII
Diluvium qñ fuit XI
Diluvii particulare pmaximum fuit in archaia
tempore iacob XXVI
Diluvii deualcōis factū in thessalia XXIX
Didim⁹ alexandrin⁹ cecus CXXXV
Diogenes magnus fuit pbū LXXIII
Dion nobilis pbū siracusā LXXVIII
Dionysius anapagita philozophus clarissim⁹
vide folio CIX
Dionysius abbas confecit compotum pascales
vide CXLIII
Dionysius corintheoz epūs CXV
Dionysius alexandrine eccie eps CXVIII
Dionysius papa ex monacho pontifex creatus
vide CXX
Dioeclesian⁹ ⁊ maximian⁹ ipatores CXXIII
Dionis iuris viriusq; peritissimus doctor vide
folio CXX
Din⁹ medic⁹ florentin⁹ CCXXIII
Dion philosophus ex perusie ciuitate ori⁹ vi
de folio CXI
Distinctio orbū tam celestium q̄ elementoz
vide folio VI
Distinctio celestiu terarchiar VI ⁊ CCLXIII
Discordia maxia inter venetos ⁊ genuenses vi
de folio CCXIII ⁊ XVII
Dodamin filius ianan a quo venit burgundia
vide XVI
Docuit multa moralia Ippocrates suos disci-
pulos LXXIII
Docuit zeno multa audire pauca loqui vide fo-
lio LXXIII
Docuit ⁊ socrates plura moralia LXXIII
Docuit sūt cōplura moralia Ippocrates vide
folio LXXIII
Docueruntq; multa ⁊ alijs philozophi vt pater
folio LXXIII LXXVIII ⁊ LXXXI
Doleū habuit p domo diogenes LXXIII
Docuit ⁊ catho ppulebra documenta cuz alijs
sequentibus libro presentī conscriptis vide
folio LXXXV
Domicilla virgo sanctissima CVIII
Domitian⁹ titi frater .xij. ro. impator CIX
Dominicus calderinus theoz luculentissimus
vide CCLII
Donat⁹ heretic⁹ a quo donatiste CXXXII
Donatus grāman⁹ ⁊ pbū pceptor beati ihe-
ronimi CXXXII
Donū sacerdotis haberi apud ecclesiā statuit

papa eugenius CLIII
Dominicus hispanus vir sanctitate ⁊ doctrina
decoratus CCLXXX
Donus secūd⁹ papa pñia roman⁹ CLXXX
Donus papa prim⁹ pñia roman⁹ CLVI
Dormiuit annis .lxx. epimenides philozoph⁹
vide LX
Dorothea virgo scā ⁊ gloriosa CXXV
Duces populi israhel quando inceperunt vide
folio LXXIII
Ductus quando sit ihesus in desertum XCV
Ducatus venetoz incepit illis dieb⁹ CLXI
Duces bohemic qui fuerunt a tempore fidei vi
de folio CLXXVII
Dulce nomen dñi nostri ihesu cristi tē. cui⁹ sit
virtutis hec oratio CXV
Eustantius archiepiscopus canthuariensis vi
de folio CLXXXII
Euo pari potestate prefuerunt ciuitatibus tem-
pore iohannis pape quarti. vnus arrianus.
alter catholicus CL
Eux b auarie beinricus supauit hungaros te-
inde venit in ytaliam CLXXVII
Eux burgundie nussiam obsedit. quā frideric⁹
terci⁹ cū exercitu liberauit CCLIII
Eux burgundionū carolus per swetenfes mor-
te est in bello truncatus CCLV
Eadmundus angloz rex vir
sa nctus CLXX
Edmundus archiepūs vir
scūs CCXII
Eduardus rex angloz mar-
tyr CLXXXI
Ebrietas fugere docuit ana-
tharsis LX
Ecclesia constantinopolitana acceptauit eē
caput et sedes oīm ecciaz CXLVIII
Ecclesia gaudere libertate statuit (et XLIX
bonifacius vt nemo ad illam confugiens ex-
trahatur CL
Ecclesiam posse habere temporalia urban⁹
papa statuit CXVI
Eclipsis solis ⁊ lune fuit. inde sequebat pesti-
lencia permaxima CLVII
Ecclesie romane qui principes fecerunt assiste-
tiam tempore Stephani pape quiti vide fo-
lio CLXXI
Ecclesia romana caput est omnium ecclesiarum
vide CXLVIII
Ecclesia romana in maximo stetit periculo. q̄a
pontifices a petri vestigijs discescerant vide
folio CLXXXIII
Eclipsis solis valde terribilis fuit illis tpiibus
folio CLXXXIX. Item alia CCIX
Ecellinus tirannus valde paduam oppressit
de folio CCXIII
Egyptij vocabant olim mersei XIII
Egyptus quando discescessit a regno per-
larum LXXII
Egesippus vir sanctus ⁊ doct⁹ CXI
Egildrudis regina anglie virgo CLIII
Egidius romanus ordinis heremitarum pri-
or CCXVIII
Egidi⁹ abbas natiōe grecus CLXI

Aula fili? Chus a quo et elei
 Exister quondam dicebat aurea
Achias pontifex fuit iudeor
 Eleazar sumus erat pontifex
 Eleutherius papa natione grecus
 Eleutherius qdā clarissimus miles
 Electos pape quā statuit Cōstātin?
 Electio impatoris romani p quos fieri debeas
 vide CLXXXIII. et vbi CLXXXV
 Eleutheri nonus exarch? natōe grec?
 Elisabeth sumus fuit pontifex
 Eliachyn fuit de linea christi
 Eligius nouimēsis epūs
 Elyud filius fuit achym
 Elizabeth mī Johānis euangeliste nata est ex
 ymēria sorore marie vginis
 Elizabeth monial saxonie mīl sancta
 Elizabeth filia regis yngarne mīl scā
Appedocles docuit tria esse in tota rerum
 veritate. vide
 Ennius poeta cūmicos
 Emerita lucij regis anglie filia virgo sancta vi
 de folio
 Emericus hungaror rex
 Encas enchise erat filius
 Encas filius rex latinor
 Enlimerodach frater nabuchodonosor
 Epbesus in quo terre loco sit vide
 Epimenides philosophus cretenis dormiunt
 annis. lxxv vide folio
 Epicurns atheniensis pbūs
 Epitaniū theretij d hq̄bauerit
 Epiphanius papienis epūs
 Epārū lugdunenses erexit arnulph?
Ara quid sit vide folio
 Eracayala fundenda corinthe habebāt pri
 cipatum
 Era scripserit greci ppter victoria troye.
 Eradius imperator partis orientalis
 Erasmus campan? epūs
 Erfordia magna vrbis vnde habuit nomen vi
 de folio
 Erichonius atheniensium princeps primus i
 greca cogitauit quadrigam
Edras vir sanctus reparauit libros quos
 chaldei combusserunt
 Esopus fabulator clarissimus
 Essei qui sunt et quomodo viuunt
Etates mundi sunt sex vide folio
 Etates homis que sunt folio VI. Et qua
 re ante diluuius fuit prolixior etas hominis
 q̄ modo
 Etas mundi secunda habet initium vide fo
 lio
 Etas mundi tertia capit principium vide fo
 lio
 Etas mundi quarta incept
 Etas mundi quinta hic cepit initium vide fo
 lio
 Etas mundi sexta incept
 Ethiopes veniunt a chus quarto filio Cham.
 vide
 Ethcus filius Chanaan a quo etbei vide fo
 lio

Ethgarus angloz rex
 Etas mundi septima in fine erit mundi vide fo
 lio
 Etas mundi vltima quando sit
 Elboya insula in qua sit mūdī parte vice
 folio
 Eueus filius chanaan a quo fuere euei id ē ga
 baonite
 Eno s filius Seth cepit nomen dōmini inuoca
 re
 Enoch chain fuit filius
 Enoch filius Jareth quando fuit natus vide fo
 lio
 Euar arabum rex insignis philosophus. vide
 folio
 Euaristus papa natione grecus
 Eufrosia virgo religiosa
 Eufrosina in habitu virili monacha vide fo
 lio
 Eugenia virgo sancta monacha
 Eugenius primus papa natione romanus vi
 de folio
 Eucherius lugdunensis episcopus vir sanctus
 vide
 Eugenius papa secundus patria romanus vi
 de folio
 Eugenius tercius papa pisus oriund?
 Eugenius quartus papa patria venetus vide
 folio
 Euristeus fuit primus rex lacedemoniorum vi
 de folio
 Eunomius hereticus a quō eunōmiani hereti
 ci
 Euangelium stando dicendum anastafius pa
 pa instituit
 Eustachius cognomento placidus
 Eusebius potentianus viri romani vide fo
 lio
 Eusebius papa natione grecus
 Eusebius episcopus cesaree palestine vide fo
 lio
 Europa Ence cū suis capitul?
 Euthices heresiarcha constantinopolitan? ab
 bas
 Euticianus papa natione thuse?
 Euphemia virgo nobilissima
 Europa secunda est pars terre. ⁊ vnde habeat
 nomen vide
 Erarch? italie prim? fuit lōginus
 finis vero exarchatus
Ezechiel propheta ductus est in babiloni
 am
 Ezechiel interfectus est illis diebus. vide fo
 lio

Abianus papa natiōe roma
 nus
 facies saturni quomodo oli
 repingebatur
 facies Jany quō depigeba
 tur a romanis
 familiaris pape Leonis qui
 in suspensio domino sedem a
 postolicam occupauit
 falcones pugnaverunt cum coruis. vide fo

lio
James maxima fuit rome tempore Benedicti
 primi **CXLVI**
James ingens per totam ytaliam **CXXXV**
Jaufus apud gallos epus **CXLI**
Jannus secundus rex fuit laurenti **XXXV**
Edus habuit imperator cum saracenis.
 ut singulis annis daret circa milia aureo-
 rum **CLXVI**
Jenix in thiro et sydone regnavit. ysumq; lraz
 condidit **XXXIII**
Jenix autis est unica in mundo **CIII**
Jenerator fuit menippus phus et seipm suspe-
 dit **LXXX**
Felix secundus papa natione romanus vide fo-
 lio **CXXXI**
Felix tertius papa natione romanus **CXX**
Felix papa quartus natione samius **CXLII**
Felicitas rona femina cu septē filiis **CXIII**
Felix papa natione romanus **CXX**
Felix pibiter Eusebius monachus et martires
 vide **CXXII**
Felix et adauctus martires **CXXV**
Felix quintus papa sedit annis nouem vide fo-
 lio **CXLII**
Ferraria insignis verba a quo fuerit ornata vide
 folio **CLIX**
Ferdinandus alphonfi regis ex concubina fili-
 us rex neapolitanus **CCLI**
Ficus libenter comedit ieno philosophus
 vide **LXXXIII**
Fidem xpianam acceperunt illis temporibus
 armeni et hiberi **CXXXI et XLVI**
Fidem suscepit britannia seu anglia tpe Lucij
 regis **CXV**
Fides et caprasius martires **CXXV**
Fidem xpi quando acceptauerunt basarij siue
 bauari et p quem vide **CLIII**
Fidem catholicam suscepit rex persarum. vide
 folio **CLV**
Fidem receperunt bulgari **CLXX et LXXXI**
Fidem receperunt schlaui **CLXXI**
Fides recepit arioldus rex danor. cui impator
 dedit frisiā **CLXXXI**
Fidem recepit rex normānor **CLXXII**
Fidem receperunt catholicam bohemi vide fo-
 lio **CLXXXVII**
Fidem receperunt ungari **CLXXXIII**
Filij machabei martiro sunt coronati vide fo-
 lio **LXXIX**
Lacet dicunt walachi **CLXXII**
Flandria cepit exordiu tpe caroli calui fo-
 lio **CLXXII**
Flagellantium secta hic habuit ortum vide fo-
 lio **CCXV et XXXV**
Florentia ciuitas a quo habuit originē. vide
 folio **LXXXVI**
Florianus frater taciti germanus imperatoris
 de re illo **CXXIII**
Flrunatus episcopus tudertinus vir san-
 ctus **CXLVIII**
Forfeus hibernie regis filius vir sanctus vide
 folio **CLIII**
Forchem in oppido Lodouicus tercius rex ere

atur romanozum
Et eodem oppido eligebat rex radolphus vide
 folio **CXCII**
Formosus papa post thessanum pontifex creaf
 folio **CLXXII**
Formice quomodo pugnauerunt in vno agro
 bononiensi circa pirum **CXCII**
Franco quida ex beatore filius priami ne-
 pos a quo francozum nomen est tractum
 vide **XXXVII**
Francia occidentalis et orientalis que sit vnaq;
 vide **XXXIX**
Francorum rex xpianus primus fuit clodoue
 vide **CXLI**
Franciscus seraphicus natione italus vide fo-
 lio **CVIII**
Fratricellarum heresis que. et quando fuerit ex-
 tincta **CXXI**
Franciscus maronis ordinis minorum theolo-
 gus **CCXXVII**
Franciscus petrarcha vir ingeniosus vide fo-
 lio **CCXXVII**
Franciscus albergorbus pclarus medicus vide
 folio **CCII**
Francia germanie superioris pducia deseri-
 bitur. et vnde franci ceperunt originem vide
 fo. **CCLXXXV. Similit fo. XXXIX**
Francia regni principes qui fuerant et que co-
 mmissa sunt prelia **CCLXXXVIII**
Franciscus carrariensium dominus vir splendi-
 dus **CCXXXIII**
Franciscus martini ordinis camellarum vir
 doctus **CCXXXVI**
Franciscus sabarella romane ecclesie cardina-
 lis **CCXLII**
Franciscus barbatus vir laudantissimus vide fo-
 lio **CCXLIII**
Franciae regioni mala succedebant tempora ab
 illis diebus **CCXLV**
Franciscus Efortia quartus mediolanensium
 dux **CCXLVIII**
Franciscus philsephus poeta laureatus vide fo-
 lio **CCXLIX**
Frater quida nomine nicolaus in heremo per
 annos multos vixit sine cibo corporali. vide
 folio **CCLVI**
Fruges emerferunt ab thegorina filio hō
 mer vide folio **XVI** Inde frigida bec re-
 gio dicta.
Fridericus primus cognomēto barbarossa im-
 perator romanozum **CCII**
Fridericus secundus romanozum imperator.
 vide **CCIX**
Fridericum sese appellauit imperatorem quida
 seductor qui olim fuisset absconditus vide
 folio **CCXX**
Fridericus dux austrie imperator a quibusdam
 electus prelium comisit pro imperio et succē-
 buit **CCXXV**
Fridericus tercius ernest ducis austrie filius
 imperator **CCXLVII L LII et LVI**
Fridericus tercius plures latrones et nigra le-
 gione diuersis generib; mortis precepit pe-
 riri **CCLVIII**

fructus ceperunt habere greci illis temporib⁹
allatis aliunde seminibus XXIX
furus camillus dictator roman⁹ LXXVI
fulgentius natione aphez CXL
Gabomate fuerunt ab eueo
folio chanaan XIII
Gaius duellus consul ro-
manus LXXXI
Gaius caligula impera-
tor quartus CII
Gaius papa natione dal-
mateus CXXII
Gallacie regio et gallate a gomer fuere filio ia/
phet XVI
Galba septimus romanor⁹ impator CVI
Gall⁹ abbas discip⁹ b⁹i colubani CLII
Galenus medicus doctissimus natione grec⁹
folio CXIII
Gallus hostilianus et volusianus eius impera-
tores CXXI
Galeacius maria mediolanens⁹ dux occiditur
folio CCLV
Gangolph⁹ vir sc⁹us et p⁹lar⁹ CLXIII
Gebenarum ciuitatem aurelianus condi-
didit CXXII
Gedeon quartus hebreor⁹ iudex iudicauit an-
nis quadraginta XXXVII
Gelasius papa natione apber CXL
Geyfila regina hungarie CLXXXVII
Gelasius secundus papa antea iohannes vo/
catus CXCVI
Getes. lxxij. sunt. p⁹reate ex trib⁹ filiis noe vi-
de folio XIII et XV
Getes multe. p⁹dier⁹ ex sc⁹ib⁹ XVIII
Genua vrbs a quo sit p⁹ditavice LVIII
Genuadius eps vir doctissim⁹ CXLII
Gentes septem sunt infuiste per septem filios
iaphet XVI
Gemini admodum similes fuerunt amelius et
amicus CLXIII
Getes. xij. fecer⁹. xij. filij heber XVI
Genealogia impatoris henrici et c⁹ugis sue
kunegudis CLXXXVI et LXXXVII
Genuenses sunt a cerase priuilegiati vt mone/
tas tonderent CCI
Gennus medicus plurimum recommedatus.
vide CXXXIII
Genua ciuitatis italie immutator⁹ CXC
Germania ab italia alpes dirim⁹ XLIII
German⁹ eps parisiensis XLVIII
Germania q⁹ sit et plura de illa vide fo. XIII
et CCLXVII
Gerdrudis sancta abbatissa CLIII
Gerseus filius chanaan a quo gerse⁹ XIII
Gerhardus groet claruit vite sanctitate vide fo
lio CXXXVI
Gerhardus ordinis heremitaz in theologia p
doctus CXXX
Georgius trapezuntius claruit illis temporib⁹
bus CXLVI
Georgius pogiebracius rex bohemic et vnga-
rie CCLI
Germanie tabula et quibus irrigetur flumini/
bus est depicta. Et quare Romani appella-

bant illos germanos CCXCIX
Gesta ciuitatum italie genue scilicet et medio/
lane et ceterarum memoratu digna vide fo-
lio CCXC XCI XCII et.
Geruasius et prothasius germani natione me-
diolanenses CXXIII
Georgius capadox tribunus et verus xpi mi-
les CXXIII
Gerbuli fuerunt ab euia filio chus XIII
Gerbel tercius fili⁹ aram a quo gerbel vide fo/
lio XV
Gibert⁹ antipapa in germania CXCIII
Gigas fuit nemroth et primus tyrannus
vide XIII
Gigantes erant illis temporibus X
Gigantis corpus eo tempore inuentum e⁹ mi/
re magnitudinis CXC
Gloria patri et filio in fine psalmor⁹ dama-
sus papa statuit dicendum CXXXI
Gloria in excelsis deo simach⁹ papa statuit ca/
radu CXLII Et papa thelesphorus CXLII
Gloria laus et honor theodolphi⁹ ep⁹us copo-
suit CLXIX
Glosator legum fuit accur⁹. Decreti vero bar-
tholomeus CCXI
Glosator decretalium fuit bernhardus vide fo/
lio CXXIII
Gor vir sancte vite claruit multis virtuti/
bus LI
Gordian⁹ et epimachus CXXXII
Gordianus hic imperator fuit CXXIX
Gorgon⁹ miles roman⁹ CXXXIII
Gomer primus filius iaphet a quo fuer⁹it go-
mente qui postea galli dicebantur vide fo-
lio XVI
Gothorum rex persequebatur xpianos in sua
gente CXXXIII
Gothi rom⁹ obseder⁹it p⁹loga tpa CXLV
Gothi ab hunis expulsi fugier⁹it ad danubius
tempore valeris imperatoris postea per tra-
cias sese infudere CXXXIII
Gothorum gens facta est arriana seductioe va-
lentis imperatoris CXXXIII
Gothorum gens a sc⁹itis habuit ortum. vide
folio CXXXIII
Gothor⁹ gens sponte dedit se imperio roma-
no tempore theodosij imperatoris vide fo-
lio CXXXIII
Gothorum rex radagasius totam italicam ferro
et flamma vastabat et tandem captus vide fo-
lio CXXXV
Grando maxima fuit in Constantinopoli vi-
de folio CXXXIII
Gracianus imperator filius senioris valentini
ani CXXXIII
Grando permixta fuit et illis temporibus vi-
de folio CLXX
Gracianus vir magne doctrine CCI
Grecor⁹ siue argiuorum regnum quando
do habuit ortum et qui fuerant regni re-
ges XXIX
Greci illis temporibus ceperunt habere fruct⁹
relatis aliunde seminibus XXIX
Gregorius thuronensis ep⁹us CLVIII

Gregorius magnus doctor nominatus vide fo-
 lio **CXLVIII**
 Gregorius papa primus natione romanus fo-
 lio **CXLVIII**
 Gregorius scōs papa patria romanus vide fo-
 lio **CLX**
 Gregori³ terci³ papa natione syr³ **CLX**
 Gregorius quartus papa patria romanus fo-
 lio **CLXVIII**
 Gregorius papa quintus natione saxonie vide fo-
 lio **CLXXXI**
 Gregorius papa sextus cuius patria ignota fo-
 lio **CLXXXVIII**
 Gregorius septimus papa natione emiliensis fo-
 lio **CXCIII**
 Gregori³ nasansenus ep̄s in diuinis p̄ceptor
 iberonimi **CXXXIII**
 Gregorius papa octauus patria beneuentan³
 folio **CIII**
 Gregorius nonus natione bernicus. vide fo-
 lio **CCVIII**
 Gregori³ decim³ papa natione ital³ **CCXV**
 Gregorius undecimus papa patria lemanien-
 sis **CCXXXI**
 Gregorius papa duodecimus natione vener³
 folio **CXXXV**
 Grece conuicti sunt vt crederent cum romana ec-
 clesia spiritū sanctū a patre et filio procedere.
 et alia plura **CCXLIII**
 Gregorius t̄p̄b̄nas rhetor **CCXLVI**
 Gwasparinus bergomēsis grammaticus
 clarus **CCXLII**
 Gwarinus veronensis grammaticus et orator.
 folio **CCXLVI**
 Gwelfi et gebellini qui sint **CCX**. Et quan-
 do et vñ habuerunt ortū **CCXII** et **XIII**
 Gwido musicus p̄ia c̄bruse³ **CLXXXIX**
 Gwilhelmus placentinus medic³ **CCXVI**
 Gwilhelmus durandi speculator **CCXVI**
 Gumbertus comes de schwartzenburg scripsit
 se imperatorem contra Carolum. vide fo-
 lio **CCXXIX**
 Gwido bonatus astronomus magnus vide fo-
 lio **CCXIII**

Anibal hamilcar cart̄a-
 ginēsiū ducis fili³ impa-
 tor exercitus cart̄aginen-
 sium **LXXXII**
 Hartmannus ep̄s bur-
 gensis vir sc̄tus **CCIII**
 Hasta utebantur greci p
 dyademate **LVI**

Hassia puicia vbi sit sita **CCLXXXIII**
 Hatto archiep̄s magūtinus est miserabiliter
 mortuus **CLXXIII**
Hebrei dicunt iudei ab heber filio sale vi-
 de folio **XVI**
 Hector iste fuit primogenitus priami et inco-
 m̄pabilis fortitudinis **XXXVII**
 Helam fuit p̄m³ fili³ sem a q̄ belamite **XV**
 Hela fuit quartus rex in israel **XLVIII**
 Helissam fili³ tanan a quo fuere helisei **XVI**
 Helena ista fuit vxor menelai regis et a paride
 rapta **XXXVII**

Heli iste fuit sacerdos et iudeus **XLI**
 Helias p̄pheta obtinuit a deo q̄ tribus annis
 cū dimidio non plueret **XLIX**
 Helinandus ep̄s vir sc̄tus **CXCIX**
 Helias p̄ph̄a assumpt³ est in curru igneo **L**
 Heliseus p̄pheta clamauit post heliā pater mi
 pater mi **L**
 Heliseus p̄pheta pallio helie iordanem diui-
 sit **LIII**
 Helius pertinax imperator octauus romano-
 rum **CXV**
 Helena mater constantini crucem domini ques-
 uit **CXXX**
 Helinandus monach³ historio graui³ **CCVI**
 Hellis grecia in quibus mundi partibus sit sit³
 ra **CCXXV**
 Heinrichus dux primus saxonie imperator vi-
 de folio **CLXXIII**
 Heinrichus secundus dux bavarie impator eli-
 git. cōiūx e³ kunegūdis **CLXXXV**
 Heinrichi sc̄di imperatoris genealogia vide fo-
 lio **CLXXVI**
 Heinrichus tercius imperator romanorum fo-
 lio **CLXXXIX**
 Heinrichus quartus romanorum imperator fo-
 lio **CXCII**
 Heinrichus quintus romanorum imperator fo-
 lio **CXCVII**
 Heinrichus sextus imperator romanorum vide
 folio **CCVI**
 Heinrichus septimus romanorum imperator fo-
 lio **CCXII**
 Heinrichus octauus imperator romanorum fo-
 lio **CCXXII**
 Heinrichus de bassia claruit illis temporibus vi-
 de folio **CCXXXVI**
 Hermes egipti³ platōis discip̄s **LXXXIII**
 Hermes cuius romanus **CX**
 Heraclitus philosophus obscuros scripsit li-
 bros **LXX**
 Herodotus grecus historic³ plurimos edidit
 libros **LXXII**
 Herodes filius antipatris suscepit a romanis
 regnum iudeorum et multa fecit mala vide fo-
 lio **XC**
 Herodes antipas occidit iohannem baptistam
 folio **XCVI**
 Herbar³ v̄ritates nouit diazcorides **CVII**
 Heresis cathaphrigarum hic incepit. vide fo-
 lio **CXIII**
 Heremita primus fuit paulus **CCXXI**
 Heresis predestinatorum v̄guit illis tempo-
 ribus **CCXXXVI**
 Heresis accepbalorum pessima fuit illis tempo-
 ribus **CXLI**
 Herculan³ ep̄s sc̄titate plen³ **CLVI**
 Hermigildis rex visigothor³ **CLIX**
 Heraclion imperator **CLIII**
 Herbipolis ciuitas in francia orientali vide fo-
 lio **CLIX**
 Hermannus contractus plura composuit eccle-
 siastica cantica **CLXXXIX**
 Heresis waldensium v̄guit temporibus istis
 folio **CCIII**

Beremitarum fratres vrbes inhabitare cepe-
 runt CXXI
 Beresis fratericelli per quem ⁊ quādo fuerit ex-
 tincta CXXI
 Beresis dulcini q ⁊ qñ sit extincta CXXI
 Berceles dux ferrarie vir strenu⁹ CCLIII
 Berbigis ducissa polonie vidua scā CXXVI
Bernia prouincia q sit CCLXXXIX
 Beldrumi Apulie ciuitas a churco hoc
 anno est expugnata CCLVI
 Bildegardis virgo admirabilis spiritus habu-
 it prophete CCI
 Hierusalem condidit Belchisedech XV
 Hispania venit a thubal filio Japhet vide fo-
 lio XVI
 Hispaniarum regnum quando habuit ortum
 folio XXIII
 Hispania multos habuit viros clarissimos fo-
 lio XXIII
 Hiericho quomō mō sit villa L
 Hieu filius Josaphat regis iuda fuit decimus
 rex in israhel LII
 Hircanus filius alexandri tereus pontifex iu-
 deorum LXXXVIII
 Higinus papa natōne grecus CXI
 Hiren⁹ eps lugdunensis CXVI
 Hilari⁹ eps pictauiē⁹ optim⁹ xpian⁹ multas
 expugnauit bereses CXXI
 Hilari⁹ abbas vir sanctus CXXXIII
 Hilari⁹ papa natōne fardus CXXXVI
 Hilbertus Cenomānorū gallie episcop⁹ fo-
 lio CLXV
 Histria puincia vbi sit sita CCLXXVII
 Hispania describitur et qui fuerunt terre illius
 principes CCLXXXIX
 Hispania diuidebat morte heinrici CCLV
Dominis etas quare ante diluuiū fuit p-
 luxioꝝ q̄ modo X
 Doies diuersarū formaz vbi sunt XI: XII
 Dolofernes interficit a iudith LXIX
 Doraciū flacc⁹ poeta laudatissimus XCII
 Domines notabiles qui floruerunt tpe Traya-
 ni vide CXI
 Honor⁹ ipator frater archadij CXXXIII
 Honorista papa natōne campanus CXLII
 Horas canonicas clericis pelagius papa insti-
 tuit CXLVI
 Honorius secundus papa hostiensis episcop⁹
 fuit CXCVIII
 Honorius tercius papa patria romanus vide
 folio CCVIII
 Hostiensis cardinalis vir peritissimus vide fo-
 lio CCXIII
 Honorius quartus papa patria romanus vide
 folio CCXVII
 Holandia germanie prouincia describitur vi-
 de folio CCLXXXIII
 Homo quidā nicolaus noie vixit in heremo p-
 ānos multos sine cibo corpali CCLVI
 Dominis quāplurime anxietates ab infantia
 vsq; in mortem CCLXIII
Dal secundus filius aram a quo armenioꝝ
 de folio XV
 Hugo arelatensis comes imperator italie vide
 folio CLXXVI

Hugo iste fuit rex francie CLXXXII
 Hugo eps gratianopolitani CXCVII
 Hugo abbas cluinacensis CXCV
 Hugo de sancto victore doctor preclarus vide
 folio CC
 Hugo de folieto scripsit librum de clauistro an-
 me CC
 Hugo cardinalis sancte sabine vir doctus vi-
 de folio CCXIII
 Hugo senēsis vulgar⁹ medic⁹ CCXLII
 Hugo senēsis vulgarissim⁹ medic⁹ CCXLII
 Hus primus filius aram a quo damasceni vi-
 de folio XV
 Hus regio draconitidis ex q fuit iob XV
 Hunoz rex descendit a Satis XVIII
 Hus fuit primus filius nachoz XX
 Huni expulerunt gothos a suis locis vide fo-
 lio CXXXIII
 Huni sunt scithe sicut ⁊ gothi CXXXIII
 Hunorum rex arthila multa commisit in diuer-
 sis mundi partibus prelia CXXXVII
 Hunos carolus magnus maxime oppressit fo-
 lio CLXVII
 Huni qui dicant ⁊ quā ferocitate in alias gen-
 tes fecerunt CLXXXIII
 Hugo abbas cluniacensis CLXXXIX
 Hussitarum beresis incepit tempore wēzelslai
 folio CXXXIII ⁊ XXXVIII
Iabel filius lamech medi-
 cans cōiugiu carnale ⁊ pa-
 sca ventris X
 Jacob ⁊ elau ex ysaac pte
 et rebecca matre nati sunt
 folio XXVI
 Jacob habuit quatuor vxo-
 res ⁊ quibus plures genu-
 it filios vide folio XXV ⁊ XXVI
 Jacob ex lyra natu maior sex suscepit filios fo-
 lio XXV
 Jacob filius ioseph fuit alijs temporibus fo-
 lio LXXXVIII
 Jacob⁹ maior apls ab herode occis⁹ ē CIII
 Jacob⁹ minor apls ⁊ frater dñi appellatus fo-
 lio CIII
 Jacob⁹ de arena iuris consultus CXXX
 Jacobus de viterbio ordinis beremitarum fo-
 lio CCXXXII
 Jacobinus carrariensis interfecit marsilium fo-
 lio CCXXX
 Jacob⁹ forlūiēsis medicie doctor CCXLII
 Iadus pōtifer iudeis pacē impetravit ab alex⁹
 andro magno LXXV
 Iair de tribu manasse septimus iudex fuit in is-
 rabel XXXVII
 Ianuari⁹ mēsis dñ a rege italie iano XXXV
 Japhet tercius filius noe septes filios habuit
 p quos septē sunt gentes institute XVI
 Jareth fili⁹ malaleel qñ sit natus X
 Jason male intrauit pontificiū LXXVII
 Iauan qñ fili⁹ iaphet a quo fuere greci XVI
 Jolatra prim⁹ fuit ninus XXVII
Jolatra as fecit moyses occidi XXXI
 Jebuse⁹ fili⁹ ebanaan a quo iebusei XXXII
Jecomias fuit filius iosie ⁊ constitutus est
 rex a pbaraone LX

Jectan filius beber habuit. xij. filios qui oēs
 fecerunt generationes principales XVI
 Jeumū primo scūs petrus instituit CII
 Jeumū quadragesimale septē ebdomadarum
 telephorus papa statuit CXI
 Jeunare q̄nta feria ⁊ dominico die vetuit mel
 ciades papa CXXVI
 Jēpte illegitimus princeps latrocinantiū fo-
 lio XL
 Jeremias p̄beta sanctissimus in vtero matris
 sanctificatus adhuc puer p̄betavit LV
 Jeremias lapidatus est LXV
 Jeronimus doctor celeberrimus vir sanctus.
 folio CXXXV
 Iheronimus hereticus igne consumptus est.
 folio CCXLI
 Jeroboam rex israhel pessimus ydolatra vitu-
 los aureos fecit XLVIII
 Jeroboam rex israhel bellicosus fuit LII
 Jerosolime primus rex fuit Sotfredus. vide
 folio CXCVI
 Jerosolime vrbis vltia captiuitas CCV
 Ierusalē condidit melchisedech XV
 Ierusalē salē p̄mo edificauit XVI ⁊ XVII
 Ierusalē q̄n ⁊ q̄ntes fuit destructa LXIII
 Ierusalem venit in p̄tatem egyptiorum. vide
 folio CLXXXIX
 Iesabel vxor achab regis israhel multa mala
 fecit XLIX
 Iesse habuit septē filios ⁊ duas filias quorū
 nomina vide XLII
 Ierosolimā cepit xp̄iani exhortatōe vrbani
 pape. ij. CXCIII XCV XCVI ⁊ CCI
 Ierusalē quinta vice fuit destructa CCIX
 Ignacius ep̄us antiochie CX
Ignem de silice primus eduxit promethe⁹
 folio XXVIII
 Igne sacro accensi plures p̄cib⁹ b̄e marie viri
 ginitis sunt liberati CXCVIII
 Ignis magnus descendit de celo CII
 Ihesus fuit summ⁹ p̄nter isrl̄ LXIII
 Ihesus xp̄s q̄n natus vide XCV
 Ihesus cū p̄ntib⁹ suis ascendit in tēplū XCV
 Ihesus cū esset. xxx. annorū baptisatus est. ietu
 nauit. ductus in desertum XCV
 Ihesus christus passus est XCVI
 Ihesus filius sirach natōe hebreus composuit
 librum qui dicit̄ ecclesiasticus LXXII
Ien quid sit vide folio II
 Illiricus populus significat sclauonicum
 populum CXII
 Illiria que regio sit ⁊ vbi sita CCLXXVI
 Imago germanie est in tabula depicta. vide
 folio CCXCIX
 Imperiū quō ⁊ q̄n sit translatū ad germanos
 ⁊ quō hūit ortū ro. impiū CLXXVIII
 Imbres maximi fuere illis dieb⁹ CLVI
 Imperator fuit hamsal cartaginensium exer
 citis LXXXII
 Impiū xp̄ianorū ⁊ sacerdonū incepta a natiuita
 te domini XCV
 Imperatores qui fuere XCVI CIII ⁊ C
 Imperatores quatuor fuerant tpe cōstantini ma
 gni CXXIX
 Imperij sedem ex vrbe roma cōstantin⁹ statuit
 in constantinopolim trāsserri CXXIX

Imperiū occidētale fuit q̄si diuisus ab orientali
 tpe mariani CXXXVII
 Imperatores constantinopolitani desiere in hi
 spania illis temporibus CL
 Imperatores confirmabāt clericorū electiones
 tempore feuerini pape CL
 Impator prim⁹ ex greca p̄genie fuit leo. vide
 folio CXXXVII
 Imperiū constantinopolitanū dicebat. q̄ im
 peratores ibidem residebant CLVIII
 Imperiū q̄n sit a grecis in francos translatum
 per quē ⁊ quare CLXIII
 Imperiū constantinopolitanū defecit illis tem
 poribus CLXVI
 Impatores pontificibus ro. fecerunt auxiliū p
 xvij. annos CLXIX
 Imperatoris auctoritas non debere requiri in
 electōe pape statuit adrian⁹ terci⁹ CLXXI
 Impatores italie qui fuere CLXXVI
 Impatore se dixit guntherus comes de swartz
 enburg contra carolum CCXXIX
 Imperator wenzeslaus fuit depositus vice fo
 lio CXXXIII ⁊ XXXIII
 Impator fuit electus a quibuscūq̄ electorib⁹ io/
 docus marchio morauie CXXXIII
 Imperiū iterū trāslatum est ad longobardos.
 folio CLXXXIII
 Imperij de possessiōe magna fuit cōcertatō in
 ter italos germanos ⁊ francos LXXVI
 Imperij institutio ad almanos ⁊ sup q̄b⁹ sit im
 perij fudatū CLXXXIII LXXXIII
 et LXXXV
 Imperiū nō habuit ad aliquot tps imperatorē
 folio CCVII XII ⁊ XIII
 Impiū paleologorū hic cepit itū CXXIII
 Imperiū vacauit annuo vno post mortē beatri
 ci octauū CXXII
Inach⁹ fuit primus rex arginorū XXIX
 India que est in asia et q̄ fruct⁹ ei⁹ XIII
 Indorū ptās q̄ sit ⁊ q̄s plāt CXCVII
 India venit a sale filio iaphet XVI
 Inferni ore fecē se absorberi mare⁹ curet⁹ LXX
 Intiū bonū frequenter habent potentes s̄ ma
 lum finē sicut amafias LIII
 Innocēt⁹ p̄m⁹ pāp natōe alban⁹ CXXXIII
 Innocēt⁹ scōs papa p̄ia roman⁹ CXCVIII
 Innocēt⁹ terci⁹ pāp natōe cāpan⁹ CCVI
 Innocentius quartus papa patria genuensis.
 folio CCXI
 Innocentius quintus papa natione burgund⁹
 folio CCXV
 Innocentius sextus papa patria lemonicensis
 folio CXXVIII
 Innocentius septimus papa patria fulmonen
 sis CXXV
 Innocentius octauus papa natione genuensis.
 folio CCLIII
 Insule vñ dicant⁹ ⁊ nomina insularum XIX
 Insule plures in gallia vide XXXVIII
 Insule mediterraneę marī q̄ sint XXXVIII
 Inuocare nomen dñi enos incept IX
 Inuestitura ius prelatorū ecclie beinricus quin
 tus restituit CXCVII
Ioachas rex israhel cum gente sua valde est
 lattritus LII
 Ioathas malū fecit corā dño ideo tradidit eus

dñs in manus pharaonis LX
 Joachim fuit fili⁹ iecome fecit malū corā dño
 ideo statim amotus est a regno LX
 Joachi sacerdos fili⁹ ihesu pñsific LXIII
 Joachim habuit annā vxorē ex qua genuit vir
 gineū XCIII
 Joas rex iſrl pcutit ſiros tribus vicib⁹ LII
 Joas cū eſſet ſeptē annorū a ioiada pñsific rex
 iuda eſt conſtitutus LIII
 Joachim abbas vir pdeclari ingenij CCIII
 Job fuit filius hus XX
 Job vir patiens ex ſareth patre ⁊ matre boſra
 naſat XXIX
 Jodocus heremita vir ſcūs CLIII
 Jobel ſcōs ppheta de duodeci de iuda LI
 Johānes filius iude ſumm⁹ pñſer LXV
 Johānes bircan⁹ ſum⁹ pñſer LXXXIII
 Johānes baptiſta qñ fuit nat⁹ ⁊ decollatus fo
 lio XCIII
 Johānes apls ⁊ euāgelista CIX
 Johannes ⁊ paulus frēs ⁊ romani pdeclariſſi
 mi CXXXII
 Johannes criſoſtomus conſtantiopolitanus
 epiſcopus CXXXV
 Johannes damaſcenus monachus vir doctus
 folio CXXXVIII
 Johannes priuſus papa natione ihuſcus fo
 lio CXLII
 Johannes ſecūd⁹ papa patria romanus. vide
 folio CXLIII
 Johannes papa tercius natione romanus fo
 lio CXLVI
 Johannes elimoſinarius epūs eruiſ ſanc⁹ fo
 lio CXLVII
 Johannes quart⁹ papa natione dalmata CL
 Johānes monach⁹ gerūdinēſis eps CLII
 Johānes qñ⁹ papa natione ſir⁹ CLVI
 Johānes papa ſext⁹ natione grec⁹ CLVII
 Johānes papa ſeptim⁹ natione grec⁹ CLVII
 Johannes papa ſeptimus anglicus mulier⁹ ſu
 it in habitu virili CLXIX
 Johānes papa octau⁹ pñia roman⁹ CLXXI
 Johānes papa non⁹ natione ro. CLXXIII
 Johānes papa decim⁹ pñia roman⁹ CLXXV
 Johannes papa vñdecim⁹ natione romanus fo
 lio CLXXVI
 Johannes papa duodecim⁹ ⁊ eius tempore
 tranſlatum eſt imperium CLXXVIII
 Johānes papa. xij. pñia ro. CLXXVIII
 Johānes papa. xij. natione ro. CLXXX
 Johānes papa. xv. pñia romanus CLXXX
 Johānes papa. xvi. natione ro. CLXXXI
 Johannes papa. xvij. epiſcopuſ placētū vice
 folio CLXXXI
 Johānes papa. xvij. breui tempore ſtetiſ fo
 lio CLXXXI
 Johānes papa. xix. pñia roman⁹ CLXXXV
 Johānes papa. xx. natione ro. CLXXXV
 Johānes gualbert⁹ monach⁹ CXC
 Johānes medic⁹ pñſoſito ſerapion CXCII
 Johannes de temporibus armiger caroli ma⁹
 gni CXCVIII
 Johānes meſue medic⁹ pclarus CIII
 Johannes carnoreſis epiſcopus vir eloquēs
 folio CCIII
 Johānes papa. xxi. natione hiſpan⁹ CCXVI

Johānes rex bobemie filius henri. imperato
 ris CCXXIII
 Johannes. xxiij. papa iacobus antea vocatus.
 folio CCXXIII
 Johānes andree iuricoſul⁹ CCXXVII
 Johānes caldrini iuris doctor CCXXVII
 Johānes de motevilla doctor nominatus vice
 folio CCXXVII
 Johānes rex francoz CCXXXI
 Johānes boebatus philoſophus ⁊ aſtrono
 mus CCXXXII
 Johānes de rupecilla de ordine minor⁹ inſignis
 theolog⁹ ſpñ hñit ppheticū CCXXXIII
 Johānes galeaci⁹ pñ⁹ dux mediolanenſium.
 folio CCXXXV
 Johānes rauennat⁹ grāmatic⁹ CCXXXVI
 Johānes bielepff buſſita CCXXXVIII
 Johānes papa. xxiij. patria neapolitan⁹ ⁊ no
 bilis folio CCXXXVIII
 Johannes gerſon cancellarius pariſienſis flo
 ruit his temporibus CCXL
 Johānes huſ heretiarcha CCXLI
 Johānel rochezana heretic⁹ dñat⁹ CCXLI
 Johānes de imola egregi⁹ iuris doctor vide fo
 lio CCXLII
 Johānes torteli⁹ ro. pō. ſbdiacon⁹ CCXLV
 Johānes capuſtran⁹ claruit illis tēporibus fo
 lio CCXLIX
 Johannes de monte regio alemanus magnus
 aſtronomus CCLV
 Jojada pontifex amouit atbaliam ne regnaret
 ſup iudā L
 Jonas ppheta mitiſ in niuiuen XLIX
 Jonas ppheta de. xij. mitiſ ad niuiuen q au
 dierunt eum LIII
 Jonadab fili⁹ rechab a quo venit ſtirps religio
 ſa LI
 Jonathan iudeoz dux ⁊ pñſer LXXXI
 Jonich⁹ qñ⁹ fili⁹ noe maxi⁹ aſtronom⁹ XLIII
 Jonia grecoz regio venit a iauan filio iaphet.
 folio XVI
 Jorā rex iſrahel malū fecit XLIX
 Jorā rex peſſim⁹ iuda occidit frēs ſuos ⁊ am
 bulauit in viſis regis iſrahel LI
 Joſaphat extirpauit eſſeminatos de terra iuda.
 ydola teleuit LI
 Joſeph habuit vxorē noie aſſeneth ſapientē et
 ſuperbam que antea idola colebat XXVI
 Joſeph a fratrib⁹ in egiptū ē vedit⁹ XXVII
 Joſedech pontifex fili⁹ azarie ductus ē in capti
 uitatē babilonicā LV
 Joſeph⁹ iude⁹ vir bon⁹ ⁊ magnat⁹ LXXVII
 Joſeph⁹ iude⁹ dict⁹ flau⁹ CX
 Joſias rex iude accepit regnū cum octo eſſet an
 nor⁹ ⁊ optime rexit LX
 Joſue poſt mortē moysi fuit a deo iudez coſti
 tutus ſup poplū iſrahel XXX
 Jouinian⁹ inſignis corpe ſimpato: CXXXII
 Ppocrates medicus fuit piragore diſcipulus
 folio CXXII
 Jpolitus epūs vir doctor CXVIII
 Jpolitus roman⁹ patrius ⁊ martir CCXI
 ram alexandri anaximenes mitigauit fo
 lio LXXVIII
 Jraſh filius enoch X
 Jris. quare duos habet colores XI

Iris maxima apparuit ill' ipib' **CLI**
 Irregularem statuit papa iohannes octauus
 homicidā **CLXXI**
Isaac fuit filius abrahe **XXVI** Et qñ
 natus **XXV**
 Isaac medicus pclarus **CXCII**
 Isaac propheta nobilis vnus de quatuor pph'e-
 tis principalioribus **LII**
 Isidor' epus hispalensis vir bñs **CLI**
 Isis ynachi filia leges inuenit z litteras docu-
 it **XXIX**
 Israhel qñ fuit genitus **XXV**
 Isocrates orator pclarus fuit **LXXIII**
 Isuard' monach' vir doctissim' **CLXVI**
Italia est pars euope **LXIII**
Italia habet nomen a rege italo. vide fo-
 lio **XXXIII** z **XLV**
 Ital' rex iuxta tiberim cōdidit ciuitatē vbi po-
 stea condita fuit roma **XXXIII**
 Italia valde opp'it fride'ic' p'mus imperator
 folio **CCIII**
 Iubileū qñ z quare statuit pap' bonifaci' octa-
 uus **CCXIX** z **XX** z **XXVIII**
 Iubileo anno multe perierant turbe ex pressu/
 ram ponte sancti angeli **CCXLVIII**
 Iubileus ann' fuit tpe lxxi quarti **CCLIII**
 Iudas z vxor eius sue habuit filios ber-
 onam z sela **XXVII**
 Iudas q' z thade' apostolus **CVII**
 Iudas ex thamar nuru z cōcubina pepit pha-
 res z saram **XXVI**
 Iudas vel iorade fuit summ' sacerdos **LXV**
 Iudas machabeus vir fortissimus et bellico-
 sus **LXXXI**
 Iudei qñ romanis penitus fuerunt subiecti fo-
 lio **LXXXVII** z **LXXXVIII**
 Iudices ppli israhel qui fuerūt **XXX**
 Iudiciū salomonis vide **XLVII**
 Iuda qñ incepit fieri tributaria **LXXXVIII**
 Iudeorum regnū z sacerdotium qñ sit destru-
 ctum **XCX**
 Iudee pcuratores qui fuere **XCIV**
 Iudeorum regnū erat in quatuor tetrarchas di-
 uisum **XCVI**
 Iudeoz secte tres erant **XCVI**
 Iudei fuerunt ex francia pulsi **CCVII**
 Iudivenerabile sacm in oppido beckēdorff ire
 uerēter admodū tractauerunt **CCXXX**
 Iudei per totā germaniam cōbusti sunt qz fon-
 tes xpianoz intorricarūt **CCXXX**
 Iudei fuerūt p pragēses occisi z spoliati. vide
 folio **CCXXXV**
 Iudei cremati sunt iussu alberri austrie ducis.
 folio **CCXLIII**
 Iudei in tridentina ciuitate puerū nomine sy-
 monem necarunt **CCLIII**
 Iudei illis temporib' sacm eucharistie pfora-
 runt ad sanguinis effusione **CCLVII**
 Iudei in nurnberg z alijs locis finitimis fue-
 runt igni traditi **CCXX**
 Iudeus trāssodit ymaginē xpī vsq; ad sagui-
 nis effusione **CLXVIII**
 Iudeus baptizatus ad iudaismū reuersus dā-
 natus est ad ignem **CCXLIII**
 Iudith mulier sancta z vidua **LXIX**

Iudeus transiit ymaginem crucifixi vsq; ad
 sanguinis effusione **CXLIX**
 Iudicium extremum erit in fine mundi vide fo-
 lio **CCLXII** z **LXV**
 Iulianus didicus imperator **CCXV**
 Iulianus vir xpianissimus **CXXVII**
 Iulianus galli celsaris germanus imperator z
 apostata **CXXXII**
 Iulianus quid mali contra xp'm fecerit vide fo-
 lio **CXXXII**
 Iulianus fidei ch'ristiane magnus amator fol-
 lio **CCXLVIII**
 Iuliana virgo p'clarissima **CXXVI**
 Iuliana virgo romana **CXXXII**
 Iulius senator xpianus fact' ē **CVI**
 Iuli' frontinus vir scientissim' **CVII**
 Iulius apfricanus vir multarum doctrinarum
 folio **CVIII**
 Iulius papa natione romanus **CXXVIII**
 Iustinus philosophus de neapoli vrbe. vide
 folio **CXIII**
 Iuno saturni z opis filia ac iouis soror vide fo-
 lio **XXXV**
 Iupiter dedit aethicis primo legem. vide fo-
 lio **XXIII** z **XXVIII**
 Iustin' iunior vel minor impator **CXLVII**
 Iustinianus secund' siue iunior impator cōd-
 stantini quarti filius **CLVIII**
 Iustin' senior ipator z fidei amator **CXLIII**
 Iustinianus romanorum principū maxim' im-
 perator **CXLV**
 Iuo canonū docto: fuit **CXCIII**
 Iuencus hispanus poeta **CXXXI**
 Iuuenalis poeta satiricus **CX**
 Iuris quilibet docto: fuit aro **CCVI**

Roli magni sedes fuit in aquisgra-
 no **XXI** Et plura de ipō require su-
 pra littera **C**

karolus magnus coegit ratifponam
 folio **XCVIII**

katherina virgo pclarissima **CXXVIII**
 kilianus epus in francia orientali **CLIX**
 karberia d' senis ygo scissima **CCXXXIII**

Abrū vel labiū enei quō
 fuit formatū **XXXIII**
 Lac de celo z sanguis d' ter-
 ra manauit **LXXXII**
 Lacedemonia a quo fue-
 rat edificata **XXVII**
 Lacedemōes siue spartani
 vñ habuerūt orū **LIII**

Lactantius amobij discipulus **CXXVIII**
 Ladislaus hungarorū rex **CXXVIII**

Ladislaus apulie z hungarie rex **CCXXXV**
 Ladislaus hungarie z bohemie rex ac austrie
 dux **CCL**

Lamech prim' bigam' q' z cayn interfecit **X**
 Lamech fili' matufale qñ sit nat' **X**

Lamen aureū est inuentum illis t'pibus in quo
 in quo scriptū erat ihs nasec' zc. **CLXVI**

Lampades in ecclesia ardere statuit sabinianus
 papa **CXLVIII**

Lampius ep's traiectensis eccie **CLVIII**

Lana cecidit de nybibus his temporibus vide
 folio **CXXXIII**

Ancea sacra et clauus dñi qñ fuerūt translati
 et quomodo **CLXXXIII**
Ancea domini est illis temporibus inuenta fo-
 lio **CXCV et CCXII**
Anfrancus doctor eximius **CLXXXIX**
Anificiū minerua primo inuenit **XXVIII**
Aomedon rex troye occidit unde fuit grauisi-
 ma bella secuta **XXXVI**
Apides veri ceciderunt de nubib⁹ **LXV**
Apides portauit in ore agarban abbas pan-
 nos tres **CXXXIII**
Apis magnus cecidit de celo **CLXXXIX**
Apis grandis cecidit in monasteriū sancti Ga-
 brielis qui et signa fecit **CCXII**
Apis ingens cecidit desuper illis temporibus
 folio **CCLVII**
Argus dictator consul romanus **LXIX**
Arinus fuit rex ytalie **XLIII**
Arinorum nomina olim hostes formidabant
 ppter vires eorum **CCI**
Audo papa natione romanus **CLXXV**
Aurentius hispanus martir et sexti pontificis
 discipulus **CXXI**
Aurentius vallengis philosophus et theolo-
 gus **CCXLVI**
Azarus marib⁹ et marie magdalene german⁹
 vide folio **CVII**
Ander tolletanus episcopus vii sanctus
 folio **CXLVII**
Agem dedit Iupiter vir prudens athicis fo-
 lio **XXIII**
Ages dedit primo grecis phorone⁹ fili⁹ yna-
 chi **XXIX**
Ages dedit egyptijs primo ysis **XXIX**
Ages et iura dedit l'curgus lacedemonijs vi-
 de folio **LII**
Agem dedit atheniensibus solon philosoph⁹
 folio **LIX**
Agē instituit saleucus quā ipse seruauit **LX**
Agem primus glorator fuit accursius vide fo-
 lio **CCXI**
Aonides pater origenis magni **CXVI**
Aeo prim⁹ papa natione tusc⁹ **CXXXVI**
Aeo impator primus ex greca progenie vide
 folio **CXXXVII**
Aeo papa secundus natione siculus vir doctissi-
 mus **CLVI**
Aeo papa tercius vir doctissim⁹ **CLXVII**
Aeo papa quartus natione romanus vide fo-
 lio **CLXIX**
Aeo papa quintus cuius patria est incognita
 folio **CLXXIII**
Aeo papa sextus patria roman⁹ **CLXXV**
Aeo papa septimus natione romanus vide fo-
 lio **CLXXVI**
Aeo papa octauus ciuis latronensis vide fo-
 lio **CLXXVIII**
Aeo papa nonus natione alemanus vide fo-
 lio **CLXXXVIII**
Aeo quartus quinti constantini filius vide fo-
 lio **CLXIII**
Aeonbard⁹ vir scitissim⁹ natōe gall⁹ **CXLVI**
Aeonbard⁹ aretin⁹ pbs et orator maximus fo-
 lio **CCXLI**

Aeonbardus vir magni ingenij **CCXLIII**
Aeonbardus tertio ordinis predicatorū pro-
 fessor **CCXLIX**
Aledegarius epūs sanctus **CLIII**
Aleodum galliarū ciuitas est illis temporibus
 euerſa **CCLIII**
Aleoneus patricius impator **CLVIII**
Aleo tercius impator **CLXI**
Aleonem peperit mulier quedam visu mirabi-
 lem **CCXVII**
Aleonellus regnauit in ferraria annis noues fo-
 lio **CCXLIII**
Aetanas minores mamertus instituit et quare
 folio **CXL**
Aetanas maiores gregorius primus instituit
 folio **CXLVIII**
Aeni filius iacob fuit prim⁹ pñſer **XXV**
Abertatem sacerdotalem obtinuit **CLIX**
Aiber⁹ papa natione romanus **CXXVIII**
Aibellum contra paupertatē edidit alexander se-
 xtus deleri mandauit **CCXI**
Aibri multi ill' t'pib⁹ sunt cremati **XCII**
Aicinus impator vir pessimus **CXXVII**
Aicon phūs vir eloquens **LXXXII**
Aicurgus gentilis dedit iura lacedemonijs et
 omni tempore exemplum dedit **LII**
Aydin fili⁹ messaram a quo fuerē lidi **XLIII**
Aydnus ppls venit a lydin **XLIII**
Aignaz cōfusio fuit t'pē pbale filij beber **XVI**
Aignaz numerus fuit fin numerum generatio
 num quīs auctus sit numero gentiū **XVI**
Ainea xpi **X XV XVI XXI XXII** et
Ainea summorum pontificum israhel vide fo-
 lio **XXV et XXIX** et
Ainea regum affuitorum **XVII XXV**
XXVIII LIII LV et
Ainea regū sichimoy **XXVI**
Ainea regū egyptioy **XXVII**
Ainea regum grecorum **XXIX**
Ainea iudiciū israhel **XXX XXXVII**
Ainea regū italie **XXXV XLIII LVI**
Ainea regū israhel **XLVIII finis LV**
Ainea regū sirie **L et finis LXXXVII**
Ainea regū romanoy **LVI et LXV**
Ainea consuliū romonoy **LXIX**
Ainea cesarum **XCVI CIII** et
Ainea regū hungarie **CLXXXVIII**
Ain⁹ papa scōs successor S. petri **CV**
Aiptisēſis vniuersitas cepit inuicem a pragensi
 folio **CCXXXVIII**
Ayrā septicozē mercurius reperit **XXVIII**
Alincos versus docuit sapbo poetissa vide fo-
 lio **LXI et LXXI**
Arazofus rex fenix i tyro tradit **XXXIII**
Alterras latinas s. a b c carmētis filia euandri
 inuenit **XXXIII**
Aluuana regio et principes eius cōditio descri-
 bitur a populi mores **CCLXXX**
Aluomia puincia vbi sit sita **CCLXXX**
Alocuste habētes sex alas et duos dētes ap-
 paruerūt illis temporib⁹ **CLXX**
Alocuste permulte fructus terre et arbores deu-
 stabant **CCXXX**

Luculle hoc anno p̄ italiā vagate mātuanis in/
 tulerunt maximū damni CCLV
 Logica prima inuenit parmenides LXXII
 Longinus grecus primus italie exarchus vice
 folio CXLVII
 Longobardi vnde habuerunt originē z qñ ab
 stulerunt regnum italicum de constantinopo
 litano iugo CXLVII
 Longobardorū rex vnde decimus fuit alboinus.
 qui z ytaliam cum exercitu intrauit vide fo
 lio CXLXII
 Longobardi post mortē alboini fuerit sub du
 cibus CXLIX
 Longobardos expulit maurici⁹ imperator ab
 italia CXLIX
 Longobardi post duces suos regem sibi statuē
 runt flauū CXLIX
 Logobardoz vlt⁹ rex fuit desider⁹ CLXVI
 Loth filius aram habuit duos filios scilicet mo
 ab t amon XXI
 Loth inebriat⁹ p̄gnouit filias suas XXI
 Lotharia regio que sit vide XLVI
 Lotharius ludouici imperatoris filius impera
 tor CLXX
 Lotharius secundus rex italie hugonis filius
 vide CLXXVII
 Lotharius dux saxonie imperator romonoz
 folio CXCIX
 Lotharingia habet nomē ab imperatore lotha
 rio CLXX
 Lothorigiā diuisit lodouic⁹ ipator CLXXI
 Lothorigie p̄ncps fuit scis bips CLXXVI
Lubeck ciuitatis ac terre illius descriptio.
 folio CLXXXII
 Lucas euāgelista xp̄i discipulus CVIII
 Lucan⁹ seneca nepos orator z poeta CV
 Lucas papi⁹ bellator clarissim⁹ LXXIX
 Lucius scipio p̄sul roman⁹ LXXXI
 Lucius metellus consul roman⁹ LXXXIII
 Lucius aurelius commodus imperator. vide
 folio CXII
 Lucius anthonius commodus imperator fo
 lio CXV
 Lucius rex anglozum vir xp̄ianissimus vide fo
 lio CXV
 Lucius papa natione romanus CXX
 Lucia virgo deo deuota natione sicula vide fo/
 lio CXXV
 Lucianus iherosolimitanus presbiter vide fo
 lio CXXXVI
 Luca⁹ scōs papa p̄fita bononiēsis CC
 Lucius tercia⁹ papa natione tuscus CCIII
 Lues magna fuit que deuastauit multas proui
 cias post ecclesie p̄secutionem CXIII
 Lucretia mortua est propter absentiam aman
 tis sui CCXLV
 Lues permaxima fuit illis temporibus vide fo
 lio CXXI
 Lucretia claruit his temporibus LXV
 Ludum scocorum inuenit xerxes philozophus
 folio LXII
 Lugdunum ciuitas vnde habet ortum vide fo
 lio LXXXVIII
 Ludouicus primus imperator post carolū ma

gnū
 Ludouicus secundus imperator CLXXI
 Ludouicus tercius imperator filius arnolphi.
 vide CLXXIII
 Ludouicus rex francoz CLXXXI
 Ludouicus ep̄us ibolofanus ordinis minoruz
 vir sanctus CXXIX
 Ludouicus rex francie vir sanctus. vide fo
 lio CXXII
 Ludouicus rex francozum vir catholicus. vide
 folio CXXVIII
 Ludouicus quartus bavarus imperator preli
 um gessit cum friderico pro imperio z supe
 rauit CXXV
 Ludouicus rex francie caroli regis filius. vide
 folio CCLI
 Ludolphus alemanus cartbusiensis vir sanct⁹
 folio CXXVIII
 Luitprandus longobardoz rex CLXII
 Lüne tres apparuerunt his temporibus. vide
 folio CCIII

 Macedonius hereticus ep̄s
 constantinopolitanus fo
 lio CXXXII
 Macedonia vbi sit sita fo/
 lio CCLVIII
 Macharij duo in syria b̄i
 anthonijs discipuli z heremi
 te CXXXIII
 Machomet⁹ hō p̄nciosissimus deos gentiliuz
 adorauit CLI
 Magūtia metropolitana vrbs germanie a ma/
 gūtino traiano habuit initū XXXIX
 Magdeburga citas vñ b̄eat nomē CLXXXIX
 Magūtinus debellauit arnolp⁹ imperator fo
 lio CLXXIII
 Magūtinus ep̄us quare habeat rotam prolaf
 mis CLXXXVII
 Magnēsie z de thessalie regiōib⁹ CCLXXV
 Magn⁹ primus fuit zoroastes XXII
 Magareftaz familia regia fuit CLXXXII
 Malefica quedā fuit per diabolū in morte ar
 reptā CLXXXIX
 Malachias ep̄us vir sanctus CC
 Malaleel fuit filius yrath X
 Malaleel fili⁹ caynan qñ sit nat⁹ X
 Malachias. p̄ba angel⁹ dicat⁹ LXIII
 Maledixit d̄s sp̄enti z p̄mis p̄ntib⁹ VII
 Malū sepe nō remanet etiā in hoc seculo multū
 vide in rege amulio LIII
 Mamertus viennensis ep̄us CXL
 Manfredus rex sicilie CCXIII
 Manes qdā heretic⁹ gēte persa CXXII
 Manulus rex assirioz fuit XXV
 Manabem rex israhel malū fec corā dño LIII
 Manil⁹ torquat⁹ cōsul roman⁹ LXIX
 Maphheus vegius vir doctissimus. vide fo
 lio CCXLIII
 Mare diuersa habet nomina iuxta varietatem
 regionum VIII
 Marcus z Seneus manlius consules vide fo
 lio LXIX
 Mare⁹ tuli⁹ cicero cōsul roman⁹ LXXXIX
 Marcus. purator Jude XCV

Marcus euāgelista genere leuiticus? sacerdos folio **CIII**
Marcus anthonius verus imperator vide folio **CXII**
Marcus et marcellianus germani et ciues romani **CXXIII**
Marcus eurelius anthonius imperator homo persequissimus **CXVII**
Marcus papa natione romanus **CXXVII**
Marci corp? quomodo sit aduenetus traslatus et et? eccia pstructa **XLIII et LXIX**
Marcellinus papa romanus **CXXVI**
Marcialis in hispania patriā habet **CX**
Marcion hereticus eius discipulus stoicus vide folio **CXIII**
Marcianus in orientali imperator. vide folio **CXXXVII**
Marcellus papa natione romanus **CXXVI**
Melciades papa natione apber **CXXVI**
Marchiam brandenburgensem imperator Sigismundus friderico burgrauio nurnbergensi dono dedit **CCXXXIX**
Marchiones essenses fuerunt in urbe ferraria. vide **CLIX CXXIII et XXVI**
Marchio albertus e roma fuit expulsus unde se hungaris iunxit in vindictam. vide folio **CLXXXVII**
Marchia brandenburgensis ubi sit sita vide folio **CLXXXII**
Marchio essensis fuit bozsius et dux ferrariensis **CLLI**
Marchio albertus brandenburgensis bella gessit cum nurnbergensibus. deinde cum duce bavarie **CLLI**
Marchionatus fuit quondam ducatus vide folio **CCIII**
Mardocheus vir sanctus in regno persarum habitus **LXIX**
Margaretha virgo pulcherrima **CXXVI**
Marsilius de sancta Sophia medicus vide folio **CCXXXVI**
Martinus philolphus poeta laureatus vide folio **CCLII**
Marsilius carrariensium princeps. vide folio **CCXXXIII**
Martannes regina hebreorum mulier pulcherrima **XCV**
Martin primus fuit abel **IX**
Maria soror moysi prophetissa fuit et leprosa. vide folio **XXV**
Maria ex patre Joachim et matre anna nascitur **XCIII**
Maria egyptiaca primo fuit meretrix dein sancta vocata **CXXXIII**
Maria magdalena insignissima christi apostola **CVIII**
Martirum sustinuerunt plures homines sub domiciano **CXI**
Martina virgo romana et scitissima **CXVIII**
Martirum plurimorum nomina qui passi sunt illis persecutionibus **CXIX**
Martinus episcopus thuronensis **CXXXIII**
Martinus primus papa pater pater rudertus **CLIII**
Martinus secundus papa natione gallus vide

folio **CLXXI**
Martinus. iij. papa pater romanus **CLXXVII**
Martinus quartus papa natione gallicus vide folio **CCXVII**
Martinus quintus papa natione romanus vide folio **CCXXXVIII**
Martinus ficinus florentinus vir excellentissimus ingenii **CLLVI**
Martinus gilius quis conscripsit vide **CLXVI**
Martinus scotus cisterciensis frater **CCXIII**
Masilia ciuitas a qua fuerit constructa **LXI**
Massagera gens que sit vide **CLXXX**
Mathan filius eleazari **LXXXI**
Mathe? siluatic? medic? doctor? **CCXXXIII**
Matheus aplos a thelonio vocat? **CVII**
Matheol? perusinus medicus recommendat? folio **CLLI**
Matheus palmerius natione florentinus philosophus **CCXLVI**
Mathias hungarie rex pugnat? contra turcos acerrimus **CLII et LIII**
Mathias aplos natione bethlamites **CVII**
Mithonia pertrahere docuit iupiter atticos. vide folio **XXIII**
Mithildis comitissa femina illustris **CXIX**
Mithusale fuit filius enoch et qui sit natus **X**
Maurici? ex thebea pumicerius **CXXIII**
Maurici? imperator tiberij gener **CLLIX**
Maurici? imperator cogitauit expellere ab Italia longobardos **CLLIX**
Maur? monach? bti bndicti discipulus **CLLVI**
Mauemetus turcorum dux unde duxit origines. et quo sit mortuus **CLVI**
Maximilian? eps et martir **CXXVI**
Maximilian? austrie dux friderici imperator? cui filius elect? e romanorum rex **CLLVIII**
Maxim? et claudi? viri clarissimi **CXXIII**
Maximin? imperator vir magnus **CXIX**
Mareci? ipator psecutor xpianorum **CXXVII**
 Et fuit magus maximus **XXVIII**
Medicina pmo inuenit appollo **XXVIII**
Medici fuere Anaximander et Anaximenes **LXVIII**
Medicinā lōge pedit? yppocrates reuocauit vide folio **LXXIII**
Medic? optim? fuit erasistrat? **LXXXII**
Medic? pmaxim? fuit ygili? maro **XCII**
Medic? fuit adrianus imperator **CXII**
Medicus doctissimus fuit galienus et quo comedit vide **CXIII**
Medic? maxi? fuit alexand? lithos **CXXXVI**
Medic? rasis et ysaac **CXCII et XCIII**
Medicus pmaximus fuit theodorus florentinus vide **CXVIII**
Mediolane ciuitatis italie immutationes vide de folio **CCXCI**
Mediolanensium primus dux fuit iohannes galacius **CCXXXV**
Mediolanensium dux quartus fuit franciscus Sfortia **CCXLVIII**
Medorum regnū quā defecit **LXIII et LXVIII**
Mediolanū ciuitas a qua fuerit pedita **LXXII**
Medicus fuit dascalozides **CVII**
Melcha filia arā fuit vxor nachor **XXI**

Melchisedech condidit post diluuiū iſrlm. **XV**
Melchisedech rex salem obtulit abrahe panes
 ⁊ vinum **XXI**
Mellus vsus colligendi inuenit abderas rex cre
 te **XXXIII**
Melissus p̄b̄s parmenidis auditor **LXXII**
Melico sardensis ep̄s **CXII**
Menelaus male intravit p̄ntificiū **LXXVII**
Menander poeta comicus **LXXX**
Menna miles egypcius **CXXVII**
Meniacus etruscus vir celeberrimus vide fo
 lio **CXX**
Merarij fuit pontifex **XXV**
Mensa moysi quō fuit figurata **XXXI**
Mercurius vir multarum arcuū deo interpret
 claruit **XXVIII**
Merlinus anglicus vates insignis. vide fo
 lio **CXXXVIII**
Mesaraam tercius fili⁹ chā a quo fuere egypt⁹
 tij. ⁊ habuit quinq; filios **XIII ⁊ XV**
Mesam tercius filius cham. p̄tulit ex se natio
 nes septem **XIII**
Mesaym quartus filius aram a quo meones
 vide **XVI**
Metus vrbs vnde duxit originē **CX**
Methodius episcopus et martyr **CXXIII**
Michael archangeli reuelatio **CXLI**
Michael archangeli apparitio vide fo
 lio **CLXXIII**
Michael constantinopolitanus imperator vide
 folio **CLXVI**
Michael de cesena ordinis minorum minister
 vide **CXXVII**
Micheas propheta arguit achab. **XLIX**
Micheas sextus p̄b̄ta de duodecim prophe
 tis **LIII**
Militaria quot sunt a terra vsq; ad lunam ⁊ a lu
 na vsq; ad mercurium ⁊c. vide folio **VI**
Milites templarios statuit extinguere philip⁹
 pus rex **CCXVIII**
Minerva mulier famosissima creditur a grecis
 ex iouis cerebro genita **XXVIII**
Minucius felix rome causidicus **CXVII**
Miracula plura facta sunt illis temporibus vi
 de folio **CLXX**
Miracula claruerunt illis diebus **CLXXIII**
Mirabilia facta sunt annis ill⁹ **CCVIII ⁊ IX**
Miracula plura illuxerunt pluribus tempori
 bus **CCLVII**
Missamnam dicere in die statuit papa alexan
 der p̄mus **CXI**
Missas tres in natali dñi dicendum statuit pa
 pa thelephorus **CXI**
Missam primo instituit iacobus frater domini
 vide **CII**
Mitridates rex viginti duabus imperauit lin
 guis **LXXXVII**
Moabite veniunt a moab **XXI**
Moyses fuit natus illis temporibus vide
 folio **XXVIII**
Moyses summus p̄b̄etaz cui dñs in igne ap
 paruit claruit istis temporib⁹ **XXIX**
Moyses frater aaron duxit filios israhel p̄ ma
 rebzum ⁊ dedit illis legem **XXX**

Monstruosi homines quando sunt facti vide fo
 lio **XI ⁊ XII**
Manasses filius ezechie rex fuit iuda ⁊ malus
 firi penituit **LIII**
Montana ciuitas a quo fuerit condita vide fo
 lio **LXXXIII**
Montan⁹ fuit maximus hereticus **CXIII**
Monacha fuit eugenia in habitu virili vide de
 ip̄a pulchra **CXVI**
Monachos compulit militare Valens impera
 tor **CXXXII**
Monica fuit mater beati Augustini. vide fo
 lio **CXXXVI**
Monacha fuit eufrosina in habitu virili vide fo
 lio **CXXXVI**
Monach⁹ fuit adeodat⁹ añ p̄ntificatū **CLIII**
Monachi facti sunt quidam reges bulgarie et
 dalmacie **CLXXI**
Monasterium gigniacum ⁊ cluniacum vide fo
 lio **CLXXXII**
Monstrū apparuit in vasconia **CLXXXII**
Monasterium fontis salutis quis primo iusti
 fuerit vide **CXCVIII**
Monstrum fuit enitum in sweuia tp̄ibus istis
 vide **CCXVII**
Monstruz fuit exortum ex consobrina martini
 pape **CCVII**
Montes ceciderunt illis temporibus in multis
 locis et plures oppresserunt homines. vide
 folio **CCXII**
Monacū vrbs bavarie qñ cepit iūtiū **CCXXV**
Monasteria plura sunt reformata temporibus
 istis **CCXXXIX**
Monstrum satis horrendus nascebatur hac tē
 pestate **CCLV**
Morzi se tradidit codrus rex vt populū suū li
 beraret **XLIII**
Mortuus est p̄ gaudio sophoiles **LXXII**
Moravia provincia describit **CCLXXXIX**
Mors ē certissima ex multis causis **CCLXIII**
Mosodoch sextus filius iaphet a quo capado
 ces **XVI**
Moth iudex populi israhel vtraq; manu vte
 batur p̄ dextra **XXX**
Mulieres regnabant in regno amazonum.
 vide **XVIII**
Mulieres attici habebant cōmunes ⁊ non co
 lebant matrimonia **XXIII**
Mulieres spartane magis laborant palestris
 q̄ fertilitate filioz **XXVIII**
Mulieres scitice ferocissime sunt ⁊ dura gessere
 bella **XXVIII**
Mulierum capillis aquileyenses funes fecerūt
 ad sagittandum contra maximinos **LI**
Mulier arbalia filia achab occidit om̄e semen
 regum **LII**
Mulieres ducere sine dote docuit licurgus et
 quare vide **LII**
Mulieribus quare viri faciunt honores. vide
 folio **LXX**
Mulieres romane multos veneno peremerunt
 vide **LXXVI**
Mulieres sese ⁊ res suas igni tradiderunt vide
 folio **LXXXV**

Mulieres pugnaverunt contra romanos. vide
 folio **LXXXV**
 Mulier vt ingrederef velata templi statuit pa-
 pa linus **CV**
 Muliebris habitu fuit indutus sardanapallus ⁊
 totus lubricus **LV**
 Mulier fuit papa iohannes anglicus vide fo-
 lio **CLXIX**
 Mulier quedā peperit leonem visu mirabilem
 folio **CCXVII**
 Mundū creatio cōsiderat scdm diuerfos diuer-
 simode folio **I**
 Mundus est quadruplex **I**
 Mundus non est ppetuus sed transibit vide fo-
 lio **CCLXII**
 Mures deuorauerunt episcopum maguntinus
 folio **CCCLXXXII**
 Musicam inuenit Tubal filius lamech vide fo-
 lio **X**
 Musicus optimus fuit Pitagoras. vide fo-
 lio **LXI**
 Musicus fuit ⁊ gwido laude dignus vide fo-
 lio **CLXXXIX**
 Naason in qua mundi etate
 ipse claruit **XXX**
 Naasim rex sinie vastauit
 iudam **L**
 Naaman princeps militie
 regis syrie leprosus muni-
 tur ad regem ⁊c **LIII**
 Naboris israelites ppter
 vineam quā habuit achab. pcurauit illi mor-
 tem **L**
 Nabuchodonosor rex fuit Babilonie vide fo-
 lio **LXII**
 Nabuchodonosor filius fuit nabuchodonosor
 magni **LXIII**
 Nationes gentium ex filiis noe sunt exorte fo-
 lio **XIII**
 Nachor de melcha octo genuit filios. vide fo-
 lio **XX**
 Nachor fuit filius saruth **XXI**
 Nadab rex israel fecit malū sicut ⁊ pater eius
 iezoboam **XLVIII**
 Narassus iherosolimorum patriarcha vide fo-
 lio **CXVI**
 Narfes enuchus iustiniani **CXLV**
 Nascitur dñs noster ihesus xps vide quo anno
 ⁊c. folio **XCv**
 Natus quomodo sit heinricus tercius impera-
 tor **CLXXXIX**
 Naum septimus est propheta de duodecim p/-
 phetis **LIII**
 Neapolis vrbs a quo fuerit condita. vide
 folio **XLII**
 Neemias fuit pincerna regis persarum vide fo-
 lio **LXIX**
 Nemroth filius chus gigas ⁊ primus tyrannus
 folio **XIII**
 Nemroth primo regnauit in babilonia vide fo-
 lio **XVII ⁊ XVIII**
 Nemphis nunc chairim dicta a quo fuerit con-
 dita **XXII**
 Nero priuignus sexti ro. impator **CIII**

Nere⁹ Achilleus martires **CVII**
 Nerua. xij. romanorū impator **CIX**
 Nestor beresiarcha eps cōstātinopolitanus fo-
 lio **CXXXVI**
 Neuius poeta comicus fuit **LXXXIII**
 Nicolaitarum beresis vnde veniebat vide
 folio **CIII**
 Nicomedes ⁊ romanus presbiter passi sunt fo-
 lio **CVIII**
 Nicolaus epūs ciuis patere vrbis licie vide fo-
 lio **CXXXII**
 Nicephorus patricius imperator **CLXVI**
 Nicolaus papa primus patria romanus. vide
 folio **CLXX**
 Nicolaus papa secundus natione allobrogus
 folio **CXCI**
 Nicena vrbs quomodo sit ornata. vide fo-
 lio **CXIII**
 Nicolaus tercius papa patria romanus vide fo-
 lio **CCXVI**
 Nicolaus quartus papa natione picenus vide
 folio **CCXVIII**
 Nicolaus de neapoli iuriconsultus. vide fo-
 lio **CCXX**
 Nicolaus de lira ordinis minorum theologus
 reputatus **CCXXI**
 Nicolaus florentinus medicus recomenda-
 tus **CCXXXVI**
 Nicolaus euboicus sagundinus epūs vir pu-
 dens **CCXLV**
 Nicolaus de tollito ordinis heremitarū scī au-
 gustini pater **CCXLVI**
 Nicolaus papa quintus humili loco ⁊ familia
 natus folio **CCXLVI**
 Nicolaus de cusa romane ecclesie cardinalis fo-
 lio **CCLI**
 Nicolaus perotus rhetor proclamatus vide fo-
 lio **CCLI**
 Nicolaßhausen in oppido francie orientalis qui-
 dam seductor fuit igne concrematus vide
 folio **CCLV**
 Nigra legio iussu imperatoris frederici tercii
 diuersis mortis generibus fuit tradita vide
 folio **CCLVIII**
 Ninive ciuitatem edificauit assur **XV**
 Ninus fuit secundus rex assiriorum. vide fo-
 lio **XVII**
 Ninus ampliavit ciuitatem ninive. vide fo-
 lio **XVII ⁊ XX**
 Ninta fuit quartus rex assiriorum **XXV**
 Nyffe ciuitatis terre ac populi illius descriptio
 folio **CLXXXII**
 Nobilitas quibus temporib⁹ fuerit insti-
 ta ⁊ quare **XX**
 Nobiles. imperatores. reges ⁊ principes qua-
 re sunt inuenti **CLXXVIII**
 Noema filia lamech artem texture inuenit. vi/
 de folio **X**
 Noe filius lamech inuenit gratiam coram do-
 mino **XI**
 Noe dicat inuenisse agriculturam cum anima/
 libus **XIII**
 Noemi fuit vxor elimelech **XL**
 Nomina hominum monstruosorum que sunt.

folio
 Nomina prouinciarum partis Asie. vide fo-
 lio XIII
 Nomina prouincie partis europe XIII
 Nomen pape incipiebatur imitari tempore
 sergij pape secundi CLXIX
 Nonia qui dicantur vel quis dicatur populus
 noricus vide folio XCVII C CLII
 et CCLXXXVI
 Norica superior nunc austria est CXL
 Normanni acceperunt fidem illis temporibus
 vide CLXXII
 Normannia vnde accepit nomen CLXXII
 Noruegia regio describitur CCLXXXII
 Nubes densissime apparuerunt inter flore-
 tiam et senam que homines et iumenta ra-
 puerunt CCXCIII
 Numitor rex italie fuit a fratre suo de regno eie-
 ctus LIII
 Nuptias christianorum publice fieri boemista
 papa instituit CXLII
 Nurnberga vrbs vnde duxit originem vide fo-
 lio C
 Nurnbergam urbem expugnauit heinricus qm/
 tus CXCVII

O Beth fuit de tribu iuda fo-
 lio XLII
 Ochofias rex israhel mi-
 sit ad Heelzebub deum ac-
 caron ad consulendum fo-
 lio XLIX
 Ochofias filius regis io-
 ram octauus regum iuda
 malum fecit coram domino LII
 Ocasi sunt vna die de iuda centum viginti milia
 et ducenta milia puerorum LV
 Ocasisus est a filiis suis rex sennacherib vide fo-
 lio LV
 Oculorum priuationem ppter adulterium za-
 leucius statuit LX
 Oculos sibi eripuit democritus vt liberius
 vacaret philosophie LXX
 Occidit seipsum empedocles quia animam cre-
 didit immortalem LXXI
 Ochus duodecimus rex persarum erat vide fo-
 lio LXXII
 Octavianus augustus patre octauiano senato-
 re genitus XCIII
 Occidit seipsam sophonia propter seruandam
 castitatem CXXVIII
 Odoacer et theodoricus reges magna habu-
 erunt prelia in italia CXLII
 Odo fuit primus pater cluniacensium vide fo-
 lio CLXXV
 Odilo abbas cluniacensis CCLXXXI
 Odo episcopus cantuariensis CCLXXXII
 Odefredus doctor celeberrimus. vide in fo-
 lio CCXI C XLIII
 Odericus vir sanctus de ordine minorum fo-
 lio CCXXVIII
 Olet vsus Minerva primo inuentore fo-
 lio XXVIII
 Olimpias prima quando fuerit instituta. et a
 quibus. et quid significet LIII

Olda prophetissa prophetauit emersione ihe-
 rusalem et captiuitatem populi. vide fo-
 lio LV
 Olimpias fuit mater alexandri et occisavit fo-
 lio LXXVI
 Oldradus doctor legum optimus. vide fo-
 lio CCXXVII
 Omagirus primo boues ad aratrum iunxit fo-
 lio XXVIII
 Omyas filius Jadi pontifex fuit. vide fo-
 lio LXXV
 Omyas filius symonis summus pontifex vide
 folio LXXVII
 Omyas fuit summus pontifex LXXIX
 Omyas pius summus pontifex fuit. vide fo-
 lio LXXIX
 Opera dierum creationis II III III
 et V
 Opilius macrinus imperator CXXVII
 Opida quedam in fucua superiori facta sunt
 ciuitates CXXVII
 Orbis ver circulus terre quis sit vide fo-
 lio XII C XLIII
 Oratio ezechie et ysaiie quid effecerit. vide fo-
 lio LV
 Origenis magni pater fuit Leonides vide fo-
 lio CXVI
 Origenes presbiter ecclesie alexandrine omni-
 um theologorum sui temporis princeps fo-
 lio CXXVII
 Ordines per intervalla conferendos et quibus
 conferri possint vide CXXXI
 Ordo cruciferorum a quo incepit. vide fo-
 lio CXXXII
 Ordo cruciferorum hic fuit restitutus. vide fo-
 lio CCVII
 Ordinari non debent in clerum aliquo careres
 membro statuit papa Anastasius. vide fo-
 lio CXXXIII
 Orosius fuit discipulus Augustini. vide fo-
 lio CXXXVIII
 Ordo beati Benedicti hic habuit ortum vide
 folio CXLIII
 Ordo vallis ymbrose quando et per quem fu-
 erit institutus CXC
 Ordo grandimontensis hic habuit initium fo-
 lio CXCII
 Ordo canonicorum regularium hic floruit vt
 de folio CXCIII
 Ordo carthusiensium a brunone sumpsit initium
 um CXCIII
 Ordo cisterciensis hic habuit principium vide
 folio CXCIV
 Ordo templariorum militum habuit hic initium
 um CXCVII
 Ordo heremitarum sancti augustini hic ince-
 pit CCIII
 Ordo humiliorum hic sumpsit initium vide
 folio CCV
 Ordo predicatorum et minorum illis tempori-
 bus instituitur CCIX
 Ordo cluniacensium quando incepit. vide fo-
 lio CLXXV
 Ordo fratrum theutonicorum illis temporibus

habuit ortum CCX
 Oratio sub his verbis. Pulce nomen domini
 nostri Ihesu christi etc. cuius sit virtutis vi-
 de CCXV
 Ordo carmelitarum hic initium habuit vide fo-
 lio CCVII
 Orientalia loca sunt per soldanus oppressa fo-
 lio CCXIX
 Ordo celestinoz hic sumpsit initium vide fo-
 lio CCXIX
 Ordo seruozum sumpsit hic principium. vide
 folio CCXIX
 Ordo templariorum est illis temporibus exin-
 ctus CCXXI & XXII
 Ordinis rhodiorum militum principium vide
 folio CCXXIII
 Ordo militum ihesu christi hic incepit vide fo-
 lio CCXXVI
 Ordo Inesuatozum hic habuit initium fo-
 lio CCXXXI
 Ordo nouus canonicorum regularium floruit
 illis temporibus CCXXXI
 Ordo sancte brigithe hic sumpsit initium. vide
 folio CCXXXII
 Ordo monachozum alborum montis oliueti
 hic cepit incium CCXXXVII
 Ordo nouus mendicantium sub titulo beati
 Augustini hic incepit CCXXXVII
 Ordo nouus canonicorum regularium & con-
 gregatio sancte iuliane cepit initium vide fo-
 lio CCXXXIX
O By sacerdos fuit de semine Aaron. vide
 folio XXXVII
 Ordo Ioseph ex egypto in iudeam per hebre-
 os fuit translata XXVII
 Ordo propheta primus de duodecim mittitur
 contra decem tribus LII
 Ordo filius amasie regis fuit duodecim re-
 gum iuda LV
 Ordo inferni absorbit marcum thurcium. vide
 folio LXX
 Ordo belizei fuit translata in alexandriam vide
 folio CXLI
 Ordo swaldus rex normanzum erat. vide fo-
 lio CLIII
O Thoniel iudez populi israhel redarguit
 populum super mala sua XXX
 Ordo octauus romanorum imperator. vide fo-
 lio CVI
 Ordo ille pater quis fuerit CCXXXIX
 Ordo maris abbas vir sanctus CLXII
 Ordo dux saxonum recusabat imperium. vide
 folio CLXXIII
 Ordo primus rex romanorum CLXXVII
 LXXVII LXXIX
 Ordo secundus primi ottonis fili? imperator.
 folio CLXXXI
 Ordo tercius secundi ottonis filius imperator
 folio CLXXXI
 Ordo episcopus bambergensis fuit & sueuus.
 folio CXCVIII
 Ordo quartus imperator dux saxonie erat. fo-
 lio CCVII
 Ordo mannus princeps fuit turchozum. vide

folio CCXXVIII
 Ordo fuit ultimus rex israhel. & translatus est
 israhel in assirios LIII
O Acem dari populo leo se-
 cundus papa statuit vide
 folio CLVI
 Pacificati sunt lodouicus
 impator & andalufus dux
 beneuentanus CLXXI
 Paduam urbem eccliam
 valde oppressit. vide fo-
 lio CCXXIII
 Palestini vnde sint exorti XIII
 Palleum ab ecclesia archiepiscopum non redi-
 mere statuit papa leo secundus CLVI
 Palatini principes vnde traxerunt ab illo tem-
 pore originem vide folio CCXXV
 Pallei libellum confecti Iohannes papa quin-
 tus vide folio CLVI
 Pampbilus presbiter fuit grecus. vide in fo-
 lio CCXXVI
 Panes facere & fruges molere docuit ceres fo-
 lio XXV
 Panes facere & semina terre committere docuit
 & ylis egyptios XXIX
 Panceus philosoph? claruit illis temporib? LXXXII
 Panchalio vir fuit illustris CCXXV
 Pannonia que pars terre olim dicebatur. vide
 folio CCXXXVIII
 Paphlagonia venit a riphat filio Bomer fo-
 lio XVI
 Papias ciuitas vnde traxit originem. vide fo-
 lio LXXIII
 Papias iheropolitanus episcopus. vide fo-
 lio CXII
 Paphuncius abbas fuit CCXXXIII
 Pape electionem quomodo statuerit constanti-
 nus CLVI
 Pape sine pontifices romani illis temporibus
 a vestigijs sancti petri maxime discesserunt.
 folio CLXXIII
 Papa mortuus venerabatur ab ymaginibus
 templi CLXXIII
 Pape electio multa mala intulit romae his tem-
 poribus propterea fuit translata ad impera-
 tores CLXXVIII
 Papa Iohannes quindecimus cepit elargiri
 amicis suis bona ecclesie sic & modo faciunt
 pape CLXXX
 Papa fuit creatus elemens episcopus bamberg-
 ensis vide folio CLXXXVIII
 & LXXXIX
 Papa eligebatur episcopus essertensis. vide
 folio CXCI
 Papa excommunicauit beinricum quartum im-
 peratorem CXCI
 Papa giberus creatur per imperatorem bein-
 ricum quartum in germania CXCI
 et XCIII
 Papam curauit emere felix quintus alias a/
 medeus vocatus CCXLIII
 Paradisus quatuor habet flumina VII
 Paradisus in quo loco sit & quis illius decet.

vide folio
Paris vel dictus alexander frater fuit beatorum
 folio XXXVII
Parsius regia et inclita urbs post Troyanum
 excidium habuit initium XXXIX
Pascalus papa primus patria romanus. vide
 folio CLXVII
Pascalus secundus papa natione ytalus. vide
 folio CXCVI
Pataunia urbs a quo fuerit condita vide in fo-
 lio XLIII
Patrum unum solum habere in baptismo sta-
 tuit papa higinus CXI
Patricius episcopus insulam hibernie ad fide
 convertit CXLV
Pataunia urbs quomodo fuerit decorata vide
 folio CXCIX Et quis edificauerit eas
 folio CCLXXXV
Patauium ciuitas magne potentie venit i ma-
 nus venetorum CCXXXVII
Pauper fuit aristides philosophus vt sumptu
 suo ad sepulturam nequirit efferi. vide fo-
 lio LXXI
Paupertatem commendauit anaxagoras vide
 folio LXXI
Pauli apostoli vita et conuersio que fuerit vide
 folio CIII
Pauli decapitatio quando fuerit facta vide fo-
 lio CIII
Paulus patauius vir permultum doctus fo-
 lio CXXVII
Paulus samosatenus episcopus. vide in fo-
 lio CXXII
Paulus primus heremita apud infernores the-
 baidam CXXXI
Paula matrona romana et iberonimi discipu-
 la CXXXV
Paulus primus papa natione romanus. vide
 folio CLXIII
Paulus longobardus diaconus CLXVI
Paulus uenerus theologorum et philosopho-
 rum princeps CCXXXVII
Paulus secundus papa patria uenerus. vide
 folio CCL
Pecunias erogauit alijs imperator Sigis-
 mundus CCXL
Pediculi vermes corroserunt corp⁹ Arnolphi
 imperatoris CCLXXXIII
Pelagius monachus et pessimus heresiarcha
 vide folio CXXXV
Pelagius primus papa natione romanus fo-
 lio CXLVI
Pelagius secundus papa patria romanus fo-
 lio CXLVI
Perusia urbs a quibus fuerit condita vide fo-
 lio XLVIII
Perianther corinthus philosophus septimus
 de septem sapientibus LIX
Persarum regnum quando cepit initium vide
 folio LXVIII
Persarum regio ubi sit et unde habeat nomen
 vide folio LXVIII
Persis secundus fuit octauus rex persarum fo-
 lio LXXII

Perimenides fugit hominum consortia vide fo-
 lio LXXII
Persecutio prima christianorum quando ince-
 pit CIII
Persius flaccus aulus CV
Persecutio secunda christianorum fuit. vide fo-
 lio CVIII
Persecutio tertia christifidelium habuit initium
 folio CX
Persecutio quarta ecclesie fuit tempore mari-
 folio CXII
Persecutio christianorum quinta iussu seueri im-
 peratoris CXVI
Perpetua et felicitas uirgines sancte CXVI
Persecutio ecclesie sexta post nerone mouit im-
 perator maximinus CXIX
Persecutio ecclesie septima post neronem fuit.
 folio CXX
Persecutio xpianorum octaua fuit iussu valerij
 vide CXXI
Persecutio christianorum nona iussu aureliani
 vide CXXII
Persecutio in christianos decima CXXIII
Peregrinatio valde mirabilis orta est illis tem-
 poribus CXXIII
Peregrinatio et hominum concursus fuit illis
 temporibus in niclasibausen CCLV
Pestis pmaxima fuit istis temporibus vide fo-
 lio CXXI
Pestilentia magna agebat et istis temporibus
 vide CL
Pestis permaxima istis diebus fuit per totam
 ytaliam CCXXVIII
Pestis fuit et alijs temporibus CCXXX
Pestis ingens orta fuit temporibus istis vide
 folio CCXLVIII
Pestis alia fuit ex solis eclipsi iudicata vide fo-
 lio CCLV
Petrus primus papa apostolorum princeps.
 vide CII
Petrus apostolus quando fuerit crucifixus fo-
 lio CIII
Petronella uirgo filia petri apostoli CVII
Petrus damianus doctor CXCII
Petrus alphonfus uir sanctus antea fuit iude⁹
 vide folio CXCVIII
Petrus lombardus parisiensis episcopus fo-
 lio CCI
Petrus comestor floruit hoc tempore vide fo-
 lio CCI
Petrus nouus martir ordinis predicatorum fo-
 lio CCXIII
Petrus de bellapartita doctor iuris vide in fo-
 lio CCXX
Petrus de albano consiliarius. medicus. vide
 folio CCXXIII
Petrus uergerius orator eruditissimus vide in
 folio CCXLIII
Phaleg filius heber eius tempore orta fu-
 it confusio linguarum vide XVI
Pharao amenophis rex egypti iussit pueros sub-
 mergi vide folio XXVII
Pharao bochoris rex egypti contradixit moy-
 si postea fuit in mari submersus. vide in fo-

lio
Phaceya regē israhel percussit phacee ⁊ regna
uit post eum **LIII**
Phacee regem israhel perussit osee ⁊ regnavit
pro eo **LIII**
Phalenis agrigenitus tyrannus ⁊ orator flo
ruit illis temporibus **LVI**
Phariseorum secta quando habuit initium vi
de folio **LXXXVIII** Et folio
XCVI Et qui dicebantur pharisei
ibidem
Pharao mephres rex egypti exaltavit Ioseph
propter somniorum interpretationem. vide
folio **XXVII**
Phelas fuit septimus filius nachor vide fo
lio **XX**
Phenenna fuit vxor helchane patris samuelis
vide **XLI**
Phericides philosophus scripsit de natura et
dijs **LXI**
Philister unde sunt exorti vide **XIII**
Philistim fuere a tulum filio messaraim. vide
folio **XIII**
Phinees sacerdos filius eleazar percussit vni
ex filijs israhel fornicantem ad mortem vide
folio **XXXVII**
Phisicus maximus fuit mercurius vide in fo
lio **XXVIII**
Phinees sacerdos populi israhel. vide in fo
lio **XLI**
Philo iudeus in greca lingua doctissimus fo
lio **LXXXV**
Philo iudeus vir quidem disertissimus ⁊ a pe
tro ad fidem conuersus **XCVII**
Philippus apostolus domini cruci est affixus
folio **CV**
Philippus imperator cum filio suo philippo
imperavit **CXIX**
Philippus bar danus imperator erat vide fo
lio **CLXI**
Philippus rex francorum iherusales impugna
uit **CCIII**
Philippus imperator frater heinrici imperato
ris **CCVII**
Philippus rex lodouici regis filius vide in fo
lio **CCXV**
Philippus rex francorum iste fuit. vide in fo
lio **CCXVIII**
Philippus rex francie commisit bellum atrocis
simum cum rege anglie **CCXXVII**
Phoca imperator Constantinopolitanus vide
folio **CXLIX**
Phoroneus primus in greccia leges instituit.
folio **XXIX**
Phuria regio describitur **CCCLXXXIII**
Phuth secundus filius chani a quo fuere phu
renses **XIII**
Pbul fuit rex assiriorum maxime conturbauit
terram **LV**
Picus saturni filius primus rex laurentius
fuit ⁊ bellator egregius **XXXV**
Pictor fuit zeus heradeotes **LXXI**
Picturam primo studuit plato. vide in fo
lio **LXXXIII**

Pipinus austrie vel austerie dux. vide in fo
lio **CLVIII**
Pipinus iunior caroli marcelli filius rex fran
cie ⁊ burgundie **CLXV**
Pipinus duos habuit filios carolum ⁊ carolo
mannum **CLXVII**
Pipinus caroli magni filius ⁊ italie rex. vide
folio **CLXVIII**
Pisa vrbs unde cepit originem. vide in fo
lio **XLV**
Pistori seruiuit plauto **LXXXIII**
Piscis quidem captus fuit effigiem leonis ha
bens **CCXVII**
Pisanus bartholomeus iuris doctor. vide fo
lio **CCXXVIII**
Pise ciuitas venit in manus florentinorum vi
de folio **CCXXXVII**
Pitacus fuit quartus ⁊ septem sapiens vi
de folio **LIX**
Pitagoras philosophus fuit ⁊ musicus. vide
folio **LXI**
Pius papa natione ytalus **CXI**
Pius papa secundus natione italus vide in fo
lio **CCL**
Plato philosoph⁹ clarissim⁹ floruit istis
temporibus **LXXXIII**
Platina historicus abbreviator apostolicus.
vide **CCII**
Plautus poeta comicus **LXXXIII**
Plinius secundus nouocomensis philosoph⁹
orator ⁊ historicus **CXI**
Plotinus philosophus platonis discipulus.
vide **LXXXIII**
Plutharchus phis et historicus eloquentissi
mus **CXI**
Pluuia raro habetur in Egypto. vide in fo
lio **XVIII**
Pogius florentinus orator facundissim⁹
claruit **CCXLII**
Policarpus iohannis apostoli discipulus fo
lio **CXIII**
Polonia Sarmatica describitur. vide in fo
lio **CCCLXXIX**
Pompeyus maximus romanorum imperator
vide **LXXXVI**
Ponnex primus fuit leui filius iacob vide fo
lio **XXV**
Ponnex fuit merari. Deinde Berfon. Inde
Caath ⁊c. **XXV**
Ponnex fuit Aaron ⁊ eius filius eleazar vide
folio **XXIX**
Pontifices in israhel fuerunt tanq̃ reges vide
folio **LXIII**
Poncius pilatus procurator iudee vir callidus
vide **XCV**
Pontifices Iudeorum qui fuere. vide in fo
lio **XCVI**
Poncianus papa natione romanus. vide in fo
lio **CXVI**
Poncion martir in vtero matris deo fuit elect⁹
vide **CXIX**
Popilia virgo vestalis **LXIX**
Porcella quedam emixa est caput hominis ha
bens **CXCVIII**

Portenta plura apparuerunt annis illis. vide folio CCVIII
 Portugalia regio que sit & qui principes illius vide CCXC
 Porphyrius atheniensis philosophus vide in folio CXVIII
 Postumus consul fuit romanus. vide in folio LXIX
 Possidonius philosophus stoicus vide in folio LXXXII
Pothedis virgo sanctissima. vide in folio CXIII
 Praga ciuitas in bohemia quando habuit incium CCXXIX
 Praga olim erat subiecta episcopo maguntino vide CCXXIX
 Precepta sunt triplicia moralia scilicet. iudicialia & ceremonialia XXX
 Presides syrie qui fuerunt LXXXVII
 Predia & fundos recepit ecclesia ex concessione vrbani pape primi CXVI
 Prelatus apud indos communiter dicitur prebiter iohannes CXCVII
 Prelia plura fuerunt temporibus istis vide in folio CXCVIII
 Primus & felicianus romani viri religiosi vide folio CXXVI
 Priscianus grammaticus eruditissimus vide in folio CXLIII
 Principes quando possint facilius saluari vide de folio CCXLIII
 Prouincie in affrica que sunt XIII
 Prouincie europe que sunt XIII
 Prouincie asie que sunt XIII
 Prouincie gentium habent suam vocabula ex filiis noe XIII & XV
 Promethus vir acutissimi ingenij formauit simulachra hominum de terra quasi vitta vide de folio XXVIII
 Prophetauerunt Sath Nathan & asaph tempore dauid XLVII
 Propheta semeias prophetauit illis temporibus XLVIII
 Propheta abdo prophetauit contrauitulos aureos XLVIII
 Prophetauerunt isti tres Hieu Elizer & Oziel cum Asaria regibus Iuda. vide in folio XLIX
 Propheta anani increpauit asa regem iudeorum vide XLIX
 Probas filius filius auentini rex fuit ytalie LIII
 Prodigia multa facta sunt antequam fierent romanorum graua bella LXXXV
 Prodigia in christi natiuitate multa sunt visaz vide XCH
 Procuratores Iudee qui fuerant XCV
 Processus & martianus romani milites vide folio CVII
 Probus romanozum imperator vir conspicuus vide CXXIII
 Proba mulier adelphi consulis romani vxor. vide CXXXVI
 Prodigia multa apparuerunt illis temporibus

futura mala significantia vide in fo. CLII
 et CLXXIX
 Item & alia prodigia temporibus istis vide folio CLXXXVI
 Prodigia similiter clauerunt istis diebus vide folio CCIII
 Prophetizantes sepe sunt excepti. vide in folio CCXXXIII
 Prodigia illuxerunt istis temporibus mala futura indicabant CCL
 Prudentius poeta vir christiani s. vide in folio CXXXIII
 Prussia per que media venit ad fratres theuto mcozini CCIX
 Prussia prouincia describitur CCLXXXI
Psalms alternis vicibus decantandos pa
 pa damasus statuit CXXI
Ptolomeus lagi fuit filius & post alexandrum magnum primus rex in egypto vide in folio LXXVI
 Ptolomet dicebantur omnes reges egypti. vide de folio LXXVI
 Ptolomeus philadelphicus rex egypti fuit. vide de folio LXXVI
 Ptolomeus philopator quartus rex egypti vide de folio LXXVIII
 Ptolomeus epiphaneus rex egypti. vide in folio LXXX
 Ptolomeus phisometor rex egypti vide in folio LXXX
 Ptolomeus euergetes phiscon siue Soiber. Alexander reges egypti LXXXII
 Ptolomeus dionisius filius aristoboli vide in folio LXXXIX
 Ptolomeus philosophus & insignis astrologus vide in folio CXIII
Pugna est commissa in ecclesia maguntina vide in folio CLXXXIX
 Pulunaria primo inuenit sardanapallus rex assirorum LV
 Pullus gallie quadrupes natus est vide in folio CXCVIII
 Pueri mittebantur cum suis patribus per manus ad consilium senatus LXXVI
Quadrigam inuenit primus in grecia erichonius atheniensium princeps vide in folio XXXIII
 Quadratus atheniensis episcopus CXII
 Quatuor coronati vide in folio CXXV
 Questiones a nautis factam homerus non posuit exponere XLIII
Quintus turcius claruit illis temporibus. vide folio LXXVI
 Quintus cincinnatus dictator romanus. vide folio LXXVI
 Quintus fabius consul romanus. vide in folio LXXXI
 Quintilianus rhetor & philosophus celebrissimus vide CVI
 Quirinus episcopus vir sanctus CXII
 Quiricus romanus patricius & martyr vide in

folio
Quirinus romanus tribunus CXXIII
Quintus gallus miles CXXVI
Quintus episcopus iherosolimitanus vir sanctus CXXXII

Abanus monachus natione germanus CLXIX
Rachel secunda filia laban
uxor iacob diu sterilis tandem genuit duos filios folio XX

Rachorius episcopus veronensis CLXXXII

Radegundis regina francie fuit CXLVIII

Ragular rex babilonie LXV

Raphael fulgosi iuriconsultus excellentissimus CCXLII

Raymundus generalis magister predicatoris vide CCXI

Raynerius pisanus ordinis predicatorum vir sanctus CCXXI

Rafis fuit medicus recommendatus. vide folio CXCIII

Ranspona ciuitas vnde cepit initium vide folio XCVII

Rauenna ciuitas a quo sit aucta. vide in folio CXLII

Rebecca fuit uxor Isaac XX

Rechab rex iherosolymitanus cognatus moysi descendit et fuit conuersus ad iudaismum. vide in folio XXXIII

Reformata sunt plura monasteria illis temporibus CCXXXIX

Regiones europe que sint XIII

Regum assiriorum catalogus habetur. vide folio XVII

Regni initium nemroth fuit Babilon. vide in folio XVII

Regna plura erigebantur istis temporibus. regnum scilicet scitharum. massagetarum. scythimorum. egiptiorum XVII

Regna inter cetera clariora sunt assiriorum et romanorum XVII

Regnum scitharum in regione septentrionali sumpsit initium XVIII

Regnum assiriorum quando sumpsit initium. vide folio XVIII

Regnabant in regno amazonum mulieres vide folio XVIII et XIX

Regine amazonum que fuerunt XIX

Regnum egiptiorum quando habuit initium et primus rex fuit Soro XIX

Regnum scitharum quando habuit initium et primus rex fuit egilaeus XVIII

Regnum venit ad romanos a regno scitharum XVIII

Regnum hispaniarum quando incepit vide folio XXIII

Regnum bohemos quando habuit initium. vide XXIII

Regina assiriorum fuit Semiramis. que sub specie viri rexit XXV

Reges italie quando inceperunt regere. vide in folio XXXV

Regia tribus descendit a iuda filio Jacob vide folio XXV

Reges scythimorum qui fuerunt XXVI

Regnum argiuorum siue grecorum quando habuit initium et quis in eo fuit primus rex vide XXVII et XXIX

Regnum lacedemoniorum illis temporibus ortum XL

Regni chozinthiorum hic cepit initium XL

Regnum scythimorum cessauit tempore heli sacerdotis XLII

Regnum atheniensium hic finitur XLIII

Regnum latinorum et italorum que sint XLV

Regio anglie que sit XLVI

Regina sabba prophetaissa venit audire sapientiam salomonis XLVI

Regnum argiuorum accepit nomen ab argo et rege quarto XXIX

Reges israel vide plures XLVIII

Regnum iuda quando habuit initium. vide in folio XLIX

Reges italie post siluium omnes dicebantur filii XLIX

Reges sirie turbauerunt illis diebus reges israel L

Regnum albanorum et italorum vnum est vide folio XLVI et LII

Regnum israel valde fuit contritum sed per iherosolymam restitutum LII

Regnum israel fuit istis temporibus sine rege vide LIII

Regnum israel post osee regem translatum est in regnum assiriorum LIII

Regnum macedonum incepit temporibus istis. et quis fuerit primus rex. quanti temporis durauit vide folios LIII et LIII

Regnum medorum a quo habuerit principium et ad que regna sit translatum LIII

Regnum lidorum a quo habuit initium. quanti temporis durauerit vide et illius reges in folio LIII

Regnum israel cessauit illis temporibus. vide folio LV

Regnum iuda fuit isto tempore sine rege. vide folio LV et LX

Regnum latinorum siue albanorum hic perdit nomen et dicitur romanorum regnum. vide folio LVI

Regni assiriorum hic defecit LXII

Regnum medorum quando defecit LXIII et LXVIII

Regnum persarum quando incepit LXVIII

Et quis fuit rex primus persarum ibidem.

Reges sirie qui fuerunt quando et habuit initium vide LXXV

Regna alexandrie quomodo post mortem suam fuerunt diuisa LXXV et LXXVI

Reges egipti omnes dicebantur ptolomei. vide de folio LXXVI

Regnum sirie cessauit illis temporibus similiter et assie LXXXVII

Regnum egiptiorum quando sit euersum vide folio LXXXIX

Regnum et sacerdotum iudeorum quando sit

destructum XC
 Regnum iudeorum erat in quatuor tetrarchas
 diuisum XCVI
 Regnum italicum a constantinopolitano iugo
 per longobardos est ablatum CXLVII
 Et in eodem constituti sunt magistratus di-
 cti exarchatus ibidem
 Regis bauarorum filiam rex longobardorum
 duxit uxorem CL
 Reges longobardorum qui fuerat CLV
 Reges thuringie qui fuerant CLV
 Regis banarie filiam Iustinianus imperator
 duxit uxorem CLVIII
 Regnum theutonicozum dicebatur franca ori-
 entalis CLXXIII
 Reges yralie qui fuerant CLXXVI
 Reges quare sint inuenti CLXXVIII
 Regnum tartarorum hic cepit initium vide i
 folio CCVII
 Regni Carraricisium principium. vide in fo-
 lio CCXXIII
 Regni Gonzagorum principium. vide in fo-
 lio CCXXVII
 Regni ottomannozum turchorum principium
 vide CCXXVIII
 Religiosa stirps cepit initium istis temporib?
 a rethab XXXIII
 Religio dealbatorum hic incepit quozum ma-
 ximus fuit numerus in italia CCXXXV
 Remus et Romulus fuerunt filij rhece. vide in
 folio LIII
 Remus et Romulus quomodo fuerunt nati et
 enutriti LVI
 Remigius episcopus ramensis CXL
 Remigius episcopus antiochodensis. vide in
 folio CLXXIII
 Rhenenses germanie superioris populi sunt.
 vide CCLXXXVII
 Reuocatio actuum priorum pontificum per suc-
 cessores incepit tempore Steffani pape. vide
 folio CLXXII
 Reu vel Ragau filius Phaleg. cuius tem-
 pore multa fuerunt destructa templa. vide in
 folio XVI
 Rex Assiriozum primus fuit Belus. vide in fo-
 lio XVII
 Rex Assiriozum secundus fuit Ninus. vide in
 folio XVII
 Rex primus scitharum fuit thanus vide in fo-
 lio XVIII
 Rex assiriozum quartus fuit Ninia. et quintus
 fuit arus XXV
 Rex primus Italie fuit ianus XXXV
 Rex decimuseptimus et vltimus Atheniensis
 fuit Codrus XXVII et XLIII
 Rex primus lacedemoniozum fuit Euristeus.
 vide XL
 Rex primus iudeorum fuit Saul XLI
 Rex albanorum fuit Aslanus XLIII
 Rex in israhel secundus fuit dauid. vide in fo-
 lio XLVI
 Rex primus Hebreorum fuit Dauid. vide in
 folio XLVI et XLVII
 Rex secundus Hebreorum fuit salomon. vide

folio XLVI
 Rex ytalie aremulus posuit presidium albano
 rum vbi nunc roma est LIII
 Rex romanozum secundus fuit Numapompilius.
 vide et reges ceteros LVI
 Rex primus babilonie fuit merodach. vide in
 folio LXII
 Rex persarum vltimus fuit darius filius Arta-
 ni LXXII et LXXV
 Rex Macedonum. xxiij. Philippus multa fe-
 cit prelia CLXXXIII
 Rex anglorum siue brittanorum fuit Lucius
 vir sanctus CXV
 Rex Gothorum radagasus italiam ferro et fla-
 ma vastabat et tandem captus fuit vide in fo-
 lio CXXXV
 Rex Vandalorum fuit Gensericius. vide in fo-
 lio CXXXVII
 Rex hunorum attila multas deuastauit regio-
 nes. dicebatur se dei flagellum. vide in fo-
 lio CXXXVII
 Rex vltimus ostrogothorum fuit Totila et ta-
 dem in regem Gothorum constitutus. vide
 in folio CLV
 Rex visigothorum hermigildis fuit occisus p-
 pter fidem catholicam. vide folio CLIX
 et L
 Rex longobardorum multas italie obtinuit ci-
 uitates. regem francorum expulit. vide fol-
 io CL
 Rex cretensis fuit saturnus pater Iouis. vide
 folio XXXV
 Rex vltimus longobardorum Desiderius fuit
 folio CLXVI
 Rex Burgundionum fuit Rudolphus. vide i
 folio CLXXII
 Rex francorum fuit Ludouic⁹ ex genere Ca-
 roli magni CLXXXI
 Rex francie bonus fuit Hugo. vide in fo-
 lio CLXXXII
 Rex hungarie Steffanus fuit vir sanctus. vi-
 de in folio CLXXXVIII
 Rex primus iherosolime fuit Hordredus. Et
 qui post eum vide in folio CXCVI
 XCVIII XCIX CCII et.
 Rex fuit egipti saladinus vir magne prudentie
 vide in folio CCV
 Rex sicilie fuit Damfretus CCXIII
 Item et Carolus CCXV et XXIII
 Rex francie fuit Ludouicus vir sanctus. vide
 in folio CCXII
 Rex bohemie quando primo nomen regis ac-
 cepit CCXXIX
 Richoldus dux frisonum erat CLXII
 Richardus de sancto victore vir sanctus vide i
 folio CC
 Richardus imperator a quibusdam electus no-
 tamen confirmatus CCXIII
 Richardus puer a iudeis martirizatus. vide in
 folio CCVII
 Richardus de media villa doctor. vide in fo-
 lio CCXXII
 Riphat alias riphaa filius Gomer a quo fue-
 re paphlagones XVI

R^usi zozaftes philozophus die fue natinita-
 tis **XXII**
 Roboam habuit viros. xviij. cōcubinas. xxx
 filios. xviij. z falsas. xi. fo. **XLIX**
 Robertus rex francie **CLXXXVIII**
 Robertus abbas vir sanctus **CXCV**
 Robertus rex sicilie erat **CCXXIII**
 Robertus rex apulie andream nepotem suum
 in regnum instituit **CCXXV**
 Robertus de licio ordinis minorum professor
 vide **CCLI**
 Rochus natione narbonensis christi confessor
 vide **CCXXVII**
 Rodium urbem turchus cum exercitu suo pe-
 tisse sed visionis miraculo est repulsus vide in fo-
 lio **CCLVI**
 Rodis venit a bodamyn filio tauan vide in fo-
 lio **XVI**
 Rolandus palatinus comes nepos Caroli. vi
 de **CLXVII**
 Roma est condita certo in loco vbi quondam
 ytalus rex ciuitate considerit **XXXIII**
 Roma a quibus sit condita **LVI** et **LVII**
 Romani regni principium quando fuerit. vide
 in folio **LVI**
 Romani consules quando inceperunt z quare
 fuere z que illorum nomina **LXIX**
 et **LXXVI**
 Romani nouam instituerunt dignitatem dicta-
 tor appellatam **LXIX** et nomina
 ipsorum dictatozom **LXXVI**
 Romani post consules elegerunt decem viros
 qui totam regerent ciuitatem **LXX**
 Romani fecerunt sibi leges. xij. tabularum vi
 de **LXX** fecerunt z sibi tribunos z edi-
 les ibidem
 Romani principes dicebantur cesares a Iulio
 deinde augusti ab augusto **XCIII**
 Romanus miles z martyr **CXXI**
 Romana res regebatur tribus imperatoribus
 tempore magni constantini **CXXIX**
 Deinde regebatur sub vno augusto z tribus
 cesaribus ibidem
 Romanum imperium quando fuit diuisum vi
 de sub marciano **CCXXVII**
 Romanum imperium multis priuabatur pro-
 uincijs istis temporibus **CXL**
 Romanus papa patria romanus. vide in fo-
 lio **CLXXII**
 Romani valde oppressit otto primus vt modi-
 um fursuris triginta aureis venundabatur.
 vide **CLXXVIII**
 Romani habuerunt quatuor grad^u maioroz
 suozum. rex. dictator. imperator zc. vide fo-
 lio **LXXXV**
 Romani ductus est in asino cum magno scan-
 dalo Burdinus antipapa **CXCVII**
 Romanum imperium non habuit imperatore
 ad aliquot tempus ex electozum discordia vi
 de folio **CCXII** et **XIII**
 Rotharis rex longobardozum **CLV**
 Rudolphus rex ytalie dux burgundie z franco-
 rum rex **CLXXVII**
 Rudolphus dux saxonie eligitur rex in forche

vide **CXCII**
 Rudolphus romanozom imperator electus vi
 de folio **CCXVI**
 Rudolphus imperator plures dedit libertati.
 vide **CCXVII**
 Russus miles clarissimus **CXXVI**
 Russinus a quilegiensis presbiter. vide in fo-
 lio **CCXXVI**
 Rupertus episcopus ex regia stirpe francori-
 ozus **CLII**
 Rupertus bauarie dux imperator electus vide
 in folio **CCXXVII**
 Russia prouincia z eius conditio describitur.
 vide **CCLXXX**
 Ruth fuit genere moabitides **XL**
 Abatha filius chus a quo
 sabatheni **XIII**
 Babaa fili⁹ regina a quo
 arabes **XIII**
 Saba filius Chus a quo
 sabel **XIII**
 Saba regina venit audire
 sapieniam Salomonis vi
 de in folio **XLVI**
 Sabaudia regio vbi sit z quis gentis illius p-
 mus dux **CCLXXXVII**
 Samaudie principes dicebantur comites. sed
 cesar Sigismundus fecit illos duces vide in
 folio **CCXLII**
 Sabadardacus rex erat Babilome. vide in fo-
 lio **LXV**
 Sabina illustrissima mulier **CXII**
 Sabellus hereticus a quo sabelliani. vide in
 folio **CXXI**
 Sabbato ieiunare statuit papa innocentius vi
 de in folio **CCXXXIII**
 Sabinianus papa cuius patria ignoratur vide
 in folio **CXLVIII**
 Sacerdos aaron quomodo fuerit vestitus. vi
 de in folio **XXXIII**
 Sacerdotalis tribus descendit a leui vide in fo-
 lio **XXV**
 Sacerdotium quando fuerit translatum a filiis
 eleazar Deli primus de filiis Ithamar arri-
 puit **XL** et **XLII**
 Sacerdotium sibi vi usurpauit Olias z adole-
 re voluit incensum **LV**
 Saccum habuit ad panes Dyogenes. vide in
 folio **LXXIII**
 Sacramento eukanstie quidas non fecerunt re-
 uerentiam ideo perierunt in ponte. vide fo-
 lio **CCXVII**
 Sadoch de linea xpi erat **LXV**
 Saducei qui dicebant **XCVI**
 Saffeus decamissionis rex assiriozom vide in
 folio **XXVIII**
 Sanguis christi effluxit ex quadas christi yma-
 gine **CLXXVIII**
 Sanguis pluit per tres dies illis temporibus
 folio **CLXXI** z **LXXXII**
 San guinis fons effluxit Venue futuras signi-
 ficans calamitatem **CLXXVI**
 Sanguis pluit e celo illis tpibus **CXCVIII**
 Sali q³ e caynan filius arphaxar **XVI**

Salomon filius naalon dux in tribu Iuda. vi
de folio XXXIII
Salomon fuit filius dauid regis ex Hefabea
vide XLVI
Salomon quando edificauit templum. vide in
folio XLVI
Salmanafar rex affiriorum trāstulit ifrael in
affirios LV
Salon philofophus fecundus de feptem fapi-
entibus dedit legem arbenienfibus LIX
Salathiel fuit filius ieconie LXIII
Saluftius romanus hiftoricus ⁊ philofophus
vide XCII
Saluator cum fuis difcipulis floruit vide in fo-
lio CI
Salzburga ciuitas quando fit condita vide in
folio CLII
Salzburga quondam dicebatur Iuuania id ē
belffenburg XCVII
Salue regina hermannus contractus compo-
fuit vide CLXXXIX
Saladinus fuit rex egipti CCV
Samarites filius chanaan a quo fuere firie. vi
de folio XIII
Samfon fuit vltimus rex in ifrael XLI
Et quid mali philiftens fecerit vide ibidem.
Sacerdos sacerdos ⁊ propheta domini. iuder
fuper ifrael filius helchane XLI
Samaritanam vnde dicantur LXXV
Samfon epifcop⁹ dolentis claruit fanctitate
vide CXLVIII
Sanctus. sanctus quis dicere ftatuit in miffa.
vide CXLI
Sāgar iuder populi ifrael plures occidit phi-
liftos vomere XXX
Sapbo poetiffa inuenit plectrum LXI
et LXXI
Sarmatia venit ab aftanes filio gomer vide fo-
lio XVI
Saruth fuit filius ragau XXI
Saray filia aram fuit vxor abrahæ vide in fo-
lio XXI
Sarraceni veniunt ab Agar inde. vide in fo-
lio XXI
Sardinia infula que fit XXXVIII
Sardanapallus rex affiriorum totus fuit lubri-
cus habitu femineo induit LV
Sarracenos Constantinus quartus fecit impe-
rio tributarios vide in folio CLVII
et LVIII
Sarraceni temporibus iftis vafarunt italiam.
vide CLXXI
Sarraceni genuam obfifione preffam ceperunt
vide CLXXVI
Saturnus pater Iouis rex Ereteufis tempore
yfaac regnauit XXXV
Saturninus prefbiter et martyr. vide in fo-
lio CXXVII
Saul fuit primus rex iudeorum. ⁊ quare fuerit
infefus dauid XLI
Saxonia magna prouincia germanie defcribitur
CCLXXXII
Saxones contraxerunt amicitiam cum pipino
rege francie CLXV

Saxonici bellus illis temporibus eft commiffus.
⁊ carolus magnus vicit ⁊ illos ad fides
duxit CLXVII
Saxonum principes dicebantur eo tempore re-
ges CLXXVII
Saxones plurimum exaltauit Henricus pri-
mus CLXXXIII
Scauracius imperator fuit CLXVI
Scaligerorū bonum principium CCXXXIII
Scifina primū romane ecclefie fuit CXVIII
Scifina fecundum habuit ortum ab arrianis ⁊
fuit grauiffimū CXXXI
Scifina aliud fuit tempore bonifacij pape pri-
mi CXXXIII
Scifina quintū fuit tempore fimacbi CXLI
Scifina decimum ⁊ vndecimum fufcit Otto
primus CLXXXIX
Scifina vigefimumprimū fuit fuper pauperta-
te ecclefie CXXXVI
Scifina vigefimumfecundum ⁊ omnium peffi-
mum fuit CCXXXII
Scifina illud durauit ad. xxiij. annos. an fclit
papa effer fupra concilium CCXLI
Scipio africanus alterius fcipionis filius vid
de folio LXXXIII
Scipio iunior african⁹ vir pclarus apud roma-
nos LXXXV
Sclauonici quondam dicebantur illirici vide in
folio CXII
Sclau fumpferunt originē ex bobemis ⁊ ger-
manis CLXXI
Schlefia prouincia defcribitur CCLXXXIX
Schlau receperunt fidem illis temporibus fo-
lio CLXXI
Sceptra regum greci dixerunt bafas. vide fo-
lio LVI
Scolafica germana fclti Benedicti. vide in
folio CXLIII
Scorus vir magni ingenij claruit CLXXII
Scorus doctor fubtilis ordinis minorum fo-
lio CXXXI
Scolas arcium liberalium in praga exerit La-
rolus quartus CXXXIX
Sconia prouincia q̄ fit vide CCLXXXIX
Scotia infula que fit XLVI
Sebaldus confeflor digniffimus. vide in fo-
lio CLXII
Secundus arbenienfis philofophus. vide in
folio CXIII
Seducor quidam dixit fe imperatorem fride-
ricum qui quondam fuit perditus. vide fo-
lio CCXX
Seductus eft rex Ionas blandicq̄s magnato-
rum LIII
Sedechias fuit tercius filius Iofie ⁊ vltimus
regum iuda ⁊ iherufalem LX
Sella fuit fecunda vxor Lamech. vide in fo-
lio X
Sellum rex fuit ifrael ⁊ ftati in occifus vide in
folio LIII
Sellum pontifex quidam fuit LIII
Seleucus iners rex Syrie erat. vide in fo-
lio LXXX
Selandia prouincia inferioris germanie. vide

vide
 Seleucus cerannes rex sirie CCLXXXIII
 Sem primus filius noe quinq; protulit filios LXXIX
 e quibus quinq; prodire gentes . vide in fo
 lio XV
 Sennamitis regina assiriorum fuit . vide in fo-
 lio XXV
 Sennacherib rex assiriorum a filiis suis est oc-
 catus vide LV
 Senatores romulus instituit LVI
 Sena urbs a quo fuerit condita LXXX
 Seneca stoicus philozophus neronis impera-
 toris preceptor vide CV
 Septem sapientes qui sint ⁊ quid docuerant .
 vide LIX ⁊ LX
 Septuaginta interpretes quomodo legem in-
 terpretabantur LXXVII
 Sepeliebatur uina minucia uirgo propter ince-
 stum . Similiter ⁊ Lapronia LXXX
 Septem dormientes floruerunt illis tempori-
 bus CXIX et apparuerunt ite-
 rum vide CXXXVIII
 Sepulchrum domini fedatum fuit a rossonis .
 vide CCXII
 Sequentiam sanctispiritus assit nobis gratia
 ⁊ c . Robert⁹ rex pposuit CLXXXVIII
 Serapis fuit tercius rex argiuorum siue greco-
 rum vide XXIX
 Seruius tullius romanorum rex . vide LXV
 Serpens mire magnitudinis fuit occasus vide
 folio LXXXI
 Serapion patria alexandrinus uir sanctus . vi-
 de in folio CXX
 Seraphia anthiocena uirgo sancta . vide in fo-
 lio CXII
 Sergius ⁊ Bachus uiri nobilissimi vide in fo-
 lio CXXV
 Sergius papa natione syrus CLVII
 Sergius secundus papa patria romanus vi-
 de in folio CLXIX
 Sergius tercius papa natione romanus . vide
 folio CLXXXIII
 Sergius quartus papa patria romanus . vide
 folio CLXXXV
 Seth tercius filius Ade ⁊ Eue . vide in fo-
 lio IX
 Seuerus romanorum imperator . vide in fo-
 lio CXV
 Seuerus ⁊ maximianus imperatores vide in
 folio CXXV
 Seuerus episcopus Treuerensis . vide in fo-
 lio CXLIII
 Seuerinus primus papa patria romanus vide
 in folio CL
 Sextilia uirgo de incestu conuicta ⁊ est uina se-
 pulta LXXVIII
 Sextus dominicus caluinus consul romanus
 vide LXXXV
 Sextum librum decretalium bonifacius octau⁹
 fieri statuit CCXIX
 Sibille omnes femine vates a veteribus ap-
 pellabantur . vide ⁊ nomina sibillarum in fo-
 lio XXXV
 Sibilla eritrea floruit temporibus istis religio

sis vestibus induta LVI
 Sibilla helespontina claruit istis temporibus
 vide LXIII
 Sibilla cumana illuxit istis diebus . vide in fo-
 lio LXIX
 Sibilla tiburina floruit hoc tempore . que et
 christi natiuitatem predixit XCIII
 Sicilia insula quo mundi spacio sit . vide in fo-
 lio XXXVIII
 Sichimorum reges qui fuerant . vide in fo-
 lio XXVI
 Sicilie rex fuit Asamifretus CCIII
 Sydonij fuere a sydon filio ebanan vide in fo-
 lio XIII
 Signa magna his temporibus visa sunt . vide
 in folio CXLVI ⁊ XLI
 Signa apparuerunt in celo temporibus istis
 folio CLVII
 Sigismundus caroli quarti filius imperator .
 vide CXXXIX
 Sigismundus omnem pecuniam sibi oblatam
 suis in nocte contribuit militibus vt tucius
 dormiret CCXL
 Signa ante iudicium extremum que euemant .
 vide CCLXIII ⁊ LXV
 Siluius posthumus enee filius rex italie in sil-
 ua fuit nutritus XLIX
 Silpon megarensis philozophus vide in fo-
 lio LXXXII
 Silla patricius consul romanus uir facundus
 et plurimum astutus LXXXVI
 Siluerus papa natione campanus . vide in fo-
 lio CXLIII
 Siluester papa natione romanus . vide in fo-
 lio CXXXVIII
 Siluester secundus papa natione gallicus . vi-
 de folio CLXXXI
 Siluester tercius papa patria roman⁹ . vide in
 folio CLXXXVIII
 Simulachra quasi uia formauit de terra pro-
 metheus uir acuti ingenij XXVIII
 Simonides poeta claruit istis temporibus vi-
 de in folio LX
 Symon filius onye summus fuit pontifex fo-
 lio LXXVII
 Symon summus erat pontifex LXXIX
 Symon mathathie filius tercius indecor⁹ dur-
 et pontifex LXXXVI
 Symon de cassia quos confect libros vide in
 folio CCXXXIII
 Symbolum fidei apostoli christi consecrunt .
 folio CII
 Symon apostolus cleopbe filius . vide in fo-
 lio CVII
 Symbolum in missa decantari statuit papa mar-
 cus CXXVIII
 Simplicius papa patria tiburinus . vide in fo-
 lio CXL
 Simachus patricius et senator . vide in fo-
 lio CXLI
 Simachus papa natione Sardus . vide in fo-
 lio CXLII

Symeon in columphna. de quo mira referuntur
 folio vide CXLVI
 Syrie regnum qñ habuit initium LXXV
 Sincius papa natione romanus. vide in fo-
 lio CXXXI
 Siri veniunt ab Aram filio Sem. vide in fo-
 lio XV
 Sisebutus rex visigothorum CL
 Sisynus vel solimus papa natione syrus vide
 folio CLVII
 Sirtus papa natione Romanus. vide in fo-
 lio CXI
 Sirtus papa secundus natione grecus vide fo-
 lio CXX
 Sirtus tercius papa natione romanus vide fo-
 lio CXXXVI
 Sirtus papa natione Ligurus fuit vide in fo-
 lio CCLIII
 Smerdis rex Persarum tercius. vide in fo-
 lio LXIX
 Socrates philosophus obstetricis phanarete
 filius LXXIII
 Spodoma et Comorra sunt successe vide in fo-
 lio XXI
 Sol deus gentilis adorabatur a gentibus vi-
 de folio XXV
 Solem et ignem coluerunt Persæ. vide in fo-
 lio LXVIII
 Soles tres apparuerunt. quid significabant.
 vide XCII
 Solinus historicus et orator grauissimus vide
 folio XCIII
 Soles tres iterum apparuerunt. vide in fo-
 lio CCM
 Soldanus valde oppressit partes orientales.
 vide CCXIX
 Solis facta est defectio. Bella et dissidia sunt se-
 cuta CCXLII
 Sol deficiebat mala futura significans vide fo-
 lio CCXLVIII
 Sophocles atheniensis poeta tragicus. vide
 folio LXXII
 Sophonias nonus propheta duodecim pro-
 phetarum. Ille destructionem iherusalem p-
 dixit LV
 Sophia matrona nobilis et sancta. vide in fo-
 lio CXII
 Sophonia occidit seipsam propter ferendam
 castitatem CXXVIII
 Sotobabel reedificauit templum. vide in fo-
 lio LXIII
 Sorber papa natione campanus. vide in fo-
 lio CXIII
 Sparetus fuit rex assirorum XXV
 Sparta alio nomine dicitur Lacedemona vi-
 de folio XXVIII
 Spartanorum gens vnde habuit ortum. vide
 folio LIII
 Speusippus atheniensis philosophus. vide i
 folio LXXIII
 Spiritus sancti missio i discipulos christi. vide
 folio CII
 Statua erexit nabuchodonosor adoranda LV
 Status neapolitanus CX

Stanislaus episcopus vir sanctus. vide in fo-
 lio CCXII
 Straco philosophus vir eloquentissimus vi-
 de folio LXXXII
 Strabo historicus et philosophus maximus.
 vide XCIII
 Strabus monachus auditor Rabani vide fo-
 lio CLXIX
 Stellas numerasse se iactabat Aracus. vide fo-
 lio LXX
 Steffani prothomartyris et primi dyaconi la-
 pidatio CII
 Steffanus papa prius natione romanus vi-
 de folio CXX
 Steffanus secundus papa natione romanus.
 vide CLXIII
 Steffanus tercius papa natione siculus vide fo-
 lio CLXV
 Steffanus quartus papa patria romanus. vi-
 de folio CLXVII
 Steffanus papa quintus patria romanus vi-
 de folio CLXXI
 Steffanus papa sextus patria romanus. vide
 folio CLXXII
 Steffanus septimus papa patria romanus vi-
 de folio CLXXV
 Steffanus octauus papa natione germanus.
 vide CLXXVI
 Steffanus rex hungarie vir sanctus. vide i fo-
 lio CLXXXVIII
 Steffanus nonus papa natione lotharingus.
 vide CXCI
 Steffanus vir valde religiosus. vide in fo-
 lio CXCI
 Steffanus abbas cisterciensis CCV
 Stria prouincia quibus locis cingatur vide fo-
 lio CCLXXVII
 Studio insistere valde recommendabat plin-
 secundus CXI
 Suetonius tranquillus historicus et causid-
 vide CXI
 Susanna virgo natione dalmatica. vide in fo-
 lio CXXVII
 Successores non debet sibi eligere status eccl-
 siasticus ita statuit hilarius papa. vide in fo-
 lio CXXXVI
 Summam de casibus confecit albertus vir sa-
 ctus CXXVIII
 Suecia cum populi sui conditione describitur
 vide CCLXXXII
 Switenses populi sunt feroces germanie vide
 folio CCLXXXVII
 Summascianus felicissimus persarum et arme-
 nie rex CCLIX
 Supertia spiritualium multos traxit a fide chri-
 stiana temporibus pauli episcopi CXXII
 Tetraculus dominici quo
 modo fuerit formatum vi-
 de folio XXXIII
 Tacuit semper Secundus
 philosophus. et quare id fe-
 cerit vide in fo- CXII
 Tactus romanorum im-
 perator erat CXXIII
 Thadæus florentinus medicus CCXVIII

Tamerlanes magnus thartarorum rex vir seuerus CCXXXVII
Tharsis filius iauan qui condidit tharfos vi/ de folio XVI
Thaisa filius iauan a quo cipria venit, vide folio XVI
Thare fuit filius nachor ⁊ habuit tres filios. **A**bram salicet nachor ⁊ aram vide in folio XXI
Thantanes rex erat Assiriorum. vide in folio XLII
Tharusium vrbs a quibus condita fuerit vide folio LI
Tharquinius priscus quintus romanzorum rex auxit regnum LVI
Thaurum ex ere fecit phaleris tyrannus ad tormentandum homines LVI
Tales philosophus ⁊ vnus de septem sapientibus magnus astrolog⁹ claruit temporib⁹ istis LIX
Tarquinius romanzorum rex LXV
Tarquinius consul romanus LXXIX
Tangere sacra vasa laici non debent. ita statuit sextus papa CXI
Tauristi dicebantur olim incole norici in alpi/ bus CLII
Tarthari poloniam. vngariam ⁊ alias regiones perlustrabant istis temporibus vide folio CCIX
Tarthari qui sunt ⁊ quando eorum regnum habuit initium CCVII
Taris rex hungarozum fuit CLXXVII
Thecla virgo discipula pauli apostoli vide folio CVII
Thedaldus comes canusij regiensis opidi vi/ de folio CLXXXI
Theogorma filius gomer a quo frigēs emerfere vide XVI
Tegladphalazar rex assiriozū neptalym ⁊ galileam transtulit in Assirios LV
Telesphorus papa natione grecus. vide in folio CXI
Templa multa fuerunt constructa tpe reu vel ra gau XVI
Templum quādo salomon edificauerit. vide folio XLVI ⁊ XLVII
Et in quo loco XLVII
Et que fuerit illius structura XLVIII
Templa reparantur de pecunia collecta tempore Ioras regis iuda LII
Templum salomonis quando perficiebatur vide folio LXV
Templum fuit figuratum vide LXVI
Et LXVII
Temistodes philosophus naturalis belli clarissimus LXXI
Templum purgatur a iuda prius prophetaui folio LXXXI
Tempesta horrida ⁊ inaudita in vrbe constantinopolitana edificia ⁊ homines absorbit. CCLVII
Teophrastus chrosius philosophus. vide folio LXXX

Teophilus antiochenensis ecclesie episcopus folio CXIII
Teodocion genere asianus vir doctissimus folio CXV
Theodora virgo hermetis martiris soror vice folio CXX
Theodosius senior imperator genere hispan⁹ folio CXXXIII
Theodosius iunior archadij filius imperator folio CXXXVII
Theodorus papa natione grecus. vide in folio CLIII
Theodorus anglozū archiepiscopus vide in folio CLVIII
Theodosius tercius imperator romanzorum. folio CLXI
Theodorus ticiensis episcopus⁹ homo sanctissimus CLXV
Theodolphus aurelianus episcopus. vide folio CLXIX
Theodorus secundus papa patrie romanus. folio CLXXII
Theodric⁹ Metensis episcopus. vide in folio CLXXXII
Theobaldus nobilis francus vir deuotus folio CLXXXIX
Theodorus thessalonicensis vir duabus linguis doctus CCL
Terre circulus vel rota que sit vide folio XII et XIII
Therentius publicus vir formosus ⁊ magni ingenij LXXXV
Tertulianus african⁹ vir preclarus. vide in folio CXV
Terremotus maximus per quatuor menses apud constantinopolim fuit CXLI
Terremotus magnus factus est istis temporibus CLXX
Item et alius maximus fuit vide folio CLIX et L
Item alius terremotus qui ⁊ regna diruit vide folio CCXCVIII
Theffalio quintus rex sicimozū vide in folio XXVI
Theffalonicensis vir duabus linguis doctus folio CCL
Theuthunici deuastarunt ciuitatem nbutinas folio CXIII
Theuthunicozū regnum dicebatur francia orientalis CLXXXIII
Theueri et turchi differunt CLXXI
Thiberias vel thiberiadis a q̄ fuerit instaurata vide folio XXXIII
Thiberies filius rex ytalie in thiberim ē submersus LII
Thiberies quondam dicebatur albula vide folio LII
Tiberius romanzorum imperator vnde duxit suam parentelam XCVI ⁊ C
Tiburicus ⁊ Valerianus fratres viri sancti vi de folio CXVI
Tiberius secundus imperator vir bonus vide folio CXLVII

Tiberius tertius imperator **CLVIII**
Tiberis valde creuit his diebus ⁊ urbem mol-
 lescit **CLXXI**
Tiburina ciuitatem quis reedificauerit fo-
 lio **CXIII**
Tibicus fuit vicessimus octauus rex assirorum
 folio **XLII**
Timotheus pauli apostoli discipulus vide fo-
 lio **CIX**
Tirannus primus fuit Nemroth. vide in fo-
 lio **XIII**
Tibias filius septimus iaphet appellauit suos
 thirenses **XVI**
Tiramachus sextus rex sichimorum vide fo-
 lio **XXVI**
Tirolenses germanie sunt populi. vide fo-
 lio **CCLXXXVII**
Titus liuius tragediarum scriptor. vide in fo-
 lio **LXXX**
Titus liuius magnus historicorum princeps fo-
 lio **XCIII**
Titus primus vespasiani filius. xi. romanorum
 imperator **CIX**
Titus pauli apostoli discipulus **CIX**
Thobias propheta prophetauit destructiones
 iherusalem ⁊ templi quasi iam esset factum.
 folio **LIII**
Thobias iudeus propheta sanctissimus ex tri-
 bu neptalim oriundus **LX**
Tholla qui iudicauit israhel. xxiij. annis vide
 folio **XXXVII**
Thomas apostolus qui ⁊ didimus dicitur fo-
 lio **CVI**
Thomas archiepiscopus cantuariensis vide
 folio **CII**
Thomas de aquino ordinis predicatorum do-
 ctor **CCXV**
Thomas de argentina vir religiosus vide fo-
 lio **CCXXXVII**
Thomas florentinus medicus **CCXXX**
Totila rex fuit gothorum **CXLV**

Tracia venit a tiras filio iaphet vide fo-
 lio **XVI**
Trayanus imperator genere hispanus vide fo-
 lio **CIX**
Trabes ignea apparuit illis temporibus vide
 folio **CLXXXIX**
Tracia que sit provincia ⁊ que gens illius fo-
 lio **CCLXXI**
Tres sunt in linea iustorum celestibus decorati
 folio **IX** Similiter tres in linea peccat-
 orum decorati terrestribus ibidem
Treueris tempore abzabe fuit constructa. vide
 folio **XXXI**
Tribuni ⁊ ediles sunt rome creati **LXX**
Tribon rex syrie fuit **LXXXIII**
Tributaria quando fuit iudea facta vide in fo-
 lio **LXXXVIII**
Tripbo auditor origenis **CXVII**
Troya venit a bardama **XVI**
Troys in dardania regnauit ⁊ troias condidit
 ciuitatem **XXXVI**

Trogus pompeius hispanus historicus. vide
 folio **CXIII**
Trusianus medicus plusq. commetator vide fo-
 lio **CCXXXII**
Tubal filius lamech musicam inuenit vide fo-
 lio **X**
Tubalcain arres humanas in duabus calum-
 nis sculpsit **X**
Tubalcain filius lamech primus artem ferrea
 inuenit **X**
Tullus hostilius tertius romanorum rex ictu
 fulminis conflagratus est **LVI**
Thucydides historicus claruit **LXXXIII**
Thunica christi in consutis fuit inuenta. vide
 folio **CXLIX**
Turrim edificauerunt isti tres post diluuium prin-
 cipes Iectan Nemroth Suphena **XVII**
Et quo nemroth persuasit edificari **XVIII**
Turchus filius troili filij regis priami a quo
 quidam dicunt turchos denominari vide fo-
 lio **XXXVII**
Turro ciuitas a quo fuit condita. vide in fo-
 lio **LXXI**
Thuringia elegit sibi hoc tempore regem vice
 folio **CLV**
Turchorum origo que fuit **CLXXXV**
Turchi ex othomanno creuerunt ⁊ multas sibi
 subiecerunt nationes **CCXXXVIII**
Turchorum regio. que sit ⁊ que gentis illius
 pprietas **CCLXXXII**
Turchorum dur maumetus vnde duxit origi-
 nem. quomodo sit mortuus. quidue in chri-
 stianos effecerit **CCLVI**
Turchorum dur duos habuit filios. qui post
 patris mortem super regno fuere discordes.
 folio **CCLVI**
Thufim quartus filius messaraim a quo fuere
 philistijm **XIII**

Valerius publicola vide fo-
 lio **LXIX**
Valerius consul romanus
 vir prudens. vide in fo-
 lio **LXIX**
Valerius corvinus roma-
 nus adolescens. vide in fo-
 lio **LXXIX**
Valerius anaximus romanus philosophus
 et orator luculentissimus **XCIII**
Valerius procurator iudee primus apud iude-
 os pontificatum vendere cepit. vide in fo-
 lio **XCIV** ⁊ **XCVI**
Valentinianus hereticus platonius. vide fo-
 lio **CXIII**
Valerianus ⁊ galienus eius filius imperato-
 res **CXXI**
Valentinus romanus presbiter ⁊ martyr. vide
 folio **CXXII**
Valentinianus imperator vir animo grauis.
 folio **CXXII**
Valens imperator rebaptisatus hostis fuit chri-
 stianorum seuissimus **CXXXII**
Valentinianus occidentalis imperij imperator
 vide folio **CXXXVII**

Valentinus papa patria romanus. vide fo-
 lio **CLXVIII**
 Valachia que sit regio ⁊ que gens illius vide
 folio **CCLXX**
 Vandalorum rex fuit genfericus qui contriuit
 Hispanos Gallos ⁊ Romanos. vide fo-
 lio **CXXXVII**
 Varro vir plurimum eruditus **XCI**
 Vbertinus habuit dominium padue. vide fo-
 lio **CXXVII**
 Valtricus episcopus augustensis comes de dil-
 lingen folio **CLXXX**
 Vdo archiepiscopus madeburgensis vide fo-
 lio **CLXXXVIII**
 Venecia vrbs a quo habuit nomen. vide fo-
 lio **XLIII ⁊ CCLXXXV**
 Veneti sunt Troiani vt Catho dicit. vide fo-
 lio **XLIII**
 Veneta vrbs quando accepit augmentum fo-
 lio **CXXXVII**
 Venetorum ducatus incepit illis temporibus
 folio **CLXI**
 Veneti sunt a cesare friderico primo in plurib⁹
 priuilegiati **CCIII**
 Veneta ciuitas illis temporibus sensit pericu-
 lum **CCXXXIII**
 Veneti illis temporibus percusserunt sed⁹ cu⁹
 mahumeto turcorum imperatore. vide fo-
 lio **CCLV**
 Venturia romana mulier ⁊ prudens. vide fo-
 lio **LXX**
 Wentzslaus bobemorum dux erat. vide fo-
 lio **CLXXVII**
 Wentzslaus tercius bobemie rex **CXXX**
 Wentzslaus bobemie rex sextus **CCXVIII**
 Weno interfecit heinricus octauus im-
 perator per monachum quemdam. vide fo-
 lio **CCXXII**
 Weronica mulier iherosolimitana sanctitate in-
 signita **XCVII**
 Verona ciuitas a quo sit condita **LXVIII**
 Verona ciuitas venit in potestatem venetorum
 illis temporibus **CCXXXVII**
 Vestis sacerdotalis in veteri testamēto quō sit
 erit formata **XXXIII**
 Vestem ynam omnibus licurgus instituit fo-
 lio **LII**
 Vestem duplicatam primo habuit dyogenes.
 folio **LXXIII**
 Vgolmus episcopus ⁊ doctor egregius vide
 folio **CCXVIII**
 Vgo bolionus ordinis predicatorum doctor.
 folio **CCXVIII**
 Victorinus enuterie vrbs episcopus vide fo-
 lio **CIX**
 Victor papa natione apher **CXIII**
 Victoria virgo inclita **CXX**
 Victor ciuis mediolanensis **CXXVII**
 Victorinus natione aquitanus **CXLI**
 Victor secundus papa natione alemanus epi-
 scopus eystetensis ⁊ in papam electus vide
 folio **CXCI**
 Victor tercius papa antea desiderius vocatus

vide folio **CXCH**
 Vienna vrbs austrie vnde cepit initium. vide
 folio **XCVIII**
 Vigilius papa natione roman⁹ **CXLIII**
 Vigilius episcopus Annisiodorensis. vide fo-
 lio **CLIII**
 Villas magnas galli vocabant ciuitates vide
 folio **CXC**
 Vinum quomodo primo a noe fuit plantarum
 folio **XI**
 Vinum in grecia primo inuenit bachus. vide
 folio **XXVIII**
 Vinum bonum est ⁊ malum dicit pitacus vide
 folio **LIX**
 Vindicauit arthaxes mortem patris ⁊ fratris
 sui **LXX**
 Vincentius ordinis predicatorum declamator
 folio **CCXXXVI**
 Vincentius leuita natione hispanus. vide fo-
 lio **CXXIII**
 Vincentius gallus ordinis predicatorum fra-
 ter **CCXIII**
 Virgo Rhea vestalis quomodo peperit duos
 filios Remum ⁊ Romulum **LVI**
 Virgilius maro magnus fuit medicus vide fo-
 lio **XCI**
 Virgo fuit post tres etiam viros egilrudis fo-
 lio **CLIII**
 Visitationis marie festum instituit vrbanius se-
 xtus per octauas celebrandum. vide in fo-
 lio **CCXXXIII**
 Vitulu adorabat popu⁹ in egypto more egy-
 ptiorum **XXXI**
 Vitellus nonus romanorum imperator. vide
 folio **CVI**
 Vitus puerulus natione Siculus. vide fo-
 lio **CXXV**
 Vitis rex gothorum italiam petijt. vide fo-
 lio **CXLV**
 Vitalianus papa patria Siquinus. vide fo-
 lio **CLIII**
 Vita hominis in hoc q̃ multis sit dedita peri-
 culis folio **CCLXIII**
 Vitres errauit in mari venit ad circes que soci-
 os suos mutauit in bestias **XLI**
 Vma sueue insignis vrbs describitur. vide fo-
 lio **CXC**
 Ungari italiam ingressi papiani obsederunt fo-
 lio **LXXIII**
 Ungari obsederunt angustam ⁊ afflixerunt fo-
 lio **XCI**
 Ungari sunt a succis ⁊ batoarijs prostrati vi-
 de folio **CLXXIII** **LXXV**
 et **LXXVII**
 Ungari papiam obsidebant **CLXVI**
 Ungari depopulabant italiam. deinde vene-
 runt in germaniam tempore primi ottonis.
 folio **CLXXVII ⁊ LXXIX**
 Ungari fidem receperunt predicatione adalber-
 ti folio **CLXXXII**
 Uagaria que sit regio. de gestis in ea vide fo-
 lio **CCLXVIII** et in sequentibus
 folijs

Ungaror rex mathias valde oppressit turchos
folio CCLII ⁊ LIII

Voluptatem duxit pro maiori malo archita fo
lio LXXIII

Urbanus papa primus natione romanus fo
lio CXVI

Ursula virgo gloriosa natione anglica. vide fo
lio CXXXVIII

Urbanus secundus papa antea fuit monach⁹
folio CXIII

Urbanus papa tercius patria mediolanensis.
folio CCIII

Urbanus quartus papa natione gallus. vide
folio CCXIII

Urbanus papa quintus patria lemonicensis.
folio CXXXI

Urbanus papa sextus natione neapolitanus.
vide folio CXXXII

Urias propheta occisus est a rege ieconia fo
lio LV

Vulpianus iurisconsultus vir prestantissim⁹
folio CXVII

Uxorib⁹ suis spartani siue lacedemonij dedit
licentiam vt alios ducerent viros. vide fo
lio LIII

Uxores triū principū male fuerūt ex quibus
bus causis vide CXXXIII

Uxor sigismundi imperatoris lugubres duxit
vitam CXLII

Enophon pbūs dux exer
cit⁹ arthemisiū LXXXIII

Enocrates calcedonensis
pbūs LXXVIII

Enophilus pitagoreus
pbūs LXXVIII

Enarchus pbūs claruit
istis tpiibus LXXIX

Herfes rex assyriorum antiquus qui ⁊ balane⁹
vocatur XXVI

Herfes philosophus inuenit ludum scutorum
folio LXII

Herfes rex persarum maxime fuit. p iudeis vi
de folio LXX

Her de trebu manasse fuit
septimus iudex in israhel.
folio XXXVII

Yephre illegitimus princeps
latrocinantiū facis et dux
exercitus a gallatidis fo
lio XL

Yesse vel abyfai habuit se
ptem filios. ⁊ filias duas. quorum nomina

habes folio XLII

Ydolatrias fecit moyses occidi XXXI

Ydolatra primus fuit ninus XVII

Ylen vel yle quid sit vide folio II

Yoiada pontifex amouit athaliam ne regnaret
sup iudam vide folio L

Ypocrates medicus fuit pitagore discipulus vi
de folio LXXXIII

Ypolitus romanus patricius ⁊ martin. vide fo
lio CXXI

Ypolitus epūs vir doctus CXVIII

Yrath erat filius enoch X

Ysrls ynachi filia in egipto inuenit leges ⁊ litte
teras docuit XXV

Ysaas ppheta nobilis vnus fuit de quatuor no
bilioribus pphens LI

Ysocrates orator preclarus fuit LXXIII

Ysidorus episcopus hispalensis vir beatus fo
lio CLI

Ysaac medicus preclarus floruit CXCI

Ytalia est pars europē. xiiij. Et vnde habeat no
men vide XLV

Ytaliā valde oppressit fridericus primus. im
perator CCHI

Yuo canonum doctor CXCIII Et vir ma
gne sanctitatis CCXXVII

Ymbri rex israhel delevit domū
baafa XLIX

Zacharias filius ioiade lapida
tus est iussu regis Joab vide fo
lio L

Zacharias rex israhel fecit si
cut sui antecessores malum LIII

Zacharias quando obiit folio LXXV

Zacharias hebreus. ppheta domini elizabet
habuit uxorem ex qua genuit iohannem ba
ptistam XCIII

Zacharias papa natione grecus CLXIII

Zasariam pontificem interfecit Nabuchodo
nosor folio LV

Zeno philosophus naphel filius LXXXIII

Zeno erat romanorum imperator CXLI

Zepherinus papa natione romanus vide fo
lio CXIII

Zeuses heracleotes bonus fuit pictor vide fo
lio LXXI

Zosimus papa natione grecus CXXXIII

finit registrum

Ter principio creauit deus celum et terrā. Terra autem erat inanis et vacua: et tenebre erant super faciem abyssi: et spiritus domini ferebatur super aquas. Moyses diuinus propheta hystorie. qui troiani bellum septingentis fere annis antecessit edocet: quo deus machinator constitutus: et hoc opus adorare: fecit primum omnium celum: et in sublime suspenderit: quod esset sedes ipsius dei peritoris: et inde terram fundauit: ac celo subdidit. Tenebras autem constituit in terra. Nihil enim preuenit lucis: nisi accipiat a celo. In quo posuit lucem penitus: et superos et vitam perpetuam. Et in terra tenebras: et inferos: et mortem. Moyses vero cum deum creasse commemorat tres errores Platonis. scilicet Aristotilis et epicuri elidit. Plato enim ab eterno deum ydeas ylen. Et in principio de ylen mundum fuisse factum testatur. ylen grecum primum materiam reem non formatam appellat. Quia visibilia hec elementa formata sunt. quod quidam concordia pueniunt. Quicquid etenim de materia et formatum aut de alio modo factum fuisse: deus in mundum sine pacem et preparam materiam creauit: cum prudentissimum esset ad excogitandum: et ad faciendum solertissimum antequam ordiret hoc opus mundi. quoniam plenus et consummatus boni fons in ipso erat: ut ab eo bono tanquam riuus oriret. Angelos in principio omnium creaturarum primordiales fecit. et ex eo quod non est: quod per eternitatem foret: per fortitudinem prestat in se: quod sine ac modo caret: sic vita futurus. Quid ergo mirum si facurus mundum prius materiam de qua faceret preparauit: ex eo quod non erat. Quod intellexerunt forte et sarraceni dicentes. Eductos angelos a deo de tenebris ad lucem: adimpletosque eterna leticia. In quibusdam tamen indolis diuine stirpis non permixtis. Auctorem huius rei ex bono per se malum effectum greci diabolum appellant: nos criminatorem vocamus. Terra creatrix nunc ut transiit diem. Dico. vel de septingenta inuisibilis et incompressibilis: Quia per sui profundum abyssum vocatur: quam et greci chaos dicunt. Abyssum vocat terram. id est materiam trino dimensam et altissimas profunditates extensam: de hoc etiam Quidam meminit. Ante mare et terras et quod tegit omnia celum. Tunc erat totum nature vultus in orbe. Quod dixerit chaos rudis indigestaque moles. Nec quicquam nisi podus iners: congestaque codem. Non bene iudicium discolorum femina rerum. Nullus adhuc mundo prebebat lumina titan. Et spiritus domini: organus diuine artis ferebatur super aquas: ut voluntas architecti cum cuncta ad faciendum disponit. Cum perfecta sint opera dei. Creatio reem senario numero explicatur. Cuius partes. vniu: duo: tria sunt. que in trigonum surgant. In primo creatione. In secundum et tertio dispositione. In reliquis ornatum Moyses per opera sex dierum ostendit.

De opere prime diei.

Dixitq; deus fiat lux. Et facta est lux. Et vidit deus lucem qd esset bona. Et dimisit lucē a tenebris. Ap-
pellavitq; lucē diem. Et tenebras noctē. Factiq; ē vespere ⁊ mane dies vnus. Moyses mirū artū
ficiū diuina nō hūana industria totū nature secretis apte cōueniēs in suo libro ostendit. qd oēm do-
ctrinā ⁊ eloqūtiā ⁊ ingeniu supat. Philosophi em̄ de⁹ qd ē vera lux. lucēq; diligēs. oīa in luce faciēs. Quidī fa-
briā a luce rectissime imboant. Que trib⁹ dieb⁹ vsq; ad q̄rtā (in q̄ lūaria formata sunt) arcuū suo diem
naturale pegit. Et itaq; nobilissimū corpoz spūali creature finitimu atq; optimū. suā pulcritudines maxie
cōicans. Cū pūa⁹ minim⁹ totū mūdi spaciū replicat. Ideo lux sola ē. q̄ mud⁹ tot⁹ bon⁹ ⁊ pulcer ē: p̄ imū
daq; sine corruptione trāsies. Et merito lucē vidit qm̄ bona. Cū nihil aliud sit q̄ p̄mi boni imago tenuis ⁊
vibrans illūdo. Et ita in tractate spū aqs illas ⁊ puadente sbiectū iussu dei artificis exorta ē lux decus
⁊ splendor: vt nubes lucida supiores mūdi ptes sua claritate illuminās. vt in diluculo fieri solet: p̄ modū
solis agitata: sup⁹ emispertū: ⁊ viciū inferi⁹ illuminās. Et postea dimisit: vt tenebre ⁊ lux diuersa emi-
spera vendicaret. Appellauit lucē diē a claritate q̄ purgat tenebras: tenebras a nocēdo noctē. ne oculi vi-
deant. Secundū hāz p̄tū dimēsiōē diē fecit ⁊ noctē. q̄ spacia ⁊ orbes tēporz ppetuos ac volubiles quos
vocat⁹ annos alterna p vices successione pficiāt. Ac factū ē dies vn⁹: q̄ sunt p̄mi⁹ dies seculi: nō p̄mi⁹ diez
oīm ideo nō p̄mi⁹ s̄ vn⁹ noīat⁹ ē. Et sic eo die fecit de⁹ materiā informē. Angelos. Celū. lucē. terrā. aquā ⁊
aerē ⁊c. Ipi⁹ q̄s terre binas ptes s̄rias inter se diuersasq; p̄stunt. s. orientes occidentesq;. Et q̄bus oriens
deo accēset. qz ipe lūmis sōns ⁊ illustrator ē rez. Et qd ori nos faciat ad vitā sempiternā. Occidēs autē
p̄turbat illi p̄uēq; mētū asseribit. qd lūmē abscondat. qd tenebras sp̄ inducat. Et qd hoies faciat occidere
interire p̄tis. Nā sic lux oriēns ē. In luce autē vite ratio v̄sā. sic occidēs tenebre sunt. In tenebris autē
mors ⁊ intent⁹ p̄uēf. Deinde alteras ptes eadē rōe dimēsus ē: meridiē ac septētrione: q̄ ptes illis duab⁹
soacitate iungūt. Ea ei qd ē sol calore flagrantior p̄tia ē: ⁊ coheret oriēti. At illa q̄ frigidioribus ⁊ ppetuo gelu
torpet. eiusdē ē cū⁹ extrem⁹ occasus. Nā sic p̄rie sunt lūmini tenebre: ita frig⁹ calori. Et igit̄ calor lūmini ē
p̄rimus: sic meridiēs oriēti: vt frig⁹ tenebris. ita plaga septētrionis occasui. Nec omnia opus quarte diei
vberius manifestabit.

Secundo die dixit deus. Fiat firmamentum in medio aquarū: et diuidat aquas ab aquis: vocauitq; firmamentum celum. Prophetam de celestibus mysterijs loquentem audiamus. Fecit enī deus firmamentum rotundum mobile cetera sensibilia continens. Et ex aquis congelatis in modū cristalli solidauit: et in eo fixa sidera. Spera autē celi cū sideribus in ea fixis duob; artibus voluit. Quorū alter septem trionialis boreas: Alter australis notbus dictus voluit ab oriēte in occidentē tāta celeritate: vt nisi plane te contra cursum eam tardarent mundi ruinas faceret. Et artifex mundi: celi naturam aquis temperauit: ne conflagratōne ignis superioris: elementa inferiora succenderet. Supra nouem celoz orbē id est septem planetas: et speram octauam quam vocant: errantem nonnumq; orbem qui ratione non sensu dephensus est: primusq; est inter corpora que mouentur: creditum est decimum celum fixum manens et quietum: quod motu nullo participet. Neq; hoc tantum creditum a nostris: maxime iunioribus Strabo et Beda: s; a pluribus etiam bebezorum: pretereaq; a philosophis et mathematicis quibusdam. Quibus satis duos sit attulisse: Abraam hispanum astrologum maximū et ysaac philosophū: quoz vterq; hoc attestatur: quin et hic ysaac decimū orbem ab Ezechiele designatum intelligit per zaphirū in similitudinē throni: vt color sapbirū lucis nitorem: throni similitudo immobilitatem significet. Sed redeamus ad Moysem diuidentem aquā ab aquis medio firmamēto. Triplex enī particio corporū sublunariū. Alia sup̄ mediam regionem aeris sunt: sup̄rema. s. pars eiusdem elementi et purissimus ignis quod totum etheris nomine designatur ibi pura immixta et legitima elemēta. Alia infra ipam aeris mediuellū: que apud nos sunt vbi elementū purum nullum: neq; enī purum elementum sensibile sed mixta omnia ex seculenta crassiorēq; parte mundi corporis consistūt. Intercedens regio aeris que etiam dicitur firmamētum. vnde et aues sub firmamento celi ab eo volantes introducuntur: ea est regio in qua sublimes ille impressiones apparent: pluuie: nives: fulgura: fulmina: tonitrua: comete et cetera id genus. Recte igitur nō solum situ: sed et nature p̄prietate hoc firmamentum superiora elementa ab inferioribus: quasi aquas ab aquis discriminat et distinguit. Sup̄ eum pura sunt elementa: infra eam perfecta mixtione ab elementalī simplicitate discedunt. Vocauitq; firmamētum celum: cum tegat omnia sensibilia et inuisibilia quod a koylon quod est concauū deducit.

De opere tercie diei.

Eraio die deus aquas sub firmamento in locum vnum cōgregauit ⁊ appareat arida: vocauitq; aridam terram. Congregationes vero aquarum maria appellauit. Videns q; bonum esset: ait germi-
net terra herbam viuentem ⁊ semen facientem ⁊ lignum pomiferum facientem fructum iuxta gen-
suum. Post firmamentum de elementorum integritate ⁊ positura ⁊ ordine: nos breuiter admonet per col-
lectionem aquarum ad locum vnum: ⁊ prescriptas mari leges ne terram obruat. Si igitur que inuisibilis
olim fuerat terra: futurum est vt sub conspectum veniat: necesse est aquas que sub celo sunt id est sub media
aeris regione congregari ad locum vnum id est ad cōmunem mixtionis colluuiem confluentes: certis legi-
bus tamen: quasi litoribus disclusisq; in locis aque inueniantur. Cum indicum mare ab hircano: hir-
canum ab adriatico: adriacum ab Euxino. Innumera preterea fluminiarum: fontium lacuumq; fluueta lon-
gissima locorum inuicem intercaespine dispescantur. Sed ideo ad locum vnum congregatae dicuntur.
Quia particulares be atq; diuise aquarum collectiones vel marine vel fluuiantiles: omnes vt inquit Salo-
mon ad primarium mare tendentes: in vnum oceanum locum vniuntur ⁊ coeunt. Terra autem cum maris vn-
dis obruitur: nec vtilis nobis: nec visibilis item est: sed tunc ⁊ animalium ⁊ nostris visibus idonea: cuius ab
eo secedens mari magis magisq; sub aspectum venit: sic fertilis: tunc secunda. Qd hic a Moysē apertissi-
me demonstratur. Cum eam simul atq; apparet ⁊ herbarum ⁊ fructuum et arborum parentem facit. Recte
post illam aquarum congregationem terram inducit statim viridem ⁊ florentem. In medio autem mun-
di tanq; centrum posuit: venis metallorum videlicet auro: argēto: ere: cupro: stanno: plumbo: ferro (quod
omnia domat) dotauit: cunctis quoq; herbarum generibus summa oblectatione in viridi maturitate illico
vestiuit. Herbeq; semina: arbores fructus suauissimos produxerunt. Ferūt quoq; eodem die paradysus ab
eo factum id est ortum secundissimum ⁊ amenissimū: omni genere ligni arborumq;. Quem omni amenita-
te fontium: ⁊ terre virentium: lignorumq; fructum vberitū producentium conseruit.

Quarto hic dixit deus. Fiat luminaria in firmamento celi: et diuidant diem et noctem. Et sunt in signa et tempora: et dies et annos: ut luceat in firmamento celi et illuminet terrā. Et factū ē ita. fecitq; deus duo luminaria magna: luminare maius: ut pesseret diem: et luminare minus: ut pesseret noctem et stellas: ut diuide-
rent lucē et tenebras. Moyses pmo celestū themunt q̄ posuit de⁹ in firmamento ut lucerēt in celo: et terrā illu-
minaret solē uidelicet lunā et stellas: quib⁹ ip̄a supior mundi ps ornat: vt terra ornat his q̄ in ea sunt me-
tallis: plantis: aiantib⁹. Cū em̄ de natura firmamētū dixerat: restabat ut de opib⁹ siderū: deq; eorū officio dis-
sereret: declarās in quē usum fundata: et cui muneri delegata a deo fuerint. Celestū em̄ corporū due i vniuer-
sum manifeste opationes mor⁹ et illūatio: mor⁹ duplex statuit. Alter mūdi ton⁹ q̄ celū et ether. 24. horis: p
totū spaciū vniuersi pfecto ambitu circūuoluūt. Alter siderū ppius multiplex et varius. Inter q̄s pncipa-
lis motus solis: q̄ spacio. xij. mensū zodiaci signa om̄ia circuit. Ille die facit: vnde et diurnus dī: hic autē
annū. Reliqui siderū motus varijs tempoz interuallis paguntur. Recte igitur et breuiter nos oim̄ admo-
nuit Moyses cū dixit posita sidera in firmamento in dies annos et tempa. Indicaunt pterea expresse reliquā
opationē siderū. Que ē illuminatio: cū dixit statuta illa ut lucerēt in celo: et terrā illuminaret. In hec igitur
ministra et lune et solis et stellaz sunt corpa distributa. Sol em̄ q̄ oritur in die: licet sit vnus (vñ solē esse ap-
pellatū Cicero vult videri) q̄ obscuratis siderib⁹ solus appareat. Tamē verū et pfecte plenitudinis lumē et
et calore potissimū: et fulgore clarissimo illufecit oīa. Quis em̄ stelle innumerabiles micare ac radiare vi-
deant: tamē q̄ non sunt plena ac solida lumina: nec caloris pferūt q̄q; nec tenebras multitudine sua vincūt
Duo igit pncipalia inueniuntur. que diuersam et triā sibi bnt potestates calor et humor: que mirabiliter de⁹
ad sustentādā et gignendā oīa excoGITANT. Altissime hic ptractāde essent q̄stiones: et q̄ sibi singule iustū vo-
lūmē exposcerent: quo pacto hec sidera sint in firmamento: an vt ptes eius nobiliores: an vt alia in suis
speris: in aq̄ pifces. iumēta in terris: congressum hic itē locus cū Genethliacis sibi exposceret diuinādi per
astra: et pnoscedi futuros euētus: scām hinc pfirmātib⁹ q̄ Moyses sidera i signa posita a deo dixerit: Que
rendū hic etiā de natura siderū: de motu: de pncipatu: de lune maculis: deq; oim̄ siderali sciētia. Verū quāq;
sunt pulcra et digna cogitū. Audiemus fortassis Horaciū illud sed nunc non erat hic locus.

De opere quinte diei.

Quinto die dixit deus: producant aque reptile anime viuientis: et volatile super terrā sub firmament
to celi. Creauitq; de^o cete grandia: et omnem animam viuientem atq; motabilem quas produxerat
aque in species suas: et omne volatile scdm genus suum. Vidēs quod esset bonum benedixit eis di
cens. Crescite et multiplicamini et replete aquas maris: auctq; multiplicentur super terram. Ornauit igitur
eo die deus aerem et aquam: volatilia dans aere: natantia aquis: q; reptilia dicitur: cum impetu quodam
se rapiunt. Cete enim grandia et belluas: maiorq; terrestribus animalibus ex habundātia humoris: mō
strifica in mari reperiuntur. Et quicquid in vlla parte nature nascitur: et in mari esse vulgi opinio fert. Da
mifecta iam que sequuntur de animalium productione: post plantas enim ea sunt mixta que sentiunt et mo
uentur: quamq; et in planis stupidum sensum adscribant pitagorici. Hec aut animantia que citra omnem
controuersiam motu sensusq; participant: et hic a Moysē: et in Timeo in volatilia: et in aquis vegetia: et ter
restris distinguuntur. Memoramus igitur ad Moysē qui postq; de celestibus dixit terrestrium animalū me
minuit ordine cōgruenti: que vel aquas vel terram vel aerem inhabitant. Si tamen inhabitare aerem volu
eres dici possunt. Relinquamus hic disputationem: quo pacto corpora animalium ex elementis: aut quid
sunt indite a deo naturis rerū seminare rationes: sit ne item vita brutozū de sinueducta materie: an diuino
potius principio omnis vita proueniat: vt cōstantissime assent Plotinus: cui sententie fortasse videbif hoc
loco ppheta suffragari. Cū postq; dixit: producant aque reptile anime viuientis: adiecit postea creauit deus
omne animā viuente: vbi nō id dūtaxat quispiā obseruaret q; et aq; pducāt deo iubente: et deinde etiā deus
pducit: vix: et illud qd vbi de dei ope agat scriptū est: creauit deus animā viuente. vbi aut de aq;: nō aiām.
Et reptile aīe viuientis qst aquis vehiculū. Inter aialia terre tria memorat Moyses q in seqnti die insinuat.
Plurima aut et maxima in indico mari aialia. Et quibus balene quaternū iuger. Et in mari bellue circa sol
sticia maxime visunt. Tūc illic ruūt turbines: tūc imbzēs: tūc deiecte mōnū iugis. pelle ab imo virtut ma
ria. pulsataq; ex pfundo belluas cum fluctibus voluūt. aut quocq; grādissime et penic belliarum generis
strucio cameli affrici vel ethiopici altitudinem equitis insidentis equo excedunt: celeritatem vincunt. Pul
to mirabilius de naturis animū et piscium ratio experiendi quondie in varijs locis datur.

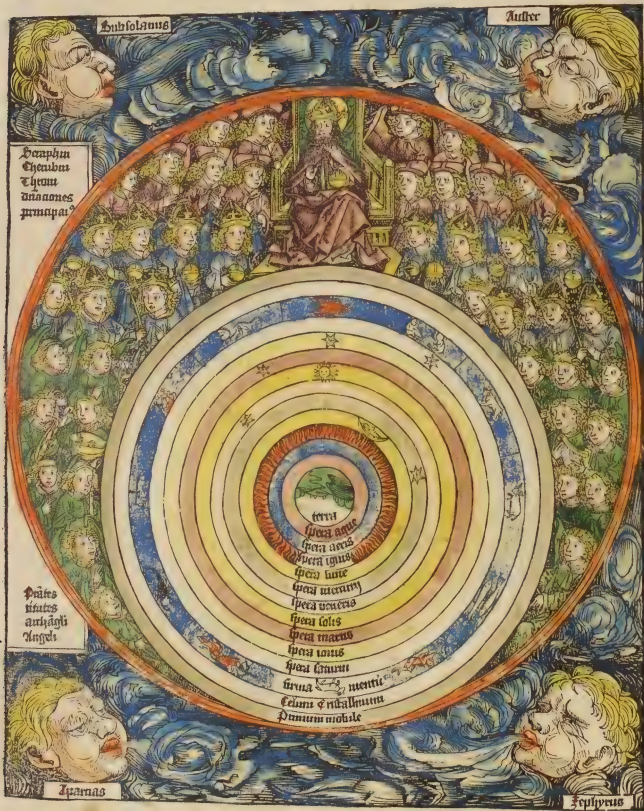

Sexta die dixit de^o. pducatur terra aiam viuente. iumeta. et reptilia. et bestias terre iuxta spēs suas. Et vidit de^o qd eēt bonū: ait. Faciam⁹ hoīem ad imaginē et similitudinē nrām. Et pñt piscab⁹ mari. et vo-
lantib⁹ celi. et bestijs viuere terre. Et creauit de^o hoīem ad imaginē et similitudinē suā. Orans sup
priorib⁹ mūdi ptib⁹ tādē sexta die terrā generib⁹ aialū ornatū. Inter aialia terre tria memorat moyses. iu-
meta. reptilia. et bestias. In qb⁹ nes dñas brutoz nrōnabiliū in cōe nob insinuat. Sūt em bestie q pfecta
sunt phāsalia: mediū iter nrōnalia locū fortiter: erudi tñ ab hoīe aut māfescere nesciūt. Sūt reptilia q i-
pfectā hñt phāsalia: qñ media iter bruta et plātas. Sūt iumeta q et si carēt rōe: discipline tñ hūane qmō
capaces cū sint: rōis aliqd pncipare vidēt: media qñ sortita pditōem iter bruta et hoīes. Aialia autē varij
generij dissilib⁹ formis. et mag⁹ et miora vt fierēt ipaui. Et facta sunt vina. i. diuersi sex⁹ singla. Et qñ sen-
bus: et aer: et terra: et maria cōpleta sunt. Peditq⁹ his oib⁹ generatim de^o alimēta de terra: vt vsui eē hoib⁹
possent. Alia numj ad abos. alia vō ad vestimentū. Que āt magnū sunt viriū: vt i excolēda terra iuuarent.
vñ dicta sunt iumeta. Hacten⁹ de trib⁹ mūdis: supcelesti: celesti: et sblari. pñc agēdū de hoīe vt de quarto
mūdo. Ita reb⁹ oib⁹ mirabili desēpñone cōpositi: regnū sibi eternū pare cōstituit. Et innumerabiles aias p
creare. qb⁹ immortalitātē daret. Tū fecit ipse simulac⁹ sensible atq ielligēs. i. ad imaginē sue formā. q nihil
pñt eē pfecti⁹: hoīem figurauit ex limo terre: vñ hō nūcupat⁹ ē. q sit fac⁹ ex humo. De^o rerū oīm machina-
tor fecit hoīem (qd Lucero quīs expers celestū frax: vidit tñ) q libro de legib⁹ pmo h idē tradidit qd pbe
Cui⁹ verba sblieam⁹. Hoc aial puidū: sagax: mltiplex: acutū: memor: plenū rōis et pñlij quē vocam⁹ ho-
minē: pclara qdā pditōe generatū eē a summo deo solū. Est em ex tot aianū generib⁹ atq natur⁹: pñcipes
rōis et cogitatiois: cū cetera sint oīa expñia. Est āt pñcipes pñccepto et regib⁹ vsurpata et pñcipib⁹ terre: vt si
forte magnificā et nobile citatē pddiderit. iā vrbe absoluta imaginē suā medio illi⁹ vñcēda oib⁹ spectādā
q pñtūat. Haurit aliter pñcipe oīm deū fecisse vidē. q tō mō machina pñcceptū oīm hoīem in me-
dio illi⁹ statuit ad imaginē suā et similitudines formatū. vt libeat exclamare illd mercurij. Magnū o asclepi mi
raculū ē hō. Hoc pñcipo noīe glari hūana pditio pñ: q ēt fecit: vt hūie illi: nulla creatā sba redignēt: hūie
terra et cēlita: hūie bruta sunt pñto: et famulāf. hūie militat celū. hūie salūtē parāt āgelice mētes. Nec mi-
rū alicui videri debet: amari illi ab oīibus. In quo oīia suū aliqd: Immo se tota et sua oīia agnoscat.

De sanctificatione septime diei

Consummato igitur mundo: per fabricam divine solerzie sex dierum. Creati enim dispositi et ornati tandem perfecti sunt celi et terra. Complevit deus gloriosus opus suum: et requieuit die septimo ab operibus manuum suarum: postquam creatum mundum: et omnia que in eo sunt creasset: non quasi operando lassus: sed novam creaturam facere cessavit: cuius materia vel similitudo non precesserat. Opus enim propagationis operari non desinit. Et dominus eidem diei benedixit: et sanctificavit illum: vocavitque ipsum Sabbatum quod nomen hebraice lingua requiem significat. Et quod in ipso cessaverat ab omni opere quod patrarat. Unde et Iudei eo die a laboribus propriis vacare dignoscitur. Quem et ante leges certe gentes celebrem obseverarunt. Jamque ad calcem ventum est operum divinatorum. Illum ergo timeamus: amemus: et veneremur. In quo sunt omnia siue visibilia siue invisibilia. Et a domino celi: domino bonorum omnium. Cui data omnis potestas in celo et in terra. Et presidia bona: quatenus bona sint. Et veram eterne vite felicitatem quæramus.

Distinctō orbū tam celestīū
q̄ elementorū.

Quodalis mundi machina tota consi-
sit in duobus. scilicet in natura celestī:
et in natura elementari. Celestis autem
distinguitur in tres celos principales. scilicet em-
pyreum. cristallinum et firmamentū. Intra fir-
mamentum vero quod est celum stellazum cōti-
nent septem orbēs septem planetarū qui sunt
Saturnus. Jupiter. Mars. Sol. Ven⁹. Mer-
curius. Luna. Nomine autē celi cristallini siue
aquei intelligit̄ prima pars materie prime que
fin philosophū formata est i duos orbēs: quo-
rum supior est primū mobile. Istoz orbium na-
tura est q̄ omnes mouent: excepto empyreo ce-
lo: qd̄ quietū est. Natura vero elementaris in q̄-
tuor speras principales distinguit̄. scilicet ignis
aeris. terre et aque. Spera ignis tria habet in-
terstitia videlicet: supremū qd̄ vocat̄ igneus: ac
mediū et infimū quod vocat̄ olympium. Aer si-
militer habet tria interstitia: scilicet: supremum
quod vocat̄ ethereum: et medium ac infimū qd̄
dicit̄ aerium. Et in supremo est calor et lux pro-
pter solis p̄pinq̄uitates. Similiter est et in infi-
mo: sed p̄pter radioz repaussionem a terra. In
medio aut̄ interstitio ad quod nō p̄tingere po-
test repaussio radioz ē frigiditas et obscuritas:
in quo dicuntur habitare demones qui detruis-
sunt in hunc aerem caliginosum. Ibi etas sūt
tempestates: scilicet tonitrua: grando: nubes: et
silia. Et his collige duodecim orbēs terarum:
terram et aquā ambientes: qui omnes celi pos-
sunt vocari. Istos autē excelsū celum trinitatis
ipse deus qui est in omnibus et super omnia. Et
stantia predictorū orbū et planetarū hec
est. A terra vsq̄ ad lunam sunt miliaria. xv. de.
xv. miliaria. hec sunt stadia. cxxvi. A luna vsq̄
ad Mercurium sunt miliaria. vii. decc. xij. et se-
missē. A mercurio vsq̄ ad venerem tantū. A ve-
nere vsq̄ ad solem. xxi. decc. xxvi. A sole vsq̄
ad martē sunt miliaria. xv. de. xxi. A Marte vs-
q̄ ad iouem. vii. decc. xij. A ioue vsq̄ ad saturnū
num tantum. A saturno vsq̄ ad firmamentū.
xxij. decc. xxvi. Et istis seq̄tur q̄ a terra vsq̄
ad celum stellatū sunt centum et nouem milia: et
ccc. lxxv. miliaria.

Distinctio celestium hierar-
chiarum.

Celesti vero natura triplicem quidem
posuere distinctionem. scilicet supnatu-
ralem. id est supcelestem. celestem et sub
celestem. Supcelestis est in tribus p̄sionis vt q̄
dam dixerunt et male. quia fin dyonisiū hie-
rarchia dicit ordinē: et ille absolute nō est in tri-
bus p̄sionis: sed tñ ordo nature. Celestis in or-
dibus angelicis. Subcelestis in hominibus
sanctis. Porro hierarchia celestis diuidit̄ i su-
periozem: mediā et inferiozem. Superior conti-
net tres ordines scz seraphim cherubin et thro-
nos. Quoz primi p̄siderant dei bonitātē. Se-
cundus virtutē. Tercij equitatē. Item in primis
deus amat vt charitas. In scdis nōscit vt veri-
tas. In tercijs sedet vt equitas. A media cōtinet

dominationes principatus potestates. Quoz
primi officia regūt angelozum. Sequentes ca-
pitulos p̄sunt populoz. vltimi potestatem coer-
cent demonū. Item in primis dñs dominat̄ vt
maiestas in sequentibus regūt vt principat⁹: in
vltimis tenet vt salus. Inferior hierarchia sili-
ter p̄nct tres ordines. scz virtutes. archange-
los. angelos. ad quoz priores p̄nct miraculo-
rum opatio. ad secūdos magnozū negotiozū
denunciatio. ad tercijs humane custodie solici-
tudo. Item in primis deus opatur vt ver⁹. In
scdis reuelat vt lux. In tercijs nutrit vt inspirat̄
hec dicta sunt fin Gregorū. Sed fin dyonisiū
vires sunt: medius ordo hierarchie secū-
de: principatus primus ordo tercię hierarchie
hoc attende q̄ in qualibet tñ hierarchiarum
p̄missarum notatur trinitas p̄sonarū diuina-
rum: vt patet in celsis hierarchia tam superiori
q̄ mediā q̄ inferiori.

De tempore siue etatibus.

Mundi etates accipiunt̄ similitudinarie
iuxta etates hominis: sunt aut̄ sex etates
mūdi. Quaz prima incipit a mūdi cre-
atione et durat vsq̄ ad diluuiū: et habuit fin be-
braicam veritatē annos. 1656. Secūda septuagē-
ta interpretēs (sicut Hieronymus exponit) et alios q̄
plurimos quos hic seq̄mur huius annos. 2242
et sic differūt in ānis. 586. quos hebrei minus
hnt in hac etate: et iuxta hanc cōputum mātusa-
le moztuus est ante diluuiū: eodē tñ anno quo
diluuius fuit. Tercia etas incipit a diluuiō: et
durat vsq̄ ad natiuitatem abrahe: et habuit fin
hebreos annos. 292. fin septuaginta. 942. et
sic differūt in annis. 650. quos verū hebrei mi-
nus hnt. Que aut̄ sit ratio tante diuersitatis in
uenire nō potui. Tercia etas incipit a natiui-
tate abrahe: et durat vsq̄ ad incitū regni Dal-
uid his fin hebreos annos. 941. fin septuagē-
ta. 940. Quarta etas incipit a principio re-
gni dauid et durat vsq̄ ad transmigrationē babi-
lonis: et habet annos. 484. fin hebreos. fin se-
ptuaginta. 485. Quinta etas incipit a trans-
migrationē babilonis. scilicet qñ hierusalem destrū-
ta fuit: et templū in ea incensum: et durat vsq̄
ad benedictā natiuitatem xpi habens annos
fin hunc modū p̄teritum quem hic seq̄mur
590. Et sicut p̄dictum est grandis est alteratio
de supputatione annoz hui⁹ etatis diuersi diuer-
simode cōputat̄. Sexta etas incipit a xpi na-
tiuitate et durat vsq̄ ad finem mundi cui⁹ termi-
num solus deus nouit et hec dicit senectus: siue
hora nouissima. His aut̄ etatibus pot̄ adiu-
gi septima etas q̄ est quiescentius. et currit cum
sexta: et octaua etas q̄ est resurgentium. Porro
fin hebreos in prima etate mundi sunt genera-
tiones. x. In scda. x. In terciā. xiiij. In quarta
xviij. quastamē dāheus grana militij. xiiij.
ponit. In quinta. xiiij. Etates aut̄ hominis sūt
iste. prima ē infantia hominis a natiuitate hois
vsq̄ ad ānos. 7. Secda etas est puericia a 7. anno
ad ānos. xiiij. Tercia etas ē adoleſcētia a 15. anno
vsq̄ in 38. Quarta ē iuuent⁹ vsq̄ ad. 49. Quin-
ta ē senect⁹ a 50. āno vsq̄ ad. 79. Sexta ē decre-
pita etas ab āno. 80. vsq̄ dum vita finit̄.

Prima etas mundi

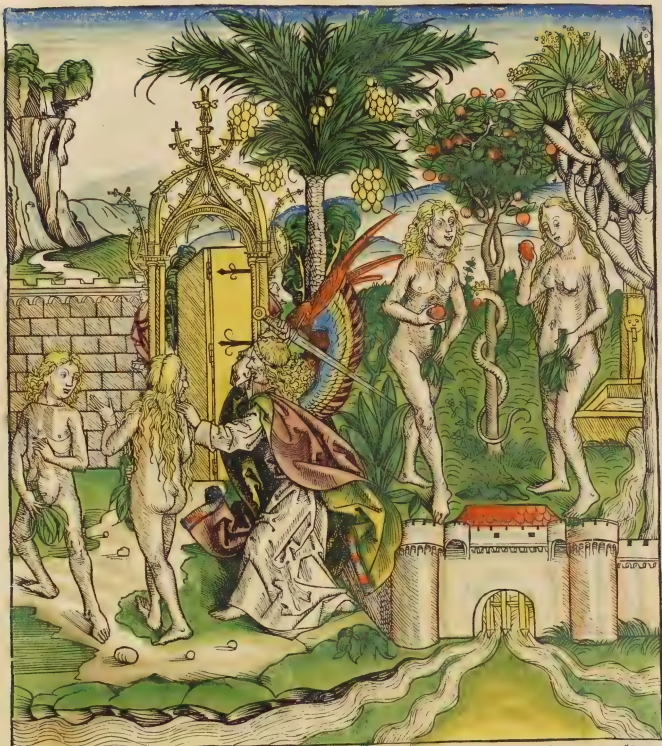
Prima etas mundi ab Adā
usq; ad diluuiū habet sim. lxxvicos annos
1636. sim septuaginta interpretes. Isidorus
et plures alios quorū numerus in etatibus con-
sequēter ponitur habuit annos. 2242.

Summa bonitas volens cōmunicare suū
bonū et alijs fecit creaturaz rationalem q̄
summi bonū intelligeret: intelligēdo ama-
ret: amādo possideret: possidēdo beata ēet. fecit
de⁹ aut primū hoīez formādo corp⁹ ei⁹ p. muniti
um angeloz de limo terre i agro damasceno et in
spirauit i facie ei⁹ spira tulū vite: hoc ē aīam cre-
auit: quas corpori facto vniuit. fact⁹ aut ē homo
ad ymagines dei in naturalib⁹ et ad similitudines in
gratuis. Ecce dñs mirabili pfudit grā. Cū ergo
marē ad similitudinē suā primū finixisset: tū etiā se/
minas cōfigurauit ad ipsius hoīs effigiem vt duo
inter se pmiuē ser⁹ ppagare fobolem possent: et
omne terrā multitudīne opplere.

Edmundus aīantib⁹ terre et volatilib⁹ adducq;
ad Adā vt videret earū adā nō inueniret ad/
iutor sūis sibi. immisit dñs soporē in Adā et tulit
vnā de costis ei⁹: replēs carnē p. car et edificauit in
mulierē. Quā adā vidēs dixit: h nūc os de ossib⁹
meis h vocabif. Illa qđ latine mīr interpretat: qđ de
viro supra ē. factū igit adā de⁹ in paradisu trāstu/
lit: et ibi de costa dormiēt. Eūq; pduxit: sibiq; sociā
formauit: hāc nō fecit de capite ne viro dñare: nō
de pede viri ne pēneret: s; de latere vt amorū vin/
culū pbaret: etiā vt nō loca generū nobilitate: s; vir-
tute vniūsq; sibi cōparet grām. Itō extra paradisu
vir fac⁹ ē: mulier vero itra paradisu. Cret⁹ dem/
q; extra paradisu h est i inferiori loco vir fac⁹ melior
inueniē p. Eūq; q in paradiso facta fuit Adā igit p.
thoplastū primū hoīem summi oīumq; fabricator
deus sexto die seculo q̄nta et vicesima marci beatis
terre creatis cūctisq; reptilib⁹ et volucib⁹ de limo
terre: rubeo i agro damasceno tāq; creaturaz om/
niū finē et possessore finxit.

Quoniam suggerente diabolo in forma serpentis. perhoparētes mandatus dei trāgressi fuissent: maledixit eis deus: et ait serpentis. Maledictus eris inter omnia animantia et bestias terre: super pectus tuum gradiens: et terram comedes cunctis diebus vite tue. Mulier eris quocumque dixerit. Multiplicabo erinas tuas: et conceptus tuos: in dolore paries filios: et sub viri potestate eris: et ipse domiabitur tibi. Adeo dicit Maledicta terra in opere tuo: non laborabis tibi: in sudore vultus tui vesceris pane tuo: donec reuertaris in terram de qua sumptus es. Et cum fecisset deus tunicas pelliceas cecit eos de paradiso collocans ante illum cherubim cum flammeo gladio: ut viam ligni vite custodiat.

Nam primus homo formatus de limbo terre triginta annorum apparens imposito nomine Eua viro suae. Eus de fructu ligni vetiti oblato ab vore sua comedisset: eicci sunt de paradiso voluptatis: in terram maledictam ut iuxta imprecationes domini dei. Adā in sudore vultus sui operaretur terram: et pane suo vesceretur. Eua quoque in erinis viveret filios quoque pareret in dolore. quam incompatibilis splendore decorant. eā felicitatis suae inuid? hostis decepit: cum leuitate feminea fructus arboris temerario ausu degustauit: et virum suum in sententiam suam traxit. Deinde perisomantibus foliorum susceptis et delitans orto in agro ebzon vna eis viro pulsa exul venit. Tandem eis partus dolores sepius cepta fuisset eis laboribus in senem tandem in mores sibi a domino predicta deuenit.

De paradiso ⁊ quatuor fluminibus eius.

Paradisum terrenum seu deliciarum sub linea equinoctiali versus orientis situm a principio dominus deus plantauerat. Qui latine hortus siue pomarum dicitur. Hebraice heden quod deliciae sonant: quasi deliciarum horum omnium arborum genere constitum. Vbi ⁊ lignum vite positum erat. Hic locum mureo igneo a terra usque ad celum perfecte vallatus auit. Hic etiam cherubim afferunt flammis gladio antefestare prohibentem volentes adire. In quo Adam ⁊ Eva fuerunt producti: demum peccato gulae expulsi. In eorum positi Enoch voluptuantur ⁊ helyas morituri manibus antepit: hic autem locus in oriente longo maris tractu a nostro habitabili segregatus omni amentitate conspicuus scribitur. Qui habet salubritatem amenitatem atque iocunditatem de cuius medio fons egreditur qui totum irrigat. Quis in quatuor nascentia diuiditur flumina ut expositoribus heneleos proficiuntur.

Ganges qui ⁊ phison

Rhinus flumini phison qui ⁊ ganges appellatur flumini inde per gradus atque famosus: qui vniuersam circumindiam. Is in orientem tendens a. x. maximus atque navigabilibus fluminibus auctur. Et ultimo pluribus ostijs oceanum ingreditur. Quotcumque autem exundet alueis in mare: adeo gradus est ut vbi minus occupet latitudinis. viij. ad passuum pateat: vbi plurimus centum altitudinis nullus minus. x. passibus reperitur. Aduersus quem Cyrus perfarum rex quasi cepti obitus bellum inaudirum sumptisse fertur. Nam cum vni ex regis equis candore atque forma precipuum quem fiducia tractus trasuadare persuaserat: a voragibus vndarum circumagi atque abforbi vna cum insidente cerneret aut iratus turasse se illum adeo extenuaturum: ut qui equum equitem optimi abforbisset: mulicribus vir genua iungenibus vadofum faceret. Nec verbis opus defuit. Nam totis in hoc expofitis copijs. In ecc. lx. alucos flumen detraxit. Anno integro operi dato non obfistente qui nili more augeri dicat certo anni tpe et adiacetes fecundare agros.

Gion qui ⁊ Nilus

Nilus qui ⁊ nilus secundus appellatur flumini totius orbis primarius flumini arbitrat. Hic finem quosdam latine nomine melo. Alij dicunt hunc esse quem theologi Oceanum nuncupant: ⁊ ex paradiso deliciarum flueret: incolae Nilum vocant. Propter lunum quem trahit: eo egiptia arua fecundat. Is e nigro flumine quem accole nili patrem dicunt rapito veniens cursu affricam omnem ab Ethiopia sepe rat: plurimas insulas faciens venit ad ead.

rissima. Aderoem a betris eius nominat. Asfapes quod idem sonat quod latens. Et primus asper partimque nauigia deferens in amplissimum effunditur lacum: deinde varijs incantans irritamentis montium coartatur rupibus: ad eum locum decuemens ethiopum qui Cataduppavocatur tam violenter inter obuios scopulos suo impellitur impetu: ut vasto aquarum se frangentium rumore incolarum aures in surditatem usque ledat: deinde lenis violentia posita placidat: ac navigabilis efficitur. Et primo circa cercasorum opidum incipit esse triplex. Cuius pars vna ad deltam ⁊ meliam declinas iterum seperatur. Et sic diuisus atque vagus: alijs etiam alueis varie seperatur in septem postremo totus diuisus partibus omnem egiptum irrigat annuo incremento. Et demum egiptum mari per septem ingentia miscetur hostia. Scripserunt veteres hunc esse fluminarum altorem permaximum et beluarum immanium productorem ⁊ crocodrilorum ⁊ hippotamorum ⁊ cetera. Preterea calami atque papiri ⁊ agrorum fecundatorum inclum suis annuis incrementis. Que fieri contingit ut plurimum sole tenente leonis finem: ⁊ ad medium usque virginis augeri demum declinare: et in ripas reuocare aquas incipere: donec sol virginis in finem vel libris principium venerit: tunc totum infra veterem alueum contineri asserunt flumini huius aquas talis esse virtutis ut fecundas faciat mulieres.

Tigris.

Tigris Tercius qui secundum Iosephum dicitur quod sonat acutum: eo quod velocissimus sit Armenie maioris flumini toto orbe cognitus. Nam a nostris vnus ex quatuor paradisi deliciarum excreuit affirmatur. Is quomodo medozum fines attingit repetendum factus: tigris nomen assumpsit: sicem sagittam volucem me di vocant: nec diu ⁊ comperto artiffa lacu cursu seruat violentus ⁊ integer atque discolor per illum effertur. deinde tauro monte obuio antro montis immergit. Et per latebras mersum in aduersam partem vltas et purgamenta plurima secum trahens apud lacum qui Zorad appellatur omnia demersa ferens: factusque iterum flumini in cuniculos mergit iterato. Et postquam xxx. mil. passuum oculutus excurrit: tercio redditur terris in regione sophen circa nymphaeum adeo per pinquus Arsenie flumini in regione Artheni: ut quomodo quacumque ex causa innumueret: seruatis sibi quicquid vendis suis conflant vna: cuius rei te flumini lenior Arsenie cursus est. Qui mox diuisus in Euphratem iter dirigit relicto tigris. Qui susceptus ex armenia clavis fluminibus parthenos ⁊ alios dilungit. Et ut asserunt alij: in hunc in partes diuidit et Mesopotamiam faciens lustrans radicibus montium Cordizorum circa Apamiam Seleucia atque babilonia. xxx. mil. passuum in alucos diuisus duos funditur. Quorum vnus quem meridensem vocant Seleuciam ⁊ Mesencem alluit. Alter autem in septemtriones versus campos caucasi irrigat: ⁊ vbi in vnum rediere alueum tigris dictus est. Verum

cum hos. lx. mil. passibus ampliavit vasto effu-
sus aluco dextra carnicis oppidi persicam i ma-
re deferunt: nec vno tamē hostio sed plurib⁹ mu-
secunt eidem. Alij vō dicunt hunc rubro infusa-
di mari.

Euphrates.

Euphrates quartus fluvius qui frugi-
fer sonat inter ceteros fluvios memora-
tu plurimo celebris est. tam vetes litte-
ris q̄ exundationibus suis. Hūc quidā voluit
ex paradisi fonte mōtalibus quidem incogni-
to derivari. alij dicūt in armenia maiori in mōte
cui paracatra nomē haud longe a fonte tigris
oriri. Is aliquibus susceptis fluminibus vali-
dior factus in tauri mōtem vires expertis suas.
Cui cum nō resistat taurus progreditur victor:
sed saxosus atq; violentus ad dexteram Coma-
genam: ad levam autem relinquit arabia. Per-
sunt qui velint eum in alucos duos dividere: q̄rū
alium in tigrim effundi dicūt: reliquū vō p me-
tis medox gordianorumq; terris in Mesopota-
mā ferri. Et babiloniam quondā Caldeor re-
ganam in ptes duas cursu medio sepearare. In-
de hic idem postq; aliq̄dū effluit qui naviga-
bilis t ingens ante fuerat in paludibus disper-
sus amplissimis tenuis efficit: nūus t incogni-
tus (vt aiūt) nūlq; aperto exitu effluit. Et sic sunt
q̄ dicant eū in mare rubrū fundi. Volunt in suo
hūc nūl mōre t fere eodē tempe Mesopotamiā
irrigare: atq; secūdam facere et sese in alucū ita-
tuto tempore reuocare. Quāobrem eius nomen
Euphras foritū volūt. Cū hebraice Euphra-
tas fertilitas appeller: dicunt t aliq̄ aquas eius
esse vitales. Et ob id a p̄stis auxenium fuisse
vocatū.

Alm omnia in quibus historiaversatur
complecti rerū scriptores decaat: pauca
de diversitate maris ac eius nominibus
iuxta varietatem regionū adiungere libuit.

Merius terrā omnē quā incolimus ab-
luui oceano p̄didit. Neq; alienū est insu-
lam eam esse. Nas quocūq; accedere ad
extrema terre mortalibus pmissum est mare iue-
nitur. Quod oceanū appellamus: t hūc nostre
habitabilis terminum: quaq; versum existimāt
Oceanus autem quem greci sic nomināt de ce-
leritate: ab occasu solis irrupēs leuo latere eu-
ropam radit. affricamq; dextro scissiq; calpe et
abina montibus. quos dicūt colūnas herculas
inter mauros funditur t hispanias: at freto isto
quodaz ostio aperit limē interni equoris mix-
mediterraneis sinibus quousq; ad orientes p-
pellit. Hōrū qui hispanias perfudit. hibericus
ferunt. t balearicus qui in narbonēsem. p̄ncipi-
am: gallicus mox ligusticus ab eo ad Siciliam
tustus. quem greci Ioniū vel tyrbenū Itali in
serum vocant. a sicilia vsq; cretam sicilius: in-
de creticus qui in pampiliū t egyptum p̄ten-
dit. Que aquarū moles torto in septentrio-
nē prius latere amfractibus magnis iuxta greci
as ylliricum t bellepontum in angustias strin-
gitur pontidis. Que pontis asiam Europā

q; discriminat. Causam nominis nō vniiformis
dedit ratio asianicum et phoeniciū a p̄uincias
dicunt: ab insulis carpathum egeum Icareus
cyprum. a gentibus ansonium dalmaticum li-
gusticum. ab oppidis hadriancum argolicum.
tē. Egyptū pelagus asie datur. gallicum Euro-
pe. africanum libye. Nec in gremijs terrarum.
Oras autem extremas vt dictum oceanus am-
plectitur. Qui a littoribus suis arabicus persi-
cus Indicus: eous: sericus: byrcanus: calpius
scithicus germanicus gallicus atlanticus. libi-
cus. egyptius dicitur. Cuius accessus incremē-
ta circa littora indie vehementissime prozunt:
maximosq; ibi exitus faciunt. siue quod suspē-
sius altius tollatur vt calor. siue q̄ in ea par-
te orbis t fontium t fluminū copia sit effusior.
Circa nauigari an hoc insula queat: dubitātū est
Strabo Onosius australe pelagus p̄pter intol-
lerabilem estum. boreale quoniā frigore concre-
tum esse: minime nauigari posse putauit: Jul-
us Solinus iube testimonium adducit qui vni-
uerse partis terre meridiane quas plurimi p̄pter
solis ardorem perniā negauerunt facta vt genū
vel insularum cōmemoratiōe ad confirmande
fidei argumentum: omne mare qd ab india vsq;
in hispaniā retro affricam cingit: nauigabile af-
firmavit. Plinius veronensis scribit in arabico
sinu res gerere Cēsare augusti filio: signa nauti-
um et hispanicis nautis naufragijs fuisse recogni-
ta: t annone flozēte Carthaginis potentia cir-
cūuentum a Hadibus ad finem arabie. eam na-
uigatiōem scripto p̄didisse. Cornelius quoq;
nepotem auctorem facit qui Eudorū quē-
dam iua etate cum latrū reges fugeret Arabi-
co sinu egressum Gades vsq; profectum come-
morat. Celiūq; antipatrem a se visus: qui ex bi-
spania cōmerci gratia vsq; in Ethiopiam na-
uigavit. De septentrionali oceano maior con-
tentio est quem tamen magna ex parte diu Au-
gusti auspicijs: circa germaniam nauigatum cō-
stat vsq; ad Limbrozorum promontoriū. Caspia
vō littora Macedonum armis Seleuco t An-
thiocho regnātib⁹ ita explorata et pernauga-
ta sunt: vt puo breuius q̄ totus hinc atq; illinc
septentrio sit remigatur. Plinius nepos testi-
monio vitur qui metallo celeri Gallie procon-
suli donatus a rege suenoris indos astruit: qui
ex india cōmerci causa nauigantes tempestas-
bus essent in germaniam arrepti. Apud Otto-
nem historici legatur sub imperatoribus theu-
tonicis indicam nauium t negociatores indos
in germanico littore fuisse dephensos: quos vē-
tis agitatatos ingratas: ab orientali plaga venisse
constabat qd accideret minime potuisset si (vt plei-
risq; visum ē) septentrionalis pelagus innauga-
bile cōcretumq; esset. A columis herculeis mau-
ritanie atq; hispanie et galliarum circuitus: to-
tusq; forme occidens hodie nauigatur. Orien-
tem nobis incognitum: cuius religionum atq; im-
periorum diuersitas. tū barbaries immēsa red-
didit: veteres tamen nauigatum produnt.

Nota de paradiſo hec ſequentia ſm doctores diuine ſcripture

Erit aut ille locus ſm Damafce . exulta-
nonis vniuerſe pmpuatiū q̄ terre excel-
ior poſitus eſt . z tpatō ac puriſſimo ac
re reuſget: plantis ſemp floridus comatus eſt:
bono odore plen⁹ nullū irōnabiliū inhabitat.
Eſt etiā ſm yſido . omī genere ligni z pomiferū
arborz conſuius: nō eſtus ſed tempies aeris per/
petua . E cuius medio fons . pcurrens totum ne-
mus irrigat . Et ſm mſm i hiſtorijs ſup Gen .
Paradiſus ē in principio mūdi partis orienta-
lis locus . tam altus q̄ aque diuini vniuerſalis
ipm nō attingerūt: q̄ ſm Strabū z Bedā perti-
nēt paradiſus vſq; ad globū lunarem qd̄ tamen
qdā impugnat vt Demetrius dicit: Erucodia . Et
aliq quidā . z eſt locus ameniſſimus loco tractu
terre z maris: z ſi homo non peccaſſet deus qui
totum mundū fecit: z paradiſum ampliſſet . ſic
q̄ omīes homines cōluſiſſet . Arborē paradi-
ſi comā nunq; perdunt . Jbiq; Enoch z Delias
vſq; hodie incorrupti perſeuerant: vt dicit mſi
in hiſtorijs . Et paradiſus tante eſt altitudinis .
q̄ eſt inaccessibilis ſm Bedam . et tam altus q̄
ebeream regionem contingat . z q̄ aque eaden-
tes de eo tm faciūt ſtrepitum hominibus in vi-
cino cōmorantibus: vt perdant ſenſum audit⁹ .
vt dicit Baſilius in exameron z ſanc⁹ Ambro-
ſius . Iſte aque ſunt que procedunt de vno fon-
te paradiſi . z generant quatuor riuos . ſ . phifon
q̄ z ganges dicit . ſ . Geon qui eſt Nilus . Tigris
z Eufratē . quo ipſi vero quatuor riu ſtuant ha-
bentur Genē . ij . Et eſt paradiſus ſm Albertum
magnū: locus temperatiſſim⁹ libere z arcti pe-
ne ſuppoſitus . quia in oriente iuxta torridz zo-
nam . Jdco bis in anno ſol pertranſit centrū pa-
radiſi . z eſt ibi aer ſubtiliſſimus z incorruptus:
z ſemper equinoctium: z vtrūq; poliū ibi vide-
tur: ab Helya z Enoch inhabitatur: et arbores
bis ibi in qlibet anno fructificant . quia duplex
eſt ibi eſtas . z duplex hyems in anno: et vtrūq;
noſtrum ſolſticiū ē eis profundiffima hiems:
z vtrūq; equinoctiū profundiffima eſtas . Jdco
dicit Baranius q̄ in India ſingulis ānis due
ſunt eſtates z fruges bis metuntur . Patet igitur
q̄ eſt locus altiſſimus terre . Secretiſſimus . Te-
peratiſſimus . Ameniſſimus . quia eſt ibi loci vi-
riditas: florum venuſtas: flagrantia aromatum
irriguū fontium . Ambroſitas arborū . Uber-
tas fructuū: Cantus auiū . Quinto locus ordi-
natiſſimus . Sexto fertiliſſimus . ideo bene or-
omniū deliciarum dicitur .

Ecce quocq; deus ad ornatum et decorez
paradiſi triplex genus lignoz ſm yſid .
z Auguſti . de ciuitate dei . Vni ad ſuſte-
tationem vite per nutrimentum: de quo dedit p-
ceptum affirmatiuū dicens . Gen . ij . ex omni li-
gno paradiſi comedē . Aliud fuit ad pbatōnez
obedientie . ſ . lignum ſciētie boni z mali: de quo
dedit preceptum negatiuū dicens . de ligno autē
ſciētie boni et mali ne comedas . quod tamen nō
ſeruauerunt noſtri parentes primi . Jdco guſtato
pomo aperti ſunt oculi eozum . ſ . ad concupiſcē-
dum ſeiniticem . ad quod ante non patebant ſm
Auguſti . ibidem in gloſa . non q̄ ante ceci erant
ſicut quidā falſe imaginati ſunt . Et cognito pri-

riū carnis z libidinis in ſe . z ſe eſſe gratia ſpo-
liatos conſueuerūt perizonata id eſt ſucantoria ſi-
ue bracas de folijs ſciens vt ſic ſe cooperirēt z de-
fenderent . Non tamen eſt intelligendum q̄ pec-
catum Ade z Eue fuit ex parte fructus illius li-
gni vel eſtus euſdem vt dicit Auguſti . de ciuita-
te dei . ſed ratione affectus inordinati preponi-
tis ſe diuine iuſſioni: quia aliud ē prohibitum:
quia peccū z malū ſicut homicidiū furū z men-
daciū . Aliud vō eſt peccū ex eo: quia ē . phibitū
ſic fuit hic . Comēſor dicit q̄ lignū ſciētie bo-
ni z mali dictū eſt ex eo . q̄ ex eius comēſtione ſe-
cutū eſt: q̄ ſenſerūt ſtatim poſt comēſtōnem ma-
lum egritudinis z imbecillitatis ac rebellitatis
carnis cōtra rationem . et ſic ceperūt cognoscere
bonū ſanctatis ſimilitatis obedientie ac malum
infirmutatis egritudinis imbecillitatis ac inobe-
dientie . ſicut medicus melius nouit morbos cū
non ſolum infirmos viſitat ſed cum ipſe infirma-
tur . Nam quod prius nouit per ſcientiā: poſtea
diſcit per experientiam . Nam dulcia non meminit
qui nunq; guſtati amara z conuerſo . Tercium
fuit lignum in paradiſo nobilitas alijs . ſ . lignus
vite z hoc tripliciter . Primo ppter effectum . q̄
dabat ſe comēdit cauſam immortalitatis z p-
hibebat cauſas infirmitatis z imbecillitatis: nō
tamē virtute naturali pure: ſ . magis gratuite p-
pter virtutē anime obedientis deo: que erat im-
mortalitatis cauſa principalis ipſius corporis
ſm Tho . in ſcripto ſecūdi ſenten . quia quōtes
homo fuiſſet infirmutatis de iſto ligno ſumpliſſz
z ſanctas datus fuiſſet: z hoc ſic cōtinuaſſet vſ-
q; dum numerus eleetozum completus fuiſſet .
tunc omnes ſimul in celum rapti fuiſſent . Secūdo
ppter ſitum: quia ſitum erat i medio paradiſi q̄-
ſi precioſius et dignius oīm . ſicut cor animalis
in medio corporis ponitur: et quod totum cor-
pus viuificat figurans crucem chriſti viuifican-
tis totū mundū et trahentis ad ſe omnia . Jb .
xij . Tercio ppter ſacramentū ſm Augu . ubi ſup
vbi dicit q̄ per lignū ſciētie boni z mali ſigni-
ficatur liberz voluntatis arbitriū . per lignū vō vt
re xp̄s ſignificat . Ecce . xxij . Omīe lignū padī
ſi nō ē aſſilati illi . q̄ Cā . iij . Emiſſiōes tue pa-
diſus maloz puniceoz cū pomoz fructibus .

Nunc aut loca poſt peccū bois adit⁹ iter
cluſus eſt: ſepius em vndiq; rūphea ſcā
meca id eſt muro igneo acanet⁹ ita vt ei⁹
cū celo pene iūgāt incendiū . Cherubin q̄s . i . an-
geloz pſidiū arcendiū ſpiritu⁹ malis ſup rumi-
phece flagrantū ordinati ē: vt bois ſcānt: ange-
loz vō malos angeli boni ſbmoueant ne cui
carni vel ſpūi trāſgreſſiōis aditus padīſi pateat .
Ecce ille .

Duplex fuit cā immortalitatis bois i ſtatu i-
necie . ſ . inſinſeca q̄ erat vis p̄tēna ipſi⁹ aīme z
hec a deo . Alia extrinſeca . ſ . eſtus ligni . Jſtud etiā
lignū vitā longeuā cediſſet homi poſt peccū ſm
Aug . i li . de q̄ſtōib⁹ no . z ve . teſt . ſ . boi guſt⁹ ei⁹
phibit⁹ fuit poſt peccū . iō dī gen . iij . Jbis āge/
gelis videre ne forte Adam ſumat de ligno vite
z viuat ieternū . i . valde diu . Concor . s . Tho . i .
parte . q . xviij . arti . iij . Et Alex . ij . pte ſumme .
q . xij . ar . xx .

Nam vir sc̃tus cūq; dieb⁹ vite sue p̃bie
sp̃u claruit: p̃nias magnā ac diuturnāse/
at filijs suis p̃cepta iusticie dedit: p̃cipies
vt a p̃sonis cayn ac filiorū ei⁹ oīno abstinerent.
nec cū eis m̃simonia iūgerēt. Sic p̃m⁹ n̄ p̃rēs
vno pctō a paradiso nos expulit: s̄ sc̃ta p̃uersiōe
sua ac p̃nā sua exim nobis dedit ad regnū celest̃
gaudia remeādū: q̄ at B̄ n̄ sc̃q̄ se ip̃o misse cōq̃ri
nō poterit. **C**ometor dic̃. Adā genisse. 30. fi
lios ⁊ tōndē filias p̃ter cayn ⁊ abel. adā fuit p̃r
⁊ socer cayn q̄ cayn d̃nt m̃simoniū cū calmana
sorore sua. Augul. Adā vō mortu⁹ ē h̄ns ānos
nōgētos ⁊. xxx. vt d̃r i ymagie mūdi. postq̄ ge
nuit. xxx. filios ⁊ē. ⁊ sepulc̃ ē i loco caluarie cir
ca hierlm: vbi postq̄ aliq̄dū regēuit. n̄āstū ē

Nam itaq; ⁊ Eva p̃mū oīm p̃rētes. xxx. sup̃ nōgētos vivere ānos. ⁊ p̃ter Cayn Abel ⁊ Seth cū
sororibus suis q̄s scriptura cōmemorat. xxx. alios genuerat filios. Demū q̄s infirmitate correptus
Seth filio atq; alijs interdictū ne ei⁹ filij cū filijs cayn g̃m sc̃rēt. Illū p̃ oleo mie sp̃rādō ad para
disum vt auuit: transiit tandē deficiēs in Ebron sepelitur. Sū: tñ q̄ dicit cū i caluarie loco sepultū fuisse

corp⁹ ei⁹ i ebrō i terrā de q̄ sumpt⁹ ē: cui snie concor
dat Eth. ananī ⁊ docto. hebzei. q̄ puenit vt ibi cor
pus suus xp̃us exponeret mortū: vbi caput generis
humani fuit corruptū: ⁊ vbi seminata est corruptio
ibiq; incorruptio orietur: quaten⁹ sic medicina mor
bo cōrideret. Iobes tñ in p̃mū sonat vt patet.

Augustinus. xij. de ciuitate dei. humanū ge
nus iteo ex vno homine deus instituit vt cō
mēdaret q̄ ei grata sit in plumbis vnitās.
que consideratio multus electis prodest: sanctis an
gelis in eterna pace sociādis: vcrū tāta immanitate
peccādi defecēt hoīes vt tūc⁹ atq; pacat⁹ iter fe
be viuerēt. Neq; n. vnq; inter se leones aut iter se
dracōes q̄ta hoīes bella gesserūt. vinculū cōcordie
diligat deus.

Abel secundus filius Ade natus est anno. 30. Ade cum sorore delbora. Iste abel primus martyr ecclesiam inchoauit quia in gratia et iusticia permansit. Si cum ab Adā ichoata fuisset non foret continua. Hic autem iustitia et sancti promouit euāgelia. Qui ab incute etate iusticia colere et deum timere didicit. Cuius pueritio pastoralis erat: de ovis pueritiam deo offerebat. Et pueritiam deo ad eius sacrificia respiciens. et ei oblatōes gratiam habere germinis pueritiam. quia in fo uultu cayn pueritiam deo dedit et iudice in mulo sauer cayn in eum pueritiam ac interfectum. Cui celestis citate pueritiam dedit. Et ipse a ueni se pueritiam pueritiam in cetero et eo amplius Abel mortuo. Adā post centesimū annum Seth genuit filium.

Ano. cxxx. fm heb. Scdm lxx. iter ptes. cxxx. Adas genuit seth qui fuit tercius filius Ade et natus est anno pntis sui. cxxx. inchoate fm he. ve. h. e. ano mdi. i 30. co. plecto uixit at am. 912. Iste seth natus est 230. ano ad. qz. c. moyses permittit quod luxit filium suum abel in valle ploratōis ppe ebzō. ipse cēp oleo mic ipetrādo padiluz adiit. In his duobus primis filiis Ade. f. Cayn et abel oriū hūcti due ciuitates fm Aug. 14. li. d. ci. dei. fecerit itaqz duo amores duas ciuitates. terrenam. f. amor sui vsqz ad pceptū dei. Celestis vero amor dei vsqz ad pceptū sui deniqz illa in seipā: b in dño glia. Illa qrit ab hominibus glia. huic atqz pscie testē maria ē glia. ad illā pūnet cayn qui pmo natus ē et citatē pcedit. Ad illā pūnt abel. qui scdo natus ē et tāqz pe

grin? b pueritiam. qz gra pdestinat? cuius sursum erat. deniqz ut citas dei sui aduersaria re cooparetur clarescat. aliq? facta reproborum conuincere necesse fuit.

Cayn priogenitus Ade et eue cum sorore sua calmiana natus ē anno ade. xv. i. a. gro damaseno. Hic primus agroz cultor fuisse phibet cupidissim? qdē et aliene felicitatis ipatēntissim? ac scelerat? dolens miera sua reprobata a deo et miera frus sui accepta mort? iudicia srem suū ductus i agnū interfect. ppter qd a deo pūit fuit ut oib? dieb? uite sue cer vag? et pfug? sup terrā. Cūqz cayn pfect? cet senio et iter fructa aliq? sederet a pnpote suo lamed? q senectut? vicio cet? fac? dñ venatōi in? pnti pner ductor? suauis credēs cayn sciaz sagitta occasus fuit.

Cas plimas disforz regū gētuz aut opm magnificor? aut psonaz sublimū hieide anorauit: qb? vnt? astronomi

i suis calculatōib? ab adā vsqz ad alphonsum. Et nō q? era ē tps famosus alicuius gētus vel secte incipies ab aliq? effectu q? nobilis bonitatis vel malicie et vulganter p? dia datur: iuxta qd publice scriptōes sūt. Tñ et scdm leo hui? nois pmo? frequenter b termino era vnt? in Epistolis suis.

Cnos filius Seth natus ē ano Seth lxx. anno vō mūdi. 435. fm lxx. fm heb. 235. am uite eius. 905. Iste cnos in cepit inuocare nomē dñi forte per aliqua deprecatoria verba que inuenit.

Cayn filius Enos natus ē ano pntis sui. re. Adūdi vō fm lxx. 625. fm heb. ccc. xxy. am uite ei? extiterūt 910.

Et in linea iustoz tres notā celestib? decorant. pmo cnos qui primo nomen dei inuocauit. Secundo Enoch qui cum deo ambulauit: et trāslatus ē in paradysū. Tercio Noe qui pfectus fuit in generatōibus suis humanū genus saluauit ab aqs diluuij. In linea vō pctorz tres decorantur terrestribus. pmo Iabel qui fuit pater habitantium in tentorijs atqz pastozum. Secundo Iubal qui fuit pater canentium in Cithara et organo. Tercio Tubalchayn qui fuit malleator in cuncta opera cris.

Enoch filius Cayn quottus sit in numero yn ciuitate p̄didit appellas eā noie et? Eno/ chū quā t̄ sua ple repleta vidit. dicit em̄ Jo seph^o. Qd̄ cayn rapinis et violentijs opes cōgregas filios suos ad latrocinia scitabat. Tūmēq; eos q̄s ledēbat filios suos in citate recollegit. Absurdū t̄m nō ē fm̄ augus. xv. de ciui. dei. q̄ cayn edificauit citatē eius vix q̄m/ o: viros scriptura dicit tūc fuisse. q̄ nō oēs nūerauit q̄ tūc ēē poterant: s̄ illos t̄m noi are necē putauit q̄s suscepti opis rō postularunt. Adā per cayn sceleratum vnderario numero finit q̄ p̄m̄ signi/ ficat et ipse numer^o semia claudis a q̄ sexu factus ē incium pat̄.

Matufalem Enoch fili^o cētesimo ei et octu/ agesimo septio an/ no nat^o lamech fi/ liū hūi^o q̄ nato du/ os et octoginta su/ pra septingētos su/ peruixit ānos. Et sic Matufale dū/ ti^o vixisse ferit oī/ b^o q̄s scriptura cō/ memorat.

Malaleel cen/ tus sexagita/ q̄nq; h̄is etatis ānos genuit filiū ia/ reth quo nato postea septingētos et/ triginta annis sup̄uixit.

Ete Lamech primus bigamias/ Introductū habens duas vxores/ p̄ illd̄ qd̄ dictū fuit ab Adā sp̄i p̄p̄e/ tico: erūt duo i cameyna. q̄ vni. i. ca/ yn iter fructuā iacētē sagitta iterfecit/ adolefētēq; eū dūcētē arcu p̄cussim/ occidit. P̄uit^o ē igit̄ p̄pter occasionē/ caī septuagies septies q̄ septuagita/ et. vii. aie d̄ eo egressē i diluuiū p̄fuit.

Ete Jabel fili^o Lamech ex vxore/ Ada icepit p̄dē rētorā pasto/ ralia portantiā ad mutādū pascua. p/ gregib^o nutriendis nil nisi p̄uigū car/ nale meditās et pascuauerūt. s̄ fm̄ cō/ mestorē greges ordiauit et caracteri/ b^o distinguit separauit fm̄ genera gre/ ges ouū i gregib^o edoz et fm̄ ql̄ta/ tē vnicolorēs a grege sp̄si vellenis: et/ fm̄ etatē auiolōs a maturiorib^o et cō/ mīsuras cert̄ t̄pib^o faciēdas itellexit

Jabel Tuba

Lōcupia aurium

Ete Tuba fili^o Lamech/ Ex vxore Ada hic d̄r pa/ ter canentū i cythara et orga/ no q̄ musicā inuenisse d̄r nō t̄m i n̄stra musicalia adinuenit/ fm̄ p̄mestorē q̄ postea lōge i/ uēta referūt s̄ p̄sonātas iue/ nit vt labor pastoral̄ quē fra/ ter su^o iabel p̄mauit i deliti/ as p̄teret et in delicijs exerce/ ret: postea t̄m mlti adinuenit/ p̄sonātas melodiar̄ et diuer/ sa i n̄stra musicalia sic moises/ de sonitu aq̄e d̄r armonias p/ pēdisse. Sūt t̄m q̄ dicāt q̄ ar/ chades poplū p̄ calamos bre/ ues et logos p̄mi excoigit. uē/ runt cantum: laercius vero id/ repertū dicit tempore put̄a/ gore philosophi.

Nota q̄ omnes artes vel scientie seculares/ liberales siue mechanice v̄l p̄b̄sice huma/ ne curiositati debuitēs a fi/ lijs lamech legūt inuētē et/ sic filij adulterini p̄mū s̄bri/ liores alijs fuerūt: et q̄ tie/ bant futurū p̄c̄m diluuij et/ ignis Jō tubalcain^o eadē/ artes i duab^o cōlūmis scul/ psit. Anna latericia et alta/ marmorea colūna lapidea/ adhuc manet i terra syriaz/ vt. i. si p̄struata laterib^o ab umbr̄/ b^o extēmiaret lapidea p̄manēs/ p̄beret hoib^o septa cognoscere. Yrath filius Enoch

Lōcupia oculorū

Ete tubalcayn filius la/ mech et selle secundē vxor/ is sue artē ferrarēā prim^o in/ uenit: res bellicas creauit scul/ pturas i metallis in libidines/ oculorū fabricauit sumens ex/ exemplū a natura ex opere/ fructum sicut frater suus Tu/ bal ad voluptatem aurū con/ sonantias excoigitauit.

Concupia carnis

Nema filia Lamech ex/ Sella soror Tubalcayn/ artē varie diuersq; texture/ inuenit: lanam et linū i fila/ traxit et pannū texuit p̄pter le/ uitatem. Mas antea pellibus/ bestiarum vtebantur.

Tubalcā Roema

Malaleel filius caynan q̄ plantatio dei interpretatur in linea xpi natus est anno patris sui. 75. anno v̄o mudi fm̄ hebre. 470. fm̄ lxx. 760. obiit habens annos octingentos. 95. Dicit Aug. 15. de ciu. dei. q̄ plures aīe diluuiū nongentos annos attigerunt nemo tamen ad mille peruenit: q̄ p̄lixas etatis fuit per miraculū diuinū ad multiplicandū genus humanū t̄ ad sciētiarū principia inueniendā. Tum etiā scdm̄ naturam: q̄ homines erant melioris cō/ plenionis t̄ maioris vigorositatis. Nā habebāt tunc multa maiora ossa quā dem homines q̄ nunc. Unde allegans Plinius dicit. q̄nto magis p̄terit seculi cursus: tāto maiora corpora fert natura: ne enī magnitudo gigantom̄ videat̄ ali/ cui incredibilis testatur sacra h̄istoria dicens se vidisse molarem centem: t̄ q̄ cē/ tum dentes scdm̄ modulum nostrē fieri potuissent. Dicitq̄ August. 12. q̄ nullo modo audiendi sunt illi qui dicūt tante fuisse breuitatis illos annos: q̄ decēs t̄ illis faciunt vnum de nostris: atq̄ nongentos tantū. 90. Nam dicit Plinius ad huc sunt genes q̄. cc. annis viuūt.

Jareth filius Malaleel qui interpretatur descendens siue roborans v̄sa porans natus ē anno patris sui. lxx. supra centesimus Gen. v. mudi v̄o dcc. lx. scdm̄ he. ve. h̄ scdm̄ lxx. interpretes. 976. vixit autem nongentos t̄ sexaginta duos. Dicit August. q̄ multi sunt genti ante diluuiū t̄ sc̄th t̄ etiā cayn quos tamen scriptura sc̄thine trāscurit: vt veniat ad noe vbi ambarum ge/ nealogiarū t̄ ciuitatū dei t̄ diaboli discreto concenocq̄ numeraret̄ t̄ ad Abra/ ham cui sacra est reponmissio de christo nascituro qui ē alpha t̄ o: Apocalip. i. p̄pter quod scriptura sacra quosdam p̄memorat. nec omnes isti primogeniti q̄s scriptura nominat vt cayn cognouit v̄rorem suam t̄ genuit Enoch. nō est conse/ quēs q̄ Enoch fuit eius primogenitus. t̄ sic de alijs. Huius v̄o tempe filij sc̄th viri optimi in p̄ceptis patris cum simplicitate cordis p̄seuerantes a filijs Ca/ yni pessimis quidem in omnē luxum prolapsis multa mala passi sunt.

Enoch filius Jareth natus est anno patris sui. c. lxx. Gen. v. mudi vero 1022. scdm̄ he. ve. 53. fm̄ lxx. 1122. Anni vite ei⁹ fuisse. 365. Iste enoch septimus ab Adam deo placuit t̄ translatus est in paradysū: t̄ septima requies p̄dicatur ad quas trāsfertur omnis qui tanq̄ sexta die etate seculi christi aduentū formatur. viuit aut̄ in paradiso in corporis t̄ spūs tranquillitate cū be/ lya vsq̄ ad tempus antixpi exituri ad fidei defensionem. Postremo martyrio co/ ronandi. hūc iudas apostolus in epistola sua nonnulla scripsisse refert: q̄ ab an/ tiq̄tate suscepte fidei a patribus resutata sunt.

Matusalem filius Enoch natus est anno patris sui. lxxvij. mundi vero fm̄ lxx. 1287. Anni quibus vixit fuisse. 969. Iste Matusalem antiquissim⁹ fuit omnū quos scriptura p̄memorat. De annis autē eius diuerse sunt opiniones. fm̄ lxx. interpretz computationem vixisset. 14. annis post diluuiū. Sed non legitur fuisse in archa noe. Hiero. v̄o asserit: q̄ eodē āno diluuij mor/ tuus sit. Septemq̄ diebus ante diluuiū sepultus. Quidam v̄o cum cum pa/ tre suo Enoch trāslatum fuisse volunt: t̄ diluuiū p̄terisse putabant causante hoc diuersitate codicū nostror̄ t̄ hebreor̄: fm̄ August. t̄ Rab. t̄ ysi. qui omnes di/ cunt cum absq̄ omni ambiguo non vixisse. 14. annis post diluuiū cum ibi tā/ tū. viij. anime salue fiebant.

Lamech filius Matusalem natus est āno p̄is sui fm̄ textum nostrū Gen. v. cxxvij. anno vero mundi fm̄ lxx. 1454. vixit autē annis. 777. Iste lamech cum esset annorum. 172. genuit Noe quem cum genuisset dixit. Iste. s. Noe consolabimur nos a laboribus manū nostrarum in terra cui male/ dixit dominus. Et genuit p̄ter Noe filios t̄ filias. Et cū vixisset septingētos t̄ septuaginta septem annos tradidit principatū Noe filio suo t̄ mortuus est. Eo quidem tempore gigantes erant super terram: viri v̄tq̄ famosi t̄ incredibi/ lis potentie scientes bellum.

Linea Christi Malaleel

Jareth

Enoch

Matusalem

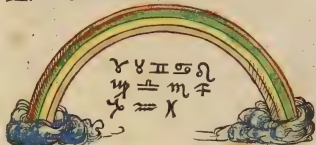
Lamech

Secunda etas mūdi principiū a Noe habuit post diluviū: qđ fuit vniuersale p totū Anno sexcē
tesimo vite Noe a pncipio aut mundi fm be. Millesimo sexcentesimo quinquagesimo sexto.
Sed fm. lxx. interpres quos Beda et yfido. approbāt Bis mille ducenti z. xlii. z durat vsqz
ad abrahā fm be. 292. annis. Sed fm. lxx. 342. annis. ¶ Ante diluviū vō p. i. o. annos
Dominus apparuit Noe id ē quingentesimo anno vite Noe.

De signū federis qđ dō inter me et vos z ad
Domine animā. Sū. ix.

Arcus pluuiialis siue Iris licet dicatur hīc sex
vel quatuor colores. tñ duos colores pncipā
liter habet. q̄ duo iudicia repñtant. aquas diluuiū
pteritū figurat ne ampli⁹ timeas. igneus futurū iu
diciū signat per ignem vt certitudinaliter expectet
¶ Illo diluuij Anno prima seculi etas terminata ē
ab Adā vsqz ad diluviū inclusive. Etas scda ince
pit q̄ z ad abzabē natiuitatē vsqz perdurat.

De vna cū filijs z vxore ac filiorū vxorib⁹ et
archa egresso: p̄festum altare edificatore cūqz
pecorib⁹ volatilib⁹qz mūdīs holocausta dño ob
tulit. Et ei⁹ odorē suauitat⁹ odorat⁹ est dñs. Pro
pter qđ eidem dñs benedixit ac filijs suis dicens.

Noe diuini honoris et iusticie amator fi
lius Lamech. ingenio mitis z integer in
uenit grām coram dño. Cū cogitatio ho
minū pna erat ad malū. Omī tpe omēs in viam
rectā deducere satagebat. Cūqz instaret finis vni
uerse carnis precepit ei dñs vt faceret arcam de li
gnis leuigatis bituminatā intus et extra. que sit
trecentorū cubitorū geometroz longitudinis. Oro
sus z post eū Augusti. z Hugo. Cubitū geome
tricū sex cubitos vsuales facere dicūt: quā p̄ciāz
noiant. Sit itaqz trecentorū p̄ciāz lōgitudis: qn
q̄ginta latitudinis z triginta altitudinis. i. a fun
do vsqz ad tabulatū sū tignis. Et i cubito cōsum
mab illā. In q̄ māsūculas cenacū fenestrāz osti
um i latere dēorū sum facies. Noe igit post cētū z
xx. ānos ad arcā fabricatā. q̄ p solano vite erant
necēria cōporauerūt. Cūctorūqz aialū ad suādū ge
nus corū masculōs sū z feminas p̄ter introduxit.
Ipe enim z filij ei⁹ vxorē z vxores filioz primo
die mēis ap̄it ingressus ē. Facto diluuiū cūz dñs
oēm carnē deleuit. Noe cū suis saluat⁹ ē. Stetit
qz arca sup altissimos mōtes armenie. Qui loe
egressorū vocat⁹. Egressi deo grās egerūt. Et alta
re factorū deo sacrificabant.

Secunda etas mundi

Crescite et multiplicamini. Indeque terra ad pro-
pria natura reuerfa. Hæce cepit vir agricole eē.
et exercere terram: et cuncta animalia ad pascua
emisit. Cūq; (vt aut) bircū capraz in coricū ali-
cie montem emississet: ibidem lambzuscas come-
dens: inebriatus ē: et reliqua animalia a corinb⁹
petere cepit. Hoc noe cōpōt: lambzuscæ virtu-
tem agnouit. cōfestimq; ipsam sanguine leonis
porci agnus: et Hyne addito inferuit: at lam-
bzusca in bonā vineā inſerta: fructu feat pfectus
et vindemauit eū. Et ad vſus noe vino deducto
ſacrificas feat cōmuniū magni. Inebriatus aut
ex illo ſtatim tanq; agnus in ſopore reſolutus ē
nudatus in bonoſte iacebat: vidensq; Cham ei⁹
ſilius (videtis pī chanaan) pīs verenda nudata
et veſtigio irridendū ſcribus nūciauit et oſtendit.
Et Sem et Japhet audientes: ſilali pietate in
psem cōmon palliū inſoluerūt humeris ſuis
retroſum incedētes: patris verenda oporere.
Eorū quippe ſacies verſe erāt: ne ſ. pīs virilia
viderent. Qd dū noe ſenſiſſet alijs quideſ filijs
felicitatē optauit. Cham vō ppter cognitionem
ſui nō quidem maledictū necētis et qnquaginta an-
nis: qd quide� tēpus feliciter egit: cum cōpleſſet
annos nonqētos qnquaginta mortuus ē. Pre-
ter aut Sem cham et Japhet at iomcam filios:
aliſq; poſt diluuiū genuit filios et filias. videt
q; ex filijs filior: et ex filijs filior ad multas vl-
q; generationes.

Monſtruſorū quoq; multa hoīm gene-
ra poſt linguarū varietatē a deo factā va-
rijs in locis pducta fuiſſe cōmemoran-
tur. Deus eſt ipſe cū ſaret quaz pū ſimilitudi-
ne vel diuerſitate prexeret pulcritudinē vniuerſi
ſit etias monſtruſos hoīes in mundū pducere
voluit. Et qbus qdam dicant repiri q in media
fronte vni tantis hnt oculi: qui monoculi ap-
pellātū. Alios ſtatua eē cubitales: qſ pigme-
os greci vocāt: qui p annū octauū viuendo non
excedūt. Hī ppli plinio. vij. naturalis hiſtorie
teſtate tenētes motana indie: vicina tñ oceano
ſalubri celo ſempq; vernātē hnt ſingularē bellū
ptra grues: teſte Homero: hoī mulieres Solū-
mus anno qnto parere dicāt: et octauo ſenſcere:
ſama ē inſidētes arietū capraz dorſis armatos
ſagittis veris tpe vniuerſo agmine ad mare vel
ſcendere et oua pulloſq; earū altum cōſumere.
Caſas eorū luto penniſq; et ouoz putationibus
cōſtrui. Aretoreles i cauernis viuere pigmeos
tradit. Item gētes alie ſunt in qbus ſinguli ſin-
gula crura in pedibus maximis hnt nō ſecten-
tes poplite: et tñ mirabilis celeritatē qſ ſcio
pedas vocant. Hī etias plinio vbi ſupra teſta-
te p cōtinū tempus in terra ſupini iacētēs pedus
ſe vmbra pēgunt: vñ et inditum nomē habēt.
Hos idem Plinius in reſeris indie pibus ha-
bitare dicit. Quosdam alios ſine ceruice habē-
tes oculos in humeris. Quosdam alios cyno-
cephalos quozū canina capita. Et alia diuerſa
genera monſtruſorū que in ſeqentib⁹ patebūt.
Cum multi reperitūtur hominū fetus abſſitato
curſu nature exorbitantes: qui tamen non ob-
mittendi in hiſtorijs ducitū maxime longius

amari tegentes in qbus p̄digioſa aliqua et in-
credibilia multis viſum in haud dubitamus.
Quis eſt ethiopes aīq; cerneret crederet? Aut
cui nō miraclo eē cū p̄mu in noticiā venit? Quā
multa fieri nō poſſe (pūs q; facta ſunt) iudicatur.
Nature vō rez viſz atq; maieſtas i oībus mōē-
tis fide caret: ſi qſ nō ptes ei⁹ acnō totā cōple-
ctat aio. Ideo ad auctores fides relegabimus:
Qd ne ſit faſtidio grecos auſcultari qui maio-
re diligētia et veruſſiore cura de hīs ſcripſerunt
ſerūt eū ſcutharū genera ad ſeptentrionē haud
pcul ab ipō adlomē ex ortu ſpecuq; eius dico
quē locū geſgubron appellāt: p̄dū animas pī
qſ vt in folio ſc̄nti parebit vno oculo in fronte
media inſignes. Quibus aſſidue bellū eē circa
metalla cū griphis ſeraz volucri genere. miſi ſ
marie illuſtres herodor⁹ et arileas. p̄roneſius
ſcribit: ſup alios aut antropophagos ſcuthas i
qdas pualle magnitūmū mōis regio ē q vocat
abarimon. In q ſilueſtres viuūt hoīes auerſis
poſt crura plāns eximie velocitatis paſſim cum
ſeris vagātes hos in alio nō ſpirare celo. Jteo
q; ad finitimos reges nō p̄rabi. Neq; ad alex-
drū magnū p̄ratos beton iunex ei⁹ mēſos p-
didit. Precipue tñ india ethiopūq; tract⁹ mira-
culis ſcatet. Maxia i india gignūt aīalia mō
cio ſunt canes gradiores ceteri. Arbores qdem
tante p̄eritatē tradūtū: vt ſagittis ſupari neq;
unt. Hæc ſacrybertas ſoli tēperies celi: aquarū
habūdātia. aridities vō tāte p̄eritatē: vt ſingla
internodia alioe nauigabili temos interdū ho-
mies ſerāt. In mōte cui nomē ē Milo hoīes eē
auerſis planſ octonon digitos i ſingul⁹ pedib⁹
hntes ambros eē Megalchenes. In mlti aut mō
tibz gen⁹ hoīm capin⁹ caninis ſeraz pellib⁹
velari p voce larant edere vnguib⁹ armati vel
natu et aucupio veſci. Cēſus ſcribit in qda gen-
te indie ſemias ſcl in vita parere gemitosq; cōſe-
ſtim canefcere. Megalchenes gētē inter noma-
das indos nariū loco ſozania tān hntē. ad ex-
tremos indie fines ab oriētē circa ſontē gangis
Aſtomoz gētē ſine ore: corpe toto birtam: veſti-
ri frondū lanugine: halitu tantū viuētē et maio-
re quē nari⁹ trahūt. Nullū illis abū ſilueſ-
potū. Tantū radicū ſlorūq; varios odores ſil-
ueſtrū maloz q ſecum portant longiore itinere
ne oſit olſac⁹. Prauore paulo odore haud dif-
ficulter exanimari. Onſciritimis quibus i locis
indie vmbros nō ſunt corpa hoīm cubitoz qnū et
binoz palmoz exiſtere et viuere ānos. cxx. nec
ſenſcere. ſvt medio euo mozi. Cēſias gētes ex
ijs q appellat pandore in pualibus ſitam. an-
nos ducentos viuere i iumēta cāddo capillo q i
ſenectute nigreſcat. Artemidoz i taprobana
iſula longiſſimas vitā ſine vllō corpis languo-
re traduci. Sozitas ab indis arab ſui⁹ diſter-
minat. It nullū alū abū nouere q; piſcū quos
vnguibz diſſectos ſole torrant. atq; ita panē
ex ijs faciūt: vt reſert Clitarbus. in aſſrice ſi-
tudinibus hominū ſpecies obuie ſubine ſiūt:
momētoſe euaneſcūt. Hæc atq; italia ex hoīm ge-
nere ludibria ſibi nobis miracula: ingeniōſa ſe-
cit natura ad detegendā eius potentā ſeqētēs
gentes inter prodigia ponere libuit.

De hominib⁹ diuersar⁹ formar⁹ dicit^r p^rli. li. vii. ca. ij. Et Aug. li. xvi. de ci. dei. ca. viij. Et Ili⁹ dicit^r E^t ibi. li. xi. ca. iij. oia q³ sequuntur in india. Cenocephali homines sunt canina capita habentes cu latratu loquuntur aucupio viuunt. vt dicit^r p^rli. qui omnes vescuntur pellibus animaliu.

Crotopes in India vnu oculum hnt in fronte sup nasum h⁹ solas ferar⁹ carnes comedunt. Ideo agnostagite vocatur supra nasomonas confinesq³ illor⁹ homines esse: vtriusq³ nature inter se viuab⁹ cocutes. Calliphanes tradit Arestoniles adijcit dextram manam ijs virilem leuam muliebrem esse quo hermafroditas appellamus.

Ferunt certi ab oriētis pte intima esse homines sine naribus: facie plana eq³li totius corporis planicie. Alios supiore labio orbas. alios sine linguis z alijs cōcreta ora esse modico foramine calamis auenar⁹ potū haurientes.

Item homines habentes labiū inferius. ita magnū vt totam faciem contegant labio dormientes.

Item alij sine linguis nutu loqntes siue motu vt monachi.

Pannothi in scythia aures tam magnas hnt. vt contegant totum corpus.

Arabrabi in ethiopia pmi ambulāt vt pecora. z alij viuūt p annos. xl. quē nullus supgreditur.

Satiri homūcōnes sunt aduncis naribus cornua i frontibus hnt z caprar⁹ pedibus similes qualē in solitudine sanctus Antonius abbas vidit.

In ethiopia occidentali sunt vni pedes vno pede latissimo tam veloces vt bestias insequantur.

In Scythia Ipopedes sunt humanā formar⁹ eqnos pedes habentes.

In affrica familias quasdā effascinatiū Ifigonius z Demphodorus tradūt quaz laudatōne intreat^r p^rbata. arefcāt arbores: emoriātur infantes. esse eiusdem generis i tribalis et illiusq³ adijcit Ifigon⁹ q³ visu quoq³ effascinent irans p^rapue oculis: quod eorum malū facilius sentire puberes notabili⁹ esse q³ puillas binas in oculis singulis habeant.

Item hoies. v. cubitoz nuq³ infirmi vsq³ ad mortes hec oia scribit^r p^rli. Aug. Ili. p^reterea legit^r i gess^r Alexandri q³ i india sunt aliq³ hoies sex man⁹ hntes.

Itē hoies nudi z pilosi in flumine morātes.

Itē hoies manib⁹ z pedib⁹ sex digitos habentes.

Itē apothami i aqs morantes medij hoies z medij caballi.

Item mulieres cū barbis vsq³ ad pect⁹ s⁹ capite plati no sine crinibus.

In ethiopia occidentali sūt ethiopes. iij. oculos hntes In Eripta sunt hoies formosi z collo gruno cū rostris aialium hoimq³ effigies mōstriferas circa extremitates gignū mime mūtū. Artificia ad formanda corpora effigiesq³ celandas mobilitate ignea.

Antipodes. at ēē. i. hoies a tria pte terre vbi sol orit^r qn occidit nob⁹ aduersa pedib⁹ nris calcare vestigia nulla rōe credēdū ē vt ait Aug. 16. de ci. dei. c. 9. Ingēs tñ b⁹ pug⁹ liar⁹ orrag⁹ vulgi opioes circūfundi ter re hoies vndiq³ cōuersisq³ iter se pedib⁹ stare et cūct^r silem ēē celi tñce. Ac sili mō ex q³q³ pte mediā calcari. Cur at n⁹ recidāt: muref^r z illi nos n⁹ recidere: nā cū repugnāt: z quo cadāt negāt vt possint cadere. Nā sic ignis sedes nō ē nisi i ignib⁹: aq³ nisi i aqs. spūs nisi in spū. Ita terre arcenibus cūctis nisi in se locus non est.

Becunda etas mundi

Orbis dicitur a rota ⁊ est quilibet figura sperica ⁊ rotunda. Et
videtur mund⁹ orbis dī. qz rotund⁹ ē ⁊ dī orb terre vñ orbusterra
nū. Dicit⁹ aī filij vñc. filij hem obtinuerūt asiā. filij chā affri
cā ⁊ filij iaphet europā. Isid. in li. Ethy. affuer⁹ qz orbis diuisus ē in
tres partes fō nō cōgītur. Nā asiā a meridie p orientem vñqz ad septē
trionem puenit. Europa vō a septentrione vñqz ad occidentem ptingit.
Sed affrica ad occidentem p meridies se extendit. Sola quocqz Asia

continet vnam partem nostre habitabilis. s. medietatem: alie vno ptes. s. affrica et europa aliam medietates sunt sortite. Inter has autem partes ab oceano mare magnū progreditur. easq; interfecat: quapropter si in duas partes orientis et occidentis orbem diuidas in vna erit asia in alia vno affrica et europa. Sic autem diuiserunt post diluuiū filij Noe: inter quos Sem cum posteritate sua asiam. Japhet europam: et ham affricam possederunt. vt dicit glo. super Gen. x. et super libro Paralippo. primo. Idem dicit Enosostomus Ister et Plinius.

Secunda etas mundi

Que provincia Asia. Asia ex nomine cuiusdam mulieris est appellata secundum Aeneam. quod apud antiquos imperium tenuit orientis. Habet ista pars provincias multas et regiones. Paradisus terrestris locus est in orientis partibus cuius vocabulum est greco in latini vertitur ortus. Hebraice eden dicitur quod latine delicie interpretatur. quod simul iucundum refertur ortus deliciarum. Est enim omni genere ligni et arborum pomiferarum constitutum: habet enim lignus vite in medio. Non ibi frigus nec estus: sed perpetua aeris temperies. de eius medio fons prorumpens irrigat nemus totus. Videtur autem in quatuor flumina videri pariter. hinc. hinc. loci post partem est aditus interclusus. In dia quod in asia est. ab indo flumine dicta est quod ex parte occidentali clauditur. Hec a meridiano mari posita recta versus ad ortus solis: et a septentrione versus ad montes caucasum pervenit. Habet gentes multas et oppida. Insulam quoque thephanam gemmis et elephantis refertam. Cusen et argine aureo et argento secundas. Ailem quoque arborescens folijs nunquam carentem. habet et fluvios gangem et indum et hypanes illustres indos. Terra in die fauonij spiritui saluberrima. in anno bis metitur fruges: vice byemis et aestivas panis. Signis autem tincti coloris homines. elephantes ingentes. monoceron bestiam id est unicomem. plicatum autem. ebenum quoque lignum cinamomum piper et calamum. Mittit quoque ebur lapidesque preciosos. berillos. crisopastos. adamante. carbunculos. ligures. margaritas et vimines. quibus non bilium feminarum ardet ambicio. Ibi etiam sunt montes aurei quos adire propter dracones et gryphos et immensoz hominum monstra est impossibile. Solinus dicit. diu credita esse terra pars terrarum. Indiam liber per ingressus est virore quod indus fluvius primus omnium triumphavit. Sunt et alie puicie multae in asia: et reges videlicet parthia. assiria. media persia. Mesopotamia. Babilonis nomen est in qua urbs babilon a qua nuncupata est urbs tam nobilis ut caldea et assiria in mesopotamia in qua nomen aliqui transferunt. Arabia. provincia sic est appellata. i. sacra. sic interpretata eo quod thursiferos habet odores. Mithra et Cinamum ibi habet. Et ibi nascitur fenix. Ipsa etiam dicitur Sabba. Syria huius in se plures provincias. i. Comagenam phoeniciam et palestynam. cuius pars est Judea. abscissa sarracenis et nabuchodonosor. In phoenicia est thurum ad quam ysaia loquitur. Judea ex nomine iude appellata. i. eo quod reges ex illa tribu dunt. qui ibi regnaverunt. Hec est palestina regio quod prius chanaan dicta est a filio chanaan ex chanaanoribus gentibus chanaan expulsum iudei eam domino cedere possederunt. In medio autem iudee civitas hierosolima. Terra est variaria opum dives frugibus fertilis aquis illustris. balsamum optima. Samaria regio est palestine in qua civitas principalis etiam dicitur Samaria ubi coeter tenuerunt sedes regni reges israel. sicut in hierusalem reges iudee. Hec est media inter provinciam iudee et provinciam galilee: similis est terra iudee in bonitate. Galilea provincia etiam palestine. Et est duplex. i. superior inferior. Pentapolis regio est in confinio arabie et palestine: quinque civitatum Sodome et cetera.

celesti igne consumptarum. Nabathea a filio ysinabel nominata iacet inter iudeam et arabiam. Egyptus: que prius dicitur esse: ab egypto danay fratre pothea ibi regnante nomen accepit regio celi ymbribus infusa: et pluviarum ignara. Nilus solus eam circumfluens irrigat: et inundatione sua fecundat adeo copiose impletur ne cessaret mercibus orbem terre. Scythia sicut et gothia magoth a filio Japhet scythi cognominata. Bircana dicta est a filia bircania: quod scythie subiacet. Albania a calore populi sic nominata eo quod albo crine nascantur homines. Armenia vocata est ab armeno iasonis thesalali comite. qui armeniam cepit. Hyberia regio est asye prope pontum armenie. i. habet herbe nictuare vultu nascitur. Capadocia urbs asya non minuitur hec est in capite syne sita. Asia minor ab oriente capadocia cingitur: ab alijs partibus mari circumdatur. Et habet provincias istas bithyniam. frigiam. galatiam. libiam. chariam. paphlagoniam. ysauriam. liciam atque ciliaciam. Bithynia autem in ponti exordio a bithynio rege nuncupata est. ipsa et maior frigia. Nicomedia urbs est in ea vbi bambal fugiens veniens haustu animam spiravit. Galatia a pascuis gallozum gentibus a quibus exivit occupata. Frigia dicta est a frigida europis filia. Bithynia a dardano iouis filio dicta est. huius regio troia est quae ex suo nomine appellatur nos trojanorum rex. duae autem sunt frigie maior et minor. Maior frigia smurnam habet. Minor vero ylium et lichaeoniam. Paphlagonia ciliacie sociatur. Ysauria est sicut loci dicitur cognominata. quia vinctis aperta aurarum flantibus patet. metropolim urbem seleuciam habet. Cilicia a silice quodam nomine traxit matrem urbium habet tarsum. Licia autem sic nominatur eo quod ab oriente sit iuxta ciliaciam. Ibi est mons insuperabilis chymera quod nocturnis estibus igne exalat sicut in Sicilia et ibi: et in alemania syrnica.

Quia tertia pars mundi quod dicitur Europa. Europa nomine accepit: quia iupiter ab affrica raptam cretam advenit: et per tertia orbis ab ea denominavit. Incipit a flumine thannar: descendens ad oceanum per septentrionale oceanum versus ad fines hispanie: pars orientalis et meridiana a ponto confurgens: tota mari coniungitur et in insulas cades sinis. Prima europe regio est Schythia inferior. quod a micotidis paludibus incipiens inter danubium et oceanum septentrionale versus germaniam porrigitur. quod terra per barbaras gentes a quibus inhabitatur generaliter barbaria dicitur. Huius pars prima alania: est post hanc dacica ubi et gothia: deinde germania ubi plurima pars Suevi incoluntur. Germania post Scythiam inferiorem a danubio inter rheni fluvium et oceanum condita angustis. terra dunes vinum acipulis numerosis et immantibus. Huius propter fecunditatem signis totius populorum germania dicta est. mittit gemmas cristallum et succinum. duobus sunt germanie superior iuxta septentrionalem oceanum. inferior circa rhenum. Provincie autem quod danubius a barbarico ad mediterraneum mare se cludit sunt. prima

messia a messiu puentu vocata: ppter abudantia.

Ist messia pannonia postqz rethie frugibz ferat q exapit gallia belgica: deinde tracia: tracia tinas iaphet filii: nome dedisse phibet. Alij sentia incolay tracia appellata dixerit. **H**uic ab oriẽte pstatinopol opposita et: ab occasu ma cedonia illi sbiacer. cuius regione olim diuersa riu gentiu ppli meliz gerbet: farmate scitbe z alie nationes incoluerit. **G**recia a greco rege dicta e q ducta illa regione incoluit. **S**unt aut puicia grece plures: z qz pzia e ab occidere dalmacia deinde epur inde elladas: inde thesalia. ide ma cedonia: inde achaya: z due i mari creta z cicla des. **I**llurie aut generalit z ois greca z dalmacia a delum maria illi: puicia citate dicta est.

Epur a pirro achillis filio di cui? ps chaona et q an mollosa e dicta: a molloso filio pirri que de andromaca hnt. **E**llades dicta e a rege el lena teuchalionis z pirri filio: a qz? grece el lenes nucupati sunt. **I**pa e z athica ipa est vera greca. ybi sunt athenas ciuitas mir frax z ph oz nutrix q nihil hnt greca diuinas atqz nobiliss.

Ellades aut due sunt puicie. s. Boetia sic dicta a boue: ibi thebe pstrute sunt: q olim ciuita bella tetonaueit ybi nati sunt apollo z hercules: maior ille theban? peloponnes. scda ps ella dis a pelope rege atthice yora e. **T**hesalia a the salo rege dicta e. mltia sunt i thesalia fluia z opido: iter q pcpua e thesalioica ibi e z mos pna sus qndā apollini pscet. **I**n thesalia i et pzia sunt achillis pmiu solidi aurei facit sunt: roma do ru qz edqz vltus primu iue? e. **M**acedonia a macedo q fuit teuchalidis nepos mmi? nome accepit. **P**ostqz ibi accepit pziapatu q pri? emathia dicebat: q pfinis e a septentrioẽ emathie patria alexandri magni regio venis aureis z argenteis opia. **M**os olimp? i ea e ita al? ori i caueis ei? nec veti nec nubes senat. **A**chaia ab achoe re ge z vrbs z puicia appellata e. **H**ec pene isula e hnt caput e corithus grece de? archadia sin? e achae ipa e z siconia a sitione fge a q z regnu sicomoz e dem. bz abeston lapide q sel accellus nuqz extinguit. **P**anonia ab alpb? appenninis dicta e: qb? ab ytalica fecerunt regio fori et solo leta. **H**ysitria hyster flum? ydout q terra illa istu it. **I**pe e danubius: bz at a septentrioẽ panonia.

Italica olim a grec pplis occupata magz greca nucupata e. deide a regi noie saturnia mor z la tina dicta: eo q saturn? a ioue sedib? suis pulsus ibi lauerit. **P**ostremo ab ytalo scialoz rege ibi regnate nucupata e. terra oib? reb? pulcerra z ferul: pabulybrate gassima: bz lac? venant. aliu m? atz lucernu. **F**luuios eridanu: niberu i repe tes font? batas. **S**igunt gemas serici: z coraz? lu. z liguriu boam qz ppete. **Y**talica aut z hupa? mia icarco hesperie dicte sunt. eo q greci hespo stella nauiger: z in ytalica et i hupania q bacroe discernut. **A**ut hespia sola diq z significas yta? lia: aut addis vltima z signas hupania q i occi demus e sine. **T**uscia ps e ytalice. **E**mbria vo ps tuscie. ymbria vo dca vt historice narrat: eo q pte adfle cladiis ymbrib? suphuerit. **E**st ei i iugis appenninis sita mors in pre ytalice iuxta meri die. **E**truria ps e ytalice dca eo q ei? fines rede bat vsqz ad nra nber. **R**ome oim fines yni? m

niberis ripa tenebat. **H**ic tuscia Tuscia aute a frequenta sacrifici z ibi? dea e. illic e auruspicia dicit ee inueta. **A**pulia e ybi bzndusiu qua tho li secuti dyomedem duce pidiest. **C**apania p uincia ytalie bz terras byeme ot estate qvantes. **E**t sol ibi mutis: qta seperies: aer pur? z blad?

Gallia dca e a cadore ppli: gala ei grece latine lac dz. **M**ores em? z rigor celi ab ea pte sol ardo re excludit: q fit vt cadoz ppli n? coleret. **H**ac ab oriẽte alpiu iuga mter: ab occasu oceanus iclu? dit a meridie prupta pirenei: a septentrioẽ rheni flueta atz germania: cui? mntu belgica finis aq tanta est. **R**egio est gleba yberi ac pabulosa ad vsum asantnu apta: flumib? qz z font? irrigua pfusa duob? magnis rhenio z rhodano fluibz.

Belgis at citas e gallicae q belgica puicia dca e. **C**isalpina qz citra alpes trasalpina qz vltra al pes. **R**etia qz iuxta rhenu. **A**qtania at ab obli? qz aqs ligeris flumis est appellata. **B**ispania pus ab ybero amne hiberia nucupata e: postea ab hupao hupania ydota. **I**pa e z hesperia ab he spero stella occidentali dca. **S**ita e at iter gallia z affrica: a septentrioẽ pireneis mont? clausa: a reliqs pnb? vndiqz mari pelusa. **S**alubritate celi eqils oim frugu generu? secunda gemaz metal: lozuz diffinima: iter fluit eas flumia magz beth? inne? yber? z tag? bz puicias fer: **T**arracoen sem: **C**arthaginenses. **L**usitania. **B**alicia. **B**eith cam z trasfreta i regioẽ affrice tingitanā. **D**ue sunt aut hupanie: anterior z exterior.

Affrica alia pte tertia mundi affrica sic noiat: qd az extimat qst affrica eo q sit apta celo vltoli z sine horroze frigoris. **A**lij affrica dicunt appellari ab vno ex posteris abrahe re ceptura nato q dice? e affer. incipit at a finib? egypti pges iuxta meridiẽ p ethiopiam vsqz ad atlante mote: a septentionali pte mari mediterraneo claudis: pincta bz puicias libia cirenenses. **P**ethapolum. **B**isanu. **C**arthagine. **N**umidia. **M**auritania. **N**ingitanas. **E**t circa sol ardore ethiopia. **L**ibia cirenẽ i pte affrice pzi ma e a cirene vrbe metropoli. q e ei? finib? nu? cupata. **P**ethapol dca e a. v. citant? ibi exiitib? magnis. iter qz sunt pthelomaida z bernice sic denaiate a frib? suis. **B**ethula ps affrice medi terrane. **M**auritania dz a mauro qd nome est grecu: latie sonas nigr. **U**ni a nigredie ppli bi tant? dca est. **T**ingitana a tingi metropolitana illi? puicie citate dca e. **H**ec rgo gignit feras. symas. dracoẽs. struões. z oliz elephares nuc sola india hos punit. **S**arramatus ob oppido dca garrania ibi extit. **I**bi e fos q friget calore diet. z caler frigore noct. **E**thiopia dca e a ca? lore pploz qz sol vicinitas torret. **E**st ibi inges est. **N**ā qd ibi e sb meridiano cardie ei? pluri mas bz geres diso vultu. z monstruosa spe bozi biles feruz z spenit mltitudine referta. **I**bi ri nocerata bestia z cameleopard? basili? draco nes igetes er qz cerebro gẽme extrahit iacie? z crisopassos ibi iueniut. **E**t ciannoliu collisif. **D**ue sunt ethiopie. vna circa ortu sol altera cir ca occasu i mauritania. **E**xtra tres pres ort? qz ta e ps trasoceanu iterioẽ i meridiẽ q sol ardo? nob incognita e: i cui? finib? annipodes fa bulose babitare dicuntur.

Noepiarcha

Noe filius lamech decim^{us} ab Adam: cui^{us} anno sexcentesimo primo hoc
 est anno mudi. **Ab.** sexcentesimo. lxxij. incepit secūda etas: nat^{us} ē āno pa-
 tris sui cētesimo octogesimo secūdo. gñ. v. **Mūdi** vo. **Ab.** lvi. iuxta be.
 ve. s. fm̄. **Profiu** Bedā z. lxx. interp. anno mudi. **Ab.** dc. xliij. Et interp^{retatur} req-
 uies fm̄ ysi. z. Rab anū. vbi sup. **Ab** eo q^{uo} p^{er} illo oia retro q̄ueit p^{er} diluuiū. **Ab**
 dicit tamen dicit q^{uo} idcirco requies interpretatur: quia primus inuenit arā
 dī terrā cū animalibus. Ideo dī Ben. v. Ipse consolabitur nos ab operibus
 Nam prius foderūt soli homines agrū: s. postq^{ue} animalia arare ceperūt: fuerūt
 boies alleuiant: ideo etiā dī: **Noe** erat vir agricola.

Menore cōmendandū ē. q^{uo}d istis trib^{us} filiis Noe. s. sem. cham. z. Japhet
 gētes p̄care sunt. vt ps Bēi. x. **Hay** autē gentiū vocabula p̄m
 mālerūt. ita vt hodieq^{ue} appareat. Unde fuerūt deuata: sicut ex assur assyrii: z.
 ex heber hebrei: partim tepis vetustate mutata sunt: ita vt vir boies vocissimū
 antiq^{uissimas} p̄scrutātes historias. **Chā.** 2. fili^{us} noe Carbasia vxor ei^{us}
 nec oim s. aliq^{ui} ex istis origine gē-
 tū repire poterūt. Et si oia p̄side-
 rent pla mutata q^{ue} manentia noia
 apparent.

Japhet Jonichus fuit q̄rtus fili^{us}
 lus Noe natus est tercio anno
 post diluuiū de quo Moyses tacet.
 Sapiens primo astronomiā inue-
 nit. z. q̄dam futura p̄uēdit z. maxi-
 me de ortu quor^{um} regnorū z. eorum
 occasu. Cūq^{ue} p̄i dedisset ei munera
 iuit in terrā Eban z. habitauit ibi

gentē p̄stiuēs. **Hec** enī Eliopolis. i. solis terra
 ē ad quā nōnulli filior^{um} Japhet viri clarissimi ac
 ceterentes ciuitatem ipsi Jonicho extruxere. **Hic**
 ferē cōsiliū reddisse Nembroth quō regnare possz
 fuit autē vir ingenio eminentissimus z. astronom^{us} permaximus. qui oim
 sider^{um} cursus z. stellar^{um} habitūdines cōtemplatus fuit. Quā q̄dam discipuli
 na vt dictū est ortū p̄ter z. occasum q̄tuor regnor^{um} principalū fūdīt z. co-
 cuit. Hūc autē mortuo cōsord^{em} ei^{us} filius succēssit.

Chus fili^{us} chā a q^{uo} vt Josepho in primo antiq^{uitatū} libro placet: **Ethi-**
 opes fuere. Iq^{ui} p̄mū a semēpis z. ab asiam chusei vocabant^{ur}. In
 dea Ethiopis. z. a q̄bus ethiopia regia hec. puincia in Mauritanie finib^{us}
 ē. In q^{ua} vāste sunt solitudines orientem versūs.

Chanaan primus filius cham a q^{uo} chananei z. būit. xi. filios q^{ui}
 possederūt terrā chananeorū q̄ nūc terra dī. p̄misionis q̄ nūc In
 dea nūcupat^{ur} z. ab eo chananea. **Sydon** a q^{uo} sydonij. **Ethe-**
 a q^{uo} ethel. **Ethebuseus** a q^{uo} ethubei q̄z duor^{um} fuit hierlm. **Amo-**
 re^{us} a q^{uo} amorei. **Bēse** a quo gēsei. **Eueus** a q^{uo} euei. i. gaba-
 onite. **Arche** qui archas oppidū p̄didit ī tripolim i radicib^{us}
 libani sitū. **Eime** a q^{uo} aradius a q^{uo} aradij q^{ui} aradium isulā posse-
 derūt angusto freto a phēnicis littore sepatum. **Samarites** a q^{uo}
 sitie nobilis ciuitasq^{ue} vocatur aeolis. **Amatheus** a q^{uo} amatite.
Phurb. 2. filius cham a q^{uo} libia affrice regio z. libici ppli q^{ui} i ci-
 pit ab atblante mauritanie mōre. z. ab eo igit^{ur} phurbē appellatā ē
Adeslaraym. 3. fili^{us} a q^{uo} Egypti exorti sunt. z. bz. v. filios: egi-
 ptij enī ab hebreis mersei vocabant^{ur} a meria isto q̄z princeps fuit
 ei^{us} egypti. **Lydin** a quo lydi ppli z. a quibus lydia puincia nō
 men accepit puincia in minore Asia. In q^{ua} Epheus Iobis apo-
 stoli sedes. **Ananiam** a q^{uo} ananij. z. laobim a q^{uo} cubarij z. alios q̄z
 narōes ignote habēt: qz bello ethiopico subuersosq^{ue} ad obliui-
 onem p̄rentor^{um} nominū p̄uenērūt. **Abasra** fili^{us} chā. 3. ex se septē p̄tulit narōes q̄z sexta p̄ celoim natio
 ses palestinoz: q^{ui} mō palestini dicūt ppli. Et palestia puincia hī i syria est arabie p̄termina dicta a phibulstia
 vbe phibulst. **Lulim** a q^{uo} phibulstij. **Cellū Sabatha** a q^{uo} sabatheni q^{ui} nominant^{ur} a grecis astabari.
Regina habz duos filios z. sabatha annq^{ue} postmodū vocabula p̄didere. ab hīs ethiopiē gētes: ethi
 opia in occidentali plaga descendisse putat^{ur}. **Sabaa** a q^{uo} arabes. **Badan** a q^{uo} Ethiopis. **Emla** secūda
 filior^{um} chus filij chā fuit. a q^{uo} Emler. q̄ nūc Bētili appellant^{ur} ppli. s. q^{ui} in remotiorib^{us} aphrice p̄tib^{us} hitare
 p̄suevērūt. **Saba** a q^{uo} saba^{us} al fabei z. hī arabes vt scribit Joseph^{us} appellat^{ur}. s. in libano et anulibano amo-
 rāz: z. ab ista arabia regio dicta quā solm sacra iter p̄rat. **Nebroth** fili^{us} ch^{us} filij chaz Iobis q̄dē z. vasto
 corpe vir. cū cēt iter filios filior^{um} Noe audacissim^{us} apō babilonios p̄manēs tyrānidē p̄m^{us} exercere cepit.

ionich^{us}. 4. fi. noe

Chus quartus filius Cham
 habuit quatuor filios cū vxore

Secūda etas mundi

Sem prim^o fil^o noe nat^o ē anno p^{ri}s sui. l. mūdi 60 fm. lxx. interp. 2244. fm
hebr. 1638. h ē an xpi natiuitatē. 2957. anni vite ei^{us} fuere. 600. Iste sem biēno
post diluuiū genuit arphaxat et fers^{us} fuisse melchisedech q^{ui} fm^o post diluuiū p^{ro}didit
salē vrbe ipa ē hierlm et ab eo descēderūt generatōes. 27. Perorult aut sem. v. filios
e qbus qnq^{ue} singulares p^{ro}dere gētes.

Sem. i. fi. noe p^{ro}la vroz. ei^{us}

Eur^o p^{ri}mogenit^{us} Elam a q^{ui} Elamite p^{ri}
sidis p^{ri}ncipes. Sem aut anno cētes^{imo}
mo vite genuit Arphaxat et alios fil^{ios}
os et filias et mortuus est.

Iste assur. 2. fil^{ius} sem a q^{ui} assiriorū
pullulauit impiū. q^{ui} nolebat rebel
lare d^{omi}ni in edificatōe turris babel. cui^{us}
nebzorib^{us} id fugit de terra semnaar. ad
aliā regiōē longinq^{ue} p^{ri}s nō bitatam
q^{ui} ex ei^{us} noie vocat assiria. et edificauit
ciuitatē q^{ui} postea vocata est ninue. que
fuit metropolis totius regni assyrior^{um}.

Iste p^{ro}p^{ri}et^{as} sp^{irit}u crudelitat^{is} infamū hūit.
Arphaxat. 3. fil^{ius} sem nat^{us} ē anno
mūdi fm hebr. 1693. fm interp.
lxx. 2279. Vixit aut^{em} annis. 358. et mor
tu^{us} ē. Ab isto Arphaxat emerere chal
dei a qbus et Caldea regio appellata ē
Idec in alie p^{ar}tibus ē. Arabic coterminā
longe plana et fontū indigua in q^{ui} ba
bilon fuit magna.

Aram q^{ui}ritus fil^{ius} sem. ba
buit. iij. filios et ab eo p^{ro}
genui sūt sūi q^{ui} metropol^{is} da
ma^{sc} in hebreo syria d^{icit} aram.

Prim^{us} fi. arā sūt hus traconi
tidis regiōis: q^{ui} ē iter palestina
et celestine. i ea ē bustere iudee
et mia ex q^{ui} iob arphaxatū hūit

Noe cū plantasset vineā bibēsqs de vino inebriat^{us} nudat^{us} iacuit in tabernaculo. vidēsqs chān verēda
p^{ri}s annūciat^{us} duobus fratrib^{us} suis: q^{ui} imposito pallio humeris operuerūt p^{ri}s verēda: auertisqs oeu
lis vultu ei^{us} nō vidēt. Noe igit^{ur} volēs maledicere chā quē de^{us} bñdixit maledixit chānaan filio chā p^{ro}teris
one chā p^{ri}s eius: de his in superioribus sit mentio.

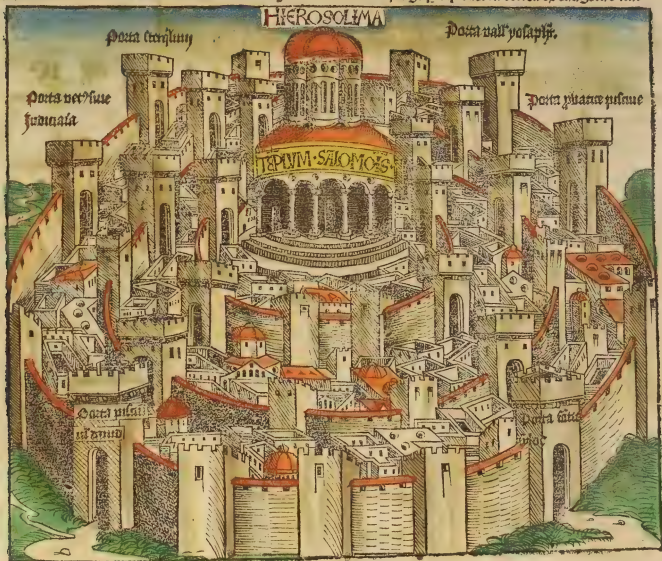

Hierosolima nomen orbis in palestina metropolis iudeorum: pri^o Jeb^o postea sale. Tercio hierosolima. vltio belia dicta. Cuius urbis pri^o p^odit^o fuit (vt Joseph^o testat^o) Canaan q^o iuss^o appellat^o erat rex. Et b^o q^o de melchisedech sacerdos dei altissimi dicebatur. Qui cu^o ibide^o phan^o edificasset illud solima appella uit. solimi fueru^o ppli iuxta lici^o q^os homer^o p^ognatissimos: et a bellerophore deuiotus dicit. et in motib^o bitasse. Et corneli^o tacit^o cu^o de iudeo^o origine opione narrat ait. Aliq^o dara iudeo^o mita solimos cannib^o celebrat^o homeri gene^o p^odi tam v^obe hierosolima noie suo fecisse. vñ Juuenalis interpres legu^o solimar^o q^o ciuitas cananee gentis vlt^o ad rpa dauid regi bitano fuit. Nec io sue iudeo^o p^onceps eos cananeos seu iebuseos expellere potuit. Dauid iebuseis expulsi^o cu^o iuratem reedificasset ea hierosolima. i. munitissimā nūcupauit. Cui^o v^ob^o situs et munitio petrosa erat. et triplici muro cingebatur. q^o vt Strabo ait interi^o aq^os abundans exteri^o v^o oino siccam fossam hēbat i lapide erasam. xl. pedu^o pfunditate. latitudo v^o. cc. l. Et lapide aut^o exciso educta erant celeberrimi tēpli menia. Nec hierosolima lōge clarissima vrbium orientis sup^o duos colles erat p^oditā iternuallo discretos i quā dom^o creber rime desinebāt. Collu^o alter q^o supior citas excelsior et i p^olitate directior castellu^o dauid dicebat^o tur. Alter q^o inferiore sustinet citates vndiq^o deducit^o et vall^o i medio ad syloā pri^oz ita fore q^o dulcē vocabāt. firmissime at^o dō salomōis alioru^oq^o i

terra regū opa ornata fuit. agrippa eē p^otes citat^o addiderat et cinxerat. Exuberās enī nititudine paulat^o extra menia spēbat. Notata ē ps addita noua citas. Q^ome at^o citat^o i suo spaciū. xxx. et trib^o stadys sinebat. Et si toto admirabil^o. cer cius mur^o admirabilior ob excellētiā tūrrū q^o ad septemōne occide^oq^o surgebat i a^ogulo. de q^o sol le orto arabia p^opici poterat et mare vlt^oq^o ad fines hebreo^o. Et iuxta eā tūrrū yppico^o et due q^os herodes i an^o muro edificauerat. Mirabil^o fuit lapidū magnitudo ex secto marmore cādido ita adūat^o vt singl^o tūrr^o singl^o saxa videret^o. hys i septentrioali pte aula p^ostissima pūgebat^o tur. Q^omo alto cincta acyarietate saxozū ornata. Q^oste deniq^o porne^o p^o circū flere collūq^o i singulis: q^o iter eas s^o diuio patebat^o spacia vbi erat vridaria cū affernis eneis. q^ob^o aq^o effundebat^o. Pudet dicere b^o rē q^o fuerat q^o flāma ab itestinis i^osidiatōib^o oia cōsumpsit. De excidio tū b^o regie v^ob^o isen^o patebit^o v^obe aut^o sacras reddidit mors xpi. Plag^o sac^o i eo loco videre possumus Gimne. s. q^o lo^o e xps. Tēpli seu tēpli ruinas i q^o docuit. loci vbi cū sumā hūilitate passus ē corp^o et nos at^o passionib^o libaret. sepulcr^o vbi factu^o mū ill^o corp^o s^ostatur. Et vñ ascendit in celū. q^o ad iudiciū fuerit^o credit^o. vbi v^oet^o et fluctib^o ipauit vbi deiq^o elegit i^odoctos at^o iopes piscatores. q^o rā hamis et i^obetib^o piscaret^o ipatores et rges gentiū. vbi cecos illūiauit. leprosos mūdauit. palalinos erexit. mortuos suscitauit. Multaq^o et alia q^o lōge p^oseq^o tedious cēt. cū et enāge. nō sint

Isti tres principes Iectan. s. Nem-
broth & Suphena cum suis popu-
lis formidantes diluuiū iterū posse
mundare cōuenērūt in campū senaar: di-
centes adinimem. Edificemus turrim cuius
altitudo pringat vsq; ad celus rē. Gen. xi.
Deus autē videns q; non cessarent a stulto
suo consilio confudit eorū linguas: & ita fa-
ctum est vt per totum mūdum dispergeren-
tur.

Initium regni Nembroth fuit babilon qui post confusione linguarū
oplas adiit. regio relicto filio suo be-
lo. Augustinus vō dicit eum inde fugatur: Cathalos
& q; filij Assur regnum illud obtinuerunt vsq; ad
annos. 1305.

Iste Belus dicitur regnasse in obsco-
ro parū dominū habuit. Et prim⁹ fuit quē
terror populi deus putauit. An diuersē gē-
tes diuersimode eum appellauit. s. bell baal. baa-
lim bee pbegeos beelzebub.

Ic oriūtur plura regna. primo sctariū qd
nec sit vetustissimū. tamen inter principa-
lia regna non cōputatur. Unde ppter illi-
us ruditatem regio illa barbarica ē appellata ma-
gna valde. quia in eorū paludibus incipēs in-
ter danubium & oceanum septentrionalē vsq; ad
germaniam porrigitur. Et est prima pars euro-
pē gēti vngari & dani sunt de hīs. Secundū re-
gnum massagetar. Tercū sictiomor de quo var-
ro velut antiquo tempe exorsus peruenit ad athe-
nienses: deinde ad latinos. Quartū egiptiorū
de quibus in sequenti folio.

Scōm Augu. Inter cetera regna duo sunt
clariora assiriorū & romanorū tempib⁹
& locis ordinata & distincta. Illud prius
in oriente aliud in occidente surrexit. atq; i-
sine illius initū huius fuit. Secundus igit
rex assiriorū et primus monarcha fuit Ni-
nus qui libidine dominādī vicinis suis bel-
la intulit. quos ppter bellandi imperitiā
cito subegit. Toramq; asiam facile obtinu-
it. Et sic factus est primus orientalium mo-
narcha. hic ciuitatē magnā Ninuen. quā
assur edificauerat ampliauit. Et ex nomine
suo appellauit Ninuen. hic prim⁹ fuit in-
uentor ydolatrie ex eo q; p̄i suo belo mor-
tuo ymaginem in leuimentis coloris sui fe-
cit. concedens omnibus reis qui ad eas cō-
fugerent securitatē. & sic adorari cepit. Lu-
ius exemplo & alij huiusmodi ymagines fe-
cerunt mortuis. quas demones intrantes
dantes responsa. diuinos obtinuerunt ho-
nores. huius tandem ydoli Daniel pro-
pheta cum in babiloniam captiuis addu-
ctus fuisset cum eius templo subuerit.

Iectan fra Nembroth Suphe-
ter phaleg princeps na de Ja-
de sem de Cham pber

regum assirior.

Bel⁹ Dam⁹

Nin⁹ rex 2⁹

De Turri Babil vel Babilonie.

Nembioth gigas manu fortissimus. Hoc paucis suo vita functo libidine bñandi succēsus apud babilonios imperium vsurpauit. Cuius regni pñcipus in campo Semnaar incepit. in quo cōuentio nem habuit vir audacissimus & eloquentissim⁹ vt homines a dei timore reuocaret eis pñsualet vt la teres facerent & igni coquerent & turrim edificarent excelsum. Cui⁹ cacumen vsq; ad celum pertingeret tan⁹ q; ascensuri per eam in celum. Quam cum edificaret magna eoz superbia se cōtra deum erigentes. Edificā tium temeritatem dñs hac sola animaduersione percussit. vt gentes due & septuaginta q; ibi cōcuerant; & de scenderant ex tribus filijs Noe quibus vna erat lingua tondem linguarum confusione supinducta. vt alter alterius vocem non intelligeret. Illa conspiratio sic dissoluta est: vt super omnem terre faciem spargerent. In quo loco autē hec turris Babel stetit paucis notum est. ferunt in oriente esse ciuitatem Emporij nobi le chaldeoz ppe Eufiratē Baldach vocatam. Ibi incole autē non longe ab vrbe videri magnā cōgentem lapidum & deuastationem. Et ppter rupes & animalia venenosa nō patere accessum. eam ibi fuisse opinan tur. Et ab hac singula ad eorum ciuitatem e babilonia tractata. Turris autem altitudo **D. clxxij.** passū a Bēda fertur habuisse. paulatim altioribus in angustijs coartata descenbitur et vocatū ē nomen Babil. i. confusio. Cum ibi fuit labij vniuersę terre. Et dñs super faciem ciuitat⁹ regionū eos dispersit.

Regnum Scythar in regione septentrionali initū sumpsit. Vbi pñmū regnauit Thanaus. a quo & thanais flumius: ingenti cognitus fama nomen accepit. Qui in paludem defluit. Quidem. quē q; flumalem appellauit Virgilius in quarto Georg. Hec itaq; regio ab ipso thanais diuiditur flu uio. & vna pars remanet in europa. Altera in asia protēditur. Que autē est in europa ad Traciam termina tur: & pauca gignit animalia: & a flumine remanet illeſa. Que vō in asia ad orientem vergens: diuerſas cō tinet gentes: de quaz moribus dixit iustinus in primo Epitho. Cōmuniter autē omnes Scythice gētes eq; tantes deferunt arcus. Qui nō ex aratro: s; ex feris quas venant vicitant. Regnū hoc quāq; vetustissimū sit: quia barbarū est. Inter quatuor regna principalia non cōputatur. Nulli tamē hoim Scythica gens vn q; cessit: imo & daniū persarum regem fugauit. Erym occidit. Siphironam alexandri magni ducent dele uit. Veleim egiptioz regem cum omni exercitu & belli apparatu repulit atq; fugauit. Asiam ter bello sube git: & per annos multos sibi vici galiam fecit. Ex scythis autem multi exierunt: qui res magnas gesserunt & quibus amafones pñmo clarissime mulieres: que i bellis clara gessere facinora. Bactriam & partibi ab eis descenderunt. Attila etiam magnus & alij sui qui pannoniā subegit: & aquileiam euerit: ac in germania multas edidit vastitates ab illis descendit. Zethozbes hunozū rex qui contra Iustinianum imperatozē in surrexit ex scythia originem duxit. Ungari Carbelam Gothib⁹ vniuersi ex scythis emersere. Dani quoq; ac Turci ex scythia pderunt. Ea quippe natio ex mago Noe nepote ozū habuit. Barbara em gens est. Que nec iustum aliquid tenet nec rectum: serpentes & ydola colit: multis inuolutis libidinibus.

Regnum Assirioz in orientis plaga Anno vite Baruch. xxi (Eusebio referente) initū sumpsit. Qd quidem regnum pce ceteris omnibus insignius fuit. Cum per annos. 1302. a pñmo rege belo Nē brothide vsq; ad Sardanapallū vltimū: sub regibus triginta septem potrectum fuerit. Assyria autē asie regio fuit: que ab oriente fluuio Euphrate ab occidente nostro mari & egipto terminat. A septentrione vō habet Armeniam & Capadociam a meridie autem Sinū Arabicum habet. Et hec est Syria.

Regnum Amasonum seminarum tempore Ragau inter Scythas et Albanos sumpsisse ortū ferūt. Hec certe femine Scythice fuerunt iuxta flumini Chanaym primum inhabitantes. Deinde ad loca iuxta termodonta flumini deueniunt. Qui ideo ab aliquibus Amosoni vocatis est. Inde ulterius procedentes magnam Asiæ partem subegerunt. Fuerunt autem his prime regine belligere. Dardania et Lampedona. que se a mare genitas perhibebant. Que ex Europa procedentes magnam Asiæ partem subegerunt. ubi Ephesum et Smyrnæ atq; alias plerasq; ciuitates condiderūt. Nec eis cum viris res erat: nisi veris tempore cum quibus vulgo delectari consueuerant quousq; grauidas se pſentirēt. A quibus si mares nasci ptingerent: encabantur. Sin feminas apūtas inuistisq; deterioribus māmīs bellica exercebant officia. Unde et amasones dicte sunt. Ab a quod est sine: et māma: quasi sine māma. has expugnavit hercules et bellorophon filius Blauca rex Corinthi. de his vide Iustinū in primo Epitho. libro. et dionorum Siculum.

Regnum Egyptiorum tempore Ragau initū sumpsisse constat. In quo teste Eusebio primū regnavit Soro. quod quidem crebris et diuersis alterationis seu tumultibus mutatum fuisse legim⁹. de quo etiam persepe in sacris codicibus habetur mentio. Durauitq; usq; ad augustum. ea quippe Egyptus a Mesan filio Cham habitari primū cepta est. Regio siquidem africana. queq; ut nōnullis placet ab egypto Penay fratre id nomen postea adepta est. Et ut Plinius in quinto naturalis historie scribit Ab oriente rubro mari Assirięq; coniungitur. Ab occasu Cyrenen et Abydice residuū habet. Et a meridiesq; in Ethiopiā protenditur. A septentrione vō Egyptū mare habet. Et cum in ea raro aut nūq; pluat. Nili inundatione secundatur ut in descriptione nili superius positum est.

Regnum Syriacorum in Achaa septuagesimo quarto vite Nachor initū sumpsisse Eusebius refert. ubi primus regnavit Eglacus: a quo Eglaca vocitata est. Que postea conaa: deinde Achaa dicta fuit. Cuius maxime clarum oppidum corinthus fuit. Porro regio hec testatur Plinius in quarto naturalis historie refertissima est oliuent. Que etiam lichaoia vocata fuit. De huiusmodi regno Augustinus. xviij. de ciuitate dei dicit. Syriacorum regnum admodum parū erat. de quo etiam Varro velut antiquo tempore exorsus: multa locutus est. Peruenit autem aliquando ad Athenienses. deinde ad latinos. postmodū ad Romanos deniq; ad Turcos. hoc quippe regnum durauit vsq; ad Ibeli sacerdotis tempora sub regibus quinq; et viginti. Ac duobus et sexaginta supra octingentos annos. post quos sacertores carni constituti sunt.

De insulis in generali. Capi.

In insule dicte sunt: eo qd in salo. i. mari site sunt. Ex his nonnullae t maxime ponēte sunt. **Britania** oceanum insula inter-
fusa mari toto orbe diffusa. vocabulo sue gētis cognominata est. Hec aduersa galliarū parte ad
pipceum hispanie sita est. Circutur ei qdrā
griecoties septuaginta qing milia passū. multa
et magis flumina in ea: fontes calidi: et metallorū co-
pia larga et varia. gagates lapis: et Margaritae
plurimae ibi sunt. Hec etiam dicitur cōmunis an-
glia. **Thanaos** insula oceanum freto gallico
a britania est vario termino separata. **Tilos** vlti-
tima insula oceanum. Tilos indie insula ē fm so-
linū. Hec fert palmas oleū et vineas. hec omnes
terras hoc solo miraculo vincit qd quecuq; ar-
bor in ea ē nunq; caret folio: ibi mons caucasicus
qui maximā orbis partem perpetuis iugis pe-
netrat: arbores piperis ibi ad similitudinem tu-
niperi. **Orchades** insule oceanū. intra britā-
niam posite numero. xxiij. quarū. x. deserte sunt
et. xij. coluntur. **Scotia** eadem t hibernia. p-
xima britānie insula spacio terrarum angustior
sed situ fecundior. Hec ab affrica in boreas por-
tigitur: illic nulla angustia. nulla apes. auis rara
Hadis insula in sine herbee provincie sita. qd
dirimit Europam ab affrica in qua herculis col-
lūc sunt. **Fortunae** insule hoc vocabulo si-
gnificant omnia ferre bona: quasi felices et bea-
te fructuū vberitate vnde t gentiliū error et secu-
larium carmina poetarum propter solis fecun-
ditatem eam paradysum putauerunt. **Harum**
prima dicitur membronia: secūda Jnniona: ter-
tia Capraria. quarta Theode: alia viuaria. hec
site sunt in oceano contra leuam mauritanie.
Borgondes insule sunt oceanū. **Itē** **Epri-**
dus insule crise t argire. **Laprobana** hec oēs
insule oceanū. **Sunt** et alie insule que ab he-
lesponto vsq; ad gades in mari magno sunt cō-
stituta. **Et** primo cyprius insula a cyprio que ē
in ea nōmē accepit: ipsa est. t paphon veneti cōl-
secrata famosa quondam diuitijs maxime eris.
Ibi enim prima inuentio huius metalli fuit et
vltus. **Creta** insula griecae pars ē ingens cōtra
peloponensem: ibi absconditus est iupiter t enu-
tritus. **Fuit** autem quondam centum vrbib;
nobilib; vnde et centopolis dicta est. **Prima**
remis t sagittis claruit. Prima literis iura figit
equestres turmas prima docuit. studium musi-
cum spondeis t dactylis in ea cepit est. Capris
copiosa: ceruis eget. lupos vulpes t alia ferarū
noctia nūq; gignit: serpes nullus: nulla noctua
t si inueniatur statim moritur: larga est vitibus
t arboribus: diptamus herba ibi nascit. pha-
langes venenatos gignit. **Abidos** insula est
europae super hellespontū posita. **Eboos** in-
sula est adiacēs provinciae arbee in qua ypocra-
tes medicus natus est. Et vt varro testis ē pma
arte lanificij i ornāmētū feminae claruit. **Cicla-**
des insule grieci quidā autumnant dictas: eo qd
t si spacijs longioribus a celo proteget in orbem
tamen circa telon site sunt. Nam orbem ciclon
grieci dicunt. Quidam vero non qd in orbem di-
geste: sed propter scopulosos qui circa eas sunt

dictas ciclades putāt. Hec in hellesponto inter
egeum t maeum mare constitute. Circūdantur
etiaz pelago murebo. **Sunt** aut omnes nūero
quinquaginta tres: metropolis earum rhodus
Delos est insula i medio cicladis sita: t dicta
telos fertur: quia post diluuium ogigt tempib;
notatur cum orbem multis mensibus nox con-
tinua inumbrasset ante omnes terras radis sol-
lis illuminata: sortitaq; ex ea nōmē qd prima vi-
sibus manifestata fuisset. Nam telon grieci ma-
nifestum dicunt. Ipsa est t origia vbi primū vi-
se sunt coturnices aues quas grieci origias vo-
cant. In hac insula latona enixa est appolline t
dianā. Delos autem t ciuitas dicitur t insula.
Rhodus prima cicladum est. **Carpathos**
est vna alia ex cicladibus. **Tuberea** alia est ex
cicladibus vbi est orta venus. **Ycharia** ē alia.
Cydon insula Sira lingua appellatur: eo qd
ibi mastix gignitur. **Samo** insula est in mari
egeo: vbi nata est Iuno ex qua fuit sibilla samia
t piragoras famm? a quo philosophie nomen
inuentū ē. In hac insula pmo vasa sicilia repta
dicūt. **Sicilia** a siciliano rege siciliana dicta est
deince a siculo ytalii fratre sicilia dicta. **Pr?** at tri-
nactria dicta ppter tria acra. i. promontaria pelo-
rū. parthini est t lylibeus: h ab ytalica epiguo freto
discreta est: affrica mare prospectans: terris fru-
ctifera: vltis t sulphure plena. **Vbi** t ibi ethne
montis extant incedia: in cuius freto scilla t ca-
ribdis quibus nauigia vbi absorbentur aut col-
liduntur. **Fuit** autem patria quondā ciclopum
t postea nutriti tyrannoz: principum vrbium si-
racusam habent: in ea insula primū inuenta ē co-
media: mare eius corallum gignit t achatem la-
pidem flumen achate dat: omnis ambitus eius
clauditur stadiorum trium milū. **Eolie** insu-
le siciliae appellatae sunt ab colo ypote filio: quos
poete finxerunt regem fuisse ventorum. Sed vt
Haro dicit. rector fuit istarum insularū et qm ex
earum nebulis t fumo futuros predicebat flat?
ventoz ab impentis visus est ventos sua pote-
state retinuisse. Eodem insule t vulchane vocan-
tur qd t ipse sicut ethnas ardeat. **Sunt** autē no-
uē habentes ppria nomina. quarū prima lip-
paris: altera tralia. **Sardus** herculus fili? cū
magna multitudine a lybia profectus sardinas
occupauit t ex suo vocabulo insule nōmē dedit.
Hec in affrico mari in longitudine milia centus
in latitudine. xl. passū. In ea neq; serpes gigni-
tur neq; lup? fontes habet sardania calidos in-
firmis medelam prebentes. furibus cecitates si
sacramento dato aquas eius tengerint. **Cor?**
sice insule exordū incole ligures cederet appel-
lantes eam ex nomine ducis. Diuiditur autē a
sardinia. xx. milū freto cincta ad prospectū yta-
lie. **Eubosia** insula est hispanie. **Baleares**
insule hispanie due sunt. **Athrosiades** t **Bema-**
sides: in his primū inuentus est vltus fundarū
qbus lapides emittitur. multe t alie sunt insu-
le quia inhabitatae hic non numerantur.

Amasonia ē regio. p̄tini in asia. p̄tini i europa q̄ albanie ē vicina. Et ab amasonibus ē vocata. f̄uerūt aut̄ amasones gothorū qui crierūt de inferiōri scythia europaē vt dicit Hicod. li. ix. q̄ maritos suos in dolo interfecit viros suos arma arripientes hostes virili animo aggressi. de maritorū suorū nec sumptuerūt debitorū ultionē. nā oēm masculū a senē vsq̄ ad puellū ore gladij p̄miserūt. et feminas reſeruat. et huiusmodi gladij p̄miserūt. et incēps p̄ter sine masculorū p̄socio viuere cōceuerūt q̄ duas reginas. s. Partheliā et Lampodonā maritorū crepulo (cuius duo solebāt esse reges) sup̄ se statuerūt. q̄m vna p̄cedēs cū exercitu et hostes dimicabat. altera intermū rēpublicas gubernabat effecte sunt aut̄ tam fortes breui tempore bellatrices q̄ magnam partē asie fecerūt. Et annis domino suo subiecerunt. inter ipsas vō nullum penitus masculum viuere vel morari ratōne aliqua p̄miserūt. ex finitimis gentib⁹ maritos sobolis gratia elegerunt. ad quos statutis temporibus accedentes prolem conceperunt. Sed tpe completo ad p̄ceptionis officium instituto: maritos a se recedere et alias mansiones querere coegerūt. masculos autē filios vel emactabant vel debito tempore p̄tibus transmutabant: filias vō sibi reſeruantes eas ad sagittandum et venandum informabāt: et ne in sagittarum ictibus manillarum grossicie impediret̄ eis in. vij. vt dicit anno manillas dexteras exurebāt. et iteo amasones sunt dicte. i. sine māna vt dicit Hicodius libro. ix. has vniū mānas antiquitus multi vocauerūt. Quarum ſententiam dicit vt dicitur p̄mo hercules: deinde achilles. Sed hoc potius fuit per amicitiam q̄ per vires: sicut in gestis grecorum et Amasonum continetur. Dicit autem Hicod⁹ q̄ per alexandrum magnum amasones vsq̄ ad internū onem penitus sunt deleti. Sed historia alexan-

drī hec non dicit. immo dicitur amasonum regina alexandro postulanti tributa per nuncios reſcripſiſſe. de tua prudentia est mirandum q̄ eus feminis conſigilare statuiſſet. quare si ſauente nobis fortuna ſuccubere te cōtingat: merito es cōſilius cum a mulieribus ſis reuictus. q̄ si iratis nobis dijs nos reuictis parum tibi poterit cedere ad honorem. quia te mulierculis triūphasti. ſuper cuius reſponſo ad ammiratōem duc⁹ rex generoſus. dixit: cecens fore nō per gladius et furorem mulieres vincere: ſed potius p̄ amore. propter q̄ libertatem eis conceſſit et ipsas non violentia ſed pot⁹ amicitia ſuo imperio ſubiugauit. Ad eorū regno ſcriptum eſt in folio p̄cedenti.

Amasones

Nobilitas circa hec tempora fere introdu-
cta. Et nota qd pluribus de causis nobi-
litas instituta fuit. Prima fuit necessitas
Erescente enim humano genere: cum homines ad
malū prout essent. oportuit p̄hibere insulū p̄a-
uor aduersus bonos. et ideo eligebat aliq̄s vir
bonus iustior ceteris atq̄ prudentior. q̄ coitanti
p̄sideret: vti uolens p̄moueret. mediocres defen-
deret et malos coerceret. Hinc dictus ē nobilitas
quasi p̄ aliq̄s inuitibus notabilis. Vñ Hiero.
Nihil aliud video in nobilitate appetendū. nisi
qd nobiles q̄dam necessitate cōstringantur: ne ab
antiq̄u probitate degeneret. Secunda causa fuit
dificultas plebiū: q̄ rectū iudiciū ignorabat. licet
tū inter se pacate uiuerent. Nam adeo ebetes fu-
erūt: qd nihil magnip̄edere valuerūt. nisi qd vul-
gari opinione celebrabatur. Vñ expediebat pro
ip̄az pace cōseruanda: vt ex natalibus nobilius
principes haberent. Tercia causa p̄cessit ex for-
titudine aliq̄ singulari. Nōnq̄ enim cōmunitates
grauate ob incursus hostiles tale edictū sanxerūt
vt q̄cuq̄ patriā a talibus liberaret. Ius nobili-
tatis p̄ se et hereditibus suis p̄petuo obtineret. H
mō plures nobilitati leguntur. Quarta causa ex
abundantia diuitiaz sumitur. Aliq̄ enim popu-

lares nimia penuria vltimalū attenuati tradide-
rūt se et sua alicui diuiti: vt hoc pacto malū mo-
pie temperaret: et eū reinceps velut nobilem et
dñm recognosceret. Inueniuntur etiā q̄dam no-
bilitates p̄ diuinū oraculū institute licet pauce.
q̄rum aliq̄ pmanerūt: vt in dauid: aliq̄ cito de-
cessit vt Saul. et ieroboam: et quorūda alior. plu-
rimē quoq̄ leguntur nobilitates p̄uolentia et ty-
rannidē introduce: q̄rū similiter aliq̄ statim de-
structe et penitus delece fuerūt. aliq̄ stabiles per-
manserūt. Et nota qd fm veteres historias raro
aut nūq̄ in paganismo nobiliū stirpes p̄petua-
te fuerunt p̄pter sup̄biam et tyrannidem. Multe
enā apud xpianos: p̄pter eandem causam delece
sunt. fm illud Eccl. i. Sedes duciū superbor de-
struit dñs. et federe fecit mites p̄ eis. Item no-
ta qd nemo vnq̄ nobilitatē odio habuit: qd ē bo-
nū per se appendibile. sicut virtus aut religio. sed
multi sancti eā fugerūt ob grācie piculū qd in ea
lateret: p̄pter difficultatē maximā ipsi an̄exa. Hoc
satis i sancto p̄ba dauid apparuit. quē ip̄met
deus tam peculiari ter elegit. Relinquitur q̄. q̄vix
paucissimi ad tātam s̄blimitatē ydonei fuerunt.

Ninuem siue Babilon triū diez itinere ciuitatē grādē cōdidit Ninus rex assirior p̄e eius belo mor-
te sublato (vt ante patuit) et regnū caput constituit. in qua dyademate suscepto duxit totā vitā inquit
etiam. veterē et quasi autū genū morē noua imperij cupiditate mutauit inferens bella finitimus et
rudis adhuc ad resistendū populos sup̄auit: et ad libie finē vsq̄ puenit. Ninus igitur magnitudine quesite
dñationis cōtinua possessione firmavit. Bomitis igitur. primis accessione virū fortior ad alios transiret
et prima quoq̄ victoria instrumentū seq̄ntis esset: totius orientis inuenisse et fidez motus diligēssime spectasse (vt
3020asste rege Bactrianor fuit. q̄ primus artes magicas inuenisse et fidez motus diligēssime spectasse (vt
plenius de eo parebit) q̄ occiso et ip̄e decessit relicto impubere Ninu et vxore semiramide. Ad hanc magnā ci-
uitatem missus fuit Jonas p̄ba. quē bebet virū sanctū nominat. Is cū videret p̄ciosas ciuitatis Ninue
dei misericordiā sua p̄phetia cōsecratos. ne videret falso p̄dicare ad tenendū eiusdē ciuitatis interitum
ire omnino recusabat ideo a p̄pectu dei se fugere posse putauit. p̄pter qd i mare temeris a ceto reglutit ē.

Noluit scelus excusandū qd fuit ois mali principij his tempb' initij sumpsit. Tribus maxime
de causis. vt ex veterē monumentis colligere possumus homines ad ydolorū cultum allecti affectōe. s.
timore adulatione et artificij diligentia circa sculpturas.

Nachor octo de melcha genuit filios & quibus batuel tercius fuit qui genuit rebecca filiam & laban filium. Iste nachor scilicet scilicet filius thare. vxor eius melcha. Huius primus filius nachor. Job filius hus. Huius secundus filius nachor habuitque duos filios videlicet beor primus. balaas secundus. Batuel tercius filius nachor filium habuit unum laban & unam filiam rebecca. f. Laban filius batuel duos habuit filios quos post seruitum. i. e. anoz iacob filio rebecca sororis sue in vxores tradidit. Lia prima filia laban primaque vxor iacob lippa oculis genuit sex filios & unam filiam. Secunda filia laban rachel vxor iacob. cui sterilis tandem genuit duos filios & mortua in partu. sepelitur prope bethleem. Rebecca vxor ysaac. Iste rebecca duxit ysaac filius abraham in vxorem quam beleser seruus abraham abduxit de aram mesopotamie in terram chanaan. qua annuente inoleuit virespondenda prius requiritur de consensu. Camuel quartus filius nachor. Caletus quintus filius. Aran sextus filius. Pbeldas septimus filius. Bela octauus filius.

Sodoma z Gomorra atqz ciuitates alie ob nephanj peccā vinctā a dño phibent succēse. solo loth euz duabz filiabz ac vxore liberato. cū oibz aduertantibz cōtumeliā faciebāt. Jo de vniuersam regiōnē si mul exterminare fecit. Cū em abrahā eēt non agitante aīor accepti legē circūcisōis recepit etiā repzō missionē de ysaac nascituro. Eodē qz tpe venientibz sero duobz āgelus vñs sodomā. loth phianz atqz benigñ sedes in foribz ciuitatū ad inuitādū paupes. qbz vñs occurrit rogās z cogēs eos vt declinaret in domū suā cū sero esset. Qui ingressi domū ei. oīs pplus sodomozū circūderūt domū loth dicētes vt pduceret eis illos iuuenes inēdētes abuti eis. loth aut obtulit eis duas filias suas vñas ad vtendū eis ne illis iuuenibz hospicio recepto talē iniuriā facerēt. Qui nolētes audire. s. qñ rīpētes ostiū. s. angeli introdixerūt loth in domū. z illos oēs pauerūt cecitate. vt ostiū inuenire nō possent. pduxerūtqz angeli sberfione sodo me fiendā. Et cū nūciasset h loth generj suis cōtēpserūt. demū duxerunt angeli loth vxore et duas filias ei de ciuitate. pēpiētes vt i motē se saluas facerēt. nec retro aspicerēt. pēgētibz aut cū vxor respuisset retro z angeloz pēpētū z citatē curā hīc videret vñā suā i statuā salis. Pluitqz desup sodomā z gomorrā z alias citates ignē z sulphur deinde sberse sunt z vñā ē regio i lacū salum z herile q d' mare mortuū. Ascēdēt aut i motē z ibi manentē loth. inebrauerūt filie pīem suū. z maior cū eo se ebriose cōmīscēs pēpēt et eo z pēpēt moab filiū. Minor idē faciēs pēpēt et eo z pēpēt filiū quē vocauit Amon. a qbz amonite z moabite. hec gētes in valle Syne habitauerūt.

Tercia etas mūdi

Era igitur etas incipit in Abrahâ nativitate durat vsq; ad dauid fm heb. 940. annis. 8 fm. lxx. interp. deccc. xli. Qui enā patriarcharū nroꝝ qꝛ vñ deū coluerūt hystoria incipit. abrahā itaq; pater multitudine gentiū et thare in bur caldeo nascit. anno mudi fm hebre. 2435. fm. lxx. interpres 3184. Qui pudes et rez diuinaꝝ būanarūq; eruditissim⁹ primus deū creaturē creatorē pñciat. vter qđ caldei et iū fingētes e caldea migrare coegerūt. Qui abrahā educat a pīe suo thare et bur caldeoꝝ pterit et aram. ibiq; habitū pīe et dñs dices. Egredere de terra tua et de cognate tua et de domo pīs tui. et ve ni in terrā quā monstrauero tibi. (¶) Iosifz Abrahā rediit et occasione qñq; regū assintoz qꝛ cepit et Leth. occurrit ei melchisedech rex salē qꝛ erat sacerdos dei summi offerens panē et vini. cum Abrahā dedit decimas oim spoliūz bñdict abrahē qꝛ sūdidit ei inimicos. Iudic melchisedech dicit bebei fuisse Sem filiū Noe pmo genitū et vixisse vsq; ad tpa abrahē. tūc apparuit abrahē de⁹ 7. pmisit ei filiū qꝛ multiplicaret sicut stel las celī.

Saray prima vxor abrahe diu sterilis tandem gra diuina fecundata parit ysaac nonagenaria mulier sc̃a.
 Centuria sc̃a vxor abrahe et buit. vii. filios sapia ornatos et industrii. hic dixit abrahā post mortem
 sare. nota filios. samrā. iec̃a. medan. madiā. isebor̃ et Sue. Agar concubina abrahe. f. imabel mulier
 ei⁹ egip̃a genuit duos filios. Iste ysmabel filius abrahe que peperit agar egip̃ia ancilla sare. a. q. ysmabeli-
 taz genus. q. postea agareni potremo saraceni dicti sunt: ecce? et dōmo p̃ma cum m̃re. quia iudebar

Linea Christi

Abram suffocato in bur caldeoꝝ arā fratre suo in igne, quia ignē colere noluit. Cū ⁊ ipse, pectus fuisse in ignē a deo liberatus ē. Adoptauit autē loth filiū fratris sui arā in filiū. filiā quoq; eiusdē fratris sui noie saray accepit vxorē. deinde cū thare pte suo nachozq; fratre suo ⁊ familia gras pegrina tus ē de chaldeā in arā mesopotamie. demū mortuo pte suo thare. cū esset. 75. an noꝝ. cū loth ⁊ saray ⁊ omni familia ⁊ subſtātia ſua pcepto dñi pegrinatus ē in terrā chanaā. Et habitauit in ſichen vbi ei dñs apparuit dicēs. Egni tuo dabo terrā hanc. Et deinde venit penſhapolum vbi nūc ē mare mortuū. Inde veniens habitauit in damaſco. facta autē fame recedēs venit in egiptū a quo rediens ha bitauit in cōualle mambre iuxta hebron. cui demū in ſomno dñs apparēs dixit. qđ ſemē ſui pegrinū eſſet in terrā egipti annis. 450. Et qđ quarta generatio redi re deberet in terrā chanaan. cū autē eſſet. 99. annoꝝ facta fuit ei de terrā chanaan repromiſſio. Et qđ reges egreſſuri eſſent de eo ſuſcepto circūciſionis etiam pce pto circūcidit ſe ⁊ yſmabele filiū ſuū. omnēq; domū ſuā ⁊ familiā. Anno mundi 5184.

Memphis vel Chayrum

Abraham

an yſaac. i. ſcitabat enī ad ydolatriā ⁊ ad oꝛem ymaginū qđ faciebat de luto. qđ vidēs ſara dicebat cū te acclā ⁊ filiū eꝝ. Cū na tuſceꝝ yſmabele quē pꝛ in xij. ano circūcidi voluit il lū ſara tāq; pꝛiū filiū di ligebat: ſ yſaac ſibi nato ab eꝝ amoꝛe reclinauit. Quasiq; abraheꝝ i aliā regionē tranſmīſſet. q̄ auz ad etatē pueiſſ. mī ei vxꝛ oꝛē egiptiā cōiūxit. Et qđ filios. pereauit. q̄ oꝛs ter rā ab eufrate ad mare ru brū poſitā yſq; tenuerūt.

Memphis nūc Chayrū dicta regia egiptioꝝ quā teſte diodoro ſicilo lib. hiftoꝝ. ſcōo Ogelous rex egipti cōdidit. Et a ſilia eꝝ memphis denota ta. Ambitꝝ ſtꝛidior centū et qnquaginta vrbes oim egipti pꝛclariffimā opportuniōꝛi tonus cuius oꝛe loco vbi nilus ſaiſſus in plures pꝛes efficit foꝛmas delte. Quo fit vt tanq; in nūl clauſtro poſita aditum pꝛebear prohibeatq; ad ſuꝛ periora loca nauigātibꝛ. Et ad cohibendā aquarum inundationem verſus no tum aggeres ingentes oppoſuit. Et a partibꝛ ceteris vndiq; effluſus eſt lacus ingens ac profundus qui vrbeꝝ efficit munitiffimas. Ande tꝛ poſteri reges fere omnes relictiſ thebis ⁊ regiam habitationem in ea edificarunt. Et babiloniā egipti atq; chayrum vocauerūt. Apud Memphis olim colebatꝝ Oſiris qui cuiꝛ phrones auo in arguioꝛ regno ſuccederet Ipſe maioris glorie cupidine captus ad egiptios tranſſecarunt. Quos cum ſuo ſubmiſſiſſet imperio Iſitem maritimo ſibi copulantꝝ Iſs cum rudes cuius loci homines multas res ⁊ homini quam maxime conuenientes edoceret. diuinos ab illis eſt adeptus honores. ⁊ eum vt deum adorare ceperūt. ⁊ cōmutato nomine apim illam vocauerūt hoc eſt boues. Sic em̄ bos eoꝝ lingua apis vocatur. Nam teſte Solino in collectaneis ⁊ Pl.

Tercia etas mundi

nio. Et hos insignis ex improbitate illis apparet cum certo tempore detineret et adorant. Et (vt nonnulli ferunt) per annu illum detinere consueuerunt. Alij per decennium dixerunt. deinde referentibus prefatis auctoribus statim die sacerdotibus illum in sacro fonte submergerunt. mox alter nec sine publico luctu queritur. Nam donec illum inuenerunt instar ysidis merent. Sed non diu queritur. quem copertu centu annis ites memphim cum puerorum gregibus populog. et omni musico genere prosequuntur. qui ad motum et stationem apud egyptij delubra quibus succedit aut incubat. dant omnia manifestata de futuris. Prope memphim decurrit Nilus fluminis egypti et maioribus totius orbis. Et immensa aquarum mole singulis annis sole existente in cancro totam egyptum exundat. Et Virgil. ait. Diuersa ruens septe discurret in ora. vlt. coloratis amnis deuexus ab indus id est nigris ethiopicibus. Memphis nunc urbs sacenorum prestantissima est populosisimaz bonis plurib. refertissima. Et in castro spaciofo potentissimus Soldanus residet. Diuisa e aut in duas partes. Quarum vna babilonia noua. Alia chayrum dicitur. In qua olim Sbarao rex egypti habitabat. Et ad eas gloriosa virgo maria cu puero Iesu et Ioseph peruenit. precepit ad ozum ballami q in his simbus celebris habetur. Ad eam etiaz docti vini accesserunt pithagoras et Plato etc. vt memphiticis audiret vates. Pyramides quoq. ingentes hec regio habet et varia memorabilia que diffuse apud plerosq. scribuntur.

In Nonagesimonono etatis abrahe ano apparuit ei deus et pmisit q filius de sara vxore nasceret que ysaac vocari iussit. Cum ysaac qnq. et. xx. esset annor volens deus abrahe obedientia probare: ipm filiu sibi imolari precepit. Qui repente dei iussa adimplere studuit. Et cu ad cedem filij pariter et ad altare accessisset. deus cognita hois obedientia clamauit. abrahā ne extēdas manū in puerū. nūc cognoui q timeas domini. Et cōsēdū anetē ex iprouiso veprib. inherēte ad sacrificiū pultit. Cum abrahā obedisset dño in ymolatione filij sui ysaac. facta est ad eū dulcis illa repromissio de christo dicente sibi deo. In semine tuo benedicentur omnes gentes. quia obedisti voci mee.

Zoroastes pbs vt scribit Iſi. Etb. li. viij. ca. viij. Rex Bactrianor fuit que nimis affrior rex bello interfecit. et libros exuri mādauit. de isto scribit solinus in li. de memorabilib. mudi. nascentiu vox prima vagitus est. lenicie em sen sus differtur in. lxx. diem. Itaq. vni nouimus eodez die nūisse qua erat natus. s. zoroastem. hic primus magorum extitit de quo Brestoniles ait. q. vices centum milia versu ab ipso condita indicis voluminu eius declarantur. Hanc autem magicam artes post multa secula democritus ampliavit. Claruit aut zoroastes tempore p̄ris abrahe.

Ceuers Gallie belgice caput. Cuius antiquissima ante xpi aduentum. i. 947. temporibus abrahe a trebeta Nimi assirorum regis germano a Semiramide regina ex assiria pulso in germanie cōfinibus construi cepit fuit. Nimo quippe magno mortuo impubere filio derelicto Semiramis vxore pruinigi trebetę suspicione ducta eidem infidias parare cepit. quā ob causam trebeta (enā non lacesinus) e regno cū magno assirorum agmine secessit. Qui post multos errores: multosq; viarū anfractus in belgiā galliarū prouinciā tandem peruenit. Et haud longe a Rheno flumine loco feracissimo cōsistens ibide enā loco natura munito vrbis huius fundamēta iecit. Et a se treuerim nominauit. deinde iulius cęsar cū vniuersam prouinciā (traiecto rheno flumine) videret. Et vicecōsulē m et q̄stōrē dedit. Qui vsq; ad impj inclinatōnem ibideq; p̄stiterit. Ea quippe treuerēsis ciuitas semp opulētissima fuit. Et inter q̄nq; belgę prouincię ciuitates principatū dignitatis et auctoritatis obtinuit. Cuius archiep̄us et sepiē electoribus imp̄atoris dignior habitus ē. Hęc florētissima ciuitas q̄ opibus deniq; cōstētissima fuit. eius ruine clare ostēdunt. Bonifrac̄ ibi palatium muri operi qđ ad instar babilonici muri excocto latere facium: tāte firmitatis hodie manet. vt non solū hostem non metuat. verū nulla operē arte frangi queat. Huius quoq; vrbis ciues nūc moribus et ornati legibuscq; ob merita

torum eo aduentantiū frequentia et familiaritatem admodū culti et humani referuntur. Qui ob germanie vicinities germanica vtuntur lingua. Et ab eisdem cultu et exercitiu et quadā in bellis ferocitate nō multū differūt. Nam inter gallos singularis virtutis hñtur: et equitatu et peditatu plurimū valere existimātur. Porro quoq; ibi ostenditur q̄ et incredibili lapidū magnitudine ferro iunctōrū cōpacta in sup̄ficie sua. corpa beati Gimeonis ac venerabilis p̄sulis p̄pionis in ecclesia ab eodē ep̄o facta fouere cernitur. Ea sane ciuitas a Valerio ep̄o beati petri discipulo primoxpi euangelij suscepit. inde a beato paulino eiusdē ep̄o viro sc̄tissimo illustrata fuit. qui et a cōstantino imp̄atore ob catholicā fides exilio relegatus et vsq; ad mortē. enā extra xpianū nomen mutādo exilio fatigatus. Ad vltimū apud p̄nisiā defunctus beate passionis coronā a domino p̄cepit. Ibi enā floruit maximus ep̄us a quo athanasius antistes p̄secutione cōstantij imperatoris fugiēs honorifice susceptus ē. Hābuit quoq; hęc ciuitas Nucerij ep̄um totius sanctitatis virū et alios multos. Extant in ea aliq̄ antiquitatis insignia. Et q̄bus nris typibus insculptū lapide hoc epigramma reperi est. Nimi semiramis q̄ tanto cōiuge felix. Plurima possedit sed plura prioribus addit. Nō cōtenta suis neceotis finib⁹ orbis. Expulit e patrio pruinigū trebetā regno. insignem pfugus nostram qui condidit vrbem.

Tercia etas mūdi

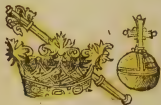
Damascus Affirie vrbs primaria. Et vt dicit metropolis oim ferme vrbū affie vetustissima eē videt. Quā abzabe ser uos fundasse sacre tradūt lre. Etq; campestris agrū hīs natura soli sterle ac aridū: nisi quate nus aq; irrigent supne fistulis cuniculūq; subdu ctē. Quaz humor terrā reddit oim fertile: et cō sitōnibus pstantissimā puitq; annis in regiōe vnicus primis membris telabens parua ab illis dirimatur terre lingua cōstitōibus oim in oz be paoissimis contexta. Hec insignis ciuitas damascenoz itinere sex diez ab hierlm distat in q̄ sanctus paulus baptisimū suscepit. Et xpe cū locus errat vbi cū circūfult lux de celo cū voce de celo audiuit. Gaule qd me pseqr. Qui post baptisimū in sinagogis p̄dicabat xpm. ob isidi as iudeoz e damasco noctu in sporta p murū de missus fuit: vbi et domus ananie a q̄ baptisimus accepit hodie visitur. Hec vrbs plures calam itates p̄pessa. postremo cū Conradus romanor rex ducende in asiam expeditionis mun⁹ assum p̄sit. Itaq; ducturi in damascum tres xpiani rei ges cardinale quoq; legatū. et simul p̄iarcham hierosolimitanū: multos quoq; ep̄os expeditō ni interesse curauerāt. In qua cum nostri princi pes prudenti p̄silio castra firmassent. Et si vrbs membris altissimis densissimq; munita vrbib⁹ capi nequiuisset: in potestate breuē tura erat. q̄ aquanone fluminis prohibiti damasceni. in

menta intus equitantūq; q̄ p̄sidio inerāt ale re nō potuissent fontibus q̄ in vrbe erant: ingē ti populo difficilime suffecuris. Cū tamen sibi timendū ciues sciret. ne lucas cuniculor meati bus: qd̄ haud quaquā operosum munus fore i telligebāt. Et ipi fontes in vrbe arefcerēt. Sub ripuit vō de tanta vrbe victoriā assirij hominis dolus: cū Balduino regi ad eā diem fidū a quo ductus fuerat damasceni pecunia corruerunt. Itq; regibus suasi: vt castris ad aliam vrbis p tem mutatis: menta vires suas frustrā oppu gnant. damasceni irruptione facta fluuio ponti munitōibus additis in suam potestate firma to. nostros aquatione p̄buerūt. qd̄q; par fuit ex eo facto incōmodū: ab annonā in castris bre ui laboratū ē. q̄ nisi ab amnis ripa poterat ipor tari. Soluta obsidione cū tantus exercitus rei secta ad Jopem redisset Conradus luduic⁹ reges comunitos male habitosq; exercit⁹ suos in europam reducentes ad p̄p̄ia sunt reuerſi. cū erat annus salutis scđdus et quinquagesimus supra decies centenum.

Damascus

Regnum hispaniarum post tempa a Tubal Japhet filio ortū habuit. Is nāq; ex armenia egressus primus hispaniar regnū (Ilico. teste lib. ix. Ethy.) obtinuit. vbi et sedem sibi constituit. prius hiberia dicta. regio quippe europa a montibus pyrbeneis incipiens. et p colūnas herculis arcuēsvs- q; in boreale oceanū. prenditur. ita vt omnia in eo circuitu ad hispaniā spectare dicantur. Cuius magnitudo (vt Hispanus historicus ait) multa et incredibilis in vna regione est. Deces nāq; milibus stadijs eius latitudo cōmensuratur longitudo vō proorsus eadem esse videt. Illamq; postea diuerse gentes et varijs nominib; cognominare inhabitant. Quin et fluuios plures nauigabiles cōtinet. Tritici vini olei omnīq; metallor; ac animātū q; hominibus sunt vsui feracissima. Abūdat p̄cipue velocissimor; acerrimorūq; equū fetura. Trecentos totos apud hispanos decertatū est annos Scipione Gracco Albino Catbone Merello pompeio cesare alijsq; duabus recepta fuit tandē per eadē duces. Et cantabzi postremo ab augustō de bellati. Postq; aut romanis fastibus libere paruit; tanto vsui tantoq; ornamento illis fuit: vt nullum vnq; memoriale bellū sine hispano milite gesserunt. Pompei trophea in burbenor; iugo sita sunt. Scipionum monumenta nō longe a Tarracōne spectant. In hosterama tauri sunt ex lapide durissimo maximi tergag; bis literis adhuc notati. Bellum cesaris et patrie. Turres Julij. Julij carceres iulio briga sacre iulia et. Cesaris opera: cesar Augusta. Emerita Augusta. Norba augusta et. Augusta munere condite. Emporie valentie. Cremona placētie. multeq; alie in hispaniā a Romanis colonie deducte fuerūt. A quo regio nō solum accepimus Quintilianū. Senecam. Lucanū. Lucū floz. Pamponiū mellā. Siliū italicū. marciālem Prosiū. verū etiam vtilissimos rectores reipublice. clarissimosq; impatores vt Theraū Traianum Hadrianū ac Theodosios. Sed hoc de gentiliū tribus. Videmus quid p hispaniā xpiane religioni accesserit. Omniū clarissimos genuit Laurentiū et Vincentiū Valerij dyacones. Eodē fere tempore Engratiā et innumerabiles martyres: hor; vestigia imitari ferdināndus rex et Elisabeth regina anno salutis Millesimo. cccc. nonagesimoprimo in fine anni Granatā urbem maximā q; olim Iupula magna dicta est ad xpī cultum et obsequiū reduxerūt.

Regnum Bohemorum initū sumpsit a Sclauis qui relicto campo Fennar ex Asia in Europā profecti sunt. In qua Escebius croatinus haud obscuris parentibus ortus gentem bohemicā cōdidit. fuit em̄ olim inculta nemoribus atq; sentibus aspera feris q; hominibus aptior: eius autē frater Leches exilij comes: cū vidisset germanū agnis dicitū bobulq; potētē ad orientē p̄fec. in mag; cā por; planities sedes collocauit. Poloniāq; nomē ex loco dedit. Nā planities sclauonica lingua pole notat. q; heredes cū inuērosas multitudinē breui coaluerūt. magnā terrā adiūxerūt post cū morte Crociū i p̄ncipē delegūt. Qui arcē apud stennā cōdidit: moriens autē tres filias reliq;. Libuffay natu minor post obitū patris p̄uincā gubernauit et arcē viffegradensem cōmūit. Altera filia brela dicta herbaz et medicine perita fuit. Tercia Therba dicta fortlega. Denū indignū bohemi dicētes tantū imperiū vni? femine sēsse arbitrio. Ideo libuffa in cōdione vbi adesse multitudinē vidit. Ego inquit placite molliterq; imperaui. Estote liberi virū qui p̄siste dabo. Ite equū meū in campos adducate. seq̄ntes quoq; erit. Deniq; ante virū subsistit in mensa ferrea comēdētē: ille mibi cōiūit vobis princeps erit. Is an̄ primū cōstitit arato? rem: quē in ducenti posuerūt: p̄mulsus igitur in versio vomere caleosq; appositū cibū sumpsit. Deinde equo imponent. Interrogatus cur nā caleos querno robore factos seculū aserret: seruādos in arcē viffegradē. respondit vt sciret posteri qui principatū inter bohemos accepisset. Id regnum deinde per longa tempa a duabus gubernatum fuit: deinde a temporibus friderici primi a regibus in maxima gloria vsq; initū hel resis sub varijs regibus ac impatoribus floruit.

Tercia etas mundi

Babilonia seu Babilon vrbs pcellara in chaldaea fuit. ⁊ fidebatur Nembrotides i babilonia regnavit annis pluribus. cuius regnū parvo ambitu clauderetur: hanc tamen vrbes omnes greci ⁊ latini hiftoria pariter ⁊ poete ab ipa Semiramide regina cōditam referūt aut ampliata. De qua Quidius. alta coenilibus muris cinctisse Semiramis urbem mirū vrbs cocro latere arcū dedit harena: pice bitumine interstrato: que materia in illis locis passim e terra crexerat. Iosephus diligentissimus hystoriaz scriptor libro ad appionem alexandrinū grāmancus hos redarguit: inducens Verō si chaldei auctoritatem antiquissimi ⁊ verissimi scriptoris. qui manifestissime ostendit vrbe ampliatam ⁊ exornatam ac muro cinctā fuisse a nabuchodonosor rege longe ante Semiramidem Nec tamen vt valerius refert: dum die quadam circa cultū sui corporis occupata esset: et nuncia retur illi Babilonem defecisse. soluta adhuc altera parte crinū protinus ad eam expugnandam accurret. nec prius decorem capillorum redegit in ordinem: q̄ tantam urbem in suam potestatem restituit. Hec vrbs adeo nobilis fuit: vt chaldeam totam et Mesopotamiam a se Babiloniam dixerat. de qua Lucanus. Cūq; supba foret babilon spolianda trophæis. Huius muri (teste philostrato) in vira appolloniū thianei trecentorū ⁊ octuaginta stadiorū circuitū tenebant. Plinius vō libro hystorie naturalis sexto. Muroū dixit amplitudinem fuisse sexaginta quorū milia passuum. Crassitudinem quinquaginta cubitorū. Altitudinem vō quater tantū. Itaq; fuit mentibus ac oīs pensilubus tēploq; et arce maxime admirabilis. Nec hīs preta Semiramis. ethiopiā quoq; suo adiecit imperio. Indis quoq; bellū intulit. quo pter illam: ⁊ alexandri magni nemo intrauit. Eversio tandem huius babilonice facta a Cyro rege persarū suo loco ma-

festinabitur.

Jupiter p̄m? ethe-
ris ⁊ (vt aut) diei
filius cui p̄mū nomē
lysania fuit hūde tēpo-
ribus apud archadā
magno in p̄cio habet
est. Cui? ob v̄tutes id
p̄clarissimū iouis no-
men adeptus ē. Is ly-
sania ex debet filijs vi-
delicet ierari origines
duxit. Ividēq; cū esset
ingenij maximi vir. videretq; atticos rudes. be-
stialesq; ferme ritu viuentes: ante omnia eis dē cō-
posius legib? illos publico instituto viuere doc-
cuit. Cūq; eos ad humanos mores redegeret
monuit eos deos colere. ⁊ aras: templa: sacro-
telq; instituit. Et qui feminas ante habebāt cō-
munes primus eos matrimonia celebrare docu-
it. ⁊ multa alia ostendit eis vtilia. Que cū attici
siluestres miraretur atq; comendarent: cū existi-
mantes deum Iouem vocauere. regemq; suum
confestim fecere. Id autem iouis nomē eidē im-
posuisse dicunt ad similitudinem cōformū ope-
rationum iouis planete. quem astrologi dicunt
esse nā calidū ⁊ hūidū t̄pātq; modestū ⁊ patie
obscurore: ac in p̄culis post patriam audacē: et
alia plura de eo scribūt. Sic hui? bois pōderat
morib? ⁊ v̄tutib? cū ioue puenire dixerit. quē nō
terrenū s̄ celestū virū arbitrabant. Qd qdē no-
mē postq; ab ānq; planete ⁊ lysanie sibi p̄cessus
ē etiā n̄ alijs cōcessus fuit. s. ioui scdō celi filio
necnō ⁊ ioui tercio cretē regi saturni filio. mul-
tos em ioui filios ⁊ filias veteres ascribē p̄ue-
rūt. Quorū p̄ma minerva. Scdō apis. Tercio
sol. Quarta Diana. Quī? mercuri ⁊ vij. alios

Jupiter

Semiramis Ninī magni assyrioz regis vxor anno a natiuitate abrahe duode-
cimo. Cū eius maritus morte iblatu fuisse. regnū suscipiens regnauit annis
42. Cū Nin⁹ decessisset filio ipubere adhuc filio Ninia et vxore samiramide. et eius
iuuencula esset. et eius vni⁹ filius Ninia puer. nō estmans tutū eē imperiū tā grā
de filio tenello cōmittere. Itā vt erat animo ingēti quod dā astu muliebrū cogita-
ta fallacia. hec cū iuniaturo puero. nec ausa tradere impiū: nec ipsa impiū palam
tractare: tot ac tantis gentibus vir parentibus vni viro: ne dum femine pariturs;
simulat fe p vxore Ninia filij p femia puer. Nā et statuta vtriq; mediocritas et vox
pariter gracilis et forma linamentozū equalitas. matri ac filio filio. Itaq; brachia
et crura velamentis. tiara caput regis et viroz more incedere cepit. Eodes ornatu et
pplum vestiri iubet. ne nouo habitu aliqd occultare videret. que more vestis et in
de gens vniuersa tener. Sic primis iutis sexū mētia puer credita ē. Et femia pu-
erū simulās maiestate regiā adepta fuit. Magnas deinde res gessit. quaz amplitu-
dine vbi inuidiā suparam putat: q̄ sit fateatur: quēue simulasset. nec metuit omnibus
aperire qd esset femina. nec hoc illi dignitate regiā ademuit: s̄ admiratōnem auxit.
q̄ mulier nō feminas mō vtute. s̄ etiā viros anteiret. Hec babiloniā cōdidit vel
amplauit. murgz vrbis cocto latere circūdedit: harena pice bitumine interstrato
vt prehabita oīdunt. Multa alia p̄lara bui⁹ regine fuisse. Ad postremū cū concu-
bitū filij penisset ab eodē intersecta ē cū duos et xl. annos post Ninū regno posita.

Ninia q̄ a q̄buldā zameis et Ninias scribit: Magni Ninī ex semiramide fili⁹
quartus assyrioz rex. Anno q̄nagesimo tercio natiuitatis abrahe. post semi-
ramide mrem. qnā ipse obitūcauerat Assyrius regnare cepit. et regnauit annis. 38.
Is cōtentus elaborato a parentibus impio belli studia deposuit. et veluti sexū cum
mre mutasset. raro a viis vtilis in femiaz turbā cōsensuit. Et tempore apud Cretam
regnauit. Cretes primū indigena et ab eo crete creta dicta ē: quē aut vnu Cretarum
fuisse. a q̄b⁹ iupiter abscondit⁹ ē et nutrit⁹. bi Onoson ciuitatē in cretas cōdidit et
Cybeli matri templū.

Arius q̄ et Arali⁹ dī qn⁹ assyrioz rex post Niniam anno a natiuitate ysac vlti-
gesimo primo regnare cepit. et regnauit annis. 30. Circa ista tpa abrahā ex
ancilla agar generat bismael. a q̄ bismabelitaz gen⁹. bismabelē aut filij abrahā
anno etatis fve octuagesimo sexto et agar egiptia fare ancilla genuit. bysmabelite
postea agarenū: et postremo saraceni dicti sunt: fara em abrahā vxor: vt scriptura

Sol gentiliū de

Diana prima dea

Ceres dea frugū

sacra ait: cū nō hēret liberos dixit ad abrahā maritū suū. In-
gredere ad ancillā meā agar. si forte ex ea suscipias filios. q̄
facto statim cōcepit: post hec nat⁹ ē bismabel: quē p̄mit⁹ sa-
ra tanq; p̄pū filij diligebat et p̄ncipar⁹ herede. Itē ysac si
bi nato ab ei⁹ amore declinauit. Ideo suasu ei⁹ cū mre ei⁹ in
aliā regiōne missus. q̄ cū ad etates puenisset agar in ei⁹ eius ei
egiptiā cōiunxit. ex q̄. xij. filios reges p̄ceperunt. q̄ oīm terrā
ab euphrate ad mare rubrū tenuerūt.

Postea reges assyrioz. crepla p̄cedētū secuti: nīsa gen-
tib⁹ p̄ internūcios dabāt. impiū aut assyriū q̄ postea sy-
rii dicti sunt ānos. 400. tenuere. Postremis apud eos re-
gnauit sardana palus vir muliere corruptior vt in sequenti
bus patet.

Solem p̄mū iouis filij et minerve germanum floruisse
Zullū dicit: virū vtrq; insignē ac splēdidū boiem et in-
gentis regiq; animi p̄lar. quē ob ingētes vtutes cū claro
noie declarauit. putabāt em veteres a nebroth gigāte sedu-
cti primā rex cām ignē eē. Et p̄pterea illi nobilitas nome so-
le dare nō poterāt. seu q̄ cū celestē putaret boiem. seu dñū
et celo vtente rōne profunditatis ingenij.

Diana pria bui⁹ sol foroz: et iouis p̄mū filia. et ipsa hac
ta cōmēorat et iouis ascripta fuisse ait. Hāc em cā nō eē dicat
quā poete isignē vgnitate p̄ptua voluere. cus legas hāc ex
mercurio liberi et p̄p̄p̄p̄ filio p̄nnatū p̄cepisse cupidinē.

Ores q̄s apud Siculos i p̄cio fuit. cū sicano siculoz re-
gū coniugio copulata. rāto ingenio valuit. vt agro: cul-
tū creco gitallet: pria apd siculos boues domuit: et aratro ter-
rā sulcis p̄cidit: et femia tradidit. q̄ cū in segetē exercuissent
collectis spicis flabellis sepearē. et molis terere. ac panē cō-
ficere docuit. cū itea boies glādiū et p̄mū siluestribus su-
stetaret. Ob qd meriti cū mortalē scia eēt: eā deā frugū arbi-
trati sunt. Et eam diuinis honoribus exultare.

Linea regū Assyrioz
Semiramis.

Ninia

Arius

Danylas

Sparetus

Emynitas

Linea pontificū

Leui filius iacob

Merary.

Serai

Caath

Neptalim etiā tribum facit
na iacob genuit duos filios
de qua Sampson natus est.

Neptalim

Bala ancilla lye cōcubi
Nota dan tribum facti

Bala

Dan

Ruben tribum facit et
pēdidit p̄mogenit̄a

Ruben

Simeon

Leui

Isachar

Zabulon

Dua

Naron

Ysua

Ammi

Chore

Ammi

Moytes

Talencia impia sodomorū ciuitate Abraham ceteris diuio iussu Saram cognouit vxorē que cō-
cipiens Anno expleto filii peperit quē r iussu dñi vocauit Isaac significans gentes magnas et
futuras; quo nato die octauo circumcidit carnem prepucij eius

Linea christi

Jacob nat^{us} est An. mdi. 33 44. vixit an. 147. et habuit. iij. vxores Lyam Rachel Zephram et Balam vtz in figura.
Beniamin scds filius iacob Joseph Aseneth Danasseth Esstraim

Isaac Zephra analla Rachel ge. ij. filios Aseneth

Rachel fuit
dux vxoris
os. et mortua in
peu. sepelitur
peu. Bechle
nuit aut iacob ex
Rachel ioseph
Beniamyn. Ex
bala Dan. Aba-
nasse Aseneth gad

Linea reguz Bichimorum

Jacob patriarcha vir scissim^{us} ex Isaac natus. Et ipse p^{ro} annu vite sue nona-
gesimu ioseph ex Rachel vxore genuit filiu. quo nato supuixit annis quiqua-
ginta sex. et tandē in egipto mortuus est.

In regno Sychymorus regnauit Egialeus p^{ri} rex vtz patuit. a q^{ui} Egialea
nūcupata est. et nunc peloponesus vocat. Deinde Europes scds rex. et ter-
cius eius Selchyn apud Sychimos regnauit annis viginti.

Ap^{er}is quart^{us} rex Sychymor Selchyn p^{re} defuncto
regitare cepit ano. xlv. abrahā: q^{ui} est Semiramis
xxx. regitq^{ue} annis. rrv. ab illo terra illa ap^{er}is sic dicta
est q^{ui} p^{ri} Egialea nūc vō peloponesus appellatur.

R^{ex}us ille fuit quintus rex assiriorum sub quo nat^{us}
est ysaac scdm Aug^{ustinum}.

Este Thelation Sychymor^{um} quintus rex fuit quo re-
gnante adeo mita^{ta} et leta t^{em}p^{or}a fuere et eū defunctum
velut deū coluerūt sacrificādo et ludos celebrādo quos
et primū fecerūt. Huic successit Tiramach^{us} circa cui^{us}
sepulchrū etiā sacrificare solebant.

X^{us} rex sub quo nat^{us} est Jacob regnate tūc apud Si-
chymos thauriaco quē quide thaurimacū scribunt.

Anno mundi. 3430. Diluvius particulare perma-
nimus in Achaa tpe Jacob et Ogis regis.

Linea regū assiriorum

Tercia etas mundi

Sela fili? Iude cū adhuc esset paruul? nō dedit eū iu-
das thamar q̄ fuerat yor her t onam: sed remisit eā
viduā in domū patris sui. Et aut Sela creuisset amittit eus
dare ne occideret: sic fratres ei. An thamar meretrices se
caute simulās? sedēs in diuio cōcepit de iuda t pepit pba
res et zaram. vs Gen. 38.

Ubyfiozā pulchrā de assenecb: quō erat pulcherrima
et honestissima sed elata et supba cōtemnēs omēn virū: t
quē pri? noluit postea sume desiderauit: s̄s habere ioseph
in virū vīsa pulchritudine t sapia t modestia sua: sed ipse
noluit assentire: nisi pri? dimitteret ydola q̄ colebat et con-
tristata sup hoc: angelo instruenta effecta est fidelis.

Rhodos vrbs a qua insula line Rhod? nomē accepit
Dante natiuitatē xpi. 7 40. tpe ioseph a Telchimis et
a cariatib? a pharoneo Arguoz: rege ias diu deicatis cōdi-
ta est. et prima cycladū veniēb? ab oriēte in qua vt pom?
pomis refert role capulū dū vrbis fundamēta foderēt in
uentū. a q̄ ciuitas t insula cognominata putat. Nā rhodos
grece latine rosa dicit. hec insula nongetoz stadior ambi-
tu cōtinet. p̄ter cetera in admiratiōe fuit. Solis collo?
rhodi quē fecerat lynd? hisippi discipul? Qui. lxx. cubito-
rum altitudo fuit. Qui p? quiquagesimū sextū annū terre
motu p̄strat. iaces quoq; miraclo. Atz de septē mirabil-
bus vni fuit: hec insula in oriēti. p̄mōzio sita. Que et
porub? t vijs et menib? olim sic t nūc ceteras asie vrbes
supauit. Multa h̄ ciuitas bella t a turcis p̄fessa fuit dam?
na. Neq; vllō pacto turcis restitisset. nisi milites b̄to iobā-
ni dican curā iūle recepisset Qui nō solū insulā turat sūt
sedē t cyp̄is alijs finitimis xpianis auxilio esse cepit An
no igit. 1500. viij. In ptātem xpianoz puenit Turci vero
vicib? quoz dicta oppugnauerit vrbe. Nouitūe anno. 1522. lxx. Machometus otomānus Turcorū
imp̄ator ducis in rhodios. c. milib? armator. t serdecim gētib? machinis. hāc vēdicare t rhodiorū militū
religiones delere p̄posuit. Tandē post cruentissima p̄lia. auxilio m̄gri petri dambuson natione galli Turci
cum ignominia sunt repulsi.

Linea christi

Judas anno mundi. 3 4 54.

Egiptiorū Reges omnes tunc pharaones dicebātur nō hoc prūū habētes nomē. sed p dignitate reges tūc vtebant: sic et apud nos imperatores Augusti appellāti. Habebat g̃ vnusq̃q̃ pharaō prūū nomē. Sic pharaō exaltauit Ioseph ppter somniorū interpretationē: dās ei anulū in manu et stola b̃stinam et torquē circa collū. facies ei circūre p̃ egiptū: p̃cedere ante eū clamāre. vt omēs genuficerēt ante eū. Vocauitq̃ nomē eius saluatore mōi. Deditq̃ illi vxorē asenēch filiā putifarī sacerdotis eliopoleos ex qua habuit duos filios scilicet manassen et effrayn.

Phares anno mūdi. 3 4 45.

Sic pharaō ignorabat ioseph. et iussit submergi pueros: sub quo filij israel fuerunt in magna tribulatione et dura seruitute.

Ideo atq̃ mari rubro obitus est.

Sic pharaō nonus rex. Desse noluit audire voces domini vt dimitteret filios israel. quare decem plagis attri: postea submersus fuit cū suis in mari rubro.

Ioseph desideriorū et patriarcha castissim⁹ in egipto ex asenēch putifarī sacerdotis vxore duos genuit filios manassen sc̃s et effrayn. Hic ab adolescentia cū forma pulcherrim⁹ haberetur atq̃ animi d̃tute et sapia f̃is p̃celleret. p̃r eū p̃e ceteris amplius diligebat. Ideo aliorū cōsiliū inuidias. quas obire quīdecimo etatis sue Anno a fratrib⁹ in egipto vendit⁹ est. Inde q̃ vite sue triginta annis exactis. coram pharaone stetit. Vxor aut̃ regis in eū libidine ducta aut dormi mecu: q̃ respondit oīa tradidit mihi dñs p̃eter te. Illa aut̃ simulata egritudine vt exoraret Ioseph apprehēso pallio eius ille relicto pallio in manu eius egressus foras que maruo dixit ingressus e ad me seru⁹ hebre⁹ vt illuxeret mihi. et palliū ondit. Credul⁹ ioseph i carcerē tradidit. Is deince somnia regis interpretans p̃nūciāuit septē annos vbertatis futuros. et septē steriles. Rex eius et carcerib⁹ liberauit. Egipto p̃ficiens. Ioseph igit̃ postq̃ in egipto octoginta annis regnasset cōpletis centis et decem annis in egipto mortuus est. Ossa vero eius nouissime quādo hebrei egressi sunt ex egipto in chananeam hoc est. Iudeam reportauerunt. sic enī eos adiuuauerat Ioseph quādo mori debuerat.

pharaō mēphres

Ioseph somniorū interpret filius iacob

Vxor putifar

Reges Egipti

pharaō mēphres

pharaō amenophis quēz quidem menopem putant

pharaō dochoz

Judas

Sue mūdi 3 4 54

phara

Anno mūdi 3 4 45

Ioseph apprehēso pallio eius ille relicto pallio in manu eius egressus foras que maruo dixit ingressus e ad me seru⁹ hebre⁹ vt illuxeret mihi. et palliū ondit. Credul⁹ ioseph i carcerē tradidit. Is deince somnia regis interpretans p̃nūciāuit septē annos vbertatis futuros. et septē steriles. Rex eius et carcerib⁹ liberauit. Egipto p̃ficiens. Ioseph igit̃ postq̃ in egipto octoginta annis regnasset cōpletis centis et decem annis in egipto mortuus est. Ossa vero eius nouissime quādo hebrei egressi sunt ex egipto in chananeam hoc est. Iudeam reportauerunt. sic enī eos adiuuauerat Ioseph quādo mori debuerat.

Ab Anno mundi. 3495.

Aram vero anno mōi. 3444.

Ble orit regnū arguorū vbi Inach⁹ ocean⁹ terre (vt aut⁹ filius serage-
sumo a natiuitate Inach anno apud argos in Thessalia prim⁹ regnare co-
pit. Id vero regnū durauit annis. 344. Cecrops aut⁹ egipti⁹ q⁹tor nonagiesi-
mo iudace fuitū āno regno arguorū relicto p⁹m⁹ atheniensib⁹ regit⁹ ānis. 30.

Ynachus

Athen⁹ ciuitas fuit p⁹clarissima in atica regiōe.
Cui⁹ pauca vestigia quedā manēt. Hāc primo
ab alabādo cōditas dixit Cicero libro tercio de natu-
ra deorū. Plato vero in Timæo dixit. Amasim regem
egipti ei⁹ vrbis cōditore fuisse. Eāq⁹ vocabulo egi-
ptio cognomiasse. q⁹d signa greca athenā sonat. Alij
Cecropem illā cōdidisse dicūt. Et eā subita apparitio-
ne arboris oliue munerū cognouisse. quā ea arbor d⁹
signat. et signa greca athena d⁹. Vt alij ab eo nō cō-
ditā s⁹ insauratā putāt. q⁹ tpe Athena ap⁹ illos p⁹tea
colebat. De ei⁹ nomie Bin⁹ augustin⁹ de ciuitate dei

libro decimo octauo varia scribit aucte varronis. Cecrope athenaz vrbē insau-
rante subito aq⁹mo in loco erupit. Et alio repta olea arbor. super q⁹bus p⁹digis
suscitat⁹ apollo telphicus q⁹d intelligēdus. q⁹due faciēdus foret respōdisse fertur.
Q⁹d olea munerū. Aqua vō neptuni significare ambo cōsobzini. Ambo dij ei⁹
cōtemporanei. Et itaq⁹ in eoz ciuiū arbitrio. vt ex alien⁹ duoz deoz nomie ciui-
tas vocaret. Cōgregatis oibus ytriusq⁹ ser⁹ vni adheferūt neptuno. Mulieres
vero Minerie. Que et obtinuerūt vt ex minerie nomie ciuitas appellaret⁹. Et
sic athenā grece vrbē cognominauēst q⁹d latine Mineriā dicim⁹. Et q⁹ mulieres
voces vna viroz numez superant. Quāobrem irat⁹ neptun⁹ Marini estuū
bus vndis atheniensū terras popular⁹ est. Que ciues placare volētes triplici supplicio mulieres affecer⁹.
Primo vt decetero nullis publicis interessent cōsultatiōib⁹. Secūdo vt null⁹ nascetum cognomē maternus
acciperet. Tercio ne q⁹s filias suas athenas vocaret. Poete vero dicūt neptunū et mineriā athenas cōdidisse
se. Sed cū de nomis imposuēnt inter eos fieret dissensio. Dīs reliq⁹s p⁹ntibus sit inter eos cōuentio. vt q⁹ p⁹
cassa terra laudabiliorē p⁹duceret effectū vrbis nomē imponeret. Neptun⁹ aut⁹ tridēte suo p⁹culsa terra. Equi
p⁹duxit belli omen. Et minerva hasta p⁹icata oliuā p⁹duxit pacis arborē. Que q⁹m vltior eoz iudicio visa fu-
it. ex suo nomie athenas dixit. Nā minerva athene grece dicit⁹. et q⁹ lucan⁹ libro sexto ait. p⁹im⁹ ab egea p⁹
cussus cuspidē saxis. Thessaliē sonipes bellis feralib⁹ omen Exiit. Et virgil⁹ georgicorū p⁹mo. Tuq⁹ o an-
prima fremente fudit equi tell⁹ p⁹culsa tridēte neptune. Apud atheniēses p⁹io regit⁹ Cecrops egipti⁹ An-
no quarto et nonagesimo iudace fuitū. Deamū neptunū et vltim⁹ eoz rex fuit Eod⁹ tpe samuelis. Postea
p⁹magistrat⁹ respublica atheniensū fuit admistrata. Hec vrbis atheniēsis quondā nobilissima fuit. null⁹ in
digna p⁹onij. tāta ei⁹ sup⁹fluit claritas: doctorū p⁹hor ac omnis doctrine liberalis fuerat. Eadē nro tpe parū
oppidi spēm gerit. In eo in saxo q⁹ vetustū minerie templū fuit Arx est p⁹ omne grecā noiata. in op⁹is ma-
gnitudine. in difficultate oppugnatiōis. Hāc florētū quidā Babometo tradidit: cū implozatis launozus
auxilijs null⁹ opem inuenit. Rura ei ob eā rem tradidit: in quis enim ignobile ducit.

Athene vel Mineria

Linea Christi Esrom

Aram

Minerva

Prometheus

Atlas Gigas

Appollo

Jupiter

Minerva cantatissima mulier anno etas Isaac. 58. apud tritonide lacu apparuit. Et cuius nomine postea Tritonia appellata est. dicebat et pallas a pallate tracie insula ubi uirrita fuit. siue a pallante gigante que interfecta. Hec gippe iouis primi priogenita fuit. q. apud rutes affros cu mlti an no cognita repisset no solu affri sed et greci eas abiqz matre ex iouis cerebro genita credere. cu ei origo min? innotuit. Ipa em primo lanificiu omibz antea icognitu adinuenit. Nas ofsho q ordine purgata lana: et tenuibz ferreis pectinata ars colofilata. etia teximulz ercogitauit officiu. Vn et lanifices fulones. tinctorices. teximulz puelle (teste ouidio tercio fastoz lib: 20) ei festura religiose celebrare ceperunt. Aliis insup olei eo visqz mortalibz incognitu becpa inuenit atz docuit. Ipa eadez vt cicero ait sapie dea et artiu inuētrix dicitur. Tandez cu ei fama et numis reuerētia late diffusa fuit. in ei? bonoz tepla cōstruxerunt. pcpne rome iuxta tepluz Iouis.

Iste armantres septim? fm Aug? est octau? rex as. I. siriorni: sub q de? apparuit ysaac pmittes ei q pmi. rat pri ei? regnate apd sichimos leocippo ei. viij. rege.

Promethe? his tēpibus in archadia claruit. In vni q acutissimi ingenij et spectate perine. q boies in coppositos ac rutes ad politiores mores copposuit. Sula tra quoqz hoim prim? de terra formauit. et arte quadaz veluti spm habetia moueri fecit. Inde cu i altissimo caualli mosi reficeret astrologia didicisset ea prim? assynios docuit. Insup etiā igne e silice prim? eduxit: vt plini? et status est. Aliu preterea anuli (sed ferrei) prim? inuenit: Quē quarto digito in honore cordial? vane portare fusi. Lit. Ipe deinde pcedere apud romanos statutu emanauit. vt liberi cuiusqz aureo vterent: liberi in argenteo: et ferui ferreo tantum.

Sub isto Beloco nono rege assyniorz: Locut? est dominus ad iacob: repromittēs ei q patribz suis. pmi ferat q sunt hec duo possessione terre pmissionis id est chanaan. et bndictione oim gentiu in semie: quod est christus dominus et regnauit annis. 36.

Atlas et ipe archadie bac qz tepestare. Vir mltē cōtemplandis clar? fuit. Qui astroz cursum pugnili studio pphendit. et prim? de astrologia iter grecos disse ruit: ppter qd finxerit cu celū portare. Quāuis idē mōs ei? noie nūcupet. Cur? altitudine celi portatione in opti monē vulg? venisse videat. Dic septie genuit filias nym.

Belus iste fuit decim? rex assy phas nūcupatas. Bnoz sub q mortu? est isaac. Et regnauit fm Eusebiānis. 52. Regnate tūc apd sichimos Adessapo. ix. rege.

Appollo citharā repit. Adedicane arte inuenit quam frater su? Esculapi? amplauit q et fulmine interij.

Iste appollo delphic? clar? habet. et p? mortē de? habitus est. Is em a poētis phitonis et sapie de? appellatus est. Qui medicane artz rector et vniu herbaz prim? cogitor vt Ouidi? primo Methamorph. scribit. Adedicane meum est opitē p? orbe

Linea regū assiri

Orum

Belocus

Belcus

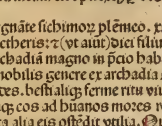
Amichus

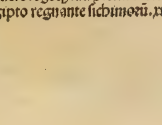
Sattrus

Sattrus

Sattrus

Sattrus

Sattrus

Tercia etas mundi

Lacedemonia fuit licaoniae urbs que est puicia in achaya siue pelopponeso a lacedemone Jouis filio ex Laygeta condita. In qua ipsa greca regio nomine accepit. Nec eade alio nomine etiam sparta dicta fuit. Herodorus tamen Spartas urbem fuisse et lacedemoniam regionem. In qua illa confisteret memorat. In differunt tamen per alterutra. tam ab illo quam ab alijs auctoribus legitur. Sed quas ob causam sparta dicta fuerit Iustinus tertio epithomarii suorum libro exponit. Spartanorum genus hac tempestate scilicet quinquagesimo regni Oric anno Alcumene lacedemoniorum rege mortuo. Eorumque regno consumpto principius habuit Et cetero in secundo de niscalanis questibus retulit Spartanis virginibus magis palestra: pulvis venaticus labor et militum studio esse quam fertilitas filiorum. Unde et varium habitum ab alijs ferre consueverat dicente virgilio. virginis os habitusq; gerens et virginis arma spartane. Primus autem lacedemoniorum rex fuit Euristeus quidam nomine patris grecus. Anno a natiuitate Abrahæ octauo supra nonagesimum. Is lacedemonij primus regnare cepit. Agisilaus autem tertius lacedemoniorum rex vir immortalitate merito dignus fuit ab hercule originem duces. In iuuentili etate regnum adeptus fuit. semper fidei obseruator. Lycurgus quoque lacedemoniorum princeps et legum lator vir plane clarissimus. et inter philosophos admirandus. Inclut in precio habitus est. Hic lacedemonij legem tulit. de quo plures et valens et iustinus et aristoteles in pollucis milita scribere.

Lacedemonia

Mercurius

Bach?

Omagus?

Iste mercurius multarum artium peritus fuit. quas hominibus tradens deus credebatur. Primus autem deorum nuncius seu interpretis fuisse omnes poete describunt. Diciturque esse deus facundie. mercatoris palestra. furum nuncius. et interpretis deorum. Ipse etiam lyras septuagintarum compert. Hic in omni doctrina genere et quae maxime philice edocet fuit. ut dicat eum sua virga et herbis tantum mortuos suscitasse. Unde et post mortem inter deos relatus et immortalis est. Et ab eo stella Mercurij nomen accepit. Et a praefecto facundie et eloquentie ut plurimum consueuisse dicitur.

Iste Bach? primus in greca vinum inuenit et per deum cultus est. quod dicitur est liber pater et argos condidit. Ipse est dyonysius bach? filius Semele inde in nudo pagras similiter modo domesticas regionibus vinum producit. potiusque ex ordeo germanos conficere docuit. Secutusque est eum Silenus illius nutritor.

Amazones

Iste Omagus primus ad aram boves iunxit.

Hae sunt mulieres Scythicae mixtae fluminis Tanayim habitantes ferocissime. quae assumptis armis per centum annos feruissimum bella persecrunt tam in Asia quam in Europa. multas urbes deleuerunt et magnam alie partem subegerunt. Haeque etiam Amazones Asia regnarunt. In primis marsepia et lampedo quae ephebus Perseus finem et alias ciuitates perdidit. Et tunc anthiopia. et ypolite per hac oriebantur post illas panthisilea. Hae occidit pirrus filius achillis apud troyas.

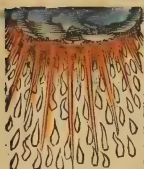
N De tempe regnū argiuor siue grecor exortū est: sub ynacho primo rege. et durauit p. xiiij. reges vsq; ad tpa iudici isrl' barach ⁊ delbore. Tūc perse' enī seo nō spore interfecto timēs reliquit argos: ⁊ trāstulit regnū in micenas post ne scolarice) phoroneus fili' ynachi et nyobis prim' grece leges dedit: ac sub iudice causās agi instituit. Et ppterca iuris ciuilis perit dicit eū locū (quē forū dixerunt in q' scs iura reddunt) ab eo forū denomiari. (Soroz ipi' ysis in egiptu nauigauit. Et qualdā apices līazū eis dedit de agricultura etiā multa eos docuit. Qñ eus yō diceret ysis ab eo dicta est qd in lingua eorū sonat terra. Et ob h' p' morie in numero decor in egipto recepta ē. fili' etiā phoronei q' apis dice' ē eodē tpe i egiptū. nauigauit que filiū phoronei yz ysidis fuisse tradit. ⁊ siliter ab egiptijs dedicat' ē. **E**nachus a natiuitate isaac āno sexagesimo apud argos i thessalia prim' regnare cepit et regnauit annis. 50. 3s post se reliquit ysidem egipti reginam ⁊ phoroneum eius successorem.

yfis

Isis primo dicta fuit yō filia ynachi: sed in egiptū nauigās ibiq; literas inuenit ⁊ leges edocuit Et ysis appellata est. ppter qd egiptiorū sanctissimū et venerabile nūmē fuit ob multarū virtutū pstantiā: Et a ioue cōpressa fuit: q' ob patris metus impulsā. acceptis quasibūdā amīcī suis. nauē cōscendit Et p'peruento ex Abbaia in egiptū trāstretauit. Ibiq; cū repisset rudes p'plos illos terrā colere docuit: cultūq; semina p'mittere. ⁊ tandē freges collectas in panē pficere. Ideo eā e celo lapsas crediderunt.

Phoroneus prim' in greca leges instituit. Dic ba buit frem qui menses ⁊ annos docebat obseruare. ⁊ sacella et aras instituit ad colendos deos. ppter qd a rudi populo inter eos cōnumerat' est: ⁊ ei boues ymolabāt dictūq; ē phageus.

Olūuū deucaliōis factū i thessalia. ⁊ setōis fabulaz in cediū: ⁊ vocat' iō deucaliōis. qz in ei' regno marie fuit. Os i egipto exiit d' flumie i festo Serapis ⁊ eluas i acre.

Et rursus iurat. ⁊ nō cōparet. ⁊ p' deo colit a stulta plebe Serapis tercius rex argiuor siue grecor cū in egiptū nauigio uenisset. ⁊ ibi mortu'. fact' est a ceca gēte oim' maximus egiptiorū de'. Tūc etiā mirabilis supstitio incepit de boue discolorē: quē apim vocabāt. eo q' uiuus colere. et illo mortuo. demones vitulū simlē ibidē parabant. ad recipiendū rudiē p'p'm. Interuenit q' filij isrl' simlīter delirabant in oreb' vtr'. Quid em' hac str' lūcia miserabil' in hoīe rationali.

Argus iste quart' rex argiuor fuit. ex cui' nōmie illud regnū nomē accepit. Hic post obitum deus haberi cepit. templus et sacrificijs honoratus. Hoc etiā tpe greca segetes habere cepit delatis aliūde seminib'.

In Idumeet arabie subit' exzareth p're ma i reges bofra nāst. Hic erat iust' rect'. morte iustus. prudēs. grauis. t'pibus prudētē vrēs: Ires q' qz continēs. ac mirūmmodus panēs. Et vxore sex filios ⁊ femias tres suscepit. Dives q'ppe inter omnes ius t'pīs oriētales: Cui' possessio septē milia ouium fuit. tria milia cameloz. Quinquaginta iuga bouū quingetēq; asine ac familia multa nimis. Cui' autē fortitudinē vt dñs certo argumēto cōprobaret: p'misit vt a diabolo tentaret. Qui accepta potestate oim' eius substantiā. filiosq; omnes ⁊ filias pdidit: cūq; graui vulnē vlcerauit. quib' in omnib' Job la b'is suis nō peccauit dicēs. dñs dedit dñs abstulit ⁊ c. Ad eum deniq; cōuersus dominus: Omnia q'cumq; ei a p'ncipio fuerāt duplicia addidit. Suprauit den Job p' flagella quadragita ⁊ cētus annos. Et vidit filios suos: ac filioz suoz filios vsq; ad quartā generationem. ac sic senex ⁊ plenus diez mortuus est.

Linea regū Ger
corum

Ynachus

Phoroneus

Serapis

Argus

Tercia etas mundi

Moyses venit: et omnium prophetarum summus: historiographorum princeps: vir sane mansuetissimus: super omnes gentes populi dei de egiptiaca servitute liberavit. quadraginta annis ipse in heremo rexit. Ipse enim dilectus deo et hominibus cuius memoria in benedictione erit. Cui dominus in monte synagloriam suam ostendere voluit. Dum vidit ignem ardentem et non comburentem: percipiens ei vis in egiptum descenderet. ad liberandum populum istum: Ille est Moyses de cuius laude resonant celum et terra. deum vidit facie ad faciem dare quod de nullo alio preterquam de paulo apostolo scriptura testatur in hac fragili carne. Ille in circumsione: Ille in spacio testimonium de divina essentia docentes vinum verum deum colendum esse.

Iste Aaron moysi frater vir sanctus. et insigni eloquentia ornatus digne summum sacerdotem sibi assumptum testamentum eternum sibi et filiis suis statuit. filiusque eius Eleazarus in pontificatu succedit. cui prius stolas sacerdotum tradit. Obijt autem anno vite sue. 123. pontificatus vero sui sexto et trigésimo in arabia monte oreb.

Sed tres filii eius ythamar Nadab et Abihu cum Eleazar: fuerunt filii aaron quorum duo Nadab et abihu percussi sunt a deo pro eo quod igne alienum obtulerunt in tabernaculo et subito concremati sunt.

Linea christi

Aminadab

Maalon

Tunc Aminadab primus post moysen fide plena ingressus est mare rubrum
 alijs trepidantib⁹. ppter qd regale stupre meruit. pccare. An. mundi. 3644.
Balaam propheta fili⁹ beor: qui habitabat sup flumē terre filiorū amonior
 ppeclat⁹. ad hunc Balach rex madianitum legatos fide dignissimos mi-
 sit rogātes vt veniret et malediceret israelitis. Ille aut cōsiliens dñm prohibi-
 tus est. denuo mittēs. qui eorū volūtātē obtemperare volēs steruens alinam cum
 legatis ad regem ibat. Et dum pergeret angelus domini eide occurrit. et euagē
 nato gladio itantem qd nec ad dextrā nec ad sinistram deuiare poterat in angustis
 simo loco. concidit alina sub pedibus sedentis. et cum ybementius latera eius
 cederent: Dominus aperuit os asine. Et confestim balaam vidit angelum do-
 mini qui corripuit prophetam. qui iussu angeli pgens prophetauit dicens. Ori-
 eitur stella ex iacob. Et cōsurgēt virgines israel. et puciet duces moab.
 Tempore illo balaam Ariolus pphetauit et occiditur. Balaam

Maalon anno mdi. 5688. Josue p⁹ mortē moysi
 a deo iudex pstituit⁹ fuit sup isrl vt ppsō terrā di-
 uideret. Missusq; ad explorādū iericho: Et exploratores
 autē recepit raab meretrix et occultauit in domo sua. q
 ei ⁊ domui ⁊ familie sue pmissit immunitatē si signu
 poneret cocanū in fenestra. Et occitē dimisit eos ab-
 ire ipsiq; via pfecta p iordānē miraculose trāsierunt
 antecedentib⁹ leuitis cū archa. Ille ioseph filius Naue
 populū domi vīginti septē annis rexit. hic solus cum
 Caleph ex sexcentis milib⁹ viris. qui ex egipto egres-
 si fuerāt terrā pmissiōis cōsecutus est. Mortu⁹ tandē
 ceterisimo ⁊ decio vite sue Anno i morte effraim sepelī

Othniel frater caleph minor liberauit pplm de
 oppressiōe regi mesopotamie. quē etiā percussit.
 Hic habet qd angel⁹ dñi apparēs arguēs filios isrl
 de trāsgressiōe legis improprias bñficia eis a dño
 collata ad fletū eos induxit. qz plurib⁹ vicib⁹ recessit
 a deo. ppter qd traditi sunt in vīritutē pluriū tyrānor
 et penitentes liberati sunt p diuersos iudices. ⁊ post li-
 berationem sepe recidauerunt in mala.

Iste Aioth percussit eglon regē moabitānū et libauit
 israel. fuit cñ vir fortis et vtraq; manu vtebatur
 pzo dextera.

Sangar fili⁹ Anath occidit sexcentos et philistinū
 vomere volentes intrare territorium eor. Post
 hec malū facientes traditi sunt in manus iabin regis
 chanaan. cuius princeps exercitus erat Byzare. Est
 autem egressus in bello cum barach ad hoc suadente
 et associante delbora prophetissa. Cui honor celatus
 vt iudicaret israel.

Moyses frater aaron et filij isrl' cū fuissent in egipto. cccc. xl. ānis. Que cōputatio accepit a p̄ma pro
missiōe facta abrahe i mesopotamia. Sicut a deo accepit legē dedit filiis isrl'. Qui post. x. plagas q̄
bus de egiptū attriuit p̄cesserūt p̄ desertū v̄sus mare rubrū. et pharaone penitūisset pplm̄ dimississet
angelo eos p̄cedere i die i colūna nubis et nocte i colūna ignis. vii. et pharao p̄gregat' exercitūb' suis et cur-
ribus insecut' ē eos vt reduceret i egiptū. Moyses p̄m' iuxta p̄ceptū dñi agno pascali comesto cū pplō isrl'.
vidētesq' filij isrl' appropinq're egiptios: cepit murmurare s̄ moysen qd' eduxisset eos de egipto. Pranteq'
moysē et ex dñi iussu dēte v̄gā sup mare rubrū. diuise sunt aq' factis v̄ijs i medio mari: p̄ q's inceden-
tes libere filij isrl'. pharao p̄ dictas vias cū suis exercitib' insecq'bat. s̄ egressis oib' de pplō bebr̄cor moysē
extendēte v̄gā sup mare. reuerse sunt aq' vt p̄us s̄meris pharaone cū suis i medijs fluctibus. Cēnerūt q'
moyses cū pplō. et maria sorore ei' cū mulierib' timpanistris cancū istud dño. Cantem' dño gloriose etc.

De Raphidin postea venerūt ad mōte synai et ad radices ei'. Ibiq' mādavit dñs eis p̄ moysen vt fi-
lij isrl' se sanctificaret et laudaret vestimēta sua duob' dieb' et tertia die ascenderet sup mōte. nullusq' acce-
deret nec etiā tangeret ipm̄ mōte nec iumentū. alioqn moreret. Quo facto die tertia mons cepit fumigare: et
tonitrua audiri: et sonit' buccine et fulgura videri: et nubes densissima operuit monte i q' intravit Moyses
ad recipiendū legē. His pactis dedit dñs legē pplō suo i mōte synai tercio mēse egrēssis dñs de egipto. Que
lex dividit i triplex gen' p̄ceptoz. s̄. moralū. iudicialū. et ceremonialū. Et moralia qd' sunt. x. p̄cepta que
hñtur Exo. xx. ca. Moralīa qd' alia sp̄sim i dñs loq' p̄thareua p̄cipue i deuteronomio. s̄ reduciūt ad de-
calogū. et s̄ ip obligauerūt et obligabūt ad obsequiā cor. ec̄ oēs n̄tōes. Et p̄ia n̄a sculpta i vna tablā lapī
da nos hñt ordinare ad deū. alia. vij. ad. p̄xim. Judicialia aut ordiata erāt ad p̄uandū pacificū cōmūm
pplī adimicē et bonā ciuitatē. sicuti statuta ciuitatū. obligabāt solus illū pplm̄ vsq' ad passiōem xpi etc.

Nitulum constabilem filij israel. Huiusmodi etiam temporibus: egiptiorum more. Qui businde adorabant: si-
bi fecerunt. Cum enim moyses cum domino in monte moram faceret. Populus ad aaron dixit. ut faceret eis de-
os quos colerent. et precederent eos: Quibus respondit: spem ab eis (ut tradit) suffocavit. Aaron timens
ait. Tollite in aures aureas vrorum et libero. Quas cum accepissent: formavit ex eis vitulum constabile opere fuso-
rio. Et dixit populus: Huius sunt dii tui israel: qui te eduxerunt de terra egipti: fecitque aaron altare. et in crastinum in-
dixit solemnitatem. Mane surgentes obtulerunt hostias: sedique populus maducare et bibere sumerunt ludere id
est adorare. Tunc ait dominus ad moysen. descende. peccavit populus tuus ydolatrando: mitte me ut deleam eos. Cui
moyses. Quiesco domine quiescat ira tua: ne dicat egiptij callide eduxit eos. importes eis dare terram quam promissi-
rat. Placato domino descendit moyses ferens secum tabulas lapideas scriptas digito dei: Cui occurrit ioseph dicens:
Gladius pugne est in castris: Cui moyses: uno vox est cantantium. Et appropinquas vidit vitulum et choros
et iratus precut tabulas: et confracte sunt. Et post reprehensionem aaron de fabricacione vituli. et eius excusationem:
vitulum combussit. et massas in pulvere redegit. que sparsit in aqua dans filijs israel. qui in barbis ydolatratorum
apparere: precipiens leuitis. ut secum acciperent gladios. et omnes reos signatos pulvere occiderent. Ce-
derunt eo die multa milia virorum.

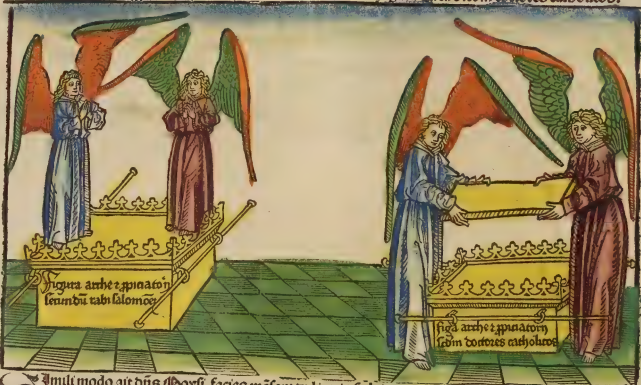

Tercia etas mūdi

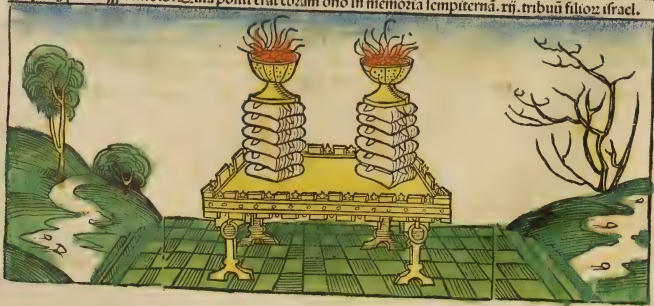
Moyses post tres mēses egressiōnis. ascendēs in montē synai: vbi quadraginta dieb⁹ et noctib⁹ iēu-
nans legē dñi meruit accipere. Dādavit dñs ei q^d faceret Archas de lignis sethim. Que sunt impu-
trabilia. Cui⁹ lōgitudō esset duoz cubitoz cū dimidio. Latitudo vero vni⁹ cū dimidio. ⁊ similiter al-
titudo. Et tota intus ⁊ foris coopta auro mūdissimō. ac supra corona aurea: Et p^{ro}piciatoriū aurū siue tabu-
lam aurā cuiusdē latitudinis ⁊ lōgitudinis cui⁹ est archa. vt archā tegere sufficeret. Erat autē sursum erectum
eminēs archē sicut cooperculū. qd dicebat⁹ ozaclū: Per vtrūq^{ue} latus lōgitudinis erat bini circuli aurei totū
lignū penetrātes. ⁊ p^{ro} cosuetas de lignis sethim de aurati mitebant⁹. Quib⁹ archa ferebaf. nec vniq^{ue} extra
beabant⁹. Et vtrūq^{ue} vero pte ozaclū. scz in duob⁹ angulis anteriorib⁹ positi sunt duo cherubin aurei. vni⁹ al-
terum respiciēbat. versis tamē vultib⁹ in p^{ro}piciatoriū: duabus q^{ue} alis expassis. ⁊ mutuo se tangētib⁹ ve-
labant ozaclū. alas ex opposito extēdebant. Et hec habebant in scā scōzūm: In archa autē posita fuerunt
vni⁹ aurea māna hñs: Virga Aaron: et due tabule decalogi. Cū ea in plano nō adeo pfecte figurari poterit
Imaginatio inspicētis cetera suppleat.

Figura Arche ⁊ p^{ro}piciatoriū scōm Rabi salomonē.

Figura Arche scōm doctores catholicos.

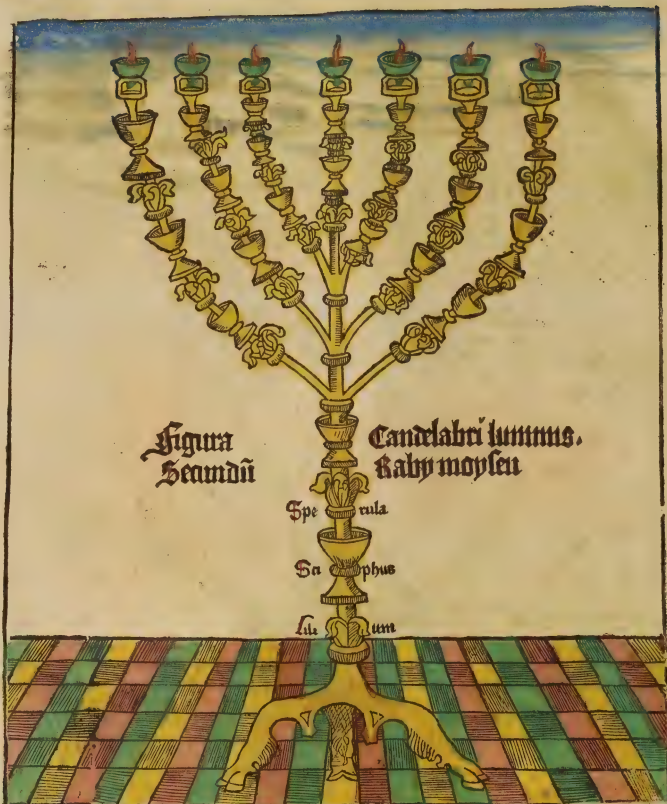

Simili modo ait dñs Moysi. facies mēsam de lignis sethim aureis lamibus coopras. hñs quattuor
pedes: In singlis vero pedib⁹ erat anul⁹ aure⁹: In anulīs vero vectes aurati. quib⁹ ferebaf mēsa
Erat autē labiū in ea p^{ro} circuitū sicut in archa: ⁊ labio affixa erat aurea corona alta digitis quattuor: ⁊
Ita q^d medietas sup mēsam eminebat. ne supposita caderēt. Altera medietas infer⁹ ad decorē pēdebat. Et
ponebant⁹ sup eas duodecim panes azimi: Sem alit^{er} insecus: Et singulis supponebat patena aurea cū thur-
re. Iosephus vero scribit phialas aureas suppositas plenas thure: In diluculo sabbati recētes ⁊ calidi im-
ponebant⁹: Qui immoti manebāt in sabbatū sequēs. Sublatos vero soli sacerdotes comedebāt: Ideo sacer-
dotes dicebant⁹. vt sacerdotes formarēt coquerēt ponerēt in mēsa ⁊ tollerēt. licet nō obseruariūt: Diceban-
tur quoq^{ue} panes p^{ro}positiōis. Quia possit erāt coram dño in memoriā sempiternā. xij. tribuū filioz israel.

Dixit quoque dominus fieri Candelabrum ex auro purissimo ductile. Cuius hastile basi infixum erat ferreum tanquam duo cyphi erant in modum nucis. Et ex fundo cyphi predebat flores recurui. quasi lilia. Et in ipso fundo inter cyphum et lilia erat sperula volubilis. Et ita cum in hastili essent quique calami in hunc modum copulati. Quattuor ibi iuncturae erant. Quarum quaeque habebat quatuor cyphos duos iunctos et sperulas sex et lilia. Super vero candelabrum quod procedebat directe in altum inferius habuit tres pedes. Et sursum habebat sex calamos egredientes de hastili. tres ex vno latere. et tres ex alio. redentes sursum oblique. Quousque peringeret ad altitudinem hastili. In hastili vero quattuor cyphi instar nucis. Quos aliqui pomellos dicunt. Ita quod duo cyphi positi vni contra alium faciiebant pomellum vnum. Rabi salomo scribit istos cyphos fuisse oblongos. Et sic dispositos ut calami per medium cyphi transiret. Sperulae sex et lilia. et ut hebzei dicunt pomellus et flos in candelabro ad decorum positi fuerunt. Erat autem ut dicit Iosephus ex. lxx. partibus compositum. in vna base erectum. Quousque vero modo factum fuerit in summo. vij. habebat capita equalia super quae ponebatur septem lucerne aureae. Ita quod vltimus cyphus qui erat in summitate cuiuslibet calami. erat sedes lucerne. Infusoria etiam septem ex auro erant. Quibus oleum infundebatur lucernis. Erant quoque forpices dicti emunctoria. Qui ex auro erant ad emungenda vel extinguenda licinia. et cum quibus amovebatur. illud quod erat combustum de licinio. et residuum licinis ad incendendum aptabatur. Vasa quoque plena aqua erant emunctoria ne faceret fumum. Omne autem pondus eius cum vasibus suis habuit talentum auri. Hebzei vero dicunt centenarium auri. Ne scilicet praefate pondus quousque magni auri pondus requirebatur ad tantum opus perficiendum. Positum autem erat ad austrum contra meridiem. non recte quidem sed oblique. Prout tamen in plano figurari possunt. princeps videri potest.

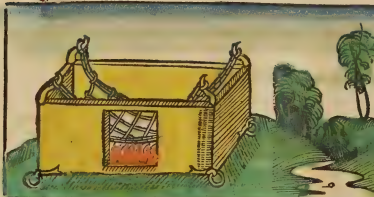

Altare quoque holocaustorum siue sacrificiorum iussit dominus fieri de lignis setim. Erat autem altare quadratum. In longitudine et latitudine .v. cubitoꝝ. Et in altitudine triu. Eratque concauum instar arche sine operimento: Parietes lignei sed operiti erant ere intus et extra: siue lamis eneis: vt vti non possent: Area eius siue arula erea erat tanquam fundus arche. super quem fiebat ignis: Qui per fenestram que erat in latere orientali imponebatur. In quattuor angulis superioribus erant extra quattuor recurua cornua. In quibus quattuor carbene anulis inferebantur. de quibus dependens craticula erea in modum rethibis facta. usque ad medium altaris descendebar super quam cremada in odorem domino ponebantur. Circa vero angulos inferiores. quattuor erant anuli erei: in quibus vectes imponebantur de lignis setim operi ere ad portandum altare. Positum autem erat altare ante tabernaculum sub diuo.

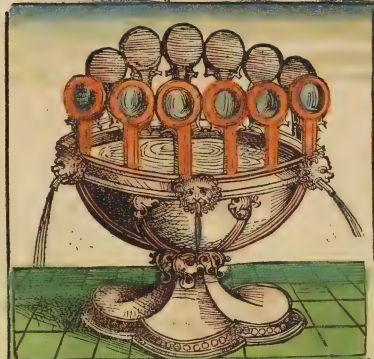
Altare holocausti scdm latinos

Altare holocausti scdm hebreos

Huit qd dñs Moysi dices Qdacerdoti scdm Aaron in tuo dare deberet. Qdinationesq; de vestimētis sacerdotib; hēdis pmitēs: Quattuor erāt vestes cōmunes oībus sacerdotib; enā minorib;: scilicet minale lineū: tunica de bisso dupla p totū. Balteus lar' qñ digiti quattuor: cū pulchra varietate. Et thyara de bisso. quā gestarūt in capite. tendēs supius in acutus. Sup̄ hec quattuor p̄p̄is vestib; induēbas sūm' sacerdos: P̄ia erat tunica iacinctina. Que stricta erat vt tunicella. In cui' extremitate inferiori erāt tūm' tinabula ⁊ malo granata interea. Scdm ornāmētus sup̄humeralē sine manīs. descēdēs vsq; ad renes. ateo vt sup̄cūgi possēt. cū varietate pulchra: Tercū ratiōale qd ratiōale duplex. In q' erāt duodeci lapides p̄ciosi. Quartū ornāmētū erat Balthe' seu cingulū de quib; colorib;: Quittū erat mitra iacinctina in capite sup̄ bis finas: Erat aut̄ sctū lamina aurea ad modū dimidiē lune facta: In qua thettagramatō inscriptū: facta de indē ad modū corōne. Que p̄tendebat ab aure ad aurē per frōntem.

Locus' est iterū dñs ad moysen. facies ⁊ labiū eneus cū basi sua. vas scz lauatozū. qd alibi labzr' luter (vt Rabi salomō ponit) vocitat'. Qd erat inter tabernaculū ⁊ altare holocaustoz;: In q' missa aq; lauabāt sacerdotes manus suas ⁊ pedes. vestes sanctas accepturi. vt sacrificarēt: Similiter ingressuri tabernaculū. ⁊ egressuri: vt aarō ⁊ filij ei' fecerūt. portātes de sanguine hostie imolate p̄ peccis populi. Et qñ accēdebāt ad altare vt in eo offerret thimmā: Qd dī factū de speculis mulierū excubantiū ad ingressū tabernaculi: Qd pon' in circuitu labij sup̄eimi arcūposita specula fuerūt: In quib; sacerdotes viderē possent: si facie vel veste maculam abluendā habērent.

Recepit quoq; dñs Moysi: vt faceret tabernaculū in hac modū. Tabernaculū erat dom' ceo dicat a quadrata ⁊ obliq;: imbus clausa parietib;: Aquilonari. meridiano. occidentali: Liber parebit itro itus ab oriēte: vt sole oriēte radijs ei' illustraret: modo introit' ecciaz fit vt plurimū in occidentē. Lō gītudo erat. xxx. cubitoz;: Lantudo. x. Altitudo. x. In latere meridiano. erāt tabule de lignis scabi. xx. stātes Quaz vnaqueq; i lōgitudine habebat cubitos. x. In spissitudine digitos quattuor: In latitudine cubitū se mīsem: Iungēbant aut̄ sibi mutuo: Et erāt in aurate ex vtraq; parte. Suppositē vero singlę duab; basib; ar-genteis pforatis. Eodē scemate erat factus paries aquilonari: Ad occidentē vero erāt. vi. tabule p omia si-

Tercia etas mundi

miles. In medio aut tabernaculi mādavit dñs fieri p latitudinē velū pulchrū appēsus sup quattuor columi-
nis: Qd dividebat sancta a sancto sctōz. Habebat aut quadruplex operimentū: scz de cortinis interius va-
rijs coloribz: de sagis albanis. de pellibus rubricatis. ⁊ de pellibus iscaianis. Cetera de vccibus anylis.
Corinis ⁊ Sagis liber moysi exod^o manifestat.

Figura pro tabulis et basibus terre insigendis.

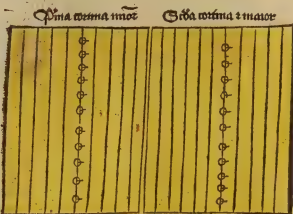
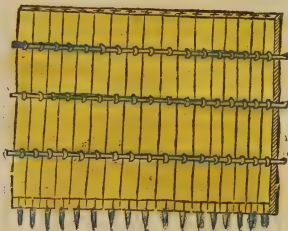

Figura viii^a lateris tabernaculi quāti ad tabu-
las et bases quibus insiguntur.

Moyses primo anno tabernaculū dño cōstru-
it. Et septez mēsis op^o pficiēs. mēse pmo
anni secūdi prima die exēxit. Inter quos p Moys-
sen legē sūcū lris hīe ceperūt. Iterū dñs ad moy-
sen ait. Cū filios israel numerab: dabit q̄sqz p̄ciuz
p aīa sua: ne sit i eis plaga dimidiū sicti. iuxta mē-
surā sanctuarij. Sic^o viginti obolos hz: Et bec pe-
cunia ad vsus tabernaculi reponēbat. Cōpletisqz
p̄monibz dedit moysi duas tabulas lapideas digi-
to dei scriptas. Ope diuino nō hūano inscriptas de
calogo ex viragz pte. Et vt hebrei tradūt in vno la-
tere figurata. simile figurā i alio opposito dabāt.
qd miraclo ascribēbāt. Ceteri sculpta iteratqz lris
dicebāt. p̄terea catholici doctores ⁊ p̄cipue di-
uus August. tria p̄cepta in pma tabula testimoniū
que hōiem ad deū ordināt. In sda septē q̄ ad pro-
ximū ordinant scripta ponūt. Rabi m Salomon
et hebrei quicqz in vna ⁊ q̄ncqz i alia p̄cepta distin-
guunt. Postea vō vt i figura vituli videt. rescen-
dens Moyses ⁊ vidēs vitulū ⁊ choros irat^o pro-
iecit tabulas. Et contracie sunt.

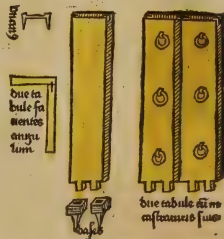

Figura tabularū sctm doctores aliqz

Figura tabularū sctm doctores hebreos

At ea vberius clarescant posita est hec
figura duarum tabularum.

Linea regū assiri-
orum

Aschades

Amynthas

Bellothus

Sphtheros Eructoni? Fenix Cadmus

Sphtheros Rex crete primo mellis colligendi usum inuenit. huc nua ex
inactu concepit de qua mirabilia narrat. Et post ibide fili? regnauit di-
tus fuit audis legesq fecit et prim? boues aratro iunxit. (Eructoni
Athenensiu princeps prim? in greca quadriga excoitauit. (Fenix ille in tyro
et sydone regnauit vsqz litteraru tradidit. et colores seniceos quo capitalia fie-
rent inuenit. **ABCD** Alpha vita Beta Delta.

ABCD Alpha vita Beta Delta.
α.β.γ.δ.

Corinth? vrbs fuit Achaie olim insignis qui primū a Syllipbo latrone
Acoli sup Isthmō i medio maris ionis? egei cōstructa fuit. Centagesi-
mo etati moysi ano. primo Carthya dein aucta Ephyra vocata. Tū z
apud virgiliū Ephyreag? era. Nā Corinthiū in ere fundedo priapianū obinebat
Eo q? ibi pulcherria z artificiosa cuiusmodi eris fiebat vasa. Sz p? b? eueria z ab
Corintho Drelis filio istaurata Corinth? cognoiata fuit. Alitio a romanis ac-
censa nūqz coaluit vt ostidit flor? z iustit. fuitqz teste Apulegio libro de magici
regionis caput. Apud corinthios pmiū imperiū assumpsit z regit Atletes gre-
cos luctator victoriosissim?. Regnatūqz ē in Corintho s? regib? duodeci. annis
325. postea respublica p annuos magistrat? gubernari cepta est. peloponellus
puicta quā hodie latini Moreā vocat totū? grece quondā arx dicta regio ē pene
insula. haud vlli terre nobilitate p? ferēda. Inter duo maria Egeū z Ioniu. pla-
tam folio similis. Angustia vñ pcedit Isthmos appellat. in ea structura q? Cher-
roneon efficit ciuitas ē chozynthi. medio intervallo colli applicata. Sz has ipas
angustias (vt plim? reuult) p?ferre nauigabili alueo tentauere Demetri? rex E-
saz dictator cay? princeps. domica? nero insausito (vt oi exitu patuit) incepto gre-
ci pncipes postqz Turcor? potētia europā penetrarūt ex mari ad mare pducio p
angustias muro peloponellus a reliq? greca distulerūt. Murū exanimis vocauerūt
Corintheos ab idolor? cultura ad verā dei religiōē Paul? aplūs ratiōib? z do-
ctrina atqz miraculis perxit. Tūc ea regio tota impio Turcor? adiecta est.

Corinthus

Tercia etas mundi

Larmētis

Ytalus Rex

Fuit Larmētis fuit filia euandrij. q̄ et litteras latinas inuenit. Ab c d e f g h i k l m n o p q r s t v x.
Fuit Salomon filius Naalon. nat⁹ est anno mōi scōm. lxx.
 Interpretet. 3723. hoc est ante natiuitatē xpī. l. 474. Hic fuit dux in mōi Juda vt in numeris legit. et cū Iosue terras promissionis intrauit scōm glosam duxit in matrimoniu⁹ Ra⁹ ab meretricē vel vt Iyra vult hospitalariā. Iosue. 2. capitulo.
Falut rex iuxta Albulam fluuiū id est tyberim ciuitatem condidit in qua regnauit. vbi postea condita Roma fuit. i quo tota ytalīa nuncupata.
Isto Rechab descendit stirps valde religiosa q̄ isto tpe fuisse creditur. Hic de yerro cognato Moysi descendit. ⁊ conuersus fuit ad Iudaismum. Rechab
Hec ciuitas antiqui⁹ Zenereth alias Eynaroth vocata ad littora maris sita Tyberiadis dicti inter orientem et austrum ad duas leucas a verbulis monte distis vbi Iudith holofernem occidit. Dein⁹ de ab herode Terrarcha galilee instaurata: in honores Tyberij Celsus Libernadis appellata. nūc Tyberias est vocata in ea xps Mattheu in apostolatū assumptis. Qum habuit episcopum cui mare galilee subiecti erat. Prope hanc ciuitatē balnea naturaliter calida esse p̄hibet. Et in ea terminat regio decapoleos a decem ciuitatibus principalib⁹ dicta. In ea regione nō longe a Tyberiadē est lacus asphaltides q̄ ppter magnitudinē ⁊ aque immobilitatē mortuū mare dicit. Naz neq; ventis mouet resistente turbinib⁹ bitumic⁹: quo aqua stagnatur neq; nauigantib⁹ parēs est. Quoniā oīa vita caretta in profundū mergunt. Nec materiā vllā sustinet nisi que alumine illustrat. Asphaltides nihil preter bitumē gignit. Qm ⁊ nomē. Nullū corpus aialium recipit. Ibauri camelq; fluitant. Inde fama nihil in eo mergi: Longitudie excedit centū milia passus. Latitudine maxima viginquiq; implet. minūia fer.

Tyberias als Tyberiadis

Linea christi Balmion

Quia illud tps incepit ytalie regnare reges, multotiesq; nomia varia-
runt, quoz oim primus dictus fuisse Janus, qui pallacius extruxit qd Je-
niculum dicit. postea p magno deo habu est, figurat aut cu duab' fa-
ciebus, atq; in principio anni ei' festus celebrat. Ob hoc q' esset finis pteriti pun-
ctusq; futuri. Et inde mens ianuus est dicit. Ideo bisfons dicit.

Saturnus pater iouis rex creten' tpe ylaac regnare cepit: fili' Arq; filij Ni-
ne filij nini filij belz nembroidis, postea expulsus a regno Cretense p fi-
lium suu Jove. Vides igit Jan' saturnu velle civiliter vivere et vineas
colere ac docere suscepit eu benigne, t cu eo regnu partu' est t genuit ibi saturnu
piciu, q post cu regnavit Alij vocat eu sterco al' stercuru, qz ab eo tanq; a p'issimo
agricola inuetus est vt in fimo aialiu agri fecundarent. Ideo cum deu agri fecerit
et totius psp'eritatis post morte ei' Saturni ymago talis a romanis depinge-
batur, erat em vultu tristis senex capite can', falcem in sinistra tenes, dextra vero
flaminiu draconem, tristis qz regno crete pulsus, vel qz ortus stelle saturni signu
fecit tristia ventura, senex qz sidus istud frigidissimu in effectu, ideo capricornus
et aquari' (qbus pest saturnu) sunt signa frigida, can' qz pruinas t nives pcreat
in p'dictis signis, falcem gessit qz agriculturā inuenit, vel qz scdm Serui inimicus
est humane nature, qz frigidissim', ideo scdm eus in sinistro brachio p'rios filios
tenuit quos falcem pemit t ad os prexit, que enā natos suos vorare dixerunt: cu oia
tpe consumerent, vel enā draco in dextra portauit qz finis est anni: p' iouis dicta
tpe qz eo supior scdm mltos habet. Glauco cooptus fuit amictu, qz stella ei' fri-
gide t aqle est nature, Saturnus libeter accepit ymmolatione bovis iuuenis siue
puerilis: Delectat em diabolus in effusione sanguinis humani, tum propter cre-
dulitatem ymmolantis, tum propter odium humani generis.

Junio

Dicus saturni filius primus rex laurentus fuit, qui bellator egregius t augur
fuit, et inter deos connumeratus est.

Eunus scdm rex laurentum fuit: qui etiam deus fuit eorum qui sic voluerit
vel putauerunt.

Sibylle omnes femine vates a veterib' nūcupate, vel ab vni' deltidis no-
mine: vel a consilijs deoz denūciandis: Ceterū Sibyllas, x. numero fuis-
se. Primā fuisse de persis, cui' mentione fecit Hicano: q res gestas Alexā
dri scripsit. Secundā libicā, cui' memit Euripedes. Tercā delphicā, de q L'risip-
pus loquit in libro de diuinatione. Quartā cumeā in ytalica q' neu' in libris belli
punica: p'so in annalib' notat. Quintā erythreā: q' Appolodor' affirmat suā fu-
isse eue. Eāq; grāis illuz petētib' vaticinata peritura esse trojā. Sextā famiā: de
qua scripsit L'atofenes in antiq; annalib' famioz repisse se scriptū. Septimā Lu-
maniam noie Almatheā, que ab alijs Demophyle notat. Eamq; nouē liboz at-
tulisse ad regē Tarquiniū p'scū: Et p eis trecentos philippeos coacti allan-
q; aspernati precij magnitudine t mltis infamia. Illā in conspectu regis tres com-
bussisse, at p reliq; idē precij postulasse. Tarquiniū multo magis muliere infa-
nre putasse. Que denūo trib' alijs exustis, cu in eodē precio p'seueraret: motū esse
regē: ac residuos trecentis aureis emisse. Quoz postea numer' sic act': capitolio re-
fecto, qd ex oibus ciuitatib' t ytalicis t grecis, t p'cipue erythreis coacti allan-
q; sunt romani: cuiusq; Sibylle noie fuerit. Octauā belleponticā in agro tro-
jano natā vico marmesso t'pibus cyri. Nonā pbrigiam que vaticanata sit ancyre.
Decimā aburte noie Albuncā que t'burū colit vt dea. Harū oim Sibyllarū car-
mina ferunt. Omnes aut hec Sibylle vni' deū predicāt, maxime tñ Erythrea, q
celebrior inter ceteras ac nobilior habetur.

Linea regū yta-
lie Janus

Saturnus

Dicus

Faunus

Tercia etas mundi

De aliis sibyllis.

Sibylla Agrippa

Sibylla agrippa vestita rosea veste cum clamide rosea: nō multū iuuenis. manū tenēs in gremio q̄i admirās. r̄ sinistrā manū tenēs ostēdēdo de orisum breue scriptum. dicit sic. Inuisibile verbum pal- pabis: Gerniabit vt radix. Ecccabis vt foliū. Nō appa- rebit venustas ei⁹: Circūdabis alu⁹ matern⁹: ⁊ floreat de⁹ leticia sempiterna. ⁊ ab hoib⁹ cōculcabis. Nascet⁹ ex matre vt de⁹: ⁊ cōuersabis vt p̄cōr: Homo quidā gē- tilis vidit hanc gloriā.

Sibylla libica ornata sero viridi. ⁊ florū in capite. vestita palleo honesto ⁊ nō multū iuuenis dicit sic. Ecce veniet dies ⁊ illūmabit dñs densa tenebrar⁹ ⁊ solue- tur ner⁹ synagoge. ⁊ desinēt labia hoim. ⁊ videbūt regē viuētū ⁊ tenebit illū in gremio virgo dñā gennū. ⁊ re- gnabit in misericōdia. ⁊ vter⁹ matris ei⁹ erit statera cunctoz.

Hec sibylla Delphica q̄ ante trojana bella nata. p̄- phetauit. vestita veste nigra ⁊ capillis circūligatis capiti in manu tenēs cornu iuuenis dicit sic. Nascet⁹ pro- pheta absq; matris coitu ex virgine eius.

Sibylla frigida induta veste rubea. nudis brachijs antiqua facie saturnina. crinib⁹ sparsis. p̄ dorsum digito indicās dicit sic. Ex olimpo excelsus veniet ⁊ fir- mabit consiliū in celo ⁊ annūciabitur virgo in vallibus desertorum.

Sibylla Samia a samio insula iuuenis. hñs formo- sum pec⁹ subtili velo capite coopro. manū ad pe- ctus tenēs dicit sic. Ecce veniet dies ⁊ nascet⁹ de paup- cula. Et bestie terrar⁹ adorabūt eum. Clamabunt ⁊ dicet Laudate eum in atrijs celozum.

Sibylla Europa decora iuuenis. facie rutilās. velo subtilissimo capite ligata. induta veste aurea breue in manu tenēs dicit sic. Veniet ille ⁊ transibit colles ⁊ la- tices olimpi. regnabit in pauprate. ⁊ dñabit in silentio ⁊ egredietur de vtero virginis.

Sibylla perfica vestita aurea veste cū velo albo in capite dicit sic. Ecce bestia cōculcaberis. ⁊ gignet⁹ dñs in orbē terrar⁹. ⁊ gremiū virginis erit salus gennū ei⁹ ⁊ p̄ces ei⁹ i valitudine hoim. Inuisibile vbi palpabis.

In de xpo testificāus videlicet. Exurget mulier de stir- pe bebedoz nomine Maria. hñs sponsus nomie Ioseph ei⁹ ⁊ p̄ceabis ex ea sine cōm̄t̄nēde viri de sp̄sc̄to filius rei nomie Iesus. Et ipsa erit virgo ante partū ⁊ virgo post partus. Qui vero ex ea nascet⁹ erit ver⁹ de⁹ ⁊ ver⁹ homo ei⁹ adimplebit legē Iudeoz: ⁊ suā adiūget ppriā. ⁊ p̄ma- nebit regnū ei⁹ i secula seclor⁹. Venietq; sup̄ eū vox dices Hic est fili⁹ me⁹ dilect⁹ ipm̄ audite. ⁊ portuoz resurrectio erit: ⁊ claudoz carnis velocissim⁹. Et surdi audiet. ⁊ ce- ci videbūt. loquentes nō loquentes. Et de quib⁹ panibus ei⁹ ⁊ duobus piscibus multa hominū milia saturabunt.

Ventos compescet verbo. marq; furēs sedabit. pedibus mare calcans. Ambulans super vndas. Infirmi- tatem hominibus soluens. repellens multos dolores.

Tem alia Sibylla que dicitur fuisse beritbrea ait. In vltima etate humiliabit⁹ de⁹ humanabit⁹ p̄les di- tuma. Iungebatur humanitati cetitas. Iacebit in seno agnus. ⁊ puellari officio educabitur deus ei⁹ ho- mo: Eligetq; sibi ex piscatoribus ⁊ cecitas numerum duodenarium.

Sibylla Libica

Sibylla frigida

Sibylla europa

Sibylla adam nate

Sibylla perfica

Sibylla samia

Elle Troys in bardania re/
gnauit et troya condidit.

Anchises
Ex dea
venit fm erro
res gentiū ge
nuit Eneas, q
in Italia reg
uit vt patuit.

Anchises

Laomedon

Laomedō
rex troye
occidit z Hio
na filia eius ca
pit z ducat i gre
ciā ppe q bella
guissima secu
ta sunt et mala
horrendissima

Troya regio minoris asie in q̄ Ilion fuit ciuitas cantantissima. Nonnūq̄ vero p ipa vrbe troya po
nitur. Et fm homerū oim que sub sole ac stellifero celo sunt vrbū quide insignissima est troya. Hūc
aut ingens Troya toti asie columē ita extincta est. vt vir vestigiū aliqd appareat. qd Quid? inq̄.
Jam leges est vbi troya fuit. Silster virgilius. Camp⁹ vbi troya fuit. Cū ea cruxta lapides z quocunq̄ alia
inde ablata sunt. Talis fuit humanaz rex. Tros aut Erichronij regis filius Anno quadragelimo iudicis
aiorū iam veteran⁹ dardaniā venies Troyā cōdidit. vir armoz pitissim⁹. ampliato regno ex suo noie regio
nem q̄ prius dardania dicebat Troyā appellauit. Dardan⁹ em fuit ex Ioue z electra filia Athlantis genita.
Is ad pbrigiā devenit quā dardaniā nomiauit. Ex quo nat⁹ Erichroni⁹ ex eo tros qui iusticia z pietate lau
dabilis fuit. Isq̄vt memoria sui nois faceret Troyā appellari iussit. q̄ duos habuit filios. Ilion Asara. cum
q̄ prim⁹ maior natu regnās troya de suo noie Ilū noiauit. Illo laomedō fuit filius ex quo priamus natul
est. Is troya p⁹ suā primā dirupcionē reformauit z exornauit. ac vrbe magnāz aplioza menia ac pugnacu
la ex lapidib⁹ marmoris cū muro altissimo extruxit z munitissimā reddidit. multitudinēq̄ militū cōfec. ne
p ignozāā oppmeret. vt pri⁹ tpe laomedōis oppsa fuit. Regiā q̄s edificauit z iouis statuū z arā pscra
uit. Illo sex portas fecit. quib⁹ sūt noia. Anthenoideas. Ilia. Heca. Lymbrua. Dardantes. Trojana Per
mediū ciuitatis fluu⁹ Xan⁹ occurtebat. Simois q̄s fluu⁹ ex Ida trojana mōre futurū iuxta troya decur
rens. q̄ cū mari appropinq̄ tanto cōmisset. Et in paludē coact⁹ iuxta figeum p montozū in mare descendit.
Priam⁹ at ex hecuba vxore hos hūit libos. Hecore⁹ prioz natū. Alexandrū. Deiphebū. Helenū. Troylū. An
dromachā. Cassandrā. Polixenā. Pugnati⁹ ē deū cū trojanis p grecos ānis. x. z mēlib⁹ sex. prioz Etebon
iudic āno. Causas dicit. Cū alexader q̄ Paris dicit⁹ ē in Ida filia cū venatu abiss⁹ i somnis Mercuriū ad

Troya

duxisse. Junonē venerē t' minervaz vt inter eas
de spece iudicaret. Et tūc sibi venerē pollicitas
esset: si suā spēm meliore baris spece iudicasset.
daturā se ei vxorē quē i grecia speciosior forma
videret. Cū cū ita audisset optima facie venerē
dixit iudicasse. Postea helenaz regis Menelai
vxorē rapuit: id enim ei ex diuiz troianis fuit.
hoc bellū decēnale differtissimē pferbūt Phares
frig' t' dices cretensis. qui in clade Troyanoz
presentes. locoz noia et gestoz lucidissime oia
noziūt. Et ad rerū Troyanozū cognationē nihil
breui' . nil clari' t' tersius repiti poterit. fuit enī
capta Tercio anno labdon iudicis israel antey
bem conditam. Anno. 430.

De bello grecoz contra Troianos.
et destructione troie.

Quius dicit Anno ante vrbe conditaz
cccc. xrx. p. rapu helene fuisse factā cō-
iurationē grecoz: t' cōcurus mille nauū
um erunisse: t' deinde obsidione decēnem. Por-
ro frigi' dares. q. scripti hanc bysioniā dicit. q.
duces grecoz ptra troiā fuerūt. tlyij. q. addux-
runt naues mille ducentas duas. Priamo vō
regi troie venerūt in auxilium duces. xxiiij.

Summa aut belli troiani ex bysioniā darei. quā
transfuit corneli' ista est. Castor et pollux au-
dientes helenaz pulcherrimā vxorē menelai fra-
tris agamenonis raptā fuisse ab alexandro seu
paride: naue ascendētes. secuti sunt eā. t' cum in
lesbio litore naue soluerēt. maxima tempestas
orta. nūq. cōparuerūt. Quos lesbi vīz ad tro-
iam quēserūt t' nō inueniētes crediderunt. im
mortales deos factos. Eūenēti igit apd athe-
nas grecoz duces. tlyij. euz nauib' mille ducēt
duab'. Iussiq. sunt pmo legatī Pyromedes et
vltres ad Priamū. vt satisficeret iniurie: insecto/
q. negotio pugnatuz est inter eos. Et in pmo
bello Hector priami fili' proteisilamū interfecit.

In secdo bello patroclus t' minorē t' atacē the-
lanomum occidisset: nisi eū de sanguie suo reco-
gnouisset erat enī natus de Esiōna sorore pami
Prime inducie date sunt grayz petētibz p
biennium. In tercio pmo Hector boechē Ar-
chiloci t' prothenorē duces occidit. In quar-
to pmo Alexander menelay semur sagitta trans-
fixit. In quinto bello Hector. vij. fortissimos
duces occidit. Encas duos. Achilles quattuor
Pyromedes duos. In sexto bello continuus
diebus. lxxx. pugnatum est. Gray secundas
petunt inducias in trimum. quo completo ite-
rum pugnat. Hector in prima acie interfecit.
tlyij. duces fortissimos. Achilles qui erat ex par-
te grecorum occidit duos. de parte troyanorum
pugnatuz diebus. xxx. Priamus tercias peti
inducias. vi. mēsisbus. Iterum agamenon q.
ex parte erat grecorum peti quartas inducias
dixit. lxxx. In nono bello voluit andromica
vxor Hectoris ipm Hectorē retinere. qz i somnis
viderat ei non expedire vt prodiret in belluz qd
cum facere non posset: antianacēsilum suuz ad
pedes eius posuit: sed nec sic cum retinuit.
Hector igitur in bellum prodies tres duces for-
tissimos occidit. duos vulnerauit: t' tertiū achil-
lem a quo tandem occiditur. Gray quintas pe-

tunt inducias duorum mēsum. Post bellum
decimum gray sextas petunt inducias p annum
In bello. xi. Palamides qui rex p cōmonōz
factus fuerat occidit. In bello. xij. troij' mil/
tos occidit. In. xij. pmo pugnatuz cōtinuis
diebus. vij. Agamenon septimas peti inducias.
xxx. dierum. In bello. xvij. Troij' achil-
lem laiciat t' pugnat cōtinuis diebus vij. In
bello. xix. troiylus ex equo cadēs ab achille occi-
ditur. In. xx. bello cadit Aeneas dux perfarz
Priamus decimas peti inducias diez. xxx.
In bello. xxi. Alexander occidit achille i pha-
nō appollinis: vbi cum ad colloquū vocauerat
concordiā simulans. Greci igit petiū vndeicas
inducias. In. xxij. bello alexander ataces sau-
ciat: t' Hyas laiciatus alexandrū interfecit t' de
vulnere statū mori. In bello. xxij. et. xxvij.
pantasilica regine amazonū viriliter neoptho-
lemū Achilles filiū laiciat: a quo tandem ipa
occidit. Antenorē. polidamos. et Encas dicit
priamo vt faciat pacē: q. nolēte patriā pdunt.

Apta igitur troia: Agamenon predā om-
nem equaliter diuisit. Ita q. pugnatuz est
ad troiam annis. x. mēsisb' vij. dieb'. xij. Et
vt refert dares frigus: corruerūt ex arguis oci/
genta t' septuaginta milia. Ex troianis aut sex/
centa septuaginta sex milia hominū vīz ad op/
pidū proditū. Eo aut pdito occisi sunt ex troia-
nis ducenta septuaginta sex milia. Encas nau-
bus profectus est cū quib' alexander greciā
erat numero. xxij. quē secutus est numer' trium
milium quadringentoz hominum et troianis:
Athenorē secuti sunt duo milia quingēt. Ethe-
leaus cū cassandra t' andromicaz cubeba vxorē
priami cum mille septingētis: trimumū petiit:
Menelai: et helenā vxorē eius (dicit homerus)
ad theacrem regem egypti quē poliapiam vocat
post captā troiam diuinxisse.

Quā videā innumeris scriptores de Tro-
yanoz clade memisse. t' eo locoz nō minū
et gestoz euz lectores reuenerint ppter. historie
ignoratoz cēpitare. sepe etiā cadere. Quāobz
ad historias Troyane cladis quas dares pbrui-
gitus. t' dices cretensis viri disertī pscripterunt
cunctos remitto. Cum primus p id vīz vixit et
militauit. Alter idomeneus cretensium ducent
secutus interfuit t' quantū ad troyananzū rerū
cognitionē attinet nihil breuius. nihil vilius.
nihil etiā clarius t' tersius licet repire. Qui res
gestas tanta diligentia. tantaq. cura. atq. ita di-
uisas temporibus. nominibus. locis t' sic decem
accurate omnia differunt. vt res nō narran. s. ge-
re. non describit. sed rursus tractari t' ipi bello in-
teresse legētibz videatur.

Troyanum bellū decēnale primo Eſebon ſive Abefſon iudicis anno (teſte euſebio) ſurrexit. quo tpe ſequētes claruerūt. Troya cū quā Ilion troſ regis troyanorū filius ampliffimā inſtaurauit mille r quinqueſcentis paſſibus a mari remota erat: vbi oīm rerū vbertas erat: Ipſa quippe. que decēnalem grecorū obſidionem paſſa fuit: et ab eis tandē deleta.

Hercules

Hector

Agamenon

Turcus

Hercules ille cū Iaſone troiā vaſtauit que ſtatim a pāmio fuit re edificata. Idēz hercules agōnē olimpiacus coſtituit et bella multa coſecit quēdicūt duodecim inſignes et inhumanoſ pſe ciſſe labores.

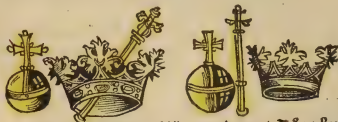
Hecor fuit pāmio genitus pāmī ex be cuba vxore incōpabilis fortitudinis et ſtrēuitantis. Pō ob maximū et militie fulgorem apud troianos maxio i pſcedidā fecit. hic ex Andromacha iunge pſres genuit filios. Et qd' frāc' vñ fuit q' q' (vt ait vñcēt) byſtorial' bur gūd' frāc' origine habuere.

zauris abſtulit et Troyam pduxit. Et qua rapina bellum decēnale grecorū aduerſus troianos ſuſcepim' eſt. Hic cū troianis urbem obſidentib' multa ſtrēue geſſiſſet: A purbo achillis filio occiſus fuit.

Agamenon fuit frater regis Menelai dux tot' exercitus grecorū. cōtra troiā bellauit. q' tandem traditor et turpiſſime capſ. fuitq' Atrei regis fil'. ab omni exercitu imperator designatus. ad bellū pergens Clitemeſtram coniuges ex qua multos ſuſceperat filios reliquit. Et apud troiam multos paſſus labores. et ſimultates principum pro quibus ab imperio depoſitus illi palamedes ſuffice' eſt. Quē cum vltres occidiſſet ipſe maiori gloria imperium reāſſumpſit. Tandē Troya capta et diruta cum ingenti praeda et caſſandra priami filia in patriam rediturus naues conſcendit Verum et ipſe tempeſtate actus. p' annū ferme errauit.

Iſti duo de Troya fugientes duo regna conſtituūt: longe tamē poſt.

Francos quidē ex heclore fili' pāmī nepos a quo francorū nomē tractū eſt. a troia fugat' poſtea tota Aſia puagata in danubij ripis tandē puenit. Ibi cū aliq' dū coſcediſſet. deinde locum querēs a cōmuni hominū ſocietate ſeiuēnti: ad thanai fluentia et paludes meondaſ ceſſit. vbi Sicambriā condidit urbem.

Turcus fili' Troili filij regis Priami. q' pſſim ab eo defendente. quidē Turcos denotari dicūt. Alij eorū origine ex Scythia referunt.

Menela' Helena

Paris

Helena fuit vxor Menelai regiſ a pari de filio priami rapitur. et ad troiā pducitur. ppter qd' troianū bellū exortus Ipſam tñ poſt troie exadūm Greci menelao red dixerūt. q' gaudeſ nauim cū illa coſcendit patriam petunt: ſed tēpeſtāb' ac in egiptū ad poliſus reges deuenerē. Inde q' diſcedentes octo annis errātes (vt teſtis eſt euſeb') tandē in patriam redierunt.

Paris qui et Alexāder dicit' eſt euſidē hecoris frater: ex pāmio et hecuba nar'. Iſ ſpecie legatōis cū. xx. nauib' in greciā mittitur Et a menelao hoſpicō ſuſcipit. Cui cū aſperxiſſet vxores illas. abſente marito tandē cū oibus regiſ. theſauris abſtulit et Troyam pduxit.

Franco

Linea pontificu
Dpynees

Abysue

Boos vel buuz

Dzy

Dpynees filius Eleazar, cum fornicator fuisset filius israel cum madianitis, adorantes ydola eorum propter quod dominus madianitis suspēdit. xij. principes tribuum. ipse sacerdos dei puniens unum ex filiis israel fornicante cum madianita ad mortem placavit iram domini. Cecideruntque propter hoc malum. xxij. milia ex israel.

Oelbora fuit pphissa et iudicavit israel, sub qua p-
cussus est Jabin rex chanaan et princeps exercitus
Hysare. Hysara enim de curru cecidit fugiens in domum cui-
usdam mulieris se abscondit. Qui sit sanguis? la. ita po-
tuit ab ipsa recipere. et cum nimium bibisset obdormiuit. Il-
la vero dormienti clauum ferreum per ipsius infixit. et malleo cum
terra cōstitit postea barach Jabin regē interfecit. fecit
enā canticū in gratiā actione. per victoriā populi sui.

Gedon quartus bebreorū Iudex iudicavit israel
annis. xl. percussit quatuor reges madianitarū scs.
Oreb. seb. Zebec. et salmanā. et humiliauit e madian in
quorū manū traditi fuerūt filij israel. vij. annis ipse in-
quies pristinās q̄s fecerūt. Angelus enim appares gedeco
in purgatiōe truciū p̄nitiāuit liberatiōne faciendā per eū. qui
angelus vniū gentes: carnes ius desuper fufum et azima
posita a gedeco super petra: ignē accendit cōsumens illa
post hec petri in signū future victoriē gedeco velle? in
area positiū rore complere: area siccā remanēte. postea
iterū cōuerso. qd totū factū est vsq. iudi. vi. mortu? est
tandem gedeco senex et sepultus est in Efrata in regiōe
in sepulchro patris sui.

Abimelech quintus Iudeorū iudex filius nāhis ille
gittim? in gedeco. suauit vniū sichen vt occide-
rent. lxx. fratres suos legitimos filios gedeco: vt ipse solus
dñaret. Qd et fecerūt sup lapidē vniū decapitates: illos
excepto mimo dicit Joathan q̄ abscondit? fuit. Iuxta cū
dñs mala morte p̄ire fecit. Qui syehionit? dixit pabolā
de lignis. q̄ ierāt ad vitē et ficū et oliuā et tenuis ad ra-
minū. id est sentē vt faceret sibi illos regē. Abimelech
autē disensione summes postea cū syehionit? ignē sup-
posuit turri syehē ex q̄ nulle mortui sūt. Et tenuis ipse ob-
sidens ihebes cū de muro percussus fuisset dū. prime ve-
nisset ad murū. Mulier quedā fragmentū mole summes
caput ipsius repete percussit. Et cades in terrā sauc? armi-
gerū ei? rogauit vt eū occideret ne a muliere interfectus
esse videret. Et ille quidē preceptū adimpleuit.

Aholā de tribu sathar q̄ iudicavit israel. xxiij. ā-
nis: bñs. xxx. filios isidētes asinis pncipes. xxx.
ciuitatū qb? dedit vxores. post q̄s israhelites p̄ccantes
dño afflicti sunt multipliciter ab amonitis et madianitis
Morrens tandē in Samir sepelitus.

Osy sacerdos fuit d semie Aaron per lineā Eleazari
q̄ mortuo nutu dei transijt pontificat? ad lineā de
ythamar anis. i. 20. in qua belu prim? summi? sacerdos
fuit ab ythamar vltimus.

Etie yair ex tribu manasse septim? Iudex israel ba-
bit. xxx. filios bonos q̄s pncipes. xxx. ciuitatū cō-
stituit. et quia tpa bona in silētio et pace transierūt. Pa-
tet qd in dieb? istoz duoz iudicū Osy et Yair scs israel
dño addestit. et ideo cūcta p̄spere aduenerūt. Et cū duo
bus et viginti ānis id dignitas mun? tenuisset senex de-
functus est. Post cui? mortē bebreorū res ad inonestā
vitam et iniuriā dei atq. legum delata est. Quāobrem
palestini eoz pūiciā cū magno exercitu transiitauerūt.

Linea iudicum
Delbora

Gedon

Abymelech

Ihola

Jay

Desamolis insulas mediterranei maris.

Sardinia insula a Sardo herculi filio appellata: qui cum innumerabili multitudo e libia discessit. Et in tyrreno mari insula Sardinie occupas que icus a grecis vocabatur de suo nomine sardinia nuncupavit. Habet autem latitudinis nonaginta octo miliaria. Longitudinis vero .cccj. Alij et ambitu quattuor milia stadia esse referunt. Habet enim hec insula multam partem asperam mitemque tranquillam. Reliqua vero rebus oibus felice precipue tritico et pecoribus atque pascuis. Ibi nullus lupus gignitur: nullus serpens reperitur. Est tamen hec insula effluo tempore morbosissima in locis maxime secudis. Continetque multas civitates inter quas precipua Calaris est: ubi Corallorum magna reperitur piscina. Que et longo tempore beatissimi patris Augustini reliquis insulata fuit. Ea insula antiquitus nascebantur arietes qui pro lana pilus caprinus procreabant. quos ad usum mones vocabatur: quorum pellibus Sardi thoracis modo se se muniebant. Antea enim Sardi iolenses dicebantur. Indeg iolen herculus Amaliam ferunt sardum ipsum et plerosque herculus filios eo adduxisse: et cum accolis habitasse. A quibus postea sardimiesel dicti sunt. Illi postmodum imperij dignitate perierunt et affrica delati sortiti sunt. Qui cum aduersus germanos bellum gereret ab eisde penitus delati sunt. Cum insule dominum romani in multa tempeste ponti sunt. multas quoque postmodum clades et direptiones a barbaris pisanis ac genuesibus prepetas. tandem in Arrogentium manum e deducta.

Corsica a Cyrino eiusdem sardi fratre et herculi filio. Qui ut Rabano placet ex libia veniens insulas quas hodie Corsica dicuntur ab eo primum inhabitata cyrinus a suo nomine nuncupavit. Deinde cum quedam mulier nomine Corsica in liguria tauri depalceret ipsum anial transfatando mare in insulam peruenit. Mulier autem in tanto sollicita nauigio statim inscens parentibus illo delata est. Comperitque in pascuis vberibus thaurum. delectata insule pulchritudine ibidem habitare constituit. Et a se eam Corsica noiauit. Cum insule longitudo est . miliaria est. Latitudo vero .lxx. Ambitus autem insule tria milia et ducenta stadia. Hec quippe insula in lygustico mari est. sed a septentrione thursco propior. Inter hanc et Sardiniam insulas interiacent .xx. miliaria. Secum autem plurimum in tercio libro tantummodo nouit. Ea quippe insula tempore Strabonis ut ipse scribit maligne colebatur. Et multis in locis inaccessibilis adeo erat: ut quicquid montes inhabitabat vitas latrocinij degentes beluas immanitate superabunt. In manibus postmodum romanorum deducta cum feracissimas multis in locis repissent: multas in ea exere civitates. In ea nunc sex non ignobiles extant civitates diu post varios casus Corsici acti. et a mauris quoque maxime oppressi. Adenarum quidam genuentis dux eam liberavit. Et tempore Caroli magni in manus genuentium deuenit. Sed postmodum florentem pisanorum republicum. per aliquod tempus eisdem paruit. Interdumque ecclesie romanorum: tandem superatis pisanis in manus genuentium iterum peruenit et nunc usque durat. Hec ipsa (ut autem) insula: preter optimum vinum alios fructus suauissimos gignit. Ita bundaturque bobus: capris et ouibus ac alijs animalibus.

bus. Et inter cetera canes ferocissimos producit.

Creta insula in qua tres sunt Oris demogorgonis (ut quibusdam placeat) filius. Primus Creta insule rex regnavit ut Eusebius scribit. et a se creta noiauit. Primo a celi tempeste Creta dicebatur: postmodum Bacoronense id est beata insula. Alij autem a creta hesperidis filia de nominatione accepisse eam dicunt. Sicut quia tena ci terra que creta appellatur. quia ibi melior reperitur dicta. Ea insula nunc venetis subdita est. Et ad principatum grece preclara sita. citio namque imminet mari. Hec ut ysidorus ponit quondam centum insignibus vrbibus insignata fuit. Et curretes Onosium civitatem et Cybelis deorum matris templum in ea considerunt. Ipsaque prima remis et sagittis valuit. Strudium quoque musicum in ea ceptum fuit. Capris copiosa est ceruorumque agitur lupos et vulpes. Aliaque ferarum nocturnis quoque gignit Serpens ibi nullus: nulla noctua ibi inuenitur. Et si inueniat statim emoritur. Abest autem modicum a peloponneso que est archadia. in medio ei mundi esse dicitur. Nam illi a septentrione egeum mare est. ab occiduo Ionium seu Adriaticum que europe sunt maria. Ab oriente autem est illi icarum mare atque egyptum que Asiaica maria sunt. Et a meridie denique et occiduo affluunt abluunt pontus.

Sicilia a siculo Neptuni filio: qui in ea insulam veniens post sicanum fratrem ibidem regnare cepit. Et a se insulam sicialiam denominari voluit. Primo ipsa Trinacria dicebatur. deinde a sicanio Sicania hec italic olim pars fuit: sed ter remotum supponente (ut plinius ait) ab italia diuisa est quibusdam vendis internementibus et sine requie fluctuantibus. Que et triangularis est et in angulis tria promontoria habere dicitur. Et quibus vnius ab meridie vergit. qui et pachynus dicitur. Alter ad septentrione spectat et pelorus vocatur. Nec plus distat ab italia quam mille quingentis passibus. Alius autem in libram et occasum tendit atque in ipsam carthaginem maxime spectare videtur. Nec ab affrico litore plusquam centum viginti milia passuum distare constat. Vocaturque lyliubeus. Et hi tres montes tria insule latera constituerunt. vni quidem ad affricas exponunt. Reliqua vero duo latera versus italiam coarctantes. Insulas in pelorum deducit. hanc antiqui rome horreum vocauerunt. Que oibus in rebus superior alijs italicie prestant habita est. vixit frumetorum. Cere. Helles. alijque per multos. Et non fructibus modo sed et pecoribus. pellibus. lana et cetero.

Cyperus insula a Cethin qui fuit tercius filius Iauantis nepos Iaphet Cethina dicta cum primum eam habuit. Hec inter ceteras insulas celeberrima. rem enim omnium habundans: et veterum diuinis ornata. Et preterea luxuriam plurimum dedit: ob quod veneri sacra fuit. Cypri autem cadentibus rebz romanis diu sub imperio grecorum fuit. Qui post Constantinum apud Byzantium regnauit. Ricardus anglie rex grecos ex insula deiecit cum hierosolimam Classe petisset: eo tempore pestilente delatus pozm prohiberet. Indignatus enim arma que in saracenos parauerat in grecos vertit: eisque insula abstulit. Spoliataque firmiter suorum presidio communia reliquit. Hec diu postea Guidoni lusignano genere gallico: Qui de

hierosolimitano regno contentebatur: eas pmissit. Quia ille ab anglico acceptis sibi et posteris suis vltis in vana tempora obtinuit. Post varias successiones regni ad duos fratres puenit. Quorum alter nomine petrus Classe instructa cum Caralanis et gallicis alexandria egyptiorum inuasit. Ingressusq; vrbe medias diripuit: et quamvis occurrerent maximis egyptiorum copiis: fuge se commiserit. Ingentem tamen pcedat et dissimila spolia reportauit: nec diu postea a fratre interfectus est. Nulla enim sancta regitur regni societas. Cruentus fraterno sanguine rex constituitur. sed neq; ei longo quies fuit. Post hec perpeffa est hec insula magnas calamitates. nunc autem sub domitio venetorum habetur.

Ciboya insula nominatissima qua nostro seculo Hieropontem dicimus in qua ciuitas Chalcis qua quides Cerope. Alij (vt Licet eorum natura libro. 3.) ab Alabanto conditam dicit. Plato vero in thimco Amasim regem egyptum eiusdem vrbis conditorem dicit. Hec cum eiusdem insule metropolitana et celebris atq; pugnantissima esset a Babumeto Stromano Turcorum principe venetis ablata fuit. In ea dype Cerope rex primus Appollinem deum appellauit. Simulacra reperit. Et aras ibidem in stituit atq; victimas inolauit. Ibi etiam preter tres filias et quartam genitricem nomine Phrigiam que inde transiens Phrigiam a se habitata de nominauit. Eam autem calide cepit Babumetus turcorum imperator quarte decimo. kal. Junij Anno salutis. 1471. prodicione cuiusdam thome liburni cum magno epianorum et maxime venetorum damno. Ibi probdolor omnes puberes italicos ibi inuentos acinis palis transigisse fecit. et grecanā gentē sub basta vendere precepit.

Alin galia quas referre conueniat sole infulas infulas quoades ab ora ligurū ad mase filias vsq; disperse. Baleares in hispania contra tarracoenfis littora site nō longe inter se distat vsq; ad euerfionem frugum ciuialib⁹ quondā copiose. Et ex spacio sui cognominib⁹ acceptis maiores minoresq; perhibent: Castellae sunt in minoribus Samo et Nago: In maioribus parinar et polentia colonie. In atlantico quoq; mari vsq; occasum gorgadum sunt insule has incoluerunt gorgones monstra. Et sane ad huc monstruosa gens habitat. distant a contineti bidui nauigantoe. prodidit deniq; Xonophō lampfacenus Parmenopem regem in eas pme auisse. reptalq; ibi feminas aliti pernicitate: atq; ex omnib⁹ que apparuerunt duas captas. tam birto atq; aspero corpore. vt ad argumentū spectante rei duarum cutes miraculi gracia inf do maria iunonis suspenderint: que durare vsq; in tempora exadij carthagenensis. Ultra gorgadas hesperidum insule (sicut Scythos affirmat) dierum. xl. nauigatione in intus maris sinus recesserunt. Formidatatas contra leuam mauritanie tradunt iacere. Quas uba sub meridie quidem sitas: sed proximas occasus dicit. De harum nominibus expectant magnus mirum reor: sed infra famam vocabuli res est. In prima earum cui nomen est embazonia: edificia nec sunt nec fuerunt. Iuga montius stagnis ma-

defant: ferule ibi surgunt ad arboris magnitudinem: earum que nigre sunt: expresse liquores reddunt amarissimus: Que candidae aquas euomunt etiam potui accomodatas: Alteram insulam Iunonias appellari ferunt. In qua paucis ledes ignobiliter ad culmen fastigata. Tercia buic proxima eodem nomine nuda omnia: Quarto loco capzaria appellatur enormibus lacertis plufq; referta. Sequitur niuarina aere nebulofo et coacto: ac propterea semp nivalis: Deinde canaria repleta est canibus forma eminentissimis. In ea edificiorum durant vestigia. Auium magna copia: nemora pomifera: palmeti cariotas ferentia: multa nux pinea: larga mellacea: Amnes syluis piscibus abundantes. Perhibet etia expui et cā vendosi mari belluas: deniq; eas monstra illa cum putredine tabefacta sunt: omnia illic infici terro colore. Iteorq; non penit ad micupat omem sui congruere insularum qualitatem. Cassiterides insule spectant aduersus celtiberie latus: sic dicte a grecis (vt plinius habet) a fertilitate plumbi in capite vero berbiceybi extrem⁹ est noti orbis terminus insula a conanenti septem gentis passibus separatur. Quā tyrij enthebreaz peni lingua sua gadir nominauerunt: De alijs insulis in generali descriptione habitum est in superioribus.

Post insulas famolas maris mediterranei ac altaz descriptionē pauca de latitudine terre subiungem⁹.

Eandem terre quatenus habitatas exstimarunt maiores nostri in septem dimata diuiserunt. Quorum primū ab insula Perce vsq; ad Siensem p milia passuum quadringenta et quadraginta ptingit. A cui⁹ fine secundū incipies in alexandria egypti finit. quadringentis passuum milib⁹ amplius. Tercium in rhodo desinit. Ibi⁹ latitudo tercetis et quinquaginta milib⁹ passuum extenta est. Quartū rhodienfis appellant: et q; trecenta milia passuum latitudinis attribuit. Quintū romanū ducentorū et quiquaginta milia. Sextus ad Bosphorem vsq; amnem pducit. ducentis et duodecim milibus patens. Septimū ad Ripheos mōtes p milia passuum centū et octuaginta quib⁹. Atq; ita oim climatū latitudo sup vices centena cētum quadraginta duo milia passuum completit. Quoadmodum his vsium qui de terre climatibus scriptarūt. Longitudo climatibus ab ortu in occasum protrahit. Latitudo alterius ab altero superatur. Quam ab equinoctiali circulo procul abest. Haud tamē his dimandibus omnis habitabilis continetur. Siquidē longe ultra Perce degere homines et ptolomeus et multi alij prodiderūt. Et vltra septimum climatū quod Ripheis montib⁹ terminatur: magna pars germanie sita est. Et tota Mozegeia: plaga britannie insula atq; biberie. In quibus maxime dies haud min⁹ quā duas de viginthi horas assumūt. Quas in septimo climate terminari quidē tradiderūt: In vero sup equinoctio habitatio sit: Indistinctum nunc relinquimus. hisq; nam temporū prosequentes.

Darius regis et inclita Galliarū vrbs in Senonensi prouincia post Troianū excidiū habuit incūm. Nam parides cum Aenea troya secedens: vnaq; cum francōe hectoris filio in Gallias pfalscens iuxta sequa ne flumini confedit et ibi populum constitūtes a se parisios nominauit. Franci quidē ab origine Troiani sunt: Qui delecto Ilio duce priamo magni dāmi ex forte nepore p pontū euanū r thecorbidas paluces i scythiā puenere. Ibiq; ciuitatem quā Scambriam vocauerē edificauerunt. Quo in gentem magnā coaliuerūt. Manseruntq; romanis vectigales vt alij scythe vsq; ad tempora valentiniani Cesaris. Quo imperante Alanī vexare imperiū ceperunt. Eo tpe libertatē in decēniū imperator. pmisit vt alanozū ferocitatem cōpesceret. Allecti eo puenio scambri arma sumpserunt. et alanos victos bello deleuere. Ideo libertati donati mutato nomie franci appellati: quod antica lingua. siue feroces. siue nobiles sonat. Itali friscos liberos vocāt. Exacto decēniio: cum romani solita tributa repeterēt: franci ob eam libertatem effrenes facti parere recusarunt. Hoc ergo francozū genus cum ex scythia in germaniam venisset: Ibiq; diu con-

sedisset germanicum effectam est. Verum cū crederet imperiū ita et francia aucta est adeo vtrouta gallia ferme et magna germanie pars a montibus pireneis vsq; ad pānonie terminos franciā dicitur. Nam quicquid franci sūberat frācia vocabat. Et in duas partes diuisa fuit. Nam quod est gallic. occidentalis francia dicebatur: quod germanie orientalis. Hec gens sub Carolo magno romanū imperiū meruit. Qui afflictam lambartico bello sedem apostolicam cōsolatus est. Sunt multi qui francos eos solummodo esse volunt. Qui circa parisius habitant. Et illis datum imperiū esse volunt quos rectus francigenas quis appellauit. Que vrbs p tempora a regibus habitata in maximā r potētissimā euasit ciuitatem. Cui postmodum Carolus cognomēto magnus ob loci comoditatem imperiali diademate suscepto romanozū vniuersale dynnāsiū condidit. Et a dyonysio Ariopagita episcopo ab aplis eo vna cum Ruifrico et Eleuterio dyacono predicationis gratia directo: sacrum xpi euangelium suscepit. Et ibi coronā martirij sustinuit. Denaf hec ciuitas clarissima reliquis bathildis regine: et Auree virginis aliozq; plurimozū martyrum.

Parisius

Maguncia Metropolitana vrbs Germania: Eam a maguntio quodā Troyano incitium et nomen tempore troyane cladis habuisse Carinus in cronica tradit. Nec inter belgas Germanie ciuitas est. et rheni rippas attingit. Samā ē? dare auit Drusus nero germanicus. cum bellum aduersus germanos tras rhenum ciuitates gessit: Et ex fractura equo super crus eius collapso. xxx. die qua id acciderat mortuus est: Corpus ei? a Nerone fratre q̄ nuncio valitudinis euocat? raptum accurrerat. Romanam deuectum: et in C. Julij tumultu receditus de mole drusi circa rhenum tactus et aliq̄ mentionem faciunt. Hoc manifestant Maguntie drusilatum et alie antiquitates. Quidam a paulino pompeyo Romanorum legionis in germania duce sub Nerone imperatore perfectam dicunt. Quis ciuitatis archiepiscopus ad Imperatorem romanum eligendi prestat suffragia: Habet hec vrbs virum sanctissimū Albanum martyrem. ¶ Prope hanc ciuitatem Frankfordia nobile emporium est: in quo superi cum inferis

germani cōueniunt bis singulis annis. Ibiq̄ imperator elegitur ex veteri consuetudine. Eas autem plabitur. baud ignobilis annis quem moganum vocant. Ptholomeus hunc flumini obrigma appellat. Qui superiores germanos ab inferioribus eundem diuidere affirmat. Ne q̄ alius flumini est que eam diuisionem apertus q̄ moganus efficere possit. Et bodie quidē inferiores germani vsq̄ ad Maguntiam procedunt. Abinde superiores vocantur. ¶ Moganus vero ex montibus bohemic vicinis ortus de regione Moguntie in rhenus exonerat. Ob quā rem non defuerunt qui Moguntiam a mogano fluuio dici crederent. Edes autem amplius sine more romanoū Moguntie: et basilice ornatissime cum arce episcopali. et plura memorie digna in ea videntur. Et aliqua propter bella de uastata.

Maguncia

Linea Christi
Boos

Boos 5825

Boos 5875

Boos 5925

Boos 5975

Begnum Iaccedemoniorū oritur vbi primum regnauit Euristens et regna-
uit annis. 42.

Euristens

Stielthes

Begnum Corithi-
orum orit vbi
Stielthes pri-
mum regnauit
greco lictator
victoriosissi-
mus. cui se plu-
rimum posse
corinthoides
ret. et populum quo vellet aut vi aut per
suasione pducere imperiū sibi assumpsit

Nota qd hic fit saltus per euangeli-
stas: quo ad boos: obeh. quia ad
minus inter eos fluxerunt. 272. Anni
quod tempus ad vnum hominem refer-
ri non potest. Et ideo hic quinquiespo-
nitur Boos magis ad denotandum tem-
pus qd rem gestam. Nicolaus tamē de ly-
ra dicit qd iuxta veritatē hystorie fuerunt
tres boos sibi vicissim succedētes: sed h
pro solido astrui non potest quia non ha-
bet ex canonica hystoria. Sed hoc est cer-
tum qd inter principiū iudicatus Josue.

quando Salomon accepit Raab. que peperit boos: vsq; ad natiuitatē dauid su-
terunt anni circiter. ccc. lxxij. Vbi tñ nisi tres ab euāgelistis generatōes ponit.
Beth Abobabides genere fuit. Que virū nomie Maalon genere iudeum
ex Berthelem ciuitate natiū accepit maritū. Cui viri pater Elimelech fuit.
Pater noemi. qui famē terre sue ferre non valentes in terrā Abobitarū cū duo-
bus filiis suis migrare. Ibiq; dum cūcta eisde bene pcederēt filijs suis Abob-
bitas dedere vxoies. vni scz Eliehon Epbam: et Maalon Ruth. Transactis
deince. i. 7. annis Elimelech et duo filij ei mortui sunt. Neomi aut amare ferēs
infortunij sui in terrā suā iuda regredi pposuit. Sed ei nūc deserti se ab ea nō
tollerabāt: nūc ipa sine eis phasā nō poterat. Tandē vna remanēte. Ruth ipsa
cū remanere nō potuisset. Neomi socia sociā sibi duxit in Iudēā. Cūq; in bethle-
em ingressi fuissent Boos Elimelech cognatū suscepit eas in domū suā. Proce-
dente deince tpe Boos cū didicisset Ruth vxorē fuisse cognati sui defuncti: et ipse
sine vxore esse: scdm legē Moyfi duxit. Quo facto post annus peperit ei filium
Quē Neomi socia sumes suo cōsilio vocauit eus Obeh. eo qd in eius senectute
nutratur. Inde et ipse obeh genuit Jesse ex quo natus est dauid.

Elimelech

Noemi

Maalon

Ruth

Boos: nūc

Linea pontificū

Zaraya

Abayron

Amarias

Abayron

Fri quattuor in linea pontificum: nō fuerūt summi sacerdotes. sed Sadoch abaythar de sacerdotio qui fuit vltimus de linea ythamar.

Ep̄te illegittim⁹ princeps latrocināti. fact⁹ est dux exercit⁹ a gala yridi: svt pugnaret contra amonitas. ⁊ missis pri⁹ nūciis Iep̄te ad regē amon: ratio ne offēdens iussit eos vsurpare velle terras eis a dño concessas. cū nollet eis au dare facto voto de offerendo qđ ei p̄mo occurreret de domo reuerētī cū victoria accessit cōtra amonitas ⁊ debellauit eos. Cui reuerenti occurrēs filia virgo euz tympano: vt votū seruaret ymolauit eaz. fuit⁹ in vouēdo. impi⁹ in impledo. Iu dicauit aut⁹ Iep̄te israel. vi. annis iuder septim⁹. post quē iudicauit. viij. Abesban de bethleem annis. viij. habēs. xxx. filios ⁊ tōndē filias. Post quē iudicauit. ix. Abayalon zabulonites annis decē. Iudicauit post illum Abdon. viij. annis dñs xl. filios iuder decimus.

Carthago vrbs fuit celeberrima i affrica a Cartha oppido (teste Seruio) no Cinen assumptis. Et apud grecos. **ΚΑΡΘΑΓΩΝ** scribit⁹. Cōstructa primū a didone belī regis tyriorū filia: annis septuaginta trib⁹ anteq⁹ roma ipsa cōstrueret vt dicit Iustin⁹ libro. xviij. Que p̄n a bouis corio Byrfa dicta fuit. qđ p̄ illa edificāda tantū loci dido emerat a rege diarba. q̄tum corio thauri regi posset. dicēte virgilio libro Eneid. primo. Mercatorq⁹ solū facti de noie byrsam: Thaurino. q̄tum posset arcūdare tergo. Corū em illud in tenuissimos filios seī cari fecit. quo loco multū arcūdedit vocātes illū locū lingua phenicia byrsam. i. corū: que postea mutato vocabulo Carthago dicta est. Eicō quoq⁹ de natura deorum libro secūdo. Postq⁹ tres hercules declarauit. Quar⁹ inq̄t fili⁹ Iouis et Asteris sororis latone qui Carthaginē filiā genuit a qua Byrfa quā dido cō didit Carthago vocata est. Hec eades teste Plinio libro. xv. naturalis bystorie centus viginti annis romanis emula fuit. Pluries em destructa: Pluries instaurata. fuit aut⁹ hec inclita ciuitas vetustate originis magnitudine ⁊ claritate ante omnes affrice ⁊ byspanie puinciarum vrbes memorāda. Primo autē exādio Scipio iunior magni Scipionis nepos in tercio bello punico cōsul p̄r sex cō tinuis dieb⁹ ac noctib⁹ illā oppugnauit et vltra desperationē tandē ciues in deditionē traxit. petētes vt qđ belli clades reliquos fecerat fuisse saltē liceret. Eo i bello mulierū viginti q̄ngs milia: viroz vero triginta trucidata fuisse referūt: Mas drubal aut⁹ cor rex vltro transfugiēs ei⁹ vxorē. se suosq⁹ filios in mediū iecit inē dium. quod sexdecim cōtinuis dieb⁹ arsit. Et miserū (vt Iuui⁹ ait) etiā victorib⁹ p̄buit spectaculū. ⁊ nūc Carthago sexcētesimo octauo ab ei⁹ cōditōe anno omni murali lapide deleta fuit. Verū postq⁹ euersa fuit vigesimo scdo anno Iclio cecilio motello. ⁊ L. Q. flāmineo cōsulib⁹ rep̄ari iussa est. qua rep̄ata Romani ciues eo mlti deducti sunt. Sed vt idē Iui⁹ inq̄t intra breue tps Ethna vlt̄a solutū flā meos ignes euomes calidis cinerib⁹ erusta est. tecta destruxit. Cui⁹ subleuata calamitat⁹ causa Senat⁹ Ro. decē annis ei⁹ p̄cūgalia remisit. Multas etiā p̄ tpa Bethozū calamitates p̄tulit. Tandē in Thauror nūc⁹ teneuēs regū sedes. ⁊ re gia nūc vsq⁹ habita est. Que et vernaculā lingua Tunicū appellata est.

Carthago

Sine iudice Linea iudicum Septē

Abeslan

Abyalon

Abdon

Sal primus iudeorū rex. Cuius de tribu beniamin filius? duodecimo sacerdotij Samuelis anno a comino in regē electus? Regnavit eius ipso Samuele annis. 26. Sic a principio vir bonus. deinde in iudicia dei cōtēnnes ex rege tyrān et oppressor suorum subditorum evasit. Tandē post multas dauid regi psecutiōnes illatas cū cōtra palestinos in mōte Gelboe Syrie. pvice pugnavit ab eisde fusus et supas suis oibus pēne pstrans. postremo et ipse graviter vulneratus in euaginati gladii irruens mortuus est. Hoc vidēs et armiger seipm interfecit. Dauid se presentate sauli. Jonathan filius ibi p̄sens

maxima amicitia cū dauid corripit ita vt omnibus vestimentis suis faceret eū indui. ascēdēnab autē Saulē et dauid cū poplo in bethlēm cū victoria et choris puellarum cū musicis cantantibus in obuiā eorū. Saul posuit mille. et dauid decē milia. contristatus est et inuidia: timens ne regnum deueniret ad eū. et quadā die psallentē coras eo in cythara: Saul lancea cōstitit eū transigere. postea autē fecit eum tribunū sup gentes armorū. promissitq gladiū dauid dare sibi vxorē filiā suā Michol: si ei afferret centū p̄p̄cia philistinorū: scz eos occidēdo. intēdens ex hoc mortē dauid inferendā a philisteis. q̄ assentiēs amulit ducta p̄p̄cia: occidēs illos in bello iusto: qz inimici erāt populi israel. Jonathan autē valte diligēs dauid v̄bis suis reprecant eū p̄i suo sauli: quē q̄rebat occidere. Et cū in bello habito p̄ philisteos: Dauid fecisset plagas magnas in philisteos: Saul iterū cōstitit hasta sua cōfigere dauid sytharizantē corā eo: Sz dō redimant ictū: fugientēqz ad domū cū saul misisset satellites ad capiendū eū: occidēdū Michol vxorē suā nūciavit ei: et emisit eū p̄ fenestrā. Cūqz nūciatū fuisset sauli qd esset i aiorib cū Samuele misit ap̄ paritiores vt caperet Dauid p̄sres et varios tribus viab. q̄ cū veniebat inueniēs p̄bantes cū samuele et dauid. et ipi cū eis p̄babant laudātes deū. demū ipse saul accessit: qui etiam simul cum illis p̄phetauit nudus se expoliens.

In iudicatu illorū triū scz Abeslan Abyalon: et abdon: tpa q̄ta fuerit et t̄reo. Am̄l notabile actū est tūc in israel. Sz nota qd istū Abyalo. lxx. nō h̄it nec enī am tps sine iudice suprapositū. h̄ ista tpa assignat Josue qd nō b̄ tps sp̄aliter d̄i stantū. scdm̄ hebraicam veritatem. et ita concordās sup̄p̄tationes annorū n̄r

Quēlibet alioquin errabis.

Syracūā vsus cū vnica nauē fortē grā ad insulā in q̄ magna Circes dñā pulcherrima q̄ filia Solis dicebas habitauit applicuit et iramit. Ista p̄ icantatiōes carmina miscuit quēdā pocula: p̄ q̄ oēs bibētes trāsmutati sūt sic voluit a nā hūana i bestias. An̄ statī societatis porrexit de potatiōe sua. vñ et aliū mutauit in ap̄rit

Linea potificum

Beli

Phinees

Ichitob

Ichimulech

Sibyathar

Eli belii sacerdos iudei. habuit hos duos filios scs. Ephraim et Phinees. et quia in arguendis filiis tepidus fuit. ideo reprobatus fuit a domino. Audita qz strage filiozu et Archam captā a philisteis de sella cadens. fractis cervicibz expiravit pze colore dum oco z nonaginta vixisset annos.

Samson duodecimus et vltimus iudicu israel Iudicauit annis. 20. hic hebreozu fortissimus fuit patri suo Manue nasciturus p angelu fuit annuiciatus Nazare. vroz ducta in thannata pabola de leone conuiuia pposita. et per dolum mulieris soluta. cu legeres hostiu incendisset. z mille viros mandibula asini aqua dante trucidasset. Tandem dolo dalide rasis crinibus a philisteis captus. Kenans crinibz concussa domo plures stravit mortuus qz viuus. Cocussis em colummis tota domus sup principes vniuersos cecidit et tria milia hominu extinxit. inter quos z ipe vna cu eis defunctus est. Ceterisqz fratres ei sustulerunt corpus z sepe licuit in sepulcro patris sui.

Achitob filius Phinees filij belii fuit pater Achimelech que passit Saul cum omni domo sua. ppter dauid vt patet sup.

Dicit samsonem iudicauit Eli. qui et sacerdos et a digniori sacerdos est nominat? no iudei. Traslato ergo sacerdotio a filijs Eleazar. hic primus de filiis ythamar arripuit. forsitan ipemet factus iudei sacerdotu ad se transiit. Cepit aut iudicare anno ab exitu de egipto. ccc lvi. etatis aut tercie id est ab Abrahā d ccc lxi. mundi vero bis millesimo. d ccc ix. Et iudicaui annis. xl. hui? tpe origo hystoria ruth de q sup.

Samuel sanctissimus pphetā domi hebreozum sacerdos et iudei post hely sacerdotem dei populi regit annis. 40. hic helchane z Anne vrozis ei? filius fuit. Cui helcana habuit duas vrozis: scs Annā et Phoenēnā. Anna aut sterilis erat. sed tamē magis a viro diligebatur. Phoenēna vero secūda propter quod exprobrauit anne de sua sterilitate: sup quo contristata valde accessit ad templum orans et votum faciens pro filio obtinendo. Et cum reprebenderef ab hely sacerdotē: qz vt ebria oraret: illa humiliter exauisuit se iudicis suam afflictionem. Exauisuit aut coniunx orationem anne et dedit ei filium masculum scs Samuelem pphetā que ablactatum obtulit eum domino ad tabernaculum dei. et ibi misit eum ad seruiendum in eo. Qui a puericia vsqz ad senium digne domino deo ministravit. Qui tandem cum iudicasset israel annis quadraginta. Secūdo ante obitum Saulis anno diem suum obiit. que singuli ex pplo israel tanqz ppiu fleuere parentem eius aut corpus in Ramatha sepultu fuit.

Linea Iudicum

Bamson

Hely

Bamuel

Neapolis

Neapolis vrbs vetusta atq; p̄clara Campanie: olim parthenope dicta. Cur⁹ origine Tit⁹ lun⁹ iocra-
tio cōfule caprā fuisse. p̄lepolis fuit haud p̄cul. vbi nūc Neapolis ē duab⁹ vr̄bū⁹ itē
p̄pulus habitabar cumis erāt oriūdi. palepolim⁹ quā tenerēt greca dicit infra lun⁹ a publico plu-
ribus societatē aurelii mutui. Quidā tñ scribit eā regiā ciuitatē a dyomede rege in littozib⁹ maris cōditaz
fuisse. Que postq; romanis se s̄bicat: eisdē alijsq; principib⁹ ⁊ dñis fide semp seruauit. Lun⁹ q̄s dicit Nea-
polim auxilio nolanor⁹ romanis deditā fuisse. Vbi vero sūt semp postea Neapolitani erga romanos ⁊ alios
dños cōstātissima fide. Primū romana republika canensī clare cōsternata cū ad hieronē iam hyeme imperi
dente cōstitueret bellū neapolitam legatū romā uenerūt ab his q̄draginta parbere auree magni p̄deris in cu-
riam delare. q̄s quidē senat⁹ cōtra morē suū accepit. ⁊ neapolitanis gr̄as egit. Cūq; banibal Neapoli sumi-
moie potiri q̄suerit: Neapolitani in romanor⁹ p̄tib⁹ p̄stiterūt. Floruit autē semp postmodū neapolitana vrbs
romana re sub cōsulib⁹. ⁊ pariter sub p̄ncipib⁹ integra adeo vt apud eā graues viri animoz ⁊ curis laxamē
tum quereēt. Et discoli lasciuie diuersozū. Suetoni⁹ de nerone reuictus ē greca neapolim. q̄ in ea primū
artē musicā pulerat. albis equis inuolūt disiecta p̄te muri. Sed ⁊ viros videm⁹ lris celebratos. Virgilius
dñi. Lunū lunū aliqñ. ⁊ horatū Neapoli moratos fuisse. Et Serui⁹ assentit virgiliū scripsisse Georgica nea-
poli quā parthenope appellauit: francisq; p̄s petrarca p̄stanti vir ingenio. a Roberto rege neapolitano
sallicana oriūdo p̄gene rogar⁹ Neapolim bis se cōtulit. Sed a trecentis annis atra regia dignitate insigni
ra. Habet nūc neapolitana basilicas. menia ⁊ arces ⁊ publicas ⁊ priuatas edes sup̄bas. ⁊ ceteris italie ma-
iorib⁹ cōparadas. In q̄s p̄clari⁹q; virginis clare mōsternū. qd a sancta Aragonie regina Roberti regis
incliti vrozē edificauit. facile oīa italie mōsterna antecellit. Eiq; primū esse videt sancti Martini extra vr̄bis
menia Lartusiēse cenobiū edificij magnificētia pulcherrimū. Lōstāt tñ arcē vnā. Castellū nouū appellatus
mari imminētēs Alphonſi regis laude ⁊ memoria dignū op⁹. Ceteris q̄ italia nūc extrā veterib⁹ siue nouis
opib⁹ monumētis ⁊ structuris p̄ferendū ēē. Si turriū ei⁹ murosq; altitudinē ⁊ crassitudinē ⁊ pulchritudinē
nem. siue aulari cabiliūq; ⁊ singulari ei⁹ parciū amplitudinē ⁊ ornāmētā penit⁹ cuiusmodi reus existimet.
Vesum⁹ q̄s mons cāpanie. ab omī alio mote solut⁹: Neapoli ad q̄mroz milia passūū prim⁹: Vniuersi oliue
tis ⁊ quibūsdā fructiferis arborib⁹ refert⁹. S̄ p̄ceteris vni vbertate admirabilē. qd iam grecū vocāt. Eru-
ctant qñq; cineres ⁊ incedia in formā pumicearū arenarū. Ita vt ex illis campi vsq; ad arborū cacumia intru-
muerint. Et p̄tibus Traiani impatoris plinius scōus ex Messanensi classe cui perat ad vscūdū hoc specta-
culum propius accederet ab incendio absorptus est.

Linea regū assiri
or. Ibatanes

Sub isto factū ē exidiū troye forte prime ⁊ nō scde.
Erat principalis grecorū ppe hāc victoriā troye greci
bystozias. ⁊ alia facta scripserūt āno priorel scdote
post captā troyā ipe est terci⁹ ann⁹ Abdon iudici israhel.

(Anno mundi. 4025.

Sub isto bella troyana facta describunt regnāte apd
saubenēses dñesteo apud sychomos polifide.
Est Thineus. 28. Rex assyriozū sub quo etiam cessa
uit regnū sychomozū tpe belu sacerdotis cū nongētis
trigintanovem annis regnassent. post quos sacerdotes
eam constituti sunt.

(Anno mōi. 4075.

Essē vel ysay habuit septem filios et duas filias quo
rum nomina patent hic.

Abygail habet vnum filium

Amasa

Linea Christi

Homerus

Homerus poeta asianus omnium grecorum clarissimus de cuius tpe ac vita incerte sunt sententiae. in greca claruit tpe Saul regis israel. hic vt ait hely nandus li. ij. ab Atheniensibus pro insano habetur. Est. eo qd deos inter se belligerasse diceret. Hic etas vt dicit in politrato li. i. leue questione a nautis sibi pposita nō potuit explicare. a quibus dum unpudent? et pdocat? dederet? vix videretur ingenij quasi toricato cōfusions iaculo pssus ad mortē spiritū exaluit. Quæstio aut nautarum hec fuit. Ibat em homer? spaciati in litore maris aspiciens celū vt pte cōsiderandē eleuat? : quē videntes piscatores sedentes in litore adinuicē colloquētes deriserunt. qui cū eos ridentes aspiceret interrogauit qd haberent. qd dixerūt. quorū cepim? nō habem? : et qd nō cepimus retinem? Hermes em in vestib? scrutabatur. Homerus vero dirigēs cogitatum ad pisces cogitabat qualiter hoc esse potuisset vt videlicet nō dum captos haberet pisces: et captos pisces nō haberet. Huius vero quidā eius ex hoc amariatum adeo vt in insaniā versus seipm suspēderit. Vixit aut annis. c. viij. De homerō byssozographi referūt qd ipse virtute pter et etate nō solū poetar sed et philosophorū princeps vocari pteret haberi apud grecos iure meruit. Hæc aut omnes fuit quorū memoria nota est. et oibus ven? et lucidi? quicqd dicere voluit explicauit. Hic de troie captiuitate iuxta numerū grecorū literarū. xxiij. libros hericis versibus edidit. qd opus Iliades nominatur. Alterū quoqz hisde versibus cōdidit ad eandē numerū literarū quod vocauit Odysseam in qua vixit errore sempit. Vixit aut annos centum et octo semper vt plurimum cecus.

Lodus

dilect. et. et. amicitia atqz cōcubitu vltus ex dea venere genuerunt Eneam qd regnauit in ytalīa. Hec ficiat deceptores rudium ppopz confinxerūt quib? sua stupra et adulteria palliarunt.

Anchises Ven? dea

Anchises Lapis moia An fil? a Sibilla propheta pmonit? ciuitatē troianam fore periturā. in nemo ra secessit et solitudines coluit. et armētorū atqz gregū curā suscepit. Circa qot plurimus diuitie antiquorū fuit. Quib? cū apud Symeonē vacaret flumē a venere dilect. et. et. amicitia atqz cōcubitu vltus ex dea venere genuerunt Eneam qd regnauit in ytalīa. Hec ficiat deceptores rudium ppopz confinxerūt quib? sua stupra et adulteria palliarunt.

Linea Regum ytalie

Latinus

Eneas

Ascan?

Eneas anchise fil? Anno sexto principatus Labdon in latū venit hic certe omni forma et elegancia indit? fuit. qd cū patre et Ascanio filio ac Layeta nutrice milis troianis cōsociat? post deletā troiā a grecis relegatus venit in ytalīā cū viginti nauib?. et plurima e illa cōstituit. Hic fertur in coniuge habuisse filiā peniam. et de? habuit? fuit ero: e vulgi.

Odr? ille Delanti regis fil? vltim? rex Atheniensium fuit. septimo et viginti anno principat? Samuelis sacerdotis anno p? patre atheniensibus regnare cepit. et regnauit annis. 21. Post. ui? mortē atqz ei? filij reges defecere. hic nō regali sed despecto habitu quo ignot? esset seipm volūtate morti tradēs. vt mox te sua pplm suū ab hostib? liberaret. dignū exemplū paucis aut nullis imitandū principib? reliquit. An ob hanc mirā fidelitate a satis doctorib? allegari solet. quasi quēdā figura xpi in eo pcessisset. Hæc cū sciebat qd peloponēses respōsus habuissent a dijs qd ille exeret? haberet victorias. cur? rex occideret in bello. vt victoria haberet exeret? su? accedēs ad extremū hostiū cōtendens cū vno occisus est. Quo agnito peloponēses bellū et veltigio soluit et athenienses liberātū habuit hic certe sic moritur sui vinceret qd suis supans gloriofus vixit. Eodem itaqz defuncto atheniensium republika tandem p magistrat? postea est administrata quousqz solon insignis legislator in duce fuit elect? Reges aut atheniensium a centesimo hebreorū seruitus Anno vsqz ad istū. 4. 87. annis regnauere.

Ete Ascan? fil? Enee ex Creusa priami regis filia scds rerū latinorū regnare cepit. Albani ciuitatē cōdidit. ibiqz regnauit. Unde dicit? est rex albanorū. Postea qz sui diem sunt Albani: et fuit prim? rex albanorum. Illam autem ex oraculo suis albe quā in albo monte cum triginta pullis inuenerat. Et ab istu porrecte in dorso vrbis longam albam appellauit.

Tercia etās mundi

Venecia ciuitas nostro euo cantatissima: emporiū nobile ytalice. terra mariq; potentissima. Quā qui-
dam ab Eneto seu veneto Troyano inciū habuisse dicūt. Troya enī euertā antenor cū in inimus
sinu adriatici maris classe vect⁹ aduenit. Erat cū eo mulatūdo Enetiū: qui seditōe (vt Titus luit-
us memorat) ex paphlagonia pulsi. in quā habitārēt querebāt sedem qui veneti appellati. Prouicia hinc ve-
netia appellata. Longitudo hui⁹ bythiam. Ac deinceps quicquid est agri in padum flumē. Latitudo vero hic
padum flumē. inde alpes: qui ytalā a germania dirimūt: amplexa est. Regioni nomē diu vt venecia appel-
laretur annos supra mille quingentos māsūt. Bello ipsam t qui erāt vicini Lūsalpini galli. t qui venerunt in
yitaliā germani septennumero inestitūt ac populati sunt. Qm̄ vero scūssim⁹ Athila rex hunorū fuit. Is cum
magno creratu veniēs oppida expugnauit multa vi capta succendit. quedā funditus diruit. Tum illo rege
padua capta t succensa. Aquilegia t aluinū euertē. Primates nomis veneti vt pestem hanc fugerēt se se ac
quos haberēt liberos. cōiuges. fortunas in proximās insulas consulērūt. Et veneciarū ciuitatē p regione
appellarūt. Aquilegenses igit gradū Lōcor dienses cōdidere crapulas. Alinates sicut urbē suā in ser por-
tas diuisam habebāt. Ser q; in stagnor insulas opida cōdidērūt. Torcellū. maioribz burianū. amozaciū
Cōstāciaci et aimanū parauinorū pars Rūū altū. et postea dorsus durū. Monte silicenses adeustā metiba
maucū. Albiolam palestrolā. Et fossas Elodiam. Venetos quoq; troiana stirpe ozos esse auctor est Caro.
Primi ei⁹ urbis magistrat⁹ tribuni fuerūt. venū ciuitas libero iure et ad imperandū nata. cōtinuo rei mariti
me studio pollere cepit. breuēq; ei⁹ opes intantū vt mari terraq; finitimus terrori essent. Procecente tpe corz
imperium ad ortū pparari cepit. multaq; in dalmatico sinu. Epiro et vniuersa grecia quas prouicias pene
omnes breui tempore sue ditionis fecere. Et in ora pontici maris non pauca gessere. moxq; ad Tanaym vs
q; veneta arma promota sunt. rursus et in Syria per se nō pauca. multa quoq; sociali bello ab his gesta refe-
runtur. Nota sunt friderici imperatoris tempora que nauali prelio ad apostolicę sedis obsequiū retraxere.
Creuit autem ab ipso conditōis incio veneta ciuitas cum a potentioribus ditioribzq; olim regionis ve-
netę. fuit a principio habitata. Porro ducalis sedes primū i Eraclea. deinde in methamauco. Postremo in ri-
uo altum consensu omnium translata est. q; tutus esse locus hostili a manu. t condendam ad ciuitatem mari
mam omnium cōmodissimus videretur. Que autem mediterranea prouincia fuerat. Ea ciuitatibus euertis

mutauit nomen. Nec deinde uenecia: Sed pars nomen lombardie accepit. Pars marchia tarusana. Pars fori iulij patria. pars bystria appellata est. Insulis uero quod regionis fuerat antiquū nomen mansit. et eius plures essent Genecie appellare sunt. Et nūc ciuitatis vnius nomen sorte sunt. Ea igitur in intimo adriaci et maris sinu sita. Ad annum salutis quiquagesimū sextum supra quādringentum condita fuit. quo anno Attila rex hunnorum aquilegiā diruit. Harles iustiniani imperatoris dux aduersus Gothos ecclesias sancti Theodori et Seminiani in uenecijs edificauit. deinde patrum scda transmigratione in stagnum ueneciarum confugientes. Riuum altum impleunt. Et oliuolense castrum vbi nunc castellanum est episcopus condidit. et sancti martini et sancti Jobānis in bragula ecclesias construxerunt. Variasq; basilicas celeberrimas. Cuius postea edificauit ad octingentesimum et vigesimum septimum salutis annum. Iustinianus dux ueneciarum anno scdo beati Marci corpus ex asia est delatum. Anno sequenti cum frater eius Jobānes in ducatu successus esset. Ecclesia sancti Marci edificata in celebriori urbis loco. vbi preciosissima et pene inextimabilia recondita sunt dona. Augebantur enim indies ueneciarum opes mirabili incremento. Nam ad annum quartum de duodeces centeno ueneti francis bello sociati urbis Constantinopolitane dominio fuit potiti. Postea pons ruoaltu subleuus est constructus. Ut autem pauca e multis narremus. Situs urbis potius mirari q; digne laudare possumus. Urbem e medijs vndis surgentem adeo humanarum rerum eximiam autem mari contiguam ut omnes omnium generum merces exapit. Cum interea illuc oportuna flumina accedant. quibus fruges et alia vite necessaria e mediterraneis locis asportant. Hinc illud fieri dictu mirabile ut in qua urbe ferre nūc gignitur in ea omnium copia eruberet. Taceo domorum amplitudinem. Turres p; cellas. sacratissimarum edium ornamenta. Et e medijs vndis recta surgentia vix ipsis qui non viderit credenda. Quae poetarum quispian non absurde dixerit. manibus fabricata ciclopum. Quid naualia adducas et in naualibus immensam innumeratamq; classē: quid conscriptorum patrum numerum ordinem morus sanctimoniam: cum eorum optimates iam ferme anno milleesimo imperent. ac benignos omnibus et liberis sinus aperiant. Ideo concludere libet de tali felici ciuitate optimis auspicijs nata. Ante igitur saluos fluctus formica marinos Ebibet: et totū testudo circuet orbem: Venetum ruet imperiū sanctusq; senar.

Padua uerbo ytalice uenitissima celeberrima. quā antehores Troja pfugū cōdidit virgultū testat: hic tamen ille yrbem patauī sedesq; locauit. Et tū lūius decus patauinorū idem seriose narrat. Antenor em̃ p̃ medios aduios illiccos penetrant sin⁹. ⁊ regna liburnorū ad intinū adriatici pelag⁹ accessit. Expulsi euganeis q̃ ea loca tenuerūt urbē cōdidit padauū. Cicero aut̃ in philippij patauī nos romāis fuisse amicissimos dicit. qui rem i publicā difficilissimū tēpibz armis ⁊ pecunia iuuerūt. Fuit aut̃ postea padua p̃flicissima scāte R. p. rpa romanorū colonia nō eo modo deducta quō ceterē deducebāf̃ deducti nouis pplis in colonia: sed datū est paduanis ius lacij in designatis romē magistratib⁹ ferēdū suffragij ius habere. Nullā aut̃ edificiorū pulchritudine p̃sertim publicorū in ytalīa sibi silem eē tenent⁹. Vnt̃ em̃ noua q̃cūq; in ea nūc extat vel publica vel puata qm̃ Attila rex hunorū ferro igniq; inuicitat relīq̃t: Instaurata a Narsee eunūcho ⁊ rauenāb⁹ logobardi dem̃ incēfās deuastarūt. Auctarū est mirabili incēmeto p̃ karoli magni filiorū nepotūq; impij rpa. quousq; friderici primi tēpibz Ecclīus tirānorū oīm crudelissim⁹ cā sibi subegit: ⁊ innumeras ecclē ac p̃scriptiōes ciuiū pergit. Charranēfēs dem̃ sub capitaneat⁹ titulo rerum in patauio potit⁹ sunt qui cā yrbē paulopl⁹ min⁹ centū p̃ varias successiōes possēssas opulentiore ornatoresq; reddiderūt. Nā gens nobilis Charranie opa maiori ex pte exatata orna

taq; fuerūt mema. q̃bus triplici circuitu ⁊ muro patauū cōmunif. Et licet p̃ eam Liman⁹ fuerit relapsus. multis tamen variisq; fossis magnorū in genti ope manufactis aque arcū yrbē ⁊ p̃ diuersa agri loca ornāmēto yrbī cōmodoq; ab eisdes Charranēfīb⁹ fuit p̃ducte. et arx in yrbē munitissima ⁊ pallaciū facile i ytalīa p̃maris. Et varia eorū opa. Deimne q̃r⁹ impator germanic⁹ Cathedralē patauij eccliam q̃ erat edificauit. Preteritozūq; q̃ nullū in orbe pulchri⁹. qd̃ postea casu crematū: speciosi⁹ ueneti p̃struerūt. Et ossa Petri lūij in cōspicu locū collocarūt. Est in ea insigne cui in ytalīa rarissime sūt siles bti Antonij basilica. Est ⁊ in ea Justine ṽginis templus qd̃ fuit. S. luce euāgelistē. p̃slocūm rē. corpa cū diue Justine reliquis qd̃ iouis rēplis fuisse asserit. nūc mōsteriū aplissimū ordinū diuī benedicti dicatū. In ipa q̃s gymnasiū h̃r oīm italie celeberrimū. vbi sūt ecclē aplissime studētū qd̃ sūt opes tenuiores deputate. Viros q̃s p̃ter Antū liuij genuit hec yrbis doctrina clarissimos. Paulū iuris sultū. Petrū d̃ Appono cōclatorē sūmū ⁊ mathematicū ⁊ p̃bificū. Cur⁹ p̃clarissima scripta ad cōmunē boīm vtilitatē maxio i bonore sūt bita. Albertū ordīs heremitarū theologū et declamatōrē celeberrimū. Stellā. flactur volūsiū ⁊ cōp̃rimos i oī arte excellētes. Amari surus h̃z nauigatōz fluuiū b̃nta q̃ sec⁹ cā fluit. Alucia fusina sexto militario fossa manu facta paduam compendio nauigatur.

De regno latinorum et ytalie

Dalatinorum regum prouincia illam fuisse dicim⁹ quā nūc Campaniā appellamus. Et hec vna ex decem et octo regionib⁹ habitata est. que certe plura habebat loca a ceteris regionib⁹ frequentata. y. lūm⁹ et Cirgilius cōtestati sunt. sed cum plus iacture in ea q̄ ceterarū sit factū. euenit ut nūc aliqua regionū ea sit incultior. aut infrequentior habeat. Hec ideo latina appellata est. quia Saturn⁹ cretensium rex Iouis filij arma fugiens in eisde locis latuit. quod virgil⁹ in. 8. his versibus posuit dicēs. Prīm⁹ ab Eibereo venie Saturn⁹ olympo. Arma iouis fugiens et regnis exul adempt⁹. Is gen⁹ indocile ac dispersum mōtibus altis. Composuit legeq⁹ dedit lacūq⁹ vocari Saluit. his qm̄ latuisset tutus in oz⁹. Eius tamē magnitudo a principio angustissima fuit. Serui⁹ autē dicit Latinos pprie appellatos fuisse eos q̄ intererat viscerib⁹ Alban⁹ montis. Fines vero hui⁹ regionis latine nūc campanie nūcupate a maritima parte ab hostijs Tiberis inaspiūt. et in Layeta vrbe terminant⁹. vbi sunt ciuitates exantes et dirute vic⁹. Ostia Sinuessa. Ardea Terracina et Careta. Et insule poncia et padana atq⁹ mōs Circe⁹. In mediterraneis autē velut Arina olim ciuitas anagnina. prenestina. tyburtina. Tusculū et alba olim ciuitas et qua alban⁹ reges. In hac igit⁹ regione fuere ppli qui aborigine rutuli. Volsci. Hernici. Etrusci et Marsi dicebant⁹. Magnū em̄ hec regio habet circuitū. Ianus autē pater et deor⁹ de⁹ cognominat⁹ vir vniq⁹ p̄human⁹ bonusq⁹ atq⁹ summ⁹ hospitalitatis cultor ex orientalib⁹ venies regionibus primus oim̄ in ytaliam regnare cepit. Is inter cetera virtutis sue opera Saturnū nō modo benigne suscepit verū etiā cum eo regnum partit⁹ est.

Italiam quippe Europe regio est oim totius orbis celeberrima. que a bobus nomen habuisse existimatur: vnde etiā Plato in thimeo Tauros vocauit italos. A quor⁹ multitudine pulchritudineq⁹ ac feru⁹ italiam dixit. Est autē hec regio in forma cruris inter adriaticū et thuscū mare. siue superū et inferū: et a iugis alpij: dorloq⁹ apennini mōtis porrecta: se paulatim attollēs vsq⁹ ad reginū venicē et litorea bruni⁹ extendit. in vltimo sui in duo scandit cornua. Quor⁹ alterū Joniū spectat mare. Alterū siciliū. in extremitate Rhegium opidū habēs. Et longitudo ab augusta preetoria que in alpino fine sita est. et p̄ romas capuāq⁹ porrigit vsq⁹ ad oppidū rhegiū (Solino teste) decies centena et viginti milia passū colligit. Latitudo vero quadraginta decem. Vbi maior latitudo. Vbi vero minor centū triginta sex. Habetq⁹ vmbilicū in agro Rheatino que dudum ex latere maris superi Rubiconem fluius pro finibus habuit. Dicta est autem prius hesperia ab hespere atlantis fratre. Deinde Venetia ab optimovino quod ibi nascitur. Postremo italia ab italo Sciuilorum rege dicta est: qui venit ad hec loca. In quibus et habitauit et regnauit. Hec regio nullis terris cedit siue agroz vbertate siue armor⁹ gloria. habens vrbes celeberrimas.

Nomina et ordo regum latinorum et ytalie.

Janus	1	Siluius	8	An. 29	Liberinus	15	an. 8.
Saturnus	2	Eneas filius	9	an. 31.	Agrippa	16.	an. 40.
Picus	3	Latinus	10	an. 30.	Aremulus	17.	an. 19.
Faunus	4	Alba filius	11	an. 39.	Quentinus	18.	an. 38.
Latinus	5	Egypt ⁹ filius	12	an. 24.	Procas	19.	an. 23.
Eneas	6	Capis	13.	an. 28.	Amulius	20.	an. 44.
Ascanius	7	Carpentus	14	an. 15.	Numitor	21.	an. 1.

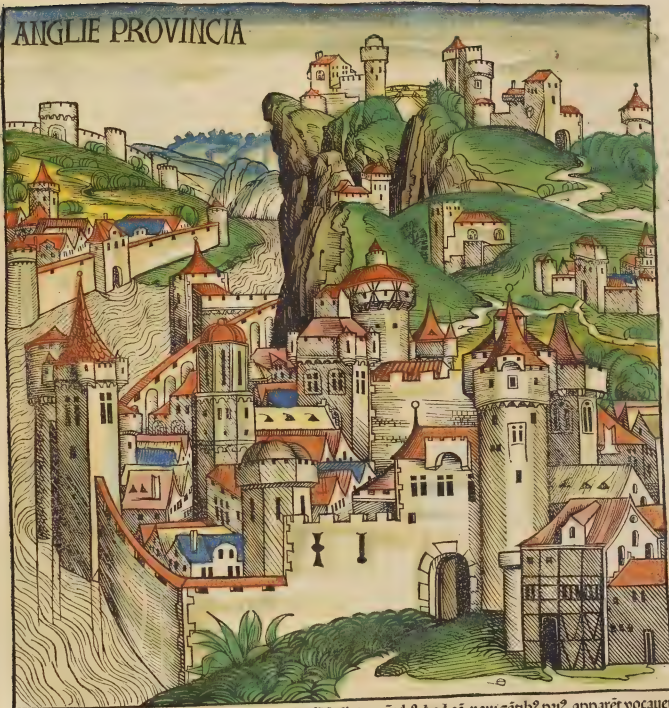
Pisaram Etrurie insignis ciuitas his temporibus (ut Strabo refert) a grecis et pisa. Et. badie ciuitate uenientib⁹ incitum fumpfit. Nam seruus sic inquit. Quidam ex ea et Elide ciuitatibus uenerunt. et pilas in ytaliam condiderunt. quas sic ex pristina ciuitate uocauere. Eam enim urbem uetustam et gestarum gloria claram ab Alpbeis originem habuisse Virgili⁹ dicit quom ait. Idos parere iubent Alphee ab origine pise. urbs etrusca solo. Et plinius. pilas inter auximum et arnum amnes a pelope et territanis greca gente ortas asserit. Iustinus uero dicit. pilas in liguriis grecos auctores habere. Et lucanus in primo. hic tyrinbena uado frangentes equora pise. Decigitur ciuitas quous infelix nunc sit habita ypothe que florentino populo grauisissima subiaceat pressuris. olim tamen potentissima fuit. florentibus autem romanorum rebus nullum habuisse potentatum inuenimus. Postq^{ue} uero maritime urbes etrusce. hinc luna inde populania delecte fuerunt. quiescentibus per Karoli magni filiozum tempora ytalie rebus eam qua postea habuit potentiam assumere cepit. Quibus tem

poribus et deinceps multos prestatissimos habuit maritimo bello uiros: quorum uirtute et prestantia mirummodus aucta fuit. Quo factum est ut inter etruscas urbes. et belli gloria ditissis atq^{ue} potentia principatum obtinere promeruerit. Et multas insulas atq^{ue} ipsam quasi hierusalem suo domino subegerit. Sed ab annis septuaginta postq^{ue} ea ciuitas florentinis subiecta fuit infrequens populo opib^{usq^{ue} extincta penitus est reddita. Pise tercio eugenio pontifice romano ornate fuerunt. Ea etiam nunc superbissimis edificijs et pontibus super Arnun flumini positis exornata plurimum est. Habet inter cetera hec ciuitas Templum diue virginis dicatum. et claustrum toto orbe celeberrimum qd campus sanctus nuncupatur. Atq^{ue} Turrim caponariam misro ordine confectam. Que omnia uideri et mirari incredibile uidetur. Genuit hec ciuitas inter ceteros Raynerium et Bartholomeum Theologos et Iurispontificij doctissimos ordinis predicatorum. Atq^{ue} Dugutiones gramaticum. et alios multos.}

Pisa

ANGLIE PROVINCIA

Anglia insula quā veteres Albion a quibūdā albis mōtib⁹ qd ad eā nauigāb⁹ pri⁹ apparēt vocauere
 tum Britāniā a bruto Siluij postumi latinor⁹ regi filio albionā insulā quā gīgantes incolebāt supatā
 ab ipō britāniā appellauit. Et h britāniā maior ad minor britāniē differētiā galliās coniungens
 dicebat. Nūc a qdaz anglo potētissimō rege angliā in hodiernū diē appellata est. Hec ei trianglans ē inter
 septentrionē ⁊ occidentē sita. q ab oī pōtētē habet diuisa. Nam a germaniā q sē septentrionē est inapit. Et inter
 galliā ⁊ hispaniā versūs occidentē. prendit. Et iō solin⁹ dicit. Fins erat orbis ora gallia litonīs. nisi britā
 niā insulā nomē pene orbis alteri⁹ mereret. Vñ virgil⁹. Et penit⁹ toto diuisos orbe britānōs. Brit⁹ autē
 cū in britāniā seu angliā māsiōē sibi delegisset ⁊ veshigio sēd⁹ Ramessis flumi⁹ ripas Trimo atem pāditor-
 bem munitissimā. Et qdaz oībus copiis feracissimā ad veterē Troie memoriā recedendā. Hui⁹ buctres ge-
 nuisse filios fertū. s. Locutiū Albaneti⁹ ⁊ Lambē. Qui priō insulā inter se diuidētes. Locutiū natū maiori
 media insula ps obuēit. Nūc ab ipō locutiū postea fuit cognitiā. Et i ea adhuc lundinū ciuitas extare dī
 Urbs mercatorib⁹ ⁊ negotiatorib⁹ maxie celebrata. In q adhuc angliē reges pziapēqz ac senat⁹ ppli cum
 mercatorib⁹ cōuenire v pprimū tradūt. Albaneto vō ei⁹ filio qrtā insula ps obuēit. q ab eo albaniā fuit di-
 cta. Et h scotia nūc nūcupat. Est ei ei⁹ insula in q est angliā scotia supma ps in aglonez versa flumib⁹ haud
 magnis ⁊ mōte qdaz ab angliā discretā. Cambi vero tercio filio cambriā q nūc Thyle dī insula inter septe-
 trionale plagā ⁊ occidentale. q vltima fuerat ex cognit⁹ a romanis. in q estiuo solsticio sole tē canci scire fac-
 ente trāssit nox nulla. brumali solsticio pinde dies null⁹. Hui⁹ insule mariā ps fructifera ē. Abūdāt pecore
 auro ⁊ argēto ferroqz. Efferturqz ex ea pelles ⁊ mācipia. Et caues ad venādū aptissimā. Multī insulis nec
 ignobilib⁹ circūdat. qz hibernia ei⁹ primat magnitudie: paruo a britāniis disiueta fito. Et insule pue Or-
 chades appellatē. Gregor⁹ britūm pōtūser h⁹ nois scōs eo missis Augustino milito ⁊ iohāne mōchis euz
 alijs. pbanisimē vite viuis. pprimū angliā ad fidē puertit. Et in ea dein mlti reges clariorē miracis. Circui-
 tu britāniā pāte triginta octo milia passus septuagita quicqz milias pythias ⁊ ysidorus tradūt. in q spāco
 magna ⁊ multa flumina. preterea metalloz largā variāqz copia. Eozum hystorias Beda optime describit.

Quarta eras mundi incipit a principio dauid: et durat vsq; ad transfuga-
tionem babilonis. Et habet scdm hebreos annos. 484. Sed scdm sep-
tuaginta interpretes habet. 485. annos. Qui dauid primus regnavit de
tribu iuda apud hebreos annis. xlvj. in ebron super tribum iuda: et xxvj. su-
per totum israel. Inchoatur autem quarta Eras in dauid. non q; primus regum:
sed q; primus regum de tribu iuda. qm ei fuit facta expressa. pmissio de xpo nati-
turo de tribu iuda. Hec aut eius patent per totum scdm libru regum etc. An da-
uid audita morte saulis luxit cu suis et ieiunavit. instituitq; carne lugubre. q; rex
israel primus ante eum et dominus eius.

Quid prophetarum omnium princeps Isai de tribu iuda filius. primus
hebreorum rex anno a nativitate abrahe nonagesimo quadragessimopri-
mo hebreis regnare cepit. Et regnavit (omnibus coputatis in hierusalem et
in ebron) annis. 40. Vir quides ab infancie pulcherrimus rufusq; ac decora. sa-
cie. ingenti fortitudine sed animo maiori. Qui preter philisteu gigantem viru for-
tissimum quem ante regni susceptione funda interenerat: etiam in certaminibus
(suscepto imperio) que p subicenis regni suscepiebat. primus ad pericula semper
properabat. Ipse regno adeptu primum hierosolimam obsidens tandem cepit: expul-
sis inde ebananeis et iebuseis Inde omnes palestinos et hostes omni ex parte co-
trivit. Tandem cum predictum tempus regnasset plenus dierum bonorumq; ope-
rum obdormiuit in domino cum vixisset. 70. annis. Sepeliuitq; eum Salomon
filius eius in hierusalem decenter.

Filij dauid in ebron quattuor

Abiaca 5us Sapharias 4us Adomas 3us Absalon 2us Achias Primus amon

Salomō (anno mdi. 4165) Dauid regi et Bersabea fili⁹. scds hebreorum
rex. adhuc vivente patre hebreis regnare cepit. et regnavit annis. 40. hūc
natum pater confectum Nathan pphete viro doctissimo atq; sanctissimo
educandum nutriendumq; dedit. factus adolescens suus ob virtutes domino lu-
bente reliquis suis fratrib⁹ abicenis dauid in regnum pfect. Is hostes debellans
pacem vndiq; obtinuit. deinde templum illud toto orbe celeberrimu extruxit. Tā-
dem cum quattuor et nonaginta annis vixisset valde longevus mortuus est. Cum
eius regibus felicitate excedens. Et sepultus est in hierusalem.

Regina Saba audita fama salomonis: venit a finibus terre audire sapien-
tiam eius. et de omnibus que interrogavit ei satisfecit: Videns ordinem
domus et familie: et audiens sa-
pientias eius multu laudavit eum. Pe-
deruntq; alteri alteri magna munera. fe-
citq; Salomon thronum eburneum ad
quem sex gradibus ascendebarur qua-
re et omnes vndiq; terrarum desidera-
bant videre eius facies. Et quia prophe-
tissa fuit Sibylla dicebatur. quia ppheta-
vit de ligno sancte crucis. et de exilio
iudeorum. fuit enī cultrix vni⁹ veri dei.

Linea Christi
Dauid secundus rex Isrl
Anno mdi. 4085.

Salomon Rex

Quid ex cōsilio domini ascendit cū suis in Ebron: ibiq; in adolecētia sua in regē electus vinctusq; per Samuelem solū sup tribū iuda. Et bysboeth fil' pauli opante abner aut' culo et' face' est rex sup alias. xi. trib' israel: q' regnauit duob' annis. Cōgregans aut' exercitu dauid sub Joab principe exercit' ei' et abner principe exercit' bysboeth ex cōmuni assensu. xij. ex vna pre. et. xij. ex alia luctauerūt adinuicē: et alter alter occidit vno ictu fugientibz bis q' erat cū abner. asael german' Joab persequēs abner nolēs ad pces ei' omittere psecutionē: Demū fuit paulus asael ab abner in inguine auersa basta. et mortu' est. Longa igitur cōcertatio facta inter domū Saul et domū dauid. Dauid pūciens z semp seipso robustior. Dom' aut' Saulis decrefēs quotidiē. Nati sūt aut' dauid in Ebron pmo genit' amon: scdus eliab Tercius absalon. Quart' adomas. et alij de plurib' vxorib'. Abner aut' q' regebat cōmū bysboeth red' argu' ab eo. qz cognouerāt cōcubina' saul. indigna' cōtra eū accessit ad dauid z pmissit ei populi totū isrl' reducere ad subiectionē ei'. Quod cū tractare dispoieret reducta vxore dauid. s. nichol ad eū Joab p'ditoris occidit ipm abner in yltione fratris sui asabel: z fecit eū honorabili ter sepelin associās eademer cū suis. lugēs z ieiunās p morte illi'.

Hic dauid quasi stupor quidā in hūano genere relucet in q' nūq; hec siml' conenerūt. tanta sublimitas z hūilitas tanta. tāta stremitas ac tanta mitas: tam grandis seculariū cura. Tam puras de uora spiritualis cōtemplatio. tor homies p'mere. totiq; lacrimas effundere. In tanta cadere pot. et tale agere penitētiāz. Itaq; sunt ei filij in hierusalem. Salma Sabab. Nathā. Salomon ex Bersabca vxore vrie. et alij nouem absq; filijs cōcubinarum. Hic deniq; regno in pace adepto contra legē Moy si (qua precipit nō dinumerandū esse populū) precepit Joab principi militie sue vr dinumeraret vniuersum populū. Et censu habito. inuenit millemilia et centus milia virozum educentium gladium. et de tribu iuda solum quadringenta et septuaginta milia bellatozū. Displicuit autem deo quod populi decessisset. et percussit israel pestilentie plaga. ex qua ad septuaginta milia de omni israel cecidisse referuntur.

Tu tres prophetabant tpe dauid. Nathan vero fuit filius fratris dauid. et adoptiuus ysay.

Filij dauid in hierusalem nati

Quarta etas mundi

Solomon ascendit in Gaboon vt immolaret in excelsu vbi erat tabernaculum et altare encū Moyses obdult mille hostias in holocaustum. Et apparuit ei dominus in nocte per somnium dicens vt peteret quod veller ab eo. Is postulavit sapientiam ad regendum populum suum. Placuit sermo coram domino et ait. Eius non petieras diuitias gloriam et mortem inimicorum seu longam vitam et auditus es. Pedit tibi cor sapiens q nullus ante similis tui fuerit. ¶ Primum iudicium in quo ostensa est sapientia eius fuit de duabus meretricibus habentibus filios. Quorum vno a matre nocte oppresso contendeat de sup hite cuius esset. Et data sententia per Salomonem q diuideretur in duas partes: rogauit mater vera q totus viuus daretur potius alteri mulieri. Et ex hoc iudicauit Salomō esse illā verā matrē libiqz dari iussit.

Iudicium Salomonis

Templum domini toto orbe celeberrimum Salomon rex anno quarto regni sui edificare cepit. q fuit. cccc lxxx. egressionis israel de egipto. A nativitate abrahe nonagesimus octuagesimiquartus. Et in octauo anno compleuit. Fuit autem edificatum in hierusalem in monte moria vbi abazabaz voluit filium immolare. et Jacob vidit in somnis scalam de celo ad terram. Id autem templum ex lapide albo totum constructum fuit. Cuius fabrica multa arte confecta est videlicet de lapidibus politis mira arte compositis. Eius longitudo cubitorum sexaginta fuit. Latitudo viginti. et altitudo centum viginti. Et cum hac dispositione q a paumeto iuxta terram vsqz ad primum tabulatum erat altitudo. xxx. cubitoz. Et a primo tabulato seu solario vsqz ad scdm erat altitudo. xx. cubitorum. Et ab isto scdo solario vsqz ad tertiū quod erat tecum templi erat altitudo sexaginta cubitorum. Habebat ergo duo solaria inter pauimentum et rectū. Et in quolibet solario et in recto erat ab extra in circuitu deambulatozium. Istud dicitur in euangelio pīn aculum: super quod xps a dyabolo tentatus fuit. Et erat ibi cancelli ante ne inde caderent ambulantes. Et diuidebantur in duas partes scz in sancta ad quē locum primo erat ingressus in templum ex parte orientis. xl. cubitorum. Et sancta sanctorum. xx. Eratqz in medio inter sancta et sancta sanctorū paries factus tabulis cedrinis. Et postea lamis aureis coopitis altius. xx. cubitis. Ante quem velum appensum tenuē pulcherrime intertū. quod scissum est a summo vsqz deorsum tempore passionis. Intra sancta sanctorum erat archa domini facta a moysē. In archa erant tabule decalogi. Solum semel intrabat summus sacerdos in anno in sancta sanctorum infesto propitiationis cum magna solennitate. In sancta autem circa velum intrabant sepe soli sacerdotes in certis sacrificijs ad accendēdas lucernas. Et ibi ex pte meridionali erat candelabzay aureū qd fecerat Moyses cum septem lucernis. Et ex pte Aquilonari mēsa ppositiois. In medio aut erat altare aureū factū a Moysē. sed addidit Salomō. x. alia candelabra eiusde scematis sed maioris quātūtatīs. quinqz ad dextrā. et quinqz ad sinistrā. Et similiter. x. mēsas aureas maiores. Et in medio altare ibimiaminis.

Linea pontificū
Sadoch filius achibor

Sadoch iunior sacerdos in principio regni Salomonis sedere cepit. Hic fuit in numero pontificum octauus.

Achimaas filius sadoch

Achimaas non summus hebreorum sacerdos clarus fuit. rnarum in venerande apud iudeos habitus est.

Achias ppheta

Achias ppheta effectus. peccare fecit isrl pplm ad ydolatriā iducendo. An totū ppli isrl destructio secuta ē.

Semeias ppha compescuit Roboā ne pugnaret contra Hieroboā. et scripsit eor regū gesta. Hic etiam pphauit qn Helac rex egipti diuersa mala fecit in terra iuda anno scz quinto roboam.

Semeias

ut. dā reuenteret in hierosoli
Albo propheta

cū omni domo priā sui vsqz mingentem ad parietem scdm prophete dictum.

Achias filomites ppha pparuit hieroboā qd et regnauit sup. x. trib' isrl.

Hic Hieroboā decē scilicet furas pallij ab Achia ppha accipies et in egiptū fugies. mortuo Salomōe a decē tribub' electi reges titulos aureos costantes in dant nepali posuit ydo-

latra pessum' effectus. peccare fecit isrl pplm ad ydolatriā iducendo. An totū ppli isrl destructio secuta ē.

Semeias ppha compescuit Roboā ne pugnaret contra Hieroboā. et scripsit eor regū gesta. Hic etiam pphauit qn Helac rex egipti diuersa mala fecit in terra iuda anno scz quinto roboam.

Nadab hieroboā regis fili' scds israhelitarū rex incepit regnare scdo anno Hsa regis Jude et fecit malū sic pater ei'. Et percussit euz ba isrla et regnauit p eo scdm pphetiā Achie pphete.

Achias ppha hic ppha uit contra vitulos aureos et man' hieroboā armā i via a leone interfect' ē.

Hic Baasa de tribu israhelitarū rex fecit malū corā dño ambulādo in oibus peccis hieroboā nec audiuit hien pphetas ad eū missas s' occidit eū et ipse a chrede pēp'

Elia baase regis filius qm regū isrl Alū interfect' ē seruus Zamburi

qū omni domo priā sui vsqz mingentem ad parietem scdm prophete dictum.

Linea regū israhel
Hieroboam

Quarta etas mundi

Perusia

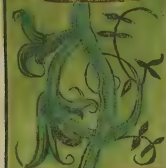
Perusia vetustissima ac nobilis Etrurie civitas olim primaria, sed nunc tertia inter Etruscas civitates nominata: quia Iustus ab adbeis condita fuisse dicit, et ante romam conditas inicus sumpsit: Quis alij Trojanum quendam principem nomine perusium et conditoris affirmant: et ex suo nomine perusium siue perusiam nominavit. Est autem hec sola inter omnes italice urbes felicitatem nacta penitus inaudita. Quae tandem penitus statuta et reze condicione quam ante conditas urbem Romanam: et postmodum roma sub regibus consulibus et imperatoribus et tyrannis habuit nunc retinet. Passa est in varias sed tolerandas agitaciones. Quas romani post mortem alexandri magni. L. postumij consulis virtute in deditores acceperunt. At liuius scribit libro decimo. Nec in Etruria par erat. Illas et perusinos auctoribus post deductus a consule exercitum rebellatum fuerat: fabiusque tuor multa quingentos perusinos occidit. Et si vero per infamissimum trunuratus tempora. L. Antonij P. Antonij fratres Octavianus cesar in Perusia obsedit. famemque raro alias simile audiam Antonij exercitus in ea clausus. et perusini populus sustinere. Et capta urbs dirutaque est. Eam tamen brevi instauratam facit Monarcha menibus potiusque nunc etiam nunc communis ut Idem octavianus augustus. Quam a suo co-

gnomine perusiam augustas (sicut littere cubiles portus inase ostendunt) voluit appellari. Et dirupcionis causam ponit Liuius libro. c. xxy. Est itaque perusia omni ex parte montuosa. Lutus loci condicio ea est: ut nec quicquam munitionis: nec certe ameni inueniri possit. Nam praeceptum videtur rupibus aucta: ita inexpugnabilis est: ut nullis quasi egeat defensionibus. Et licet plurime apud perusinos olim extiterint intestine seditiones: et tyranni aliqui eos opprimerent. nunc tamen libera est. Et optimis eruditissimisque viris et legibus instituta. In ea sunt templa prima gnifica ornatissima. religiosorum monasteria: excelsa civium palatia. Amplissima pauperum hospitalia gymnasia celeberrima. forum cum insigni fonte amplum. Et portus et viridaria optime arboribus coacta. Eius ager olei vini. acer et suauissimorum omnifariam fructuum feracissimus. Baldus in ea claruit. qui cum Bartolo scisso ferratensi Iurij ciuilem et pontificij obtinuit principatum. Similiter angelus et petrus germani. Sed et Cynus consularissimus ante eos perusinus extitit. Et nostra tempestate Bartholus perusinus medicus famosissimus et Perusio originem duxit. Qui padue in gymnasio in primis docendo et dicen do floruit.

Linea Christi
Reges inde

Roboam 2205.

Abba 422.

213.4225

Quia hec tria sanctorum doctorum scripta gentilius bystorias non commemorant ex illa foris causa: quod ad intellectus sacre scripture nihil conferunt. Unde vsque ad sardanapallum vltimum monarchas assyriorum. de alijs intermedijs aliqui nullam faciunt mentionem.

¶ **Ite** Roboas filius Salomonis terti^{us} bebezor rex p^{ri}mo suo in regno: sed non in sapientia successit. spreto naq^{ue} fensio cōsilio p^{er} adolefcentem temeritate cōtūp^{tu} b^{us} p^{ro}p^{ri}is: duas m^{ul}tes renuit. Et dictū est regnū istud iudā. 4. patis suis exi^{ti} bus imperiū Hīfach regis egipti cū inuestisā fuisse iūtur. Ite Roboas habuit vxo res. 28. et cōcubinas. 30. filios. 28. et filias. 40. cuius anno p^{ri}mo scdm cōmēto rem diuisa est monarchia dauid regni iudcorum et nūq^{ue} readunata.

DO YOU

Flier

Dzieli

Deu ille filius anani propbe mittit cōtra baasa
et martirius constāt anio vsq; ad mortē pūlit.

Isti tres scti hyen eliezer ⁊ oziel cuz azaria pphce
tauerūt regib⁹ Iuda scti Azar Josaphat ⁊ Iorā
Iste scti Filii eius filio ex latini ⁊ tercio latino.

Arimo & humo enee nato ex am
rum rege reges sequentes dicti sunt filij. q. t. fu
it in silua nutrit' & venatioe. Dic nar' est post morte
patris: vñ posthum' dicit' Enee. qz post humatioe.
Prius nar' iuxta illud virgilij. Tu posthum' plebis.
Et regnauit annis. 29.

Iste Eneas fili⁹ p̄dicti filij posthumi regnauit
 ānis. xxi. Is latino post se berete relicto expirauit
 et decessit. quare⁹ unde rex fili⁹ roboam ex ma

[illegible]

Latus filius ille regna
uit annis .l. tpe dauid

Iste alba filius fuit Ence
filij filij edificavitq; Al-
bas ciuitate a q; reges albanos
ruin dicti sunt. forte pri⁹ fun-
data. et hic instaurata.

AChis ille regnavit tepe
Roboā annis. xxiij. ca
pi filio derelicto.

Asa ille in principio regni sui ac deinceps in
ambulatio in vijs pñs sui dānd abstinuit ydola. vñ
cussit ethiopes contra se venientes. Venit inq̃ fedu
sus rege syrie bened ab q̃ deo dispuat. in mī
ad cū p̃bām Amāni que incarcerationis p̃ter qd̃ do
re pedu percussus obijt. Regnā autē Asa 2 regu
scdm legē dñi cōp̃elcut egresus est contra eus Za
ethiopia rex cū exercitu ac multitudine innumerabi
Asa cum exercitu suo obtulit dñm inuocant: qui
fuit in fugam Occurrente sibi asari a propheta con

Linea regum ita
lie

Silvius posthumus

Lucas illius

Latinus filius

Alba silver

Achis filius

.....

Asarias propheta

Helya propheta

Abdias

Abdias

Jonas

Azarias filius obeth ppha clarus habetur qui de captivitate predict. Hic egressus in occursum asar regis iuda. et confortatus est in verbis pphie. et eius promptior de dei cultu reddidit animatum. et abstulit idola de omni terra iuda et beniamin.

Samir rex israel delevit domum baasa et statim percussit cum samir et regnavit pro eo.

Dominatio non plueret super terram. Hic passus est a coruo in torrente carith. ubi corui defecerat et panes carnes mane et sero. Et inde vidua sarcinaria de pugillo farine non deficere cuius filium mortuum matri vivum restituit cum pavit. Ipse etiam coram populo israel congregato in more carneli igne descendere fecit de celo super sacrificium quod quinquaginta sacerdotes ydolorum facere nequebant occidit fecit. Et propter hoc cum Jezabel in vitione ipsorum ubique psecutus est. prexit in desertum sub iumpero domini cum angelus apparuit excitans eum ad usus panis sub benedictione sibi allati et exortas ut comederet in cuius fortitudine abiit. xl. diebus ambulavit usque ad morem oreb. inde in damascum veniens. deinde a domino per turbum in celum vectus est.

Abdias vii. de. xij. pphis ponit in figura. dicitur fuisse dispensator domus achab regis israel. Qui cum Jezabel regina vxoris Achab interficeret pphas domini. abscedit ex eis quinquagenos et quinquagenos in speluncas pavit eos. et ideo meruit a domino spiritum pphie.

Achab fecit rex israel super omnes que erant ante cum iniqua regit maxime suavi pessime Jezabel vxoris sue. Qui postremo in bello percussus sagitta obiit. Fuit autem Jezabel filia regis sydoniorum totius malicie prodigium. que occidit Naboth et pphas domini. Ipse vero in perfecta est per hunc et a cantibus comesta.

Melchias ppha de tribu ephraim ortus in morastu. Quia peccante achab sepius arguebat. et ipse predictum mortuum sub Jozas filio eius. precepto valde poenitente iactatus occubuit.

Ochobias rex israel septimus misit ad beelzebub deum accaron consulendum si posset sanari propter quod obiit iuxta verbum helici. Cepit autem regnare anno. xvij. regis iude Josaphat. Extinctus est aut sine filio. cui successit in regno frater eius Joram.

Jonas propheta filius Amathi clarus habetur et simulat predictum que non sunt scripta hic. post hec mittitur ad niniven. ut patet in eius libro dicitur autem quod ipsius helyas suscitaverit a morte adhuc puerum. Is a ceto deglutit. passione christi naufragio figuravit.

Joram Joram octavius regem israel obsedit benedictus in samaria. et meritis helici liberatus est. Ipse autem regnare cepit anno. xvij. regis iosaphat loco fratris sui Ochobias. Sed quod secutus fuit peccatus Jorobas interfecit est a hien cum omni domo patris sui. quous per aliquot annos observatione preceptorum dei et moderatione in suos usus fuisset. Et helicum prophetam in veneratione et precio habuisset. Adobitarum regem fudit et eius civitates subvertit. Et omnia inimicorum spolia consecutus est.

Linea Regum

israel

Samir

Samir et amir

Achab Jezabel

Ochobias

Joram

Hiericho olim regalis ciuitas et famosa. nūc in parua villas redacta. In loco pulcherrimo atq; in val le iordanis sita. Circa octo habēs domos. et oīa monumenta sacroz locoz in ea ferme penitus sunt delēta. legitur dominū multa fecisse in hiericho. Cum eius murus miraculose destruit. Josue reedi ficam maledictionē dedit. De hac hiericho fuit Raab meretrix. Et in ea in domo Zabei xps hospitio fuit receptus. Et hac ciuitate heliscū pphas delūdēs ab vrlis deuorati. Et ppe eam dñs occū illuminauit ꝛc. Fuit autē prope hāc ciuitate olim opobalsami ortus de cui⁹ amentitate scribit. Iustin⁹ abbreviator trogi pom pey. Est nāq; vallis que cōtinuis montib⁹ velut muro quodā ad instar horoz claudis. spaciū loci ducta mi lia iugera nomine hiericho dicit. In ea silua est et vbertate et amentitate insignis. Siquide palmento et opo balsamo distinguit. Et arbores opobalsami formam similem piceis arboribus habent nisi qd sunt humiles magis. et in vinearum more excolunt. Quippe cū toto orbe regionis eius ardentissimus sol sit ibi tepida aeris naturalis quedam ac perpetua opacitas inest.

Hiericho

Quam helias iter faceret cum discipulo suo heliseo: Venientes ad iordanis flumiū percussis aquas pallio helie facta via per mediū transierunt. Quo transacto dixit helias heliseo. vt peteret qd vells anteq; tollere cur ab eo. qui postulat duplicem spiritum eius. id est in faciendo mirabilia et pphetando. Responditq; ei se hoc recepturū si euz videret cū tolleret ab eo. Hermocaoanāb⁹ aut sit apparuit eum igne? cū equis igneis i quē helias ascēdens assumpt⁹ est in celū id ē in paradysū terrestrē. Vbi viū pmanet cum Enoch vsq; ad tpa antiq;v. oīa quē descendet ad predicādū. Heliseo aut vidēte et clamante pater mi pater mi eum? isrl ꝛ aungia ei ꝛc. ac cepitq; palliū helie. qd ei ceciderat. et reuer tens ad iordanē tangēdo ipso pallio sēda vi/ ce aquas diuise sunt. Ibiq; ad pias habitatoz loci sanauit aquas pessimas illi⁹ loci misso in eis vase nouo fictili cum sale in eo: et exinde cū ascēderet bethel: tendētib⁹ cū pueris et di centib⁹. Ascende calue maledixit eos post qd duo vrli de salto egressi lacerauerūt. xlii. ex illis pueris. Hic autem helias thesbites maxi mus pphetaz sui temporis p hoc xps ab ho mimb⁹ est ablat⁹. Cui⁹ sine nemo cognouit. hic mltis miraculis quo adiuuāt claruit. Atq; si cut ignis ardēs tot⁹ erat. Ita et verba ei⁹ qst facula ardebāt. Tandē a dño: vt dictū est heliseo vidente per turbimē in celum vect⁹ est Relicto in eius loco heliseo propheta.

Heliseus ppha

Helias resoues

Linea pontificu

Azarias

Yoyada

Asarias

Fste Benadab filius Tabremmo filij Osyon regis Syrie misit fedus cum Asa rege iuda. et extinguiturbauerit reges Syrie regnu isrl vrs. **B**enadab rex syrie collecto exercitu suo. et. xxxij. regib⁹ eum adiunxit. venit contra Achab regem israel in preliu. et disie p⁹ ppham predictit victoria: quod et factu est illis fugas: Iterum infra annu restaurato exercitu venit rex Syrie contra isrl bellu moues in vallib⁹. dicentibus q⁹ dii morum erat dii isrl: ideo victi prius fuerat. Sed debellatus est exercit⁹ Syrie oculis centu milib⁹ de cis. et decem et septem milia qui remaserat. fugientes in ciuitatem murus ciuitatis rues oppressit eos. **B**enadab autem rex syrie occultis se misit nuncios indutos alio et cingere alperis caput⁹ petes misericordia: quod Achab fecit dimitte liberu. Quod ppheta quidam redarguit in habitu simulato et sub parabola dati alicui in custodia sub pena mortis sic coclusit. q⁹ dimiserat benadab dignum morte. et populus suus israel esset pro eo salicet periturus.

Azrael rex Syrie exigentib⁹ demeritis occulto dei iudicio promot⁹ fuit in reges Syrie vt affligeret filios isrl. Iste est sup quo fleuit belizeus pphans eius futurum rege syrie. et multa mala facturum israel. Qui etiam ppter peccata huius nullus est a dño in omne terrā galaad. gad. ruben. et manasse. et fecit plagas magnas cunctis dieb⁹ Joathas. sed Joas filius ei⁹ dño deo sibi fauente tulit vrbes de manu Benadab filij Azrael post mortem azael.

zacharias

Iste benadab filius fuit isrl. Porro ioas filius Joachas rex israel tulit vrbes de manu benadab quas asael pater su⁹ milerat de manu Joachas iure prelij. nam tribus vicib⁹ p⁹causit eum ioas. et debet scribi p⁹ in fine vt voluit hebrei.

Iste Joiada inclit⁹ fuit et amouit Athalia ne regnaret sup iudam. constituitq⁹ Joas filiu Joam pro ea. Hic solus post Moysen legi⁹ vixisse. c. xxx. annis. Hic etias diuino zelo ductus disposuit vt athalia occideretur in domo regis.

Rasim ille rex Syrie vastauit iudam tpe Achas propter quod obsedit eum Teglarphalazar in damasco. et cepit ciuitate ipm⁹ interfecit: et trāstulit pplm.

Zacharias filius Joiade lapidatus est iussu regis Joab inter altarez templum. eo q⁹ Joas increpauit q⁹ dereliquisset viam domini.

Iste Asarias p zelo legi cōstater restitit osie regi iude volenti sacrificare vrs.

Naboth iezabelutis: cū haberet vineam prope domum regis Achab. Voluit ipse achab et requisit Naboth vt venderet vineam pro orto faciendo. Qui cum nolisset acquiescere ei. contristatum super hoc vxor ipsius Achab Iezabel hoc audiens consolatus est eum. et procurauit per falsos testes ipsum Naboth accusari de blasphemia dei. quo facto. ille innocenter lapidatus est. Et cum Achab iussit ad capiendum vineam naboth. dominus misit ad eum belyam qui prenu-

ciaret ei exterminium eius. et domus sue propter tale scelus.

Linea regu syrie

Benadab

Azael

Benadab

Rasim

Naboth Iezabeluta

Aquileia vrbū quondā ytalie traspadane primaria potentissimāq; atq; etiā pulcherrima a mari aliquātsper semota: no stro etiā seculo penē derelicta: p̄ hec tpa (Larino historico teste) a quodā troyano nomie Equilo e Troya cū alijs pulso cōdictōis sue principū sumpsit. et a se Aquileia noiauit. Vel vt mgt in historijs ait. Aquileia quasi aq̄s ligata cōgnōmentū accepit. Nūc aut̄ p̄ter sacerdotes canonicos numero haud quāq; multos: ornatissima speciosissimāq; in basilica diuie faciēde rei addi tos p̄ter pastores piscatoresq; rarissimos. nulli nūc incolūt ppli. vt yr castellulū rāra olim vrbf nūc possit appellari. Sūtq; et ecclia sup̄ dicta et p̄farchale atriū et muri oppidulo circūducti Et mōsteriū virgīnū deputatū p̄ponis p̄farche operū reliq̄e. Florere aut̄ cepit q̄ tpe primū romanis subigedis barbaris ad danubīū incolētibz manu apponere ceperūt. Cū octauianus Cēsar augus^{us}. Et si maiore belloz prem p̄ legatos admiserant vt illis p̄uincioz esset. In his ytalie p̄b^{us} frequēter obuiat^{ur} est. Nā Suetoni us ait reliq̄ bella p̄ legatos admiserant. vt tam q̄busdā p̄anonicis atq; germanicis aut̄ interueniret: Aut nō longe abesset. Rauēnas vel mediolanū vel aq̄leā vsq; ab yrbe p̄gressus esset. Et in lia cū comitata aborsu facto puēra auisit. Gloriosissime de aq̄leia scribit Iul^{us} capitoli^{us}. P̄retereundū ne illud quidē est. q̄ tanta fide aq̄leie

ses p̄tra maximinos p̄ senatu fūerit. vt fūnes de capillis muliez faceret quom̄ reficeret nerui ad sagittas emittēdas atq; ob idipm̄ in honore maiōnāz senatū veneri calue templū dedicasse. Quāt aut̄ mirabilū incrementū et immēse ditauit aq̄leiam oriētaliū occidētalīūq; mercatoriorū mūtua p̄portatio ibidē instituta. q̄ null^{us} scire aq̄leia loc^{us} alter circa adriaticū mare fuit. in cui^{us} portu et diuersorio occidētales oriētalesq; p̄ cōmūtandis mercēdis coemēdūq; redēdis inuicē reb^{us} cōuenirēt. Hec cū mltō tpe flouerit. Postremo ab Attila rege omniū diruta fuit. Cui^{us} icole vel necias quolātes rē venetā mirūmmodū auxerit hāc aut̄ celebrē ciuitatē euāgelista Marc^{us} dux a b̄to petro ap̄loz xp̄i p̄ncipe i Alexādriā mitteretur nauigatur^{us} naues illic ex more opiret. Aq̄ileieses ad xp̄i fidē cōuertit. Sanctūz euāgelii suūz. Cui^{us} corer manu exarat^{us} sua venetijs nūc veneratissime seruaf. Hermacorasq; et ipe scātus ad marci p̄dicatōz p̄uersus a b̄to petro aq̄leiez ois veneciē p̄thop̄resul instituit^{us} omem eā regit^{us} onē deo nō lucrā^{us} est. Quē Nero impatorz sil fortunatū s̄bdyacone securi percussit. Fuit et aq̄ileieses Chromat^{us} ad quē glōsios hieronimus multa scripsit. Et russin^{us} p̄biter latinis grecisq; lris axco scripsit^{us} vt ei^{us} q̄ extant tū opa. in trāslationes nullis cuiuspiā ecclie doctoꝝ opib^{us} secūdas eloquentia ornatūq; ducamus.

Aquileya

Tarvisii ipsius Marchie Tarvisane ciuitas: et ipsa per hec tempora (vt Sicardus Cremonensi episcopo placet) a quibusdam trojanis fundata fuit. Abiit autem imo potius diuiditur Silo fluuius qui ex ipsius proximioribus montibus erigit. alijsq; vberissimis aquis in ea quasi scaturientibus irrigatur. ac silus in mediterraneis Tarvisium urbem diuidit cuius nomen prior inter vetustos habet plinius. Per tempora vero Ostrogothorum dignitate inchoasse videtur qua nunc habet. Eo qz Lotile pater rex ibide sedes regni sibi constituit. An tota q postea quintus fuit Ostrogothorum rex et qdē pstantissim⁹ tarvisij natus educatusq; est. Postea longobardorum regni initio quom aloum⁹ rex eius gentis primi ytalici esset ingressus. Adleiamq; q lis tunc erat et ceteras regionis vrbes p redino nem cepisset. Tarvisium qz eius incolae deditos tardiuscule obtulissent. spoliare ac diruere cōstituerat nisi felix ipsi⁹ vrbis opus (vt Gregorius scribit) Tar timoratus rauēna orund⁹ regis barbarie sua prudētia et precib⁹ instanti delinisset. Ornatq; fuit ea ciuitas altero prestante epō dermolao barbaro. Qui sicut decebat epm populo magi p

cesse adnuebat qz preesse. Qd aut ab hac vrbe vniuersa regio Tarvisana marchia denominetur factū credo a minorū nomis absurditate vt hec appellatio marchie Tarvisane in ipsa maserit: cum ea in regione sint amplissime ciuitates Verona atq; Patauū. Que semp⁹ et dignitate atq; potestate tam necno et opulētia Tarvisio antecirunt. Longobardi em in ea ytalice parte maxime qua obtinebant regiones habuerunt quattuor a duabus administratas. in quibus nullum successionis ius filijs et nepotibus competebar. beneuetanā spoletanam: taurinensem et forouilensem: duas qz opulentiarū amplitudine superioribus pares. Inconitanam atq; tarvisianam esse voluerunt. Ea affectas legis conditione. vt qui regum aut gentis longobardorum concilij pmissione et decreto impetrasset. eas filijs atq; agnatis successione possidendas relinquendi ius facultatemq; haberet. Nomenq; hunc significans perpetuus magistratus in longobarda. barbarie marchio natus est appellatum. Hec etiam vrbs ecclini et Alberti et germani de romano (sicut patauus) tyrannide non caruit. A quibus innumeras prout calamitates.

Linea Christi

Josaphat

Joram

Ochozias

Athalia filia achab

Jonadab

Anno mdi. 4 2 40.

In hoc Josaphat fecit bonū coram dño. nec legi-
tū eo magna reprehensione dignū. nisi qđ in
pijs regibus isrl' quę pñtū auxilium. omnes effu-
mātos ē terra iuda cōtinuit. Isola quęq; deiecit patrū
q; decerta obseruauit. his em virtutib' beniuolentiam
oim cōsumū principū sibi copauit. Et palestini ei tri-
buta reddere ceperūt. euz vixisset annis sexaginta an-
cor' ingēti pompa in hierosolimis sepulta fuit.

Et sic Capis filius edificauit Capuā in campānia.
Et regnauit annis. xxviii. relinquens Carpeto fi-
lio regnum.

Eoram pessim' (Anno mudi. 4 2 91.) occidit frēs
suos. et ambulauit in vijs regis isrl'. Itē infelix
fuit in oib' et miserabiliter mortu'. Hic de religioso
pfe genit' cedidit ad pfidiā. et fornicari fecit filios
iuda imitat' fornicatōs Achab cui' filiā nōmē atha-
liam habuit matrimonio. Et p athalia vxorē nihil p-
termisit q' nū' aliqd quōtidie noue impietatis effice-
ret. et qđ ad vastationē patrie traditōis antederet.

Carpentus post regem capis regnauit annis m
ginta tempore Josaphat.

Ochozias Joram regis fili' (Anno mdi 4 2 99)
occidit' regū iuda fecit malū corā dño sicut p' ei'
et itati occisus est ab dieu. Hūc regē et duos sequētes
scz Joas et Amasia p'ermittit martheus. q' voluit tan-
tus ponere tres quēdenas. vel q' scdm Hieronimus et
Aug'. Joas accepit vxorē filiā impiissime Isabelis
uxorē filij ei' vsq; ad quartā generatōis dñi de genealo-
gia excludit'. ambulauit em ochozias in vijs Achab
aut sui matris vsq; i quarto regū. ix. ca. Hūc dieu p-
iceps milicie iorā regis Samarie vna cū oī domo ach-
ab obtruncare fecit. Cui' corp' ex ciuitate Dagedor-
portatu' fuit in ciuitate hierosolymoz ibiq; sepultum.

Et sic Tyberius regnauit annis. 9. et q' in tyberim fl-
uerius est. que antea dicta fuit albulā itē ab ec-
cōnōmē accepit. et fecit cū Romul' dñi. q' credidit cū in-
ter deos translatus. et esse numerū illi' flumij. cui' vsus
Romē fuit valde necessarius.

Athalia ista mulier effrata audies mortuū filiū
suū Ochozias surripuit regnū. Interfecitq; omē semē
regū p'eter Joas quē vxor Jorade pñstias filia ior-
am septe annis absconsum nutrit postea a Joradi
ignominiose interpra est cū sepe annos regnasset.

Et sic Agrippa filius rex albanor siue ytalozum re-
gnauit post tiberium patrem suum submersum in
Albulā. regnauitq; annis quadraginta.

Jonadab fili' Rechab clar' habet. a quo stipes
valde religiosa Rechabitarū descendit. Ille est q' p-
phetarū dieu qñ voluit occidere pphetas baal. q' su-
i zelator diuini cult' et marie abstinentie et religiosi cū
filijs suis. Mora etiā q' filij Rechab ex pcepto pñs ē
si pegrini et hospites sup terrā seozus habitabant ab
homb' in tabernaculis domū nō edificasset sementis
non ferebant nec vinum bibeant.

Empore Joraz regis iuda templi ruine et tem-
pli viensilia et sartatecta que venustate vel negli-
gētia athalie pierant. de pecunia collecta reparant' ius-
su regis. quia hucusq; sacerdotes neglexerunt huius-
modi reparare. pecuniam tñ a populo recipiebāt quo-
usq; ponebatur gazophilatium.

Linea Regum
yralie

Capis filius

Carpetus filius

Tiberius filius

Agrippa filius

Ircurgus

Ircurgus scdm Eusebiū insignis est habitus. q̄ et iura lacedemonijs cōm-
posuit. et licet gētilis fuerit leges tamē iustissimas nālī diuicqz iuri cōso-
nās dedit. Nec quicqd censuit. nō ip̄e exemplū pri⁹ daret. Aut argētū
q̄ vltz et oīm scelerū materiā nō sustulit. Fundos oīm equaliter inter oēs diuisit
vt equata patrimonia neminē potētiorē altero redderet. cōmuni publice iussit.
ne alicui diuine vel luxurie in occulto essent. Iuuentib⁹ nō amplī quā vna veste
vni toto anno: nec aliqz cultū q̄ aliū p̄gredi voluit. nec opulētū epulārī. Eū sin-
gula nō pecunia sed copatiōe mercū iussit. Pueros puberes nō in forum sed in
agrū deduci iussit. vt primos ānos nō in luxuria: s̄ in oī ope ac labore ageret. Nū-
bil eos somnij causa subternere. et vitā sine pulmēto degere. nec pri⁹ in urbē redi-
re q̄ viri facti essent. Constituit virgines sine dote nubere: vt vxores nō pecunie
causa eligerent. seueriusqz matrimonia sua viri cohereret cū nullis dōtis frenis te-
nerent. Maximiū honore nō diuitiū et potētis s̄ sentī esse cēsuit. Nec et alia filia q̄
solutis aucta morib⁹ dura videbant auctore cor apollinē delpiicū finxit et in-
de se ea derulisse. Deinde vt eternitatē suis legib⁹ daret iururādo eos astrinxit.
ne quid de tam diuīs legib⁹ mutaret donec reuertēret in patriā. et simulās se itē
rūni cōsultare apollinē. vt qd addendū q̄qz diminuedū his legib⁹ videretur.
Profect⁹ ē autē et retāybiuolūtariū enlū p̄petuo egit. sed et moris ossa sua in lo-
culo plūbeor i mari abijci iussit. ne si ad patriā refer-
rēgeret. lacedemōes se a iuramēto solutos eē putaret.

Ysaia

Ieu filius Iosaphat regis iuda decim⁹ rex israhē
vinct⁹ a puero helizci percussit Iorā cū omni comē
achab. et destruxit domū baal et ei⁹ p̄bas occidit. Et
heū vitulos aureos in betel et dan nō dereliquit. Iudeo
Asael rex syrie missus a dño mltos occidit in ist⁹ vbi
moritur postqz regnauit. 28. annis.

**Linea Regum is-
rael**

Ysaia p̄ba nobilis: magi euāgelista a brō hie
rimmo dicit q̄ p̄ba. vii⁹ de q̄ntoz p̄napalioz
bus circa h̄ tpa clar⁹ habet p̄ter euidētā p̄phē sue.
Et Ioe Joachas valde attit⁹ est cū tota gēte ab aza-
bele rege syrie. et ideo deprecabā dominum et
pauillū releuatus est.

Osee

Osee p̄ba primus de. xij. mittit contra decem tri-
bus. hic fuit fil⁹. Deeri gēus. p̄pha deeri nō
habeat apud nos. p̄phauit autē Osee tempe ieroboa-
regis israhē filij Joas qui ioas simul regnauit cūz ossa
rege iuda. i. 4. annis. et in iuda fuerunt quatuor reges
sub quibus Osee prop̄hauit vt dicit osee. i. scz ossas.
Joathas. Achaz et esechias.

Jobel

Item Joas percussit syros tribus viabus iuxta ver-
bum helizci. et tulit vrbes de manu Asaelis et be-
nadab filij Asaelis. restituitqz regno suo. Ipse etiā af-
fixit amasiam non volēs sed compulsus. sup̄biam ei⁹
humiliavit incipiens regnare. 37. anno ioas regis iude.
Et Jobel scōus propheta de. xij. de iuda. et futurā ei⁹
tribulationem prop̄hetizat.

Ieroboam satis bellicosus et victoriosus fuit. con-
trinitqz regem syrie et restituit regnum israhē sicut
prius insuper et damascum iuxta verbum Ione p̄phe-
te. Attente q̄ sit instabilis status regnorum israhē. cō-
tinuus vsqz ab nouissimū humiliatus est valde. Sy-
ri eleuati iam ad infirmis mirabiliter deprimunt. sic
qui fuit supra fiet infra. et econtra. qui fuit infra ascen-
dit supra vt post descendat infra. Hec est rota volubri-
lis huius temporis. et ideo non est mirum q̄ pau-
ci electi ad hoc assumuntur a domino et q̄ vni senfati
huiusmodi instabilitatis negotiū totis viribus fugere
concedunt. Vide augustinum de ciuitate dei in multis
locis Si boni regnāt mltis. p̄sunt. ecōtra. si mali tē.

Linea Christi

Joas

Amasias

Iste Jonas (Anno mdi. 4306.) cū septē esset an-
 horū a Joiade pontifice rex constitut⁹ est. fecitq⁹
 bonū cūctis dieb⁹ Joiade. Post e⁹ vero morie delin-
 quis blandicis magnator⁹: Et e⁹ cepianiū est in in-
 teritū suū. Iste ioas lapidari iussit zacharia filiu ioi-
 de summi pontificis: inter templū et altare qd erat i anno
 Anno regni sui penultimo.

Aremulus ille regnavit annis. xix. tempe Joas
 regis iude. qui posuit presidū albanorum inter
 montes vbi nunc est roma. Ex eo iulius et aetnū⁹ si-
 liū superstitēs sunt.

Amasias ille (Anno mdi. 4346.) p⁹ bona initia
 malū habuit fines: qd omne satis vsq⁹ bodie in-
 potestantib⁹ appet. Multos nāq⁹ officia destruxit etiā
 notabiliter pbatos. cuius exempla hic sunt plurima.
 Hic etiam deos seyr adoravit.

Iste auctinus filius. rrvij. annis regnavit et
 ab hoc mons auctinus qui nunc est pars vrbis
 vbi sepultus est accepit nomen.

Rochas fili⁹ auctini regnavit ānis. xxiij. cuius
 laudes virgali⁹ hoc versu extollit. Proxim⁹ ille
 prochas troyane glia genti. Hic duos p⁹ se reliq⁹ fili-
 os videlicet. Amulū et Numitorem patrem Rhee ro-
 muli et rbeni matris.

Regnū iude post mortē Amasie fuit. xij. annis su-
 per rege: qd subtiliter oportet accipe et collige
 annor⁹ regū isrl⁹ et iuda. quia Amasias cepit āno scdo
 Joas regis isrl⁹ et osias fili⁹ amasie cepit Anno. 27.
 Jeroboā regis isrl⁹ qd ip⁹ extēdit se ad. 41. annos. a
 quos subtrahit annos amasie: sic remanēt. 15. quib⁹
 Osias parvul⁹ erat: nec adhuc ad regnū apt⁹. hoc aut⁹
 rrv. et misit alie hystorie nō habēt. sed alibi b⁹ supplēt
 et scdm hoc oportet concordare eas. alioquin errabis
 quo ad supputacionem annorum.

Raman princeps militie regi Syrie fac⁹ lepro-
 sus: accessit cū his recōmendatorijs ad regē isrl⁹
 ut curaret a lepra. Cū aut⁹ advenisset ad domū helisei
 nō acquiesceret: demū ad suasionē servor⁹ pgens ad iordanē: et lavas se: mūdatus
 est a lepra. q⁹ revertēs ad beliseū: cū multa ei obtulisset: nihil voluit accipe. Sed
 Giesi discipul⁹ helisei occulte accessit ad naamā postq⁹ recesserat. et petiit ex pte
 belisei quedā ab eo: portās ea ad domū suā. Quod seel⁹ ceteris helisei⁹: et ppter
 hoc lepra percussus est Giesi et semē eius vsq⁹ in sempiternum.

Iste Amul⁹ fratre suū Numitōrē de regno cecit. et Lausus filiū e⁹ interfec-
 et rheam eiusdē filiā ad subtrahendā spem. plis sub specie honoris veste p-
 pectā virginitatē dicant. sed cū septē regnasset annis Rhea gemios peperit fi-
 lios. s. Remū et romulū. et postea amul⁹ a Romulo et reimo cū adoleviscent occi-
 sus est. et Numitor resituit⁹ fuit in regnum quia fuit avus eorum.

Helise

Naama

Giesi

Linea regum ita

Aremulus filius

Aremulus filius

Aremulus filius

Aremulus filius

Aremulus filius

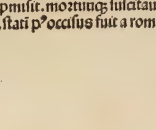
Aremulus filius

Aremulus filius

Aremulus filius

Aremulus filius

Aremulus filius

Linea pontificu
Simarias

schirob

Hadoco

Belum

Mortur autē thobias annoz. i 20
vixit sanctus plenus opibus bonis
et prophie spiritu clarus. ppbetant nā
qz de destructione hierusalem t templi o
si tam factum esset cum tamen adhuc si
turum esset propter certitudinem ppbe
tie. Statim post eius mortem vixit ei
mortua est. Et egresso tobias minore cu
filijs suis flumē destructa fuit.

De regnū Israel fuit sine rege annis. 33. vt habet
tur ex collatione regum iuda.

Amos

Amos fu
it tercia
us de duode
cim ppbetis
contra gentes
multas ppbe
tar t speciali
ter 3. t. tribus

Ahazias
fuit qru
tus de. xij. p
phctis pro
phetat contra
Edom. is an
tiqsimus mo
ries in sepu
chro helise
sepultus.

Eo tpe spari
tani seu lace
demonij per
annos. l. bel
lando vagā
tes scripserūt
vixit suis
vt alios ma
ritos ducē
rent ne gen
periret

Eonas p
pheta 3
rij. ppbetis
mutē ad ni
nitas q au
dierunt eus.

Micheas
fuit est
fextus de. xij
prophetis.
Iste Nāu
Test septi
mus de. xij.
propheti.
Iste reut
dystoria tho
bie exempla
ris tora.

ahodias

Jonas

Michas

Naum

Tobias

Bine rege. reges
Israel

Zacharias

Belum

Manabem

Phaceya

Phacee

Osee

Iste Zach
arias rex is
rael cepit regē
anno. xxxvij.
Osee regis iu
de fecitqz malū
sicut pdecesso
res sui. et hic d
quare p bieu
et pcussit eum
Sellū t regna
uit p eo. q sta
tim pcussus a
manabem: reg
et vita caruit.
vix 4. regū a. s.

Iste cepit re
gnare āno. 39.
osie regis iudo
fecitqz malū co
raz dno. Et eo
tradidit de in
manus regis as
syriorū qui indu
xit ei tālētā ar
genti mille.

Phaceya
etas fecit
malū corā dno
eumqz pcussit
phacee et reg
uit pro eo.

Istū phacee
Interfecit
osce t regnavit
pro eo: fecitqz
pactū cum raa
sin rege Syrie
et vallavit Ju
dam: Itēo tbe
glathphalasar
rex assyriorū
oppressit eū et
trāstulit quati
ties milibus in
Assyrios.

Osee fuit vi
tūm rex
israel. t captus
est a salmana
sar rege Assyr
orum et israh
trāstans est in
assyrios.

Israel transfertur in assyrios.

Año. xi. Osee qui est annus mdi. 31. Etatis vero qre. cclxi. cepit regnū Macedonū in q primū regna
uit caran? vel caranus ānis. 28. t cecurrit istud regnū vsqz ad alexidru magnū inclusive p. 24. reges.
q qdes cepit āno mdi. 35. 30. et reguit p ānos. 12. t 6. mēses q mortuo apō babilone impūi ad mltos trāstert.

Medorum regni principium fecit Arbaces natione medus. Sardanapalli olim regis prefectus. anno sexto Orie regis. Sardanapallus ei ultimus assyriorum rex cum regnasset annos. xx. de quo dio dorus Siculus in historiis grecorum multa disseruit. Iustinus quoque scribit. Sardanapallus rex vir omni muliere corruptior: repturus est ab Arbace prefecto suo inter scortorum greges purpuram colo trahens sub muliere habitu eius fila partiens. Unde indignatus arbaces in cum milites in cōiuratione excitavit: et pugna cōmissa vincitur rex qui regiam suam ingressus pyrā quā ipsemet fecerat incendit. et seipsum cum innumerabilibus diuitijs concremavit. Iustitque ut Tullius libro quinto tusculanarū questionū refert hec verba busto suo inscribi. Hec habui que edi queq; ex saturata libido hausit. Alia sacent multa et preda ita relicta. Ac sic illud maximum omnium regnorum finem sue tante diuturnitatis accipiens ad medos nāslatum est post annos (ut diuus pater Augustinus libro. 18. de ciui. dei ca. 2. 2. scribit) mille trecentosque; ut etiam belli qui primus rex fuit temporā computentur. Apud medos aut regnatum est annis. 128. Ipsum enim orientis monarchiam (ut Iustinus scribit) spe nō re quides ad medos suos transtulit. quod postea danius perfecit. Verum post Sardanapallum etiam assyriorum fuere reges: sed non monarchie vsq; ad nūc ciuitatis subuersionem. Media autem regio in asia minori est assyrie et persie ac mari byrcano contermina. In qua quattuor regiones memorantur esse. Vbi medus ipse Medee filius in honorem matris medeam urbem condidit. vbi et regnū et suo nomine medorum constituit. Sub cuius potestate per hec tempora orientis imperium fuit. Ad autem postea sub asyage in magno culmine fuit. sicut pater Iudith ca. 1. Verum Lyr perfarum rex imperium illud exstinxit. et ad persas detulit. post persas medi etiam in macedonibus pauperunt. deinde partibus. Media aut vulgati nois terra a septentrione byrcano mari terminat. ab occasu maiori armenie et assyrie partes. A meridie persie. ab occidente byrcania ac partibus a montib; eredu dicitur. Strabo quoque dicit mediā multū et olim potentē regionē in medio Tauro sitam esse eā in duas pres diuisit. Alterā maiorem vocauere. Alterā atropaciā. Maioris metropolis Ebatana fuit magna ciuitas et imperij medie caput. qua et partib; postea vsi sunt. Nā reges ibi estante ageb; et sit frigida. hycem vero se leuicie que secus tygrum est. ppe babilonē. Atropacia ab atropate duce noīata est qui obstitit ne ca macedonibus subigeretur Medie pars is postea rex reclarat regione hac a media sequēstrauit cui successores regnū cōtinuantes cum armeniorū regib; affinitatē cōtraxere deinde cū syris et postremo cū partibus.

Macedonum regni principium Caranus quidam macedo fecit. Vir ingenio et manu promptissimus. Post innumera preda cum finitimis regibus strenue gesta Macedonia ortus sui prouinciam subiiciens. in eaq; regni sedem primus constituit. Atq; duodecimo regni Orie regnare incipit (teste Eusebio) regnauit annis. 28. Macedonia autem huius carni regnum europae prouinciam esse dicunt. et a macedone Oxyndis filio primo cognominatam fuisse inuenim; quā (Solinio teste) Tracis Limes ab oriente precingit. A meridie epyrothe thessalie: Ab occidente dardania et illiricus. Et in septentrione paphlagonia. Fuit tamē in isto principio angustis terminis. sed postea regum suorum virtute et gentis industria subactis finitimis ita ampliatā. q; eam plinius in quarto Lenti quinquaginta populos aliquādo tenuisse scribat. De qua Solinus qui edonij olim populi queq; migdonia erat terra. aut ematib; thessalicūq; erat solum. nunc omē vniformi vocabulo macedonica res est factum corpus vnum. Regnū itaq; macedonicum illustre potensq; fuit. Et q; maxime Alexandri magni temporib;. Sed omē pontificis adeorum temporibus destructum fuit. In quo quidem regno memorabile quoddā faciū legimus cōgisse q; cum illirica et thraces cōiuncti finitimos hos macedones atterere conati essent. cogerent q; macedones pmissa pugna fugere. tulerūt in cunis infante defuncti regis filiū: quo iuxta acie posito. acrius repetere certamē. quasi ideo victi essent. q; bellāb; defuerit auspiciā regis sui victoris futuri. Tandē illiricos magna cede fuderūt. ostendētes hostib; priore pugna regē. nō virtutē macedonib; defuisse cui; quidē regis nomē ignorat. Macedonia aut terrarū imperio quodāz pontā que inter duo maria preuidet Egeū et Adriaticum Latas et meridionale thessalie atq; magnētie terga pregit. Parte septentrionale peonia et paphlagonia excipit et ipse regnū in macedoniā postea iura cōcesserūt. macedonie addere. Epyrus quoq; macedoniā et Illirica terra. altera meridie. altera septentrione excipiens in adriatico litore.

Quarta etas mūdi

Iudaeorum regni principium fecit Ardisius siue ardis quidam grecus vir genere et animi magnitudi-
ne insignis. Praetor quadragesimo regni Orie anno lydius primus regnare cepit. Et regnavit te-
ste Eusebio annis. 26. Lydia vero minoris asie regio quam in parte nunc moeam appellare dici-
mus. Et vt plinio placet libro quinto naturalis bystorie, prius Moenia dicebatur: sed postea a lyco Atbis
regis filio fratrez Tyrenno lydia dicta fuit. Qui duo fratres propter regni breuitatem se simul ferre non
posserent: Tyrennus forte discedens in italiam venit. Eamq; partem que ad mare inferum versa est: quā eti-
am Tyrennam a se nomiauit. Lydius vero illuc remansens meoniam a se lydiam vocauit. In qua fuerūt viri
bes Ephesus. Colophon. Easonene et phocæ. Id tñ regnum baud multum insignie fuit: quod postea a
persis sub Cresio rege (qui chaldaïs contra persas auxilium tulit) subuersum fuit. Hoc regnum ducentis et
triginta annis sub nouem regibus steterat. Quorum nomia et tempora hic apponimus.

Ardisius	1	añ. 36.	Landaules	4	añ. 17.	Gadyates	7	añ. 15.
Aliares	2	añ. 14.	Digius	5	añ. 36.	Aliares	8	añ. 49.
Alces	3	añ. 12.	Ardis	6	añ. 37.	Cresius	9	añ. 15.

Olympias prima apud grecos quinquagesimo regni Orie anno ex agone Gymnico instituta est a
captiuitate troje vsq; ad olimpiadem primam anni. 406. Aeschyli attheniensium iudicis secūdo
anno. prima olympias acta quod erat agon gymnica in qua Ebozeus helyensis extitit victor.
Idely agunt quinquēnale certamen quattuor annis in medio expletis. In quibus principes annui consti-
tuuntur quattuor quā Olympiade iphibitus filius Praxomidis siue hemonis primus cōstituit. Quāq; alijs
scribant q; hercules octauo Jari iudicis israel anno Olympia cum agone apud grecos ad bonorem iouis
in Olympo mōte prim? pstituit qd de qnquēnio i qnquēniū quattuor in medio aūs expletis fieri voluit.
A quo vsq; in presens tempus supputantur anni. 405. Greci aut quinquēnale certamē celebrare affuerit eti-
am quattuor annuos principes in ludo et certamine illo constituentes tempus illud quattuor annoz olyn-
piadem appellauerunt. Quadriēnio ses in vna olympiade supputato: hec nāq; festiuitates et ludi in quin-
quēnio semel fiebant. Ne si ulterius protraherentur obliuioni darentur. Aut si citra fierent expensarum tu-
mertas graualet. Olympias igitur quattuor plenos continebant annos. Et quidem sub centesima nona-
gesima tertia olympiade dominus noster iesus xps nasa voluit ab hoc tempore greca de temporib? byssol-
ria vera creduntur. Nam ante hoc vt cuiq; visum est diuersas sententias protulerunt.

Spartanorum origo

Spartanorum genus. et ipsum tempestate hac. Alcumene lacedæniū regē mortuo. eorumq; regno
consumpto. hoc modo principium habuisse Iustinus in tercio Epitomatū suorū refert. Lacedæmo-
nios cōtra albesenos decennale bellum sumpsere. Qui post aliquot annos querelis vxorū et post tā lon-
gam viduitates reuocarentur. veriti ne hac pleuerantia belli spem prolis amitterent. Decreto statuerunt vt
virgines eorum cum iuuenibus domi relictis promiscue concuberent. maturiorem futuram conceptionem
rati. si eam singule per plures viros experirentur. Ex his nati ob notam materni pudoris spartani euocati
sunt. Qui cum ad annum trigessimū peruenissent metu inopie (nulli enī pater exstebat cuius in patrimo-
nium successio speraretur) vicem phalanum assumunt filium Araci. Itaq; nec salutaris matribus quarū
adulterio infantiam collegisse videbantur. ad sedes requirendas proficiscuntur. diuq; per varios casus ta-
cetari. tandem in italiam deferuntur. Et oppugnata arce thareninorum. expugnatis veteribus incolis. se-
dem sibi constituunt: Quorū postmodum amiciciam egiptij reges ac iudei summope quesierunt. vt libe-
ri Machabeorum restantur. Sed post annos plurimos dux eorum Phalantus per seditionem in exiliū p-
turbatus brundisium se consulit. quo expulsi veteres tarentini concesserant.

Linea christi
da sine rege

Ozias

Joathan

Achaz

Ezechias

Manasses

Ozias (Anno mudi. 4388.) Amasie regis filius: duodecim regu iuda multe mifericordias et dignitas. Cur iste fecit quod bonum erat coram domino: excepto quod sibi sacerdotum vi usurpavit sub azaria pontifice. In eo quod voluit adolere incensum super altare thimiamitis. propter quod lepra percussus est: et terrene morte factus. Et quod media pars montis sancti esset ortus regales oppedit. hostes tamen per circuitum perstravit hierusalem exornavit et muros quos ioas destruxerat restituit leprosus factus: zacharias filius moysi extra civitatem eum expulit: et Joathas filius eius pro eo rexit. Verum cum obisset transfudit eum in hierusalem in sepulchro regum.

Sic Sardanapallus omni muliere corruptior fuit. Primum pulcherrima invenit: hunc semine induit: infemeritum greges purpurea colorat. Venit per arborum profectum medorum idcirco sibi bello deicitur. cernens se non posse evadere seipsum cum divitiis percremavit: cessavit illa magis moribus assyriorum: quod stetit vltra. 1305. annos. Et surgit tunc horreda pene ad christi nativitate in quibus sanguis humanus in toto mundo quasi aqua effusus est.

Phul rex assyriorum et sequentes volentes recuperare monarchiam non modicum turbaverunt terram.

Joathan anno mundi. 4440.

Sic Theglathphalazar cepit terras neptalim et gallileam. Et eos qui transiordanem erant transfudit in assyrios. postea ob petitionem Achaz obsedit damascum et Raasim regem damasci interfecit.

Salmanasar obsedit samariam: transfudit istum in assyrios. et cessavit regnum istud quod stetit annis. 282.

Sic Achaz (Anno mudi. 4466.) regnavit in iuda post mortem patris sui Joathas: hic pessimus fuit ydolatrie deditur: contra quem veniens in pelusiam phace rex occidit in una die de iuda centum viginti milia bellatorum: et ducit milia puerorum: et puellas. et mulierum duxerunt captivum: quos tamen resecatos remiserunt eo sulente propheta. Cuius tempore condita est roma.

Ezechias Anno mudi. 4472. filius Achab quoniam vidit regem in iuda. optimus fuit: reduces populum ad cultum dei: huius tempore regnum istud. scilicet decem tribuum ceciderunt: transfusus a rege salmanassar assyriorum: huius Ezechie tempore sennacherib rex assyriorum veniens contra ezechiam et regnum eius: et obsidit hierusalem orationibus eius et ysaya et humilationibus in una nocte angelus domini interfecit centum octoginta quatuor milia exercitus sennacherib: sicque liberatus est: Ipse autem Ezechias sine periculo elatione sue propter ingratitudinem ad mortem usque infirmatus est. Sed penitus sanatus signo sibi dato de reverentia solis per decem lineas quod oratorum babilonie ostendit oves thesauros. Cui ysayas predicavit omnia a babiloniis asportanda: phase autem solennissime a populo celebrata fecit. Dormiit denique Ezechias cum patribus suis.

Sic Sennacherib ascendit in iuda contra Ezechias virum sanctum. et percussit dominus exercituum eius: et super ipsum. Ipse autem turpiter fugiens peruenit in ninive et afflixit iudeos et thobiam. tandem a suis filijs occisus est.

Manasses (Anno mudi. 4501.) filius Ezechie post pessimum fuit: ydolatrie deditur: et augures. prophetas occidit: et percupit ysaya ferram ligneam secari facies. Qui tamen captivus ductus in babilonem penitus et valde humilatus in illa captivitate veniam obtinuit. Et ad regnum suum reductus est. cui successit filius eius amon patre imitatus in vicijs sed non in pnia. quod a suis occisus est.

Sic Assaradon fuit filius Sennacherib.

Linea regum assyriorum

Sardanapallus

Phul

Theglathphalazar

Salmanasar

Sennacherib

Assaradon

Quarta etas mūdi

Linea pontificū

Elchias

Azarias filius elchie

Sarayas filius azarie

Josedech

Sophonias

Baruch

Baruch hieremie prophete notarius propheticum librum edidit: in quo cōsolationem de reditu a captiuitate pronunciat.

Hieremias

Sophonias ppha no
Snus duodecim pph
tarum Chusi nobilissimi i
ter hebreos viri fili? p
tauit destructionē hierusa
lem et reedificationē.
Estie Arias. ppha occi
sus est a rege ieconia.
prophate minores

Arias

Abacuck

Abacuck ppha in nu
mero duodecim pph
tarum decim? pphie spiritu
plenus: apud iudeā in pre
cio fuit: pphauit cōtra Ma
buchodonosor et babilonē
hic etiā danieli prandū at
tulit dum in lacu leonum es
set apud babilonem.

Olda pphetissa

loco sepult? et qz serpētes fugauerat post mortē eum venerati sunt.
Estum Sarayam interfecit Nabuchodonosor in reblata cum alijs consilia
tatoribus sedechie.

Olda. pphissa fuit vxor? Sellū summi sacerdotis claruit ac pphauit Josie rei
gi et presertim hierosolimoz euerfione ac populi ipsius captiuitatem.

Oui. Nabuchodonosor statuā aureā. lx. cubitoz altitudine in campo statu
it et conuocauit oēs principes regionū ad dedicationē statuē. et ppeo cla
mabat. Adorate statuā q no adorauerit eadē hora mittet in fornacē ignis arden
tis. Et adorauerūt oēs ppter socios danielis: et accusati sunt ad regē et succensa
est fornax septuplū: et missi sunt vincti cū vestib? in mediū fornacis. Viros autē
illos q miserat eos interfecit flama ignis. Angel? aut induxit quasi ventū rotis
flante refrigerante eos. Tūc illi tres vno ore benedicebant deum.

Mysahel-anania?māia?

Dani.

Ezechiel

Marodius.

Esedech pontifex fili? Azarie egressus est quādo transtulit dominus iudam et hierusalem per manus
Nabuchodonosor. Et ductus est cum alijs captiuus in babilonē: dicunt aliqui istum fuisse Elārā scri
bam et sacerdotem aut forsan ipsius fratrem.

Rhea virgo ve
stalis

Regnū romāo
rū Romulus

Re mus

Rhea que et Aia dicebat Numitoris vltimi latinorum regis filia hac tē pestate adhuc virgicula: patre eius vi regno priuato: ab amulo patris vestalibus virginibus addita ad ppetuam virginitatē cōpūsa est. Que cum in pleniorē deuenisset etatē stimulis acta venerēis in amplexus incognitū viri. Et vt alij referunt in martis coniunctionē deuenit. Et pregnans effecta. Romulum et Remum eodē partu enixa est. Quos dum peperisset iussu regis Amulij viua de fossa est. Qua mortua etiam geminus in tiberim deici iussit. Verū ne quicquid nuntius ad ripam fluminis propter aquarum multitudinē deueniret: illos in ripa posuere. Et sic Amulij imperio abiectus in profluentē Romulus cum Remo fratre non potuit extingui. Et tiberinum amnem repressit: et relictis catulis lupa vagitum secuta: vbera admodum infantibus. marēq; seles gessit. Sic repositos apud arborem faustulus regis pastor tuit in casam atq; educauit. sustētarosq; fere inter greges pecorum agresta vita nutrit. Marcius pueros fuisse: siue qd in luco martis enixi sunt. siue qd a lupo que in tutela martis est nutriti. Adulti inter pastores de virtute quotidiana certamina et vires et pernitatē auxere. Cum autem adoleuissent non parua pastorum et latronū manu collecta Amulium patrum regē interfecerunt. et numitorē auium in regnum restituerunt. Is tamen sequēt anno extinctus. Sic latinorum seu Albanorum regum decedere nomina. vbi sub vno et viginti regibus sexcentis viginti tribus annis regnati est.

Remus Rhee vestalis virginis et incognito patre filius: Romuli frater hoc anno vna cum fratre suo et aui suo Numitore in regno latinorum restituito. deinceps intersecto vrbe vbi nunc Roma est constituerunt ac condiderunt. Et eis gemini erant: vter auspicaretur et regeret: adhibuere piacula. Remus montem Quiritium: Romulus palatinum occupauit. Prior ille sex vultures: hic postea de duodecim vidit sicivtor. augurio vrben exarat plenius spet bella tricen fore. ita illi assuere sanguini et prede aues pollicebantur ad tutelam noue vrbis sufficere vallū videbat. Cū dū irretit angustias Remus: idq; crepat. saltu dubiū an iussu fris occisus est. Prima certe vicima fuit. munitione vrbis noue sanguine suo consecrauit. ferunt eum a fabio Romuli duce cultro pastorali occisum. Et in eodem loco vbi futuri muri vestigiū transgressus est sepultus fuit.

Romanorum regni principium

Romulus primus Romanorum rex vigesimoquarto supra trecentesimo regni dauid anno: etatisq; sue primo et vicesimo numitore perempto: regnoq; latinorū in confuso posito pastorum non parua manu collecta vna cum fratre Remo iam dicto statim vrben parua in solo nequaquam numito conditam et a se Romam nominatam primum regnare incepit teste Eusebio regnauit annis. 38. Romulus autem licet sub dubio partu natus: eius tamen indolis (vt plutarcus ait) nequaquam ferulis erat: sed quandas regiam magnitudinē ac probitates pre se ferebat. Eminebat in eo natura facilis et ad consilium civilem probitatem aptissimum ingenium: quapropter euenit ad magnum dignitatis culmen. Post romam autem conditam primum eos quibus etatis vigor inerat in militares legiones distribuit. Ceteram vero multitudinem populum appellauit. Centum deinde Senatores creans eos patres dixit: ac ex eis gentes patricios. Prius enim incolae deerant: et cum in proximo erat lucus: hunc Asilū fecit et statim mira vis hominum latini cūscq; pastores quidam et transmarini pbriges qd sub Enea archates qui sub Euandro duce insulerant: ita populum romanum ipse fecit. Matrimonia vero a finitimis petita quia non impetrabantur manu capta sunt simulatis quippe ludis equestribus: virgines que ad spectaculum venerant prece fuere. Et hec statim causa bellozum. Quicquid tamen beuiviribus hūc rex sapientissimus statim reipublice imposuit: vti inuenta diuisa per tribus in equis et in armis ad subdita bella exarbaret cōsiliū reipublice penes fec' esset his ita ordinatis cum conuentionē haberet ante vrben apud Capree paludem e conspectu ablatu est.

Quarta etas mundi

Numa pompilius

Tullus hostilius

Anchus Marci

Larquinus priscus

Phaleris

Numa pompilius scđs Romanorū rex. septimo .z. .xx. regni Ezechie año p^o Romulum regnare cepit. Et regnavit annis. 41. Quem curribus fabrim agentem vltro petuere ob incitami viri religionem. Ille facta z cere monias omninque cultum deorum immortalium docuit. Ille pontifices. Augures ceterosq; p sacerdotia. Annū quoq; in duodecim menses: fastos dies nephas stolsq; descripsit. Hec omnia quasi innotui dee egerit: quo magis barbari acciperent. Eo deniq; ferocem populū redegit vt qđ vi z iniuria occupauerat impius religione atq; iusticia gubernaret. Obijt deniq; octogentarius leui morbo.

Tullus hostilius tercius Romanorum rex: trigesimo nono regni manas se anno post numam pompiliū regē a Romanis rex successit. Regnavit annis. 31. Cui in honorem virtutis regnum vltro datum. Huius cunabula (vt Eutropius scribit) tugurium agreste cepit. z postea adoleſcētia in pacendis pecoribus occupata fuit. Validior deinde factus Romanū rexit populū Et primus quidam Romanorum regum fastibus z purpura vti cepit. Ac vrbes adiecto celio monte ampliavit. Post longam deniq; pacem in albanos bella tulit deuictos in urbem admisit: z eorum urbem ppter templa euerit. Tandem cum magna gloria belli regnasset cum tota domo icu fulminis conflagratus est.

Anchus marcius Nume regis ex filia Nepos. quart^o Romanorū rex. q^o Josie regni anno post Tullum hostiliū regnum acapiēs. Regnavit annis. 25. Hic nulli superiorum regum belli pacisq; artibus ac gloria vni q; inferior fuit. Et menia muro amplexus est. Quēnum ianiculūq; montes vbi addidit z pontem primus Tibri adiecit: hostiamq; in ipso maris fluminisq; confinio Coloniam posuit. presagiens animum futurum: vt totius mundi opes et cōmetatus illo veluti maritimo vrbi hospinio reciperent. tandem morbo correptus vitam cum morte mutavit.

Larquinus priscus quintus Romanorum rex anno vigesimo septimo regni Josie post anchum Marciū rex delectus. regnavit annis. 37. Is tras marine originis regnū vltro petens accepit ob industriam z elegantia quippe qui oriundus Corintho grecum ingenium italicis artibus instituit. Hic et senatus maiestatem numero ampliavit: z centuriis tribus auxit neq; pace tarquinus q; bello promptior. xij. namq; tuscie populos frequentibus armis subegit. Inde aureo curru quattuor equis triumphavit. Qui post multa strenue gesta ab anchi filijs interfectus est.

Der ea adhuc tempora reges Hastas pro dyademate habebant quas greci sceptrā dicere. Nam et ab origine rerum p dijs immortalibus veteres hastas coluere. ob cuius religionis memoriā adhuc deorū simlactis haste addūtur.

Phaleris Agrigentinus tyrannus z orator hac tempestate floruit cui quidam perillus eas ingeniosus artifer z ei amicusissimus ex athenis agrigentum ad euz venit: cognita hominis sciēcia vt eidē placeret ex ere taurum artificiosum fabricavit. Et in eius latere ianuā posuit vt reus in eo inclusus subiectis ignibus torqueret. vt sonus vocis hominis bonis mugit^o videret: quo accepto illum includi iussit. Et prim^o artificij sui prebuit expimentum vt Quidi^o dicit. Nec enim lex equior vlla est: q; neas artifices arte perire sua hec ipse phaleris Athēnensibus de se pro illo conquestus rescripsit. Erant enī huius phaleris adhuc celebres z graues epistole.

Sibilla eritrea

Sibilla Eritrea omnium aliarū clarioz in babylonia orta tempore illo vixit: monachali veste induta: velo nigro in capite: manu gestans gladium nudum non multum antiqua. mediocriter facie turbarā. habens sub pedibus circulum aureum ornatum stellis ad similitudinem celi dicit sic. In vltima etate humilita bitur deus: humanabitur proles diuina vniatur: būā nitati diuinitas. iacebit in seno agnus: et puellari officio educabitur.

Roma vrbs toto orbe celebrāda: rerū to-
mina in latio ad amne tyberis sita. A Ro-
mulo et^o p̄ditore notata. vndeimo E-
chie regē iuda āno: Sedōq octauē olympiadis
āno ab ip̄o conditā fuisse affirmat. Ambitū eius
vrbs Plinius ex traditionib⁹ Augusti scribit
milia passus viginti. Flau⁹ vopis⁹ scribit Aure-
lius impatorē ambitū vrbs ab triginta milia pas-
sum ampliasse. Nostra aut ratiō metiēdi a pri-
scorū ratioe multū variat: si ad nre etatis con-
suetudinē metiri volum⁹ vix passūū milia qua-
tuordecim oīs romē t ianicales siue trāstherine
regionis t vaticani ambit⁹ implebit. Tyberis
fluui⁹ a septētrione vrbe intrat: et ex latere meridⁱ
ano versus hostiā exit. ita vt ex latere quidā ter-
tro vaticani cōperiat t Ianiculū: q̄ duo regiōs
trāstherinā cōplet. A sinistro vero sit romane
vrbs ambit⁹ septē p̄p̄ctēs colles. Portas vr-
bis triginta aptas. t septē diuersas fuisse scribit
plini⁹. Noia que apud p̄scos vilitata fuit. elu-
cidare poter. Nā cū diuersis t̄pib⁹ aucta fuerit: t
q̄ intra vltimū muroz ambitū remanebāt porte
formā amitterēt. fuitqz deinde roma diruta iteo
inuestigari omīs relinqm⁹. Flumētana p̄ma por-
ta appellata: qz tyberim ex influixisse affirmat.
nouissime porta p̄p̄i dicta Sedō p̄tiana a colla-
tia oppido p̄p̄e romā Collaria. Tercia q̄ nūc sala-
ria fuisse quirinalē postea collinā qz ea in colle
quirinalē itur. Quarta viminalis nūc scē agne-
tis aut numētana. qz ad viminalē collē ducebāt
Quinta erquilina qz in erquilis itur. nūc sancti
Laurecij. Sexta neuia q̄ maior dicit⁹. Septima
Almaria nūc scī tobānis. a p̄scis celimōtana
a celio mōte. Octaua q̄ in abditō angulo clausa
cernit⁹ t metrodori porta dicit⁹: Babiusam fuisse
se a maiorib⁹ appellatā. Latina deinde porta i
mutatū retinē vocabulū qd̄ ea in latinam duce-
bat. Porta appia olim Capena. Vltima tige-
mina intra tyberim aliqñ hostiensis: scī pauli
appellatā restat. cū ad et⁹ basilicā ducat t hosti-
am versus. Est t alia intra tyberim romane vr-
bis carmēnalis. Postremo porta trūphal⁹ oīm
celeberrima q̄ etate nostra extat p̄ quā trūmphū
agebant⁹. Cui⁹ fundamētōz moles in extrema
tiberis ripa cōspici possunt. t pōns similiter ad
illā cōducēs vsqz ad hospitale scīp̄s et via q̄
ab eo pōte vsqz ad Hieronis circum in quo Lay
callicule obelisc⁹ aspiciat. q̄ nūc corrupte iulia nū
cupat. t ad sinistru lat⁹ basilice b̄i Petri adia-
cet trūmphale territorium nūcupatur. verum
trūmphale territorium t adherētia loca vatica-
ni nomē a vaticano colle assumpserē. et cōstat iā
vaticani collē cū esse qui ecclie b̄i Petri adiacet
p̄ cūctis enī reb⁹ celebrior t religiosior cōspiciat
vaticani⁹ reliquijs b̄i petri. t et⁹ ex celsa basilica
et romani pōntificis pallano qd̄ Nicola⁹ papa se-
cund⁹ fundauit t grāde viridariū munis cinxit.
Ianicul⁹ regiōs ip̄am totā trāstherinā excepto
vaticano indicat. vaticani vero p̄mit⁹ leo pa-
pa quartus muro munuit t de suo noīe ciuitatē
leoninā vocauit. Ea sex portas nūc scītes habz
prima in Ianiculū dimittēs ab ecclia cui subia-
cet sanctisp̄s nomē accepit. Alia est edita in col-
le trusa. hec t p̄forata vocat. Tercia posthule
nomē accepit. Quarta viridario pōntificis sub-

iacet viridariū vocat. Quarta iuxta molē hadria-
ni quod nūc castz sancti angeli vocat. porta san-
cti angeli dicit⁹. Sexta s̄b adriani meta ab vrbe
p̄ pontē cōducit ab eneis forib⁹ Eneapocatur
Colles septē romē ab auctorib⁹ describit⁹ di-
cētē virgilio libro Georgicor. 2. scilicet. Et rez
facta ē pulcherrima roma. Septēqz vna libum
ro circū dedit arcēs. Quorū noia sunt Capitoli-
nus. Quētōn⁹. palatin⁹. Cel⁹. Erquil⁹. vimi-
nalis t quirinalis. Et absqz ianiculor vaticano
septicolis ip̄a vrbs dicebat⁹. Capitolin⁹ mons
dictus cū in eo fundamēta edis iouis foderēt⁹
caput humanū inuentus est t ante Tarpe⁹ a tor-
peya virgine vestali dicebat⁹. t mōs sanum a q̄
sanum a tell⁹. fuit in hac arce capitolij celeberr⁹
mum iouis optimi maximi templus t iunonis
monete. t in eo clangore amfēru t alarū strepitū
ad. manū gallos in p̄cipitiū dedit. bur⁹ totius
arcis ornāmēta cicnis miraculis egiptiorū erat
anteponēda. quare aurea capitolia cognominā⁹
tur t domiciliū deoz. Circa cū locū duo fora iū
gebant boariū t pistariū. Illū aut p̄ter lace-
ratam domū a bonifacio nono ruinis sup̄ edifi-
catam p̄ter are celī fratrū b̄i ianacā ecclias in se
retrij iouis templi fundamētis extructā. mibi
is mōs capitolin⁹. tantis olim edificijs exorna-
tus cū delubz edes sacellā et tēpla vltra seragi-
ta habuerit. Quētōn⁹ collis ab aduētū boim vl⁹
a rege auctino albano ibi sepulcro dicit⁹ fuit. in b̄
mōte ara herculi ab euandro posita. Et iunonis
templū t tēpla diane t munerie t lucine: fuit iū
per eodē mōte lauretū filia ioui sacrata: t edes
libertatis. habz vero nūcis mōs mōsteriū fan-
ete Sabine t aliud scī bonifacii. reliqu⁹ mons
aut ruinis aut vicijs p̄ter sancti Alexij cenobii
quod mibi vetustissimū cōspiciat cōnectus est.
Palatin⁹ mōs cū palatinū aborigines ex agro
reatino cum euādrio venerūt hoc nomē accepit.
Sup̄ hoc mōte vt ex cornelio tacito accepim⁹ p̄
mo vrbs roma edificata fuit. Et in eo rege de
inde cōsules postea impatores maiori ex p̄te se-
dem habuerūt. Habuerūt edes vanti ducis. Lati-
us quocqz inquit matre magnā deus a grecia ad-
uectam in eadem victorie q̄ est in palatio pulere
fuit in palatio teste plinio p̄banū febrī dicatū
Et templū diui Augusti deinde mediū cōsum⁹
ptum L. Calicula sup̄ templū hoc ponte trans-
misso palaciū capitolinū cōiunxit. Cui⁹ t reli-
qz as quas dī adhuc cōspicere libet. Jdē cesar Au-
gust⁹ templū apollinis in ea p̄te erexit. Ad
didit portē cū bibliotheca latina grecaqz. quo
in loco iam senior sepe senatū habuit. Jdē edifi-
cum administrā opib⁹ exornatū erat. cōpluraz
a multis extructa sunt. Nūc p̄ter sancti Nicolai
eccliam a caligula papā edificatā q̄ etiā male in-
tegra cernitur. nullū is celeberrim⁹ mons b̄z edi-
ficiū. qualis autē et quā⁹ olim fuerit ea edificio-
rum moles indicat ruine inter ceteras vrbs cō-
spiciēde. Cū itaqz tres illos mōtes q̄ p̄miū ce-
solū in p̄ma vrbe a Romulo cōspēnti fuerūt se-
clis ruinis videri poterit ea nuditas quā Ro-
ma nodum cōdita habuerit. fuit aut in ea par-
te palladij quā septentrionē versus in trūphales
Constantini imperatoris arcum vergentem vi-
demus. loc⁹ palladij cui⁹ insignes extant ruine

Quarta etas mūdi

binas habentes ex marmore portas eo in murorum ambitu ecclesia sancti Andree de pallara concluditur. *Cel*
trias partes alia arcuataque muro vincta inclinat. Et clivus mons a celio tubeno duce qui Romulo auxilio
venit contra latinum nomen assumpsit. Et fuit vrbis additus quo tunc Tullius hostilius albas euerit. et postea
ibi habitavit: et curia fecit que hostilia appellata est. In eo more Trepasianus templi diui claudij edificauit
fuerit in eo phauis veniens et cupidinis. altiorque ceorum edes Sire et templa. Et macellum magnū. Antrus
ciclopis lupanaria. cohortes quingis vigiliis: castra pegrina et armentaria. *Apedio* in eo et dorio binc aquedu-
ctus suppositum opis conspiciunt. *Istuc* eccijs xpianis mos est edonaz et in ea parte ad palatinum monte vergēs
monasterij est bti Gregorij in paternis edibz ab eo edificatum. Inde sanctos Iohannis et pauli eccia. *Ectis*
in eo hospitale saluatoris: et eccia sancte *Anne* in drica. *Altera*qz eccia fcti *Steffani* rotunda de ipso mote ce-
lio cognomē bñes: Ea in fauni ede parā fundata fuit. *Simplicij* papa cum exorauit. *Cerni* nūc integra ad
ei⁹ montis sinistrā scđō: quattuor coronatorz eccia. *Scđō*qz *erasmij* mōsterij. *Postumij* nūc opis in mote ce-
lio est tenodochij lateranē. In extremo clivē mōns iā est basilica lateranēsis fcti cognominata: qz in late-
ranciū nobilissimē gēns edibz exstructa fuit. *Ede* venerabilis eccia capita Apostolorz: scruat ceteraqz scđmo-
nia: edingz supposita fractura toto orbe celeberrima a *Constantino* data bñō *Siluestro* cōfirmata basilica
ca appellata. Ea scđ *Romanorū* pontificū primaria est sedes. sic ab eis plurimū olim habitata fuit. *Istuc* vero
pallacia quibz circūdata fuit basilica maior et pre conuerat. *Istuc* quingz in celio mote porta maior neuia
dicit et amphotetrū semidurū: qđ statūbz ibant maiores nri appellauerat. Et alia basilica fcti quias i bñe
rusale ab *Helena* cōstānīa mane cōstructa. Eo loco vbi templa erāt veniens et cupidinis cōiungētibz est mō-
sterij qđ *Carissifichē* nūc incolit. Et quilibz mōns oim maximz vario longā posuit expositiōne ab ex-
trajz regis *Tullij* dicit. *Exquile* em mōtes duo habin. *Clabuzio* pars a foro *Arayani* et turibz quas co-
muni et militie appellat incipis in monte cui cjaballo nūc nomē est: et ad terminas vsqz diocletianus pēdit
Et in portā exquiliam iā tam fcti *Laurētij* notā desinit. *Altera*qz collis via interfecta que patricij vie dicit
Est sup bā pre eccia est celeberrima fcti *Anne* maioris dirimit a celio mote p viā que porta *Neua* vic
qz ad amphotetrū qđ colloctū vocam⁹ reducitur. fuerūt in exquilij edificata cōplurima et admirāda. Et p:

mo a turri militariū ascendendo cernunt ruine terminar. Constantinū ī īgētes seminudoꝝ senū marmoree statue. Abinde pene cōtiguō loco cōspiciunt Caballi in armore īgētes cū viris seminudoꝝ lora tenēbꝰ muro amficio copacti quoz vnꝰ opus parietilis. Alter phidie latinis lris inscribitꝰ. Inde nō longe sunt duodecim terne edificia pulcherrimū ī admirādum: ī alie terne claroz viroz. Sūt in eodē colle macellus ī ibi cōspiciat ecclia scilicet Vni cui cōgruꝰ est arcꝰ triumphalis galien. multeqꝰ ecclie in eo extant ī alia innumērabilia. Viminalis collis a Jove vumneo cū ibi arc sunt. Esti plura ī eo fuerūt edificia: nū tñ certū regitur qꝰ tres speciosissimas ī illo tōtꝰ vrbis domos fuisse. scilicet Crassi. Q. Catulli. L. Aquilij equis romani. Fuerūt in illo scōm aliquos Salustiani bozi quoz reliquias obstupēdas designāt. a porta viminali in collinam ī ad Sancti iulij Eufannā extēdi putāt. Quirinalis collis a quirini phano edes fortune pmo gene habuit. Claro aut ob paruitate colles ī nō mōtes appellat. Hos duos colles scribit lūiꝰ. Verū regē addidisse cū amplificāverit anīmū adiecit. imbiqꝰ vrbis loco dignitas fieret habuisse. Aggeris fossat muro circūdedit se vrbē. Claudij roma ad oziētē aggere tarquini inter prima opa mirabilia. Nā cū murus egiēt qꝰ marie patebat aditū romā. estqꝰ ī tūmūlꝰ quē nūc scē mare ī pꝑlo supeminēte ad pincani vsqꝰ pallaci fundamēta. prendi videmꝰ. Campꝰ maris sic describit a lūio agger tarquinoꝝ qꝰ inter vrbē ī tyberī fuit campū mar cū dixerūt: cū co rpe vrbis ad capitolū aut parū citra fūneret. Et virginea aqꝰ qꝰ ninalis colli cauernas campū olim marciū qꝰ nūc triuij regio dicit illabir. hec sola aqua ex extēris īā romā ingreditꝰ. Hābit campꝰ marisꝰ edificia olim admirāda. quoz pꝑule ruine adhuc restāt. Et adhuc ecclia cōspiciat qꝰ scē Marie in eā vrbē vocatur. Erat ī templus Jlidis: cōspiciat adhuc colūna rerum gestarū elaborata. Iuxta hanc qꝰ īqꝰ Lomina fiebat. fuerūt ī vrbē duodecim terne: ī aqueductꝰ mirabiles. Isti sunt arcꝰ altissimi sileban. Arcꝰ qꝰ triumphales fuisse qꝰ phimos ī legumꝰ ī cōspiciamꝰ quosdā tamē dirutos. quosdā ruinis coopros. Asdam nouis edificiolis ab aspectu boim semotos. Cernūt qꝰ diuersozū edificioꝝ spectande insignetꝰ ruine idco cum his Rome descriptionem relinquimus.

Obletā me roma thas spectare ruinas. Ex cuius lapsu glia pꝑica patet. Sed tuꝰ hic pꝑlus muris de fossa vetustis. Calais in obsequium marmora dura coquit. Impia tercentum si sic gens egerit annos. Nullum hic indicium nobilitatis erit.

Genua ligurum domina et regina. quas
etiam Januam dicimus ytalie vrbs ce-
lebris clarissimaz in ligustici maris li-
tore a quodam Genuo sanimi regis filio condi-
tam et cognominatam dicunt. Alij vt paulus pe-
rusinus byzoticus a genuino phetontis socio
ob nauicam maris in litore relicto cu parte na-
uatum custode qui iunctis accolis loci siluestrib⁹
hominibus oppidum condidit: et genua ex suo
nomine nuncupauit. Alij quoq; a Jano ytalor⁹
rege et post troianam cladem ampliata vbi Ja-
ni friontis ydolum primo coli ceptum est cur⁹
sigilli inscriptio sic haberi dicit. Hristus vt has
angit: sic hos ianuam frangit. Quidam tamē an-
te belli punia tempora nullam eius vrbs men-
tionē haberi dicunt. Iuuus autē eius incremē-
tum habuisse dicit Lucretio perrogatum impe-
rium vt genuam oppidum a magone peno de-
structum exedificaret. Postq; tempora ligumb⁹
genuensibusq; annidioribus visi fuerunt. quib⁹
quis magne copie variatq; bello vsui futura mit-
terentur maxime oportuna fuisse videtur genua
loci natura tunc etiam portuosa. Eam Karolus
magnus imperator pipinusq; filius rex ytalie et
successores franca reges per annos ararēt cetis
summa cum iusticia et humanitate sicut et cete-
ras ytalie vrbes gubernarēt duabus illi admi-
nistrande qui comites appellarentur prefectis.
Dec plane ciuitas tota ligustica sin⁹ impozū est

Que a q̄dringētis annis citra (cum ante hāud
magnum oppidum fuerit) maximum habuit in-
cremētus. Unde et ingentes nacta vires et por-
tu edibuscq; superbissimis ac reliquis in omi ge-
nere ornamenti nunc vsq; preter venetias cete-
ras ytalie bellissimas vrbes superat. Queq; et
naualis belli pericia adeo excellunt: vt ānos mil-
tos maris imperio potiretur et piratarum abstu-
lerit latrocinia. Post karolum vero magnum et
filios plurimam ciuium sustinuit tyrannidem.
Propter quod et peregrinos dominos sibi sup-
inducere aliquando necesse habuit que ciuib⁹
agitata discordijs memoria nostra imperiū ma-
ris amisit eius enim creberrimas mutationes et
oriens simul et occidentis admiratur que sic auxi-
lio et consilio destituta imperium eius longe lat-
teq; diffusum pene exhaustum est. Poras enim
vrben Constantinopoli oppositam. mtilenam
insulam. Samagistam vrben totius Ciprie in-
sule columen. Ebium insulam: aliasq; grecani-
catq; vrbes plurimas a thurcis: alijsq; genib⁹
ablatas deperdidit vt imbucarias fecit. Eaph⁹
etiam eius coloniā in thaurico Cheroneo non
procul a bosphoro cymerico amisit. Denaf au-
tem hec ciuitas Genua maxime cineribus scur-
lois domini. Et carbino quodam Smaragd⁹
no impreciabili quem tradunt illum fuisse in q̄
dominus iesus xpus agnum paschalem in cena
domini cum apostolis suis comedit.

Tales

Tales philosophus Asianus e septem grecie sapientibus primus his re-
positus athenis claruit. hic sapiens appellatus est: scdm quem t septes
sapientes vocati sunt. fuit autem conscriptus cuius mlti: ideo thales n-
lectus appellatus est. Scripsit autē de conuersione t equinoctio: t primus inter
philosophos dicitur de Astrologia tractasse. nec non t solares eclipses veris
nes predictit ab egiptijs geometriā didicit. In politicia vero optime est consilia
tus. Plurimū ei coniuge cum caruisse: et interrogatus cur non diceret dixit. ob fi-
liorum amorem: hic principium omnium aquā posuit. mundūq; aniam dicitur
demonibus plenum. Tempora quoq; anni fertur inuenisse. t m. cc. lxx. dies di-
uisisse. Scripsit autē de Astronomia multa que in ducentis carminibus cōpōn-
dit. Tabulam auream siue mēsam a piscatorib; casu inuentam altero suborta
curus esset appollinem delphicum adierit vt indicaret cui danda esset. Appollo
respondit illi esse dandam: qui sapientia ceteros pēmineret: his auditis talē pho-
data est. Ille eam dedit biantii. Hias pitacho. Ad vltimum ad solonem puenit.
qui et titulum amplissime prudentie t etiam pēmitti ipsam scz mēsam auream ad appollinem transtulit: hic
tales paup erat: vacans philosophie studijs: acquisitioni pecunie intendere non valebat. Item fructus t
oleti vberitate per Astronomiam futuri anni nouit. Ferturq; de ipso q; dum nocte quadam duceretur extra
domum a verula vt astra consideraret. incidit in foueam: eoq; lugenter dixit verula: tu quidā o tales que an-
te pedes sunt videre nequis: quōd que in celis sunt posses cognoscere: obijt aut anno etatis sue. lxxviij.

Solon

Solon philosophus Atheniensis scōus de septem sapientib; athensis flo-
ruit. Atheniensibus leges optimas condidit: quas postmodum Romani
ab eisdem acceperunt. multaq; beneficia eis contulit: t multo tpe eos sua
prudētia a seruitute t tyrānide liberauit. t tandem fortuna mutata profugus in
egiptum se transtulit: hic dum senex esset pīstrato tyrāno athenas occupare vol-
lenti: toto conatu resistit multis ex quibus consentientib; pīstrato. Interro-
gatus autem qua spe fretus vt tam audacter resisteret: ait fenecute. Hic etiam solon
dixit: boni t virtuosī viri apud tyrannos equiparant; calculus rationum quorū
vniūsq; plura qnq; paucoza signat. Ac sic in aspectu tyranni qnq; magni di-
cunt t clari: qnq; autē t honore carentes. Interrogat; etiā a creto rege lidozū
quis ei felix esse videret ait Tribalanus atheniēsis t cleobis t dico ignoti t bo-
mines quozum fama laet. Ctesius aut rex ornans se omioze regis fastu sedens
in solio: interrogauit cū siquid miri melioris vidisset respondit. Ballos phala-
nos t paoues naturali enim colore t flore decorati sunt t millesies meliori.
Hinc soloni mortuum filium lugenti: non esse flendum ait quidam eo q; flere nihil prodesset. t in solon eo
magis ploro: quōd damni meum irremediabile videas. Interrogatus aut velle q; sui de morte eius lugeret
ait. ad hoc multos conant; laborant: vt in morte mea dolore et lamentis non caream amicorum. Aut etiā
am nemo dicere debere: se ceteris quibuscūq; intollerabiliorez amaritudines sustinere. Inter ceteras autē
leges eius ait. Siquis parentes indigentes non alar ingloriosus est. filij eozum qui pro republica obire
publice nutrantur t doceantur. Itē statuit tutorem cum orphanozum matre non habitare: nec tutiozes
ficiū exercere: in quē orphanozum defunctorum substantia pueniat: nec sculptori anuli licere tenere signū
anuli vendit: t si vniū oculum habentē quis illo priuauerit. Hicuerat ipse geminis careat: t q; princeps si
ebriosus fuerit damnetur. Responā solonis ad quedā quesita sunt hec. Quid est verbum: ymago ope-
rum. quō firmas verbū silentiū. Quo firmas silentiū tpe. Quid est rex fortis potestas. Quid est lex: ara
nec tela q; si in eam ceciderit quid debite retinet; graue aut pētransit tela relassa. Adorn; in apzo octogēti-
nus tpe Sedechie regis.

Chilon

Chilon phbus Laccedemonius athens claruit terci; de septem sapientibus
grecie qui ob eius. pfundissimam sapientiam breuiloqu; dictus est. Hic
lugēde causa societatis missus fuit corinth; vbi duces t seniores popl.
ludētes inuenit in alea ppter quod infecto negotio reuersus est: dicens se nolle glo-
riam spartanorū quozū virtus constructo bisantio clarescebat: hac maculari infa-
mia vt diceret q; aleatorib; cōtraxisse societate. Interrogat; qd est fortuna. Res-
pondit ignarus medicus: multos em̄ ececat. Dicebat aut Chilon dominari li-
guez t pferentim in cōmūis. nō esse maledicēdū proximis. alioquin audire opoz-
ter ea quibus quis tristabit. Ites non esse minandū cuiq; quoniā hoc est mulier-
bre. Cuius ad calamitatem amicorum q; ad prosperitatem ire. Humiles nupri-
us facere. non esse maledicendum mortuo. Senū honorare. Cauere sibi ipsi. Da-
num malle q; prauum lucrū. Illud enim semel contristabit hoc vsquequaq;. Nō
irridere infelicem dominatozem t forcem mansuetum esse decet. vt cū subditi ma-
gis reuerantur q; timeant. Itē dominari. non cupere impossibilia. Et claruit tē
pore Sedechie regis. vixit autem quinquaginta sex. annis.

Quarta etas mundi

Piraeus

Bias

Leobolus

Periander

Piraeus Asianus militenus illustris pbus quatuor de. vij. sapientibus grece. no doctrina solu sed etia in re militan strenuus cu bellu inter athenienses & militenos instaret. qz ipe militesu exercitus ductor erat. pugnare statuit cum firmone Atheniesu duce in singulari certamine & thebe habes sub scuto furtim circivoluit firmone: & occides eum saluavit terram. Athenieses autem ei principatum obtulerunt que ipe decimo tenuit: & ad optimum ordinem ciuitate reducta: deposuit principatu ac decem annis alijs supixit. & cum pducus esse potuisset: spemur diuitias. hic piraeus videns multum vinu in insula militen crescere: volens ebrietati hominus pcurare lege publica statuit: vt peccas ebrius dupliater puniret. dicebat autem vinu malum et bonum esse: malum quide ex crapula: bonu ex natura. Interrogat quid optimu. ait ad presens bnfaceret: qd fidele: terrar: quid infidele: mare. Vixit aut annis. lxx. Et claruit tpe Joachum regis iude.

Bias Asianus pimenis pbus quatuor de. vij. sapientibus grece. hic cu inter primenes et messanes instaret bellu & primenes milites virgines multas messanesu captiuas duxissent coestum bias viis indoluit: & puellas captiuas liberas: tanqz pperas filias custodiuit induens eas vestib: nouis et singlis tores tribuens: sb fida custodia remisit ad penes: inuicem exhibeb: pietate. Alio qz tpe dum Aliar: princeps primenesu ciuitate obsideret speras primenes fame deficere: bias tali arte defectu intraneu victu alium pallauit: duas em multas sero impiguatas de ciuitate dimisit vt quasi fortitu ab hostib: caperent: quas cum aliar: cererit putant illos victualibus copiosis abundare. Aditqz ad biant vt egredieretur ad eum de concordia tractaturus. Respondit bias si exirem forsitan primenes: cepas ecerent: Unde tu magis intronite legatum. timuit enim ne ab hostibus captus: flere faceret primenes. Cumqz legati aliani ingrederentur vrben: bias acerrum arene spargens & diffundens desup triticum ostendit legato. quod audiens alianus: reconciliatone facta recessit: & sic fuit ciuitas p biantis prudentiam liberata. Alio vero tempore (vt valerius narrat) cum terras eius fortuna mutata hostes inuaderent: & qui euadere hostes potuerunt preciosum rerum suarum pondere onusti fugerent nihil ipse de bis deferens fugit. In interrogatus autem cur nihil de bonis suis secum ferret ait: omnia bona mea mecu porro. peccore enim illa gestabat non visenda oculis: sed animo extirpanda: que domicilio mentis inclusa erant. Interrogatus quid sit in hac vita optimum: ait: Mens sibi bene rectitudinis conscia. Interrogatusqz quid sit dulce homini ait: proprium. Claruit tempore Sedechie regis et scripsit vitia multa. Eo mortuo primenes et templum dicarunt.

Leobolus pbus Lindius sextus de. vij. sapientibus grece claruit tempore Zedechie regis iude. Cuius filia Leobola inuentrix enigmatum fuit huius enigma fuit: vnus pater: filij duodecim horum cuilibet nati sunt triginta difformes: nam quidam horum albi visu: quidam vero nigri: immortales autem cum sint corrumpuntur omnes & deficiunt. Est autem annus duodecim mensium pater &c. Celebres sententie eius sunt hee. Amico benefac vt amicioz fiat. Inimicum vero amicum facere stude. Magis enim amicorum inuidiam qz inimicorum insidias cauere debemus. Illud enim apertum est. hoc autem celatum malum: nocendiqz fraus que non speratur potentior est. Quanto plus licet tanto minus libeat: vrozem ex paribus ducere. nam si ex maioribus duxeris domi nos habebis cognatos: non irideas exprobratos nam fies odiosus bis. Prosperatus ne superbias. & depauperatus ne deficiaris. Mutatōes fortune virili ter scito ferre. Scripsit autem de enigmatibus questiones trum milium carminibus Obijt vero completis annis vite sue. lxx.

Periander Corinthius pbus e septem sapientibus pbus septimus hac tē pestate floruit: scripsit dogmata vitia in duobus milibus versuum. Sententie eius hee sunt celebriores. volentes secure tyrannos fieri. oportet beniuolentia fulciri non armis. amicis felicibus & infelicibus ides sis. Quodcuqz promittis obserua. Claruit autem periander tempore Sedechie regis iude. Notus est ferme octogenarius.

Anatharhis

Anatharhis pbus sata genere. Hic licet magnus et audax in rebus bellicis strenuus esset: vt in doctrina grecor moribusq; pliciter iuit athenas. et ad Solonis sapientissimi domū profectus: nūciat soloni fecit qd vniuersis ad eum Anatharhis sata cupiens eum videre et eius amicus fieri si effici posset. Solonis aut responsum fuit: qd in pprijs patrijs conciliatur amici. Cui mandauit Anatharhis dicens: nunc ipe in patria sum: ideoq; licet mihi amicos conciliare. Solon vero in eius promptitudine stupens introduxit eum: et amicum maximum sibi fecit. Et grandis philosophus est effectus per Solonem. Huius sententie hee sunt. Interrogatus quō quis fieri posset nō amator vini: ait. si p oculis habeat inebriantium et turpitudines: nūq; erit amator vini. Dicebat etiam nauigantes distare a morte ad spissitudinem quatuor digitorum tantis: quia sciebat spissitudinem tantam esse nauis. Interrogatus que nauium sint tūtores: ait que in terra quiete iacent. Interrogatus quid est in hominibus bonum et malum: ait lingua. Interrogatus quid est curia: ait determinatus locus ad decipiendū et superandum inimicum. Ait etiam turpe quid ausurus de sine teste time. Ait etiam meli⁹ est vnum amicum habere multis dignum: q; multos nullius dignos. Post hec abiens in Scythiam iura morēq; atheniensium in scitis introducere conabatur volens patrie profectū afferre: ob quā causā inuidus frater eius in venatione sagittam in eū fixit: letale vulnus pbo infligens: qui moriens ait. Per sapientiam in greca saluus sum: sed propter inuidiā in patria pereō.

Empimenides

Empimenides pbus cretensis: hic duz iuuenilis esset missus a patre ad custodiam ouium: declinans in quoddam antrum obdormiuit annis. lxxv surgens autem postea querebat oues putans se parum obdormisse: duz autem non inueniret: iuit ad agrum et transiuit omnia videns: et penes alius possessorem. iuit ad castrum hesitans: illic autem propriam domum intrās occurrit sciscitantibus indicans quisiā esset: donec minorem fratrem inueniens tam senem factum: totamq; ab eo didicit rei gestē veritatem: notis autem a grecis deo amantissimus esse susceptus est honorifice. Atheniensibus aut peste decennis ymolando pestem fugauit: dixit etiam. pecunia avaro suppliciu est liberali dec⁹: parcidium proditori. Vixit autem annis. lxx. et scripsit de genis et oru diuino libros in quinq; milibus versuum: necnon de diuersis naturis reru libros. ix. milium ac quingentorum carminum: fundauit autem apud athenas templum venereandorum deorum. Et solonis sapientissimi tpe claruit.

Bimonides

Bimonides poeta per mare nauigans ad litus applicuit: et ibi mortuum corpus humanum inhumanum reprensens sepeliuit: et cum ipm sepeliret ab eo admonitus est ne die proxima nauigaret. qui acquiescens monitis interim remansit ipsa autem die procellis et fluctibus alij qui nauigarunt obruti sunt. Huius hee feruntur fuisse sententie. Tutius est tacere q; loqui: nemines est tacendo: multos autem loquendo circumuentos agnouimus. Remedium malorum futura spes est: innocentem non debilitat conscientia in aduersis. Solatiū est homini non meruisse quod patit. Fortuna deserat innocentem sepe: bona spes nunq;. Hic octogesimum annum habens composuit et docuit carmina et gloria datur se in eorum certamina descendisse etate pdicta. Claruit autem Bimonides tempore manasse regis iude.

Tobias

Tobias iudeus propheta sanctissimus ex tribu et ciuitate neptalim oriū dus: mitissimū ingenij et omnis gratie spiritualis prestans. Qui a salmā nasar Assyriorum rege in captiuitatem ductus hoc tempore pietate et religione insignis habitus est. Hic cum apud ninuen constitutus pceptorum patrum suorum non immemor: egros visitaret et indigentibus elemosinas preberet: desperatos consolaretur. Lectans plaga desertus est: pro qua etiam omnem eius deperdidit substantiam ac omnium pauperum euasit. Cuius patientiam cum dominus cognouisset statim Raphaelē angelum ad eum misit. Qui etes visum restituit substantiamq; omnem in decuplum multiplicauit. Et cum duos et centum vixisset annos: predicens interitum ninue et instaurationem iherusalem ac templi domini spiritum domino reddidit. Et p filium tobiam et nepotes in ninuen sepeliuit.

Quarta etas mundi

Hec Amos (Anno mōi. 4 31). fecit malum coram domino ⁊ percussus est a seruis suis obitus in domo sua propria preceptis eumq; eius pa-
tre suo sepelierunt.

Iosias rex iude (Anno mōi. 4 358) accepit regnum cum octo esset anno-
rum optime regens. ydolatrias persequens. Sacerdotes ad instauran-
dum templum inducens. populum ad obseruationem legis ⁊ dei timo-
rem reducens. Ad asinorum festiuitatem que pascha dicitur eos adduxit et
pbate sollemniter celebrari faciens. Hic demum quia prexit ad pugnam cum co-
tra regem egypti contra voluntatem domini vulniferatus grauitur in hierusalem
ductus misit aut ad dominum super cuius morte flere. lamentationes fecit.
Cum in omnibus rebus ita gloriosus extitit: vt cum eo iudeorum gloria fore
orta simul et extincta fuerit. Iste iosias adhuc in puericia quesitum dominum.
Persecutusq; vsq; in finem adeo religiose conuersatus est in lege domini qd
dicitur non habuisse similem in regibus iuda.

Ierobas (anno mōi. 4 389). malum fecit coram domino: ideo tradidit
eum dominus in manus pharaonis nechaad regis qui eum captiuum
duxit in egyptum. Et eius seniori fratri et eodem patre progenito noie
Eliachim tradidit regnum mutans ei nomen ioachim.

Zaleucus

Zaleucus vir iustissimus leges cōdidit. et in
ter cetera decreuit. vt qui adulterij crimē cō-
mitteret: vtroq; oculo priuaretur. quod cus
filius eius cōmiserat: iussit ipm exoculare. Verum
tota ciuitas aliq̄dā ei reluctabatur tandem victus
instantia populi. ne lex a se condita violaretur: suo
prius: deinde filij oculo trito vtriusq; vsum ven-
dendi reliquit. Sicq; mirabili equitatis temperamento:
se inter misericordem patrem et iustum legislatores
partitus est. Dulce o r̄piane quāta diligētia debet
sancta dei tui precepta custodire: si sic maluit paganus puniri p iusta lege sua
q̄ eam inultam relinquere.

Ieconias cognomēto Eliachi etiā fuit filius Iosie cōstitutus ē rex a pha-
raone vt daret inultā cetū talēta argēti. Et q̄ fecit malū corā dño asce-
dit contra eum Nabuchodonosor et factus est ei seruis annis tribus.
Postea cum rebellaret iterum contra eum ascendit interfecitq; eum in hierusa-
lem et prōijci fecit corpus eius extra murum.

Io Ieconias fuit filius Ieconie: fecitq; malū corā dño: id statim est amor ne
regnaret ⁊ vinet ēst iherusalem in babilone. Misit aut ioachi iste in carcere apd
chaldeos. 37. annis ⁊ filius eū a vical post morte pris Nabuchodonosor soluit.

Sedechias anno mōi. 4 600. fuit tertius filius Iosie et vltimus regis
iuda et hierusalem et malus. non audiuit hieremiam prophetā idco
perijt et omnis iuda cum eo ductus in babilonē. Eruntq; sunt oculi ei
et occisi filij eius hec quippe hieremias et esechiel pphetauerant qd vinet duc-
eretur ad babilonicum regem. Lapiro igit regeymuerfus populum caldei tru-
cidauerunt. Et qui gladium euaserant ad seruendum caldeis abducti sunt.

Nomina septenium sapientum greca cantat.
partibus ac notos diuersis orbi bonorat.

Ales milesius vn⁹ de
vij. sapiēb⁹ clarus
habetur: q post theologos
et poetas sophi dicti sunt
id est sapiētes: iste tales p-
mus potuit predicere dese-
cū solis ⁊ lune vt dicit Au-
gustin⁹. de his solia prece-
dētia gesta ac dicta corus
manifestant.

Tales
Solon
Chilon
Periander
Cleobolus
Bias
Pitacus

septem
sapientes

Linea Abruti

Iosias

Ierobas

Ieconias

Ioaachim

Sedechias

Massilia

Massilia transalpine gallie ciuitas primo anno regni Sedechie a phoenicijs aduentu. pflugis cō-
 dita fuit. Temporibus enim Tarquini regis ex asia phoeniciū inuenit hostio tyberis inuicta ami-
 ciam cum romanis iunxit. Inde in ultimos gallie sinus nauibus profecta: Massiliam inter ligu-
 res et feras gentes gallozum cōsiderūt: magnasq; res (siue dum armis se aduersus gallicā feritātē tuent: si-
 ue dum vltro laceſsunt a quib⁹ fuerant ante laceſſiti) gesserunt. Nāq; phoenices ex ignauitate ac macie terre
 coacti studiosius mare q; terras exercuerunt: piscando. mercādo. plerinq; etiam latrocinio maris (que illis
 temporib⁹ gloria habebat) vitam tollerabāt. Itaq; in vltima oceani ora. pcedere ausi: in sinū gallicū hostio
 Rhodani amnis deuenerē. Cui⁹ loci amenitate capti reuerſi domū referentes q; viderāt. plures sollicitauere
 duces classis furius et peranus fuere. Condita igitur Massilia est. ppe hostia rhodani amnis in remoto si-
 nu veluti in angulo maris: hec olim clarissima ciuitas in loco peroso sita: magnitudinis etrimo extitit. Hu-
 ic poro⁹ subiacet pulcherrim⁹ qui arcē pugnatissimā loco edito habet: in qua quidē olim appolinis delphi-
 qui pericula ppulsando intantū eniterūt: vt victis hostib⁹ multas colonias cōstituerūt. Ab his igit galli
 et vltim vite cultiores: depōſita et māſuefacta barbaria: et agroz cult⁹ et vrbes memb⁹ cingere didicerūt. Tūc
 et legib⁹ nō armis viuere. tūc et vitē putare: tūc oliuā ferere cōſueuerūt. Adeoq; reb⁹ et homib⁹ impoſit⁹ est
 mitor: vt nō grecia in galliā emigrasse: sed gallia in greciā videret. Ad quā plane urbē complurimi ex nobis
 liozibus romanis p acquirēdis doctrinis transmittēbant: nam eoz vicus frugalis et modestus semp fue-
 rat. Cūq; vltos forita fuisset vel dños vel tyrānos: pro vt se tpa offerēbāt. nūq; tamē aut legē aut ab alie-
 nigenis suspēditā pertulit. pterq; a catbelanis. Huic Lazarus quē dñs a mortuis suscitauit prim⁹ ab apo-
 stolis destinat⁹ fuit episcopus. Cui⁹ quidē reliquie nūculq; magno in honore apud eam habite sunt. Fertur
 quoz et beate Marie magdalene ipsius lazari sororis corpus ibidem quiescere. Apud hanc clarissimā flo-
 ruere viri. Saluatus et Dūl⁹ presbiteri in diuinis nō mediocriter instructi atq; Gennadius similiter pre-
 ſbiter greca latinq; lingua eruditissimus. qui de vits illustribus more diui hieronimi libz edidit: et cor-
 uinus orator: victorinus rhetor et alij complurimi.

Quarta etas mundi

Pythecides pbus

Pythagoras pbus

Sappho poetissa

Ezechiel ppheta

Daniel ppheta

Pythecides Syrus natione: philosophus egregi⁹ pittaci philosophi au-
ditor tempestate ista ingenio singulari predictus agnoscitur. Qui prim⁹
apud grecos de natura ⁊ de dijs scripsit. primusq⁹ teste Licerde libro. f. tu
scilicet questionum animos sempiternos esse affirmavit. Qui et teste Laer-
cio multa predictat que mirabilia videbatur. Hic etiā Plinio teste libro. 12. Pro-
fani orationem primus condidit: fuitq⁹ preterea Pythagore philosophi prece-
ptor. Et Taleri philosopho lras plurimas scripsit. Et ab eodē mltas suscepit.

Pythagoras predarissimus philosophus natione sami⁹. Et ipse tempestate hac
toto orbe terrarum clarissimus fuit. Hic a primario eximie pulchritudinis
ac venustissime forme insignis fuit. Qui cum musice plurimū doctus fuisset cum⁹
principia apud grecos primus ad artem pduxit. Et geometriam omnē pfectit: at-
q⁹ pondera et mensuras inueniens etiā grecis primū contulit. In primis namq⁹
circa Arithmetica vocauit: et medicinam non neglexit. Animas vero hominu
de corpe in corpus transire opinatus est. Licet autem etas illa nullum sibi pepe-
risset equale se tamen sapientes appellari erubuit: sed se pbi id est amatore sapi-
entie dixit. Italis legem dedit: cū apud Cortbonam ebriare vrbem ex greca ve-
nit. Eius institutū fuit ne scolas eius intrans de philosophicis ante quinquenni-
um disputaret. Eius libri ab Arthemensibus feruntur concremati. Clarie eius se-
runtur sententie per Laercium: vnas hic apponim⁹. Fugienda inquit modis om-
nibus et abscondenda sunt hec omnia scilicet languor a corpe. imperitia ab ania
luxuria a ventre. a ciuitate seditio. a domo discordia. et a ciuis reb⁹ interperatia.

Sappho Cierca diuini ingenij poetrix per hec tempea claruit et plectrum pri-
ma inuenit. Hec viro ditissimo nupsit. Et quo dydan filium suscepit habu-
itq⁹ discipulas Anagoram Miltiam Longillam Colophoniam ⁊ c. quas etas
lyricos: quosdam docuit versus. Scripsit autē hec modulos lyricos Epygrāma-
ta: elegiam. iambos ⁊ monades: fuit quoq⁹ vates nobilissima.

Ezechiel propheta et sacerdos domini vir sanctus. Qui cum rege Joachim
captiuus adductus fuerat in babilonem. pphetauit futuras populi iudeo-
rum calamitates. Et hec ex babilonia in hierusalem ad Sedechiam regem misit
Cui tamen rex idem non credidit. Tricesimo deinde etatis anno: et captiuitatis
sue quinto librum ppheticē componere cepit: hunc reliquie iudeoꝝ Dan ⁊ Had-
quibus praxiderat eos in hierusalem non regressuros apud babiloniam interfe-
tus est. Et in sepulchro Sem filij noe sepultus.

Daniel desideriorum vir et ppheta celeberrimus ex regum iudeoꝝ fami-
lia natus. A nabuchodonosor chaldeoꝝ rege in babilonē cum Joachim
rege captiuus ductus: ⁊ ab eodem enutritus anno nono Sedechie regis hien-
salet postq⁹ paruulus in fontem Susannam a morte liberasset: diuino spiritu il-
lustratus: primam regi caldeoꝝ visionē soluit. Ideo curatoꝝ regni constitu-
it: quo mortuo filio eius balthasar cū litteras in pariete expossuisset terminū ei⁹
pronunciauit. Destruo autem babilonioꝝ rege a dario Astyagis filio in Me-
diam pductus. Inuidia autem preualente in lacum leonum missus: deinde salua-
tus in precelsoꝝ honore habitus. Scripsit autem librum ppheticē in decem vi-
siones diuinas quas se vidisse refert. Tres sub Nabuchodonosor. Tresq⁹ B bal-
thasar eius filio. Septimam ⁊ octauam sub dario: et duas vltimas sub Cyro tā-
dem in Ebatenis Medie ciuitate sepultus.

Bononia vrbs vetusta Romanorum Colonia primum ab etruscis felsina deinde a boeis gallozum populis gentili sermo ne boionia nuncupata. Etruscorum enim prius vltra appenninum primaria et postea boiorum caput fuit. deinde Bononia dicta. Eam iulius dicat Coloniā a romanis deductam: agrūq; euz fuisse captum de boeis gallis: qui ager prius fuerat etruscorum. Expulsi etrusci romani triū milium virozum in eam deduxere. quozum auxilio aucta et amplificata fuit ita vt per tempora Augusti et aliquot imperatozū trium opulentissimarū ciuitatū italie supero mari adiacentium vna fuit. Suetonius autē dicit octa uianum bononiensibus q; in anthozorum clie tela antiquitus fuerant gratiam fecisse coniurādi cum tota italia pro partibus suis. Idēq; nerōnem imperatozem orasse latine pro bononiensibus scribit ad consulem et ad senatū. Ad annū salutis quadragesimū supra octingentesimū Pergij pontificis romani os porci prius appellati temporibus quū lotharius tunc imperator ludicum filium romani euz copijs mitteret bononienses illum multis inco modis damnisq; affecerunt. Quam ob rem illē cōuerso qui ita p̄tēnerat exercitu vltionis modus excesit. Q

post agri vastationem factamq; in insonitibus p̄ vicis villasq; repertis cedem. obsessam vr̄bem captamq; reddidit immunitatē. Deinde anno domini. M. cc. lxxi. tam potens fuit vt liberam mari adriatico aduersus venetos navigationēz prohiberet tribusq; annis bello contenderit. q̄ sedato inter bononienses ora dissensio. que ciuitatem plurimum attriuit. vt ad manus romane ecclesie deuenire opus fuit. Et per magistratum ecclesie romane circumdatus muro quē nūc habet ac diu postea opib; amplificatas cōstat Postea bononia crassa et pinguis (cum frumentum vna et alia queq; ad victum necessaria habundanter producat) dicta est. Excellentissimū omnium disciplinarū gymnasiū a temporibus theodosij vsq; ad nostra tempora summa cū gloria in ea et p̄māsit ac floruit. Est enim mater musarū appellata. q; ibi canonum ciuiliū liberalium artium sacrarūq; litteraz discipline tradant. Et ea viri sanctitate doctrinaq; copulrini emerere. Sed q; maxie p̄stitit diuus petronius vr̄bis episcopus qui vitas patrum cōposuit. Genuit hec vrbs Buidone archidiaconum. Iohannē andree. et iohannem calderinū celeberrimos iure consultos q̄ monumenta laude digna post se reliquerunt.

Bononia

Reges Babilonie

Merodach

Est Merodach fuit primus rex babilonie qui a monarchia assyriorum recedens non obediuit Assaradon similiter nec rex medoꝝ. Et ob hoc regnum assyriorum defecit regesq; babilonie ceperunt esse potentes. Iste etiā misit muncia scēbie.

Ladus scacoꝝ reperitur ab herse philisopho pro correptione Eulmerodach tyranni. qui sapientes et magistros suos occidere consueverat: quo solatio retractus fuit a tyrānice ad emendatōes.

Nabuchodonosor iste rex babilonie victorissimus fuit. eo qd esset virga furoris dñi: vt puniret pctā pploꝝ. obtinuit regnū assyrioꝝ qd destructū erat a Medis. Et factus est monarcha qd postea cū feris habitās septē mēibꝫ pce Danielis i pristina nabuchodonosor fortia septē annis penitus ē restituit.

Cui res geste magni cognome cecere. multa cū finitimas bella cōfecit: et q; marie cū egyptijs. ad extremū iudeā devicit. Et syriam durissimo sibi sbugavit iugo. Joachum interfecit. et successore cū valis dñi i babilonē trāstulit. et scēchia patrū suū loco suo suffecit. Porro dū vixisset annis quadraginta defunctus est in babilone. relicto eius filio Nabuchodonosor regni successore.

Bisantiū vrbs tracie maritima a grec sic hoiata. Tacetemonij cōdicere eā pmo. qb appollinē philētibꝫ vbi nā sedes qrerēt mādasse oraculū memorie: p dñū est vt cōtra cecos habitationē locaret. Cecos agit megarefēs appellatur. Calcedonies cōditores. Qui cū pꝛ in tracā nauigassent: sitiūq; vbi postea bisantiū edificatū est aspexissent. Omīssa tā locupleta rīpa tenuiore regione i asia elegissent: vt Strabo refert. Et autē Iustinꝫ et Eusebiꝫ ponunt hec ciuitas Anno an aduentū xpi. 663. In greca ex opposito calcedonē agri loco quidē optimo et munitissimo a pausania spartanoꝝ rege pꝛ p dñis sue initū habuit. Et cū pua admodū cēt: Postea a Cōstānino magno impatore q eā adauxit et exornauit Cōstātinopolis dicta. de qua latissime circa sua tpa describens laude digna.

Bisantium

Herse pbus

Nabuchodonosor

Constituit Nabuchodonosor regem hierusalem patrum Joachim mathaniam : vt scriberet ei sub tributo interposito religione iuraturadi: et mutato nomine vocauit eum Sedechiam. Vicesimū patrum etatis annum agebat Sedechias cum regnare cepisset. Et .xj. annis regauit in hierusalem : fecitq; malum coram domino. Erat em̄ superbus cogitans vt adbereret regi egiptiorum: nec iuraturadi regi babilonie seruauit. Percipiebant eum pseudoprophete dicentes : in proximo babilonios vincendos ab egiptijs. Hieremias vero ci fuisse vt spem in deo et non in hoīe poneret. Cum aut̄ nono sui regni anno sub ordinantibus egiptijs tributum caldeis promissum denegare: et in libertatem se vendicare tentauit. Et iurandum transgressus . Quam obrem Nabuchodonosor ira percussus cum ingenti exercitu ad eum venit et diu obsedit et tandem fame coactum eum ad deditionem compulsiſſet. Et aperta est ciuitas circa mediam noctem: fugit autem Sedechias cum omni domo sua nocte ad viam deserti: persecuti sunt eum principes diluculo: et comprehenderunt. Et vincum traxerunt eum ad regem Babilonie in reſclata. Is dicens eum ingratum fuisse percepti ab eo imperij: et deierasse in deum. Varios eius effudit et cathenis vinxit eum vt adducerent in babilonem. Et cum eo Josedeſch: et eius vniuersam familiam cruciari mandauit. in iunme-ros quoq; ciuitatis hierosolime traxit in seruos ad babiloniam: ac totam urbem vna cum templo euerit et incendi precepit. Sed et assyriorum regnū a medis destructum obtinuit: Ideo babiloniorum regnū factus est om̄i monarcha. Hic fuit exitus regni hebreorum et caldeoꝝ regni principum. Caldea autem Asia regio arabie cōtermina longe plana sed fontū q̄ maxime indigua. In qua Babilon maxima ciuitas regni caput erat. Medoꝝ quoq; regnum aſſecit. Cum vltimo aſtyages octauus et vltimus rex medoꝝ .38. an- nis regnaſſet temporibus Sedechie.

Hierosolimorum excidium

Hierosolima nobilissima et vetustissima ciuitas p̄ varia tpa pluries vastata fuit. Primo a babilonio rum rege. Tum nabuchodonosor caldeoꝝ rex tpe Sedechie cū ingenti exercitu in iudeam venit. Hicq; magnus cladius ē ciuitates affecit. Accenam ipsam hierosolimam obsedit. Vnde p̄fect⁹ contra pharaonem regem egipti quo fugato: Nabuzardan sui exercitus principem ad obsidendas hiero- solimam rursus mittit. Hicq; decē et octo mensib⁹ statione firmata iudei se et vrbes caldeis ignominiose tra- diderunt. Qui rege interfecto muros et tuites euererūt. templa incenderūt. cuiq; vasa sustulerūt. Et p̄ .lxx. annos templi solitudo p̄manſit. A cyro rege persarū laxata est captiuitas. Eructum est templum sub Da- rio rege psarum et medoꝝ. Seco ab Abſeō egiptioꝝ rege. Que em̄ passa est iudea a medis egiptijs macedoniib⁹q; non enūmero. Tercio ab Antiocho epiphane cruciatiſſimo om̄i tyranno facta est euerſio. Hic hierosolimam ciuitatē sanctā menelaο prodente vi cepit. et sanctū locum spoliari misitq; homines im- pios qui compellerent iudeos carnes porcinas comedere. Quarto a pompeyo is iudeam vicit om̄e cūz hierosolima: et tributarios fecit. Et vt strabo habet . Pompei⁹ eam cepit: obseruato ieiunij die: diu ab om̄i opere iudei abstinentent implera fossa et admotis ſcalis . iussitq; menia omnia conuelli. Post hos quinto Gabinius Scaur⁹. Variis vrbibus iudee et p̄cipue hierosolime insulauere: et herodes magnusq; iohannes captam: oppidum seruauere. Sexto ad extremum sandritus subuerſum. Quā cū cepisset cōplanatis me- nib⁹: fossas enā impleri iussit. Urbe aut̄ illā quā viſſe victores gentium romani tam clarum opus esse di- xerunt: vt Titus: tunc exercitus: post imperij gubernator in ipso ingressu menia vrbs admirans: tantam

Quarta etas mūdi

vic: oriam non humane virtutis sed diuine gratie faceretur. In ea vastatione fuit ea hominū strages ea fa-
mes miseroꝝ funesta necessitas: Que si ex ordine noscere cupis Iosephum lege. Non audita sed visa et cō-
muna sibi cū ceteris referentē. Venēs deusq; Lu⁹ iōmā cū patre suo Iosephānū triumphū celeberrimus
egit. Simone qui vrbis exady causa fuit in triumpho pducit postea laqueo p totā ciuitate traxerunt multas
confosus vulnerib⁹ interfecerunt. Iosephānū tem:piū pacis edificauit vbi iudeoꝝ peccatiora instrumēta vi-
delicet tabulas leges penetratū vela. et alia multa reposuit. Ea aut vrbis vsq; ad adriani principis tpa la-
tronū licentioꝝ facta est receptaculū. Et p quinquagita annos: deinde ciuitatis māsere reliquie. Quā pos-
tea Adrianiū impator mem⁹ et edificijs instauras de suo noie helyam appellant: et diu⁹ Hieronim⁹ ad
paulinū scribit ab adriani tpius vsq; ad impium Constantiū p annos erat. elxxi. In loco resurrectiois
simulacū iouis in crucis rupe statua ex marmore veneris a gentib⁹ posita colebat. Estimātib⁹ psecutois
auctoꝝb⁹ q; tollerēt nobis fidē resurrectiois et crucis: si loca sancta p ydola polluisent. Māiores deū no-
stri glorioꝝsimā ciuitatē diu possedit: tandē amiserūt. Karolus em magn⁹ multo sudore primo vrbē illas
vendicauit deinde pdiram recupauit. Et quā retinendā etas Conradus cesar: Ludouic⁹
rex francoꝝ no dubitauit coactus exercitib⁹ in asiam phisici. Et cū nri pzinapes postea desidiē sese dederūt
neq; hierosolima nec Antiochia in potestate nra remāsere. Heu pudor: heu dolor fons et origo nre salutis
defecit. Templū illud Salomonis fama clarū: in quo domin⁹ toties pducit: Beibec in qua nat⁹ est. Cal-
uariam in qua crucif⁹. Iplius crucis possidet inimici. Sepulcrus dñi glorioꝝsim in quo ppter nos obdor
muit in dño: saraceni in pte habēt. Et nisi velint xpiani inuisere no possunt. En ipam dei vrbem ciuita)
tem officinasq; nre redemptiois: quā te⁹ nri miracis illustrauit et ppro sanguie dedit: In q pme resurre)
ctonis flores apparuerūt: Machometi satellites oculcāt. Et ea vrbis nūc scelerate genti impio paret.

Quinta seculi etas hic incipit et ortum habuit a captiuitate iudeorum in Babiloniam duratq; vsq; ad christi iesu domini nostri natiuitatem per annos. 590. Quis in hac supputatione aliqui aliter sentiant. Unde qui recte captiuitatis annos numerare voluerint ab vndecimo Sedechie regi an no vt Eusebius ponit. tunc septuaginta captiuitatis annos in secundū Darij annus terminabitur. Ioseph⁹ et diuus Hieronimus a. 15. Josie regis vsq; ad terciū Cyri regis annus. Nonnulli ab vltimo regis Joa⁹ chin anno computant vsq; ad vltimū Cyri annum. Et sane sentiendo septuaginta illi anni qui in terciū vel vltimo Cyri anno terminantur. proprie captiuitatis iudaice anni dicuntur. Illi vero qui in seco Darij terminantur proprie complete transmigrationis sunt. Et hec principalior et precipua sacre scripture era habet. q. s. facta est anno ab exordio mōi. 4. 6. 10. A diluuiō aut. 2. 5. 69. A natiuitate abrahe. 1. 4. 27. Ac vigesi mo octauo regi Tarquini romanozū regis. Regnantibus etiam apud Medos asyrag. apud Macedo nes Europe. Apudq; lydos alyatet. et apud Caldeos nabuchodonosor pimus.

Captiuitas igitur hebreozū que fuit exterminium populi biersale hic incipit. Et per annos. 70. perdurat. Cum enim populus israel iam multis temporibus ydolis seruendo; etiam effusionem sanguinis innocentium se grauer impiasset; volens deus generationem huius populi deperire; septuaginta annozū captiuitatem eundem populum in regno caldeozū statuit sustinere. In hac ratione vt completo annozū numero nouus populus a memoratis peccatis immunis ad remouationem biersales perueniret.

Linea pōtificus
Ihesus

Joachim

Aggeus propheta

Malachias propheta

Sibilla hellespōtia

Dixit reditum populi israel de babilone isti duo prefuerunt scilicet ihesus summus pon-
ter tanqz reges. et Zorobabel tanqz dux q
modus vsqz ad Herodem seruatus est. Et uidelicet
summi sacerdotes tenerent p̄matum. ducevero el
sent substituti. Semper tamen duces erant de tribu
iuda iuxta p̄p̄iam iacob. Non auferretur sceptrum
de iuda et dux de femore eius. Et cum innumera mlti-
tudine iudeorum uenerunt in hierusalem ad reponē-
dum templum congregantes vniuersam p̄uincias
construxerunt altare in loco quo prius edificatū fue-
rat: et dies tabernaculorum celebrarunt: cepit autē
renouare templum sed paulo post defunctus est.

Este Salatel (anno mōi. 4 634.) fuit filius ie-
chonie regis iude quem genuit post transmigra-
tionem babilonis. vt euangelista Mattheus dicit.

Este Joachim sacerdos fuit filius Iesu pontifi-
cis magni. qui scdm Iosephum nominatus est
Josedech. Sub quo zorobabel prophetantibus et
adiuuantibus Aggeo et Zacharia templus et ciuita-
tem reposuit. Edificatio autem templo pasca cū in-
numerabilibus holocaustis celebrato ad exornandam
urbem eam adiecit.

Este Zorobabel (anno mōi. 4 639.) iuxta impe-
rium domini fundauit templum. sed longe post
apud iudeos maximo in precio habitus est. a Cyro
rege princeps populi designatus. primum ex caldea
iudeos ad propria p̄uinciam reducere cepit. et tem-
plum reedificare concedente Cyro incepit.

De illo Abiud (anno mōi. 4 709.) et sequenti-
bus vsqz ad Iosephū nihil habetur in scriptu-
ris. nisi quod a Mattheo numerantur: et ideo nec tē-
pus eorum debite sciri potest. Nisi quod Abiud ge-
nuit Eliachim: qui azor: qui sadoch etc. vt Mattheus
in principio euangelij testatus est.

Aggeus propheta in numero duodecim p̄p̄he-
tarum vndecimus his temporibus librum sue
prophetie scripsit. In quo reuersionem populi sue
templi edificationem conscribit. ac renouationem ciuita-
tis: necnon et sacerdotalem obseruationem compre-
hendit. Completo deniqz templo statim obiit. Et iux-
ta sacerdotum sepulchra sepultus est.

Malachias propheta hoc tempore clarus habet-
tur sic dictus id est angelus propter optimā vi-
tam. Viuit qz ore eodem quo prophetauerat angelus
domini apparens eadem iterabat.

Ellespontina in agro troiano nata vetula et an-
tiqua veste rurali induta ligata velo antiquo ca-
pite sub gula circumuoluto vsqz ad scapulas quasi de
specto habitu ita dicit. De excelsis celorum habitacu-
lo prospexit humiles suos. et nascitur in diebus no-
uissimis de virgine hebrea cum cinabulis terre.

Linea Ibrau

Salatel

Zorobabel

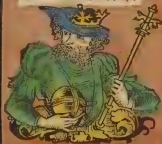

Abiud

Linea reguz Ba
bilonie

Nabuchodonosor

Eulmerodach

Ragular

Haba dardacus

Balthasar

NSte Nabuchodonosor filius Nabuchodonosor magni fuit tercius caldeorum rex. 18. capitavitatis anno patri in regnum succedens regnavit annis. 10. Vir quidem prestantissimū animi et ingentis potentie qui paternis regalibus multa super addidit multaq; magnalia peregit.

ESte Eulmerodach frater Nabuchodonosor pcedentis quartus caldeorum rex magni Nabuchodonosor regis fili. anno. 28. captivitatis iudaice fratre predicto sine liberis defuncto regnum suscipiens regnavit annis. 18. Soluit Joachīm de carcere et magnificavit eum. genuit autem tres filios.

Servius tullius sextus romanozum rex neno iudaice captivitatis anno regnum suscipiens. regnavit annis. 34. Quis matre serva creatum. nec obscuritas inhibuit quis gubernacula urbis invasit. Māximam indolem vxor Tarquinij Lanaquil liberaliter educarat et eius industria regnum adeptus. primus censum in vrbe instituit. Et tres colles. i. quirinalē: viminalē: et quilas vrbi adiecit eamq; auge re fossisq; ac muro circumdedit: tandem a Tarquinio superbo genero suo filie sue impulsu ocafus est.

Tarquinus prisci Tarquinij regis filius et Tullij serui gener. Cui superbo facto cognomē in dederunt. Anno quarto et quadragesimo iudaice captivitatis mortuo socero suo rege romanozum rex factus regnavit annis. 35. Hic regnum autū qd a Servio tenebatur rapere maluit qd expectare: qui suscepto regno mox piores civitatē quos rebus soceri serui fauisse putabat vna cum Tarquinio sororis sue filio interfici iussit. et pleraq; per tyrannidem gessit: tamdiu superbiam regis populus romanus perpeffus est donec aberat libido: hanc ex liberis eius importunitatem tolerare non potuit. Quorum cum alter ornatissime femine lucrece filium intrulisset: matrona reddeus ferro expiavit. Imperium tamē regibus abrogatum. tandem effi regno expulsi a porseuna interfectus est.

Balthasar eulmerodach regis fili caldeoz rex post patre regnare cepit. Et regnavit annis. 17. Cui regni anno pmo Daniel ppheta quartā visionē vidit. Is deim capit est: et civitas a Eyo persarū rege aduersus fortissime dimicante tradita est et fundit euerfa: adeo vt nullū tante orbis remāserit vestigiū. Sed eam que modo stat Cambyles cyri filius alio in loco condidit.

Babilon illa magna capis et aufferit a prias. Nec pmar maria civitas tota orbis dicitur qd ea būano ope extrui vel būanis virib; destrui potuisse pene incredibile videbas. Que destructio facta ē p Darium et Cyru pmos reges moichie persarum.

Babilon

Linea reguz Ro
manorum

Servius Tullius

Tarquinus

Linea pontificu
Elizaphat

Joiade vel Judas

Johānes filius Jude

Jeremias

Ezechiel

Lucra

O Jrea hec ipa vt dicit Orosi? Nox ad magnas
parentem diertendi vifa est: et sarex grando fali
cet veri lapides descendunt de nubibus.

Incipiunt ebdomode Danielis scdm Be
das de qb? inter doctores est gradis altercatō.
Emplo domini in modū castri sexto regno da
rii anno perfecto Joachum pontifex cum sacer
dombus cum tubis et ornatu solēni laudauerūt deū.

Templuz Salomonis perficitur
anno . vii. darii regis persarum.

Este Eliashaph hebreorū summus pōtifer suc
cessit Joachum patri in pontificatu. vt dicit Eu
sebius. sedit annis. 32. Vir tanto honore dignus q
sua prudentia ab Artaxerxe persarum rege absolutio
nem a vectigalibus et tributis pro ministris templi
obtinuit. potestatem quoq; amouendi iudices.

Eliachim anno mundi. 4759.

Edas quartus summus sacerdos tpe Mardo
chei. Cui et Susus persarum vrbe misit episto
las de obseruatione diei pburym. Constat em̄ hūc
multe doctrine et sanctitatis fuisse virū: multis tamē
seditionibus agitatū.

Edhānes iude pontificis filius quintus hebreo
rum pontifex. habuit fratrem qui dicebat iesus
qui aspirabat ad pontificatū confidēs de familiarita
te vagosi prefecit trans flumē. Cū autē sup hoc altri
caretur cū iesu in templo adeo incitauit frater vt eum
occideret. Ireo vagosus omnia ornāmēta templi su
stulit.

Asor Anno mōi. 4809.

O esto Sadoch (Anno mōi. 4859.) etiā nihil
habet nisi qd pontifex Marthei primo cū ceteris
in generatione christi.

Este Hieremias vltimo pphetam i egipto. Cū
q; peccata populi increpasset lapidat? est ab eis
apud taphnas. Et eo loco lapidibus fuit obrut? se
pultus vbi olim pharao rex habitauerat.

Ezechiel propheta hic post mltā gloriōsa gesta eius
quosdam redargueret exacerbatū ipm equis distra
xerunt per crepidines saxorum atq; excrebrauerūt. Et
in sepulchro Sem filij Noe et arphaxat ei? filio sepulē.

Zacharias et Aggeus anno
scdm Darii incepauerunt
populum propter negligentiam
eorum et edificandū domū do
mini. et sollicitabant Sozobabel
vt loquaretur super hoc regi. et
annuit rex: et accensus est cor po
puli vt edificarent templū. Tan
des post multa bona opera cōpleto templo. Et ipse obiit
Et iuxta aggeum prophetam sepultus fuit.

Zacharias

Linea Christi
Templum Ba
lomonis

Eliachim

Asor

Sadach

Lucra matrona romana omnium romanarū mu
lierum pudicissima formaq; et elegantia clarissima
coniunx collatim a sexto Tarquinio tarquinij superbi fi
lio per vim stuprata semensam interfecit. Tarqmo igis
expulso romani reges defecere. Cum ibidem regnatum
fuisse sub regibus septem annis. 240.

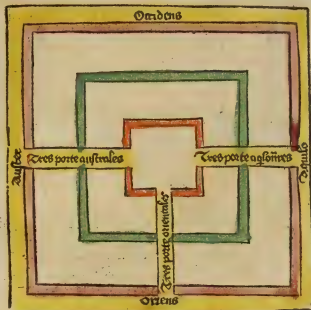
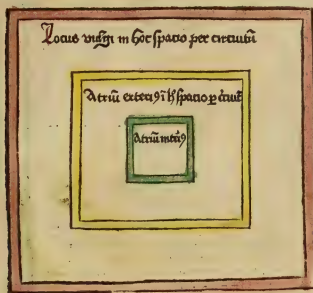

De edificatione templi

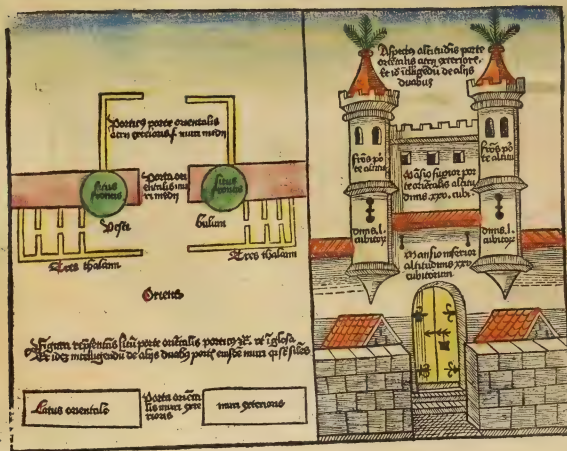
Azotiosa ac magnifica illustres viri de templo eiusq; fundamine ac edificatione scriptitant; p̄cipue diuin⁹ p̄pheta Ezechiel in vicesimo quinto anno transmigrationis. Qui est ann⁹ tricesimūtercius regni Nabuchodonosor in exordio anni decima die. Quā man⁹ dñi fact⁹ est sup eum; adductus est a spiritu in terrā isrl̄ sup montē excelsū. Ubi ostēdit ei edificationē ciuitatis ⁊ templi. Et cū hec visio obsecrissima sit nec aperta legentib⁹ de ciuitate mirabili in monte cū templo edificata sibi in spiritu ostēsa. Quā obrem p̄ pauca de forma templi p̄ figurā subiungere placuit. Quāq; certi doctores solum de spiritali edificio scilicet xpo ac ecclesia intelligant; Victor tamē de materiali edificatione manifestauit; quod veteres hebrei ezechiel in visione imaginaria ostensum fuisse aiūt. Et in tam p̄scripta reedificationē post reditum de babilonia p̄ Zorobabel et Heemias fuisse impletum. Licet ceteri aduersa ponāt; moderniores tamē hebrei p̄ Messiam regnaturum cum magna potentia id futura expectant. Figuras igitur templi per picturam talis edificij cum pauca scriptura videamus.

Prima figura edificij templi ostēsa ezechiel sup mōtem

Secūda figura ad facilius capiendū

Sequentes due figure ornatū porte representāt

TJURUS OTTOMAN *redwood*

Quercus macrocarpa Nutt.

Appedana templi occidentalis

des postreuer ed
fich austrahs

facto orietalis
edificij australis

Longitudo edificij centū rubicorū
dependencia templi austerius

Societate

Exercises

Portoale

Longitud del cubi.

Part posterior
edificia aglonius

part orientalis
edificij aglonensis

ADULT MEDICAL EQUIPMENT

Questões de Matemática

Aufbau

Handwritten text (likely bleed-through from the reverse side):
Handwritten text (likely bleed-through from the reverse side):

During the same period

□ Dentulatorium fons^{ms. r. rub. latins. x}
 - murus aegy^{ms. r. rub. latins. x}   - ptericus^{ms. r. rub. latins. x}

ethylene

Ree ap
penden
stant r
teo co
am p q
non p
ne dep
gi. id
hic pos
ta sunt

Sanho
templi
inferior

Aspectus altitudinis templi porte orientalis et appendicis
extra ipsum Bethelus, xlv.

Figura posterioris p[ar]tis edificij templi s[ecundu]m
lineas fundamentales Ezechiel. xli.

transio supior habent. xxi

¶ Medio media hñe. xrt
subiung an. al. f. d. m.

transio inferior habens. xcv.

Asperitas est in aglonario fm altitud mez et longitudo
dimen sua 3200. Et simile difiait debet naagi
nora fiaitū esse in pte australi terrae.

Ezechiel diuinus ppheta. Cum transmigratione babilonis a Joachin rege iude ut premisus est incepit et ipse cum mardocheo transmigratione. Postea secechias annis. xi. regnauit: in quo anno destructa est ciuitas et templi. Inde decimoquarto anno post deuastatione Ezechiel hac visionem pphetici uidit Templi aut ut in figuris cerni poreat: multas mansiones habebat: sicut ciuitas: muri et? erat. ppugnacula ad modum ciuitatis. Adhuc in quo erat templi aliquantulum tenuissus erat: In parte australi magis q. aquilonari. Angel? aut stans in porta muri exterioris locut? est ac mensurabat certis mensuris que maiores erat quam in ceteris reb? omnib?. Tunc igit templi edificium in spacio quadrato fuit erat. Cum vnu lat? directe ad orientem positum: oppositum ad occidentem: Alia duo ad aquilonem et meridiem. In quo spacio triplex mur? : Exterior. medius. interior: Spacium primum inter medium et interiore dicebatur: arum exterior? : Reliquum spacium inter murum medium et exterior: loc? vult? appellabatur. Gemines enim ad orandum ob deuotione templi accesserit. Totum vero quadratum primum in similitudine montis in plano erat: primum in montis pendulo. que gibbositas spacii cum in plano figurari non potuit imaginatione supplere debet. Ad hoc intelligenda posita est prima figura.

In orientali deinde parte muri exterioris in medio eius quedam erat apertura. x. cubitos latitudinis in qua erat porta. Simili modo in secundo muro et tercio directe se respicietis. In latere denique muro? aquilonari et australi due porte consimiles erant: ut secunda figura ostendit.

Habebat autem hec porta orientalis gradus ob declinatione montis: ut a loco vult? accessus p. vii. gradus ad portam foret. Vestibulum q. habuit spacium ante aperturam medium quicq. cubitos in latu ad orientem in occidentem. Et. xv. in longum ab aquilone in austrum. Erat aut? portae edificium sicut sup. aperturam muri medij: et ex parte interiori ipsius muri transiens ultra medium p. vii. cubitos inter arum exterior? : Et a terra vlt? ad summum erat hui? portae cubiti quinquaginta sunt. Et iuxta postes hostij sunt due turres: quarum altitudo lx. cubitos sicut in portis castrorum: frontes dicte ad decorem porte. Ac in summum arum? turri? pomelle: et ramus palmarum celati: etia iuxta turres sex thalami p. portariis appenditura dicta. Ad horum intelligentiam posite sunt due figure (post primam et secundam) sequentes: Quarum prima sicut portae portae? vestibuli frontium et thalami morum quatuor lineas fundametales representat. Altera figura altitudinem porte portae? frontium et preorientali ostendit. Portae autem edificium sup. portam in armo duas habet mansiones superiores et inferiores et fenestras obliquas. Altera autem portae sedis muri inter medium et tercium pauimentum stratum sub dyo scilicet platea pauiementa? ta erat. Tertia quoque gazophylata in circuitu pauimentum. ad lat? australe decem: que occupat. c. cubitos. et quatuor ex vna parte arum exterioris et quatuor ex altera parte eiusdem porte que cum ipsa occupant. c. cubitos. Duo vero residua gazophylata ponunt iuxta thalamos porte orientalis arum interioris vnu in parte vna? reliquum in altera. que cum ipsis et cum thalamis occupat. c. cubitos p. modum inferius figuratum. Et ad maiores distinctione a thalamis gazophylata ruber coloris sunt. Portae autem aquilonaris et australis similes sunt portae orientali: Similis ferme descriptio portarum et vestibulorum medij et interioris muri erat. Ostium vero in frontibus portarum diuersas erat: et ibi holocaustum laudabat. s. carnes cremantes in altari holocaustorum ac melle que immolationi deferuebat p. peccato et delicto. Due item pietes erant ex vtraque parte ostij et ante illas in porcu erat due colunae: altera hinc: alia inde ut in templo Salomonis fuit. Longitudo vero parietum templi. c. cubitos erat. Altitudo. c. xx. et latitudo intra muros. xx. cubitos continet. Duo pietes. xii. cubitos prominentia pilarum ultra parietes hinc et inde. x. cubitos: latitudo appenditur. vii. cubitos. Inferior autem maius appenditura hinc et inde. x. cubitos et latitudo loci orationis similiter. x. cubitos. Qui numeri simul iuncti faciunt. lxx. iuxta ezechiel. Intrinsecus deinde sanctum sanctorum ponebat quod inter? templum? in tabernaculo moysi inter? tabernaculum dicebat: Paries vero non multum altus nec sustines alio pond? dimittebat sanctum et sanctum sanctorum. Cum? longitudo erat. xx. cubitos. Adiuncta fuerunt latera siue appenditura lateribus templi exterioribus ad orientem in latere occidentali. vi. in latere aquilonari quod est multo longius. xxx. Et similiter in australi quod est equalis longitudinis: in orientali non sunt ponebant cum ibi templi ingressus pateat. Pilarum tandem annexi fuerunt prominentes extra pietes: ut fit in arduis edificiis ad ipsa fortificanda: In occidentali parte tres pilarum: duo in extremitate vnius in medio. et prominentia. v. cubitos: et hec prominentia pilarum in tribus locis p. oratur vno sup. alium atq. in his foraminibus trabes figurat ad portarum tria tabularata: ita disposita ut primus distat a terra p. sex cubitos: et ita reliqua ab illo. Sicq. ascendit iuxta murum templi. xvi. cubitos. Inferior autem maius templi vlt? ad primum tabularatum seu cenaculum ponebant. est. xxx. cubitos ut in templo salomonis. ut pietes templi ad recipiendum lumen p. fenestras sine obstaculo p. x. cubitos maneat. Circa duo vero latera templi sex aquilonare et australe duo edificia ponunt a muris templi p. xx. cubitos distantia: et quolibet. c. cubitos longitudinis et. l. latitudinis. Ad ea intelligenda posite sunt tres figure folij pcedent. Prima representat secundum lineas fundametales totius edificij aquilonaris: et similiter australis que similia sunt. Altare autem holocaustorum ex cubitis compositum fuit. Prima pars iuxta terram dicebat sinus siue fundametales: et eleuas sup. terram cubiti vnu. Secunda crepidio minor et restringit edificij p. cubiti vnu et ascendit p. duos cubitos. Tercia crepidio maior iterum restringit et eleuas sursum p. quatuor. Quarta arbor vocat simili modo p. iij. ascendit: ut altitudo altaris a terra sit. xi. cubitos. Aque egrediebantur de templo p. modum fonticuli scaturientis de lumine sancti sanctorum et in p. templum transibat declinatio parum ad lat? dextrum. et inde ad porcum repli et postea ad arum inter? ab occidente in orientem. Aliqui has aquas ante egressum de armo interiori diuiserunt in quatuor riuulos: ut p. egressu de porta orientali exterioris muri in vnu conueniant ceteri id reseruant. Et sic completa sunt ad edificationes et dispositione templi prominentia. Figura laudabilis nunc sequitur simul totius edificij representans quod p. pietes su perius est figuratum et secundum lineas fundametales cuncta ostendit.

Quinta etas mūdi

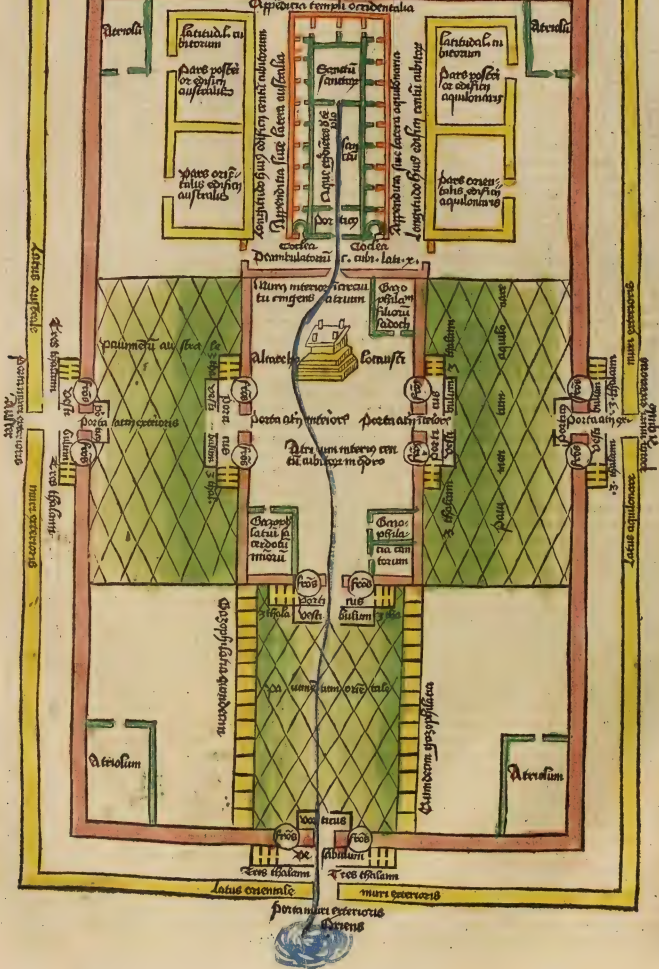
Dividends

Præterea exteriori in circulo habens in quolibet latere quingentos milia.

Locus vulgi in circuitu p quatuor latera. Intelligendy est tñ multo maioris lan^{tas} in sua portat q sit
h de p^{re}dictis

Quibus medio cuius determinati quibus in terminis quibus est in terminis

Appēdicia templi occidentalia

Urbem pulchram et preclaram venetie urbeni alipibus finitimam. Quā atthesis fluvius dividit
 Auctor est ex trogo pompeyo iustin⁹. Gallos qui urbem romā cepērūt ⁊ pariter Mediolanū: buri
 am et bergomū edificasse. Licet alij sicardū Cremonensis epi sententia inherentes: post Troje exci
 dium constructā asserunt. Nec tamen min⁹ angit q̄ dividit veronā Atthesis vt custodie simul ornamentoq̄
 subuehēdis reuehēdisq̄ merab⁹ ⁊ frugib⁹ magno sit vsui veronēsisibus: quandoquidē supra infraq̄z cir
 cum ager est p̄cipue bonitatis multa gignēs in urbē conuehēda: olei vinū maximam: frumēta incolis in
 mercaturā sup̄abundantiā: vinorū varietatē atq̄ p̄stantiam: pomorū omnis generis copiam. Et lanam cete
 ras ytalie subtilitate sup̄antem de qua subtilissimi efficiunt panni. Hanc p̄stantiam greges ⁊ armenta a pa
 stionis p̄prietate accipiunt. Quā prata campiꝝ p̄spectu quoꝝq̄ amēnissimi naturaliter p̄stant. Quū tamen
 mons altissim⁹ orbi sup̄eminet Halbus nomic: et candē herbis suis ingenitam et multo maiore virtutem
 p̄feret. q̄ herbilogi vndiq̄ confluentes multa herbarū radicūꝝ genera animantius saluti opulantiā inde
 legant: diuerse etiā p̄ agrū veronensem scaturūt aque non minus ornamento a natura q̄ vsui attribute.
 Hec ciuitas ita romanis principib⁹ grata extitit: vt in ea amphitheatrū romano more nō nullaq̄ alta cōstru
 cta sint edificia. Ibiq̄ deinde a Gortis longobardisq̄ regib⁹: nec nō et ab alijs principib⁹ domus excelē
 alta palatia. pulcherrima templa. inextinguibiles arces et castella fuerūt constructa. Quinor p̄stantia vno
 extollitur argumēto. Theodatus ostrogorthor rex tertia⁹: quū sciret in veronēsi agro esse vinū sicut Cassio
 dorus appellat acenari odoris saporisq̄ suauissimi. illud romā nauib⁹ Atthesi in super mare delapsis com
 portari curauit. Urbis hui⁹ gesta sub vario fuerūt euentu. Attila em̄ Gortor rex eam euerūt ⁊ incedit. Al
 boinus p̄mus longobardorum rex ibidem Rosimunde vxoris insidijs occisus fuit. Ibi Rudolphus im
 perator berengariū imp̄torem sup̄auit ⁊ occidit. Nobilissima scaligeorū familia ⁊ ipsa veronensis tyrannū
 dem occupauit. et p. 70. annos cū maximo splendore verone dominata est. Tandē ea vrbs in venetorum
 manus deuenit: sed tam solidiora verone sicut ⁊ ceteris vrbib⁹ ornāmēta viros omnis etatis p̄stantes attin
 gamus. Zenoc⁹ sicut religione xp̄ianam ⁊ suam ipsius deꝝ sanctitate prim⁹ erit qui verone p̄sul mīta scri
 psit extantia sacras vniusc⁹q̄ testamēti literas declarantia. Emilii marcū veronensem poetā. Eusebi⁹ in asia
 obūisse asserit: paulo post. Catullus poeta. subinde p̄terq̄ Plinius. genuit ⁊ Quartinum oratorem ornatissi
 mum et alios.

Verona

Regni Persarum principium

Cyrus primus rex Persarum potentissimus hoc anno: qui est trigessimus captiuitatis iudaice annus. Et quinquagesima quinta olympias: persis regnum et imperium instituens. regnauit annis. 30. hic Astyages medorum regis et Mandana filia nepos fuit. Qui vt herodotus et iustinus tradunt Astyagen deuicit. Et regnum eius in persas transiit. dominusq; multis ciuitatibus rebellantibus aduersus Balthasar caldeorum et babiloniorum regem bellum intulit atq; eum deuicit: quo deuicto eius regiam babiloniam superbissimam urbem statim subuerit. Postmodum aduersus cretum lydozum regem: qui babilonijs auxilium tulerat profectus est. Quem sine ulla negotio fudit et cepit: ablatiq; ei omnib; sui regni rebus vitam miseram ducere coegit. Cumq; Cyrus asyam totum pene orientem in suam redegisset potestatem: Scythias etiam bello adortus est: quibus cum Tamaris regina preerat: ac primo quidem prelio cum Cyrus regine filium omnemq; eius obruncasset exeratum: haud multo post et ipse ab regina compositis in montib; insidijs cum omni exercitu celetus est. Nam Tamaris cum audisset suorum cedem et filij vnica mortem: non femineo more se dedit in lacrimas: sed cum residuo exercitu in montibus simulata diffidentia propter acceptum vulnus cum insidijs refugit. Ac Cysrum ad montium cacumina angustias pduxit: ibidemq; eum cum ducentis milibus obruncari fecit: Ita vt ne vnus quidem tante cladi supserit. Quibus gestis Tamaris statim inter cadauera corp; Cyri exquiri mandauit. Cui comperto aufferri caput et in vtre sanguinis suorum plenum inmitti precepit: vt quasi superbo regi dignum exhibuisset tumultus dixit. Summe cyre sanguinem quem semp sitisti: eius tamen truncum in pasargadas urbem delatum in hortis sepelierunt. In cuius tumulo tale epigramma fertur fuisse inscriptum. O homo ego Cyrus sum asie rex. qui persis impijs institui.

Persia aut asie maioris regio est: que a persio Artisij argiuoruz regis nepote nomen accepit. In qua persipolim ipsius regionis caput condidit. Qua postea greci regijs concrematis vastauerunt hec itaq; regio Caramanis bacrianis ac medis contermina est: Et in multos diuiditur sinus. Qua. Q. Curtius libro quarto de gestis Alexandri magni optime describit. Ipsa quippe montuosa pmaxime est. Et ppter eam ac ventos fructuum inops esse phibetur: in ipsa tamen celeberrime vrbes esse referuntur. Persipolim ipsa Persipolis et Pasargadas ac plurime alie que sunt in Sabijs superioribus partibus eiusdem regionis. Inter persiam autem et Susam que ab Arphaxat medozum rege magnis structuris edificata fuerat. Quedam montana prerupta interiacebant: qua postea Cambises regis filius suo adiecit imperio: et autem imperium et si aliquando pmaximu fuerit: postea tamen a spaciandis partib; diminutum et dilaceratum fuit. Persie autem a Membroth gigante primum edocti pro deo Solem et ignes coluerunt: et Lute muneruq; sacrificauerunt. sed nunc relictis ydolis illi Mabumetream lege sequunt. Persica aut poema vt Plinius libro. xv. ab hac auecta ferunt. Illustrat adhuc persipolis regio seu ciuitas beatissimi Beorgij martyris triumpho.

Anaximander

Anaximenes

Anaximander philosophus et medicus celeberrimus primo milesijs Laletis auditor ac in eius scola successor bis temporibus (vt Eusebio placet) floruit. Qui cum primus celestia docuisset: etiam primus horoscopia fabricauit ac maris et terre circuitum primus descripsit. nemion et materiales speram construxit. Et ppterea Plinius libro scdo cum peritissimum astrologus dixerit. Obij; deniq; sexagesimo quarto vite sue anno. fuit et alius Anaximander milesius historicus non ignobilis de quo laercius scribit.

Anaximenes philosophum pariter et phisicum Anaximander hic habuit discipulum: et quidem clarissimum. Qui principium aerem dixit et infinitum moueri sydera non supra terram sed circa ipsam. Obij; vero (vt Laercius ait) ea die qua et Sardis capta fuit.

Edras

Reemias

Mardocheus

Edras vir sanctus atq; doctissimus velut al-
ter Moyses in populo venerat? habet? est. hic
primū de babilone cū ceteris venit: sed iterū
paterna sollicitudine mor? rediit vt plures lucrificaret:
et secum adduceret. tpe aut isto legem ceterosq; libroz
sanctos regant. quos combusserant caldei: felix testa-
menti orbi relinquens. nouos et faciliores apices in-
uenit: que in spiritu scro feliciter peracta. venit iterum
hierusalem cū multitudie magna regalib? puilegiis: vt
doceret pplm. Obijt in senectute veneranda sepultus
ibidem.

Este Darius fuit colobrin? Astyagis q; dedit ei re-
gnum. Ambo autē victi sunt a Cyro qui fuit rex p-
mus persarū: et trāstulit monarchiam ad persas. Ba-
bilone vict. Bathasar interfecit. Danielem magnifi-
cauit. Israhel remisit in iudeas vt templū reedificaret.
victus tamen benigne Cyr? puidit. Astyagis regnū
bircaniorum et dario medorum concessit.

Reemias fuit pincerna Artaxerxis regis persarū
mūsus ab eo vt instauraret murū hierusalem
edificauit eā in angustia tps. Hic fuit vir benignissi-
mus ac deuotione pcpū: qui cum opus dñi explefset
miraculose ignē scām recipiunt et murū dedicauerunt.
Rediēs ad regē iterū reuersus est hierusalem et mortu?
est. ibiq; sepult? iuxta murū quē edificauit.

Cambises fili? Cyri scōus persarū rex sexagesi-
mit annis. 8. qui ab Esdra artaxerxes: vel assuer? no-
minatur in libro iudith: Nabuchodonosor a patre vo-
catur. Hic interdixit ne hierlm? templū reedificaret.
Is enī imperiū suscipiens militari gloria atq; iusticia
cū quadā crudelitate iuxta in suos delectans patrem
superauit. Ethiopes subegit: et multas puincias suo
adiecit imperio: plerag; in bella p holosernē gessit po-
stea in egiptum accedes cū? cūctos vastauit fines. et
ibidem Babilonē condidit aliā. De Cambise valent?
in sexto refert: q; iudicis male iudicantis pellem de-
trahi fecisset selle iudicantis vbi filiū suū iudicem cō-
stituerat apponi precepit.

Esto regno persarū: tempore sue exaltationis fuit
295. annorum scdm computationem latinorum.

Smerdis tercius persarū rex octauo et sexagesimo iudaice captiuitatis anno: Cambise in syria mor-
tuo sine liberis: regnum regnauit mensibus septem: patzertes quē Cambises rebus suis psecerat fra-
trem suū nomine et facie similitum regem declarauit. et priorem occiderat. ppter quā fraudē dāt? hūta
spis filius confectum coniuratione facta: alterum Smerdim et eius fratrem Patzertes trucidauit. Et ipse p-
triduum persarū rex constitutus est.

Iudith holosernēs

Holosernēs princeps militie Nabuch. Cambises multas ter-
ras domino suo subiugauit. et tandem venit ad bethuliam:
et tibi a Judith muliere interficitur in cubiculo papilionis sui
et omnis eius exercitus fugatur? Fuit autem Judith vidua mul-
et pstantissimi animi et incredibilis aspectus et postq; holosernem p-
cipem obtinuerat. tanto in precio habita est apud iudeos vt cūctis
diebus vite sue omnibus iudeis prefereretur: et triūphali laude ppe-
tuisq; preconijs celebraretur. Et cum centum et quingz annos com-
plexet moriens apud virum in betulia cum ingenti luctu et pompa
sepelitur.

Babilonia noua cōditā a Cambise i egipto.

Monarchia Re-
gum persarum

Darius

Cyrus

Cambises

Smerdis

Linea Consulm Romanorum

Brutus Tarquinius collatinus

Valerius publicola Postum

Tarquinius dictator

Decem tribuni

Marcus Brutus manlius

Valerius

Anno. et xxiiij. ab vrbe condita exactis regibus romani loco eorum consules instituerunt qui annua exercerent imperia. ne tractu temporis erigerentur in superbia. Quorum precepit hic annotantur ex quibus primi duo habuerunt bellum cum postrema rege etruscorum. Brutus vero duos filios habuit qui reuocare volebant regem quos virgatus eos securi percussit. Collatinus sublata est dignitas. quia ne nomen Tarquini in vrbe esset.

Sibylla Cumana que fuit tempe Tarquini spolia vestita aurea veste. librum apertum altum in manu gestans et librum in sinistra habens super genu capite discoopto dicit sic. Magnus ab integro seculorum nascitur ordo iam reddit et virgo redeunt saturnia regna. Jam noua pignora celo dimittit alto. Tu modo nascenti puero quo ferrea pignora. Desinet ac toto surget gens ante rea mundo. Casta faue lucina tu' iam regem appollo. Isti duo vicerunt sabinos et de eis triumphatum est. et Valerius fataliter mortuus paup.

Anno vrbis condite. xxi. romani bello sabinoz consensati creant dictatorem. cuius auctoritas et potentia consules preerat. et est nomen officij dignioris.

St. L. Manlius Lelii manlij filius. bellum cum gallis inchoauit. pascuosq gallo qui cum ad singulare certamen prouocauit. torquem aureum ex collo eius tulit suozq imposuit. An dicitur est torquatus et torquati cognomen suis posteris obtinuit.

Gallii Senones gens natura feror moribus incondita. ob hoc ipsa corporum mole ac armis ingentibus adeo omni genere terribilis fuit: vt plane nata ad hominum interitum vrbium stragem videretur. deinde totam urbem igne ferro manibus erequar sex mensibus barbari: et Manlius nocte subeuntes clangore anseris exarar: a summa rupe deiecit.

Popilia virgo vestalis ob crimen stupri viua defossa est.

Tempore illorum duorum fuit bellum vegerintum in quo tot ceciderunt de victoribus romanis quot de victis.

Manlius torquatus

Popilia virgo vestalis

Dictature dignitatis institutio

Anno post exactos reges anno (vt Eusebius habet) Rome noua dignitas scilicet dictatura creata est. et equitum magister. qui dictatori in omibus obsequeret et largi asserebat dictatore primus et sp. cassius magistrum equitum scribit. Instituitur est itaq: dictator vt auctoritate et potentia contra hostes consules precederet. Et maxime qz postrema clusij rex (ea ciuitas ibiusta erat) armis Tarquini supbum reducere conat' esset. qd ne fieret dictator obstitit. Veru pace consecrata in amicitiam populi Romani postrema sumus recepti bonozib. Quina: ancinat' prestantissim' postea dictator cum agri culture opera daret: a senatu rogat' : puluere ac sudore abstergo: dictature dignitate inuit' suscepit. Is necdum romanis obiectos sed hostium quoq exercitum superatum cum innumeralibz pedita romanis perduxit. Sic expeditio finita rediit ad boues: victoriq: qsi securam tenens.

Ab isto valerio consule ciues etrules seruicq fugati inuasunt capitolium et incenderunt. Et tam atrox fuit bellum: qz ipse consul fuit occisus: publicola quoq roman' patrie: cui publici valeri' proprium nomen ante fuerat. Et ipse p hoc temp' expulsus Tarquinius vna cum bzuto in locum collatinum consul est successit de quo sup. Is comissa pugna in quo bzur' occubuit ipse de Tarquini exercitu quindecim milia et trecentos viros interfecit qua victoria prim' ex consulib' in curru inuect' triumphauit: que res pulcherrimum spectaculum plebi sine ulla inuidia pbuit. fuit aut' magnae iusticie et equitatis vir.

Marcus Turi?

cu vaito collapsum in immensam se aperuit altitudinē. quā voragine nullo videbat posse oppleti materia. Tum Marcus curcius eques romanus bello egregius eo audito. templa deorum que foro illi imminēbāt intus. Equo maxime ornato infidēs zelo patrie armatus se in hyati misit. q̄ mortuo statū hyatū obturat est.

Elopus

Aracus Astrologus et poeta clarissimus cum eudoxo ait Augustinus vniuersum se numerum stellarum comprehendisse et scripsisse iactauit. quos inquit aug⁹ illa contēnit auctoritas que dicit ab abraham. Aspice stellas et numera eas si potes. genē. xv. Quomodo em̄ diuinerari possunt cum non omnes possunt videre. Lū astrologia nō ignar⁹ esset. De astrologia librum scripsit elegantissimū dicēte Cicerone li. primo de oratore. Cōstat inter doctos homines ignarum astrologie ornantissimis atq̄ optimis versibus. Aracum de celo stellisq̄ dixisse et conscripsisse.

Aracus

Os inferni in medio vrbis vasto hyatu horribiliter apparuit. Vt hominis sepultura interpretantib⁹ aurspicib⁹ expecebat. Rome em̄ (vt Lili⁹ ait) siue interempti seu alia aliqua vi forū ferme spē

Elopus adelphus poeta fabulator clarissimus. claruit tpe Cyri regis persarum. Fuit autē grecus de ciuitate Attica: vir ingeniosus et prudens. qui cō finit fabulas elegantes quas romul⁹ postmodū de greco trāstulit in latinū. et si hio suo Libertino direxit. In quibus docet quid obseruare debēt homines. Et vt vitam hominū ostendat et mores inducit aues. arbores. bestiasq̄ loquentes p̄ pbanda vita cuiuslibet fabula. quas qui diligētē inspexerit inueniet ioca. loca apposita que et risu miscēt et ingenium acuat. Hic pmo anno Cyri regis persarum fertur fuisse pemptus. Nouissime eas fabulas omnes vna ciū ipsius Elopis vita Rinnuti⁹ quidāz erudit⁹ vir: ad Antonij nūli sancti Celsogoni cardinaleni latinis accuratissime fecit.

Decem viroꝝ rome electio

Dodecimo Artaxerxis regni āno. ccc. et altero ab vrbe cōdita. C. meneuius t. p. sextilio capitolino cōsulibus. Romanis placuit qd̄ consulare impium cessaret. et eius loco decem viri deligerent: p quos sine puocatione omnis regeret ciuitas. leta eius ingratius tpe (vt Lili⁹ ait) nimum luxurare incipēs. ciuitas eius res lapsa est. Quia post annū exacti sunt ob facinorā Appij claudij.

Leges duodecim tabularū

Romani cum hucusq̄ legem non haberent magnaq̄ inter tribunos et consules de legislatore orta est disceptatio. tercio decimo regni Artaxerxis anno legatos athenas miserunt. Qui non solū ab athenensibus Solonis leges obtinerent. verū etiam ex alijs grecie ciuitatibus mores institutaue romani perferrent. Ac sic ab eisdem legibus traditis scilicet decem tabularum. Romani postea duas addiderunt. vnde et postmodum illa decem tabularum famosissima emanauit lex vt habet. ff. de ori. i. l. ij. et di. vij. c. ij. Quinartaq̄ erat in. xij. tabulis tota iusticia.

Tribuni et ediles Rome creati

Quartam seditionem bonorum cupido excitauit. vt plebei quoq̄ magistratus crearent. fabius ambustus duarum patet: Alteram suspitio patricij sanguinis dederat. alteram plebeio. Tribuni igitur plebis sextodecimo regni Artaxerxis anno rome creati sunt. Quod quidem tribunatus officium et si magistratus dignitatem non haberet. maximi tamen momenti in republica fuit.

Veturia romana

Veturia Coriolani patricij romani mater p hoc tempus iam senex laudabiliter opere annos suos in vniuersitatem traxit ppetuam: quia filium suū qui infensissime urbem obsidebat: quem legatorum maiestas et pontificum reuerentia ne/ quauerant ipsa ab ira retraxerat durissima: et cuius propositum verat in bonū. Nam relinquens obsidionem ciuitate liberam dimisit. Quid cui⁹ mulieris beneficij: ne ciuitas ingratitudine argueret ex Senatorum consilio ad ppetuam rei memoria co in loco quo hec veturia filij iram moluit templū et ara fortune constructa sunt in/ sup cum null⁹ vsq̄ in id tps vel medic⁹ a viris mulierib⁹ p̄staret bono: sancitū est vt mulieribus homines semp assurgerent et in via eis cederet qd̄ nunciusq̄ apd̄ nobiles seruatur. Et q̄ eis licet vti auro et purpurea veste aureisq̄ fibulis et ar/ nullis nec numero cum suis precibus steterit romana libertas.

Monarchia Regum persarum Darii histaphis

Xerxes

Artaban

Artaxerxes

Democritus philosophus

Heracitus

Darius histaphis filius quartus persarum rex anno septuagesimo cap-
tuitatis: persis regnare cepit. Is cum alijs sex nobilibus Esmidim
pauzetem magum et fratrem trucidauit. Conueniunt de regno per-
sarum. Cuius equi sequenti die in ortu solis hynnitū ante regiam prius emit-
teret ille persarum rex habebat. Darius Debanis stabularij sui solercia effecit: vt
ante omnes hynnitū equi ei primo daret: quo facto: euestigio rex creatus est. Re-
gno suscepit Artosam cambysis filiam duxit uxorem. Et qua pter xersem etiā
alios genuit filios. Dedit potestatem sororabel vt iudeos in hierusalem redu-
cere posset et vasa reddi iussit: p edificatione templi viginti argenti talēta p
singulos annos iudeis darent. Ideo templum edificauit. Veni ante q̃e vita
discederet egiptus ab eo defecit.

Xerxes darij et Artosa filius quintus persarū rex: Centesimo quarto in-
daice captiuitatis anno: psis regnare cepit. Et regnauit annis. 20. Is
voluntatis pine colendi deum israel: beres apparuit. Iudeis liberali-
ter vtens. Adre sacerdoti amicitiam crudelitatis et seuitie paterne successore. Re-
cepta egipto que a patre defecerat cū vniuerse alie potiret: innumerabili exerci-
tu grece bellū intulit. Athenas incendit: et infinitas frages dedit. Tandē leo-
nide Sparatanor ducis solercia duob' acceptis vulncrib' fugies: qui p̃t' ma-
re nauib' strauerat in piscatorio scapha vix trepid' aufugit. Et nō multa post
ab Artabano ei' prefecto spe regni potuendi interfectus est.

Artabanus sextus persarum rex psis regnare incipiens: regnauit men-
sibus septem. Qui p anno computantur: hic xerse rege trucidato: cum
essent ei duo filij nomine Darius et Artaxerxes: Iuniorē in maioris ne-
cem sollicitauit: Affirmans illū prium obruncasse patre. Magabufus autē hu-
ius sceleris conscia: Artaxerse filio rem posita: p̃didit omnē. Is cōuocans om-
nes armatos: numerū militū recensurus: vbi Artaban' inter eos astitisset: Ar-
taxerxes se breuiorē simulat habere loriceam q̃ ceciderat: iubens secus cōmutare.
Quo nudato euestigio cū septes filijs cū transiit iussit: vbi Artaxerxes e-
greget' iuuenis cede patris: necemq̃ fratris et sc̃ptm ab insidijs vindicauit.

Artaxerxes septimus psarum rex regnauit annis. 40. Hic omnū homi-
num pulcherrim' fuit: sed tanta ei erat brachiorū longitudo vt genua
contingeret: et p̃terea longimanus dici' est. Qui tributa persis p̃mus
instituit: eo q̃ maximā impensas auri atq̃ argenti in edificijs constituit: vbi
tributa et que exigebat recondere posset ad bene rei administrare monumentis
Et cum pacis auctor et conseruator haberet: Idcirco ab omnib' amari prome-
ruit. Eldras quoq̃ sacerdos et dei p̃pheta clarissimus elegantis memorie eius
imperium insigne reddidit. Nectias quoq̃ eius et Darij pincerna fuit.

Democritus abactides philosophus p hoc tps floruit: is primo quos-
dam magos calceos audies: adhuc puer theologiam ac Astrologiam
optime didicit: deinde vt Geometriam p̃peret in persidem ad mare
perxit: postq̃ etiam ad cognoscendas res diuinas in Calceam athenasq̃ se trā-
stulit: vbi a nullo cognitus ipse Socrate cognouit. Tandē doctissimus in patri-
am reuersus: patrios agros et innumerabiles opes reipublice sue cōcessit. Sa-
tius dicens eum paup̃rate studiorum libertate letari: q̃ opum scrui cura ve-
xari. Nam in hortulo suo iuxta vrbs muros ad contemplandas rerum natu-
ras se contraxit: vbi et nature secreta subtili' rumari posset: sicut Cicero in quin-
to tuseul. questionū refert. Oculos sibi ipsi effodit vt vegetiores cogitationes
haberet. Aut ne videret bene esse quibus malie: vixit annos. c. et. 9. Et eius
sententijs hanc optimā habemus. Conuenientius est vt paritatem in tuo ser-
ues q̃ luxum in alieno: paritas enī necessitatis remedium est.

Heracitus philosophus asianus cognomento Scotinus hoc tempe in pre-
cio fuit. Cui' libri adeo obscuri fuerē vt a philosophis vix intelligerētur. Vn-
de et p̃pter eorum obscuritatem heracitus dictus fuit tenebrosus. Qui aut
in vltimo vite a discipulis quereret: vt notabile quid in medium p̃ferret. Nihil re-
spondit: sed digitum voluens significabat omnia inferiora in cōtinuo motu esse. Idē
(vt Macrobius refert) dixit animam esse sanctillam stellaris essentie.

Themistocles

Aristides

Anaxagoras

Empedocles

Sappho poetisa

Zeus heracleotes et Parrasius
pictores

Themistocles atheniensis pbus: et nautalis belli clarissimus ac sapientissimus dux his tpbus: tam sciētia quā rei militaris gloria indit et claru habuit. Cui consilio parsa est victoria in maritimo pēlio: supato xer se ab atheniensib: Cui ad huc puerus esset: natura pzudens: cruma semp cogitata. Cū a discipulis pēpiendis animū laxare licebat: non ludis aut interie sed cōponendis oratiōib se se dedit. Glorietz cupiditate incensus cupiens sibi vrbis principatum vendicare. Cum cum quidam consulēter de futurā an eam daret pau perī sed ornatō: aut locupletē probato vrozem. Alalo inquit virum pecunia: qz pecuniam viro indigentem.

Aristidem pbum atheniensē virum vroz discretissimū per bec tpa florū fuisse Cicero in tercio de officijs tradit. Erat autem tum omnis virtutis tum iusticie in his que ad cōem referunt valitatem: ex quibus iusti nomē assecutus est: huic plato tantū tribuit vt p ceteris clarissimis qui athenis claruerunt cū solum laude dignum censuerit. ferunt hunc ita in opem mortuū fuisse: vt suo sup tu esset ad tumulum nequiuert.

Anaxagoras pbus etiam hac etate in Clazomenio asie oppido inclitus fuit. Qui cum diues admodum esset stude dē desiderio ductus: patrimoniu omi ne suis concessit: et in longinquas partes secessit. Post multa vero tempa reuersus cum suas possessiones desertas vidisset ait. Non essem ego salu nisi iste perī esset. Cuidā dicēti. Hōne nbi patrie curaylla est: respondit. mihi patrie cura est: et summa quidē atqz ita dicens: digitū celum versus extendit. Interrogat ad qd factus fuisset. Ad cōteplandum inquit solem et lunam et celū. Idic audita morte filij illi qui nūcrauerat ait: nihil noui nūcias. Ego em ex me natus scidā esse mortalem. Cūqz annis. 72. vixisset ab atheniensibus in carcere positus: poro veneno interijt qmā solem lapidem ignitum dicebat: quē illi pro deo colebant.

Empedocles pbus Atheniensis his temporibus laudat: qui adeo canendi pe tricia edoctus erat. Qui cum bos potē eius iuuenis quidā funbundū inuaderet eo qz patrem ei accusatōne damnaasset: ita dulciter canendi modum inflexisse dicitur: vt iuuenis iracundiā temperaret. Huius autē bec fuit sentētia. Triā sunt (inquit) in tota terrā varietate sex assuētie mobilis cōtemp: future felicitatē appetitus: et mentis illustratio. Quoz primo nihil bonestus: scdō nihil efficacius Tercio nihil de ambozū adeptōne compendiosā efficacius. Descriptiqz deus Deus est spera cuius centrum est vbqz et circūferentia nūsq. Arbitratus deniqz animas immortales se incendijs dedit.

Sappho lesbia ex Mtilena vrbe oriūda altera poetrix. hac etā temp estate incluta fuit: honestis et claris parentibus orta: Adeo generose fuit mētis vt etate florens et formazōne contenta solum litteras iungere plurimas sed amplio ri feruore animi ingenijqz suasa viuacitate consensu studio vigili p abrupta parī nati vernice cello se felici ausu multis non rennuentibus immiscuit: quod multa eo studio deuenit vt vsqz in hodiernum clarissimū suū carmen testimonio veterum lucens sit. modulos lyricos expromere non dubitauit. Et pzeterea illi creta fuit statua enearz suo dicata nomini. Et ipsa inter poetras celebres numerata. Et tamen opera maiorū negligentia amissa sunt.

Zeus heracleotes maximus pictor et ipe etate hac (vt Ensebius habet) inclitus fuit. Qui plinio teste lib. 35. naturalis historie: peniculū ad magnam gloriā perduxit. Opesqz tantas acquisiuit vt infinitier donare opera sua: eo qz nullo precio satis digno pmutare posse diceret. Pinxit autem vt idem Plinius ait. puerum vnas ferentē ad quas aduolaret aues: processit iratus opertit dixit. vnas melius pinxit qz puer Nam et si hunc consumas aues ipe timuissent. Idem etiam scdm Quintilianū vmbzarum inuentor perhibetur. Parrasius quoqz hac etate summus pictor cum predicto Zeuside in certamen descedit. Et cum zeusis detulisset vnas tanto decore pictas vt aues aduolarent. ipe lintheum aubus pictum detulisse traditur. Ita veritatem representantis vt zeusis altum iudiciū efflagitaret. Sed tandē remoto lintheo et offensa pictura atqz errore intellecto palmam ingenio pudore concessit parraso: quoniam ipe aues sefellisset.

Quinta etas mundi

Tolosa prouincie Gallie transalpine vrbs. a quodam Toloso troyano facta sunt eius fundamenta. Quam cum romani cepissent illuc colonias deduxere. Et amphitheatro capitolio alijsq; edificijs et quibus aliqui adduc extant ornata reddiderunt. Hec Marborensi ciuitati ab Ence locijs condita finitima est: et in aquitania haud longe a Bonarijs populis in qua paulus discipulus Sancti Pauli miraculis quiescit in pace. Metropolis ciuitas est. eiq; iohannes. xxi. pontifex Archiepiscopatui primo coeessit. Atq; ex eius castellis in ciuitate sex erexit. Et eide Archiepiscopatui subiecit: vt haberet Tolosan? archiepiscopus: quibus cum dignitate praeset francorum regi subdita: qui in ea bonaru litteraru gymnasium etiam constituit. In ea corpus sancti Saturnini et aliorum apostolorum reliquie summo veneratur honore. Is eiusdem vrbs primus episcopus a paganis tentus atq; e summa capitolij arce p omnes gra dus precipitatus capite colliso excussq; cerebro et omni corpe dilaniato digna ibi xpo exalauit anima.

Tro quoq; gallie prouincie metropolis ciuitas a bruto britanorum rege condita est. Qua a tur? no eius nepote ibidem a Gualfredo aquitanorum duce in prelio interfecto Turone nominauit: ea usiquidem celeberris nunc ciuitas est: ligeri enim flumio abluunt. Qui Bituriges ab heduis diuidit: et ab oceano sursum navigationem habet. A qua non parua commoditate ciuitas ipsa percipit: hic quippe cum Archiepiscopalis sedes existat: vnde cum suffraganeos continet. Qui pro maiori parte in Celtica sunt: et ex maiori parte in Britannie citerioris ducatu nomen retinens. In francorum regno sita est. Ipsa cum multarum rerum opulentissima sit habitata: etiam non ignobiles continet edes. Habet hic ciuitas plurimos celebres viros omni virtute et sanctitate insignitos. Inter quos diuus Martinus eiusdem episcopus sanctissimus fuit. qui tante sanctitatis exiit pontifex vt trium mortuorum meruerit esse suscitator. Atq; alium nomie perpetuum habuit episcopum admirande sanctitatis virum.

Tolosa

Xerxes

Darius notus

Artabanus

Artabanus

Artabanus vel argus

Artabanus

Artabanus

Xerxes et^o nomis scōus: Octau^o p̄sarū rex reg^{is}
ut duob^{us} t̄m̄ mensib^{us}: p^{er} quē Bogdian^{us} nomis
regnavit mēsis. 7. de quib^{us} ob ip̄is breuitate nil me
more dignum habem^{us}.

Ne iesus fili^{us} syrach nāōe hebre^{us}: librū q^{ui} eccl̄ia
stic^{us} dicit cōdidit. quē hebrei panarethos vocāt a pan
q^{ui} est totū. 7. rethon q^{ui} est virt^{us}: quasi tot^{us} virtuosus
in quo de oī virtute tam theologica q^{uam} politica pul
cherrime tractat. Quēz itēo eccl̄iasticū notauit: Eo
q^{ui} de morib^{us} tot^{ius} eccl̄iasticę discipline religiosę cō
uersationis magnā curā habere visus fuerit.

Herodot^{us} grece^{us} bythoric^{us} omib^{us} grecis p̄ferend^{us}
ea rēp̄tare bythoraz lib̄ros edidit. q̄s cū athe
nis in cōsilio legisset p̄sīmū honozat^{us} est qui vt Qui
tilian^{us} ait. Dulcis t^{am} cōdā. p̄lin^{us} li. 12. nālis bysto
rie dicit cū scrip̄sisse bythorā.

Darius cognomēto not^{us} decim^{us} p̄sarū rex: regna
uit ānis. 29. hic imo impio p̄ra Athemēsis grauis
suma mouit bella. Itēo ouersi in fugā nec deinceps p̄
sis occurrere sunt ausi: Et^o regni anno decimo egipt^{us}
st^{us} Phodocles athemēsis poē^{ta} ab eo discēssit.

Stragia^{us}. Quē acero ob ingenij magnitudinē
diuinū poetā appellauit. Is vltimis vite sue diebus
tragediā in certamine ad iudiciū p̄torū miserat: t^{am} in
tellerat q^{ui} victor esset. p̄ gaudio exp̄irauit.

Artaxerxes et^o nois scōus cognomēto Ademno
quē hebrei Affuerū notant vndeam^{us} p̄sarū rex
regnavit ānis. 40. Dary fil^{ius} potētissim^{us} sup̄ om̄is q^{ui}
an eum fuerūt. Cui^{us} regnū ab india vsq^{ue} Ethiopiā su
per. c. xxvij. puināas sunt. Tercio regni sui āno grāde
cōmū p̄parauit 7. subiectos magnifice p̄auit in tab
naculo mirabili. Regnā vāstī cū venire recussisset eas
abiecit. Et honozē beiter p̄buit: t^{am} in locis ei^{us} p̄ regi
Artaxerxes terci^{us} qui t^{em} och^{us} Affue^{us} na habuit.

Ari ex^{us} Hester fil^{ius} duodecim^{us} p̄sarū rex regnavit
ānis. 26. vir certe seuus atz imanis vt suis facinorū
bus eternā sibi ap̄d p̄sas cōparet memorā. Hic Nec
tanabo egipti rege iⁿ Ethiopiā pulso ad suū reuocauit
regnū. Hic fuoz cōiuratioeyent^{us}: cognatoz ecce: p̄
cipūz strage: totā impleuit regiaz: nullo sanguis aut
seus etandue habito respectu. verūtamē diuinā non
exasit vltionē. Quia a suis obruncat^{us} fuit.

Artan^{us} ochi regis fil^{ius}. 13. p̄sarū rex regnavit an
nis. 4. Genuit aut^{em} filios multos de quib^{us} herod^{us}
memit: de eo aut^{em} nil memorie dignū habet. Ja
dus vero ser^{us} iudeoz pontifex hoc ip̄o āno in sedē mor
tui ioh̄anis pōntific^{us} p̄is pōntificatū succēdes. sedit an
nis. 50. vir certe bonus. 7. pacis amator.

Parmenides p̄bus athemēsis cōsortia boim fu
gens in rupe caucasi montis confedit. Et logicas
primus inuenit. Hic senonis p̄ceptor extit.

Oan^{us} Artan^{us} p̄dici regis fil^{ius} vltim^{us} p̄sarū rex t^{em}
ipe primo anno regni Alexandri p̄sarū regnū acci
piens regnavit ānis. 6. Hic cū potētissim^{us} ess^{et}: ne regie
maiestatis honoz deesset: bellū cū Alexandro magno va
ria fortuna gessit. Tandē ab eo vict^{us} 7. superat^{us}: t^{am} a cō
gnatis turpiter occisus. vitā pariter cū p̄sarū reg^{is} finuit.

Melissus p̄bus ex^{us} Dano insula originē duces. Parmenidis auditor: quēz
Aristoteles p̄spece nomiat: magna virtutis sue documenta cōdidit.

Remus Senonesiū gallozū dux. Monuchn angloz regis filius. 13. affue
ri p̄sarū regis anno cū exeratu necētoz milū Gallozū relicto p̄prio solo
italiam venit. Et expulsi veterib^{us} tulsis: eozūq^{ue} vrbib^{us} occupatis multarū vr
biū (polierate ac iustino testib^{us}) fundamēta iecit. vt mox dicitur.

Iesus filius sirach

Herodotus

Phodocles

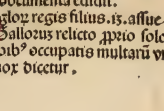
Parmenides

Melissus

Parmenides auditor

Hippocrates medicus

Zeno philosophus

Socrates philosophus

Isocrates orator grecus

Thucydides historicus

Hippocrates filius Eracidis vt Galienus primo regis acutoris (licet qui-
dam scribat asclepij) filius: et pitagore discipulus: oim medicorum princeps: in-
mensa l'boo genitus p hoc tps clarissimus habitus est. Hic medicana lon-
go tempore pditam reuocauit in lucem. que quingentis annis post esculapij morte
lanuerat. Is voluptates omnes admodum detestabatur: discipulos suos vt diu
heronimus scribit iuramento astrinxit vt silentium seruare: vt manifestum in
habitu moribusq; ostenderet: fuit (vt ferunt) corpe paruus pulcher forma: grandi
capitis: tardisq; mortis multe cogitationis. tarde locutionis: et modici cibi. Vixit
autē annis nonagintaquinq;. Cur? hec fuit pulcherrima sententia. Qui vult liber
esse: non cupiat quod habere non potest. Qui vult habere qd cupit: cupiat qd ha-
bere potest. Qui vult in hac vita pacifice viuere: similis fiat illi qui ad conuiuium
inuitatur. Qui de oim apposito gratias agit: et de defectu rerum nō mormurat.

Zeno philosophus actensis ex cypro greca cinitate senicibus frequenter
accolis. fuitq; napsis (sive vt alij dicunt temei) filius. Hippolonius autem
Zyrus dixit eum gracili corpe fuisse: itatu procerō et atra cute. Unde illi
Chrylippus palmis egiptium vocabat. A rura habuit turgidat imbecilla atq; in-
firma: ob quod teste pseo multas cenas declinauit. Eusebio autē libere ficut? rece-
tibus: et ad solē passis: auditor fuit crans. Sulpione etiam et xenocrate decennio
auduit: fuitq; vna cum Cytico philosopho stoyce secte auctor: quorū sententia fu-
it. Id summū bonum qd honestum est. Nihil deest ad recte viuendū ei in quo vi-
tus est. Tanto in honore apud athenienses habitus est: vt apud eum clauis vrbs
deponeretur. Ornauitq; ipm aurea corona et imagine erea: hoc ipm sui ciues se-
cere. Habuit auditores eximios: inter quos antigonius cum ibat athenas ei? erat
auditor: cui et aliquando epistolam scripsit. Hic adolefcentulo cuidam inepta mul-
ta loquēti ait. Ideo duas habemus aures: os autē vnum: vt scilicet multa audia/
mus: et pauca loquamur. Nonagesimo etatis sue anno decessit incolumis integer
ac sine morbo.

Socrates atheniensis philosophus clarissimus et pazo alopecēsi filius? sophro-
nisi marmorarij: et phanercie obfetricis filius. fuitq; vt quidam ferunt
Anaxagore primum auditor: postea Archelao cui in scola successit magis/
teroz? Platonis et pimus ethice inuentor: his temporibus floruit: philosophiam em
vt Citero scribit euocauit e celo et in vrbib? collocauit: demoz? introduxit: et coe-
git de vita et moribus rebusq; bonis et malis q̄rere. Quā obre vt scribit Solinus
non solum consensu hominum veritatem appollinis oraculo fuit sapiētissimus
iudicatus. fuitq; orator. pmiptus et acer: et pimus teste fauorino cum Efebino di-
scipulo oratorie artis campos apuit. Qui ad acquirendam sapiētiam vsq; ad senē
cūte vltimas terre regiones plustrauit licet sapiētissimus esset: se tamē nihil sci-
re reputauit. Unde sepe illud dicebat vt hieronim? ad paulinū ait. Hoc vni scio
qd nescio. fuit insup socrates mirabilis castitate. iusticia: alijsq; virtutibus: in ai-
mis quidem sigillo (vt dicitur) sic scriptum erat. Amic? hominis est sapiētia eius/
Inimicus vero hominis est stulticia eius: cuius quippe multe fuere sentētie. qua-
rum hec p̄ciosissima cēsetur. Age sic alienum vt tuum non obliuiscaris negotius
et qualis vis videri talis esto: Penum accusatus qd derideret quercum: canes et
hyrcos esse deos: quos athenienses colebant. Tandē veneni poculo refunct? est
Post mortē eius athenienses penitētia duci: imaginem auream pro eius memo-
ria in templo collocarunt.

Isocrates natione grecus orator clarissimus? Gorgie auditor multoz phoz p
ceptor eximi? vt Macrobi? attestat. Hic teste quintiliano in diuerso dicēdi
genere mirā fuit et comp? et palestre magis q; pugne accomodat. oēs dicēdi vene-
res lecat: inuētiōe facili et honesti studiosus. Ac in cōpositiōe atq; diligēs vt
cura ei? repēdēdas. Hui? oratiōes et opa extant ac aliqua traducta sunt: que matia
voluptate legunt. Edidit quoq; libellū exhortatoriū in quo hec ponit sentētia. La-
lis has parētib? quales erga te natos fieri oportas. Serua magis verborum q; re-
rum deposita. Vixit annis. 94.

Thucydides grecus historicus et quidē grauissimus? hoc etiam tpe teste Eusebio
agnoscat. Et teste quintiliano: est densus et breuis ac semp sibi instans: quem
Thucydidem laurentis postea et herodotum latine loqui docuit. quorū
opera nūc in precio habentur.

Xenophon pbus

Arcibia tarentinus

Plato pbus

Aristoteles

Speusippus

Xenophon pbus et dux exercitus Atheniensium insignis Grylli abent
censis filius: homo verecundus et speciosus vltiaq; dici possit. moramq;
probus et omnibus gratus. fuit iocrans discipulus et platonis emulus
Quia xenophon inclito illi operi platonis quod de optimo statu reipublice aut
tantq; administrande scripserat. lectis et eo duobus libris: qui pmi ad lucē vel
nerant se opposuit. et cōtra multa scripsit. Quo audito valde permotū fuisse pla
tonem ferunt. Hic primus ex his que a socrate dicebantur notis excepit et in pub
licum edidit cōmentaria scribens. Et primus omnium pborū scripsit bysioriam.
fuit etas dux strenuus. et qui ex vltimis babilonic finibus exercitū reduxit aspe
rit et diffialissimis itineribus p infestissimas gentes ac barbaras incolumē in pa
triam conduxit. Vixit autem annis. 89.

Arcibia tarentinus fuit Anclagorez (siue vt Aristoxenus ait) Estet filius? pbi
rosophus pythagoreus his temporibus nobilissimus. et in omni virtutis
genere maxime admirationi habitus. Hic platonem pbum cum a dyonisio neca
dus esset per epistolaz eripuit. Multaq; composuit ex quibus hanc pcpuā sen
tentiam habemus. Nulla pestis capitalior est q; voluptas corporis. Cuius aut
de libidines temere et effrenate ad potiendum incitantur. Hinc patrie proditio
nes. hinc rerum publicarum euerfiones. Nullū deniq; scelus: nullum facinus est
ad quod suscipiendū non libido voluptatis impellat.

Plato philosophus nominatissimus p hoc tempus Eusebio referēte omni
um pborū clarissimus fuit. Aristone patre: et matre perictionia siue (vt alij di
cunt) perona. Athenis simili die natus quo apud delon appolloz: vt reulit appol
lodorus. Mater a Solone certissimus dunt gen? Similiter aristo ille? pater ad
Eodru melantibi filiū refertur. Habuit fratres plato Adimantem et Glauconem
Et socratem peronam de qua Speusippus pbus oīū duxit. Literas didicit apd
dyonisiū grammatū: sed in palestra apud aristonē exercitatus. Primū namq;
picturę studuit: poemata edidit tragedias. Et plato pro egregio corporis habitu
cognominat? cum pri? Aristocles ex ani paterni nomine diceretur. Vltimis au
diuit Socratem illo mortuo audiuit Cratylū et hermogenē. Annoz. 29. mega
ram ad eucidem se contulit. Hinc Cyrenę profect? theodorū audiuit. Postea in
egiptū pfect? pphetas sacerdotesq; audiuit vbi comitē habuit euripitem tragi
cum. Regressus athenas in academia morabatur. Terq; in siciliam nauigauit
vbi cum mortis periculū euassisset venditus est. Interrogat? aliquādo in quo sa
pientiam quis adipisci posset. Respondit in non expectādo que euenire nō pos
sunt: nec de pteritis recordari. Obijt deniq; plato in conuiuio discumbens anno
etatis sue. 81.

Athibustenes atheniensis pbus. Hic in initio Gorgiam audiuit oratorem:
deinde Socrati sese addixit. Et cum habitaret in pyreo: quotidie quadra
ginta stadiis emensus audiebat socratem. A quo tollerantiam addiscēs tranquil
litatisq; illius imitator effectus. Lyncicam prioz sectas inchoauit: princepsq; in ea
fuit. Platonem insimulabat fastu turgidum. Et cum audisset aliquando platonē
sibi maledicere. Regum est inquit male audire cū benefeceris. Libros multos et
diuersarum rerū scripsit. De eo Hieronimus cōtra louimanū scribit. q; cū rheto
ricam gloriose doceret audies socratem discipulis dixit. Abite et magistrū vobis
querite: quia ego mihi repert. Cuius sententia pulchra fuit: in scientia est multa
discere: et qd satis est nescire.

Speusippus atheniensis pbus Eurimedontis filius. platonis ex sorore ne
pos: octo annos scole platonice magister fuit. Irascēbas facile: et volupta
ti dederat manus. Epicuree enim secte manus dedit. Unde diogenes pbus cum
dure red arguit: deinde cum paralyfi solueret: orauit xenocratem vt sibi in docē
do succederet. Plutarcus scripsit illum pediculis effructescēb? interijisse. fuit cor
pore gracili teste Thimotheo. Reliquit plura cōmentaria et dyalogos. Cuius li
bros aristoteles tribus talentis emit teste fauorino. Ad hunc simonides scripsit
hysiorias. Prīm? inuenit quo pacto ex graciliorib? lignis fierēt vasa capaxa.

Quinta etas mundi

Hermes

Apuleius

Plotinus pbus

Diogenes

Philippus rex macedoniu

Hermes egiptius qui a nostris dicitur Mercurius pbus: platonis olim discipulus hoc tempore clarus habetur. Qui et si homo fuit antiquissimus tamen et instructissimus in omni genere doctrine: Adeo ut et multarum rerum et artium scientia trinegesso: hoc est ter maximo cognomen imponerent. Scripsitq; libros multos ad cognitionem diuinarum rerum pertinentes: qui ad huc apud grecos erant. Qui inter cetera de verbo perfecto librum edidit et dixit ut patet. 8. te ciuitate dei. Deos gentium fuisse homines mortuos.

Apuleius apud madaurensis platonis etiam discipulus bidem temporibus claruit. Et ibidem libros multos edidit: in eo enim summe eruditioni precipua lingue copia et grana coniuncta sunt. Scripsit enim libros de Asino aureo et de amoribus quam grecis fabulam appellant. Libellos quatuor floridorum de deo socratis. Librum de mundo etc. Cuius hec fuit sententia. Fabul est deo similis. Quir animo perfecte bonus.

Plotinus pbus platonis quoq; discipulus et porphirij pceptor p hoc idem tempus floruit. Qui ad omnia virtutis ornata composuit: omnium etiam diuinarum dispositionum studio firmatus fuit: iustus: fortis: temperatus: p prudens extitit. Qui prudentie ratione se superare posse crederet fortune impetus. Itaq; locum quietis sedis elegit ut ab omni conuersationis humane strepitu seperaret se fortune inuidia liberaret. Nulla quoq; illum desideria cepe sunt. Et ppter ea librum de virtutibus pulcherrimum edidit: dicitq; animam rationalem: qua in celestibus habitare sedibus non dubitabat: non habere super naturam nisi deum: qui sicut Sol lunas illuminat ita et deus animam illustrat.

Diogenes magnus pbus fuit (teste diocle) Sinopenis Icesij mensarij filius. Is patriam relinquens Athenas venit ibi Antisthenem compertit: q; apprimè omnes voluptates a se abdicauerat. Pallium pms duplex habuit ppter frigus et peram in qua cibos ferebat. Cum scripsisset cuidam sibi cellam pararet: faciente id illo tardius: dolium p domo habuit. Tempore frigidus os dolij ad meridiem vertebat: Estate ad septentrionem: estate in feruida arena se volubatur: hieme coopas nixue statuas amplectabatur. Idem cum uidisset puerum concaua manu bibentem: abiecit vile vas quod habebat dicens: puer melitate superauit. Dicebat omnia esse deorum: et sapientes deorum amicos: hunc ad solem ferenti cum diceret Alexander. Perte quid visis: ait noli mihi umbram facere: Et fama fuit alexandrum dixisse se velle esse Diogenem nisi esset Alexander ferunt quidem dialogos illum fecisse et tragedias septem et alia pauca: cui sententia extitit. Si quis bonum cum amore dederit tibi consiliu: preta illi cui amore obedientiam. Obijt deinde temporibus ptolomei pbiladelphij.

Philippus pdice regis filius vigesimustercius Macedonum rex. regnavit annis. 27. Qui vtrq; bellator qui sua virtute Armenie bithimie Tracieq; ac Thessalie regna simul obtinuit. Fuit autez blandus alioquo: malens amari q; timeri sed et moribus grauis: vini nimis cupidus: sed ebrietate digesta in suis actibus moderatus. Cumq; p imperij sui finibus tuendis procul exisset Thetana: bo olim egipti rex in mathematica peritissimus qui ad eum timore regis perfarum confugerat: videns olimpiadem pphilippi coniuges pulcherrimam: ea arte magica deludens comprescit qua nocte eum mater olimpias concepit vasa p quiete est cu ingenti serpente volutari que et eo concipies. post reditum pphilippi alexandrum peperit filium. Què pphilippus rex (licet mater eius olimpias coepta viro suo pphilippo fuerat alexandrum non ex eo sed ex serpente ingentis magnitudinis concepit) velut tamen filium educavit charissimum. Nato autem alexandro Aristoteli scripsit. S. filiu mihi gentium scito quo disps grās ago non tam p inde q; natus sit q; p eo q; nasci contigit temporibus vite tue: Spero ut abs te eruditus dignus fiat: Què postea aristoteles disciplinadum assumpsit et p quique munus sub eo pbo creuit: qui postea Duce pbalu equum indomatum mansuetum fecit et intrepidus equitauit. Què cum pphilippus conspexisset dixit se ex deorum sponsis cognoscere q; post eum regnaturus esset. Unde et currum regium et eqs cum summa auri ei dedit: qui contra reges peloponnesij castra mouit: de quo victorie coronam cum gaudio patris reposcruit. Accepit deinde impio regem se terrarum omnium ac mundi appellari iussit.

Alexander magnus quartus et vicesim⁹
macedonum rex vltimo Arlani perfarū
regis anno macedonibus regnare cepit
Et regnauit annis. 12. et mensib⁹. 6. vīginti q̄p
pe erat annorum cum regnare cepisset. P̄hilip-
po igitur rege vita functo Alexander mox illi
am quam nūc Sclauonia dicitur ardenti ani-
mo subegit. Et Romanorum insulas obtinuit: ita
times cum in Aphricam transisset eam totā
superauit. Deinde Syriam rebellantē ingressus
ea depopulata Damascum expugnauit: Sydo-
nem subegit. Inde hierusalem versus p̄perās
ibi iudeorum pontificem veneratū vrbem est
ingressus: iudeis immunitates concessit: inter
inicia quoq; multas gentes rebellantes compe-
scuit: orietis nonnullas seditiones extinxit. Qui-
bus rebus erectus tacito gradu in greciam con-
tendit. Inchoauit deinde a patre persicum bellū
aggredditur in cuius apparatu occupato: munia
tur arbenienses Thebanos et Lacedemonios ab
eo ad persas defecisse. Quibus motibus oc-
cursurus tanta celeritate instructo paratoq; exer-
citu greciam oppressit: in quo venire non sen-
serant videre se vir crederent. Et arbenienses si-
cuti p̄mi defecerunt: ita primi penitere ceperunt
ibiq; ab anaximene p̄bo placatis immunitates
pariter et pacem eisde arbeniensibus dedit. The-
bas rebellantes mox incendit. Lacedemonios
subiungunt. Egyptum quoq; intrauit in quo mi-
nificam condidit ciuitatem quā ex suo nomie vt
infra patebit Alexandriam appellauit. Deinde
cum in persidem p̄cessisset et darius suam pueri-
ciam vilip̄deret. Audita legatione matris Oli-
piadis que grauitur infirmabatur adacedonias
repetijt in quo reditu dux ex asya in minore asi-
am p̄ hellepontum transiret p̄brigas supauit
adacedoniam pueniens matrem conualescentē
inuenit. Alexander igitur reintegrato exercitu.
Cum omnes regiones circa euphratē suo adie-
cisset imperio ponte facto euphratē transiuit. et
persipolim appropinquauit. In qua darius p̄-
sarus rex morabatur. In exercitu eius fuisse pe-
ditum triginta duo milia: equitum quatuor mi-
lia quingenti: naues centum. lxxij. hac tam par-
ua manu vniuersum terrarum orbē vtrum sit ad-
mirabilis vicerit. An egredi ausus fuerit incer-
tum est. Cum ad tam piculosus bellum exercitus
legerit non iuuenes robustos: nec p̄mo flore eta-
tis sed veteranos plerofq; etiam emerite militie
qui cum patre patruiq; militauerant elegit: vt
non tam milites q̄ mgros milite electos puta-
res. Ordines quoq; nemo nisi sexagenari⁹ du-
xit: vt p̄ncipia castrorum quasi lenar⁹ respabili-
ce videretur. Itaq; nemo in p̄lo fugas sed victo-
riam cogitauit. Contra rex persarum darius fidu-
cia virū nil astringere affirmās suis occultis cō-
silia victorie furtiue cōuenire. In acie p̄sariū sex-
cēta milia militū fuisse. Que non min⁹ arte alex-
andri q̄ virtute macedonū superata terga verte-
runt. Post victoriam maior pars asye ad eū de-
fecit. Deinde nūciatur Dariū cū ingenti exerci-
tu aduentare itaq; times angustias magna cele-
ritate thaurū transcedit: et ad Persum vrbē per-
uenit vbi infirmitate graua⁹ quieuit. Interuea

Darius cum tricentis milibus peditū et centis
milibus equitibus in aciem p̄cedit. Alexander cō-
ualescēs exercitum in hostem duxit: post hec p̄li-
um ingentibus animis committit. In eo vter⁹
q; rex vulnerat: tandem certamen anceps fuit q̄
ad fugeret Dar⁹. Erunt cedes p̄sarium secuta
est. Cesa sunt peditum sexaginta vnum milia: et
quidam ceceni milia: capta quadraginta milia.
Et macedonibus ceciderunt pedesres. c. lxx. equi-
tes. cl. iu castris p̄sarium multum ceterarū-
q; opum inuentum. Inter captiuos castrorū ma-
ter et vxor eademq; soror et filie due Darij fuisse
Post hec opes darij dunciarūq; apparatum cō-
templatus: admiratione tantarum rerum capis-
et tunc berfanes captiuum diligere p̄ter forme
pulchritudinem cepit. A qua postea susceptum
puerum herculeum vocauit. Darius cum babilo-
niam p̄fugisset pro redimendis captiuis alexan-
dro magnam pecuniam pollicet: qui non pecu-
niam sed regnū petiit. Tum spe pacis amissa bel-
lum Darius reparat quadringentis milibus pe-
ditum et centum milibus equitum obuiam va-
dit alexandro. post hec prelium committit ad-
acedones in ferrum cum contemptu toties a se vi-
cti hostis rubeant: econtra perse mori q̄ vinci p̄-
optabant. Raro enim villo p̄lio tantum sangui-
nis fufum est. Darius eus vinci suos videret vo-
luit mori et ip̄e: sed a primis fugere compulsum
est. Hoc p̄lo asye impū rapuit: cuius tanta fuit
felicitas vt post hec nemo rebellare etiam ausus
fuit. Expugnata et p̄sopolim caput persici regni
Darius a cognatis suis captus in gratias vl-
toris aureis compedibus vincitur: deinde mul-
tis vulneribus confossus interiit. Et sic p̄sarium
regnum finem accepit cum regnatum fuit sb. 14.
regibus annis. 2. 54. Post bircaniam marofq;
subegit: ibi concurret et amazonum regina cum
ccc. milibus mulieribus. Post hec indias petiit
vbi porrus rex capitur et regno indorum poti-
tus est. Tandem cū in babiloniam redisset mil-
tis diebus ocio deditus: accepto poculo medita-
potione repente veluti telo confusus ingenuit⁹
p̄ Cassandrum antipatris filium datur venenū
Cuius tanta vis fuit vt non ere non ferro: nō te-
sta contineret nec aliter ferri nisi in vngula equi
potuerit. Quarto die indubitatam sentēs mor-
tem agnoscere se fatum maiorum suorū ait. Ad
postremum corpus suum in hāmonis templo
condi iubet. Cum quererēt quem imperij face-
ret heredem respondit dignissimum. sexto die
p̄clusa voce exemptum digito annulum perdū-
ce tradidit. Recessit alexander: mensensuo. ānos
tres et. xxx. natus. vir sup̄ humanam potentias
animi magnitudine p̄dicitus.

Linea pontificus

Iadus

Omyas filius Iadi

Iste Iadus fere inter pontifices post mortem Iohannis pontificis pontificatu succedens sedit annis. 30: vir certe bonus et pacis amator. occurrit alexandro irato iudeis qui volebat vastare hierusalem induit pontificali que videns placuit subito descendit de equo. et nomen adorabat pontificem venerat est. Demum cum intrasset civitatem oblata fuit sibi propheta danielis que de ipso erat. et cum coram eo lecta fuisset valde gaudius est. Sumptibus maioribus inde fiducia pugnandi contra dario. Et concessit iudeis libertatem suis legibus vivere. et quod septimus annus esset ab quo tributo propter sabara terre.

Omyas iadi pontificis filius septimum hebreorum pontifex secundo anno regni prolemei patri in pontificatu succedens sedit annis. 17. Cuius dignitate leges apud iudeos custodiebantur optime. Et civitas hierusalem in omni pace habitabatur quia propter etas gentium reges ipsam civitatem et templum summo cum honore habuerunt. et maris muneribus ornabatur.

Byriaz regni principium

Siria hic regio ab oriente Eufrate fluvio. ab occidente mari mediterraneo et capto terminatur a septentrione Armeniam et Capadociam habet. Et a meridie Arabicum sinum.

Iste Seleucus vir ex alexandri principis in syria post eum regnum obtinuit. Sed antigonum ipsum expulit. Que prolemeus post obitum Antigoni deicaco demetrio ei filio restituit. Is postea regnavit annis. 32. Commisit autem laboribus usque ad octogenarios annos semper bellum gessit. In quo depugnans tandem extitit est.

Antigonus philippi regis filius et alexandri frater post eum in asia regnare cepit. et regnavit annis. 18. hic inter alexandri principes virum habebat. Vir certe supbissimus. ideo multa bella gessit. In quibus tandem occubuit. Demetrius ei filius fuga sibi salutem pergit.

Sarabellam presertim superstitiosum templum edificavit in monte gari sym ubi posuit adanassen fratrem iadi pontificem. qui erat gener suus. Et hic incipit historia iudeorum. quia multum adhefecit ei qui prophetam vel excomunicari dicitur fuisse. quod scilicet a destructione templi propter manus duravit.

Reges Byrie

Seleucus

Antiochus Epiphanes

Antigonus

Antigonus
necari dicitur
fuisse
maritum
quod scilicet a
destructione
templi propter
manus duravit.

Antiochus Epiphanes seleuci regis filius secundus syrie rex regnavit annis 19. ab isto reliqui syrie reges antiochi cognominati sunt.

Alexandro magno in ipso etatis victoriarum flore extincto. triste apud omnes totaque babyloniam silentium fuit. et ultimam suam voluntatem in duodecim annos ab adulescentia comites habuerat amplissimi regni sui successores constituit. Et isti duodecim quibus regnum diuiserat concordare non possent. In fine fere bella exorta sunt. Postremo cum humilissimi testamentaria particio effectum sortiri nequiverint trinitis alijs. In quatuor viridi linea annotati iuxta prophetam danielis obtinuerunt regna. Ita vir Seleucus rex esset in syria. Ptolomeus lagus rex egipti. philippus rex macedonum. Antigonus pro in assyria regit.

Achym filius sadoch viri

David primo

Anno mdi. 4909.

Monarchia

Alexander magnus

Demas phus

Demas philosophus atheniensis alexandri tempe claruit. Hic dum alexander obtinere vellet et obsideret Athenas restitit: persuadens atheniensi. ut non traderent ei civitatem. Tandem alexandro civitate obtentâ demas ei adhesit alexandro exhibens se familiare. Verum atheniensibus alexandro sacrificare volentibus dixit. videte ne dum celum custoditis terram amittatis: huius demanis dictum fuit. Amico mutua me erogante pecuniâ: ipsam et pecuniam perdam.

Quintus curcius

Quintus Curcius phus increpavit alexandrum eo quod sibi optabat addibere diuinum honorem. d. Si deus es largire nobis beneficia immortalitatis et non auferas. Si homo semper id cogita alijs postposit.

In diebus quibus Alexander natus est: diris prodigijs romani territi fuerunt. Nam sol visus est pugnasse cum luna. Saxa sanguine sudauerunt: in die plurimum sol visus est pugnasse cum luna. Nox usque ad plurimam diem partem tendi visa est tunc et saxa de nubibus cecidere. et per septem dies grandio lapideis inmixtis et restarum fragmentis terram lanflinte verberavit.

Olympias mater alexandri occiditur: que mortem sine omni dolore muliebri impeterrita suscepit.

Philippus rex macedonum

Olympias hectorianus magus mater alexandri pater alexandri

Non sit persecutio de isto philippo et regno suo in sacra scriptura. de regibus vero Egypti et Syne sit persecutio: quia iudeis quadoque in festi quandoque fauorabiles fuerunt reges ipsi. quod ideo euenit. quia reges isti pene semper pugnabant cum egyptijs israel autem in medio eorum iugiter affligebatur quocumque se verteret. Et ptolomeus

Reges egypti

ptolomeus lagus et torber

ptolomeus philadelphus

meus grauitur eos afflixit ideo displicuit in nationibus.

Ptolomeus lagus filius primus post alexandrum magnum egyptiorum rex regnavit annis. 40. Hic cuiusdam Gregarii militis nomine lagus filius fuit. egyptum. affricam ac magnam arabie partem tam amplum successibus suis reliquit splendore ut ab eo subsequentes egypti reges ptolomei dicti sint.

Ptolomeus lagus minimus filius esset pater ante mortem regno cessit. quorum pietatis exemplo amorem populi iuueni conciliavit. Hic quippe cum omnium scientiarum doctissimus esset: et stratonem philosophum preceptorem habuisset bibliothecam toto orbe terrarum nominatissimam construxit. Que ad primum alexandrinum cum romanis bellum perduravit. Hic familiares in egypto iudeos a seruitutis vinculo resoluit usque ad centum viginti milia. Et eos in hierosolymam remisit: et vasa vana Eleazaro pontifici per diuinas scripturas habedus quas in eadem Bibliotheca collocavit. Hinc beronica mater et asina vxor ex qua suscepit euergetes et beronicam filiam: quam antiocho Seleuci filio vxorem dedit.

Furius camillus
dictator

Quintus cincinnatus
dictator

Lutius
genarius

Quintus
sergius

Gaius iulius
dictator

Marcus
valerius

Hamilius
torquatus

Decius

Publius

Papirius

Furcamillus furus expugnauit
veientes qui p decem annos valde
romanos attraxerat. Tempe vero fabij
senones galli ad vrbe venerunt: et victor
romanos vinctimo militano a roma: cu
breuino rege suo romayenerunt: et fere ro
manum nome releuerunt. vrbe occupa
uerunt: neq: defendi queq: nisi capiti oli
potuit. Quod ai diu etia romani fame
laboraret a Camillo qui in vicina ciuita
te exulabat. Gallis fugientu est: grauis
simeq: victi sunt. Postea in accepto au
ro mille librarum ne capitulu obsiderent
recesserunt: sed secut: eos camill: ita ecci
dit vt t aurum qd bis datus fuerat. et oia
militaria signa renouaret. honor ei post
Romulu scdus delat: est.

Quinti cincinnat: inuenc: in rure: et
ab aratro assumpt: dictator creat:
est: qui vrbe oppressam ab hostib: libe
rauit et preuentam accepit.

Tempe illoz cosulu grauissima pe
stilentia inuicuas roma p biennius
afflxit. p qua depellada pontifices ludos
scenicos instituit: et sic p depellada pe
ste corpor: accessit morib: animarum.

Tempe illoz duoz cosulu romane
amarone multos veneno pemerit:
et p analla quanda p dte coacte sunt li
bere venena q coherat: quib: hauss: co
sumpt: sunt: fueruntq: ccc lxx. damigare
pse facinoriz.

Anno ab vrbe codita. ccc lxxviij.
Iste gais gallos iterum in bella
ruentes vici.

Est mare ai. 60. milib: romanis
pugnauit contra gallos quos in su
gam couertit: et grauer trucidauit.

Ab istis cosulib: Publio Corne
lio et Marco curno finitu est sam
niticu bellus qd p. xlix. annos durauit
cu mltia clade romanoruz: nec vll fuit ho
stis intra ytaliam qui romanam virtute ma
gis fatigauerit.

Su cosules duo contra latinos pu
gnantes. decius murena cosul occi
sus fuit et Hamili: torquatus triupha
uit. Cui fil: cu contra impium cosulum
contra hostes pugnasset et quibus victor: tamen ppter inobedientiam vir
gis cessit et capite punitus fuit.

Ab Dolobella et Domicio cosulibus lucani brucij samnites ai etru
scis Genomb: gallis bellu cum romanis interunt in quo sepe tri
buni militum sunt occisi et decem et octo milia romanoruz pstrati. Sed eis

romani tenderet a leno cornelio Dolobella consule delati sunt.

Est sibi a rege imperij partem repudiavit. Ideo pimbis ait. Iste difficilis a virtute q: sol a cursu suo
auerti potest. Quis ergo muretur his moribus virtute militum victorem populu romanu fuisse.

Est Papirius cum adhuc puer assente matri respondit vt celaret secretum consularis: virgine em ma
tre vt reuelaret archanum senatus quod audierat cum patre admissus. ait quod questum erat. An ex
pediret magis vt vnus vir duas haberet vxores. vel vna duos viros. Confluentibus die tercia matronaz
ceru impudent: puer senatui rem narrat: et laudatus est puer. Et edictu est vt de cetero nullus puer admittit
retur in senatus consiliu nisi ille. Cum aut vir esset factus in virum bellicosissimum euasit

Linea consulum Romanorum

Claudius
marcus

Valerius
flaccus

Publius
cornelius

Quintus
decius

Publius cor
nelius

Marcus Curi
us dentatus

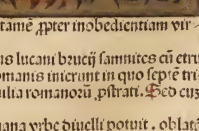
Dolobella

Domitius

Publius

Papirius

Linea Iheristi
 Eliud filius Achim

functus est. Is hircanus in tributoz dispensandis ageret annū demōstravit anī prudētia: pater ei⁹ volēs cognoscere adolefcētis virtutē: eū in solitudine duoz dierū misit ad seminandū cū necēs iugis bouz: celans lora quib⁹ ligaretur: Quod vidēs hircan⁹ quoddā virile mar⁹ sua etate excoGITauit: decem iuga occidere fecit. Et carnes bubulcis suis distribuit: pelles vero eoz diuidēs lora

Linea pontificū
 Symon filius Onye

Eleazarus

Onyas filius symonis

ptolomeus cum duce iudee constituit. Ipsi tres scz Jalon. Menelaus. alchim⁹. Quis fuerunt de genere sacerdotali non tñ ponendū sunt in linea Pontificali propter ydolatriā et eoz pessima opa et quia male imitauerū.

Iste antiochus ei⁹ nois scdus cognomēto Theos Antiochi pmi fil⁹: tercia⁹ syrie rex: regnauit annis. 15. pmo vxore laodicea habuit: ac grauissimum bellū habuit cū philadelpho rege egipti: tandē accepit filiā regis egipti noie beronice sicqz pacati.

Eliud filius achym anno mdi. 4. 93 9.

Antioch⁹ galeric⁹ ei⁹ nois tercia⁹: quart⁹ asye et syrie rex: regnauit annis. 20. erat fil⁹ antiochi theos de pma vxore laodicea: que virū suū veneno extinxit: et beronice cū filiis occidit. Istūqz galericū filiū suū p patre fecit regnare: ppter qd euergetes syriā vastauit. Uerū prolome⁹ postmodū illū occidit duob⁹ filiis Seleuco ⁊ Antiocho mag⁹ derelicti.

Ioseph⁹ iude⁹ vir bon⁹ atqz magnanim⁹: Qui pplm iudeoz ad clarissimas rerū causas pduxerat: postqz vigin⁹ ⁊ duob⁹ annis syrie et phenicis ⁊ samarie tributa dispensauit. relicto hircano filio de rat⁹: postqz vigin⁹ ⁊ duob⁹ annis syrie et phenicis ⁊ samarie tributa dispensauit. relicto hircano filio de

bovm fecit. p que boues ligarent⁹ terrāqz seminauit quā sibi pater commiserat.

Jaco ad patriā reuersus plurimū dilectus est.

Iste symon cognomēto iust⁹ omie pontificis filius: tota⁹ hebreozū summ⁹ pōtifer mortuo pfe pontificatū accipiens sedit ānis. 16. hic ppter piū cultū ⁊ iustā re

Eleazar⁹ pontifer symonis iusti frater mortuo pfe et omia ei⁹ fratris filio adhuc paruulo ipse sacerdoti cū principatū suscipiens sedit annis. 17. misit ptolomeo philadelpho. lxxij. viros doctissimos ad interpretandū legem: qz ait dicimus. lxx. rñi: vsus scripture obtinuit qz

E qñqz paruū numerū exercebantem obner.

Eleazar⁹ accepta epla a ptolomeo philadelpho vt mitteret seniores ⁊ doctos q interpretatiōis legis rei viuētis facerēt inde ad regē mittēs qd postulabat ita scripsit

LXX. Interpretes

pre leges pñebat ⁊ singlos in singlis cellulis reclusit Qui in. 72. dieb⁹ legē de hebreo ⁊ grecū trāstulerūt. Sic cōcordes in trāslatōe vt augustin⁹ testat⁹ sine aliqz verborū aut sensus dissonātia illā traduxerāt: quā a iudeis approbatā Demetri⁹ ad regē obtulit. Et vocās ad se interpretes: gras egit ⁊ e

Omnias ei⁹ nois scdus symonis iusti fili⁹. xi. hebreoz pōtifer sedit ānis. 9. puul⁹ mēte: pecunijs auar⁹ ⁊ lo legi vel pon⁹ auaricie negauit tributa euergeti. ppter qd tota pene iudea plicitata fuit ⁊ iudei turbabāt. Ioseph⁹ vō inter suos nobilis pacē reformauit ⁊

Linea Regum
 Tyrie

Antiochus Theos

Antiochus galericus

Jalon

Jalon

Menelaus

Alchimus

Pontifici

Quinta etas mundi

Alexandria egipti magna ciuitas ante xpi aduentu. 20. sup. ecc. ab Alexandro magno Iustino libro
 xxi. attestare condita fuit. Alexander em magnus ad Ioue amimone pgens consultus et de euentu futuro
 rum et de origine sua. Reuerfus ab amimone Alexandria condidit. Et colonia macedoni caput esse
 egipti iubet. Nomen fuit tunc vrbis structay ab alexandro magno: quare vna fuit in egipto p diuocata archi
 tecu (vt scripsit Clennus) in phemio libri pmi de architectura loci sortita: hanc longe ab hostio nili vt di
 cit Solin: qd plurimi Canopici dicunt. Alia structa idem alexander in asya. Alia in scythia sup thbanaim. Alex
 andria igit Alexandria op Alexandria nomen Alexandri bnfu. Ad qd Iulius cesar post thessalicu die: morte
 qd pompey cu venisset alexandria ambiguo turbati vulgi murmure pmo: p specie religionis descendisse legi
 tur. Et augustinus Cesar post victoria acriaca Antonius deuenit et coactu mori eodem venies alexandri corpus
 reuerter asperit. Cuius ex eo quereret. An et proleu vellet aspicere: elegantissime reges aut se videre velle:
 no mortuos. Et Iulius (vt strabo scribit) claudis forma habuit: cuiusq; latera que in longu tendebat arcum
 labat stadijs ferme. 30. hanc vniuersa vijs distincta ferunt: quib; eq et curr; co ducti possunt: sed duab; laus
 finis que plus integro expadunt. Et se se medias ad rectos angulos fecit. Mune aut (vt Ioseph) iudeus
 tradidit vndeq; aut icomeabili solitudine: aut iporoso mari: aut flumib;: aut siluosis paludib;: pulcherrima
 quippe olim fuit. Nunc qd ciuitas opte munita est: rectis memb; firmisq; altis muris et turrib;: Int; vo
 no ciuitas sed pere aceru lapidu: plena ruinis et desolationib; videt. Celeberrima ydolor; phana habuit:
 necno et xpianor; templa adhuc extantia. Multas quoq; habuit regias edes que et multa vrbis parte occu
 pbant. Na quilibet regu illa p liberos volutatis aliquo ornamento decorabat. Et vbi aula Alexandri olim ste
 tit: hodie colina ex vno lapide pefa mire altitudinis capitellu habes acutu: quasi turris appares posita e.
 Habet qd ecciam ad scitu Marcu dicta: qua Iacobus inhabitat. Mare em euangelista huic vrbis pmo xpm
 pdicauit. Et cu ibidem ab aplis epus fuisset ordinat; eccias ordinauit multas q mortuo Amari ei successit
 hunc in diuinis eruditissimi multi emersere viri. Philo natione iudeus: qui multavulter scripsit. Clemens
 pster. Origenes pster oim excellentissim; Athanasius vrbis eps. Didim; Theophilus: et alij innumera
 biles. Extra vrbe sunt due marmoree coline locu recollatis diue Karherine martyris offerates. Habet
 veneti in ea vrbe duos fonticos et Ianuenses vnu: vbi negotiatores et merces eoz coferuunt. Cathelani qd
 in curia regis scilicet. Et hij facella pulchra habet in qd diuina pagunt. Turci qd Tartari et alie gentes suas
 ornatas habet domos: q in nocte p sarracenos claudunt. Est aut hec vrbs in vna pre mare magno cincta: in
 alia amenissimis et fertilissimis oris circuepta cu gleba frugifera: q nili aq irrigat. Por; custodia sarrace
 ni nunc diligentissime obseruat. Moresq; duo ad hoc in ciuitate facti: naues aduenientes pspiciunt; ostendit
 feruq; colubas edocuas referentes lras vt tiores ab incurfu insidiantu esse possint. Colube em antiquus
 vt plim; refert intermuc in reb; magnis fure. Et eplias annexas eaz pedib; obsidione mutinensi in castra
 consilium beuto mittente.

Alexandria

Demosthenes

Aristoteles

Epicurus

Kalestenes

Xenocrates

Demosthenes fuit oim grecie oratoruz princeps : et auctoritate herimippi ostendit pariter in officina gladiorū fuisse. Unde teste Juvenali: pater de mosthenem ardentem malle fuligine lippus: a carbone t forpicib⁹ gladi ofq; parante incedere: et lubeo vulcano ad ribetora misit. Sic a platone facundia hauriens sumit⁹ orator effect⁹ est. Cui⁹ eloquētiā Echines (qui a iunēte sua studiosus et Socratis amatoz) cōmendauit. de co refert Valer⁹. Cum philipp⁹ macedonē rex arthenas obsideret: ab eis postulauit: decem sibi dari oratores. De mosthenem in concilio veniens hanc fabulam recitauit. Lupo siue scitū pastorib⁹ ut scēi amicitia contraheret: quod cū pastorib⁹ placuisset: perierunt ut eis canes (qui iurgij cause essent) traderet: quib⁹ datus p libidine gregem lacerauerit. Ita subltans oratorib⁹ philipp⁹ Atheniensib⁹ facit⁹ effect⁹. Quo audito athēniēses ei⁹ concilio acquieuerūt: et sic ciuitas a periculo liberata est. Inquirenti cui dam⁹. Quomō posset benedicere: ait si non dixerit nisi qd bene scieris.

Aristoteles phozum omniū princeps: ex oppido stragyrā. obscuro quidez ipse nisi quod hui⁹ viri claritate refulsit: patrem habuit Nicomachum me dicane artis p̄fessorem. Qui apud Amynthas macedonie regem philippi patrem magno loco posit⁹ est. Matrem habuit p̄hestidā non obicit generis. hic prima etate in Macedonia enutritus est. Sed cū adoleuit anno (vt perhibet) etatis sue. xviij. Arthenas se contulit. Platonem viginti annis audiuit. Multum scientiam reliquit. quā non perfecte attingeret. Adortuo platone ad hermiā Arthena tyrannū profectus triennio fere apud illum defecit. Inde in macedoniā a phē lippo cuocatus: decem ferme annos circa disciplinā alexandri fuisse tradit. Sed alexandro in Asiam cū exercitu p̄fecto ipse arthenas redijt. Et tredecim annis in licio florentissime docuit. In cui⁹ quidem sigillo (vt dicitur) hoc inscribi fecit. Sapientior est: qui quod nouit abscondit: q̄ qui ppalat quod nescit. Fuit autem Aristoteles facund⁹ eloquio (et vt Hieronim⁹ inquit) sine dubitatione prodigiū: grā deq; miraculū in tota natura fuit. Tandē cōmuni illa phozum inuidia accusatus q̄ non recte de dijs sentiret. Abuens ne vt quondam socrati: sic etiam sibi in iudicio peunūdi foret: deserta sui defensione chalcidē abiijt: vbi de cetero vixit in opti mo mentis vigore. Vixit autē annis. 62. et ibidem diem obiijt.

Epicurus fuit teste Metrodoro patria athēniēsis phius: Heracles dicit annos sanij nutritum: cum eam athēniēses foritū essent. Ac decem t octo annos agentem arthenas redijisse. Quo tempe Xenocrates in academiā Aristoteles calchide scolam habebant. Defuncto autem Alexandro macedonie athēniensium sub per dica afflictis rebus: colophonem ad patrem iussit: vbi cont gregatis discipulis arthenas redijt sub anaxicrate: ibiq; cum aliquatenus cū ceteris philosophat⁹ est. Postea a se dictā sectam instituit. Epitēc⁹ hūc lacerat lasciuē tanq; nimij loquentem et alia q̄ plura. Verum alij magnā hui⁹ viri in offiēs phos grauitudinem fuisse ferunt. Patria cū stans ereis honorauit. Diodes ait illū vtilissimū abis vitā duxisse. Hui⁹ est annis septe post platonis obitū. Obijt Athēnis annorum. lxxij. calculo vrine exitum impediēte.

Clistenem insignem phm Aristotelis discipulū p hoc idē tempus floruisse constat. Eo q̄ contra Alexandrū multis rationibus seriose disseru⁹ erit cum increpando dicens. Si deus es: beneficia largire mortalib⁹ nō sua eripere debes: si homo id quod es: semp te esse cogita: ppter quod irat⁹ Alexander cū trucidari mādauit. Et sic deforme in fouē cū cane includi iussus est.

Xenocrates Calcedonenis phus Agathenozis filius: et a primis fere annis platonis auditor. Erat teste laercio tardus ingenio: vt cum illum plato Aristoteli compararet. Alterum freno: alterum calcantibus indigere dicebat. Alioquin seuerio semp ac serio habitu et ore p̄arabat. In academiā vixit vt plurimum. Si quando ad urbem p̄ficebat: turba omnis impudicorum ei⁹ trāsitum obseruabat inquietandi eius grātia: philene nobile sortum dedita opelra a quib⁹dam intra eius cellam missa est: que ab eo ozans lectuli partes accepit decum cum multa ne quicq; orasset: impfecto opere discedens dixit se non a viro sed a statua venisse. Porro licet multum frugi fuerat glorie tñ et fastus contemptor extitit. Et cum sepe meditationi inferret: vnam in silentio horam distribuēbat: successitq; in academiā speusippo scolāz tenuit annis viginquinq; Adortuq; noctu cum in sartagine forte impēgisset Anno etatis sue. 82.

Linea Regum
Egypti

Ptolomeus euergetes

Ptolomeus philopator

Sibylla chimica

Anaximenes

Sextilia

Ptolomeus Euergetes philadelphi filius tertius egiptiorū rex regnauit annis. 26. hic in vltionem sororis beronice Antiochum galericum quem idem eius mater laodicea regno priuauerat Syriam Ciliciam et Asie partem deuastauit: innumera spolia inde exportans.

Ptolomeus Philopator quartus egiptiorū rex regnauit annis. 17. hic propter crimē cum patre occideret et fratrem trucidauit philopator dictus est. Et sicut secessit in occupando regno: ita in administrando segnis: luxui enim se dedit. Idcirco antiochus magnus syrie rex multas eius vrbes opprexit. Deinde in patria recuperavit: spolia sceleris antiochi regno suo viuit fortune successisset. Venuit in luxuriam inuoluit: Oculi euidice vxore: meretricis illecebris capis: quibus in uoluntis filio quingeno relicto emouit: meretricis in vltionem curiade patribus suis suffigunt. Alexandri ad romanos miserūt vt pupilli tutela susciperēt.

Dion Syracusanus nobilis pbus postqz vtrazqz dyonisi tyranide coplicatus diu fuit: apud syracusanā vrbe interimit. Nam superior ille dyonisius aristomachē dyonis sorore in matrimonio duxit: ex qua duos filios hipparium et museum. pcreauit: totidemqz filias quarū primā eius filio dyonisio cui regnum reliquerat ad nubendū dedit: alterā ipi dyoni patruo: qui pter nobilitē pinqritatē et generosaz matrum famā: multa etiā alia bona a natura recepit vt pote ingenis bonū et docile: et ad omnes artes ydoneum magnāqz corporis dignitatem: magnas item diuitias a patre relictas: qz ipse tyrāni muneribus auxit et ideo tantum platonē amauit: vt eidem se traderet nec minus eo plato delectabatur.

Sta Sibylla chimica in ytalīa nata vestita celestina veste deaurata capillis per scapulas sparsis. et iuuenis: ait. In prima facie virginis ascendet: puella facie pulebra: capillis plixat: sedens sup sedē stramat: puerum nutriens dans et ad comedendū ius. pprium: lac de celo missum.

Anaximenes Orator magnus hic fuit magister alexandri in oratoria arte. Qui hystoriam alexandri scripsisse fertur: de hoc refert Valerius: qz cum alexander iratus ad diruendam lausatum ciuitatem pergeret: fertur cum impetu progressum extra menia. habuit obuium anaximencem preceptorē suū: sciens qz alexander qz anaximenes ire sue se uelleret opponere: iurauit se non facturū quicquid illi petierit: peto inquit vltusatum diurus: et isto modo salutem vrbi obtulit. quod aduenis similiter accidisse fertur.

Armeides philosophus floruisse dicitur: eo qz ab archienensibus cum dyogene ad senatum romanū missus fuerit. Hic adeo studiosus exiit: vt euz ad mensam sederet: cogitationibus inherens manum ori apponere oblitteretur. Sed mellissa quā vxoris loco habebat dexteram suam necessarijs vsibus coaptabat. Animo enim vita fruebatur: corpore vero quasi alieno circumdatus videbatur: centesimo tēqz vite sue anno philosophando finem fecit. vt Valerius maximus libro quarto ponit.

Sextilia virgo vestalis de incestu conuicta ad portam collatinam viua desossa est.

Xenophilus pithagoricus pbus patria calcidonesis hoc etas tempe magno habetur in precio quoniam omnis humani incommodi (vt aiūt) expers fuit cum etiam vixisset annis. 107. Deinde summo splendore doctrine ac perfectione mortuus est.

Armeides pbus

Xenophilus

Archipbilas

Archipbilas plūs a quo incepit secta Athacemicozum hic habuit amīcū paupes et egrotum sed vtrunq; p̄ verecundia dissimulā tem: quod cum Archipbilas compisset: iudicā uit sine confusione secretus fore succurrendus: et acceptum pecunie sacculum clam illius puluimari subiecit illo penitus ignorante vt homo inutiliter verecundus quod desiderabat vel q̄ indiguit inueniret pot' q̄ dono acciperet.

Esti duo consules cum alexādro rege Epyri pugnauerunt.

Este Emilius cum romanis contra tarentinē rege tarentinis p̄tro rege grecorum bellatū est vltra quatuor annos. tandem victo p̄tro in patria miserabiliter mortuo tarentini cum cartaginensibus sedus inierunt et ex hoc p̄nica bella inchoata fuerunt.

Valerius Coruinus

Valerius hoste tali p̄digio territū obruncavit. Quo mortuo statim coruinus e cōspectu euauit. Et valerius deinceps Coruini noie appellat' est.

Consules illi duo scilicet Emilius contra tarentinos bellum egit. et Curius cum p̄tro rege pugnavit et idem Cur' tertiū bellum gessit contra epyrotas p̄trū fugavit cessis. xxiij. milibus. At cū nec acie nec pecunia corrumpti possus. Quid diuinit' imperare q̄ locuples fieri.

Esti duo consules sibijnuicem succedentes prefuerunt. Semitius viciat affros et tharentinos Scipronius autē viciat picentes. in qua pugna terra tremuit quasi horrefecit tantū sanguine boiū suscipe qz pauci romani qui vicerunt euasere.

Lucius Papirius

Lucius papir' patric' Roman' bellat' clarissim' a Senatu Ro. dictator electus Quintū fabiū magistrū equitū sibi constituit. Qui statim contra Sānites ex senatus decreto expeditionē suscipiens in eos acies dirigit. Sed paulopost cum dictatore rome opus esset Quinto fabio equitū magistro p̄cepit: ne se absente cū hoste pugnare p̄sumeret. fabi' autē adolescēs: vt erat anio strēnu' post dictatoris

profectionem aliquando p̄ exploratores didicit: omnia apud hostes soluta esse qui animo accensus: euertit gio cū samnitibus incredibili feruore cōstitit atq; vt acri' pugnaret equis omnib' frenos detraxit atq; ita calcantib' concitatos in hostiū agmen pmisit: vt nulla eos vis sustinere posset. Quā obre ad viginti hostiū milia in ea die cesa fuisse Luit' scribit. Parta itaq; victoria de re bene gesta litteras (non ad dictatores) sed ad senatum mittere curauit. Quā obre irat' dictator fabiū adiudicauit capitali pena esse reum. qz se absente pugnasset. Qui cum ad mortē diceretur ingenti militum et populi fauore liberatus est. Tantāq; cū ob rem seditionē in papiriū milites cōmouerunt vt ipse vix mortis imperiū potuerit euadere postea samnites romanos apud caudinās firculas angustis locotū conclusos ingenti deditione vicerūt. Vtrū sequenti an no iubere senatū romani duce papirio samnites deuicerūt. Quā victoria triumphum duxit.

Linea Consulm romano

manorum

Emilius consul

Emilius

Coruinus

Semitius

Scipronius

Lucius Papirius

Quintus Fabius

Linea regum Syrie
Seleucus Ceraunus

Antiochus magnus

Seleucus ierus

cu virib⁹ ⁊ diuinijs plurimū habūdaret ita exercitū istru-
xit gregarij milites auro caligas faceret huic annib⁹ al
pen⁹ cartagine tradēs metu romāior ad cū cecessit. Ro-
mani antiochi ⁊ annibal insolētas sustinere nō valētes
L. Corneliū consulē ⁊ Scipionē. s. nascit⁹ africanū lega-
tos cōstitueres annibalē superast. Enā antiochū deuicē
ref. coegit cū pacē a romāis postulare. Cōcessit ex eu-
ropa aliq⁹ rececēret se intra taurū contineret: ⁊. 20. obsi-
dib⁹ das⁹ decē milia talētoz q⁹ annis p⁹solueret. Cū tāde
thesauri cupiditate a sacerdotib⁹ fallaciter. p⁹missi p⁹side
intrass⁹ in sano fortune ab ipis sacerdotib⁹ pempt⁹ ⁊ mē-
bratim cōfusus ⁊ templo. p⁹ictus est.

Seleuc⁹ ille q⁹ ⁊ philopator septim⁹ asie ⁊ syrie rex
regit⁹ annis. 12. Vir ddes igenio ebess⁹ iniqu⁹: mi-
sit belioz ad spoliandū cratiū in tēplo q⁹ inq⁹ iudicās
p angelū flagellar⁹ vir ad vitā redijt Onia p eo orante
hic cum nullum filium successorem reliquisset. Antio-
chum illuzorem fratrem successorem habuit.

Machabei

na iudeozum de Antiocho magno de quo. 2. machabe-
ozum. iij. dicitur de magnis periculis adeo liberati ma-
gnifice grātijs agimus ipi v⁹potē q⁹ aduersus talem
regem dimicauimus.

Seleuc⁹ Ceraunus a⁹ nois scds. Quir⁹ syrie
rex regit⁹ annis. 2. Is cōtra ciuitates q⁹ a p⁹ie
defecerāt ingente classē cōpauit. Et orta tēpestate
classēs oēm amittit p⁹ter nudū corp⁹ ⁊ paucos comi-
tes. Deū post naufragiū a p⁹tolomeo euergete vi-
ctus in antiochia fugit vbi a frē Antiocho auxilia
postulant annoibus aut cū esset ānoz. 14. sup⁹ eta-
te regni cupid⁹ sub occasiōe regni defendendū fra-
tri huic Seleuco regnū abstulit.

Esti duo frēs Antioch⁹ magn⁹ ⁊ Seleucus ce-
raunus ambo regnauit volētes verovidicare san-
guine p⁹is fuit onye q⁹ euergetes rex egipti inter-
fecit Brandē ducit exercitū cōtra philopatorē fili-
um euergete. Sed an cōgressus Seleuc⁹ morit⁹. et
antioch⁹. p⁹sequit bellū: in q⁹ vir aufugies totū ex-
ercitū p⁹didit. Rursumq⁹ cōgregās exercitū ⁊ p⁹tra
Epiphānē filiū philopatoris adhuc puer⁹ q⁹tuor
ānoz habes cū militis alijs secū philippū regē ma-
cedonū. obtinuitq⁹ p⁹tra duces p⁹tolomei puer⁹: fu-
gauitq⁹ Scopā ducē ei⁹. in
dea q⁹ cū milit alijs ciuitati-
bus acq⁹siuit ⁊ oia g⁹auit.

Et q⁹ armis egiptū capere
nō poterat tolōse despōdit
epibani filiā suā: sic quasi
amic⁹ regnū intraret. s. nō p⁹-
ualuit cum res innotuit.

Antioch⁹ cognomēto
magn⁹ ei⁹ nois q⁹ntis
Dext⁹ syrie rex: syrijs regē
cepit regit⁹ annis. 36. Is p⁹to-
lomeū philometre deuicit. ⁊

Linea pontificū
Simon fili⁹ Onye

Onias

Simon

Onias pius

Linea Christi
Eleazar

Eleazar an. in. 50 09.
Le syme onye pō
nificas fili⁹ duodeci-
mus hebzeoz sum⁹ pō
nifer sedit annis. 12. Vir
bon⁹: magna hñs p⁹co-
nia laudat. Ecclesiasticū
l. q⁹ templū reformauit
in meli⁹: ⁊ ciuitate pua
lunt amplificare. Dic cu-
rauit gentē suā ⁊ libera-
uit eā a p⁹ditōe. p⁹pori-
ens tandē onā filiū rel-
liquit successorē.

Onias magn⁹ simo-
nis fili⁹ pōnificas
nys obtinēs sedit annis.
29. q⁹ p⁹ter tyrāidē an-
nochi cū iudeā fugibeg
fugit cū mult⁹ iudeis in
egiptū. Idiq⁹ extruxit
templū adinstar tēpli i
hierusalē in q⁹ grauit⁹
peccauit agēdo sup⁹fici
ose. moriens reliquit fi-
lium adhuc infantē.

Este Symō fuit fili⁹
Onye q⁹ tenuit pō-
nificatū post fugā p⁹nti
fui. princeps aut sacer-
dotum tandē moriens
res post se reliquit filios
Onyā Iesū ⁊ Joban-
nem Qui ad tres p⁹ci-
pat⁹ Sacerdotij puenē
runt.

Onias pius fuit vir
sanc⁹ grat⁹ deoz
hoibus: q⁹ tandē ab an-
dronico occis⁹ ē. At rex
de iustissimi viri nece
turbat⁹. Andromacū ho-
micidā capi fecit ⁊ puri-
pura cruxi eo in loco q⁹
onā p⁹emerat tādū q⁹
cedi fec⁹ donec expiraret

Bena

Sena vrbius cthruite. vrbis opibusq; nunc sed a amenissimo loco sita. Et vt Polierates libro sexto tradit a gallis fenescibus tpibus brennii ante ipi aduentu. cc lxxxi. cu in yralia venit condita p senibus vrbis a amictarijs cam construxerunt: no modo fides hyscor sed celestis tradito ex eo qui dem validior. Et fenescis et liniametis membroz et venustate faciet et coloris gratia: moribz quoq; ipis ad gallos et brenones a quibz origine et arerit videns accedere: licet eos venustas ipis: orbis plaga: ipsius regi omis. couer. fimitioz quibz sanguine et moribz dno pmittit sunt ex magna tre mutauerit. Sed reuera inter nouas numerari potest: cu nullis in veteru monimetis repia: nullaq; antiquitas vestigia in ea appareat. Sunt q; affirmat. Karoli cui maleo fuit cognomen eas codidisse. In plebe tamē monasterio venetis scilicet Eugeni de alga qd gloriof ponit Eugeni relicto pmiū seculo xpia edificauit paterne hereditatis pecunia inuenit in libro litteris scripto puerfuit. Johanni romanu pontifice nomis ordine duo de vice simū acceptis de perusina clusifi. Arcina. fusulana. Roetina. et volaterrana diocesis. sex plebanibz. ciuita tem hac edificasse: q ab ipso sex plebanu numero Sena fuerit appellata. Hec quippe ciuitas nunc sup colle caualda pennifile tacet ynd qd ripas ingofas habes: in fupiore tam vrbis pre solū aliquatū habz oris viridarijsq; ornati. In qua quide celeberrima etiam edificia. Aidelcet gymnasij pululū et for et porticus et regia palatia. Hospitaliaq; sumptuosissima pietissime gubernantur. Simpla qz et libera est cu turri bus et pugnaculis ac optis infututa munitio: pple neq; rudi neq; inurbano. Et ager maxim et herbibus semp boni bubz alioz omūq; multoz nutritor. Frumētū qz vini et olea ferax. ac fructuū ois generis abundans. Hec a roma stadys octagēsis distat. Cur viri inter etruscos religione moribz ac lingua pftare noscuntur. Habbuit aut Sena illustras fidē scilicet Bernardinū cui relique apud aquila vrbē miracis p singulos dies multiplicatis conserat. Is p m oim ordinē bene francisa ad eā q nūc tantope viget obferuaciā regule pdu xerit. Ornataq; fuit Eugenie medico et pbo qui ceteris sui feculi possit fuisse iuxta Jacobū foletuifem doct or clariorq; habuit. Et friderico iuris cōsulatissimo: qui ea in doctrina cōfista plima reliqt. Sena qz Siluio enca pms pmi laura: post: episcopalē et papali nutra redimito. Virūq; plimū et pntiūbz doctrina eruditis ornatur. Umbroze fenescis aq; flumini inter et paludē danaam siue flumini palā que a palus effiat mul ta vrbis mōtana et campestria opida. Inscq; clusiu viciatissima vrbis de qua Plin⁹ plura scribit: que olim Carmon fuit nomata: nūc vrbis fenescis subiecta et ab eo aucta.

Reges Egipti
Ptolomeus epihanes

Ptolomeus pu lometor

Minucia

Menanacer

Demetrius

Demippus pbus? yn e' genere pben r conditioe seru? cur? dñs fuit bach? quid i pontic? fuitq; vt reulit herupp? diurn? fenerator; tandē infidias passus oia que habebat amissit. Et qua re se suspendit.

Demetri? pbaleri? cognomēto pbus Theophrasti discipulus; disputator subtilis r orator; parū vehemens fuit vt Cicero ait; dulcis tñ; hic cū apd arthemētes ob crimas et vites. io. an nos pñssisset trecet? r sexagita ereis status honorat? fuit. eo q; ciuitate reddidit? r edificijs pñmus auxerit. Absens postea ab inuidis imagines diuine. qd cū compñi habuit ait. Thurtus nō euenterit cur? gsa illas ere xerant. Dicebatq; hic tantū in republica valere eloquentiā quantum in bello ferrum.

Ptolomeus Epiphanes quip? egiptior rex regnauit annis. 24. Hic tpe adepti regni nodū quatuor; exercebat ānos; et cū ei? infantia cōsilijs et roboris compos esse nō potuit; Antioch? magn? syrie rex ad suum regnum aspirās; illud bellica excursioe vetare cepit. Sed regni pñcipes p th fante fideliter dimicantes regnū omē defensarūt. Ad ipm quoq; fouendū Qui as iudeoz ponitser descēdit; cum aut ad pubertatem tpa puenisset Antiochus nobilis magni antiochi fili? sorore suā ei infidiose dedit vxorē. Et qua duos suscepit filios; quo audito Antioch? sub specie vifendi ipam sorore? Cleopatram atq; filios egiptū ingressus ipm ptolomeū regē inter cpulas occidi iussit. Cūq; vniuersas egiptū sibi subiugare niteret; ab egiptijs extra cōfines eiectus est; post biennij rursus alexandriā obsidēs; a romanis legatis de egipto rece dere compulsus est.

Ptolome? iste philometor sext? egiptior rex regnauit annis. 33. Hic antiochi sororis fili? regnis ad modū vir; huic adolefcēt antioch? auiat? bellum intulit; ppter qd legatos ad Venatū ro. misit ab eo auxilia postulas mouere senatū adolefcētis pces; pompiliūq; legatū ad antiochū misere vt ab egipto abstineret; quo viso ei osculū dedit; platoq; senat? decreto et cū cunctari videret cōsultationeq; ad amicos referri. Ibi pompili? virga quā manu tenebat amplo ciculo inclusus amicos cōsulere iubet; nec pñ? erat qd h manu repositū det aut pace aut bellū habitur? . Iste cū scitatis animū regis fregit vt se pariturū senatū respondit. Hic demū filiā Cleopatā alexandro Syrie regi vxorē dedit; ab eo deinde ablata demetrio dedit. quem cū cōtra se vemente fugauit ac die tercia in oblatioe ca rix alexadri sibi pñrabū regē facta p gaudij expirauit.

Prozoma Thonialis virgo vestalis incesti rea suspēdio affecta est.

Attus lunus Tragediarum scriptor clarus habetur. Qui ob ingenij meritum a luno Saluatore cuius libros erudiebat libertate donatus.

Minucia virgo vestalis et de incestu conuicta viua obruta est.

Theophrastus chrefius pbus et teste Anthenodoro in libro deambulationū sullonis fili? . In propria patria audiuit primo leucappū cives suū; in eo platōē audiuisset se ad aristotele trāstulit. Eoq; in calidē. pfecto illi in scole regimie successit; fuit vir summe pudentie studiūq; singlaris ars eloquiū admirādū. Itare cū amica illi tyranno nomen esset ob diuinā eloquentias aristoteles illū Theophrastū vocitauerit; itaq; circa trecenta librorū volumia edidit; pgebant ad eū audiendū (teste pampbilo) duo milia discipulor; Inter q's nichomachū aristotelis filiū habuit discipulū; et Menādri comicū; habebatq; hoc semp in ore. Sumpt? pñciosissimus tempus est. Obijt annor; octuagintaquinq;.

Menader poeta comic? Theophrasti discipul? quid ait? Quinilian? ait. meo iudicio diligenter lectus id cūcia que pcepim? efficienda sufficit. Ita omne v? ymaginē expñsit; tanta in eo inueniēdi copia eloquēdi r facultas. Ita est in omib? reb? pñomis affectib? accommodatus; ob que putauerat illū Quid? pñmo dñraturus. Hūc r paul? apñus se legisse indicat; cū ad Corinthios ait. Corruptunt bonos mores colloquia mala. i. Corinthios. xv.

Laoroma

Attus lunus

Theophrastus

Demippus

Nmo urbis condite. cccc. lxxvj. cum iam clarum urbis romae nomen esset. Arma tamen extra italiam mota non fuerant ut igitur cognosceretur que copie romanorum essent census est habitus: inuenta sunt capita. cc. lxxxvi. milia. ccc. xxxviij. Quare a condita urbe nunc quod bella cessassent: contra affros bellus susceptus est: primum Appio claudio: Quinto Fabio consilibus in italia contra eos pugnatum est. Et appio claudius de affris et rege sicilie hierone triumphavit.

Sub istis consilibus inchoatum est bellum punicum cum hanniba le fenore.

Gneo et Gaius consilibus romani in mari dimicauerunt paratis navibus rostratis: quas liburnas vocant. Cornelius fraude decepit. est. Duellius commisso prelio cartaginensium ducentum vicit. xxx. et vias navis cepit. xviij. misit. vij. milia hostium cepit. triag. milia occidit: neque villam victoria romanis gratior fuit: quod inuicti etiam in mari pluvium possent.

Crispus philosophus

Crispus stoicus philosophus natione Elius per hoc tempus floruit. Qui anno vite sue octogesimo librum adeo subtiliter composuit: ut ad ea que ibi conscripsit penitus cognoscenda longa vita opus esset: sicut testatur valerius libro. 8. Ex cuius notabilioribus sententijs hec una celeberrima fuit. Sapientis nulla re eger: et tamen multis rebus illi opus. Contra stulto nulla re opus est: nulla enim re sat vit: sed omnibus eger. Zenon etiam suo tempore philosophus ait. Sepultus apud te sit sermo quem tu solus audieris: hi duo stoici secrete auctores fuerunt. **E**sti duo consules cum hannone cartaginensium imperatore pugnaverunt. Coriscam et sardiniam vastarunt: et sapio multa milia inde captivorum adduxit triumphum egit.

Polemon philosophus

Polemon Atheniensis philosophus his temporibus fuit ad modum lubricus et impudicus fuit ut pecunias circumferret quo esset ad omnes implendas voluprates paratior: eas tamen in angustis et vicijs occultabat. Sed cum semel ebrius et coronatus in scholam xenocratis intraret: ille premissa oratione: quam increperat de pudicitia dicere cepit. Quo secutum dicunt ut de cetero studio et industria adeo seipsum vinceret ut xenocrati in regenda schola succederet.

Ab istis consilibus diuerse ignium aquarumque clades pene urbem consumperunt: et bellum in affricam translatum est contra Amilcarem cartaginensium ducentem in mari pugnatum victusque est. Consules usque ad cartaginem. pcesserunt multisque vastatis oppidis. Amalius victor roma rediit attilius regulus in affrica remansit. Is contra affros aciem instruxit contra tres cartaginensium duces Asdrubales duos et Amilcarem dimicans victor fuit. xvij. milia hostium cecidit et serpentem more magnitudinis occidit. Cuius corporis centum viginti pedum longitudinem habuit romanique delati cunctis miraculo fuit. Tunc victi Cartaginenses pacem a romanis petierunt. Regulus tamen postea victus in vltima pernicie.

Arcio Emilio: paulo seruius consilibus ambo hi romani consules ad affricam profecti sunt cum trecentarum navium classe clipeam petunt et confestim cartaginem venerunt: primum affros navali certamine superant. Emilius occidit centum et quatuor naues hostium demersit: triginta cum pugnatoribus cepit. xv. milia hostium aut occidit aut cepit. Et subacta affrica tunc fuisset nisi quod tanta fames erat ut diutius exercitus expectare non posset. Consules autem circa siciliam naufragium passi. Hoc tempore argenteus nummus primum in urbe figuratus est.

Linca regum Syrie
Antiochus epiphanes il-
lustris

Antioch⁹ fili⁹ epiphanis

Demetrius sotber

lyſia occidit. Alcibim⁹ pontifice pſtruit cū q⁹ bachides
milis hieruſale millos iudeoz occidit. nychanores a
iuda machabeo occaſu amiſit: bachide iuda occidit:
tandē ab alexandro vici⁹. illū vita pater rēg⁹ puant.

Iſte iudas q⁹ machabe⁹ vir fortiffim⁹ z bellicoſiſſi-
ſſim⁹. machabie fili⁹ fuit ſtrenuiſſim⁹ bellaroz z trium-
phator in iſrl. q⁹ nec añ ſe nec p⁹ ſilem bñit e⁹ glorioſa
opa pater i libris machabeoz. hic poſtremo in bello
cecidit: p⁹ dei legib⁹ morte ſuſtines cū trib⁹ anis pon-
tificari adminiſtraſſet.

U⁹ emplū purgaſ a iuda nificari adminiſtraſſet.

Onathas iudeoz dux piter⁹ pōtifer pplū iudeoz
p⁹ iuda rexit anis. 19. nō impar ſu ſuo machabeo
Anſarcus

Dacubus

fuit: ab adoleſcentia ſua optie quierat⁹ e⁹ tandē occiſus
neq⁹ſer a genere ſuo. Iſte ſimōz ionathas frēs iude p⁹ er occiſioz corp⁹ ab hoſtib⁹ redimētes i medū panū
ſuoz ſepulchro ſepeliere. Ptolomē⁹ q⁹ cū cū ad cōmuniū mutarſſet: cū cū duob⁹ filiis interſecit. Et ipſ⁹ ſy-
monis vxorem cum reliquis duob⁹ in vincula cōiecit. Et in his finit prim⁹ liber machabeozum.

Iſte antioch⁹ nobilis ſue illuſtris regit anis
L⁹. peſſim⁹ fuit figura antixpi. hic audita mor-
te patris fratrisq⁹ ſui inercia cū rome eſſet obſes: clā
fugit z venies in ſynā recepit⁹ eſt a quibuſdā ciuitati-
bus: mortuoq⁹ ſre. p⁹ eo regnauit: z vendito ſacerdo-
cio p⁹mi a ſalome poſtea a dhenelao: quoz ſuaſu iu-
dei ſibi noīa gentiū imponebāt: ſacrificia fieri. pbi-
buit in templo in hieruſale. Demogenies de egipto
menelay ductione ſpoliauit templū coegitq⁹ iudeos
ydolis ſacrificare: z trāſire ad rit⁹ gentiū: ponēs in
templo ydolū iouis olimpi: pbiuit circaciſione: i
terficiēs circaciētes: ſepte frēs eius iſte nolētes co-
medere carnes porcinas varijs tormētis occidit. qui
oēs aio cōſtāt p⁹ obſeruatiōe legū martiriū pulere.
Poſtremo volens ire ſtra hieruſale cecidit de curru
pſi acutis: z temū a veruib⁹ cōſump⁹. miſerabilē
mortuus eſt in terra aliena.

A⁹ntioch⁹ iſte Eupator regit anis. 2. hic patre
turorem lyſia: z cū cōtra iudeos exercitus duxiſſent nō loge p⁹ ambo a ſuis oc-
ciſi ſunt ppter timorē demetri⁹ ſi-
lij ſeleuci eupatoris.

Iſte de
Amernus
ſotber dea-
mus ſyrie z
Aſie rex pu-
ingno inter
ſecto regit
anis. 12. fili-
us ſeleuci
antiochum
eupatorē et
conuges.

Iudas machabius

Jonathas

Symon

Linca e brui.
Athabian fili⁹ Eleazary

Athabias ſacerdos filiſ
Johānis fili⁹ ſymonis do-
ctina z glorie fama apud iude-
os plurimum honorat⁹ eſt. Vir
ſanctus percuſſit in zelo ſuo pec-
catorēs: qui habuit quiq⁹ filios
eiuſdem zeli verus ipſ⁹ nō erat
pontifer ſed tres filij eius quo
mortuo in Adodū ſepelitur.

Athabias ſacerdos filiſ
Johānis fili⁹ ſymonis do-
ctina z glorie fama apud iude-
os plurimum honorat⁹ eſt. Vir
ſanctus percuſſit in zelo ſuo pec-
catorēs: qui habuit quiq⁹ filios
eiuſdem zeli verus ipſ⁹ nō erat
pontifer ſed tres filij eius quo
mortuo in Adodū ſepelitur.

Athabias ſacerdos filiſ
Johānis fili⁹ ſymonis do-
ctina z glorie fama apud iude-
os plurimum honorat⁹ eſt. Vir
ſanctus percuſſit in zelo ſuo pec-
catorēs: qui habuit quiq⁹ filios
eiuſdem zeli verus ipſ⁹ nō erat
pontifer ſed tres filij eius quo
mortuo in Adodū ſepelitur.

Athabias ſacerdos filiſ
Johānis fili⁹ ſymonis do-
ctina z glorie fama apud iude-
os plurimum honorat⁹ eſt. Vir
ſanctus percuſſit in zelo ſuo pec-
catorēs: qui habuit quiq⁹ filios
eiuſdem zeli verus ipſ⁹ nō erat
pontifer ſed tres filij eius quo
mortuo in Adodū ſepelitur.

Athabias ſacerdos filiſ
Johānis fili⁹ ſymonis do-
ctina z glorie fama apud iude-
os plurimum honorat⁹ eſt. Vir
ſanctus percuſſit in zelo ſuo pec-
catorēs: qui habuit quiq⁹ filios
eiuſdem zeli verus ipſ⁹ nō erat
pontifer ſed tres filij eius quo
mortuo in Adodū ſepelitur.

Athabias ſacerdos filiſ
Johānis fili⁹ ſymonis do-
ctina z glorie fama apud iude-
os plurimum honorat⁹ eſt. Vir
ſanctus percuſſit in zelo ſuo pec-
catorēs: qui habuit quiq⁹ filios
eiuſdem zeli verus ipſ⁹ nō erat
pontifer ſed tres filij eius quo
mortuo in Adodū ſepelitur.

Athabias ſacerdos filiſ
Johānis fili⁹ ſymonis do-
ctina z glorie fama apud iude-
os plurimum honorat⁹ eſt. Vir
ſanctus percuſſit in zelo ſuo pec-
catorēs: qui habuit quiq⁹ filios
eiuſdem zeli verus ipſ⁹ nō erat
pontifer ſed tres filij eius quo
mortuo in Adodū ſepelitur.

Athabias ſacerdos filiſ
Johānis fili⁹ ſymonis do-
ctina z glorie fama apud iude-
os plurimum honorat⁹ eſt. Vir
ſanctus percuſſit in zelo ſuo pec-
catorēs: qui habuit quiq⁹ filios
eiuſdem zeli verus ipſ⁹ nō erat
pontifer ſed tres filij eius quo
mortuo in Adodū ſepelitur.

Athabias ſacerdos filiſ
Johānis fili⁹ ſymonis do-
ctina z glorie fama apud iude-
os plurimum honorat⁹ eſt. Vir
ſanctus percuſſit in zelo ſuo pec-
catorēs: qui habuit quiq⁹ filios
eiuſdem zeli verus ipſ⁹ nō erat
pontifer ſed tres filij eius quo
mortuo in Adodū ſepelitur.

Athabias ſacerdos filiſ
Johānis fili⁹ ſymonis do-
ctina z glorie fama apud iude-
os plurimum honorat⁹ eſt. Vir
ſanctus percuſſit in zelo ſuo pec-
catorēs: qui habuit quiq⁹ filios
eiuſdem zeli verus ipſ⁹ nō erat
pontifer ſed tres filij eius quo
mortuo in Adodū ſepelitur.

Athabias ſacerdos filiſ
Johānis fili⁹ ſymonis do-
ctina z glorie fama apud iude-
os plurimum honorat⁹ eſt. Vir
ſanctus percuſſit in zelo ſuo pec-
catorēs: qui habuit quiq⁹ filios
eiuſdem zeli verus ipſ⁹ nō erat
pontifer ſed tres filij eius quo
mortuo in Adodū ſepelitur.

Athabias ſacerdos filiſ
Johānis fili⁹ ſymonis do-
ctina z glorie fama apud iude-
os plurimum honorat⁹ eſt. Vir
ſanctus percuſſit in zelo ſuo pec-
catorēs: qui habuit quiq⁹ filios
eiuſdem zeli verus ipſ⁹ nō erat
pontifer ſed tres filij eius quo
mortuo in Adodū ſepelitur.

Athabias ſacerdos filiſ
Johānis fili⁹ ſymonis do-
ctina z glorie fama apud iude-
os plurimum honorat⁹ eſt. Vir
ſanctus percuſſit in zelo ſuo pec-
catorēs: qui habuit quiq⁹ filios
eiuſdem zeli verus ipſ⁹ nō erat
pontifer ſed tres filij eius quo
mortuo in Adodū ſepelitur.

Athabias ſacerdos filiſ
Johānis fili⁹ ſymonis do-
ctina z glorie fama apud iude-
os plurimum honorat⁹ eſt. Vir
ſanctus percuſſit in zelo ſuo pec-
catorēs: qui habuit quiq⁹ filios
eiuſdem zeli verus ipſ⁹ nō erat
pontifer ſed tres filij eius quo
mortuo in Adodū ſepelitur.

Athabias ſacerdos filiſ
Johānis fili⁹ ſymonis do-
ctina z glorie fama apud iude-
os plurimum honorat⁹ eſt. Vir
ſanctus percuſſit in zelo ſuo pec-
catorēs: qui habuit quiq⁹ filios
eiuſdem zeli verus ipſ⁹ nō erat
pontifer ſed tres filij eius quo
mortuo in Adodū ſepelitur.

Athabias ſacerdos filiſ
Johānis fili⁹ ſymonis do-
ctina z glorie fama apud iude-
os plurimum honorat⁹ eſt. Vir
ſanctus percuſſit in zelo ſuo pec-
catorēs: qui habuit quiq⁹ filios
eiuſdem zeli verus ipſ⁹ nō erat
pontifer ſed tres filij eius quo
mortuo in Adodū ſepelitur.

Athabias ſacerdos filiſ
Johānis fili⁹ ſymonis do-
ctina z glorie fama apud iude-
os plurimum honorat⁹ eſt. Vir
ſanctus percuſſit in zelo ſuo pec-
catorēs: qui habuit quiq⁹ filios
eiuſdem zeli verus ipſ⁹ nō erat
pontifer ſed tres filij eius quo
mortuo in Adodū ſepelitur.

Athabias ſacerdos filiſ
Johānis fili⁹ ſymonis do-
ctina z glorie fama apud iude-
os plurimum honorat⁹ eſt. Vir
ſanctus percuſſit in zelo ſuo pec-
catorēs: qui habuit quiq⁹ filios
eiuſdem zeli verus ipſ⁹ nō erat
pontifer ſed tres filij eius quo
mortuo in Adodū ſepelitur.

Athabias ſacerdos filiſ
Johānis fili⁹ ſymonis do-
ctina z glorie fama apud iude-
os plurimum honorat⁹ eſt. Vir
ſanctus percuſſit in zelo ſuo pec-
catorēs: qui habuit quiq⁹ filios
eiuſdem zeli verus ipſ⁹ nō erat
pontifer ſed tres filij eius quo
mortuo in Adodū ſepelitur.

Athabias ſacerdos filiſ
Johānis fili⁹ ſymonis do-
ctina z glorie fama apud iude-
os plurimum honorat⁹ eſt. Vir
ſanctus percuſſit in zelo ſuo pec-
catorēs: qui habuit quiq⁹ filios
eiuſdem zeli verus ipſ⁹ nō erat
pontifer ſed tres filij eius quo
mortuo in Adodū ſepelitur.

Athabias ſacerdos filiſ
Johānis fili⁹ ſymonis do-
ctina z glorie fama apud iude-
os plurimum honorat⁹ eſt. Vir
ſanctus percuſſit in zelo ſuo pec-
catorēs: qui habuit quiq⁹ filios
eiuſdem zeli verus ipſ⁹ nō erat
pontifer ſed tres filij eius quo
mortuo in Adodū ſepelitur.

Athabias ſacerdos filiſ
Johānis fili⁹ ſymonis do-
ctina z glorie fama apud iude-
os plurimum honorat⁹ eſt. Vir
ſanctus percuſſit in zelo ſuo pec-
catorēs: qui habuit quiq⁹ filios
eiuſdem zeli verus ipſ⁹ nō erat
pontifer ſed tres filij eius quo
mortuo in Adodū ſepelitur.

Athabias ſacerdos filiſ
Johānis fili⁹ ſymonis do-
ctina z glorie fama apud iude-
os plurimum honorat⁹ eſt. Vir
ſanctus percuſſit in zelo ſuo pec-
catorēs: qui habuit quiq⁹ filios
eiuſdem zeli verus ipſ⁹ nō erat
pontifer ſed tres filij eius quo
mortuo in Adodū ſepelitur.

Athabias ſacerdos filiſ
Johānis fili⁹ ſymonis do-
ctina z glorie fama apud iude-
os plurimum honorat⁹ eſt. Vir
ſanctus percuſſit in zelo ſuo pec-
catorēs: qui habuit quiq⁹ filios
eiuſdem zeli verus ipſ⁹ nō erat
pontifer ſed tres filij eius quo
mortuo in Adodū ſepelitur.

Athabias ſacerdos filiſ
Johānis fili⁹ ſymonis do-
ctina z glorie fama apud iude-
os plurimum honorat⁹ eſt. Vir
ſanctus percuſſit in zelo ſuo pec-
catorēs: qui habuit quiq⁹ filios
eiuſdem zeli verus ipſ⁹ nō erat
pontifer ſed tres filij eius quo
mortuo in Adodū ſepelitur.

Athabias ſacerdos filiſ
Johānis fili⁹ ſymonis do-
ctina z glorie fama apud iude-
os plurimum honorat⁹ eſt. Vir
ſanctus percuſſit in zelo ſuo pec-
catorēs: qui habuit quiq⁹ filios
eiuſdem zeli verus ipſ⁹ nō erat
pontifer ſed tres filij eius quo
mortuo in Adodū ſepelitur.

Athabias ſacerdos filiſ
Johānis fili⁹ ſymonis do-
ctina z glorie fama apud iude-
os plurimum honorat⁹ eſt. Vir
ſanctus percuſſit in zelo ſuo pec-
catorēs: qui habuit quiq⁹ filios
eiuſdem zeli verus ipſ⁹ nō erat
pontifer ſed tres filij eius quo
mortuo in Adodū ſepelitur.

Athabias ſacerdos filiſ
Johānis fili⁹ ſymonis do-
ctina z glorie fama apud iude-
os plurimum honorat⁹ eſt. Vir
ſanctus percuſſit in zelo ſuo pec-
catorēs: qui habuit quiq⁹ filios
eiuſdem zeli verus ipſ⁹ nō erat
pontifer ſed tres filij eius quo
mortuo in Adodū ſepelitur.

Athabias ſacerdos filiſ
Johānis fili⁹ ſymonis do-
ctina z glorie fama apud iude-
os plurimum honorat⁹ eſt. Vir
ſanctus percuſſit in zelo ſuo pec-
catorēs: qui habuit quiq⁹ filios
eiuſdem zeli verus ipſ⁹ nō erat
pontifer ſed tres filij eius quo
mortuo in Adodū ſepelitur.

Ptolomeus Euergetes philometoris filius Cleopatreque germanus se-
primus egiptorum rex regnavit annis. 29. Vir quide possim atq; se-
uissim⁹ ob cuius seutiam frater eius et Cleopatra soror sibi timentes
regnu et p legatos obtulerūt. cum fraternū regnum sine vllō certamine recep-
set elatus facinus fratri filium e complecti matris encauit: et omnes eius fau-
tores trucidauit. Et sic cuius⁹ suis eruent⁹ extitit. Ita quoq; romani qui illic
venerat ridiculo fuit. Quia vt Iustin⁹ scribit. Elatu deformis erat statura bre-
uis et sagina ventris belue psumilis. Quā quide seditate nima vestis subtili-
tas augebat. Hic quippe filios ex sorore et ex vxoris sorore suscepit. Quatenus
sororis filiam per vim stuprauit. Cuius filius membratim diuisum et in asta
positum in die natalis eius inter epulas iussit offerri.

Ptolomeus phiston qui et Sorther euergetis filius octauus egiptorum
rex regnavit annis. 17. his tpiibus Antiochus tyricenus demetri⁹ filius
Et antiochus grifi regis frater adinuicem dimicantes successine modo vnus
modo alter regnabant. Inter has autem regni Egipti patriciales discordias
mortuus est ptolemeus iste relicto regno vxori.

Ptolomeus alexander non⁹ Egiptorum rex regnavit expulso fratre an-
nis. 10. Hic ptolemei sorther predicti frater fuit. Cleopatra mater. postq;
cum maiore filio decem et septem annis regnasset grauter ferens filij societate
populum in eum concauit et in Egiptū exulare coegit. Accessito isto alexandro
minore filio in locum fratris secum regnare fecit. Sed tandem ab eodem occu-
pata interficitur. Et a populo in exiliū actus. Ptoleme⁹ sorther reuocat⁹ in re-
gnum. Igit⁹ alexander regni cyreneorū quod et pater testamēto reliquerat po-
pulo romano herede infansuo decessit.

Ptolomeus Sorther paulo ante a matre pulsus. hic anno Alexandro ab
Egiptijs interfecto regnum paternum iterus recuperans regnavit annis
octo. Cui enim alexander matrem occidisset ipsum in vindictam matris repu-
lerant. vt iam scriptum fuit.

Hannibal hamdicaris Carthaginensium ducis filius. quinq; et vigin-
ti etatis annos habens Impator carthaginensius exercitus creatus est
hic ceteris ducibus prudentia. audacia. consilioq; ad pericula capesse
da anteibat. Impator fact⁹ triennio omnes hispanie gentes bello subegit. fra-
treq; suo Asdrubale ad hispanie custodiam relicto. ipse pyrrhenū salū trans-
iit. Et postq; ad alpes puenit que scilicet ytalīa a gallia seungūt. quas nemo
vinq; cum exercitu preterq; hercules transierat: ita inueta et loca lapidosa stru-
es comburendo et acetum infundendo patefecit vt Elephas oneratus ire pos-
set. cum antea vit vnus homo quiret repetere. In eo tamē loco multi miribus
obviti cum elephantis perire. Tradit⁹ ad ytaliam. lxxx. milia peditum et vi-
ginti milia equitum septem et triginta elephantes adduxisse. Descendit itaq;
Hannibal in Thaurinenses agros. Et puagata tota regione Cispolina roma-
nos tribus prelijs profugauit: ac multas vrbes obtinuit. Ides p ligures fecit
Postea appenninū transiens apud etbruriā vbi nunc florentia graui oculoꝝ
morbo affectus est. vt detrum amiserit oculū. deinde C. Flaminiū interfecit: q;
facto fabi⁹ maxim⁹ a senatu cōtra ipm missus per summa montū et abdita ne-
mozum castra ponēs eius seruoꝝem delusit. trepta occasione arcinorū auxilio
viat. Et sic p sedecim annos totam ytaliam varijs cladib⁹ fatigauit. Ince in
apuliam gentes maxima clade romanos apud cannas affect. In quo quide p-
lio tot romar o.ū milia cesa sunt: vt tres anulor aureoꝝ modios quos e roma-
nozū militū man⁹ extraxerat Carthagine mitteret. Cōsulares quoq; viꝝ ac
senatoꝝes capti aut occisi fuer. Et de romanis actū fuisse si Hannibal statim
post victoriam ad urbem accessisset. Is tamen co act⁹ ytalias relinquere et opē
patrie sue sarte que a publico sepius pmebat. Cū carthaginēses euz romanis
pacem composuere ad antiochum regem confugit. deinde ab bithyni regē Z.
quint⁹ legat⁹ cōtra eū preit. Ille a romanis capere cōsestū gustato veneno
qd in anulū more regio crebat aiām expulit. Et sic eo genere mortis a roma-
nozū vinculis se liberauit. Decessit aut septuagesimo vite sue anno.

Linea Regum Egipti

Ptolomeus euergetes

Ptolomeus phiston tuc
sorther

Ptolomeus alexander

Ptolomeus sorther

A quo ab vrbe condita. cccc lxx. Sanguis e terra et lac e celo manare visum est in specie pluuię. pestilētia grauis in vrbe biennio fuit: quā sibilum libri dixerunt celestia ira imposita: nō inquerēbas nūm? corū qui perissent: sed ipsorum qui fuerunt superstitēs.

Olosus ingens solis simulacrum a clare lydo statuario fabricatum apud rhodum insulam terrenū corruit. Erat quippe (vt plinius refert) statua admiranda altitudinis cubitorum. 70. miribus equipparāda. Et e septem miraculis mōi martini fuisse testantur.

Strato lampfacenus pbus Archelilai filius vir eloquēstissimus. Et in speculatione pbusica pze ceteris diligentissime specularis. Unde et pbusicus ē apellatus: fuit prolo mei pbulatō pbi pzeptor a quo talentis octuaginta donatus ē

Strato pbus

Crates pbus

Colossus.

Scriptus de regno: de iusticia et de dijs. Atunt cum fuisse tam tenuis vt sine sensu moreretur. Silphon quoqz pbus suo tempore omnibus bonis amissis solus nudus euadens ait. Omnia mea bona mecum porto: pectore enim gestabat.

Crates athēnēsis academi? pbi filosofus filius antigēnis. palemonis auditor illiusqz successor scōle: q adeo se viuētes amarū: vt eadez semp studia sint cōsecuti: et mortui eodem sepulchro sepulti: qz antagoras in hanc sententiam versibus exornauit. Idoc tu mulo Cratem et polemonē cōditos facere qui transis o hospes viros consensu animorū pzeipuos: quoz diuino ex ore doctrina manauit sacra vitęz mundiciēs sapientie adiuncta.

Panctius

Panctius pbus claruit tpe Scipiois rome c' et pceptor fuit. Qui stoice secte pbus extitit: Quē aceto in libro officiorū imitatus est. cuius hec est sententia. Vitam hominum qui etatem in medio rerū agit ac sibi suisqz vñibus esse volūt ad cauenda picula ex impio assidua et ppe quotidiana: oportet auio esse pmi pro semper et intento.

Silphon megarensis pbus his temporibus floruit hunc et imitatione atqz sapientia tantū alios pzecepsisse dicunt vt parū abfuerit: quin omnis gratia in illum intenta in Megaram transisse dicebatur Cicero vero libro de fato dicit illum fuisse hominem acutum maximeqz suis temporibz approbatū. Qui cū ēet capta aliquando esset eius patria: et omnib' ei' bonis amissis solus nudus euadēs in terrogaret. An omnia perdidisset? Respondit omnia mea bona mecum porto: pectore enim illa: non in scapulis se gestare dicebat.

Silphon pbus

Possidonius pbus stoicus paneciū discipul' claruit tpe sapientis hic fuit astrolog' magnus teste augustinō.

Rasistrat' qz athēnēsis medic' scōm Eusebius his tpi' floruit hic cū ex aristotelis familia nat' esset etiam exim' medic' euasit. Qui cū antiochi regē ex grauissimo morbo sanasset a proleone rege ei' filio centū talentis donat' est vt testis est plin' libro vige simoneno naturalis historie.

Licon pbus

Licon troadēsis pbus clar' habet vir quidē eloquēs et in educādis iūstruēdisqz pueris marie idone'. Dicebat enī necessario adiūgi pueris pudorē: laudis studiū velut equis calcar. Fuit hic dū viri habitu mīssissim' et vestīū incredibili mūdicie atqz nitore: Et cū ēet corpore fortissim' pile ludo se exerceant. Tenuit aut scōle pncipatū ānis. 44. Tandē festus podagrie morbo anno vite sue. 74. interijt. Timon appolloniates pbus etiā suis tpi' floruit hic ouz iuuenis esset iūstis obsecrantibus se immerisit: postea fac' vir (licet egen') repudiatis vicij in calcedoniā iur: ibiqz phisosophia et oratoriā artem didicit atqz exerceat. Scripsit aut diueria poemata Tragedias Comedias et Saturas.

Linea Consulum romano-
manorum

L. Metellus L. Furius

L. Atilius L. Mallius

L. Emilius L. Terentius
varro

Eodem anno bellum punicum secundum romanis illatum est per Annibalem cartaginensium ducem filium amilcaris qui iam dudum amilcari patri ad aras iurauerat cum adhuc nouem esset annorum se ut primum posset aduersus romanos pugnaturum.

Quingentesimo et quadragesimo anno a condita urbe Lucius emilius paulus publius Terentius Varro contra hannibalem mittuntur ambo tamen vincuntur.

Transacto punico bello secutum est Macedonicum contra philippum regem. l. et quingentesimo primo anno ab urbe condita L. Quintius flamminius aduersus eum mittitur: et prospere gessit et pacem ablata est his legibus ne grecis ciuitatibus quos romani contra eum defenderant bellum inferret: ut captiuos et transfugas redderet. Quinquaginta solas naues haberet reliquas romanis daret. Et per annos decies quaterque milia pondo argenti prestaret: et obsidem daret filium Demetrium.

Linea Consulum romano-
manorumM. C. marcellus Cornelius
ScipioLucius Val-
lius L. CofozusLucius cen-
foribus Marcus
maulius

Lucio cecilio metelle. Caio furio placido consuli bus. Metellus in Sicilia affrozum ducem Asdrubale cum ceteris elephantis et magnis copiis venientem superauit. Apud panormum. xx. milia hostium occidit: sex et viginti elephantes cepit reliquos errantes per numidas quos i auxilium habebant collegit. Et roma de duxit ingenti pompa.

C. Mallio Torquato Caio Attilio consulibus de Sardis triumphatum est Et pace omnibus locis facta. Romani nullum bellum habuerunt. Quod bis post romani conditam semel tantus numa postilio regnante contigerat. Et postea iam clausa est vno anno.

Console ingentes gallos coepit alpes transierunt: sed pro romana tota italia consensit. et tunc milia hostium capta et interfecta septem milia. Et triumphus emilio decretus. Gallorum siquidem animi feroces: corpora plura humana erant. sed experimento deprehensus est quod virtus eorum sicut primo impetu maior quam virore est. Ita sequens minor quam seminarum. Alpina corpora humenti celo educata habent quoddam simile nubibus suis. Cum mor calore pugne statim sudorem emittunt leui motu quasi calefaciente sole laxantur aliquot deinde annis euolutis post contra gallos intra italiam pugnatum est finitumque est bellum. M. Claudio marcello M. Cornelio Scipione consulibus. Postea idem Marcellus cum collega suo Cornelio ingentes copias Gallorum peremit Mediolanum expugnauit: grandem praedam romani prae se triumphas marcellus spolia gallozum stipiti imposita: buxeris suis vexit.

**Linea Regum
Byrie**

Alexander filius antiochi

Demetrius filius demetrii

Antiochus adolescens
Sedetes

Tripbon

Alexander

Regem iudee constituit: qui fratrem suum scdo a se gentium occidit. tertium vero regno priuatum secum uiuere coegit: qui adeo nequissimus fuit qd mille seniores intra sex annos peremit. Octingentos quoq; viros viros vna cum vxoribus ac liberis in plateis pambulis affixit: qui eius crimina decessabant. Tandem 27. anno regni sui et quarrana febre mortuus est: et reliquit duos filios Bircanum et Aristobolum. verus vxorem suam alexandram fecit regnare: quia habuit gratiam populi: cum adhuc viuente marito humanitate sibi allegerat.

Alexander iste filius Antiochi regnauit post tripbonem quem occidit dyodatus dux.

Alexander iste filius antiochi epiphanes vii decimus Syner asye rex regnauit scdm iudeos annis. 9. semp iudeis graciosus fuit. Jonathan machabei duce sibi coeuerant: eius adiutorio occidit demetrii sother: et regnauit p eo. Leo patram ptolomei filiam regis egipti in vxore duxit. qua ptolomeus auferens alexandro demetrii filio demetrii sother vxores dedit. tandem per arabu ad que alexander fugit timens ptolomeus alexandrum occidit caput auferens ptolomeo transmisit.

Este Demetrius regnauit annis tribus post alexandrum. Et omni regno paterno recuperato vicis adolescentie in segnitie lapsus postremo captus in byrciam nouem annis sine regno priuatus viuit. Tandem regno restituto ptolomei filiam alexandram ab alexandro sublata vxorem dedit.

Antiochus Sedetes adhuc puer suadente tripbone aliquid molitus est pro repatione regni sed parum profecit: quia statim ab eo occisus est. Hi enim duo adinuicem dimicantes successiue modo vnus modo alter regnabat.

Este Johannes bircanus occiso patre suo symone et duobus filiis suis iuda et mathathia a ptolomeo duce in conuiuio in iericho iure obtinuit sacerdotium. et administratis optime rebus viginti tribus annis mortuus est: reliquitq; aristobolum filium suum primo gentium et antigonum cum alijs duobus paruulis. Cumq; nullus eorum ad regendum populum esset ydoneus vxorem suam dilectissimam prefecit: filijs. Sed ita tunc annis. 26. vir sacerdotio dignus atq; ducatu strenuus. A romanis ius amicitie postulans obtinere promeruit. hic multas seditiones a phariseis et essenis prulit: a quibus tandem liberatus: feliciter vsq; in septimum vixit.

Aristobolus filius iohannis bircani in vincula matrem cum duobus fratribus munitibus suis coniecit: primusq; dyadema regni sibi imposituit. Et vno anno tantomodo regnauit. fuitq; rex et sacerdos: fratrencq; suum suq; gestione vxoris sue interfecit. Et decursis. 475. annis a sedecchia ultimo rege iuda quando regnum iuda interruptum et finitum fuit. mortuus est morbo acerbissimo: vt sanguinem laceratis visceribus euomeret.

Otripbon capto jonatha proditorie contra symonem fratrem jonathe bellum mouit. Et acceptis a symone centum argenti talentis et duobus filijs jonathe contra pmissa jonatham cum duobus filijs occidit. Et postea dominum suum antiochum adolescentem interfecit et pro eo regnauit.

Este Alexander aristoboli frater apud iudeos pontificatum et regnum suu sciens regnauit annis. 27. relicta enim vxore aristoboli que ex eo prole non suscepit a vineulis cum duobus fratribus cum absoluit et tanq; maior

Linea Summorum pontificum

Johannes bircanus

Aristobolus

Alexander

Mantua gallic Cenomanor memorabilis vrbs vt quibusdā placet a Mantua Thiresie vatis filia p^o Thebanor interitū ab Alexandro nūc illa cōdita fuit. Sūt m̄ qui dicāt Thiresiā ibi flet tpius hui⁹ se. Et in c^o seruitutē deuenisse: que post p̄ris interitū in ytalīā cū multis venit: tū socijs grec mā-
tiaz cōdidit. Sed cū interim ex thiberino thufco rege oen⁹ nat⁹ esset: t ad ipm oppidū thufci et veneti cō-
fluerēt. Oen⁹ munis oppidū circūdedit: t in altā formā redegit. t a mīe Mantua appellauit dicēte Virgi-
lio. x. li. Eneidos. Ille iam p̄ris agmen facit Venus ab oris. Fandice man⁹ t thufci fil⁹ amnis. Qui mu-
ros matrisq; dedit tibi Mantua nomē. Eōstāt tamē eam vrbe venussimā ab Etruscis conditā: et vñ fuit
se duodecim coloniaz quas L. iun⁹ parauim⁹ docet trasapenninū ab ea gente missas. p̄fectum cū poeta in si-
gnis virgil⁹ cuius sū⁹ id orbi faciat notissimū. diffusiusq; ei⁹ vrbs narrat origīne. Mantua diues scōs
nō genus oibus vñ. Nec mōtib⁹ qui galliā t germaniā ab ytalīa diuidūt vicinā est. Haud paul a benaco
lacu ex quo min⁹ effluit qui erundās Mantua vsq; labit ibiq; lacu facto vrbe arcuit. Inde etiā p̄cedit
breui cursu padū influit. Passa est supiorib⁹ tpius Mantua calamitates maximas: p̄ter illas que Virgi-
liano versu sunt notissime. Mantua ve misere nūmū vicinā Cremonē. Nam ab Attila: Gothis. Logobar-
dis t baioarior rege aliqui diuitia: qñq; spoliata. qñq; menib⁹ aperta t immunita relicta. Ungari aliqui ad
solū vsq; euertēre: vnde t loe⁹ vbi nūc fuerat ad rei memoriā nūc vngaria nūcupat. Matbilda nobil⁹ comi-
tissa eam diu tenuit. mirificeq; ampliauit. Sub q̄ Nicol⁹ scōs pōtifer roman⁹ cōlū celebrāuit: hanc p̄
multa tpa post Matbildim mlti possiderūt. In qua p̄clarissime familie de rīpa t passerinor: aliqui p̄fuerē
Demū post varios casus indite Gonzagorū familie magni canis auxilio pulsas passerinor: ea vsq; in p̄sent
cū maxima laude potiri sunt. quoz t p̄teritor dñor cura diligētiaz pulcherrimis pontib⁹ sup lacū iacis
tum sup̄bissimis templis: regijs pallacijs: t nobilib⁹ cuiū edib⁹ plurimū illustrata est. Vnde t nūc ampla
ciuitas habitā est: et rerū abūdās que ad vsus hūanā necessarie sunt. Mantue p̄ Karoli magni tēpa sanguis
xpi miraculosus apparuit. Qd que visendū scōs Leo papa se cōtulit. Et inde in germaniā ad karolū accessit.
Karolusq; caluus magni fili⁹ Mantua veneno perijt. qd hebre⁹ medicus pecunia corruptus dedit. In ea
Anselm⁹ lucensis epus vñ sanct⁹ et eruditione moribusq; insignis requiescit. Et beatissim⁹ Iohānes bo-
nus Mantue ciuis mirabilis clarissim⁹. Genuit et Albertinū qui tractatū de corpore xpi edidit. et Matheus
medicū clarissimū qui ad Siciliē regē de medicinis opus egregiū perscripsit.

Mantua

Quinta etas mundi

Neuius poeta comicus

Neuius poeta comicus anno. 2. regni Ptolomei epiphanes dicti (vt Eu-
lebius scribit) Ante mortur: pulsus roma factione nobilium ⁊ precipue
Intellecti. Is inter comicos tercium locum habet de quorum dinumeratio
ne et comicorum prestantia Gualtarius in libro de poetis: hec carmina ponit. Abul-
tos incertos certare hanc rem vidimus. Plautum poete comico cui deferant. Le-
cilio palmam tribuo de comico. Plautus secundus facile exuperat ceteros. Dein
de neuius qui seruet precio in tercio. Si qd quarto deur: dabitur licimio. Post
in sequi licium facio attiliu. In sexto consequitur hos terrecius. Turpilius septi-
mum: Trabea octauum obinet. In nono loco esse facile facio lucrecium. Decimu
addo antiquitatis ennum.

Plautus comicus

Ennius poeta

Plautus comicus poeta lingue latine pater (vt idem Eusebius testat) ex vi-
bzie arpinas als sarpinas ciuitate rome morit. Ex Pimone (vt varro episto-
lomis sententia dicit) muse locute forent: si latine loqui voluissent. floruit in scena
quinto decimo ferme anno postqz bellum aduersus penos scdm sumptum est. Et
quaqz a pluribus grecis comicis fabulas sumptas in latinum couerterit: Quaz
tamen sententia plautus ad exemplum scilicet pperare epicharmi dicit. Hic vtraro
⁊ pleriqz alij memorie piderunt: cum pecunia omni qua in operis artificij sce-
nicorum pepererat: in mercationibz pdita: inops romani reduisset. Et ob queren-
dum victum ad circiagendas molas que trufatiles appellantur opam pisci lo-
casser. Ibi quotiens ab opere vacaret scribere fabulas acyentere solit? erat. Mor-
tuis est circiter centesima ⁊ quadragesima quintam olimpiade. Iussitqz tale suo
sepulchro epigramma incidi vt varro ⁊ poetus dicit. Postqz est morte captus plau-
tus comedia luget: scena est deserta. Deince risus iocus ludulqz numeri: innume-
ri simul omnes simul collacrimarunt.

Sapio africanus

Ennius quoqz poeta comicus Tarenti nascitur quintius ennius dictus. his
atemporibus (Eusebio referente) floruit. Qui a catone questore romas trans-
latus habitauit in monte auentino parco admodum sumptu content? et vnus
analle ministerio: semp psuadens anias esse immortales. Et iteo in vite sue termi-
no dixit. Aspicite o cives senis ennij imaginis formam: hic vestrum pinxit maxi-
ma facta patrum: Nemo me lacrimis deozer: nec funera luctu: faxit cure voluto vi-
uus p ora virum. Itemqz poeta pudiciam predicans dicebat: flagitij initiu esse
inter cives corpa nudare. Hic cius comedias optimas elegantissimasqz edidisset
septuagenario maior articulari morbo olimpiade. i 53. interijt. Sepultusqz fuit i
scipionis monumento via appia.

Scipio Africanus alterius scipionis filius: vir oim romanor ferme pma
rius vigesimuquartum agens annu duobus scipionibus ab hasdrubale
interfectis a senatu romano ad hispanias mittit: fuit quippe panetij au-
ditor: et inter ceteros mortales animi prestantior. Cu intellexisset senatum ppter
metum hannibalis ytaliam velle relinquere: extracto gladio id. pbibuit asserens
se velle patrie defensorum esse. Cesare pmissa vtebatur habitu corporis virilis
vt Eutropius ait septuaginta ciuitates hispanie recepit: quibus feliciter gestis
consul contra cartagenenses designatur. Eoqz pgens aphroorum ducenti cum Sti-
phace numidie rege sibi subegit. Nec multo post cu hannibale congressus ita ei
equitatum fudit vt sup viginti penorum nulla cesa: totidemqz fere capta vna die
referatur. et ipe hannibal cum paucis. pfugerit: terra marqz pace obrenta in sicaliam traiecit. Romam tan-
dem puenit triumpho clarissimo inuictus: Aphricanus vocari meruit. Sicqz scdm bellum punicum termi-
natum est: quod p annos. 18. gestus fuit. Catoni vero contradicens nolebat cartagenis romano impio emu-
lam eueri: ne romani sine belli metu lasciuirent. Huius pclare fuere sententie dicebat ei: nunqz se minus o-
ciosum: qz cum ociosus esset: nec minus solum: qz cum solus esset: hic tantus patrie pater ab emulis accusa-
tus: ab ingrata patria pulsus apud litterum rustulum exulans: tandem. 32. etatis sue anno morbo interijt.

Pbilo iudeus

Carbo philosophus

Carbo philosophus

Scipio iunior africanus

Publius Terentius
poeta comicus

Philonem iudeum ex sacerdotum genere natum; et Alexandrie educatum per hec tempora floruisse constat. Et sapientie librum greca lingua (in q̄ peritissimus fuit) eleganti stilo conscripsit. Que ideo sapientie librus nominantur quia in eo christi iesu domini nostri laudes specialiter narrauit: vel quia multipliciter in eo sapientia comendatur. Scripsit autem multa; vt diuus hieronimus in libro de uiris illustribus comemorat.

Carbo pbis storicis natione egiptius panecij quondam discipulus. multa scripta reliquit. Lusus habetur plurima egregie dicta. Et quibus hec pauca notabilia excerpta ferunt. Desines timere si sperare desieris. Quis quid p̄fecerim? Respondeo amicis mihi esse cepi. Si vis amari: ama. Ab eo aliquando questus fuit. An beneficium seru? dno dare possit? Respondit: quedam sunt beneficia: quedam vero officia: et quedam ministeria. Beneficiū inquit est: quod alien? dat: Alien? autē est qui potuit sine reprehensione cessare. Officiū est filij vrozq; acceterarum personarum quas necessitudo suscitāt. et opem ferre iubet. Ministerium est seru quem conditio sua eo loco posuit: vt nihil eorum que prestat imputet superiori.

Carbo primus pbis romanus atq; iurista: primo quidem questor. deinde bis consul: litterarū tam grecarū q; latinarū apud romanos decus. Hic primū cum Q. fabio maximo militauit. Deinde anno post quito questor Tarentin missus fuit vbi Ennii poetam inuenies romam secū adduxit. Postmodum cū Scipione illo viro optimo africanū trāsuec? tempus. nō mediocriter iuuit. Deinde ex edilis officio censor fact? ac postea pretor optime in omnibus se habuit. Etiam bis consul et post consulatū quē strenue in hispania gessit: tribus militum dictus est. Denum cū seror? pene senex latinās litteras didicisset etiam grecas litteras edoceri appetuit vnde doctus factus. historias et rem militarem tractauit atq; scripsit. Et dum sibi ex clementia quandam comparasset glorias. Itā egit vt iuris ciuilis peritissim? haberet. Senatū namq; et extra Senatū cōtemporaneos omnes grauitatis et auctoritatis excellētia superauit. Censorius autē appellatus fuit: q̄ censurę officij sibi specialiter fuit comendatū. Et quoc; ornamenta fuerūt senat? maiestas. et propagata familia. Ex qua quippe maximum decus romanorum. posterior carbo ortus est qui sacratissimum illud Carbonum nomen postea immortale fecit.

Scipio magni Scipionis nepos omī virtute apud romanos p̄clarus. Consul extra fortis factus ap̄brica sibi decora etia. Vniuersū carthaginez cum sex continuis diebus noctibq; oppugnasset: tandem re desperata Carthagenenses ad deditionē traxit. petētesq; vt quos belli clades reliquos fecerat saltem seruire liceret. Atq; ita primū mulierū agmen satis miserabile: post virozū turba descendit. Illam (vt lin? ait) fuisse mulierum. 25. milia: virozū. 30. milia captiuozū memorię proditū est. Haldrubal vero impator vltro se transfuge dedit. Et eius vroz se suosq; quodam semineo furore in mediū se iccit incendium. Ipsa aut ciuitas supposito igne sedecim cōtinuis dieb? ardens: miserūq; victorib? prebuit spectaculū. Scipio autem et ipse cognomen illud celebre meruit: q̄d iunior eius acceperat vt propter hanc fortissimam virtutem Africanus iunior appellaretur.

Publius Terentius affter Carthagine natus poeta comicus. Qui a Scipione iuniorē p̄dicto vt quidem existimāt in seruiturē ex ap̄brica duct? ppter ingenij magnitudinē et forme p̄stantiā libertate donat? est. Alij scribunt: q̄ rome Terentia? lucano senatori seruauit. a q̄ ob ingenij et formā nō instituit? modo libe? ralter sed mature manumissus. Hic cū multis nobilib? familiariter iuxit. Sed maxime cū scipione ap̄bicanor cū lilio. Scripsit comedias elegāt studio ser. In q̄ bus multos mores ad precauēda picula aīnorauit. De morte ei? volent? sic tradidit: Sed vt affter ser p̄plo edidit comedias: iter hinc in asyā fecit: nauī cū senel p̄scen dit: visus ē nūquā. Ceteri moztuū esse in Archadia stip̄ali sinu leuacide tradit. An. Cor. dolobella. Marco fuluio nobilitore consulis fuisse dict? mediocri statura gracili corpore. colore fusco. Reliquit filiam que equit Ro. nuplit. Hic affram? vñ omibus comicis p̄fert. Sepulchro ei? tale epitaphiū inscriptū fuit. Natus in excellēs rectis cartaginē alie Romanis duabus bellica p̄da fuit. Scripsi mores hominū iuuentūq; senūq; Qualiter et seruit decipiāt dominos Quid mereris: qd leno: colis p̄tingat anar? Hec q̄cuq; leget sic puto cau? erit.

Anno sexcentesimo vigesimo septimo ab vrbe condita hij cōsules Gallus transalpinus bellū intulerit atq; cor regi virtute infinitas multitudinē iuxta rhodanū fluiū interfecerit. Deniq; cū virtute paucitate romanorū vir ad efici cātib⁹ quos in agmine habebat sufficere possit iactaret: et ipse. c. lxx. milia armatorū bifer: cōferta pugna a romanis supatus est. Et cū exercitū paritū in bello: partim submersi cū ponte: quē sibi iūctis nautib⁹ supra rhodanū extruxerāt. d. m. perierunt. Præda ex torquib⁹ galloz ingens sublata est: magnaq; gloria cōsules ambo triumpharūt. **A**d. porcio Catone ⁊ Quinto marco cōsulib⁹. **N**arbonē in galia colonia deducta est annoq; eodē Licinio metelloz quito lucio Scenola cōsulib⁹: de dalmacia triumpharūt est.

Empore horum cōsulum iugurthe Numidarū regi bellū statum est. **Q**uō Saderbalē ⁊ Hiempsalem Micipse filios fratres suos reges: ⁊ ppli romani amicos interemisit. **A**fricius aduersus cū cōsul Calpurnius bestia: qui corrup⁹ regis pecunia pacē cū eo flagitiosam fecit. Et a senatu improbatā est. Postea cōtra eundē in sequenti anno Spurius albin⁹ possibum⁹ pfectus est. Is quoq; p fratē ignominiose cōtra numidas pugnavit. Tercio missus Quintus cecilius Metell⁹ cōsul. Is exercitū ingētī seueritate ⁊ moderacione correctū: cū nihil in quēquā corruptū faceret ad disciplinā romanā reduxit. Iugurtā varijs pclijs vici: elephantes eius occidit vel cepit ⁊ multas ciuitates: et cū iam finē bello imponit⁹ esset: successus est ei a L. Caio mario. Is iugurtā ⁊ boēdū maiorionē regem qui auxiliū iugurte ferre ceperat piter supauit. xx. milia armatorū ad intermissionē occidit. Tandē ante curiū **A**darij iugurtā cū duobus filijs ducit⁹ est carbenar⁹. Et mox iussu cōsulis in carcere strangulatus est.

Anus post victoriam iugurinā secūdo cōsul fact⁹ est. Bellumq; ei cōtra Cymbros ⁊ Theutonēz decretū est. Tercio quoq; ei ⁊ quarto delatus est cōsulat⁹: quia bellū Cymbricū perabebatur. Sed in quito cōsulatū collegam habuit Quintum lucanū catulū. Cū priores cōsules a Cymbis ⁊ Theutonib⁹ ⁊ Ambronib⁹ que erant Germanorum ⁊ galloz gentes victi sunt iuxta flumē rhodanum. Timor Romę grandis fuit: quātū vir huiusmodi tempore pūctis bellis: cū Cimbrias itaq; cōspicit. Et ex duobus pclijs. cc. milia hostiū cecidit. xxx. milia cepit: interea Cymbrū ⁊ Theutonēz quoz copia adhuc ifinita erat ad ytaliam transierūt. Iterū a L. Caio marioz Quinto catulo cōtra eos dimicātū est: sed a Catuli parte felici⁹. Nam eo plio qd simul ambo gesserunt. c. xl. milia aut in pugna aut fuga celsi sunt. xl. milia capta. Romani milites ex vtroq; exercitū. ccc. perierūt. Arta ⁊ triginta Cymbis signa sublata sunt: ex hīs exercit⁹ **A**darij duo reposuerunt. Catuli exercit⁹. xxxi. Sed ab eoz mulierib⁹ grauiorē pene q; ab ipis pugnas romani expi sunt: Pœ etiam plaustis in modū castroz depositis ipse desup pugnantes diu obfistite romanis. Sed cū ab eis ipse nouo cedis genere terrentur: abscisis enī cū cruce ceruicib⁹ in honesto satis vulnere turpes relinquebantur. ferrus qd in hostes sumpt⁹ ēt in se suosq; verterit. Nā missa ad mariū legatione cū libertate ac sacerdotū non impetrasset nec fas erat: suffocatis clusisq; passim infantib⁹ suis aut mutuis cōtere vulnerib⁹ aut vinculis e criuib⁹ suis facto ab arboribus iugisq; plaustroz pependit.

Anno vrbis conditę sexcentesimo sexagesimo secūdo: primū romę bellū ciuile cōmotū est. Eodē anno etiam **A**ntibridatēz causam bello ciuile Caius marius feries cōsul dedit. Nam cū Sulla cōsul cōtra **A**ntibridatē gesturus bellū (qui asiā ⁊ achaiā occupauerat) mitteret. Isq; exercitū in Campania paulis teneret: vt belli socialis qd intra ytaliam gestū fuerat reliquie tollerent. **A**darius affectant vt ipse ad bellū **A**ntibridatēz mitteret. Quare silla cōmotus cū exercitū ad vrbe venit. Illic cōtra mariū ⁊ Sulpicium dimicauit: prim⁹ vrbe armat⁹ ingressus est Sulpicium interfecit. **A**dariū fugauit. Atq; ita cōsulib⁹ ordinatis in futurū annū **A**ntio octauioz Cornelio Cinna ad asiā pfect⁹ est. In tpe ipso dira pdigia visasunt. Nam sub ortu solis glob⁹ ignē regione septentrionis cū maximo celi fragore emicuit. Apud aretinos in cōtinuū cruoz ⁊ panib⁹ fluxit. Tum etiā oim generū animalia que inter boies viuere solita erant: relicis stabulis pascuisq; cū balatu hinnitus mugitus miserabili ad silvas montesq; fugerunt. Nec mox post hec graua prodigia bella ciuilia secuta sunt.

Linea Cōsulum romanorum

Caius Cassius Longinus Sextus domitius Calpurnius

Caius Cassius Longinus Calpurnius bestia

Caius Cassius Longinus Quintus Cecilius Metellus

Gnaeus Octavius Cornelius Cinna

Gnaeus Octavius Cornelius Cinna

Quinta etas mundi

Florentia nobilissima et indita ac primaria urbium etruerie. Cuius origo refertur in sillanor militum (quibus is ager a silla assignatus fuit) aduentu. Et quia primas illi sedes ad amiffuenda cepere fluentiam inde primo dictam voluit. Et quidem plinius apud quem primus eius loci mentio facta est fluentinos dicit: plurenti arno appositos. Uenerunt vero hi milites ad annus condite urbis romę sexcentessimū et septimū supra sexagesimū. unde incertū habuisse videtur florentia ante christi dei nostri aduentum annos circiter octoginta annis. Condita igitur fuit florentia ex fesulanis ad ripas arni fluminis: et prius homines fluentia vocauerunt. Que cum auspicijs fundata felicitate vicinas per circuitū ciuitates excellere: multisque modis imperiū propagare cepisset florentia longe melius quam fluētia dicta est. Multis ea ciuitas per Gothorum tempora incomodis agitata est. Tota enim eam immunitas et desolata fecerat. Adulsa ea ciuitas per Gothorum instaurare fecit: maioreque ambitu muribus circumdedit. Et dignissimis privilegijs et magistratibus decorauit. Itaque florentia acceptis vi et in se populariter traductis fesulanis ad annum salutis quartū et vigesimū supra millesimū plurimū opibus et gloria est aucta. Quo item anno Henricus primus imperator ecclesiam sancti Spiritus ad muros florentie edificauit. Ex eo fere tempore priores artium et ventuliferos iusticie sicut nunc fit gubernari cepit. Preterea in urbe preter reliqua ornamenta incredibilia basilica insignis et stupendo opis formice est ornata: glorioseque virgini dicata. Et quarto abinde anno pallacii item superbissimū quod inhabitant priores edificari cepit. Quinto postmodum anno scilicet 1071. productū est pomeriū: et muribus urbis est ampliata: et ripis fluminis ultra sacros diui Laurentij edes precepto ambitu reducta. Turris vero marmorea inter ceteras orbis campanarias speciosa ad annum inde primū et tricesimū erectata. Ibi per curiosos index maxima in veneratione habetur: ob cuius honorem edes planissima in celebriori urbis loco

dicata habet: quā baptisteriū dicunt. Cuius value ex solido ere cāstunt: vbi noui ⁊ veteris testamenti bi
 florē memarabili ope sculpe habent. Florentia cū omni italie ciuitatū flos nuncupet: etiā pter pulchri-
 tudinē ⁊ ciuiū vrbū amitatē: viros quoq; in omni genere virtutis pstantiores habuit. Duobusq; poetis or-
 nata fuit. Dante Aldegerio ⁊ Francisco petrarcha. Quorū hic parte florentino sed exule apud aretū nat⁹
 ⁊ arquade inter colles euganeos mortuus ac sepultus est. Ille florentine parentib⁹ florentie natus. obiit
 Raucine paria exul. Paulopost totum habuit pctorē celeberrimū apelli equipandū. Habuit quoq; ac-
 cursū iuriscōsultorū principē: qui ius ciuile egregie interpretatus est. Reddidit ⁊ medicū Tadeū omnium
 clarissimū. Denatq; fuit cosino medico quē opum affluentia humanitate ⁊ liberalitate supantem cūes
 europē celebrem reddidit. Cumulantq; eius felicitatē filij sui ⁊ nepores qui florentie vrbī plurimū addide-
 runt ornamenta. Non aſterū pcpue celebre sancti marci in quo pulcherrime extruones ⁊ bibliotheca q̄
 alias sup arcos eius vni summi magnificentiā ostendit. Et priuātē eius edes in via lata extruē roma/
 nor opibus compāde. Florentissime aut vrbis originē getatq; res abunde complexus est Leonardus
 aretin⁹. Pater florentinū a secula vrbis vetusta ⁊ multorū scriptis pſertim Salustij ⁊ Lijū celebrata interijt
 vel vt sup in florentia populi opesq; mutauit. Et cur⁹ montib⁹ qui ad orientē vergūt admo tores oris
 florentina abluēs mema: florentina vrbem diuidit amos amnis pontibus in ea quatuor magni opis iun-
 ctus. Nillem amī supiorē qua nullā habet: nūc ager florentinus: vni optimi feraciorē quātū pſuēt ar/
 no appositā plantices ambir fuisse palustre aiunt. Comendanda aut multus in rebus florentinorū pudent/
 tiam matie qđ eligēdis cancellariis que oratoria spectāt: ⁊ q̄ vocat humanit⁹ studia puros acceptāt: vt
 Leonardū ⁊ carolū arctinos poggium ⁊ an eos collucū q̄ scribēdi dicatūq; artē disertissime tradiderūt.

Linca Regum
Syrie

Antiochus pius

Antiochus spondius

Demetrius iunior

Seleucus pius

cessit. Et tunc Syria regnum sine accepit qd p ducentos viginti annos sub regibus xvij. duravit.

Dicit ultimū regem syrie ⁊ a pompeio romanis tributaria effecta est Syria: pompeius hierosolimā veniens urbem cepit: templū reueravit ⁊ ad sancta sanctorū vsq; accessit: hircano principatū sacerdotū donauit. Aristobolū ei⁹ fratres abduxit. Et tūc inde libertatē peti⁹ depofuerunt ⁊ subiecti romanis esse ceperūt.

Et pompeio⁹ scauro principi: regionis curā cōmisit relictis secū duab⁹ cohortib⁹.

Gabinus in syriā missus est: vt scauro succederet. Is cōmēdata cura tēpli hircano: gēte iudeorū in qnq; cōuēd⁹ diuisit qst petharchas iudee frāgēs supbiā.

Cassius romanus consul pompeii collega qst petharchas iudee frāgēs supbiā.

Cassius suū a senatu surrogat: vt maxime parthos syrie vicinos rebellantes reprimere. Vir quidē cupidissim⁹ ⁊ insatiabilis cupiditatis: qui audita hierosolimita in templi opulenta quā pompeius intacta reliquerat: urbem ingressus: templum

putatit: opes duorū milia talentorū abstulit: inde diuertens p melopotamiā i parthiā puenit: moxq; eutra rei transiit: ⁊ cū ppe carā ventū esset parthi subito ingruentes sagittis oppfere romanos: ⁊ rapido cōtatu crassum psecuti sunt: cū arcuuentū turpiter interfecerūt: quidā scribit aurū i os ei⁹ infusū cū interficere.

Tunc crassus ptes syrie crasso successit. Is tandē mouit exercitū contra Octavianū nongenta argē

Iste antiochus confortatus triphonē persecutus est et in fugas verti. Cum triphon erat partium alexandri primus. Is videns q omnis exercitus murmurabat contra Demetrium iun in arabiam vt reduceret inde antiochū: deinde cogitauit triphon occidere antiochū ⁊ imponere sibi diademata: sed timuit Jonathan strenuū defensorē antiochi. Deinde exiit antiochus in terram partū suorum: ⁊ cōuenerūt ad eum omnes exercitus ita vt pauci essent cum triphone. Deinde obsedit dorā ⁊ concludit triphonē: tandē in parthia occiditur.

Antiochus spondius fuit filius antiochi pij. Qui de regno fugit in parthos.

Mitridates pharnacis regis parthorū fili⁹ ⁊ pontus rex fuit. Apud sinopen natus educatusq; qui cum puer parēnd⁹ orbatus est: mox vt adoleuit finitimos populos et scythas in suam potestātē redegit. Et cū romanis p quadraginta annos varijs euentib⁹ cruentissimū gessit bellū. Hyrbuniam ac capadociam similiter adeptus. Asiam. phrigiam. paphlagoniā ⁊ macedoniam inualit: multa et preclara agens prelia: nec vna via romanos aggressus est. Ferat hic duos et viginti linguas (tot em nationibus imperauit) notas habuisse: vt quā quisq; lingua cū postulasset: eadem sibi ius redderet. Et cū his grecas imbutus esset musice etiā operā dabat. Gobrietas eximie laboris parētissim⁹. Cū tandē Cn. pompeio nocturno plio vi et castra diripuit quadraginta mille ei⁹ occidit. Pharnaces filius ei⁹ cū alijs filijs trucidasset exercitū aduersus patre duxit. Mitridates diu et altissimo muro filij frustra pcuratus. Statim descendens ad vxoies pelices ⁊ filias suas venenū oib⁹ dedit. Qd eis ipse nouissimus oim habuisset: nec tū ppter remedia quib⁹ se pnumierat veneno infici posset Gallū quendā vitigis militē inuitauit: ei⁹ iugulū prebuit. Perijt autē apud Hosphorū qui regnauit annis qdraginta. Quo mortuo apud Synopen consensu pompeij regali festo pulchro conditus est.

Demetrius iste frater antiochi precedētis fuit quem Alexander rex iudeorum occidit.

Dilippus vltim⁹ syrie ⁊ asie rex. iij. regni alexandri regnare cepit ⁊ regnauit annis. ij. Quo regnāte antiochus ei⁹ patruus in parthos fugiens pompeio se tradidit: post quē statim philipp⁹ hic a gabino consule captus: regnū ei⁹ in romanorū ditonem

Mitridates rex

Linca presidium Syrie Scaurus

Gabinus

Crassus

Cassius

Lugdunum transalpine gallicæ vrbs. Viennæ finitima. Octavianum augusti temporibus: Eusebio teste a numantino plano acronis discipulo oratoris clarissimo: in colle quodam vbi Arar vna rodanufq; miscetur condita fuit. Quâq; francisc⁹ petrarca de ea scribat. Lugdunū nobilis Arar rodanufq; coloma est: paulūq; vetustior agrippa: duo hic noti amnes in mare mediterraneū anrētes Arar rodanufq; conueniūt. Sonant incolæ appellāt. Quæ sup̄ reliquas gallicæ ciuitates Narbone excepta vroz clarissimoz ordinē diu claruit vt Strabo habet. Nā et vlti magno fuit illis Emporiū ac in presentiarū est. Monetā ar genteā atq; aureā eo in loco iussu augusti romani signabāt duces. Templū etiā abvniuersis gallicis cōmuni designatū impēsa. Et augusto cesari dicatū: ante hāc vrbe edificatū est vbi fluminū est conio. Adest et ara dignitatis eximie gentiū. It. numero inscriptū habēs titulum. Earūq; singularū statua vna: hanc vrbe genū olim Segosianozū presidere costabat. Quæ in rhodani et dabudis fluminz medio iacet. Reliquæ dehinc gentes vergētes ad ibenū partiu a dabude partiu ab arare discernūt. Hi nāq; amnes ab alpidis telari deinde in vnu aluēū cōfluētes delabunt in rhodanū. Rursus autē superās rhodanū viennā deferē allobrogum metropolim. Inb⁹ his flumijs euenit vt initio in aquilonē: dehinc in occidentē referant. Nūq; in vnu tandē amne cōfluens in austrū iterū curuat⁹ excurrit. Quoad erupat alijs acceptis fluminibus. Et hinc reliquum in mare cursus pficit. Templū vero vna cū tota regione sicut Seneca ad Lucillū refert facili igne suo tempe quo ad Agripinā: videlicet tempe Senecæ exstū est. Quā vrbe inter celtas ascribere quibusdā placet. hinc plotinus (Qui prim⁹ romæ latinā rhetoricā docuit) dicit origine. a quo Cicero se romæ puerū curz. A. fratre latine primū doctū retulit. hinc sanct⁹ Augendus vita et miraculis clar⁹. hinc sanct⁹ Desiderius episcopus. Et S. Baldomer⁹ cui⁹ miracula crebra ciuitatē reddūt illustre. hinc roman⁹ abbas: qui prim⁹ ibide vitā heremiticā duxit. et multozū extitit pater monachoz. Omnes etiā hec ciuitas sancto Niceno epl⁹ scopo: et Hyreno epo poliarci discipulo: qui ibi martyrio coronat⁹. In ea domician⁹ abbas: Lupus eps et anachorita. Antiochusq; epus qui in dño quiescūt. Iust⁹ preterea angelis prim⁹ ibi vitā finivit. Hec in clita vrbs francoz regib⁹ diu paruit. Qui ibi solēnes nundinas instituerūt. Vbi et pilatus et Herodes (vt fertur) a romanis principib⁹ relegati vitā infamē finire. Lugdunū autē (vt aliquib⁹ placet) a lugda Cesaris legione sic appellata illis locis frequē⁹ hibernāte dictū est. Lugda cū gallica lingua idē quod fulgur designat. Sic etiā vt refert Laet⁹ legio quedā romana apud hispanos locata est: cui nomē fuit Rapax ad terz rendos his appellationibus populos: Nam nomia sunt ista pene timenda sono

Lion

Linea Christi
Jacob

Jacob pater Joseph natu-
ralis sed heli pater eius le-
galis fuit. Hūc dicitur.
Illi Lucas cōmemorat.

Alexandra vxor Alexandri regis iudeorum re-
gnauit annis nouem. Nam marit' suus mori-
ens iherosol' t Aristobolum liberos reliquit.
sed regnum huic Alexandrevxor tradidit. Et q' hira-
canus rerū gubernandem ignorās vitam otiosam ele-
gerat. Aristobol' vō efficac' audax erat. Ipā ei a ppto
plurimum diligebat. Que suscepto magistrato birca-
num ppter etatē principē sacerdotū statim ordinauit.
Et tpe orta in iudea heretis phariseor'. Quor' cōsilio
vrebatur in omib'us. nomē aut regum ipā tantū fere-
bat. Forq' cōsilio optimates iudeorū occidit aut exi-
lio damnauit cōturbas oīa. hec tamē mltā gessit ad re-
gni pseruationē callida circa regni detentionē. Attamē cum nec bonū aut iustū
aduiceret atq' vitā finiret ad summā calamitatē negotia domus sue pduxit
Et post mores multas miserijs regnū compleuit.
Sicut tamē suam in pace custodiuit. Deniq' cum
inualitudine senilissima inuadisset. Aristobolus
collecta plurimorum manu post matre se regnatu-
rum declarauit. Illa paulo p' anno etatis sue. 73.
vita decessit.

Hircanus Alexandri iudeorum regis ex uxorē
dicta alexandra filius vigesimustercus uir
deor' pōtifer. principatū sacerdotij suscepi-
ens. Sedit annis. 24. hic a matre pōtifer p'stitus
post mortem matris maxinas questionēs t con-
certationes habuit. Aristobolus collecto exercitu
cōtra fratrem mouit arma. Cūq' egressi essent fra-
tres in campis iericothinis victus hircanus fugit in hierusalem. Landes in
concordiam venerunt: vt aristobolus regnaret. Hircanus vero sub eo quib'usli
bet honoribus fungeretur. paulo post hircanus promissis non contentus. ad
Sytham regem arabum noctu confugit: vnde collecto exercitu venit in iudeas
et obsedit hierusalem. Scaurus tamē dur' romānorū soluit obsidium. ratus re-
pus esse vt defacti iudeam poneret sub tributo. Atq' in hunc modum conten-
dentes occasione inuadendi iudeam romanis prebuerūt. Quāobrem pompeius
hierosolam' veniens. Cū eam obsidisset: orta est discussio in vrbe. Nam fauto-
res aristobolus urbem tueri. hircani eam tradere romanis contendebant. Rece-
pit tandem in vrbe templū expugnabat. Absente tamē tercio phanum irruptus
est. Fausus coneluis Sille filius primus ingredi ausus est. t romani templū
phanauerunt. nihil tamē inde tulit. Hircano vero iterato principatum sacer-
dotij donauit. Et iudea sub tributo constituta est.

Aristobolus p pompeium post deuastationē vrbis captiuus ad romas p-
ductus est. cum duob' filijs alexandro t antigono totidemq' filiab'. Et
erunt iudei libertatē penitus reposuerunt. t subiecti romanis esse ceperūt. Si-
riet iudee administratio Scuro est omīssa iude gabiniō. Post hec casu elap'
est roma aristobolus. qui magno exercitu iudeor' cōsilio. ad eū debellandū mis-
sus est a gabiniō antoni' aristobol' p gabiniū cap' est. iterū romā pduc'. In
disidio pompeius t cesaris in syria cū duab' cohortib' missus. verū spes cesaris
frustrata. a studiōsis pompey veneno perijt. cum iudeam in potestatem cesaris
subicere attemptauit.

Alexander pōtifer fili' aristoboli. Is duz romā euz p're ducere ex itinere
fugit. qui magna manu collecta iudeā populabat. Et hircano patruo in
fidias ponebat. Obtimebat aut munitissima loca alexandrū hircanū t Macha-
runtā. De casu deinde antiochie a scipione securi percussus iuxta tenorē litteraz
pompey. prius habita accusatione in iudicio sup his q' in romanos admisserat

Antigonus Aristoboli iudeorū regis filius. Alexander t aristobolus tru-
cidat' antigono solo supstite cum duabus sororibus fugies euasit. Cesar
syrie iudeor' potius antipatru idumeū virū strenuū iudee procuratorem con-
stituit. Et iterato hircano antigoni patruo regnū concessit. Ita tamē vt nō rex
vocaretur. Antigonus ad pachor' parthor' regē cōfugit: et ibi vsq' ad obitum
cesaris pman'sit: reme' vrbem expugnauit cōprehen'sus hircanū aures eius de
tribus trucauit. Qb quā casus dñs. antiochius astātē octauiano herodē regē in
decē declarauit: qui violenter urbem ingressus antigonū comprehendit t ad an-
tonium in antiochiam victum remisit. Qui suscepto securi percussum intere-
mit. Et hic finis generis asamoneor'. Nam de familia sacerdotali fuerat. Et re-
gnum iude decessit.

Alexandra

Linea pōtificuz
Hircanus

Aristobolus

Alexander

Antigonus

Bellū ciuile cesaris et pompeii exercandū anno primo regni cleopatre surrexit. quo p̄ter calamitates que in plijs accidere p̄sueuerunt etiā populi rō. fortuna mutata est. causa tante calamitatis cadēq; oim nimia felicitas. Cum enim cesar galliā inuadit Crassus affuit: Pompeius hispaniā. res maximas exercatus: etiā sic orbis imperiū sociare triū principū occupat. decem annos traxit ista diuina. Et inde qm̄ mutuo metu tenebant. Et rassi morte apud parthos: et morte iulie cesaris filie que nupta pōpeio generi soceriq; concordia matrimonij federe tenebat. statim emulatio erupit iam pompeio fulspecat cesaris opes: et cesar pompeiani dignitas grauis. Cūq; cesar europē quieto potiret imperio: traiecit in greciam ubi pompeius obsedit ei eo dimicans magna clade cū omni exercitu fufus est: et supuenientis noctis beneficio illesus euasit. Cesari agmine citato et epirū in thessaliā perxit: quē pompeius cū maximis copijs insequebatur. vtriusq; acies struxerunt. pugnatū est itaq; ingenti contentione dubia sorte. Tandē pompeius fufus est exercitus. pompeius statim alexandriā petijt vt a p̄bolomeo auxilio acciperet verū is ingratum fulspecat fortunā magis q̄ amicitia sequens ei occidit: et caput eius cū anulo cesari transmisit. Quib? vīsīs statim lachrymas effudit. mortuo pompeio cesar a p̄bolomeo parricida insidias protulit et alexandrie vrbis pont? cleo patrā ab eptio reuocauit ei regnū cōtulit. Inde biennio syriā p̄uagans pharnacem mitidans filiū p̄onto supauit. Postea cū romā venit iterū dictator et consul creatus in ap̄ricā transijt. deinde de cōfectis belis triumphauit. Regressus est romam ubi se impatore vocari fecit. Et sic reipublice finis hic fuit: que p̄ter annos. 464. durauit.

Marcus Tullius

Caecilia

Cato posterior
vticensis

bis copia est q̄ illis. Hic quoq; quanto humanam gloriā fugiebat: tantomagis illū gloriā sequebatur. Quis inter alia sue virtutis opera: ad humane vite instructionem ethicam morales cū suis rationibus in libru composuit. Ex quo (vt ait) paruis ille liber metricus: qui parulis legitur exscript? est. De eius sententia hanc memoria dignā ponimus: humana vita proprie veluti ferrum est. quod si exerceat contemnit. Si vero non exerceat rubeum consumit. hic teste Augustino seipsum occidit: victoriam cesaris impatēter ferens: atq; subijci nolens.

Allius cognomento Marcus et Cicero p̄bs maximus et orator princeps ac Romanorū consul. Hic de tulliorū familia que ex municipio arpinati originem traxit et principū generis in tullū volscorū regem referebat: patre q; tullū et olbia matre habuit. qui vt p̄mū discēdi capax fuit: ingenij magnitudine eq̄les excellit. Prima eius cōmendatio circa poetica eluxit: in quo libellos quosdā edidit. Rescētibz annis solutā orationē nature sue magis consentaneā ad amauit: puerilibz studijs pactis p̄bie et iuri ciuili operā dedit: post hec sub sylia militauit marisco bello: edulis inde factus: deinde suffragijs p̄. rō. p̄tor creatus est: postea cōsul vna cū C. antonio. Ad. antonij oratoris filio tam gloriose id cōsulere imperiū exercuit vt pater patrie appellatus fuerit: hic p̄biam antea n̄sis l̄is incognitā explicauit: et ex ingenij sui felicitate cōplurima scripsit. Et terentia vxore tulliolā et marciū filiū habuit. Demū inditus orator anno etatis sue. 64. ab antonio per suos satellites sub spē cōcordie cōcedēte octauiano occidit: et n̄ inimici tandē ignominiose p̄ierit.

Catula nobili genere natus magna animi et corporis vir: sed ingenio p̄rat? Quo: cui ab adolescentia bella intestina: cedēs: rapine: discordie ciuiles grauitissime fuere. Ibiq; iuuentutē suam exercere studuit cū esset aio audax: subdoluus varius: et cuiuslibet rei simulator. Qui cum esset flagitiosissimus vir et omnium facinorosorū dux: horū cateruas circa se semp habere voluit: quibus fretus societantibus: ipse flagitiosus catula ad opprimendā rempū. consiliū cepit: cū ci maxima spes esset consequendi consulatū: pestiferā cōiurationē contra repū. Marci Tullio Cicerone consule attentauit. sed cōiuratione p̄palata detectisq; conuulatoz noibus. Lentulus ex clarissima corneliorū gente ortus magistratu p̄mo a senatu abdicatus. Inde cethegus statilius gabin? et cepari? senatorij ordinis viri. decreto senatus in carcere missi: statim vna cū ipso lentulo laqueo strangulatur. Quod ubi catula cognouit in transalpina fugere cogitauit. quo comper? tot anton? cū quibusdā legionib? ipm̄ p̄sequens inter cōteritissimas legiones cōfodit. atq; ita ciceronis virtute respu. a magnis turbationib? seruata est.

Cato posterior catonis supioris p̄ncipos: cui p̄p̄riū nomen. Ad. porcius catulo stoicus p̄bs: quem vticensē quidā appellant: q̄ se apud viciam inter fecit vir doctissim? qui ita doctrine cupiditate flagrauit: vt ne in curia quidē diu senatus ageres a lectione temperaret: quo minus grecos lectionaret libros hac se infudistat: vt offēderet alijs tempora deesse: alios supēse temporibz. hic docebat rempublicā magis virtutib? q̄ armis esse tuendam dicens. Nolite existimare maiores nostros armis rempū. ex parua causā esse magnam. Si ita esset: maiorem nos haberemus. Quippe quibus locoz cū p̄tereaq; armoz atq; equoz maior nobis copia est q̄ illis. Hic quoq; quanto humanam gloriā fugiebat: tantomagis illū gloriā sequebatur. Quis inter alia sue virtutis opera: ad humane vite instructionem ethicam morales cū suis rationibus in libru composuit. Ex quo (vt ait) paruis ille liber metricus: qui parulis legitur exscript? est. De eius sententia hanc memoria dignā ponimus: humana vita proprie veluti ferrum est. quod si exerceat contemnit. Si vero non exerceat rubeum consumit. hic teste Augustino seipsum occidit: victoriam cesaris impatēter ferens: atq; subijci nolens.

Linea Regum
Egypti
Ptholomeus
dionysius

Cleopatra

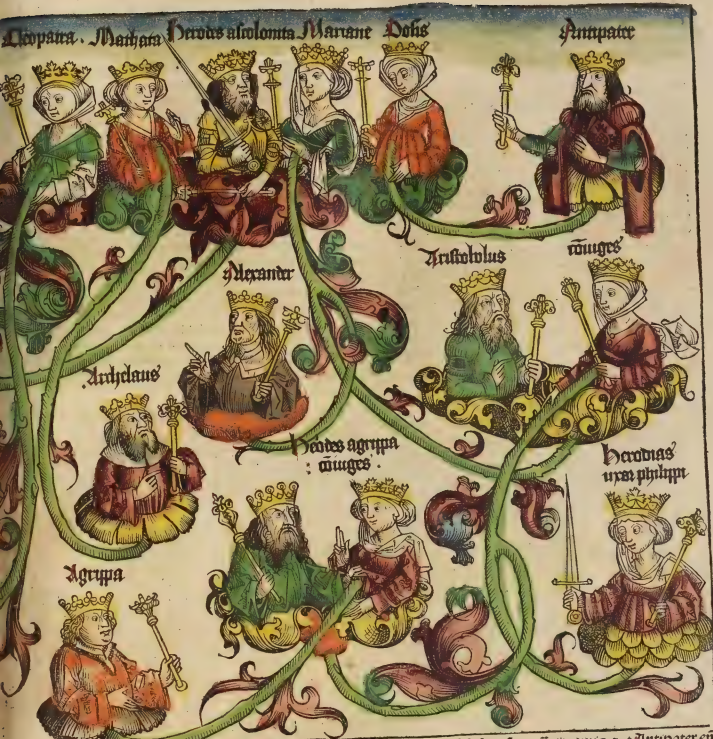
Ptholomeus filius Aristoboli et Crispis vxor eius quattuor filios et vnica
filiam habuerunt: quē augustinus apud cesarē accusabat. Is velle pro-
fecta vulnera demonstrans: verbis non opus esse cūctrices fidelitatem
ostēderet inde pcurator iudee declaratus est. Post hec iasclū hierosolimis natu
maiores sub se procuratore statuit et herodē galilee pferit.

Ptholomeus dionysius. 12. egyptior rex. regnauit annis. 30. Ad eum pompeius accessit vt auxilia ab eo
acciperet. Qui ppter tenerrā eratē tutor eius a senatu dat⁹ fuerat: verū vir ingratissim⁹ pompeiu occi-
dit. Mortuo igit pompeio cesar alexandriā. pfectus a ptholomeo paricida insidias prulit. qui in-
sidiantū hostiū inopinata multitudine arcūuentus scapha cesar confugit: qua mox subsequentiū ponde-
re mersa p ducentos passus ad nare vna manu qua carbas tenebat eleuata: natando puenit. Sed paulo
post nauali pto regiā classē cepit. At vbi ptholome⁹ liber euasit cesari denno bellū intulit: qui cū oī exer-
citu celeris est. Rex scapha et exceptus fugiendi causa multis insilientibus demersus est. Cui⁹ corp⁹ ad lit⁹
deuolutū lorice aureate induto cognitum fuit. Ac si cesar alexandria portus cleopatrā ipsius ptholomei
sorore ab exilio euocauit ei⁹ regnū contulit: que post regio comitatu urbem ingressa est.

Cleopatra egypti reginā Dionysij aulensis filia quē ppter flagitia alexandriū ceciderunt. Tam post
morte fratris cesar reginā constituit post morte vō cesaris et res in philippis gestas Antonius in
asiam pfectus est. et cleopatrā sumis cōplexus est bononib⁹ adeo vt eā sibi vxorē acciperet. Et filios
ex ea pararet. Ambo etiā in amico bello faciunt: ambo fugerūt. denū ab Augusto supati sunt. Mā anto-
niū augustus in nicopoli vrbe capiti coegit sibi ipsi manū inferre. Cleopatrā vō vt viuā in prātem reduce-
rēt. que paulo post et ipso in vinculis: alios in sepulchro antonii vni sui dam admoto aspidis moris conei-
dit: hec quippe nulla fere nisi oris foetoritate et vere claritatis nota refulsit. Sed ecōtrario auaricia crude-
litate atq; oī luxuria mūdo conspicua fuit. Ac si elagid: rū seu egyptior regum imperiū euersum est: quod
p annos. 306. sub regibus tredecim pmanuit: augustinus furente egyptū composuit.

Herodes antipatris idumei filius a romanis iudeorū regnū suscipiens: regit annis .37. Antipater enī
 tpe Gabini syrie pfecti adeo virtutib⁹ claruit vt regnū coniūgiū meruerit. Et regis arabū nepis vxores
 accepit. Et quia quorū filios suscepit sex phaseliū: herodē hūc cognomēto ascalonitā: iospippū ⁊ seroam: ⁊
 ymicā filiā noie salomā. postea veneno extinctus. Et phaselus p̄mogenit⁹ interfecit: herodes ad antonium
 cōfugiū. inde iudee rex coronat⁹. Et corradiditq; ei august⁹ traconitide ⁊ iturea totaq; maritimā. Edifica-
 uit aut in ascalone domū regis. Et deinde agnomiat⁹ est ascalonita. Natione enī idume⁹ fuit ex patre
 arabs vero ex matre. Et erit xpi dñi nri n̄itate vicina. Regnū ⁊ sacerdotiū iudee qd p̄ p̄ successiones
 maiorū tenebat destructū est. Et sic moysi pphetia cōpleta. Nō deficiet princeps de iuda: nec dux de femori
 bus ei⁹ donec veniat cui repositū est: ⁊ ipse erit expectatio gentiū. Ipse suscepto regno samariā a fundamē-
 tāta erigēs. Augustū in honore augusti idest sebaste appellauit. Posuitq; aquilā aureā sup speciosam por-
 tā repli iudeis egrēferētib⁹. fecit quoq; herodion in q̄ sepulc⁹ est. Templū magnificētissime decorauit. De
 mū anno. 26. hircanū principē sacerdotū ⁊ ei⁹ filiū qui patri in sacerdotio succedere debuerat interfecit. Ho-
 rozēq; ei⁹ vxorē suā cū duob⁹ filiis p̄p̄is iā adolescentib⁹ atq; vxoris matrē oēs interemit. ⁊ p̄dict⁹ quoq;
 crudelitib⁹ hoc addidit: qd sororis sui noie salome virū occidit. ⁊ cū eas alteri vxorē redidisset etiā ipsum e
 vita sustulit. Scribas p̄terea oēs ac diuine legis interpretes simili scelere peremit. Postremo fūctissim⁹ vir
 cū ihu xpi n̄itate magorū inbuit cōgūisset. oēs puulos bethleem gladijs interemit. Quo facto repēte mor-
 bo intereunt p̄cussus: ⁊ scelerib⁹ toto corpore veritib⁹ miserā exalauit aiām. quicq; sup̄stitib⁹ filijs relictis sex
 archelao: herode antipa: antipatro: lysania: ⁊ philippo. Ex quib⁹ quorū fūere tetrarche vt ex euāgelio b̄.

Agrappa colonia q̄ ad sinistru rhenū lar⁹ si
ta est. loc⁹ z situ z flumie clar⁹ z pplo. quā
alij scribunt Agrippinā dictā q̄ uic⁹ Colonia di
cit. Et inferioris germanie vbi⁹z vrb⁹s ad cite
rioris rheni ripas sita. Temporib⁹ enee troia
in a q̄dā troiano colono noie (vt sicard⁹ cremo
nēsis bz) micā supsit: s̄ postmodū Claudii im
peratoris iussu qui agrippine marit⁹ fuit. z vbio
rū pplis a ficiis fugat⁹ instaurata extitit. z ab
agrippina vxore ex eoz p̄genia ducta appella
ta. quā vrbē sic cōditaz vbi ppli habitare cepe
runt. Seniores tñ hystoria oēs asserunt q⁹. ad
agrippa coloniē illi⁹ auctor fuit. Qui licet multa
domi multa foris p̄clara cōstruxit. illam tñ ex
oib⁹ dignā cēlū. cui suū nomē im pōneret. Edi
ficatoz ac bellatoz egrēg⁹ dignusq⁹ habuit. quē
august⁹ sibi generū ex toto orbe deligeret: nō q̄
liscūq⁹ filic: sed dilecte: sed vnice: sed auguste.
Is vrbē in emulatiōe Treueris opulentissimā
ordinauit: vt seditiones gallie cōprimere posset
Hildericus aut rex frācor⁹ lōge postea ex agrip
pina fautores Egidū romanū creauit: francis im
pōsis ex francoz incolatu Coloniā appellauit
quāq⁹ nonnulli coloniā romanoz esse dixerūt.

Que ciuitas cū romanoz socia esset: fatali igne
p̄sumpta est: in q̄ capitolū z edificia z mē roma
noz instar fuit: z adhuc nōnulla extant: habet
enī capitolū ad effigie romani nisi q⁹ p̄ senatū
illic pacis z belli consilia agitante: hic famosi iu
uenes ac puelle nocturnas laudes deo cōcūnt
eterna cōcordia. Ibi rotarū z armoz strepit⁹ ac
gemit⁹ captiuozū. hic quies z gaudiū ac iocan
tiū voces. deniq⁹ illic bellū illic pacificus triū
phatoz ingredit⁹. Vnde ibi templū vrbē me
dia pulcherrimū quāuis inceptū qd̄ baud im
merito sūmū vocat. Adagor ibi regū corpa ab
ortu vsq⁹ ad occasum tribus saltibus transueta
Quos ad etherē quondā regē ad p̄sepia va
gientē cū munerib⁹ veneratos legimus. hec li
bera ac insignis vrb⁹s metropolis est. Cuius ar
chiepiscop⁹ romanū eligit impatorē. In ea mul
ti scī z scititate clariuer⁹ vnt: quoz de numero se
uerin⁹ ipsius vrbis epūs. Et albertus magnus
cui⁹ corpus apud predicatoroz obierat. Ibi
jo. ex thebeoz legione cursus sui agomis cōple
uerūt. Virgula q̄s cū vndeci virginū milib⁹ z alijs
nōnulli in ea martiriū p̄meruerūt. Mirū aut est
quāta ibi ciuitas que vrbis spēs: que viroz

grauitas que mūdiciē maronariū. Peruerus
gētis colonie ritū esse vulgo pñatūz pñerū fe
mūco franciscus petracha scribit. Qui hoc in
signe spectaculū vidit. In vigilia Johānis ba
p̄tiste cū sol ad occidēte vergit. Ois ripa pñe
ro z ingenti mulierū agmine tegit: z incredibi
lis sine offensione cōcursus erit: viciissimq
alacres pars herbis odoriferis intinctis reductisq
post cubitū manū candidas in gurgite man
z brachia lauant. Et tradit oēm tonus anni ca
lamitātē eminentē fluminali illius diei ablutione
purgari. z deinceps letiora succedere. Itaq
lu
strationē esse annuam in exhausto semp studio
cultū colendūq. O nūmū felices rheni accolēz
quoz ille miseras purgat germanie superiores
nec hisser nec albis italicorū nec padus vñq
va
luit purgare nec tyberis pigriora sūt hec flumi
na. Prope coloniā aquesis vrbis Aquigrani
dicta karoli magni sedes. z in tēplo marmoreo
verendū barbaris gentibꝫ illi pñcipis sepul
chrū. is statuit vt successores sui primā inde co
ronā. Et pñma inde imperij auspicia capefcerēt z
q̄ hodieq seruat: seruabif q̄diu romani frena
imperij ibeutonica manus agez.

L. pomponius

Leoncus

M. agrippa

L. pōponiꝫ hīstorie
z orator atellenaz
sc̄ptoz p h̄ tēpꝫ (eusebio
teste) clarꝫ fuit. q̄ geogra
phie libellū edidit. in q̄
vrbū distantias z loca
queqz mensurat.

L. Leonꝫ grāmaticus
doctissimꝫ. En. pō
peti libetꝫ. Is iussu dñi
sui pōpeti pñetaria i me
dicina q̄ pōpeti deuicto
memidate i suis scriñis
cōpererat: nñm trāstulit
sermonē. memidates enī
mediane curiosus ab oī
bus s̄bices suis singula
medicinalia exq̄res cōme
tationū boz z exēplaria
i archanis suis reliq̄rat.

Agrippa gener octa
uiani edificator e
gregꝫ rome q̄ multa cō
struxit i edilitate sua ad
iecta v̄guica aq̄ ceterisq

corruasq atqz emēdat. Lacꝫ septīgētos fecit: idqz fuit qd octauiani augusti pplo romāo vini petēti s̄bitatu
rīdissē scribit suatōm: tot aqz introduxit agrippa gener meꝫ z vini qñq. colonieqz nomē z dignitatē dedit.

Quinta etas mundi

Augusta vindelicorū incita et superioris germanie vrb̄s vetusta. Cuius originē aliqui quā vetustissimā ostendere cupientes sicut ceteri mortaliū. Gentem sueuorū a Iaphet descendente: eam primo inhabitasse puinaā scribunt. Ibiq; eam condidisse vbi habundantia aquarū: salubris aer et alta oportuna de facili haberi possent. Cimentes enim sueui ad retiam locū aptum considerantes: et ad mūdū natura munitū ob concursū duorū rapidissimorū flumīorū vinde et hie: hanc vrbem primo edificauerunt. Eamq; vindelicā a vinda et lico appellabant. Ea enim regio postea vsq; ad alpes vindelica dicebat. Vni utraq; montana pars in orientē et austrū vergens a rheis vindelicisq; tenet vt Strabo ponit. Eam autē mox vetusto vallo ac fossa cinxerunt amazones postq; europam inuaserūt sueuos sub marsepia insuetis armis et securibus pacūis ex hac vrbē cedere vsq; ad alpes coegerunt et desolatā reliquerunt. Cū hec ante cladē troie pacta sint. Eam ciuitatē ante troiam fuisse opinant. Et temporib⁹ exilis filioz israel de egypto pro ante romā quingentos et quinquaginta annos conditā asserunt. Quā quidē a troianis ortam dicunt eligentes aut sibi eam Zisam quā cererē fuisse opinant. A qua hec vrb̄s zisaria dicta. Cuius templum vsq; ad tpa romanorū inuolatū pmanit. Id vetustate collapsus nomē collis seruauit. Qui ab incolis Eysenberg hodie vocat. Per vindelicos deinde ac rethos florentissima cū muris ac ppugnaculis facta. A romanis plurima bella ppeffa est. Cū libertatem semp optaret: se a romanis vindelici alienarūt. Ideo diuus Octavianus Augustus Titū Enniū ptoz cum legione marcia: ac alijs duabus in eos misit. In qua Quir bogudis regis filius adolefcens in armis apud grecos et latinos peritus. Et Varro tribun⁹ militum claruerūt. Ibi ciuitatem in fine estans multitudine romanorū obsessam varijs affecerunt incommodis. In ea oppugnatione Quir grecus occiditur. Et in vico griechisaueron vbi sepultus fuit tale epigramma reperitur. His nomen terris bogudis dat regis pzoles. Grecus auar pecudis de sueuis more littatus. Perijt et ptoz cum legione marcia vt pauci superessent in ea clade qui rem gestam recitarent. Locoq; cedis nomen dedit perdita legio in media nunc ciuitate pericib⁹ dicta. Ideo scribitur. Indicat hic collis romanam nomine cladē. Abarta quo legio tota simul perit. Varro quēvis verrem nominant amne

transmissio in paludibus se occultans lacu vernense nomen dedit. Is postea consul scilicet infeliciter obiit. Et ut Suetonius refert q̃ Octavianus Augustus omnes graues ignominias cladēq; duas omnia nec alibi q̃ in germania accepit. Iolianam atq; varrianam. varrianā pene excruciable tribus legiombus cū duce legatisc; et auxilijs aggressus est post varrianā cladē effluxo triennio vindelicos tenuit atq; urbem eorū inuinitam reddidit. Et ut verba strabonis libro quarto affirmāt. Tribus romanorū milib; celsar augustus missis urbem Augustam habitandā tradidit. quo in loco varro castra tam habuerat. Claudius Drusus tamen eā postea instaurauit. Muris ac turribus ampliavit. Cūq; auspicijs Augusti victa et aucta erat in honore augusti Octavianus Augustam appellauit. De his bellis Drusus in odis mentionē facit. Videre rethi bella sub alpidibus densum gerentē vindelici. Quibus mos vnde ductus p̃ omne tempus amazoma securi dexteras obarmēt tē. Cum autē Sueui qui potentia et hominū frequentia reliquos antecellit. hanc urbem p̃tutissimū elegerūt. Deinde in romano imperio stabilis ac fidelis p̃mansit magnū incrementum habuit ac multa p̃sice vetustatis monimenta in ea relicta sunt. Anno autē salutis quarto et quinquagesimo sup̃ nō. gentesimū et vltra vngari germaniā et sueuiam vastantes Augustani obsiderūt: varijsq; cladibus noticos rhenos ac sueuos afflixerunt. Otto primus impator aduersus eos pluribus diebus decertauit. Cosq; tandem ad interuentionē prop̃ Augustā deiecit. Tres quoq; in eo prelio eorū regulos captos a militib; suis ad eū p̃ductos cum ob clementiā seruare conaret. Sueui (eo nolente) suspēdio necarunt. Cecidit in eo bello Diopoldus comes frater sancti Adalrici et Regnboldus fili; sororis sue. Deinde diuus Adalricus episcopus urbem illustriore fecit. et ecclesiam sancte Affre instaurauit. Que olim ab Attila et nūc ab hūis lesio nem sensit. Et ecclesiam sancti Jobannis et sancti Stephani cōstruxit. Ornāq; hec impialis ciuitas publicis et priuatis edificijs pulcherrimis. Et p̃sertim basilica ep̃ali ampla beate adiane virginis dicata. Et cenobij sancti Adalrici ordinis diui Benedicti in quo corpus eiusdē sancti ep̃i et Imperij ac beate Affre mar tyris ac plurimorū sanctorū p̃cipuo honore obseruant; qui auguste varijs ob tormētis martiriū p̃meruerūt

Salustius

M. Maro

Virgilius Maro

Horatius Flaccus

Res soles post mortē Iulij Cesaris sequēti die exorti sunt ⁊ apparuerūt in oriente: qui paulatim in vñū corp⁹ solare redacti sunt ⁊ in eundē orbē couenerūt: significātes dominū Lucij antonij ⁊ M. antonij atq; Augusti in vñā monarebiā reducendū ⁊ vel potius q; noticiā tñi ⁊ vñi dei toti orbī futura iminebat. Hos quoq; arant in suburbano rome locū est: dicens frustra se vgeri quia in breui magis homines testimors esse q; frumenta.

Bibliotheca toto vrbē terrarū notatissima. 40. milia librorū in egypto cōbūrit. Vbi accurata diligentia in colligēdis libris p veteres laudat. Mā aristoteles ⁊ bibliotheca ⁊ scolā Theophrasto reliquit. Et primus fuit (vt Strabo arbitrat) qui libros cōgregauit ⁊ egypti reges bibliothecae ordine vocant. Deinde Theophrastus neleo tradidit. Neleus scepsim ceculit ad boies imperitos: qui libros inclusos ac negligētes cōpositos tenebant. Ptholome⁹ quoq; philadelph⁹ maximū numerū librorū collegit. Et vt Seneca tradidit. xl. milia librorū alexandrie arserunt pulcherrimū regie opulentiē monimentū: sicut ⁊ Lur⁹ qui elegantiē cureq; regum egerat id opus ait fuisse. Non fuit elegantia illud aut cura: sed studiosa luxuria: imo nec studiosa quidē qñ nō in studiū sed in spectaculū cōparauerant: sicut pleriq; ignaris etiam seruiliū litterarū libri non studiorum instrumenta sed cenationū instrumenta sunt.

Salustius romanus historicus ac philosph⁹. Ciceronis emulus rome claruit. Is fuit nobilitate veritatis insignis historicus quippe qui de bello carlinario: necnō ⁊ de bello iugurthino libros edidit celebres: ac nonnullas scripsit epistolas.

M. Maro vico atice ⁊ narbonensi provincia natus rome in precio plurimuz diuitiū eruditissimus quidē ⁊ acutissimū ingenij vir: atq; in omni seculari eruditione peritus: qui annū agens. 35. grecas lras cum summo studio didicit: hic vir doctissim⁹ vndeūq; qui tam multa scripsit: quā multa vir quēq; legere credam⁹: hic quoq; teste Plidero innumerabiles edidit libros inter quos. 415. antiquitatum precipui: quos in res diuinas humanasq; diuisit. Edidit insup ⁊ librorū de lingua latina: ⁊ librorū moralē: de quo sniam ponimus banc. Amici diuini palce sunt circa grana. Qis (inquit) expectari amicit: calamitosus fias. Scripsit ⁊ librorū de decorum cultu. vixit annis. 90.

Virgilius maro poetarū princeps natione mantuanus parentib⁹ modicis diuiti⁹ ⁊ paucis patre marone. Natus est En. pompeio magno: ⁊ M. licinio crasso primū cōsul. idū octobrū die in pago qui andes dicit: qui est a mantua non procul. Mater eius maia se emixam laureū ramū somniauit: haud dubiam spem prosperis geniture. Intū etatis cremone egit: sumpta virili toga mediolani: inde paulopost neapolim transijt: vbi cum lris ⁊ grecis ⁊ latinis vebemētissimā operam dedisset: tandē omni cura omniq; studio indulsit medicinē ⁊ mathematicas. Quibus rebus cum ante alios eruditior peritiorq; esset: se in vrbē contulit: vbi ab augusto acceptus fuit: ⁊ illuz pollioni cōmēdauit. Corpore ⁊ statura fuit grandis: aquilino colore: facie rusticana: vultudine varia. Nāq; plerūq; ab stomacho ⁊ faucibus ac dolore capitis laborabat. Quēq; ab augusto petijt repulsam habuit nūq; Parentibus quot annis aurum ad abundantem alitum mittebat: quos iam grandis amisit. Multa scripsit præcipam culicem morietum deinde buccolicā postea georgicā in honore mecenatis nouissime cneidē. Obijt peniq; brundisij anno etatis sue. 52. Cuius ossa in via puteolana neapolim trāslata intra lapidem sepulta sunt: vbi inscriptū est. Mantua me genuit: calabri rapuerit: teneat nunc parthenope: cecini pascua rura duces.

Horacius poeta laudatissimus: patria venusinus: patre libertino nat⁹: fuit statura breuis: rome liberalibus litteris eruditus: deinde arbenis vocissim⁹ curasit: familiaritatem. M. bruti qui cesarem occidit adeptus: factus ab illo tribunus militum contra. M. antonij ⁊ augustum cum victus fuisset brunus ex clade aufugit. Cui postea augustus mecenatis gratia pepit. Liberatis ad poetā se conuertit. Scripsitq; odas poetiā ⁊ eplās. Et cu optimis studijs innumerales diuitias cumulasset. tandem rome moriens augustum instituit heredem. Obijt sed etatis sue anno apud neccenatem sepultus.

Tullius Julius Cesar

Octavianus Augustus

Marcus Antonius

scribonia iulia. ex iulia nihil liberoz tulit. iulia primū marcello teinde ut is obiit. **M.** agrippa nuptur de/ dit. nepotes ex agrippa t iulia tres habuit t nepes duas. forma fuit eximia t p oēs etatis gradus vel nussissima. oculos habuit claros t nitidos. capillū leuiter inflexū t sufflauū: supelcia cōiuncta: mediocres aures: nasum t a sumo eminentione t ab imo deductore. Colore inter aquilū candidior: staturā breues eloquentiā studiūqz liberalia ab etate prima cupide t laboriosissime exerceat. Multa varij generis prosa oratione cōposuit. Veniqz cū de oriēte victor reuersus esset. tūc primū Augustū eo qz rempub. auerat cōsalutare est. Et extunc summa rerū prātem quā greci monarchiā vocāt adeptus est. A quo postea Augusti romanoz reges appellati sunt. Auxit ornauitqz romā edificijs multis: isto gloriā dicto. Urbem latericiā repit: marmoreā relinquo. Impauit annis. 56. Janū quiritū semel atqz iterū a cōdita urbe ante memoriā suā clausum: terrā mariqz pace parta interclusit: p que pacis tpa Saluator nūc ipse nasci voluit. Is tan den nōle succubuit oibz dimissis in oculis lūie t in hac voce defecit. Iulia nūc cōiugij memor viue ac va le fortitius extū facile t quālē temp oportuerat Anno etatis sue. 78.

M. Arcus Antonij cōsul a senatu hostis adiudicat: missi ad eū psequendū panfa t hirci? t octavianus adolescēs. Deinde cesar cū Antonio pacē fecit. ac sic inter eos diuisa est respu. vt Augustū hispanias gallias t italiā teneret. Antonij aliam pontū t oriētem. Is postea repudiata sorore cesaris Augusti octauiant Cleopatrá reginam egypti duxit vt ozem. cōmouitqz bellus ciuile dum cupiditate muliebri optaret urbe regnare. victus est ab augusto nouali pugna apud acatū qui locus in epiro est. ex qua fugit in egyptū t desperas rebus cum oēs ad Augustum trāsiret ipse se interemit. siqz egyptus per Octavianum impe rio adiecta est.

C. Iulius cesar lucij filius. Annū agens sextūdecimū patrem amisit t questor iuliā amitā vxoreqz corneliā defunctas laudauit ac more p rostri edictor pter comiciū ac forum basilicafqz enā capitolij ornauit. Et pū ra deinde seruit? hispaniā cū bibulo cōsul creat? inro honore prim? omnū iusti tuit. vt easlenat? qz populi diurna acta conficerent t publicarent. Sub id tem pus calpurniā. L. pulonis filiā successuri sibi t iuliatū duxit vxore suāqz iuliā L. neo pompeio collocauit. Hēsīt deinde nouem annis bella p omnē fere galliā que a saltu pyrene alpibufqz t monte gebēna fluminibz rheno t rhodano cō tinet. Eode tps spacio marē primo deinde filiā: nec multo post neptē amisit. cōfēctis bellis quinqz triūphauit. primū t excellēssimū egit galliā: sequen tē alexandriū deinde ponticā: primū africanā: nouissimū hispaniensē. cū/ dit spectacula varij generis. fuisse tradit excelsā staturā colore candido teretibz mēbris ore paulo plenore: nigris vegetibufqz oculis valitudine spsera: nisi qz tpe extremo repente aīo linqi atqz etiā p somnū exterreri solebat: habitauit primo in suburro modicis edibz: post pontificatū maximū in sacra via domo pub. In obeuāis expeditionibz dubiū caucior ne an audacior. Compositis vbiqz ciuilibz bellis vrbis t orbis monarchiā tenuit. Et olimpiade. 183. roma nis impare cepit. t impauit annis. 4. mensibz. 7. A quo teinde romanoz prin cipes cesares appellati sunt. Cū aut cōtra more libertatis honores ex sua liber tate p̄staret. cōspiratū est in eum a sexaginta amplj. C. cossio. **M.** qz t decimo bano. Et tū futura cedes euidētibz p digijs denūciata est. Eūqz in capitolium applicauit cōspirati specie officij arcuiterūt. a quibz trib? t viginti vulneribz cōfossus est. Hunc viue extū cesar habuit anno etatis sue. 56. Eūqz corp? in cam po marcio p rostri combustū est. passiozom aut fere neqz mēmo quicqz am plius supuit. neqz sua morte defunctus est.

O. ctavianus Augustus patre Octauio senatore genit? nat? est. **M.** L. tice/ rone t Antonio p̄silibz. ix. kal. octobr? paulo ante solis ortū. In quarto anno patre amisit. duodecimū agens annū aui iuliā defunctā p concione lau dant. quadecimū post virili toga sumpta: militanb? donis triumpho cesaris af fricano donat? est. Bella ciuilia quinqz gessit. mutinēse: philippēse: parusinum silicū: attacū. Ex quibz primū t nouissimū aduersus marcū antoniū. Secun dū aduersus brutū t cassium. Terciū aduersus antoniū triūmū fratre. Quartū aduersus sextū pompeii filiū. Iniciū horū t causa fuit ob necē auiūculi iulij. Do muut qz cōtabriā: aquitaniā: pānomā: dalmaciā cū illirico oī Item rhenā t vin delicos t salassos gentes alpinas coereuit. t dacoz incursions trib? eoz duc/ bus cū magna copia cesis. Germanosqz vltra albiū fluiū summouit. Aliasqz nationes male quietas ad obsequium redegit. Publica opa plurima extruxit. Spectaculoz t assiduitate t varietate t magnificētia oēs antecessit. Sponsas habuit adolescēs. P. seruilū filiā. Sed recōclat? antonio pūgnā ei? claudiam duxit vxore. vir dūz nubilē ac similitate cū iuliana socru exorta intactā ad huc scri boniā in mīsimoniū accepit cū qua diuortij fecit. Ac statim iuliā drussillā mīsimo nio tiberij neronis t quidē pgnantē abduxit. dilectiqz vnice ac p̄seueranter. ex

na regione ex terra p tota emixit die: denuncians xristi gratiā omnib⁹ gentib⁹ datam: quo etiā die aure⁹
circulus circa solē apparuit: romuli quoq; statua ⁊ templi pacis corruiere.
Quidius⁹ naso poeta **N**Ubl. quidi⁹ naso fulmonēis clarissim⁹ poeta hac tēpestate romie claruit: ⁊ mul

Dicerimus? dicitur et verbis finit de eo scribit. Ad ista huius lacteo fonte manantē de vltimis hispanie galliarūq; finib; quosdā venisse nobles legem? vt quos ad cōtem platoniū sibi roma nō traxerat: ym? bois fama pduxit, habuit illa etas inauditi oib; seculis celeberrimūq; miraculū: vt vrbē tantū ingressi: aliud etia vrbē q̄rent: hic aut augusto honorib; et diuiciis honoratū fuit dilectissimū? hisitoriarū indagant: cū sit et dece hisitoriarū libros cōscripsit. Cur? oporū maximā partē (tporū malignitate) amissim? Aliis annis. 80. et q̄rto imperii tūc cefaris anno parati obit: t ibides sepulc. Cur? sepulchrū adhuc i diue v̄gimis Justine vestibulo erat: his titulus ador natū. T. lūm? T. si. q̄rte legiois? Aliis cōcordias p̄tati sibi t suis oib; . C? offa

Solinu q̄s historiū z oratorē grauissimū tempestate
sific ex libris ipsius floruisse conijcim⁹. cū z ipse col
lectanoz librum optimū edidit. z ad augustū cesarē rome obtulit. In quo similis
terrā p̄git ac vbiū distantias z loca multa mensurat. Eūq̄ libru collectaneū id
est tē mirabilibus mundi appellauit.

matū instaurauerunt in
anno .i. 5. añ xpi aduetū
ter cetera libros nouem
viroy : q apd romāos
Solinus

Strabonē etias historici ⁊ geographū ac phim: necnō homerice maiestatis
expositore (vt qbusdā placent) natione cretensem hūc tēpib⁹ illustrē fuisse ex
opib⁹ suis inuenim⁹. qui euz doctissim⁹ vir eēt ⁊ magnaz rez cognitione peritissim⁹ habere. Inter cetera sue virtutis monimēta de geographia mundi tecum ⁊
septē libros pulchros edidit. In quib⁹ vel omittas vel neglectas aundi recitasti
oblitus orbis pres ad vngue restituit. Et diligēssime designauit: ppos nationes
res gestas: mōtes: maria: ⁊ eoz terminos ante oculos nros clarissimē posuit.
hic ex mirandis regi sanguie maternali linea origine duxit. Euz clarissimū op⁹
dū latius incognitū Nicola⁹ papa qnē⁹ p gregoriū Typernatē trāsseri i pre vo
luit. Reliquū vō opis manū videls europā guarin⁹ veronēsis absolutū reddidit

Strabo

Ioachim

Anna

Zacharias hebre⁹ de vico abia sacerdos ⁊ ppheta dñi dicit. Io
hannis baptiste genitor vir tot⁹ sanctitatis exemplar. Eliza
beth virginis marie cōsobrinā duxit vxorē. Ambo quidē in
nocētia pietate ⁊ grā sanctissim⁹. Qui cum diu sterilis fuissent: ⁊ iam
Elizabeth pcessisset i dies suos: ⁊ muliebria ei fieri desissent. dñs eo
rum orationib⁹ pmo⁹: filiū tandē noie Iohannē baptistā dedit. Nam
cū zacharias in ordine sacerdotio fungere⁹ ⁊ incensum adoleret. So
lus templum dñi ingressus vidit in dextera parte altaris incensū ange
lum. quo territo ait angelus. Ne timeas: vxor tua sequēti anno pariet
tibi filiū ⁊ multi in ei⁹ natiuitate gaudebūt ⁊ erit magn⁹ coram dño.
Quum ⁊ scieram nō bibet. Zacharias ait: ego iam senex sum ⁊ vxor
mea pcessit in dieb⁹ suis. Angelus incredulitatis signū dixit: qz mur
mice quousqz hoc implebunt. Zacharias templi fores egressus cum
nec loqui posset intellexerunt eum visionē vidisse. abiēs in domū suam ⁊ statim Elizabeth concepit. ⁊ pze
verecundia quinqs mensib⁹ se occultauit. In sexto demqz mēse Maria virgo ⁊ dñi mater a spiritus sancto im
pregnata ad salutandā eam pexit. Euz salutationē sensit Elizabeth. exultauit infans pze gaudio in vtero
ei⁹. Pcepit demqz filiū Elizabeth ⁊ vicini ⁊ cognati ei cōgratularant. Cū die octaua circūcidere⁹ puer
inueniret patri quē velle vocari eum. Accipiens calamū scripsit. Iohannes est nomē ei⁹. ⁊ cōfessim aptus
est os ei⁹ ⁊ pphetaur dices. Bñdixit dñs de⁹ isrl ꝛc. Tandē in oī sanctitate vt ppheta defunct⁹ est.

Zacharias. Elizabeth

Maria virgo

Maria beatissima ac gloriosissima dei genitrix: virgoqz ppetua ex radice
iessē exorta. Anno. 28. imperij Augusti in nazareth ciuitate Iuda paret
Ioachim: matre⁹ Anna nascit. Puella liquidē elegāntissima oībz oculi
lis admirabilis. quā cū mater ablactasset: tercio etatis sue anno iuxta votū repli
seruicio cū reliqs virginib⁹ mancipari. quo in loco pter etatē sicut ceteras nobi
litate ⁊ pulchritudine pcellerat. ita ⁊ doctrinā ⁊ sancte viuēdi rōnē ab ipsis tene
ris annis ⁊ exemplo ⁊ lectione didicit. adeo vt breui ⁊ religione ⁊ sanctitate: nec
nō ⁊ humilitate tuz in reb⁹ diuinis tuz in humanis reliqs sacris virginib⁹ fieret
incōparabilis: quāobz de⁹ delegit eam in matrē incarnationis filij sui. Et cū tre
decimū etatis sue expleisset annū diuino disponēte cōsilio Ioseph de tribu sua cō
mubio cōiuncta fuit. Quā depōsata cōfessim angel⁹ Gabriel in nazareth ad eam
venit ⁊ magno lumine coruscans virginis thalamū venerabiliter intrauit. ⁊ eam
his verbis salutauit. Ave grā plena dñs tecū. Adiecitqz Inuenisti grās apud dñm. Ecce cōcipies ⁊ paries
filiū ⁊ vocabis nomē ei⁹ isrl. Ad hec maria. Ecce ancilla dñi fiat mihi sū verbū tuū. Et subito verbū caro
factū est. Quib⁹ gestis repē ad Elizabeth visitādā pexit: vbi ⁊ tres mēses pmāsit. Ibzqz mirificū cecinit
carmē. Magnificat aia mea dñm. Edito itaqz Iohanne baptista. Maria iam grauida domū rediit. qd vbi
Ioseph vir ei⁹ didicisset eam esse pregnantē: decreuit ipam occulte dimittere. Sed eo hec cogitāte (vt Ma
the⁹ ait) Angel⁹ dñi p somnū ipm monuit qz natū in eo erat hoc ce spūscū esse prestat⁹ est. Reliq⁹ vō beati
sime virginis marie gesta ⁊ actus vite ei⁹ vsqz ad passionē filij ei⁹. ex euangelio colligi possunt.

Iohannes baptista xpi ubi precursor et tamimus parentib⁹ Zacharia et Elizabeth nar⁹. vir ab ipso manto sue vtero scificat⁹. et inter mulieru natos (dño testate) no surrexit maior isto : q̄ppe ppha et plus q̄ ppheta fuit cū xpm redeptore digno monstravit dices. Ecce agnus dei et is trāfactis infante annis ls tenellus et parentib⁹ antiq̄s vnicus ob amorem celestis patrie heremū petijt. post hec cū trigésimū vite sue annū attigisset duodecimo impij Tiberij cesarj anno pcurate potio pilato iudei factū est verbū dñi sup eū in deserto. Et venit i oēm iordani regionē : p̄dicēs baptisimū pñte. cū ob rem multis ad cū cōcurrētib⁹ singulis quibuscūq̄ interrogātib⁹ : cōvenientia dabat respōsa. Demū ab herode antipa paulo ante predicationē xpi captus carceri mācapar⁹. Arguebat enī ipsius dices. No licet tibi habere uxore fr̄is tui. Et illa instigāte p annus pedore carceris et maris media cū macerari fecit : post annū adveniente die natalis herodis cōvocavit cūctos galilee p̄cipes et nobiliores ac convivit : q̄b⁹ epulātib⁹ herodiadis filia vocib⁹ gestivit ac saltavit : et si me placuit regit⁹ iurādo regit⁹ est dare q̄cūq̄ postulat⁹ : a matre p̄monita : petijt caput Iohannis in disco. Rex cōstitutus p̄pter iururātū dū nullo sp̄culatore decolari eum fecit.

Decollatio sancti Iohannis baptiste p̄cursors dñi.

Sexta seculi etas nato dño nro ihesu xpo inchoata est. In principio qdragesimi scadi anni mñi perij Augusti cesaris: pmo ⁊ trigesimo regni herodis alienigenie. ac tercio anno centesimo nagesime tercie olimpiadis. Ab yzbe cōdita. 759. A captiuitate iudeor. 545. A dauid regno 1029. A nitate abrahe. 2015. A diluuiū noe: 2957. Ab adam. 5199. A coceptione iohāis baptiste mēse sexto. Durabitq; p temp⁹ totū qd grē appellat. Et ptracta est a xpi ihesu bñdicta nitate vsq; in temp⁹ pñs p annos mille qdringētos nonagintaduos. Habebutq; decursus vsq; ad tpa anti xpi: aut ad cōsumationē seculi: que nulla generationū aut tpor. serie cerra: sed velut decerpita tori mñi di morte erit finieda: hāc etatē vt scriptū est quidā ab incarnatiōe xpi incipit: quidā a baptisimo xpi. ppter vim regenci aīus aquis datam tam circūcisione terminata. Alij aut a passione: quia tam aperta est paradisi porta: ⁊ inchoata est septima quiescentiū. Et ex hac sexta etate originē ac fundamētū: chrsitianū imperiū ⁊ summū pontificiū cum laude habuerunt.

Mariannes regina hebreor filia aristoboli ab hero de viro suo ob iudiciā occidit. Nā vt ioseph ait tā te tamq; inuise pulchritudis clara fuit: vt nō solū eo tpe formositate femias anire crederet s̄ celest̄ arbitaret imago. Tādē a matre ⁊ forore herodi accusat qd effigie suā ad octauianū nāsimulisset: vt i sui cōsiderū. puocaret qd cū crederet herodes: capitali snia eā occidi iussit.

Quoniam princeps ex iudeis vsq; ad hūc diem: quo primum acceperunt hunc herodem alienigenā. Tempus quippe erat vt mirer ille cui reprimissum erat: quod nouo. pmissus est restamento: vt ipse esset expectatio gētiū. Cessauit ḡ ac merito eorū vincio: hoc est in penū: qd ex danielis snia sancto scōꝝ venerat.

Berta etas mūdi

Ihesus xpus dei fili saluator z redeptor noster. Imperij Augu-
sti cesaris qui tuz orbi impitabat anno qdragesimosecūdo. Cui
anno rus pzelide: vniuerso orbe pacato i bethleem iude nascit
Maria virgo angelo annūciatē et spūsanto cōcepit z peperit ad abolen-
dā humani generis labē ppter primorū inobediētiā cōtractā. Qui nascē-
do vniuerso moriēdo resuscitādo z in celū ascēdēdo vt deū se ostēderet
multa z inaudita miracula fecit. Quorū primū est qd tam mirabilis na-
tus sit. Et angeli in celo cantauerunt gloria in excelsis deo. ac pasto-
bus gaudiū magnū angeli euangelizauerūt dicētes nati esse mūdi sal-
uatore. Deinde octaua die celarū fuit in templū circūcisionis grā: z ibe-
sus appellat. Postea tredecim die magi ad eū adorandū tribus mune-
ribus in syriā ppererūt: stella duce. Hūc deinde puerulū die qdragesimo
mater in templū detulit. quē symon vir iustus in vlnis suscipies saluatorē
psitēdo ait. Nunc dimittis serūū tuū dñe in pace etc. Inde post quētē
joseph ab angelo admonit⁹ vt eū cū matre in egyptū trāsfertet cū futu-
rū esset vt herodes pueros occideret. Ibi vsq; ad obitū herodis com-
matus. Inde in ciuitate nazareth habitare cepit: ppter quod nazarenus
appellat⁹ fuit. Cetera ex familiarissima euāgelij historia patet.

Procurator Judee
Archelaus

Componius

Marcus

Annius

Valerius

Pontius pilatus

Archela⁹ magni herodis fili⁹ p̄re sub
lato regit⁹ annis. 9. Ip̄sus augu⁹
ob p̄ris amorē cū ceteri fratib⁹ māxiō sp̄
honore p̄fecit⁹ fuit. Tandē accusat⁹ ab au-
gusto apud viennā allobrogū ciuitatē rele-
gat⁹ fuit. z fines ei⁹ in puiciā redacti sunt.

Componius ibi agēs duodecimū annū
cū parētib⁹ ad diē festū celebrādū
hierosolimā de more petijt. Ibiq; i tēplo
dūz inter sacre legis doctores nexis ambi-
guos solueret nō de⁹: s̄ admirādē indolis
puer ab eis credit⁹ est: parētēs vō inde ab-
euntes cū puer subseq; nō viderēt solliciti-
dine pleni ad tēplū redeunt: eūq; inter sa-
cre legis doctores cōsistatē iuenerunt. a q
bus bene monit⁹ in patriā cū eisdē reuer-
sus est. z subditus fuit illis.

Componi⁹ q̄ cum collega fuit ab au-
gusto: p̄ archelaus mittit⁹ pcurator.
Marcus cōponio romā reuerso suc-
cessit. sub quo salome soror herodis
defuncta fuit.

Anni⁹ ruffus successit marco. s̄ q̄ mo-
rit⁹ augu⁹ dño. i 5. annum agente.

Domin⁹ ibi cūz. 50. annorū etas esset
ad apēdēz vite eterne ianuāz. i tor-
dānis aluco se a iobē baptizari voluit: sta-
timq; vox e celo insonuit. Hic est fili⁹ me⁹
etc. ipm audite. z sp̄rit⁹ sanct⁹ in modū co-
lumbe sup eūz mansit. deinde i desertū du-
ct⁹. 40. dieb⁹ z noctib⁹ ieiunauit: z postea
efurijt. Inde q̄s sup̄as diaboli tētandib⁹.
Cum postea in templū venisset de eo vē-
dentes z ementes cieat etc.

Valeri⁹ roman⁹ ex illustri graccorū fa-
milia nat⁹: āno p̄mo impij liberij ce-
saris ab eo pcurator p̄ annū ruffū i iudeā
mittit⁹: q̄ migratū suscepto p̄m⁹ apō iudeos
pontificatū vēdere cepit. z p̄fuit annis. 9.

Plat⁹ natione gall⁹ ex lugdunū vrbe
nat⁹ vir callid⁹ z facinorosus. Anno
15. impij liberij ce. valerio gracco p̄dicto
abrogato. iudee pcurator a cesare designa-
tus: p̄fuit ānis. 10. Is suo ingenio iudeorū
vesaniā sup̄psit: z postmodū eorū sugge-
stione ibi cruci affixit. deinde sibi timens
de eorū doctrina morte q̄ admonere tiberius
curauit: q̄ in deos referēdū cēssuit: senat⁹ vetuit q̄ nō ad se par⁹ s̄ ad n̄brius
sc̄psisset: inde ppter iudeorū accusandōes ab officio amor⁹: apō lugdunū or⁹ fuit
ciuitatē ppetuo exilio i opprobriū gēti sue relegatus fuit: z malo sine perijt.

31° x^o nati a mūdi 4200

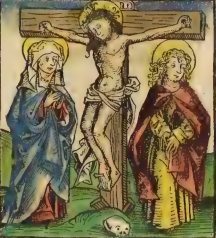
a mūdi 4211. a x. 12.

a mūdi 4229. a x. 20.

a mūdi 4233. a x. 24.

Herodes antipas

relegatus miserabiliter vitā finivit. Quoniam autē sue q̃ soror erat agrippe quē **Herod** maxime diligebat dedit in libertatē redeundi vt haberet terrā suā. Ipsa vō comitata virū in exilū ait se non dimissurū eū in aduersis cuiusdāauerat in p̃speris. Et postea **Herod** galileā herodi agrippe dedit. qui deinde tres tetrarchias habuit.

Erant in iudea tres secte iudeoz a cōt reliquoz vita t̃ op̃tione distantes. **Phariseos** secta que t̃pibus p̃tolomei philadelphi surrexerat t̃ hac tempestate ob sanctitatis of̃tationē in usū maximo in p̃cio (vt ex eūa gelij historia dicere possum⁹) apud iudeos habita est. Qui ideo pharisei dicebātur quia a ceteris habitu cōuerationeq; diuisi erāt. Cultu enī austiōre t̃ victu parafissimo utebant. Statutiq; suis mosaicas traditiones determinātes; picta chartarū in fronte. t̃ in sinistro brachio de cathalogo inscripta. que philateria dicebant in legis memoriā gerebant. Simbras quippe amplas sp̃ms alligatas quib⁹ incedēdo pungerent deferēbāt. vt memores mandatorū dei fierent. hīj vniuersa deo deputabant t̃ marinem id est fate: p̃positis suis t̃ maiorib⁹ nati nūq; cōtrariū t̃rdebāt: iudiciū dei futuri dicentes; aiām oēm incorruptā esse t̃ mortuoz resurrectionē sperabāt t̃ p̃dicabāt. hī nāq; x̃po dño nostro plurimus aduersabant t̃ mortuis eius confici fuerunt.

Baducei

Saduceos alia superat secta in iudea: sed nō eiusq; religionis t̃ p̃ci cū phariseis marinem negant. deū inspec̃toz oim dicentes. In arbitrio hoīm sit tum esse. vt bonū malūue gerāt. hī saducei corporoz resurrectionē t̃ angelos eē negabāt. Ac aīas cū corporib⁹ interire putabāt. Solos quiq; libros moysi recipiebant. Et q̃ seueri nimis erāt: nec etiā inter se sociales. Qb quā seueritatē saduceos id est iustos se nominabant.

Escor quoq; alia ibidem vigeat secta atq; religio qui vere in omib⁹ monastica agebat vitam: nuptias fastidientes: nō quia cōiugia t̃ hoīm successio nē permēda censerent. sed cauendā intemp̃tantā feminarū: nullā earū fidē viro seruare putantes. Verū inter se mutuo amore iūctissimi. Quin t̃ diuiciarū cōtēptores t̃ p̃mixtis facultatib⁹ veluti inter fr̃es vniū esse p̃f̃ moniū oim ordinarūt vngēta nō curātes: squalore de decus putabāt. dūmodo i veste candida semp essent. designatos autē coram rerū p̃curatores habebāt. Nulla eis certa ciuitas sed in singulis domicilia habebant. Nec vestim̃ sine calceos mutant: nisi aut oīno cōcassiss priorib⁹ aut lōgī t̃p̃is vsū cōsumptis. p̃p̃capue circa deū religiosi sūt. Ante solis ortū nihil p̃fani loquentes solē vt orat orantes. post vsq; ad quātā horā opantes. Rursus in vniū cōgregat̃ lit̃beis p̃ncipi: corp⁹ abluūt aq̃s frigidis: i cenaculū veniūt. neq; gustare quēq; fas est nisi p̃ deo celebret̃ oīo: post finē quoq; p̃radij vota repetūt. Hī q̃ppe hospitalitatē sūmo studiō exhibebāt. Et apud eos edendi t̃ potādī mod⁹ sacritate definit. Tūmult⁹ aut clamor in eozum hospicijs nūq; audiebat. Sed sūmū silentiū seruabāt: iuramentū habebāt p̃ purio. Secte sue nemine addibites: nisi sub anni p̃batione receptū. cōpellebant q̃ iurare q̃ deo fidē hoīb⁹ iusticiā t̃ p̃ncipib⁹ obediētā seruaret. Et si cōtingeret ipsos aliqui p̃fesse: nūq; abuterent virib⁹ p̃tāns ad iniuriā subditoz. Ad cor aut iudiciū nō hīn⁹ q̃ centū p̃fione quenebāt. quoz decreta postea imobilia erāt. Sabbatū adeo illibatū seruabāt: vt nec abū illo die pararet. nec ignē accederet: nec aliq̃ vas transportaret: aut quasi aliū purgarent. Et etiā aut diebus cum dolabro in terrā fodientes demissa circūquaq; veste se contegebant: quādo aliū purgabāt ne radio solari iniuriā facere viderent: purgatoz alio terrā egestam sup foueam reducebāt: hos effenos seu efficos herodes antipas dū vixit honorauit. nec in honest⁹ fino de eis i sept̃imis habet. hoc te p̃bis iudeoz

Pharisei

Essei

Heronica

panniculo nives candoris. Patatq; veronice ob signū amoris tē.

Veronica mulier hierosolimitana xpi discipula matrona quidē scititate et pudicia insignita: his tpi⁹ a tiberio cesare p voluñtariū necessariū suū virum strenuū e hierosolima cum sudario xpi romam accersit. Veniebat quippe ides cesar: vt quiddā scribit: magno infirmitatis morbo: q cū primū muliere sanctam suscepisset et xpi imaginē cōtignisset ab oī infirmitate curat⁹ est. Quid qd miratulus ipse veronica ab ipso cesare magno in p̄cio tēde habita est. Ibiq; em vsq; ad mortē cū petro et paulo aplis atq; demēte pōssice ecclias tē dīstines plenerant. Hec ipa est quā dñs a sanguis fluxu fangatā (vt sacra euāgeliū h̄s historiaz) vestimet⁹ et similitū tangēdo sanauerat. A quo etiā pñssionis ei⁹ tpe eadem imaginē vultus sui in signū amoris donata fuit. Ipsa aut imago pāniculo sic impressa de meti pōssica et successorib⁹ ei⁹ ab eadē et testamēto declarata. Hūc vsq; ibides in beati petri tēplo a xpi fidelibus maria cū religione inuisit. Quā et multa p tpa ex quistis celebrare laudib⁹. inter quas illa singularis habet que inapit. Salue sancta facies nri redēptoris. In qua nitet species diuini splendoris. Impeffa Xenarchus pbs

philo iudeus

Philo iudeus natione alexadrin⁹ vir quidē disertissim⁹ p hec tpa i p̄cio multo fuit: et multa eleganter grauitat⁹ cōscripsit. qui sua doctrina eloquentiaq; apponitis grāmanis temeritatē i iudeos ab alexandris missus cōpescuit. Quāobres mlti eloquentiā ei⁹ admirātes dixerūt. aut philo platōnē seq⁹ aut plato philonē. hic romā veni⁹ veniēs cū petro aplo puerfatio nē habere cepit. a quo de fide optime edocet⁹ multa te laudib⁹ xpiane religionis postea scripsit: q (vt diuus testat⁹ hieronym⁹) inter ecclasticos cōputant⁹ codices et quāmaxie in qñq; moysi libros pclaros edidit cōmentarios: sunt et alia eius cō plurima scripta.

Agrippina ger

manici cōiun

Agrippina marci agrippe ex iulia octauiani cesaris filia genita fuit. Hāc caligule imperatoris mater: q inter mulieres pclaras computat⁹. hoc tpe a Tiberio multū iniurijs verat: mortē sūsum i abo abstīnēdo impetrāuit. hec adhuc admodū adolefcentula germanico sue etatis insigni iuueni et plurimū reipublice oportuno ac tiberij cesaris augusti filio adoptiuo nupta fuit: satis ob hoc fulgida. hec ex eo viro suo cū tres enixa fuisset mares: ex qbus vn⁹ Caius calligula fuit: qui postmodum romanis p̄sēt. et totidē eque semellas: ex quib⁹ agrippina heronis marci extitit. Cū ope tiberij p̄sēs vt p cōmpto habitu est veneno sublatū virū suū egerferret. et femineo ritu plāgore plurimo viri sui necem desleret. in tiberij odiū incidit. adeo vt ab eodē eā brachio tenēte et obnigationib⁹ plurimis infestaret. Sed egregia mulier indignū rata qd i se agebat a cesare: mortē fastidia stomachi pncipis effugere dispo fuit. q cū aliter satis cōmōde nō daret: fame generoso aio accersire statuit. et p̄stetim a quocūq; abo abstīnere cepit. qd cū relatu esset tiberio ignarus quo ieiuniū tenderet: ne tam breui spacio sese suis subtraheret iniurijs: nil pficiētib⁹ minis aut verbib⁹ vt abū caper: eo vsq; deductū est vt abū guttur eiusdem volēter impingi faceret: vt hoc mō alimēta nolent p̄staret. At agrippina quātomagis exacerbat⁹ iniurijs: tā to acrioris p̄positi et incepti perseuerans: scelesti principis insolenti moriēs supant. quā quidē morte et si plurimū glorie sibi apud suos quesiuerit agrippina: tiberio tū longe amplius ignominie reliquit.

Agrippa magnus

Agrippa magn⁹ aristoboli regi fili⁹ patri i regnū succedēs: regnauit annis sex pte iudeis. hic fuit nā bon⁹ et ciuitate iulij xp̄ijs sumptib⁹ plurimū exorna uit. fili⁹ aut aristoboli quē pater herodes interfecerat ad tiberiū venit. illo aut nō suscipiēte accusationē: residēs romē ad aliqñ potētū noticias ambiebat. maxime aut colebat officijs germania filiū Bauri: cū adhuc esset puar⁹. Qui cū futurū cū aliqñ p̄dixisset impatore: apud tiberiū accusatus fuit. is statim cōcludi iussit agrippā qui sub grādū erūna vsq; ad mortē tiberij in carcere p sex menses tenebat. Sed eo defuncto gatus cū a vinculis soluit⁹ et tetrarchiā philippi ei tradidit tam em iste decesserat et regem appellauit. et p cathena ferrea quā gerebat in carcere aurā ei condonauit. Cūq; e roma p̄cessisset iulij templū visitans: hostias celebrāuit. Ibiq; cathenā aurā quā ei caius dederat suspendit. vt maximū casum eius ex hoc ppetuo indicaret. inde theatrū romano more pstruxit et amphitheatrū: et alia plurima monimēta. Remū in cesariā descēdēs cū se tēu appellari pmississet ab angelo p̄cussus: et tumēte corpore: ait qd mō dicebat tē nūc mori⁹ neab⁹ pstringor: qbus dictis anno etatis suis. 57. expirauit. Relinquēs agrippā filiū decimiseptimū annū habētem herede et tres filias beronice: mariā et drusillā. Habuit quoq; frēm noie herodē calcidis regē: qui propter tenerā filiū etatem in regno p̄fuit.

Sexta etas mundi

Ratisbona insignis et memorie digna
 urbs ac libera ad ripas danubij sita : a
 Tiberio Nerone codita: anno quo ipse
 ab eis pro salute generis humani passus est .
 Maiorane olim metropolis hanc regione anti
 quius noxia tenuere . Cuius adhuc portio trans
 danubiu sita noxia appellatur . Noxiis autem
 baiarios successisse . Et cum reperta vetustissi
 mos codices hanc baiariam appellant : quas
 moderni bavaria dicunt . et a bois baiaricum
 nomen descendisse persuasum est . Cui Strabo vi
 res addidit romani baios galloz gentes et fini
 bus iecerunt . Inde migrantes circa ceteros bi
 stro loco eius thauristis habitavit . Constat igitur
 eos in pannonia confedisse : et inde facile in no
 riciu continuam regionem migrasse . Quamqz ois de
 ferta vt Strabo tradit nunc cultissima est . ma
 gnas et ambrosas ciuitates habens : et oppida
 nobilissima . Ratisbona vero ornatu ceteras ex
 cellit . Pontificales vrbes in ea quinqz sunt : qua
 rus nunc metropolis est Salzburga vocata ex
 flumine cui adiacet . veteres inuauia vocauere .
 Ratisbonensis aut epas ois clarissim fuit : cui et
 tota bobemia subiecta erat . hec vrbs septe noibz
 insignita fuit . quibz in suis iuribz et libertatibz
 claruit . p rimo a sui coditore Tiberina vel Li

burina dicebat . Tiberius em liue augusti vro
 ris filius : et ipse augusti preuenius : que cu au
 gustus in filiu adoptasset : mox magno exercitu
 coperto contra nozicos et vindelicos misit : qui
 eos i pcelio superauit et hanc urbem apud nozicos
 edificauit . Secundo vrbs quadrata lago tpe di
 eta . cu ad quadratam figuram et quadrat lapidibz
 magnis muro circudata fuit : vi in reliquis vr
 tez muroz retro sanctu paulu cerni pot . Tercio
 hyatopolis vel hiafol ob ruditate ppli agre
 stis : qui ore brante vt rurales finitimi facit ver
 ba hyantia pferebat . vel ab hyantiu agru . ppe
 ciuitate cofluru . cu danubio naba et ymber re .
 fluij in latere aquilonari cofluat . Quarto geri
 meintheim a populo germanie qui ea frequeta
 re solebant : vel a germanico qui ciuitati pfuit .
 Quinto reginopolis ob frequetes couentiones
 principu et regu vt hodie arec turres ac excelsa
 edifica magnatoz ondu . Sexto imbrupolis a
 fluio : cu ymber fluui septentrione versus i dai
 nubiu fluit . et vernacula lingua hoc nome regen
 spurg adhuc seruat . cu in tali cofluru olim cui
 tas incepta fuit . Septio ratisbona dicit . cur
 res ob mercimonia et tpe karoli magni ad bella
 ibi cofluebant : et tanz firmiter sita et edificijs ro
 borata : hodie ratisbona appellat Danubi aut

fluvius germanie pmaximus. qui ⁊ hister dicitur
 vt folinus habet germanias iugis oris: mon
 te effusus qui rauracos gallic aspectat. Beragi
 ta amnes in se recipit ferme oēs nauigabiles:
 hanc urbem insignē preterfluit. Et summissimo
 ponte lapideo plurimoz artu ciuitatē cū subur
 bio iūgit. De quo scribit. Pons fieri cepit dñi
 diu annus incepit. Milie centenis decē semiqz
 tenis. Karolus magn⁹ christianissim⁹ impator
 cū armis baioariā sibi subiecit: ⁊ taxilo baioa
 ric dux tesiderij regis longobardoz gener: quē
 prius tenuit stimulis vrozis concitat⁹ humis si
 bi pñibus sollicitatis bellū in karolū mouet.
 Is sua celeritate pacē cōsecat obfidib⁹ ante rece
 ptis. vrbē ratisbonā tūc qdratā dictā aggressus
 cōuersus in eos q eā occupabāt a fide nra alie
 nos. Et eaz vi cepit coegitqz vt xpi fidē integre
 reciperēt. In eo bello magnā cedes hoim ante
 ratisbonā edita. Et magna multitudo infidelū
 ac hunoz absumpta de suis qz aliqz amiser: qui in
 basilica sc̃i petri extra muros vrbis sepulcū fūt.
 Ab eo tpe hec inclita vrbis magnū incrementū
 accepit. Basilica qz rectorē episcopali sumo: in
 honore tandē sc̃i petri dicata: pri⁹ ob fraternita
 tē canonicoz ratisbonensū ⁊ remensū ecclia sc̃i
 remisij appellata. Qpus preclarissimū in vrbe

nondū cōpletū. Et cenobio sc̃i Emmerāmi oz
 dinis sc̃i bñdicti amplissimo: monasteriaqz dñi a
 rū plura bz: precipue super⁹ monasteriū virgi
 nis gloriose. Inferius in q diuus Erhardus ep̃s
 quiescit. Plures i ciuitate domus cōsecratas ec
 clesias hñt: ⁊ pprias sacerdotes. Arnolfus aut
 impator q hūc locū pre ceteris impeti locis su
 me dilexit. mñs ampliauit ⁊ monasteriū sancti
 emerāmi inclusit ⁊ plurimū adonauit. A cede
 em notmānoz redēs baioariā ossa sancti dio
 nysii anopagite in fine sue etatis cenobio tradi
 dit cū libro euāgelioz ornantissimo ac lris aureis
 pscripto: ⁊ demū apud eos sepult⁹. Qñas ⁊ h
 ciuitas gloriofo martyre sc̃o Emmerāmo ep̃o:
 ⁊ sc̃o wolfgango eius loci vñdecimo ep̃o: q mi
 ra apd eos gessit: monasteriūqz sc̃i pauli pstru
 xit. Albertus qz magn⁹ oim doctrinarū peritissi
 mus apud eos ep̃atū rexit. Ideo de his patro
 nis per ratisbonensē scribit.
 Gaude ratisbona super excellentia dona
 Concludis duo bis in te granissima nobis
 Corpora sanctorū sacer est dionysius horū
 In numero primus emerāmus laude necūmus
 wolfgang⁹ erhardus neuter medicinie tard⁹
 Quatuor istoz precibus necnō alioz
 hic cōrentoz ducamur ad astra poloꝝ

Vienna pannonie nūc austria vrbs precla-
rissima ad danubiū sita. Is fluvius ba-
varia: austria: yngaria fecas: p fasciam
atq; bulgaria cū sexaginta nauigalib⁹ i curiū
descēdit. Multasq; z memorabiles alluit vrbes
Inter quas nulla diuor: nulla populosior: nul-
la venustior est q; Vienna australiū ciuitatū re-
gionisq; caput. Hec olim flauianū (vt in vetustis
duci pūlegijs habet) appellata. A flauio pre-
fecto qui huic regiōi p̄sue: ac vrbe inchoauit
aut ab imperatore flauio ad danubiū p̄fecto vt
aras ob romani impij metas collocaret. Et ibi
cōdita vrbs ex artis vocabulū sortita sit. Cūq;
flauianū theotomicā flabien. p̄nunciet: nō est ab
re longo t̄pis traxit: prima vocabuli sillaba re-
mota (vt plerūq; fieri cōperim⁹) bien remansisse
Indeq; dicta Vienna. Quāq; aliq; a paruo flu-
mine qd inter suburbia fluit noīe vienna dictus
putat. Vienna aut vrbs magnifica ambitu mu-
rorū cūq; duorū milū passū: s; habet suburbia
maxima z ambiciosa: fossa z vallo cincta. vrbs
aut fossatū magnū habet: indeq; aggerē p̄cal-

tum: mentia deinde spissa z sublimitā frequētēq;
turrez: z pugnacula ad bellū prompta. Edes
ciuium ample z ornate: structura solida z firma
alte domorū facies magnificēq; vident. Quū id
redecori est q; recta plerūq; ligna conegūt pau-
ca lateres. cetera edificia muro lapideo consi-
stunt. p̄cite domus: z interi⁹ z exterius splendet
Ingressus cuiusq; domū in edes te p̄cipis ve-
nisse putabis. Mobiliū p̄latorūq; dom⁹ libere
sunt. Sanctis celū tenentib⁹ ipsiq; maximo deo
templa dicata z ampla z splendida secto lapide
cōstructa plucida: z colūnarū ordib⁹ admirā-
da. Sanctorū plurime z p̄ciosē reliquie. Argē-
to auro z gemis vestite. templorū ingens orna-
tus. Ciuitas in episcopatu Pataviesi est: maior
silia matre Quatuor ordines medicātes Scott
z canonici regulares sancti augustini admodus
diuites habiti. Domalesq; sacre z sancte virgi-
nes. Ibi qz monasteriū est ad sanctum hierony-
mū nūcipatū: in quo meretrices cōuerse repe-
riunt: que die ac nocte hymnos lingua theoto-
mica decantant: quarū si qua redire ad peccatum

cōpcheſa fuerit in danubiū precipitat. Sed agunt ibi pudicā ſanctāq; vitas. Karus de his ſmo mal' audis. ſcola q; hūc liberaliū artū ac theologie ⁊ iuris pōſitici. Noua tū ⁊ ab vr' bano ſexto papa ꝑceſſa: magn' ſtudentū numeꝛus eo cōfluit ex vngarie ⁊ alemanie partib' ſu perioribus ciuitatis pplā quinq;ginta milia cōmunicātiū credis. Cōſulatus octo ⁊ decē viroz eligis tum uidet qui iuri reddēdo ꝑceſt deinde magiſter ciuit' qui curā ciuitat' gerit: magiſtra' tus alij nulli ſunt niſi qui vini exigunt vectigal ad illos oīa referunt quoz poteſtas annua eſt. Incredibile videri pōt quoz ꝑ dies ſingulos in ciuitatē victualia ingerunt ouoz ⁊ cancorum mille quadrigē adueniūt. Piſtus panis carnes piſces volatilia ſine numero afferunt: vbi adueſperafeit nihil venale ex his inuenies. vinde mia his ad quadraginta dies ꝑtendit. Nullo nō die trecenti curruſ onuſti viſo. his terq; inferunt. Ducentos ⁊ mille equos indies ad op' vindemiariū exercent. Incredibile dictū eſt quāta vis inducat vini quod vel Gienne bibis vel

ad extraneos per danubiū contra curſum aque magno labore mittit. Elle vinarie adeo plun de ac ſpacioſe ſunt: vt ſub terra nō minus quas ſupra terrā edificior apud Giennam eſſe ſeraſ Platearū ſolū: ſtratū lapide duro vt neq; pluui' ſtroꝝ rotis facile conteraſ. In domibus multa ⁊ munda ſuppeller. Equoz ſumentoz ⁊ oīs generis capacia ſtabula vbiq; fornices anle late verum his eſtuaria ſunt loco trichimoz que ab his ſtūbe vocant: nam hyemis aſperitatem hoc domitant modo. Fenetre vndiq; vitree ꝑlucet: ⁊ hoſtia plerūq; ferrea. In his plurime aues cantant: rare apud eos familie vetuſte: ad uenie aut inquilini ſere omnes nouiſſimis diebus hec vrbs Gienna primaria Imperatoris Friderici tercij dum inimicitias maximas cum Marthia vngarozum rege gereret: multa eius bella in ſe concitauit: qui damna multa Gienē ſibus ⁊ incommoda imperatoꝝ intulit: ⁊ tandem ciuitatem ei abſtulit: quam poſt mortem Marthie Fridericus tercius iam veteranus per filiū Maximilianū regem in ſuam poteſtatem iteratō redegit.

Berta etas mūdi

§ NVREMBERGA §

S. Lorenz.

S. Sebaldus.

Nuremberga vrbs tota germania: et apud exterar gentes nominatissima celeberrimaq. Emporiū germanie amplissimū: magnificis operibus publicis et priuatis ornata. Atq. regia in colle vrbi su pereminet vetustissima. ex qua intra vrbem et extra prospectus est. A qua ciuitatis nomen ortum fuisse quidam arbitrantur. quam pleriq. a Tiberio Nerone imperatore: post tiberine constructione condita. Aut a Drulo nerone fratre suo qui germanos deuicit denominata dicunt Nierobergam. Tiberius ems ce sar genus paternū a Tiberio nerone trahit. qui luuiam drusillam (vt Suetonius tranquillus scribit) gra uidam: et ante iam apud fe filium enitram: petenti augusto concessit. Nec multo post dies obiit vtriq. libe rozū superstitē Tiberio druloq. neronibus. Inter cognomina et meritis assumptis: quod significat lin gua sabina foris et strenuus. Tiberius post hec comata galliam rexit: et barbaroz incursionibus et pau cipum discordia inquietā. Et hinc rhenicum: vindeliciūq. bellum inde pannonicū indeq. germanicū gessit. Rhenico atq. vindelico gentes alpinas. pannonico breunos et dalmatas subegit. Germanico quadragin ta milia deditionū traiecit in gallia iurtag. ripas rheni sedibus assignatis collocant. Quasobres et ouas sic: toto illrico quod intra italiam regnūq. noricum et traciā et macedoniam interq. danubiū flumen: et sinum maris adriaticū patet per domitū et in ditionē redacto. Hic Claudius Tiberius Nero (vt Eutropi tradit) prudens in armis: sanctus fortunatus ante assumptum imperiū fuit. Et ciuitates suo nomine appel lati iussit. Vetusissimi tamen historicoz codices litteris scripti peruetustis. eam arcem castrum norici ap pellant. Romani enim vt hostes post alpiū saltus meatūq. insidentes: ab incursibus phibere. In col libus et tumulis nozice ac pleriq. regionib. germanie arces extruxerunt. De quo si plura sine testimo nio dixerimus: fidem nobis parū adhibiti in dubitamus. Cum in nozicis (vt Strabo grauissim. autor tradit) et thauris habitet boz omniū impudentissimas incursationes repressit Tiber? et eius frater Bru sus estate vna: per tota alpiū ipsarū montana quidam terrarū extant tumuli: qui comode coli valeant. vallesq. bene condite. De quo meminit Virgilius in fine tercij libri georgicoz. Tum fiat aerias alpes et nozica si quis castella in tumulis. Ea presidia posuerunt que germanos a rebellionē ac montibus deterre rent. Habet itaq. hec vniū verticem in qua vetustissimū castellū vrbis pro custodia constructū est. Glorio sus quoq. pontifex summus Pius eius nominis ordine secundus scribit. De Nuremberga dubium fran conie an baioarie cedat. Ipsum nomen indicat ad baioarias vrbem pertinere: Noremberga enim nozicis montem significat. Quā rem patet nozicoz ciuitatem fuisse. Nozias aut baioarias successisse. Ea nūc portio terre baioarie: que inter danubiū et Nurembergam iacet nozicum appellat. Ciuitas tamen in dio celi Babenbergensis: que ad francones pertinet: sita. Ipsi Nurembergenses nec bauari nec francones vi deri volunt. Sed tercij quoddam separatiū genus. Vrbs ea nobilis ante pegnicū interlabit. et in pres duas diuidit: ac pontibus lapideis pulcherrimis trahit. In agro sterili et arenoso condita. atq. ob eam rem industriofo populo. omnes aut plebe opifices ingeniosissimi aut pleriq. negotiatores prudentissi mi. Repertores et magistri mirandar ac subtilium operū et arcium que ad decorē ac vtilitatē hominum plurimū conducunt. Quamq. hec inculta vrbs a quibusdam inter nouas numerant censet. cum paucis in veterū monumentis reperit: nullaq. antiquitatis vestigia in ea appareant: preter arcem opus laude et vetustate dignū: atq. per paucas edes. Cum igit de nomine ac conditoribus qui fuerunt et quibus tem poribus certatio sit sub iudice lis: ea relinquamus: cum de alijs vrbiq. bus ne dum italie et germanie: Te rum et de roma matre vrbiū dubium extat. Nam vrbem terre marisq. dñam quam nunc romani incolunt vt Dionysius halicarnasus de antiquitate romanoz tradit: vetustissimi barbari siculi tenuisse dicunt qui vero ante hoc fuerint: neq. vr habitata sit ab alijs: neq. vr deserta fuerit: nemo quicq. habet certi qddicat. quā aliqui a congregatione hominū: alij a troianis: alij ab euandro: ceteri a romulo condita scribunt. Reliqua igit prosequamur. Constat Nurembergā temporibus Karoli magni in flore fuisse. Karolus enim magnus rex francoz qui tanta tāq. multa gerebat vr in locis finitimis sua firmabat castra. Et austrasios turingos et saxonē bus domitis: bittonibusq. gallicis sibi sedere coniunctis: pacem euz Tassilone baioarioz duce. Adriano pontifice romano sequestre inijt. Sed cū acersitus Tassilo nec accederet: nec obsequio interlabil. saxonē mitteret. Bellum illi Karolus indixit: ducens in baioariam copias tripartito distribuit. Ipse enim cū par te tercia copiarū Nurembergē: in locis finitimis sua firmabat castra. Et austrasios turingos et saxonē ad danubiū castrametari iussit. Pipinus filius cum exercitu italico ad Tridentū sededit. Cum itaq. Ka rolus prudenti consilio castra firmasset prope Nurembergā in formam sui tentoriū Sacellum construxit: quod postea Leo tercius summus pontifex: cum ad Karolum properaret qui apud padebrunam saxonē oppidū erat summa acceptus reuerētia: proceresq. dedit: qui honesto illū deducerent comitatu. Redies ro mā in honore diue Karberine martyris dicitur. ferūt nonnulli eam vrbem fuisse olim sub domino nobilis simi comitis francoz Alberti: qui cū fraude battonis epi maguntinēsis a Ludouico impatore obturbatus deinde in ius imperij cessisse. Postea vero q. in ditionē imperij venit: Summa fide: constantia: et officio ro manū imperiū coluit. Regibusq. romanis fide constantissimā semp seruaui. In discordia tamē cesari ca lamitates ac damna grauiā pertulit. Heinrico em quarto regnū occupante filius eius rex romanoz p diui nam vt videt vltione: pane bello persecutus fuerat. Recessit itaq. filius in Nurembergē fide gentioz

seruantes: auxilio suorum fretus: Nurembergā obfessam recepit: quod Otto Frisingensis et Bortfridas Aiterbentis haud ignobiles historici scribunt. Idem Henricus rex herbipolim petens. Erlongo cecito Robertum prefect. Deinde dimissis saxonibus cum baiariis: castrum horici obfisione angit. Ipsoque expugnato: Ratibonā horici ducatus metropolim adiit: quē pater eustigio subiequens roberto fugato: erlongū restituit. Inde pgressus ratibonensiū auxilio filio vrbē fugato: ibi Alricum pontificē cōstituit ac Theobaldi marchia p bohemos deuastauit. Conradus sueuus qui defuncto Lothario in romanor reges declaratus erat: ac ducēte in alia expeditionis suasu diu Bernardi abbatis clauualensis munus assūpsit eam vrbem instaurauit: et insigne monasteriū et abbatiam ordinis diui benedicti ad sancti egidii municiū parit. In celebriori vrbis loco fundauit. Nurembergenses a conrado rege Leticisq romanis impatorib⁹ incrementū plurimū habuerunt: nec arbitrandū est eam vrbem istius pulchritudinis et amplitudinis a principio instauratiōis fuisse. Verum temporibus karoli quarti imperatoris romanor ac regis bohemorū maiore arabitū: membris nouis aucta fuit. Munita nūc extat: post alta menia et antemuralia: ingenti claudis per circuitū profunda ac lata fossa. Habet quoq pugnacula. murum crassissimum: et turres quinq et sexaginta supra trecentas. Estq edibus ciuiū amplissimis et firmissimis exornata. et in medio ferme germanie sita. Cives eius cum industriis sint: legibus imperialibus instructi. Senatiū et magistratus ordinem habent a plebe distinctū. vetustiores cives rempublicam administrāt. plebs tamen suis rebus studet et de publicis minime curiosa est. plures in ciuitate basilice ample et ornatiſſimē extāt. Et preter parochiales ecclesias celeberrimas sancto Sebaldō et sancto Laurentio dicatas Quatuor mendicantiū loca magni fici operis habet: que cives diuersis temporibus edificauere. Monialesq sacre virginis ad diuinam Karberinam et sanctam Elaram duo monasteria habent. Cruciferi ordinis theutonicor spaciola vrbis loca possident. Extat quoq in ea Carthusiense cenobiū edificij magnificentiā amplissimū et pulcherrimū. atq sacrosissime virginis marie sacellum regale in foro ornatiſſimū cum fonte pulcherrimū. Gaudet hec insignis vrbis de suo regio patrone diuo Sebaldō. is fuit vira et miraculis clarus: Et signis imperialibus. Palliū enim: enses: sceptrum: ponia: coronāq karoli magni Nurembergenses in cor archiepis obseruant. que in coronatione noui regis ob sanctitatē et antiquitatē auctoritatē prestant. Datur enī hoc vetustati: vt plus maiestatis habere videant: pondere noua carent. Ornataq qmaxime impreciabili ac diuinissima lancea que ihesu xpi latus in cruce aperuit. Ac particula crucis famosiſſima. et alijs reliquijs toto orbe celebrandis. Que die tredecima post pasce gaudia: populi frequentia ex varijs prouincijs summa deuotione quotannis vident. Ideo in eius laudem adiungit.

Decus extremū horici Nuremberga serena
Urbs celebranda nimis regia fiderea
Tu populosa vritis: tu formosiſſima rerum
Virtutumq parens: tu religionis amatric
Iusticiam sacramq fidem: paceuq propinquis
Antiquaqq patrum leges ante oculos seruas

Sacroſancte militantis ecclesie fundamenta quibus tota huius edificij fabrica cōfidenter innitit sunt sancti apostoli. quos deus elegit primitias in salutem gentiū omnīū. Ipsi sunt bases ecclesie super fundamētum: preter quod nemo aliud ponere potest quod est christus ihesus summū angulārī lapide solidatū: vt veritas que ante legis et prophetarum preconio vebabatur per apostolicam tubam in salutem vniuersitatis exiret: sicut scriptū est. In omnem terram exiuit sonus eorum. Ab ipsis nāq est p pagata ecclesia: et vsq ad mundi terminos verbo predicationis extensa. hanc doctrinis: miraculis: exemplis: sanguisq effusione plantauerunt. Quapropter digne patres: fundatores: edificatores: ordinatores pastores et pontifices vniuersalis ecclesie vocant. Diuini aut muneris sacramenti ita dñs ad omnīū apostolor officium pertinere voluit: vt in beatissimo petro omnīū apostolor summū collocaret: vt ab ipso qñs quodam capite dono suo velut in corpus omne diffunderet vt extorem se misterij intelligeret esse diuini qui ausus fuisset a petri soliditate recedere: huic enim in consorziū indiuidue vnitatis assumptum. Id qd dñs erat voluit nominari dicendo. Tu es petrus et super hanc petram edificabo ecclesiam meam: vt eterni templi edificatio mirabili munere grā dei in petri soliditate cōsisteret: hanc ecclesiam sua firmitate corroboraans: vt illā nec humana temeritas posset appetere: nec porte inferi contrā illā pualerent.

¶ Sexta etas mundi

Spiritus sanctus ac patres omnes: ut novis cultoribus noua lege daret doctoris iusticie misit e celo. Is ut premissus est cruci affixus vltro spm posuit. Sed qm pcederat se tercia die ab inferis resurrecturus: muerites ne a discipulis surrepto corpore vniuersi resurrexissent et crederet: terra erunt eū cruci: et cōclusum in monumēto firmiter militari custodia arcuaderūt. Tertia tercio die ante lucē: ter remoti facto: repente patefactū est sepulchrū. Et custodes attoniti ob stupēfecerāt paucos: integer et sepulchrū ac viuus egressus in gallilēā pfectus est discipulis congregatis: scripture sancte lras id est: ppharū archana patefecit: que anteq̃ pateret perspicia nullo modo poterat: qz ipsius passionē eius annūciabāt. Ordinato vō discipulis suis euāgelio: ac nois sui predicatione circūfudit se repente nubes: cūq̃ in celum sustulit: qdragesimo post passionē die. Post beatā em̃ et gloriofam resurrectionē quo verū dei templum iudaica impietate resolutū: diuina in triduo potētia suscitauit. Quadragenarius sanctorū diez numerus expletus: mora corporalis pñtie exēdit: ut fides resurrectionis documentis necessarijs muniret. Apli itaqz discipuli oēs post ascēsiōē dñi (sicut Lucas i actibus aploz meminit) a mōte oliueti regressi ita: tim venerūt hierosolimā: et ascenderūt in cenaculus vbi manebāt in orōne et humanitate pseuerātes cum mulieribus et maria marie ibi et fratribus eius meditātes in lege dñi: ac mādator eius die ac nocte: donec induerentur ṽtute ex alto. In his autē diebus q̃ inter resurrectionē dñi et ascēsiōē fluxerūt mor̃ dire mortis auferet. Et nō solū aīe: sed etiā carnis immortalitas declaraf. In his per insufflationē dñi infundit aplis oībus spūs sanctus: et brō aplo petro supra ceteros petri regni clauis oīulis dñici cura mandaf. Per omne deniqz hoc tēpus pūdetia dei curauit: atqz suoz et oculis insinuauit et cordibus: vt dñs ihs vere agnosceret resuscitatus: qui vere erat natus et passus et mortuus. Ab illo autē die quo dñs super oēm celoz altitudinē ascendit: deamuis occurrēbat qui ab eiusdē resurrectione qnquagesimū: vt sacra testat̃ historica. Cū discipuli pariter essent: acceperunt munera spūs sancti pmissa que posebant. Et factus est repente de celo sonus: et repleuit totam domum vbi sedebant et apparuerunt illis disparite lingue tāqz ignis: et repleti sunt oēs spiritulanco: et ceperunt loqui varijs linguis. Sicut em̃ hebreo quondā populo ab egyptijs liberato: qui quagesimo die post imolationē agni lex data est in monte syna. Ita post passionē qua verus dei agnus occisus est: vt facile diligens xpianus agnoscat inica re teris testamenti euāgelicas ministrasse p̃ncipijs: et ab eodem spū conditū sedus a quo primū fuerat inlittutū. His autē muneribus imbuti apli oīa que de xpo p pphetas scripta fuerāt: p̃nus intellexerūt: Cōmū uiqz decreto simbolū edentes: nre fidei fundamēta tegere. Et petrus quidē aploz p̃ncipēs iuxta hieremie pphetiā et isaie atqz psalmiste dixit. Credo in vñū deum patrē oīpotentē creatore celi et terre. Andreas in abacuck verbo subdidit. Et in ihm xpm filiū eius vnicū dñm nrm. Cui et iohannes adiecit. Qui concepitus est de spūs sancto natus ex maria ṽgine. vt isaias p̃dixerat. Ecce ṽgo capiet et pariet filiū. Iacobus vero et isaie pphetiā affirmās dixit. Passus sub pontio pilato crucifixus mortuus et sepultus. Thomas deinde Osce pphetiā confessis ait. Descendit ad inferos: tercia die resurrexit a mortuis. Postea iacob maior penitit. Ascendit ad celos sedet ad dexterā dei patris oīpotētis. philippus qz mor adiciens inquit. Hinc venurus est iudicare viuos et mortuos. Bartholomeū postmodū eamit dicens. Credo in spū sanctū. Cui Matheus subiecit Sancta ecclesia catholica. Symon vō et iudas atqz Mattheus deniqz reliquis p̃fecerūt dicētes. Sanctorū cōiōne. Carnis resurrectionē. Et vñā eternam am̃en. Symboloqz p̃fecto apli multa p̃stituerē de oī ecclesia: inde diuino cultu intenti iacobū frēm dñi hierosolymoz pōnisse cōstituerūt vñū a nescite sanctissimū: qd missas simplici ritu celebrare cepit dicēdo pater ñr etc. Hāc apperōne xpiana respublica viroz scz et mulierū crescere multū cepit. Propter qd petrus apls bonis institutis ecclesias p̃fir matus septē diaconos delegit videls stephanū: philippū: p̃corū: nicanorē: tymonē: parmenā et nicolaū antiochenū aduenā. Illi qd ad veros xpi ministros p̃ncipatū pagere ceperūt. Totū postremo orbē p. p. uincas inter se partiti sunt. Et thomas quidē parthos: medos: persas: bircanos: bactrianos et interna gentiū indoz sortit̃ est. Matheū macedoniā et ethiopiā. Bartholomeū licaoniā et ceteroz indā. Andreas adhiā et sathia. Iohānes post mortē virginis marie asiā. Petro autē pontus gallacia bithinia capadocia italia et tandē roma obtigit. Iacob maior hispaniā: iudas mesopotamiā. Symon selores egypti: philippus gallias tē. accepit: et qbus aplis mor narrabim? Discipuli itaqz p. p. uincas disp̃si fundamēta ecclesie vbiqz posuerūt: faciētes et ipsi i noie magistri dei magna et pene incredibilia miracula: q̃ descendens instruxerat eos ṽtute ac p̃tate qua posset noue annūciationis rano fundari et cōfirmari.

Gloriosissima semp̃p̃ virgo maria dei genitrix intergenerata: post
 ascensione dñi ihesu: cōuersationē ad humane vite exemplū lu-
 ca in actibus ap̃loz testat̃: generaliter cum ap̃lis habuit: quibz
 repleti fuerunt gr̃a sp̃s sancti. Post missiōe dñi sp̃s sancti et ap̃loz disp̃-
 sione vt diuus hieronym⁹ refert. Gabriel arch̃g̃elus tāq̃ celestis pa-
 ranymphus cū virginē sanctā et corp̃e et mēte intactā custodiuit: atq̃ lo-
 bānes euāgelista cui cū de cruce fili⁹ cōmiserat: virgo ṽginē seruauit: of-
 ficiofissimē vsq̃ in fines vite fuit: et tāq̃ adoptiu⁹ fili⁹ administrauit. Ita
 bituo autē ei⁹ vsq̃ ad mortē p̃e nimio amore i loco illo fuit vbi oīa in q̃
 bus passus fuerat loca mouere posset: vt suis gloriare aspectibus. et in
 mōie virgo cella vbi morabatur et iohānes missas celebrauit ostēdit: quia
 (vt diuus hieronym⁹ scribit) impatiēs amor hoc inter cetera precipius
 bz vt quē desiderat: semp̃ inuenire se credat. Nec mirū si christ⁹ est ab oī-
 bus amādus: multo ardenti⁹ ab ea cui⁹ et dñs et fili⁹ erat. Multis egdē
 afflictaebat seculoribz et amoris ardoribz estuauerat post filij ad celos ascen-
 sum: dñs secū tacite cuncta reuoluerat: q̃ audierat viderat et cognouerat
 Tādes cū oī plena esset gr̃a: oīq̃ ṽrute illustrata. Anno a n̄itate filij ei⁹
 ihesu xpi q̃dragesimonono etatis ṽo fuit. 63. abdoxiuit in pace i vber
 rimeq̃ claritatis eterne gr̃am possidere meruit: quā ab eius filio christo
 ihesu plenissime accepit. Ad eius autē creq̃as deo sic volēte (vt doctores
 sancti scribūt) oēs affluere ap̃li. Et dñs ipse n̄ ihesus christus cū tota ce-
 loz curia: quātus fas est credere: eidē tor⁹ festinus occurrit: et eius gaudio
 eā in aīa et corp̃e in celum assumptis. Secūq̃ i throno collocat. Tūc
 autē post mortē filij. i. 6. annis: cūz anteā. 47. etatis haberet annos. Nul-
 li autē dubium in eius gloriōsa assumptione et coronatione oēm illā cele-
 stem n̄tū tunc exultasse ineffabili leticia: tunc iocundatā esse iustitabi-
 li charitate cū oī gratulatione iubilasse: nec mirus q̃ honor matrem⁹ ei⁹
 est. qui est natus ex ea quēz oīs celoz ordo venerat et adorat: sup̃ se ele-
 uatū cū p̃e in sede maiestatis dñi. Ad thronū igit̃ celsitudinē intergenerata
 mater et ṽgo. p̃cessit: atq̃ in regnū solio sublimata: p̃ xpm gl̃iosa reledit.

Assumptio marie dei genitricis

Coronatio Blorose vir-
 ginis Marie in celis

ā m̄di. 4233. ā. 34.

Petrus papa primus: ap̃loz princeps: natione galileus ex beib
 laide vico: iohānis filius andree ap̃li frater: primus sedet annis
 septē post ascensione dñi i ep̃iscopali sede apud antiochiā ṽrbes
 fuit aut petrus ille quē bis verbis xps allocutus est. Beatus es symon
 bariona: q̃z caro et sanguis nō reuelauit tibi: sed pater meus qui est i ce-
 lis. Et tu es petrus et sup̃ hanc petra edificabo eccl̃iam meā. Actū dā-
 bo clauēs regni celestis: p̃tēremq̃ ligāz et soluendi. Is ṽo oīm diligen-
 tissimē vbi aīas eccl̃ias satis confirmasset: cōsuetis cor opinio-
 nibus qui circūcisiones approbābāt post predicationē dispersionis de cir-
 cūcisione in ponto: galacia: cappadocia: asia: bithunia. ab herodis car-
 cere liberatus: in italiā venit et rome primā cathedrā tenere cepit secu-
 do Claudio anno. Cum ea ṽrbs totius mundi caput esset: etiā p̃ntificali
 sedi cōuenientē esse cernebat. Sed et aīe in ea annis. xxy. et mensibus se
 p̃cem. Petrus itaq̃ romā tunc venit et q̃d hanc sedē p̃ntificali dignitati
 cōuenientē cernebat. et huc p̃fectus intellexerat symonē magū samarita-
 num quendā: qui p̃stigijs suis coeozis itz deduxerat populū roma-
 num: vt deus crederet. Rome em̄ iam titulum adeptus erat inter duos
 pontes positū ac latinis lris sic scriptū symoni deo sancto. Hic dum i sa-
 maria esset tam̃p̃ se credere i christū simulauit: quod baptisimū a p̃bi-
 lippo vno ex septē diaconibz acciperet: quo q̃des postea in malā partes
 vrens: multaz heresum fundamenta iecit cū Helene impudica muliere:
 quā sceleris sociā habuit: puocare petrus miraculis morte pueri homo
 nepharus ausus est: quē eius carmina p̃mo mouere visa sunt: verū eius
 postea m̄bilominus puer iaceret: in nomē ihesu petro iubente surrexit.
 hāc obres indignatus symon videntē populo fe rogaturū ex capitolino
 monte in auentinū pollicet. Cum iam volaret rogatū petri ad celū ma-
 num tendentis aer gemitus deum: ne deludi magicis artibus tantū po-
 pulū suerit symon decedit et crux interfegit. Cuius dolore nō multo post
 ancie mortuus est: hūc symoniaci heretici originē habent: qui conuini
 sp̃s sancti emere et ṽdere p̃suerunt tē. Primus postea Petrus quadra-
 gesimale ieiunū instituit. Quas q̃s epl̃as q̃ canonicē nomianē scripsit
 Ceterū quia pluribus intentus esse non poterat: cum orationi et predica-
 tioni vacaret duos ep̃iscopos ordinauit Linum scz et Cletem: qui sacer-
 dotale ministeriū populo romano et alijs exhiberent.

Quius cognomēto caligula: fili' drusi augusti cesaris priuigii tiberij nepos qritus romanoz impator: mortuo em tiberio a castrensi loco ducto impius occupat. caligule cognomē traxit: qz manipulario habitu inter milites educabatur: siue vt alij ferūt cum eius inuentum extitit deferendi caligula: margaritis insignitas. māst i lūe auguste. pauie sue cōtubernio quā refutata preterit. p rostris laudauit. inde vicefimo etas anno accit' capreas a tiberio vno atqz eodē die togā sumpsit. Natura tñ scū atqz pbrofz imibde ppterat. cōfultat' quoz gessit. opa sub tiberio semperfectora replū augusti tbea: tuqz pōpji absoluti. inchoauit aqueductum tiburni. multas tñ vbes in suo noie edificauit: z presertim apud tbraā calipolim vrbē insignē. Statura fuit eminenti pallido colore: corpe enormi: gracilitate maria ceruic' z crurū z oculis z t'pib' cōcaus: frōte lata z torua. capillo raro ac circa vertice nullo. Vultū vero natura horridū ac terrū etiā ex industria efferebat. vultudo ei neqz corporis neqz animi p'stuit. vestitu calicianz z cetero habitu neqz patrio neqz ciuili: ac ne virili quidē vltis est. sepe depictas gēnatasqz induit' penulas: limatissima facta augebat atrocitate verborz. ideo hō oim sceleratissim' iudicat'. nil em vel domi vel foris strēnuē gessit. Avaricia oia expulauit: tāte libidinis fuit vt enā forozib' stuprū inuoluerit: tante crudelitatis ut sepius exclamasset dicat' vna pplis roman' vna ceruicē haberet. ita aut virgilij z liuij glie inuidit: vt paululū abfuerit: qn cor scripta z imagines ex oibz bibliothecis amoueret seneca arenā sine calce dicebat. Preterea agrippā regē indee facit: herodē lugdunū relegat. Postremo a suis tādē necef' impij āno tercio mēse decio cū vint' set annis. xxi. Cadauer clā i ozos lamianos alportatū: p' crematū z sepultū.

Quandē cūqz caligule patruus: quē nepos i ludibzū refuauerat: impius accipies qrit' romanoz impator ope z industria agrippe regis indeoz imperiū: vt ioseph' refert: accipe meruit. Is nat' est lugdunū eo die q' p'mū ara ibi augustio dedicata est: apuclatūsqz tiberi' claudij drusius disciplinis liberalib' ab etate p'ma nō mediocrē opam dedit qnqzesimo anno imperiū cepit. In cognoscēdo z recernēdo mira varietate animi fuit. Brutānā quā neqz an' iulij cesarē neqz post eum quisqz attingere ausus est: in reditiōnis ac cepit: orbē adeo insulas romano adiecit impio: sexto qz p'fec' erat mēse romā rediit: triumphansqz mario apparatu. Opa magna pot' qz necessaria p'fecit: tria passuū milia partim effosso mōte: partim exciso canale absolut' egerit: p' vnde cū annos triginta milib' hoim ibi sine intermissione elaborāb' portū offite extruxit: ducto tetro lenaqz bzachio ad coherentos maris fluct' vnde dixit eli: petinā cū qua diuortiu fuit ex leuib' offensio. Post messianū in messale cofobzū sui filiā i mīramoniū accepit quā cū cōperisset sup cetera flagicia c. filio nupisse: supplicio affect: tandē illecebris agrippine blādij p'p' allectus cū eā nuptias p'fecit. autoritas dignitasqz forme nō ei defuit. Mā z p. lito nec exili corpe erat: z specie canicieqz pulchra: opimis ceruicibus. ubi vtiqz tpe z loco appetitissim'. historā in adolefēcia scribere aggressus est: nec minore cura greca studia secutus est. Postremo ab agrippina bolēis vicieno illitus necef'. Excessit aut. iij. idus octobris. lxxij. etatis impij. xiiij. anno. fineratusqz est solēni principij pompa. Prefagiū mortis eius fuit exortus crinitē stelle quam cometam vocant.

Nero claudij p'ignij z agrippine ex hūeo domicio ei' viro fili' sextus romanoz impator. nat' est an nouē mēses qz tiberi' excessit cū p'p'ius cognomē domicianus sicut z p'ri. Cū claudij cesar ei filiā octauā vixorem dedit cū nerone appellauit. Inter ceteras disciplinas puericē imbutus tpe z musica. equoz studio vel papue ab ineunte etate flagrauit: petulantia: libidine avaricia: crudelitate sensim quidē p'mo z occulte velut iuuenit' errore exerceat' paulatim vō inualefcentib' vicijs ad maiora palā erupit. Epulas e medio die ad mediā noctē p'rabebat: fuitqz amiculo calligule oib' in reb' nequior z sceleratior. Itā et magnā partē senae interfecit. Tante p'terea luxurie fuit vt frigidis lauaret vnguentis. renibzqz aureis piscaret' q' attrabere fūmb' purpurgis p'suenerat. Hec oia vicia principio impij sui ita occultauit: vt bonā spem oib' p' se ferret. Statura fuit pene iuxta corpe maculoso z fendo. sufflato capillo. vultu pulchro magis qz venusto: oculis celus z hebetiorib': ceruicē obefet: vētre obiecto: gracillimis crurib': valitudine. p'spera. Incendū aut romie suo tpe a diuo scauri ad exq'ltas vsqz sex dieb' vagatū. mltas fortunas cūm cū p'sp'it' f'et: ac ois culpa p'ncipi ascriberef. Ipse: vt ait corneli' tacit': abolendo r'mozū intentus: falsos testes inb' ornauit: ei i factū a xp'ianis causarens. vnde z tot' capiti z intersecti sunt: v'xer' eoz cadauerib' p' aliquot noctes lumine cōtinuata dicunt'. Fuit tñ q' dicunt illud incendū ab eo exaratu fuisse vt troie ardens s'ltitudine cerneret. Ita scruicia qm in seneca: lūcanū: in matre agrippinā z octauā vixozē z oēs q' i p'cio apd cūes erāt vltis est. Tandē ppli romani itā z odiū in se p'itauit vt ad penas quēst' sit. Is fugies ad qritū milia: rū in suburbano liberti sui: semperis interfecit. Obijt. xxi. z secūdo etas anno impij vō quarto decimo.

Linea Imperatorum Laius Calligula

Claudius

Nero

Stephanus pibomartir natione hierosolimitanus: se septē diaconib⁹ primus ob scitaret ⁊ mox discipulū diacon⁹ ab aplis electus: signa ⁊ p̄dicia multa vt Lucas scribit in iudeoz p̄p̄lo ad corroboratiōē fidei xp̄iane facere cepit. Contra quē nōnulli iudeoz insurrexere: sed nequaquā sapie ⁊ spiritui eius disputādo resistere nequiverūt: eo q̄ intueres vultū eius: vultus angeli apparuit inter illos: quoz croces cū cōfusa esset indignati iudei ipsius extra ciuitatē eijcietes lapidibus peremerūt: vt expedit⁹ lapidibus impetere possent vestimenta sua deponerūt iuxta pedes adolescentis Sauli. Dumq; lapidaret⁹ genua posuit: ⁊ suspiciens in celū ⁊ vidēs ibi stantē p̄ lapidatib⁹ obnoxe orauit: ne morte suā illis statueret in suppliciu. Is em̄ vixit imago virtutis cū saxoz turbine quateret ⁊ saeues ille nimb⁹ ar cū tpa crepitaret a constantia mentis nūq; dimotus in futura spem tota intentione pfusus: magnū patiēte documētū postens allatur⁹. Oratiōe itādē cōpleta morbo dormiuit in pace. Lapidatusq; fuit eodē anno q̄ xp̄s crucifixus in mēse augusti. Corpus eius venerabile in ventū fuit a bro Luciano p̄sbitero t̄pib⁹ Honorij āno dñi. cccc. vij. In cuius reptione augustinus refert sex mortuos suscitatos ⁊ lxx. boies a varijs egritudinibus liberatos. Postea trāsitu constātiūopolim: ⁊ inde romā ⁊ digniori loco conditū.

Dilectissimus autē secūdis diaconus cesariā veniens postq; samarie predicabat: ⁊ multis signis ⁊ virtutibus inclitus fuit. Tres filias p̄bente spū plenas habuit. Obijt t̄p̄e iheronis ⁊ ab oib⁹ sanctus habitus. Tres q̄s filie in exsepulchro tumulatae sunt. ¶ Procorus tertius diaconoz ap̄d antiochiā t̄p̄e eccliam nup ab aplis exaratus fide ⁊ industria auxit: vbi martirio coronatus fuit. ¶ Nicanoz q̄s q̄rtus diaconus cū hierosolymis grā fidei ⁊ virtute vsq; ad t̄p̄a Celsasiani admirāds fuisse ibi martirio p̄ dño suscept. ¶ Ty mon q̄rtus diacon⁹ primū ad b̄roani recedit. deinde verbū dñi disseminās corinthū puenit: vbi a iudeis ⁊ grec p̄mo flāmis inuictus: s̄ nūc lesus: deū cruci affixus martirij coronā accepit. ¶ Parmenas sextus diaconus predicatoris officij plena fide cōsumauit ⁊ tandē Traiani t̄pib⁹ martirij gl̄ias adeptus est.

Nicolaus vō aduena septimus diaconus in fide nō permāsit: ⁊ nicolaitarū heresis ab eo incitū sūpsit. Conuersio ⁊ vita pauli apli

Dilectus ihu xp̄i dignissim⁹ apls electionis vas ex tribu beniamin fuit: ex oppido iudee q̄ giscathai noīat q̄ cū a romāis captus a puero fuisse cū parētib⁹ suis tharsus alieci vrbem (vbi ei⁹ pater ciuitate romana donat⁹ est) cōmigravit. Mos siquidē tūc romanorū fuit cū monarchiā totius mūdi cōquireret: vt gentes q̄ cū pace ⁊ coronis romāis occurrerāt: romane cū militibus potenter eozq; frēs dicerent. ¶ cū autē romani alieci cū exercitu perissent: pauli pater cū nobilitatib⁹ tharsensib⁹ romanis cū pace occurrerāt. Eā ob rē cōsulare vestē p̄meruit: ⁊ inter ciues romānos annueratus fuit. p̄ter qd ⁊ paulus hic apls ciuis roman⁹ habitus est. ¶ cū autē xp̄i religio p̄ vniuersas exercecere cepisset iudei: adhuc adolescentulus a pōntificib⁹ tēplī cpl̄as accipies: eos q̄ xp̄m verū esse deū p̄fiterent p̄seq; decernerūt: vñ cū Stephani pibomartiris neci interfuisse: ⁊ mox lapidatū cū vestimentis fuaret: itaq; manibus oim lapidaret⁹ Stephan⁹ inclinatus: p̄ eo orauit ⁊ paulū e terra erexit: qz paulo post dñi damascū pgeret (vt lucas testat⁹) spū diuino tactus ad fidē xp̄i venire cōpulsus: vas electionis vocari p̄meruit. Et id eō euent anno q̄ ⁊ rōs passus est. Statim vocat⁹ xp̄i euāgelij eide reuelatū est. Ob diuinaq; studiū hierosolimā missus gama ieli viro doctissimo eruditionis cā cōmendatus. Post autē eius ouerfationē vna cū barnaba ap̄lo multis vrbibus pagratis hierosolimā rediit cū petro iohāne ⁊ iacobo xp̄i euāgelij cōtulit: q̄ audito gentiū apls ab eisdem declaratus est. In hispaniā predicādi grā nauigauit: in narbona multos cōuertit. Reuersus sc̄do hierosolimā sc̄do imp̄e iheronis anno: a sc̄to iudee p̄curatore victus romā (vt ciuis roman⁹) mittit⁹: vbi biē nio ⁊ libera custodia manēs: cū iudeis q̄rtidie disputabat: tandē a nerone dimissus multa p̄dicauit ⁊ sc̄psit.

Lapidatio sancti Stephani

Sanctus marcus euangelista

facturus. Eius imagine in vexillis vetulerunt. Ipsum q̄s euangelij codicem ex aq̄ilegia delatus cum alijs preciosissimis donarijs in eodem templo recondiderunt.

Cornelius nobilem ante omnes auct̄ vnum in toto orbe nec visum magnope consilubus. Allatq̄ esse in vrbem claudij principis censura. anno vrbis. dcc. et in comicio. ppositum: quod actis testatus est hec auct̄ in arabia prius visa narra tur aq̄ile magnitudine: auri fulgore circa colla: cetera purpureus: ceruleas roseis caudam pennis distinguētibz: cristis faciem: caputq̄ plumco apice honestare. Auct̄: manilius senator est nequine extansse qui vident vespentem. viuere annis sexcentis sexaginta. Senescentē castia turisq̄ surculis construere vidum replere odoribus: et super emori. Ex ossibus deinde ac medullis nasci primo ceu vermi culum: inde fieri pullum. Quibus alitis vita magni cōuersionem anni fieri prodit idem manilius.

Senix auit vnica

Jacobus maior apostolus

Jacob⁹ maior apls dñi: sebedeig ex maria salome fili⁹: ac diui iohānis euāgeliste frater dictus maior cū pri⁹ altero vocat⁹ ad aplam: et p martyrū ad regnū celoz fuit. quē dñs vna cū codē iohāne vocauerat diu cens. Venite post me faciā vos fieri piscatores hoim. quicq̄ relictis rebus secuti fuerūt ei. post aduentū sp̄i ritussanti bispaniā accessit ad predicandū. postq̄ vniuersam pdicādo pagraisset bispaniā: in qua nouē tātus cōquisierat discipulos: cū videret gentē illā agrestem i iudeā reuersus. Ab herode agrippe regis fraire qui in iŕlm fr̄is vices gerebat: obtruncatione capitis martyrj palmā adeptus est. Ut dicit die qua et xps incarnatus vel passus est anno vno integro reuoluto. Eū vō duce⁹ ref⁹ ad locū passionis p Josiā scribā: et in via paralitici sanasser: iohāes credidit: pri⁹ baptiz⁹ capite priu⁹: cū iacobo fuit. Et aut sacratissimū corp⁹ discipul⁹ ei⁹ nocte rapiētes ex iŕlm ad bispaniā trāstulerūt. et cōpostellā ciuitatē gallicae intrātes i vltimis finib⁹ bispaniarū cōdidē. Ibiq̄ celeberrima genitū illi⁹ et pegrinarū natio nū veneratione excolit. Stupēda effecit q̄s vno uoio sit delū infusa mentib⁹ in visitādo limina ei⁹ et ecclia fir⁹ manit: in eo voto nullus preter aplicā sedē dispētare liceat. et qd minus ceteris aplis illi⁹ vita collati fuit ho noris et glorie: ppter beatitatē vite ei⁹: hoc quasi diuina munificētia post mortē suppleuerit.

Prima psecutio xpianoz tercio decimo imperij neronis anno cepta fuit. Is i xpianos p̄m exercere cepit. in q̄ pter petrū et paulū aplos vt illico periret etia infra scripti singulares viri rome et alibi glorio martirio coronati sunt. quoz de nūero q̄draginta septe fuere a bro petro aplo baptizati: q̄ cū eodes aplo i custodia cōtinent: tandē sub deuotissima fidei p̄fessione ibidē neroniano gladio. 2. yd⁹ marcij p̄sumpti. sūt.

Berta etas mūdi

Jacobus iustus minor apostolus

Petrus vir sanctissim⁹ cū tñ sibi nois apud oēs compauctur et plurimū colectet: hāc ob rez indignat⁹. Mero moro ei q̄rere cepit: vtr petri monēt⁹ amicus ad tēdināc iā pncipis via appia ab vrbe distēdes ad primū lapide p̄p̄ sit obuia. quē adōs rogat dñs quo venis: tu xpi. Romā iterū crucifigi. erat facili eo loco vr̄ba hic sunt habita ideo ad vrbe redit: demētē ep̄m p̄secrat. nō multo post vna cum paulo iussu neronis necat vltimo ei anno: diuersis tñ cruciabit⁹. Pet⁹ em cruci affig⁹ capite in terrā vr̄ba: eleuatur⁹ in sublimē p̄dit⁹ ita ei voluit. Sepult⁹ est i vaticano nō lōge a via triumphali: via aurelia fec⁹. tos neronis. Sed ita annis viginquē. P⁹ paulus v̄o codē die cruci multat⁹: funera v̄a hostien si anno post mortē xpi trigisimoq̄mo. Cū aut separant abimicē mōt⁹ paul⁹ par tecū fundamētū ecclia rū t̄ p̄fior oīm agnor xpi. Petrus n̄ dicit. Glade in pace p̄dicato: bonorū mediator t̄ dur salus iustorū. Arcellus t̄ Apuleius frēs discipuli cōdierēs aromatiz⁹ sepelietur. Hodie capto ap̄oz petri t̄ pauli auro argenteo ac genūis crocinā in ecclia laurentis sancti iohānis reposita pp̄lo ostendunt.

Crucifixo Petri apostoli

Decapitatio Pauli

Seneca

ut subipsi mories deligeret: q cognita impatoris voluntate: perijt ut in tepenti aqua poneret: ⁊ ibides omnes vene eidem aperirent donec spm exalaret: suane genus mortis arbitratu mori inactione venarum: ⁊ ita vita finiuit. Hic naq̃ doctissimus vir multa diuinaz ⁊ humanaz scripturaz edidit do cumenta.

Lucanus annuus predicti spece nepos: orator ⁊ poeta historicus celeberrimus q̃ patrio iunior: ob ingenij m magnitudine par illi habijt: est: hic naq̃ seneca ex mela eius iunior fratre nepos fuit: q̃ pmo rome sb cornutu fluauit: vbi optime edoctus codisapulos sibi grantissimos: p̃sius ⁊ bassum (q̃s mirummoduz dilexit) habuit: hic ob eius ingenij a Nerone in curia vocatus diu grantissim⁹ ei fuit. Inde q̃stoz dictus etiā auguratus sacerdotij affectus est. Tandez de cōiuratione p̃somanie accusatus accepto moztis arbitrio venas p̃cedē fecit: q̃bus explet statū e vita discessit p̃dicē kal. marij. cuius corpus sepultū fuit in bonis suis.

Lucanus

Perſius

Perſius flaccus aulius: patre flacco: matre fuluita: volaterana ethurie vrbe: ut eusebio ipse celsi⁹ bit lune poti⁹ nat⁹ est: mediocri aut statuta insigni forma p̃bans moribus: ingenio ⁊ doctrina p̃estitū fuit.

philippus apostolus

Philippus dñi nr̃i ihu xpi ex duodenario collegio ap̃lus vocatus: ut cū seq̃ret. Is adduxit fr̃em suū nathanaelē doctozē legis: in q̃ volus nō erat: ad euz q̃ ad aplatus nō fuit vocat⁹: ne p̃uersio hoim ad fidē humane peritūe attribueret. hic apls cū p. xx. annos p̃ vnuer sam scythrā p̃dicasset. Illaq̃ pene totū ad xpi fides p̃uer tisset. hieropolis asie vrbes veniens hebreonitaz heresim q̃ xpm fantastica carnes sumpsisse p̃dicabat⁹ erant: de mu a paganis tenens ad molādus stanc marj adduct⁹ sub base stanc oraco egrediens filij p̃ntific q̃ tenez i sacrificio mstrabat ⁊ duos tribunos q̃z misit aplm cert nebāt occidit: ⁊ plurios lāquidos reddidit: p̃ccaboz m̃i apli disparuit ⁊ istos sanctati restituit. Quā obzē iside les euz tenentes anno etas fuit septuagessimooctauo cru ci quā p̃dicabat ad instar m̃gri sui affixerunt: ⁊ martires ch̃risti fecerūt. Iste duas filias ṽgines post se dereliquit q̃ ambe euz p̃re sepulite sunt vna a dextris alia a sinistris. **B**eypus: hic datus fuit i sociū paulo ab aplis ad p̃dicādus genib⁹. Is i italia veniens ex p̃cepto petri oēs logobardiā p̃dicādō ⁊ docendo circuit: ⁊ se suosq̃z discipulos c̃salpinā galliā ad xpi fides p̃uertit. ⁊ ap̃d me diolanū p̃m⁹ carbedr ales locū tenuit relicto ibi ep̃o ap̃m regressus euz euāgelio mathei p̃les sanas ap̃d salaminā paulo añ petri martiriū ⁊ ipse ibide martirio coronat⁹ ē

Berta etas mundi

(Anno mundi. 5275.)

(Anno christi. lxxvij.)

Linus ab ultimo anno neronis bñ Petro succedens vsq; ad vespasianu ipa puenit. a cōsulari saturnum ⁊ sapionis vsq; ad capitonē ⁊ ruffum cōsules. Sunt q̄ hūc locū clemētē ascribāt ⁊ linū ⁊ denū pretermittant: quos nō solū hystoria: verū etiā hieronymi auctoritas reprobēdit. Quare inq̄ post petrū romē ep̄us clemēs fuit. siquidē linus scādus. Cletus terc⁹ sunt ba bñ. Tamen si lannoz pleriq; post petrū statim clementē numerent. quem certe cōstat: tane etiā modestū fuit: coegisse linū ac cletum ante se munus pōficat⁹ obire: ne posteris hec principat⁹ ambitio p̄uiciosi exempli haberet. licet cides petrū q̄si ex testamēto successoris locū tradiderit. fuit autē linus ex natiuitate iudeus patre herculaneo vir certe morib⁹ ⁊ sanctitate p̄clarus. Is ex manda to petrī p̄stuit: neq; mulier nisi velato capite templū ingrederet. ⁊ ex sacris or dibus bis in vrbē habitis p̄byteros recē ⁊ octo. Ep̄iscopos vñdē creat. Scripsit res gestas petrī: marie vo cōtēnōne cū symone mago. qui cū te monēs effugaret: mortuosq; ad vitā reducere. a saturnino cōsule cui⁹ filiā a te monib⁹ liberauerat capitali supplicio afficē. ac vñdecimo kal. octobris in va ticano iuxta petrī corp⁹ sepelit. cū sedisset in pōficatu annos vñdecim mēses treas dies duodecim. Linus corpus auiunt gregoriū ep̄iscopū ostiensē in ostiā trāstulisse: ⁊ in diui laurentij templo honorifice collocasse.

(Anno mundi. 5284.)

(Anno christi. lxxvij.)

Cletus papa natione roman⁹ ⁊ de regione vicopamicij patre emiliano adboz tante clemētē pōficatus mun⁹ mutus suscepit. licet doctrina moribus ⁊ dignitate plurimū apud suos valeret. vir q̄s optim⁹ atq; sanctissim⁹ qui nihil p̄ remissit. qd ad augendā ecclē iam dei p̄tineret. Quā cū optimē p̄ tpe cōstituisset. redactis in ordinē ex mādīs petrī vñginti quinq; p̄bīs sub domiciano cesare martino coronat⁹ ac sepelit apud bñ petrī corp⁹ in vaticano quinto kal. abaij. Et primus: vt auiunt: lris aplīcis salutē ⁊ aplīcā benedictionē scripsit. fuit autē t̄pib⁹ vespasian⁹ ⁊ nti a cōsulari vespasian⁹ septimo ⁊ domiciani quinto vsq; ad domicianū ⁊ ruffum cōsules vt Damafus scribit. Sedit annis. xj. mēse vno diebus. xj. Sedes autē hui⁹ morte diebus. xx. vacat.

Linea sumoruz
pontificum
Linus

Cletus

Bartholomeus apostolus

Bartholome⁹ apls vñ⁹ ex senatorib⁹ celi. is post ad aduentū sp̄s sancti postq; in lycaonia ⁊ india xpī euāgelij p̄dicasset. in albanā maioris armenie vrbē venies cōstatim tēplū vbi deus ascaroth colebat⁹ ingre dit. effecit vt demon nullū cultorib⁹ suis ⁊ resposus p̄be ret: p̄gentes ad vicinā ciuitatē: ab ydolo misim habue runt ob ingressum bartholomei cor deus cathenis liga tū vt loq̄ nō valeret. ⁊ vt eū oñderet ait. capilli ei⁹ nigri ⁊ crispī. caro cādida. oculi grādes. nares eq̄les ⁊ directe barba pluxa. hñscq; paucos canos capillos. statura eq̄lis collobio albo clauato purpura vestit. Induit pallio al bo qd p̄ singulos angulos gēnas h̄s purpureas cencies flexis genib⁹ p̄ diē orat rē. Ibi euāgelij p̄dicās pole miū ipsi⁹ vrbis regē ac reginā cū duodeci ciuitatib⁹ ad xpī cōuertit. ⁊ demonē deformē oñdit: p̄ter qd pōfī ces tēpli indignati. ipsū ab astago fratre polemij sibi i sensissimō p̄mo cedi. deinde excoziari. ⁊ capite obrūca ri fecere qd ad celeste gaudiū trāsp̄hū pegit. aui⁹ corp⁹ a fi delib⁹ ibidē cū oī veneratōe tumulatu: postea ad lippa rim delatū. iudē beneuentū ⁊ vt aliq̄ sentit⁹ demū romā trāstātū: fuit autē nobilissim⁹ ortus parentib⁹: qui hieroso lymā veniens audita xpī: diu nitate ac crebris eius miracu lis eidem adhefit.

Appollinaris

Petro ordinat⁹ rauēnas missus: lenis verber⁹ flagellis sepe steris ⁊ sentie corp⁹ ab impijs horred⁹ cruciatib⁹ laniat. ne autē fideles de suis verationib⁹ rep̄dicaret signa aplīca p̄fear. puellā mortuā suscitauit. cecis visus reddidit. muto loq̄lā. le p̄bos mudat. atq; porcētiū simulacbrū vna cū tēplo i terrā deiecit. Tādē apd eādē vrbē inter succedetū a tormēta gl̄iosus p̄sumauit martiriū decimo scs kal. augusti.

Alba vir antiq nobilitatis: cū pgentes cesariū in nerone defecit: qd eui
adrisimo signo apparuit. Augusti em̄ scptm̄ e manib⁹ creatus est: ne
romi succedit nullo gradu ptinges cesariū domū. In hiberniā impator a
milind⁹ creatus vbi neronis morte cōperit: romā pfectum venit septim⁹ roma
noz impator. Qui a principio liberalib⁹ disciplinis ⁊ iuri opas dedit ⁊ vita pa
nata insignis fuit: militanb⁹ ac domesticis in reb⁹. Sepe in pñl. sepe pconsul
frequentē dux fuit grauissimis bellis. Statua iusta fuit. capite caluo. oculis ce
ruleis. adunco naso. manib⁹ pedibusq; articulati morbo distorsissimis vñ neq;
calcei ppeti. neq; libellos euoluē aut tenere oīno valeret. excreuerat in detento
re latere ei⁹ gibb⁹. E ibi plurimū tpe etiā hiberno añ lucē capere pfueuerat: libi
datis pñus. verū cū oēs auaricia ac segnitia offenderet. Infidijs otionis rolie
ad lacū curcij cū pīone nobilissimo adolescēte quē in filiū per adoptionē suscep
erat iugular⁹ est. Perijt aut̄ tercio ⁊ septuagesimo etatis anno impj mēse septi
mo. qui marci fabij quintilianū insignē oratorē ex hispania romā duxit.

Tho octau⁹ romanorū impator patre equite matre humili: a materno m̄
quā paternō nobilitate: a prima adolescētia pdig⁹ ac pcar: per gr̄as lūie
augustē in cui⁹ domo creuerat: senator fact⁹. qppe q; neronis impator a
fuerat: ⁊ oīm cōsiliorū particeps: inter tumult⁹ cedensq; inuasit imperiū. Eū aut̄ ci
uile bellū cōtra vitellū in germaniā impatorē creatū molit⁹: trib⁹ leuib⁹ pre
lijs superorū fuisse. vno ad alpes. alio apud placentiā. tercio ad castorē. quarto
apud bebiacū superat. vnde rez desperatione subimit manū iniecit. Eū vno se
icu infra leuā papillā traiecit. Inrēntibusq; ad primū genitū. modo celans
modo detegens plagam exanimat⁹ est. ⁊ apud volateranā et̄burie vrbem fune
ratus vñ preceperat. xxx. ⁊ octauo etas anno. ⁊ nonagesimo ⁊ qñto imperij die
fuisse aut̄ tradit⁹ statuire modice ⁊ male pedat⁹: caluūq; mūdici arū vñ pene nu
liebrū: quē alij predicat virū fortissimū ac rei bellice viciū impatorē.

Linea impe
rator
Galba

Ortho

Vitellius

Vitellius nonus romanorū impator familia magis honorata quā nobili
ta. sequēti etate oib⁹ pbris cōtaminatus. caio per augurandi: claudio per alce
studij: sed aliquāto neroni acceptior. triū itaq; principū indulgentia honorib⁹
amplissimis auctus. pconsulati affricē. ⁊ curā operū publicorū administrauit. a
galba deinde in inferiorē germaniā missus est. Castra vñ ingressus nihil cuiq;
poscēti negauit ideo in veste domestica impator est pslutatus. ac imperio po
nitus in oem nequitia seuiticā ⁊ ingluuiē plapsus est. Nam tamē voracitatē fuit
vñ sepi⁹ in die comederet: ⁊ vna cena suo iussu duo milia piscū: ⁊ septem milia
auū apposita sunt. serunt em̄ cū fuisse rubicūdissime faciei ⁊ obesi ventris verū
vbi cōperit vespasianū apud iudeā palestine ab exercitu impatorē creatū eus
legionib⁹ aduertare. primū deponere imperiū cōstituit: postea a quibusdā aiar⁹
sumptis armis sabīnū vespasianū frēm cū flauianis in capitolij cōpulit: quo q;
dem succensio oēs cōderant fuit. Supremēte vespasiano ⁊ cella pallatij per viā
sacra semī nudus ad scalas deduct⁹ vbi exaruitatus in tyberim pīat. Perijt
cum fratre ⁊ filio anno vite⁹ vij. quinquagesimo.

Vespasianus flauius decimus ro. impator. cū rebellione ac cede triū princ
pum incertū ac vagum imperiū fuit. tandē gens flauia firmāuit. Vespasia
nus aut̄ natus est in sannis vltra reatū vico modico: quinquēno anteqū augu
stus excederet. vrozē duxit flauā domiciā ex hac liberos tulit iun⁹ ⁊ domicia
nū ⁊ domiciā. hic ante demandatū sibi imperiū a claudio missus in germaniā
⁊ britanniā triaces cum hoste confluit. Deinde biennio ante neronis mortē ad
capiendū iudeā ab ipso nerone missus. multa ibi strēmē pfectus est: vbi vrbem deformat
bus audita principis morte ab exercitu impator appellatus est. qui bellū ito
silio cōmendās romā per alexandriā pfectus est: vbi vrbem deformat
⁊ legibus ac structuris ornauit: fuit enim vir demētissim⁹ ac munificentissim⁹
qui principatū suscepto rempublicā ferme collapsā optime restituit. Templū
paciū perfect. amphitheatrū (cuius pars adhuc in vbe extat) inchoauit. Sta
tua vñ quadrata cōpactis firmisq; membris. vultu veluri nitens. offensarus
mimice memor. colligendū m̄ pecuniarū numū studiosus: licet ex alieno non
perpet. eis deniq; ad munificentia vsus: expleuit enim censum senatorū: consu
lres inopes sustentauit. Qui tandem postq; multas deduxisset colonias. p flū
uio ventris vsq; ad defectionem soluto impatorē ait stantem mori oportere.
Quūq; consurgit inter manus subleuantium extinctus est annus gerens etas
tis. 69. cum imperasset annis. x.

Vespasianus

Andreas apostolus

Quintilianus rhetor ac pbs celeberrim⁹ natione hispanus bisidem temporibus cum in pto magno esset: a galba p'dicto cesare romani p'ductus: ibide scholam tenens clarissimus habitus est. Vir certe eruditissimus atq; gratus: qui inter cetera de institutione oratoria octo libros composuit: atq; causaru librum p' utilem edidit. Ex quibus hanc celeberrim⁹ memoria digna habemus sententiam vna liberoz mfozum mores nō ipsi p'deremus. Infantiā enī statim delicijs solimus. Adolles quippe educatio quā indulgentiā vocant. nervos omnes mētis et corporis frangit. Iuuis autē celeberrimi viri de institutione oratoria liber cum annis ferme sexcentis dep'ditus stasset. Postea a poggio florentino viro cruditisimo circa annum domini. 1414. in Constantiensī concilio in quodam monast'rio integer repertus. Atq; ita eius ope transcriptus et emendatus in italicam delatus est.

Thomas apostolus.

Andreas symonis petri frater: et in passione crucifixer: postea secut⁹ est ihm que iohānes oñdit dicens. Ecce agn⁹ dei. Post aduentu spū sancti in achaiā: grece p'nuiciā pfectus est. adhuc vespasiano imperatē: cū scithis euāgelij p'dicasset et in achata plures ad fidem cōuerteret. et p'cipue maximilla egee. p'fōsilis p' uinice vxorē apud parras achaiē ciuitatē ab egea comphēsus: post longā disputatiōne de xpō in carcerē trahidit. deinde a viginti satellitib⁹ grauissime cedidit. et ad vltimū in cruce fūmib⁹ appendit vt longiore cruciatus sufferret. et cū popul⁹ seditionē mouit contra p'side obmte rogauit: ne impediret martiriū eū. Tū magister eorum in sua passione patiētiā exhibuit. Vidēs crucem eā salutari. Salus crux sancta: q̄ in corpore xpī dedicata est: et ex mēbris ei⁹ tāq; margaritis ornata. In cruce autē biduo viuens apparens demū circa eū splendorē vltimo nouēbris die martiriū cōsumauit. Maximilla vō ipsi⁹ egee vxor cōfessum apli corp⁹ rapies optimo loco cū aromantib⁹ sp'celunt. Cuius sane corpus vicesimo constantij cesaris anno cō ossib⁹ beati luce euāgeliste ex eadē ciuitate in cōstantinopolim trāslatū est: et quidā ferunt qd nūc requiescit in ciuitate malitiana verū eius caput postea papa pius ei⁹ nonimis secūdus e peloponesso romā auctū in beati petri templo maxima cum veneratione collocauit.

Quintilianus

Thomas apls qui didim⁹ dicit⁹ vel gemin⁹: vn⁹ ex duodecim aplis fuit. Is dubitans de resurrectione xpī mag⁹ s nobis p'suit (vt Gregorius ait) q̄ magdalenē credulitas: testis factus. non solum p' audirum et visum: sed etias p' tactū. Hic cū xpī euāgelij parib⁹ medis et persis: bircanis ac b'zagmanis p'dicasset. etias in indiā supiorem et inferiorem. p'fiscens multos cōuertit. Et migdomā caritij cognati regis vxorē baptizans xpō consecrauit. Ibidem quoq; multas adhiberētates ecclesias fundauit. Undeq; vt c'nsolomus ait ad regionem magoz qui ad xpī venerāt adorandū deueniens: eos baptizauit: et in adiutorij fidei xpiane socios suscepit. Tandem ab infidelibus in fornacem ardente p'ortecus: illeclus tñ in eo mansit. Deinde ductus ad idolum solis vt adoraret: aplus genub⁹ flectis ait. Adoro dñm meū ihm xpī: p'apioq; tibi qui ibi latitas vt simulacrū cōtinuas: Quo facto indignati pontifices templi ab eis lanceis p'foratus martiriū coronā p'meruit. Cuius corpus h'aud multo post ad edissam ciuitatē trāslatum est. Quod autē thomas in transitu virginis marie nō afuerit et postea veniens de eius corporis et aie assumptio ne dubitauerit. Et ideo virgo gloriofa ei apprensū angulum suum debent in testimonij huius: apocryphum est. Licet credibile sit angulū eius haberi i terris quod prati populo ostendit.

Simon apostolus

Et vbi in timore dei pfecta esse cepit: sanitarū remedia a patre recepit. Et ap̃pe cū flaccus comes inuitā cōiugio sibi sociari velleret: tridui inducias postulat: q̃ in tpe ieiunij et orōmbus vacas tercio die statim vt xpi dñi nři sacm a se to nico mede p̃sbytero accepit emisit spm. Quāobrem flaccus vidēs se fore delusum cue stigio feliciā eius sociā et nico mede p̃sbyter varijs tormētis vitā finire coegit. Corpus eius rome sepultū fuit. Eius diei celebritas vltima dñaj obseruaf.

Lazarus marie et marie magdalene soror germanus et massiliēsis c̃ps. quē dñs noster ih̃s x̃ps a morte suscitauerat: et ipse tercio decimo imperij claudij anno: secunda morte migravit ad dñm. Cuius etiā soror martha nō lōge post p̃ annū eū in quo toto febricitauit: sibi reuelato a dño in pace quiescit: quā

Matthias apostolus

beat' frōm' sepulture tradidit. in q̃ru venerabilē mēoriā nō lōge a bethania postea exstructa fuit ecclesia. vbi (vt diu' ait hieronim') e vicino dom' cor' cōseruabaf. Marcella vō ei' pedissequa p̃scripsisse vitā ei' dñi: q̃ postea i selanoniā pergens: et p̃les ad fidē conuertens: p' decē ānos a dormitiōe marthe i dño q̃euit hui' ap̃pe scilicet viri lazari et soror' reliq̃ ap̃d vrbē massiliā p̃cipuo venerant obsequio. ei' festiuitas. i. 6. kal. ianuarij celebrat.

Matthias ap̃ls nanōe bethlamites ex tribu iuda p̃genitus. q̃ post ascēsiōē dñi ab ap̃lis forte i cor' mīero fuit elect'. sicut lucas in actib' ap̃lor p̃testat' est. et post aduentū sp̃s sancti iudeā i forte accepit p̃dicationē et miraculis misistebat. Nam: et certi ex historia ei' q̃ treueris eē debet. q̃ matthias i lege dñi erat doctissimus: corpe mūdus: aio prudēs: i p̃silo pudus: i sermone ex pedit' iudei ei aduersātes: eū de blasphemā accusabāt iō duos statuerūt q̃ cū lapidib' oppeterēt: a q̃dā aut' inf' hec tormēta securi p̃cutit: extēsis manib' sp̃m deo reddidit. Et cor' inde romā: ceteri paduā: reliq̃ treueris trāslatū ferūt. Eius aut' natalē. vi. kal. marcij celebrat. Licet de tpe ei' martyrij varie referant' sinic. Certū tamē est eū in locū inde scaniothis subfūturus ab ap̃lis fuisse cum diuina fors sup eum cecidit.

Petronella

Lazarus

Lucas euāgelista

tera sue doctrine opa: volumē de medicinis optimū a se cōpositū neromī trāsmisit, in quo nō solū herbarū medicinaliū: sed et lapidū spēs noīa et colores: ac q̄bus in regio nibus valeāt repin scriptis, de quo etiā plim⁹ meminit. ¶ Vectus q̄s valēs alter me/ dicus grecus messalic adulterio nobilitatus: multū nactus potētā romē i medicinis nouā sectā instituit: et se tam veteribus q̄ nouissimis effrenata temeritate preposuit. Ip̄ocrate supplantauit. ipsum tñ Galenus ignoratissimū fuisse ostendit.

Maria magdalena

102 milio lumine circūdata sup̄ta eucharistia cū lacrimis sp̄m deo reddidit vñdeciō kal. augusti.

Lucas euāgelista xp̄iq; discipulus natiōe syrus et antiochia arte medicus et greca fmonis nō ignar⁹: sectator pauli apli: et ois eius pegrinationis comes induidū: sine vllō crimine fuit: hic cū duo intellexisset esse euāgelia p matthei quidē in iudea: et marci in italia. et ipse instigāte spūfante in achate prius, put a paulo dī dicerat suū p̄scriptis euāgelii: et q̄ paulus. ip̄sum inq̄t illo frēm cur⁹ laus ē i euāgelio p oēs ecclias. Et ad collocē. Salutat vos lu cas medicus charissim⁹ meus. Sui tñ euāgelii nō inō ab aplo pau lo didicerat: s̄ etiā a ceteris aplis vñ narrat. sicut tradidit nobis q̄ ab inico ipsi viderūt: et ministri fuerūt fmonis: ferūt etiā cū a b̄a dei genitrice maria (cuius familiaritate vñs fuerat) edocui fuisse. Hic etiā cū picture artis edocui cēt: ppter puerfationē quā iugiter cū b̄a virgine habuerat (vt scribit Damascen⁹) et⁹ imaginē pluries depinxit. Et q̄bus nōcrome due pbibent⁹: quarū vna apud sanctam marā de pplo mariaveneratiōe custodit. Et p̄scriptis et actus aploz put ipse viderat. Cūq; quoz et. lxx. annis sine vxore p̄māssisset in bi thunia. i 8. die octob. die obiit. Cui⁹ ossa vigesimo p̄stāz anno p̄stā tinopolim trāslata fuerūt. nūc padue i basilica scē iustine quiescūt.

Et rhetor tēp̄tate hac floruit. Qui inf ce lar arabū rex insignis pbs et medicus

Maria magdalena insignitima x̄i i bz historia) cū cēt cūctis pulchris tudine plara: ex marthe forozis lasarq; germani fñia i magdalū castellū marito tradita fuit. Hs p̄stūm voluptatū fallā cia vanaq; leticia seducta: hierosolimam petijt: magnalq; opes p̄monij inter se diuidētes: marthe berbaniā castellū ppe hierosolimā et castrū magdalū a q̄ nomē forma p̄guit. Lasaro autē milite vacāt ps nō modica hierosolimoz. hec d̄ppe gener⁹ sui imemor peccatū eualit. verū dño ihu p̄dicāte culpas suas punire ce/ pit et ad eū i domo syniōis leprosi quā tē venit: ad pedesq; ei⁹ retro accessit: vbi vberti lacrimas effūdēs pedes lauare cepit: et capillis capis sui tergēs exosauit labas: vngētioz p̄ciōsissio vngēbat (vt sacra bz historia) dñs ad illā inquit ¶ mulier remittunt tibi pctā tua vade i pa ce. deinde xpo q̄ad vixit ardētū fume ad/ besit. Cui⁹ q̄s dilectiōe lasarū frēm qua dñduanum a mortuis suscitauit. Opti⁹ māq; p̄tē eo testēte elegit post dñi ascē/ sione diuino nutu missū venit: deiq; diuine cōtēplatiōi audax asprumā bere/ mū petijt in loco diuinit⁹ p̄pato: trīgita annoz spacio hoib⁹ incognita māsē vbi nec aqz flucta: nec arborz folia et q̄libz die septē hois canonici ab angel⁹ i ethe ra eleuabāt et celestib⁹ agminib⁹ gl̄iosos pcent⁹ corpālīb⁹ etiā aurib⁹ reficiēbas. vii dieb⁹ singulis bis fauissimē sara ta p̄mijis p coscō angelos ad p̄mū locū ide reuocata alimēs corpālīb⁹ nullaren⁹ idigebat. n̄dē reuelata p b̄ cūmā mari/ mino epō q̄ eā dñica die in auroa cū re corpe migratura cēt expectant q̄ appēs duob⁹ cubit⁹ a terra eleuata i medio age

Bexta etas mundi

(Anno mundi. 5294.)

(Anno christi. 94.)

Clemens patria romanus de regione celi motus. patre faustino domiciani tpsib' fuit. post cleri pontifice sedit annis. 9. dieb'. i. o. qrtus igit erat rome episcopus post petrus. tamen si pleriqz latinor secundu putauerit. vt ex epla ad beati iacobu hierosolimitanu epim missa constat. Petri hic oim modetissim' Anu' t' cleri sponte sibi in tanto labore pretulit. Qui cu doctrina t religione ac pietate insignis habere eplas ecclesie noie edidit. Deinde ecclesiam prefecto traiani institutis t morib' confirmauit. constituit ne quis vnqz eps absente diacono ce lebraz presumeret. Ceteru ite laicos ne que clericor accusare presumeret. t re/gionis septe notarijs diuisit qui diligenter res gestas martyru scriberet. Clemens aut pietate religione doctrina multos ad fide xpi quotidie traducebat. Quodobrem. p. tarquim' sacrorz princeps cu Damertino vrbis prefecto traiani in christianos conatit cui' imperio in insula clemens deportat: vbi ad duo milia christianoz ad secada marmora damianoz inuenit. Dum ibi aque penuria laboraret qua sexto militari repetebat clemens populi necessitate comotus colle band loge positi pcedes agni vidit: sub cui' dextro pede fons diuinit' abundante aqua scaturiebat: q dde t recreati oes sunt: t mlti ad fide conuersi vñ mox traian' satellites quosda misit q alligata collo ei' anchora cu decimo kal. decedebz in mare. piecerit. cui' sacrasissimu corp' no multo post ad lit' delatit est atqz eo loci sepultu vñ fons emanauit: ei' in morte dies. xxij. sedes vacat:

(Anno mundi. 5303.)

(Anno christi. 104.)

Anacleus natione grecus patria athemensis antiocho patre nar' Clem' t in pontificio succedit. Nunc traiani tpsib' huc Eusebi' pretermittes dicit ipsum esse cleri. Damasus tñ in cronica sua cleri ab anacleto patria t genere motus differre ostendit. Na cler' natione roman' sub domiciano. Anacle' t'o athemensis sb traiano mouit. Huc aut t meoria petri coposuit. t seorsus a ple be loca vbi martyres sepelirent assignauit. t sacris ordinib' semel mense decem b' habitis presbyteros quinqz diaconos tres: ep'os diuersis in locis sex numero creauit. S; t institutis t morib' roma ecclesias pfirmatur. Constituit ne eps a pauciorib' qz a tribus ordin aret ep'is: simplex vo sacerdos ab vno ep'o. t ne eps alienos s'bditos ordinare psumet. Ade sb traiano pncipe vltio supplicio pempto vacat ep'at dieb'. 13. sedit aut annis. 9. mensib' duob' dies. 10.

Clauius papa natione grecus: patre iudeo noie iuda ex bethleem ciuita te vir sane iustus t integer: titulos in vber' oma primus presbyteris di uisit: septe diaconos in ordine redegit: qui custodirent ep'm predicante ppter filii veritatis ide constituit ne plebis in ep'm accusatio reciperet. Ceteru clade stina misumonia: t vt sponsus t sponsa a sacerdote benedicerent. Ordinatio nes ter habuit mense decembris: ac presbyteros sex: diaconos duos: ep'os p di uersa loca numero quinqz creauit. Deniqz vt quida tradit martyrio coronat vl timo traiani principis anno. Sed melius censent qui sub hadriano nodum in christiani placato id ei contigisse scribunt. Annis enim nouem sedit mensib' decem diebus duobus. Sepultus est aut in vaticano apud beati petri corpus vj. kal. nouemb'is. Uacat tum sedes dies. xij.

Johannes missus in oleum

Persecutione secunda christianoz Domitianus. xj. sui imperij anno post herone in christiano exercere cepit. in qua t ioba nes ap'us t euangelista a domiciano impatore roma adductus post immissione in olei feruentis dolius ex quo illelus exiuit: in patibmos insulam relegatus est. Post obitum domiciani ab exilio remocatus ephesim reuerfus est. Domitilla virgo sanctissima flauij clementis ex sorore neptis: qua idem sanctus clemens sacro velamine cōsecra uerat: sub hac persecutione in pontia insula deportata: longu exiliu passa. In cubiculo a quoda tyrano cu euphrosina t theodora atqz alijs virginibus exusta est. Nicomedes item romanus presbiter sub hac domiciani persecutione rome in via numentana passus est. Hermocoras quoqz a quilegensi archiepiscopo dux marci discipulus cu multa genera penaru expertus fuisset: ad vltimum cum fortunato archidiacono suo capitali sententia perpetua gloria sibi comparauit: licet alij dicant eum sub nerone securi percussum martyriū compleuisse. hic syrum papientem episcopu habuit discipulum. Passiqz sunt inter ceteros Cletus t Anacle' apostolici t alij quoqz multi.

Linea summorū pontificum Clemens

Anacleus

Euaristus

Titus prim⁹ vespasiani fili⁹ vñdecim⁹ romanorū impator⁹ patre defuncto im-
perare cepit: vir certe natura benignissim⁹, virtutē autē tū filij vespasia-
nus tantū fecit: vt tumultu antiq⁹ quibuscūq⁹ cupiditatē imperiū dixerit
aut neminē aut filiū impio potiturū: et merito quidē cū ob virtutē et integritatē
animi itus amor et delice hominū generis haberet. Nam et eloquentissimus in
pace et fortissim⁹ in bello: et clementissim⁹ in delinquentes est habitus. Ita comis
et liberalis vt nulli quicq⁹ negaret: hoc cū reprehenderet amici: mīdile fert nemi-
nē a vultu principis tristem dūcedē oportet. Addidit et illud: recordar⁹: q⁹ nihil
cūq⁹ munerī dedit: amia diē pōdi. Qui et latine greceq⁹ lingue peritissimus
fuit. Ideo ascensū pedum viri doctissimi familiaritate delectat⁹ est. Hic capta iu-
dea euerfis hierosolimis: tēploq⁹ solo equato: ad sex centa milia hominū interfecta
referunt. licet Joseph⁹ in eo bello captus vñdecies centena milia a ferro ac fame
eo bello perisus scribat. captus ad centū milia ac publice venundata. Deici⁹ iu
deis triumphat⁹ pater et fili⁹ eodē curru vici subsequente domiciano equo albo
insidēte. Cui⁹ triumphī monimēta rome adhuc extant. Insculpta q⁹s candelabra et
tabule veteris legis et templo ablata apparēt. Excessit tandem in eadē quā pater
villa p⁹ biennū et menses duos diesq⁹. x. quā successerat. Altero et q⁹dagessimo
etatis anno: delat⁹ ad sepulchrū est publico locut⁹: ac si parēre orbat⁹ oēs essent.

Domicianus nti frater et vespasiani fili⁹ duodecim⁹ romanorū impator⁹ inē
miciu principatus quotidiē sibi secretū horarū sumē solebat nec q⁹q⁹ am-
plius q⁹ muscas captare et pacoito filo cōfigere: vnde quidē pōiens interrogat⁹
esse ne quispiā cū cesare. Rūdit p iocum ne musca quidē. Hieron⁹ q⁹s aut gallic⁹
le similitor quā patri vespasiano aut fratri moderatior tñ primis amīs est habi-
tus: mox in ingentia vicia. prupit: libidinis: desidiē: iracūdiē: crudelitatis: mul-
tos ex nobilib⁹ interfecit: plerōsq⁹ in exiliū misit. Plurima tñ amplissima opa in
cendio absumpta restituit: sed oia sub titulo tantū suo ac sine villo pristini aucto-
ris mēoria. Ius q⁹ diligētē et industrie dixit: et bibliothecas incendio absum-
ptas impensissimē reparare curauit missis ad alexandriā qui describerent. denū
criminib⁹ tantū odij in se cōcitauit: vt pene patris et fratris nomē abolerent: et
ad eā cēmetiā venit vt se dñm ac deū vocari scribi coliq⁹ iussit. Tādē diuina su-
pūentē vltione a suis interficit in cubiculo: hui⁹ vō cadauer p vespilonē de-
latū ignominiose sepelit anno etatis sue. 37. impij q⁹ntodecimo. Statuta sunt. pce-
ra. vultu modesto. i. ubozq⁹ pleno. gradib⁹ oclis. pterea pulcher maxie i. tueta.

Nerua tredecim⁹ romanorū impator⁹ post domicianū impator⁹ elect⁹: iā senio
pfectus. Is moderate vitē: cum publice tñ priuātē princeps. equissimū se
atq⁹ vñle rei publice pstitit. hic suscepto impio cū oia ipsi⁹ impij scēptia: et pde-
cessoris tumultu offēdissent: se equissimū atq⁹ vñle oib⁹ pstitare conatus est vñde
ei⁹ opa ex senatus decreto domiciani acta abrogata sunt. vñ multi ab exilio re-
diere. pleriq⁹ vō bona sua quib⁹ antea spoliati fuerant hui⁹ beneficio recepe. vel
rū post primū sui principat⁹ annū cū iam senio pmeret et mors instaret. republi-
ce canens traianū principē in filiū p adoptionē accipies: secūdo et septuagesimo
etatis anno morit⁹. Imperij vero sui anno primo et mense quarto. cui⁹ corpus i
horzti salustianis sepeliētēs inter deos (ex senat⁹ decreto) reuulerunt.

Traianus genere hispan⁹ cognomēto vlp⁹ crinitus: decim⁹ quart⁹ romano
deratione oēs principes superauit. Nā fides impij. longe et late diffudit. Germania
transfluminā in pristinu statū reduxit. Daciā et multas transfluminib⁹ gen-
tes impio romano subegit: partib⁹ recepit. albanis regē dedit. Euphratē et ti-
grim. puincias fecit: vsq⁹ ad indie fines et mare rubrū accessit. Deniq⁹ vñq⁹ ter-
rarū ita se equalē oib⁹ pbit: vt vsq⁹ ad iustiani tpa in creatiōe pncipū sit ac
clamarū felicioz sit augusto ac traiano melior. Preterea vō tante comitatis et bu-
manitatis fuit in vñdendis egroris: salutādis amicis: vt ei tanta benignitas vi-
cio dare: vñde dictū illud impatore dignū pñt. Talem priuatis impatore esse
oportere quales sibi priuatos optat habere: honores aut diuitias facultates et bu-
manitas bene merentib⁹ eque distribuit. Nihil in vita agens: q⁹ ad cōmune vñli-
tatē nō pñneret. hac tanta gloria bello domit⁹ parta: apud seleuā iusticie autē
fuit. plūmū ventris perijt. anno imperij eius decimo octauo mense sexto: cuius
ossa romā postea delata sunt: et in vrbe sepulta vñā aurea in foro q⁹ ipse struxit
sub colūna cōdicē que adhuc cernit⁹: cuius altitudo. cxi. pedum.

Linea Impera- torum Titus

Domitianus

Nerua

Traianus

Berta etas mundi

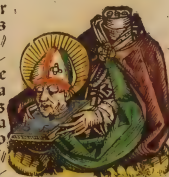
Thimotheus

Thimothe^{us} p^{re}sbi^{ter} apli discipul^{us} p^{re}b^{is}ti e^pis filius vidue fidelis. patre t^{em}p^{or}e
v^{er}o ab eo co^ordat^{us}. post multos p^{er} christo agones martirio coronat^{us}. Sum^{us}
t^{em}p^{or}e q^uo dicit^{ur} eis b^en^edⁱc^{ti}o n^{ost}ra. Et ut b^en^edⁱc^{ti}o^{ne} du^o angeli apparere dicit^{ur}
f^{aci}es. t^{em}p^{or}e caput in celu^m t^{em}p^{or}e vide. q^uo vidit celos aptos ihesum conat^{us} gemat^{us} t^{em}p^{or}e
tenere cap^{ut} dicente b^en^edⁱc^{ti}o^{ne} b^en^edⁱc^{ti}o^{ne} manu^m me^{as} accipies. Q^uo ut quida^m no^{te} ap^{er}te
vidit b^en^edⁱc^{ti}o^{ne} fecit. q^uia p^{ro} p^{re}s^{bi}tes ambo^s decollat^{us} iussit. Ad b^en^edⁱc^{ti}o^{ne} paulus
et laudat^{us} q^uia scripsit e^pis.

Admis similiter pauli apli discipulus cretensiu ephs postq̃ predicationis offi
ciu fidelitatem cretauerit. beati finē adepti est. cui paul⁹ ex mecopoli scripsit
epistola. Cretensiu ephs pauli discipuli q̃ suptriorib⁹ dieb⁹ p gallia trasitū faciēs mul
titudine vbo p̃dicatōis ad fidē xpi cōuertētur. tandē q̃nto kal. iulij in pace deuit.

Bionysius

Dionysius anapagita pbs clarissim⁹ in hac pscu-
tice comitania ci clemberto presbytero ⁊ rustico
diacono in paritio passionē meruit. q̄ cum a demetrio. potifice ex precepto bea-
thetri ad gallias predicationis grā direct⁹ fuisset. ⁊ opus dñi commissus ardentē
egisset. a prefecto parisiōe verbis notis fletuino. vna ci socijs non age nari⁹ prius
colaphular⁹ cōspurus ac versus ⁊ post cratem ferat⁹ positus flānis nudus exten-
sus ⁊ alia tormēta passus fuisset: tandē gemib⁹ flexis capite pectus martiri cō-
pleuit. deinde caput suis inter brachia portavit angelo duce ad locū vbi postea re-
quieuit. Hic est ille dionysius qui athenis in passione dñi ihesu dixit. Aut te⁹ na-
ture parit⁹ aut totā mudi machina destruet⁹. Quē postea paulus apls baptizatus
diligenter instruxit. ⁊ ab emelios ep̄m ordinari⁹ vbi maximā regionis partē xp̄i-
ane fidei subingunt. Deinde in gallijs septio id⁹ octobris martino coronat⁹ ci
clarissim⁹ habere⁹ multa preclara reliquit scripta. ⁊ cī ceteris aplis (vt i libro de di-
uinitis nomenib⁹) ip̄met testat⁹ deuocioni dei gentitici interfuit⁹ postea cum au-

Electro2000

Ube ad neruū principē tāq̃ dicitur adducē statim uisū ip̃s capite deorsū
sp̃s dē in loco ubi p̃ueres ē sūlphuree aque emanabāt, ubi cū p̃ indūp̃tū mar
tyrē genū p̃ noīe ih̃su dicitū cōstantissime proliferē, nomis septēbris gloriose
coronatus migrat ad dicitū. Sub neruū q̃z impatore eunices ē marcus passi
fuit. Aurelianus cū sp̃osus domicille cū intelligeret cā plus diligere hos sac̃os
p̃ter h̃dem ē uirtutē corē corē necem ē abiecit cū martyrio coronatos ex licentia
imperatā cā neruū quasi seruos p̃ singula p̃dia sua diuisit: ut terram quom̃die
foderent. Sed cum oib̃us gratiose essent ē miracula facerent. Tandē ab aurelia
diuersis penis occisi sunt. reg. kal. Junij.

Johannes apłus ⁊ euangelista

Thōānes apls ⁊ euāgelista iacobi maio
rē ēr sedebdo fratrem ⁊ matre maria salo
ue christi ubi predilectissim⁹ ⁊ in miori etate
ad discipulatu alcat⁹ est. hūc virū facessim⁹
vscq ad trāitu pū puentis ferūt. qū cū alia
nas erepsit ecclās: nouissim⁹ oim scrpsit
euāgelū. ⁊ ea qd a marbo mario ⁊ luca con
scripta fuerūt confirmauit: ferūt ⁊ ob ē rem a
iobāne postremo factū. qū ebionitarū do
gma plurges infringent qd aschēbat ⁊ impu
denter quide xpī ante mariā nō fuisse. vscq
em diuinā naturā iobānes explicat. In ppi
cipio erit verbus ⁊c. Scriptit ⁊ alia multa.
Iste vero apocalypsim relegat⁹ a domiciano i
paimon misilant: qū postea interempto t
erit qd' ob nimia crudelitate ⁊ sensu relapsis
impante nerua ephebus rediit. ibiq vscq ad
trāitu pū puentis philo ⁊ scriptis ecclās su
stentat: semo cofectus seragessimo octo a
p passionē xpi anno in dño quiescit. Cū cū nō
nagita ēt anno: omnia de a pmo pulloy cā
tu intrās ecclā: tū pplo pūdas tēni fouē
qdātā: qū ecclia ferū inferat mriās: lucē i
mēla apparat⁹ vt videt nō possi: qd recēdit
fouea plena māna fatiurūte iuēta ⁊ nec repl
it ē cor⁹ ⁊c. liber aut apocalypsi vt dicit
tū. scribit tū bꝛs bꝛa qd vba ⁊ qbꝛ latet fuisse

Persecutio xpianoz tercia. Cu augeb at miru imodu xpiana respu. Traianus is singularis iusticie ⁊ humanitatis pnceps esset decimo impij sui annoz quozdā malignoz relanone puocat. veru ne qd detrimenti romanu imperij inde caperet. tercia psecunone in xpianos accessit qua quidem multi inter empni sunt. Et vo plinius secundus qui tum puincia gubernabat. misericordia ob multitudinē interēpto rā mor⁹ ad Traianu scribit. Innumera homi milia quotidie obmiciari. in qbus nūq oino sceleris ceptel benderet. vt aliquid qd romanus leges offenderet: nisi hoc solū qd ante incanos hymnos xpo euidas canerent deo. adulterici vo aut buisimodi crimina apud eos illicita haberi. Unde pnotus traianus rescribit christianos qdem nō esse requirēdos: oblatos tñ puniri oportere.

Ignacius episcopus

Ignatius eps antiochie ecclie tercia post petru eps. bti Johānis euāgeliste discipul⁹ sub hac psecunone cū multis annis recesset ecclias a traiano i antiochia cape. ⁊ dānatus ad bestias. dum romā a satelitib⁹ traheret quos tēce leo pardos vocat. Qēs xpianos in itinere orōne vel lris in fide pfirmabat. Sic iniquies vt ibi xpi inuicā. ignis: cur: bestie: cōfractio ossiū: ⁊ toti corpis ptenio ⁊ tormēta diaboli i me veniāt dūmodo christo fīuar. Cū aut tam audiret leonū rugiū. frumētū xpi sus inq. tenēb⁹ bestiarū molar. vt panis mūd⁹ inueniatur. Sic cū sup montē quendā staret audiuit angelos antiphonas cantātes q pmo ⁊ ipse in ecclia cātari instituit. Maria qz in plumb⁹ quas ad eā scripsit eplās chri⁹ susteram salutat. Adorē aut martyrio vindicam anno Traiani euasg relique antiochie tacerunt ante portam daphnicam.

Eustachius cognomēto placidus: ipse Traiani mi-
Alit⁹ magister hac sensuissima tepestate vna cū vxore
Theosita nec nō ⁊ filijs eoz agapito ⁊ theosito. i. 2.
kal. octobris. p xpo martyrio coronati sunt. quoz miri legunt act⁹ de couersione
cor. Cū princeps militie esset ⁊ venationi opam daret vidit ceruū pre ceteris pul-
chriorē cū insecut⁹ ⁊ i loco sublimi ceru⁹ se fremasset inter cornua imago crucifixi
apparuit. Cui chistus allocutus. inde baptismum accepit.

Ernes qz roman⁹ cuius ⁊ illustrissim⁹ vrbis prefecit ab Alexandro papa cū
vxore ⁊ filijs ac forore theodora atqz mille ducēts qnqzinta et rbus ⁊ eoz
vrozib⁹ baptizat⁹. sub hac psecunōe cōpēchēsus pmo carceri māpaf. deinde ce-
dēte gladio. y. kal. septēbris martij glās cū oib⁹ pdict⁹ ⁊ alijs plurimis est adept⁹.

Iosephus

Ioseph⁹ iude⁹ dicit flau⁹ sacerdos ⁊ maritane eius
gēns sacerdotis fili⁹ histor⁹ qdēs celeberrim⁹ mul-
tarqz rez pitissim⁹. dur bellū iudeoz impantib⁹ pdictis nerone ⁊ reliqs a vespas-
iano ⁊ nato et filio iudea acquit capis. ⁊ in future bonestā reducit. vir sane bo-
nus ⁊ egregi⁹ q de xpo optime sensit. Is igar bello captus ac vita donatus qd ⁊
morte neronis. ⁊ vespasianū impatore bēni futurū predixerat. qd ⁊ factū est: p-
pter qd idē vespasian⁹ cū ab oi seruiture liberauit. romā deinde pduc⁹ tus ciuita-
te tuz flauia familia donatus est. Abi cū cūcū impatorib⁹ p annos quindē se-
luerit vixit. In qbus cū singularis cruditionis esset. de iudaica captiuitate septē libros scripsit. p qbus ⁊

luerit vixit. In qbus cū singularis cruditionis esset. de iudaica captiuitate septē libros scripsit. p qbus ⁊
statuā (vt diuus refert hieronym⁹) rome pmeruit. Scripsit deinde alios vīginti de antiquitate iudeoz ab et
ordio mūdi vsqz ad bellū iudicu. Et alios duos aduersus apionē grāmācū: atqz alia post se reliqz ad
Que oia a ruffino aqlegiēti in latinā linguā trāsata postea fuere. Et cū nat⁹ iosephus hic etiā qn xps cru-
ci affixus fuerit. vixit vsqz ad traiani impatoris tpa. ⁊ rome gloriofissimē decessit.

Stracius

Pozindus rome floruit. ibidē de thebaico bello li-
bros. xij. edidit. ⁊ libri de achillis infantia. Itē silu-
rū libz. p qbus rure albano donat⁹. Is admodū iuue-
nis claudia apolinaris filiā duxit vxorē. achillis vero
etatem scribere orsus morte interceptus est.

Marcus valen⁹ marcialis in hispania babilūn pa-
triā habet rome ob ingenij sui magnitudinem ⁊
epigramata cōfecta magno in precio habitus. Is sub
traiano semio cōfectus in patriā rediens obiit.

Stellā quoqz patavinū poetā nō ignobilem cum
bis claruisse ferunt. hic vxorem violentillā eius
litteraturē habuit quā vnice dilexit.

Eluenalis poeta satyricus natione aquinas rome
claruit libertini locupletis incertū alūmus an fili⁹:
heres tñ. hic cū tpa figurate notasset. statim p honore
militie quāqz octogenarius vrbē sumotus est. missus
in egyptum cum cohorte. id supplicij genus placuit vt leui atqz ioculari delicto par esset. Verū intra bre-
uissimū tempus angore ⁊ tedio perijt ⁊ vsqz ad nerue tpa deuenit.

Eustachius

Marcialis

Iuuenalis

Stella

Berta etas mūdi

Metus vetustissima clarissimaq; gallicae belgicæ ciuitas mediomatricæ appellata: a situ vrbis circūpo-
sitay qñ media mater mūs ciuitatū. ab aqlone em̄ treuerim: a meridie tullum: ab occidēte viridunū
habet: ad orientē ipsa ornatiſſime poſita eſt. Mediomatices q̄s ppli inter belgas finitimi treueri
tulēſibus ⁊ tribocis hodie argētēſibus hos metenſes eſſe conſtat. Metus vō nomē a metuo ſortita eſt.
Iſ tñ eam non condidit ſed vt inſtaurator ei nomen dedit vt ſcribit. Suffectus dederat nomen cui metus
vrbis. Cui ea inſignis vrbis deuicta fuit dum Iulius ceſar gallias conuerat. Poſtea clariffimus ac nobilis
romanus metus eā ampliavit: maiorēq; ambitu mēibus arcuēdedit. Itā eo veniēs p̄mū nobilitatē oēm
p vicinā oppida: p̄q; vicinas vrbes in ciuitatē ipſas ſūmo gaudio reduxit. Etq; nomen Metus impoſuit.
Hec ſcripta in lapide ſub terra reperto oſcūdūt. Epe quo ceſar ſua gallus intulit arma. Tūc mediomatricā
deuicta meti vrbē ſerunt ⁊ aliq diuidunū hoc eſt monē teoz dicta. A ſepulture enim ⁊ occidente eminere
cernit. Poſita eſt hec vrbis i ripis moſelle ⁊ ſalutē pplō frequēs: ⁊ in potētiſſimā euasit ciuitatē episcopales
⁊ a demēte ep̄ſcopo patrio diui Clemen̄tis papē iā preſcriptū quē petrus ordinauerat: predicationis gr̄a
directo: ſacri xpi euāgeliz ſuſcepit. Iſ demēs nobilis patricius roman⁹: frater fauſtinian⁹: patris demē-
tis papē: a beato petro baptizatus: cuius gallia diuerſis errorib⁹ viuēat: cui ep̄m ordinauit: ad hunc locum
chriſto redimēdus delegit. Cū celeſte preſbytero ⁊ felice diacono. Ibi deinde in loco tribus milib⁹ ab vrbe
ſemoto oratoriu in honore diui petri p̄ſtruetes. Cui gozia nomē impoſitū. Et princeps metenſis eos in ve-
natione recipiens in vrben adduxit. Hec autē vrbis incitata robore viriū fortiffima: bellis ⁊ armis ſemp affue-
ta: reꝝ opulenta diuiſſima. agris: vinetis: nemorib⁹: aquisq; florētiſſima: peſſima tñ cōragioe pene deſer-
ta fuit: cui in loco ſtatuto arenar vbi inſigne edificiu in formā theatri ab octauiano cōſtructus ingēs draco
lambabat: qui ſuo ſtatu loca inſiciebat vt p portā meridionalē ⁊ orientale ingreſſus cunctor p̄hiberet. bea-
tus clemens ſua v̄tute ac doctrina pplm ad cultus diuinum. pducēs: p ſcolā ſuā hoc aial ⁊ oē virus peſtifer
rum amouit ut reinceps locus iſte ab imundis aialibus tūoz repia: deinde eccliam ſancti petri infra mu-
ros totius pōntificat⁹ diuam cōſtituit. inde p deuotionē ppli optime ornata ſtephano dicata cathedralis or-
dinata fuit. Idem in ambitu catē baſilicā p̄fecit. extra muros oratoriu ſancti iohannis baptiſte. In ſenio q̄s
eccliam haud multus ab vrbe diſtante p̄fecit: ut libcrius p̄tationi vacare poſſet: in q̄ ⁊ criptā fontēq; ſa-
luſterus fecit. Et añ oſtū arā in honore ſin preceptoris diui petri apli: ⁊ cuius hunc locus a ſordidibus mari-
nis dño acquiſiſſet ⁊ ecclie metenſi bono regimine preſuiſſet annis qñq; ſup vigin̄ ⁊ menſibus quatuor
nono kalendas decembris ipm deo reddens vrben metenſem ſua ſanctitate inſigne fecit.

Metus

Suetonius

Suetonius tranquillus historicus et caudicus ac eplaz magister: natione Romanus ex patricia gente natus his historiis apud romanos in p̄cio fuit. Deinde sub adriano principe carus et acceptus magne auctoritatis euasit: eo q̄ plinio nouocomensi multa beniuolentia conuictus fuerit. Hic cū eloquentissim⁹ esset vir: p̄clarū opus d. e. i. 2. cesarib⁹ predictis edidit. In quo et multas historias et annales veterū replicauit. Sed et de uiris illustrib⁹ eleganti stilo libz scripsit. que diuus hieronym⁹ nō redignatus est imitari. Itēz iudicā historias: necnō et de genere uelū cōposuit: qd̄ opus adhuc extare dicat. Ipsum tñ hadrianus imperator tandē a magistratu amouit. q̄ cū sabina eius uxore et imperatrice nūmā cōsuetudine p̄traxisset: murmur quippe erat q̄ ipsa abuteret: puenit aut vltz ad antonini veri impatoris tempora.

Plinius

Plinius secundus nouacomēsis p̄bs et orator atq; histori⁹ celeberrim⁹ p̄ hoc t̄p̄a in p̄cio habet. qui licet p̄rationes publicas et cōtinuas quotidie summa integritate administraret tñ liberalib⁹ studijs ita opam dabat: vt nō temere q̄s plura eo in ocio cōscribere potuisset. Erat em̄ ei acie ingenij: incredibile studiū: summa uigilātia. Erat sane somni paratissim⁹. estare si quid otij: iacebat in sole: liber legebat. annotabat: exercebatq; nihil em̄ vnq; legat qd̄ nō exciperet. dicere etiā solebat nullū esse libz tā malū vt nō aliq; p̄te. p̄desset. Perire q̄s omne temp⁹ arbitrabat qd̄ studijs nō in partiret. hac intentione tot volumina pegit. De iaculatione equestri vñū. hunc cū p̄fectus esse militaret pari ingenio curaq; cōposuit. De uita pompeij fecit duo. a quo singulariter amat⁹. Hellox germanie. xx. quib⁹ oia que cū germanis romani bella gessere collegit. cū in germania militaret. Vbiq; sermonis octo nature historiari. xxxij. opus diffusum eruditū: nec min⁹ variū q̄ ipsa natura. Perijt tandē cū missenēsi classi p̄fesset. et flagrante uelutuo ad explorādas. p̄pūs causas lyburnicas p̄ndisset: neq; (aduersantibus uentis) remicare posset: ut puluers ac fauile oppressus est quinquagesimo et sexto uite sue anno.

Plutarchus

Plutarchus chrone⁹ p̄bs atq; histori⁹ eloquentissim⁹ traniq; p̄ceptor ac institutor: p̄ hoc temp⁹ et ingenio et auctoritate maxio in p̄cio habet. Et de quo polierates in suis historijs sic b̄s: plutarchus p̄bs: bō in sentēijs fide lis: in uerbis luculentus: et in sacratio morz tātus arbiter fuit: vt facile principis posset dignosci p̄ceptor. hic itaq; principz et discipulo suo regnāti: quatuor in genere conabatur dei reuerentiā: sui cultū: officialiū disciplinā: ac subditoz affectū et p̄tentionē. Qui cū eruditissim⁹ eet vir multos edidit libz: uidelz de educādis liberis. de politica cōstitutione: de paciētia: de homero poeta: de magistratū moderatione: de symphonijs: apothegmata que pleriq; nū dicta uel dicta nō ianit. Cū apud traniū cōiunctissime uiuere munus p̄gratū illi sua in dūstra collegit. Vtalq; p̄terea multoz tam grecoz q̄ latinoz uiroz illustrijs diffuse eleganterq; collegit. scripsit et alia multa.

Hi oēs sub domiciano martyrio coronati sunt.

Egesippus

Dion p̄bs

Basilidas herenicus

Egesippū uirū quidez celsissim⁹ atq; doctissim⁹ hoc etiā t̄p̄e floruisse cuseb⁹ refert q̄ inter alia a pas sioe dñi inuēbū xpi: vltz ad hāc erat oēs ecclesiasticoz actū tenuit historijs: vt q̄ rū sectabat uitā: dicendi q̄s exprimeret caracterem.

Dion philosophus ex p̄uise ciuitate ortus p̄ hoc temp⁹s claruit et de regno multa conscripsit.

Basilidas quidā heretic⁹ aus vir acutissim⁹ rēpe staret hac finē fecit uite uigilātia volumina i euāgelij a se cōfecta post se reliquit. Agrippa autē cognomēto pastor xpianoz sui t̄pis doctissim⁹ basilidas p̄dicit heretic⁹ volumina i euāgelij cō scripta sua doctrina murifice p̄fuerunt atq; terribēs ad ter rorem alioz.

Enodius martyr

Silas martyriū passus apud macedoniā

Julianus ep̄s cenomaneſis

Paulus ep̄scopus

Saturninus ep̄s Tolosan⁹

Aristarcus martyr Aaron martyr

Haracius ep̄s zanden

Eutropius ep̄s Aquitanē.

Gregorius bellarus ep̄s Eutices rē.

Hi sequētes sub Traiano floruerunt

Hereneus ep̄s Lugdunē.

Donm⁹ p̄bs et martyr. S. Dionysij dis.

Larannus carnoren. martyr

Lucianus beluacen. discipul⁹ beati petri

Eutropius ep̄s canu. et Eufrosina

Eugeus thol. Sulpicius

Santinus ep̄s melandēſis dis. dionysij

Thaurinus ep̄s eboracen.

Theodora. S. Seruulianus

Dagericus ep̄s cameracen. discip. dionysij

Anno mundi. 5315.

Anno christi. 114.

Alexander papa patria romanus: pater alexandri: ex regione capite thauri natus. Vir quidem iuuenis etate: moribus senior. euanisto succedens vltis ad hadrianum episcopum peruenit. Quas scilicet atque sanctitate magna senatorum preter conuerit ad dominum. Qui rei diuine curam diligentissimè gerens nonnulla constituit decreta. et primo quidem decreto excoicantes presumes legatum apostolicum impedire. Ad aduocatum ites ne clericus an secularis iudice accusaret. Statuit quod ut vna tunc missa ab vno die vno celebraretur et oblatione non ex fermentato sed ex azimo facerent. Idem primum ob memoriam passionis christi in sacrificio addidit. Qui pridie quod pareret etc. Instituit item ut aqua quam sancta appellamus sale admixta interpolitis sacris orationibus et ieiunio et ieiunio ad fugandos demones retineret. Denique inter innumera miracula inter quibus albam quam inbum filia sanauit. et ipsius tribuni cuius domo baptisaster: post ordinationem tres: quos habuit mense decembris martyrio coronas cum Euenno et Theodoro diaconis. 5. nonas maii. Sepelitus quod in via nomine tana ubi interfectus est: septimo ab urbe militario. Sedit annis decem: mensibus septem: diebus duobus. Vacauit autem sedes dies. 25.

Anno mundi. 5323.

Anno christi. 124.

Sixtus papa natione romanus: patre pastore: vel ut alij volunt: beluidio. is diuine rei: ut patet erat: curam gerens constituit: ne a quocumque nisi a ministris sacrorum mysteria: et vasa sancta tangerent. marie vero a feminis. neque quod sacerdos corpore vocat ex alio quod ex lineo panis: quidem purissimo fieret. In celebratione vero maduit ut sanctus sanctus deus sabaoth cantaret. Missam cum acta primo nuda et simpliciter tractabatur. Cum vero facti ipsius propter frequenter cedens pauci reuerentem qui nomen christi posuerant auderent. Et galli christiani presules si bi deposcerent eo pegrinu romanu cuius misit: qui confirmatis in fide galli romanum rediens ultimo supplicio afflicti. At vero sextus ubi ordinationes ter mense decembris habuisset martyrio coronas: et in vaticano apud petrum sepelitus. Sedit autem annis decem: mensibus tribus: diebus. xxij. Vacat tum sedes biduo tantum.

Anno mundi. 5331.

Anno christi. 134.

Eleutherius papa natione grecus: ex patre anachorita: antonini pij tpius fuit. vir singularis doctrine et virtutis. Is constituit ut septem hebdomadibus ante pascha ieiunium obseruaret. vltis in natali domini ihu christi noctu tres missas celebraret. Constituit idem ut ante sacrificium hymnus ille cantaret. Gloria excelsis deo. At vero cum ordinationes quatuor mense decembris habuisset. creassetque presbiteros quidem. diaconos octo. episcopos tredecim. martyrum subegit apud beati petri corpus in vaticano sepelitus. sedit annis vnde decem: mensibus tribus: diebus. xxij. Vacat tum sedes dies septem.

Anno mundi. 5343.

Anno christi. 144.

Ignatius papa natione grecus patria atheniensis: patre philosopho. antonino pio impante thelephoro successit. Is verbis rome episcopus: tunc maxime clerum prudenter in ordine redegit: gradus distribuit. Instituitque ne templum sine celebratione dedicarent: neque augerent diminuerentque sine arbitratu metropolitani vel episcopi. Voluit item vni saltem pariter et vna matrina in baptismo vel confirmatione interesse. Vir certe doctissimus: quod epistolam eruditionis plena de unitate ac trinitate dei omnium christifidelium legenda scripsit. Denique bene de ecclesia dei meritis cum ordinationes ter decembris mense habuisset. moris et apud beati petri corpus in vaticano sepelitus tertio idus Ianuarii. Sedit annis quatuor: mensibus tres: diebus quatuor. Sedes autem quatuordecim tantum vacat.

Anno mundi. 5353.

Anno christi. 154.

Dius papa natione italica patria aquileiensis patre russo. Antonini veri tpa amicus. Habuit autem consuetudinem magnam cum hermete qui librum scripsit titulo pastoris insignitum. In quo angelus pastoris personam inducens ei mandauit ut omnibus placere pascha die dñico celebrare quod fecit. Constituit item prout ne hereticus quispiam ex iudeo: heresi baptizaret. Rogatu praxedra sanctissime femine terminas nouari in vico patricij in honorem fororis sue diue pudencie deo dicauit: multaque dona huic templo obtulit: et sepius eodem in loco sacrificium deo prestitit: ubi et fontem baptismi constituit. Illis autem sacerdotibus pena statuit qui negligentes in tractando christi sanguine et corpore aliquid petere pmitterent. et ubique deciderent lambi preceptum. Clerum post ingentes virtutes ubi in ordinario: mibus suis que quingis fuerunt mense decembris: presbyteros decem et nouem: diaconos nouem et viginti: episcopos decem creasset christi martyri obijt. et apud beati petri corpus in vaticano sepelitus quinto idus Julij. Sedit vero annis vnde decem: mensibus quatuor: diebus tribus. Vacauit tum sedes dies tredecim.

Linea pontificum
Alexander primus

Sixtus

Eleutherius

Ignatius

Dius

Nerianus cognomēto bel^l? cōsobrine traiani fil^l? quidēdecim^o romanorū
impator. cuius origo vetustior a picenibus: posterior ab hispaniensib^l
bus manat. cui⁹ mater domitia paulina gadib^l berta. natus aut fuit ro-
me ac decimo etatis anno patre orbatus traianū t celii eqres tutores habuit.
Imbutusq; impē^l? grecis studiis: ingenio ei⁹ sic ad ea sic declinatē vt a nōnū-
lis greculus diceret. q̄nōdecimo anno ad patriā rediit ac militiā inii^l. Deinde
a traiano abductus a patria p filio habit⁹. Deinde imperiū accipies inter op-
timos p̄ncipes merito annumerābus. Is p̄mo quidem xp̄ianis aduersatus est:
postea cognita eorū religione t pietate i eos admodus beneficus fuit. De p̄plo
romano bñ meritis: pater patrie statim appellat⁹. nā liberalis: splēdidus: ma-
gnificus: demēs: ac vtrāq; lingua erudit⁹. musice medicineq; artis sciētissim⁹
fuit. t leges multas cōposuit. athēnēsi⁹ legē petentib^l ex draconis t solonis
snia iura cōposuit: t eis bibliothēcā insignem remisit. Plutarchi cheronēi sern
agorhōclis phōz doctrina ac familiaritate delectat⁹. fecit t rome sui nois ponē-
tē q̄ adhibet extat. t sepulchrū in vaticano apud tyberim quo nūc artifices p ar-
ce vniū⁹ que scēi angeli castellū nūcupat. Adificiceq; plura alia edificauit: t po-
tissimū i iudea hierosolimā a nito cūersam: membris t edificijs instaurauit: t
adeo ampliatū vt passionis ihu xp̄i locū intra mēia p̄cluserit. t ex suo nomē
belyā appellauit. p̄cepit ne cui iūdo sed tñ xp̄ianis introeundi facultas daret⁹.
Deinde ingruētē misissimā valitūdie antoninū (qui postea p̄^l dicit⁹) adoptauit.
post hec vias petijt vbi die sexto duū iulianū petijt morbo interitaneo: vixit
simosq; impij sui anno. vixit annis. lxxij. ac sepel^l puteolis i villa cicronia
na. Statua fuit p̄cer⁹. forma cōp̄tus: flexo ad pectine capillo p̄misā barba.

Antonin⁹ pius sedecim^o romanorū impator: vna cū filiis aurelio lucioq; im-
perij principatū suscepit. hic adrianū gener t p adoptionē fil^l? pater mun-
gen⁹ e gallia origiē habuit. Impauit aut tanta modētia t benignitate vt me-
rito p̄ij cognomētū adept⁹ sit. ac pater patrie appellat⁹. Nulli em vñq; tuz p̄i-
uatim tuz publice acerb⁹ fuit. t hoc verbū p̄sepe dixisse ferūt: malle ē vñū cū
seruare q̄ mille hostes occidere. Late aut iusticie pius fuit: vt multi reges mul-
tez nationes possint ei⁹ iussu armis ad hoies cōrouersias suas litesq; deferret⁹.
eiusdēq; snie statim pareret⁹. fuit aut statua eleuata decorus. sed cū eer longus
t sener incuruaret q; tiliatijq; tabulis i pectorē positus fasciebat⁹ vt recet⁹ ince-
deret: fuit voce rauca t sonora. Cū iocūditate a senatu diuus est appellatus: cui
oēs eius pietatē demētā: ingeniū: sanctimoniā laudarent: vt cū nūnia pompi-
lio bonorū oim snia compari pōt. Is p̄terea cū tyberis mundatione plurima ro-
me verasset edificia tuz p̄uata tum publica sua impēsa ciues i restituit. vrbē
liberalissime iuuit. Larraconēses t caietanū portū restituit. Ob hec merita po-
pulus romanus mortuo circenses t templū cōstruit. Perijt anno septuagesi-
mo cum imperasset annis duobus t vīginti: mēsisbus tribus: apud iuliam villā
duodecimo ab vrbe miliario distatē quasi dormiret spiritū reddidit.

Marcus antonin⁹ qui t verus cognomēto p̄bs nā⁹ rome i morte celio edu-
catus in eo loco in domo aut fuit veri iuxta edes laterani: vsus grāmanē
greco alexandro. oratorib^l aut p̄cipue frontono. cui t statuā in senatu petijt.
Assitus in impatoriā dignitatē ad domū tñ appolonij discēdi cā venit. Audi-
uit t serti plutarchi nepotem. Educatus q; in hadriani gremio illū verissimū
nominabat. Deinde vna cū L. aurelio cōtra partibos simul suscepū admirabi-
li virtute t felicitate gesserūt: de hostib^lq; triūpharūt. Verum nō multo post
apoplexie morbo et medio sublatō cōmodo fratre. antonin⁹ solus imperiū obri-
ner. fuit aut a teneris annis eiusdē anime: eiusdēq; vult⁹ in quauis fortuna. t
quia benignitatis nature cū doctrina in eo certabat: merito ab omnibus philo-
sophus appellatus est. phylōsophia tñ cū a rebus bellicis nequaq; retardauit.
Nā germanos: marcomānos: squados: armatas ingēt vīte t felicitate vna
cū filio cōmodo antonino supauit: ac triūphū egit. Sturns aut ad hoc bellū cū
nō haberet vñ supēdia militib^l p̄beret: ex hausto crario oēm impatoriā suppel-
lectilē: oēmq; ornātū vrozis i foro traiani haste subiecit. Verū cū postea supa-
to hostē i patriā rediisset: impozitib^l p̄cia restituit. nemi tñ molest⁹ fuit: q̄ reddē
empta nolisset. parta victoria i oēs de re publica meritos liberalis fuit. Tribu-
ta q̄busdā puicis remisit. leges seueriores nouis p̄stitutionib^l tpauit: his re-
bus gest⁹ faciū ē: vt ab oib^l tra amaret⁹ vt sacrilegi nomē incurreret q̄ ei⁹ imagi-
nē domi nō habuisset. Postremo i p̄anonia p̄stituit⁹ repēno morte iterijt. Vñ
misso em filio ne i cū morb⁹ trāsiret: nocte aias efflauit. xviij. impij āno vite. lxj.

Linea impe-
ratorū
Adrianus

Antonius pius

Marcus Anto-
ninus verus

Lucius iure-
li⁹ Commodus

Quarta psecutio ecclesie tpe marci antonini z lucij aurelij facta est: multij martirio coronati sunt: ipsaz tame psecutione secuta est lucas magna: que multas late. punicas deuastauit: maricqz italia adeo at trinit: vt passim velle z agri sine cultore z habitatore remanerent. ab armis deniqz nulla vnqz quies erat: sed per omne orientem: illinc: italia: gallia bella feruebant. Terrenotus quoqz nō sine interitu ciuitatus z inundationes fluminū crebrescebant: z locuste agros infestabant.

Sophia

Sabina

Quintinus

Papias

Sophia matrona nobil cū trib⁹ filiab⁹ fide. sper⁹ z caritate ad vrbe venit: z exeplo religiosi sue z iohannicis multas nobiles femias puenit ad xpm qd cū adriano impatori nūciatū fuisse: eas adduca iussit: qd cū pulcherrime cēnt z i diuinis scpturis erudite post longā cōcertationē martyrio vitā finire p varia tormēta. Mater deinde corpa filiarū in tecmo octauo militario ab vrbe sepeluit z lacrimis diceret. filie mee accipite me ad vos: veluti sopore deplsa i pace qeuit.

Seraphia anthiochena vgo p hoc temp⁹ rome pro xpo passa: que missa i obscurissimū locū duob⁹ lasciuis viris illudēda tradita: cū illefa gmanfir: lapadibus inflamari: z iussu pdis fustib⁹ durissime celsa: deinde gladio necata est. quā sabina p ea cōuersa i suo sepulchro poni fecit. quarto kal. augusti.

Sabina illustrissima mulier: vxor quondā pēla nissimi valēnti z herodis metallarij filia. quā se raphia pēdita i fide xpi ibi edocta: opib⁹ misericordie insisit his tumultib⁹ apud romā i auentimō mōre a pfecto vrbis rabidissimo noie helpidio cū nollet sacris care dñs gladio pcussa: martyrij palmam adepta est: quarto kal. septēbris. Ambarū aut corpa nūc rome in ecclesia sancte sabine quiescunt.

Quadrat⁹ athenensis ep⁹ z aploz discipulus vir vnqz doctissim⁹ hac tēpēstate eccliaz grādi terrore dispfam fide z industria gregas: etiā libz. p xpia ne religiois defensione cōposuit: plenum fidei z romis atqz aplica doctrina dignū: quo edito ad vltimū pro ipi⁹ defensione passus est. septimo kal. Junij.

Quadr⁹ pmo tribun⁹ postea ep⁹ fact⁹: p id tēpus apd illinc id est scilauoniā i scilaua vrbe. ij. nōs Junij martyr xpi obiit. Nā (vt prudē⁹ ait) ligato ad manū et⁹ molari saxo i flumie pcipitat⁹ est. z cū astitūbus diu locut⁹ fuisse: ne ei⁹ tererent supplicio: vir p⁹ cib⁹ vt mereret obtinuit. (Zenō qz patriā roman⁹ cū decē milib⁹ z ducēns fribus rome ad guttā iugiter manantē sub hoc tumultu p xpo interfectus est.

Ab adriano impatore i armenia martyrio vitā finit: qui pueri p angelū victoriā p hostes obtinētes cū adrian⁹ z antoninus quē adoptauerat eos xpianos eē sensissent lacrimātes eos pmo flagellari deinde multitudine clauoz acutissimoz trigēnoz spargi i terrā per ex. stadia iusserūt vt sancti nudis pedib⁹ sup eos uicerent. angelus aut antecēdēs clauos colligebat ne lederent: tandem ad instar xpi martyrij passi sunt: z aie eoz translate ad superos.

Papias hierosolimitan⁹ ep⁹ iohis apli auditor q nō tñ historie veterē discipuloz dñi: quāti voce aristonis z senioris iohānis ad huc viuētis delectat⁹ est. vii apparet ex ipsa noim dñmuratione cū oim se re aploz mētionē fecisset. aliū esse iohānē q inf aplos locaf. aliū seniore iohānē quē post aristonē numerat.

q certe doctissim⁹ est habitus quēqz etiā multi secuti ob doctrinā sunt vt herereus: appollinaris: tertullian⁹ victricius picauentis: lactancius: firmianus: quadratus quoqz predictus.

Athensiensis pbs sub pñmo habitu xpi discipul⁹ volumē nri dogmatū rōnē cōtinēs codē tpe q z quadratus adriano pñcipi obtulit. his aut apolegeticis libris factū est vt adrian⁹ iniustū fore existimās xpianos indicta causa vbiqz occidi. Apud iudō fundano asie pcculsi: scriptent: neminē occidēdum: nisi de accusatore z crimine constaret.

Seraphia

Quadratus

Acacius

Arhides

Secundus pbs

Secundus atheniensis pbs hoc tpe in pto fuit qui semp silentiū seruā pythagoriciā vitā duxit: cuius taciturnitatē cā hec fuit. Qd cū marie ppriā de illaro cōcubitu tēptasset: illa (incognito filio) assentissit: vt cū cognouit esse filiū pre pudore spm exhalauit: qd aduertens secundus id mari propter suā loquelā accidisse: hanc se in posterū exegit penā: vt de cetero vnq̄ nēmū loquere tur: quod cū hadriano qui apud athenas esset nunciatū fuisse: ipsū illico accersit fecit. quē cū nec salutatione nec exhortatione aut minis a taciturnitatis pposito retrahere ponissit: admiratus ipsius taciturnitatē atq; constantiā dixit. Eū ista silentij lex a te nullo modo solui pōt: manu tñ tua pplemanibus meis respōdere digneris. Et interrogans dixit. Quid est deus. Ille p̄fctum respēdit. Deus est immortalis mens incōtemplabilis celsitudo forma multiformis multiplexq; spiritus: incogitabilis inquisitio: omnia continens lux indeficiens et optimū bonus fure et alia multa hadriani proplemata philosopho propōita.

Tiburina latine regionis ciuitatē que hodie vetus tibur appellat p hoc tēpus hadrianus imperator (vt helius sparcianus historicus testat) miro sumptu edificauit. et ex villa oppidum fecit. Hec quippe ciuitas. i. 6. passū milibus a roma distare videt. et iuxta antiquē flumi in diuoso loco cōstituta est. quam tñ ciuitatē longe ante romanā urbem a grecis originē et cōditionē habuisse Strabo et Virgilius volunt. aiunt em̄ q̄ ipsius primus cōditōr fuit quidā tiburinus coracis et canilli frater. Hi nāq; fratres thebanī fuere: qui post thebanorū interitiū a patre in italia pgeniti: singuli postea oppidū ex suo nunc pstruxere q̄ testis est quidā mons ppinquus qui catillus adhuc dicit. Et corax aliud oppidum famosum inter volcos erexit. fuit itaq; tiburina hec quondā nobilis ciuitas cui etiā testimonia phibet. p̄ pinque adhuc extantes ipsius antiquē ciuitatis ingentes et magnifice edificiorū ruine: que dignitatē urbis pre se ferunt. eo siquidē loco tiburinus lapis fortissimus fodit: qui ad cōstruēdam cōseruandāq; romanā urbē multū adiuuēto fuit. Hanc em̄ urbē fridericus cognomēto barbarossa impator: ab alijs theodorū nias supiorū annis dirutā reedificauit. et deinde multi sūm pōntifices multiq; cardinales auerere et mlti edificijs illustrauē. ex hac simplici romanā pōntifex et alij vin scia et dignitate clarissimi orū habuere

Tiburina ciuitas.

Betta etas mudi

Galienus medicus

Iustinus pbs

Lerdo hereticus

Valentinianus hereticus

Abeluo episcopus

Galienus medicus doctissimus vir fuit natione grecus: patria sibi pgamū cū
vitas asie: statura magnus: spaulas ⁊ humeros largos ⁊ grossos hñs: col
lore brunus: delectatus i cantu ⁊ alimtia. natus ex patre diuite ⁊ largo: sciētū
cū astrologia arismetica ⁊ alijs hñioi. Magistru habuit talitū: ad medicinam
diuinitus inductus. circueñs mūdū p acquirēda scia: pradebat parū: scs tñm sicu
bus ⁊ pane pñtus cena erat ei copiosa. a paruulo deditus studio medicine. dect
monono em etatis anno cū discipulis arbanet de mediana disputauit. ab eis re
putatus lingiosus: qz logicus erat. hi em sibi obijciētes dicebāt. hic qdē nutrit
in dialenca multa inde repletus cōragione. Claruit autē tñb⁹ diuī antonini pñ.
Nūq in curis erubuit: nūq in pñotico errauit. Afferit autē cōstantinus cū. 2. ⁊
2. libros edidisse. annos tandē vixit. lxxvij. Et vt quidā ferunt in mari mortu
us est cū ad vidēda miracula oli xpi accederet ⁊ mundinus dicit. Merito qz medi
corū principis dici debet: qui ea in arte oēs preter hippocrate supasse credidit. ⁊
hippocratis scripta miro explanauit ingenio.

Iustinus pbs ex neapoli vrbē palestine his tñb⁹
p fide xpi multū elaborauit: q ⁊ antonino pio pñ
cipi ac filijs eius librū dedit 3 gentes scriptū: ⁊ dialo
gū 3 triphonē pñcipē iudeorū habuit. Inuictus est ⁊
i marcone q cerdonius dogma secutus: alter bonū al
terū iustū dñm asseruit: itaqz duo 3ia pñcipia creatio
nis ⁊ bonitatis. Impugnauit ⁊ crescentē cymā vt gu
losum: cuius insidijs ad extremū arcūuentus. p digni
tate christiani nois sanguinem fudit.

Aquila qz iudeus natione pñicius cū psallia vxo
re edicto claudij discēdes vsqz ad hec tpa vt nō
nulli autē supuñt. secūds mosaice legis interpres
post illos septuaginta q phibadelphi tñbus fuere. ⁊ li
bros veterē testamēti ex hebreos i grecū optie trāstulit
⁊ pñbe verba de vrgine maria. plara ad inuēculā quā
dam ascriptis.

Erao qdā heretic⁹ a quo cerdoniani heretici no
mē acceperūt: p hoc tepus insaniēdo vaticinare
simulat. Afferbat nāqz duo fuisse pñcipia 3ia.

Marcion item hereticus ei⁹ discipulus stoie⁹ pbs
cū mgro suo celitare cepit: dices xpi patre nō fu
isse deū creatorē: q p filiū mūdū fecerat. ⁊ cū aliqñ po
licarpo rome obui⁹ factus fuisset. interrogaretqz an se
agñceret. cōfesso (ridit policarpo) pñmogenitū diaboli.

Valentinianus al⁹ hereticus platonici⁹ pbs a q
valentiniana heresis noiata est: eodē qz tpe inua
luit. hi autē valentiniani cuiusdā platonicā sectatoris
cebat xpm de corpore virgis nil sumpsisse: sed per eas
tāqz per fistulā quendā purum transisse.

Theopbil⁹ antiochensis ecclie eps ⁊ ipse his die
bus floruit: ⁊ 3 marcone pñctū hereticū libz
edidit impante. Ad. antonio. Scripsit ⁊ libz 3 hermo
genis heresis q mām nō nām introducēs: deo autē nō
nature eadē cōpauit: mām elemētorū ⁊ deū appellās.
Tria qz volumina cōtra etholū cōposuit ⁊ plura alia.

Metrio seu miletus asianus natione fordeñs eps
thrononiscqz oratoris discipulus multo in precio
his tñbus fuit: ⁊ librū de doctrina christiana. Ad. an
tonino tradidit. huius ingenū tertulianus (vt scribit
hieronymus) mirūmodū laudat: dicens: a pleriqz
nostroz prophetas habitū esse. eo q multa pphetica
scripserit testimonia: ⁊ alia multa.

Appollinaris asie hieropolitanus eps huius tpe
in precio est habit⁹ qui insigne volumen de fide
xpi. Ad. antonio secūdo tradidit. Scripsit ⁊ in catha
phzigas qui tunc etiā cum pñsa ⁊ maximilla insanie
bant vaticinantes. Incipiente tamen montano. sed ⁊
alios aduersus gentes quinqz libz scripsit. Exant
⁊ alij duo de veritate.

Aquila

Marcion hereticus

Theophilus eps

Appollinaris eps

Policarpus

Policarpus iohannis apli discipulus. smirneus epi ab eo creatus. ac totius asie religione et doctrina tus facile princeps: hoc anno pio presulante roma venies: plurimos fidelium marcianis et valentiniani falsa persuasione deceptos ad fidei reduxit. Cum aut marcion obuiū habuisset cum primo genitū diaboli dixit. Ne gabat cum patre xpi deū esse creatore: qui p filium mundi fecerat. Postea vo imperante. Antonino et L. aurelio comodo quarta post nerone psecutione finime sedente a pconsule igni crematus est. Cum quo etiā. xij. ex philadelphia venietes martyriū cōsummare. hic cū esset doctissimus ac sanctissim⁹ vni ad philippēses punte scripsit eplam. passus est aut septimo kal. february.

Paredis

Felicitas cum septē filiis

Felicitas romana femina matrona siquidē scitissima p hoc temp⁹ vna cū septē filiis suis ses ianuario: felice: philippo: seylano: alexandro: vitale atq; marcialē: rome martyriū suscepit. Hec em pissima mulier mēte et corpe felicitas. hos septē filios deū colere docuit: vt coronā martyrii acciperet. Et primo quidē ianuarius primogenit⁹ post virgarū verbera: plūbanis oculus est. felix vo et philipp⁹ fustibus macati. Syllan⁹ scipitino trucidat⁹ interemptus. Alexander deniq; et vitallis atq; marcialis capitali snia sunt puniti. Nouissime aut et mater ipsa felicitas pter maritū cōsuetudinē: et ipsa gladio necata est. A quib⁹ magnū spectaculū fuit nostre ante oculos positū est. Eoz dies celebrat. vij. ydus Julij.

Ptolomeus astronomus

Aulus gellius

Aulus gellius romanus orator et insignis quidē agratiacus hōc tpe clarus existēs agnoscat. Qui inter cetera sue virtutis opa: cum e roma p hiemē in atticam proficisceret terrā. cōmētarios celebres edidit quos in libros. xix. diuidens de noticiis atticis titulo pnotauit. ideo de eo scribit. Et quē cecropia clarus latinus camena esse iuuat: gelli scripta. pbanda legat. Antica nox lucina nūq; cessura diurne. Ad varias artes q; bene mōstrat iter.

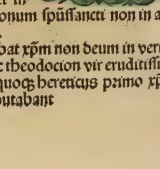
Montanus hereticus

Apelles hereticus

Caribaphigarum heresis exordium

Apelles alius hereticus in grecia fuit. Is dicebat xpm non deum in veritatē sed hōim fantasia boibus apparuisse. hunc theodocion vir eruditissim⁹ hereticissimū appellat: et suis scriptis percomode irridere conat. Tacianus quoq; hereticus primo xpianus notatus: deinde seueriani heretici ab eo processerūt hi oēm comitū spurci putabant

Berta etas mūdi

(Anno mundi. 5365.)

(Anno christi. 164.)

Anicetus papa natione syrus patre iohāne de vico marco vel (vt Damaso placet) de humilia vir moribus insignis: eccleie romane p̄sulens ne moribus petulantū quorūdā labefactaret. Instituit ne clericus vllō modo comam nūmret sū apli p̄ceptū. Mente ep̄s consecrari posset a paucioribus q̄ a tribus eiusdē ordinis viris. ⁊ plura alia ordinauit. Et vbi ex ordinationibus quinq; q̄s decēbri habuit p̄sboz. xix. diaconos quatuor. ep̄os nouē creasset. martirio coronatus ac sepult⁹ est i calixti cimiterio via appia. xv. kal. maij. Sedit ānos vndeicūq; mēses quorūz dies tres. Sedes vō dies. xvij. post eius mortē vacat.

(Anno mundi. 5375.)

(Anno christi. 174.)

Soter papa natione cāpanus ex fundano oppido p̄ie concordio t̄pibus L. cōmōdo fuit. Is is in multis piculis p̄stitutus: animū t̄m in tātis malis ad res diuinā cōuertēs. Instituit ne monacha vlla pallā attrectaret. neue thūs i acerrā poneret dūs sacrificia fierēt. Eius extabat eplā hac de re scripta ad ep̄os italie. Instituit itē ne legitima haberet vxor: nisi cui sacerdos ex instituto benedixisset. ⁊ quā parentes solēni pōpa more xp̄iano marito collocassent: reiciēs multa picula ex prestigijs ⁊ magicis artibus improboz: q̄ i nouas nuptias cāderet solēt. Et vbi p̄ ordinationes q̄nq; mēse decēbris habitas p̄sboz octo. ep̄i scopos vndeici creasset: mox⁹ ac sepelīf via appia i cimiterio calixti. sedit ānos nouē: mēses tres: dies vñ ⁊ viginti. vacat tūz sedes dies tōndē.

(Anno mundi. 5385.)

(Anno christi. 184.)

Eleutherius papa natione grecus patria nicopolitanus p̄ie abundo. L. Antonino cōmōdo impante fuit. Is statuit ne quis ob sup̄stitionē cbi gēnus vllū respueret: quo humana cōsuetudo v̄sceret. Moluit p̄terea quēpiā de gradu suo deici: nisi aculeatus reus criminis cōuinceret. huius q̄s pontificatu ⁊ ecclesijs pax data est ⁊ quies: ⁊ nomē xp̄ianū p̄ oēm terrā mirūmmodū actū rome potissimū vbi multi ex nobilitate romana cū cōiugibus ⁊ liberis in fides recepti baptisimū charactere notati sunt. A lucio rege britāno eplām accepit: vt se ac suos in xp̄ianoz numerū suscipiet. Tandē vbi ex tribus ordinationibus mēse decēbri habitis p̄sboz ac ep̄os ordinasset. Mox⁹ ⁊ apud b̄ti petri corpus sepelīf. vij. kal. Junij. Sedit autē annos. xv. mēses tres: dies duos. Vacat tūz sedes dies quinq;.

(Anno mundi. 5395.)

(Anno christi. 194.)

Victor papa natione apher patre felice qui rei publice xp̄iane vt par erat cū vrā gerens: cōstituit vt pasca dñica die a. xij. luna p̄imi mēsis vsq; i. xxi. celebraret: cū prius cū iudeis. i. 4. luna celebrabat. L. vius decretū postea i cōcilio n̄ieno cōfirmatū fuit: ne iudeos imitari videremur. hic cū vocatissimis eēt p̄ntēf quēdā de regionib⁹ cōpōsit volumina: deinde martyrio mox⁹ ⁊ apud beatū petrū i vaticano sepelīf. cuius diē festū q̄nto kal. augusti celebramus. sedit autē annis. x. mēsibus tribus: diebus. x. At sedes dies. xij. tum vacat.

(Anno mundi. 5403.)

(Anno christi. 204.)

Sepherinus papa natione romanus ex patre abundo: seueri t̄pib⁹ fuit vir sanctissimus rei diuine magis q̄ humane intētus. Unde ⁊ p̄stituit vt astātibus clericis ⁊ laicis fidelibus ⁊ leuita ⁊ sacerdos ordinaret qd̄ postea i calcei donēst cōcilio p̄firmatū est. Statuit vt cōsecratio diuini sanguinis in vitreo vase nō aut in ligneo vt antea fieret. hec autē institutio postea inuoluta fuit. Vterius enī est ne in ligno fieret p̄pter raritatē qua imbibit: neq; in vitro p̄pter fragilitatē. sed ex auro argētoque aut ex stagno vt in tiburēsi ⁊ remēsi cōcilio scriptū apparet. Idēs p̄terea instituit vt oēs xp̄iani annos puērtatis attingētēs singulis annis i solēni die pasce publice cōicarent. qd̄ Innocētus terci⁹ postea etiā ad cōfessionē delictoz in adiunxit. Tandē cum ex ordinationib⁹ quatuor p̄sbyteros ⁊ ep̄os creasset: mox⁹ seueri t̄pibus. ac i via appia nō longe a cimiterio calixti sepelīf septio kal. sep̄tēbris. Sedit autē ānos octo mēses. vij. dies. x.

(Anno mundi. 5413.)

(Anno christi. 214.)

Calixtus papa natione romanus patre domicio ex regione vr̄bis rauenna tūm vir diuinus ac p̄uēct⁹ sūm: q̄ in magna rerū p̄turbatione cū sceleratis imp̄atoribus nequaq; ab instituto suo discedēs: Cōstituit ieiunū q̄ter in anno q̄bus t̄pib⁹ d̄nceps rano sacroz ordinū habita est: cū antea decēbri mēse fieri p̄sueuisset. I cimiterio q̄s de suo noīe cōdidit via appia: vbi multoz martyꝝ cor⁹ p̄ora reposita fuerāt. Vbi cū i palmachiū virū p̄sulare ⁊ simpliciū senatoꝝ atq; felice nobile virū cū cor⁹ domib⁹ baptisasset. ⁊ multos p̄sboz ⁊ ep̄os ordinasset scido idus octobris ab alexandro imp̄atore martyrio coronaf: deinde sepult⁹ in cimiterio calopodij via aurelia tercio ab vr̄be miliano. Sedit annis sex mēsibus decem: dies decem. Vacat tūz sedes dies sex.

Linea summorū pontificum

Amerius

Sothet

Eleutherius

Victor

Sepherinus

Calixtus

Commodus luc' antonin' dictus decim' octau' romanor' impator: post qd. antoninu veru patre suu impauit. q natus est apud lanubiu: faustia ei mater pregnas visa z in fornix serpentes parere: sed ex his vnu ferro corio: pepit aut comod' z antoninu eo mortuo. marcus pcepit optimo: comod' diu erudire conat' est. habuit litteratorē greci onescerat: latinius capella. orator ei atreus. bi m' mgnibil ei. p'fuerūt. Ceterū a prima statim puericia turpis im' prob' crudelis libidinofus: auipiciu crudelitatis dedit anno etatis duodecimo pfect' deinde cū patre ad germanicu bellū neq' pudor: neq' sumptui peperat. Tandēq' nil cōmune cū patre habuit: sed oib' incōmod': nisi qd z ipse p'ra ger manos aduauit: xpianis militib' feliciter pugnavit. In eo bello cū creerat cō modū penuria aque laboraret: ferunt pab' xpianor' militis aquā diuitis z celo missas: pluraq' fulmina i germanos z armatos cecidisse. Ceter ad verbē redies in oia luxurie z obsecnitatis dedecora plabif. Gladiatorijs q's armis i ludo ne rone imitat' depugnauit. plurimos q's senatores interfecit: z eos marie q's nobi litate industriaq' excellere ai aduertit: quosdā. p'scripsit: vendidit etiā. puincia z admistraciones. fuit forma quide corpis iusta: vultu insubido vt ebriosi solēt z sermone incōdito capillo sp' fucato: adures comā z barbā timore rōsioris. Tē poitb' et' flagitiose vite vrbis penā tulit. Capitolū fulmine itū cū egregia bi bliotheca maior cura parata cōcremat: in eis decēbz ad imitationē augusti cō modū appellari voluerit. Idq' post mortē abrogatū fuit. Tandē mortuus hu mani generis hostis aduicatus est. Strigularis in domo vescalū duodeci mo imperij sui anno z mense septimo e medio sublat' est. Corpus eius vt vincto traheret atq' in tiberim mitteret senat' z populus postulauit. Sed post iussu pūnatis in monumētū adriani traslatum est.

Delius ptnax decim' octau' ro. impator nat' in appēniū i villa mar' quē postea marcus pteoz fecerat prime legiomis regēde: statiq' rbenas z no riciū ab hostib' vindicauit. deinde pfecto vrbis cū missum fuit. comodo pluri mū placuit. facē sexagenario maior impator rogat' vt vxorē augusti faceret z si lū cēsarē appellaret: id facere recusauit: testatus sufficere q' ipse imparet inuit'. Et cū i impatore auaricia nihil nūp' est: cū illiberalis z sordid' habere q' di midiatas lactucas z cardos cōmūis apponeret: falsanū nūq' puato cōmūio cō medit aut alicui misit. fuit aut senex venerabilis imissa barba: reflexo capillo: habitudine corpis pinguiore: statura imperatoria: eloquēcia mediocr' z magis blādis q' benign'. Tandē nemic' dicitē a iuliano iurisperito in pallacio occi dit. Imperij sui mēse sexto. Cū tansius quidā vn' e nungis in irā z timore vltioz toga loquēdo adduxisset: bastā in pect' ptnaxis obiecit. Tūc ille pcar' iouē vltioz toga caput operuit atq' a ceteris p'sosus est. Adulēs em cū z aulici odio babue rūt. pplas mortē eius indignissime tulit: iō p' senatū in deos relatus est.

Iulian' didius successor ptnaxis cū caput ei' conto fixū milites q' cū occide est. Cū id i pallatio repisset: hūc aliqui iurisperitū z interemptorē imperij occu pisse autē: q' ppetuū edictū cōposuit. Ceteri iulianū nepotē magni iulij iur' p'sula fuisse scribūt. cui' p' genitores de mediolano fuerūt. fuit aut hō pessimus miserrime vitēs: vñ odiosus pplō desertus ab oib': quicq' septi mo mēse postea q' im pare ceperat apud ponte miluiū victus: a severo ciuili bello z interfect' est.

Seuerus ro. impator iuliano didio interfecto affrica oriūdis imperij obti nuit cui ciuitas lepi pater geta maiores equites romani mater fulua i p' ma puericia cū lris grecis z latinis imbuē q' eruditissim' inter pueros ludēs vt iuder sedit circūstāte pueroz ordine ac iudicaret: deinde studioz cā romā vel mit: deinde sici pcurator: mox tribun' militaris p' gradus alios vsq' ad iudiciū puenit: parē admodū: natura seuus: multis bellis laccēssit: fortissime quide rē publicā lz laboriosissime gubernauit: p'bie m' admodū studiosus fuit: foris par thos z adiabenos supat. Arabes aut interiores ita deuicit: vt regione eoz pui ciā romanā faceret. Hāc obzē mūp'bas vt in ei' arcu sub capitolio posito adhuc appet parib' arabicus adiabeni' cognoscat. Edificijs p'terea publicis vrbem exornauit. nā z thermas seuerianas z septizoniū extruxit. Libi fuit parissim' exiguus vestib' vltis: leguminis patrij audus: vini aliq' capidus: carnis fre quier ignar': ipse decorus: ipse iugēs. p'missa barba: cano capite z crispo: vul tu reuerēdus: canorus voce. s' affrū quiddā vsq' ad senectute sonans. Cōmūio tandē varijs z piculis distrabif. hinc a pescennio nigro q' magnos in syria mo tus cōcrauerat: hinc a clodio albino quē m' in gallia nō inueto p'lo supauit. Inde in britanniā pfect' deficiētib' vere focijs oib' varijs calib' afflictatus: apud eburacū gallie morit' an no impij sui. xviij. duob' filijs relic' bassiano z geta. olei qm' reliq' vt p' q'queniū nō solū vñb' sed z totius italie q' oleo egeret sufficeret. vltima verba eius dicūt bec fuisse turbarē republicā vñq' accepti: pacatā etiā britanniā relinq' senex z pedib' eger: firmū imperiū antoninis meis reliquesi si boni erūt: imbecillū si mali.

Linea Impera ratorum Lucius antoni nus Comodus

Delius ptnax

Didius Julia nus

Beuerus

Bexta etas mūdi

S. Lucius rex

Emerita soror eius

hos populos dñs subiugauit virtute ac miraculis clarus ibi in pace quieuit. Emerita aut soror eius in ca-
stello finitimo trinus appellato igne martyrio coronā eternā meruit. Eius festiuitas tercio nonas decem/
bris celebris habet. Totiq; banariā t rētiā inter alpes xpo acquisiuit.

Trogus pompeius

Rogū pompeii hispanū historici floruisse cō/
stat: eo q totū orbis historiā a belo tñi regis
assyrii patre vsq; ad monarchiā cesaris latino pseri
psit sermone. t in quoz t quadraginta cā distinxit li/
bros. quoz epithoma id est abbreviatōne iustinus
historicus fecit.

Theodocion

Dionysii chorinthior epīi sortheris tpsb' fuisse
suscebi' scribit qui tāte eloquēte t industrie fuit.
vt nō solū sue ciuitatis t puīacē populos. verū etiā
altari vrbis ac puīciari cpos suis eplīs erudiret.
Instructus enī pauli apli doctrina facillime potuit fan-
citare t eruditione alios in officio pūnere. fuisq; eru-
diuit eplīs ex qb' vñā ad lacedemonios aliā ad athe-
nēses: terciā ad nicomēdiēses: quartā vō ad cretēses
acqñtā ad ecclias pōicas: t sextā ad romanos scripsit
pūtle. ¶ Fuere t aliī cōplurimī viri doctissimi h tpe.

Appolonius

Theodocion genere asianus' patria ephesin' vir
doctissim' ac līaz sciētissim': terci' diuinaz scēptū
rarū interpres cū superiorib' floruit: qui preter inter-
pretationē t translationē etiā alia multa de religionis
xpiane laudib' reliq; monumēta. hic taciari viri eru-
ditissimi pūien aīq; i heresim inuaderet discipul' fuit.
Maxime vō appellem hereticū scripsit suis pōmo-
de irridet. qd tēū quē coleret ignorare se diceret. Al
firmabat enī xpm nō tēū in veritate: sed hoīem in fan-
tasia apparuisse.

Alexandrinū virū egregiū t eru/
ditissimū cū his floruisse diu' hieronym' scribit
qui multa cōscripsit e quib' illa sunt stromatū id est va-
rietatiū libri octo. Hypotiposeon id est informationis
libri tonide. cōtra gētes vñ'. hui' aut discipulū orige-
nē fuisse constāt. extant t eius eplē.

Appolloni' senator roman' vir eruditissim' cum
pōnificatu eleutherii par ecclie data fuit: isl' ap/
poloni' orator insignis martiriū suū passus est: habi-
ta pzi' oīone de laudib' xpiane fidei: qd illis tpsb' ca-
pitale habebat. insigne etiā volumē cōmodo obtulit
qd quidē piciōide i senatu legē fecit. postea a pūo pdi-
ditus q xpian' eet. i 4. kal maij p xpi cōfessione capti

te trūca' est. Adoruo appolonio mltē hereses inualuere. ¶ Marcionis ppe lecta
varie diuisa est. Alij enī vñū principiū fatebant: aliī duo. aliī tria: fidē pphetis abrogabāt.

Tertullianū africanū patriā cartaginensē centurionis ciuias pōsularis filiū: virū ingenio t do-
ctrina clarissimū. his tpsb' floruisse diu' hieronym' tradidit. Is ad mediā etatē clericor noīatissim' ro-
mane vrbis iudiā adeo pūmelis t iūris clicor attrit' fuit. vt ad morā heretici doctrinā labi cōpulsus
sit. Quāobrem t multa volumina p orthodoxū t catholicā fidē cōponere cepit. Vñt vsq; ad decrepitiā eta-
tē. vidi ego inquit hieronym' paulū quēdā cōcordiē qd oppidū italie est: qui se beati cipriani notariū: cū
ipse admodū adolescēs esset romē vidisse diceret: referretq; ciprianū nūq; absq; tertullianū lectione vñam
diem preterisse.

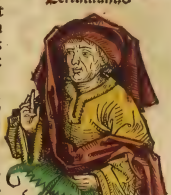
Dionysius corin-
thior episcopus

Clemens presbyter

Tertullianus

Persecutio xpianoz q̄nta his annis ira ac iussu Seueri impatoris incūcū sup̄sit: cū q̄ntas a nerone p̄secutionē i xpianos mouet. primo tñ varijs piculis ⁊ bellis distrah̄it: diuinaq; vltio in romanos non defuit. qz mox ciuilia bella mirumōdū eos attruere. In qua qdē p̄secutione b̄ p̄cipue passi inueniunt.

Hyrenus ep̄s

Hyrenus Lugdunēsis ep̄scop⁹: vir doctissim⁹ iam grandeeus apud eandē vrbē p̄ christi noie martyr efficit. floruerat enī q̄ maxime sub comodo p̄cipue: ⁊ polycarpi martyri (vt diuinus scribit hieronym⁹) discipulus fuit. a quo cum eruditissim⁹ euasisset. q̄nq; libros aduersus hereses scripsit. ⁊ cōtra gētes aliud breue volumē: ⁊ de disciplina aliud: ⁊ alia plura. Idem vō seueritē hac p̄secutione a seuerio positus in duos colles: cū i vno crucē: alio ydolū posuisset vt mor tē p̄ crucē vel vitā p̄ ydolū eligeret: cū populo tñ ad crucem venisset: oēs martyrio coronati sunt. 4. kal. Julij.

Leonides pater origenis

Leonides etiā alexandrin⁹ magni origenis patrem virū quidē optimū sub hac p̄secutione passus fuisse Eusebius cesariensis scribit. Cui⁹ quidē martyrium origenis decimo seueri p̄tinacis anno paruulus subicq; decreuerat: nisi diuina dispensatione ad multoz vitiatem referuans p̄ maternā solitudinē impeditus fuisset. Nam mater ei⁹ cū in crastinū in publicū p̄dare: ⁊ christū cōfiteri decreuisset: nocte latenter vestimenta ipsius surripuit. ⁊ sic puerū a tyranno cede referuauit. Ipse autē adolefcens patrē ad martyriū adhortatus est cū sex fratrib⁹ ⁊ matre vidua paup̄ relinquit: redactis in siscus paternis bonis: qd̄ christū verū deū p̄fiterent: vnde grāmāica sibi ac suis victū quesuit. Leonides autē apud alexandriā vrbē martyri palinā constanter in kalendis marci adeptus est.

Eugenia virgo

Eugenia filia prefeci philippi illustrissimi romani: qui missus fuit a como ad impatore in egyptū: virgo pulchra liberalib⁹ artib⁹ erudita. cui⁹ p̄tho ⁊ iacinto cunuchis relictijs parētib⁹ p̄ helenu ep̄scopū baptisata deinde virū habitū i monasterio degebat: p̄ melanciā feminā de oppressione accusata: ⁊ ad p̄fectū adducta parati oculis ⁊ flāmis: cū tunicā qua induta erat scidisset femia apparuit ostēdēs se filiā ei⁹. factū est gaudiū populi cū timore. Melancia enī cū tota domo diuino igne cōsumpta est. Seniores baptizant cū tota familia. Postea cū matre ⁊ fratrib⁹: p̄tho ⁊ iacinto romā reuerſi sunt plures exemplo virtutū ad fidē puocati: p̄cipue basilla ad castitatē p̄petuā animauit: quāobres cū dia ne sacrificare nollet cū saro alligata in tyberim p̄iact. saro rupto illeſa p̄mansit. Tandē post varia tormēta die natalis dñi missus est sp̄culator qui eā in carcere p̄cussit. cui⁹ corpus nō longe ab vrbē in ap̄rio p̄edio sepultū est.

Perpetua ⁊ felicitas

Perpetua q̄s ⁊ felicitas matrone qdē sanctissime. ⁊ ipse i mauritania tiburitanorū ciuitate cū reuocato saturnino ⁊ fecūdolo nomis marcijs passe sunt. tñ cū fecūdolus i carē q̄misset ipse sc̄issime mulieres euz reliq̄s bestijs tradite ⁊ dilacerate martyriū p̄sumauit.

Narcissus iulimorū p̄tarcha fuit circa t̄pa victoris pape ⁊ seueri impatoris: cū lumi arb⁹ in die solē m oleū deesset: aquā infūdī lumi arb⁹ p̄cepit ⁊ nō aque in pinguedinē versa splēdore luminū reddidit clarioz a testib⁹ falsijs accusat⁹ q̄ diuina pena molestati deserti locū petijt. Tandē cū i senio p̄cesse nō posset. alexander capadocia ep̄s cū desiderio locoꝝ sacroz iulimā p̄rectif: audita est vox. Suscipite ep̄m qui vobis ad cōdē destinat⁹ est: admittite narcissū hierosolimitane ecclesie gubernaculū suscepit: deinde martyrio coronat⁹ est lib decaolardente p̄secutione

Narcissus patriarcha

Julius ⁊ eusebius martyres

Eusebi⁹ potētiā vincenti⁹ ac pegri⁹ viri nobi lissim⁹ romani an̄ hec t̄pa s̄b comodo augusto. p̄ fide xpi necant. hi p̄mo in culeo positi ⁊ neruis acerrime distēti: deinde fustib⁹ crudelissime celi. Sed cū in dei laude adhuc p̄manerēt fidelissim⁹ vsq; ad emissio-nē sp̄s mactati fuerūt. 8. kal. octobris.

Julius senator ad horū doctrinā cōpunct⁹ credidit. ⁊ i p̄m cū domo sua ⁊ baptisatū p̄ ruffinū p̄biterū suscepit audiēs cesar iussit tādū fustib⁹ cedi: quib⁹ sp̄m exalaret. Eusebi⁹ deinde corp⁹ rapiēs sepelunt. iō vitel l⁹ inder p̄cepit ei linguā abscedi: q̄ absca laudes cecidit nō anton⁹ credidit q̄ i via aurelia decollatus est. cū iebius deinde tādū plūbatis celus quicuit in dño.

Eusebius potētiā

Anno mundi. 5423.

Anno christi. 224.

Urbano prim^o papa natione roman^o: p^{re} ponticiano. **A**urelio antonio impatore fuit. anno xpi. cccxiiij. ab ybe vo cōdita nongentesimo. i. lxx. Tur liquidē doctrina t scitrate vite eminētissim^o multos sua doctrina singula-
ri ad fidē traduxit. inter hos aut valerianū virū pstantissimū beate cecilie spō-
sum: t tiburciū et frēm q^{ui} postea martyriū pstiti aio tulere. hic multa cōstituit
māda: iurq^{ue} ne q^{ui}s decetero in epm eligeret nisi p^{re} aut sacerdos aut diaconus
cōsecrar^{et} fuisset. Eiusdē q^{ui}s institutū fuit: vt ecclia p^{re}dia ac fundos a fidelib^{us} ob-
latos recipet: p^{re}terq^{ue} puen^t d^{er}icis oib^{us} vintim: nihilq^{ue} cuiuspiā puatū eēt
sed in cōe bonū q^{uo}d hodie aboleuit: tāta est boim rapacitas t hōido. at vbi er
ordinatū oib^{us} q^{ui}nquies mēse decēbri habet p^{re}sbiros nouē: diaconos q^{ui}nos: epōs
nouē: mēflet. ipse nono kal^{endas} iunij martyrio coronat^{us} est. t sepul^{chro} p^{re}ter
tati via tiburina. sedit annos quatuor: mēfes decē: dies. xij. Fedes autē
dies. xxx. tum vacat.

Pontian^{us} papa natione roman^o patre calphurnio: t p^{re} alexandri impato-
ris fuit. anno ab ybe cōdita. decēterxiiij. anno vo xpi. cc. t. xliiij. Tur q^{ui}
dē optim^{us} atq^{ue} scitissim^{us}. instigantib^{us} sacrificulis idolorū mādato p^{re}icipis ab y-
be roma in sardinia insulā cū philippo p^{re}sbiro exportat^{us} vbi mltas calamitates
t graua tormēta. p^{er} fide xpi in sardinia passus tandē morit^{us}. Tur corp^{us} postea
a fabiano pōntice romā cū magna veneratione ac ton^o cleri supplicationib^{us} re-
portatū est: ac sepultū in via appia in calisti cimiterio. vixit autē pōntificatū an-
nis nouē: mēfes: q^{ui}nos: dieb^{us} duob^{us}. vacat tū sedes martyrio eius dies decē.

Papa q^{ui} in q^{ui}bulā h^{is}torijs habet q^{ui} cyriacus succēssit pōtiano imēdiate
t papatū dimisit vt cū virgib^{us} martyrio coronaret^{ur}: s^{ed} rō ipis hoc nō p^{er}
mutit^{ur} vt ps in legēda vndam mltū v^{er}giniū: hūc tū anno vno t trib^{us} mēfibus
sedisse scribit. In cathologo tū pōntificū posit^{us} nō est cū q^{ui} volūtate patū papa
tui cessit.

Anno mundi. 5435.

Anno christi. 234.

Antiberus papa natione grec^o p^{re} romulo pontifer creat^{us}. vir optim^{us}. statuit
vt res geste martyriū diligēt^{er} exq^{ue}sitē a notarijs scriberent^{ur}. Cōscriptas
recodi in crario ecclie mādauit: ne vna cū vita bene agentū mēoria aboleret^{ur}.
Censuit itē epm omisso pmo epatu ad aliū necessitatis cā t vtilitatis: non sui-
ip^{si} sed creditariū omū posse t^{ra}nsferrī. Interposita sūnt pōntificis auctoritate:
q^{uo}d hodie a plerisq^{ue} s^{ed} fit ad vtilitatē. p^{re}ptā respiciēt^{ur} imo volupratē vt habe-
ant vnde explet ad vberioz semp respiciūt. nō quot oues t q^{ui} rōne pascēde
sunt q^{ui}rentes: q^{uo}d est officiū boni pastoris: s^{ed} scilicet quātū singulis amīs ince-
recepti possit. de cura aiarū pua fit mētio. de augēdis puētib^{us} magna quo mul-
ta numēta t plures seruos t eos q^{ui}dē ignauos t stolidos domi alāt. Antiberus
vo cū vno nimio epō creato: martiriū subies i cimiterio calisti via appia sepe-
lit^{us}. iij. nōs ianuarij. sedit annis. xj. mēse vno: dieb^{us} xij. vacat tū sedes dies. xij.

Tiburci^{us} t valerian^{us}

Tiburtius t valerian^{us} ciues romani p^{re}clarissim^{us}
frēs quos eo tpe auxilio cecilie vrbani papa ad
fidē traduxit latitās inter sepulchra marty^{rum}: post hoc
almachi p^{re}fect^{us} vrbis audies eos xpianos t clemof-
nas distribuēt^{es} cōp^{re}hendēs: post longā cōcertationē. p^{er} xpo martyriū cōstanti-
aⁿⁱ passi sunt: quos pmo sustib^{us} cedi durissime fecit: t tandem gladio interfici p^{re}-
cepit. **A**xxim^{us} vir illustis q^{ui} eos in carcē detinuit xpian^{us} effect^{us} tā diu plūbas celsus
est donec spm exalaret. Tur corp^{us} cecilia cū valeriano t tiburcio iussit sepeliri. i. 8.
kalendas madij.

Cecilia virgo

Cecilia vgo romana corporeo decore moribus ac
scitrate t laudabili castitate splēdidā: quā parētēs
et vnicā habuerūt cū regijs diuicijs. valeriano iā dicto
nobilissimō patricio iuueni mīrimomo copularūt. quem
cū vna cū fratre tiburcio ad credendū in xpm p^{re}docuisset
eos in tolerāda passione sua suauissima doctrina t admonitione induxit ad p^{re}sti-
tiā. Quā cōditionē etiā virgo ipsa subiit i domo paterna. iā antea suo rogatu ab
vrbano dēo dedicata. Cū post mortē amborū almachiū amborū facultates inq^{ue}re-
re cepit. Cēclia vt cōiūgē asstare iussit: mandās vt ydolis sacrificaret. Sed eus ad
hoc a parētib^{us} vge^{re} d^{er}ato p^{re}claro mso q^{ui} nollet: cū se. p^{re}stiteret esse xpianā. Iussit
eā almachi i domo sua bulentē aq^{ui} diu noctuq^{ue} cōcremari vbi illa māsit: q^{ui} audi-
to iussit eā i balneo decolant^{ur}: quā spiculator trib^{us} iactib^{us} p^{re}uētēs neq^{ue}q^{ue} caput ampu-
rare potuit. Et q^{ui} deceret erat ne quartā p^{re}SSIONē decollādus recipet^{ur}: eā semituentē reliquit. deinde p^{er} tri-
diū oia sua p^{er} aupib^{us} distribuēt^{ur} q^{ui}s ad fidē p^{re}uererat vrbano pape cōmēdauit. dies triduanas a d^{er}no po-
stulatū inducat^{ur} vt h^{ic} domū meā eccliam cōsecraret. his diebus spm emisit. Cuius corpus vrbanus inter
duos epōs sepeluit. Passa est autē beatissima virgo circa annos d^{er}ni. cc. xx. tpe Alexandri imperatoris. x.
kalendas decembris.

Linea sumorum pontificum

Urbanus

Pontianus

Antiberus

Bassianus predicti seueri filius cui aulicus antoninus caracalla cognomen fuit: romanoꝝ impatoꝝ. seuerus eniꝰ cuꝰ eboreꝰ admoduꝰ senex decessit: filios duos successores reliquit bassianuꝰ et geta: sed bassiano nomeꝰ antonini a senatuꝰ voluit imponi. Itaqꝰ dicitur est. *Ab. aureliꝰ antoninuꝰ pꝛiꝰqꝰ successit. naz* geta hostis publicus indicatꝰ est ac interfecit. *Ab. ad vitaꝰ cꝰoꝝibus pꝛaꝰ coꝛaꝰ minatus: tum vel maxꝰ qꝰ papianuꝰ iuris ciuiliꝰ alteruꝰ aliꝰ sua manuꝰ necauit.* Et bassianꝰ sumpto a senatuꝰ antonini noꝛie imperij potius est ac caracalle cognomeꝰ accepit a genere vestis: qꝰaꝰ pꝛlo domoꝝ cedit. *Sz. ait patre aspiceꝰ et obliuine impatoꝝ: nulluꝰ genꝰ facinorosi iꝰ vitaꝰ pꝛetermisiꝰ et noueraꝰ sua iꝰ voceꝰ duxit.* Nihil egreꝰiuꝰ de se reliqꝰ pꝛeter thermas antonianas qꝰ ipse iꝰ choꝛoꝛuꝰ tꝰ alexander pꝛiꝰet coꝰ pꝛeterea capitali poꝰa affecit qꝰ remedia quarta mꝰ et tꝰercianis colloꝰ gestaret. *Ab. anatiꝰ pꝛeterea ab eo suꝰ qꝰ ad statuas mꝰnificet libꝰ coꝰstroꝛe duꝰ belluꝰ in pꝛibos mouet apud edessam et coꝛas arcuentuꝰ occidit. vꝰ. impꝛij duoꝝ annoꝝ mense secundo: viꝰ egꝛessuꝰ atqꝰ qꝰdragelꝰ mꝰitꝰreꝰ annuꝰ aliꝰ eniꝰ a mꝰorio pꝛetꝰoꝝ occasuꝰ fuisse scribit. coꝛpꝰ eꝰ atꝰoꝛuꝰ sepulchꝰo illatuꝰ eꝰ*

Diadumenus

Ophil'macrinus interfecto caracalla impius obiit. d. pfecc' pot: erat. cu filio t albio facti impatores nihil memorabile ex tps brucitate gesserunt. impius oco duoz mensiu t vni annu fuit. seditioe militari deinde occisi sunt. Albarin' emi ab heliogabolo apd antiochib' interfectus est. Hadriamen' aut a pte antoninuis dictus: ad eu puez exercitu p conatione uclinauit. p impio. fuit aut puer oim speciosiss' natura loquaculus: crine flavo: mris oculis: naso deducto ad oes decore: merito copposito: ore ad oscula patris bue vbi pmi indumtia coceca t purpurea t castrefia imperij signa accepit quasi fydere emicuit vt amarec ab oib' clodius qz albinus i gallia impator dictus de nobilitas familia. bi aut cu paru imparit tus vl' marie qz nihil d i noia oco ptemittit. Solus ml albinus ob edacitate pfectus est: vt ait cornelius. q centu perfica castrenses qnctas fies passarias: qdracta officia vni

Marcus aurelius antoninus q̄ variis edictis imperiū suscepit: hic
peritabat caracalle filius et sem tamura cōcubina formosissima: erant q̄
dicent ei vulgo cōcepit. nūc veniens magna om̄i expectatione impius ade
prus. Hellogabili nomē sumpsit a sole cuius sacerdos erat: edito tempore: phe
nices cū hellogabili nomē vocant. His matre suā in senatū rogari iussit se
sufic om̄i impator: fuit sub q̄ mulier loco viri senatū ingressa est: fecit t̄ colle
senatū id est mulierū senatū. Sed symmiam senatus cōsulto sum facta ridicu
lo de legibus matrimonialibus: q̄ quoq̄ venire mēderet: q̄ cui cedet aut assurgere
debet t̄. Uex t̄ preter expectationē hellogabius viri et nullā de se nisi fla
gitioz tonūq̄ obsecrat: mediū reliquit. Nā t̄ virgines vestales inestū cō
miser: p̄bros mulieres sem domi habuit: t̄ iacida incatus sabmū cō
solare virū (ad quē vulpiū scriptis) e medio tolli iussit. Dignitates aut t̄ ho
nores malis ac flagitiosis cōmittat: primus romanorū melas t̄ caplas argē
teas habuit. admonēbus amicis: cauere ne ad inopiā rediret. Rndit d̄
melius q̄ et ipse mihi beres sum t̄ vroz mee. Oppellit t̄ melius venenabū
parafitos suos violos t̄ floribus vt aiām aliqui effluereit libidmū genera q̄
dā inuenit: hac vero infamia adeo cōtēmi ceptus est vt tumultu militari exo
to: ipse cū mare necaret. Quid cū ei a sacerdonibz s̄ris dicitū esset vt mortuus
cū parasse iunū ferico t̄ cocco intorū qui iūq̄ laqueo fumeret: parauerat t̄ gla
dios aureos q̄bus se occideret. Sed nihil valuerit occasus est t̄ fuitas: t̄ per
pleas tractus fodi diffime: p̄ doacas ductus t̄ in nberm submissus est q̄to
imperij sui anno. Hic s̄ntis antoninoz nomini in republica fuit.

imperij sui anno. hic finit antoninoz nomen in republica fuit.
Alexander interfecto vario belio gabalo accepit imperiū. nā aureli⁹ alexā
 der feuerus ybe arcena gentius: cū antea cesar a senatu esset appellatus
 inde augusti nomē recepit: cui mānca mater fuit xpiana. viri autē vniū virtutū
 exemplar ad cōponēdā tempū. viri superiorz p̄cipū labefactā animū adiecit. adiutores ad hanc rem
 habuit iuliu fromitū virū doctissimū. vulpiū p̄ paulū viros i ture ciuili p̄stāntissimos: paul oī pompa
 r ambitione virtutē erat tāte prudētie vt a nemine decipi posset: pecunias t̄ adulationes p̄p̄t̄: gēmas re
 ieicit: status sumoz virū vndiqz coquisitas in foro t̄ rāstioz locauit. thermas q̄ hodie antonine vocant̄
 p̄fecit t̄ ornauit. tēplū xpo edificare voluit eūqz inter deos recipere habuit p̄terea xpm ipsū t̄ abrahā i lario
 suo. Alexander igit tot virtutū p̄ insignis iuuenis admodū impator creat⁹ bellū stans i p̄fatis suscepit: ac
 persem eo regē p̄stāntissimū vici. Discipline vō militaris adeo seuer⁹ emēdator fuit: vt q̄dā enī integras
 legiones ex auctorauerit: q̄ feueritate factū est vt militari tumultu apud magiciā in gallia occideret. iterō
 decimo imperij anno inquisitione maximā. Is p̄ncipals alexēder in clamabāt sepius q̄ a quibūsdā xpia
 nis audierat t̄ tenebat. Idqz p̄ preconē significauit atqz aliqui emendand. qd̄ nbi fieri non vis alteri nese
 ceris. quā s̄p̄iam adeo dilexit vt in plateis t̄ in publicis oculibz p̄ferendi iuberet.

Origenes

Origenes alexandrinus vere martyris fili? et eccle alexandrine presbyter
 opphor ac theologoz oim sui tpris princeps his tpris alexandrie floruit.
 hic cu ab ipsis amabulis xpianissim? esset: et cunctissim? igenij adolesces eva
 sisset. qui decimo seueri ptnacis anno (psecutione i xpianos mora) leonida pre
 interempto que adolesces ad martyru adhortatus est: post patris obitu xpi si
 deles a tyrannis p tormeta oppressos. p posse fuit et ad morte perductos in
 trepide animauit. Totus deinde ad religionem couersus predicandi officium
 habuit. Tanti aut ingenij fuit vt nulla cu lingua: nulla literatura latuget. Abi
 ra vtebat continetia in cibo et potu abstinentia in reb? alienis. Na et paupate
 xpi imitatus est: et multis annis nudus ambulauit pedibus. Hui? virtutem ple
 predicabat: hoc ide et symachus sentiebat. Super lectu preterea plumis stratu nuq dormiuit et a carnib?
 sim impugnauit: qui et xpm et ioseph et maria natu purum hoiem dicebat: et lege iudaico ritu seruandam
 predicabat: hoc ide et symachus sentiebat. Super lectu preterea plumis stratu nuq dormiuit et a carnib?
 se oino abstinit. Et in tm castitatis amator fuit vt zelo fidei: licet no fm scias se castrauerit. Secut? illd qd
 in euangelio dicit? et si puerile habet: qz sunt cumudi qui seipso castrauerit. ppter regnu dei. Ob eius do
 ctina et eloquentia et artam vita a mamea alexandri imperatoris mater de antiochia accersitus apud eam
 in pcpo habitus: muliere xpiana fide edocata relinques: in que alexander fili? vnice pius fuit. Tanti aut in
 genij fuit origenes et doctrine vt septe notarij sibi inuice succedetes homini viri sufficeret. Librarios ha
 buit totidem et puellas appime eruditae quos oes ingenij copia et vbertate effundendo defatigabat: huc
 quide et si hoste sibi porphyrus desumpserit xpiani nois acerrim? persecutor. Ita in interdū laudat vt nūc
 doctissimū pbm principē vocet. Et dicat cu oia platonis secreta concessit. Scripsisse origene ad sex mili
 a volumina libroz hieronym? ipse refert. Errauit in (vt augustin? et hieronymo placeat) in plerisq: maxie vo i
 libro de principatu que per archon appellauit inde origeniana heresis pcessit: qui dicit xpm quē ex ma
 xima misericordia no solū hoies s et apostatas angelos fore redepturū. Iuxta psalmistā nō in ppetu ira
 fecit de neq: in eternū cōminabit. Cū ipse origenes vt quidā aiunt in scripto ad fabianū papā pnam de
 male. platis agere videt. Causam sui erroris refundit certi in ambrosiū suū emulū quendā qui nō emen
 data in publicū pultit. Ideo a nonnullis vt ab eusebio et ruffino et alijs qmaire laudat. Ecclesia q nonnulla
 et scripta recipit. Deniq anno salutis iſte. 236. Et etas sue setagesimo primo defices apud tyru sepeliet.

Vulpianus

Vulpian? iuriscōsultus vir pstantissim? alexadriqz
 predici assessor: hūde rēporib? teste eusebio. p
 pter ciuitā et sciam atqz doctrinā apud eundē impa
 torē maxio i precio habitus est. Et p ceteris doctorib?
 vocabula et leges antiquas explanauit. Atqz alia mul
 ta monimenta scripto post se reliquit.

Dulus patau? sili in pbia et iure ciuili celebra
 tissim? p bectra floruit et ad cōponendā tempu
 blicā romani superiorū impatorū vicio et foridib? labe
 factatā alexandro predicto imperatori plurimū auxilio
 fuit: et nonnulla ea in facultate cōposuit q adhuc extare
 vident: que nonnulli alio tempore fuisse scribūt tanta
 est diuersitas temporū.

Illi quoqz frōnū pbm et in omni doctrina scien
 tissimū cū superioribus floruisse et alexandro auxi
 lio fuisse cōstat. Na et ipse multa cōposuit et alexandro
 ipsi ad res cōponēdas adiūmeto fuit.

Raphonē origenis auditorē his tpris fuisse con
 stat ad quē nonnulli extāt eplē: q libzū papue cō
 posuit de vacca ruffa i deuteronomio: et coeqlib? etate
 analib? q offerebant i lege et de diuisiōib? q cū celibia
 et turture ab abraham ponit i genesi vir emi eruditissi
 mus fuit.

Inuitus item felix insignis iur? rome causidicus
 dialogū scripsit: quo christianū et ethnicū dispu
 tantes inuicē: qui octauus inscribit. Scripsit et de
 fato et contra mathematicos quāqz filius superiorū nō
 coueniat cuius etiā Lactancius meminit.

Ambrosius grec? diaconus p hoc tēpus cōfessio
 nis gloriā plurimū insignis fuit: hic primo mar

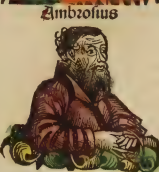
cionites existens ab origene conceptus dūce glorie insignis fuit: hui? industria et sumptu etiā ad hunc in
 finita origenis et dicta aut volumina. Sed et ipse vir nobilis et nō inegalantis ingenij obijt parū aī mortis
 origenis. Reprehēsus a plerisqz q vir leuiplex amica sui senis et pauperis moris nō recordatus sit

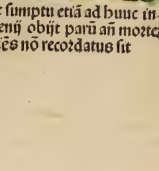
Paulus patauus

Znpbo

Ambrosius

Inuitus felix

Agapitus

Martina virgo

Berillus eps

Hipolitus eps

Agapitus illustrius adoleſcētulus p hoc temp^o apud prenestinā sabimozis
verbe quidenis iussu alexādrī impatoris martyrio coronat. Ipse ei cū qñ
decim eēt annoz t amore xpi martyrio flagraret: ab impatore cōprehen-
dit. t primo neruis crudis cedid: tē de verbis p̄sidi vt sacrificare cōpelleretur
tradit q cū durissimo t squalido carceri stans reclusi vbi p qñoz dies eidē abū
oēm negant: inde eidē p̄sidi exbit p̄mas ardētes eidē sup caput ei⁹ apponi
iussit. t cū grās deo ageret flagellis iterū cedid t nudus capite tēozis verso su-
spēdit: t bulienti aq corp⁹ ei⁹ pfundit. t adhuc martyris xpi maxillas frequent
p̄fles ex tribunali corruēs trāsē emisit aiām. Quo audito impator cū leontibus
obiici precepit. Sed fere māsuet facie pedib⁹ martyris se inclinauerit. vidētes
sceleris mistri tulerūt sanctū martyre t inter duas colūnas gladio pcusserunt sub
dic. xv. kal. septēbris. Corp⁹ vō eius a xpianis nocte sublatū: ibide militari ab
vebe primo positum est in sarchophago nouo nutu diuino inuēto.

Martina romana virgo t qdē scīssima p hoc tēp^o
cū eximie ch̄ristiane veritatis virtutib⁹ esset mul-
lier ab alexandro principe cōprebensa cū xpi nega-
re oīno recusaret diuersis tormētōz generib⁹ cruciat
cū em pulcherrima erat i ei⁹ amore extarsit. exhortat q
ad culturā ydolorū vt eā sociā impij haberet. Apollo
aut in ei⁹ aduentu cōminut⁹ est: deo em se vouit mēte
t corpe castā. Iussu deinde cedi t i carcere posita in q
i menſo lūic pfusa i manu bñē tabulā scriptā. quā ma-
gnificata sunt opa tua dñe oīa i sapia fecisti. iussit po-
stea eā extendi t mēbra ei⁹ sp̄ans incidit in oīb⁹ tēum
glorificās. inmissus leo ad eā in cunctis illeſa cū fide
inobilis pmaneret gladio tandē cesa martyrij palinā
primo die Januarij pmeruit.

Quīnirius pretereā roman⁹ patric⁹ t ipse vna cū
multa matre hactēp̄state apō romanā ciuitatez
alijs inuētabilib⁹ secū lucis martiriū ydib⁹ Julij cō-
pleuerūt: is histoza eoz⁹ inter apocryphos reperiat⁹

Berillus arabs bostren⁹ eps vir doctissim⁹ t ali
quāto tpe gloriose reuictus eccliam ad extremū
lapsus i heresim q xpm ante incarnationē fuisse negat
origenis t ope ad veritatē reduct⁹ varia postmodus
scriptit opuscula: marie vō eplās aliq⁹ qb⁹ origeni p
sana doctrina grās agit. Erat t dialogos origenis
t berilli in quo berilluz hereseos arguit.

Porphir⁹ athemēsis pbs t quidē excellētissim⁹
p bec tpa mazio i precio fuit. q t si origenis pre-
sbyteri p̄cepit⁹ amator t laudator fuisse: ch̄ristiani
tñ noīs acerrim⁹ p̄secutor fuit: p̄pterea multas ob-
treccationes t blacrationes s̄ orthodōrā fidē igessit
qs diu⁹ augustin⁹ refellit: is trinitatē p̄fectā ponat: hic
qs inter cetera yfagogas. i. t̄roduccōes ad arestōrē
cathegōrias. i. p̄dicamēta adiecit t cōscripsit alia mltā.

Hipolitus⁹ cuiusdā ecclie eps: q rōnē pasce t tpor
canones scripsit vsq⁹ ad p̄mū annū alexandri
impatoris. xvj. annoz circūla reperit t eusebio q sup
codē pasce. xix. annoz circūla cōposuit occasione de-
dicat⁹ habet. Scripsit etiā nōnullos inscripturas
cōmentarios p̄cipue exameron t in p̄phetis.

Eustimū hīs t̄pib⁹ fuisse t floruisse (diu⁹ bicony-
mus refert) cuius quinq⁹ de temporib⁹ extant volumina: t de trinitate pergrāde volumen perscripsit. t
ad magnā origenē eplam in qua ostendit susanne fabulā apud bebreos nō haberi contra quēz doctā eplāz
scripsit origenes. hic cū liarus cultor t amator existeret t multis diuicijs flozoret apud cesareā palestine vō
bcin bibliothecā insignem suo noi cōdidit. t cū honorabilis plurimū habere sub. **M.** aurelio anronino
cesare legationez p restauracione castelli emanū suscepit qd postea reedificās Nicopolim appellauit.

Quirinus martyr

Porphirus pbs

Julius aphrican⁹

Fabianus papa natione romanus ex patre fabio post antheru pontifice dus in via de futuro pontifice deligendo colloqueret: cōfessum diuinitus quēdā colūba super caput eius assitit: sic diuinitus electus: statim p septē diaconos re- gion es diuisit: qui a notarijs martirij res gestas colligerēt: ad ceteros exem- plus: qui xpi fide ptebant. Idē qz amiterio p dignitate martirij edificauit. Statuit preterea vt singulis qbusqz annis i cena dñi crisma renouaret: ac ve- tus i ecclesia cōbureret. huiuspe exorta est nouaciana heresis: tandē martyrio co- ronaf vbi ex qñqz ordinariis omibz mense decēbr̄ habitis. p̄fēbzos duos z. x. diaconos septē. ep̄os vñdecim creasset. Sepultus est autē i amiterio calixti via appia. xiiij. kal. februarij. quo die nataliū eius: vna cū diuo sebastiano cele- brat. Eacat autē dies sex. Ad hūc magn⁹ ille origenes (m̄lis subtili⁹ heresibz) de ordine fidei seruādo multa p̄scripsit. sedit annis. xiiij. men. xj. dies. xj.

Conciliū rome. 60. episcopoz

denegāda sit venia. z sic primū romane ecclesie scisma finitū fuit. Alic etiā here- ses hui⁹ t̄pibz pullulare cepere. Origenes em̄ heresim quorūdā sustulit: affir- mantū qios hoim vna cū corporibz interire. Rursūqz i anastasi (quā nri resur- rectionē vocat) vna cū corporibz suscitari. Sustulit z heresim belchēsatarū qui paulū aplm oīno respuīt quicqz asserunt negātem in tormētis ch̄risti nihil cri- minis habiturū: modo integri z recti sit cordis.

Corneli⁹ papa natione roman⁹ patre castius: vir certe cruditissim⁹ q mul- tas scripsit ep̄las. vñā ad fabiū anthiocenū ep̄m de synodo romano z ita- lica atqz ap̄b̄rica. aliā de nouatiano heretico. terciā de synodi gestis. At vō sub episcopatu eius qui apostatas recipiendos censebat penitentes p̄fessum nouatus nouacianū extra ec- clesiā ordinauit z i ap̄brica nicofrati. quāobrem p̄fessores qui a cornelio secesserāt: cū maxio p̄fbytero ac moyse senētes ad ecclesiā reuersi veri confessoris nomen adepti sunt. verū postea instantibus hereticis cornelius centicellas in exiliū mittit. ad quē cyprianus carthaginiensis ep̄s in carcerem cōductus lras mit- tit. quibz intellēxit z amici calamitatē z exiliū sui cōfirmationē. Extant z alie cypriani ad corneliū ep̄le ple- ne religionis z fidei. P̄uissqz in exiliū mittit insitāte lucina matrona sanctissima corpora petri z pauli e ca- thecibz vbi minus tuta esse videbant noctu leuat. Paulū lucina i p̄cadio suo via hostiēsi collocat vbi in- terfectus fuit. corneli⁹ petri vbi crucis martirij subiit. in templo apollis ad radi- ces auri montis. iij. kal. Julij. Eū autē mense decēbr̄ sacroz incādorē p̄tēz bis fecit. Decus iratus sanctissimū virū plūbanis cedi atqz deinceps ad templū martis duci iubet: vt simulacrū eius adoraret. At vir sanctus dum ad supplicij duct⁹: oīa bona stephano archidiacono cōm̄i sit. post hec terciō nōs maij obtrū- cat. hui⁹ corpus beata lucina cū quibūsdā clericis noctu sepeluit in arenario pre- dij sui. Sedit annis duobz diebus tribus. Sedes. xxxv. vacat.

Diony sius alexandrine ecclesie episcopus vir doctissim⁹ origenis magni au- ditor: his temporibus episcopus designatus. sedit annis. i. 7. hic in cypria- ni z affricani synodi dogma consentiens de hereticis rebaptizadis plurimas mi- sit ep̄las: sed z ad fabianū papam de penitentia vnam scripsit ep̄las: z ad varios alios de exilio: de mortalitate: de sabatho: de persecutione decij. atqz duos libros aduersus neporē ep̄m z ad origenē magistru suū de martyrio z alia multa.

Linea sumorum pontificum Fabianus

Cornelius

Dionysij alexandrie ep̄s

Maximinus impator anno ab vrbe cōdita. dcccclxxvij. post alexandrū
ex corpore militari: posteaq; bellū in germania. pspere gesserat sine vi-
bans: barbaro eū patre & matre genitus: quoz alter e gothia: alter ex alanis
genitus esse p̄bides. Et in prima quidē puericia fuit pastor nōnūq; p̄ocer q
latronib⁹ infidatēz. & suos ab incurfib⁹ vindicaret. militare aut sub leuero ce-
pit. Erat enī magnitudine corporis p̄spicius: virtute inter oēs milites clarus
forma virili decorus ferus morib⁹. fuit aut ingentis stature vir adeo vt pedes
coo excederet. p̄dē habuit tate magnitudinis vt postea in. puerbij locū ces-
serat: qd de longis & ineptis hoib⁹ diceret. inaximini caligā requirit. Tātē v e
ro cibitatis erat vt vni amphorā vna cenā biberet. Gerū cū sextus a nero
ne xpianos p̄sequeret anno tercio posteaq; regnare cepit: a pupieno adlegie
quā obsidebat vni a cū filio maximo interfecit. tanta aut fide adlegies
p̄ maximū. p̄ senatu fuerit vt funes de capillis muliez faceret cū deesset ner
ui ad sagittas emittēdas. Ideo rome in honore matronaz templū veneri cal-
ue senatus dicitur. Hec scriptores maximū & balbinū impatores p̄ maximi
nū facios. maximū aut cū exercitu missus & apud rauennā bellū parasse. adlegi-
giā aut nisi victorē nō vidisse: laini scriptores nō maximū sed pupienū p̄ ma-
ximū pugnasse apud aqlegiā & vicissē. forte idē pupienus qd est maximus.

Gordianus post maximū tyrānūz imperiū adeptus Gordian⁹ filius
cū parthos tā erupēs ingen clade supasset: & nobi-
lissimus vir. p̄cōsul cū filio p̄sulari legato impator dictus
erat aut tā octogenari⁹ & plurimis puicis p̄fuit quē affri-
canū appellauerunt. Gordiani igit duo pater & fili⁹. ambo
ex p̄sulis magno affroz p̄silio impatores sunt appellati
Gordianus vō adolefēs augustus declarat⁹. ser annis im-
periū tenuit. cū maximus p̄ter senatus auctem impium
vsurpasset ad deturbādus eius res declarauit impatores e
bus pupien⁹ & albin⁹ i palatio interfecti. soli gordiano im-
periū reuerenti fuit. Huius p̄cipis hec fuit p̄cipua laus
q̄ ad sexagitadu milia libroz i bibliotēca habuisse dī. deniq; dū ad triuphū
rome rediret: nō lōge a romanis finibus philippi fraude occisus est. Gordia-
nō sepulchz milites apō circū castz fecerunt titulus hui⁹ ardētes & grecis &
latinis & persis & iudai⁹ fr̄is: duo gordiano victori spaz: victori gothoz: vi-
ctori formathaz: repulsoz rōanoz seditionū: victori germanoz sed nō victori
philippozum.

Philippus anno ab vrbe cōdita nōgētesimo nonagesimo septimo reductis
aut p̄mū impatorē xpiani habueret: qd dē misteria adire nunq; est ausus nisi
p̄fessus. post tercus vō imperij sui annū millesimus ab vrbe cōdita annus im-
pletus est. vñ & seculares ludi celebrati sunt. q̄ centesimo q̄s anno repetebant⁹.
instituti a valerio publicola post exactos reges a seculo nomē ducētes: qd est
humane vite spacū. Ambo deinde fraude decij ab exercitu interfecti sunt. is di-
uersis i locis. Nā philippus p̄ verone: filius rome occidit⁹. annis qnq; impa-
runt. Inter dinos nī relati sunt. ex qbus iunior philippus adeo seueri ai fuit:
vt nullo cuiusq; cōmēto ad ridēdum solui potuerit: patreꝝ secularibus ludis
petulānus cachinātē: vultu auersato notauerit. hic philippus q̄to imperij sui
anno vrbe ex suo noie i thzaria p̄struxit. & cū decū infensus haberet tbezauros
suos fabiano p̄fissa p̄ulerat: ob id odius maximū deus in xpianos cepit.

Decius romanorū impator: qd e p̄ania inferiori budalie natus. interfe-
ctis philippis imperij: sumpsit: odio in xpianos exardēs: p̄ter philip-
pos eiusdē secte imitatorēs. Bellūz cuius qd in gallia mortus fuerat opp̄essit:
filius suus cesarē fecit: romelaucū edificauit. cum biēnio postea cū filio cesā-
re imperasset. in barbarico bello opprim⁹ e qbus senioz gurgite paludis im-
mersus est. Itā vt nec cadauer eius nūq; repertus sit. Digno certe dānatus ut
dicio: q̄ p̄spimā post nerone p̄secutionē in xpianos mouens. multos scissi-
mos viros interemit. Hic inter historicos varietas orit⁹: cū eutropius scribit
q̄ inter ceteros deantissimū laurentiū lenitā & martyre igne exorit⁹ q̄ sub fixo
flozuit. Ideo imperij decij nōnulli p̄logat. Quidā hunc decū seniozē sub quo passus fabianus & corneli⁹
ponunt. deinde decū iuniozē cesarē. & inter istos duos gallū volusianū & alios impatores fuisse aunt. Et
postea valerianū cū galieno sub quib⁹ passi lucius stēphan⁹ & sextus sumi p̄fices ac laurentius archidia-
conus & hypolit⁹. Ideo galien⁹ bimomius asserit dictus decus galienus. Vex aliq̄ decū cesarē a philip-
po cōstitutum cum in vita lauretj legē decus cesar & nō impator: sub eo passum fuisse laurentiū. Cū an-
tiquitus aliqui cesares & aliqui augusti: postremo impatores fuerunt.

Linea Impera-
torum

Maximinus

Gordianus pater

Philipp⁹
paterPhilipp⁹
filius

Decius

Berta etas mūdi

Persecutionē scētā post ieronē. maximus impator mouit in xpianos quā precipue exercebat in clero
cos et faciedores. verum cum cunctos cedibus persequeret; tercio anno a pupieno aquilegie vna cū
filio interfectus; persecutioni simul et vite finem imposuit.

Ponniū beatissimū martyres philippos impatores ad fidē xpī puertisse tra
dunt hystoria. Iste ponniū fuit fili⁹ cuiusdā senatoris vrbis. cuius pater
marcus; mater iulia. que pregnās templū iouis intrās in quo sacerdotes sacrifici
cans velamē et insulā laudens voce terribili ait. Hec mulier in vtero gestat; qui
hoc templū funditus euertet. Ideo trista domū rediēs; venē molestauit vt fetus
periret; peperit tñ puerū sine omni macula. quē cū nitebas interficere; pater ait.
Finis cū vueres; si ioui placebit de inimico vindictā sumer. deinde euz in varijs
tribus eruditissim⁹ euasisset. Cū audisset xpianos; cui sanct⁹ pontianus perat
cantātes; deus noster in celo oīa quecūq; voluit fecit. Simulachra genuū argen
tū et aurū etc. Relictis ydolis cū patre a pōiano baptisma suscepit; patre deinde
defuncto et pontiano; fabiano summo aplico oēs facultates dedit; qui pauperi
bus distribuit. duob⁹ aut philippis impatorib⁹ cum esset amicus et cum instaret
millefim⁹ ab vrbe annus; eis verū ac magnū deū in celo colendū ostendēs. effecit
vt a fabiano baptisma susceperūt; et templū destruxerunt. a sequētib⁹ deinde impatorib⁹ post varia tormē
ta cum a seuentibus vrlis et ab igne in arena illelus māsisset. denum capite celo martyriū cōsumauit.

Martyres que per varias persecutiones passi sunt
deinceps nomina famosorum annotantur.

Pontion martyr

Leontius martyr
Florellus puer
Felicissimus martyr
Romanus martyr
Abundus martyr
Cecilia virgo filia decij et martyr
Abacuck martyr
Audeus discipulus polycarpi
Siminius martyr
Nouatus cum. xx.
Victor miles et terrena vxor ei⁹
Concordius subdiaconus
Galerius martyr
Gaius martyr
Aitalus martyr
Philippus prefectus alexandrie
Triphoma
Clarus
Simplicianus
Castorius
Columba
Geminianus
Bilemon
Janurius
Festus
Basilidius
Gabinus
Basilis cum alijs septem
Adrianus
Simplicianus

Barodius
Simplicianus
Alvin. martyres
Leonilla
Piscus
42. martyres
Quirinus
Theodor⁹ basilides
Daurus
Victorius
Victor martyr
Nicoforus
Claudianus
Alexander
Carpophorus
Erlaudus
Bedcon
Baria
Marcellianus
Marcus
Nicostrat⁹ et Zoe vxor eius
Tranquilla
Cromacius
Erescentia
Theodora
Albinus
Felicianus
Primus
Faustinus
Beatrix

Temporib⁹ decij cū post varias psecutiones ephebus decij⁹ venisset. In
medio ciuitatis templū cōstruēs; oēs sub pena mortis ydolis sacris
care cōpūit. Tantūq; penarū terror cunctos inuasit vt fili⁹ patrē et ami
cus sodalem abnegaret. In ea vrbe septē nobiles primi in palatio. maxi
minus; marcus; martinian⁹; dionysius; seraphion; iohānes et cōstantinus
ydola spermentes ieiunijs et orōnib⁹ in domo celātes vacabāt. apud decium
accusati patrimoniū paupib⁹ distribuēt. Inito cōsilio in monte celion se
cesserunt; et vsq; ad temp⁹ psecutionis finē de latere decreuerūt; quib⁹ vnus
admisit. bat qui furore decij ceteris detexit; et panes allatos obtulit. quo ci
bo sfortati colloquētes in lucu vt de⁹ voluit obdormuerūt. Decij⁹ os spelunce obstrui cepit vt fame et si
n dies clauderent. Scriptura signato martyriū cū tempore; quomodo temporibus theodosij postea ma
nifestati vni sunt. infra describitur.

Septem dormientes

Sextima psecutio post nerone facta est a decio impatore. qua quidē multi diuersis in locis p fidei costantia passi fuerunt. qd philippo impatori reuerſu de bello verone occurrit cū victoria: ad ipsum honorādus: dolose eo occidit. z vsurpās sibi imperiū ad vrbe venies: vt videret zelo cultus deoz illoz occidisse dñm suū qz xpianus erat: mouit psecutionē diuani dñi xpianos plurimos interficiens. z inter illos filiū prefati philippi impatoris. Martyres autē varij sub decio passi sunt: quoz martyriū iā patebit:

Abdon z Senen

Abdon z senen subreguli romani viri clarissimi ex corduba pſarū vrbe oriūdi bis tñmuli b' p' multos carceris squalores romā cathenis obligati pducit vbi cū diu diuersis penaz generib' diu fuissent in aeternā. Cū em̄ dec' impator babiloniā z alias puincias subperasset xpianos in diuersis locis cordubā adduxit: z diuersis supplicijs eos iterfecit. Eoz autē corpa abdon z senen xpianissimi sepeliebāt. Tandē tercio kalēdas Augusti gladio pculsi martyrium compleuerunt.

Agatha sicula virgo genere nobilis pclarissima: p hoc temp' in cathania ciuitate sicilie p xpo martyrio coronat. Nā quintan' pfect' audita e' fama nobilitatis formositas z diuiciar: z qz xpi ancilla esset: illā cōprehēdēs affrodise turpissime mulieri tradidit: que septe filias habebat turpitudini deditas: que p dies triginta varijs pſuasionib' ac munis eā adhortabātur: vt pſedi assentiret: qui postea cū idolis sacrificare noller: post alapas z carceres postqz culcū: post enā mamillarū abſcissione: z in testis fractis z carbonibus ignitis volutationē eo indicatē i carcere martyrio psumata est nonis februarij. corpus fideles a romanib' sepelierunt. angelus apposuit tabulā vbi sculptur erat. mentē sanctā spontaneā honorē deo z patrie liberationem. Eortina quoqz eius ignem montis prope ciuitatē repēssit.

Agatha

Apollonia virgo sanctissima memoratu dignissima alexandrina longevae etatis. z ipsa p hoc temp' martyriū p xpi noie tulit acerbissimū. Nā pſeſcutores: cū idolis sacrificare nolebat: primū dentes oēs ex eius ore excusserūt z multis plagis affecerūt. deinde cū minarent eam viuā se infensuros nisi cū eis verba impia pferret z deū blasphemaret. at illa vidēs rogam paululū quid intra semetipam deliberās: repēte de manib' impioz se p rupit z in ignē paratū pſiluit: vt perirent crudelitatis actores: qz pemptior est inuenta femina ad mortem: qz pſecutor ad penaz. ac sic martyriū palmā quise ydus februarij pmeruit. E' sanctū corpus postea in italiā delatū: apud verdonas lom bardie ciuitatem in cathedrali ecclesia seruāt.

Appolonia

Serapion patria alexandrin' z ipe vir sanctissim' eode anno apud alexandriā a psecutorib' cap' crudelib' supplicib' afficit in tñm vt oēs eius corporis iuncture pſoluerent: sed adhuc viuēs a ministr' diaboli de supiorib' sue dom' partib' pſcapitatus xpi martyri efficit. z ei' natale. i 8. kal. decēbris celebrat. Iustinus quoqz pſbyter cū victoria martyriū pro christo constantissime sustinuit.

Serapion

Meniacus martyr

Meniacus ethruscus vir celeberrim' z ipe apud florentiā ethruie vrbe octauo kal. nouēbris martyriū tulit. cuius reliquie adhuc z templo z populoz frequentatione a cōciūb' suis plurimū venerant. Paſentin' quoqz z laurentin' patria ethrusci: z ipsi apud arcetum eoz vrbe in vna cum nicolſtrato diacono: z alij multi in hoc tumultu pro christo passi sunt.

Victoria virgo

Victoria virgo inclita cū esset desponsata cuiāda pſano rome sub deciana psecutione: cū nec nubere nec sacrificare veller: post multa miracula z opa sancta cū plures virgines deo adiūſſet: gladio pculsa est rogatu sui sponsi. Plurimiqz alij martyrio coronati sunt quoz vitā euoluere nō possum'. qui hac persecutio ne furente in desertis z in montibus laticantes fame siti frigore: languore latronibus deſſiſqz consumpti sunt in diuersis mundi regionibus.

Sexta etas mūdi

Anno mundi. 5455.

Anno christi. 254.

Lucius papa natione romanus patre porphino post corneliū impante gal lo hostiliano pontifex eligis. hunc voluitan⁹ impator primo celsū pena dānauerat: sed eo cuncto ab exilio liberatus romā venies. Cōstituit vt duo presbyteri: diaconi tres vbique locor epīm comitarent⁹: cui⁹ vite z actiōis testes qui etiā anq⁹ ad martyriū rubēte valeriano duerent: oēm p⁹atēm ecclie stepha no archidiacono suo p⁹nuisit. Ter autē dandis ordinib⁹ sacris vacauit. Et postq⁹ martyro vitā finiuit sepult⁹ est in cimiterio calixti via appia octauo kal. sepel⁹ b⁹is. sedit annis trib⁹. men. iij. dieb⁹. iij. Dies q⁹q⁹ z triginta sedes tus vacat.

Anno mundi. 5458.

Anno christi. 257.

Stephanus primus papa natione romanus patre iulio pontifex eligis. Eo pontificatu tpe quo postum⁹ in gallia ryrannidē occupat: cum maximo reipublice emolumentō: vir sane optimus ad ordinādā ecclias cōuersus. Inisti tunc sacerdotes z leuite vestib⁹ sacris alibi q⁹ in ecclia z peragendis sacris vterent⁹: ne si secus facerent penam balthasar regis babylonis subiret: qui va sa sacra p⁹phanis manib⁹ attingerat. De rebaptisandis autē his qui ad fidem re dissent eadē sentit q⁹ corneli⁹ pontifex: neq⁹ vilo modo his recomunicandū eē qui rebaptisarent. Tandē cū ope z verbis multos gentiles ad fidē xpī cōuert⁹ tisset: cōquisitus a galieno vt quidam volunt vel ab his qui ex deciano edicto christianos p⁹secuebant⁹: vna cū plenisq⁹ suor⁹ ad martyriū rapit⁹. capite mulcta tus i calixti cimiterio via appia sepel⁹. 4. nōs augusti. sedit annis septē: mē sib⁹ quinq⁹ dieb⁹ duob⁹. Sedes autē ad dies duos z viginti tum vacat.

Sixtus secundus papa natione grecus: patria atheniensis ex philosofo xpī discipulus factus est: durāte adhuc deciana z valeriana p⁹secutione vir sane doctissim⁹: q⁹ sumope hereses exortas videt⁹ sabellianoz z ne⁹ poeanoz cōfutare z extinguere meditab⁹. verū accusat⁹ qd⁹ xpī fidē cōtra im perator⁹ decerta predicaret. capus ad martis templū ducit⁹ vt aut marti sacri fieret aut si id facere noluerit penā capitis subeat. Eunē ad supplicū laurent⁹ archidiaconus alloquit⁹. Quo p⁹gredieris sine filio patris: z sine ministro p⁹pe ras. Cui situs. Ego te nō desero fili. maiora tibi p⁹ fide xpī superfluo certa mina. post tridū me sequeris sacerdote leuita. Interim aut si quid in thesau ris habes id pauperib⁹ distribue. Eodē vero die vna cū sexto diaconi sex inter ficiunt⁹. felicissimus: agapitus ianuarius: magn⁹ innocentius: stephanus: se xto ydus augusti. In suo autē pontificatu sacroz ordinū p⁹atēm bis fecit mense decēbri. Sixti corp⁹ i cimiterio calixti via appia sepel⁹. Reliq⁹ vō martyres tacet in cimiterio prextati i agro verano via tiburtina. Sedit autē ānos duos mēses decē dies tres z viginti. Vacat tum sedes dies quinq⁹ z triginta.

Dionysius papa cui⁹ origenē damasus se inueniri potuisse negat ex mo⁹ nacho pontifex creatus: p⁹bysteris ecclias z cimiteria i vrbe roma statim diuisit: parrochias z dioecēses foris distribuit que quique⁹ simbus suis lumini busus p⁹sentus eēt. Mādauit itē iudicab⁹ tam secularib⁹ q⁹ ecclias⁹ sacis: vt nemi nē dānarēt anteq⁹ p⁹ testes ydoneos p⁹uincere⁹. hic licet decrepite esset etas: cō ciliū in ambrosia ciuitate s⁹ paulū eiusdē vrbis epīm celebrari mādauit: cum p⁹pter senū interesse dionysius nō potuit. Ea tū de re ad eum per maximū ale xandrinū epīm late p⁹scriptū est. Mortuus autē dionysius sepel⁹ in cimiterio calixti vbi ex institutionibus duabus mēse decēbri habuit: presbyteros duo decim: diaconos sex: epōs septē creasset. Sedit annis sex: mensibus duobus: diebus quatuor. Vacat tum sedes dies sex.

Anno mundi. 5463.

Anno christi. 264.

Felix papa natione romanus patre costantino aureliani tpe fuit: vir vtriq⁹ iustus z omni laude dignus: qui z martyriū deuotioni cōsulēs manda uit vt singulis annis sacrificia martyriū a xpī sacerdotib⁹ decetero celebrarent⁹ vtrq⁹ nullibi q⁹ in loco sacro z a vtris ecclias⁹ sacis missa celebraret⁹. Meditatio nes quoq⁹ templor⁹ etiā solēnter celebrari mādauit. Qd⁹ si de cōsecratione ali cuius ecclie ignoratū fuerit vtpote vetustate z abolitione muroz cōsecrari de nuo mādauit. Qui deniq⁹ repetitis sacris ordinibus mense decēbri presby teros nouem: diaconos quinq⁹: episcopos quinq⁹ creasset. martyr via aurelia sepel⁹ tercio kal. Junij in basilica quā antea in honorem dei coniderat secū do ab vrbe militario. Sedit annis quatuor men. ij. dies. xv. Vacat tum sedes in vrbe dies quinq⁹.

Linea pontificum
Lucius

Stephanus

Sixtus

Dionysius

Felix

Gallus hostilianus et galli filius volusianus morum im-
peratores creati sunt: quorum ipse in visione christi
ni nois tanta pestis exorta est: ut paucis domibus nebulis ci-
uitates et pruinice extiterint: que non tantam calamitatem
senserint. Nihilque omnino clarum gesserunt. Sola hec pesti-
lencia moribus atque egritudinibus: non eorum principatus
fuit. Verum gallus et volusianus duo simul emulantes res no-
vas agitante bellum civile moluntur inter amicum necant.
Emilianus autem obscurissime natus: obscurius impavit
cum manu fuerat. et tercio mense extinctus est. hec autem pes-
tis ac calamitas marie apud egyptum et alexandriam se-
uebat: de qua cypriani martyris extat liber. hi duo non
dum completo impigui sui biennio ut promissus esset interierunt.

Valerianus imperium suscepit cum galieno eius filio
impavit annis. i. s. Valerianus enim in rebus et no-
rico se agens ab exercitu. Valen? rome a senatu impa-
tores eligunt. hoc imperium perniciosius romano no-
i et pene excrucians fuit: principum ignavia et christianos se-
nacia. Nam germani rauenae usque puenere ferro et flamma
omnia vastantes. Valerianus autem in mesopotamia bellum ge-
rens a sapore persarum regem capere in uirtute turpiter vi-
xit: et apud parthos ignobiliter seruivit: eo enim
ut scabellum persarum rex equum concessit: uteretur: pedes
ei? ceruicibus imponeret. et id merito cum statim ubi impigui
arripuit octauam persecutionem christianos mouit. Tertius
autem clero dei iudicio galienus pace ecclesie tribuit. Cum
autem adulescens faceret augustinus imperium primo feliciter morum comode ad vlti-
mum perniciose gessit. erat enim i galieno subite virtutis audacia. Barbari tamen omnes
in fines romanos eruperunt. Et tyranni quidam perniciosi exorti sunt: qui quod domi-
natiui erat ab externo hoste pessundaret. Galienus vero cum republica delerisset
ac mediolanum libidinibus operam daret missis paucioribus interceptus est impigui an-
no nono. Et ut quidam ferunt auxilio cecropij dalmatarum ducis ubi et frater eius va-
lerianus quem multi augustum multi cesarem dicunt occidit. Alamanni enim exbauit gal-
lis suo tpe in italia penetraverunt. Paccia que a trasiato vltima danubij fuerat adie-
ta amissa est. Germani usque ad hispanias penetraverunt. Cum ita desperatis re-
bus et relecto impio romano possibum? i gallia obscurissime natus purpuram sum-
psit: et per tyrandem annis. x. impavit: usus ingenti moderatione pulvis hosti-
bus? municia in pristina forma redegit: deinde militari tumultu apud magica
cum interfecit. Victorinus postea galliarum accepit imperium vir strenuissimus? sed dum
nimis libidinis esset et aliena inuentione corrumperet. agrippine occidit sui impigui
anno secundo. Hunc successit terentius senator: qui aquitaniam honore presidis ad-
ministrans absens a milibus imperator electus est. duo hec i gallia agerent? p odena-
tum perse vici defensa syria mesopotamia usque ad thesiphonem recepta est.

Claudius huiusmodi secundus romanorum imperator a militibus electus: a sci-
anaru appellatur augustus: imperium suscepit: hic gothos illiricum macedo-
niamque vastantes bello adortus? incredibili clade superauit. hac obrem in curia aurea
clipeus? in capitolio aurea statua eidem a senatu decreta est. parvus vir atque mo-
destus? i iusti tenax atque respu. gerende idoneus. aduersus ducenta milia
a manorum haud paula lacu benaco i silua que lugana dicitur dimicant: tantam mul-
titudine fudit ut egre pars dimidia superfuisset. qui tamen morbo correptos apud
syrmium moris. nodus expleto biennio in imperio. Quo mortuo statim quintus
l? frater ab exercitu imperator eligi. vir quidem vix moderationis et qui so-
lus fratri preferri posset. Is quoque decimo septimo imperij die interfecit.

Aurelianus anno ab urbe condita millesimo ac vigesimo septimo imperium
adeptus. Paccia ripensis oriundus vir militari disciplina clarus: in bello
potens? animi tamen modicus? et ad crudelitatem propensior. Gothos apud danu-
bium graui plio superat. Romanam orbem triennio ab inuasoribus recepit. hic primus apud romanos dia-
dema capiti inuenit: gemis? et aurata veste? quod vere romanis inognitum moribus? usus est. hic muris vali-
dioribus? et laxioribus urbes sepelit. Templum apollini edificauit in asia traiciens zenobia que occiso odenacho
marito orietis tenebat imperium haud longe ab antiochia vici: campum in triumphum vna cum tercio duxit. ad
gallias profectus vindictas obsidione barbarica liberauit. deinde ad illiricum rediit. Is cum iter faceret apud
scenophorum mansionem que est inter beractam et bizantium: malicia notarij sui interceptus est: qui nona perpe-
tatione mouit in christianos: populus autem romanus amauit: senatus timuit. Imperauit annos quingentos
ses sex. Triumphum eius gloriosum flauius iohannes describit.

Volusianus filius

Valerianus

Linea Impe-
rator

Gallus hostilianus

Valerianus

Claudi

Quintus frater

Aurelianus

Berta etas mundi

Octava persecutio ecclesie facta fuit iussu valeriani impatoris: q̄ vbi imperiū arripuit octauus a nero-
ne adigi tormentis xpianos idola colere: abnegantēq; interfici. vbiq; iusserit: hic tñ a principio san-
ctos dei ita veneratis est vt domus eius ecclesia dei putaret. Sed postea per quedā magū seu hereticum
corruptus ⁊ deprauatus: catholica fidem adeo detestari cepit: vt hanc persecutionem faceret cuius crude-
litas atq; fenicia dei iudicio orbi nō modicū perniciofa fuit. nam paulo post germani ⁊ p̄uincia erupētes
cū magno impetu hostili aīo rauenā vsq; peruenere: ⁊ oīa igni ⁊ ferro vastauere

Cyprianus

Cyprian⁹ doctor ecclie crudelitissim⁹ ⁊ cartaginēsis ep̄s iubēte valeriano p̄n-
cipe post longū exiliū octauo kal. octobris a galerio maximo p̄conſule du-
cissimo viro tēratione capitis martyriū cōsumauit. Reſeruit ⁊ eis eo apud
candē vrbem paſſi ⁊ reſeruit⁹ victor: roſula ac generalis. fuit aut̄ in primis Cy-
prianus gentilis ⁊ excellētissimi ingenij vir ac bonarū artū studijs ornatissim⁹
qui primo rhetorica docuit: deinde ſuadēte p̄ſbzo cealio (vt hieronym⁹ ait) a quo
⁊ cognomē ſortit⁹ est: ad xpianos trāsies oēs facultates ſuas paupib⁹ erogauit.
p̄ſbyter primo deinde carthaginēſis ep̄s creat⁹. vbi tum docendo monēdo ac
ſcribendo tpi ecclie prodeſſe curauit. Eius aut̄ clariffimā vitā ⁊ martyriū pon-
tius euſide cypriani p̄ſbyter ⁊ exlii comes: egregio volumine cōpoſuit. huius cyp-
riani caput Nuremberge in baſilica ſcī Laurentij cū oī gloria obſeruaf. Hic
p̄ſit aut̄ plura opa precipue de vnitāte ecclie: Anteq; em̄ moreret cyprian⁹ vene-
rat in ſtiam ecclie romane. Nō eſſe rebaptizandos hereticos: ſed ſola man⁹ im-
in poſitione grām recipiēdos hac de re inter cyprianū ⁊ corneliū magna fuerat olim cōtentio

Laurentius hispan⁹: ſixti pontificis archidiaconus ⁊ filius adoptiuus romē via
tyburnina preſente decio ſeu galieno poſt multū virtutū inſignia ⁊ plurima
tormentorū genera vidēſ carceris: in quo cecū illumiāuit ⁊ hypolitū baptizauit:
ac verberib⁹ (vt theſaurus ecclie offēderet) plūbanis ac ſcorpionib⁹ ceſus. ad
vltimū nocte a valeriano ⁊ decio vt dijs ſacrificaret: cōpulſus ait. Alſea nō ob-
ſcurū nō habet ſed oīa i luce clareſcūt. poſt durā oris p̄cuſſione: quarto ydus au-
guſti in craticula ferrea (ſub qua carbonēs ignite) crudeliſſime igni laurentiū ex-
uſū ſerūt. q̄ſq; deo agens: ſp̄m deo reddidit ⁊ martyriū ſtantiſſime cōpleuit
Hypolitus aut̄ cū iuſtino corpus exuſū ſepelitur. Hunc nōnulli cuiusdā hispa-
niarū dūcis filiū fuiſſe dicunt. Quē demon infantulū e aīa in nemus alporia
uerat: ſed beat⁹ ſixtus p̄dictus cū in eadē puīcia p̄dicaret: cū ſub quadā arbore
lauri diuinitus inuenies laurentiū appellauit: ⁊ diligenti cura ipſum emittit ⁊
edo cen ſecit. Quo adultō illū ſecū vna cū vincenno romā perduxit. Vbi poſte-
factus pontifex conſtituit eū ſuū archidiaconū poſt ſixtū aut̄ triūdo poſt: vna cū claudio ſubdiacono ⁊ ſeue-
ro p̄ſbzo ⁊ c̄ſcentio lectore ⁊ romano hoſtario varijs cruciatib⁹ necat⁹ vt ſuſſimū eſt.

Laurentius

Sabellius hereticus

Concordia

Sabell⁹ hereticus: a quo ſabelliani heretici tāq;
ab auctore puerſe ſecte iuētoze vocati ſūt: cū aut̄
repeſtate exorta eſt ea doctrina apud proloniaide
quo olim harce vocabat pentapoleos ciuitatē plena bla-
phemijs in deū patre ⁊ in xp̄m: quē ſūm⁹ dei filiū eſſe
negabāt: primogenitūq; oīs creature: ſimul etiā ſp̄s
ſcī intellectū auferēbat. Dicebat em̄ ⁊ p̄dicabat vnus
tñ p̄ſ ⁊ filij ⁊ ſp̄s ſcī eſſe p̄ſonā. Quas ob res ma-
gne diſſenſiones ⁊ ſcādala in ecclijs tā occidētib⁹ q;
oriētib⁹ exorte ſunt. Nec ipſe tandem diuini iudi-
cīi euasit: cum turpiter occubuit.

Hypolit⁹ roman⁹ patricius eo anno ⁊ mēſe poſt q;
beatus laurentiū ſepeliuit cōprehēſus eo q; xp̄ia-
nus eſſet diu acriter cedidit: cū noller idolis ſacrificare
ſuſtū ceſus donec cedētes deſiceret. Dea⁹ ira plenus
valeriano p̄ſecto ſcepit: vt eū crudeli exaīatione in-
terficeret. q̄ iuſſa cōplēs oēm familiā in aſpectu ei⁹ de
collari ſecit. deinde ipſus ligatis pedib⁹ ad colla indo-
mitoz equoz p̄ cardos ⁊ tribulos crudeliter trahi tāz
diu ſecit donec emitteret ſp̄m. quo deſināt iuſtin⁹ cor-
pus ſepeliuit i agro vetano ydibus auguſti.

Concordia p̄dicti hypoliti nuntix. cū p̄ſes dixit
Cōſiderate vitā vram: ne cū dño v̄ſo peatis: ait
nos cū dño deſideram⁹ magis mori q; ipudice viuere
Juſſit eā tā diu plūbat⁹ cedi: donec emitteret ſp̄m.

Roman⁹ q; miles ⁊ ipſe ſequēti die eo i loco paſ-
ſus eſt. Is i p̄ſſeſide bñ laurentij diuit⁹ ex viſiōe

angelī cōpunctus ſe baptizari ſecit. quo audito mori iudex iuſſit cū ſuſſigari exhiberi: ⁊ viſa ei⁹ p̄ſtāta de
collar⁹ eſt. y. Idus auguſti. Cui⁹ corp⁹ poſtea lucā ebrurie vrbem delatū honorifice ſepultū eſt.

Hypolitus

Romanus

Quirinus

Quirinus romanus tribunus sub hac persecutione per lingue abscissione: et manu ac pedu. pro christo deitacionem in via rome que tuncupat appia agone martyrii. iij. kal. aprilis gladio consummavit.

Ulrichus q̄s v̄go hermes martiris foror: his tpi b̄ ab aureliano capta martyriū trepide sustinuit. **U**alentinus romanus p̄sbe h̄s dē tpi multa sanctoru ac doctrine insignia a claudio imperatore capis.

Interrogat de dijs cor ait iouē mercuriū et alios inferios hoies fuisse: deinde asterij filia illuminauit quas ai oī domo sua nūero. xij. xpianos effecit. Tandē iubente imperatore diuissime fustib⁹ cedidit. ad vltimum v̄o capite trūcat. et i. 6. kal. marcij sepelitus. **C**irilla q̄s

Valentinus

decij imperatoris filia xpianissima rome gladio iugulatā historie traditū q̄nto kal. nouembz.

Quā persecutione ecclesie Aurelianus imperator mouit i xpianos nonus a nerone. Is enī malis p̄sijis subordinar̄ eū de ea re ad puinciarū p̄sides lras misisset: diuino iudicio de celo tacet turpis occubuit.

Aurelianus clarissima allobrogū seu sabaudienſiū ciuitatē aurelianū augustus i gallijs hoc anno cōdere fecit. Et ex suo noie ipsam aurelianā appellari voluit. Cū enī gallia puincia per annos. xx. et coampli⁹ ob seuitiā et ignauā valeriani et galieni imperatorū a fide populū romanū se subtraxisset. virtute aureliani cesaris recuperat.

Hec quippe ciuitas beluciorū finibus. prima est et lacu lemāno sita ne lufitano abluat. Et quo quidē lacu rhodanus fluuius. p̄fluit. super quē pons ligneus celeberrimus situs est. hec itaq; ciuitas nunc p̄e magnitudine pulchritudineq; ac ciuiū frequentia totius allobrogū sine sabaudienſiū puincie emporium esse videt. Ad quā p̄ter frequentes nundinas innumerabiles referunt diuitie: hec quippe sabaudie duci diu paruit: et nūc subest. In qua plurimi clarere viri: de quoz numero maximus quidā p̄fessor fuit. Amianus vrbis ep̄s viri scitatie et doctrina p̄cipui: ac let⁹ p̄sbyter in diuinis scripturis nobiliter erudit⁹ et alij multi. Hec aut vrbis ab imo surgit ad collum p̄nsa: habetq; vincta yberrima. Est q̄s i ea sedes ep̄alis apud candē vrbem amodeus primus sabaudie dux eius gentis ducatu p̄mo genito suo tradidit ecclesiasticas ceremonias et orandi morē didicit ad basilicā p̄erit. vbi generale fuit cōcilij inter duos filios: alterū sabaudie ducem. alterū gebennarū comitē adolefcentes egregia facie. solē nibus. p̄ more seruatis: romane ecclesie p̄sul coronatus est: de quo inferius patebit.

Gebenna

¶ Anno mundi. 5473.

¶ Anno dñi. 274.

Euticianus papa natione thulicus patre maximo ex ciuitate lunensi post felice pōfice ſedit rome vir ſanctiſſimus et eruditus. Inſtituit vt i alia ri noue fruges bñdicerent: maxie vō ſabe et yue. Coſtituit ut ne q martyres ſepelire vellet ſine dalmatica collobiove purpureo id facere auderet ſe neſciete pter. Treceos cñ bñdā martyres ſe p̄ria manu ſepeliſſe fert. Alit vbi ex ſacris ordinibus menſe decembris habitis p̄ſebros. xiiij. diaconos quinq̄ epos noue creauit martyrio coronaf. Et i cimiterio calixti via appia ſepeliſ octauo kal. auguſti. Sedit annū vñi. menſem vñi. diem vñum. Uacat tum ſedes dies octo: Sunt qui ſcribunt cū annis octo menſibus decem in pontificatu viſiſſe. Damafus tamen ſententie auctor eſt.

Caus papa natione dalmateus patre caio ex genere diolectani impato ris p̄mū pbi tpe fuit. vnde caio et carino impantibus vir vñq; diuinus q̄ ordines i eccleſia diſtingit. quib? tāq; gradibus q̄buſdā ad ep̄atū ascende ret. bi erant hoſtarius: lector: exorciſta: acolitus: ſubdiaconus: diaconus p̄ ſbyter: ep̄s. Idē q̄s (vt quondā fabianus) regiones diaconis diuiſit: q̄ res ge ſtas martyū coſcriberet. Coſtituit etiā ne p̄phanus quiſpiā ſacris imitatiū i tuium vocaret: neue paganus aut hereticus accuſandi xp̄ianū hodierni p̄tēz haberet. Tandē orta in xp̄ianos tpe diolectani tanta p̄ſecutione quāta nūq; antea. in ſubterraneis locis quas cryptas vocant diu latuit. Captus deinde a p̄ſecutorib? vñā cū gabino ſue cuiuſq; filia ſufanna martyrio coronaf. et via appia i cimiterio calixti ſepeliſ decio kal. maij. Sedit aut̄ caus annis. xi. mē ſes q̄mōr: diebus duodecim: quo quidē tpe p̄ſebros q̄mōr et vigiti: diaconos octo epos quinq; creauit. Quater ordinibus ſacris menſe decembris habitis. Uacat tum ſedes dies vñdec. hunc tñ q̄ndecim annis ſediſſe euſebius ſcribit Paulus ſamofaten? ep̄us.

Doxa ſide deſcendentē arthemonis heretum exiſtaſſe dicit. que qdē heretiſ marie virginitati dīdicebat: aſſerebatq; q̄ poſt xp̄m natū ſe viro ſuo ioseph cō miſiſſe et alios filios. p̄ceſſe. hic itaq; paulus in demotui ep̄i locū anthioce nus ep̄s creatus ſup̄be nimū ſeſe habebat. Interdū cñ p̄e ſupbia et ſas relegbat et dictabat epl̄as: multis cōſtipato agmine p̄cedētib? ac ſubſequenti bus. vñ p̄pter hois arrogantiā chriſtiani religione pleriq; deſectabant. Sed qd faceret n̄ra ipeſtate qua nil vel ſupbie vel pompe ne dicā luxurie addi pot. Si tor adoleſcentes ſericatos in ejs p̄ſecutoribus vidēret. ſi ſubſequentū p̄ſebrozū turba cemerent clamidibus optimi cuiuſq; coloris binande ab equis deaurat pendētib?. Excerarent eos ac dicerēt n̄ eis cū xp̄o p̄ter ſilitudinē quandā religionis cōe eſſe. Is aut̄ p̄dicat heretiſ aſſert inſtans opinioe ſuſcipius ac tribunal alit? q̄res: negabat dei filiū et celo deſcēdēte: ſi a maria cepiſſe origine et inuē et terra habuiſſe. hāc obres i p̄ſilio anthiocono oim ep̄oz q̄ aderat oſenſu publice dānat? eſt. maxie vō gregoriū ceſariēſis ep̄i vir ſciſſimū ſua q̄ tāto p̄ſilio interfuit: et poſtea p̄ ſide xp̄i martyriū penā ſubiit.

Dames hereticus

¶ Ceſar? et alii martyres

Elix p̄ſbyter et euſeb? monach? his p̄ſecutioni bus apud terracina campanie vrbē p̄ ſide xp̄i interempti ſunt. nā euſeb? cū ſanctos martyres iulianū et ceſariū p̄ſbros ſepeliſſet: et hui? rei gr̄a miſeros ad fidē cōuertit q̄s p̄dicat? felix baptizauit: cū eodē felice papa dēcent? ad foris iudicis ignominioſe p̄ducit cū oino ſacrificare nollet recollat? eſt nomis noueb. Ceſariū aut̄ diaconū et iulianū p̄ſbyterū per vñā diem ante p̄dictos in eadē vrbē interfectos fuiſſe conſtat. Ipſe em̄ ceſarius diaconus cū multis diebus i cuſtodia ſolus maceratus fuiſſet. poſtea cum ipſo iuliano in ſacrum miſſus et in mare p̄cipitatus kal. nouembriſ martyrium compleuit. ¶ Adiochus quoz p̄ſbyter et tyraſius diaconus ac felix ſubdiaconus olim beati polycarpi ep̄ſco poliſcarpi ex oriente in gallias docendi gr̄atia direxerat. Tandē vñebus p̄ forati obierunt.

Actus romanz impator post aureliā a senatu p̄p̄oz romano impe
riū suscepit. in cui⁹ electioe velius cognific⁹ gordian⁹ p̄sul dixit. Eū exer
ctus sine principe recte diuī⁹ stare nō pōt; simul necessitas cogit. Mā lites
trāfictu germani rupisse dicunt occupasse vrbes validas nobiles diuites ⁊
potētes: q̄re agite ⁊ p̄ncipe dicite. post h̄ ois senat⁹ acclamauit tacite auguste
dij te seruierit: p̄ncipe facim⁹. vir certe idone⁹ reipublice gubernāde ob eius
virtutē ⁊ integritate. pecuniā quā domi collegerat in stipendiū militū vertit.
togis ⁊ tunics idē vsus est q̄b⁹ puar⁹. Thermas oēs añ lucernā claudi iussit
ne qd p nocte seditionis oriret. corneliū tacitū scriptorē auguste i oib⁹ bibli o
recens collocari iussit. Ipse fuit vix paucissime amariores cibos appetuit: bal
neis raro vsus est atq; validior fuit i senectute. vitreoz diuersitate atq; opo
sitate delectat⁹ est. Panē nisi sicū nūq; comedit: fabricarū peritissim⁹ fuit: mar
mor⁹ cupidus: venationū studiosus. vxorē gemis vti nō est passus. legit mare
senex minutulas lras ad spūzore. Et qm a meotide multi barbari eruperāt in
teremp⁹ est insidijs militarib⁹ mēse sexto post adeptū imp̄iū (vel vt alij dicūt)
morbo interit. Hecit aut ppter breuitate tpoz nihil magnū: hic mēsem septē
bzm tacitū appellari iussit: cū eo mēse natus ⁊ factus est impator.

Florian⁹ qui frater taciti german⁹ fuit: post frēm arripuit impus nō sena
tus aucte sed suo motu: q̄si hereditariū esset imperiū. cū foret adurans
esse i senatu tacitū: vt cū mori cepisset: nō liberos suos: s̄ opmū alique prin
cipē faceret. Veniq; vir duob⁹ mētib⁹ imperiū tenuit ⁊ occisus est tharsi. a mi
linb⁹ q̄ probū audierat impare: quē ois exercitus legerat. Fuit aut florianus
mor⁹ fr̄is imitator: nec tñ vlsq; quaq; Mā effusione in eo frater frugi rēphēde
bat. hec p̄ta impetū cupiditas alijs cū moribus onid fuisse q̄ fratrē.

Prob⁹ romanz impator: vir domi forisq; p̄p̄icius: q̄ post tacitū oim
iudicio bonoz impator est fact⁹: orbeq; pacatissimū gubernauit. hic oriū
dus e p̄anonia ciuitate symienis nobilitate matre q̄ patre patrimonio mode
rato: affinitate nō magnatū priuāt⁹ q̄ impator nobilissimis virtutib⁹ claruit.
Rei aut militaris insignis suscepta rei publice administracione. Gallias a bar
baris occupatas ingeni felicitate restituit. Cōpositis igi reb⁹ i gallic lras ad
senatū dedit. sublata est ois q̄ tendit lare germania: oēs iā barbari vobis arāt
Mā ⁊ q̄dragita milia hoim cesa sūt i septuagita vrbes nobilissime captiuitate
hostiū vindicate. ⁊ oēs penit⁹ gallic liberate p̄da ois recepta est. ago igi d̄ijs
imortalib⁹ gr̄as t̄c. H̄abuit q̄ nō leues tyrānicor⁹ mor⁹ Mā ⁊ saturninū q̄ orie
tis impus arripuerat varijs p̄lor⁹ generib⁹ sup̄auit. deinde cū p̄culus ⁊ bono
fus apud agrippinā i gallia imperiū arripissent. magna celeritate opp̄sist. ⁊
de eis oib⁹ triumphauit. Tandē cū symiū venisset ac solū patmū effecudari cū
peret ⁊ dilatarī. p̄moti milites cōsugiente eū i turre ferratā quā ipse specule cū
exedificauerat interuenit anno imp̄i sui sexto. postea tñ ingēs cū sepulchris
elatis aggerib⁹ oēs pariter milites fecerūt cū titulo h̄mōi m̄alo marmoro. hic
pb⁹ impator ⁊ vere pb⁹ sit⁹ est. victor oim gētiū barbaraz victor etiā tyrānoz

Carus romanz impator post probū impus suscepit: cui⁹ patria ambigue a ple
bis p̄d̄. p̄d̄ q̄d i illino quiddā nobone i gallia nati scribit. Is p̄stmit
duos filios numerianū ⁊ carinū ad gubernacula imp̄i traduxit ac cesares fe
cit cū q̄bus regūt duobus ānis. s̄ dū bellū aduersus sarmathas gerit. nūctatū
p̄latū tumultu ad oriētē p̄fectus ipsos p̄lo fudit. Coclenis ⁊ thesiphonte no
bilissimis viribus captis. in castris sup̄ nigrēdē ictu fulminis cōcidit. Nume
rianus vō q̄ cū patre erat adolefēs egregie indolis rediēs in lectula ob do
lore oculor⁹ impullore ap̄to p̄ insidias occisus est. Is oēs potas sui t̄pis vice
rat. Carinus aut probis oibus cōraminatus adulter frequēs. a diocletiano
(difficili tñ bello in dalmacia victus scelerū suoz penas tandē luit.

Diocletian⁹ de dalmacia oriūds vir obscurissime natus anno ab vrbe
p̄dita. t̄l. xli. ab exercitu impator elect⁹. ap̄ri⁹ vni audacissim⁹: qui nu
merianū interfecerat ip̄emet gladio occidit. verū moro i gallia tumultu p̄ot⁹
q̄ bello eo cū exercitu maximianū cognomēto herculeū misit. q̄ agrestes facile
cōpescuit. At vō circūstrepēb⁹ vndiq; bellus cū solus diocletian⁹ resistere tot
p̄iculis nō posset maximianū angustū: cōstātū vō ⁊ maximianū galeriū cesa
res creat. Maximian⁹ aut hercule⁹ carusio fraude interēpto. britāniā post an
nos decē recepit. at cōstānti cū p̄mo i gallia male pugnasset renouata scō pui
gna milia milia alemānoz q̄ eo venerāt mercede conducti expugnavit ⁊ occidit
eos ac gallias pacatas reddidit. Diocletian⁹ interi i egypti vadēs captū ale
xandriā quā achilco resistere mētib⁹ octo obflederat: diripiēdā militib⁹ dedit.
Sunt aut diocletian⁹ morigerat⁹ calli dei: sagar p̄trea ⁊ admodū s̄bilis i genio
dulcissim⁹ q̄s ⁊ solertissim⁹ p̄nceps. adozanq; se iussit cū añ cū cūci salutare
tur: oznamēta gēuaz vestib⁹ calciamētisq; addidit. hercule⁹ aut p̄palā fer⁹ ⁊
inculius ingeni⁹: asp̄itū suā etiā vult⁹ horrore significās. H̄acat igi vndiq;
reb⁹ diocletian⁹ i oriētē. maximian⁹ vō hercule⁹ i occidētē vastari ecclias man
dāt imperiūq; diuisit. tandē apud salonas se recipiēs: reliquū vite sue temp⁹
p̄claro ocio senuit. ⁊ p̄. xx. annū veneno extina⁹ ēvixit annos. 75. quē apud
mediolanū maximian⁹ secut⁹ fuit post trūphū inclius quem rome perfecit.

Linca Imperator
Tacitus

Florianus

Probus

Nume
rianus

Diocletian⁹ Maximian⁹

Berta etas mundi

Decima persecutio in xpianos post nerone a quodā venurio milite mīgro excitata his tēpib⁹ diocletia ni ⁊ maximiani iussu p oēs orbis ptes pmutat. Diocletianus q̄s in orietē: maximianus vō ber- culens in occidēte: vastari ecclesias: xpianos affligi interficij mandāt: que certe oibus diuturnior ⁊ immanior est habita. Nā ⁊ scripture sacre igni exuste sunt: ⁊ si q̄s xpianos ī mīgratu fuisset eo sublati re/ manebat infamis. Preterea vō serui q̄ in xpianismo p̄durabant: libertate psequi nō poterāt. Milites itē xpiani cogebant aut īmolare idolis: aut militiā pariter vitāq̄ deponere. edicto principis in foro posito. Hoc vō quidā lacerare aulius pelle nudatus: suphūso aceto ⁊ sale tamou cruciā quoad vita sup̄fuit. hunc in fide cōfirmarū doctores ⁊ gorgonius viri clarissimi: bīdē diebus forte fortuna in vrbē nicomedia regia domus incendio collagrate cepit. vnde impator ⁊ xpianis id factū falsa suspitione existimatis multos interfici. plerosq̄ viuos ⁊ igni conijci iubet. Eadē q̄s leuicia vti sunt q̄ in milene p̄uincia in syria: affri- ca: in thebaide: in egypto cū impio erāt. In plancie vō palestine ⁊ tyri multi scississimi beſtīs expōiti sūt. Nullū aut genus tormētī xpianis tūz nō adhibiti est. Quid plura cū Damalus referat. xvij. milia hoīm vtriusq̄ sexus dieb⁹. xxx. p diuersas p̄uincias martyrio coronati fuisse. Omīto eos q̄ in insulas relegati sunt: vel ad metallū vel ad opus metalli vel ad fodiedas harenas. excidēdosq̄ lapides dampnati: que mul- tudo ppe infinita est habita. Tandē vō aperuit oculos deus (vt eusebi⁹ ait) ⁊ eo diocletianū cōpūit: vt depositio imperio priuatus vinceret. Idem facit ⁊ maximianus eius collega: acerrimus persecutionis dñi stiane auctor: qui post aliquot annos multis varijsq̄ morbis vexatus. ac post lōgos cruciatus infania mē- tis peratus: furijsq̄ scelerum agitatus. seipsum tandem peremit.

Adaucus

Barbara

Symphorianus
Claudius zē

Adaucus romanus patricius vir xpianissim⁹ ac scissim⁹ apud p̄brigiā martyriū suscepit. Is cū cō- uenisset ibi ciuitate: ea vrbē a dioclenāto tota cōbusta est. q̄z cūes idolis sacrificia exhibē recusarūt: adaucus viro scississimo eos ī fide retinēte. cū ⁊ ipse idolis sacrifi- care rennuit. ad hoc venire scississimi tortores: vt oculis effossis ac cauterio adustis. postremo capiti obtrū- catione martyr efficiat.

Alexader miles strenuus ex sacra thebeorū legiōe vni⁹ p hoc tēp⁹ apud bergomū ciuitatē cū xpi dñi nri nomē cōstātissime p̄dicaret: post innumerabiles vi- tutes ibide operatas septimo kal: septēbris abscisioe capitis martiriū glorioſissime cōpleuit. cuius corpus grata vidua scissima colligēs ī p̄prio p̄edio sepeluit quo ī loco celeberrimū ⁊ eius honore tēplū extructum fuit q̄ nunc vsq̄ vtiſsimū extare videt.

Bob nimā pulchritudinē pater eius ī turri excelsa collocauit: times ne xpiana efficeret. Ipsa xpiana deū celi adorabat a spūcto edocta: cū p̄ce inonuit eā occidē- voluit: q̄ se abscidit: qua iūeta ad p̄sīdē iūcē: primo virgis celsa deinde versis pedib⁹ suspēsa cū lāpadarijs exultatione ⁊ māmillarū abscisioe: postq̄ innumerabiliū tormētōz cruciationē ad extremū p̄ eius p̄p̄is manib⁹ caput eius p̄scidit scōdo nōs decēbris. Iḡnis autē de celo descendēs patre cōspūxit ⁊ ī puluere redegit.

Anastasia illustrissima filia nobilissimi romāi pu- bly potentissimi vxor xpiana effecta: mira apud xpianos opa misericōdie p̄fecit. his turbimib⁹ ab ipso pu- blio cōp̄chēsa post diuinā custodiā ī carē p xpo ma- cerata a gr̄isogono scriptis p̄fortata q̄ postea capiti de- trūcatione palmā martyrii meruit. Tandē cū dūcē vi- ris ⁊ cū muli⁹ mulierib⁹ ad insulas palmarias delata: post varia supplicia xpianoz anastasia a p̄fecto ad pa- los ligata: ea ignibus peremauit. 8. kal. ianuarij. circa- ānos dñi. cclxx. fuit autē bonaz l̄rari eruditissima ⁊ de ei⁹ p̄secutiōe ad gr̄isogonū extāt eplē eloq̄ntia plene

Laudius ⁊ nicosthras symphorianusq̄ ac sim- plicius viri clarissimi: ⁊ arte q̄dratata p̄tissimi. Rome p hoc tēpus passi sunt primo in carcerē trusi. de- inde scorpionibus grauissimis celi. deinde iussu dio-

cleiani per iudicem in mari precipitati sunt. 4. kalendas Octobris.

Crispinus ⁊ crispinianus viri celeberrimi sub hac p̄secutione apud fūctionē vrbē capti ⁊ iudici p̄tēti cū p̄ īmania tormēta sibi a carnificib⁹ illata gladio trūcati. 8. kal. nouēb. martyrii coronā p̄ceperūt.

Alexander

Anastasia

Crispinus ⁊ Crispinianus

Maximianus et Eupertius Cādidus acvictor cū innoctio sacre Thebeoz legi-
onis primicerij illustrissimi cū predicte psecutoris ignis exoridit inter solis
militares parua sanctilla conflauerat. p hoc temp^o iubente Maximiano in solia
ciuitate sedimo cū ser milib⁹ sexcentis sexaginta sex p rpo gloriosissime martino
coronans. Huj nāq⁹ ex orientali⁹ regionib⁹ t⁹ ver gestis eoz daret et thebe egi
pti fuerit. que est ciuitas nobilis prope Nilū a hierosolimozepo baptizata. in au
tūm a Maximiano accersit in gallia venerit. Qui in bellis reb⁹ strenu. viri
nūq⁹ nobiles sed fide nobiliores. Hos cū Maximian⁹ angust⁹ contra xpianos
destinasset atq⁹ iussisset ydolis inolarēt. Cū obēperare noluerit plurib⁹ in lo-
as diuersis crucianb⁹ interficia iussit. Et decimū semp decollari cepit. Maxima⁹
eoz dur in fide cōfortis reliquos. qui arma deponētes vltra se obtulerūt circū-
quaq⁹ trucidans. p⁹rimicerioz corpa p⁹ milios passiois annos scdō epō Theodo-
ro reuelata. i eoz honore basilicā fabricauit. Eoz natale. x. kal. octob⁹ celebrat.

Vincennius leuita vir inuicissim⁹ atq⁹ sanctissim⁹ natione hispan⁹ brissimi
pape Sixti discipul⁹. diuicq⁹ lauretj martiris scientia t⁹ virtute germanissi-
mus. qui genere nobilissim⁹ a puertia his tradit⁹. gemina sciētia efficacissime cla-
ruit sub beato Galerio celarauguste antistite. Et cū eo acerbissimū martiriū Ma-
ciano preside perculit. Ita vir cū summa pena carceris. famis inopia catenaz stric-
tore manibus collo cruciatus fere pondera sustinēs p oēs corpis art⁹ mortalia
supplicia pateretur. Vincte Macianus sanctissimū hominē in eculo pūmū leua-
tūni toto corpore distēdit fecit. distētūq⁹ diuersis vulnerib⁹ cruciari. ac nimia seruēs
infamia dū martirē dei lacerant se ampli⁹ lacerare conat⁹. vt pfluētē a toto corpore
sanguine cerneret. Hinc er eculo assumpt⁹ Vincenn⁹ : iusserat lectū tyrann⁹ cu-
se fatis colitis. pferri : t addita subitus carbonū cōgerie t exuerūt dū martirē. q i
trepidus vltro cōscendit in craticula positū vnicus ferreis aperit ardetes lami-
nas insigit ac sale ignito aspergit ac laceratū teretiori carcere tecti includi. Atq⁹ ibi
testas acutissimas congeri in lignoz pedes ei⁹ affigit t sine hūano solatio derelinquit. Angeli tamē solutis
nerib⁹ t athleta dei magno lumine relect⁹. que cū Maciano nūciata fuissent. ait vici sum⁹. pceptore molli-
bus foueret vt cū ampli⁹ cruciaret. mor aut piosas resolut⁹ in mortē celo spm reddidit. p psecutoris corp⁹
extra muros valētie sb altari cuiusdā ecclie xpiani cōdiderūt. Eius passioē nobilēq⁹ triūphū prudenti⁹ ver-
sibus exprexit. Augustin⁹ qz huius sanctissimi martiris preconiū vberime demonstrat.

Sancta Agnes

Agne mecum quia cum his omnibus lucidas sedes accepi. Et illi sum cōpōnsata in celis quem in terris tō-
ta cum intentione dilexit

Atriaci quoq⁹ diaconū cū largo t smaragdo p hoc tps cū alijs viginti passum
historie tradit⁹. qui aremia filiā Diocleciani a demonio liberauit. Similiter
todā sapientia piaz regis filiā post dies qdragintaquoz reuersi a Diocleciano ho-
norifice suscepti. p⁹ eius mortē filius ei⁹ maximian⁹ iussit illos tres cū alijs xpianis
in carcerē mitti. inter p iudice Carpasit edict⁹ caput eius pice liqta pfundū fecit. t ne-
ruiz carcerē retrudi. Ceter post quoz dies nolētes sacrificare in caratā sustibus ce-
di t neruis credi fecit. Ince filius diocleciani iussit Ciriaci cū Smaragdo t alijs
viginti capite trūcari. Et ducti sunt cū eo. pmissi ferus: Ro-
me aut via salaria decapitati sūt. Marcell⁹ papa cū Lucia
corpa martirū in predio via hostiensis miliano ab vrbe. 7.

Geruasius t Prothasius

Geruasius t Prothasius germān nationē Mediolanēsē pfe vitale viro scō
mīe valeria vno ptu geniti hac tumultuare. pcella i ea vrbe ab astasio comite sūt
passi. Huj nāq⁹ pntibus orbat pfecti vnucriū primoniū redidit t paupib⁹ ero-
garūt orobus t lectōibus p ples ānos vacabāt. Astasio psecuto ad bellum
sacerdotes ydoloz direxit. nūi faceret geruasius pthasius dñs suis inolarē victoz
am reportare nō posset. Pūtan corā comite cū nō acqescerēt idol⁹ sacrificare Ger-
uasius plūbas celus ē donec spm exalaret. Prothasius vō sustibus celus demum
capite trūcatus ē. Quoz corpa cū ānis mltis icognita fuisset. diuus Ambrosius
domio reuelāte in corrupta adeo reperit. vt eo die interēpta fuisse videbāt. Mar-
tizati fuerunt hij beatissimi martires die. xij. kal. Januarij.

Vincennius

Ciriacus

Georgius capadocus tribun⁹ & verus xpi miles hoc tpe. Eū venisset de capadocia i persida ciuitate dyospolim velut alter cur⁹ roman⁹ & codi⁹ a be-
menū rer. p patrie sue liberatōe se se ihermōi ad draconis occasione^m martiriū
tollerantiū dedit. Quippe interfecto dracone p⁹ culci extēsiōe totiusq³ corpis
laceratōes & viscerū effusiōe. nec nō & aliorū tormētōz p⁹pressiōes. ad vltimū marti-
riū capis ablatiōe cōpleuit. q^ui gesta licet inter apocripbas scripturas ponat⁹
ip⁹ in illustrissimū martiriū inter coronas martirū dei ecclia venerabiliter hono-
rat. qd etiā Ambrosi⁹ attestat qui scribit Georgius fidelissim⁹ xpi miles. dū xpia
militis p⁹fectio regere. solus inter christicolas dei filii cōfessus est. Eū et tantū
fidet cōstanti diuina grā cōcessit. vt tyrānice potestatis pcepta cōtemneret. Et in
numeralib⁹ diuina nō formidaret tormēta penarū hui⁹ incliti martiris caput ei postmo-
dum dervence delatū fuisset. in eius honore monasteriū & ecclia erecta fuit qd nūc
vsq³ maria cū veneratōe p⁹leuerat. Acellū q^ui ei apd germanicā natiōē bamberg
se maria cū solēnitare ondit. Et⁹ natale die. ix. kal. maij ab oib⁹ xpico⁹ celebrat⁹

Georgius

Erasmus

Cosmas & Damian⁹

Erasmus campan⁹ eps vir illustrissim⁹ atq³ scissim⁹. cū decretū in antiochia a
Diocleciano p⁹cessisset. vt quicūq³ nō sacrificaret ydolis diuersis supplicijs
interiret. hec audies Erasmus in heremo p septē ānos habitauit. ofor & cōtempla-
tioni vacas. cū dñs ecclā p coruū mīstrabat venies voce angelica pmissa ad ciuita-
tē mītos a temōib⁹ liberauit. & plures docēdo ad xpm puerit. Dioclecian⁹ hui⁹
audis sibi cū pntari iussit. pmo plūbas & subib⁹ grauit⁹ macerā & dilaniat⁹.
Dein resina sulphure pice oleoq³ pfundit. nec minie ledit. quo miraclo multi cō-
pūcti ydol⁹ abrenūciātes xpiani effecti sūt. Postea missus in carcerem artissimus
cū imelo ferri pōdere. a quo angel⁹ dñi cū paulopost eduxit. Sed cū hec vulga-
rent⁹ miracula a Maximiano impatore detinet⁹ & i saragīnē plūdo pice resina tē-
nitā intergi pcepit. illelus nī māsit custodie mācpat⁹. Angel⁹ cū nocte ad lit⁹ ma-
ris pduxit. vbi diuina pūsiōe i formā ciuitate campanie nauicula puenit. Tan-
des vidēs rutilāte coronā sup cū illabi ait dñe suscipe spm meū. et tercio nonas iu-
nij sancto sine gemit. dicit⁹ corp⁹ ei⁹ Caeterē q^uesere vbi caput ei⁹ ostenditur.

Enstoserus

Enstoserus martir p cere stature icōperabil⁹ magni
rudinis & vtutis vir p hoc tps in famo: quitate li-
ce. pūcia asic pro xpo morte pult. pmo vgis fer-
reis attrit⁹. flammisq³ exust⁹ fuit: sed cū diuina virtute salua-
tus est. Ad vltimū sagittaz icab⁹ cōfossus martiriū tan-
dem. 8. kal. augusti capitis obtrūcatione cōpleuit scribit⁹
dic cū boies p flumen desceret thesum puerū in humeris
suis portasse.

Herbodius

Cosmas & Damian⁹ xpianissimū virū ac medici ce-
leberrimū apd Egrā ciuitate cōprehensi. hoc tpe p⁹ vni-
cula & carceres. p⁹ maris diuersos atq³ ignis lapidatiōes
q^uas ac sagittas. diuinit⁹ superatas capite pleni sūt. Marti-
rizati sunt aut beati Cosmas & Damianus Anni⁹ Leo-
tius & Euprepius. 5. kal. octobris.

Horotomus

Herbodius p⁹miū Olympiade & postea Tyri ciuitatum
episcop⁹. his t⁹ibus i calchide ciuitate q^ui mropontū ap-
pellat⁹ (vt dñi scribit hiero) martirio coronat⁹. Qui cū erudit⁹
sim⁹ esset vir mltā edidit documēta. Et p⁹esenti de mōi creatōe
eides i carcere reuelata. passus aut fuit. 14. kal. octobris. fuit
ait mūdi cōpositiq³ sermōis aduersus porphiriū p⁹fect lib⁹os
et simplosium decem virginum.

Marcus & Marcellian⁹

Marcus & Marcellian⁹ roman⁹ miles. cū his t⁹ibus apd Nicomedia
existere. et Diocleciani persecutiōis quā maxie xpianiū inferre
bat plurimū ceteret. ab ipso impatore capt⁹. iussus ē susce-
di & lamari & s⁹ craticula crudelissime affari. sed aduc su
puiēte. 5. id⁹ septēbris laqueo fecit cū necari. inde cor-
pus eius rome via latina sepultū est.

Marinus & Ladus

Marinus & Ladus germani & ciues romāi s⁹ hac
persecutiōis rabie a quodā fabiano duce cōprehēsi itati
ad stipite ligati. in cor pedib⁹ acutos fuces ifigi p⁹cepit
Et cū nō cessaret laudare nomē dñi nū ibu xpi lācea trāf-
figi mādauit. quo vulnere. 14. kal. iulij ad celos migrāt⁹
Am⁹ qdaz & Ladus viri clarissim⁹ p hoc ip⁹lus
ipsi cū p⁹edigna vxore p⁹miū & duob⁹ filijs i verbe
bostia a facellitib⁹ Diocleciani tenti in exiliū deportant⁹
Et. xij. kal. m arcij incendio cōcremant⁹. ac sic eo icēdio
martirij sacrificium deo obtulerunt.

Sebastianus illustrissimus vir prime cohortis diocletiani principatus gessit que milites ut patre venerabatur verusq; dei cultor. hoc qdē tpe cū multos xpi martyres exhortationib; et doctrinis p̄cipue marci et marcelliani gemios et eoz p̄gentiores in fide xpi cōmūisset. et trepidas illū mentes cōfirmasset q̄s eēt in trepide fese xpianū cē cōfessus est. Nicofrati cū vxore mura cui loquela restituit ad dñm puerit. Quo audito diocletianus illū cōprehēdit. iussit eū in medio cāpo ligari et quasi signū ad sagittā a militib; sagittis figi; qui eū vndiq; impleuerūt vt ferme q̄si enei eēt hirsutus sagittis. et eū mortuū relinqueret. q̄ infra paucos temp̄sanitate recipiuit impatorib; in pallatio eoz p̄secutionē inuultā q̄s eēda rans qui cū tādū fugitari p̄ceperūt donec sp̄m redderet. Quo mortuo satellites diocletiani corpe et in cloacā p̄iecerūt. qui beate Lucine apparuit docēs locū corpeis sui et qd in vico pendeat qd nil fordis cum tetigerat. Id inde leuās catacumbis sepeliuit. Martyriū aut passus est rome diuus sebastianus in vrbē roma b. b. kalēd. february.

Lucia martyr

Lucia virgo deo deuota nanone sicula et speciosissima inter ceteras insule ille virgines i hac p̄secutione apud syracusanā ciuitatē passa fuit: hac matre et cūda p̄claro iuueni desponsauerat: sed receptis vīsib; beate agathe miraculis rogauit matrē ne decetero sponsam eīdē nōiare dignaret quā grām tandē obtinere p̄meruit. At illa p̄fessim amplā patrimonii paupib; et viduis distribuit. Quo audito sponsus in iudicio p̄falsū p̄sularis litē p̄ponit: dices sponsas suas rēstutū esse: cōtra leges viuere augustinus. quā idē p̄falsus corripis ad sacrificia demonū p̄suasit. et nisi viciis obtemperaueris te ad lupanar tanq; scortum adduci faciā. et statim lenonib; p̄cepit vt eā illuc ducerent: illa ait. nūq; inq̄natur corpe viciose nisi de cōsensu mentis. Nā si iura violari me fecerit castitas mihi dupplicet ad coronā. Eam aut p̄fessantē tanto p̄dere fixit vt penitē moueri non posset. etiā adhibitis fumb; et bobus. his terribus p̄falsis ignē copiosum circa eā fecit. tunc angustiantē p̄falsū amici eius nō feretes gladiū in ei; guttur mergi faciunt: ac sic idibus decembris sp̄ritū emisit. cui passione et scititate syracusana quitas sp̄ decorata fuit.

Utus puerulus natio siculus: his t̄pib; cū modesto et crescentia nutrice sua apud syrtā insulā martyriū p̄tulit gloriofissimū. hic cū eēt duodecim annor in xpm credēs quātū poterat indigentib; mīstrauit: cū eēt virtutib; maturus a sacnlego patre byla pagano tentato vt a cultura dei recederet: sed cū nollet blādis patris sermonib; acq̄scere a valeriano p̄fecto grauissimis penis afflicte est. deinde angelico monitu n̄auē p̄scēdit. et comitantib; secū modesto pedagogo ei; et crescentia ad romagitarū territorū nauigauit. Ibi i p̄ aliquō temp̄ in oīonib; in cognit; p̄fessis: ad diocletianū p̄dente demone adduce est. cui filii a demonib; obsessum curauit. Cui diocletianus p̄suadere cepit: vt culturā dñs impenderet sed cū nō acq̄ficeret vinculis ferreis attingit i carcere teterimio. Sed cū in fide i mobilis p̄maneret. Iussi sunt in ollā refina i carcere tactari sed cum ille egressi fuissent. Demū i catasta extēsi sunt et dissipata sunt ossa eoz vt viscera appareret. et factē est terremot magn; et angel; dñi eripuit eos et p̄duxit iuxta fluuiū i syler ibiq; oīates migrauerunt ad dominū. Eozum corpora florentia collegit et cum aromatibus sepeliuit. Passi sunt predicti martyres. i. 7. kalendas Julij.

Affra et bilaria

Affra filia regis cyprī cui pater i bello vict; in florida etate cū matre bilaria insulā egressa romā puenērūt: bilaria vt deos patrios p̄picios haberet filiā veneri dicauit. Cū ven; femina cypriana fuit quā ob pulchritudinē deā dicebāt: et i cypro p̄hanū ei; p̄struātū fuit. Inde ad augustā videlicet venerūt vt regia fieri posset: obsequio tñ seruicio veneris redita fuit: t̄pib; seue p̄secutionis diocletiani Narcissus cū felice diacono comū ei; ignorās ingressus cū oīonib; vota p̄solueret: admirata affra de insolito hospite. cognito eū fore xpianoz antistite se turpē peccatrice p̄fitef: qui eos oēs a pessima cultura et actu illicito dimouit: p̄secutionis iudiciū eas baptizās: frēn bilarij dionysium ep̄m auguste fecit: postea a gaio iudice cōprehēdit iussū est vt dñs offerret: aut diuersa supplicia fulmineret. Affra ait. Sufficiat mihi peccata mea q̄ ignorās deū feci. qd̄ tubēs nuncq; faciā: Ducta igit ad insulā flumini lici haud longe ab augusta vbi eā sit p̄ti colligant

Pantaleon

Pantaleon vir illustris et medicane artē erudit; et ip̄e hoc tpe apōncomedīa ciuitatē p̄ fide xpi cruciat; est. Is fuit fili; senatoris medicinas adhibere p̄ter adificēs. a p̄ceptore duct; ad palatū p̄pter decorē laudat;. Cui bermola; p̄sbyter ter pollicebat si in xpm crederet oēs egrotos sine medicina i ei; noie sanaret. a q̄ postea baptizat;. inde p̄te patre cecū illuminauit et ambos ad fidē p̄uertit. que cū maximian; intellexisset eū adduci iubet et paralitici sanauit. Cuius igit pena p̄ fide xpi et lapadarū crucitione mirummodū cruciatus a dño tamen confortat; multusq; i sanguine plumbō buliēte replet; dño apparēt plumbum refrigerat; bestias ad eum missas seuissimas vt catulos demulcebat. Ideo multi ad fidem cōuersi quos imperator decollari p̄cepit. Tandem ip̄e cum p̄ceptore suo berimolao et alijs. 7. kalendas augusti icu gladij martyrium cōfirmāuit.

Berta etas müdi

Dorothea

Sergius et bachus

Fides et caprasius

Felix et adauctus

Euthernus

Quatuor coronati

Euphemia

Felix et fortunatus

Dorothea vgo gliosa apud cesarea capadocie v^o dem: p hoc temp^o cōprehēsa p xpo martyriū p^o tulit. primo i catasta leuā tandem firma in fide palmis durissime cesa ad vltimū capite punita fuit. In cō cōf^o sessione theophilus scolasticus irridēdo ait. Eya spō la xpi rosas de paradiso sponit tui nittas. orante do/ rothea puer ferme quatuor annoz apparuit scietis in sportula tria mala et tres rosas: q̄ deferēda theophilo iubet qui accipies illico cōuerfus est ad fidē erat tēp^o bruiuale frigidū mēsis februarij cū hec rose p̄tate fu erūt i tpe deide gūssime toz^o nouissie gladio cesus ē.

Euthernus quidā clarissim^o miles sub hac p̄se/ latione apud nicomedia asie vrbē cū alijs inuē/ rabilib^o martyri efficit. e q̄b^o alijs gladijs obruticati alijs ignib^o cōcremati. alijs in mari p̄cipites dati. Postre mo i tpe euthernus: hic cū diu i singula corporis mē bza cruciaret. et semper validior efficeret. demum i luti aurum ignibus examinātū sexto nonas octobris cum palma martyri paradysum introiuit.

Serg^o et bach^o viri nobilissim^o p hos tumult^o cū essent primicerij palatij apud maximianū impa toze accusati q̄ xpiani eēt. iō ducti ad tēplū iouis cū sacrificare nollēt velle militari deposita. bach^o extēsus nerius crudis vīq̄ ad fluxū sanguis et disruptionē ve tris i tectoris lamaf: expiras extra castrū p̄uic^o volu cres a bestijs corp^o illesum suarūt: q̄usq̄ fideles sepul ture tradiderūt. Sergiū aut cū iflectē nō posset clauaq̄ fustularib^o calcantū an curru mlti militanib^o currē iussit cū fide fixus stetit nonis octob. cū decollari p̄cepit.

Quatuor coronati scs seuerinus: seuerianus: car/ poserus et victorinus. Diocletianus romā veni ens cū oēm miliciā ad sacrificiū asclepio cōpelleret. Ibi quatuor reluctātes ictibus plumbatar occisi sunt i corpora eoz in platea canibus iactata. beatus seba/ stianus cū melchiae papa nocte sepeliuit. et cū eoz nomina p̄reperire non posset ideo septimo ydus. nouē bris sic colens: quoz noīa postea reuelata sunt.

Fides vgo scitissima i vrbē ageno a daciano ado lescentula xpiana. cū nec blandicijs nec minis ad imolādū dīs gentiliū induci posset: sup cratē enā ex/ tensa substras carbonib^o. dum sic torq̄ret mltis a d xpi cōuertit. Sanct^o capras^o q̄ terrore p̄sibus sub ru pis latebat ea cernēs orauit vt de^o eā vitricē faceret vi dit colūbā nūcā de celo descendēt. que coronā auro gēmisq̄ lucentē sup caput virginis collocauit: ac in cē diū extirpuit. ideo offeres se xpiani cū primo i felicia no et fide virgine capite truncati sunt omnes.

Euphemia virgo nobilissima tēpestate hac apud calcathedonēsem asie vrbē a p̄cōsule quodā noie prisco cū alijs septuaginta cōprehēsa cū deo mari i molare nollēt oīa tormentoz genera in ea expēdit: q̄ oīa p xpo cōstāter p̄tulit videls carceres verbera. rota tarū argumēta ignes lapidū angulariū pondera: be

stias virgarum plagas: igneas sartaginez rursusq̄ a bestia moria immaculatiū spiritū deo reddidit. cuius corpus mater eius theodora et pater eius sepelierunt sexto kalendas Octobris.

Felix apulie c̄ps cū adaucto et ianuario presbyteris et fortunato i septimo lectoribus his tempori/ bus in venusta vrbē cum diu in carcere macerati sunt per totam affricā et scythiam cū multis afflictio nibus perducti. Tandem nono kalendas Nouembz occasione gladij cōsumati sunt.

Felix item alter et fortunatus germani hac persecutione apud aquileiam vrbem eculeo suspensū circa latera eozum numistri lapides ardentes apposuerunt: qui diuina virtute extincti. Quo vīso feruenti oleo illos perfuderunt: sed cū minime lesi: data sententiā tercio ydus Junij capite truncati sunt.

Margaretha

Blasius

Primus et felicianus

Quintinus

extra ciuitatē via numēta nū miliario .i. ferro victos post exq̄sita tormēta: itā ē simul .s. ydus Junij vite
curfus gladio p̄sumauerūt. horz corpa nocte ad arcus numētanos iuxta arenariū cbr̄stiani sepelierunt.

Dampbilus grecus p̄sbyter eusebij cesariēsis necessariū insignis quidē theolozus sub hac p̄secutione
egre conscripsit. hic adeo diuinorū voluminū cupidiū fuit vt magnā partem librorū origenis manu sua de-
scripsit. quos diuus hieronymus in cesariēsis bibliotheca tāta auditate se legisse dicit: ac si cressi regis
diuitias consecutus fuisset. passus est prima die Junij.

Quintinus gallus miles a maximiano imperatore sc̄do kalendas nouembriis martyriū pertulit glo-
riosim. cuius corpus post quinq̄s et quinquaginta annos angelo reuelante incorruptū reperiū fuit.

Bassus clarissimus miles romanus a diocetiano cū omni domo sua multis plagis affectus xpi mar-
tyr efficit. Et cum innumerabiles extincti sunt famulosi cōmemorare libuit.

Margaretha v̄go pulcherrima. natiōe antiochena
de parētib⁹ gentilib⁹ orta. nutrita tradita. sp̄ore se
baptisari fecit. p̄ mortē matris ap̄d nutriticē custodiēs
ac paues oues ei⁹. cū quidecimū annū attingisset t̄ spe-
ciosissima esset. Qlibusvis f̄agine in paup̄sentā ei⁹
exaruit. Cū in eā xp̄iana esse didicit in carcerē cōiecit. t̄
denū cū oīs imolare recusaret suspēsa virgis acerrime
cedit. intē pectinib⁹ ferreis iussit carnes ei⁹ sulcari. ite-
rato in carcerē reuolutū vbi dyabol⁹ i fornia draconis
apparēs q̄ eā deuozaturā facto signo crucis euasit. po-
stea iudex p̄cepit eā decollari. facta ofoz p̄ oīb⁹ etiā p̄se-
cutiōib⁹. et parturiētib⁹ se ei⁹ in partu comedātib⁹. mar-

tinū. xij. ydus iulij compleuit.

Maximilian⁹ in Ceyla ciuitate de nobilib⁹ ac deu-
tissimis orz gentiorib⁹. quos in adolesec̄tia amiser. in
virū eruditū virtuosus euasit. Cū autē sc̄tis Quirinus
p̄ ānos plures gubernasset laureacēles eccl̄iam i prima
tem adlegiēs eccl̄ie assump̄t inde martirio coronat⁹ ab
oīb⁹ in laureacēlem archiep̄m maximilian⁹ elegit. qui
p̄plo salubri doctrina p̄fuit. T̄pib⁹ vero cari t̄ numeri
ani imp̄atorib⁹. Culai⁹ p̄fectus ad ceylā missus hoies
ad sacrificiū marti cōpulit. qua occasiōe mor⁹ maxi-
milian⁹ vltro post longā cōcertatiōis acq̄scere nolēs. a
sacellitib⁹ suis ad p̄hanū martis ducit. ibi martiriū pal-
mas meruit apud Ceylā extra muros. Anno xpi. 289.
quarto yd⁹ octob. quē dur baroarioz in parauā sup̄ ri-
pam eni transiit vbi eius memoria habetur.

Blasius eps. Cū in oi sc̄ritatez mānitudine polle-
ret. Et i sebaste ciuitate cappadocie. xp̄iani i ep̄m ei⁹
ei⁹ eliger. Is ad vitādū rabies p̄secutiōis intrauit spe-
licā ciuicidā mōi cōueniēt ad eū bestie q̄s sanauit. cor
in q̄s alimōiā ei⁹ deferēbat. qd cū p̄sidi nūciatū fuisset
ei⁹ adduci iubet. in via mirac̄la faciēs: filiū ciuicidā mu-
liens i extremis laborāte. p̄pter os p̄ficias n̄triferus in
gutturē ei⁹ eo tāgētē liberauit. post carceres cū sacrifi-
care rēnuīt: impauit cū ligno suspēdi t̄ carnes ei⁹ ferre-
is pectinib⁹. antari. Septē aut mulieres xp̄iane sangui-
nes exp̄iebat: q̄ postea decollate fuer. Blasius q̄s cus
duob⁹ puulis filijs barz muliez capite truncatus est.

Fliana v̄go p̄clarissima natiōe comēsis: hoc ipso
t̄pe apud comū calpurnie gallic vrbē capta marty-
riū seuissimū ptulit: q̄ ipso suo cleusio p̄secutorib⁹ cū
p̄ noie xpi ad oia supplicia se offerret. p̄mo cesa virgins ase
p̄tē militib⁹ nolēte sacrificare diane p̄ capillos septē horis
suspēsa d̄ppe cū varia tormēta p̄stāssime ptulisset: postea
palā cū diabolo p̄stixit. et de ipso clarissime triup̄hauit. In
deq̄ flamas igniū t̄ ollā feruētē supans t̄ rotā ferreā cum
acutis gladijs palmā martyrii capitis obtruncatione. i 4.
kalendas Marcij adepta est.

Rim⁹ et feliciā⁹ romani viri religiosi hac p̄secutione
a p̄sificib⁹ temploz apud diocetianū accusati ferro
vincti in carcerē recludunt quos angelus dñi p̄solat⁹ est: eandē ad beatus pha-
nū p̄duci cum nollet sacrificare: grauisimis penis sunt affecti. inde duxerūt eos

Maximilianus eps
et martyr

Juliana

Dampbilus

Rufinus et

¶ Anno mundi. 5483.

¶ Anno xpi. 284.

Pharcellinus p.p.a. natione romanus patre pieto diocletiani et maximiani psecutione seculente a carnificibus capto: ad sacrificia gentium ductus: cum multis instaret carnifices ut ibura deus exhiberet: metu pteritus deos alienos adoravit. quo facto haud multo post in se reuersus habito palio centum et lxxx episcopos in sinuessa vrbe campanie: eo et marcellum squalidus et pulcherrum ac erileum indutus psciscat: pntes ut sibi p incostantia debita pena tribuant: qui eum d. inaret in tato concilio nemo vnus inuenit est. Cum dicerent oes: ea ferme rone petri peccasse. ac flendo peccati pena luisse. Redijt roma marcellum. iratus diocletianum adijt boiesq. increpat q. se impulerit deus gentium imolare. Ducit ad martirium diocletiani iussu marcellum cum claudio: cyrino antonio xpi fidelibus. Intereudum vo marcellum pbrus admonet ne diocletiani pcepti obtemperet i reb. maxie ad fide pntentibus: neue corp. suus sepulture traderet qd dixerat ob negatu saluatore se id neq. mereri bonum aut simul interceptorum corpa diocletiani iussu ad dies. vi. et lxxx. impulta iacuerit: vix publica. vñ petri apli iussu q. marcello i somnis apparuit: via salaria cimiterio

Locutu centum et lxxx. episcopos in sinuessa vrbe capanie

priscille sepelunt sexto kal. maias. sedit aut annis. ix. menses. ij. diebus. xvi. Vacat tum sedes dies quinq. et viginti.

¶ Anno mundi. 5493.

¶ Anno xpi. 294.

Pharcellus papa natione romanus patre bndicto ex regione vie late a costantino et galerio vltis ad martentium puenit. Is licet multorum turbimob. vocat diuino in cultu intentus: constituit ne quis generale concilium celebrare posset sine speciali sedis apostolice auctoritate. Priscilla q. marconia romana et suauis impulsit amiterium suus sumptibus via salaria construere. titulos quoque viginti in vrbe roma constituit. quasi dioceses ad comoditate baptisimi: et opportunitate eorum q. ad fide ex gentibus quomodie veniebant. Concilium in: et eo modo sepulchris martirum videbat. Annis aut quinq. sedes menses sex diebus vno et viginti. Martentius vo vbi lucina marconia instituisse ecclias dei reru suar. herede intellexisset. irat. et muliere relegauit ad ipsos. et Pharcellum captum impellere nimis conat. est. ut episcopatu se abdicaret. et xpianum nomen deponeret. que vbi cõtemnere sua pcepta vidit. ad custodienda aialia cum misit vbi nec oïdes nec ieiunia ptermisit. parv octiasq. eplis gubernabat. a clericis liberat. iterato in stabulum seu caca balum. Pharentius iratus cum redigit. vbi cum fede et icommode habitaret. pedore et situ mortuus est. Vacat ei morte romana sedes dies. xx.

Alebi papa natione grec. pie medico: pontificatu adijt Costantino et Pharentio impantibus. Constituit ne pphani in iudiciu suu epimvocare psumat. Is dus i papatu vixeret crux dñi inuenta est qnto nonas maij. hereticos q. id pnter recocauit imposita tantumodo manu: Habita aut semel roma sacrorum ordinu mense decembris. cum pbrs. xij. diaconos tres. epos. xij. creasset: romem moris. et in cimiterio Calixti via appia sepelitis sexto nonas octobris. Sedit autem annis sex. mense vno: diebus tribus. Licet aliq. byssorici de annis varie sentiant. Vacat tum sedes diem vnum.

Alexiades papa natione appher. Maxenti licini et maximi tpsib. fuit. Tur sanctitate et scientia multis insignis. Qui vt erat grauitate pclar. Constituit ne q. vnq. aliqua suspitio: aut an veru pbanos codemmare. Eius q. institutum fuit. ne die dñico: neq. quita ieiunaret. q. bos dies pagani q. sacros celebrant. Multa q. in oblationibus faciedis pstruit. qd ab amicis heredis i vrbe roma tu maxime inualecebat. Dis aut p actis maximu iussu martyrio coronatur. idem fatum subiere: et petri Alexandrinus epus et Lucianus anthiocenus presbyter romanus. Aliq. complures episcopi et sacerdotes. Sepult. est autem Alexiades via appia calixti crypta. quarto ydus decembris. Sedit annis quatuor menses septem. diebus. ix. Vacat tum sedes dies xvij.

Linea Būmoz pontificum Pharcellinus

Pharcellus

Eusebius

Melciades

Constantinus et Galerius abdicantibus se ab imperio diocetiano et maximiano imperii gubernacula suscipientes. puicatas inter se partiti sunt. Constantinus igitur Galerius augustinus creatus sunt. Huiusmodi est inter eos ita romanus orbis Nam Galerius illirici Asia et orientis fortissimus est. Constantinus vero singulari moderantio usus. Gallia tantum et hispania contentus fuit. Licet et in Italia forte obtinere. Constantinus enim contentus dignitate augusti italica arte affricae administrande sollicitudine recusavit. Quir egeret et piamissime ciuitatis; diuitibus puicatali ac puatorum studiis. sicut comoda non admodum affectas; diuersas melius publicas opes a priuatis haberi. quod intra vnius claustrum reservari. Adeo aut cultus modici ut ciuitatis diebus se cum amicis numerosioribus esset epulandum. priuatorum et aragto hostium pento midima stemere. Nec non modo amabilis. sed et venerabilis galus fuit. ppeque quod diocetiani suspecta prudens. et Maximianum sanguinarias temeritate imperio eius euaserat. fuit aut constantinus hic Claudij sedi ex filia nepos. que ut diocetianus imperator vna cum Galerio sibi affinitate benignolentia coniungeret Theodora Maximianum puignam ei uxorem dedit. Et qua postquam filios suscepisset ea repudiavit; repudiata Helena anglorum regis filia captiuam uxorem duxit. Constantinus cum humanissime gubernasset. Constantio ex Helena suscepto Bora in butania principatus sui anno tredecimo mortuus. Atque diuos summo omnium consensu refertur ob eius mansuetudinem et clementiam.

Galerius vii et probe moratus. et egeret in re militari. Cum Italia quoque siene constantio admistratio sue accessisse sentiret. Et clares duos creaturi delicti Maximianum quem orienti pferat. Et Severum cui Italiam dedit. Ipse illirico comoratur. Retinuit enim illirici. quod ea barbaros hostes populi ro. iter facturos sentiebat. Maximianum aut herculius spe recuperandi imperij ad spem erexit cum resumendi fastigij quod inuit amiserat romas aduolauit et solitudine lucanie. qua sedem priuat elegerat i agris amenissimis concessisset. diocetianum quoque etiam pliteras adhortatur est. ut depositam resumeret potestatem. diocetianum quoque etiam contra hos mor missus a Galerio Severum romam exercitum venit. dum verberum manu obdidit. et deinde militum. qui cum Maxentio sentiebat arcuere; fugiens. deum rauenens occidit. Panis etiam abfuit. quoniam Maximianum pater militum benivolentiam pollicentibus et largitione queres a filio Maxentio occideret. Is autem galias ad constantinum generum pferat. dolo copposito tanquam a filio esset expulsum molens aut constantinum reperta occasio interficere. qui i gallijs et militum puicatalis fauore regnabat. Ceteris fratribus et aliamis capitibus eorum regibus. de recto p faustis et filia dolo que rez oem marito apuit; fugiens. ac missile herculi pfigit. ibique oppellus suorum secler penas tandem lunt. vel seipsum (ut quidam volunt desperat rebus) interfecit: a Galerio autem Constantinus impior factus mors galerius ceteris secuta est.

Licinius imperator factus est. ex Maxima oriunda a Galerio in parte imperij repositus. ppter et in re militari prestantiam; nouissim Galerio antiqua consuetudine. Et in bello quod aduersus Marsum gesserat laboribus strenuus et officijs acceptus Constantinus tunc vir ingens principatus totius orbis affectas. Licinio bellus inuoluit. Quis necessitudo illi et affinitas eius eo esset. Nam soror eius constantia nupta Licinio erat. Ac primo eius in panonia. sedo ingenti apparatu bellus apud Cibaltas in bellum repentini oppellit. omique dardania melea macedonia potius innumerofas prouincias occupauit. Maria deinceps inter eos bella et pax recedens ruptaque est. postremo licinio nauali et terrestri plio victus apud nicomedia se dedit. contra religiois sacramenta Theffalonice puat occisus est. Hic licinio annus domitius omis fere p quindecimum vite prime sexagesimum occidit. auaricie cupiditate omnis pessimus. neque alieni a luxu venereo. Asper admodum aut mediocriter impaciens. infestis lris quas ppter inficiam immodicam viuis ac pestes publicas nominabat ppeque forenses industria. Agaribus plane et rusticantibus. quod ab eo genere oritur altitudo erat satis vtilis ac milicie custos. ad veterem instituta seuerissimus. Spadonius et aulicorum omnium vehemens dominator. tuncas forices pallacij eos appellans.

Maxentius (cuius constantinus mortuus Constantinus filius ei in butania creatus est) imperator. et in locus prius exoptatissimus moderator accessit Rome augustus nuncupatur. Et Rome enim ptoriam excitato tu multum Maxentius herculis filius. qui haud pcut ab vbe i villa publica morabatur augustus nuncupauerat. Altrane seussimus et xpianorum accerim psecutor. itaque amator. inter cetera sue crudelitatis opa magica arte plimius delectabatur. Quotum constantini imperij sui anno bellus aduersus Maxentium ciuile comouit. Copias ei multis plis fudit ipse postremo romae aduersus nobiles oibus exiis seuiente apud pontem miluius vicat. Italiaque ei potius. ut diuis p dolore suar fraudum oblitus pontem ad decipiendum hostes structus decipulis transiit. cuius magna parte suorum satellitum submergitur.

Linea Imperatorum

Constantinus

Galerius

Seuerus ab Maximiano

Licinius

Maxentius

Berta etas mundi

Hij prescripti impatores Cum constantini videbāt apud omnes magno esse in scio, xpianis aliq̄ tēpe
parebant. Maxentius in milites clanculū mittebat qui obuiū quēq̄ cederēt. Ante quozq̄ magica de
lectatus; grauidas matre vero xpianis funestis sacris adhibitis scidebat infantū causā; quozq̄ cineribus in
magia vtebat. ut ostenderet tyrānidē seruā etā p̄ nephas posse. Simili vefania t̄ crudelitate. Maxima
nus quozq̄ in orietē vtebat. Qui magozq̄ mēt̄s t̄ malaz arcū doctozib⁹ p̄mia etā decernebat. augurijs.
diuinatioibus fidē prestas. Secuzor cetens in xpianos hec oia cōtemnētes est habitus. Altera aut delu
bia renouari ac more veteri sacra dijs exhiberi iubet. Is vero Maximinus diuina vltione inflatus subito
visceribus. suppetansq̄ intestinis ita distendit. vt inter se t̄ putridū cadauer nil interesset; scaretibus vndi
q̄ veniūb⁹. t̄ labo serpere. tanto pedore vt sustineret scroz nō posset. grauisissimis tandē morbis diuicijs cru
ciatus. vincti finē tandē fecit. homo seuus ac varius. nūc em̄ in xpianos. nūc p̄ xpianis agebat. hoc vole
bant eius merita. Cū loco maximiani a Galerio quozq̄ maximin⁹ in orietē cōstitutus cesar vir cruentissim⁹
confimili crudelitate ea in regione cōtra xpianos vtebat. p̄pter quā multi enecabant. Ande t̄ multi ex su
perioribus martiribus coronati martirio fuerūt. Aliquos quozq̄ in precedenti p̄secutiōe t̄ nunc seuiēte
passi sunt subiungemus.

Criscina

Crisina virgo celeberrima sub p̄dicta p̄secutiōe maximiani in Tiro passā ē
p̄teret. parētes in turri posuerūt. vt dijs culturā virgo p̄solueret. A spū aut scō
edocta ydola abhorrebat. que cū intellexit. cū mūtis eā auertere nō posset. Iussit
ei expoliari t̄ a duodeci viris cedi. deū in carcere mitti. t̄ postea virginitatē radi t̄
medra ei⁹ tenera disrupi. Criscina aut de carnib⁹ suis accipies in vultu patris p̄
iecit diceb⁹. Accipe tyrāne t̄ carnē a te genitā comede. Frat⁹ p̄ eā in rotā inposu
it t̄ ignē t̄ oleū supposuit. sed flāma exiles mille quigētos occidit q̄ p̄ magicis
artibus assenbebat. p̄cepit vt grādī lapide ad collū ei⁹ ligato in mare nocte p̄ceat
pitaref. Quā angeli assumūt t̄ xps eā baptizauit t̄ reduca fuit in terra. Tandē
post varia tormēta t̄ mamillarū abscisione. Julian⁹ sagittas i cor ei⁹ duas t̄ vnā
in lat⁹ direxit. Sicq̄ cū palma martirij ad celū gloriā ascendit. Adema miles

Menna miles egyptius nobilissimis orē natalib⁹

passus est. ita postq̄ hic celesti regi in heremo secreta cōuersatiōe studuit milita
re. ad publicū p̄cedens. se xpianū esse libera voce declarauit. Qd̄ audies pyrrh⁹
dux misit cū appēbēdi t̄ suis aspectib⁹ p̄sentari. Cui dixit sacrificia dijs t̄ omia
que p̄ ignorātiā gessisti ignoscenē tibi. q̄ cū obtemperare noller. eo iubēte tam diu
neruis t̄ dimis cruciantibus cesus est. donec platea locus sanguine ip̄ius fedaretur.
Deinde in eculeo leuāt lapidibus adurit. Deinde deposuit ligatus manib⁹ t̄ pe
dibus p̄ fudes ferreas trahi p̄cepit. Cui oibus in rebus t̄ cruciand⁹ vsq̄ ad finē
in laude t̄ p̄fessione oipōtens dei immobilis pmāsit. Deniq̄ data sentētia gladio
aniaduerti iussus fuit. Cui⁹ corpus cū igni traditū fuisset e medio a xpianis furti
ereptū mūdīs lintheamib⁹ debita veneratione in ciniterio. s. ydus nouēbris cō
ditus est. Postea in cōstātinopoli translātū digno honore veneratū fuit.

Julianus

Julianus quidā genere anthioecijs. vir xpianissimus
apud romanā vrbe in hac p̄secutiōe p̄fata crudelissime
passus est. cū Basilissa virgine hoz duoz mire legunt pas
siones. cū quib⁹ fuit venerabilis multitudo sacerdotus. et
ministroz ecclē xpī. q̄ p̄pter imitatem p̄secutiōis ad eos
cōfugerat; cōcremata est. Post quos etiā Anton⁹ p̄fiter
et Anastasius t̄ celsus puer vna cū matre t̄ alijs cōplurim⁹
qui oēs. s. ydus ianuarij mortē p̄tulere.

Saturinus

Uictor mediolanēsis cuius a p̄mēta etate xpianus his
temporib⁹ cū in castris Maximini auguri milicie d̄
seruaret. ad ip̄m tanq̄ xpianus p̄ducit. Et cū compelleret
ydolis imolare. cōstanti aio recusauit. p̄pter qd̄ grauius ce
di iussus est. Et cū deo p̄tegente doloris experts efficeret.
plūbo bulliētē p̄fundit. et cū nūc etiā ex hoc penit⁹ lederef
iubente Maximiano octauo yd⁹ may capite cesus est.

Saturinusq̄ p̄sbyter t̄ Sisinius diacon⁹ rome cō
suechensi in carcere diu marcerant. Anteq̄ exbiti ob
crisi confessionē a p̄fecto vrbis in eculeo leuant. t̄ ibides
neruis attractant ac fustibus scorp̄ionib⁹ vsq̄ grauisime ce
dunt. nouissime cū adbus supuierēt gladio trūcati sunt.
Quozq̄ coza p̄a salaria sepulta fuerunt.

Susanna virgo sanctissima natione dalmateca nobilissimis orā natalibus
Cayq̄ pape nepris sub hac p̄secutiōe rome. s. ydus augusti capitis ob
truncatione martirium compleuit.

Victor

Susanna

Catherina

Catherina pclarissima vgo egyptiaca his tēpib⁹ floruisse ⁊ martyriū pful-
 se et⁹ tradit historia: post imperium diocleciani sub maxentio filio maximi
 ni herculi. hec scitissima virgo generoso sanguine orta. cui⁹ pater noie costus in ve
 de alexandria rex fuit. a quo ⁊ si inuicili etate pte rege a quo magnū p̄monius
 accepit obata fuit: nō tñ inter diuiciarū delicias ocio ⁊ mollicie semine dedita
 sed tanta rez peritaz scia predita legis vt mirabile visum sit in tam tenera etate
 qd certamen disputationis suscepit. hec diuinitissima virgo ab heremita de xpo
 edocta ac spōsa et⁹ affecta in paterna domo apud alexandriā existens seruēte ad-
 buc diocleciani psecutione ⁊ maxentio cesare ibide existente cū quosdā xpianos
 sistentes metu mortis p̄spiceret: ad p̄bana sacrificia impelli. etatis qz. xviij. ānoz
 ad aspectū maxenci audēter accessit. arguens eū de vana cultura teoz ⁊ tū de cru/
 delitate duri⁹ increpauit. Iussit eā ad pallanū duci ⁊ oī diligētia custodiri. Exple
 to sacrificio post longā cōcertationē cū de et⁹ eloquētia ac sapia miraret. quiqua/
 ginta p̄bos vocauit qui ab eo victi ⁊ in fide cōfirmati eos oratores cōbūri p̄cece
 pit. Iussitqz eā in obscurū carcerē recludi p̄ dies duodecim fame cruciari. Cui angelus dñi apparet ait. **C**ō
 stiterat grata deo puella: qd tecū est dñs: p te multi cōuersi ad xp̄m cū palma martyrii introibit. porphi
 riū deinde maxenci necessariū cū ducentis milib⁹ ac ipsi⁹ cesaris vxore atqz alios vtriusqz scetus doctus
 iugo xp̄i subdidit: ⁊ ad celestia regna p̄ martyriū p̄misit. Inde rotaz gladij attonita: tep̄tiss subito p̄he
 git: ac plures lesit. Tandē obrūcatione capitis martyrii coronā adeptā est. in loco passionis orauit vt oēs
 auxiliū sentiat qd mēoriā passionis ei⁹ fecerit. Decollata lac e corpore eius emanauit. Cuius quidē sanctissi
 mū corpus angeli rapiētes ad montē synai distantē p. xx. dietas tenuerunt: diuinis obsequijs honorifice
 sepelierunt. Passa circa annos dñi. ccc. cuius natale celebrat. 8. kal. decembris.

Sep̄bionia quoqz a maxentio sepius de stupro appellata: cum diutius vitare periculum non posset:
 seipsam interfecit. Lucetia imitata.

Arnobius african⁹ clarissim⁹ p̄bs ⁊ orator disertissim⁹ Lactantiū firmianū p̄
 ceptor his tēpib⁹ (is valde senex) etiā in precio magno habitus fuit qui cū
 apud affricā rhetoricā florētissime docuisset etiā aduersus gentes cōplurimā edi
 dit volumina. **L**ucianus quoqz eloquētissim⁹ vir ⁊ nicomedienfis ecclie p̄ce/
 ldyer p̄ hoc tēp⁹ cū nōnullos breues de fide edidisset libellos: ⁊ ad diuersos
 epl̄as multas. ac etiā in sacraz scripturū studio multū laborasset in belinopoli by
 thine vrbe p̄ xp̄o martyriū cōstanti p̄tulit alo. Iacobus item cognomēto sal
 piēs nissibine persarū vrbis epis: multa p̄ hec t̄pa composuit. que viginisfer vo/
 lumnibus comprehendunt videlz de fide cōtra hereticos: de gentiū p̄uersione
 de regno persarū ⁊ de p̄secutione xp̄ianoz. Obijt tēpib⁹ (hieronimo teste) con/
 stanci principis tandem temporibus.

Lactantius

Lactantiū insup firmianū p̄bm ⁊ oratore emine⁹
 tūssimū arnobij predicti p̄bi discipulū baidē t̄pi/
 bus floruisse ⁊ magni p̄cij ⁊ nois fuisse cōstāt: eo qd cū nichomēdie rhetoricā do
 ceret: a diocleciano auguste p̄pter virtutes ac scie magnitudinē vocat⁹ auz flavio
 grāmanico romā deuenit: vbi cū p̄ aliquē tēpus docuisset tandē ob discipuloz pe
 nurā in extremā paupertatē deuenit. Quāobz ad scribēdū ⁊ cōponēdū libz
 se cōmilit. in qua qdē re etiā multū valuit. Ipse em̄ secūdus post acronis t̄pa ea
 in disciplina habebat. Vemū in extrema senectute p̄stuit⁹ cesaris c̄nsip̄ filij cō/
 uersant p̄ceptor i gallia datus est. Perfecti aut̄ opa de diuinis institutiōib⁹ ad
 v̄sant gentes. De ira dei ⁊ formatione hoīs. ad temeritū auditorē suū. ad pro/
 bum epl̄is. ad asclepiad. de p̄secutione. Simposiū dū esset adolescēs. etiā ode
 perici de affrica vsqz nicomēdiā exametris versib⁹ ⁊ alta laude digna.

Eusebi⁹ cesaree palestine epis q ob pāp̄bili mar
 celyi amicitia pampbili nomē accepit. eo qd cū eo
 ad pampbilo diuine bibliothecē inuestigator diligētissim⁹ extiterit: vir quidem
 memorari dignissim⁹ p̄ hec t̄pa tuz multaz rerum pericia tuz ingenio mirabili
 apud gentes ⁊ apud xp̄ianos inter p̄bos p̄cipuus ⁊ nobilissim⁹ habitus est. hic
 cū aliqui artiana heresi laborasset ad nicēnā synodū accēdes sp̄santico inspirat⁹
 patris suū fecit⁹ est. ac tēncēps vsqz ad mortē sanctissime auz orthodoxa fide
 vixit. fuit autē diuinis scripturis studiosissim⁹. ac bibliothecē diuine auz pāp̄bi
 lo martyre diligentissim⁹ inuestigator. multa eisde tēpib⁹ scripsit: mox vero li
 bzoz euāgelice p̄paratiōis: p̄ origine cōposuit. De vita pampbili martyrii a quo
 ob amorē cognōmentus accepit libzoz tres. Itēz cōmentarios eruditissimos in
 centus ⁊ quāquaginta psalmos. p̄terea vt legis oīm. p̄ncipiarū auz multos sc̄toz
 martyris passiones ⁊ cōfessorū vitā ac virginum cognouisset. viginū libzoz de eisdem sanctis scriptauit.
 hoc ideo: ⁊ p̄cipue euāgelicā p̄paratiōnem. cum apud gentes p̄cipuus haberetur paternā doctoz re
 ligionem ob veritatis amorē cōtempnit. Scripsit quoqz cronicorū historā a primo anno abrahe vsqz ad
 annum dñi. ccc. quam diuus hieronymus p̄secutus est. fuit deniqz eusebius hic post conuersionē cōstā
 tini magni eidem quoad vixit multa beniuolentia conuictus.

Arnobi⁹ ⁊ ali⁹

Eusebius epis

Berta etas mūdi

¶ Anno mundi. 551 3.

¶ Anno christi. 31 4.

Silvester papa natione roman⁹ patre russo post meliadē pontificē cō-
stātinū tpi⁹ fuit. anno ab vrbe cōdita millesimo nonagesimoprimo vir
viti⁹ diuin⁹. aspectu sc⁹ angelicus; sermone miridus; corp⁹ decoros. ope sanct⁹
pōsilo magnus ⁊ maturus fide catholicus: spe pānēssim⁹ ac oim caritate dif-
fusius. Cui tant⁹ dñs cōtulit grām vt nō modo a xpianis: verū ⁊ a gentilib⁹
mīro coleret affectu. Hic nāq; baptizato stantino ⁊ plurib⁹ donatus ac ecclē
siss pace reddita: multa ad cultū diuin⁹ spectātia constituit. primo vt christina
ab epō tñ cōsecraret. vt epī baptizati signaret. ppter hereticā sua fionē. vt ba-
ptizati christinae linitat p̄sbyter occasione mortis. addit p̄trea. laicus clericū
in iudiciū ne vocet. Clericus causas i curia ne agat. nec an iudicē secularē cau-
sam dicat. P̄sbyter celebraturus neq; serico neq; panno tincto vtaf: s̄ lineo
equidē albo. Sic i albis celebrandū esse dicebat quē admodū i linea syndone
⁊ alba xpī corp⁹ sepultū fuit. Grad⁹ q̄s in ordinib⁹ ecclēasticis p̄stituit vt vnus
quisq; vno tñ ordine p̄tentus sit. ⁊ vnus solū vtoris vir. Hic autē sanctissim⁹
pōtifer cū floruerit miraculis inter cetera sua memorāda fert romanā vrbe m
decembri habitus p̄sbyteros duos ⁊. xl. diaconos sex ⁊. xxx. ep̄os quinq; ⁊
lx. creasset. Morit⁹ ac sepelit⁹ in cimiterio p̄sille via sallaria tercio ab vrbe mi-
liario p̄dicte kal. Ianuarij. Sedit autē annos tres ⁊. xx. mēses decem. dies vñ
decim. Vacat tum sedes dies. xv.

¶ Anno mundi. 553 3.

¶ Anno christi. 33 4.

Marcus papa natione romanus patre pulco post silvestrū cōstātinū tpi⁹
fuit: vir bon⁹ ⁊ xpiane religionis amator qui pōntificatū suscepto ad cu-
rā xpiane religionis cōuersus instituit vt ep̄s hostilius a quo roman⁹ cōsecra-
tur pallio vteret. voluit p̄trea voce decantari. ⁊ eo modo quo fuerat in niceno cōcilio
declaratū. Quas itē ecclēas rome cōdidit vnā via ardetina in qua ⁊ sepult⁹
est. Alterā i vrbe roma ad palannas q̄s qdē p̄stātū mīerib⁹ exornauit ⁊ auxit
Is postq; ex sacris ordinib⁹ bis mēse decebri habitus diaconos p̄sbtos
⁊ ep̄os creasset. morit⁹ ac sepelit⁹ in cimiterio balbina. via ardetina: tercio nōs
octob. sedit autē annis duob⁹. mēsis octo: dieb⁹. xx. Vacat tū sedes dies. xx.

¶ Anno mundi. 553 3.

¶ Anno christi. 33 6.

Julius papa natione roman⁹ patre rustico tpi⁹ cōstātin⁹ fuit mirandē sci⁹
⁊ vti⁹ p̄ doctrine. Is arriana inualescētē p̄diciā: multis incōmodis ve-
xit⁹ a cōstante cōstātinū filio exilio dānatus. In tanta autē rer⁹ p̄turbatione
tandē post menses decē romā ab exilio rediit nec desinit oriētales ep̄os repe-
bendere maxime vō arrianos q̄ in iussu romani pōntificis anthiochie cōciliū
indixerat: cū id sine eius auctoritate fieri nō posset. Omīssis his cōtentionib⁹
duas basilicas edificauit vnā iuxta for. romanū. aliā in transiberina regione
Tria item cimiteria exstruxit: vnū via flāminea: aliud via aurelia: tercium via
portuēsi. Cōstituit p̄trea ne sacerdos alibi q̄ apud iudicē ecclēasticū diceret.
Voluit itē vt qui iudicē haberet suspēctū romanā sedē posset appellare. ⁊ vt
oia ad eccliam p̄nētia p notariū aut p̄ primiceriū notari⁹ p̄scriberent. hos
hodie (vt arbitror) p̄thonotarios vocam⁹. Iul⁹ vō cū ex sacris ordinib⁹ ter
mēse decebri i vrbe habitus p̄sbtos. xvij. diaconos tres: ep̄os nouē creasset.
morit⁹ ac sepelit⁹ via aurelia in cimiterio calopodij ab vrbe roma miliario ter-
cio. p̄dicte ydus augusti. Sedit annos. xv. mēses duos: dies sex. Vacat tū
sedes dies quinq; ⁊ viginti.

¶ Anno mundi. 553 3.

¶ Anno christi. 34 4.

Liberius papa natione roman⁹ patre augusto cōstātin⁹ ⁊ cōstātin⁹ tpi⁹
fuit. hui⁹ tpe p̄cilio apud mediolanū habitū oēs qui arthanasio fauebāt
in exilio pellunt. P̄trea vō cū in synodo ariminēsi oriētales sacerdotes cal-
lidi hoies ⁊ acuti occidentales simplices ⁊ imperitos argumentis ac fallacijs
cōvincerent quā disputationē p̄mittim⁹ xpī em cū p̄e homouisionē esse nē
gabāt. hoc autē q̄ p̄mū libert⁹ pōtifer aperte impugnabat qdōq; etiā arthana-
siū iubente imperatore damnare volebat: in exilio ab arrianis pellit. atq; ita
trēm o ab vrbe absiuit. At vō sacerdotes congregata synodo in liberij locum
felice p̄sbyteri vñ optinū pontificē creauit. qui statim octo ⁊. xl. ep̄os cōuē-
tū duos p̄sbtos vesacū ⁊ valentē ab ecclia sepeparauit. Inde rogatū ⁊ p̄e-
cibus corūdē constantius libertū ab exilio renocat ⁊ pulso felice libertū introduxit. Pōtifer autē tamen
cū arrianis sentiebāt ecclēas dei q̄p̄ligenter exornauit maxime sepulchrū sancti agnetis: ⁊ basilicā quas
de noie suo fecit apud macellū lidie. Deniq; sacros ordines bis celebrasset rome morit⁹ ac sepelit⁹ via sa-
llaria i cimiterio p̄sille. ix. kal. maij. Sedit ānq; sex: m̄s. iij. dies. 4. vacat sedes dies sex

Linea summorū pontificum

Silvester

Marcus

Julius

Liberius

Betta etas mūdi

Constantinopolis imperialis ac famosissima ciuitas: olim byzantiū (vt supra scriptū est) appellata. ⁊ cū admodū parua esset: cā postmodū constantinopolim noīarūt. Constantīnū emī impatorē cognomīne magnū: dum statuisset imperij sedē ex vrbe roma in orientē trāssere: quo facili⁹ partib⁹ excur-
sationes cōpeleret. Tradūt aliqui auctores in troadē pfectū: ibi regie vrbis fundamēta teuisse: vbi quon-
dam agamenon: ceteriq; grecorū principes aduersus priamū fixere tentoria. Sed admodū in somnis a
xpo saluatore locū aliū designāte: cepit opus (cui⁹ diu mansere vestigia) infectū reliquisse. atq; in traciā na-
tigante byzantiū petuissē. Cūq; sibi locū diuinitus ostensum dixisset: mor vrbem ampliassē: noua memēta
erexit: sublimes exaltasse tūtes magnificētissim⁹ tās priuatis: tūz publicis opib⁹ exornasse. Tūc
illū decoris adiecit: vt altera roma nō imerito dici posset. Scriptores verūsi qui florētē vidēre: documē-
ta ponū in terris habitaculū q; impatoris putauere. Nōmē vrbis nouā romā impator indidit: sed vici⁹ ob-
staculo vulgi: vt a cōditore port⁹ Constantinopolis vocaret. Quā er⁹ successores impatores passim tūz pu-
blis edib⁹: tūz priuatis ciuū pallacijs ⁊ quidē sup̄bissimis exornare curarūt. Et adeo vt extitit eo venē-
tes vrbis splēdore admirantī: nō tam mortaliū q; celestīū cā domiciliū dicerint. Erant muri vrbis ⁊ altitu-
dine ⁊ crassitudine toto orbe celebres. antemuralia vero opportune cōmunita. Triangulārē pene vrbis
formā fuisse tradūt. Duas partes alluit mare. nec muri desunt: ad ppulsandos nautales impetus idonei
qd reliquū est ad terras regens: post alta memēta ⁊ antemuralia. ingēti claudis fossa. Habetq; hec ciuitas
vndecim portas: dignitatē ipsi⁹ pre se ferētēs. quarū noīa hec sunt: aurea: pagga: sancti romani: caribascia
regia: caligaria: ylinia: bacmagona: phara: theodosia: ⁊ sylaca. Extrā in ea preter cetera magnificētissima
ēdificia templū Sophie iustiniāni cesaris opus: toto orbe memorabile nongēis quondā sacerdotib⁹ ce-
lebratū: mirabilū opē: p̄iosa materia cōstructū. Ea demiq; vrbs tanto splēdore insignita fuit vt totū orien-
tis columen: ⁊ vnicū doctē grecie cōmiciū habita fuerit. vbi tria magna cōcilia celebrata fuerūt: videlicet
sub theodosio seniore: sub agathone papa: ⁊ sub iustiniāno p̄ncipe. Eam cū thurci ppter ei⁹ dignitatem
dne exorāni habuissent. Anno salutis nre. 1093. a belsete quodā corū p̄ncipe: cū ingēti thurcorū manu
obscissam: deinde capta fuit. Inde galli cū venētis p̄ quinq; ⁊ quiquaginta annos possiderē. postea palea
logorū clarissima familia genuesiū ope a gallis ademit vsq; in annū. 1453. gloriōsissime possedit. quo an-
Constantinopolis

no machometes ottomianus thurcorum impator ea cepit diripuitque. Sic nobilissima urbs in manum infidelium venit. Ab eo condicione. DCCC. xl. circa. Tuncque tempore paulo pluri seniores roma steterat. qui primo a gothis capta est. Athalaric' enim anno ab urbe condita. MDCXII. romam intravit. at hic ne basilice sanctorum effringeretur edificata. Rabies autem thurcorum nil sanctum nullum in urbe regia reliquit. sacrantissima etiam templum machomete spurcitie dedicavit. Legimus thebanorum res gestas: lacedemoniorum et armenensium illustrata facta: sunt corinthiorum non corinthensium res publica. clare olim micene: larissa potens: pluresque memorabiles urbes quorum si nunc regras muros: nec ruinas invenias. Nemo solum in qua acervit quicquid ostendere: sola ex tanta ruina veneranda constantinopolis superbat: quam mirabili opere: tantum armorum: tantum strarum: tantum glorie habuit: ut omni civitatu damna: hec urbs sola recopare videretur. Et licet post diuinitus imperium suum translatum ad fracos sepe constantinopolis in manus hostium veniret: nunquam in basilice sanctorum destructe: neque bibliothecae combuste: neque despoliata penitus monasteria. Itaque mansit usque in hac annum venisse sapientiam apud constantinopolim monumentum. Nemo latinorum satis videri docet potest: ratumque tempus constantinopolim studuisset. Inde nobis plato redditur: inde aristotelis: democritus: xenophontis: thucydidis: basilii: dionysii: origenis: et aliorum multa latinis opera (diebus nostris) manifestata sunt. Nunc sub thurcorum impio seculo: cunctis: fuisse hominum bonorum morum atque litterarum hostium. Nunc quod et hominem et pindarum menandro et omnibus illustrioribus poetis secunda mors erit. Nunc grecorum philosophorum vlam patebit interitus. Innumeraabiles enim ex hac celeberrima urbe in omnia scia atque virtute preclarissimi exierunt viri: inter quos cognomino idones crisostomus: ipsiusque urbis episcopus. Atticus episcopus cuius de virginitate liber extat. gemnadi: cassianus: et nonnullissime emanuel crisoloras qui grecas litteras tempore constantini palatii in italia cum ingenti vilitate retulit. Precursus est autem nunc fluxus: omni doctrinarum. mularum delicatus fons. Fatorum multos locos apud latinos studia stravit: ipsi autem nunc flumini: parvuli sunt: parvuli: bononie: padue: senis: perusii: colonie: vienne: salamanice: oronie: papie: lipzi: erfordie. Sed ruunt sunt omnes isti ex grecorum fontibus derivati. A fonte precide rivus: passus arefcit. Nihil autem sub luna perituum. Quomodo autem impator thurcorum machomet' aio voluerat urbe in medio thurcorum esse sitam: que suo imperio non parceret: suorum nomini decus maius accedere posset: si ea urbem expugnaret: machinas bellicas admovit. et insultum magna vi in ea fecit atque tandem expugnavit: ut hec civitas in potestate venerat infidelium spurcissimorum thurcorum: hoc infelici anno et vniuersus sexus persone cum imperatore paleologo neci dediti fuerant. sub friderico tercio impatore omnia clarescent.

Sancta Helena

Helena mater cōstāntini augusti femina incomparabili fide religione animi ac magnificētia singulari p̄cipua; quā quidē angloꝝ regis filiā licet captiuā alij vt ambrosi⁹ stabulariā ⁊ humilē a p̄cipio fuisse dicūt. hec quippe baptiza to filio cū vidisset p̄dicia a brō siluestro in filiū ⁊ 3 iudeos declarata: magnitudi ne animi mora ⁊ visis nocturnis: hierosolimā perijt: vt lignū crucis p̄quireret. Difficile id quidā erat: q̄ ab antiq̄s p̄secutorib⁹ eo loci simulacrbū veneris col locatū fuerat: vt xpiani venerē saluatoris loco adoraret. At mulier religione p̄ci ta vbi locū ip̄m ruderib⁹ p̄urgasset: tres cōfuso ordine cruces repit in vna inscrip tiō illa legabāt m̄b⁹ linguis ihs nazaren⁹ rex iudeoꝝ. Astabat aut machab⁹ illi⁹ vrbis tum eps qui vñā ex his manib⁹ cū religione retinēs: verā esse dicebat. At tertia mulier mortue admota eidē vitā restituit. Et rur⁹ dñi inuentā est quinto nōs maij. ⁊ ab helena exornata: ⁊ i magna veneratione habita. Baptizaf ⁊ iu las cruce inuētoꝝ quē postea mutato noīe ⁊ yriaci vocant. Helena deinde edi ficato eo in loco tēplo vbi cruce repererat. Abiēs clauos quib⁹ xpi corp⁹ cruci af fixū fuerat secū ad filiū portat. hoz ille vñā in frenos equi trāstulit: q̄bus in p̄lio vteret. Cōstāntin⁹ quoq̄ motus edicto venit: ne deinceps quispiā tali supplicio vteret. Cōstāntinus aut magnus augende xpiane religionis cupidus basilicā cōstāntinā quā lateranensem vocat edificauit. Et rogat siluestri petro basilicā in vaticano: ⁊ pauli in hierusalē vbi sancte cruce p̄tē aliquā reposuit inuentā ab helena matre. que demū de deo deq̄ hoibus bene merita rome diē obiit. xv. kal. septēbris.

Arrius hereticus

Arrius p̄byter quidā apud alexādriā vīr qdē specē ⁊ forma magis q̄ vīr i fide xpi erat. Separe em̄ filiū ab eterna ⁊ ineffabili dei p̄tīs substantia conabāt his verbis cepit: aliquid qm̄ nō erat: nō intelligēs filiū patri coeternū esse: ⁊ eandē in trinitate subam. cū dictū sit ego ⁊ pater vñū sum⁹: atq̄ his suis fraudib⁹ pua lere conatus est: ac sic p̄ve totū orbe suo infecto errore: interea arriana heresis in ualuit. fauētē cōstāntio q̄ n̄ros cogebat arrio recipe. Secūdo itaq̄ cōstāntij anno apud laodiceā vrbē syrie (vel vt alij volūt) apud tyrū cōcilij indicit eo cōuenire catholica ⁊ arriani. cū aut arrius quedā reuellerē nō posset ad cōuicia verus ma gicas artes athanasio viro sanctissimo obicit. plato in loculis arsenij brachio. Que tanq̄ diabolici viri de⁹ nō p̄misit impune: q̄z baud multo post epōꝝ ⁊ ppli frequētia stipatus: diuini leuandi ventris causa ad publicū locū declinat: egerere conatus intestina omnia in cuniculum latrine de misit: mortem certe passus vita turpissima condignā.

Helena synodus prima oīm synodoꝝ hoc an no qui est sextus decim⁹ imperij cōstāntini an nus contra hui⁹ p̄sidi arrij dogma sumo pōtifice ⁊ cōstāntino magno augustio iubētib⁹. Cū alexander alexandrie vrbis eps frustra reuocare arriū ab er roze tentasset. cōstāntini mādato adhibita etiā impē sa munifice quidē apud nicenā vrbem bythiniē cō cilij generale indicit. Cui. ccc. ⁊. xviij. epi interfue re. Disputatū est eo in loco aliq̄dū: ⁊ quidem acri ter. Nā viri aliq̄ in q̄stionib⁹ callidi: arrio nūz qdē m fauebāt: simplicitati fidei nostre aduersantes. Is ex his quidā vocatissim⁹ p̄bs diuino spū mot⁹ vno mo mēto fidē n̄ram quā antea impugnabat: vt sanctas ⁊ integrā statim amplexus sit. Tādes vero reipsa i cōcilio diligētē discussa cōcludit

scribi debere. id est eiusdē cū patre subē filiū cōfite ri. Qui vero cū arrio sentirēt fuere ad decē ⁊ septes affirmātes extrinsecus creatū esse dei filiū ⁊ non ex ipsa patris diuinitate p̄genitū. Cōgnita aut tante cōtrouersie veritate. Cōstāntin⁹ decretū cōcilij affir mat: p̄posito cōtradictib⁹ exilio. vnde sex tñ cum arrio etulauere. Reliqui em̄ in finiam bene iudican tiū venire. In eodē vō cōcilio dānatos ferunt ⁊ photinianos a photino epō gallogrecie nomē ducentes q̄ ebionitarū heresim imitari affirmabāt xpī a maria pio coim fuisse conceptū. Dānati ⁊ sabelliani q̄ vñā tñ p̄sonā patri filio ⁊ spūsancto ascribunt. In eo q̄s cōcilio criminariū libellos (vt sit) epī ipsi cōstāntino dabant: cēnuē accusantes: expectetq̄ a principe iudiciū: quibus impator optim⁹ rēdit: cōbustus eoz libellis. eo tē mēdo ⁊ nō hominū iudiciū expectare debere. Præterea in eodē concilio decretū est ne qui se impatientia libidinis castrarent in clerū amplius reciperent. Adulā tenēq̄ alia ad honestatē ⁊ pacem ecclē vt in decretis habet in eo concilio conscripta sunt.

Concilium Nicenum

Paulus heremita

Paulus primus heremita apud inferiorem thebaidam quarto ydus ianuarij cetero sumo decemotercio vite sue anno i heremo die obiit. cuius aias (ut dicitur) scribitur hironymus: beatus antonius presens inter choros apostolorum per prophetas euolare vidit. Fuit racheb post mortem amborum parentum i hereditate locupletis relictus: annos circiter sedecim. Iis tamen grecis quos egypti actis apprimere eruditus. mansueti autem tunc valde amans. Et dux psecutionis. pcella tunc i valerianum tenearet: in villa remotiore secessit. Tandem repit fatosus more ad curia radices erat gradus spelunca: lapide claudebatur: in gradu vestibulum quod apertum resup celo parulis diffusa ramis vetus palma coteretur: fonte lucidissimum ostendebat. Igitur adamato quod a deo sibi offerret. habitaculo omnem ibidem in omnibus et solitudine duxit etatem. Librum vestimentum ei palma pbebat. ad quem diu antonius accessit. et inter sermocinationes conspiciunt aliter coru in ramo arboris. quod inde leuiter subuolar et integrum panem ante oza mirantem deposuit. Inquit paulus dominus pradium misit sexaginta tam anni sunt quo dimidij panis accipio framentum: nunc duplicant annonam. deinde post antonij abscessum. i. molli sopore dissolutus: erecta ceruice extensisq; manibus in altum corpus exanime. Leones autem humi pedibus scalpere ceperunt capace locum foderunt. In quo antonius sancti corpus deposuit: et tumulum ex more coposuit. Et tunica sibi vendicant qua in sportarii modum de palme folijs contereatur et ad monasterium suum reuerfus: discipulis cuncta ex ordine replicauit: diebus pasce vel pentecosten pauli tunica vestitus est.

Antonius abbas egypti vir plane diuinus. et ceteris sermone et ope potes his tribus claruit bic tanta sapientia diuinorum ac prudetia morum. non per studium humanum: scilicet ignarus: sed diuino munere fuit repletus. Constantinus impator liras (vocat institer) ab eo multa celebritate recepit. Septem quoque epistolae ut dicitur testatur hironymus egypti acceperit ac ad ecclesias egypti destinauit: que tribus illis legebat ut epistolae pauli in ecclesijs: quas postmodum ob scribas grauitissimas quidam in grecam linguam transfulerunt. Valuit autem multum suis tribus admonendos boies et sanctissimam auctoritatem. Cui liras tunc belena se ac filios sepe commendauit. Eius abusus solus panis erat: aqua potus: nec vnquam nisi i occasu solis comedebat. homo egypti omnino ceteris non deoribus. huius quidem vita athanasius alexandrine vrbis episcopus insigni volumine perscripsit. Obiit autem hic vir ope psonio dignus: in thebaida anno dñi. ccc. lx. etatis sue anno ceterisimo quinto. cuius corpus diu oculi uideri postea imperatore iustiano magno impatore diuina reuelatione reperi fuit. Et ex thebaida alexandria primo delatus. postea i galliam translatus apud viennam ad honorem nunc usque requebitur. et aut natalis. i. 6. kal. februarij celebratur.

Basilianus eps

Basilianus illusterrimus pictariensis episcopus et omnium scripturarum eruditissimus ac semper christianus. Cum in episcopum elegeretur. Is ne dum eam pancia sed et franciam ab hereticis defendens. apud constantium in his tumultibus accusatur. quod arrianus etiam fauebat. ad exilium missus atque ad insulam gallinariam plenam serpentibus cuius aduentu omnes disperuerunt. Inde reuocatus ab impatore rediit pictariu obuium defuncti filium sine baptismis suscitauit Saturnini arelatensis episcopi factione ob catholicam fide apud phrygia relegatur liberos de ista religione coposuit. Sed demum post multas arrianorum vexationes ad urbem suam reuerfus anno salutis nre. 371. migravit ad dominum. Et hos descriptos libros edidit. De trinitate libros. i. 2. de synodo. ad constantium. aduersus arrianum exemplum blasphemie auctentij. hymnos et carmina primus inter catholicos edidit.

Athanasius eps

Athanasius alexandrinus episcopus vir sanctitate et scia copiosus huiusmodi tribus plurimas et graues quidem psecutiones ab arrianis prulit. Ias superioribus annis in laodicensi concilio a arrianos costituit cum omnibus euidentissimis atque argumentis fortissimus filium patri omouision affirmaret. quod arrius et eius sequaces recellere non poterat: vniuersus pene orbis in sui psecutione coactauit. Arrianus quoque brachia a cadauere pedetres impatori ostendit asserentes in concilio athanasium arsenio abscondisse ad faciendum maleficia. Is tamen clauiculi custodit tandem brachia ostendit et cor fallacis deiecit. Athanasius itaque violenter iubente constantio athanasius: qui quidem fugiens sercotinus annis i lacu efferte carenis aqua ita delinquit: ut sole nunc videtur. In die cetera deinde ancilla quedam. cum in eo esset ut capere. dei monitu ad constantis partes pfugit quod fratri constantij nimis certe coegit athanasium recipere. Tandem post multos agones multasque patientie coronas ipse valeit inueniri. Anno dñi 379. Sacerdotij vero sui sexto et quadragesimo. sexto nonis maij migravit ad superos Perscripsit libros aduersus gentes et plures alios cum simbolo. Quicquid vult saluus esse etc.

Athanasius hispanus poeta pbyter cardinalis genere nobilis: sed virtute et doctrina nobilior. per hoc tunc tempus admodum clarus exiit. quod tetra euangelia hexametris versibus fecit ad verbum transferens quatuor libros composuit. Scripsit et quedam eo genere metri ad sacramentorum ordinem pertinentia.

Herodotus quoque gens que sub arcu pontico tacet fidem christi intelligunt a capriua muliere. et credunt baccheris viciniores fidem suscepit. Inde ad finitimas gentes christianum dogma puenit.

Secunda secundum octu habuit ab arrianis inter liberu et felice. Na concilio apud mediolanu habito oēs qui arthanasio fauebāt in exiliu pellunt atq; liberius trinitate ab ybe abfuit. in eius locū felice elegerūt. Tandem constant? pulfo felice liberu introduit. vnde pfectio ita vebemens exorta est vt in ecclesijs ipfis pbyteri et clerici passim necarent.

Anno mundi. 553.

Anno christi. 353.

Felix secundus papa natione roman? pte anastasio: libero p̄dicto ab heretico pulso: ab ipsis pōnfer creat? vel pōn? in liberij locū a catholicis subrogatu esse. licet id factū ab hereticis hieronym? affirmet. cū tñ statim vbi pontificatu inijt. Constantinu magni constantini filiu hereticu et scido rebaptizatu. pmalgat ab eusebio nicomedienſi epō in aquilone villa nō longe a nico media. Dum aut altercatio esset et quide magna (vt dixim? inter liberu et felicem) arriana heresis bifaria diuidit. Felix aut postremo cū nulla in re orthodoxe fidei deesset ab aduersarijs captus: vna cū multis secti bene sentientibus interfecit. Sepelit q; in basilica quā ipse edificauit via aurelia scido ab ybe roma nulario duodecimo kal. decembrijs. Sedit aut tñmodo annū vñi; mēses quatuor; dies duos propter seditionē a libero motam.

Anno mundi. 553.

Anno xpi. 364.

Damasus papa natione hispanus patre antonio post liberu pontificem iuliani tpi? fuit vt sane bonus et optim? pōnfer. Censuit aut ne quis in iudicio ante factā examinationē dānaret. Mandauit em sub anathematis pena ne quis temerario ausu a sede romana cōcessa p̄sumeret vsurpare. his cōstitutionib? p̄mulgatis pacata tandē ecclesia damasus ocio litterarij delectat? vitas pōnificū oim qui ante se fuere cōscripsit: easq; ad hieronymū misit. Nō defuit tñ et templa et cultu diuinū augere. duas em basilicas edificauit. vnam iuxta theatru: alterā via ardeatina ad cathedrās. versib? quoq; elegantibus sanctorū corpora eo loci sepulta exornauit ad memoriā posteritatis. Preterea basilica quā ipse in honore diui laurentij nō longe a theatro pompeiano condiderat: maximis munerib? ornauit. vt psalmi q̄s alternis vicib? in ecclesia canerent. in fineq; eorū verba hec ponerent. Gloria p̄i et filio et spūs sancto istituit p̄m? etiā hieronymi scriptis auctoritatē dedit. cū pri? lxx. interptijs scripta tñmodo in p̄ao essent. Nā et hieronymi biblia legi cepta est: et psalmi eiusdē fideliter ex hebreico traducti. Cū antea apud gallos pōnificū in cōposuſe legereſt. Tandē cū multis p̄sbros et epōs. ij. et lx. creasset moris ac sepelit via ardeatina cū matre et sorore in basilica a se cōdita: tercio ydus decembrijs. Sedit annos. xix. mēses tres: dies. xj. Vacat tñ sedes dies vñi et. xx.

Secunda tertiū fuit inter damasum et vrsicinū cū damasus electus ad pontificatū obcundū vrsicinū diaconū habuit cōpetitorē i basilica quē sicuti nī appellat? vbi multi vtrinq; cecidere in ipso templo cū res nō suffragi s tñ sed vi et armis tractaret? Verū nō ita multo post sacerdotū et ppli cōsensu damasus ep̄s cōfirmat. et vrsicinus ad neapolitanā ecclesiam traduct? damasus aut adulterij accusat? publico scilio cām dixit: vbi et innocēs absoluit. Et cōcordi? atq; calixti diaconi falsi accusatores damnati et reiecti ab ecclesia sunt. Eautiq; lege est vt deinceps penā talionis subeat q̄ alique falso accusauerint.

Anno mundi. 553.

Anno xpi. 384.

Syriscus papa natione roman? patre tyburcio post damasum valentinian? ni tpi? fuit. Is censuit monachos quoz vita pbata cēt: posse sacris iniiciari. a primis ordib? vsq; ad ep̄atum. censuit item ordines p̄ interualla dādos. Adanicheos p̄terea qui in ybe erant vetuit cōmunicare cū fidelib?. Peritētes aut et redeuntes ad gremiū orthodoxe fidei recipiēdos esse si monasteriū ingrederent atq; ibi ieiunij et orationibus se toto vite sue tpe macerarent. Aliacu siquidē tum decimū ab ecclesia recipiebāt. vbi de optima vita eorū constaret. Consecrari aut p̄sbyterū ab ep̄o tñ censuit. Instituit itē vt q̄cuq; aut vidua aut secundā vxore duxisset ab ecclesiastico officio pelleret. hereticos quoq; p̄ manus impositionē recipiēdos censuit. Syrius vō composuſt ecclesie rebus. accreans sex et viginti p̄sbyteris: diaconis sedecim: ep̄is duob? et triginta: ex sacris ordinibus quinquies habitis. Adouit ac sepelit in cimiterio p̄salle via salaria. 8. kal. marci. Sedit enim annis. xv. mēses. xj. dies quinq; et viginti. Vacat tñ sedes dies viginti.

Linea sumorum pontificum

Felix

Damasus

Syriscus

Iulian⁹ galli cesaris german⁹. cū solus in impio romano constant⁹ augu⁹ stus fuit mox iulianū patruclē suū. quippe qui ex constantio patris constantini fratre nat⁹ erat cesare creatū In gallias seditione quorūdā tyrānoz tumultuāres milit⁹ tradita in infimorum forozeta quo modicis copiis apud argentinā cum gallie vrbē ingentes alamanoz copie exincte sunt. rex nobilissim⁹ captus: gallie restituit. Submotiq; vltra rhenum germani. neq; multo post euz germani etiā exercit⁹ galliarū p̄sidio tollerent⁹ p̄sensu militū fac⁹ est augustus quo audito p̄stant⁹ apoplexia obiit. hoc aut morbo dixere medici boiem in⁹ terisise ob dolore ai t graue cogitationē in quā rebellāte iulianū incidere. vix aut erat iulian⁹ egress⁹ t rē publicā insigniter moderatur⁹ si p fata licuisset. Et beralib⁹ disciplinis apprimē erudit⁹: grecis doctior. faciūda ingenti t p̄mpta mēorie tenacissime. i. amicos liberalis. p̄uincialib⁹ iustissim⁹. glorie cupidus. Hec oīa ad extremū euerit⁹ dux xpianos p̄sequit⁹. Callidior p̄i ceteris p̄ secutor nouis neq; tozmetis primo s̄ p̄m̄is honorib⁹ blādicijs p̄sualionibz maiorē fere ppli parre q̄ si atrocior fuisselet elicit. Etuit aut ne xpiani auctoz gentiliū studia adirent: neue schole nisi his qui deos deasq; venerarent⁹ pa terent. Sunt q̄ scribūt hūc antea clericū fuisse postea a fide nra defecisse: vnde boiem apofatā vocant. hinc verū publicarū pont⁹ ingenti apparatu paribz intulit bellū. assyrizq; populas⁹. remcāq; victor dux se incolū p̄sijis inferuit hostili manu interfect⁹ est. 6. kal. iulij impij āno septio etas altero t trigesimo

Linea Impera
torum

Julianus

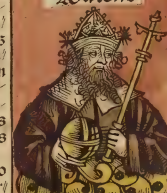
Joiminianus

Valentinianus

Valens

Joiminian⁹ gent⁹ patre varrianiano incolā agri singidoneis. p̄uincie p̄ano nio. hic fuit insignis corpe: letus ingemo s̄rarū studiosus ad obtinendū imperiū. cōsensu exercitu leat⁹ est cōmedatione patris militibus q̄ sua noioz Impator aut ab exercitu elect⁹ non prius. p̄stiteri impatoris nomē voluit: q̄ oēs cōclamarūt se xpianos eē. quib⁹ collaudatis t imperiū suscepit t exercitū e n⁹ anib⁹ barbaroz liberauit: postea turbatis reb⁹ exercitū quoq; inopia labozante vno a persis atq; altero p̄lio vict⁹: pacē cū s̄pote necessariā quidē sed ignobilē fecit mutas⁹ finib⁹: ac nonnulla impij romani pte tradita. q̄ ante eū annis. ccc. t viginti duob⁹ fere et quo romanū imperiū conditū erat nūq; accidit. Tandē illinc petens in gallicie finib⁹ repētina morte obiit. vir alias neq; iners neq; impudens. Multi examinātū opinant⁹ nimia edulitate. alij odore cubiculū q̄ ex recenti tectorio calcis graue quiescentib⁹ erat. quidam in mietate p̄uinciarū quas graui frigore adoleri multas iusserat. Decessit imperij mense septimo quartadecima kal. marcias. etatis vt qui plurimū vel minimū tradunt tercio t trigesimo āno: qui p̄pria natura admodū liberalis fuit.

Valentinianus e p̄anonia cibaliensi editus cū esset tribun⁹ scutarioz apud vnicē august⁹ appellat⁹: anno ab vrbe condita millesimo cētesimo nono decimo. frēm valentē constantinopoli in cōmunionē regni assumpsit. q̄ cū sub iuliano augusto xpianitatē integrā fides gereret. iussus ab impatore sacilego aut inmolare idolis: aut militia excedere sponte discessit: nec mora iuliano interfecto. iouinianozq; mortuo valētinian⁹ qui p̄ noie xpi amiserat tribunatū in locū p̄secutoris sui accepit imperiū. postea vō imperij sui anno tercio: gratianū filiū nec dux bene puberē hortatu socrus t vxoris augusti creauit. p̄zo copū virū audacē apud cōstātinopolim tyrānidē inuadēs res nouas molietē mira celeritate opprimit. Valēs interea ab eudoxio arriane hereseos epō baptizat⁹: in scissimā heresim dilapsus nostros p̄sequit⁹ t in exiliū pellit: mortuo p̄sterni anastasio: quo viuere res xpiana sex t. xl. annis iurifice sustentata est sed fratris auctoritate cōp̄ressus est. Valentinian⁹ quoq; saxonēs gētes in litorib⁹ t paludib⁹ in vīsitatā romanis finib⁹ eruptione meditate i rān⁹ corz finib⁹ oppressit. Deniq; anno imperij sui vndecimo cū sarmate sc̄e p̄ panonias diffudissent dum apud brigione oppidū squadoz legationi respo dēt anno c⁹ quinto t quinquagesimo subita effusione sanguinis que grece apoplexis vocat⁹ voce amissa sensu integer expirauit. fuit aut impator egregius vultu decens: solerti ingenio: aio grauis: sermone cultissim⁹: infestus vicijz maxie auaricie: ad loquedū parcus: fuerus: vehemens t c.

Valēs imperiū ozietis quoz annis valētiniano mortuo tenuit gratiano valētinianū filiū i occidentali parte regnātē. q̄ sibi valētinianū frēm parū uulū admodū locū creauit imperij. Valēs aut a lucio cōstātinopolitano rebaptizat⁹ hostilē in modū nros p̄sequens. Neq; illis quidē parces q̄ in heremo erāt: lege data vt monachi militaret. nolētēs p̄ tribunos t milites sustib⁹ iussit interfici. quoz innumera multitudo p̄ vastas tūc egypti solitudines diffusa p̄stet. sc̄p̄neq; apud mirā martyrij p̄secuta palinā. tum gothi sedib⁹ eius pulli. p̄ oēs se tracias effundit. quib⁹ dum valēs ire cū exercitu parat: sed fero ab exilio ep̄os t monachos reuocari p̄cepit. Ipse cū sagitta saue: versutq; in fugā ob dolore nimū sepe equo laberet atq; i viliissimā casulā deportat⁹ esset: supuenientibus gothis igneq; supposito cōcrematus est quarto imperij sui anno. hec eru⁹ p̄no gothoz clades romani imperij ac rotius italie fuit.

Berta etas mūdi

Nicolaus eps

Donat hereticus

Macedoni heretic

Nicolaus ex illuſtri pſapia or^o cuius patere vrbis licet. Is puer cū lacte ma-
mſa alere^t: bis in ebdomada quarta z ſexta feria ſemel vbera fugere cepit.
inde bone indolis adoleſcēs orbat^{ur} parentib^{us}. inter cetera virtutis ſue opera hoc
memoriādū pegit. Nobilis qdā cōſucane^o er^o ob inopiā tres filias nobiles pſti-
uerit inuēdebat. qd vbi vir ſanc^o cōperit. miſerrimo hōi cōdoluit. Nocte ſumēs
aurū nō modicū p fenestrā clam intro. pſcat quo repto primā filiā nuptiū tradi-
dit. Idē de alijs fecit. poſtea miror^o eps elect^{us} oēm humilitatem ſeruās: alacer
erat in exhortādo: ſeuerus i corrigēdo: mulierū colloq^{ia} abhorre^s. inde miracu-
lis choruſcare cepit: ne dum apud ſuos verū apud exteros. vt q nomē er^o inuoca-
uerit leuare^t ſentiret papue in pcellis ac naufragijs aquarū. Tandē grādus
z plen^o dierū morie adelle cernēs ozare cepit: videns angelos ait. In te die ſpe-
rauit poſtremo dicēs. In man^u tuas tē. Deo aiām tradidit. ad cui^{us} tūmbā oleū p-
rupiſſe ſerū q egroti illi ſanitate recipiebāt. cui^{us} feſtū. 8. id^{us} recebus celebrā^t

Donat^{us} heretic^{us} natiōe abher^a: a quo donatiſte he-
retici nomen ſumpſere. hac miſerrima tempeſta-
te viguit q ex nimidia venies multa p catholicos ſcri-
pſit z torā pene affricā atq^{ue} iudeā ſua peſtifera pſuaſio-
ne recepit. cui^{us} error ſuit q^{od} filiū p^{re} minorē eē dicebat
z ſpūſanctū filiū nū orē necnō z catholicos eē reba-
pſatōes. cēmū ſi e cathagine cū multo probō pul-
ſus eſt. Scripſit multa z maxime libe^{re} de ſpūſancto
arianā doctrinā cōtinētē.

Eunomi^{us} alter heretic^{us} bis tpib^{us} fuit. vñ eunomi-
ani heretici vir corpe z aio leproſus. nec ſec^{us} in-
ten^o quā exteri^{us}: morbo regio corrept^{us}. qui cū primus
ariane pſidie ſecutor fuiſſet alia q^{ue} adiecit z diſſimi-
nauit falſitate. affirmabat i reb^{us} oib^{us} z filiū diſſimile
p^{re}: z ſpūſanctū cū p^{re} z filio nil habere cōmune.

Macedoni^{us} q^{ue} nū ante errore cōſtātinopolita-
nū epm fecerat. ab armanis expellit q^{ue} filiū p^{re}
ſilē ſatebat^{ur}: iſ ſpūſanctū nō ſec^{us} atq^{ue} illi blaſphēma-
ret. z multa ſcādala patauit a q^{ue} macedoniāni hereti-
ci p^{re}ſb^{er} ſunt.

Donat^{us} grāmari^{us} z nō min^{us} rbetor ci dicit ſuit.

ra in terēū cōmentat^{us} eſt. z vt ſeruit hic donatus eſt cuius libellus vſq^{ue} hodie in ſcolis a pueris legi^t pri^{us}
ma rudimēta grāmaticę diſcentibus.

Elian^{us} impator vanitati magice dedit^{us} erat z vt n^{ost}ri ſtomachū faceret iudeis tēplū hieroſolymitanum
reſtituit cū diceret ſe alibi ſanſicare nō poſſe. q certe tanta arrogācia elati ſunt vt maiorē impēſa q^{ue} an-
tea reſtituere conarent^{ur}. vñ nō ita multo poſt terremotu tēplū coruēs z multos iudeos ſimul oppreſſit
Sequēt^{ur} aut die inēdio diuinit^{us} inmiſſo z ferramēta ipſa pſumpta ſunt z eo miraculo multi iudei p^{re}mitti
ad fidē xpī venere. Scribū quidē iulianū ſagitta ex incerto miſſa traſſitū fuiſſe: cundēq^{ue} exclamaſſe manu
ad celum exteſa viciſti gallilee viciſti. Nā xpī gallileū appellabat z ſabaz filium.

Johānes z paulus

Johānes z paul^{us} xpianiffimi viri frēs romani p-
ſuſtarēt. hoc āno a qdā therenciano campi ductore
capti apō romanā vrbē poſt inūera verbera iuſſu iulianⁱ
in ſexto kal. iulij palmā gladio cedēte adepti ſunt. z i
eā tom^o abſconditi. dicēs eos i extlū miſſos tādē a
filio ei^{us} obſeſſo manifeſtati p^{re} cū filio fidē recepit.

Gordian^{us} z epimachus viri pclariffimi z ipſi ſb
hoc tumultu rome i via que latina nūcupat^{ur} mar-
tyro coronant^{ur}. quoz prior p nois xpī pſeſſione diu
plūbat^{us} eſus poſtea ſexto idus maij capite trūcat^{us} z
piectū corpus eius ad canes nocte a familia eius ſe-
pultū eſt.

Gordian^{us} z epimach^{us}

Elianā ſuper virginē romanā idem ſacrilegus iulianus tam diu plūbat^{us} cedi fecit: donec z ipſa ſpī
ritū emitteret. Demetria item romana virgo ſub hac pſecutione rome martyrio coronata eſt que crū
deliſſime verberata. x. kal. Julij. ſpūritum emiſit.

Quinac^{us} qui z iudas hieroſolymitanus eps hac tempeſtate cū anna matre ſua p xpō martyriū cō-
ſtitiffime ſumpſit. hic eſt ille qui belene locū oſtendit in quo crux ſuit abſcondita z ob eius miracu-
la gloriā eius ſemper annūciare voluit quāobz a paganis captus cruci affixus eſt. Et ppter ea ab ipſo (vt
multi aſſerūt) cruciferoz ordo inuicū ſumpſit. de quo inferius ſub Innocentio quarto.

Per hec tpa apud atrabatas vera lana de nubib⁹ pluuię mixta defluxit cōstātinopoli grando mīre ma-
gitudinis decidēs nōmulus hoīm erinxit. z terremotus p orbem factus est. Ea rēpēstē arhana-
neus rex gothor xpianos in gēte sua crudelissime psequit^r z ad coronā martyrii sublimauit. Burgundio
nū q̄s plusq̄. lxx. milia armatorū ripe rheni fluminis insederūt: q̄ tñ nō multo post tpe xpiani effecti sunt.
Post illa tpa sub impio valētis gens hunorū diu inaccessis seculis mōtib⁹ repentina rabie parata: exarsit
in gothis: eosq̄ cōtribatos ab annis sedib⁹ expulit. Gothi trāsitio danubio fugiētes. a valēte sine vlla
federali pactione suscepti sunt. Deinde ppter intollerabilem auariciā maximū ducis fame compulsi in arma
surgētes: victo valētis exercitu: sese p tractas infudere: oīa cedib⁹ incendiq̄s vastātes. Deniq̄ petenb⁹
gothis vt eis epos mitteret a quib⁹ fidei rudimēta suscipērēt. valēns doctores ad eos arriani dogmatis
misi: sicq̄ vniuersa illa gens effecta est arriana. Gothi vō impatore ocalo iam securi ad vrbem pperant
cōstātinopolitanā vbi adducē dñica augusta valēntis vxor multas pecunias plebi largita ab vrbis va-
stacione hostes submouit: regnū cognatis fideliter seruauit.

Cū europā sub septentrione z ad tanays limitē feros ac paratissimos ad mortem. z supiores sedibus
ostrogothos. visigothos inferiores: hos ab occidentis: ab orientis illos plagā in quam versū habitarent
fuisse in patria appellatos. Sunt aut hūm rēpēstē scythę. Sed eo quā gothi effraciores: quia montib⁹ n-
pbeis propius incolentes magis septentrionū rigoribus exponunt.

Basilus magn⁹ celsaree capadocię q̄ pzi^r maza vocabat^r eps z monachorum
multorū institutor: z pater. Vir certe oī sapia oīq̄ virtute pspici^r: p hec tpa
mirabiliter effulsit: q̄ inter cetera sue virtutis z scitatis monumēta iuuenē quēdā
dā ob amorē puellę diabolo obligatū deo recōciliāuit. z obligatiōis sue cartā
sibi reddi impauit: q̄ cū egrēg⁹ doctor habere^r z cunomū egregios libros edi-
dit. Scripsit z libū de spūsanctō: z monachorū instituta atq̄ alios breues z va-
rios tractatus edidit. Monachorū ordinē in grecia instituit. q̄b⁹ z regulā appo-
batā tradidit. Obijt deniq̄ scitissim⁹ pater sexto imperij valēntiani anno die pzi-
mo mensis ianuarij multis miraculis clar⁹: mēoriā vite sue omnib⁹ derelinquēs
q̄ fm opationē spūsancti viuūt. Quos habuit fratres gregoriū z petrum viros
doctissimos. gregoriū ex tabat^r eusebiū tpiū^r aliqua volumina. Basilū aut cū gre-
gorio capadociā genuit vt ait eusebi⁹: ambo suere nobiles: abo athēnis erudit.

Gregori⁹ naziansen⁹

Gregori⁹ naziansen⁹ eps q̄ basilū ad monasteriū pduxit in diuinis opibus
hieronymi pceptor. his dieb⁹ ob scitātē eruditōnēq̄ z eloquētiā maximō
in p̄cio cū fuisse dicūt: multa scripsit: maxie vō in laudē apriani abanasi⁹ maxi-
mi pbi. Scripsit z cunomū duos libros. cōtra iulianū impatorē libū vnum
Laudauit z nuptias z virginitatē ex atrimeto vtrū. leuauit z cōstātinopolitanos
ab hereti rōnib⁹: z suo elegāntissimo dicendi genere. in quo polemōni vniū elo-
quētissimū secut^r est. Is postremo dñs senex admodū ēē: successorē sibi religio-
sū viū monachi duxit. Basilus aut sub granano hic vō sub theodosio postea
morit^r. Epiphani⁹ q̄s apri salamine eps hereses oēs elegantissimis volumini-
bus impugnauit. In extremisq̄ senectute constitutus varia condidit opuscula.
mōriēs deniq̄ vt sanctus quarto ydus maij

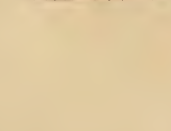
Adacharij

Macharij duo in syria bti antonij discipuli magne
feriorē habitabat heremo. eorū vitā ac aliorū patrū nūrie egypti pūncie diu⁹ hie-
ronym⁹ cōscripsit. Hilariō q̄s scitissim⁹ abbas p hec tpa apud egyptū insulam
nō longe a salamina vrbe vir sanctissim⁹ viso antonio post aspūmā vitā. xij. kal.
nouēbris diē obiit. Arsen⁹ itē ex fenatore romano monachus vitā z miraculis
clarus in pallacio theodosij principis sublimis ad heremū scythie prexit. iuxta
vocē sibi dicentē. Arseni si vis salu⁹ fieri fuge boies z tace. Ideo in seruicio xpi
anno vite sue nonagesimo quinto dormiuit in pace. Pastor itē postea matrē suā
in heremo nūq̄ videre voluit.

Maria egyptiaca

Maria egyptiaca meretrix pmo appellata: deinde scitatis z pnie ac pleuerā
cie exemplū. quadraginta em̄ septē annis in heremo puias artissimā pegit
secum duos panes depozit^r vltra iordāuē q̄ post modicū arefacti quasi lapides
obdurauerūt ex q̄b⁹ modicū ad aliq̄s annos comedēs vitā trāsegit. Tandē q̄to
nōs apul migrāuit ad dñm. cuius corp⁹ zosimas scitissimus abbas sepeliuit.
Epiphosia q̄s genere z virtutibus pstantissimā atq̄ labore vsq̄ ad trigēsimū vite sue annū
pmansit. Hoz patrū ac mulierū cōplurimorū vitā z cōuersionē heremiticā
diuus hieronymus eleganti stilo cōscripsit.

¶ Anno mundi. 5593.

¶ Anno xpi. 394.

Anasias papa natione roman^{us} patre maximo post lyricu pontifice im-
perite graciano vobis rome eps creaf. qui pontificatu inito rei diuine ca-
ries: constituit ne sacerdotes villo modo sederet. sed curu et venerabudi starent
cu sacri euageliu aut caneret aut legeret i ecclesia dei. Neue peregrini maxime
aut trāsmarinu in cleru reciperent. nisi qnqz epoz pre se ferret circographa.
hoc aut sacri esse aut ppter manicheos qui tuz in africa magno in pio erat
et ad corripenda fide de suis quozqz versu murebat. Constituit ite ne debiles
et mania: neue aliqz mebro careret in numeru clericoz reciperent. Basilica qz
(que cresctina vocat) in regione secūda via maxentina dedicauit. Tandē vbi
ex sacris ordinanomb^{us} bis in vrbe mēse decēbz habitis: pbyteros octo: dia-
conos quiqz: epōs decē creasset morit^{ur} et sepelī in cimiterio ad vsus pileatu. 5. kal. maij. annos vō tres: dies. x. sedit. Tacat tuz sedes dies vniū. 7. xx.

¶ Anno mundi. 5603.

¶ Anno xpi. 404.

Innocētiū huius nois prim^{us} papa natione albanus pze innocētiū parti-
ceps theodosij tpoz fuit. hic sanct^{us} fuit et multa ad religionē pūctia trā-
quillitate impij et benivolētia principis vsus meditatus est. Constituit enī vt
sabato ieiunij celebraret. Et q tali die xps in sepulchro iacuisse et ei^{us} disci-
puli ieiunassent. De iudeis qz et paganis reg^{um} monachis regulas quasda tu-
lit. voluit vt ecclesia psecrata: amplius nō cōsecraret. Et apthargas aut
hereticos quoz auctores vt diximus fuere motanus pūca et maxumilla ab vr-
be expulit. Pterea vō pelagij monachū et celestinū herescos dānauit ob qz
liberū arbitriū diuine grē antecēret: et qz diceret ad implēda diuina iussa vo-
luntate p se sufficiētē ēē. Basilica vō gervasiū et pthasij dedicauit. vestine mu-
lieris impela structa et ornata. Constituit ite vt singulis solēvibus festis i eccle-
sias ante sacri receptionē par xpīcolis daret. demū vbi p sacros ordines qter
in vrbe habitos. pbyteros. xxx. diaconos. xij. epōs quoz et qnquaginta creaf
set p diuersa loca. morit^{ur} ac sepelī in cimiterio ad vsus pileatu. 5. kal. augusti
Sedit annos. xv. mēses. ij. diebus quinqz. Tacat tuz sedes dies. ij. 7. xx.

Zozimus papa natione grecus pze abrahā post innocentij mortuo theo-
dosio archadij et honozij qui patri impio succedere tpoz^{us} fuit. vir quidē
sanct^{us} argz optimus in multa rerū purbatione rem diuinā nunqz omisit. Con-
stituit enī vt diaconi dum celebraret leuas tectas haberēt linostimis. Locet^{us}
sit item vt in parochijs cerei sancto sabato benedicti possent. Bibere autē in
publico clericis vetuit et potus publice vendere. In cellis fidelij id fieri posse
nō negauit. Veluit etiā ne seruī in cleru reciperent qz huiusmodi viros libe-
ros et integros esse oporteret. Ferūtū zozimū misisse ad carthaginē cōlatū
faustū epm duosqz vrbis rome pbyteros vt ostēderet nil vsqz publice agi
debere sine cōsensu ecclesie romane. At zozimus creatis in vrbe roma pbyteris
decē: diaconis trib^{us}. epīs octo. morit^{ur} ac sepelī via tiburtina apud corp^{us} bea-
ti laurentij martyris septimo kalendas ianuarij. Sedit annū vniū: mēses tres
dies duodecim. Tacat tuz sedes dies vndecim.

¶ Anno mundi. 5613.

¶ Anno. 414.

Bonifacius primus papa natione roman^{us} patre iucundo pbytero bono-
rij tpozus fuit. quo pontifice creato orta tum in clero seditio est. Nam dus
bonifacius in basilica iulij vrbis rome creaf. Eulalius in cōstantiniana basilica
pontifex electus huic statim obiit. Et hoc quartū ecclesie scisma fuisse dici-
tur. Qd vbi honoz^{us} (qui tum mediolani erat) intellexisset instante placida cū
filio valentiniano ambo ab vrbe pellunt. Reuocat tñ septimo mēse post bo-
nifacius. et solus vrbis peful constituit. Qui postqz pontificatū pacifice ade-
ptus est Gotberts pape decretū cōfirmavit ne mulier vlla aut monacha sacra-
ta palla attraheret: aut thura coningeret aut adoleret. Neue aliquis sacer-
dos ante annos. 30. ordinet. Neue seruus aut obnox^{us} vel oberat^{us} in cleru re-
cipere. Voluit ite ne absentes in iudicio villo modo aut accusarent aut dam-
narent. hic inter cetera condidit oratorij in cimiterio sancte felicitatis: marty-
ris. cuiqz sepulchū ornauit marmoribus et argento. Nā et patenā argenteas
libarū. xx. et coronas argenteas tres. calices minores duas. et scyphū argen-
teū libarū. x. Bonifacius aut vbi ex sacris ordinibus semel habitus: pbytre-
ros et epōs creasset. morit^{ur} ac via salaria sepelī apud corpus sancte felicitatis. 8. kal. nouemb^{ris}. Sedit
annis tribus: mēribus octo: dieb^{us} septem. quo mortuo clerici quidā eulaliū statim ad vrbe reuocāt: q vel
indignatione vel cōtemptu rēp^{er} humanaz reuocationē spernēs anno post bonifaciū moritur.

Linea Būmoz pontificum Inasiasius

Innocentius

Zozimus

Bonifacius

Racian⁹ valentinian⁹ senioris fili⁹ post mortē valēti sex annis imperius tenuit: quāis iā dudū ante cū patruo valēte & cū valētiniano fratre regna ret. vir ab ipsa adoleſcētia sua militiā strenuus & religione clarus. admodū cū iuuenis cū inestimabili multitudine hostiū romanis infusam fimb⁹ cerneret: fretus xpī potētia: longe impari militū numero sese in hostē dedit. Et continuo apud argetinā oppidū galliaz. formidolosissimū bellū incredibili felicitate cō fecit. Nā plusq³. xxx. milia alemānoꝝ nūmū romanoꝝ detrimēto in plū in- reſecta narrant. hoc deniq³ ei recta fidei cultura tribuit. Cū ambrosi⁹ ep⁹ fuis- set elect⁹ vniuersa statim italia ad rectā fidē repullulauit quo pacto catholicoꝝ rēpla xpī potētia: ſaturare fecit. Porro gratian⁹ cū adiuuaret theodasī daciaq³ tāq³ gentiles terras possidētib⁹ gothis & rempublicā in maximo discrimine videret theodosiū ab hispania fauētib⁹ ciuitis apud firmiū purpurā induit: etatis annū terciū & trigēsimū agentē. oriētiq³ & thracie simul impio pſecit. Is oēm fiduciā suā ad opem xpī referens maximas illas scythas formidatas cūctis etiā alexandro magno: alanos bunos gothos incunctanter aggressus magnis multisq³ pñis viat. vrbē cōſtātinopolitanā victor intrauit. Itē cum arbalartico rege gothoꝝ federe: Interi vō maxm⁹ britāniā tyrānidē occupās ac i galliā trāciēs apud ludgūniū gratianū interfecit: etatis nouē &. xx. annos habentē. quare valentinian⁹ iunior frater metu pterit⁹ ad theodosiū in oriēte pſugit & paternā pietate ſuſcep⁹ est. fuit aut⁹ gratian⁹ lris baud mediocriter in ſtitut⁹. carnē facē. pbat⁹: ornatē loq³: parē abī ſōnq³ ac libidinis victor.

Theodosi⁹ ſeniorē genere hispan⁹ genit⁹ pte theodosio matre termiācia: in interfecto p maxmū gratiano: impiū romani orbis obtinuit soli⁹: mātisq³ in eo annis. xj. cū iā in oriētis prib⁹ sex annis graciano viuētē regnaſſet. qui etiā ſinglari celeritate & pſilio vſus. maxmū tyrānū gratianū interfectore ad aqleā occidit. hāc calamitatē maxio ipſi martin⁹ vir ſciſſim⁹ aī pduxerat dux britāniā militatib⁹ copijs ſpoliat in italiā & ius falſq³ vetur⁹. Theodosi⁹ q³ di- uino auxilio fret⁹ & andragaciū maxmū comitē: & victorē cuiusdē tyrāni filiū i ardogaste q³ valētinianū iuniorē apud viennā ei⁹ dolo ſtrāgulauit ac eugenium tyrānos mira celeritate vſus opprimit. fuit aut⁹ theodosius ppagator reipul- blicę atq³ defenſor eximi⁹ morib⁹ & corpe trācano ſimilis q³u ſcripta veterū & picture docent. Sic emine⁹ ſtat⁹ accedit ad diſciplinā militārē laus ingenij q³ plurimū valuit & religioſis. Nā cū mediolanū ingredi ecclēiam veller myſteria viſit⁹. p⁹hibet ob q³dā facin⁹ (vt fieri ſolet) ab ingreſſu ecclēie niſi peniteret: ita equo aſio tulit vt vltro ipſi ambroſio grās egerit atq³ penituerit. huic ſociatā i pugio filia ſua ſit ex qua archadiū & honoriū genuit. itaq³ q³q³geſimū annū agens etatis i pace apud mediolanū reb⁹ exceſſit humanis republicā q³ filiis reliquēs corp⁹ ei⁹ codē anno cōſtātinopolim trāſlatū atq³ ſepultū eſt.

Archadi⁹ theodoſij magni fili⁹ auguſtus in oriēte factus. honori⁹ frater eius in occidēte comune imperiū diuerſis tñ ſediſibus tenere ceperūt. vi- ritq³ archadi⁹ poſt pñis exceſſus annis duodecim. verū q³ pater eoz theodo- ſi⁹ ipſis adhuc adoleſcētulus tres duces reliq³ viros potētiſſimos q³ curā ge- rerēt. reliq³q³ ruſſinū q³ oriēte. ſulconē q³ occidēte. gildonē qui affricā rege- rent qui deinceps cupiditate imperiū moti ſprens paruius regnū occupare conati ſunt. Gildoni res nouas in affrica molēti maſceleger frater ei⁹ crudeli- tatē veritus hoīem fugat. q³ vel dolore ai vel veneno poſt morit⁹. Maſceleger tāta victoria elat⁹ cū nec eo nec hoib⁹ parceret a militib⁹ occidit. Ruſſin⁹ vō ab archadio opprimūt. Sulco q³ occidētis tutor imperij collator: beneficiōꝝ imemor & affinitas: nā ſocer erat ab honori⁹. Regnum i ipſe eucherio filio affectis: ingētia rei publice intulit mala. Nam ſepe cū telere poſſet barbaros ſouit eos. ſepe alarici cū ſuis gothis vicit. Tandē a gothis ſuperatus cū au- xilia poſtularēt. Impator indignatus duces miſit qui cum interficerent.

Honori⁹ archadi⁹ pñici frater: vir morib⁹ & religioē: theodoſio pñ cō ſimilis. Is principatu ſuſcepit dux vires reip. quortidianis ceneret la- beſactari inuicōdis virū ſtrēmū & bellicoſum pſtantū comitē ad gallias cū exercitu miſit. deinde cū gallā placidā germanā ſuā cūctoꝝ gaudiū ſociauit. ex qua valētinianū filiū cōſtāciū genuit: qui poſte a reip. imperiū geſſit: inde ei⁹ apud rauennā in regnē cōſortio adſauit: qui nec dum ſeptē mēſib⁹ euoluūt ex hac luce ſubtractus eſt. Inter hec placida auguſta a fratre honorio pulſa ad oriēte cū honorio & valē- tiniano filijs pſecta. a theodoſio auguſto archadi⁹ alterius germani ſui filio honoriſice ſuſcepta eſt. Ho- norius vō poſtq³ cū minore theodoſio germani filio annis q³ndecim impaſet cū iaz antea cū fratre annis duob⁹ regnaſſet republicā vt cupierat: pacatā reliquēs apud vrbē romā vita exemptus eſt. corp⁹q³ ei⁹ iuxta beati petri ap⁹lī atriū in mauſoleo ſepultū eſt huic ſoboles nulla ſunt.

Linea Impe-
rator
Gracianus

Theodosius

Archadius

Honorius

Sanctus ambrosius

diq; dulcedine contempletur. Scripsit em̄ emendatissimos libros quoz sententie sunt fidei ⁊ ecclesie firmissime colune. In quib⁹ romana relucet fides: q; inter scriptores latinos quasi quidē flos emicuit. Obijt tē-
mā: sanctissimus p̄sul secundo nonas aprilis.

Martin⁹ monach⁹ ⁊ ep̄s tironēs vir sanctitate ⁊ pietate clarissim⁹: q; sabauense damide q; sibi sola superat in clemosynā largit⁹ diuisit. In qua nocte sequēte xpm̄ vidit vestitū. Relicta milicia ad hilarū pictauiesem ep̄m̄ p̄xit: fecit⁹ discipline subbiens. ibi postea monasteriū cōstruxit de quo in ep̄m̄ tironēs assū prius est. Eius deinde vita tātis extitit gloriofa miraculis vt post ap̄los null⁹ ei eq; p̄aret. cū triū mortuoz (more xpī ibi) meruerit esse suscitator. Tandē anno p̄mo t̄pib⁹ anastasi p̄sificis apud candē vr̄bē tercio ydus nouēbris etat⁹ vō sue. 8. i. migravit ad dñm. Cuius exequijs cū diuus ambrosius miraculose interfuisset. ⁊ eius scitate ⁊ virtutē didicisset. de eo ait. beatus martin⁹ p̄phani erroris tēpla destruxit: verilla pietatis crexit: mortuos suscitauit: ab obfessis corpib⁹ demonia sua excludit: ac varijs laborantes languorib⁹ salutis remedio subleuauit: q; ita p̄fectus est vt xpm̄ tenisset in paup̄e ⁊ c.

Theodosi⁹ imp̄ator p̄ bec tpa fedus cū athanarico rege gothoz vt tēplo p̄cussit athanaricus cōstātinopolim ad theodosiū venit quē ille mira animi iocunditate ⁊ affectione recepit deniq; cū athanaric⁹ vr̄bem intrasset. ⁊ tā edificata ciuitatis q; exornati ad diem festū ppli frequētiā cerneret: deinceps imp̄atoris regiā ingressus obsequia officiaq; diuersa aspiceret: sine dubio inq; de terren⁹ est imp̄ator. Quā quē q̄cuq; man⁹ leuare missus fuerit: ip̄e sui sanguis re⁹ exstat. Nec mora tū sup̄ueniēte valitudine reb⁹ humanis ex cessit. cui⁹ exequias imp̄ator ip̄e p̄cedēs digne cū tradidit sepulture. ac vniuersel gothoz gentes rege defūcto aspiciētes virtutē benignitatēq; imp̄atoris theodosij romano sese imp̄atori dederunt.

Claudrianus poeta

Claudian⁹ poeta natione hispan⁹ his t̄pib⁹ apud florētā ethurie vr̄bē i p̄cio cristēs duos libros claudiani scz maiorē ⁊ minorē edidit. In q̄bus certe multe extant s̄cie celebres ac notabilia puerbia. Libz q̄s de theodosij laudib⁹ versib⁹ exarati ferūt. In ei⁹ tē laude claudiani poete carmina extāt. Om̄niū dilecte tuo tibi militat ether. ⁊ iurati veniūt ad clastica veta.

Rudetiū etiā poetā xpianū virū vtiq; secularium s̄rarū sciētissimū p̄ hos dies claruisse tradit qui ⁊ nonnulla in diuinis laude dignissima cōposuit. de nuero eoz extat liber de martyrib⁹. de origine peccator. exameron de trinitate ⁊ c. atq; aduersus simacū idola defendente libz cōposuit ⁊ quedā alia.

His t̄pib⁹ fuit appollinaris laodicee syrie ep̄s vir sane in disputādo vehemēs ⁊ ita acutus vt ausus quidē habuisse aiam. nō tū ex ea parte qua rationabilis est sed ex ea solū qua corpus vitū reddit. Ad sup̄ plementū vero rōnabilis partis ipsum verbū dei fuisse perhibeat. que quidē snia ⁊ a damaso ante ⁊ a p̄e nō alexandrino ep̄o exp̄osa est. hinc appollinaris originē habuere.

Martinus ep̄s

Prudentius

Sanctus Hieronymus

manū. Impossibile est, de isto viro cuiusq; districte vite et illi morib; retere oia, quādā die aduersperante cū beatus hieronymus cū fratrib; ad lectionē audiendā sedisset: subito ingens leo tribus claudicans quarto suspensus pede senobij claustra ingressus est. q̄ viso frēs perterriti, ipse velut adueniē hospiti intrepid⁹ obuiant. leo p̄it: lesi quā habebat pedis obuiat plantā vulneratā a sentib; adhibita cura de lesione ita cōvaluit. Inde cepit inter eos vltro citroq; q̄si domesticū aīal cōmorari. Tandē dū hieronym⁹ apud betheleem palestinē tpib; honoriz et theodosij iunioris expleti nonagita et octo vite annis ad xpm migravit.

Paula matrona romana mulier sane scititate admirabilis: et dicit hieronymi in xpo filia atq; discipula: hoc anno quo et sanctus martin⁹ etatis sue, 56. sexto kal. february apud betheleem in pace dormiuit. Cui⁹ quidē dignitatē monasticāq; cōuersationē: desertionē patrie: et ad hierosolimā pfectionē, diuini ipse hieronym⁹ libello quodā: magnis effert laudib;. vbi etiā ei⁹ pegrinationē p loca sancta humilitatēq; ac cōtinuā p̄fusā in paupes beneficentiā: incredibilē pietatē: hospitalitatēq; ac fidē et aduersus hereticos p̄stānā. et ad extremū eius felicitē exitū. et in exequijs sanctoꝝ cōcursum narrat. eo i libello ipsius filia eustochium et virtutis herede cōsolat. Eam tenens paulā ab agamemone rege p̄dicto q̄ troiā deiecit transisse origine auit que tradita fuit viro clarissimo iulio familia p̄crea to. In cuius tumultu tale interfecit carnē. Respicis angustū precia rupe sepulchrū. hospiciū paulē celestia regna tenens et.

Paula romana

Alexius

Iohānes crisostomus

Pelagi⁹ quidā monachus et heresiarcha pessim⁹ et romana i anglia p̄ficeēs insulā illā oēm execrabili infestitate, p̄dicabat em̄ hominem sine ḡfa dei saluari posse: et vniūqueq; suis meritis, p̄priaq; virtute ad iusticiam regi. Infantelq; p̄crea sine originali peccato nasci dicebat: nō iō baptizari oportere vt a peccō liberarent. Cōtra quē dīuus augustin⁹ cū ceteris p̄sbitis viriliter se opponēs libzū de baptismo paruuloz: et aliū libzū cōscripsit. et sanctus hieronymus dialogū cōtra eū p̄scripsit.

Alex⁹ romanus patricius cōfessor dignissimus atq; sanctissimus. xvi. kal. augusti romē i domo p̄ris sui noie eusemiani senatoris incognitus sub gradu longo exercitatus patientia migravit ad dñm. cuius exequiis miraculis plenīs interfuerē archadius et honozius imperatores. pro dño em̄ sponsas elegāssimā deseruit.

Iohānes cognomēto crisostom⁹ cōstātinopolitanus. Eps hoc tpe: postq; xpiane religioni verbo et exēplo atq; doctrina plurimū p̄fussit. 6. kal. february in pace quiescit. hic p̄pter veritatē et iusticiā defendēdā ab eudoria et archadio ei⁹ filio mltas p̄milit iurias: s̄ iter h̄ p̄ter scitātē mariāz elegāssimos edidit libzōs et fmdes ac epl̄as

Quobāns crisostomi diacon⁹: hūc nāq; massilia ex cōstātinopoli mites: duo ibidē in aīstera cōdidit: vbi multos virtusq; sexus aggregās monachos. inde multa edidit opuscula sēs de monachoz habitū. Collatoues panū egypti cum eis q̄nq; habitū dēgessit. De distinctione monachi ac sine. De pugna carnis aduersus spm. De tribus antiquis monachoz generib;. et quarto nūc ex toto similiter plerāq; alia.

Cassianus

Concilium constantinopolitanum

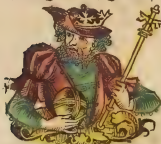

Secunda synodus vniuersalis fuit cōstātinopolitana: centū quinquaginta patrū gratia: et theodosij principum ac damasi pape cyrillicq; hierosolymitani atq; nectarii alexandrini patriarche epibus. cōtra macedoniū cōstātinopolitanus ep̄m et eudoniū qui negabant sp̄m sanctū deū esse. Et hi oēs cōdenata pfata heresi: quatuor canones statuerē. Istē enim macedonius patriarchale sedē furtiue ac tyrānice occupauit. quo depōsito nectariū a patribus electus fuit. postea deū vñ et viuificantē et deū sp̄m sanctū. et p̄r filioq; cōsubstantialē declarantes simbolo addiderūt. p̄terea d̄ appollinārē laodiciē ep̄m et sabellū blasphemos. et qui similia sentiebāt anathema p̄tulerūt. Cū carnē xp̄i inaiatā esse dicebant: sine aīa rōnabili atq; intellectu humano et ī morte triduana diuinitatē cōmōrtuā fuisse asserēbāt. In pfata q̄s synodo theodosij impator refistens patribus: hos p̄uasiōnib; seduxit: vt (ignorāte sumo pōntifice) cōstātinopolitanā sedē in p̄tariū charū subliniarūt qđ postea semariū discordiē fuit.

Didimus alexandrinū a teneris annis oculis captus. et ob id etiā primorū literarū ignarus ita geometriā et dialecticā que magno vsu indigent

tam grandis natu cum primis elementis didicit vt p̄lara quedam opera in mathematicis scripserit. In psalmis quoq; et in euangelij m̄rbei et iohannis et contra arrianos multa edidit. Discebat enī precibus

Radagalus rex gothorū

quo cū fame et siti cōficerent. Rex solus spem fuge sumens: captus a romanis in vincula cōiūct; ac paup̄r lūper retentus vita priuāt. Tanta vero multitudo captiuorū gothorū fuisse fēf; vt in viliissimū pecudis modum: singulis aureis passim greges hoīm venderent.

Nunc vero successit alaricus cui silico regni cupidus cū supare posset et uocaretur p̄sistere posset expeteret. Honorij deliberato p̄silio: et gallias cōcessit: qđ dum gallias pergens ob repatiōē inuentorū apud potentia aliquidūlū refedisset. Silico comes in p̄uatiōē reipublice gothos p̄ntās. belli summā saulo pagano cōmisit: qui ipso die sacratissimo pasce gothis nil suspicantib; sup eos irruit: magnāq; eorū partē p̄strauit. deniq; arma acapiūt p̄sternūt exercitū. hinc in rabie furoris exercitant: omīssa gallia romā contedunt. aucta p̄ que terant igni ferroq; vastantes. Nec mox vrbem romā capiūt deuastant incendunt. Anno eiusdē cōdite millesimo centesimo sexagesimo quarto. salutis dō xp̄iane anno duodecimo et quadringētesimo. hac tñ moderatiōe vsus est alaricus et clemētia vt suis mādauerit: a cede et sanguine quoad fieri poterat abstinere. vtue cōsugientibus ad basilicas petri et pauli parceret. Rex vero tercio die ab vrbe discessit: deus in lucanos et beatus proficiscit. inde in siciliā transfretare cupientes p̄fessi naufragij. Inter hec alaricus apđ cēsentiā morte subita defunctus est. Gothi cū in balento animē sepelirēt cū multis opibus.

Athaulphus rex

Berger deinceps athaulphū alarici affīne gothi p̄stituerēs. qui ob affīnitates Berger succedit: romā redeūt: si quid residui fuit: more locustarū eradūt. auferētes deinde gallā placidā supioris theodosij filiā sororem honorij. quam sibi athaulphū apud sor. cornelij cōnubio copulauit. que multo post reipū. cōmodo fuit. Nam ad hoc animū mariti subtilib; blandimentis inflexit. vt vltro a romā cedib; tempatum. In aio ei prius fuerat vrbem romā delere: ac nouā cōditē: eamq; gothiā appellare. et impatoribus nomē se se relinquere: vt nō augustinus deinceps sed athaulphi vocarent. Absente eius placida auerit. ac sedus inter eū et honorij ac theodosij tumore composuit: qui ad gallias proficiscens apud barcelonē fraude suorū occisus est.

Sanctus augustinus

Augustinus beati ambrosij fide discipulus: hō certe oim q̄ tūm
fuerit docuissim⁹. hippone i africa ep̄s: fidē n̄ram scripsit & dis
putationib⁹ tū maxime tuebatur. fuit autē natione apher ex bonis
parentib⁹: p̄e paricio: matre monica xp̄ianissima orūdus: cor ac
curatissima diligētia nutrit⁹ in adolescentia secularib⁹ lris apprimē
erudit⁹: liberalib⁹ disciplinis imbut⁹ quas p̄ semetipm nullo tradē
te doctore didicit & intellexit. Inde ex gentilitatis croce in mani
cheorū heresim incidit. In quo p̄ annos nouē pmāsit. H̄abuit q̄s si
lū ex muliere soluta noie adeo datū subtilissimū ingenij. q̄ in adole
scētia recessit. Postq̄ vō in carthagine rhetorica mītas annis legis
set. Audies p̄fectū romē studiū vigere clam nescite matre ad urbē
venit: postmodū mediolanū a symacho p̄fecto vt rhetoricā doceret
vocat⁹. ad eū locū mater ilico subsecuta est: vbi & paulo post p̄cib⁹
suis & suffragio diui ambrosij ac doctrina: ad vere religionis vitam
cōuersus est: & cū filio ab ambrosio die pasce cū efer. xxx. annorū ba
pizatus est. Et hymni Te deū laudant cecinerūt & vltq̄ in finē ani
mō ediderūt. deinde ad simplicianū abbatē venies de optimo viue
di modo p̄ulit: vbi biennij oōnib⁹ & ieiunijs vacabat. Inde ma
tris instinctu romā venit: & p̄ curiā transiens sanctos heremitas
apud p̄las inuist. & centicēllas nō p̄ul ab vbe. romē vō cū ma
nischeis p̄stitit. & romā p̄fect⁹ cū matre reuocabat ad affricā. Et cū eēt apud hostia tiberina monica ex filij cō
uersione gaudio repleta: cū dulab⁹ alloquit⁹ verbis. Infirmata nono die egredit⁹ die defuncta & sepul
ta est. Augustin⁹ cū frīb⁹ suis carthagine adnauigauit: patrimoniū paup̄ū erogauit: & in monasterio
no extructo sū regulā ab aplis cōstitutā viuere cepit. Deniq̄ in hippone ecclia in iuuit⁹ ep̄s p̄mor⁹ qua
draginta annos sup̄uixit vbi & monasteriū canonicorū cōstituit. Tot autē libros i oī doctrine genere scrip
tauit: vt ne numerari quidē ne dūz legi queant. Tandē cū senū & septuagesimū uite ageret annū obijt. & i
basilica diuio stephano dicata sepelit⁹. inde corp⁹ in sardaniā trāslatū fuit. Et regnātē i longobardā luitbrā
do rege illud ad se deferri curauit ac p̄apie cū bonore collocauit.

Monica

Monica diui augustinij mater in ostijs tiberinis nonis maij anno etatis sue
mox. migravit ad dñm. fuit autē mariona pia mitis modesta ac patēs & in
orādo p̄p̄lādoq̄ deuota erant. In vigilijs ieiunijs & elemosinis largiendis
assidua. Et autē sc̄ssimū corp⁹ ibidē a filio p̄ditū vltq̄ ad martini quinti p̄n
tas tpa p̄ mille & xx. annos p̄stitit. verū eo p̄sultante circa annū dñi. i. 429. tercio
ydus aprilis inde romā cū ingenti pompa trāslatū. Cui mapheus vegi⁹ lauden
sis poeta fuit ep̄us laudantissim⁹. & tūc martini pape darant⁹ manserunt mira arte
elaborati extruere fecit. & in ei⁹ laudē epigrāma cōposuit videlz. Salue lux ma
trix: mater sanctissima salue. Salue augustinij monica digna parens tē. cū plu
ribus carminibus laude dignis.

Bassian⁹ aquileies p̄sbe vir clarissim⁹ atq̄ eruditissim⁹ floruit ad quē hieo
nym⁹ nonnullas cedent ep̄las. in q̄b⁹ cū tāq̄ amicū dulab⁹ alloquit⁹ verbis
& ad caritatis p̄seruendā exhortat⁹. s̄ paulo post amicitie p̄seruendā inter eos testat⁹: hic itaq̄ cū erudit⁹ eēt

Lexan⁹ iulian⁹ (tū aliq̄ nō ediderit) in trāserēdo de greco in latinū multū laborauit.

Alexander lythos hoc est medic⁹ cognomēto sopbista: p̄ hoc temp⁹ ob ingenij magnitudinē medicorū
principes habet⁹: totū medicane disciplinā tribus libris explanauit & alia quedam cōposuit.

Redestinator etia heresis p̄ bec tpa scripsit: q̄ oīno affirmabāt nil ad vitam p̄dēfic q̄ hoies virtuo
siorū hereticarū p̄stānopolitan⁹ ep̄s hoc tpe postq̄ se viuere: sicut b̄ i canone. 2. 4. q. 5. ca. qdā

Nonificatu donat⁹ fuisse ap̄tū se ecclie hostē ostēdit. Et cū ex tpe p̄cipuus declamator esset. p̄dicauit
xp̄m boiem purū fuisse nō deū. vnde & librū quasi de incarnatione scribēs sexaginta duobus diuine scri
pture p̄sermonijs suo p̄zauo sensu p̄firmavit. Scripsit etiā nonnullos alios tractat⁹.

Eusefina

Probā mulier

Roba mulier elegantissima adelphi. p̄cōsulis ro
mani vxor: s̄ purgij cura virgilij carmib⁹ qdā
historie i veteri atq̄ nouo legē testamēto vltq̄ ad mis
sionē sp̄ssantē tam compte cōposuit. vt hui⁹ cōpositi
ignarus virgilij euangelistā fuisse credat. Vocauit id
opus centonas virgilij in laudē xp̄i. hanc certe laudē
quidā eudorie ascribit theodosij iunioris vxori.

Eusefina a p̄e edocta lris velle induit vinū ad
monasteriū p̄gens sinaragdi nomē sumpsit i ba
bitū monachali sub armissima abstinentia vltq̄ in finē p̄
mansit de qua elegās historia in vitas patrū habet

Marina q̄s virgo eodē habitu i monasterio latis
marinū se simulauit: oppreissione puellē infamata ante fores monasterij in
vilissimo contemptu patiēssimē ad finē uite vixit.

Celestinus papa natione campan^{us} post bonifacii t^{er}ci^o theodosij iunio-
ris fuit. qui diuino cultui interius cōstituit. vt psalmi dauid ante sacrifi-
cium antiphonatum ab oib^{us} canerent. qd fieri nō cōsueuerat. plecta em̄ eplā z
euāgelio huius sacrificio imponebat. Refert martin^{us} cassinas Iudicia me dⁱ
z dicerent cām meā. qd in pncipio sacrificij dicit ei^{us} inuentū fuisse. Graduale
qz dūc ascribit. Multa p̄terea cōstituit que tū in archiepius legebant. Aduale
uit z basilica iulii cū plura dona obtulit. Quid aut sūt grariano referente vt
oēs sacerdotes sacret ecclesiasticos canones. At vbi ex sacris ordinib^{us} et i^{us} vbe
mēse decēbri habitus: p̄byteros duos z. x. diaconos. xij. ep̄os. ij. z. xl. cre-
asser: morit^{us}. ac sepelit^{us} in cimiterio p̄salle via salaria. viij. ydus aprilis. Cō-
federat annis. viij. mēses. x. dieb^{us}. xvij. Vacat tum sedes dies vnu z. xx.

Synod^{us} terciavillis

Synodus Ephesina

Sephesia magno
theodosio iuniorē p̄-
cipe: z pōnice celestio
iuuenale qz cōstantino
politano ep̄o atqz ciril-
lo collecta fuit: z habi-
ta apud ephebus syno-
do. cc. ep̄oz. imp̄i^{us} ne-
stor^{us} cū heresi nois fuit
cūqz pelagianis oib^{us}:
qz dogma illud. ppe co-
natū inuabāt. cū p̄dica-
bat xpm̄ ex maria ho-
mine tm̄ z nō deū natū
eigz diuinitatē collatā
eē p̄ meritis. cū impie-
tati z cyril^{lo} alexandri-
n^o ep̄s z celestin^{us} pōni-
fex mirummodum ad-
uersati sunt. vii^o diffini-
tus fuit qz beata maria
virgo vocaret^{ur} Theotocos id est mater dⁱ. Et inde oīm consensu. xij. canonib^{us}
eorz stulticia impugnātib^{us} dⁱmanant.

Anno mundi. 5623.

Anno christi. 424.

Sixtus tercius papa natione roman^{us} p̄re fixto. valentiniani t^{er}ci attigit. q
pōnicatū inuens a basso quodā reus in iudiciū accersit. Hic aut cogre-
gata septe z quinquaginta ep̄oz synodo. Ita cām dixit vt ab oib^{us} vno cōsensu
absolueret: dānā basso calūniator iniquis annuere valentiniano z placidia
er^{is} matre in exiliūqz mittit. cū p̄dā nō fisco sed eccle^{sie} asscribunt. Aut basso
post exiliū nō multū vixisse tercio mēse diē extremū obiit. Edificauit aut fix^{us}
basilica beate marie vginis. qz nūc maria maior vocat^{ur} z multa dona obtulit.
Inde cū oia qz habuerat aut in edificijs aut in ornāmētis ecclesiā: aut paupe-
rib^{us} erogasset. Aboriet^{us} ac sepelit^{us} i crypta vie tiburine apud corp^{us} b̄ri laurentij
Sedit annis octo dieb^{us}. x. Vacat tum sedes dies duos z viginti.

Leo primus papa natione thuscus patre quinciano hic ob dignitatē z p̄
apud doctrinā cognomēto magn^{us}: z dignitate prim^{us} habitus fuit: eo qz
eloquentia nemini cesserit. Ideo in calcedonēsi synodo summa patrū oīm admira-
tione z p̄cordia ter sanet^{us} aedⁱ natus est. qd ad cōfirmādā fidē multa cōstituit
z cū esset doctissim^{us} decretales epl̄as plurimas z omelias z sermones cōplu-
rimos edidit. Ad reparādā vrbē z tēpla cōuersus. In honore b̄ri cornelij ba-
silicā via appia edificauit. Tēpla distracta restituit: sacroz vasa cōmutata aut
ablata tenus renouauit vel ex integro restituit. postēda māssterij ppe. s. petrū
p̄didit. postremo creat^{us} ex institutione: morit^{us} ac sepelit^{us} apud sanctū petrū i
vaticano. 4. yd^{us} aprilis. sedit anno vno z. xx. mēse vno. dieb^{us}. 13. vacat dies. 8.

Anno mundi. 5635.

Anno christi. 434.

Basil^{us} papa natione sardus: p̄re crispius ad leonis t^{er}ci puenit. Is i mul-
ta p̄urbatione reus: diuinā rez intermisit nūqz. Instituit ne pōnices deinceps successore sibi delige-
rent. qz institutio ad oēs ecclesiasticos grad^{us} p̄tinet. epl̄as scripsit de fide catholica. tres synodos cōfirmā-
tes: ni cenā: ephebinā z calcedonensem. Tria qz oratoria edificauit: duasqz bibliothecas. ad lunā sō mona-
stērij i vrbē struxit. vbi ex p̄gasset qd ad optimū p̄fiscem p̄tinebāt. tū in extruēdis tēplis ornādūqz: tū
enā admonēdo docēdo castigādo elemosynasue p̄bēdo creans p̄t^{er} te more. 25. p̄lbus: diaconis quinqz:
ep̄is. 22. Sepelit^{us} post sanctā vitā in crypta sancti laurentij apud corpus beati fixi. Sedit annos septem
menses tres: dies. decem. Vacat tum sedes dies decem.

Linea sumimoz
pontificum
Celestinus

Birtus tercius

Leo primus

Hilarius

Theodosius iunior archadij fili⁹: dū qñdecis annis impasset cū honorio germano archadij: exēpto reb⁹ humanis honorio in impio pfirmat⁹: sultus in pñdio castri magistri militū iohānes inuadit imperiū: cū theodosi⁹ orientale regebat imperiū: q̄ cōperto patrii sui honorio amite sue placidie filiū celare effectū cū matre sua augusta ad recipiēdū occide⁹: tis dirigit regnū. quo tpe iohānes dus affricā quā bonifacius obtinebat bel lare poscit: ad defensionē infirmior veniēs: valentinian⁹ mira felicitate cū op⁹ pūmūt. Theodosius vō princeps xpianissim⁹ atq; phuman⁹ imperiū in multa rerū pñurbatione accepit ⁊ possedit. In affricā ferme vniuersam genserico rege vandaloꝝ ablata amisit. Multas in britānia direptiones pūlit inde valentinian⁹ tot⁹ italie cōfēntiū impator creatus gubernacula imperij apd rauen nā suscipiēs hostes romani nois in italia cōpescuit. At vō theodosi⁹ dū absq; viginti vno annis: quos cū honorio patrio regnauerat: septē ⁊ viginti annis imperiū gessisset. ex qbus ⁊ cū valentiniano genero viginti quinq; trā legit: apd cōstantinopolim dum ipsi hūnoꝝ ostrogothoꝝq; regib⁹ resistere curaret pefilencia corruptus interiit: ibiq; sepultus est.

Valentinian⁹ occidētalīs impij gubernator: pacē cū genserico vandaloꝝ re ge inijt: ac certis finib⁹ affricā sibi ac genserico diuisam vandalis incolē dā dedit. Interim vō dus valentinian⁹ cōstantinopolim pñficat⁹: ⁊ theodosi⁹ filiū in vxore ducit. Gaudali genserico duce cartagine caput ac diripiūt. Atti la q̄s dus hoc in affrica gerent⁹ aīm sumēs ad occupandū occidētalē imperiū copias vndiq; celeriter colligit atq; iter statim caput. Qd vbi enī intellexit fer legatos de pace statim tolosam ad theodorici regē mittit: vt cōi impensa ⁊ parib⁹ copijs bellū ⁊ attila gereret. romanoꝝ ac theodorici auxiliāres copie fuere alani burgundiones frangi saxonēs atq; oēs fere occidētales ppli. Tan de supueniente attila in campis carbelonias plū cōmittit: pugnam acriter quousq; nox supueniens incerto auctore finē imposuit. Ad centū ⁊ octoginta milia hoim eo in plio vniūq; cecidisse cōstat. Et qz virtus semp inuidiā parit Valentinian⁹ impator qñ res vocat. pñferos eum glāio pemit. Ita vir bellicosissim⁹ etius ⁊ quodā atile regis potentissim⁹ terroꝝ occubuit. cū quo pariter ⁊ occidēt imperiū saluūq; reipu. corruit. Sed neq; valentiniano mors etiā impune cessit. In ipse anno sequenti a trasila etiā mi lite: cū. xxx. annis imperiū gessisset cōfossus interiit. e quibus cum theodosio socero viginti quinq; cū marciano quinq; imperauit.

Marcian⁹ anno ab vrbē cōdita millesimo ducentesimo qñto: oriētālī aule pñficat⁹ impator. Is princeps catholicus fuit: catholicisq; plurimū fauēs: qui vt imparet theodosij sorore cū orient⁹ impio vxore accepit. ⁊ antia mortuo eadē nocte p fomniū ei⁹ arcū cōfractū vidit. eo itaq; impante imperiū occidēta le ab orientali quassū diuisus fuit. Et intra id temp⁹ germaniā oēm daciāq; sarmaciā ⁊ ceteras. puincias ad danubiū rhenūq; sitas pēgit romana republī ca. hispania q̄s vltiorē aq̄tania ⁊ vasconia atq; illa ednēsiū vesuntionūq; gal lie pars q̄s burgundiones anno vrbis capte secūdo ceperūt sunt amisse. Pari ter factū est de senonēsi parisiōꝝ francis subiecta. quarū oim. puinciarū nulla postmodū p romanoꝝ impio est recepta. Quo in tpe romani vrbē frequētata Autū sentatoꝝ ordinis romanū delegerūt impatore. cū quo marcian⁹ mittissī mi vir ingenij damnis ⁊ piculis occurrere cupiēs. que noui rerū mot⁹ parere cōfueuerunt federa inijt. secundū que respo. vtrobiq; salubriter administrari pos set. Interea marcianus cum orientale rempublica feliciter administraret septim⁹ mot⁹ imperij sui anno apud cōstantinopolim diem obiit.

Leo post marciam impatoris interiitū apud vrbem cōstantinopolim au⁹ gressali pont⁹ est dignitate. qui teinceps sequētī tpe leonē filiū suū impērij cōfector fecit: hūc leonē vrbis cōstantinopolitana primū ex greca pgenie impatore habuit: quāq; pñbidet aliqñō greca eū: sed bellica pgenie oriundus p cur⁹ tpa (sexdecim nā annis impauit) vrbē romā italiāq; ⁊ vniuersū roma nō principi cōmissus imperiū variū mor⁹ laboreq; agitauerit. Itaq; pmo leo nis imperij anno cū auitas rome mortu⁹ esset maioranū quēdā exercit⁹ apud rauenā leonē suadente impatore assumpsit. ⁊ anno imperij tercio interfecit apud terdona cisalpine gallic ciuitatē. Subroga t⁹ vō est illi p romanos seuerian⁹: qui tercio imperij sui anno rome defuncto: anthem⁹ qui fuerat marciam impatoris gener in impatore est success⁹. Nec interea quiet⁹ fuit apud cōstantinopolim leo. Tādē cū se corēptū valitudine moritūꝝ intelligeret: leonē ex mariagne sorore nepotē ⁊ zenonis isauri filiū instituit impij successore. Ipe vō puer leo cū paucis mētib⁹ imperiū gubernasset zenonē genitoꝝ rem manu ppta coronatum fecit imperatore. Leo aut postq; orientale decem ⁊ septes annis rexit imperiū diem clausit extremū.

Linea Imperatorum

Theodosius iunior

Valentinianus

Marcianus

Leo

Genfericus rex

Genfericus vandalor rex quibus medio tpe regni sui hispanos gallosq; acrio-
manos contriuit. hac in repestale cu bonifaci comes affrice pcurator: ac
beati augustini amator: sentiens se non posse tuto affrica tenere. Cernensq; sibi picu-
lu instare: in pnicem reipublice effertuēscē alanoz vandalozq; gentē cū genferi-
co suo rege ab hispanis euocatos affrice intrinmisit. qui cuncta pene affrica ferro
flāma rapinis crudelissime deuastātes catholicis insup fide arriana impietate sub
uertere. pulsis i erulu gbulā epīs bene sentētibz. Sub hac turbie deansim
augustinus de quo pmissus est hipponēsis epūs: ne ciuitatis sue ruinā cerneret: ter-
cio et obfidionis mēse: sex et septuaginta annis uite expletis. ex qbz quadragin-
ta in dericatu seu epātū trāsegerat: ad xpm preit quoz kal. septēbris. Inde gen-
fericus carthagine dolo pacis inuadit. oēsq; opes ei exircuans diuerso tormen-
toz genere ciuibz: in suis suū vertit: nec ab ecclīarū spoliatione abstīnes. Igī car-
thago a vandalis capta est annis quingētis octoginta et quibz euolutis: postq;
romano ceperat iuri parere: sequēti anno in siciliā trāgēs: magnis calamitatibz affligit. ¶ Idem fecere
pictarij et scothi insulā britanniā occupātes. Accitus aut a britannis in auxiliū etī patricius vir fortissim:
et bellicis artibz insignis. genitoz cui noie gaudenti ex dorostana ciuitate mense ozimodus. qui etiam etas
isederat gallias irrupit: magna supatos cede repulit i germaniā. et balanos bello acerrimo cepit agitare
qui cū danubij accolae populos regesq; habebat notissimos hunos ad italie inuasiōne primus excauit
cū itaq; primozes britannie romanoz legibz moribz q; assueti pictoz et scothoz barbarie pan nēgrent. Ad
hunc etiā miserunt pīdia implozātes. dedit etī legione vna que mare trāsgressa barbaros multa cede re-
pulsit. britannias qdū affuit p romano impio pseruauit. Inde in gallias reuocauit. Unde britanni ab etio
destituti ab anglis et saxonibz auxiliū petiere: quos hostes deinde nō auxiliares sensere. ab his em oppōsi
et patriā simul et nomen amiserē.

Athila de scythia hunoz rex pze genitū mūdizico: cui fūere germani ottar
et robas: qui ante athilā regnū tenuisse narrant: post quoz obitū cū bleda
germano: hunoz successit in regno. Erat vō athila supbus incesu: buellorq; cir-
cūferat oculos. vt elata potētia ipso q; in motu corporis appareret. bellorq; dē
amator: sed ipse manu tempans. cōsilio validissim. supplicātibz exorabilis. for-
ma breuis. lato pectoris: capite grādiore. minims oculis: rarus barba: canis asp-
sus: simo naso. tētri colore. origenis sue signa p se ferens. frēm aut suū bledom vi-
rū microz ingenij. cingēde muro vrbis budalie opcri intentū p fraudē pemit.
Inde ostrogotoz reges subduos sibi ponit q; socios athila habere cepit. Con-
traxit vero pariter et patrijs eduxit sedibz nō scythie modo populos: sed ad latiss-
simā q; danubij orā vndiq; expositos. in quibz notissimi fuere ardane gepidoz
valēmir theodemir videntur frēs ostrogotoz reges. marcomāni: quadi: eruli
et thuringi. qui ad qingenta armatoz milia fuisse cōperim. Cū vero copijs quas carbelonici campi clades
cōmunerat supplemento et auxilijs ad primū exercitū magnitudinē instauratis: nō vltra gallias: sed ipsas ita-
liā inuadere cōstituit. In quā ducturus primū illuria sinu orā circūuectus est. et traguriū: sebincū: belga-
dum: iaderam: signan: polā: parentiū: benoniā que oppida tunc in marcam impātoz cura essent nullo
firmato pīdio diripuit incendit. Ad arsiā vō fluuiū et tergestinū sinū italie limites nō nihil repetit copiaz
Obsedit inde aquileiā: sed vrbis validissimis cuncta memibz romanozq; pīdio defēnsabaz. ne illic sedēdo
tempz vsq; quaq; teneret. Imminuta regionis oppida expugnauit. Aquileiā deinde quā diu obsederat bre-
ui fuit potē. Ingressus vrbē ad usq; solū eam subuertit. inde mouēs paduam: vincentiā: veronā: medio-
lanū: namū que papia dicit cepit. Romani tūc et ceteri italie populi athilā qui se flagellū rei: terrozq; po-
puloz diceret. ac re ipsa ostēderet: horrendo pauore expectabāt. Quō cū leo pōnser romanū eius nois pri-
mus cerneret mectus cōpatiēsq; populis. atq; etiā cohōzante valentiniano legationē ad eus suscepit: quē
reperit apud minthium castra habentē. facundus pontifex orando molliuit: effecitq; vt omīssa italia ad p-
pā redire regnia pmisset. que res oēm exercitū in admirationē adduxit. sūscitātibz vō causam respon-
disse athilā fama est. nō se pēfules ad ductū oratione id fecisse: sed magis duoz qui strictos tenentes glā-
dios astabāt. necem sibi ac exercitui cōminātes. Et hi petrus et paulus fuisse credunt. Igī athila tali mo-
do a sua seuita repēssus: relicta italia pannonias repetit.

¶ Eneta vrbis his tēpibus augmentū et origiē gloriōsā habuit. dum athila aquilegiā obsedit. cū aquī
legiēs (sicut ostendit) post deuastationē troie castrū em venetos origine troianos fuisse ait) cōcoz-
dientes patavinū et alij paludes in quas sua miserant frequētare. et aquis eleuatoza apud riuū alū doe-
sumq; cui duro a soliditate fuit cognomen tenere. Sic et ceteri venetie pūncie populi. pmente metu vbi
cūq; potuerūt eisde in paludibz pferēdit. Et vō pūnciā abduā: pago: lacu benaco: alpiibus et adriatico
mani cōstāt terminari: p hūc modū populo amensissimis et vberimis oīm italie soli in regionibz nutriti: pa-
trios autosq; lares cōmutare. Informē in vlginē stagnaq; omni vel puri locotus sterilitate: si libera sit
p securitate electio postponendā: vt nequaq; dubitandū sit illos rei munere acrios: cepisse loca. breui su-
tura optima: que tranquillis securisq; rebz nulla prudentia elegisset.

¶ Erūt hoc tpe diaboli psona moysi induit: multos iudeos decēpisse: dū eos ex creta in terrā pmissio
nis ad silitudinē bistorie veteris sico pede p mare deducere pollicet. Multū em ex his falsis moysen
secuti in yndis periere. Quī aut illos solos euasisse. qui nūm xpm verū esse deū credere.

Concilium calcedonense

Synodus quarta vniuersalis calcedonensis sexcentor. et. xxx. epoz. hoc ipso anno apud calcedonem urbem auctoritate leonis pape et marcia/ni principis indicat. Iuuenalis qz hierosolimitani et anatholi cōstātinopoli epoz tpibz. cōtra euticē cōstātinopolitani abbate asserēte xpm post huma nā assūptionē: nō ē duabz naturis existere: sed solā in eo diuinā naturā pmanere. Epoz vō patrū auctē decernit credendū duas in xpo fuisse naturas: vtqz vn' idē xps de' et hō crederet. quibz et snia decretis statim nestorius et eutices nephādus hereticus ma nicheoz pful damnanf: et oēs manicheoz libri pu blice combusti sunt. Viginti qz octo canones statuē rūt quoz auctor marie sancte anotholius eps fuit.

Dulus orosi? hispa nus patria taraco nēsis: diui augustini discipul': vir eloquēs et mltarū rex cognitor bis tpi bus defuncto ipso augu stino romā venit: et septē libros aduersus gentes

Orosius

edidit. In quibz totū pene mūdi calamitates et misērias ac bellorū inquietudines replicās. Et omnia etiā ab exordio mūdi vsqz ad sua tpa scripsit. Et de omnia id est de miseria mundi intulauit. hunc qz augustini (p adipsēdā aie rōne) ad hieronymū hierosolymā mī sit. qz dūz rediret etiā quasdā bñ stephani. pthomartyris reliqas nup inuētas prim' attulit occidēt.

Johānes damascē

Johanne damascēnū monachū optimū atqz doctissimū ac papue insignem theologū. hunc etati nōnulli assignant eo qz theodosio familiarissimū fuisse tradat. hic itaqz cū theologus papu' haberet: etiā quatuor sniariū libros edidit quoz principiū est Nemo deū vidit vnqz. in quibus de fide. deqz xpi humanitate atqz baptismo optime ptractat. vbi gregoriū nazariēnū. gregoriūqz nicenum ac dydimū alexandrinū plurimū imitat' est. Itē autē de' et hō in duobz libris expli cuit. Libros qz medicē artis edidisse fert. In quibz morboz cās describit et me delas. In bu' autē vni pconū multa admiracione digna prudēt' docto' scribit.

Ursula virgo gloriosa: natide britanie: pa paicis britanie: pulcherrima et magni ingenij dūz nubilis a filio regis ad nuptias peteret: cū infidelis esset patri fuisset of fēntiret: ea conditione vt decem virgines etate forma et genere electas sibi tra deret et singulis mille adiungeret: et paratis ad vndecim. M. naubus: indu cias tricennij sibi daret. Adicius eis fuit pontif' basilienfis episcopus q eas ro mā vsqz pduxit. Inde gerasina regina sicilie cū quoz filia b' et puulo filio adria no relicto regno cū ea pgenis: se vsqz ad martyriū sociavit. Postea cū papa cūa/ co egressi de vrbe. Ne xpiana religio nimis augeret maxim' et affrican' gentes iulio cognato corz principi humerū scripserūt. vt cū coloniā applicaret illā multi tudinē trucidaret. Ursula igit apud coloniā germanie vrbe cū vndecim virginū milib' ab hūis sub attila rege militibz: gloriosissimo martyrio coronat. 12. kal. nouēbris migravit ad supos. Quoz corpa ibidē a xpianis sepulta: mario i pēio semp habita sunt. Cū aut vsula ob sagittā in eā directā martyriū passa fuit: Cordula timore humani deuicta nocte in nauī pmanit. Sequenti die a deo confortata se manifestans occi sa est. Et si dubiū erat de tpe passionis: de martyrio tñ carū ecclia non dubitat.

Septrē dormientiū corpa qui sub decio imperatore inclusi in spelunca martyrio coronati sunt. suscitati sunt a deo hoc tpe: ad cōfutandū errorē exortū apud quosdā: negantiū resurrectionē attestātes: in pace dormierunt.

Merlinus

Merlinū anglū vatem insignē ex regis filia monachā: et incubo demone natū vt nōnullis placet bis tpibz fuit et claruit. bu' mater demacē regis filia: que inter quasdā monachas sancti petri enutrita virū nūqz cognouisse cōfēstata est. Sed aliqñ dixit: visum ei fuit quendā pulcherrime speciei virum eam fuisse am/ plexatā. Indeqz euāescēte grauidā se cognouisse: et illū tandē peperisse. Et po stea in virū magnū euasisse. Hui' aut merlini instinctu vortiger' britonū rex ipse fidē in immensū auxit. Cui successit frater ei' qui magni artium pater fuit. Ipse aut merlin' multa obscura reuelauit et futura pdixit. aperuit enim sub fundamen to vbi turris edificari nō potuit lacus esse. Sub lacu duos latere dracones: quoz ruri vnus rubens populū britonū. alter albus gentē saxoniū designaret. et quis cōfictu suo adinuicē pualeret. Arthurū vō quē apzūm cornubie vocat: pdixit qz ecclie dei succurrēt qz gal licanas puincias possideret: qz romano exercitū terribilē se exhiberet et qz exmū dubiū haberet.

Ursula

Berta etas mūdi

Buda vrbs hungarie clarissima regum sedes: in litore danubij sita: hungaria enim vltra ⁊ citra danubij latissimas terras occupat: quod citra danubij est: olim pannonia fuit. que ab oriente mesiam ab occidente noricum habuit. septentrionē ei danubius. austrum illirici montes excepere: que transdanubij hungaria iacet: pars scythie prius erat: duasq; gentes habuit gepidas qui contermini germanis fuerunt ⁊ dacos. nō qui nunc daci vocant: quoz rex ad oceanū germanicū: inter suetiam ⁊ saxoniam latissimio regio: sed palustris portus. nam hij dani melius appellant: sed qui ea loca tenuerunt: que nunc transiluaniam occupant vicina walachis in corone specie montibus cineta. In hac parte vngarie que gepidarū fuit adhuc territorij est quod sepulsi appellat: pro gepudio. Hungaria aut terra ferax: vbi aque riuus habet in quo mersa ferri materia: in cuprū vertit. gleba illic frumenti fructifera. auri ⁊ argenti diuites venae: ac salubris: terra opimis cōparanda. nisi sua se vbertate corrumpere. Cum vero huius in scythia multiplicati essent: in vñū congregati: cōstituentes capitaneos: occidentales regiones ingressi: bellos ⁊ cumanos albos: inde ruthenos: terrāq; migroz cumanoz. ⁊ vsq; ad tisicā flumen teysch puenere. Attrin⁹ longobardus qui pannoniā gubernabat: primo eos repulit. Tandē pacifica possessione pānonice regionis potiti sunt. Anno dñi quadziesimoprimo Attila qui hungarico idcomate ethele dictus est. ⁊ buda fratre eius supuenerat⁹. Attilā in regia dignitate exulcrunt. Is in ciuitate scyambria sedem elegit. Et ex innata ambitione ceteras regiones molestare instituit: bledā fratrē suum regiminis participem fecit. Et in subiectas nationes principē cōstituit. Interea rex hunoz dum regnū intra pannonias cū fratre bleda vel bu

da gereret. macedoniā missā ⁊ achaiā vtrascq; tracias: ināmissima rabie deuastaret. Inde cū sycambrie de-
 moraret. buda frater ei⁹ terminos sui regiminis trāse gisse ac regnū in eius absentia opatasse accusat⁹ est.
 Cūq; sycambriā in recessu suo urbem arbile vocari pcepit. Buda vō illā a suo noīe budawara appellauit.
 Quāobrem bledā germanū suū regniq; confortē ppris manibus pemit. Ac in danubiū precipitari fecit.
 Inde nouo edicto urbem arbile vocari iussit. Huius id nō obseruātes illā budawara vocauerūt. Hungari
 q; vsq; in hūc diem obuda vocant. Theutoni edictū regis magis formidātes: ciuitatē ob metū etselpurg
 id est urbem arbile vocauerunt. In sycambria deinde arbila quinq; annis quieuit. Speculatores ad va-
 rias regiones ordinās. Post prospera deinde ipa buda primaria hungarie condita: que ex parte montuo-
 sa est: si vrbis sitū inspicias. Cuius loci cōditio ea est: vt nec quicq; munitus: nec certe amicus in tota
 ferme hungaria mueniri possit. In ea nōnulla erant religiosorū monasteria celeberrima. alijsq; publicis
 priuatisq; edificijs ornatissimis p̄ ceteris in ea regione vrbib⁹ euasit clarissima. Ideo regia dignitate insi-
 gnita. ⁊ basilicas mem⁹ ⁊ arce pulcherri ma: quā arcem pcedarā (sicut ⁊ alias arces in tota hungaria: p̄
 capue miscegradū castrū nobile vbi corona regia obseruat exornauit) ita p̄ arbas de coruinis rex hūga-
 ric nro deore ornauit. Cūctis nūc antiq; monumētis pferendū in qua muri crassissimi: ⁊ aule celeberrī
 me esse referunt. hanc p̄terfluit hister germanicus flumius: qui deinde septē bothis pontum influit. Septi-
 miū nī pigrū ad palustri specē nō habet: qd̄ anni cōparet. Priora quatuor: ita magna sunt: vt p̄ lōgindū
 nem. xl. miliū passuū nō misceant equorū: dulcesq; haustu incorrupto detineant sapore.

Berta etas mundi

Argentina ciuitas vetustissima ac pmagnifica argētūaria dicta apud beluctios ppe rhenū sita. Cum treueris metropolis belge pūcie tpiibus abzabe cōstrui cepta sit. inde potētati aucta. hec vrbis pti mo sub domino treuerēsi fuit. quā postmodū iulius cesar cū vniuersas pūcias beluctioz t beduoz. tra recto rheno flumio subiecit. Cui p̄sule t questorē cedit: qui in ea vrbe camerā romanoz p tributis soluen) dis p̄fecerūt. Inde nomē argentine assumpsit. qui vsq; ad imperij inclinacionē ibidē p̄stiterūt. Athila postea egressus de sicambria primo illicos inuasisse dicit. deinde omni pene germania puagata. ac cunctis ciuitatib; t castris que occurrerant subuersis. Intrauit tandē in regnū cōstātie. cui sigismūdu rex eiusdē terre princeps circa basileā cū exercitu magno occurrit. quē attila cū oī expeditione cōmito t fugato suo do minio subiugauit. A loco illo egressus athila iuxta rhenū argentinā ciuitatē munitissimā (quā romanoz nullus cesar penit) expugnare potuit) obsedit expugnauitq; diruēdo murū ei) in diuersis locis vt cunctis aduenientib; sine difficultate via libera t patens introitus p̄beret. edicēs firmissime ne ipsius mur) rege ipso viuere repararet: vt eadem ciuitas nō argentina sed ppter viarū pluralitatē: quas in muro ei) fecerat Straspurg vocaret deinde ammotō exercitu de argētia luxoniū: bizantiū: chalon: masticon: lingonē: burgundia t ludunū ciuitates munitas destrui fecit. Post aliqua tpa cū reges francoz apud beluctios domi niū potiti sunt. in ea vrbe conciliū habuerūt. qui deinde duces in ea p̄stiterūt. Pater q̄s sancte otilie ne dum vrbis: sed t pūcie ducati habuit. qui hohenburg t alia cōstruxit. post cū albert) filius t succeden tes gubernarūt. Tandē p romanos impatores in libertatē ac ius imperij cessit. A diuo vero materno q) a sancto petro aplo ad rhenanas ciuitates cū euchar) t valerio missus fuit. fidē orthodoxam accepit: qui apud cos post obitū baculo petri reuixit. ac ecclesiā ad sanctū petrum antiquū: appellatā extruxit. Habet hec vrbis preter amenitatē t ciuitū vrbānitatē. templū pmagnificū. t turrim pulcherrimā singulari p̄stan tio cōstructā. Nobilitatē q̄s p vicina oppida: perq; finitimas vrbes dispersam cū summa cōcordia. ea ciui tas collegit. qui dignissimis priuilegijs liberū magistratū ac rempublicā cū ciuib; p viciissitudinē guber nant. Episcopatū quoq; nobilem habet cui t principes p̄suerūt. Abiuit aut̄ preter rhenū hec vrbis insi gnis duobus flumijs nauigabilibus quos rhenus exipit.

De obitu Atibile regis hunozum.

Profectum italia atibila vt pmissum est: auxilio leonis pape. ⁊ iam in notico superiori que nunc pars austria: pars baioaria dicit: statua ducentē atibila honozia valentiniani impatoris soroz p eunuchū pellexit: vt sele cupiēssimā in vxore pabus minsq; a fratre extorqueret. Id aut magna verborz instantia atibila intentaui: impetraturū se nouit: ⁊ tamen homo luxu perditissimus cōtinere nequiuit: quin multis quas haberet ⁊ secum in exercitu traheret vxorz: alia (cui ildiconi erat nomen) adderet. Cuius nuptiarū beneficio: mors eum oportuna e medio sustulit. Nāq; post cōiūtiū pfusi? hilarisq; celebrant: resupin? alto in sopore cū demersus esset: sanguis e naribus pfluens vitalibus opletis meant? eum necauit. Quod quidē illa nocte scribit multi cognouisse p somniū apud constantinopolim marcanū: cui visum sit videre atibile arā (quo armoz gese re hui in primis vterent) fractū esse. Et intra id tempus germania omnem: daciaq; sarmacia ⁊ ceteras puincias ad danubiū rhenumq; sitas perdidit romana res publica. His pania quoq; vltior aquitania ⁊ vasconia atq; illa eduentim vefunciouūq; gallic pars: quam burgundiones anno vrbis capte secundo ceperunt: sunt amisse. pariter factum est annis sequentibus de senonensi parisiq; francis supiecta. quozum omniū puinciarū nulla postmodum p romanorū imperio est recepta.

Euthices hereticus

Euthices heresiarcha constantinopolitanus abbas: p hoc tempus suū dogmatizat errore. ⁊ ne sentire euz nestozio videret diuinā cū humana natura: in idem cōpositū recidisse affirmabat vnūq; factū: nec vllō modo inter se distingui debere. hāc heresim euz flauianus cōstantinopolitan? eps damnasset. Theo dosio annuente synodus ephesina indicat. In qua dioscoro alexandro epo pside. euthices ipse iam damnat? exilio relegatur. Thumothetus quoq; hereticis infamens multos errores disseminauit. Is concilio calcedonensi: perpetuo exilio damnatus est.

Anno mundi. 5670.

Anno christi. 471.

Simplicius papa patria tibur? p?e castino post bilaru. impante leone secu do: z senone fuit. hic vir scissim? ac rectissim? Instituit vt null? inuitus in epm penit? pmoueret. z ne clerici vllas possessione bnificij a laico recogno feceret: qd postea a gregorio z alijs pontificib? confirmati est. Romana aut sede esse prima oim ecclesiaru declarat. Vrbe p?erea p?byteris in quinq; regiones di uisit. prima erat petri: secunda pauli: tertia laurentij: quarta iohannis lateranen sis: quinta sancte marie maioris. Hic optim? p?nter has basilicas dedicat. z primo basilica stephani. p?bomartyris in celio mote. basilica andree apli no longe a templo sancte marie maioris z alias. At cu ecclesia romana no instituit solu. veru etia totis aurisset. creassetq; ex ordine p?byteros diaconos z epos morit? z sepelit? in petri basilica sexto nos marci. Sedit aut annos qndecim: mensum vnu: dies septē. Uacat tum sedes dies sex z viginti.

Felix et? nominis terti? patria roman? p?e felice p?bytero ex regione fascio le: vir diuini intent? qui cu intellexerat petru eunici anu: que ob heresis in exilio pulsus. instigate achatio constantinopolitano cpo tuc demu ab eode reuocati esse. vñ coactio congregato sanct? p?nter fraude subesse verit? ex aucte sedis aplice palio bene sententiū approbata. petru z achatiū dānat. In eode palio constituit vt accusat? apud iudice: semp ppter respōsionē darent inducē Instituit p?erea vt eccle ab epis psecrarent. Idē qz felix basilica sancti agapi ti edificauit no longe a basilica sancti laurentij martyris. Et cu ex institutione sa croz ordinu quos i vrbe roma mēse decēbri his habuit p?bros octo z viginti diaconos qnq; epos triginta creasset. morit? z sepelit? in pauli basilica. Sedit annis octo: mēses vndeici: dies decē z septē. Uacat tuz sedes dies qnq;.

Amereus eps

Marcus doctrina magno habet inf?cio q inter ce tera sue virtutis monimēta: prim? (vt autū supplica tiones qz greci letamas vocāt instituit ob frequētes terremor? qui tū maxime gallias vexabāt. ac ppter bestiaru quasda incursionē. q tuz pplm suū pluri mu cōtriuērāt. Et hec qdē letame minores dicunt? ad maior diām qz magn? gregor? in sancti marci festo instituit.

Remigius eps

Remigiu etia remēse Reys viru scissimū ac doctissimū hui? tpb? fuit? se fur q dicat. q clodoueus (vt bulozie referit) frācor regē cū innumerabilib? frā cis baptizauerit. qui pter scitātē maximā cū i diuis scripturis pclarissim? habet. cōmētarios puitiles in nouo z veteri edidit testamento. Septuaginta z eo ampl? cū in epātū expleisset annos. Inter cetera sue scitatis miracula facta: puellā a morte corpis susci tasse legi. Obijt aut anno dñi. 468. kal. octobris.

Gelasius papa natione apther p?e valerio: vir san ctus q vt ad pontificatu assuprus fuit. manicheos in vrbe dēphēsos eri lio dānat. eozq; libros apud basilica diue marie publice cōburit. deinde dil gēs q dei sunt multa constituit: q ad ecclesiasticū cultū ptinebāt. z primo vt null? bigam? ad sacros ordines (nisi de licētia sedis aplice) pmouēt. Statuit itē vt null? mēbro muntlar? ordinaret p?byter. hymnos qz milos ad imitationē am brosiū cōposuit. Et libros quinq; s eutice z nestorū edidit: z duos s arrimū Basilicas deinde plurimas i vrbe dedicauit. offēditq; q libri inter apocripfos foret deputadi. Demu cū p?bros duos z triginta: diaconos duos: epos septes z sexagita creasset: morit? ac sepelit? i basilica petri apli. xj. kal. decēbris. Se dit annis quoz: mēses octo: dieb? decē z septē. Uacat tū sedes dies septē.

Anastasius papa et? nois scidius: patria roman? p?e fortunato anastasio impante fuit. Hic cū pmi bon? z catholicus habere ab achatio seduct? dñs cū reuocare clanculū tentat: deru a se grauitē alie naut qui se a cōione pontificis tuz maxime subtraxit: q etia sine catholicoz cōsensu plotino thessalonicesi diacono cōicasset: qui tuz achacij errozē imitabat. Hāc obzē ferunt diuino nutu boiem subito morbo cori reptū interfisse. Sui qui dicūt cū in latrinā effudisse intestina dñs necessitati nature obtēperaret. Excoica uit (vt qdā scriptores referunt) anastasiū impatozē q achacio faueret. hec de anastasio sufficiūt. qui ex sa cris ordinibus semel decēbri mēse habitis p?byteris duodecim: epos sedecim creauit. Sepult? est aut i basilica petri. xij. kal. decēbris. Sedit annū vnu: mēses. x. dies. xxiij. Uacat tū sedes dies quatuor.

Linea summor pontificum

Simplicius

Felix

Helasius

Anastasijs

Zeno facit impator cū leo pīm^o valitudinē corrept^o: leonē secūdum ex mariagene forore sua nepotē zzenonis isaurici filius et^o imperij designauit successore. q̄ nō ita multo post graui morbo oppressus cū fines vite sibi adesse cernebat patri zzenoni imperiū reliq̄t. vel vt alij scribit mortuo leone zeno cōtinuo augustale nact^o est dignitatē. leone autē de quo p̄missum est quē pater leo in regni afcuerat p̄tatem. aditer sua zzenonis imperiū formidās occulte clerici fecit. et rigetē vehemētē zzenone vt filiū. p̄deret: p̄ eo aliū forma silem obtulit. qui leo deinceps i clericali ad iustitiam vsq̄ t̄p̄a vixit. Ipso q̄s anno augustulus apud italiā aduersus nepotē cū exercitu venies cōfuga to. imperij regimē inuasit annali deinceps circulo enoluto cū rege vandolozū gensericō sedus mūti est ab hōesece patricio. hec dum apud romanos gerunt adouacer cū fortissima multitudine ab extremis p̄anone fimb^o italiā p̄perare cōtendit. inde aliquāns annis italie t̄ vrbis vsus est p̄tate. vñ augustulus in opinabili metu perit^o: sp̄ote miserabilis purpurā abijciēs cū vix. xj. mēsis^o repub. obtinuerit. Ita romanorū apud romā imperiū cū hoc augustulo perit Anno ab vrbis cōditione. dñs. cc. xxi. ab incarnatione vō dñi anno quadringentesimo septuagesimoq̄nto. Zeno autē augustus cū p̄ annos. xvij. reipubli ce p̄fuisse apud vrbē cōstantinopolim vite terminū accepit.

Anastasi^o post zzenonis excessus anno ab incarnatione dñi. ccccxxij. purpurā induit. hic romani decus imperij. eunuchiane hereseos illuue macula uit. hic dodoueo francorū regi eo q̄ ciuitates quasdā a visigothis q̄ arrianas heresim tenebāt abstulisset p̄ciosas transmisit tunica cūq̄ patriciū creauit: sed postmodū p̄ achaciū cōstantinopolitanū ep̄m corrupe^o facit^o est heretic^o. Anastasi^o sius itaq̄ dux in heresi q̄ elapsus fuerat p̄seueraret. dualq̄ i xpo naturas: cētatis videt^o t̄ humanitatis eunuchiū heresiarchā sequēs denegaret. hōmifida papa a simacho successerat. direxerat enodiū nicēnsem ep̄m. Aliosq̄ cū eo cōstantinopolim legatos cū catholice fidei inscripto q̄ten^o anastasiū ad ecclē reducerēt gremiū. Is nō solū salubria corū monita sp̄euit: s̄ insup etiā a suis aspectib^o nō sine cōtumelia expulsi diceb^o. Nos t̄ pontifici t̄ alijs iubere volumus: nō aut iuberi: nauicq̄ fragili impositos mādāt ne vsp̄ia p̄ totā greciā ad aliquā ciuitatē accederēt. quā et impiam temeritatē diuina continuo vltio subsecuta est. Itā cū iam septimū t̄ vigesimū imperij annum ageret: icu fulminis percussus interiit.

Dec dum apud romanos gerunt: ostēdit sese a vetusto cladus imperij fomite: nouus turbo quē roma ni cōcines illi^o emuli suscitauit. Si q̄dē heruli t̄ turingi odoacre viro acris ingenij dūce sibi cōstituto ab inferiorib^o danubij hostijs sunt p̄fecti. fuerūt autē hi beruli t̄ turingi exercit^o arbile reliq̄. q̄ hernaco t̄ durith arbile filijs a scipis alijsq̄ pp̄lis p̄lio supatis: apud danubij hostia cōfēderūt. Ip̄i itaq̄ italiā in gressi: aquileia ad sinistralē relicta: in transiūsinos viciēnosq̄ t̄ inde i burzianos iter flexerūt. Itē augustul^o impator de odoacri aduentu cernor fac^o imisit orozetes genitorē suū quē milicie magistrū declarauerat quē postea auxilia deseruerūt: iō in vrbē t̄cūm se recepit. Insecut^o illū odoacer vrbē corōna cinctā vallat^o: recepitq̄ diu t̄ p̄tinaciter oppugnātā. Inde cedēs ciuiū romanorūq̄ legionū facta t̄ nedus directa vrbis t̄cūm. s̄ t̄ cū agro igni ferroq̄ vastata. Orestēs autē captū placēciq̄ p̄ductū odoacer ip̄se inspectatē exercitū gladio suffossus interfecit. q̄b^o territi crudelitatis ceteri italie ppli cētans cōditionē facere p̄ceperūt. Odoacer annis. xxiij. italie impauerat t̄ ciuitates p̄ libidine gubernabat. Zeno autē cōstantinopoli imperās theodorico p̄sūatē: vt in italiā trāfīret: ab iniustis occupatorib^o ciuitates sibi vēdicaret. iō ex tracia mouēs gothos t̄ syrimū t̄ illiriciū italiā petijt. odoacri duces sibi obuiā fuere nō p̄ail ab agleia sup fontū annem vt ctores vrbis. Itādē i vrbē raūena odoacri obsederūt ad extremū patriciō res cōposita fuit. vt sil^o locij dñat^o t̄cōis eēt. porz hec regni foeratas nō diu p̄māsit. cū occultas inter se suspiciōes haberēt. puenies theodorico odoacer Theodonio^o rex rex

Odoacer ex anleia p̄cubina fili^o sextodecimo impij zzenonis anno italie totū dñio potē^o est. t̄ sol^o cū gothis p̄ italiā dñat^o. fuit et^o dñatio nō admodū dura: t̄ si p̄ agro vt nup odoacer diuisit t̄ p̄ suis retinuit. Ceteri ciuitates p̄ seipsas ac p̄ ciues suos gubernari p̄misit. Ip̄se vō sedē regni raūenae p̄stituit: ibiq̄ inhabitauit septē t̄ triginta annis theodorico^o i italia regnauit. vir oim barbarorū mitissim^o: q̄ t̄ si raūenā sedē regni scasset. in vrbē romā q̄d fieri potuit exornauit. Nam t̄ sepulchz octauij isaurauit: t̄ spectacula de moze exhibuit: t̄ edificia ac basilicas plerāq̄ restituit: nibilq̄ omisit q̄d ad optimū principē p̄tineret. Et forore hōmizicū stabilit. t̄ clodouei frācie regi filiā andessēdā i vrozē duxit. Et forore hōmizicū vandaloq̄: t̄ filiaz suaz alterā alarico visigothorū. alterā gundibato i marimonio collocauit. indeq̄ paulo p̄ dodoueo frācorū regi focero suo bellū iulit eo q̄ alarici visigothorū regē gener suū interfecisset: t̄ vascōmā p̄re regni sui occupasset. Ideo cū magno exercitu alpes trāf̄gressus in vltiorē galliā s̄ frācos trāf̄iuit. ac gallis iegeri p̄lio supat^o. vagno suo adiūxit. t̄ dalmaciā q̄s sibi subditā fecit. itaq̄ multa gessit dū rex fuit t̄ nomē ei^o admodū celebre t̄ glorioz fuit nisi q̄ extremo t̄pe crudelitatis ifamia s̄bit. obsumachū t̄ boe nū fenato. ro. ab eo necatos: mīdēni vrbē i alpib^o muro dixit. Itādē apoplexie morbo corrept^o statū expirauit

Linea Imperatorum

Zeno

Anastasi

Michaelis archangeli reuelatione gelasio li pmissio pontificatus apud apuliam i Michaelis reuelatio
morte gargano tercio kal. octobris facta fuisse tradit. vbi et postea templus
miris edificijs extructus fuit: eoq; loci ob deuotione: tanta pplor frequetia singu
lis annis conuenire dicunt vt no solum xpiani sed et infideles quoq; ad patroa/
niu sancti angeli implorandū frequentent.

Apphianus papienfis eps: vir diuina humanaq; sapientia prudensissim⁹: his
habitus est: cui⁹ auctoritate et sanctitate. italia a barbaris verata liberata est.

Sunt q; scribat germani alafiodorensem et lupū trebarensē. epōs his tps
fuisse. q; cum multū iuere xpianā fidē: gētiliū ac pelagianoz opa plurimū
labefactatā. Benofeuā vgo q; germāo pite deo vgitate deuout apd parisi claret

Doctus

Bonatus amicus manili⁹ fuerin⁹ xpianissim⁹ vir et
psulari dignitate insignit⁹: poetas ac pbs cele
bertin⁹. simachiq; gener. his q; tps rome clarissim⁹ fuit. hūc ideo maniliū vo
cant. eo q; a manilio torquato origine duxisse tradat q; cū vere catholici esset nec
arrianis etiā ppepe rogat⁹ obtinere vellent: et ipse a theoderico rege sub velamen
to affectate libertatis post socerū suū tēimē exulare iubet. vbi postmodū instigā
tib⁹ hereticis ppetuo carceri dānat. In qua qdē calamitate cōstituit⁹: ad recrean
dum aīn suū. cū in mathematicis doctissim⁹ esset. chiterini e neruo prim⁹ exco
tauit et excedit. qd quidē modernis tps⁹ musicis celebē instrumentū habet. Ibi
dem q; cōstituit⁹ ad multoz vilitatē pclarissimā edidit opuscula. de cōsolatione
phsica. de trinitate. et de vinitate xpi. de topicis etiā. Pleraq; etiā ex aristotele trāstulit. hūc deniq; vir opti
mū et sanctū theoderic⁹ rex cui in sniam suā oīno flecti nō posset. arrianoz rabie cōctat⁹. post longā carcer
is squalore impante iustino seniore augusto anno. f. dñi nri. 520. apud papiam p catholica fide occidi iuss
sit. cui⁹ corp⁹ ibidē in diui augustini tēplo adhuc habet cōditū. Et sunt qui dicunt euz i cathalago sancto
rum ob eam rem fuisse relatum: et sanctum scuerinum vocatum.

Symachus patric⁹ ac senator roman⁹ orator ac pbs insignissim⁹ his tps⁹ cū
rome clarissim⁹ haberet: a theoderico rege ob suspitionē affectate liberta
tis apud papiam exilio dānat. et in carcere p aliq; tēpus trudit. deinde ab exilio
reuocat⁹: diuis supplicij tandem interfect⁹ est. hic nāq; romanā tempub. sua sapi
entia suisq; scriptis plurimū illustrasse dicat⁹: eo q; libzū eplāzū elegāntissimū scri
psit. in quo hec snia. Semp natura equalib⁹ gaudet.

Elger⁹ natione apber rupēsis eps et pclarissim⁹ doctor: his tps⁹ floruit.
q; in fardimā cū alijs catholicis affrice a trasimūdo vādaloz rege ob catho
lice fidei defensionē exulatū multus est. nil ptermisit qd ad verā xpi fidē pneret:
docēdo pdicādo monēdo. Edidit et libzoz de trinitate. de libero arbitrio. de regu
lis fidei. Scripsit et p palagianā heresim. oīones q; habuit ad ppos eluātes
qd et graues. et pferim de iustitate dñi rē. Scripsit de pūetia pūgatorz euāda
ad theodor⁹ senatorē libz. viii. ad. pbā de vīrginitate seruāda et plura alia.

Bennadius

Ennad⁹ eps vir greca latinag; lingua erudit⁹: li
brus de dogmatib⁹ xpianis coposuit. et ibidē qd
cuq; ad salutē necessariū cēt declarauit. doctrina q; ac
mozib⁹ ecclie catholice multū pfuit. et diuū hieronimū
imitat⁹ libz de viris illustrib⁹ edidit. Victorin⁹ aut
natione agtan⁹ arithmetice insignis rōne palse ad cur
sus lune rē redegit. eusebiū et theophilū ea i re supans
et doctissim⁹ qui et monachoz regulas composuit:
et sancti feuerini abbatib⁹ elegantī stilo vitam edidit.

Eustasius aut apud gallos eps multa tum scriptis copiose et ornate. pcepit
opus eius laudat⁹ contra arrianos scriptum.

Symachus

Fulgentius

Rauennā: tñ vrb̄s vetusta. auxit tamē eam ostrogōtha gens. fuit aut̄ olim oppidū sabinorū: cūq; aurea dic̄t quadrato lapide speciosam. Cū aut̄ theodor̄c rex gōthorū ex thracia veniens cum cōiugib⁹ ⁊ liberis. cūq; oib⁹ rebus suis gōthos mouens: tandē in vrbe rauennā odoacrū obsederunt. hec obsidio longi⁹ remorata est gōthos q̄ ipsi ab inicio existimaret. Itaq; accidit nō loci: qđ neq; a mari facilliter obli⁹ deri rauēna pōt: cū sit in ipso litore cōstituta: neq; a mediterranea regione: cū fossam habeat ex pado tert uatā. ac stagnis quib⁹sdā ⁊ paludib⁹ coartē. Itaq; gōthi mēnio ferme toto circa illā cōmorati. post pā mone facta Theodor̄c⁹ ⁊ gōthi rauennā intrarūt. Inde auxit ipsam ostrogōtha gens cū rex theodor̄c⁹ ricus italie ois: dalmacie: hungarie: germanie: ⁊ partis nō parue galliarū dñs. annis duo de quadraginta eandē incoluit ciuitatē. ⁊ qđ costat sup̄bas in ea edes basilicasq; construxit. Vñf⁹ eius regis monumētum ab amalafūtha filia posuit extra rauēne mētia. in quo sancte marie monasteriū est edificatū in rotundo ea rōne appellatū: qđ altare mar̄ ecclie chorūq; viginti capax monozati. vt est mortis i stallō p̄sal lenitū: vnico atq; integro rotundo lapide contegunt. Valentinianus etiā impator euz triginta annis q̄ bus impauerat. In ea plurimū vite egit mētia ampliāuit. ⁊ ei⁹ cpo duodecim ciuitatū subiecit ep̄os. vidēz ariminū: cesēne: forlūgiū: fori p̄piliū: fauēcie: fori corneliū que ymola dic̄t: b̄ricij: bononie: mutine: re gij: parme ⁊ placentie: q̄ ciuitates postea sub exbarcatu fuere. ⁊ ei⁹ ep̄m iohannē tunc appellatū pallio ex candida lana vii voluit: quo tunc solus vr̄bas impator. vnde postea cū romanis p̄fiscib⁹ rauēnates cō tendere p̄sumperunt. fuit q̄s olim exarchorū romanorū sedes: nunc aut̄ senarū veneto sub dita. Populo q̄s nunc rauēna est infrequens: que viros olim habuit: tum etiā doctos appollinare: vitalem: ⁊ eius filios geruasiū ⁊ p̄orthasium. Gr̄mūq; medicum oēs martyrio coronatos. Iohannē nominis ordi ne decimusēptimū pontificē romanū. Petrum rauēnatem fori corneliū ep̄m. qui multas sacri eloquiū scri pturas eloquentissime dilucidauit. Et cassiodor⁹ vr̄bis rome senator: regūq; ostrogōthorū epl̄are scripto rē ⁊ post monachū. Genuitq; sup̄iori seculo rauēna Guilielmū p̄fiscū: quē per⁹ paul⁹ ⁊ vergeri⁹ notissimū amicissimūq; sibi boiem magnis effert laudib⁹. Genuit ⁊ eodē tpe iohānē gr̄maticū: rhetorēq; doctissi mū: quē solū dice⁹ fuit Leonard⁹ aretin⁹ oī in re: s̄ potissime in hac vna grauisim⁹ locupletissimūq; testis fuisse primū. a quo eloquentie studia tātope nūc florentia. lōgo postliminio in italiā fuerunt reducta.

Rauenna

¶ Anno mundi. 5693.

¶ Anno xpi. 494.

Simmachus papa natione sardus: patre fortunato: mortuo anastasio pō-
nifer creat: nō sine magna discordia. Mā dum pars cleri simmachū apud
basilicā cōstantiniani pontificē decernit: pars altera apud basilicā marie in via
nova laurentiū in locū demortui anastasi subrogauit. Sedino ingens ī sena-
tu pōpulo romano biffana diuisio orta est. vñ oīm pñsens: cōciliū rauēne īnu-
diat. discessitq; re pñte theodorico. simmach⁹ tandē in pñficatū cōfirmat. q
certe magna demētia vsus. laurentiū cōpētozē nūterinis epīm dedit. Simma-
chus vñ manicheos tuz ab vrbe expulit. eozq; libz ante fores cōstantiniani-
ne basilicē cōcremauit. basilicas vñ multas aut ornauit: aut a fundamētis cre-
xit. paupib⁹ q̄s ad basilicas petri ⁊ pauli habitacula extruxit: curauitq; ne qd
eis decisset: qd ad victū pñneret. amatoz em̄ pauper fuit. Redemit ⁊ captiuos
in diuersis pñcijs multa pecunia. Cōstruit itē vt die dñico vel natalicjs mar-
tyrū caneret hymn⁹. Gloria in excelsis deo. Nil postremo omisit qd ad opōre
tis dei gloriā pñneret. Creans deniq; duobus ⁊. lxxx. pñbz: diaconis. xvi.
epīs. cxxvij. habit⁹ de more sacris ordimb⁹ mozies ad basilicā petri sepelit. .i.4.
kal. augusti. sedit autē annis. xv. men. vi. dieb⁹. xxiij. vacat tū sedes dies. viij.

Scūma quintū fuit inter simmachū ⁊ laurentiū vt pñmissus est. vñ anno q̄
sto post clerici quidā seditionib⁹ gaudētes. aduuantib⁹ festo ⁊ pro bmo fe-
natorij ordiuis viris: laurentiū reuocant. quia ex re indignat⁹ rex petriū altini
epīm romā mittit: qui pulso vtyoq; sedem teneret. Vex simmach⁹ habita centū
⁊. xx. epōz synodo: ⁊ obiecta cōstanti aīo diluit: ⁊ oīm sententijs obstituit: vt
laurenti⁹ ⁊ petrus maior: oīm capita relegarent. Orta autē ob hanc rem tanta
seditio rome est: vt multi tū ex clero: tū ex populo passim cederent: nec fa-
stus virginib⁹ parcerent. Opprimunt eo multū gordian⁹ pñbyter vt opti-
mus ad vincula saneti petri. nec finis tante cedis facta fuisset. in faustis cōsul
clericus miserat⁹: cōtra pñbū tantī mali auctozē arma sumpsisset.

Hormisda papa natione campan⁹: patria frusinoni⁹: patre iusto: hic pon-
tificatus inito bozante theodorico pñciale synodū in vrbe habuit: o m-
niūq; pñsens eubricanos tam antea improbatos damnauit. In ea q̄s synodo
multa cōstituit: ⁊ primo vt nullus solēnter penitens decetero ad sacros ordi-
nes pmoueret. Voluit itē xpianoz nuptias nō occulte sed publice fieri debe-
re. Vtuit pñerea sacerdotib⁹ ⁊ alijs: ne altaria in ecclesijs cōsecratis erigerent
sine pñali epī licentia. hic grecos reconciliauit: cleriq; cōposuit. francoz rex ei
dona pñcia obtulit: delata ⁊ dona tū aurea ⁊ argentea: delataq; euāgelia cū
tabulis aureis gemis distinctis a iustino impatore vñgracia. Ornauit ⁊ tē-
plū beati petri theodorici rex trabe argentea mille ⁊. xl. librarū. Cētrauit ⁊
hormisda munerib⁹ cū his principib⁹. Locauit em̄ ante altare cōstantiniane ba-
silicē coronā argenteā librar. xx. cantharos argenteos sex. His demū ex sentē-
tia pactis cū ordimb⁹ ex more. moris ac sepelit in basilica petri. viij. id⁹ au-
gusti. Sedit annis nouē. dieb⁹. xviij. Vacat tū sedes dies sex.

Iohannes eius nois prim⁹ papa: natione thufcus: patre cōstantio orzbo-
dore fidei diligentissim⁹ obseruator. vt tandē hereticoz nomē extingue-
rēt arrianos expulit: eozq; ecclias catholicas assignauit: quā quidē rem theo-
doricus egreferēs. iohannē pontificē theodor⁹ duosq; agapitos oratores ad
iustiniū mittit: qui eū adhortarent vt arrianos resisteret: sin secus oēs ecclias
catholicas demoliturus. pbenigne accepti legati. primo cū flectere iustiniū nō
posset: ad lachrymas versū pēctēs vt perirent italie sūueniret. eo pñ hoiem
pepulē vt arrianos suis legib⁹ viuē sūneret. iohānes rauēnā ad theodericū re-
dies in carcerē pñre conijcit. ac par abuit qñ eū stari ocaderet: adeo in boies
exarserat ⁊ fide ⁊ morib⁹ cū iustino sententiē. Perijt tñ scīssim⁹ hō ī carcere pe-
dor: sūtu ⁊ media. pñ tñ tria resilitu amitteria neret ⁊ achille: felicius ⁊ adan-
cū: pñalle. serit corp⁹ ei⁹ ex rauēnā ad vrbe delatū: sepultūq; in basilica pe-
tri. viij. kal. iunij. Sedit annis duob⁹. men. viij. Vacat tū sedes dies. 38.

¶ Anno mundi. 5713.

¶ Anno xpi. 514.

Felix ei⁹ nois quart⁹ papa: natione sami⁹: patre castorio. Post iohannis
pontificē feliciem dormit ionē: rei diuine curam gerens patriarchā cōstan-
tinopolitaniū declināte a fide anathemate notauit. vir q̄s optim⁹ multa in vr-
be extruxit edificia. ⁊ maxime cosine ⁊ damiani templū: qd adhuc extat. basilicā q̄s sancti saturnini via sa-
laria incendio consumpta. hic inter cetera sue sanctitatis opa iuxta doctrinā beati iacobi apli. mādauit in
firmos ante obitū mungi. Vñq; habitis de more sacris ordimb⁹. vbi pñbyteros quicq; ⁊ quiquagita cre-
asser. diaconos quatuor. epōs nouē ⁊ viginti. moris ac in basilica petri sepelit⁹ quarto idus octobris. an-
nus quatuor sedit: mensibus duobus. diebus tredecim. Vacat tū sedes dies tres.

Linea summorū
pontificum
Simmachus

Hormisda

Iohannes

Felix

Conclū aurelianense

tāq; z cladib' aprā quā quocūq; ibat secū deferri faciebat: z gladiū habuisse z portasse dicit. cū quo qdrin gētos z seraginta viros vno plio eū interfecisse phibet. hūc vix xpianissimū fuisse ferit: z fidē catholicas ampliasse. ac qd plura regna sibi vēdicauerit. Quāobres z rotūda mētas apud cornubiā ciuitate instituit. Tandē in pēlio cum multis hostiū strages cecidit: z ipse vulnerat' in insulā cecit. inde sublanis nūsq; cōparuit. quē z nunc vsq; butones eripere dicunt.

Cassiodorus

Cassiodorus monach' rauenēsis vir quidē doctissim' bis tpib' ob clarissimā ei' doctrinā magno fuit in pēio. qui cū primū cōsul esset z senator. diuino tact' spū res mūdanas spreuit: z monasticā vitā cōplexus est: sed ante monachū theodorici regis italīe cācellari'. z ex pte ei' multas eplās edidit ad psonas diuersas de negotijs secularib'. z ad agitandū intellectū psalteriū luculenter exposuit. Deinde cronicā insignē de pōntificib' atq; impatorib' cōpilauit. In qua pfectum de theodato rauenē rege cōtemporaneo suo magis cōscripsit. Edidit pte rea librum de ratione anime z libz de orthograpia.

Rufianum qz eruditissimū grāmaticū atq; pbin patriā cesariēsem: hōiem certe grēcā z latinā linguā doctissimū p hoc ipm temp' apud cōstātinopolim floruisse tradit. q cū grāmaticoz o im princeps haberet. ea i facultate ptilia edidit opuscula. Nā de partib' bns oronis ad iulianū patriū cōsulē libz edidit. Gēstis z de cōstructione: atq; accētib' alios libz edidit. De naturalib' qz questionib' ad cōsāre pīaz regem volumē egregiū scripsit. Atq; de cōsmo graphia libellū cōposuisse ferit.

Arator zē

Arator scē romane ecclie cardinalis diaconus z poeta laureat' hac tēpēstate mira floruit eloquētia. q inter cetera ingenij z virtutis sue opa aploz ac versu exāmetro exornauit: atq; alia elegāter cōposuit. Rādan' deniq; bibernēsis abbas scāssim' p hēc tēpē ob erimā scitatem trium magis monachozum exētit. Floruit circa illud tempus scdonius appollinaris apud auernoz vrbem ex pfecto fact' eps vir fm seculi dignitate nobilissim'. z līali disciplina eruditissim'. vir aut ingeniosus cōtūmare eloquētie multas diffīciles eplās scripsit.

Brigida virgo

Brigida virgo sanctissima natione scotibā imperante seniore iustino refugit sanctitate z miraculis admiranda in scotia de xpianis ac nobilibus orta pārentibus a puericia bonarū rerum studijs inoleuit. pudicitie ac sobrietatis semper inuenta. a mane missa vt de vaccarum lacte butirum cōgregaret. pauperibus distribuit. mater fructū laboris postulans. facta oratione: ceteras coarpatrices in abundantia pzeualuit. quā cum parētes despolare vellent. ad epīm machillā nō mine petrexit qui palliū album z vestem candidā super caput ei' imposuit. inde suā virginale coronā dño offerebat. vocat' messiorib' cū tota prouincia pluuia exundaret. in eius messim gutta aque nō cecidit. Leprosis ab ipsa petentibus ceruicū in am in potum. Cū illa nō haberet: aquā puram benedicens: cōuertit in ceruicū siam optimā ac illis dedit. Lapidē in salem cōuertit. cuidam ab eo sal postulantī Ecco nato oculos restituit. Multa alia miracula fecit.

Quintū aurelianense tēpēstate hac claudouei regi iussu indicat. qd quidē sanct' mel' tan' cōgregasse dicit: quo i loco etiā quatuor alia ecclia fuisse cōgregata dicunt. Primū sub beato siluestro papa. auctore marino epō. Secūdu auctore aureliano epō. Terciū boeici melliano epō auctore. Quartum auctore albino andegauensi epō. Quintū honorato bituricensi epō auctore qd pbat in decretis. xv. di. c. sexto. synodus.

Arturus rex

Arturus britānoz rex z qdē cācellariū p hē tpa regnū suscepisse ferit viri sane bellicossissimū atq; fortissimū. q z lorica pulcherrima vtebat. Regi qdē tāto cōdignas: s z in capite aurea galea i qua draco sculpe' videbat. Clipeū qz aureū p se ferre faciebat. in q dei genitricis imago depicta videbat: vt cū sp aduocatū suā in mēoria in oī re reducere posset. Lanceā pte rea arduā latāq; z cladib' aprā quā quocūq; ibat secū deferri faciebat: z gladiū habuisse z portasse dicit. cū quo qdrin gētos z seraginta viros vno plio eū interfecisse phibet. hūc vix xpianissimū fuisse ferit: z fidē catholicas ampliasse. ac qd plura regna sibi vēdicauerit. Quāobres z rotūda mētas apud cornubiā ciuitate instituit. Tandē in pēlio cum multis hostiū strages cecidit: z ipse vulnerat' in insulā cecit. inde sublanis nūsq; cōparuit. quē z nunc vsq; butones eripere dicunt.

Benedictus abbas italicus: monachos oim parer: his tpius dispersos monachos i vni collegit. atqz diuino spū illustrat: eis regularē vitā coposuit. Et scitissimi viri vitā insignē t miraculā clarā beat⁹ gregor⁹ scribit fuit itaqz bñdict⁹ ex nobili genere in puicia nurse or⁹. Aetustū igit a scri ptorib⁹ celebratū est nurse nomē: qđ quidē oppidū libertate: sed in p̄mis beato benedicto monachos p̄e alimo clarissimū. Ibi etatē morib⁹ trāsīes nulli voluptatū aim dedit. Inde rome liberalib⁹ s̄sarum studijs tradit⁹ fuit. Sed cū in eis multos p̄ abrupta victor⁹ ire cerneret: eis quē quasi ingre ssu mūdi poluerat p̄ edē retraxit: ne in p̄cipitiū tot⁹ irer. Despect⁹ itaqz s̄raz stu dijs: relicta domo rebusqz paternis: soli deo placere desiderās: deserta loca p̄ aliqđ temp⁹ incoluit. Est aut̄ in latinor⁹ regione super⁹ cellis in mōnib⁹ sublacū velut plin⁹ appellat⁹ sublaquei: nobile hunc oppidū lacū eiusdē t m̄ p̄sici nois imūnes: redditiqz vtrūqz fama celebratū bñdictū ibi magi diuturna cōuersatio qđ et toto orbe nonissimū ibidē edificatū ma gnificū opus monasteriū. Cernit̄ ibi i dextra amenis ripa ab ipso sublacū lar cu ad vici vsqz varronis incassus: saxo i monte duce⁹ aquar⁹ qđ formis par tum in eo incassus modo: partis altū defossis: partis sublimi fornice murosqz exat⁹ romā qđ dragesimo miliario veniebat. Vir aut̄ dei ad eūdē locū pue nēs qđ ab vbe roma. xl. milib⁹ passū abet i artissimū specu trib⁹ annis ex cepto romano monacho hoib⁹ incoguit⁹ māsit: t artissimā vitā varijs tēta tōnib⁹ duxit. cui⁹ virtutes vt clarescent postea in castro cassinū. qđ clarū ap pellat⁹ t magnē vite merit⁹ t ap̄licis virtutib⁹ effulsit. Fuit aut̄ hic sanctissim⁹ mūs vir inter cetera virtutū monumēta ap̄beticō spū illustrat⁹. quo multa futura t occulta cōgnit. cui⁹ fama totius ostrogothor⁹ rex duc⁹: vt tēpraret ei⁹ sc̄timonā sēse famulū indumētō mēnti: alii in regio apparatū p̄misit: quē statim cōgnitū vir sanct⁹ i3 forside vestitū ad se in monasteriū vestibulū vocauit: t qđ illi erat vctura. p̄nūciavit: t rōne annis regib⁹ decio moriet̄ inde eū i summa veneratiōe habuit. pluragz alia sc̄itāt⁹ signa ondit p̄apue i vase vitreo i qđ venientū vino int̄ scuerit frēs: vbi signo crucis edito ruptū fuit. Obijt tandē in dño anno salutis. 536.

Monasteriū cassinense

Ordo monachor⁹ bñi benedicti ortū habuit nō lon ge ab adno abzuc⁹ ciuitate i mōte cassino vbi olis cassinensis ciuitas fuerat: postea monasteriū cassinense to to orbe celeberrimū extructū fuit. Qui⁹ cū bñdict⁹ mo nachis p̄ extructū mōasteriū regulā t optimū modū vi uēdi p̄m⁹ dedit: quis lōge an illū mōachi plurimū fue rūt. cū tñ sanct⁹ vir diu i solitudine virtutū signisqz suc cresceret: multi ob dei famulatū ad eū p̄gregari sunt: vt inde. xij. mōasteria p̄strueret. In qđ statutis p̄ib⁹ duo denos mōachos deputauit. Postea multos discipulos cōgregauit quor⁹ ope totū ferme orbe obtinere meruit. Et cui⁹ clarissimo ordine cū plurimū tū sc̄itate mōt sc̄ia emerere viri. Illaz regulā p̄mū mōachis nigri p̄tulit. Eā tñ nōnulli postmodū cōplexi sūt monachi. quoz de mūero fuerūt cisteraci. a diuo bernardo plimū aucti. ca malduei. cluniacen. celestini. mōtis oliueti. nou⁹ ordo. siluestri. t qđ bñiliani appellan⁹. bi oēs t alij plurimū quis diuerso habitu: diuersisqz p̄stitutiōib⁹ inter se dif ferant. eā tñ p̄sentē regulā dignissimā atqz approbatā. In germania qđ i eode ordine differētes sūt. cū mellicē ses: castellēses t burfeldēses i ea vigēt. Jāc qđ ordo cū a fūdatōis sui reglab⁹ institutū p̄lepe declinasset: non modicā reformatiōne anno salut. i. 409. apđ parauinā vrbē i mōasterio sancte iustine sumpti⁹ t eoz institutiō nes eugeni⁹ q̄r⁹ p̄onfer approbauit. Tradit aut̄ ex b⁹ mōi sc̄itissimi p̄is ordine ad. 2. 4. sumos p̄ntices emer sisse. Cardinales 50: i 83. Ar

Geolastica

chiepos t ep̄os. i. 464. Abbates insignes. i. 5070. fuere. atqz cādiōsati mōachi **S**colastica germana diuit bñdicti ab infantia (vt iohes. xxij. scribit. 5555. deo dicata: quā ff femel i āno vīsē p̄sueuat cū certo die i laudib⁹ dei sacrificijs colloqis vsqz noctē tps. p̄transisset: accepti abis cū repetē mōasteriū cuper. foroz sc̄a mōial p̄enit vt sc̄a maneret: de celest⁹ vite gaudijs locutura: qđ extra cellā ma nere nō se velle dicit: ad ei⁹ p̄ces tāta pluuia ac coruscatio erupit: vt nec cū s̄ribus suis extra limē pedē mouē potuisset. tñ totā noctē insomne p̄ sacra sp̄rital⁹ vite colloqā duxerūt. Sequēti die cū vir sanct⁹ ad mōasteriū redisset: p̄ tridui in cella eleuat⁹ i dera oculis vidit forozis sē atqz de corpē i colūbe spē celi secreta p̄enetrare. J3 ei⁹ glie p̄gaudēs: ei⁹ obitū s̄rib⁹ dēnūciavit quos illico misit vt sacra corp⁹ ad mōasteriū dēferret. at in sepulchro qđ sibi p̄parauit sepeliret. quo facto p̄n cit vt quoz mens vna semp fuerat in dño. eoz qđ corp⁹ nec sepultura separaret.

Bonifacius eius nois secundus papa: natione romanus patre sigisbudo post felice imperare iustinianus fuit. et ut quidam affirmant. nam sine cōtione pontifex creatus fuit. nam tunc diocletianus diuiso bisfania clero. in demortui felici locum subrogat. Exagitar autem clerus hac seditione diebus octo et viginti morte diocletiani tanta perturbacione tandem liberat. ubi bonifacius ad confirmandam ecclesiam quosvis instituit ne quispiam sibi in episcopatu successore deligeret. quod postea multi pontifices perfecerunt. Instituit ite ut in demortui locum aliter pontifex si fieri posset tercia die sufficeret ne dilatio seditionis faceret. diuisit et populum a clero dum celebraret. Quicquid quod neque civili neque criminali causa episcopus apud civilem iudicem aduocari posset: et cum in pontificatu sedisset annis duobus. diebus duobus. mortis et in basilica petri sepelitus. Sedes autem mensibus duobus tum vacat.

Anno mundi. 5725.

Anno christi. 524.

Iohannes secundus papa: patria romanus patre pietro ex celionote iustinianus in ipse fuit. qui statim ubi pontificatus ingressus. antonium episcopum dānauit: quod in arianam heresim declinasset. Sunt qui scribunt hunc episcopum constantinopolitanum fuisse. Iustinianus vero sedem romanam veneratur hippatum et cemetarium episcopum romam cum muneribus mittit. quo tunc romanum pontificem suo nomine saluarent. et munera hec beati petri templo offerret scyphum aureum circumdatus gemis librarum sex. scyphos argenteos duos librarum duodecim. calices argenteos duos librarum quindecim. Iohannes autem pontifex de quo pauca admodum scribitur historiis. mortis ubi et factis orationibus semel habuit presbyteros quindecim. episcopos vnum et viginti creasset. Sepelitusque in basilica petri sexto kalendas iunij. Sedit annis duobus: mensibus quatuor. Et ac tum sedes dies sex.

Agapitus papa: patria romanus patre gordiano presbytero ecclesie sanctorum iohannis et pauli pontifex creatus: a theodato statim ad iustinianum mittitur. et in senium quod amalasuentia athenalarum matrem in insula lacus volturnensis relegauerat interficiatque iusserat cuius mulieris interitum iustinianus egre tulit. Agapitus itaque eo missus ac benigne et honorifice susceptus. cum pace impetrasset. ab imperatore tentat ut eutichianam opinionem perficeret. Verum cum iustinianus ab ea re boiem sanctissimum abhorere cerneret. precibus minas addit: tum agapitus. Ego inquit ad iustinianum christianissimum principem venire optavi: sed diocletianum inueni: quem christianorum hostem fuisse constat. hac libertate loquendi et dei nutu iustinianus permotus: et fidem catholicam amplexus est: et pulso anthemio constantinopolitano episcopo qui eutichianam heresim tuebat: mentem catholicam in eius locum succitit. agapito cōsecrante: qui hanc ita multo post constantinopolim moritur. cuius corpus loculis pluribus clisum romam deferret: ac in basilica petri sepeletur. Sedit autem mensibus undecim. diebus undeviginti.

Anno mundi. 5735.

Anno christi. 534.

Siluerius papa natione campanus patre bozmisda episcopo. theodato iubente pontifex creatus. cum antea non regum: sed imperatorum auctoritas interueniret. plus autem valere theodati munus quam decretum romae. mortis enim his clericis minatur est. Interea instigante vigilio diacono eius romano et apocrisiano theodora augusta syluero imperat additis etiam muneribus ut pulso mēna ab urbe constantinopolim anthemium reuocet. id cum recusaret scribit ad belisam mulierem ut pulso siluerio in eius locum vigiliu succitit. Belisarius autem rei bellicae intentus. rem antonine uxori sue committit. que subornatis a vigilio testibus qui affirmarent siluerium urbem romam gorbis hostibus. perdere voluisse. boiem coegit se abdicare pontificatum. ac posito pallio: cucullam monasticam sumere. qui in pontum insulam in exilium missus non sine opinione sanctitatis moritur: ubi annum vnum: menses quique: dies duodecim in pontificatu virisset. Et ac sedes dies sex.

Vigilius papa: patria romanus patre cosule: imperante iustinianiano pontifex creatus. instabat tunc theodora ut constantinopolim proficisceret anthemiumque reuocaret: cui id negat se facturum ideo adiunxit quibusdam romanis ad constantinopolim perducit. ubi theodora retare cepit ut id perficeret. cui ille: malle se quibus supplicium pati videretur quam si uis iure facta mutare. unde ita cesus est ut paula abfuerit quoniam tunc occideret. fugies itaque in templum sancte euphemie quod hanc paula aberat. inter a crastatoribus trahitur. et in mero et colle eius fune: itaque lato per totam urbem vixit ad vesperam trahitur. deinde carceri inclusus pane et aqua aliquidum vixit. ita pariter et equo aior: ut si per diceret se etiam peiora meritis si digna peccatis pena interrogaret. unde instante naritate cum romanis vigiliis reuocaret: cum syracusis in siciliam peruenisset quem tot mala: tot cure occide non poterat: ex calculo moritur. cuiusque corpus romam deferret et apud sanctum marcellum via salaria sepelitur. Vixit in pontificatu tunc romae tunc alibi annis. xvij. menses sex. dies sex et viginti.

Linea Būmoz pontificum

Bonifacius

Iohannes secundus

Agapitus

Siluerius

Vigilius

Flustinian⁹ fororis iustini filius romanorū principū maxim⁹ augustalē ade-
ptus est principatū: q̄ mox vt imperialia iura suscepit ad reparandū rei
publice stat⁹ aim̄ intēdit: ⁊ august⁹ romanū felici sorte regebāt ipenū q̄
⁊ bella p̄bere gessit: ⁊ in causis ciuilib⁹ mirific⁹ fuit. Nā p̄ belisariū patricium
ingente virū p̄las foriter deuicit: ⁊ vandaloꝝ gentē capto eoz rege gelimerō
vīq; ad internitiōē teleuit. Affricāq; totas post annos. xcxj. impio romano
restituit. Rursūq; belisarij virib⁹ gothoz in italia gentē capto vīgīs eoz re-
ge sup̄auit. Ad aurosq; post hec affricā infestātes: eozq; rege attilā p̄ iohannē
excofule mirabili virtute. p̄strauit: pari etiā modo vt alias gētes belli iure cō-
pressit: quā ob cām p̄pter honoz oīm victorias vt alamanicus: gothi⁹: alani-
cus: vandelicus: africanusq; dicere h̄c hec noīa meruit. Extruit q̄s idē p̄ci-
pius intra p̄stātinopolim vrbē ipsi dño q̄ est sapia dei patris templū q̄ grecō
vocabulo agiā sophiā id est sanctā sapiām noīauit. Cui⁹ opus adeo cūcta cō-
ficia excellit: vt i tonis terrarū spacijs hui⁹ silē nō possit inueniri. Erat em̄ hic
p̄iceps fide catholice. in opib⁹ rect⁹. in iudicijs iust⁹. Jōq; oīa ei p̄currebāt
bonū. Reges etiā romanorū q̄rū plūritas nimia erat ⁊ inuicis: dissōnāta mira-
bile breuitate corrent. Cū em̄ impatorē tān p̄stat ingenij: tāteq; doctrine fu-
isse: vt mirū nō sit: si leges romanās sparsas ⁊ icōpōsitās i ordine ad vtilitatē
hoīm redegerit. Hic tñ i re p̄silio ⁊ opa iohānis patricij tributum: theopho-
li corothē vsus est: q̄ ius doctrina ⁊ auctē insignes habebāt. Im̄mēsus nāq;
illud libroz pelag⁹: q̄ vīq; ad duo milia pene libros erat extēse: coaceruans si-
mul ab vrbē cōdita vīq; ad hec tpa tot iudicijs. in quiquaginta libros titulus
digessit: quos nūc digesta: nūc pandecta appellāt q̄ oīm ciuile doctrinā pri-
neat. Idē q̄s legū epitomen fecit libroz q̄tuor: in q̄b⁹ breuiter vniuersaz legū
textus comprehendit. has autē leges institutiones vocat. Ricm⁹ etiā iustini-
ani codicē vbi oēs cōstitutiones p̄cipū que vīq; i multis voluminib⁹ habebant. intra duodecas libros
coarctauit. Inter hec iustinian⁹ maxim⁹ ac diuini ingenij vir cum imperasset annis. xxxviij. vita decessit.
Et iustinus minor apud cōstātinopolim reipublicā regendā suscepit.

Concilium Constantinopolitanū

gnas copias fudit. Reges ipoz gelimerū capiēs p̄stātinopolim misit. Cartha-
go q̄s post annū sue excessionis. lxxxvj. recepta est. Inde iustinian⁹ belisarum
militis tam p̄lis gloriofus aduersus theodanū dirigit: vīq; etiā italiā a gothoz
seruicio liberauit. belisari⁹ itaq; dux aliquātū tps apud siliā morā faceret. Rex
gothoz theodas⁹ extiter⁹ est. hui⁹ in loco vīgīs successit. Cōceptas q̄ ⁊ theoda-
tū belli vires in vitigim cōuertit. Egressus ex siliā ad campāniā: neapolim ve-
nit: quā tandē p̄ vim capiēs ingressus: nō etiā nec sexu parces plures perimēs
cūcta rapinis diripiēs. indeq; egrediēs romā p̄perauit quo ingressō gothi q̄ i vrbē
he morabant noctu egressi: relicis patētib⁹ portis: rauenā fugiunt. Belisari⁹
autē sup̄uenturū vitigim cū magno exercitū rat⁹. menia vrbis p̄ tpe vallo ac fos-
sa celerime munuit vitigim sup̄ueniēte cū exeratu: ad centū nāq; milia hoīm secu-
duxit: fess⁹. Interim belisari⁹ auctis copijs cū p̄ annū integrū ⁊ dies nouē me-
nia vrbis tutat⁹ esset. egredi cōstituit vitigis copijs suis diffidēs incensis castri
rauenā p̄ficias. eo belisari⁹ p̄perat vitigim in vrbē captū cōstātinopolim se-
cum duxit quinto anno posteaq; in italiā venerat.

Linea Impera-
ratorum
Iustinianus

Quinta synodus habita est apud cōstātinopo-
lim. iustini agapiti pōntificē ac iustinian⁹ impa-
toris: iā diu inchoata tpe vīgij anno salut⁹. 538.
p̄fecta fuit. Cōtra theodor⁹ ⁊ oēs hereticos. q̄ affir-
mabāt b̄tissimā virginē mariā solū boiem: nō etiā
deū ⁊ boiem peperisse. quo quidē in synodo statu-
tū est: vt b̄tā virgo maria diceret q̄
deū nobis suo partu edidisset. Ibi q̄s p̄ficum eu-
thiches archiep̄s cōstāni⁹: ⁊ appollinaris patriar-
cha alexandrin⁹ cū vīgilio papa qui oēs. xiiij. capi-
tula anathematizādo scripserūt ⁊ p̄dicti theodori
⁊ sociorū ei⁹ blasphemias. declarātes virginē glori-
ofas vt p̄missus est deū ⁊ boies peperisse. Cui syno-
di vniuersalis ecclia auctoritatē maximā cōtulit.

Belisarius patric⁹ vir in armis strenuus belli
dux a iustiniano impatore cū ingenti multitudine
cōstit⁹. primū p̄fās aggressus est: qui trās
gressis romauoz terminis: eoz regiones grauitur
populabatur: quos magnis p̄lis fudit. atq; ex vo-
lūtate p̄cipis cōstātinopolim mūpans ingres-
sus est. Interea ad affricā quā iā multis annis van⁹
dali possidebat a iustiniano cū exercitū belisarius
missus est. q̄ mox p̄lio cū vadalis cōmisso eoz ma-

Belisarius

Vingis rex gothor

Vingis gothorobscuro genere inter eos nat. his tpris viuere aduictheodato rege apud romā rex creaf: z quinqz annis regnauit. vir certe rei militaris scia pdar. qui regno suscepto theodati obruncare fecit. quo mortuo rauē nā pperauit z oēs gothos displos p italiā cōgregauit. z neptem theodorici ex amalafuntia neptē inuitā vxore duxit. que vingis ignobilitate plurimū contempnissē dīaf. hic aduersus belisariū romā cū ingēti exercitu venit. Gothi vrbem obsidētes vniuersa p arcuitū direptionibz z incēdijs absumūt. quoscūqz romanos reperit gladio extinguūt: cuncta sacra loca deuēdātes. impugnantes continue vrbē: sed caute belisarij defensaf industria. Augēbas insup rome famē pelnuria. tanta liquide p vniuersū mūdū eo anno maxime apud liguriā famēs excreuerat (vt vir sanctissim⁹ dācius mediolanēsis antistes retulit) qz plerēqz matres infelicitū natoz mēbra comederēt. cū p annū pnnū gothi romā obsēdissent demus territi rauennā redierunt. Vingis vō coacto rursus in vni magno gothor exercitu cū belisario cōfluxit. factaqz maxima suoz strage in fugam cōuersus est. Quē iohānes magister militum cognomēto sanquinarius noctu fugientē psequens vnum comprehendit. Romāqz ad belisariū adduxit. patrata belisarius victoria constantinopolim rediit. secum vingim referens: quo viso iustinian⁹ valde letatus est. Cūqz nō multum post patricium effectus. administratiōnē illi iuxta plarum terminos tribuit. Vbiqz vingis regens. vitā finiuit. ac sic quasi gothor regni finis fuit.

Totila rex gothor

Upadani chelpidaz sibi rege cōstituit. qz eodē anno perimif. Qui successit errant: z ipse nondus anno expleto iugular. debine sibi baduillā qz totila dicebat in regnū pficiūt. dhorqz collecto vndiqz exercitu: vniuersas rursus italiā inuadunt. Exinde p campāniā vingz dei benedicti cenobiū iter facientes pueniunt p que lucanie z buzioz fines regū pfiscunt. Nec mora siculū nāsgressi frenus ptiā inuadūt. inde qz romā perunt. cāqz obsidiombz arcēcludūt. que tāta tunc famus penuria pessa est. vt p magnitudine inopie: natoz suoz carnes comedē vellēt. scillis nūmū ro. nec valēbz mētia tueri. Totila a porta hostiensis vrbē ingressus est. qz parere romanis cupiens p totā noctē buccinā clangē iubet qz se a gothor gladijs aut ecclesijs tuerif: aut qbuscūqz locis occideret. habitauit. aliquāto tpris cū romanis qsi pater cū filijs. hāc illi vt videt ai benignitātē (qz nimie antea crudelitātē exriterat) bti patris bndicti que olim adierat monitio cōtulit. Elapsi sunt ab vrbē aliqz numero senatorz constantinopolim afflicti pperat. qbz calamitatibz roma subi ceref principi narrant qui statiz narfen cunuchū suū z cubiculariū suū manu valida mittit. Is ad italiā venies magno az gothis certamine cōstitit. Quibz ad intermitionē pene cōsumptis rege totilā qui tā decez annos regnauerat interfect. vniuersaqz italiā ad reipu. iura reduxit. ac sic septuagesimo scdo anno postqz theoderic⁹ italiā adeptus fuerat Gothis deletis eoz nomen euauit. Nam qui pcelio suspicrāt nō gothi sed itali vocari voluerunt. eo qz in italiā nati z enutriti essent.

Narfes cunuchus

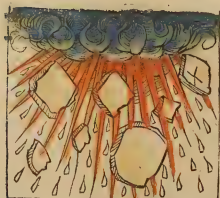

Narfes iustiniāni cunuch⁹: quē nōnulli scribūt bibliopolā pmo fuisse. inde cū in cubiculū suū accepisset impator. cognita hois virtute cū in ordinē patriciaz astitit. Pietatis em religionis: misericordie: munificētie: gracie: postre: mo vnicū exemplar tuz oibz erat. Is igit calculari: impialis accepti auxiliariibz copijs ab alboino longobardoz rege cū longobardos federatos haberet: qz maris adriaticū sinū in italiā trāfueci sociati romanis pugnā merūt cū gothis qbz ad intermitionē delens: cū z totila apud baxellā male pugnās occidit. z theias in ei⁹ locū suffecit. Nō longe a nucera foriter oppugnās virtute narfens opprimif: onerati igit longobardi multis muneribz ad ppra victores redierūt: z pan nomā possederūt. Inde sophia vxoz iustini instigābz qbusdā delatoribz: qz narfē oderant: hoiem ab italiā ad se cū ignominia verborz reuocat. videls vt cunuchus ad lanā z pensa rediret. ferens id in quo aio. Narfes rīderet: se talē orfurus telā que inextricabiles errores cumulis atqz inimicis suis paret. Itaqz odio me tuz exagitāt in neapolim fcedēs: legatos mox ad longobardoz rege dirigit: vt paupera pānonū rura desererent. z ad italiā cunctis repleti diuicijs possidendā venirēt. Simulqz multimodo pinoz genera alia rūqz rerū species: quaz italiā feraz est mittit. quaten⁹ eoz aduicēdū aios possit allicē. Narfes inde romā regressus ibide nō post multū temp⁹ ex hac luce subtractus est.

Patricius eps

Patricius genere britto pxiore tpe archieps scotoz ordinatus: p. l. annos sanctitate ad doctrina totam italiā biberne ad xpm cōuertit. z plures mortuos resuscitauit. captiuos ppris impensis redemit. ecclesias multas extruxit. z plura milia hoim baptizauit. verum cum hanc gentem ferinam reperisset: neg se credere velle dixerunt: nisi tozmenta maloz z gaudia beatoz cernere possent: vt rebus visis ceriores fierent qz promissis. apparenis postea dñs post ieiunia z oziōnes ei euāgeliū z baculum tradidit: z in desertus locus eduxit. foueam rotundā extrinsecus obscurā ostendēs vbi p diem naturālē penitens vere ab oibz peccatis purgaret. z hec tozmetā z gaudia videret: vbi eccliam cōstruxit z canonicos bti augustinū constituit: z clauem ad foueam dedit. Suo tpe multi ingressi se expertos testati sunt. quoz relationes iussit in ecclesia annotari. Ideo locus ille purgatoziū patricij nuncupaf.

Signa terribilia noctu v'sa sunt: apud italiam anno dñi. ccccxx. Ignem em acies i celo apparuerunt: et sanguis stillavit a nubib⁹: humanū q's sanguine q postea effusus est significavit. Ac deinde p'nuas imbrib⁹ plib⁹ dieb⁹: r'ata aqz vi auct⁹ est tyber vi magna strage ppli hūiliora loca s'berget. et s'it mo i alijs ciuitatib⁹ et loci ac-
En flumie aialta formaviri cedit. et mulieris reptatēs apparuerit a mane vsqz ad nonā: cūz cesarie plixa

vsqz ad lumbos. aliā partē aqua tegebat. **E**frunt q's montem salsum in gallia magnus somitum cecidisse et inde casum cum basilicis et hominibus mirandum temū cecidisse.

Leonard⁹ vir sanctissim⁹ natione gall⁹: de ciuitate cenomanoꝝ oriund⁹ de sa-
cro fonte a remigio lenar⁹ est: ab coqz salutarib⁹ imbue⁹ discipulis q' epātū
remit relit⁹ oib⁹. In quadā filia ciuitati lemonice vicina habitas: vbi aula re-
gia venationis cā erat constructa. cū regina partu ibi p'clitaret. leonard⁹ in nemo
re muerus: a rege introduc⁹. fusa aut ob p'ces regis orōne ad deū impetravit re-
gi duplex gaudiū. matrē cū ple salua. Ideo rex sibi de auro et argēto offerens: q'
remit: admones vt paupib⁹ erogaret. Sed spaciū nemorts optauit: quis rex
totū dare velleret. solū accepit quantitatē quā cū suo asello noctu circuire posset: vbi
monasteriū cōstruxit: et cū duob⁹ adiunctis monachis i abstinentia multa tegebat.
Locū nobilitatū eo q' a rege nobilitat⁹ fuisse appellauit. vbi multis miraculis
choruscant. et quicqz i cadere nonne et inuocauerunt mox ruptis vinculis libe-
ri erant. Denum octauo idus nouembꝝ multis claris virtutib⁹ mirantur ad
dñm. Quāta dñs p' eum miracula facit: multitudo ferri et varietas in ei⁹ basilicis ostendunt.

Sance⁹ leonardus

Auratus monach⁹

Maurus roman⁹ monach⁹ bñssim⁹ p'ris bñdicti sapius discipulus. Multa
ex romana nobilitate bñdicti scilicet mori. in mōte cassinū puenere reli-
gionis grā. inter quos maur⁹ quide ac placidus insignes habent. Ferūt aut gal-
los nūcijs et lris bñdictū rogasse: vt vñū aliqū ex discipulis suis ad se mitte-
ret. qui gallos monasticā vitā edoceret. quare bñdict⁹ maurū eo misit. qui oib⁹
vita et morib⁹ rōne bene ac beate viuēdi dedit. quicqz etiā multa monasteria cōf-
tuit. Quib⁹ gestis post annos. xxviij. anno salutis. 560. post multas virtutes ac
miracula imbi facta: nō sine magna scitatis opinione bona senectute. i. 8. kal. fe-
bruarij deit i pace. cui⁹ dici festū eo die celebrat.

Sance⁹ colibannus

Colubān⁹ abbas vir religione et scitatie insignis
ap' hec tpa in hibernia insula claruit. vbi mult⁹ cō-
struxit monasterijs postea i burgundiā venit. Ibi dēz
luxorienfē monasteriū cōstitues innumerabile q'si gen-

tem aggregauit. et rectū viuēdi modū oib⁹ tradidit. Ep⁹ q's inuicēpare theodo-
rici regē cū cōcubinariū adulterijs misceret. Ideo i cū aia bñmūdis exarist
ingēti furore. et rex cū de monasterio ammoueri pcepit. egressus itaqz apud aua-
lonē castrū pueniēs. Porro theodorici rex diuinit⁹ p'ausus inter fragāis ignis
incedia mortu⁹ est. Sance⁹ deinde columban⁹ miraculis clar⁹. in loco siluestri de
fructib⁹ arborū viciū papiēs. et minister ei⁹ nūciās ei q' tpe collectionis vsum in-
uenisset comedētē. pcepit ei vt fruct⁹ et poma diuideret et v'se partē. p sui sustenta-
tione: reliqua ei p cibo assignaret. Alia aut obediēs nihil de pte p viro assigna-
tione gustauit. hui⁹ discipuli plures fuerūt et spālē grāz eiaciēti spūs a dño pcepisse legēti epātū oblata renuit
et post multa miracula in dño requieuit tertio kal. nouembꝝ.

Berculanus eps

Berculan⁹ eps perusini. cū septimo anno obsidionis cap. martirio coronat⁹
fuit. q' perat exercitū ad tonlū misit inquires qd de epo agēdū eēt. aut. epo
p' a vertice vsqz ad calcaneū tolle corrigat et tūc caput amputa. hūc berculanus
epm pulsū sup vrbis murū deductū capite trūcauit: et
curē inedit et corp⁹ extra murū p'iecit. qdā caput adū
gētes cū puero sepelierūt iuxta mur⁹. p. xl. dies corp⁹
q'serūt vt i ecclia ponerēt. et corp⁹ pueri vñm⁹ scaret⁹
et berculanū integrū (vt nec capiti abscisione p aliq' ve-
-

Simeon in colūmā

Edard⁹ q's sana⁹ tor- istigia videt⁹ reperierūt
inacen. eps miraculis claruit. In cui⁹ trāsitu celus
apertus fuit vt diuina luminaria an eum p bozas tres
splēdore cederūt. frater ei⁹ gildard⁹ rothomagen. eps
fuit et ambo vno die nati vterini et pontifices creati.

Simeon in colūmā aubioen⁹ ex vtero matris elect⁹ de quo mira referunt
Is primo egit vitā monasticā inde vt ferunt in puteo priuato aqua babi-
tans. Tandem annis quadraginta in finē vite sue sup colūmnā stetit.

(Anno mundi. 5753.)

(Anno xpi. 554.)

Pelagius papa ex nois prim? patria roman? patre iohāne vicario: post vigiliū pontifex fuit. hic tñ in multis periculis t turbationib? ostrogothor? fuit. eccliam tñ tñi nō deferēs. cōstituit vt beretici t seismatici coherceri etiā seculariū manu possent: qñ ad sanitatē rōmib? nō ducerent. t clericis i sacris cōstituit: mādauit vt septē horas canonicas quomdie celebrarēt. Voluit tñ vt vna quēq? puincia. x. vel. xij. cōtineret ciuitates. hic aut accusat? q? malor? vigilij causa fuisset. cū iustinian? vigilio pferret eū. vidēte pplo t clero crucē tangēs t euāgelij iurcurando suscepto: se a tanto crimine purgat. inde nārfes ad vrbē veniens supplicationes. p reb? bene gestis a sancto pangratio vsq? ad sanctū petri celebrat. vrbēq? a gothis liberatā: quoad fieri pōt instaurat. vna vero cū pelagio instituit vt vllus ambitione vel pōo ad qñus sacros ordines admittat. Tandē vndecimo sui pontificat? anno mēse decimo: die octauo t vigesimo morit. t in basilica petri sepelit? vbi ex sacris ordinib? bis mēse decembri habitus. pslbz orat? t. x. diaconos. xj. epōs vero quadraginta creasset. Uacat tum sedes mensib? tribus diebus ser t vīginti.

(Anno mundi. 5773.)

(Anno xpi. 564.)

Iohannes terci? papa a natione ro. patre anastasio ex illustri genere orio: iustini tpius fuit: qui iustiano successit. vir quidē prudētissim? mitiq? hic pōntex t sanctor? amicitia restituit. t iacobi ac philippi eccliam a vigilio inchoatā pfect. Et nārfes romanis nō dissimulante iratū q? se se male opinare tur. idq? ad sophiā scripsissent: e neapoli ad vrbem ducit: vbi haud ita multo post nārfes morit? cui? corpus loculis impositū constantinopolim reuert. Iohānis q? pōntifici tpi? armeni fidē xpi recepit. Multas clades tum passa italia est irrupentib? puinciā barbaris: quas quidē pterdere. p dīgna illa tēpēstare visa t igne acies in celo apparētes vt pmissum est. tēq? hic turbationū ac dolor? plenus: etateq? grandaeuus morit? ac in basilica petri sepelit? pontificatus sui anno duodecimo: mēse vndecimo: die sexto t vigesimo. Uacat tum sedes eius morte mensibus decem diebus tribus.

(Anno mundi. 5773.)

(Anno xpi. 574.)

Benedictus primus papa: patria romanus patre bonifacio: tyberij secuti tpius fuit. vir sane opim? t tanto honore dignus qui italie t pferatim romē laborātē fame vna cū tyberio augusto subuenit. misso ex egypto frumento a fenuissima fame liberauit vrbem ipsam media pene cōsumptā. Inter uenientib? benedicti pontificis precib? quē tyberius mirummodū dilexit t obseruauit. verū paulo post (vt quidā scribunt) solitudine t dolore quē in calamitandis vrbis romē t puinciē italie conceperat morit. quarto pontificatus sui anno mēse vno t diebus octo t vīginti. Uacat tum sedes mensibus duobus t diebus decem. In cuius tumba sic scriptum tradunt.

Magnis tuis monumenta pater benedixit relinquis.

Virtutū titulus o decus atq? dolor.

(Anno mundi. 5783.)

(Anno xpi. 584.)

Pelagius secūdus: patria roman? patre vngeldo a tyberio ad impatorē mauriciū tyberij generū puenit. hic in iussu principis cū pontifex creat? sit. Cū extra obfessam ab hoste vrbem mitti quispiam nō posset. Nil enim tñ a clero in eligēdo pontifice actum erat: nisi eius electionē imperator approbas set. Adfusus itaq? constantinopolim ad placandū impatorē Gregorius monachus t diaconus vir opimius atq? doctissimus vbi ex sentētia pontificis oīa peregrisset: nequaquā ocio t ingenio suo abusus. t libros moralū in sob cōposuit. Et eutricum constantinopolitane vrbis epim ita pñte augusto disputationibus cōiungit: vt omnia que in libro suo de resurrectione cōscripserat: retractare coactus sit. Dicebat enī corpus nostrum in illa resurrectionis gloria vento aereq? subnūis futurū. ob eam rem tangi nō posse: quod cōtra illud romanicū est palpare t videre q? spūs carnē t ossa nō habet: quēadmodū me videri habere. Pelagius aut vbi gregoriū rogatū populi romani ad vrbem reuocasset t domū paternā in xenodochion pauperū senū redegressus. t basilicā laurentij martyris a fundamētis extruxisset penitentia morit. que tuz maxime europas oēm vexabat. Anno pontificat? sui decimo: mēse secūdo: die decimo. Sepult? est aut i ecclia bñi petri in vaticano. Uacat tuz sedes mēsb? ser: dies octo t. x.

Linea sumorum pontificum

Pelagius

Johannes

Benedictus

Pelagius

Alboinus Rex

Alboinus undecimus longobardoz rex. quē narses vt p̄missum ē cū om̄ibz copiis postq̄ gummadū gepidaz regē occidisset. ⁊ gepidas vsq; ad internitiōem deleuisset: ꝛ panonia in ytalā ad cōspēndas sedes vberiores q̄ in panonia occupauerāt. litteris ⁊ nūcijs accerit. Q̄tēperās itaq; narsētis montis alboinus ytalā per syrmū ingressus. cum om̄ibus longobardis tam viris q̄ mulieribus. adiūctis etiam sibi. xx. sanonū milibus. cū ip̄is vxoribz ac liberis armētis q̄q; p̄ for̄ iulij ytalā intrauit. cū exercitū lectissimū. p̄mo oēm venetiā occupat. inde in subzā ingressus mediolanū vt capit ac diripit. papiam trīennio obfessam in p̄tētem suamzandē redegit. Hāc aut̄ victoria lēp̄. veronā se cōtulit. quā regni totius sedē cōstituerat. Erat it̄ tercius et dimidiū exact⁹ ab ingressū longobardoz in ytalā annus quo in tpe alboinus om̄i pene etbru nia ⁊ arimino ac ascalpine gallie partibz a bononia papiam vsq; oibus (excepto p̄ter illo) pontus vel vrbibus v̄l oppidis. veronā iūtur se cōtulit. In qua vr be vxore diuinaq; ⁊ om̄e regā supplectilem habebat. Rebus autē vt erant tūc in ea gente lentissimis. ludos celebrant. Et q̄ om̄ia apud eam barbaries superabat ludoz leticiq; gē nere cōmūis ebrietatibzq; ē indultum. Bibeatq; rex ea pathera quā ē Gummidū gepidaz a se in pā monia interfecti araneo laminibus circūdato aureis parauisse. Et cū immoderatus haussit hilarior ap̄ie amens reditus. misit Rosinūdē vxori regione discubentē patheram mero plenā. Ipe alta incla mitans voce vt cū p̄e gummidū biberet lesa eēt. Que vxor adeo alte ifedit pectori mulieris. vt ex ea bora statuerit p̄m crani ludibzū viri iterū vindicare. Egoq; tāta rem maxime in hūc modus. Helmechildis erat longobardus ⁊ nobilis ⁊ in armis feror. qui adoleſcentia florens. ⁊ corpore famosissimus. pullā de peribz. rosinūdē obsequio insulenter. Qd cū nō ignoraret regina ēfecit. vt puella q̄d ardentē cupiebat sese illi in concubitu permitteret. Cum postea adoleſcentem his artibus ad laſciuentis animū in senten tiam trahendum vt rata erat efficacissimū pellectum. Rosinūda in regis caput armare tēptauit. Cui⁹ po stea consuetudine rosinūda quidem delecta baf. quēq; in cubiculū secreto ducens. proposita regni spe al boinū obrūtūcare compulſit. Vt cū aduersantibus longobardis. de spe regni deciderent. Ambo ad longi nū qui tūm rauennē p̄ceat confugere. Nec ita multo post seip̄os inuicem veneno petentes diem extremū claudunt.

Login⁹ exarch⁹ ytalie

Loginus grecus p̄mus ytalie exarchus. hoc anno post captam vniuer sam ferme ytaliam. nouū in ytalā adduxit magistratus nomē exarchatus ytalie. qui inter p̄abaf summus ytalie magistratus. Et rauennē se continens nū q; iuit ad vrbem romā. vel qualis esset inspicendam. In administratione vō ytalie ⁊ vrbū que in iustini impatoris partibus. cum roma ⁊ rauenna durauerant. Hūc p̄mus seruauit morem. vt non p̄uincie aut regioni p̄cesf p̄cesf sine quispam magistratus: sed singule vrbes singula oppida a singulis custodi rentur. regerētq; magistrantibz. quos appellauit duces. p̄arem itaq; faciens: vrbem romā alijs ytalie vel vrbibus vel oppidis. hac vna in re illā honorauit. qd̄ impostum tūc magistratum p̄cesidem appellauit. sed qui successerit sunt appel lati duces: vt postea per multos annos sic romanus appellaretur ducis. sicut n̄māensis sp̄olanusq; est dictus. neq; post basilium qui cum narsere consul fuit. vel consules roma habuit vel senatum legitime coactum: sed a dū greculo homine. quem exarchus ex rauenna mittebat res romana per multa tempora administrata ē. Durauit quippe hic magistratus ser uicentum ⁊ viginti quatuor annis. Eoq; defuncto sinaragdus suffectus fuit.

Leander episcopus

Leander tolleratus (vel vt quidam volūt) hispalensis ep̄us. Vir plane san ctus ⁊ doctrina p̄cipuus. In quo eloquentia ⁊ doctrina pari lance certa bant. Cuius p̄dicatione exēploq; ⁊ industria tota vesp̄gothoz gens p̄ Recare dum corū regem ab arriana impietate cōuersa ē. Multa em̄ cōposuit. tūm ad cō firmationē nostri dogmatis: tūm ad cōfutationem arriane p̄sidie. quā (tanq; te) terrā labem) Qlandali ex ap̄brica in hispaniā a belisario pulsi deuulerāt. Hu ic aut̄ insigni viro beatus Gregorius papa adhuc monachus moraliū suozum libzō scripsit. Cuiusq; vita multis signis ⁊ miraculis in fine claruit. Ido inter sanctos relatus cuius festū. 3. kal. Marcij celebrat.

Tomnes Elimona seu elemosinarius latine alexandrine vrbis episcopus. Eper hoc tempus orientalem ecclesiam quoad fieri potuit in fide continuit legendo. disputando. scribendo. monendo. docendo. licet multos aduersarios habuerit signa quoq; magna. nec nō elemosinas plurimas ⁊ alia pietatis ope) ra faciendo. Cuius celeberrimū ⁊ admirandū leonē qd̄am neapoleos ciprioz insule ep̄us vt in vitas patris histoziam pulcherrimā scripsit.

Acum tūm demū de noīe ytalico putassem in tanta rex p̄turbatione: nisi sanctissimi viri p̄ture. p̄uini lo an nouo parūq; valido muro cinctē mūitioni diffusus. cū clero setōz reliquis ⁊ oī sacra supplectilem pau lūit qd̄ū. p̄erat cē tarusine ecclie f̄ps rauēna oriūd⁹ vir vt ea tēp̄stare docet. ⁊ cū vita integer is logo bardos adesse itelligēs ad alboinū ne p̄dicit tarusinis vt nouerat iratum salutem ⁊ bonoz ecclie sue cōseruationem impetrauit;

Fortunatus episcopus

Fortunatus episcopus

Gregorius thuronensis episcopus.

Gregorius magnus

Fortunatus episcopus tuderinus (vt ait greg. in primo dialogo) in effugadis spiritibus in mense virtutis gratia pollebat, ita vt non nunq ab oblectis corporibus legiones demonis pelleret. Et cū multos hoies liberaret. Etia equū cuiusdam militis in rabiem vsus vt cunctos dilaniaret: facto signo crucis ad mansuetudinem reduxit. cuius quocq cecolumen restituit. Et pñe corpus eius in ciuitate tuderina demontiacos absoluere. cūq curare quonienis ex fide pectur vt viuens confuenerat traditur.

Fortunat' alter vt singularis literaturæ t eloquentie gallos ad micorem cultū redegit scriptis t exemplo. Ad sigibertum cñ eoz regem libellum de gubernando regno pscriptis. ac beati Martini vitam eleganter composuit.

Germanus episcopum parisiensem. sunt qui scribant virum quidem sanctissimū hoc tempore fuisse. qui francie reges semp in officio cōtinuit. Et adeo quidem: vt inter se certatū religione. pietate. gntia. humanitate sit. Nil em in Germano cernebant. qd ipsi nō imitaret: itāq valēt boni pastoz exēpla.

Simpson dolensis episcopus. mira claruit sanctitate. in eius cōsecratione colūba cels' emis: sa sup caput sedit quousq epus ordinatus fuit. Suus quoq discipulus Erbinus post sua fata claruit.

Amandus episcopus Traiectensis in vascōntia cū eo tempore populus ferocissimus esset sua sanctitate ac predicatione ad mitiorē vitam redegit.

Gregorius turonensis archiepiscopus octauo iustini anno ordinatus in omnibus clarus habetur. fuit autē aluerne regionis indigena. Seruē am deinde ānis in epatu eregerat. Cū gregori' magn' in sede aplice sbrogat' ē. Obijt tandē. xv. kal. decembris. hic scripsit historiā regū frācor. Miracula hqz beati martini post obitū ei' in libris quoz.

Adegūdis regia frācie de regione thuringie ex beregario orta. post diuicias pfiam regal pda abducat. Ea i forte lotharij regi i vero mādēfex ducta ad nutriendā custodita. i. de i successide nupsit terreno pncipi. nō tñ sepabat a celesti mira postea peregrit tñ sepabat a celesti mira postea peregrit

Germanus epus

Amandus epus

Adegūdis regia frācie

Gregorius magnus doctor

pietatis opa. eā medard' postremo nouionij murata veste dñō cōsecut. porro mō. alerū pietatis coopante dei gfa mōsteriū p ordinatores lotharij regi dñstruit. vbi i multitudine mag' abbasia i oi abstinentia t miracul' vixit. morsq ei' glorioa fuit. ei' māsitus recolitur ydibus Augusti.

Gregor' magn' (ob eius sanctitātē. ac sapientie pāpue moralis sublimitatē) appellatus vt pene in ea omnes doctoz exercebat. Is ex senatoria stirpe ortus. patrem habuit Gordianū matrem silianū nobilissimos romanos. Et cum summā philosophie apicē in sua adolescentia attigisset. Ac rerum t diuinarū copia abundaret. ea omnia deseruit t religionis statū pēlegit. varijs tñ seculi curis ac negocijs impeditus. Adē patre orbatus sex monasteria in sicilia construxit. Septimū intra mēta vrbis sb honore sancti andree apostoli. pprijs fabricauit. In quo relictis seculis auaro gēmitq: vili monastico habitu tegebatur. Cū pfectio in prologo dialogo eius ostēditur. tanta aut in abstinentia corpus affixit. vt infirmato stomacho vix subsisteret: exa' leret. vt sepe numero sincope laboraret. Monachus igitur romanus. ob probitatē t sanctitatem maximo in pao habitus fuit. Qui t multa tum cōstantinopoli. tūq rome pro xpiana religione ad multoz erudit. onē edidit opa. Adoralū i Job libros dialogoz pastoralū. Itē regis sup Ezechielē t omelias tē.

(Anno mundi. 5793. Anno xpi. 594.

Gregorius magnus papa. eius nomen primus patria romanus pater Boziano. viro senatorio: vno oim sensu mutus etiā potēter creatur. Anno dñi 76. d. ac. viij. Is aut cum principis sensus requireretur. nūcios cū litteris miserat. Qui mauriciū obsecrarent ne patere electionē dñi et ppli romani ea in re valere. intercepit sunt littere a profecto vrbis ac discepit scilicet alie. Quibus rogabatur vt quem populus ac clerus in pontificem legis- set eundem impator confirmaret. quo nihil ei nūciari locūdius ac gratus po- tuit. cum secum familiariter dum constantinopoli erat Gregorius vixisset. si- lumq; eius fonte baptismatis leuasset. Remittit itaq; Mauricius nūcios qui Gregoriū affirmarent: gesserit sunt pontificatus gubernacula suscipere. Ita q; non sibi p. s. vilitati hominis ac honori diuino pfulens. quem certe ob re- ligionem et pietates rebus omnibus semper ante tulerat. spētis opibus. post- habitis voluptatibus atq; omni ambitione et potentia. gubernacula reipubli- ce xpiane suscipiens. ita vixit. vtrq; ad repōra nostra. nemine ex successorib; parem habuicent dum superiorum vel sanctitate vite vel diligentia in rebus agendis. vel doctrina et scriptis: doctor etiā humilim. primus oim pontificū se ferui seruo dei scripsit. Et omnis institutio ecclesiastica officij veteris pser- tim ab eo est inuenta et approbata. Supplicationesq; maiores ppter pecces se- dandam ac stationes instituit. Et ornatis quoq; qbuscūq; rebus potuit basilicis romani dedicatq; gothorū ecclesia que in suburbis est agathe martyris no- mine. paternā domū in clauo secuti positam non longe a circo maximo in mo- nasteriū redegit. Quo in loco et hospites continuo accipiebat. Et paupes vindi- cā confluentes cibo et potu in vita retinebat. Vir certe omni laude dignus. Tā- dem confirmata omni ratione ecclesia dei. Anno. xij. mensis. vij. die. x. pontifi- catus sui moritur. Phocēo imperatoris āno secundo. sepeliturq; collacimā- tibus omnibus in basilica petri ante secretariū. quarto ydus marci. Eius vō in morte mensibus quinq; diebus vnde viginti. sedes romana tum vacat.

Sabinianus papa cur? patria ignorat ac merito quidem Gregorio succes- sit: homo enī obscuri loco natus. obscurioris moribus rebus gestis Gre- gorij viri sanctissimi aduersarius est. Nam cum suo pontificatu fame laborare- tur. instaretq; paupes. vt pietatē Gregorij elemosinis imitaret: nil aliud re- spondēbat. q; Gregorij populare famā aucupantē patrimoniū ecclie largito- ribus dissipasse. Paululū etiā abfuit q; libri eius cōbuerent. Adeo in Gre- gorij ira et inuidia exarserat homo malinolos. Hic ita statuit vt hoc in eccle- sijs distinguere officij grata. Et accense lampades continuo retinerentur. po- tissimū vō in ecclesia beati petri. Et cū annū vnum. menses quinq; dies. ix. in pontificatu sedisset moritur: funusq; eius a sancto Joanne per portam asina- riā et pontem miluiū in basilicā petri deferitur. Vacat sedes ei? morte. menses xj. dies sex et viginti.

Bonifacius tercius papa. patria romanus. Vir sacerdotio dign? a pho- ca imperatore obtinuit. magna tamen contentione. vt sedes beati petri apostoli. que caput est omnium ecclesiarum ita et diceretur et habere? ab omib;. Quem quidem locum ecclesia constantinopolitana sibi vendicare conabatur. fauentibus interdū malis pncipibus. Merito enī sedes romana ceteris anser- tur. Et integritate et pstantia cūctē hereses pstatute sunt et explose: inde synodo habita plura instituit. Tandem eius vita et decreta extincta sunt pontificatus sui mense. ix. Sepultus est aut in basilica petri: vacat tū sedes mense vno. die/ bus sex.

(Anno mundi. 5815. Anno xpi. 614.

Bonifacius quartus papa natione Marsus. patria valerensis. patre Jo- anne medico. Hic templus sancte marie rotunde quod veteres pantheon Quia cybeli et omnibus dijs comune esset. a phoca imperatore obtinuit: cose/ crantq; qro ydus maij. in honore beate marie yginis omniumq; martyrum Ecclie prius gentiū simulacris. lustratoq; templo vnde postea virgo ad mar- tyres appellata est. Quo facto etiam domū paternam in monasteriū redegit: fundosq; suos monasterio ascribit in monachorum vsum. Quibus et predican- di ac absoluedi potestatem tribuit. Verū non ita multum post. diem extremū obiens. Sexto pontificat/ sui anno mense octauo. die. xij. Quo quidem tempore. peste fame et inuidatione aquiri laborati enī. Se- p elitur in basilica petri. vacat tum sedes eius morte mensib;. vij. dieb; qnq; et viginti.

Linea summo
rum pontificum
Gregorius primus

Sabinianus

Bonifacius tercius

Bonifacius quartus

Mauricius tyberij gener. quo defuncto idutus purpura. redimitus diade-
mate. ad curiā processit. acclamatisq; sibi laudibus largito populo mū-
ra. primus ex grecor genere cōfirmatus est. huic em̄ tñ cappador erat. impe-
riū tamē ob virtutē tū strenuitatē in rebus agendis cōmissum est. At vero lon-
gobardi cū post mortem alboini. xx. annis sub duobus fuissent. Eutharum re-
gem sibi creant. Quē tū flauū appellarūt. quo quidem cognomento omnes lō-
gobardos reges deinceps vsi sunt. Mauricius autē pellere ytaliam lōgobardos
conatus. Sigebertū francor regē mercede ad id bellū sollicitat. Qui statim cō-
pato gallos tū germanos maḡ exercitū. cū Euthar decētis magno capto incō-
modo supatur. Hac autē elati victoria longobardi. vsq; ad fretum sicculū pue-
nere: vrbes ytalie in prātem suam redigentes. Quo minus vō vrbe roma diu
obfessa ponrent. fecere hymbres. tū quide frequentes quibus hostes a menti-
bus pellunt. Interea vō mauricius supans i eturia tū campania Herarcho
romano duce longobardis in omnia vicia. plapsis. legem tulit vt qui romane
militie ascriptus esset. nisi finita milita. vt manebat tū debilis ex vulnere fa-
ctus. deo militare nō posset. Hanc obrem monus Gregorius boiem admonet
ne eius religionis impugnet. Cur tū benignitate ex ifima forte boiem ad summū
gradum dignitatis pueniat. Preterea cū Joanne Constantinopolitanū ep̄m
vniuersale patriarchas creasset. monuissetq; Gregoriū vt obtemparet. Respō-
dit homo constantis ingenij tū fidei potestatem ligandi tū soluendi petro tradi-
tam eiusq; fidesorb⁹. nō ep̄is cōstantinopolitanis. nequaquā his malis diu
tentus longobardos adhorat. vt romanos adoziretur. Ideo agulphus ex
cisalpinā romā magnis illatis calamitatib⁹ integrū annū obdidit. Omnia spe
ponūde vrbis mediolanū redijt. At mauricius nō sponte. s̄ coacte penitentia
ductus. cū Gregorio mitius agere cepit: fuit tñ vtilis reipublice. Nā sepe con-
tra hostes dimicans victoria obtinuit. Huius q; q auares appellat ei⁹ vir-
tute deuiti sunt. Interim vō milites stipendijs suis defraudati. Phoca centu-
rione impatore creant: tū Mauriciū obtruncant. postq; vniū t. xx. annis rexit.

Phoca. extincto mauricio eiusq; filijs. Theodosio Tyberio Constantino
lim imperator receptus est: magnā de se spem prebuit. s̄ rerum exitus multor
fessit opiniones. Nam suo
tpe ple cōfida rege in romanās. pūctias intrūpēs. supat phoce exercitu
hierosolimā occupat. Templā
xp̄ianor pbanat tū diripuit. Agnū dñice crucis inde auferūt. Zachariā virū
sanctissimū eiusde ciuitatis
patriarchā in captiuitate abducit. Hanc obrem ab omnibus potissimū a senatu
spectus phocas ab hera-
clio copiarum tū affine prouincie duce imperio tū vita priuatur. Remq; publicā
romanā. heraclius eiusdē
filius regendam suscepit.

Conciliū ad. s. Petrum Rome

de mortui pontificis aut ep̄i subrogare. nisi terciā saltē post obitū eius die: vt ne anathematizarent q lar-
gatione vl grā ad pōnificiū vl ep̄atū admi sibi q̄rent. Voluit itē electiōem ep̄i a clero puer tū pplo fieri.
eamq; ita ratam fore si a principe ciuitatis approbata esset. Constituitq; vt mirdus pannus quod corpora
le dicitur super altari in consecratione semper a sacerdote poneretur.

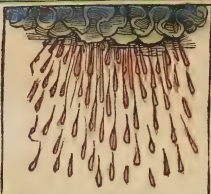
Linea Impera- torum

Synodum apud sanctū Petrū Rome vir san-
ctissimus Gregorius papa habuit (ne vlla i
re ecclesie deesset) quatuor tū viginē episcoporum
in qua multa sustulit que nocitura. mltā etiā admi-
didit que profutura fidei nostre videbāt. In ea
quippe synodo primo q̄tuor p̄cella. s̄. Nicenū. Cō-
stantinopolitanū. Ephesinū. tū Calcedonenſe de-
creto publico approbavit. tū cōfirmavit. nec non et
q̄ntū venerat⁹ ē. Verūt in eo p̄cellō vt null⁹ biga-
mus ordinare p̄sbyter. Statuit etiā vt ep̄s semel
dūtaret p̄secraret. P̄adavit p̄terea vltimā volūta-
tem modis oib⁹ obſuare debere. Instituit p̄terea
ne qd ornatus tū p̄ctus inter sacrificandū deesset.
vt aduersū vni⁹ psalmi introitus missæ fieret. Et vt
nomies kyrieleyson caneret tū alla. in canonē redē-
git. dieq; n̄ros i tua pace disponas. Preterea sup
plicationes maiores (q̄s greci letanias vocāt) p̄m⁹
instituit stationū q̄s magnā p̄te marie q̄ in basilica
petri hñtur. Quid plura omne ecclesiā officij isti
tūcōs ip̄e sc̄ssim⁹ p̄nter instituit tū approbavit.
Synodū q̄s hñt postea bonifac⁹ papa. iij. ep̄o
sū duo t. lxx. p̄sbroz. xxx. diaconoz tū in q̄
instituit ne quis sub anathematis culpa in locum

Betta etas mundi

Erit iudeu quenda imagine crucifixi telo transfixisse p. hec tpa a quo illico sanguis copiosus effluxit. quo iudeus macula con-
traxit. xpiani id videtes p vestigia sanguinis ad imagine sanguines
emittente puerunt. quo comperto iudei lapidibus obruerunt.

Anica inundatio aquar. anno sexto Mauricij impatoris fuit vt
Anno diluuij renouari crederet. fuit em diluuij in finibus vene-
tiarū t ligurie seu ceteris regionib⁹ ytalie. Destruata sunt itinera dis-
spate yie. facte sunt lacune possessiones seu villar boingz pariter et
amiciū magnus interitus. Tantū tunc atheis fluius excreuit. vt
rimas in ea regiones occuparet. Tūc p alieu eiusde flumis. cū mul-
ta serpentū multitudine. draco etiā magne mirez magnitudinis per
vrbe transiens vsq ad mare descendit. Subsecuta ē statim hāc inun-
datione grauissima pestilencia. quā inguinaria appellant. Que tan-
te pplm stragi destinauit. vt de in extimabili multitudine vix pauci
remanerent. Primūq pelagiū papā pculit deinde pastore interepto.
sepe p pplm extendit. In hac tribulatione beatissim⁹ gregorius pa-
pa electus ē q dum septiforme letania fieri ordinasset. An⁹ p spacio
dū hi deū pceant. Octuaginta ex eis subito ad terrā conuertes spi-
ritū exalarunt. Septiformis aut letania dicta ē. qz omis vrbs popu-
lus a beato gregorio in septē ptibus rēpctatur dñm diuisus ē. In
primo nāq choro fuit omis clerus. In secūdo omes abbates cū mo-
nachis suis. In tercio omes abbatie cū cōgregationibus suis. In
quarto omes infantes. In qnto omes laici. In sexto vniuerse vidue
In septimo omes mulieres coniugate.

Mit hac rēpctate diuus gregor⁹ magnus augustinū inclitum
et iohannē. cuiqz his modis qdā. pbatissime vite. qm moni-
tioneb⁹ fidei nre dogma Angli tū pmiū integre receperūt. augustin⁹ et i
melit⁹ optimi monachi t an-
Augustin⁹ t melit⁹ mōchi

et pōcationib⁹ fidei nre dogma Angli tū pmiū integre receperūt. augustin⁹ et i
melit⁹ optimi monachi t an-
Augustin⁹ t melit⁹ mōchi

Tunica inconsutilis

Ofecta. q forte vni militū obigerat. his tptib⁹ nō
pcul ab hierlm apud vrbe Zaphar in archa marmorea
eos loci repositā. ab epis Gregorio anthioceno. thoma-
qz hierosolimitano. ac iohanne constantinopolitano incor-
rupta t immaculata inuenta fuit. Qua suscepit mario
in pōio habita fuit. qui ipas suscipientes hierosolimā de-
tulerūt. t in eburnea archa collocauerūt. ferūtqz hanc tu-
nicā post captōes vrbs constantinopolitane in man⁹ thur-
corum deuenisse.

Bernigildis Rex.

Bernigildus qdā visigothor rex hispaniar t vi-
sigothor regis filius. per id temp⁹ a patre lemu-
gildo rege in carcere traditur. t paulopost iniquissime
interfici. eo q leandri hispalēsis epī vni sanctissimū pōcationib⁹ ab arrianā im-
pietate ad verā catholicāqz fide puerus fuisse. Nā cū leander ipse bernigildum
cōuertisset. t ipm catholicū declarasset. p ira cōmor leandri pontifice multus i-
cōmodo t in iurijs affect. t filiu ipm sanctissimū tandē iterfecit. ad cui⁹ corp⁹
post modū car⁹ agelic⁹ audit⁹ fuit. lapidib⁹ ardētis vixit. Et t ipse p paulopost i
egritudine plapius leandri reduxit. Et de iuria atqz petō veniā postulant. t Ri-
cardū secūdu filiu regē cōstituens catholicū t vez xpianū effici procurauit.

Basolus abbas
Sindolph⁹ pbitr reclusus i frācia
Euthonius byzonicus
Similianus abbas
Wungalorus pbitr
Gangeric⁹ ep⁹ cameracen.
Furfrus filius regi ybernie

Corpus. b. stephani. pthomartyr romā translatum est
Pbara virgo nobilis fuit
Walbertus fuit discipulus. s. colūbani
Beicola discipulus. s. colūbani
Liber⁹ ep⁹ colonien. scitrate claret
Bano p. s. amādū ex pōone puerus
vitā solitariā in arustissima pnia
pagens ceteri scitatis exēpla pbit.

Artharis rex

quā obrem Chilperic⁹ frācor rex q̄ hūc arthari inimicissimus erat. in bauarum furens cum inopinate ag-
greditur. et ex bauaria expulit. qui relicto regno cū filia theudelinda in italiam ad genex fugit. eo tñ anno
quo eam duxit vxorem defunctus est.

Theudelinda longobardoz regina bauaroz regis filia generositate et fan-
guinis claritate inclita. Que t si i p̄ordio regni sui etate iuuenis forma
q̄s ipeccabilis ac diuinitz abūdans fuerit. moribus tñ i castitate ac religione cō-
spicua fuit. Cui⁹ q̄dem virtutibus scribūt incitatū beati Gregorij eide dyalo-
gū suū de moribus misisse. Cui⁹ lectione p̄ferocem viri sui anīmū ad religionem
et minore cultū redegeſſit. Erat enī mariona iſignis: et fidei xp̄iane studioſiſſima
hec quippe preter reliqua pietatis opera. monasteriū celeberrimū in honore
sancti Colūbani abbatis apud bobin ciuitatem ſup̄biſſimis edificijs ſua impē-
ſa condidit. et plurimos fundos eidem assignauit. Et basilicam beati Joannis
baptiste. mox eade edificauit. Qd̄ oppidum decem milib⁹ paſſuū a mediolano
diſtat. Et eandem eccleſiam p̄dijs ac vaſis aureis ornauit. In qua quidem baſi-

Agilulphus rex

lica corpus suum ſepeliri mandauit. Et ex illo ac deinceps p̄pter mulieris ecrem
plū longobardi oēs Joannem baptistam in patronū p̄cepitū ſuſceperūt.

Agilulphus longobardoz rex poſt artharin regē ſup longobardos regna-
uit. annis. 21. Abortuo nāq̄ arthari rege p̄dicto. Cum longobardi de ele-
ctione ſuturi regis diu diſcordes fuſſent. Et habita de nouo rege creando cōſi-
l ratione. cū nequirent in aliquē cōſentire. Cōuenierit vt quēcumq̄ theudelinda
ex longobardis duabus ſibi delegeſſet maritū. Is i rege ab om̄ibus acipereſ
fuit nāq̄ ingentis virtutis mulier. Et p̄fecto digna. Cui⁹ iudiciū tantū facerent
longobardi. Ea itaq̄ iudicio de ſe ſacto yſa. agilulphu qui erat thaurineſiū dux
virum bellicoſum adoleſcentia formaq̄ florente ſibi maritum t longobardis gē-
tis regem apud laumeliū papienſiū oppidū deelarauit. Prima vō cura quā no
uus ſuſcepit rex agilulphus fuit captiuos redimere. quos Chilpericus de tri-
dentinis abduxerat. et ſimul ab ip̄o rege pacem implorare. pacēq̄ nactus ex du-

abus qui arthari fuerant rebelles punire et minulsum inſule ſancti iſiliani ducem primū interſici curauit.
Id cū reſceſſet gandulſus bergomenſis dux illi⁹ exēplo terrē ſibi p̄ſpicere cepit. obſeſſus tñ venia penita
reditionē p̄licitiū abire pmiſit. Sz t yſari tamiſinus dux eodē tpe res nouas molitus captus ac in vincu-
lis ad regem perductus eſt. inde iterū hoſtes interſici curauit. Rebuſq̄ pacatis bellū cōtra romanos ſuſce-
pit et oppidis circūquaq̄ captis. romā per annū obſedit. et multas illi clades intulit. Sed t longobardi
qui beneuēti erant inductas violauerunt. Zoro enim qui erat dux beneuentanus monaſterium Caſſinenſe
inuāſit. et abbate monachisq̄ cū ſingulis veſtimentis et unico codice ordinis regulam continente fuga p̄-
lapſis. ſacrum illi cenobium a barbarie illa ſpoliatum. et ſoloreus deſtructus fuit. que celeberrimū monaſte-
riū clades illa fuiſſe videtur. quā Gregorio teſte ſanctus pater benedictus futuram p̄dixit affirmans vt
apud teum potiuiſſe obtinere. vt ex eo loco ſibi anime concederetur. Hontus autem qui tunc erat quir-
a beato benedicto abbas cum monachis euolatis romā ſe contulit. Sed ſoroni paulo poſt eam cōmiſſa
impietatem deſuncto ſubrogatus eſt ab agilulfo rege in beneuentanū ducem arriſis ad quem aliquot bea-
ti Gregorij extant epiſtolę. ſed illa iſignis per quā illi caſſinenſis monaſterij venerationemq̄ ſuaſit. Zuy-
tere deinde longobardi exercitum in patauū. Erat tunc padua vrbs ſine membris latericio vel lapide cō-
pactis. vallis plantisq̄ tantū modica mūta. a tēporibus atle per annos ariter ſexaginta. ſine membris et
frequētia ciuiū fuit. primūq̄ ſub Theodorico rege frequētari ac vallo muniti cepit. Quare illis in ānis
q̄ p̄pe centum ad huius obſidionis tempora intercedebant omnia edificiā ex materia aſterbuſq̄ conſtru-
cta erant. Id cum cernerent longobardi. ventos nacti validiores ſacraſta ignitaſq̄ ſagittas ſcorpionibus
ſmicerunt. Et primo incendiū inchoauit quo p̄pinqua illico corripiente vrbs pars maxima eſt cremata. et
inde vrbe incendio paſſaure. Aponſilitis ciuitas cōem cū padua habuit ſortem. inde agilulſus nūmū et
reuerſus. Tandem per interceſſionem religioſiſſime regine omiſſis ydolis xp̄i fidem cūz longobardis cō-
plexas. eccleſiaſticorum bona reſtituit. ac deinde vita ſuncto adoldum puerulum ſilium cūz theudelinda
matre ſucceſſorem reliquit.

Theudelinda regina

O Eufededit papa. p[re]s[er] romanus. p[re]f[er] stephano subdiacono. pontificatu o[mn]i-
bus suffragis adept[us]. Hic cu[m] esset optimus pater clerus mirummodum
dilexit et auxit. seruit h[uius]tante sanctitatis fuisse. vt quendam obuii elephante
morbo laborantem. osculo suo lepra statim liberauerit. Constituit aut[em] ne fili[us]
patrum puella e sacro fonte a patre leuata ducere in vxorem posset. Deus aut[em] de
dit eius t[em]p[or]a ad hec etiam notoria fecere et terribiora. et scabies q[ua]da[m] ita ad ele-
phantum tendens. vt deformitate cognosci homines no[n] possent. mori[us] p[ro]p[ri]i
ficatus sui anno. iij. die tercio et vigesimo. ac sepel[us] in basilica petri sexto yd[us]
nouembrius. Eius morte ep[iscop]us tunc vacat m[en]sem vnu. dies. xvj.

Susebustus rex

Bonifacius quintus papa. natione capuanus. p[re]f[er] Joanne pontificatu inijt
Deo t[em]p[or]e quo cleuberius patricius roma[m] ab heracio missus vindicata i[us]
annis exarchi morte. semetip[su]m regem ytalie creat. Vir certe singularis et humi-
litas et clementie magis in o[mn]es benignitate et g[ra]tia vrens. nullu[m] gen[us] officij (q[uo]d bo-
nu[m] pastor decenter) p[re]termisit q[uo]d ei esset doct[us]. ne qui ad ecc[lesi]as p[er]fugerent inde vi-
rent abere[n]t. ne ve acholiti reliquias martyris attractarent. q[uo]d est p[re]biteri aut
subdiaconi officiu[m]. Mandauit item vt quouis in loco sacrilegi anathematiza-
rent. Hinc testamentu[m] iussu principis vbiq[ue] valeret. Cimiteriu[m] beati nicome-
dis fecit et dedicauit. in clericos v[er]o integre viuentes vniue[rs]e liberalis et munifi-
cus fuit. Moritur aut[em] bonifacius pontificatus sui anno q[ui]nto. die. x. et in basi-
lica petri collacrimantib[us] oib[us] sepel[us]. Et aut[em] in morte dieb[us]. iij. sedes tu[m] vacat

Honorius primus papa. natione campanus. p[re]f[er] petronio viro p[re]sulari. co-
t[em]p[or]e pontificatu inijt quo theudelinda morit[ur]. hic rebus externis aliquan-
tulu[m] querius doctrina moribus sanctissimis officem p[ro]p[ri]e cleru[m] renouauit. atq[ue]
multas in vrbe ecc[lesi]as restituit. Et basilicam beati p[et]ri regulis eneis ex-
t[er]ior capitolino sumptis cooperuit. edem agnetis martyris via Nomentana.
vt carme[n] in aspidem indicat. Edem pancratij via aurelia restituit. Temp[er]a quoq[ue]
anastasi ad aquas salinas. templu[m] quatuor coronatoru[m]. atq[ue] alias multas
edes edificauit. Moritur aut[em] vir sanctissimus anno pontificatus sui. xij. m[en]-
se. xj. die. xvij. ac in basilica petri sepel[us]. quarto ydus octobris. Eius morte
annu[m] vnu. menses septem. dies. iij. sedes vacat.

Anno mudi. 5823.

Anno xpi. 624.

Suerinus prim[us] papa. patria roman[us]. p[re]f[er] Labieno in demortui honorij
sociu[m] subrogatus: ab ycanio totius ytalie exarcho in p[ro]p[ri]o pontificatu p[re]firmatur.
vana tunc em[en]t hebas cleri electio. nisi id impatores aut eor[um] exarchi p[re]firmassent
Vir siquidem singularis pietatis et religionis. amator pauperu[m]. in calamito-
sis benignus. in o[mn]es munificus ac graciosus. in reparandis templis splen-
didus. Qui cu[m] in h[uius] summo p[er]uersaret. pontificatus sui anno primo. m[en]-
se secundo. moritur ac sepelitur in basilica petri. quarto nonas augusti. vacat tu[m]
sedes. menses quatuor. dies vnde triginta.

Joannes quartus papa natione dalmata. p[re]f[er] venancio pontificatu inijt
Statim mira pietate vltus e[st]. Et reliquis em[en]t thesauris quos yfaci apud la-
teranu[m] reliquerat captiuos o[mn]es quos potuit. Istos et dalmatas a captiui-
tate redemit. Hic pontificatu suscepto. statim mandauit si quis res ecc[lesi]e ali-
qua temeritate inuadere presumeret. ad quadruplu[m] restituere cogetur. Suo
quoq[ue] tempore Rhotaris qui ariualdo in longobardor[um] regnu[m] successerat. li-
cet iusticia et pietate insignis habitus sit. ad arianos tamen declinat. passusq[ue]
e[st] vt code[m] t[em]p[or]e oib[us] regni sui ciuitatibus duo epi pari p[ar]te p[re]scent. alter ei ca-
tholicus. alter arianus habebat. Joannes aut[em] plenus operibus bonis. pon-
tificatus sui anno p[ri]mo. mense nono die nono moriet[ur] in basilica petri sepel[us]
quarto ydus octobris: vacat tunc sedes m[en]sem vnu dies tredecim.

Linea summorum pontificum

Deus dedit

Bonifacius quintus

Honorius primus

Suerinus

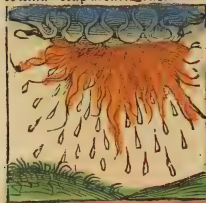

Joannes quartus

Eraclius in Augustū assumptus A sergio patriarcha constantinopolitano coronatus. orientale accepit imperiū. Is cleutherū gentis patrie constantinopolitanū imperiali aule cubiculariū. et ducem rei bellice scientissimū in ytaliam misit. deditq; illi copias et pecunias quo res ytalie cōfirmaret. Et copias quascūq; focas in primis asie et europe. pūncijs habuerat. quasq; gentor eraclius et affrica miserat. Et indies mittere potuit instruit. misiq; ad uersos cosdroem quo pūncias in fide manētes ab illius impetu cōseruaret. Itā cōsdras mesopotamia palestinaq; occupans hierosolimā inuaserat. Ea q; urbe tūc opulētissima positus diuerat eccias et loca sancta. q;quā nō nihil uenerationis uidet sacrasissime cruci dñice exhibuisse. Cū ut scriptores tradit ptem quē helena constantisi magni genitrix in caluaria locauerat. inde asportatā in patria locatā. in throno quē mirabili ope auro gemisq; ornati cōsecrauerat. anno imperij sui sexto ple omī asia q; in meridie vergit potuit. ad egip̃ū arma uerterūt. Alexandriaq; capta paulisper se continere q; eraclian⁹ impatoris pater magnū in affrica exercitū parasse nūciaret. s; obijt eo tpe eraclian⁹ qd cū persis renūciatū esset carthagine ceperunt. Eo igit tpe eraclius magno compato exercitū multas. pūncias a p̃sis occupatas in suā potestate redigat. Ducem p̃laz singulari certamine ex equo deturbat et interficit. Cosdroam regē p̃laz opprimūt filiū eius captū et baptisatū in regnū paternū restitūt. perses ingressus turrin Cosdroe thesauris plenā capit. quorū ptes militibus tribuit. partē vō reparandis templis. que ple diripuerāt designat. ipse p̃terea alia onustis p̃da. cū septem clephantis hierosolimā rediēs. crucē dñi a persis ablatā secū deferens. eo loco reponit in quo antea fuerat. captos a p̃sis in patriam remittit. tantisq; rebus sexto expeditiōis illius anno. q; erat imperij duodecimus felicissime gestis. eraclius dñicam crucē reduxit. pompā inuoluit solēnissimā. quā reducere crucem dñi ipse sic manibus vniūsq; gestauit. ventum est ad portam que in locus caluarie foras ducit. et exiuerat turba que p̃cedebat. ipse ad iter ceptum anbelans nullo tenente ante portā s̃stitit. Tūc patriarcha qui latere herebat. inquit ne dum ibesum crucem sibi baulantem in ceteris emularis qui purpura taspidibusq; quibus ille paupertatis m̃gi caruit oneratis. humilians se impator. et uelut mutauit plebei am. et iter nudis pedibus est ingressus. Tūc q; clausa illi videbatur porta paruit. inde in caluariā deuit. Is autem impator in constantinopoli triūphaturus suā tem apud romanos gloriā innorescere uoluit. Sed infelix eraclius post actum triūphum ad studia p̃atheseos est conuersus aruspiane incantationūq; p̃elagij indulsit. postergans xp̃iane religionis obseruantiam cecinare yates. cui grande illi periculum atq; imperij cūctationem a circūato populo imminere. ideo hebreos baptisari curauit. Et ut secleri seclis adderet. ad eubicianos transit. Et in heresim p̃ponochelitarum dicentium in xpo uincam tantum esse uolūtātē. Tandem heraclius audita sarracenorum licentia capta p̃elertum athiobchia ueritus ne hierosolimā occuparent. Crucem dñicam constantinopolim deferri curauit. Postremo morbo iteratus aque quā

Linea Imperatorum

Eraclius bidropsum vocant diem obijt cum impasset annis. xxx. Erut hijs dieb⁹ ignē et celo cecidisse. Irideq; gradē apparuisse ut homines consummationē seculi adesse putabant ob tonitrua ac fulgura ingentia. Secuta est pestilentia grauissima. que estiuis mensibus plures consumpsit. Quisq; fuerunt angelus bonus et malus ciuitatem pertransientes. at quotiens angelus malus venabulo iussu boni angelitōmū aliquā percussisset. Tot ex eodem domo sequenti die morte dissoluti sunt.

Prodigia quoq; multa et quidem horrenda hac tempestate in greca apparere que sane futuras sp̃ahomeni calamitates p̃tendere videbātur. Itaq; vno et eodem anno cometes perlucidus bizantijs visus est. Et puer quadrupes natus. Nec nō et est apud isulam Belon duo maxima mōstra omnino humanam speciem habentia visa sunt. Et alia multa hinc inde consimilia apparere.

erroribus, quos qdem errores ita ipse moderabat, vt hebreos reprehenderet ipm xpm ex vigne natu negantes, qd sui maiores futuri expectandiq; paterant aduenisse. xpianos no redargueret leuitatis, qb? psumit sit ibm dei amicum et ex vigne natu obprobria et demu cruas mortem a iudeis ppeti voluisse Et sua ipe pdicans legem futuri affirmabat vt si ea acceperet custodiendosq; sarraceni. Et sibi diuino ad id nuncio obsequeretur, se in libertate afferat, et pncipatu regnoq; sumamos pociant. Ausus est etiam coparato ingenti arabu exercitu fines romani imperij turbare. Eius motus heracius cito coepescit, sollicitatis eius ad defectos militib? pollicitanonibus et pmissis. Tandem sarraceni et arabes arma sumetes a natuualitate xpi ferentem inotero a vigesimo ita heracii duces superant vt hoicem felicem pmo mor infelicissimus reddiderint duce mahometo, qui cu magnu se dei ppheti assereret, et magisq; artib? africanos et apfricanos deludens, ita populos quosda coartauit noua a se religione imbuitos, vt paulu abfuerit, quin omniu imperij nomen dederent. Capta alexandria, multisq; alijs sine et aliae vrbibus, inualefecit et? secula nunc multum agis q; ante. Nam tota africa et apfrica magna pars europa mahometanis pncipibus subiecta est. Instant nunc thuri terra ac mari, vt nos tanq; amicos ex bis europa lateribus eruant. Mahometus quoq; (vt in alchorano legit) quo magis sectatores a religione xpiana se iugeret hereticos qdam in coponendis legibus maxime vo nestorianos secutus est, multa hinc inde p legem abdoscos et euangelij dei acute colliges, ac in vnu qsi corpus redigens. Et vt seductos ppos fortius intraret, statuit qd homo torquitos pspue ad quaternarium nume de ppta cognatione ac concubinas habere possit, quot facultatibus suis alere possit. Empyras quoq; velle. Cui in vsum interdixit, hys qd pcepta legis seruaret, pmissis padisus videls delitaz omib? optant abi ad vota, pulcritimas vestes, et virgines ad amplexu, angelos ministrates esse asseruit. Qui vo legem pmereret infernu comunitus e. Et demu sex annos regnasset. Anno dni 632, etatis vo sue, 4. mortem obiit. Eius corpus apud mecam sepultu a sarracenis et thuris maximo in pao nunc vsq; habitum est.

Sydzorus hispanus hispalensis epus, leandri successor, bti Gregorij pape dilectipulus, hys ipibus ppter doctrina vtriusq; ac crebra eius miracula maxime in pao vbiq; fuit. Qui multa tu scripsit, qd fidem xpianam mirifice iuuat. De summo em bono, de vris illustrib?, et bimologiaz libros, hystoria pretea ab Ad. i vsq; ad tpa heracii, vtras qnd. i. scotz, hystoria lo gobardoz atq; galia pene innumerabilia. Et cu coisset cu q vis laude dignu ob doctrina et sanctitatem, Et? natale 18. kal. februarij celebratur.

Isidorus episcopus

De var venies ex aquitania in Gallia claret sancti State et miraculis, qui i suburbano treuerico iuxta flumini ecclesiam fecit, multasq; sanctorz reliquias collocauit. Ibi duos noctuq; deo fuit bar vigilijs orando pdicatione multos ad fide recti deduxit, et egrotos sanabat. Syabolus sibi inuidens multas tribulationes ei ingessit, infan rem triduo mortuum viuui ac loque rem reddidit. Episcopatum treuerensem abba tum a Sigberto rege francorum re-mit. Demu in senectute bona in pace quiescit.

Gallus abbas

Gallus beati colūbani discipulus. Ita tūc in occidentē vivebat vt etiam i vt
ta sancti nomē mereret. Floruit itaq; temporibus heraclij impatoris in ger-
mania ob cuius merita monasteriū sancti galli in pfancensi epātū constructū fuit
In quo p plures monachi virtutibus ac miraculis claruerūt. Et cū nūcro. 400.
sancte vinceret. vnus noie Erubinus suūz brunigildis regis francie ab hac lau-
dabili vita defecit. tandem beatus gallus post varia sanctitatis miracula in dño
quieuit. huius vestigia secutus ē eustachius abbas. secuta ⁊ sancta aurea. In cu-
ius honore beatus eligius monasteriū virginū edificauit. ferē etiam basilium
quendā yfidozo equaleme vita ⁊ moribus ⁊ doctrina insignē tū habuī fuisse.

Illegione xpi p dicatione ⁊ scriptis vbiq; tuebatur. b. Joānes gerūdinēf eps
em genere Gothus in lusitania natus. vbi sape aliquid
p etatem cepisset. constantinopolim pficiscens. ita gre-
ce ⁊ latine doctus inde discessit. vt in lusitanā rediens. arrianā heresim. que tūc
inualuerat facillime confutaret. hāc obrem barchinonam ab herenici relegatur.
Uer postea mortuo lemūgildo rege. qui hereticis fauebat. in priam rediēs. Et
multa scriptis ad doctrinā nram pertinētia. ⁊ monasteriū condidit. Rōnemq; vi-
uendi monachis scripsit.

Athouldolinda agilulphi regis ex theudolinda filius post psem cum matre ipā
theudolinda regnauit annis. 10. hūc nāq; p ad acquirēdū pidiū. vir dū
quadriēno theodoberti francor regis filiū desposuit. Qui regno suscepit. ob
matris prudentiā pacem cū omnibus longobardis ytalicsq; p decēniū quiesci-
me tenuit. quo in tempore multa ecclesijs danauit.

Eleutherius nonus exarchus natione grecus patricie gentis nobilitate insignitus heraclij impera-
toris cubicularius ⁊ rei bellice scientissimus. hoc anno post ioannē ⁊ smaragdū exarchus. ab hera-
clio in ytaliam missus. sedit annis. 5. qui statim vt rauennā applicuit sese ytalie regem declarauit. Sed po-
stea cū romā petere vellet ob arrogantiā a militibus suis in itinere interceptus ē. quo mortuo milites caput
suū constantinopolim miserunt.

Eligius episcopus

Eligius nouiomensis eps. hīs temporibus ob innumerabiles eius vir-
tutes multo in pretio fuit. Cuius admirandam vitam etiā multiplex signorū
numerus cōmendar. Is de territorio lemoneie vrbis oriūdas. patre euche-
rio matre vero terrigia natus: quem genitor inueniem ab aurificibus erudit fecit
edoctus in ea arte. franciam adiit. aurifici regis se cōiungens. Rex optans habe-
re sellam auro ⁊ argento ornatam. magister eligio singula tradidit. qui eo ponde-
re duas sellas pulcherrimas effecit. Creuit itaq; fama eius in curia regis tantū aut
paupes diligebat qd qd poterat ad nuditate suā eis erogabat. inde mūdo abre-
nūcians plura cenobia auxilio regis edificauit. Cum a tpe brunehildis vřq; tpa
dagoberti simonaca pestis i gallia viguit. p q auferēda summe vigilabat. Ideo
post achariū epm ad epātū nouiomēsem assumptus ē. Presunt aut eligius man-
densi metropoli tornacensi qz regali ciuitati quondā. nouiomēf qz ⁊ flandresī et
gandensi ⁊ cartuancensi certis tñ diebus in loco adoprato egenis seruiebat. cor-
pus sancti qñtū reuelauit p eū dñs. suessionis qz inuenit sanctos martyres. Crispinus ⁊ Crispinianum.
apud pñsus ecclā illuminauit in ponte. Hec aut sepulera auro argento ⁊ gemis fabricauit. Hermiani. Ge-
nermi. Quintini. Luciani. Genouefe. Colābe. maximiani ⁊ Iuliani. Et scipue beati Martini Turonēf
sis. dagoberto rege pbente impensas. Portu? flanno vite sue. 70. Anno aut reuoluto post sepulturā pul-
cer ac incorruptus inuentus est. Capilli quoq; ac barba creuisse in tumultu videbantur.

Rupertus eps ex regia stirpe frācor orit. Tpe hildeberti regis frācor wor
Bumacem rexit epātū post obitū regis a duce berchario q eccias deuastauit.
virgis celsus a sede wormaciēf cū iniuria pulsus. quē theodo dur baioriorz in
vrbe Ratispona cū gaudio suscepit. q eū cū pceribus relicis ydolis cū frequētia
ppli baptizans. p uocū vřq; pānōuā p dicationē xpm lūmē fidei mīstrādo puenit.
Tandē ad inuaz flūuū vbi olim inuauit ciuitas q nūc Saltsburga appellat. p
ficiscens. q olim iter barbaras vrbes eminebat nobilissima. s. diaspas ⁊ virgild
opra. quē locū cernēs cū cathedrā epalem ydonēū. ppetratē a duce baioriorz ac-
cipiens. basilicā i honore. s. petri pstruxit. ac missis discipulis loca mōtana ad fi-
dem pduxit. ideo apostolus baiorarie austrie stirie ⁊c. nūcupatur. Is post multa
sanctitatis opera cum. 44. annis episcopali sedi presunt in die pasce ad christum
felicitate migravit. Post obitum beatissimi viri Vitalis Rosologus. Saulus.
Ezrius. Joānes. abbates ⁊ monachi sancti petri. Sedem episcopalem lauda-
bilitate reuerunt. Deinde sanctus Virgilius ex hybernia veniens tempore Pipini regis francorum in epi-
scopum Saltsburgensem ordinatus qui Carinthias cum suo populo ad fidem reduxit. Postremo plures
ex eodem cenobio sancti petri per germaniam in claros viros euaserunt.

Sexta etas mundi

Salzburga olim Iuuaria et petena dicta, nora vetustissima ciuitas, nūc metropolis baioarie. quā tpe Julij cesaris orum habuisse dicunt, non longe ab alpihus que olim ad noricos atinebant, nunc confusis omnibus, germanie attribuitur. Norici enim vicinarum Alpium incole vt Plinius scribit Thaurisci olim dicti sunt, hoc quoq; tempore circa carnos in primis germanie oris, sunt incole qui thauri dicuntur. Umbis enī illiū temptātib; haud longe a norico qui in alpihus, cū eis En. papirius carbo cōstitit. Atq; re infecta (vt Strabo ait) abcessit. Haud vō longe interiecto tempore cum tres fortissime gentes cimbrī, theutoni, et amboniēs, vno tempore in ytaliam erupissent, partim per noricos descendisse, plutarcho ait, vterq; exercitus. Et marij auspicijs deletus est. Unus non longe a Salzburga in eo videlicet loco qui alpihus proximus est. Alter ad arbesim: trecenta quadraginta milia barbarorū cesa, et centum qn quaginta capta scribit liuius. fuit mor? ille vniuersē ytalie, nō modo locis per que eruptio facta est, formidabilis. Ideo romana arma citro vltroq; per noricum assiduīs moribus gestata. Cuius incolis pene do? mēstia facta sunt. Cum interdum tres integras legiones in finitima loca misituerunt. Quas sub initio gallicā belli qd vltra alpes gestum est. Et cesar duabus additis qd proximiū fuit, vt ipe scribit in galiam traduxit. Ubi exasam rupē militari opere patefecit, vt ex vetustissimo epigrāmāte papite saxo sculptum in monte arduo quem crucis vocant. Licet magna ex parte ob vetustate abolito, datur intelligi. Et Julius cesar. Reliqua tum loci asperitate, tum vetustate legi nequeūt. Julius enim cesar socero genitorq; suffragantibus ex omnibus puincijs gallias potissimū elegit. Cuius emolumento et opportunitate idonea sit materia triūphorū. Et initio quidem galliam a salpinam illirico adiecto accepit, moxq; p senatū cōmatam. Ceterum cū ilitris, pannonibus, illiricis et germanis bellū illatum est, hāc velut via vbi mō Salzburga sita romanis armis accessus patuit et reditus. Germanos igitur iulius cesar aggressus in faucibus montū arcem munitissimā eo loco extrui curauit, vt milites ad eaz refugium adiuvandū. Et satellites ex ea auxiliū et iuuamē haberent. Et inde castrum iuuauēse vernacula lingua helsenberg appellabatur. Fluius quoq; cui adiacet Iuuarius dictus Arci nomen dedit. A quo ciuitas inde condita Iuuaria diceba-

tur. Habet autem hec urbs paludes, planities, colles et montes, paludes pascua prebent, aucupia et venationes nonnullas. Piscationes quoque se diversis locis non incommode erident, colles ac montes germani trā salpinx mercus causa peranserūt. Urbs igitur iuuauia olim splendida muris et aggeribus munita, turribus alnis, sedes regum fuerat. Habuitque templa deorum sub antiqua gente marmorea. Et cum multo tempore floruerit. Inde temporibus attilæ regis hunorum incursionibus, vastationibus, incendiisque sustinuit. Et cum ingenti cede hominum immunita desolata ac penitus diruta fuit. Postea diuinus Rudbertus anno salutis octuagesimo supra quingentesimum cum Theodonem baiuarianorum ducem cum locis finitimis ad fidem christi reduxisset. Tandem ad iuuauū flumiū veniens, qui nūc Salzbach vocatur, reperiens urbem dilapsas ac virgulis cooptatam instaurauit, quæ olim inter baiuariae urbes eminebat nobilissima. Ratus hanc pro episcopatu idoneam, pietatem a duce obtinens. Extruxit arboribus et vepibus, et repositis edificijs basilicam in honore sancti petri construxit. Et cenobium ordinis sancti benedicti cum munificentia ducis instituit. Rexitque ecclesiam episcopalem annis, xliij. Relinquens beatum vitalem successorem. Postea virgilius sanctus ibi episcopus ecclesiam cathedralem construxit. Et corpus diuini Rudberti ad eam transtulit. Gebhardus deinde episcopus arces de nouo instaurauit. Et ciuitas in omni ornatu incrementus habuit, magnis nunc membris ambit. Et monasteriorum repleto edificiorum populi exornata. Quis præterea sanctorum reliquias excolit.

De hijs subscripta adduntur.

Tunc hadriana vetus quæ post iuuauia dicta
Presidialis erat noticiis, et episcopo digna
Rudberti sedes qui fidem contulit illis
Christi: quæ retinet Salzburcha sero vocata
Is sanctus obiit cracij principis euo
Legem dū cōdidit stabuimur nephada sabeiis
Qui successore sibi fecerat ipse vitalem

Hinc tres abbates hoc ordine sedes
Aulologus, sauiolus, post hos est venerandus
Inde flobrigilius pastozis nomine adeptus
Ioannes post quæ sedem possedit eandem
Virgilius cuius post huc meruit fore pæcul.

Sexta etas mūdi

(Anno mūdi. 583. (Anno xpi. 634.

Theodorius papa natione grecus. p̄re theodoro ep̄o hierosolimitis. pontificatum inuens. omnia q̄ ad dignitatē religionis pertinere arbitrabat circūspiciēbat. ut bonū pastorem decet. In omnes maxime autē erga pauperes mira beneuolentia vtiens. Constituit hic inter cetera ceteri pascales benedictiones fieri in sabbato sancto. Censuitq; neminē separari debere qui nupsit post simplex votum. Hic p̄urbū patriarchi cōstantinopolitani t̄ sergiū ac alios hereticos exilio damnauit. Conuersus deinde ab hoc certamine pontifex ad ornanda scōrū corpora primi t̄ feliciani martyris reliquias ex arenario vie nomenante ablatis in urbem deferens in basilica sephiani prothomartyris in celio monte collocat multū t̄ statim dedicat. duo postremo oratoria cōstruxit. Huius ita constanti t̄ sancte peractis moris pontificatus sui anno sexto. mense quarto. die. xviij. sepeliturq; in basilica petri. pridie ydus maij. Ep̄atus autē diebus duobus t̄ quinq; ginta tum vacat.

Martinus primus papa. p̄ria tudertinus. p̄re fabricio in theodori locū subsecutus. legatos statim cōstantinopolim misit q̄ paulum adhortaret vt omnis erroribus suis aliqui veritatis callē ingrederet: at monitis pontificis obtemperare noluit. ideo cū dignitate priuauit ob qd̄ constantius impator indignatus. Olimpū cubiculariū suū ytalie exarchum creauit mandās ei vt Martinū captum ad se mitteret. hac discordia freti saraceni alexandria cū ingenti classe soluentes Rhodū puenire captiq; vrbe colossium. fama celeberrimū temoliti sunt. Ex cuius ere noningētos camelos onustos ferit. Constantius v̄ tot calamitatibus nibilo melior factus theodorū caliopam cū his mandatis iterū in ytaliā mittit. vt primo quoq; tempe martinū pontificem ad se vincum mitteret. Is a romanis perbenigne exceptus cum salutandi causa pontificem simul laret. domini cardenas inq̄at. Eūq; cōstantinopolim mittit. Unde postea via chersonesum ponti calij causa deportatur. vbi quondā beatus clemens romanus p̄suleculauerat. Martinus autē multis calamitatibus circumuentus. ac inopia rerum omniū p̄silius. tandem in exilio moritur pontificatus sui āno. vj. mense vno. diebus. vj. t̄. xx. multis virtutū signis vsq; in hodiernū diem resurgens. Et ex hoc inter sanctos martyres relatus ē. Cui⁹ festū decima die mēsis nouembris celebratur. Sedes autem romē. xiiij. mensibus tū vacat. quia nil certi de sanctissimi viri morte habebatur.

(Anno mundi. 584. (Anno xpi. 644.

Cele. Martino in pontificatu successit. Eo ferme tempore quo petrus in locū pauli beatus cōstantinopolim sufficit. Hic em̄ t̄ si melius aliquāulū de religione fecit q̄ paulus. non t̄ vsq; adeo fidei normā tenuit. quā sancta romana ecclesiā p̄dicat. Pontifex autē Eugēnius statuit vt quilibet ep̄s carceres haberet ad delinquentiū penitentias clericorū. voluit vt iuxta ecclesias sacerdotus domicilia cōstruerentur. Mandauit quoq; monachis ne quauis ex causa siue sui superioris licentiā claustrū exirent: fuit autē vir mire pietatis. religionis mansuetudinis comitatus munificentie. pontificatus sui anno secūdo. mense nono moritur. ac in basilica petri sepelitur. quarto nonas Junij. vacat tum sedes mēsis. j. dies. 28.

Uitalianus papa. patria Signinus ex oppido volscoz. p̄re anastasio p̄o Italiciū inq̄r. Vir quidē op̄imus t̄ diuini cultus cupidus atq; assiduus Quāobrem regulam ecclesiasticā composuit. t̄ cantum ordinauit. adhibitis consonantiā (vt quidam volunt) organis theodorū archiep̄um t̄ badrianū abbatem viros doctissimos atq; optimos in britanniā mittit. quā angliā vocant. quo eos in fide cōtinerent. Tandem bene ex sententiā quantum in eo fuit gubernata ecclesia. anno. xiiij. pontificatus sui mense. vj. moritur. ac sepelitur i basilica petri. vi. kal. februarij. vacat tum ep̄atus meu. 4. diebus. 15.

Adeodatus papa. patria romanus. patre iouiniano ex monacho pontifex creatur. Vir religione t̄ omni comitate p̄ditus. in delinquentes demens in pauperes beneficus. in hospites benignus. erga calamitosos miseris eoz. ecclesiā beati petri via portuensis iuxta pontem meruli tū instaurauit ac dedicauit. Auxit t̄ monasterium sancti herasmi in celio monte edificijs t̄ fuit. vbi ip̄e monasticā vitam duxerat. Et ad abolenda prodigia que sepe nūq̄ro tempore suo apparuerant. Supplicationes frequentes habuit. Deniq; v̄o pontificatus sui anno quarto. mensibus duobus. diebus quinq; vt sanctissimus moritur. collacrimatibus omnibus. ad basilicam petri sepelitur. sexto kalendas Julij. vacat tum sedes menses quatuor dies. xx.

Linea summorū pontificū
Theodorius

Martinus primus

Eugēnius primus

Uitalianus

Adeodatus

Constantinus tercius in locū demortui heraclij p̄ris primo sufficit. Cui
 cōfidoas rex plac̄ victorijs insolefens vt premiffum ē paci vt p̄fenti
 ret nullis p̄ebus p̄mijue pollicitationib⁹ adduci ponit. Quāobrem impator
 eradius expeditorem in barbaros deftinat. p̄mijq; oim cōftantinopolis defen-
 sioni p̄p̄ecurus. Cōftantini filiū cefarē declaratū regni cōfōres accepit. Ser-
 gio venerabili p̄iarcha t̄ bonofo p̄icio fpectare virtutis viro illi in admini-
 ftrationis focios attribuit. Inde poft obitū eradij iſte p̄ftān⁹ q̄ p̄te abfente
 cōftantinopolim gubernabat illi fuffectus ē. Qui q̄rto aſſumpti imp̄ij mēſe
 veneno extinctus ē a martina nouerca t̄ eradeane fratre. quos pyrribus patri
 archa cōftantinopolitanus ad illū flagitium inſtigat.

Heracion. mortuo fratre impiū occupat eo poſſimū tpe q̄ cyrus ſerģi
 t̄ pyrribus acephaloz heremij inſtaurātes. vnā opationē in xpo huius
 tatis. ſ. t̄ diuinitatis. vnāq; volūtatem p̄dicabant. Ex hijs aut pyrribus q̄ ob
 herefim in affricā relegatus fuit. quā primū de heraclij morte certior ē factus.
 Ex affrica romā venit. puolutiq; ad theodozi pontificis pedes popoſit vt
 nū errat. qđ apud cōftantinopolim p̄petrauerat. Exinde oblata a pontifice et
 clero romano recte fidei t̄ religionis xpiane formulā reuerēter accipies in pa-
 triā eſt reuerſus. Vbi poſtq; flagitiū illud martine t̄ heracleoni ſualet. p̄ri⁹ vi-
 tam amiſit. q̄ tanto q̄ritu ſcelere p̄iarchatum potuerit obtinere. Cū igit poſt
 mortē cōftantini heracleon imperiū tenuit et turpiter t̄ inq̄ſſime rem publicā
 adminiſtraret ſenatus populufq; cōftantinopolitanus in martinā eracleonem
 q̄ inſurgēs lingua illā. hunc naſo mutilatos relegauit. quo in furore remact⁹
 de fuga pyrribus a populo eſt occuſus.

Conſtans cōftantinopolitanus impator. q̄ fuit filius cōftantini dolo
 necati. poſt heracleonem p̄dictū illico in impatores aſſumptus. Et in de-
 mortui pyrribi locū paulus patriarcha a ſenatu t̄ p̄plo eſt ſuffectus. q̄ a theodo-
 ro pontifice romano. vt rectā fidei normā acciperet p̄ ſiſas requiſitus. obſtinat
 te rēnuit obedire. qđ theodoroz pontifex romanus dignitate priuauit. quia
 orthodore fidei normā t̄ rōem ſuſcipere recuſabat. adiuuare ei⁹ ſtulticiā p̄ſta-
 cio in eandē herefim ſtolidē nūmū. p̄lapſo. vñ t̄ martinū papā in cerſona pō-
 ti ciuitatē. apud quā alter romanus pontifex. b. clemens longe aū exulauit in
 exiliū miſit. inde p̄ſtantius expeditionē in ytalīā parauit nō qđem vt iuxta ſa-
 mam tūc a ſe accurate diſſeminatā longobardos ytalīa eſſiceret. ſ. vt vrbem ro-
 mā t̄ ſubiectas illi p̄uincias diuitijs t̄ ornāmētis ſpoliaret. Cū romani via
 appia cōſtantio vitaliani⁹ pontifex martin⁹ clero t̄ p̄plo multitudine ſociatus
 ſetto ab vrbe militario obuiant. introductuſq; impator bti p̄etri p̄mo t̄ poſt
 alias vrbis cecias accuratiſſime inuiſit. Et poſtq; p̄mis q̄nq; aduerſus ſui die
 bus baſilicas t̄ publica romē loca pambulauerat: direptioni operā impendit
 Etenim q̄cuq; vidiffet ex ere aut marmore ad ornatum poſita. p̄ ſingulos dies
 aut loco abſtracta. aut vi diſcerpta nauibus imponi curauit. vt plus ip̄e ornā-
 mētōz ſeptē in diebus vrbis romē detraxerit. quā barbari antea in ducentis et
 q̄nquaginta octo annis p̄ quos impiū inclinauerat. vñ in p̄dam abſtulerat vt

Conſiliū Romē tpe martin⁹ pape

conſegregat inde neapolim redijt t̄ poſtea in ſici-
 liam nauigauit. Deſedit vō ſyracufis vbi miſer-
 ſus qđam arment⁹ ordines in orientali e⁹ exer-
 citu ducens illū in balneo interfecit. anno imp̄ij
 ſui vigefimo octauo. In cui⁹q; locum meſentius
 Cui⁹ fraude necatus cōſtantinū putant imperatores
 a militibus creatur.

Synodū romē martin⁹ pōtifex cētū t̄ q̄nqua-
 ginta ep̄oz hūit ob paulū p̄iarchā p̄ſtān-
 nopolitanus. t̄ apocriſarij q̄s ad paulū miſerat.
 t̄ illū vt reſipieſceret vrgeret. p̄ſtācij iuſſu i diuer-
 ſas ſiſulas relegati fuerūt. qđ cū audiffet martin⁹ i
 eo ſynodo romē p̄gregata p̄mo p̄denatōem cyri-
 alexandrini t̄ ſerģij ac pyrribi p̄ſtānopolitanoz
 p̄iarchaz inouauit. deinde paulū p̄ntē p̄iarchā
 dānauit t̄ p̄iarchatu eſſint ammouendū. Intē-
 rea vō dū h agere⁹ par ytalīe q̄ iter rōnos t̄ lo-
 gobardos ānis. xxx. durauerat turbari iā cepta
 ē. longobardis oīa ad ſuā vtilitatē trahētib⁹.
 Cōtra vō recuſantib⁹ romanis q̄ pierus ſaſq;
 mandaretur. maxime vō cū rotharis arriana la-
 be inquinatus. nullā ſermē ciuitatē haberet. cui
 non arrianū t̄ catholicū ep̄m p̄poſuiſſet.

Linea Impera- tozū

Conſtātinus tercius

Heracion

Conſtans

Beata etas mundi

Idocus

Aurea

Oswaldus

Theodegarius eps

Idocus beremita sanctus, p hoc tempus virtuti
bus clarus, qui cu esset Britonū regis filius, spze
to regio ⁊ mundalibus pompis in beremū secessit.
vbi cū aliquādiū sanctissime vixisset, tandem in pago
pontico multis miraculis clarus in dño deuit. Sicut
q scribit eo tpe ⁊ videntū beluacensem epm ⁊ medū
ardū archiepū Remensem scitate ⁊ doctrina in pzeo
fuisse, hys addit ⁊ reginalphā gallā matronā genere
⁊ scitate insignē, ⁊ rewaldū traictensem epm vita ⁊
miraculis clarum.

Elstrudis regīa anglie circa illa tpa claruit, que
trib⁹ nupta viris vgo pmanit, cui⁹ mortue cor⁹
bus post .x. sepulture sue ānos incorruptū ē inuentū.

Aurea virgo scīssima ipi⁹ eligi pōntificis discipu
la, p ipm spū apud parisiōs disciplina sanctitay
te ⁊ pōpua patientia clarissima, plurimū floruit. Cui⁹
sanctitate ⁊ prudentia p̄mōtus eligius ipsaz recentis
virginibus p̄fecit, fuit autem genere nobilis.

Forseus qz bibernie regi fil⁹ p id tps cū duobus
germanis p̄p̄is regni sui pompis monachalē
habitu suscepit, ⁊ in magno p̄cio euaserit. Is mo
nasteriū in loco quē vocāt Laniaciū p̄struxit, thec mto
post ordinariū fratribus, migrauit ad dñm, post q̄uor autes
ānos ab eligio ⁊ ausdero ep̄is imaculatū corpus sine
ulla putredine trāsfert, buri⁹ natalē celebrat, .4. nonas
margi.

Oswaldus rex nordmānoꝝ anno p̄mo beracio
nis imp̄atoris a penda mercioꝝ rege perimitur.
Is quoz ydcomatū gentes, videlz pictauios, scotos,
britones, ⁊ anglos i suā s̄biectōem accepit, h⁹ reuera
multaz elemosinaz largitir hodie qz cū brachio ⁊ cu
te ⁊ neruis incorrupta iacet, toto reliquo corpore in cine
res dissoluto, que a fr̄e Oswino apud vr̄bem bembā
burgh cōposita in scrinio p̄o miraculo monstratur.

Elstrudis sancta muiggellensis anno constantis
xx. obiit. Hec fuit filia yte relicta pipini q̄ insti
tū sc̄i amandi monasteriū muiggellense fundauit. Cui⁹
illā suā Berdrudā v̄genem deo dignā p̄fecit, q̄ die sui
obitus appuit cuidā abbatissē treuerēsi noie modeste
sibi familiaritate cōiuncta, suā felice trāsmigrationem
ostēdit, pluribus inde miraculis claruit.

Leodegarius ep̄us t̄pibus cōstantini imp̄atoris
ebdomū pessimā virū Theodorici rex in grām
recepit, q̄ leodegariū varijs tormentis afflixit post fa
me ⁊ carceris squalozem, post oculoꝝ euulsionē, post
plantaz cōfessionē, post lingue ⁊ labioꝝ excisionē, con
summauit tandē martiriū p capis abscissionē, fuit hic
a nobilissimis parentib⁹ regi clorario cōmēdatus. Et
a didone auiulo suo pictauiēsi ep̄o cruditus, inde ob
pudētiā ⁊ p̄siliū cū in regio palacio moraret, tantā
scōm tēū de pietate sollicitudinē habuit vt eduēsi ecclēsie mereret in pontificem
pmoueri. Is post obitum suum multis miraculis in restituēda sanitate claruit.

Elstrudis regina

Forseus

Berdrudis

Vigilius epus

Vigilius quoqz circa idē tempus genere nobilis ⁊ sanctitate p̄clarus in Antisiodoreni. ep̄atu sedē
Annis. xxvj. vbi extra vr̄bē eccliam beate marie cū monasterio cōstruxit. Et hospitale qd dom⁹ dei ap
pellatur. Hic p̄pter sanctitatem suā inimicus iusticie odiosus, a warachono senescallo regis francie in scō
ria filius oculus est. Qui waracho successit in eodem principatu ebriōnio qui sanctum Theodegariū occidit
fecerat. Et ipse ebriōnius in morte visus est a demonibus in infernū deportari. Cum autem vigilius ad p̄
p̄tā vberetur vr̄bē per ciuitatem senonicā vincit ruptis catenis libere de carcere eperunt. Catenas ad
p̄scriptam eccliam suam deferabant.

Cesarea regina psaz

Cesarea psaz regina. Circa hec tpa de pside exiens nesciente marito cū pau-
las suis fidelibus, priuato habuit. ppter xpiane fidei amorē. cōstantinopoli-
nim venit. anno sexcesimotercio ac. lxx. Que qdē ab impatore bononice sus-
ceptra. post aliquot dies nō multo post characterē baptismi vt testat̃ ab ar fuisse
pit. ⁊ ab augusta de sacro fonte leuata. hoc vbi intellexisset psaz rex. legatos sta-
tim cōstantinopolim mittit. q̃ vxorē ab impatore repetant. Rñdit impator in ar-
bitrio regine esse standi vs̃ discedēdi. pinde eā solatetur. Interrogata regina re-
spondet. Nūq̃ rediturā in p̃tiam. nisi rex xpiani nemē suscipiet. Qui statim re-
cognita cū. xl. milibus hoīm cōstantinopolim pacato agmine venies pbenigne
ab impatore suscepit. vna cū militib⁹ suis baptizatus. ⁊ ab Augusto de fonte le-
uatus. catholica fide cōfirmatus ē. accepta sua coniuge letus ⁊ gaudens multis
ab augusto honoratis munerib⁹. in regnū reuertit̃.

Rothis

Rothis longobardoz rex post arialdū regē. regnauit annis. xvi. Is li-
cet multis p̃ditus ṽtutibus. Ariana tñ labe inq̃natus oēs longobardos
in eandē p̃cipitanf traxit. vt in ciuitatib⁹ s̃bectis duos hēbat ep̃os vñū catholi-
cū alter arianū. In re militari p̃stans fuit. vt eturā ⁊ liguriā cum locis marit-
mis vsq̃ massiliā in suā redegit p̃tatem. Tanti insup fuit ingenij. vt leges q̃ sola
memoria in vsu habebat. in serie q̃dā redegerit. ⁊ libzū edictū appellari mada-
uerit. prius em̃ lōgobardi sine lege fuerūt. Erat aut̃ ip̃o in eodē codice referēte
ann⁹ septuagesimūprim⁹ quo longobardi ytaliz intrauerāt. vt in p̃logo libri
patet. Quic cū aliqñ theodorus exarchus bellū indidisset. apud Scultemiā mu-
tine vrbis annē acriter pugnati ē. vt exarchus septē milia amisit. Tandē ro-
tharis sine filiis defunctus est.

Bodoaldus filius successit q̃ regnauit annis. v. hic theodalinde regine filiā duxit vxorē. qui tamē libi⁹
dimbus immeritus in adulterio mulieris deprehensus a viro occisus est.

Aripert⁹ deinde rex regnauit annis. 9. Is apud papā ozaculū pulcherrimū in honore saluatoris condi-
dit. moriens duos reliquit filios p̃bherit⁹ ⁊ gundibertū reliquit successores. quoz t̃pibus longobar-
di pacē cū romanis rauēnatibusq̃ vbiq̃ fuauerūt. Sed varijs ip̃i inter se monibus agitati sunt. grimo-
aldus namq̃ beneuētus longobardoz dur ip̃os fratres discordes esse intelligens. magnas ducens copi-
as papā venit. qua ex vrbe cū p̃bheritem puerū regē fugasset. gundibertū frem expulit mediolan⁹. Eas
discordias exploratas hñs clodoueus rex francor. copias in ytaliam misit. q̃ cū in transpadana regione ma-
gnā fecissent predā. a grimoaldo ytaliam rex expulsi. Funt tñ qui scribant gallos hac rōne deceptos esse.
longobardi em̃ simulata fuga. castra rex om̃i copia ac vini potissimū plena relinquentes baud longe in i-
sidijs constiterāt. galli ṽo castra ingredientes rati veram esse hostiū fugam. In oēm voluptatem effundū-
tur. epulis ⁊ vino replent. quare sup̃uenientibus hostibus cum formo etiam grauiat passiū veluti peco-
ra ab hostibus ceduntur.

Arracenisq̃ p id t̃p̃us intantū hauserāt opes. vt post subactas ⁊ quiete possēssas. q̃ romanor fuerant.
provincias asie. europam inuadere p̃sumeret nauigio itaq̃ ingenti ab alexandria soluentes rhodus
insulam romani imperij puenērūt. eazq̃ capta colossū fama celebrerrimū a quo ciuitas insule primaria no-
men habuit. demoliti sunt. Ex cui⁹ ere nongentos camelos fuisse oneratos inuenimus. rhodo vassa sarr̃a
centi. egrū delati pelagus multas ex cicladibus affixerunt.

Grimoaldus

regis filius in ytaliam rediens tercio mense post grimoaldi mortē regno paternō sine cōtentione potitus ē.

Cōstantio ipatore s̃blato cū oēs passim dilaberēt. sup̃uenientib⁹ q̃ mag̃
classē sarr̃acenis. ⁊ syr̃aculē ⁊ totā insula occupat. vnde postea cōmisi p̃e-
da alexandriam redeuntēs vrbis quoq̃ rome ea oznamēta secū detulere q̃ con-
stantius aduererat.

Dagobertus francor rex eodē ferme tpe vir astuti ingenij. nec consilio mi-
nus q̃ manu promptus moritur. Cuius animā e manibus demōnū libe-
rari fecit Dyonijs ac Mauricj martiris ac etiā martini cōfessoris auxilio. q̃s
semp dū vixit vt patronos coluit ⁊ templis honoratores reddidit. hic autem
oib⁹ bonis insignit⁹. regnauit annis. 34. Clez ab anglis insensu p̃petuā cū eis
suscepit inimiciā. hic iteressioe beradij oēs iudeos i suo regē baptisare fecit.

Dagobert⁹ rex fr̃acoz

Berta etas mūdi

Erffordia magna ac memorabilis vrbs puiscie thuringie caput. a p̄scais erpessfurt appellata. mō
 tem habet excelsum. qui nūc sancti petri vocatur. cum a temporibus Theodosij imperatoris sub ar-
 chadio ⁊ bonorio inclinato imperij originem habuit. franca romanorū p̄sides. a rbeno italiam versus
 abiecerūt. Et se regi p̄prio subiecerunt. Quibus intellectis thuringi ab altera parte rbeni orientem versus
 Et consilio regis francoz merwigū eius cognatum in regem elegerūt. Is arcem cōstruxit in co monte. ⁊
 castrū p̄pe Erffordiam vbi nūc ecclesia sancti Dyonsij erat. qđ vulgares Herwilsburg nomināt. Post
 eius obitum bassinus in thuringia regnum suscepit. Cui⁹ vxorem postea hildericus rex francie duxit i cō-
 iugem. Per ea tempa in loco vbi sūc b. silica diu andree frequetatur. vlla Schuldinorde eratbat. in bru-
 leto quoq; p̄pe fluuiū Bera (qui nūc civitatem illabitur. ⁊ mediam ferme p̄terfluit. Cuius comoditate to-
 ta civitas purgatur. ⁊ plurimū decoratur) solitor sagax sua diuertacula habebat. cui nomē Erpff fuerat
 apud eius molendinus regnans sine passagū olim erat. at cum temporibus dōdōnei regis francoz ad
 annū salutis trigessimū octauū ⁊ quadringessimū Erffordia ortum habuit. a molitore dicto atq; transitu
 Erpessfurt denominata fuit. Regnante postea apud francos tagomirto inclito rege. Is post castrū in mō-
 te celolatum monasteriū celesterrimū sancto petro dictum ordinis diu benedicti construxit. Inde mons
 sancti petri appellatus fuit. Ecclesiam quoq; sancti Gangolphi dotauit. Bonifacius postea archiep̄us mai-
 guntinus sub pipino francoz rege. cum thuringiam ad fidem cōuertisset ecclesiam gloriose sempz virgi-
 nis Marie edificauit. ac ibi episcopatum ordinauit. qui illico maguntine sedi cessit. Illius vrbs ager
 optimus est ⁊ herba fullonū que sandre ac saponariū dicitur pro tingendis pannis feracissimus. Per cui⁹
 arua gera fluuius ⁊ alia flumina p̄terfluit. regionem vberim irrigantes. p̄pter quod ⁊ pecorū pascuis ha-
 bundat. Post annū deinde sexagesimū sextum supra millesimū muro circūdata ac turribus munita fuit. Et
 cui⁹ edibus ac monasteriorū ac ecclesiarū ornamentis mirifice creuit. thuringorūq; celebris una sedes fuit.
 eo qđ totius regionis ferme media sit. ⁊ bladis alijsq; necessarijs copiosissima habebatur. Et cum hec regio
 ac vrbs a solvendis decimis libera fuerit. Eam ob rem multas calamitates a finitimis principibus passa
 fuit. p̄cipue temporibus heinrici tercij imperatoris. Is cum a seuerissimo suo p̄ceptore archiep̄o
 Colanensi liber euasisset. In omnia genera flagitiorū rupsit ⁊ pante frenis p̄cipitem se dedit. Montes oēs
 Ecclesia virginis Marie
 Sanctus Seuerus

colliculoseque saxonie et thuringie castellis munitissimis extruxit. p̄sidūq; imposuit. quibus cum vicini necessaria minus sufficerent pmisit. vt ex p̄mis villis et agris hostili more predas agerent. et ad ip̄a castella munienda circūquaq; manentes cogerent. Q̄lex ne manifesta tyrannide notaret si p̄tra innocentes atq; in regnū p̄p̄tū grassaretur. vt impietate suā q̄dam religionis specie palliaret ardieperet pollicens se et in erigendo summa ope assunū. Et dicto obtemperare nolentes regia maiestate coactur. Ea tamē pactione vt ip̄az decimaz p̄tū sibi. q̄ et regie magnificentie et tanto labori suo digna forent tribueret. Ita ep̄s vniuersa spe animat. Synodū indixit in erp̄bessurt. vj. ydus marcij. statuto die aderat rex. archiep̄s et bernardus habenbergensis ep̄s et alij q̄ ad discutiendam causam fuerint euocati. Thuringoz spes et fiducia potissimū in abbate fuldensi et berneladensi nitebatur. Cū hij ecclias decimales plurimas et p̄da in thuringia haberēt. q̄ publica discussione interpellati p̄ decimaz redditione p̄mo p̄ deū archiep̄m rogabant. vt antiq̄us traditū monasterijs legitimā incōuilla manere sineret. q̄ et sedes ap̄lica et veteris ac recentis scriptis crebro firmasset. Et p̄decessores archiep̄i sui nūq; infringere tēp̄assent. Ad atroci responso archiep̄s repulit: p̄decessores suos rudibus in fide auditoribus. lac potū dedisse nō escam. q̄ nūc refecare veller. et p̄fectis solidū abū ministrare. Tanp̄m thuringi improbatā synodo sedem apostolicā appellarūt s̄ rex capiti tali sententia prohibuit. postea exortū fuit bellū saxonici. Nulla tēnceps exarctio facta est decimaz. Caudentibus Thuringis q̄ occasione inuenissent. vt traditas sibi a p̄ribus leges manu militari tuerentur. Et dolente rege quod dū decimis immoderatus inhiaret pene regnū cum vita amisisset. In hac vrbe multa sanctorū corpora p̄ illusterrimos delata sunt. videls Adolarij Eobani Seueri ep̄oz. et vincenti quibus et aras et basilicas edificauerant amplissimas. In ea quoq; anno domini. 1592. Gynnasiū celeberrimū ortū habuit. Vbi sunt edes amplissime studentū legentiū. Ex quo iuriconsulti theologi ornantissimi. philoso phi ac medici excellentissimi. p̄dierūt. Perpeffa tandem fuit hec famosa vrbs vastationes ac direptiones p̄ incendia varia. Neq; aliqua insignis vrbs apud germanos memoratur. q̄ p̄ faram ac aduenticiū ignē toties erusta sit. Ultimo incendio magna ex parte concrematur. In festo em̄ genualij Anno. m̄. cccclxxij. hec p̄dicta vrbs in basilicas gloriose virginis marie et Seueri in p̄tē mercatorū. foroq; rapaz et an̄ gradus in edibus laicoz ac canonicorū damniū sensit. vt pene tertia vrbs pars incendio perijt.

mons Sancti Petri

Donus papa. p̄ia romanus. p̄ie mauricio. eo tpe pontificatū inie q̄ Bri monidus longobardoz rex morit. quo qdem anno maximi tmbres fue/ re z multi fulminibus afflati iterere. z frumeta in agris emarcere. An ob hoc pontificatū in maximis turbidibus suscepit. fuit aut sanctitate vite z doctrina valens. vt derus diuersis ordinibus distinxit. z honozibus auit. Adonachos vero quosdā syros cū nestorianis sentientes in monasterio boccano tēpē/ sos z castigatos in varia monasteria diuisit. p̄terea rauēnatem eccliam a roma/ na iam pridem segregatā z ob eam rem alocephalim appellatā sedi apostoli/ ce obrepantem reddidit. Hic insup honori z cultui diuino cōsulens vestrubulus sancti petri (quod padisum vocant) quadripartitū marmoribz strauit. Instatu/ raunt p̄terea. z restructas dedit eccliam apostoloruz via hostiensis. Et ecciam beate euphemie via appia sitam. At donus pontificatus sui anno. v. mēse. v. die. x. morit ac sepelitur ad basilicam Petri apostoli tercio ydus aprilis. Cui in morte episcopat⁹ vacat mensibus duobus. dies sedecim.

Anno mūdi. 5865. Anno xpi. 664.

Agarbo primus papa natione scilicet. p̄ie romano ex monacho pontifex creat. Cui certe tante sanctitatis vt leprosum obuiū factū osculo suo statim liberauerit. Tante p̄terea mansuetudinis z humanitatis fuit. vt neminem ab se vnq̄ tristēm dimiserit. Inactus itaqz impatozem moribus suis bau d qua q̄ dissimile. monochelitarz causa cōcilium apud cōstantinopolim habere conu/ tuit. Expectauit itaqz donec constantinus a bello in p̄iam rediret q̄ sartacenos a se victos imperio romano vengitales reddidit. Inde legatos statim cōstan/ tinopolim mittit Joannē portuensem ep̄um z Joannē romane ecclie dyaconē. Hos p̄ benigne susceptos mira caritate cōstantinus adhortatus ē. vt omnis ca/ uillationibus z sophisticis alterationibus. ex quo z bono om̄i controuersia sublata duas ecclias vnā tandem facerent. agarbo vero cui tpe post solis z lune eclipsim peste ac grauissima quidem laboratum est. pontificatus sui anno scā/ do. mēse sexto. die quinto decimo moritur. ac sepelitur ad sanctum petrū quar/ to ydus Ianuarij. Cui⁹ morte annū vni. menses. v. sedes tū vacat.

Leo eius nominis secundus papa. natione scilicet. p̄ie paulo vir doctissimus est habitus. vt psalmodia cōposuerit. hymnosqz ad meliorē cōcētum redege/ rit. Idem quoqz instituit vt in celebratiōe pax populo daretur. Berta vō sy/ nodum ita suscepit vt eosdē anthenasauerit quos sancta synodus p̄sente cō/ stantino dānuauerat. L. concessitqz necessitate urgente omni die baptizari debe/ re. Instituit p̄terea ne ad archiep̄atum assumptus pro vsu pallij aliozue offi/ cioz quicqz ecclie p̄solueret. qd̄ vtiā hodie obfueret. Cū ex hac largitiōe q̄ti die mala oriuntur. At leo in quo p̄ter doctrinā z eloquentias singularis religio/ nis pietas z clementia fuit. pontificatus sui mēse decimo moritur. sepeliturqz collacimātibz om̄ibus tanq̄ publico parente orbati ad basilicam Petri. quarto kal. Julij. post eius mortem mensibus. xj. diebus. 21. ep̄atus vacat.

Anno mūdi. 5885. Anno xpi. 684.

Benedictus iunior siue secundus papa. patria romanus. patre Joanne. ob ineunte etate xpo militans. diuine scripture ita op̄a cedit. vt doctrina z exercitatione in rebus diuinis tū singularis haberetur. Ob eius humanita/ tem pietatem gratiam in omnes maxime vero erga pauperes. Quibus virtu/ tibus hominū corda ita sibi deuinxit. vt tū vnus haberetur. qui om̄i suffragis in locum temozni leonis merito subrogaretur. Ad hunc constantinus impera/ tor bonis sanctitate p̄notus. sanctionē misit. vt teinceps quē derus pobulus exercitūqz romanus in pontificem delegisset. eundē statim vep xpi vicariū esse om̄es crederent. bālicas plures restituit maxime laurentij in luciam ac bti Ma/ lentini. Adoruit autem pontificatus sui mēse decimo. die duodecimo. sepe/ liturqz apud beati petrū ydibus Maij. qui vt omnibus vita carus fuit. ita post mortem ab om̄ibus vt sanctus. z bene de humano genere meritis celebratur. Cui⁹ in morte sedes vacat mensibus duobus. diebus quindecim.

Joannes quintus papa natione syrus. patria anthiocenus. patre Cyriaco pontifex creatur. eo ferme tempore. quo impator cōstantinus moritur. vir singularis religionis z mansuetudinis atqz doctrine oim̄ consensu pontifex cre/ atus in ecclia saluatoris que constantiniana appellatur ad lateranū. ea ratioe qua leo secundus cōsecratur a tribus episcopis hostiensis portuens z veliterno. Quē quidem mortem posteri teinceps tenuere. Deniqz valitudinarius cum li/ bellum de pallij dignitate composuisset. pontificatus sui anno primo moritur. Sepeliturqz ad s. petrum. iij. nonas augusti. Cui⁹ in morte sedes vacat men/ sibus duobus. diebus. xviij.

Linea summor pontificu
Donus

Agarbo

Leo secundus

Benedictus secundus

Joannes quintus

Constantinus constantij augusti filius extincto vt premiffus ē apud syca-
liā pstante augusto, punitoq; qd ei successerat mēfentio siue miffello tyrā-
no. ro manoz regnū fufcepit regenda. Romanifq; principatus ē annis decem
7 septem. Is autē constantin⁹ qd pax fuit a pftancio genitore in confortē impe-
rij affumptus. illo interfecto vt oñdinus territus est. 7 oia vbiq; adeo tri-
pēte administravit. vt si aliqua fuisset vis illata. vifus fit imperiū facillime amif-
furus. Vt postea catholicus modestusq; ac omni bonitate integerrimus. qui
fufcepto imperio heracū atq; tyberii fies suos in imperij confortū accepit.
Licet sint qd scribāt eodē fies pueros ne ad imperiū aspirarent naribus muni-
laffe. Inde mor ecclefias collapsas. qd sub heradio ab hereticis dirute fuerant
inftauravit. atq; alias denuo edificauit. Et cū effer armorū vt strenuus farrā-
cenos romano impio infeniffimos bello deuicit. ac vetricalia reddidit. Beci-
mo em impij eius anno 3 farracenos celebri victoria constantinū potiū inue-
nimus. vt ea afflicti clade farracenis tributū impio pendere pmiſerāt. Accidit
q; oportuno in tpe. pax illa. qd bulgari post paz traciā inuaferūt. Congreſſi
q; illis pannoniā inter. 7 meſia fupiozē pftantinus inſignē accepit cladem. cūq; potius iugeret quā pedem
referret. paci ab illis oblate cupientiſſimus acq̃uit. Satis nāq; bulgaris feraciffimū agri. puincias danti-
bio cōmetes romani pncipis auctoritate pacta ſecū fēdera habitare. inde pftātinopolim redijt. Et vt gre-
cos romane eccle viuitet ſextā ſynodū agathonis pape rogatu cōgregauit. Veniq; cū eſſy bonis opib⁹ ple-
n⁹ morif filio iuſtiniano i impio relicto.

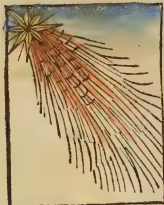
Synodus ſexta conſtantinopolim

Sextam vniuerſalē ſynodū apud pftantinopo-
lim conſtantin⁹ imperator celebrari iuſſit. in/
terfuerūt aut agathonis pape legati Joānes por-
tuenſis epus 7 alter Joannes romane eccle dyaco-
n⁹. Cōuenierūtq; ad impatoris edictū ducenti octu
agintanouem epi. Acta aut eſt cā monochelitar qd
fupra diximus aduerfus fidē catholicā cōtēdiſſe.
vnicā tantū eē in xpo voluntatem. Erantq; duo
pimarij cauſe aduerſarij Georgius Coſtantinopoli-
tan⁹ 7 machari⁹ anthiocenus epi. quoz Georgi⁹
auditis rōnibus facilliter in catholicorū ſententiā ad/
duci pſſus. macharius aut p̃nax. 7 nimis diu
pibus reſiſtens. nō ſolum ē dignitate puanius. ſi ſi
mul cū mortuis ſergio. pyrrho. paulo 7 petro euſi/
dē hereſeos auctoribus ſathane traditis. ad exte-
miūq; cū aliquot p̃ſidē cōplicibus romā relegatus
Et theophanū abbate vero ſententiē in locū macha-
rij anthiocenū ep̃m creant. Hec aut ē ex ſententiā ſe-
liciter geſta. vt deo granie agerētur qvtrāq; eccliam
vnā feciſſet. ſententiā 7 animis Joannes eps por-
tuenſis octaua paſce corā p̃ncipe 7 p̃iarcha. corā
q; pplo conſtātinopolitano in baſilica ſancte So-
phie miſſam latine celebrat. approbantibus oib⁹

Cometa

q tū aderāt. verē eſſe 7 ſentī illi ſacrificiā di-
morē. Et qd aliter ſentitū a recto 7 honeſto
diſcedere. Hec ē aut ſexta ſynodus. q Cy-
rilli. Athanaſij. Baſilij. Gregorij. Theo-
niſij. Hilarij. Ambroſij. Auguſtini. Hier-
ronimi. ſinia concludum ē. duas naturas 7
oparōes in xpo eē. Exploſaq; illoz p̃nax
tia vnicā eē in dño volūtate dicerent. vn
monochelute vocati ſunt. Ea reinteḡta fi-
dei ſentia agatho 7 romani paucos men-
ſes ſunt gauſi. qd peſt tūc q̃nra raro alias
p tres meſes romani populata eſt. 7 ipſe
agatho eſt defunctus.

Sella crinita quā greci Cometē vocāt
indicabat pfecto tot clades q trib⁹ cō-
tinuis mēſib⁹ appuit. Et plunie magne ac frēq̃ntia tonitrua qualia
nūq; ātea fuere. viſe ſunt eleſtiā i vrbis rome 7 yralie exadū diuallſe. Nāq; tāti tāq; p̃tinuati ibres toni-
truis fulgorib⁹ imixti fuerūt. vt maximā armētoz paſſum morientū iacturā ppli ſint ppeſſi. q̃quā plimos
viros ea tepeſtare fulmib⁹ afflatos iteriſſe iuenim⁹ 7 matureſcētia pluuiarū initio i cāpis frumta emarcuiſſe
vt ſolatio fuerint populus legumina. quoz ſetus primi grana in terrā ṽeto imbreuc diſcuſſa cum herbidū
ceſpitent pullulaſſent ad maturitatem denuo peruenerunt in Liſalpina poſitiſſimum.

Poſt ſolis quozq; ac lune eclipſim peſte grauiffima laboratū eſt que papiā depopulata ē vt ciues iuga
monitū petent 7 in vrbe fructea ac herbe naſcerentur.

Eclipsis ſolis 7 lune

Quoniam papa. Tracia oriundus. in sicilia educat⁹. Inde romane eccie mi-
litans et p̄bitero pōñtifer creat. Vir siq̄dem bonus et tanto p̄ncipatu di-
gnus. Nā dū romani petri archiep̄m exercitus vō theodorus p̄biterus Joā-
nis demortui locū sufficere conaretur. Tandē post longā alterationē in hanc
sententiā venire omēs: nutu diuino impulsī. vt conone eligerent. Erat em̄ mo-
ribus. litteratura pietate religione dignitatis specie insignis. quē nōnulli an-
gelicū ob venerandā canicē et dignitatē forme appellarunt. animi simplicit⁹ et
integrit. modestie et iusticie singulari. p̄stante et prudentie plusq̄ humane sem-
per ē habitus. Hāc obzem et vestigio omēs ad quos p̄tinebat cū cōfirmarunt.
cū maxima acclamatione laudū suar. idem fecit Theodorus exarchus rauen-
nas. qui post intus pontificatū statim inualitudinem incidit. vñ paschalis
archiep̄biter ac thesauri dispensator regnādi cupidus iohannes bezar
ebum pecunia sollicitat. vt eius suffragiis post mortē cononis pontificatus si-
bi decernat. Accepit pecuniā quāq̄ nihil eorū q̄ p̄miserat p̄stiterit. Moris autē
conon pontificatus sui mense. xj. die tercio. sepelitur ad sanctū petrū. xj. ka-
lendas octobris. vacat tū sedes mensibus duobus. dieb⁹ tribus et. xx.

(Anno mundi. 5895. Anno xp̄i. 694.)

Sergius papa natione syrus. p̄ia antiochenus p̄re tyberio. adeodati pō-
ñtificis t̄peroniā veniens in dez romanū aīscitur. Deinde vō ob ē dō-
ctriā et diligentē circa mīsteria ac rem diuinā p̄ ordines cōscedens scē flū-
sanne ad duas dom⁹ cū titulo eius loci creatur. frequētare tū magis atq̄ ma-
gis cimiteria cepit. quā ex re tantis sibi nomis cōp̄ant. vt defuncto conone in
ei⁹ locū succēd⁹ sit. nō sine alteratōe m̄. Nā cū pars ppli romani maxime the-
odori archiep̄biter peteret et nōnulli ob exarchi iudiciis subornati pascalem
noīassent. parsq̄ vñ atq̄ in palatio lateranensi cōuenissent tandē cleri populiq̄
vota in sergiū cōueniunt. quē postea iustinianus impator cū sue synodi nollet
acquiescere ad se vincitū p̄ sachariā. p̄thospatariū suū trahere p̄cepit. s̄ milites
italici id admittere noluerūt. Uex cum pacem obtinisset ad ecclesiaz instau-
rationem manū apposuit. Et q̄maxime petri basilicā ablanis rudibus reno-
uansq̄ nignis stillicidijs ac parietibus in antiquā formā restituit. Vbiq̄ partē
dnice crucis inuenit in capsula enca. Et b. leonis pape corp⁹ vili⁹ iacēs bone-
fioze loco reposuit. Constituit p̄terea vt in fractōne dnica corpis ter caneretur
agnus dei. his tot rebus insignis pōñtificatus sui anno. xij. mense octauo. die
tercio et. xx. moris. Et in basilica p̄petri collacrimantibus omib⁹ sepelitur. vi.
ydus septembris. vacat tū sedes mensem vñū. dies viginti.

Iohannes eius natus sextus. papa natione grecus pōñticiū inijt quō theo-
philatus ytalici peteret. Is pontifex restituta basilica sancti andree in va-
ticano. sacroq̄ tecto diui marci atq̄ ornato altari p̄ncipis apostolorū petri
ductis colūnis dextra leuāq̄ atq̄ etiā vt erat animo p̄⁹ ex erario ecclesie mul-
tos captiuos redemit. Moritur autē pontificatus sui anno tercio mense tercio.
martyrio vt quidam volūt. Sed a quo martyriū passus sit nō satis cōstat. Se-
pultum ac cathedubas sebastianas via appia quidā affirmāt. Eius ex morte
vacat tū sedes mensem vñū. dies vñde viginti.

Iohannes septim⁹ papa natione grecus. patre platone eo tempe pōñticiū
inijt quō iustinianus constantinopolim reuersus. tyberū et leontii a quo
fuerat imperio deiectus spectante populo interficē iussit: fuit autē vir multē elo-
quentie et sanctitatis. Qui in basilica p̄petri oratoriū (ita em̄ appellant) locum
orandi in honorē dei genitricis extruxit. Cur⁹ parietes vermiculato opere in-
tecti. dextra leuāq̄ quorūdam sanctorū parz vultus ostēdebāt. Basilicā p̄terea
sanctē Eugenie restituit iam p̄uide vetustate collapsā. Cimiteria quoq̄ sacroz
martyrum marci marcellini damasq̄ pontificis exornauit. Postremo vero
multas basilicas pictura et statuis sanctorū cultiores reddidit. Moritur autē
secundo pontificatus sui anno. mense septimo. die. xvij. Sepeliturq̄ in basili-
ca p̄petri ante altare dei genitricis quod ip̄e extruxerat. q̄nto decimo kal. nouem-
bris. Eius autem in morte tribus mensibus sedes vacat.

Silvius papa. vel vt alij volunt Sosimus. natione syrus. patre Johā-
ne. xx. tantū diebus in pontificatu vixit. Is licet podagra et cyragna ita
labozaret vt neq̄ ambulare. neq̄ abum capere posset. tamē ita vrbis romē et
reip̄. xp̄iane curam gessit. vt nū p̄miserit. Et ante pontificatū et in ip̄o magi
stratu quod bonū pōñtificem deceret. Jam em̄ materiā oēm parabat qua et me-
nia vrbis et templa vetustate collapsa in meliorem formā restitueret. Verū su-
bita morte correptus in basilica p̄petri sepelitur. viij. ydus nouembris. Vacat
tū sedes mensem vñū. et dies. xvij.

Linea summorū pōñtifi-
conon

Sergius

Joannes sextus

Joannes septimus

Silivius

Iustinianus secundus siue iunior Constantini iam dicti filius post patrem in impio relictus. impauit prima vice annis. x. Tur siquē pmo bon? et prudēs ac elemosinar. psums largitor. Quasobres constantinopolitani admodū auxit imperiū. Et multas leges condēs diuinā honorauit religionē. Et cū p. x. annos gubernacula tenuit affricā a sarracenis abstulit. Et cū eisdem pacem terrā in aris fecit. Sicut affricā libiāq; amittere defuncti p̄is res noue fecerit Ita easdē puincia exorte pariter in sarracenis noue res recipere adiuuauit. Si qdēmi gūste sarracenoꝝ ammiratho s̄b idē ipis quo constantinus vita fūcto baldalon illi suffectus est. Qui audiens iustinianū imperij iura oim. puincia consensu accepisse. pacē illi uolūta obrulit. p̄ eius sedus affricā in libia in primis fuerūt impio restituere. Affirmantq; nōnulli scriptores eo in federe interuenisse. se. ut p̄ annos. x. q̄ terminus in pace fuerat ascriptus sarraceni singulo quoq; die nūmos mille aureos solucere seruūq; vñū ex gente sua. et vñū item equū romano impatorū mittere tenerent. Interea vō cū in reū iustinianus tū in domi nes mira incōstantia vsus. Et sarracenos et bulgaros preter federa pacis inite adoritur. a qbus certe plus inōmodi accepit q̄ inulit. Et constantinopolim rediens a ciuibs oibus odio habitus q̄ seuiat pfecti vrbis nō cōpelcunt. Qd q̄ synodū habuisset ad qd oī romani pontificis cleriq; cōuenissent oratores. iterata sunt ferre synodi acta qbus intermixta sunt aliq̄ ritu catholico abhorrentia. Subscripsit vō imprudentes romani pontificis oratores. Sed eas subscriptionē fergius pontifex ut pro heretica iudicatā noluit approbare. Itatus vō iustinianus et nūtrēs zachariā. p̄bospatariū romā iussit fergij pontificem constantinopolim deportari. verū milites hexarchatus ytalici raptis. p̄pere armis pontificē a tāta iniuria tutati sunt. Cū itaq; iustinian? phidē q̄ in oēs viebat. et impietatis in romanū pontificē penas dedit. Si qdē leoncius patri eius annuētē gallinico p̄iarcho constantinopolitano insurgēs pplm ad arma cōciuit. Et carcere vi fracto multos educens moztū p̄petuoq; pedoz addictos. iustinianum impetio deiecit cepit. narefēs militarium curauit cersionem pōti ciuitatem exilio deportari.

Linea Imperatorum

Iustinianus secū due siue iunior

Leonius

Zyberius tercius

Iustinianus

Leoncius patricius vel vt ali? volūt Leo secūdu ipator pulso iustinianio impm occupās ipauit annis. 3. Eos ipij mor? explozatos bñs habdimelch sarracenoꝝ ammirathus affricā inuasit. in quē leona? impator iohannē patriciū multie m̄gm̄ cū exercitu misit. et qdēmi iohānes sarracenis p̄gressus. eos fugere cōpulsos oim affricā exterminauit. Vex nō mltō post seditione iter eos orta. Tyberij qndā cūē constantinopolitanū impatore creat. Qui p̄stetm constantinopolim cū exercitu ad nauigās leonciū caput. et eodē affectū supplicio q̄ iustinianū dixim? in carcerē cōijcit. maior ludibrio hominem reseruans.

Tyberius eius nominis tercius impator leoncio capto et incarceratione imp̄perauit annis. 7. hic constantinopolitanus nobilissimus erat cuius. Cū exercitus iohannis in affricā relictus tumultuari cepit. absumar cui tyberio fuit cognomen ducenti primo post impatorez acclamauit. Is imperiū vt aliqui q̄ situm: vt ali? oblatū accipiens nequaquā moztas sibi apud affricā trabendas extimauit. Et cum exercitu pene omni nauigans constantinopolim puenit. fauebant vō ciues affiniū agnatoꝝq; facio potentissima. vñ dum leoncius forum palaciūq; seruare nititur. ingressus absumarus vrbē cepit. leonciū naso mutilauit et in carcere maioris infortamio reseruauit. Qui suscepto p̄ncipatu philippū nicephori patricij filiū in pontū exulare iussit. Cū dixisset in somno vidisse caput suū aquila obumbrari. Vex iustinianus in ponto ad regem bauaroꝝ cōfugius qui honorifice susceptus ei filiā vxorem dedit et ad recipiendū impius auxiliū prestuit qui tyberium eiecit et imperium rursus recepit.

Iustinianus olim augustus iterum ope bauaroꝝ et bulgaroꝝ constantinopolim reuersus impauit annis. xvi. Cū em̄ ad sexti iohannis pontificatus intrū iustinianus secūdu cū cersione apud quā ciuitatē exulabat p̄ se ferret resisdendi impij intentionem. ciues absumaro impatorez fideles illū capere intētarunt. Sed is clam abiens ad bauaros cōfugit. Quoz rex aut vt ipi appellabant cacānus illi honeste habito filiā sponondit vxorem. Et tñ annoꝝx dus elapso cacānus ab asimaro pecunia corruptus. iustinianū et hospites et genēz prodere est pactus. quod cū reuasset iustinianus fugiens bulgarozum regi trebellio se cōmisit. qui susceptam aduene curam illius p̄ arma in patriam reduxit. ingressus constantinopolim inspicere populo occidi iussit. cū in carcere inuētū eduxit. Et vtrūq; inimici inspicere populo occidi iussit. gallinici p̄iarchā obsecratum romā relegauit. Et quoneus stillantem trūcis naribus murtū abstergeret quēpiā aduersariū paruos excarnificari iussit. inde cum filio tyberio in prelio occubuit.

Synodus aquilegensis

Lambertus epus

Beda anglicus prebiter et monachus cognomento venerabilis vir latina greceq; lingua nō mediocriter eruditus. Anno domini. 602. p xpianā religionē multū laborauit. Hic trigessimū sue etatis annū agens. p̄biter ordinat⁹ ē. Et in extremo natus angulo orbis. omnes terras p̄strinxit. Eo q; docendo et p̄dicando vsq; in seniu aut scribendo nō desistit. vt p nouē. et. 50. annos et docere et li b̄ros cōponere nūq; lassas visus fuerat. Ea ppter ob religionē etiā atq; modestiam venerabilis cognomentū adeptus ē. Scripsit etiā multa in actus ap̄lor. in lucam tē. Edidit et libru de t̄pibus omeliarq; plerasq; quibus multum gallici facer dotes vniū. Edidit quoq; cōmentarios in vetus ac nouū testm̄. et libz de gestis angloz. Qui postremo circa annū dñi. 754. etatis v̄o sue. 72. plenus bonis opib; diem obiit in sanctorū numero cōputari meruit. Strabo quoq; et Maximo viri doctissimi bedę fratres sunt habiti. quoz alter plerasq; omeliarū elegantī sermone coposuit. Alter v̄o genesim cōmetatus est. Bedam aut inuitatū a Sergio papa. vt romā iret scripta pape ad ecelfridum abbate monasterij vbi erat Beda ostendit.

Quip. s. bñdicti ferūt t̄pibus s̄isimij pape e monte cassino furto s̄latū ppter solitudinē loci et in galliā translatum fuisse. Quē vt alij scribūt de monte cassino ad monasteriū floriatenē. cū scolastica sorore fuisse translatum per monachum nomine aygulfum.

Pipinus dux

De tpe aq̄legie ob impitā fidei q̄ntum vnūuer sale cōcilium suscipere diffidit donec salutaribus beati pape fergij monitis instructa. Et ip̄a huic cū ceteris xpī ecclesijs annuere cōsentit. Facta est aut bec synodus cōstantinopoli t̄pibus pape iulij s̄b iustitia nō p̄ncipe cōtra theodorū. et omes hereticos q; beatā mariā solū boiem nō tēn et boiem genuisse affirmāt In qua synodo catholice est institutū vt. b. maria sp̄ v̄go theotocos diceretur. quia sicut catholica fides habz. nō solū boiem s; vere tēn et boiem genuit.

Theodoruz Anglorū archiep̄s vir doctissim⁹ optimusq; p hoc t̄pē apud aq̄lā floruit. Et inter cetera libz egregiū edidit. In q; declarauit q; penitentia vniūq;q; p̄m̄ dilui posset. sed et alia cōmentaria p pulcra in diuinis codicib; scripsit. Sanctus q;q; theodor⁹ augustudinesis ep̄s virtutibus claruit.

Theodoruz

Beda venerabilis

Pipinus austrie. vel vt alij volūt austrie dux et gubernator cognomēto vel tulus seu breunz occupādū regnū frācie fundamēta iecit. Inre caroloz gloriosum nomē apud frācos initū sumpsit. Cū is intellexisset bertanū q̄ndam ignobilē. Cui⁹ opa theoderici frācie rex plurimū virebas oib; odio eē. coactis i vnum ingenti copijs in galliā traſiit. ac theodorici cū berthario obuiū factū. collatis si gnis fundit fugatq;. Salutē sibi bertharius fuga q̄siuit. In regnū v̄o theodorici sus se recipiens. pipinū victore pace sequeſtra regni gubernatorez et maiorem domus (vt galli aiunt) efficit. Et extūc frācoz reges degenerates victores regnuz administrare ceperūt. pipinus igitur rebus in regno copositis cōsanguineo suo i administratione constituto. Ip̄e in austriā rediit. vbi septem annis regnauit.

Ferraria insignis vrbs. veteri pado apposita. quā ciuitatē primū menibus circūdatā a smaragdo pa-
 tricio et ytalie exarcho. circa annū dñi. 700. et ornatam fuisse historie tradūt. Mominiis causam hanc
 affecit. vetusta raennatiū ecclesie monumenta. q̄ vrbs illius archiepi tria iurū eccie sue loca a trib⁹ me-
 talloz noibus appellauerunt. Aureoliū forluisensis agri in ameno colle situm ab auro et argentā pado p̄-
 mario oppositū ab argento. ferrariāq; a ferro. Cuius aut ferraria ab ipso cōditionis initio in p̄tibus rauen-
 natiū romanozūq; simul aduersus longobardos durasset. illis a Carolo victis. post donationē de exarcha-
 tu. raennate factam romane ecclesie in eius obedientia perseverauit. Tandē quo tpe germani impatores
 eccie aduersari ceperūt ip̄a quoq; ciuitas sub alterutris vaillauit. Sed ad annū salutis vndeceies centenū
 matildis comitissa venetoz raennatiūq; auxilio eandē urbē ab heinrico tercio ecclesie hoste occupatam si-
 bi subegit. Et anno abinde centesimo et vigesimo primo quē marchiones essenses amicitijs diuitijsq; po-
 tentissimi in ferraria essent salingerra quidē ferrariensis p̄ eoz et ecelini amicitie occasionem pfidia vsus.
 Friderici barbarossi instigationibus auxilioq; ferrarie dominum occupauit. In eaq; regnauit annis de-
 cem et nouē. quē innocentiū quartus pontifex roman⁹ venetoz auxilio. ad annū salutis duodeceies cente-
 nū atq; quadragesimū expulit. Et marchiones essenses ferrariam sibi paulopost subigere ineperunt. vbi
 olandrinus essensis primo p̄fuit. Sed anno abinde sexagesimo octauo p̄fulante clemente q̄nto cum Ezso
 essensis marchio beatrice Caroli secūdi neapolitani regis duxisset vxorem. a frisco eius filio p̄ter nouer-
 cam superinductam pater in carcere cōiectus est et a venetis impetrato auxilio ferrariā pontis est. Qui cū
 vidisset ferrarienses se ecclesie subdere velle in vindictam. mediam ferrariā incedit. p̄ter quā iniuriā. pul-
 so frisco ciues sese venetis dedere. eo q̄ se egregie ab his defendi posse sperabant. Veneti ip̄is marchioni-
 bus per arma pulsīs. et ex ciuiū deditiōne ferraria sunt ponti. eamq; vt dimitterent adduci non potuerunt.
 Nec clementes q̄nt⁹ pontifex ro. ciuitatē venetiāz ecclesiastico sup̄imposuerit interdicto. Un̄ om̄ia eoz bo-
 na per galliam britanniāq; directā fuerūt. Nec paruisent iussionibus pape. nisi legatus ecclesie pallagu-
 ria florentinorū et Caroli regis fretus auxilio in ytaliam de auinione veniens venetos vi et armis ferraria
 primū. post castello ibealdo quod ad pontem reuincbāt magnis vtrinq; cōmissis cedibus deturbasset. fu-
 itq; postea semp ferraria sub essensis familie gubernatione. pontificibus obedientissima. hac tamē lege vt
 quot annis decem milia nūmū aureoz romane ecclesie persolueret. Et quasdam cōventiones cum venetis
 habuerunt quoz obedientia et pace opibus potentiaq; plurimū creuit quod multiplicare fecit concilium a
 quarto Eugenio pontifice romano ibi celebratum. Qui interfuit Jo. paleologus impator constantinopoli-
 tanus. Quod vero p̄teritis temporibus nouē. si splendidissime ciuitati defuit. p̄sens suppleuit seculum.
 In ea enim superbissima principum ac ciuiū pallacia erecta fuerunt. vbi cum gymnasiū sit nostris tempo-
 ribus. multi humanitate. pb̄ia. ac legum pericia viri excellere. p̄sertim viros habuit nobiles litteris b̄ia
 nitaris ornatissimos.

Ferraria

Herbipolis vernacula lingua wirtzburgk appellata. principalis ac fucita ciuitas francie orientalis que franconia dicitur. quā moganus flumius ex montibus bobemie orius plabitur. In qua dyana dea vsq; ad tpa. s. kilian martyris colebatur. qui ducenti hortsbertum ac subiectum populi in fide oribodoza instruxit. filius betanus dux in monte wirtzburg ob honorem marie virginis gloriose. primā ecclesiam construxit. Et eius regio franconie partim plana. partim montosa sit. Montes haud ipi difficiles sunt. Ager nō admodum pinguis. Nāq; plerūq; arenosus est. Multis in locis confiti colles vineis. gratum pducunt viti. Maxime vō apud herbipolum. Et q;quā terra in millos parita sit dominos. in herbipolensem episcopum ducem franconie dicunt. Cum et ea vrbs nobilis episcopi sedes sit. qui et francōū dux habetur. Et cum rem diuinam facit gladiū in altari nudū ante se habet. Etq; ppe vrbe in excelso monte (que montem nostre domine appellant) arx arte et opere munita. ac spectatu digna. vbi prelatus v plurimū residet. Etq; super alta rupe constructum castellum. a tribus partibus ex planicie sursum erectum. ac sua natura defensum. Pars quarta foueam habet. pontemq; pfunditas fouee altissima est. In hac parte turris est vndiq; pugnaculis cōmanita. In cuius summitate custos residet. qui cornu tuba clamat. Murus cōscelsi duplex est in medio platea est articularis. Etq; in ea capella ad diuinū cultum perornata. vbi are consecrate sunt. Sunt et ibi mansiones q; plures. tum ample tum decore. cellana sub castro perampla. et stabula multa. Habet similiter hec insignis ciuitas tres collegiatis ecclesias. preter basilicam episcopalem merito summā dictam. Et quatuor ordines mendicatas. Quid quoq; sancti benedicti ad sancum Stephanū locum aptum possidet. Carthusiensiq; domini theutonici. et sancti Joannis cum sortis ibi domicilia habent. Quinq; etiam monasteria sanctimonialiū. Exant et in ea quinq; parrochie. et duo hospitalia. Sacellū itē virginis marie cum turri mira arte constructa. Edesq; perpulcre canonicor et cuius hanc urbem exornant. Huic sedi nūc p̄est nobilis ac prestantissimus episcopus Rudolphus de Ebernberg. qui nonagesimū etatis annū nūc excedit. Et episcopatum innumeris diuitijs ac varijs possessionibus auxit.

Constantinus papa. natione syrus. p̄re iohanne. vir doctissimus et lingua magna greceq; eruditus. eo tpe pontificatu inijt. quo rome triennio fame laborati est. qua quide in re ita omnes tum vel maxime paupes iuuit. vt constātinū celitus missum homines arbitrent. Et cū iustianus nil immutauerat p̄ter hoc tantū qđ sedem aplicam veneratione deinceps obseruauit tutatūq; ē videndūq; constantini pontificis admodū studiosus hoīem rogat vt ad se p̄ficeretur pmissa classe quo tutius nauigaret. Appropinquā aut vrbī regie cōstantino iheribus iustianū fili cū regio comitatu. Et cyrus p̄iarcha eius omni clero honoris causa ad octauū lapidem obuiā p̄deūt. vrbem ingressi in regas p̄dūpere. Iustianus post vrbem ingressus. nō solū pontificem amplectit. ve rueram eius pedes venerationis causa excolauit. inde iustiano desincto. philippici succēssorem hereticū declarauit. Constantinus em̄ habita synodo nō modo philippici et iohannis monaci opimiones improbabat. verū etiam decernit vt sanctorū patrū ymagines qui sex concilijs ab omnibus probatis interfuerāt. In ponticu beati petri depingerent. Cū intellexisset eas a philippico e parietibus sancte sophie ignominie causa abrasas fuisse. p̄terea constituit ne imperatoris heretici nomē publicis scriptis aut priuatis in ere argēo plumbone reciperet. Postea mortū constantinus septimo pontificatus sui anno. die. xx. ac i basilica petri sepelit. tercio yd^o februarij. sedes mēses vñū. et dies. 40. vacat. Anno mundi. 5015. Anno xpi. 714.

Gregorius secundus papa. p̄ia romanus. p̄re marcello. vir certe optimus atq; sanctissimus. tantēq; eruditionis et faciēdie habuit vt facile cōvince ret omnes male de catholica fide sentientes. Mā sub sergio pontifice sacris iniciatus. sacellis et bibliothecē p̄fuit. tante fidei et integritatis est habitus. sumis deinde dyaconatus ordinem. cōstantinopolim cū constantino pōntifice p̄fiscit. tur. vbi cū acriter disceptaretur quibūda de rebus ad fidē pertinentibus. ita acute respondit. vt omnibus ingenij sui et doctrine admirationē inijceret. Post p̄stātinū deinde in pontifice electus. quāq; aliquis stephanū secundū illi suffectū scribant. Inno aut pontificatu et mentia vrbis aliqua ex p̄te vetustate collapsa instaurat. Et trabes basilice principis apostolorū. laurentijq; martyris extra muros. Monasteriū quoq; via hostiensis posuit non longe a basilica pauli. Et monasteriū sancti andree qđ barbare nūcupatur restituit. Quius p̄terea hec peccatians laus est. qđ eius opera germani ad fidem cōuersi sunt. misso eo bonifacio et alijs qui eos et tenebris educerēt p̄posita veritatis luce. Pace inde foris parata gregorius itē reparandis locis aim adijt. basilicam nāq; sancte crucis in hierusalem iam pridem destituta restituit. Romū paternā mortua matre in honorem agathe dedicauit. coq; locū monasteriū extruxit. Inde q; leonem impatorē hereticū habita synodo excommunicauit. Eo qđ sanctorū ymagines abole et nō desineret. Cum autem suo exemplo. omnes ad virtutem et sanctitatem incitabat. pōntificatus sui anno sexdecimo. mense nono. die. xi. moritur. sepelitur qđ ad basilicam petri. tercio ydus februarij. Eius in morte episcopatus tū vacat dies quinq; et. xxx. Cēnū autē et octo ac. xl. episcopos toto suo pontificatu creasse dicitur.

Gregorius tercius papa. natione syrus. patre Joanne. vir singularis doctrine et humanitatis. p̄re pue greca et latina lingua eruditus. Mentem diuine scripture ita callens. vt nemo tum discretior p̄dicatione atq; interpretatione rerum occultarum et admirabili haberetur. orthodoxe fidei ita acerrimus defensor fuit. vt ob eam rem maximorū principū graues similitates et amicitias suscepit. non armis. nō minis cuiuspiā et gradu constantie sue deiecit. Tante postremo humanitatis fuit. vt et paupes mira caritate cōplecteretur. ac elemosinis foueret. vt vere oīm parens ac pastor merito vocaretur. Hic itaq; pontificatu in ito statim conciliū celebrauit. In quo leonem terciū imperio simul et cōmunionē fidelium priuauit qđ sanctas ymagines et sacris edibus abrasisset et statuas demolitus esset. Hic oratorū pulcrum in beati petri basilica construxit. In quo de reliquijs fere oīm sanctorum recondidit. In canone quoq; misse hec verba adiunxit. quoz solennitas hodie in conspectu diuine maiestatis tue celebratur domine deus noster. Hic nonnulla templa vetustate collapsa instaurauit et monasteria crexit. ac monachis regulas addidit. qua integre et sancte viderent. Instaurauit et mentia vrbis magna ex parte. Idem fecit centumcellis iam p̄te desertis. Tandem bene de deo et hominibus meritis. anno pontificatus sui decimo. mense octauo. die. iij. et xxi. moritur. ac in basilica petri sepelitur. iij. kal. decēbris. collatū magnibus omnibus. cessauit sedes dies tantummodo octo.

Linea summorum pontificum

Gregorius I

Gregorius II

Gregorius III

Philippicus q̄ t bardanus impator post iustinianū impauit anno vno t mens. vi. Cui sane magni animi t marini filii. Cū q̄stas tū? pontifer abiens a cōstantinopoli iustinianū adhortat. ne in philippici cersone exultantem grauius aliqd̄ decerneret. veritus ne aliqd̄ mali oziretur. Uez iustinianus philio pontificē bñ monētis neq̄q̄ obtempans. classē in pontū mittit. eo aio vt philippici interficeret. Eduitq̄ iustinianus copias q̄ntasq̄q̄ portit ex cōstantinopoli ibraciacq̄ corabere. et plū duodecimo ab vrbe militario ē cōmissum. fuit id plū arrox. t post multā vtriusq̄ exercitus cedem impatorū morte nobilitatū. Nā iustinian? syberiusq̄ filius fractus fuga tūq̄ cor copijs eo in p̄lio occubuerūt. philippicus ea in victoria impiū adeptus. illico fidei catholice romanorū pōtifiū traditione discessit. heretici p̄uerso vsus philio lfas ad pōstā tūm pōtifice clerāq̄ romanū dedit. eos admonēs vt suis cōsentirent dogmatibus a fide catholica alienis. Nec dū vero assenserūt pōtifer t derus. s̄ romāo pp̄lo magnis acclamationibus postulāte philippicu pōtifer saluamū iudica ut. insitq̄ vt nulla i re diuina aut publico priuatoe actu eius noīs aut impij mentio hēretur. Nec diuina fuit ip̄a in impio p̄fius. Nā cū defunctus ēē potifer p̄stātū? anthemi? q̄ t anastasi? cuius p̄stātinopolitan? ip̄m philippicum impio delectum cepit. t oculis euulsis cecatum trusit in carcerem.

Anastasio cognomento arthem? impator post philippū impauit annis tribus. qui principatu into philippici capū oculis priuauit. literas p̄ terea ad ro. pontificē dedit. q̄bus catholice fidei ac ferte synodi accerrimū defenforem futurū pollicē. Anastasio aut impante patronar cuius baxian? pontificis romanis suasionibus. b. bñdicti monasteriū cassinēse edificijs t monacho rū frequēta iustaurauit. Anno postq̄ a longobardis destrūctū fuerat centesimo duodecimo. Is vero impator post exhibitā romano pōtifice reuerentiā. post acceptas et more confirmatas p̄decessorū pontificū t p̄suloz functiones. farracenos xp̄iane religionis t romani impij hostes agitare p̄stituit. Itaq̄ pars ingēti classe alexandriā egipti vrbe a legatis inuadi iussit. Sed ip̄ius duces exercitus medio in itinere rebellātes t a militibus sp̄retus impio deiciatur. Cogitūq̄ a theodosio q̄ in eius locū suffectus ē sacros ordines recipere. ne ei sacris initiato amplius ad imperiū redire liceat.

Theodosius eius noīs tercius sup̄ato anastasio impiū occupans impauit Anno vno. Cū em̄ duces exercitus anastasi arma in cōstantinopolim retulerūt. Crearūq̄ impatore theodosiū q̄ndā q̄ t si erat ignobilis. t apud publicanos scrip̄am facere cōsueuerat. Is nouus t rei militaris ignarus impator anastasiū audiēs copias vt imperiū reciperet reparare. illi cū suo imperij assertore exercitu occurrūt. Et exercitus vtriusq̄ ad niceam cōflixerūt. potius victoria theodosius nulla anastasi alia affectu iniuria quas q̄ ne vltra vt p̄missum ē tē impio cogitaret clerici ordinauit. Uez suscepto impio catholicus impator? statim ymagines sanctorū patz (vt diximus) a philippico demolitas restitui p̄stiti no in loco mandauit. Postea theodosius āno impij p̄mo nō dū elapso a leone tercius deiectus. t sine lesione dimissus abire monasteriū est ingressus.

Leo tercius impator post theodosiū impauit cū cōstantino filio annis vi t quinquagor. Theodosio em̄ electo imperiū accepit. t apud cōstantino polim omnia tunc pessimo loco erant sui imperij diuturnitate. in xp̄ianam religionem et romanos pontifices impius fuit. maximasq̄ sub eo calamitates sub iecte imperio puuicie acceperunt. Nā primo ei? impij anno. t quādo Athimus amoztūsq̄ atrociorē hispaniā inuaserāt. farracenoz asiā incolētū ingēs multatudo in thraciā t̄tēat. Et cor dux classē mille naues habere adducens cōstantinopolim tētas maris obsedit. Civitas vō cōstantinopolitana t si tūc ab hostibus non ēt cōta. horrendam tū perpeffa ē calamitates que pessilēta es populata ad trecenta mortalium milia absumpsit. At leo impator? quēz hec ad sanationem trabe. debuissent. postq̄ farracenoz timore liberatis nil intrauit. qui ytalīa t roma pecunijs exhausta. basilicas quoq̄ ornamentoz diuitijs spolauit. Et apud pontificem primo blanditijs egit. vt si in suam veller grām promoueri sanctorum ymagines vbiq̄ in ytalīa. sicut ipse fecit in orientali imperio aboleri depomi incendij curaret. Gregorius autem tante impietati non mō non obtpatur. Aerum etiam omnes catholicos admonet. ne intantū errorem amore vel edicto principis vllō mō dilabant. qui a cohoratatione adeo certe animati sunt ytalie populi. vt paulū abfuerit. quin sibi aliū impatorez deligerēt. Uez cum in obstinatione persisteret. postremo ex cōmunicatus t maledictus interijt.

Linea Imperatorum

philippicus

Anastasio

Theodosius tercius

Leo tercius

Berta etas mūdi

Egidius abbas

malescem vrbe nūc pncipis resuscitant. Tandē ex reuelatōe dñi frībūs obitū suū nūciāns vt p eo orarent. spūm dño cōmēdant vbi angelos aliam et ferentes audisse testati sunt. Claruit circa annū dñi. 700.

Bonifacius primus archiepiscopus tiberis p̄dictor pontifici floruit. Qui monachus cr̄is dicitur atq; eloq̄ntissim⁹. p magnitudine animi e britannia ad gregoriū secūdu summū pontificē venit. cognita hoīs v̄tate t sanctitate. petē te pipino in imaginā sede metropolitico iure totius gallie p̄ncipe ac ep̄m p̄stituit. Et ad germaniā misit vt illā gentē pposita euāgelica luce illustraret. ac fides verā doceret. vbi p̄dicatione t exemplo Thuringie. hassic. saxonie. austrasie t in francia opus impositū egregie egit. Fact⁹ aut archiep̄s anno xp̄i. dcccv. auctoritate sedis aplice t p̄ncipis francie duas ep̄ales sedes p̄stituit. vnā in castro wirtz purg vbi burkardū collegā suū ep̄m ordinauit. Alterā in Eysler cui wilibaldū p̄fecit. Inde ex iussu zacharie pape pipinū in ciuitate sueffoni in regē fr̄acor vniūz ad archiep̄us secūdu post papā cēlatur. Tandē lulū sibi successore ordinans ob p̄dicationis officiū fr̄isla p̄tē. vbi nonas Junij martyrio coronatus ē. cum vbi intellexit p̄dicasit ac p̄fussit ecclie annis. xxxvi. cū p̄ntis vite sanctimonia ad coronam t gloriā martyrii peruenire meruit.

Antiquis p̄dictis in cracida ciuitate paulus lucius cracicanus creatus dux fuit. q̄ in ducatu vixit annis 2. Cui marcellus successit. ē. a p̄dicatione em̄ vr̄bis gubernatōis formā sub tribunis t centurionibus hūcūit. Inde p̄pter frequētes aduersarioz incurfus rep̄rimēdos. de cōi omniū p̄ficio. hūc hoīem tāto dignū honore delegit. q̄ statim cū longobardis sedes inijt t venetā ciuitatē. p virtutibus ampliare curauit. pui em̄ momenti an fuit. eo dūce auctore ampliata. Instruētisq; classibus huc illicq; p negotiōr nibus nauigare ceperunt in pyratas q̄q; rep̄essit.

Eclarius ep̄s arelatensis vir sanctitate t sciētia p̄clarus. p hēc tpa decē omelias ad monachos inter cetera scripta edidit. Sanct⁹ q̄s wolfrāmus zenonens ep̄s miraculis claruit. Nec minori sanctitate ac miraculis p̄clarus fuit albinus ep̄s andegauensis. t remigius ep̄s rothomagensis. Sanctus item amarus archiep̄s anglozū sanctitate claruit.

S. Colomat⁹ .s. kilian⁹ .s. totman⁹

sp̄gere cepit. relicto igit diuine cultu. dux cū tota pene puicia oribodore se hici sbieat. t die resurrexerit dñi baptisat⁹. hūc at v̄roz gelanā q̄ olim fr̄is p̄iux fuerat. quā vir dei amoueri cupiens. duci p̄fussit. vt ei dimitteret. ob cā rē gelanā kilianū odio p̄secuta. ordinat⁹ tortorib⁹. viros ferōs reuelatōe diuina p̄monitos i orōne p̄stiteres iterfici iussit. Cūq; palinā martyriū obtinuerit. claz sepult⁹ sū libris ac sacris vestibus. ne palā fieret cor itērit. tādē iucta corpa vñ q̄ viros gladio pemit p̄p̄is dēb⁹ se lamās. alter i rabie v̄sus gladio se pemit. gelanā vero venionib⁹ molestata. clamās ait. Juste tortor⁹. q̄ scitis viri tortores adhibui. Et cum magno cruciatu infelicē finē habuit. Huj gloriozī martyres totā francias orientālē miraculis t sanctitate illustrant.

Bonifacius archiepiscopus

Sanctus kilianus ep̄s in francia oriētālī hoc tempore claruit. Is genere scotis de nobilibus natus parentibus. Et insula hibernia siue scotia fecunda clarissimis viris p̄gre diēs. cū ex ea colūban⁹ gallus. burckardus t kilianus cum suis viri illustres p̄dicent. Is l̄ris edoctus sp̄ritus b̄nāntis reb⁹ monasteriū ingressus. In omī obediētia t frugalitate vitā pegit. Inde p̄ eccl̄asticos ordies p̄biter ordiat⁹. cū ad curā cenobij eligere vt libet⁹ p̄p̄rationi opam dare posset. britanniā deinde ad galliā p̄fecit. postea i germaniā perueniens. iherbipoli vrbe fr̄aconie inter gentes. cum coronā martyris optaret degebat. nec semē dei effudit. v̄z prius romā adijt. Cū eo tpe Conon summ⁹ p̄ntifer roman⁹ p̄fessit. gaudēs ei officiū p̄dicatōis inuicē. ac ep̄m ordinauit. v̄z dem egressus cū colonato p̄bitero. t totmano diacono. iterato ad castz wirtzspurg ostrofrancie puenit. in q̄ gosbertū dūce reperit. Cū vñaculā linguā illico addidisset semen dei

S. wilibaldus epus

Sanctus wilibaldus natus ē ex sancto richardo sue
uor duce. atq; angloꝝ rege. Hunnaq; castissima fe
mina eius vxore. Qui cū hierosolimā atq; terrā sanctam
peregrinus uisitasset. ⁊ inde romā reuertisset. a grego
rio tercio summo pōfice. Cuius ppter religionē nū fidei
sinceritate dilectus fuit. sancto bonifacio maguntine se/
dus archiepiscopo cōmendatur. ⁊ a sancto Bonifacio (q
eius auiculus fuit). xj. kal. Augusti presbiter ordinat.
Et thuringie in loco cui Hulsburg vocabulū est anno sa
lutaris. 740. sue vō etatis. 41. episcopo Eystertensi p̄feci
tur. qđ sanctus bonifacius ex p̄dij ⁊ mancipijs a swi
gero comite deo donatis erexerat. Efficitur etiā sedis ma
guntine scriba. quem vulgus cancellarium vocat. hocq;
privilegio dotatur. vt ipse eiusq; successores officio scribe

S. walpurgis

sedis maguntine perpetuo fruantur. Et in concilijs ⁊ conuentibus a ceteris archiepiscopi maguntini pri
mū locum semper obtineant. accepit etiam vestem insignem. quā rationale vocant. Qua veteres sacerdo
tes utebantur. vt ea etiam successores superuefiri liceret. Sic vir sanctus wilibaldus supra ripam flumi
nis quod alimoniū vocatur. In vasta solitudine. siccatis nemozibus. ciuitatem Eystet edificare cepit. In
qua ⁊ monasterium sanctimonialiū ordinis sancti benedicti celebre sarchophago sancte walpurgis virgi
nis admirabilis. que fuit soror sancti wilibaldi. De cuius reliquijs manat sacer liquor. egrotantibus p̄e
bens remediū. Nūc p̄chidet ecclesie eystertensi que ⁊ aureatensis nūcipatur. p̄sul dignissimus wilbel
mus ornis ex nobili familia reichenawe.

S. Gebaldus

firmiitate ac semo coreptus sanctissime migravit ad dñm. Cuius sanctus corpus ab indomitis bobus ad locū sepulture ductus, vbi insignis basilica in eius nomine extructa fuit. Quē postmodū summi pōntifices ppter crebra miracula in sanctoz cōfessor numez aggregant, pcpue marini qñtus papa, eius festū per vniuersum orbem, xiiij. kal. sepēbz. celebrari iussit. Quōobrem apud Nurembergenses summo honore quotannis colit. cū Nuremberga pclara vrbis meritis huius dignissimi patroni, augmentū in omni bonore et gloria vbertim sensit.

Luitprandus ausprandi pdicti filius longobardoz rex, supstite adhuc pte regnū accipiens, regnavit anno vno et triginta, et mensibus septē. Vir certē tanto principatu dignissimus. Erat oppe giganteo corpe atq; vasto, et manu adeo promptus, vt nemo eo pugnator haberef. iusticia vero ac clemētia ita insignis habebatur, vt difficile iudicaret, quā re maiore pmeretur laudes. xpianissimus etiā adeo fuit ac religiosus amator, vt nullibi templa sine suo suffragio edificare pmissit vnq; papie quoq; templa plurima miro extruxit ornata. Carolus aut marcellus huic coparet et amicissimus fuit, et ei auxiliares copias contra sarracenos ex ytalica trāsmisit, pipinū quoq; filiū in cisalpinā galliam, vt ei ex more capillū succideret trāsmisit, quē luitprādus benigne suscipiens donatū muneribus ad parentes remisit. Sed duodecimo regni sui anno (cupido et imperādū moris) capitis circūquaq; oppidis, romanam urbem obsidere cepit, gregorius pontifex legatos naut qz terrestri itinere nō licebat, ad carolū francie principem statim mittit, q; hominē rogaret, vt primo quoq; tpe laboranti rome et ecclesie auxiliū ferret. Carolus rogatu gregozii pāroamū ecclesie suscipiens, Luitprādū copatre rogat vrbē ne obsideat, obtemperat, atq; vrbē obsidione soluit. Inde zacharie pontificis hortatu romanis oppidā (ex fabulis erepta) reddidit narnā pterea et anconā ex pientibus. Et qēq; a longobardis, xxx. ānis in curia occupatum fuerat restituit. Vex nō ita multo post etate grādeus, vite sue cursum expleuit. Cuiusq; corpus in basilicā beati hadranti sepultum fuit.

Geboldus frisonū dux hoc anno ad pditionē wolfrāmij senonensū epī cōuertit, q cū baptismum suscepere statuit, in lauacū intrauit. Et illico dubius factus, alterū pedem retraxit dicens vbi nam ex patribus meis plures sunt, in inferno an in paradiso. Et audiens q in inferno, statim intinctus retraxit pedem, dicens, laudabilis est vt plures q; pauciores sequar, atq; ita in sua fatuitate delusus, morte in pcedē meditata raptus est.

Comete duo hoc anno Januario mense per dies, xv. in celo visi sunt, Quoz vnus solem precedebat, Alter vō vesperi sequebatur.

Ordmarius

Ordmarius ex provincia alemanie natus a fratre suo ad curiā ductus, litteris ac vtiūq; instructus. Inde titulo scī florenti ad sacerdotiū pmo, et p victorē comitē ob suā religiōis ac famā in platū assumptus, et p baldramiū et cellas bti galli et pipinū auctē in abbate electus, quē locū possessionibus plurimū auxit, atq; edificis, mirā obuians abstinentiā, paupz amatōr, et elemosinarū largitor, et asello p equo vtebat. Egenos ac leprosos sepe visitat, vt p pauper diceret. Ideo hospitalē p eis extruxit, qd emulus tñ psequēbatur. Infamatus de femina ad exiliū cōdemnatus, ad insulā rheni relegatus, vbi post multas miseras sedecio kal. decembz bono fine deuit, post ānos, x. ad monasteriū sancti galli p lacū pstantiū sem miraculis multis, et sedata tempestate pducus fuit. Claculū modicū vino plenum pro reficiendis monachis quotiens exhausit, nullū detrimētū vini sensit.

Luitprandus rex

Conſiliū romē ppter ymagines

Quoniam mille pene eſorū celebravit gregori⁹
 Alterius pontifex romanus. i. baſilica beati petri
 tri romē. In quo quidē leonē impatore. ut dictus
 eſt. imperio ſimil⁹ ⁊ fidelū cōione pſauit. eo qd ſta
 tuas ⁊ ſanctorū ymagines demolitus eſſet. In qd co
 ſilio taceret⁹ eſt ymagines ſumma cū ueneratione. p
 ut antea cōſeruati. declarauitq; idē pontifex in eo cō
 ſilio imaginū ſanctarū uenerationē eſſe licitā. Et hu
 iusmodi ſtatuti uoluntates excoicationis ſententia
 inmodauit ut habet in canone de conſe. di. iij. c. per
 latū. Cū em Leo. iij. impator apte inuebi in pontifi
 cem nō poſſet. edictum ꝑponit. ut omēs qd ſub impe
 rio romano eſſent. ſanctorū olim martyꝝ ⁊ angelorū
 ſtatuas atq; ymagines e templis abradere⁹ ⁊ auſi
 ferrent. tollende (ut ipſe dicebat) ydolatrie cā. qd uero
 ſecus feciſſet cū ſe p hoſte publico habuit. Grego
 rius aut tante impietatis omēs catholicos poſt cōci
 liū admonet ne in tantū errore timore uel edicto ꝑn
 cipis uolū modo dilabatur.

Carolus marcellus pipini ſenioris filius hij⁹
 atꝑibus ꝑallacio regis francie ꝑficiat cū pipin⁹
 breuis ſenio cōfectus rebus humanis exrenpius ē
 Carolus marcellus

Supſtes erat pipini uincas filius carolus cui marcello fuit cognomen. calpiade
 prima uxorē genitus. ſupſteſq; erat piter plecrudis uxor. quā carolus ut geniti
 cem ꝑonius qd nouercam uenerabat. Nec tū continere ſe ꝑotuit odioſa mulier. qn
 adoleſcentis credidio iubiaret. hinc dagoberto puero rege Reginfredi impulſi co
 ꝑijs in pipini carere amiſſet. Paulo poſt carolo marcello tam carere liberato. obijt
 dagobertus. Inde apud francos carolus marcellus ſe de chilperico francoꝝ rege
 ⁊ raginfredo illius gubernatore uleſci cupiens magnū ꝑarauit exercitū. Ad ꝑri
 mos ūo ꝑrelij clamores hij duo in fugam ūſi inuentam carolo uictoria relique
 rūt. Poſtea metu nouere inſidiarū. ſe liberare ꝑſtitit. Colonia itaq; ducens exer
 citū urbe munitiſſimā in qua plecrudis ſe cū pipini quondā theſauro cōtinebat.
 illam ꝑi cepit. et ꝑontus theſauro cū nouerca. Illa ūo clam omībus longū emeſa
 iter ad danubiū ⁊ eo tranſmiſſo ꝑuenit ad bulgaros. Cū poſtea ſolus regnū francie obtinuit. multis tamē
 aduerſantibus. maxime ūo Eudone aquitoniē dūce. ⁊ chilperico rege. Uex carolus marcellus tranſmiſſo
 ſequano fluuio in aurlachens mouens. uino impetu hoſtes fundit. fugatq; ac regno francie ſolus ꝑotitur.
 Renu deince ꝑraſciens. ſaracenos. alemānos. ſuenos. bauaros regno ſuo adijcit. Uex cū intellexiſſet ſarra
 cenos ab Eudone in galliā cuocatos. magnis itineribus in hoſte ꝑroſiciſci et uincit. non longe a Luro
 nū ſinibus. ⁊ et ſaracenis recentia ⁊ ſeptuagintaq; milia fuiſſe occiſa. Cui ex francis mille tantū ⁊ qu
 genti fuerūt interfecti in eo ſilio ſcribūt hiſtorici. carolus aut rogatu gregoriꝝ ꝑrocinꝝ eccleſie ſuſcipiens.
 luitꝑrandū regē amicitꝝ ⁊ cōꝑanem rogat. urbe ne obſideat. ac ꝑontificem ueret. Is obꝑat atq; urbe obſi
 dione ſoluit. at carolus ꝑaratis ytalie rebus in burgūdiones ūſus. eos ꝑi capit. ⁊ ꝑe modetiſta ſocios ap
 pellant. Inde animū induxit friſones domare ſic ydolatrias. ⁊ xpiani nois inimicos ꝑoſt friſonū uictoriam
 in patriā ē reuerſus. Lugdunū q; arelate maſſiliā de ueſegothis occupat. qd athūm ſaracenoꝝ regem i au
 xiliū uocat. Is itaq; cum magno exercitu rhodanū ꝑraſciens animone ꝑi capit opportunitate loci ꝑro ar
 ce uſurus. inde interfectis ſaracenis. narbone ꝑficiſci. haud ꝑcul inde in uallē corbariā deſcendit. ubi
 inerat ꝑlanciens ad dimicandū apuſum. amoroſus alter et ſaraceni his cladiſus comiti intra ꝑyre
 nem ſe deinceps ꝑtinent. unde ueſegothi omnes in caroli ꝑoteſtatem reuenere. Poſtremo carolus marcel
 lus graui morbo correptus. ſuadentibus amicis regna a ſe armis occupata. filiſ ſuis diuidit. Nam caro
 lomāno maiori nati aulſtia ⁊ ſucua. pipino ūo iuniori burgūdia. ⁊ ꝑars francie obtrigit. Moritur aut ca
 rolus vir animi magni ⁊ ſapientia ſingulari apud uermenā uicū yſaro fluuio continenti. Anno ma
 giſtratus ſui (quem maiorem domus uocant) quinto ⁊ trigefimo. Sepeliturq; ꝑariſius in baſilica dyoni
 ſij martyris.

Quodam ferme tempore cum in ſardinia beati auguſtini epiſcopi corpus. eo ante annos dūcētos qn
 tu baſili ex hippona tranſlatum. quando uandali catholicas aſſrice eccleſias arrianis tradiderunt.
 tua bereſi inquinādas. Quare luitꝑrandus longobardoꝝ rex in ſardiniam mittens id bñ auguſtini cor
 pus magno redemptum ꝑrecio in ytaliam ꝑerduci. Et inde ꝑapiam deſerri curauit. ⁊ egregio ꝑe loco reco
 ditū in fuit. Saraceni inde territi ut intra ꝑyreneum arma caroli forundarent.

¶ Anno mundi. 5933. Anno xpi. 734.

Zacharias papa. natione grecus. ex pie polieramo. post gregoriū pōtifer tatis & gratie oīni fratre p̄ditus. cleri ac ppli romani amator. q̄ in initio pōtifi cati fuit ardere bellis ytalici inueniēs. legatos de pace cōponēda statim ad luthi prandū lōgobardoz regē misit p̄secutū bello trāsmidū spoletanū dūcē. Vex cū a legatis eadē re nil fieret ipse comitante clero romano i sabinos. p̄ficatur. Ferit aut octauo milario a narnia regēz pōtifi honoris causa obuiā factus. ex equo descendisse ac pedibus virū sanctissimū i vrbe comitatū fuisse. qui sequenti die inter missaz solētia oīonem publice habuit elegantē. in qua ostendit quid maxime regēz xpianū decenter. siue pacē siue bella gerat. ac oīone p̄motus rer ar bitriū oīne cōponēde pacis ei cōmisit. Zacharias autē pace vbiq; parta mltas basilicas ruinā minātes restituit. Porciū quoq; ac turrim añ basilicas lateranē sem a fundāmentis erexit. bibliothecā beati petri restituit. Idē quoq; basilicam beati gregoriū in velabro cōdidit. Eoq; loci caput ip̄ius sancti collocauit. Vene tis p̄iera inhiibuit sub anathematis pena. ne seruos xpi signo notatos sarrace nis & gentilibus venderent. vt mercatores facere cōsueuerāt. Cumq; greca lati naq; lingua eruditissimus haberet. Quatuor dyalogoz libz beati gregoriū i grecū trāstulit. Cū vō ita sancte & integre populus dei annis. x. mensibus tribus cū maxima oīni beniuolētia gubernasset. moritur ac sepelitur in basilica petri. ydi bus marcijs eius aut ex morte ep̄atus tuz vacat diebus duodecim.

¶ Anno mundi. 5945. ¶ Anno xpi. 744.

Stephanus secūdus papa. natione romanus. pie cōstantino pontifex creca tus humeris oīm (adeo erat oīnibus gratus) i basilicā saluatoris q̄ cōstan tiniana dicitur posita. Erat ei vir singulari religiois & prudētie. amator cleri. ele mosinarū restitutor. xpiane doctrine diligēs p̄dicator & scriptor. p̄ pauperū. pu pillorū & viduarū defensor. q̄ austulphū longobardoz regē romanorū agrū inuadē tem verbis & muneribus licet frustra a tāo scelere auertere conatus fuit. Et rei causā. p̄ficat ad pipinū regem frācie instituit. Qui pipinus carolū filiu adolese cent. qui postea a rebus gestis magnus dictus ē ad cētesimū lapides honoris cā sit obuiā misit. Pipinus tercio ab vrbe lapide ex eq̄ descendit pedes viri sc̄issimū exosculatus ē. frenū papalis equi regēs ad pallacium vsq; p̄duxit. at pontifex cōfessum pipinū in regem cōsecrauit. atq; imperiū e grecis ad francos trāstulit. quā postea leo tercius executōni mādauit. Foris itaq; pace parta atq; aucta. Sy nodum habuit i qua oues suas. atq; eoz pastores recenset. delinquentes castigat. errantes i viam rectam deducit. Ignaros docet & admonet. qd debeat ep̄m. quid p̄sbyterus. quid tenēs oēs sacris initiatos p̄ponit. restituit & basilicas q̄dam ab austulpho dum vrbe obsideret cōmunitas. Eadē de deo. de patria. de ciuib⁹ suis. deq; oīnibus xpianis meritis. pontificatus sui āno quinto. mense vno mo riatur. Et sepelitur in basilica petri collacrimātib⁹ omnibus tanq; cōi parēte or batus. sexto kalē. Maij. Vacat tū sedes dies duos & triginta.

Paulus primus papa. natione romanus. patre cōstantino. stephani secun di frater. homo sane mitissimus ac clemētissimus. qui i p̄iarchatu mores & doctrinam ecclesiasticam perdidicit. sub gregorio secundo. & zacharia pontificib⁹. a quo in dyacona tus ordinem cum fratre asatus est. Vtū mortuo fratre in ipso pontificatu cū successor quereset. fuere qui theophilacum archidiaconem p̄ponerent. post longā contentio nem solus bonoz oīm suffragijs ob in tegratē vite & doctrinā paulus pontifex decernitur. constantini & leonis temporibus. fuit autē saluato ris nostri imitator. vt nulli vnq; ma lum pro malo redderet. sed contra malos a quibus persepe iniuria af fliciebatur in bono vinceret. hic autem tante pietatis & humanitatis fuit. vt noctu cūz duobus & eo ampl⁹ tribus familiaribus cubicula pauperū egrotantiū circuiret. vnūquēq; eozum & verbis et elemosinis ad re cuperandam valitudines corroboratus. Carcere quoq; frequenter adibat. Indēq; p̄ciosq; ere alieno nexos persoluto creditoribus p̄cio dimittebat. Pupillos ac viduas circumuentas fraude causidicorū tuebatur. et elemosinis sustentabat. Idem quoq; congregato clero vniuersoq; populo romano corpus beate petronil le petri filie vna cū sepulcro marmoreo his litteris notato. Petronille filie dulcissime. ex via appia i vatica nū tenuit. canentibus (vt fit) sacerdotibus. populozq; celebritate agente. atq; corpus ip̄m sanctissimū in tē plūm appollinis ad caput basilice patri dedicare collocauit. Mox tū paulus in basilica pauli via bofne si. restituit quib⁹dam ecclesijs vetustate collabentibus. pontificatus sui anno decimo. mense vno. Eiusq; corpus magna & solēni pōpa in vaticanū defertur. vacat sedes tū annū vnum. mēse. j.

Linea summorum pontificum

Zacharias

Stephanus secundus

Paulus primus

Constantinus quintus leonis impatoris filius. post p̄em solus imperavit annis. 33. q̄ paternaz impietati emulatoz leges ⁊ patrū sanciones p̄ viribus p̄legui nō desitit. Et in om̄i vite sue tpe malicijs ⁊ magicis artibus in auribus debuit. Hic constantinus impator sacras ymagines vbiq̄ demolitus. p̄stantinū regie vrbis ep̄m impietati sue resistente cū vberibus neccasset. in loco demortuū flicetas sp̄adonē sui sacrilegij cōscū suffecisset. p̄ntex ipse om̄i ex pte religioni cōsilens nūcios p̄stantinopolim mitit. q̄mpatoreē adhortare. vt sacras ymagines ⁊ statuas restitueret. Id si facere recusaret. eidē anathematis censurā minaretur. Sed p̄stantinus in sacrilegio suo p̄nax. ⁊ sanas admōtiones p̄cepit ⁊ sabinū bulgaroz regē in demolēdis sacris ymaginibus cōimpietatē imitanti. in grām recepit cū anteā bulgaros bello p̄secutus fuisset. Multosq̄ monachos ac seculares catholicos anastasi heretici cōstantinopolitani p̄iarche suasu pro recta fide interfecit. p̄stilsens inde aura a scialia ⁊ calabrizā p̄grediens ad regiā vrbē ita molestabat hoies. vt plures edes sine hominibus relinq̄rent. anastasius cū steruus ore euomeret misere obiit. Bēnū cōstantinus impator plaga pessimi incendij diuinitus p̄cutit. Et clamās adhibe vnu? igni sum̄ inextinguibili traditus. morte obiit. alio p̄ius leone filio eius nominis quarto in partem imperij.

Leo quartus p̄stantini q̄nti filius. Anno dñi. 777. post p̄em impator. imperavit annis. v. cui p̄ byrenem nobilissimā mulierē om̄i pulcherrimā in matrimonio collocauerat. ex q̄ filiū pepit noīe cōstantinū. Huius leonis tpe vixim⁹ perit etā noīe vigeat. Nā illud in oriente barbari p̄time occupabant. Et romani tam a bello destituti ad gallos respiciēbāt. Hic itaq̄ mortuo p̄e q̄ de bulgaris triūphauerat in syriā expeditōem duxit. Sed leuib⁹ factis excursionibus. vbi hostes in se venturos didicit. domus intrepidus redijt. Et oco dedit se innumeris immeritis flagitijs. Amabat aut lapides p̄ciosos. ferūt cū q̄ taspidum cupiditate flagiraret. nec aliqua eoz q̄ntitate faciri posset. p̄ciosissimas q̄ scē sophie sacario merat coronā capiti imposuisse. gestasseq̄ p vrbē ⁊ carbunculos q̄ merant fulgozē flāmis et lapidēā frigiditatē p̄nari incendio diuina vltione p̄mutantes. illū ad interitū p̄pe necis p̄ne similes perduxisse. quo vita functo byrenes vxor. ⁊ filius cōstantinus imperium acceperūt.

Constantinus sext⁹ leonis p̄dicti ex byrene vxore fili⁹ impauit cū m̄se byrenis annis. x. Quēq̄dem prudentissimā ⁊ religiosā impatit. que forma speciosissima atheniensis p̄e genita iusse impium ⁊ magnā cū p̄p̄oz quiete administrabat. Cōtinebatq̄ filiū ne auita p̄nax vicia in quo illū nature. plures esse intelligebat imitare. Et cū religiosa esset liberalitūq̄ p̄stantinopolitanus tūc audate vite p̄iarcham libenter audiret. Eius p̄silio synodū in fliceta vrbē secūdū trecentoz q̄nq̄ginta ep̄oz cōgregari fecit. In q̄ synodo execrantū ymaginū sacraz venerationē heretis p̄petuo abdicatā ē. Sed nō diu tulit cōstantinus hic sanctū m̄is impiū. q̄ p̄is flagitia subsecutus. p̄ualuitq̄ p̄stantini filij iniquitas. Qui modestā actam. p̄batos q̄ saluiferos mores gēnticis diuinitus ferre nō valens. cā ab imperij administratōe deiecit. Is p̄p̄mū in p̄ncipatu solus ingentem potuit maliciā exercere. in m̄tos deiecit. In primisq̄ delicijs habuit plurimos effosis oculis excecā. adeo vt cōstantinopolitani cō imperio alteri demandando ceperint cogitare. mariam em̄ quandam duxit vxorem cui postmodum anellam nomine theodorā imperiali corona decorauit. vxorem in monasterium trūdē quibus flagitijs irritati aues byrenē reuocarunt. Que reuersa cōstantinū cepit ⁊ effosis oculis in carcerem cum solus in imperio fuisset annis quinq̄. vbi vitam finiuit. Inde mulier sola annis quinq̄ im⁹ perauit. ⁊ cū carolo sedus inijt.

Aistulphus rex

manis reddidit exarchatum. Tandem post multa bella in venatione apoplexia interijt.

Linea iperatoz Constantinus quintus

Leo quartus

Constantin⁹ sext⁹ byrenis

Berta etas mundi

Angolfus

Angolfus vir sanctus circa tpa dicti constantini in burgūdia claruit. Hic quendā fontē in gallia emittē cū ozm fecit in burgundia. Is cū vxorem suā de adulterio argueret. at illa vehemēter negasset ait. si vis vt credā. cenuda brachū tuū. et asser lapillū de fonte sine lesione. q̄ cū immerisset statim cōbū/ stū retraxit. dimisit eā cū dimidio pte substatie. Inde occasus est in domo sua a clerico q̄ adulterium cōmisit. Quis corpus in feretro q̄ ducere ad sepulcrū. multos infirmos sanitati restituit. q̄ cū ancilla vxori nūciaffer sbrides ait. Ita gan golfus miracula facit. vt anus meus cātat. Moxq; anus sonos turpes ac numerosos emitte inefinēter cepit. qd̄ ei postea euenit in omni vita sua sextis ferijs. in quoyr marty r ē effectus. quotiens vbi aliqd̄ pferret. totiens ab ano turpē sonitu fecit. qd̄ pipinus experiri dignatus est.

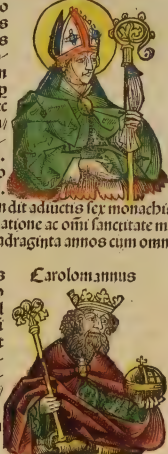
Amelius et amicus tpius pipini regis francoz orti miro mō sibi cōsimi les. De hjs duobus pueris ex gestis eoz narrat mirabilia. Anus fuit Amelius Amicus

ex comite aluernesi. Alius ex milite quodā berichano. q̄ cū a parentibz cietate inter se firmata romas ingressi sunt. Lātq; inter pualos societas et volūtas erat. vt vnus sine alio noller cibum sumere nec in alio cubico loq̄scere. qui oblato summo pontifice ab eo baptisati sunt. Multi roma noz militum eos cū gaudio de sacro fonte susceperunt. postea mira gesse rūt in vita. q̄ recensenda cū ad longa ducerent. quos deus vna cōcordia pūxit in vita. morte quoq; separari noluit. Tū in diuersis ecclesijs tpe La roli sepulti eēt. mane corp⁹ ameli q̄ sarcophago iuxta amici sarcophaga gum in ecclesia regali inuentum fuit.

Burkardus episcopus herbipoleus sanctitate et miraculis claruit. Is i Anglia ex nobilissima parēta floruit cūz fratre Guidino postea ibi cpo q̄ pter anei ac cōsanguinei. s. bonifacij fuerūt. burkardus studijs liberalibus traditus cum doctus euasisset. natali solo relicto gallie comate limites attingēs in humili loco sub habitu peregrini delituit. postea p bonifacium archiepiscopū pūxer monacho (cum Zacharias summus pontifex romane ecclesie pceerat) in episcopum ordinatus fuit. vt wirtsburgense oppidū diocesi sue contiguum p auctoritatem apostolicam. episcopalem cathedra fortiretur. Acta est igitur bec institutio noui pontificatus apud urbem wirtsburg. Anno domini incarna tionis septingentesimo quingessimoprimo ad incrementum ecclesiāri ger manie. maxime ad salutem orientalis francie. ex confirmatione zacharie pape. et pipini principis francie. mediante bonifacio presule beato burcardo primo pontifice. vixit autem in omni virtute et abstinentia ac elemosinarū largitione. Tandem meginando cum inuestitura episcopatum concessit. et nauim cōscen dit aduēctis sex monachis et codices quos scripserat ad castellum habenburg proficiscitur. vbi i cōtemplatione ac omi sanctitate in i grauit ad xpm anno salutis septingentesimo nonagesimoprimo. cum per quadraginta annos cum omni laude presuisset.

Burkardus

Carolomannus

Carolomannus caroli marcelli filius. Cum pater graui morbo correptus quādentibus amicis. Carolomanno maiori natu austria et sicunia pipino vo iuniori burgūdia et pars francie obigit. Carolomannus autem haud mul to post patris obitum seculo abrenūciare constituit. Itaq; suo eius ppositu desi derio fratri patfacto et paucis vie comitibus secum ductis. romani se contulit ad Zachariam pontificem. a quo in clericum ordinatus et habitum monasti cum est indutus. Inde ad beati benedicti cassinense monasteriū accedens pro fessione in eo et perpetuo cōmorandi votum emisit. postea conferens se in frā ciam. vt pipino fratri aduentum in ytaliam et bellū in longobardos dissuade ret. illum a clauistro cassinensi profugum in vienēse monasteriū relegauit. Abi baud multo post merens indignabundusq; interiit.

Albinus episcopus

Albinus episcopus Andegauensis. miraculis et sanctitate per hec tempora preclarus fuit. Et renigius episcopus Rothomagensis.

Salutis quoq; episcopus albianensis cum discipulo suo valentiniano trū spum martyrij adeptus est.

Opus sancti benedicti iā. xxxiij. ānis effluxit furtim a gallis monachis vna cū corpore sororis sue Scolastice ablati p pces carolomāni ad zacha riam p pipinum ex floziacensi monasterio. quis moleste nimis cōcessum fuit. vt monachi cassinenses reportarent. quis quidē ferāt. cū monachi floziacēsi vidē tes se tāto pte orbari ad oīdem cū lacrimis se pūlis se corp⁹ apd̄ eos pūsisse.

Pipinus rex

Pipinus iunior caroli marcelli filius, q̄ post mortem patris, cui burgundia et francie pars obtigerat, cum iam carolomanus monasteriū ingressus fuisset, domus regie vniuersalis p̄fectus factus, gentoris augetta emulatus, eos gloriā sup̄auit. Longū esset referre singula, q̄ in germanos aquitanos burgundiosq̄ gessit, q̄bus in regionibus, cū gentis francor̄ et e⁹ regis childerici noīe dīnāge rebant gloriā ampliores, nibilo maiori habuit impedimento, q̄ q̄ regem p̄p̄e amēte varijs furentē ineptijs tollere cogebatur. Ideo q̄ francor̄ gesta scripserūt aiunt, p̄ceres populosq̄ eius gentis, pipinū v̄tūtē, et contra childerici regis amentia debitis pensantes meritis, zachariā pontifice romanū, p̄sulsisse, ineptū ne rege vltro tollerandū an pipinū merita francorū monasteriū dignitate conferret. Cūq̄ reipod̄, ut p̄poneret eū (q̄ regia melius obire munera v̄nosset) habendū regem, francos publico totius gentis consilio pipinū declarasse regem childerico in clericū tonsorato, atq̄ ita regū familia meronigorū regnare desit in gallia, q̄ regnauit annis, 296, sub regibus vno et viginti. Pipin⁹ autē a zacharia papa, et postea a stephano pontifice cōfirmatus. In ecclia romana ducem ac bellatorē p̄tra aistulphū longobardorū regem p̄stituit, quē in papia obsedit, q̄ pacē vltro obtulit, postea apud francos rex pipinus gloriā dies potentatūq̄ adaugebat. Quo em̄ tpe ab ytalīa in franciā rediit. Xarillo dux baiariorū sese cōmedatū illi subdidit. Et sarones eius amicia p̄caro potiri trecentos eq̄tes in quācūq̄ expeditionē iuberent dare p̄miserūt. Maius autē negotiū fuit pipino in aquitanos q̄bus subigendis octo estantibus laborauit. Tandē pipinus senectuti indulgens eam expeditōem omnē carolo filio adolescenti duxit demandandam. P̄fectus in aq̄tania, carolus burboniū claremontē, et multa de auernis cepit, faustisq̄ auspicijs militāz carolis inchoauit, vt anno inde septimo duosq̄ alterne a pipino genitore et ipso carolo expeditionibus, aq̄tania fraciē regna fuerit subacta. Quo in tempe pipinus in thuronis apud sanctū diouisium est defunctus. Erat annus in q̄ hec fiebant pontificatus Pauli decimus, q̄ et eius vite vltimus fuit, p̄ eius pontificis tpe tantū valuit pipini regis francorū respectus, in quē desiderius longobardorū rex oculos semp̄ habuit intentos, vt nullis interea motibus ytalīa aut roma fuerit agitata.

Quā interim meliores sedes experētes, tūc primū asiaz inuadentes, alanos p̄p̄mo, post colchos et armenios. Inde asie minoris p̄p̄los, et ad extremum perias, sarracenos agroꝝ direptionibus, et mortaliū magnis reptorū aut cōgredi auzor̄ cedibus infestant. Anno dñi septingentesimoq̄nquagesimoquinto, fuit q̄z ipi turci scythie ex his q̄s alexandrū macedonē intra hypboros montes ferreis clausisse repagulis, eis alij tradat̄ scriptores, tum bñis hieronimus affirmat, Turci enī vt eibius p̄bus tradit i asiatice scythia vltra pyrricheos montes et the racitas insulas cōtra aqlonis sybera sedes patrias habuerit. Bēs truculēta et ignominiosa in ciuitis stupris et lupanarib⁹ fornicaria, comedit q̄ ceteri abdominatur. Regnate apud francos pipino caucasas egressi portas erunt p̄tūm capatociā q̄z transgressi, ad reliq̄as finitimas gētes sensim illapsi sunt. Tantas autē habuit vires turcorū insulsi, vt sarraceni pacē fecū h̄c nulla alia potuerūt rōne, q̄ restituto p̄lar̄ regni noīe, qd̄ sarracenos fode et eractij t̄pibus in suū ostendimus confudisse. Hec post multas illatas iniucē et acceptas dades, de pace inter sarracenos et turcos puenisset decretū ē, vt turci q̄ in p̄side habitabāt sarraceni appellarent, atq̄ ita equiore aio sarraceni in asia regnare turcos passi sunt. Et q̄ etiā eos breui accepturos habumetana sup̄stitōem videbant, adeo erāt eoz ingenta ad malus p̄na, tem q̄ pcedenti tpe nō solū pontū et capodociā, verz gallaciā, bythiniā, lycaniam, p̄sidiā vtrāq̄ p̄brigiā, p̄mphilā, aliciā, carīā, et oēm asiā q̄ minor vocat̄ vltra t̄traq̄z thaur̄ ad oras iome, et littora greci maris occupant. De quibus suis locis infra dicemus.

Origo gentis turcorū.

Erexarchat⁹ regni finis eo tpe, aut paulo prius occupata, ab aistulpho lōgobardorū rege rauenna fines habuit, postq̄ migratus erarchor̄ a constantinopoli in ytalīā missor̄ anno q̄nto et septuagesimo supra centesimū, magno romē ytalicū malo, narsete delecto ea calamitas inchoauit. Durauerat autē vsq̄ ad hoc tempus sub decem erarchis, ipa nāq̄z erarchatus appellatione p̄tinebat omē, q̄quid a placentinis, agri-

S. Eucherius

q̄z papientis finib⁹ padū inter apennini paludes stagnaq̄z venetorū ad adriaticū p̄ueniet, in quo rauenna cesarea forlūiū, forz pompiliū, forz corneliū nōi. Imola dicus, bononia mutina regū parma et placentia, que pipinus sup̄pato aistulpho pontifici ro, donauit.

Eucherius lugdunensis episcopus hoc tempore multis miraculis clarus fuit, qui cum ex nobilissimo segatorū viro ortus fuisset, ad religiosam vitā habitūmq̄ cōuersus diu intra spelūcē cuiusdam septa in orationibus et ieiunijs deo deuotionissime seruauit. Deinde apud p̄saratam urbem reuelante angelo in p̄dificatā cathedra sollemniter collocatus multis quoad vixit claruit miraculis.

Amedorus item tyrenensis episcopus vir sanctissimus et multa literaturā insignitus hac tempestate clarus fuit, qui et nōnulla memoratu digna scrip̄to mandauit.

Anno mundi. 5965. Anno xpi. 764.

Constantinus eius nominis secundus. papa natione ro. paulo pontifice succedens. Nam cum paulus pontifex apud beati pauli ecclesiam spūm in extremis duceret. theotogen neposūm ducem q̄ longobardis semp studuissē desiderū impulit germani sui nomine constantinū pontificem a romanis sui scipi curaret. Is toto rome habitio magna vsus audacia. copias a nepeso asciuit corūq; armis hiparū constantinū fauentibus q̄busdā amicis largitione et pollicitationibus corruptis pontificem creant. Alter etiā philippicus pariter a paucorū factione in pontificem p̄banatus. breui est dictatus. cum statim abdicare se magistratu armis cōpulsus est. cogitur et gregorius p̄nctissimū eps constantinū ipsū laicū sacris statim iniciare atq; episcopū inungere. Et p̄manus ita ob eam rem exaruisse miraculo dicuntur vt eas oī admoueri nō possēt Cum vō constantinus munera pontificatus per annus obstinare exercuisset. et episcopos p̄biterosq; more pontificum ordinasset. tandem a sede deiciat a populo romano ira et indignitate recepto p̄miceriū x̄pofez coacto. stephanus tercus canonicus in pontificem est electus. qui congregato concilio in laterano inde constantinus oculis capitur in monasteriū inclusus turpiter eijsat. Et ita q̄ eū inter pontifices non enumerant.

Anno mundi. 5975. Anno xpi. 774.

Stephanus eius nominis tercus. papa natione siculus. patre olibo āno domini septingentesimo sexagesimo octauo pontificatum iniit. Vir certe doctus atq; eruditus. et in rebus agendis. maxime vō ecclesiasticis strenuus admodum ac constans. hic enī a teneris annis romāueniens mandato gregoriū tercū in monasterio sancti cbrifogoni rationem bene viuendi et doctrinā ecclesiasticam perdidicit. accepto clerici ac monachi ordine. Vocatus deinceps a scharia pontifice in patriarchatum lateranensem. Cum eius vita et doctrina ab omnibus probaretur. sancte ecclesie p̄biter cum titulo instituitur. postremo in basilica sancti adriani. inter tria forā a tribus episcopis cōsecratus. et ab vniuerso clero ac populo vt verus p̄tifer salutatus. ad corrigendū mores animū adiecit. indicto itaq; concilio et gallia p̄sertim et ytalica congregat̄s clerici in lateranensi basilica. multa inter se de cōponendis rebus ecclesie collocauit. constantinū p̄dictum abrogauit et primo eius decretis abrogatis. institutus ē omni consensu ne quisq; laicus. nisi per gradus ecclesiasticos ascendens pontificatū occupare auderet. sub anathematis pene. Constitutum est p̄tere a vt que constantinus in re sacra egisset irrita haberentur. p̄ter baptismū et chrisma. hys et sententia peractis decretū est. vt die sequenti supplicationes haberent. quibus et deo gratias agerent. itum est a lateranensi basilica ad sanctū petrum nudis pedibus a pontifice et hominibus qui tum aderant. maxima omī religionis. Tandem hic pastor q̄ diligentissimus et verus petri successor ac x̄pi imitator. quarto pontificatus sui anno moritur mense. v. die. vij. et. xx. sepeliturq; i basilica petri. sedes tui vacat dies. 9.

Adrianus primus papa. patria romanus. patre theodoro summe nobilitatis viro. pontificatum iniens nequaq; a maioribus suis degenerauit. Hic ex magnitudine animi consilio doctrina et sanctitate vite cum quouis optimo pontifice compari pōt. Vir patria et sobole sua dignus. ideo natus vt eo fastigij euectus fuisse videretur. vt caroli magni francorum regi virtuti correspondens. rem romanā ytalicamq; ab illo erigi adiunaret. Quia dum facta summo cōsensu huius pontificis electio in publicū exierat. cū is magnanīm et patrie sue affectus carceratos ab affricā liberaret. euectus in p̄tiam reuocauit. qd cū restitisset desiderius tanti viri amicitia ne frācis regib⁹ adberet. occupare q̄sunt. legatos mittit. vt federa secū. et in primis cū gente longobardā iniret. ad que rīdide pontifex. se q̄ pace cū oibus et in p̄mis cū longobardā gente cupiat d̄re. nullā posse v̄bis desiderij fidē adhiberi q̄ videret federa stephano pontifici. p̄missa totiens. violasse. Misit ad carolū oratores ope imminere. t̄ rex ecc̄e credido implorati. Interea carolus desiderij regem et clauos secū in papia longobardos illas obfidiōnem bernardo patrueli sue cum p̄tecopiaz continuandā reliquit. et sexto mense obfidiōnis carolus sanctū resurrexionis dominice pasca in vrbe celebrare cōstituit. assumptis secus epis et abbanibus cui pontifex obuius qui reducere nūsit. carolus adrianū pontificem ad summas que extant d̄i petri basilice ex marmoreis scalas in atrio expectantem non cernuus. s̄ omib⁹ scalis gradibus prius et postea pontificis pedibus oscula figens salutauit. postea itum est ad basilicam. vbi multo sacramento seruanda perpetuo amicitie obftrinxerūt. inde synodū habuit et a terrore bellico securus ad exornandā vrbeni sacrasq; basilicas animū adiecit. corpus beati pauli laminis argenteis indusit multe aqueductus turres et murum instaurauit. Nil p̄termisit in vita. qd ad bonū principē et optimū pontificem pertinet. moritur aut pontificatus sui anno tercio et vigesimo. mense decimo die decimo. sepeliturq; magna cum laude in basilica petri sexto kal. Januarij.

Linea sumomꝝ pontificum

Constantinus secundus

Stephanus tercus

Adrianus primus

Nicephorus patricius. post byrenem augustam imperauit annis. 9. Die
egregerens byrene mulieris imperii cam dolo captam in leibon insulam
relegauit. Et tamen ipe etiam assumpto imperio pacem cum carolo constituit.
Eius in federibus illud accurate legis interuenisse. vt veneta vrbs ytalie mari
tima vtriusq; reuerita impatorum ppijs vteretur legibus. et siue bello siue pace
neutris parti censeretur. Eius pacis formulā cū oratores carolo in germania
apud Salzpurgā agenti detulissent. romā illos misit. omnia vt gesta erāt roma
no pontifici relatuos. Eodē item āno q̄ primus erat imperij a nicephoro pa
tricio assumpti aron admirbas sarracenos trecenta milia in subiectas clasauit
nopolitano imperio asie. punciās dixit. Eius aduentu impator p̄dite formi
dans pacem ab illo abieciuit petijt. quā inq̄ssimis conditōibus obtinuit
solemni federe pactus se quotannis illi turcorū milia. p imperij ydemnitate. 7
tria item milia p capitis sui salute in tributa p̄soluere. Paulo m post nequaqs
saniori vsus consilio. nicephorus scaurationē filiū imperij p̄sortem declarauit
Qui adolefcens a turpi genitoris pacto cus sarracenis dissidens. multa diuer/
sis in locis accepit incoīmoda. nicephorus aut bulgaroz bello implicatus mul
tis erat victorijs vsus. Qui priusq; ad pacē cū oratoribus caroli in cōstantino
poli firmandā redire potuerit. in p̄lio qd apud mēsiā sup̄iorem cū chrūno bul
garoz rege gessit supat occubuit. 7 scauran? fili? vulnere scdm aut eodē in p̄lio
accepto. cōstantinopolim reuersus imperiū assumpsit. quē non post annū. vt
aliq; volūt s̄ tercio iperij mēse michael foroz? ei? cōposuit. 7 illi in ipso successit
Michael cōstantinopolitanis impator post scauraciū forozū suū impe
riū assumens impauit annis duobus. Vir sane pius 7 sanctay traditio
nū emulatoz. Etq; nihil antiquius fuit quā inchoatam a nicephoro pacem cus
caroli oratoribus qui multis menses cōstantinopoli expectauerāt cōfirmare.
cōditiones q̄ fuerint scriptores paucaissimis explicant vbijs. vt orientem cū con
stantinopoli michael. 7 carolus occidentem cū roma haberet. Sed paulus ad
dit hispaniaz ptes. quibus recipiendis tanope carolus insidauerat impatori
greco redditas fuisse. 7 venetoz monumenta quibus concordat gōstredus. ha
bent venetias vrbem q̄a conditōne in cōstantinopolitani p̄tibus mansisse. vt
immunitatibus p̄dem a carolo habitis p ytalīā vteret. Detulit vō michael ea/
tenus carolo. vt cū illius oratoribus suos ipe aquisgranū mitteret pacē formu
lam reddituros. fueritq; hij michael episcopus. 7 arfadius theognistisq; pro
thopartarij q̄ aquisgranū. venerant auditis. oīa q̄ petere animū induxerunt.
carolus cecellit. Die aut cū aliquādiu aduersus bulgaros p̄lians supior exis.
Postremo apud andronopolim vict? fugatisq; copias atq; animū amisit. con
stantinopolisq; reuersus impio se abdicauit. 7 monasteriū intrās vsq; ad mortē
ibidē religiosissime vixit. Qui? t̄p̄b? vir imperiū etiā noie vigebar. Nā illō
in oriēte barbari gūne occupabāt. et romani iā a bello destituti ad gallos re
spiciabāt. Id i sequētib? praro fit mentio de impatorib? cōstantinopolitanis siue
grecis. Vlex de carolo magno 7 ei? successoribus psequimur historiam.

Synodus Septima

Linea ipera tor

Nicephorus

Scauracius

Michael

Byrene mater cōstantini mulier prudentissima
7 religiosa statim adepto imperio conciliū se
cūdus in nicēna vrbe trecentoz et. 30. episcopozum
congregauit. In quo institutum fuit. vt qui sacras
ymagines delendas decetero dicerent. ppetuo ana/
themate necerentur. Sanctitūq; fuit spūsanctum
a patre filioq; procedere.

Adrianus quoq; papa pace de longobardis
habuit. in qua heresis felicianā de ymaginibus tol
lendis abrogata est. vt testatur Adrianus de cōse.
dist. 3. c. septimo. Mandatumq; fuit laicis vt nullo
mō de pontific? Ro. electōe se irromittere p̄sumāt. vt
in canoe. 65. di. c. null? laicorū. Tenuit ec̄ p̄ntes ha
drianus infames ad sacerdotiū pmoueri. 6. q. i. c.
omnes. Mandauit item ne clerici extra for? suū i iu
dicio traherētur. xi. q. i. c. clericus. Alij tēnūq; scri
būt qd theophilanus 7 stephan? ep̄i insignes no
mine synodum francorū germanorūq; episco
porū habuere in qua etiā felicianā heresis de tol
lendis ymaginibus abrogata est.

Atheam laminā hīdē t pibus apud pstantinopolim in sepulcro cuiusdā inuentū fuisse tradunt. In q̄ scriptū erat. Xps nascetur ex virgine maria. t credo in eū. Iſ p̄stīno t byrene. o sol iteq̄ me uidebis.

Desiderius rex

Desiderius vltimus longobardoz rex aſulpho rege defuncto poſt eū regna uit annis. 18. hic pmo eſt rone rex fuit. q̄ cū aſulpho obiit audiſet. ſtatim regnū inuafurus longobardoz copias vndiq̄ p̄traxit. Et vt id obtineret q̄ rache ſuū q̄ monachi habui ſumpſerat. multa pōſſia ac romaniſ pollicitus ē. Quam obrem eos in ſuā ſententiā traxit. Et ita regnū in pace cōſecutus eſt. Eo ap̄pe tūc longobardoz vniū ob delitias languere cepit. At deſiderius oim aduerſarioz metu liberams a ſpōſionibus pontifici t romanis factis. animū reuocauit. multatq̄ iniurias illis inferre cepit. Vñ pōſit Zacharias ad carolū magnū rei clām. rogat vt deſideriū admonet ab inferendis iniurijs pōſitiq̄ cauere. quē p legatos admonet vt res inuſte ablatas pontifici reſtimat. paratur igi vtrinq̄ exercitus ſ carolus mira celeritate vſus. pmiſſa pte copiaz q̄ in tranſiū alpiū. iō uis mōtem occuparet. cū reliquo exercitu p montē emiſū in italiā deſcendit. fuſo q̄ ac fugato deſiderio obuiā facto. omnia longe t late populat t capit. Deſiderius aut deſperatis reb⁹. tan to accepto in cōmodo papiā ſe recepit. vxore ac liberis veronā miſiſ. at ſpoletini reatini ac lōgobardi oēs q̄ eas regiones incolebant. audita deſiderij calamitate romā venientes. ſe ac ſua oia romani pontificis fidei committit. Idoz ſecuti exemplū antonitani auximates firmant. At carolus relicto bernardo patruele ſuo in obſidione ticinienſis vrbis cū parte copiaz veronam. pſiciſc. aldegisius vō deſiderij filius inde abiēs ad imperatōrē cōſtantinopolitanū p̄fugit carolus acceptis in deditionē omib⁹ ſerue tranſalpinae ytalie vrbibus. romā peti. Vbi rebus cōpoſitis carolus cū bona hadriani gſa in tranſpadanā rediens. ſecto meſe poſtea q̄ obſiden cepta ē papiam deditione occupat. Inde paulus t alcuin⁹ hīdem pene vbiū habēt. il lum tūi caſtra reuerſum. papias p deditionē poſiti. adduxiſſe in frauā deſideriū. q̄ ad leodiū fuerat relegatus. quāq̄ alij ſcribāt. Et in deſiderij clementia vſus. boienū ſpoliatū regno nō etiā vita lugdunū cum vxore t liberis exulanti munit. Vbi poſtea longobardis francos pſecit. qui eos in pace retinere. atq̄ ita anno ſalutis nre. 774. t q̄nto pōſſicatus hadriani pape. longobardoz regnū ſines accepit. Inde ca gr̄a ducentis iam triginta t pene duobus annis maiori ytalie portione poſita. nihil iam externi pter nomē re timebat. fuit aut ſb duobus t. xx. regibus ab alboyno vſq̄ ad deſideriū porrectum.

Paulus longobardus hyſtoricus t aq̄ilegienſis p̄archatus dyaconus. Deſiderio regi ſuo ob doctrinā t ingenij admodū carus. Quē cū carolus magnus in galliā duxiſſet. libertate donauit. in p̄ciōq̄ aliquādiū habuit. Vñ cū poſtea comperiſſet boien deſiderij libertatem q̄rere eū in diomedis inſulam relegauit. Vñ poſt aliquot annos auſſugies t ad arachū perueniens rogatu ad elperge deſiderij filie t arachis vxoris Eutropij hūſtorie. duos libros addidit a iuliano principe vſq̄ ad primi iuſtiniani tempa omia pſcribens. Ap̄ortuo deinde archi. caſſinenſe cenobiū ingreſſus reliquū vite ſanctiſſime vſq̄ ad mortem dūcēs. Sepe ad carolū regem litteras elegantes t humanitatis plenas ſcripſit. ab eodemq̄ a quo fuerat ob litteraturā ſuatur viſiſim accepit. Rogatus caroli vitas t lectiones cuiſbet ſanctor ſeſtuitati puenientes collegit. hymnos quoq̄ elegantiffimos edidit.

Iſuardus monach⁹

In omni doctrina erudiſſimū tempore hac flo riſſe conſtat. eo q̄ euſebij caſarienſis more caroli magni iuſſu omēs actus t ſan ctioz legendas breues eleganti ſtilo in vñū collegit. t ad vñū volumē redegit. q̄ martyrologiū appellauit. Reperit quoq̄ q̄ ſingulis diebus pluſq̄ trecenta feſta cōcurrerant. ideo ſtatutum fuit vt dicereſ t alioz plurimoz ſanctorz martyrum

Alcuin⁹ natione gallus caroli magni vt aiūt p̄cei ptor. Vir greca latināq̄ lingua egregie doct⁹. nec nō t theologoz p̄buzūq̄ ſui temporis princeps. hīs temporib⁹ eas ob res apud carolū magnū maximo in p̄cio habitus eſt. Cum eum in dyalectica rhetorica t aſtronomia eruditum fecit. Qui t bonifacij archiepiſcopi maguntini p̄ceib⁹. orationes miſſiles atq̄ alia eccleſiaſtica officia (gothozum perturbacione ceperat) omnino reſcit. atq̄ eius rogatu carolus gymnaſiū ē roma pariſius tranſtulit. quod etiam ab Athenis eo loci tranſlatum fuiſſe conſtat. qui t cenobiū ſancti martini thuronis donatē carolo regendum ſuſcepit. quonā omnes religioſi voluptuoſe viuentes in eo monaſterio nocte vna ab angelo inſelicti perierunt. hic eius eruditus theologus habereſ libros de trinitate cū queſtionibus ſpeculū puuloz. de eccleſiaſtico dogmate. de rōne aie t p̄ſ alios libros ad xpianā religione pertinentes edidit.

Paulus diaconus

Alcuin⁹ p̄ceptor caroli

Carolus magnus rex

Carolus francoꝝ rex. cui postea ex magnitudine rez gestaz magn⁹ cogno-
amen fuit. p̄re pipino defuncto regnū accipies. regit in totū annis. 46. cū
pipinus liberā in francos primus p̄tatem habuit. et auctoritate pontificis et fran-
coꝝ decreto plena dominādī potestate suscepta regnans annis. xv. Et succedere
sup̄stis fuit duo. carolus et carolomānus eque regno inter se partiti. Sed non
multo post defuncto carolomāno. franci cum regi p̄tem. q̄s ille possederat. carol-
o fratri ceciderunt. f̄erūt aut carolum natū in ingelheim q̄ro militario a magiācia
vrbe. de quo gotefridus viterbiensis scribit pipinus moris. cum surgit carolus
acer. natus in ingelheim. cui berta fuit vngara m̄s. pipinūq; p̄ cronica vera pa-
ter. Is aut exemplo post pipini obitū aduersus aq̄anos bellū gessit. Unde co-
positus rebus belloq; citius oim opinione cōfecto cū victore exercitu in regnū re-
uertitur. Post hadrianus romane ecclie pontifex a desiderio longobardoz rege
opp̄ressus. oratores ad carolū misit vt opem et auxiliū ferret. q̄ nō segnius quas
si hostes in gallia essent exercitū parat. et magnis itineribus in ytalā contendit.
Et sup̄atis alpibus in thaurinū descendit. atq; cōtinuatis castris in agrū vercellensem puenit. facta vtrū-
q; potestate pugnadū preliū cōmisit. In ea pugna sup̄atū longobardū in fugā vertitur. desiderius papias
cū paucis militibus petiit. carolus rege p̄secutus in agrū cianū exercitum ducit. tādē capis desiderius vna
cum vxore ac liberis vt premissum ē. Tūc summo bn̄ficio caroli ytalīa se primū erexit. Carolus aut p̄fecto
longobardoz bello saxonū intermiliū bellū cum domū reuocabat. qd̄ biennio et a p̄fectis ciues leniter
administratū fuit. Saxoni gens longe maxima fuit ac bellicosissima hi falsos deos colentes cū francis cō-
tinue bella gerebant. Sepe plijs vici cōdicētes acceperāt. obsides dederāt. s̄ apud frācos nullus pleniss-
mā victoriā comita coꝝ phidia p̄secutus fuit. Nec palma carolo magno q̄si diuino numine reſuata. Iḡitur
ingentē exercitus parat om̄iū dicit. q̄ die p̄pe ripā flum̄is rbeni om̄es cōueniāt. magna alacritate suscepta a
frācis expeditio fuit. sic renouatū saxonū bellū quo nec maius vllū nec grauius diuturniusq;. Tres enī et
xxx. annos certatū cōstat. Tandē penit⁹ saxonēs debellati. se suoz oīa p̄tati caroli pm̄isere. Vltis imposi-
tar cum franco bello aggressus. Qui inde nulla tem̄pata fortuna parere constituit ac obsides dedit. His re-
bus gessis cum in magna gloriā magnisq; opibus regnū ac tota res francoꝝ esset. statuit carolus aduersus
bunos q̄ hostibus suis auxilia strauerāt bellū suscipe. Constare nullū bellum a carolo gessū in q̄ maior sit
hoim cedēs edita maiorq; illata cladēs ingentē vō bunoz multitudinē et pene nobilissimū quēq; eo bello
absumptū marinā q̄syū auri atq; argenti a francis in galliā transportatā. Cū hic status rez in gallia esset
romani aduersus leonē pontificē coniurationē inēit de q̄ in sequentibus. et gestis caroli post coronatiōem
augustinē in sic mētio.

„Rolandus

Aldegisius

Rolandus palatin⁹ comes caroli ex sorore nepos.
vir p̄stans fortitudine incōpabilis et v̄ritis ac ma-
gnitudinis. cui⁹ fortia facta p̄ vniuersum orbē celebrau-
it. Cū carolus exercitū in galliā reduceret p̄p̄ pyrenēi
iuga in vasconū insidias incidit. Et plio inter eos intro
post ingentē hostium cladē. cecidere in ea pugna tolo
hostiū nō v̄tute cōmissa anshelmus et Egibard⁹ summi
in bello duces. Rolandus quoq; cecidit. Sūt qui dicāt
q̄ siti nō vulnere periclitatū. qui duces bellicū tutatus
fuit. Paulo autem post ij populi ac coꝝ rege a carolo
domiti. meritis perfidie sue debitasq; penas dedere.

Carlo bavarie dux vxoris. vt tradit stimulis cōdi-
tatus. copias cogit. his temporibus finitimas ge-
tes sollicitat. hūnos. qui ea parte qua bawaria in orientē spectat sibi phines erant
societate et federe iungit. Erat ei dux desiderij regis longobardoz filia. q̄ fortunaz
p̄tis in quo animo ferens. nec nocte nec interdiu v̄rā coquiescere pati. monere vt
meminisse vellet coꝝ suū morte miseriōz vitam ducere. Memine esse p̄terit eū.
qui posset ei libertatem vendicare. His mulieribus instructus furis exercitū pa-
rabat carolus celeriter p̄fectus in fines bawarie venit. Carolo p̄teritis tandē
parere constituit et reditiōem fecit. obsides dedit. In hys theonē filiū suū alios
q; per multos lectissimos iuuenēs.

Aldegisius desiderij filius. q̄ ante expugnationē papie et citrapadānis in gre-
ciam confugerat hys t̄pibus grecoꝝ multoz auxilio fretus. cus in agna ma-
nu ad rep̄endū paternū regnū in ytalā venit. qui multū p̄fectus a francis aut
spicio p̄fectoz superatus et captus. ac multis supplicijs affectus. tandem vitam
miseram in tormentis finiuit.

Carlo baioarie dux

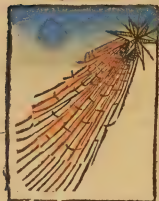

Berta eas mūdi

¶ Anno mundi. 6005. ¶ Anno xpi. 804.

Leo eius nois terci papa. amipio pte. pōnfer creatur. Quid dē doctissi-
mus. q ab inuēte erat. ita erat educat et erudit? disciplina ecclesiastica.
vt dign? esset q ceteris anteferet. erat pterea castus. integer. pudicus. faciū.
doctoz viroz ita amatoz. vt eos vndequaq ad se pñis alliceret. Eozūq con-
suetudine mirummodū delectaret. p̄dicationib? qz admonitionibus quibus
plurimū ob elo qntiā t doctrinā valebat. egrotos visere. elemosinas indigēti-
bus p̄bere et peculiare fuit. Nō certe mitis ingenij. creatur itaqz pontifex vno
oim p̄sensū. q postea dū supplicatōes a brō gregorio institutas rome agit cum
pplo t clero pascalis primicerius t copulus p̄sbyteri qz vite sordes a supio-
ribus vrbis aliqñ infestatis fuit. armatis stipati illū interceperūt. quoz frau-
dibus apud eā bñ filieſtri cap? ac pontificali annuū p̄uatus. Et carmifices
debile viribus pontificē p̄sternētes lingua captus p̄s illū execratura. plurib?
etiā digitis t incuruis vnguinibus qz oculoz fere possent cōcaua effodiebant.
Et multo madēs cruore leo apud scī crasmi monasteriū in custodia ē habit?
Quo in loco loqām illi t visum affirmat bibliothecarius diuino munere re-
stituti. affuit tūc afflicti senis rebus auxilio vnius albi cubicularij fides. q
nocte cōcubia custodes fallens ad bñ petri basilicā p̄duxit. t vniuersū ducem
spolitanū p̄sidio accessit. s̄ paucos ibi moratus dies leo ad carolū p̄perauit
Transgressum alpes p̄uierit in saxonia pōnificē summa acceptū reuerētia vt
rediret in p̄tiam exhortat. Rediunt romā leoni clerus pplusqz romanus ad
miliū vsqz pontē p̄cessit obuius. Inde veniēti romā carolo q ordinū dispo-
sitiō occurrēt saxoniū frācorū longobardoz qz enumerare posset. Excepti in
p̄ncipis aploz basilice atrio carolū. leo cū ad ei? penetralia rediisset in vrbē
dimisit. Et nō multo post carolus dēz t pplum in bñ petri basilica p̄uocauit
pōnfer ambone p̄sensū euāgelia xpi cernuus tenuit t iururādo affirmavit
se oim rez q sibi objacebāt insonite esse. Erat is dies
yduū decēbris anni salutis ocingentesimi. Et in die
natalis dñi inter missaz solennia ad ipas. b. petri ba-
silicas celebrata. leo pōnfer ppli romā scito p̄cibus
qz. carolū impatorē romanorū declaratus. dyademate
perusto impator capitis gestamine coronauit. Tunc
pplūs roman? q aderat frequissim? ter acclamauit.
Carolo augusto a deo coronato magne t pacifico im-
patorū vita t victoria. sacro munigenis p̄fecto balsa-
mi oleiqz liqmine ad pipinū se conuertit. eūqz ytalie re-
gē cedaratū pariter inuixit. Tandē leo a fundamēt
edificato apud scī petri amplissimo hospitali quod
greci xenodochion vocāt. moris primo ac vigesimo
pontificatus sui anno. ¶ Quo etiā cometes apparu-
it. vt nōnulli putāt tante calamitatis indicij. Sepelit aut in basilica petri p̄-
die ydus Junij. Eius in morte tum sedes vacat diebus decem.

Cometes

¶ Anno mundi. 6013. ¶ Anno xpi. 814.

Stephanus quartus. p̄ia romanus. p̄ie iulio. q pontificatu suscepto mēse tercio ad ludouicū impa-
tore in gallias p̄ficatur. q in aurelianis erat. t honoratissimū ei quoz obuiā misit. maxime theo-
dolphū aurelianorū ep̄m cū clero. ipē ad primū lapidē p̄dicens cū maxima veneratio ne in vrbes introdu-
cit. erat stephanus ex nobili genere ortus tante doctrine t integritatis. vt facile apud oēs scitaz nomē nan-
cisceret. t vt feruent ludouicū inuixit atqz coronauit. t cū sepe de cōponēdis ytalie rebus collocutus fuisset
romā redijt secū cruce magni pōderis magneqz estimatiōis detulit. quā ludouicus sua ipensa beato petro
dedicauerat. at sanctissim? pontifex ad vrbē rediens septimo pontificatus sui mēse vita functus. in basilica
petri sepelitur. Sedes autem eius morte dies vndeque tum vacat.

Pascalis ei? nois primus papa. p̄ia roman? p̄ie bonoso. nulla interposita sp̄atoris auctoritate pōti-
fer creat. hāc obrem vbi pontificatus inijt. statim legatos ad ludouicū misit. q ei? resculpam omnes
in dēz t pplm renegerent. q ab hīs vi coactus esset pōnificiū mun? obire. accepta hac satisfactiōe ludouic-
us r̄ndit pplō t clero maior instituta t pacta suādā. cauēret ne deinceps maiestate lederet. hūc autem ste-
phanus pontifex dū vixeret ob ei? v̄tutes t doctrinā monasterio bñ stephani martyris in vaticano p̄fecer-
rat. Inito igit pontificatus corp̄a sanctoz min? religiose iacentia in vrbem euz maxima veneratione intro-
ducta honestiore loco recoēdit. p̄axedis templū a fundamētis extruxit. t brē cecilie. coqz loci t ipius vir-
ginis t eius sponsi valeriani tyburcij maximi martyz. vrbani. lucij pontificum corp̄a collocauit. Multas-
qz basilicas vetustate quasfatas restituit. Tandem nullo religionis pietatis humanitatis exemplo p̄terit
missō. pontificatus sui anno septimo. mēse tercio. die decimosextimo moris. sepeliturqz in basilica petri.
Vacat tum sedes dies quatuor.

Linca summoz pōnificū
Leo tercius

Stephanus quartus

Pascalis

Carolus cognomento magnus, p. sua erimjis meritis, ac singulari fide
 obo oim xpianoz libertate. Quis paterni regni fines in gallia rhenio ligeri
 oceanosq; in germania danubio z salo fluuiis. Et hjs aqumia valconia byspa
 mia pene totam. Et ex ytalie ptem in qua longobardoz regio fuerit. bellica vir
 tute adempta adiunxit. adicisfetz saxoniā. q̄ non modica germanie ps. tū
 vtrāq; panoniā. z vltra danubiu datā bultriā z totū liburnoz regnū. Omnes
 demz barbaras gentes q̄ germaniā inter rbenū oceanū ac danubiu incolunt.
 pum armis subactas. pum beneficiis allectas in suā p̄tē redevit. hīs tantu
 bus opibus. tangerebus egregie gestis eam sibi famā nō solū in gallia sctas
 p vniuersum orbe ppauerat. Anno salutis octingentesimo primo. p̄ficatus
 leonis pape anno. v. summi impij dignitate (p̄ oīcaq; cōstantin⁹ magnus reli
 cta roma ad orientē p̄fedit z sublatū unipij trecentis z triginta annis post au
 gustulū in occidente cessauit) egregia sua v̄tute occidenti restituit. z august⁹ ap
 pellatus. impatorj nomē dignitatēq; suscepit. Et nō solū vt pmissum ē asse
 ciēte s̄ etiā applaudente pplo romano. atq; ita impauit annis. 14. factus itaq;
 romanoz impator. post amplissimā dignitatē susceptā. cum i galliā redit⁹
 iter p beurrā faceret. in memoriā dignitatis adeptē florentiā vrbes. quā olim
 magna ex pte deleuerat gothi. in p̄stinū statū euz summa celebritate restituit.
 Quinēq; nobilitatē p oppida vicina dispsam in ciuitatē reduxit. nouis nien
 bus cinxit. templis ornauit. Lū reuertisset in galliā exceptus est eius aduētus
 ab oībus pplis incredibili honore atq; amore. cū bella septem z quadragin
 ta annis (tot cū regnauit) incredibili felicitate tū magnitudine quadas animi.
 tum etiam ingenij atq; consilij concessisse tradūt. Quibus regnū satis amplum
 a patre acceptum longe maius posteris suis reliquit. Fuit autem carolus. p̄
 cetera statura. lato pectore. laus humeris. magnis vegetisq; oculis naso paulo emittētiore. forma demq; z
 pulcritudine oris adeo erimia. vt decorem simul p̄ se ferre videretur. cum regia quadam maiestate cōi
 utum. habeb atq; in voce splendorem. Et in incessu totoq; corporis motu summiā dignitatē. promissam q̄
 rebat barbam. valitudine fuit prospera. venarōnibus gallozum more frequenter studebat. ratus ad fami
 tatem corporis conferre. Erant p̄terea cum balneis z aquis natura calidis plurimū delectatum. Inde
 aquisgrani vbi sedes regni eiusq; regia erat maximis sumptibus templum condidit. z beate marie dedica
 uit. in qd fiduriā z beandissime v̄ginis marie camisiā transmissit. Hec ad eius regias v̄tutes addidit elo
 quentia copiasq; dicendi z bonaz artium disciplinā. Habuit autem ex pluribus vxoribus pulcritimā so
 bolem. sed ex hildegarde carolum pipinum ludouicum z filias plures. filios quoz vocatissimis hominib⁹
 erudiendos tradidit. z filias. ne octo roperferent lanificio assuefcere fecit. Carolus autem iam senio gra
 uis cum intellexisset pipinū quem regem ytalie p̄fecerat mediolanū mortuū esse. ludouicum filium mino
 rem natū. aquitane regem. z imperij successorem. Bernardum vō nepotem ytalie regē declarat. Etq; ma
 dat vt ludouico rebus in omnibus obtemperet. fines imperij hos esse voluit in galliam rbenū ac ligerum
 in germania danubium z sanū fluuios. Hjs autem. puincijs aquitaniam guasconiā. magnam partem hi
 sp̄anie. cisalpinam galliam. saxoniā. vtrāq; panoniā. ystriam liburnos addidit. Stabilim autem suis
 posteris non solum francorum regnum. sed etiam impatorum nomen. cum venatis a regia aquisgrani cēt
 profectus domū redijt cum febre. cum lateris etiam accessisset dolor. moribus simul z senectute confect⁹. vt
 ta excessit. etatis sue septuagesimo secūdo. z xpiane salutē. xv. supra octingentesimū annū quinto kalen. se
 bruarij. Eius corpus in basilica aquisgrani solenni funere sepultum tali epigramate Caroli magni xpia
 nissimi impatoris romanoz corpus sub hoc sepulcro conditum iacet. Tribus annis anteq; e vita migra
 ret testamentum condidit. Quas partes episcopis metropolitans dāri iussit. in reficiendis ecclesijs. z p
 pauperibus iuuandis. Tercia vniuersisq; ratione habita filijs filiabus nepotibusq; tum seruis z ancil
 lis reliquit. Erant inter ceteros thesauros tres argentei mense. z vna aurea p̄cipue magnitudinis. quā
 rum vnam q̄ constantinopolitane vrbs similitudinem referebat basilice beati petri. Aliam in qua forma
 vrbs rome cernebat ecclesie ramennati dono dedit. Tercia que totius orbis descriptionem continebat. Et
 auream filijs suis reliquit. Fuit itaq; carolus si eius res gestas. tum domi. tum foris inspicimus. tate am
 plitudinis z integritatis imperator. vt postea neminē superiorem. ne dum parem habuerit.

Iudeus quidam his temporibus. apud syriam existens. quadam die in vilsēdium xpianoz xpo ima
 ginem lancea suffodit. Et illico sanguis vberim effluxit. quo prodigio tremore correptus. ne sanguis
 deperiret vas vulnere appositū a quo plurimi sanitati restituti iudei ad fidem xpi plures sunt conuerſi san
 guis autem diuino consilio postea montē allatum. ibidem vsq; in p̄sens p̄pter crebra eius miracula ma
 gno in precio z gloria habitus est. Carolus impator hjs auditis ad Leonem scripsit. vt de his cum cer
 tum redderet. Leo vō cū seditionibus semp vexaret. ab vrbe discedens. montē p̄ficatur ad v̄sēdus
 xpi sanguinem. Is a montanis per benignē susceptus approbato xpi sanguine ob frequentia miracula.
 qd z alij pontifices postea efficerē. ad carolum p̄ficatur. vt hominē veritatis cognoscere cupidū eius
 rei certiorē faceret. z de rebus ytalicis vt p̄missum est.

Ludouicus eius nominis primus cognomēto pius. post carolū magnū impator. patre carolo defuncto āno salutis. 815. imperiū suscipiens. im perauit euz lothario filio amicus. 25. Agebat in aquitanis hiberna ludouicus quādo illi carolū p̄m obisse reuocatum est. qui aquisgranū repertus delat⁹ legationes q̄ad genitorē venerant primo audiuit. deinde p̄mualū celebrā cōuentu. ea que romanorū imperio ⁊ francorū regno administrandis visa sunt necessaria ordinauit. Legationū autē primariā fuit leonis cōstantinopoli tati impatoris. qui michael p̄id tēpus suffectus erat. vbi in nouata fuerit se dem. p̄mā exinde ex peditōne bernardo rege comitante. aggressus est in da nos. Obstitit v̄o biemis cum id pelagus glacie cōcretum erat. q̄dām impa tor reorū intellexissent. medio ferme herētes itinere ad padebūnas saxonie ciuitatem ererāt in hibernis cōtinuerunt. Eaq̄ iam hyeme mediā quū esset allatum ex ytalīa romanorū primores in leonis pape mortem cōiurasse. impe rator regē in ytalīā ire iussit curatur. ne quid detrimētū regnū ytalie pateref. Ingressus romā bernardus rex illico in grauē piculosūq̄ morbum inadit. res romanas p̄ gerardū comites composuit. Ince Stephanus quartus papa. qui tercio q̄ creatus erat mense in franciā accedēs ludouicū impatorem apud aurelianās inuixit ⁊ imperiali diademate insigniuit. Qui impio suscepto cō tra quascones grauissima bella cōmisit. tandem eos in suā potestate redegit. Deinde britones seu anglos res nouas molientes armis in officio cōtinuit. at postea fraccensis Cesar augustam incolentibus pacem concessit. Ap̄atus in tuendis danorū regibus negotiū impatori fuit. q̄ saxonū obfuebant limitē. Et tamen paulo post occasione oblata freti cum solamo ⁊ gōtfredi filijs cōsti xerūt. illiq̄ p̄elio fuis beroldum in paternum dacie regnū reduxerūt. Am multis rebus varijs in locis bene gestis ludouicus impator cōuentum in aquisgranō celebrauit. in quo ecclesiasticis rebus cōposi tis. Lothariū primogenitū imperij consortem declarauit. pipinūq̄ tūc secūdis filius aquitanie. Et lu douicus tercius bariarie reges appellansunt. Que dum fierent bernardus ytalie rex fatū adolēcēs inge nij quoridam magnatū ytalie instigatione inter quos fuere mediolanēsis cremonenſis ⁊ aurelianēsis episcopi impatori. vt p̄missum est rebellauit. capitali sententia punitur. Cum britania ad alios motus se p̄pararet ⁊ in andegauis nūciabatur. ad hos sedandos contulit se impator. Eo cum venisset omnia reperit quēta. Sed aliud accepit in cōmodū. q̄ ermclgardā vxorem ex qua tres filios reges tūc sup̄stites suscep rat. longo consecram morbo amisit. Lothariū postea filiū in demortuū bernardi locum ytalie regem cedid. quē romani a pascali pontifice populorū romano vocatum pontifex ipse in basilicā beati petri inuictū cor onatūq̄ regem ytalie primo. ⁊ postea augustum appellauit. Ludouicus deinde mitissimū impator inge nij semper multum fidei apostolicę testulit. fuitq̄ adeo vt quatuor romani pontifices quos vixit septēz a nnoz illius imperij tempore habuerūt. adiumento nūc caruerint. quo in romanorū p̄secutionibus sepe numero indiguerūt. Ludouicus quoq̄ bulgaros post petitam quoritamq̄ pacem pannoniorū limites ingredi ausos. sola mittendū in eos exercitus ostentatione a montibus abstineret fecit. Lotharius v̄o ytalīa pacatā in galliam rediens. cum ludouicus pater carolum (cui caluo postea cognomē fuit) natū minimum fratribus ceteris omib⁹ p̄ferret. Inuidia stimulat⁹ ludouicū in custodia reclusit. Elēx eodem anno i ter eos conuentione facta liberatus. imperio restituitur. Tandē michael ip̄e impator grecus primo ⁊ bre⁹ ut post gregor⁹ p̄nser. ⁊ ludouic⁹ ip̄ator eodes ferme mēse. diē obiit. ip̄e i b̄ri arnolphi basilica sepelit⁹.

Maria eaten⁹ p̄fuit infideles q̄ p̄mū vela alonge p̄spexerūt i affricā redierūt. p̄ id t̄pis venetorū dux iustitia n⁹ fuit. āno ei⁹ secūdo ducat⁹. b. marci euāgeliste corp⁹ a q̄b⁹ mercatorib⁹ ex alexandria venetias relatu ē ta li ordine id factū recēfent. sacerdotes p̄missiomb⁹ mercatorū ducti capsā q̄ sc̄m fūabat corp⁹ apta. illd sp̄oz te iposuerūt q̄ mercator fuit cōmentū ad naues p̄ferte p̄fuerāt. Tūc p̄m ad id astutiores vestitu fordidissi mi colonēs sportā olcib⁹ porcinisq̄ carnib⁹ sup̄iecti plenā medio foro iocubūdi p̄gebāt. obuiauerūt a sar racenis portorij eratores. porcinisq̄ carnibus q̄b⁹ machomeni sup̄stide vesi. p̄hibēt. adeoq̄ v̄su quo q̄ abhorret. inter olera regnis canisr q̄d porcus corū ligua ē sportā ad nauim ferri p̄miserūt. inter p̄ oluēsem portū corū⁹ i vrbē p̄uixerūt. q̄ āno ⁊ seq̄nti ecclia q̄ nūc extat sc̄i marci venerijs edificari cepta ē. Et tūc sena tus venetiarū v̄maginē tanq̄ vrbis patroni in vallis deserti statuit.

Rabanus monachus

Rabanus monachus natione german⁹ abbas ful denſ postea magnū archiep̄s theolog⁹ q̄dem p̄clarissim⁹ ac insignis poeta. p̄ b̄ t̄ps. in p̄sa ⁊ carmine p̄limū valuit q̄ ex ingenij sui magnitudie mltos cēdit libros p̄cipue op⁹ mirādū d̄ laudib⁹ sc̄e erud p̄met⁹ ē idē libz palipomēd⁹ ⁊ Machabeorū hūc eē fmōēs satis elegantes ad pplū potissimū in celebritate oim sanctorū. Sediq̄z annis. x. anno salutis. 846. Strab⁹ itē mōch⁹ gall⁹ emittēssim⁹ gall⁹ ⁊ p̄mēta torū diligitissim⁹. rabani p̄dci auditor. p̄ b̄s t̄pa ip̄o p̄ceptore suo inferior non fuit. qui in libzos bi blic p̄p̄lere cōmentatus est. Scripsitq̄ de officijs ec clesie ad ludouicū impatorem ⁊ multa alia.

Strabus monachus

Anno mudi. 6043. Anno xpi. 844.

Sergius eius nominis secundus papa. pia romanus. pte Sergio e regio ne quarta. post Gregorij pontificatu inijt. Hic cu prius os pora vocaretur ob turpitudine nominis. mutare vocabulu coactus e. et cognomeni sergij nomen assumpsit. Eamq; consuetudine mutando nominu a posteris assumpta videmus. vt q pontifices creantur. suo omisso maior noia sibi indenter. Licet ab omnibus no sit obseruati. Constat aut sergij et illustri familia orum. neq; a maioribus suis regnerasse. adiuuantibus eius pclar ingeniu Leone terciu. Stephano qrtu. Eugenio secundo. et Gregorio qrtu. sub quoz moribus et doctrina iuauit. vt solus mortuo Gregorio dignus haberet. q pontificu munus obiret. Hic itaq pontificum suscepit ad ornanda templa conuerfus basilica sanctoz siluestri et marini vetustate collapsam restituit. In easq; mltia sanctoz corpa collocauit. Eruxit et a fundamentis ad ipius basilice laus in bono re petri et pauli monasteriu vbi cotinuo res diuina agebat. Romani quoq; tyrannice immanitatis metu eius pabus liberati sanctissimu pontifice veru xpi vicariu et vnicu pte parente predicabat. Demu re ecclesiastica bene ac integre gubernata. tercio pontificatus sui anno moritur. sepeliturq; in basilica petri. vacat tum ei⁹ in morte romana sedes mensibus duobus diebus. xv.

Leo quartus papa. pia roman⁹. pte rodolpho anno incarnationis octingētesimo quadragesimo pontifex oim cōsensu decernit ac merito qdes: vir eni fuit in oim vita priuata etiā religione. innocentia. pietate. humanitate. gratia. liberalitate. doctrina ecclesiastica pcpue insignis. Eius gesta pclara si cuncta conferberent voluminis modū excedere viderentur. Sunt q arbitrant huius sanctissimi viri oionibus rei per motu saracenoz rabie naufragio dus onusti preda domū redeunt cōpelcasse. Liberatus aut saracenoz metu sedilia i vestibulo atrij lateranensis posita et marmore cōstruxit. Hic quoq; tante sanctitatis fuisse constat. vt in basilicu serpente (que latine regulū appellant) suis oionibus e fornice sancte luce vginis i orphea expulerit. Eius aliu et veneno multu mortaliū perierant. Et incendius illud signo crucis extinxit qd diu p domos saronū et longobardoz vagatu. diu petri basilice appropinquabat. Hoc autē factum octauo die assumptionis. postea vt festus celebratus est. Restituit quoq; vrbis menia et portas vetustate collapsas. ad hec v. xv. turres. pygnacula vrbis a fundamentis extruxit. Sua quoq; diligentia corpa sanctozū quoz cor romanorū inuenit. Eozūq; tēplū in splendidiore formā instaurauit. sacros ipsos sub altari collocat et alia multa sanctoz corpa ibi addidit. At dum his rebus qd diligentissime vacaret saraceni cū dāse magna contra neapolitanos romanq; aduentabant. Ipe illico quita potuit manu hostia. phiscas. suosq; pmo ad coionem adhortatus oionem habuit. Deus cui⁹ dextera bñm petru ambulantē in fluctib⁹ ne mergeret erexit tē. his dictis facto signo crucis pugnandū copia fecit post longū certamē hostes supant fuganturq; inde roman cū gaudio reuerter inde vaticanū cūxit. Leonināq; vrbes de suo nomine appellauit. ne reinceps hostibus liceret ecciam bñi petri leui incurfione spoliare. hāc autē vrbē pmo pontificatus sui āno inchoatū demū sexto absoluit. Et manubijs vō saracenoz plura restituit. Tandē optime de ecclia dei. deq; vrbē roma. ac nōie xpiano meritis. mortē anno pontificatus sui octauo. mēse tercio. die. vi. xvi. kal. augusti. Sepeliturq; in basilica petri. vacat tum sedes mensibus duobus diebus quindecim.

Pannes anglicus (et vt ferūt) ex moysiaco ori⁹. malis artibus pontificatū adeptus. Mentitus eni se petru cū femina esset adolefens admodū arthenas cū viro docto amatore phiscas. Ibiq; pceptores bonaz artū audiēdo. tantū pferat vt romā veniens patricos admodū etiā in sacris lris pares bñet. ne dū supiores. Legendo aut et disputato doctez acutē tantū beniuolētie et auctas sibi cōparauit. vt mortuo leone ei⁹ locū vt dñm aut oim pntem pnter crearet. Hic postea a familiarī cōpessa. cū aliqui occulte ventre tulisset. tandē cū ad lateranensem basilicā. phisceret. intra theatru (qd collocaū vocat) a neronis collofo et sancti clementis doctoribus arguēta peperit. Eozq; loci mortuo pontificatus sui anno secūdo. mēse vno. diebus quoz. sine vlla honore sepelir. Sū q hec duo scribat pontifice ipm qui ad lateranensem basilicam phiscat. cessandi facinoris causa. et via illa pulto reclinare. Et eiusde vitandi erroris cā dū primo in sede petri collocatur ad eam rem perforata. genitalia ab vltimo diacono obnecari.

Rodolphus aurenliensis episcopus. vir genere scientiaq; ad disciplina pcpue scriptis temporibus in pto etis apud ludovicū impatore falso accusat⁹. et carceri mācpat⁹. vbi insignia edidit monumenta. pcepue versus illos (qui in ramis palmarum ante fores ecclesiarius cantantur) cōposuit videlicet gloria laus et honor tibi xpe redemptor. Contigit imperatorem in festo palmarum illac iter facere. dū episcopus illos recantari faceret. impator ludovicus temolitus est. Et optimū et infontem epū absoluit et ad suū epānū cum gloria remisit.

Linea summorum pontificum

Sergius secundus

Leo quartus

Joannes septimus

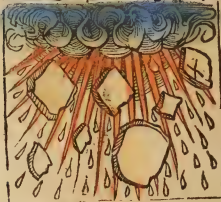

Lij. m. m.

13

Lotharius Ludouici predicti impatoris filius, post patrem impauit cum ludouico filio, quem impij colorem fecerat annis, 10. Qui mortuo genitore solus romanum obtinuit imperium. Ludouico autem virum ad sepulturam apud trecentos elato, tres ipsius defuncti impatoris fratres lotharius, ludouicus et carolus ob regni ytalie successionem vehementissimum inter se odij exarserunt. Et illico armis correptis, maioribus contenderunt motibus omnium, quos post carbeleniam cum athila predictum gallic senferunt. Namque in anisiozelesi agro apud fontanum coactis copiis, quas vniuersisque eorum summis conatibus ducere potuit, pluri est commissum. In quo (ut scriptores tradunt) strage francorum getis quanta multis aliis fuisse factam. Licet autem ludouicus carolusque superiores euaserint eorum tamen sicut et lotharii vires adeo imminuit, ut finem ab extremis tuendorum facultas singulis sit adempta. fugiens ex ea pugna lotharius cum fracto laceroque exercitu suo, ad graui, se recepit. Cumque insecuti fratres illo item oppido disturbarunt, qui vrozorem et filios secum rapiens per lugdunum viennam delatus copias repauit. Tamen multis inde ytalie galliarum et germanie puinciis, ac urbium et optimatum legationibus pulsati sunt ipsi fratres, ut inducias cōfenserint, per quas occasione de pace et paterne hereditatis diuisione, agi est ceptum. Et ex ytaliam quidam iussu sergij pfecti sunt, inter quos georgius archiepiscopus rauennas primus est habitus, qui cum secundo prelio apud lotharium componere rei causa esset, ac fortuna ad ludouicum et carolum inclinasset, totum comitatum in prelio amittens. Eo enim cum trecentis equitibus venerat, vir solus et tanta strage fuga, plapsus est. Quero ij commune totius regni calamitate et interitum miserati federa pacis in hunc modum inuenit, ut carolus caluio cōcederetis paterni regni partes a britanico oceano usque ad mosam fluminem. In qua parte regni francorum maneret nonne possideret, ludouico cederet omnes germanie terram usque rhein fluenta, et transibentem quicquid generos possideret, lotharius cum imperij titulo romanum haberet et ytaliam, ac puinciis galliarum romanam quod olim narbonensis dicta. Cum ea galliarum item pteula scaldam inter et rhodanum flumines, que acceptum tunc ab eius impatoris subiectione nunc etiam seruat lotharingie nomen. Rebus autem ita compositis lotharius ludouicum filium quem regni socium actuerat pfectum. Eo denique anno quod a fonteuencio prelio quintusdecimus lotharium impatore abdicasse se imperio et monasticum induisse habitum historici tradunt. Per quod tempus alter eius frater ludouicus in suo germanie regno obiit. Et cum regnum inter filios diuississet tener effectus relinquens ludouicum impatore, non ita multo post vitam cum morte mutauit.

Senserunt et tunc gallic sicut et ytaliam cum sarracenis, quantum mali impatoris lotharii et fratrum discordia atque inter rebus suis. Namque normanni in quibus emergis appellatio fuit duce romano eorum rege per ligenis flumij ostia ingressi, aquitania omnem deuastarunt. Et nullis qui resisterent existensibus obuijs berta ab illis insula, aliquotque monasteria sunt cremata. Exinde normanni per galliam longe lateque vagati burdegalam sanctonam engolismam parisiis thuronum nouomagum aurelianum pictauos. Et multa oppida, plurima castella populati sunt, nec tamen ahi sunt uiceptus de francia urbibus diu moram trahere. Sed in aquitaniam reuersi. Eam pro sede regni propiamque tenere constituerunt.

Randine mire magnitudinis huius temporibus in galia decessisse tradunt que pecora multa, et nonnullos homines interemit. Visa est tunc in ipsis grandinibus granum durissimum mire longitudinis.

Eerre quoque motus ytaliam cōcussit. Inde incertis locis vrbes et mores corruerunt.

Euense insuper innumerabiles sex alas habentes et dentes duos lapide duriores, in galia yeluti nix terra operirent, herbas segetes et arbores ac vniuersa viriditate hntia deuastarunt. Tandem pice in mare et ad littora in terra eiecit, secuta est magna putrefactio. Et inde mortu litate magna, acre inficiētes generalesque hominum interitum suscitarent. Anno quoque lotharii impij secundo apparuit cometes.

Apuod ostiam urbem affris iter in ytaliam redeuntibus prospere pugnauerunt romani. Verum sarraceni crinice ad ytaliam oram flecentes anchonam vi capti spoliataque incendierunt nec fuit maior cladis accepto consolatario, quam populi fuga mediterranea dilapsi, magna ex parte maiorum manus impis euasere.

Adelpbus rex

Aromane eccie deuotissimus, circa illa tempora primo totius anglie monarchia tenuit, regnum accipiens, regit ut annis, vij, romam perrexit, quod inter cetera memoratu digna ob singularem religionem vniuersam insulam, eccie tributaria fecit. Voluit namque ut singule domus quannus singulos argenteos eccie et sancto petro tributum persoluerent.

Eadimudus rex

Eadimudus postea anglorum rex, vir quidem fidei et scitrate pauperum, quod cum esset acerimus christiane fugio nis defensor, multa bella in danos infideles gessit tandem supatus martyrio coronatus. Eius caput ad scitum lupus seuus illesum seruauit.

Benedictus tercius papa. patria romanus. p̄re petro. Is ob vite sanctitatem merito benedictus appellatus ē. et rex diuini gr̄am. sub gregorio enim militans cū ab eo subdiaconat⁹ gradu accepisset. ita deinceps vixit. vt mox tuo leone tanti pontificis successores haberes. ad hūc itaq; in eius electione oēs tanq; ad vnicū t benignissimū sibi a deo in terras muslim eni pontificē ducunt. Qui fens ac deū ac sanctos testes faciens. se nequaquē dignū esse. q̄ tante sedī p̄ficeret dicebat. Sed omnibus acclamantibus et eius electōem approbātib⁹ inuit⁹ pontificiū mun⁹ suscipiens. in annis lateranense pducit. et in sede petri collocat. inde in equo albo sedens ad ecclesiam sancte marie ad p̄sepe ductus ieiunius triduo et oñibus vacat. deū rogans vt sibi liceret sancte et ecclesiis suam integre gubernare. Et tū rhodoaldi poruclis cpi factōem fecit. anastasiū a leone pontificatu deiecitū p̄ferre cenam fuerant. s̄ cognito errore venit. am petentes hominē sanctissimū de more adorant. Idem fecere et ludouici imperatoris legati. ad p̄firmandam clerici ac populi electōem romā misit. tante enim mansuetudinis fuit. tante dignitatis corpe et animo. vt tam in magnatu consuetus q; in vita priuata omnibus carus et gratus videret. multas ecclesias vetusta tē collabentes restituit. Ea q̄ instituit non vbi tantū s̄ re ipa comprobauit. sacerdotius enim funeribus semp̄ interfuit. egrotos p̄terea inuisit. paupes aluit. calamitosos consolatus est. viduas et pupillos acerrime tuitab⁹. Idis artibus vitam sanctissimā continue ducebat. moriens suū corpus ante fores ecclesie beati petri apostoli sepeliri mandauit. pontificatus sui anno secundo. mense sexto. die nono. interm̄ vō dies. xv. ep̄atus vacat.

Anno mundi. 6065. Anno xpi. 864.

Nicolaus eius nominis primus. patria romanus. patre theodosio. bene et sancte a teneris annis educatus. p̄p̄mo subdiaconus a sergio. mox vō diaconus a leone creatur. qui benedicti corpus suis manibus nō sine lacrimis tumulo collocauit. Quem post multas vigilas et oñones in basilica sancti dyonisi pontificem licet absentem creant. et fugientem in vaticanū. cōd̄situm in atriu lateranense perduxerunt. et nolentem in solio apostolico collocarunt. deinde in basilica petri consecratus. sumpta de more pontifica corona. multa cum ludouico cesare qui tum aderat colloctus est. tū ad pontificatum. tum ad imperiū p̄tinentia. Et postea michael theophili filius constantinopolitane vr̄bis impator legatos cum muneribus romam misit. Pontifici autē dignitati consules iohannem archiep̄m romanatē ad sedem apostolicam. p̄pter obiecta crimina recusantem venire dignitate priuauit. que deinceps in gr̄am recepit. Liberatus autē pontifex a varijs molestijs ecclesiam dei genitricis (q̄ prius antiqua nūc noua appellat⁹) restituit regem bulgaroz cum omni p̄uincia ad fidem xpi litteris et sanis admonitionibus conuertit. et eis ep̄os et p̄sbiteros dedit. Pacem inter ludouicum et beneuentanū ducem composuit. Postea ludouico p̄sente et approbante multa instituit. que in corpore iuris inserta sunt. Hic demū in om̄i genere virtutis illustratus. nono pontificatus sui anno. mense nono. die. xij. moritur. Et ante fores basilice beati petri ex testamento ad p̄decessoris sui exēplum sepelitur. Sunt qui scribant post mortem eius annis pluribus sedem vacasse.

Linea summorū pontificum

Benedictus tercius

Nicolaus primus

Hadrianus secundus

Adrianus eius nominis secundus. patria romanus. patre Talaro ep̄scopo sergio pontifici familia ris fuit. Vir quidem optimus liberalisq; ac in pauperes maxime munificus. Hic et alijs virtutibus tanto in p̄ccio apud omnes fuit. vt cum de pontifice creando sermo haberetur. certatim om̄es vnicū hadrianum deligerent. quem ad basilicam lateranensem nolentem retulere. Quo audito ludouicus imperator cōfessim legatos romam misit. et huiusmodi electionem approbans romanos admodū laudauit. q̄ summū pontificem sancte et integre creassent. non expectato aliorum voto. Is autem pontificatus adept⁹ omnia que ad honorem dei pertinebant diligenter circūspiciebat. verbis exemplo. auctoritate. tum sua tū maior vni quēq; ad bene beateq; viuendum cohoratus. circūuentos etiam aliorum indicijs et potētia acerrime tuitatus est. haberi etiam synodum constantinopoli passus est. qua et pulsus phocus vir seditionis et restitutus ignacius iam ante iniuria pulsus. a bulgaris quoq; rogatus. vt virum vita et doctrina insignem in p̄uinciam mitteret. vt in fide retineretur qui aliquos misit. q̄quā bulgari a constantinopolitanis corrupti pulsus latinis sacerdotibus. grecos receperūt. hadrianus vero sese omnibus ecclesie hostibus quo ad fieri poterat obiciens. cum mortuo ludouico carolum filium inducturus esset moritur. pontificatus sui anno quinto. mense nono. die duodecimo. Et in basilica petri sepelitur. Et tunc cessauit papatus dies duodecim.

Ludouicus eius nois secūdis. pte lothario defuncto. anno salutis octin-
gesimo quingagesimo sexto. impauit solus annis. xxi. q olim a Sergio
papa in regē inuictus fuerat. Nam lothariū ludouicū filiū quē regni locū ut pte
missum efficiuerat in ytalīā cū ingenti exercitu misit. huic socios addidit dro-
gonem metensem epūm atqz alios viros ecclesiasticos prudentia t auctoritate
dignos. quoz consilijs vteret. Is autē adolescens nimia felicitate elatus. qua-
cūqz iter fecit cedibus omnia t rapinis vastat. incenditqz diruit. Qlez cū vrbi ap-
propinquasset. eisqz obuiā honoris causa romani ciues obuiā pdiscent. reposti-
ta feritate illa gallica mitior esse cepit. qz ei pter sententiā ingredi urbem paca-
to agmine liceret. Octauo autē exquo venerat die. vidētibz omnibz qz aderāt
ludouicū regem oleo sancto unguunt. corona donat. ytalie regē decernit. templē
qz beati petri ingressi. pontifex ipm augustū declarans. impij corona cum cor-
nauit. atqz qēqd honesti postuisset (quoties ab vrbe discederet) facile cōcessit.
Cesar itaqz t augustus declaratus t coronatus. statim romā egrediens pacate
agmine papā cōcessit. vbi t tenebris omne vitā suā romā cūdo t redeūdo cō-
triuir. Suis quoqz diebus saraceni ex affrica processu beneuentanorū regione devastabant. in quos impa-
tor ludouicus copijs illico yndeciqz cōtractis lothariū frem in adiutoriu misit. q cum exercitu ingressus
ytralīā cū inique t enormiter vret. tū ex calore. tū moribus araneaz de gente sua p multos amisit. Ipse vō
lothariū in via morbo correptus apud placetiā obiit. carolus autē rex gallie audita morte lothariū. regnū
eius lotharingiā inuadit. ad hoc impator ludouicū lotharingiā cū carolo patruo habita pactione diuisit ea
conditione. vt ludouicus impator aquisgranī pallaciū cū sua portione haberet. Tandē ludouicus suauissi-
mus impator vltimū diem clausit anno impij sui vt supra.

Linea iperatoz
Ludouicus secūdis

Sanguine tptibus ludouici impatoris p tres dies ac noctes pluisse hi-
storici scribūt apud bixianā casalpine gallie urbem.

Uberis quoqz fluuius hoc anno. adeo romanā urbē veraxit. vt nō m-
si luthribz de vico ad vicū transire liceret. Nam t ecclesiā sancti laurē-
tij in lucina. t monasteriū bti siluestri. t totā illā planiciē qz a via lata ad ra-
dices tarpeie rupis ad viā argentariā t ad auentū ducit ita occupauerat
vt instare diluuiū vulgo putatū sit hac inundatione t multe domus euerse
sunt. t plures arbores euulse. t lata passum disiecta. Neqz hoc semel eo an-
no. s itez decembri mēse rome accidit. emendare hec damna vel potius de-
limire pontifex nicolaus enixus. nullū gen⁹ officij t pietatis in suos omisit.

Bulgaria his temporibz lris t admonitionibus nicolai pape ad fidē
xpi venies cū rex cū omī. punitia cōuersus ē. Qlez nō quidē hic pri-
mū vt multi habet scriptores xpiani sunt effecti. Sed cū longo prius tpe scismatici fuissent catholice fidei
dogmata acceperūt. Corūqz rex regno filijs relicto monachus est effectus. Et Sueropilus dalmacie rex.
subdatus illi selauoz gentē qz a bohemijs germanis originem habuit. tūc primū ad xpi fidem sunt cōuersi.
Pontifex autē epōs atqz pbiteros (vt premissum ē) destinauit. q pulso inde photino heretico. neophytos
oēs in fide cōfirmarēt. Nā photinus tpe in errore bulgaros oēs detinebat. Hoz nāqz rex tante fuit pfectō-
nis t sanctitatis. vt maiore filio in regno collocato. Ipse monachi habitū suscipiens. cū idē filius corrupt⁹
ydolis ymolaret. pater solo fidei succellus. dignitate reassumpsit. Et in filiū cōcitatū illū regno direxit. at
qz eius efflois oculis in carcerē cōiecit. Iuniorqz filio in regno collocato rursum monachi habitū resumi
psit. Eo tū mortuo bulgari nō ita multo post cōstantinopolitanorū sacerdotū domus t pollicitatōibus cor-
rupti. pulsati latinis pser byeteris grecos acceperūt. Que quidē seditiones maior icenda inter grecos t la-
tinos multa suscitauit. Facta est aut p id tps regni dalmacie diuisio. Cui⁹ membrorū noia. etate etiam nra
in vsu habent. Si quidē vetusti nois dalmacia grece regio prima: ab oriente macedoniā: ab occasu bisti-
am: a meridie pelagus adriancū: a septentrione pannoniā habuit. Noua aut in diuisione a campis dalm-
cie hinc bistiā vlsqz croaciā albam. Inde a dictis campis dir archiū vlsqz croaciā rubēā. Et versus monta-
na a flumine drino trans ipm flumē macedoniā vlsqz asciā t atra flumē bosiā vocauere. Rassiāqz t
bosiā pzo regni croacie regionibz habentur.

Atere p eadē tempora saraceni cretam insulā aggressi: ea omī sunt potuerūt: qz p maxima in ytaliam
nauigās: oēs vrbes in sinū adriaticū ab ancone hydruntū videntes tenuerūt: vel desertas fugientibz
habitatoribus incēderunt: alijsqz tamē tūc i locis res xpianis pspere succedebant.

Pacem pteca nicolaus papa inter ludouicū impatore t andalusiū beneuentū duce composuit. Is
em iuctis sibi capanis t lucanis atqz samnitibz: t vana grecorū spe subleuatus a ludouico impatore
rebellās illius fines hostis ingredit: cui ludouicus repugnās ipm beneuentū tandem obsidet: donec in dā-
noz refectionē pecuniā accipiens obsidionē dissoluit: vtz aliquāto post andalusiū p fraude impatore ne-
care procurans cum ab eodem annis repetitus esset in: sardiniam fugit.

Sunt qz scribāt bti cyrilli ex chersona poti scī clemēns corp⁹ romā tū deulisse. Idqz i ecclia hys tpi
bus scī clemēns appellata cōditū fuisse: nec ita multo post cyrilli mortuū eo loci sepultū iacere.

Arioldum quoqz regem danorū cū vxore ac filijs ferūt baptisatū magūcie aut ipator frisiā dediti

Berta eas mudi

Anno mudi. 6073. Anno xpi. 874.

Anno octauus papa. p[re]a romanus. p[re]e ganto. initio pontificatus sui. caroli qui t[un]c roma venerat impatore decernit. postea in discordia a roma in vincula coniect. illa obrem no ita multo post adiutibus qbusda ami- tis et vinculis. p[re]p[ar]at. ad ludouicu cognomero balbu in fracia conuigit. vbi p[er] annu immoratus. t[un]c regē inu[en]it. Et conuersus qdam inter ecclesiasticos oras sustulit. Un abiens apud treas ciuitate coeli habuit. In quo t[un]c multa ad fidem p[re]uenia sunt instituta. Et stande. qui tum p[ri]mu ex locis nemozofis ad meliore cultu venerat e[ss]e datus ē. v[er]o q[ui] ytalica a sarracenis vastaret. Cui[us] t[un]c montis castri monasterium cepissent ac diripissent. Joannes romani accitus adiutibus principibus xpianis agarenor[um] magna p[re]m ytalie ac sicilia ex- pulit. Carolu p[re]terea in libetius in vrbe viuere liceret imp[er]ij corona donauit tercuisq[ue] carolus appellatus ē. Cōstituit aut[em] inter cetera si q[ui]s sacerdos aut lay- cus homicidiu faceret p[re]petuo irregularis haberet. t[un]c ad sacros ordines nulla tenus admitteret. Vir sane ita vtraq[ue] lingua doc[er]et. vt e greco in latinu t[un]c septi- ma vniuersalem sydo[rum]. t[un]c hierarchia dyonisi anopagite. Et vitas multorum sanctor[um] caroli grata in latinu eleganter t[un]c docte transfulerit. Cui[us] vo in pontifi- catu annis. x. diebus duobus vixisset morit[ur]. t[un]c in basilica petri sepelitur. Quā quoq[ue] gregozij p[ri]mi quatuor libris in dyaconatu conscripsit.

Martinus secundus nomine gallus. p[re]e palubo. post iohannes pontificatum inijt. Sunt q[ui] huc martinu vocent. martinus itaq[ue] cui[us] vita ideo breuior ē q[ui] breui temp[or]e in pontificatu vixit. Sunt q[ui] scribit martinu fraude iohanne po- nifice ita seditionibus agitatu fuisse. vt ei in vincula p[re]cero aufugere necesse fu- erit. Martinus aut[em] malis artibus pontificatu adeptus breui morit[ur]. annu em[en] t[un]c menses quinq[ue] tantu[m] o in pontificatu vixit. nil dignu memoria gerens ob bre- uitate temporis.

Adrianus tercius papa. p[re]a romanus. p[re]e h[er]idicto. tantu aninu fuit. vt initio pontificatus sui statim ad senat[u] populiq[ue] retulerit. anno d[omi]ni octin- gesimo nonagesimo quinto. ne in creando pontifice imp[er]atoris auctoritas ex- pectaret. q[ui] q[ui]dem institutu a nicolao p[ri]mo tem[por]at[u] potius q[ui] inchoatum d[omi]ni. Hadrian[us] aut[em] p[re]fiter de q[ui] clerus p[ro]p[ri]usq[ue] romanus magnas spem co[nc]eperat. ob eius v[er]it[em] t[un]c magnitudine aninu. anno p[ri]mo t[un]c mense secundo pontificatus sui morit[ur]. Sepeliturq[ue] in basilica petri collacrimantibus oib[us] t[un]c ingemiscen[ti]bus tanta parentem in quo tempore tam repente sibi ablatum esse.

Stephanus hui[us] nois q[ui] papa. p[re]a roman[us]. ex via lata. p[re]e hadriano. pontificatu inijt ex t[em]p[or]e quo normani aditus eccl[esi]e vastaru Galliam. Hic itaq[ue] quoadiuit in multa perturbat[i]one normanor[um] ac ytalicoz[um] semper fuit. s[ed] multoz[um] viroz illustriu in tanta re[rum] p[er]turbatione t[un]c q[ui] maxime fecitate Lu- itreandi t[un]c nensis eccl[esi]e diaconi. valdradi b[ar]uari. berardi p[re]taucis epi miri- fice recrebas. Quoz[um] vita t[un]c moribus ita xpiana fides inoleuit. vt t[un]c monaste- ria multa t[un]c sacella magnis sumptibus in vtraq[ue] gallica sint co[n]dita. Morit[ur] aut[em] step[hanus] pontificatus sui anno. vj. die. xi. vacat t[un]c sedes diebus quinq[ue].

Synodus quinta Constantinopolis

imp[er]atori dono misit. eas p[ri]mas constare fuisse quas greci alicubi habuerit.

Linea summor[um] pontificu
Joannes octauus

Martinus secundus

Hadrianus tercius

Stephanus quintus

Synod[us] q[ui]nta ap[ud] co[n]st[an]tinopoli fieri cu- rauit iohes. viij. p[re]fiter rōnus. q[ui] faciens grecor[um] cu latinis vniōe. quod sarracenis exterminadis maxime opportuna vice- bas. In celebrat[i]o[n]e hui[us] co[n]cilij trecenti t[un]c tres sup[er] octoginta p[re]s fuerunt. Quid aut[em] declarandis fi- dei xpiane articulis ea p[er] fuerit synodus canonu b[er]t b[er]t. H[ic] q[ui] nobis con- stat nulla grecos inter t[un]c latinos secuta ē feder[is] oppo- sitio. p[er] qua sarracenis mel[ius] resisti potuerit. Eode[m] a- nno illi creta isula egressi dalmacie oram inuaserunt. t[un]c no solu exposita mari loca. s[ed] etia p[er]t[ra] i loq[ue] exte- rsiōe mediterranea vexat. q[ui] gdu vsq[ue] olari oppug- ta diu vrbe id no sunt potiti. q[ui] veneti vicane vrbis p[er]iculo excitati laborantib[us] p[re]sidiu attulerit. t[un]c fugatos ide sarracenos mari q[ui] sup[er] expulserit. Jo[han]n[is] basili[us] ipa- tor[um] cōst[an]tinopolitan[um] vrsu[m] duce veneti p[re]sospata nu[mer]o igiales declarauerit. q[ui] xij. capanas magni poder[is]

Carolus eius nominis secundus cognomēto caluus. anno primo iohannis pontificis impare cepit. et regnauit annis. 6. Is cū britanibus bellū p dū qz pūnuos gessit ānos. et deserere nō audebat. ventus ne cū in normānos duce cepisset. it britones a tergo pmeretū resistere neqret. Carolus aut interea bo meioio britonū duce primo. et postea crispoio ē filio supatis ocalesqz britan nia pontius. se in regē lemonice vrbis vngi curauit. Et frāciā cum exercitū ē in gressus. Per qd etiā tps alter ē frater baiariorū et germanorū rex i frackforō. obiit. Implicū tūc recipiendaz frācie vrbū bello carolū caluū assumpsisse ro/ manū imperiū. et regno germanie sua imposuisse p̄sidia magis cōfule ac nude tradi ab oibus. apud omes tñ scriptozes constat qd carolus caluus impatoris nio assumptio romā ē cōsulit. et a iohanne octauo pōntice romano coronatus. illico in frāciā rediit. cōposuissqz illic rebz. romā ē reuersus interea carolomā nus et carolus. q ex defuncto ludouico fratre germanie rege nepotes illuz erāt exercitū ex oibus germanie. puincijs coacto. in ytaliaz aduersus patrū ducere p̄stiterunt. mouerantqz signa. quū caluus copijs ytalie raptim subleqz iussis mantūā accessit. Geroniam cō p̄silio ducturus. vt in salubus tridentanis nepo/ tes ingressū ytalie p̄biberet. Sed cū apud mantūā lūguore animi egrotare ce/ pisset. venenata portio ne quā Sedechias hebreus (quo vtebatur medico) dedit mortuus ē. Et caroli calui morte audita iohannes pōntifex ludouico eius filius cui balbo cognomē fuit frācie regi vt impator declararet studuit. Cōtra qd nul li ex nobilitate romāna carolū tercū germanie regem. qui vt ostendimus cū ca/ rolo māno fratre exercitū in ytalā ducendū habebat patum impatore fieri aduū uarūt. Et captū pōntifex in custodia habuerūt. Ille vō fuga. plapsus vt p̄missus ē. ad ludouicū balbū regē in frāciā ē cōsulit. Et p annū ibi moratus. cū reges amittūnt ex more inuāsser. romā a carolo terco impatore vocatus rediit. eūqz inūctum imperij dyademate ornauit. Fuit aut carolus secundus vir xpianissim⁹ ac deuotissimus. multa monasteria atqz ecclias celeberrimas hinc inde cōdidit. Et rem diuinā admodum auxit.

Carolus tercius cognomēto grossus. impauit annis. 12. anno ab incarnatione dñi octingentelimo exercitū. totaqz longobardia in reditione accepta. romā venit. a iohanne pontifice vt in vrbe roma liber⁹ vi/ uere liceret impij corona donatus. August⁹ appellat⁹ ē. Cū enī ludouicus duobus ānis imperasset. et tam assumptio veneno obisset. carolū hūc inuixit et solus impauit annis. x. q imperij dyademate insignit⁹. p̄se stant in normānos copias duxit. q frāciā et lotharingā infestabat raptim et incendijs. compta enī morte ludouici. securiores effect nobilissimā galliaz vrbem treuerim inuadūt. et in cēna dñi puincia adiacentes igne deuastarūt. cū carolus tercius in ytalā esset et a principibus germanie et gallic vocatus. vt regnū pa/ ternū a normānis liberaret. q illico assumptis longobardis baiarijs saxombz et frisonib⁹ alemanis ac thuringijs s normānos mouet exercitū. eos aut breuī adeo pressit. cōclusitqz vt rothsfredus cor rex pace petita. se passus sit fieri xpianū. quem impator de baptisimatis fontib⁹ leuauit. Sūt q scribat stephani qñti pontificis tpe carolo cognomēto grossum q tam annis. xij. impauerat. p̄tate deitatus ab optimatibus suis fuisse. ob segnitie corpis et ingenij tarāitate. in locū eius arnulphū nepotem succētū fuisse. Anno seqñti ludouicus fili⁹ caroli regis frācie obiit. ac in monasterio sancti dyonisij sepelitur. Reliquens carolomānū regni heredem. qui non multo post ab ap̄ro in venatione percussus. diem obiit. Et inde carolo impatorē q de stirpe carolorū solus supesse videbat subijciūt. ferunt nonnulli carolum ad tantā penuriā in egrotatione deuenisse vt ab arnulpho paucos redditis gratanter accepisset.

CEmpib⁹ caroli calui comitatus flandresis exordium p̄sumpt. Neqz tante opulētie ac nois. eo tpe erat qñtū nūc cernit. s a forestarijs regis frācorū regebat. quoz lidenicus et ingerlamus et audacrus s̄b p̄pino et carolomāno et ludouico rectores flādie fuerūt nec tūc comites dicebat. Balduin⁹ aut fili⁹ audaci ra puit iudith fillā caroli calui p̄pter qd ab oi ecclia cōsensu epoz excoīcat⁹ ē ex iussu caroli. Inde epoz et opti/ matū suoz p̄silio recōlatiū. carolus impator baldūino et iudith flandriā dedit. In comitatu perpetuo possidendā. ac eozum hereditibus.

Ioannes Scotus

Iohannes Scot⁹ vir p̄spicacis ingenij ac diuini. et mellite facidie. et i diuini scriptis eruditissimus. apd carolū p̄dcm. mltō i p̄cio fuit. Is ex scōna puicia i frāciā ad carolū venēs. ip̄e ipator iussu et rogatu bier archiā diuinitijs ariopagite e greco latinā fecit. Cōpo/ suit et libz d nature diuisiōe. demū i diuicetia c̄lredi al lect⁹ venit i āglā et apd mōsteriū melberciē a discipul qz docebat filius p̄fusus mortē p̄tulit. et martyriū. Zi ber c⁹ d eucharistia postea i vcllesi synodo a leone no no celebrata dānat⁹ ē. fecit et comētare i bierarchiā.

Anastasi⁹ ecclie ro. bibliothecari⁹ eo tpe vtrazqz lin/ gua plimū erudit⁹ i p̄cio hit. septimā vlem sino dū et vnā dyo. bierarchiā ac mltas scōz vitas caroli i/ patorē p̄dci grā i latinū trāslulit. et plā elegāter p̄posuit

Linea iperatoz
Carolus secundus

Carolus tercius

Anastasi⁹

Anno mudi. 6095.

Anno xpi. 894.

Formosus papa post stephanū pontifex creatur. hic portuensis epus al-
qñ iohāis pontificis seueritatem veritus. epātum suū deferens in gallias
auisugit. Verū cū reuocatus redire abnueret. anathemate notatus romā veni-
ens omī ecclāstica dignitate priuaf. yphana indūmēta simul cū moribus affu-
mens. Sūm q̄ arbitratū hoc iō formoso accidisse. q̄ eius cōiuratōis cōsatus
et auctor fuerit. quā iohānes captus et in vincula cōiectus est. hac itaq; cōtume-
lia motus formosus ab vrbe discedens iureiurādo affirmauit se nūq; postea vl
romā vel ad epātū rediturus. At vero martinus pontifex iohānis successore. bo-
minē postea iuramento solutū in patriā et pristina dignitatē restituit. vñ ad pō-
tificatū nō ita multo post largitione potius quā virtute p̄dicentibus quibsdam
assumitur. Qui statim iūto magistratu. eccliam. b. petri principis apłozus leui
pictura exornauit. Tandē pontificatus sui anno qñto. mense sexto morit̄. Et
cātum sedes diebus duobus.

Bonifacius sextus pontifex creatur. hic portuensis epus al-
qñ iohāis pontificis seueritatem veritus. epātum suū deferens in gallias
auisugit. Verū cū reuocatus redire abnueret. anathemate notatus romā veni-
ens omī ecclāstica dignitate priuaf. yphana indūmēta simul cū moribus affu-
mens. Sūm q̄ arbitratū hoc iō formoso accidisse. q̄ eius cōiuratōis cōsatus
et auctor fuerit. quā iohānes captus et in vincula cōiectus est. hac itaq; cōtume-
lia motus formosus ab vrbe discedens iureiurādo affirmauit se nūq; postea vl
romā vel ad epātū rediturus. At vero martinus pontifex iohānis successore. bo-
minē postea iuramento solutū in patriā et pristina dignitatē restituit. vñ ad pō-
tificatū nō ita multo post largitione potius quā virtute p̄dicentibus quibsdam
assumitur. Qui statim iūto magistratu. eccliam. b. petri principis apłozus leui
pictura exornauit. Tandē pontificatus sui anno qñto. mense sexto morit̄. Et
cātum sedes diebus duobus.

Bonifacius sextus papa. natione tuscus. In demortui formosi locum pō-
pontifex creatur. Quātū aut in pōtificatu vixerit. magna controuersia ē. plus
em̄ aliū minus quidā temporis hūc ascribūt. plures tñ affirmant pontificē hūc di-
ebus tantūmō ser. et. in pontificatu vixisse. hoc faciūt hystorie in quib; nul-
la vel parua de hoc homine sit mentio. Mortuus vō i basilica petri sepelī.

Stephanus eius nominis sextus. patria romanus anagninus episcopus
pontifex creatur. tanto odio persecutus est formosi nomen. vt statim e-
decreta abrogauerit. res gestas relacerit. Licet quidam scribant ipm̄ stephanū
episcopatum anagine a formoso consecutum fuisse. Referuntq; stephanū tantā
rabie descussisse vt h. abito consilio corpus formosi e tumulo tractum pontificali
habitu spoliatum. Induntūq; seculari. sepulture laicorū mandauerit. abbas-
sis tamen terre eius duobus digitis vt premissum est illis pontificali quibus i
consecratione sacerdotes videntur in tyberinūq; proiectis. q̄ vt ipse dicebat con-
tra nris sacramēti romā et sacerdotiū repetisset. quo a Joanne octauo iure spoli-
atus fuerat. Abagha fuit hec cōtrouersia et pessimi exempli. eus postea fere sp
seruata hec consuetudo sit. vt acta priorū pontificum sequentes aut infringeret.
aut omnino tollerent. Tandē pontificatus sui anno primo. mense tertio morit̄.
Sedes aut ex eius morte tribus diebus tum vacat.

Romanus papa stephano surrogatus patria romanus. Qui non ambi-
tione aut largitionibus (vt multi sui temporis) pontificum manus obtri-
mina. sed de more petri pontificatum inijt. Stephanū tamen pontificis decreta et
acta. statim improbat abrogatq;. Idorum nempe pontificus intentio atq; vir-
tute in alterius nominis ac dignitatis extinctione erat. Cōmemorare tamē hu-
ius pontificis nomē libuit. qui in sede petri tercio pontificatus sui mēse demoy-
nuit.

Theodorus secundus papa. patria romanus. pontifex creatus. vestigia se-
duloz sequitur. Nam et formosi acta restituit. et eius sectatores in p̄-
cio quidam imperante adhuc in ytalīa (vt quidam volunt) arnolpbo: De isto
p̄ter breuitatem temporis nulla habetur memoria. Is em̄ Theodorus vige-
mo sui pontificatus die moritur.

Normannia. que est galloz regni pars. a normāis nuprime ad fidē cō-
ueris illam colentibus no men assumpsit qui autem fuerint normanni vt
quidam scribit baud constar. Sunt tamē qui dicant eos ex noruegia in galliā
descendisse. Hi namq; vna cum danis per galliā igne ferroq; debachantes a
carolo multis p̄clis attriti coacti sunt fides xpi accipere. partemq; gallie illis
ad incolendam concessit. que vltra sequanā flumē est. et hodie normādia dicit̄.
Hāc etiam lege vt singulis annis vetugal francie regibus aliquot afferrent.
De vi sed benignitate eius loco illa q̄būnisse videref. post Rostfredū regem
duces plura bella gesserūt.

Linea summorū pontificū
formosus

Bonifacius sextus

Stephanus sextus

Romanus

Theodor' secundus

Arnulphus septimus galloz impator. post carolū magnū anno salutis octingentesimo nonagesimo primo. in locū caroli tertiū successit. Is nepos eius. impauit annis. 12. Et cū esset germanie rex. cū formosus pontifex a pfectūbus iniuriatus ad ytalīā in sui tutelā euocauit. Et primo qdē ingressū bergamo capta ambrosiū eius comitem suspensio necauit. Inde qz romā pe tens formosum pontificē in pūstinā dignitate restituit. a quo deinde coronatū in franciā rediit. hic primo sumptis armis strenue magnitudo debellauit. in de in normānos. qui cū danis alias danis p. xl. annos galliā infensissimē vastauerant. adhuc rebellantes. magnis cladibus pdomuit. Arnulphus postea totā orientale franciā qz theutoniciū regnū dicebat. s. baioariā. s. uenā. s. axoniā. thuringiā. frisiā. et lothoringiā rexit. frāciā vō odoō saxonū ducis filiū tenuit arnulphi auctoritate. Lendebuldo filio de nō cōiuge nato lothoringiā donauit. Uex postea nimio successu elatus. ita cōtumax in omnes. tū vel maxime in ecclesiasticos factus ē. quē ferūt pediculos vermes. quos sola caro humana gignit. ita totū inuasisse corpus. vt nullo potuerit medicamine adiuuari. qn co in fastidio z cruciatu vitam apud otting in baioaria amiserit. Eius sepulcrū monstrat i cenobio sancti benie rāni Ranspōne. Desijt aut in arnulpho gens francorū imperij romani culmine reuolari. ad annū creiter centesimū. postqz felicitas z cum multis eūrope. pūncijs. tū ytalie faustissimis auspicijs carolus cepit impare. Si quis vero eius pīs gestas res. z vniuersum ytalie regimē. cū ad sexaginta qui sequūt annos cōparabit. pfecto intelliget. nulla vnqz tempora subinuicē magis fuisse cōtraria. vt quē admodū afflictas laceratam. z omibus bonis sub exarchoz a constantinopoli missoz tyrannice exhaustam ytalīā. Caroli z qst oim eius successoz magnificentiā bonitas liberalitatisqz erexit instaurauitqz. ita p eos ad sexaginta ānos ab adriani tertiū sine ad iohannis duodecimi intū pontificatus dissidentes. inter se latini nomis pncipes. z incursantes barbari ac externi. tam pncediū ad desolatōem interitūqz pduxerit. efficitqz hoz tēporū malignitas. vt omis fere scriptoz diligentia cessauerit.

Dum gēs sathyca. q supioribz diebus innumera pene manu. simbus egressa. nō prius i itinere secēs cepit. quā ad p sanguineos. vngaros. pānonias incolētes puenit. pualuitqz ea immittit gens. z fa ctos humaniores. cōtinuatū cū nris p mltā secula puerfatione. Ex huius primo bauaros z postea vngaros dictos pantijs expulit scdibus. triadiqz videmus cā gēte. qn tūc pūm aduenit. calēbus adhuc patrie moribz. crudis carnibz z aliqñ hūanis vesi soliti. Post paucos itaqz ānos qz aduenerāt Arnulpho apud frācos stephani vt vocum? qnti pōnificat? tpe in ipatorē creato. longobardi loca nūc longobardia dicta incolētes. siue qz in p dicit vngaroz gētis pñdio aduersus arnulphū impatorē spauerint. siue ex rebz ytalie i maximū adductus dissidiū romanos pūfecerint. illis aduersari ac apte mimicari cepērūt. Romanicqz z ce teri ytalī nullū ab ipatore nouo dissidijs regno frācie implicato auxiliū aduersus rebellos lōgobardos as futuz itelligētes. berēgariū forouiliem ducē roma oriūdu creatū ipatorē. Humi iterim siue qz ipi aduētus sui pncipio dicti sunt vngari. pma i germanos expeditioe delati. mlti mortalibz vl' cessis vl' capli. loca sacra ars pphana z spoliati. z ferro igniqz destruxerūt. nec miore i gallijs. vl' rez pda vl' edificiorū omolitos edidit

adonasteriū gigniacū z lūniaci

Guillidinus cognemto p? aquitania dux. z aluer me comes. Hūidē cē tpbz. z fide puerfatione moribz religi oneqz atqz doctrina in pccao maximo fuit. q cū virili prole careret. lūniacēse monast cū rū burgūdie in pmo fundo magnificentiāssimū inchoa uit opibus. Et bernonē virū doctissimū eidem loco abba te pfectū. maximis puenibus ei designauis. vnde monach possent viuere.

Berno abbas gigniaci cenobij pūa burgūd? ex qdā comitū clarissima fami lia nat? his tpbz? ob fecitā z clarissimā doctrinā mirifice laudatur.

Rudolph? corona sibi i pposita rex burgūdiōniū statuit. qd regnū multo tē pore durauit.

Sunderoldus in aguncie wormacie martyrisatur.

Rudolphus rex

Bernig? qz anisodoren. epus in exponēdis scripturis diuinis z humanis hoc tēpce claruit.

Berta etas mūdi

Iohannes nomen papa. p̄ia romanus. post theodor pontifex creat⁹. for-
te. qua ex re tanta scditio orta ē. vt paulū admodū ab iusto p̄lio abfuerit. Is
aut rauennas. p̄fectus. iij. et. lxx. ep̄oz habito conuēnti. ⁊ ſtephano res geſtas
improbauit. ⁊ formoſi acta reſtituit. diuicias p̄peram a ſtephano factum. qui
conſuit eos iter ordinandos eſſe. quos formoſus ad ſacros ordines aſcuerat.
hoc accidit. q̄ pontifices ipſi a petri veſtigijs diſceſſerāt. tum vel maxime. quia
res publica xp̄iana ignauos ⁊ deſides principes habebat quoz maxime intere
ret nauiculas petri fluctibus eragitari. ne ſi gubernator aliqui reſiſſeret. p̄tini-
cipes ipſos vt malos nautas ⁊ repu. deſiceret. Iohannes aut pontificatus ſui āno
ſecundo. die. xv. moriens. nil de ſe dignū memoria relinquit. niſi q̄ ſeditiōnis
quaſdam p̄pe extinctas reuocauit.

Benedictus quartus papa. p̄ia roman⁹. pontifex creatur. ob eius huma-
nitate ⁊ clementiā. qui maxima cuſ laude. tū maxime in tantis corruptis
pontificū moribus vitā conſtanter ⁊ ſine infamie nota perduxit. Neq̄ nec quicq̄
ab ipſo ſacritati cōptū habem⁹. q̄ magnopere laudari poſſit. acciderat ei illi etati
q̄ omnis v̄tus. tam in capite. q̄ in membris ex hoim ignauia cōſumpta fuerat.
Nam vbi opibus laſcitiue cepit ecclia verſis cultoribus a ſeueritate ad laſciuiā.
pepit hec portēta. a q̄bus ambitione ſciſſima petri ſedes occupata ē potius q̄
poſſibile. hec tū b̄ndicti laus ē. q̄ in tam corruptis moribus grauit⁹ ⁊ conſtan-
ter vitā ducens. p̄onſicat⁹ ſui anno. iij. mēſe. iij. morit⁹. vacat tū ſecus dieb⁹ ſex

Leo quintus papa. cui⁹ patriā hitorici non ponūt. pontificatum aut ade-
ptus. a chriſtofero eius familiari dominādī cupiditate allecto capit⁹. ⁊ in
vinculis conſtituitur. qd̄ ſine magna ſeditiōne. ⁊ multoz interitu fieri non potuit
Chriſtoferus itaq̄ ſedem occupat. xl. leonis in pontificatu die qui vidēs ſe ho-
nore ſpoliatum ⁊ maxime a familiari cui multa cōtulerat beneficia dolore an-
ni paulo poſt periit. cum ab eo poſſimū honore ſpoliatus fuit. quez ip̄e. vt lu-
pum domi aluerat. vt illud theocriti enutrito lupos qui te comedant.

Criſtoferus papa. cui⁹ patriā ⁊ cognomentum ob ignobilitatem ignoraf-
ſet Leone deceto pontificatum malis artibus adeptus. male amiſit. Septimo
enim mēſe. dignitate ac merito quidem eiectus. monaſticam vitam vnicus ca-
lamitoſoz refugium obire cogitur. in monaſterio ei⁹ tanq̄ in inſulaſ derici ma-
le de ecclia dei meriti relegant⁹. Sergius autem eius ſucceſſor poſtmodus
cognita hominis iniquitate illum ⁊ monaſterio traxit. ⁊ in cuſtodia publica in
vinculis cōiecit. nec multo poſt ad maiorem ſui penam in artioſi cuſtodia ei⁹ re-
iunxit. vbi ⁊ tandem miſerabiliter deſecit.

Appartio michaelis

Michaelis archangeli appartio. āte hec tempo-
ra in apulia iuxta Sipōtū vrbe in monte gar-
gano facta fuit. in quo poſtea ob b̄ndicti memoriā op-
pidum vna cuſ templo edificat⁹q̄ aliq̄s apparatu cla-
riſſimo conditum fuit. ad qd̄ nunc vſq̄ totius xp̄iani
orbis populi maximo concuſſu frequentare dicunt⁹.

Poſt hec quoq̄ tēpora ignee faces in celo ⁊ ſeli-
le micantes diſcurrenteſq̄ p̄ter conſuetudinē vi-
ſe ſunt. Unde non ita multo poſt vngari ytaliam cuſ
exercitu ingreſſi. multas viciniſſim intulere acceptereq̄
clades. Cometaq̄ ſolito rutilantior apparuit. Et ſecu-
ta eſt nimia inundatio aquarū precipue in ſazonia.

Sergius eius nomis tercius papa. natione ro. p̄ie benedicto pontificatum
ſumens. baſilicam lateranenſem. que tum corruerat reſtituit. Hic itaq̄ dia-
conus exiſtens formoſi factionē ne pontificatū cōſequeret plurimū p̄fecutus fuit
Et p̄pter a formoſo reprobat⁹ fuit. S; ip̄e ſuſcepto pontificatu i galliā p̄ſec⁹
Lothariū ḡſa ⁊ amicia ſultus in ytalīā redḡt. Et chriſtoferum monachum pa-
patus inuaſorem capiens in vinculis reuincit. formoſa acta ita improbauit. vt
tenuo ad ſacros ordines eos admittere neceſſe fuerit. quos formoſus antea ſa-
cerdotali ordie dignos cenſuerat. ⁊ in vltione ſue iniurie. eius cadauer ⁊ ſepul-
cro tractū. capitali ſupplicio. ac ſi vueret affecit. corp⁹q̄ ip̄m in tyberim. p̄ſci-
uſit. tanq̄ ſepultura ⁊ honore huano indignū. ſeruit p̄ſcatōres corpus ipſum
inter p̄ſcatū reptum. ad baſilicā petri detuliſſe. atq̄ dū ſuſus celebrat⁹ ſc̄tozū
ymagines que i templo locate erant. corpus ip̄m veneratus fuiſſe. Sergi⁹ aut
bis artibus vitā ducens. ſeptimo pontificat⁹ ſui āno. mēſe. iij. die. xvj. morit⁹.

Linea ſummoz pontificū
Iohannes nonus

Benedictus quartus

Leo quintus

Chriſtoferus

Sergius tercius

Ludouicus eius nominis tercius. aruolphi imperatoris filius. pñ successit anno salutis. 905. regnauit aut annis. 10. Consulo autē existente imperio numime ad coronā impij puenire potuit. quē tñ franci in rege frācor germanorūq; gentiori in titulo impij subrogarūt. Et i oppido forche rex creaf. vitz gen debuldo cui principes lotharingie aduerfabatur resistentiā faceret. ad regnum totius belgice vocatur. quo coperto cendebuldo lotharingā ferro ignisq; uastabat. tandemq; comitib; cesario gerardo t manfredo in bello occidit. Anno aut ab incarnatione dñi. dcccx. Ludouicus filius belonis pvince romane t burgundie regis filius p taurinos ytalī est ingressus. Cūq; totius ytalie regno p suo arbitrio potret dimisso milite. veronā cū paucis se cōtulit. vbi a quibusdā ant traditione capris reuocato berengario oculis priuaf. Inde berengarius regnū ytalie cū imperio accepit. ludouicus aut rex germanie t apud frācos germanosq; impator sine heredibus mortuus. in quo t fratre cendebuldo carolo rū genealogia finē habuisse dicit. ac sic imperiū qd annis centū t decem caroli magni progenies possederat. demū ad longobardos trāferret. ludouico autē de functo. otto dux saxonū ab omnibus petiit. Is princeps clarissimus sentio grauis regnū reculabat.

Linea iperator
Ludouicus tercius

Conradus primus

Heinrichus primus

Otto I

Conradus primus. filius conradi. quē comes albertus occiderat. cōsilio apudici ducis ottonis. q regnū accipe rennuit. cōsensu oim francor rex creatur. anno dñi. dcccxiij. quē alij ponūt nouissimū oim carolor. hic ad coronā imperij nō puenit. t cū in ytalīa nō impauerat. ytalī cū inter impatores atq; hungari. impauit tñ apud gallos t germanos annis septē. anno regni ei; pmo hungari ad depopulandā terrā rursus effusi. a sueuis t baioarijs iuxta rhenus sternuntur. post dux baioarior aruolphus cōrado regi cōtrarius cū vxore ac filijs ad hungaros possederit. vbi vsq; ad obitū conradi pmanst. cōrado aut moriendo anno regni sui septimo corā regni sui principibus heinricū ottonis saxonie ducis filium designant regni successorē.

Heinricus primus dux saxonie ottonis ducis filius in francia orientali regnauit t anno domini. dcccxi. in germania imperium assumēs impauit annis. 18. occidentale franciam. cum carolo rege parisijs regente. Heinric; autem per pontifice coronatus nō fuerat. fuit aut in cohercendis hungaris atq; bohemijs vir gloriosissimus. quos ingressos violenter saxonā incredibili cece prostrauit. hic heinricus humilis vocatus vxorem habuit mathildem. q il lustrissima mariona mire suauitatis t gratie ac mansuetudinis mulier. oimq; aliaz virtutū splendore illustrata fuit. de qua nōnulli celeberrimi scriptores mirra scripsere. que sua virtute saxonū familiā plurimū exaltauit. ex qua genuit ottonem magnū. t heinricū ducem baioarie. Foror aut huius heinrici. baba genuit albertum comitem de quibus in sequentibus hystorie ponitur. Heinric; quoq; sacram lanceam mirandi operis t clauis xpi ibi crucifixi sanctificatam a rudolpho rege burgundie minis extorsit. additis muneribus t parte prouincie sueuorū. Et hanc ad insigne t titamē imperij posteris reliquit. Eam tamē alij a holone rege prouincie fuisse translātā. anno regni heinrici. xv. otto filius eius vxorem ducit filiam eduardi regis anglor. Tādē dum ad obtinendā imperij coronā romā pergeret. diem vltimū clausit licet in vincendis inimicis gloriosus extiterit. tamen pacificus. non effugatis ab ytalīa tirannīs benedictōem non accepit impertalem. Relicto filio otone primo. qui factus est impator.

Componibus Ludouici terci albertus nobilissimus comes frācor ottonis saxonū ducis ex filia neapopolis coradū q a quibūdā ludouici regis filij fuisse dī; occidit ob ea rex ludouicus albertū in castro baiberger bello inuadit. Cū vtrūq; se posse pficere dubitaret. battonis archiepī magūm dolo. ad impatorem ducis capite plectit. q hystoria i descriptōe auitat babeberges infra latē patebit. Ex ei; sanguine albertus comes baibergeris ferūt originē trāsse albertum. qui postea marchiam orientale olim pannoniā supiorē. nūc austriā dictam. ab hungaris ereptas romano impio adicasse tradit.

Alto magūtinus archiepiscopus. qui successit Gunderoldo a normānis occiso. Is cum comitem albertum de babenberg dolose tradidit occidentā. postea rex coradus cū in ducem saxonie heinricū sollicitans. ob potētā eius sibi suspectā. ad qd cū ias torq; aurerā archiepī fabricasset. Que collo ducis secū cōiunantis inijceret. dolo pdito frustratus est. Et post triduiū morbo vel languore t vr alij ferūt fulminis ictu interijt. t a demonibus raptus. In putei ignis in monte sicilie precipitatur. dicente voce in aere. Sic peccata lues. sicq; ruendo rues.

Magūm

Magūm

Babenberga preclara ciuitas franconie, quā Radiantia fluius (vernacula lingua rednitis dictus) di-
uidit. In dono aſſeraci loco ſita. Is fluius nō longe a Nuremberga pegniciō amne exonerat p̄bet
q̄ babenbergensib⁹ oblectamentū variū. ac vilitatē ob nauigia plurimū accomoda. teinte in moganum
deſcendēs q̄ nō paucaſ franconie plabiſ vrbes. ſupra ciuitatē in edito mōte arx ē natura ⁊ arte munita. Lu-
tholfus princeps ſaxonie ſuis t̄pib⁹ claruit. cui⁹ fili⁹ otto. genuit henricū humilē primū. romanorūq̄ re-
gem q̄ germanie p̄ſeuit. Et filia babam. a qua hec ciuitas babenbergavocataſ. Quāq̄ nōnulli monte pa-
uonis appellant. Iſec baba comitiſſa babenberge. duos genuit filioſ Reynoldū. quē cōraduſ dux frācie
occidit. nongentefimo ⁊ ſexto ſalutis āno. Et albertū nobiliſſimū francoz comitē. p̄ſcripti ottonis ſaxonie
ac thuringie et filia baba nepotē q̄ cōradū fratrem ludouici regis romanorū necē fratris vita priuauit.
Quāobrem in arcē vrbiſ ſe cōtulit. Et aliquādiū regis obſidionē p̄tulit. difficilia expugnatio loci videba-
tur. Qb̄ quā rem ad ſolos recurſum ē. Hatto ep̄ſ magnūſ miniſter ſcleris inuentuſ ē. Qui p̄ſect⁹ ad
albertū linſ arbitri ſe dixit. Rogauitq̄ albertuſ. vt ad impatorē in caſtra deſcenderet. qz vel pacē ei daret.
vel in arcē reduceret incolumē. credidit albertuſ. accepta iuriſurādī religione. Albertuſ autē comes teinte
recepta fide ⁊ p̄miſſione hathonis archiepi. cū eo p̄gens a caſtro ſuo. Hic autē arceſ egreſſi tū hatto vereor
inquit. ne diū apud impatorē morari oporteat. Tūc⁹ fortaliſ cōſiliū ent. priuſ ſumpſiſſe abū. Lauda-
uit albertuſ verba philuſ. Et in caſtellū rediens. hathoni pradiū dedit. nulla alia ſecuritate ab ep̄ſo reſq̄ſita
quo ſumpto ad impatorē cū eo p̄rexit. vbi mor capt⁹. ⁊ capitali ſentētia dānat⁹. cōdemnat⁹ monēt archiepi
piſcopū de facta ſecuritate ſue. p̄miſſione. Rndit p̄z religioſuſ ep̄ſ. ſe fidei et p̄miſſioni ſatiſſe. ip̄m
q̄ a caſtro egreſſum. incolumē ſel in caſtrū ſuū deduiſſe. Et ad pradiū inuoluit. hiſ reducere nō promiſiſ-
ſe. Inſelix Albert⁹ gladio obtūcat⁹ ē. Heli⁹ romani q̄ pari fraude vſi vnū ex captiuſ ab hāmbale roma⁹
miſſiſ. vincitū miſere. p̄dia q̄ albert⁹ hūit ip̄ſo poſtea ceſſerit. otto vō. iij. ip̄ator p̄dia pleraq̄ diuo beinri-
co tradidit vt in p̄uilegio eius ſcribitur. Mouerunt oēs xpi fideleſ qualiter noſ obintervenū dilectiſſime

genitricis nostre adelheide caro nepoti nostro baiariorū duci heinrico quoddā iuris nostri pcediū. ciuita
te videlicz babēberg notatam. cū oibus ad hā respiciantibz tē. nra impiali potētia i ppetue vsus pprietatē
cōcessim⁹. firmiterqz donauimus tē. Eam vrbe deinde heinricus impator sanct⁹ plurimū exornauit. Ecce
sū ac aulā epālem celeberrimā in ea fundauit. cū sua conthorali sancta vigne kunegūda. Nā nil in vita p
termisērit. qđ ad honore dei ptnere fecerēt. q post mortē in eadē basilica summa ac regali. multis mira
culis clarē. ibiqz berengari⁹ sepultus ē. q regnū ytalie vsurpauit. Et ab otione primo capiti in germanias
ductus. illic exulans obiit. Denaturqz hec ciuitas edificijs publicis ac sacris edibus ppulebris. babz t san
cū otione eius loci aplici pāmerant. cū venio diu georij. credit quoz duas ē sex ydrijs ibi esse.
in quibus vinū et aqua faciū. a domino saluatore. euangelistaz tradit hystoria. Et gladiū cum quo petrus
malcho auriculā amputauit. Laudem vō vrbis ac descriptionē gottfriedus viterbiensis elegans hystorie
bz sequentibus edidit.

Bauaricus flumens vulgo radiantia dictus
Thonica rura fouens. varicqz vagādo relic⁹
Thonis panonis. vrbis amena colit
Thonie vulgato mons babēberga vocatur
Flumine et assatur. vicinazqz terra rigatur
Thonsqz supstrat⁹. angit vtrūqz latus
Thrsi laudāda nimis mōs liberec ab imis
Indeqz fluminis fit turbus in situ primis
Thonis ab vrbe tñ culmina derus habet
Agmine muroz series pācta domoz
Exclusis laicis. munio fit dominor.
Ecclesie forma. mōtis caput auget t ornat
Thonis panonis bz colles sibi collaterales
Tres qñ cōsiles. vrbs quoqz principales

Ipe mēs med⁹. peminet absqz pari
Pulcor illoz loca marina dat monacoz
Templaqz multoz reliqt dant canonicoz
Quarta ps flumio pber vtrūqz forum
In crucis g modū. posuit sibi pauo colonū
Stat medius petr⁹. stephan⁹ sibi dexter hē
Gerice stat iacobus. leua michael retinet
Fertqz secus flumiū. virgo maria decus
Cesaris heinrici sancti cognomine claudt
hec t maiora multa fure bona
Lutus t ossa bona sunt ad miracula prona
Hoc opus hec dona sua ptilit alma corona
Ape vocat hystoria pauo beate vale.

Berta etas mundi

Anastasi³ terci³ papa. p³ia roman³. sergio p³ntifica surrogat³. pontificatum inijt. Quo landulphus beneuolent³ p³ncps graui p³elio in apulia cū gre³ cis decertauit et uicit. Hic uir bon³ modeste et integre in p³ntificatu uixit. nec in se q³equi habuit. q³ rep³endi possit. quē p³ntifice hac vna i re laudare possum³. q³ nemine cor³. q³ an se in p³ntificatu fuere ignominia aliq³ notauerit uel maledict³ centia p³secutus sit. a q³ cū nil memoria dignū gestus sit. secūdo anno pontificat³ sui moritur. Et in basilica petri sepelitur.

Lando papa p³ia roman³ anastasio succcessit. Hui³ aut³ uita ita obscura fuit ut etiā sint q³ cū inter pontifices nō numeret. maxime vincentius histori³ cus. aliter martin³ sentit. et gothefridus q³ scribit. Landū autētem suā interposu³ itte. q³ minus d³regari³. et rudolphus comit³ guidonis fili³. inter se decertaret. Land³ aut³ tercio pontificat³ sui mense. die. xxi. moriens. in basilica petri sepelitur. Ordo cluniacensiu s³ regula diui b³ndicti incepit

Ordo p³im³ p³ cluniacensiu

h³istoria de sancto Martino edidit. T³bi et paulo post in domino sanctissime quieuit.

Pannes eius nominis decimus. p³ia roman³. p³atre sergio. pontifice anno domini nongentesimo nono pontificatum inijt. presul rauēnas in aenea fuerat. ep³atu deiecto ppli tumultu. Clerū lando mor³ tuo p³ntificatū adeptus. spūs militares magis q³ religio³ni cōduos gessit. Indigebat autē huiusmodi p³ntifice ecclia. q³ p³estum p³ sarracenos ytalā i multis locis occupātes cū albercio betrurie marchione i auxilium accito p³stuit. et superas ab yrbis finibus sismo iuit. Is i triumphū medū romā rediēs albercio odiū i se concitauit. et cū cū e roma expelleret. vngaros i yta³ liā vocat. q³ plus calamitatis q³ sarraceni ytalie intulere. Joannes aut³ fedutiōe militaria militib³ guidonis comit³ captus. et i vincula p³ictus. ceruicali in os p³icto necat. p³ntificat³ sui āno. xij. mēse secūdo. die tercio. Eius i locū alter ioannes subrogat³ vix q³ vi sedē occupauerat. Et loco statim deiectus cōnumera³ ri inter pontifices non meruit.

Leo terci³. p³ia roman³. legitimis suffragiis p³ntifer creatus. uir vtiq³ bonus. q³ multyrāciū i uita p³ se tuit integre et modeste uita dūces ac rei diuine p³shulens. reuocare ciues ad p³cordiā temeritate p³or p³ntificū adhuc tumultuantes. cōponere res ytalie. pacare exterritū hoste. p³pullare barbaros a ceruicibus ytalie cōtutus ē. Sed dū in hys opibus laudabilib³ v³saret. septimo mēse. die q³ntodecimo pontificatus sui morit³. sepeliturq³ ad sanctū petrū.

Step³han³ a³ nois septim³ p³ia roman³. eo tpe pontificatum inijt q³ b³gari salomon³ i saxonisq³ pplantes. ab henrico germanie rege ap³ merib³urgā ingeti clare sup³ari sunt. et āt uita m³stendū et religio³is plena fuit. q³ secūdo pontificat³ sui āno. mēse vno. die. xij. morit³. Inq³. b. petri basilica sepelitur.

Linea summor³ pontificū
Anastasi³ tercius

Lando

Joannes decimus

Leo tercius

Stephanus septimus

Berengarius eius nominis primus, forozulianor dux, roma oriundus ex longobardor regum stirpe, pgenitus, et in bellicis artibus prudensim⁹. ludouico predicto superato, primus in ytalica imperii sibi vendicauit, impauitq⁹ annis. 4. romani em⁹ et ceteri ytali nulli ab impatore dissidijs regni francie implicito, auxilij aduersus rebelles longobardos affuturi intelligentes, berengarium ducem forozulensem creauerunt imperatorem, nec tamē adeo in creatione illa fuerunt concordes, quin guidonem spoletanū ducem alij regem ytalie declarauerint. In ytalica vo creati principes noui, inter se dissidentes, aliquot cōmissis silijs cōcurrent, pmissis in cōgressibus, guido berengariū in cōmodis affect. At berengarius vir magnanimus ac rei militaris scientissimus bene superior euasit, ut guidonē in eturie ciuitatibus q⁹ tenebat, in sudq⁹ ducatu spoletanū se oporetuerit continere. Inde fecisse dicit ambrosio alio bergomeni comiti. Quibus silaris et interfectis berengarius in vniū copijs suis contractis, cū romanis eundem bellum gessit, qd quidem landonis pape prudentia cito sedatum fuit. Guidone aut mortuo, lambertum filiū illi in regno successisse certū est, cum quo plurimas pccationes habuit, a quo (vt nonnulli affirmant) postq⁹ ab vngaris cū quatuordecim armator milibus apud forinikū fugatus fuerat, apud veronā supas⁹ est. Berengarius imperij sui vires nomeq⁹ ad eam ytalie ptem q⁹ nūc longobardis ad alpes vsq⁹ obtineat, Magna em⁹ tūc erat inter ytalos germanos et frācos de possessione imperij concertatio. Tūc et grauissima bella orta sunt, nec extincta sine multorū interitu, oīūq⁹ puinciarū calamitate, annitebantur tamen romani ytalic⁹ imperij nomen in puincia retinere, serunt igit⁹ berengariū a landone pontifice fuisse coronatum.

Hugo arelatensis comes post berengariū impauit in ytalica annis. r. hunc elegerūt ytali contra rudolphū burgundū q⁹ berengariū imperio primaue rat cui cedens absq⁹ contentione rudolphus in burgundia se recepit. Duxit vō vt debuit hugo ytalie regno potius rudolphū regis exemplo admonitus suspectam eorū a quibus vocatus fuerat fidem, et dano sampsoni cuidam ex duobus suis exercitus negotio, illos quid fieret principio ignorātes in exiliū egit. Nec tamen hugonē regem, sua fatis turata est prudentia, q⁹ amoldus bavaror dux a factiosis exulibus, alijsq⁹ domi potentibus ytalie suasijs aduersus eū in ytaliam cū paratissimo exercitu venit, quem veronenses primi regem ytalie appellatum inter a menta acceperūt, vbi paribus animis ē decretatum, Quicq⁹ hugo et veronensibus reiectam in racherū ep̄m suū rebellionis culpam deprecantibus peperat, ep̄us papiam in exilium est actus tandem hugo cum paraffet inurias stephani pontificis mulctari vlcisci, in ipso apparatu moritur.

Berengarius secūdus post vgone vel vt alij volūt post berengariū primus accepto imperio impauit in ytalica annis. 7. Hic itaq⁹ cū calaspinā galliam tantūmodo uicēf, iter hungaris dedit, vt in eturiam irent, euersis vrbibus ingentem p̄dam asportarunt. Per idq⁹ tēpus post pacatos vngaros imperiū ytalie, vt restaurarec⁹ admittente berengario tyranni quibus formidolosa erat ei⁹ potentia perniciosus ytalie machinationibusq⁹ pollicitationibusq⁹ in ytaliam accersito, qui perditorum boim ytalie magnatū potius q⁹ exercitus sui viribus fretus, berengario pulso in illius quondam imperij pte ytalie tribus annis regnauit, Nec tamē diutardauit vltio, que bonos eaz⁹ regionū eque ac pfidos affixit. Et emvngari ad quos berengarius cōfugit, salarū ducē in ytaliam venientes, Et omnia p que inuicem ant videntes, papiam obsederunt et vi captam ferro et igni absumerent sunt admissi. Tandem berengario secūdo quem ytalica pulsū ad hungaros confugisse diximus, apud illos, vel vt aliq⁹ habent scriptores apud bavaros vita functo, berengarius tercius in ytaliam venit.

Berengarius tercius primi berengarij ex filia nepos, in ytaliam venēs, anno salutis noningētesimo trigesimoquinto imperio potitur, quem vō et quantū adduxerit exercitū, aut eius genus ope adolefcens exul sit reductus nullus scribit. Sed apud multos constare videmus ipm stephanū septimi pontificis ep̄us ytaliam ingressum esse. Sed interea sarraceni ad garganū sedentes appulis calabazisq⁹ noua ex tursione vastatis, beneuentū urbem obsident spoletanamq⁹ incendunt. Quibus vltra progredi vt romāos inuaderent fines paratibus romani pontificis iohannis decimi suasionibus impulsulq⁹ adducti guidones comitem cobozibus tumultuario telectu coactis perficiunt. Is in barbaros ducens furentes repperit, berengari⁹ q⁹ imperiū quicq⁹ in ytaliam reintegrare cupies, pace federatq⁹ cū hūgaris firmavit, hūgarisq⁹ ra hic q⁹ in ytalos tot p annos afflucti fuerāt in externos vsq⁹ alemāniā tenuo pplare ac vastare ceperunt. Serunt aliq⁹ hunc berengarium annis octo regnasse. Alij aliq⁹ de quarto berengario similis scribant.

(Anno mudi. 6133. (Anno xpi. 934.)

Ioannes undecimus papa: pzia romanus: eo tempore pontificatu inijt: quo sanguinis fons genue largissime effluxit: future magne calamitatis indicus. Nam t genua a saracenis ex affrica venientibus tum capis ac diripis Et ungari ytaliam ingressi longe oia ac late populati sunt. Ioannes aut pontificatus sui anno quarto. mense decimo. die. xv. morit. vacat tñ sedes dies. xij.

Leo septimus papa. natione romanus. vgone t lothario in ytaliam impantibus post ioanne pontificatu adeptus nil digni memoriam gessit. q pontificatu assumpto. cu remissus esset. pontificatus sui anno tercio. die decimo moritur. Et in basilica petri sepelitur. vacat tum sedes dies tres.

Icem affricam incolentes vt iam pmissum est. ingenti ducta classe ora oem eturrie maritimam populati sunt. t genua circaacti. vrbesq graui obsidione pssam ceperunt. in qua maxima vti sunt leuicia. vrbe ci spoliata. Et ijs qui arma ad defensionem induerant. primo impetu celis. omnes pariter puberes masculos cu facta pceda nauibus impositos abduxerunt. Quidam tñ scribunt impuberes q nuenium ex affrica in patriam breui reductos fuisse.

Omnis creatus est pontifex leo septimus. ad eius anni terni tēpora guilbelmus scribit heinrici germanie regem ac impatorem: de quo supra pmissum obijisse. Cui sit in regno impijqz titulo successit otto filius marthilde saxonie regis filia de quo in sequentibus mentio fiet.

Stephanus octauus papa natione germanus. post leonem pontificatum sumiens. Eum pontificatum suscepisset ita a romanis seditionibus vexatus est. vt nil memoria digni ab eo geri potuerit. immo vero (vt Martinus refert) in tanta seditione mutilatus. turpiter aliquadiu. vitam duxit. Cum ob inhonesta vulnera prodire in publicum crebesceret. Parabat quidem rex hugo tanta iniuriam vlcisci. s in ipso apparatu moritur. Cui quidem lotharius filius in regno succedens. hac de re nullam mentionem fecit. vel q populi romani amicus esset vel q breui regnauit. biennio em post mortem patris superuixit. Stephanus vo pontificatus sui anno tercio. mense quarto. diebus. xij. moritur. vacat tum sedes diebus decem.

S. Hipertus

Hipertus quos alij Ugbertu appellat. lotharius in gnie. puince nobilis princeps. vir sanctitate t ceteris virtutibus insignis hisdem temporibus ob clara miracula sanctus ascribitur. Qui inter cetera fide virtutis opa du viueret gemalitense cenobium in francia ppijs impensis. magnificentissimis opibus breui extruxit.

Sanguinis quoqz fons hoc anno vt premissum est historicis testibus in genua vrbe maritima in loco vbi dicitur fontanella. p diem inte gram largissime effluxit. qui t future calamitatis vrbes ei vrbus demonstraui. vt de saracenis ex affrica solutes genuam vsqz peruenerunt iam dictum est.

Martinus tercius papa. pzia romanus. Vir quidem mansuetissimus qui placabilitatem t mansuetudinem stephani septimi imitatus est. pontificatum em adeptus. bella omittens. religione sese totum addixit. templa vetustate lapsa instaurans. pauperes elemosinis pascens. Mo caruit tamē huius temporibus europa ipa bellica rabie. Nam cum otto annitteretur ytaliam igredi. aduersante lothario magne cedess vtrinqz commisse sunt. adhortate tamē eos martino pontifice. vt ab armis discederent. cum vbiqz fame t penuria rex oim labozaretur. Tercio autē pontificatus sui anno. mense sexto. die. x. morit. t in basilica petri sepelitur. sedes vacat dies duodecim.

Agapitus secundus papa. natione romanus. ardente tumultu bellico ytaliam pontifex creatur. homo sane magnanimus. qui ottonem germanie regem contra berengarium impatorem. cognita eius superbia vocauit. Cui ope inter hunc pontificem t ipm berengariū qui omnia sibi contra ius falsqz vendidit. cabat lites compositae sunt. fuerat hic vir valde innocens. t reipublice xpiane amator pcepit. Qui pontificatus sui anno nono. mense septimo. die decio moritur. Eo fere tempore quo oddo cluniacē. monasterij abbas in domino deiecit. Et in basilica beati petri sepelitur.

Linea summorum pontificum

Ioannes undecimus

Leo septimus

Stephanus octauus

Martinus tercius

Agapitus secundus

Lotharius er' nois secūdus hugonis p̄dicti fili⁹. p̄re defuncto impiū susci-
piens impauit annis. 2. Berengarius em' tercius magnus extenoz addu-
ctis copiis i ytalīa reuerfus. ad p̄mā cuius aduentantis famā rebelles in ygonis
animi. multis i ytalie regionibus sunt ostēsi. Is cū puidisse ego qd viribus ne-
quisset. p̄silio puitere pererit. Missis nāq; ad hostē iā aduentantē oratoribus
cū eo hīs constituit federibus. vt se ytalīa discedente lotharius filius ⁊ berenga-
rius ytalie reges equo iure oīa administrarent. Aduitq; aliquorannis solo no-
mine cōsortiū. quod berengarius acri vir ingenio lothariū sp̄reuit. qd apud papā
cū vxore alunda nobili ac ferocissima muliere. Cuius dotis iure eā cūitaret ⁊ mul-
ta oppida obtinebāt se p̄mēs iniuriā dissimulauit. Ego interim post paz q̄ ar-
latum redierat diem obūt. Lotharius aut' romanor' amicus p̄tra ottonē heinri-
ci filiū bellū durissimū suscepit. qz cū otto romā ingredi intiret. hic eidem ad-
uerfari cepit. p quo maxime cedēs hincinde cōmisse sunt. Secūdus tū clapsus
erat annus regni berengarij terci⁹. quo in tpe lotharius solo noie rex fact' est fun-
ctus. Et berengarius alundam. ne aliciū nuberet p̄mionij sui dominus. Et yta-
lie regnū p̄ dotis occasione inuasuro. publice apud papias carceri mancipauit.
Eo aut mortuo ottoni nupsit.

Rudolphus qd apud veronā berengariū supauit. quē ferūt postea trib⁹ an-
nis impio potitum esse vt p̄missum est. Is rudolphus burgūdie rex. qd su-
perioribus diebus hugoni arelatensi comiti in ytalīa cesserat postea francor' rex
factus regnauit annis. 2.

Quid tpe berengarij impatoris aut lotharij regis nomē auctoritas vel po-
tentia effecerit ⁊ an tres vel quatuor berengarij extiterint. vt ignozet facit
scriptoz ariditas. Itē cū obscure de berengarijs mentio fiat null' mirabit. qd yu-
cenij beluacensis. fratris marini polonicaensis archiepi. Ricardi cremonensis
epi. ricard' ⁊ guilhelmi monachoz. gotsfredi viterbiensis. ⁊ fratris ptolomei de
luca chronicoz libros plegit. Ne em omēs eoz hac in re errozes qd longus ēē
recenscamus. quū aliq eoz dicat p̄mū berengariū q̄tuor. ⁊ secūdū. xij. annis im-
perum tenuisse. tēpa lotharij ⁊ tereij berengarij ad. xij. annos protrahūt. vt
quqz ipos impatozes latinos cū regibus ⁊ tyrānnis interiectis. p̄ ānos duos de
triginta tantūmō in ytalīa fuisse vltimus dictoz scriptoz lucēsis affirmet. Quā
q̄ igitur pauci dictoz impatoz regū ⁊ tyrānoz tēpora distinguere possint. Id
certum habemus a berengarij p̄mū initio imperio ad orthonis p̄mū ex germa-
nijs legitimi impatoris coronacionem a ioanoe duodecimo pōtifice romano fa-
ctam. annos ad q̄nquaginta intercessisse. Et ipm orthonē berengariū in lōbar-
dia p̄mo regnare p̄missum. postea in exilio egisse.

Berengarius quartus quē ali⁹ p̄ tercio ponūt. mortuo lothario imperatoz
Bre imperio potuit. ⁊ cum alberto filio imperauit ānis. xj. Vir certe dignis-
simus. ⁊ acri animo ⁊ industria celebris. Qui cum apud vngaros exul a patria
militaret audiens heinricū bavarie ducem hungaros supasse. Is em aquilegia
capta. cum forte tunc hūgar' ytaliam inuadere dispositi iustiniopolim aduenerūt.
quibus sese opposuit heinricus. ⁊ cōmissio bis filio hūgar' accepta primoz ite-
rū clade repulsi in hungariā redierūt. Inde omnē ytalie p̄te ditissimā que aq̄i-
legiā papiasq; intercedit excursionē popularis est. Berengarius repente statio-
nibus exeratu papias p̄p̄rare cepit. Qd cum habuisset exploratum heinricus.
exercitum apud papiam nauibus impositum reduxit in padū. Inde continuato
ex eo loco itinere intra austria⁹ se recepit. Postea berengarius vniuersam ytalias
obtinuit. ⁊ imperatoris nomen sibi indidit ⁊ albertum filiū ytalie regem inuici-
pauit. Cūq; nimis oneribus ⁊ vectigalibus ytalos premere cepit. Et alundā lo-
tharij vxorem in Gardā veronensis agri cum sola ancilla carceri mancipasset. ⁊
omnia sibi contra ius vendicare. ytalī p̄ agapitū orthonē regem in ytalīā vocat.
qui eos in regno ytalie deturbauit. ⁊ alundā in vxorem duxit.

Albertus berengarij filius apud rauēnam constitutus venetos mercatozes multis affect' incōmodis
comacensū cū nauigio quod illi hāud quāq; tenuē tunc habebant fretus. mare illud latrocinijs te-
nebat infestum. Id cum veneti diutius pati nec possent nec vellent. nauigio tumultuarie cōtracto. in coma-
cium ducto oppido p̄mo impetu captum cum oppidanorū nauibus incenderūt captos autem oppida-
nos et iuramento ne vltra in p̄cedam cupiā aduersum se obedirēt affricos dimiserūt illefos. Ordo deinde
contra berengarium in ytaliam descendit quem tandem post magnas cedēs victum in potestatem accepit.
Et statim alterum in constantinopolim. alterum in germaniam exilio relegauit. vbi demū ambo vitam fi-
nierunt.

Berta etas mudi

Lazis hūgarie rex

ru ab imao mudi barbaris paret facta. furetesq; hungari cete incendij z rapinis cūta vastantes. Albericū mites filij tā xmi multa orati pūat. Et acceptis nūmoz modis argentoz (vt tradit) decē res cedens ytalie peperat.

B Hungari em postq; p germaniā primo postmodū p galliā satis fuerat deba-
chati. cūde bulgaros tributarios fecerat. postea barbarē efferratē gentis
alluio tot tantatq; nationes z. puincias sans supq; inūdauerat. ytalīa sue cala-
mitatis pre nō caruit. ytalīaq; ingressi. Generitq; via forotulenti. malo ytaloz
ppe destituta desertāq; reddidit omnes enī mortales feminas atq; hac mares q; cedibus supfuerāt aut fuga
plabi nequiverāt in vngariā abduxit. Tandē sub ostione primo impatore inceptū cedibus incendij z rapinis
cūta vastantes. Albericū mites filij tā xmi multa orati pūat. Et acceptis nūmoz modis argentoz (vt tradit) decē res
cedens ytalie peperat.

B oemia an hec tpa ad xpm cōuersa. vbi vorzuous vltimū paganorū ducū a brō methodio mozano
saluatoris orū. ludimilla sancta mulier habita etiā miraculis claruissē fess. Christianā aut veritatē āplēxi
fidem catholicā inter bohemos magnope ampliārūt. ludimilla filia fuit comitis Flawiboriz de castello
Brew quod postea melinca dictum ē.

S pinguens filz. boziwogij pūmī xpiani ducis bohēmie. post obitum ei
pūncipatum obtinuit. Is em ex ludimilla sancta muliere tulit duos filios
spitigne z vranislai. primus patri successit. sed moziens sine filijs fratri pūnci-
patum reliquit. Comiz aut vranislai drabomina de durissima gente lūicē. sa-
ris. mulier auidax z ad scelus prona. duos pariter filios viro peperit vrseslāi z
boleslāi. priorem ludimille tradidit educandū. alter ipā nutritū. alijū ex nu-
tribus innati mozes vrseslāi pietatem colere. mansuetudine pre se ferre. xpi-
ana sacra venerari. elargiri mika pau pibus. nulli obnoxius esse. boleslāi ypo-
loz sectari culturam. honores ambītose querere. adulterari. rapere. occidere. in-
fecera cuncta prolabi. pī suprema ordinās ludimille quousq; liberi adoleuissē
gubernatione puincie dimiserat. Id egre drabomice fuerat focū i castello the-
tin strangulari iussit. ita imperiū accipiens in omnes crudelis etiā ventzslao filio
infecta cui preferre fratrem non dubitauit.

S ventslāus dux bo-
hemie

te ex moze xpiano pessione. fraternā domū ingredit. Ibiq; statim boleslāi manu pūssus interiit. ventslāi
sanctitatem. Quo die cesus est xpm deum testimonij persutisse memorie prodiderūt. Qui regit dacie p vi-
tus apparetis. suo martyri cēmi confūm mandauit. ipm aut ventslāi multis miraculis claruisse atq; in-
ter sanctos martyres ab ecclesia receptum tradunt.

O to ex in abtulo filia theoderici regis saxonū z beinrici regis filius ei suc-
cessit in regno. Is pclarissima multa maximag; i regnis fracie z germanie
gessit. z cū ei virtutū fama etiā in ytalīa celebris haberes. agapit pōnser multi
q; pceres berēgari albertiq; filij tirāndē exosi. ille opem rebz afflicti itale po-
poscerūt. q; cū quingagita z eo vt aliq; volūt āpli armatoz milibz mouit. nra et
apta p fortūlij regione vīa. italiā ingressus berēgariū impio z albertum regno
ytalie deturbauit. Italiāq; potius alundam lotharij qndā vrozē carcere educat
in vrozē accepit. Reuersus i germaniā otto ex alunda vrozē anno vir dū elapo-
siliū suscepit. Cui ottom postea secūdo fuit appellatio. Ottoq; rex interea bohe-
slāum bohemoz ducem inimicos i se amicos pferentem domuerat. Quo felici-
tate dum omnibus in locis rex pstantissimus. idemq; vir optimus otto vīf.
gloriosi z simul saluberrimi facinoris occasione est nactus cū hungaris bohe-
mis vt infra patebit.

Spitigne? vranisla?
Duces bohēmie

Otto primus rex

Deprogresſu imperij ac trāſſatione eius in germanos.

Imperiales tituli imperijꝝ a romanis gallijsqꝫ ac longobardis ablati. Et ab ottone nunc ſuſcepti. in germaniā hic primū tranſferuntur. vbi ⁊ nūc vſqꝫ coſervantur. Et qm̃ deo auxiliante hoc in loco in germanoꝝ imperiū devenimus. Nō alienū videtur pro huius excellentiſſime dignitatis cognitiōe. pauca de progreſſu ſacri imperij in mediū aſſerre breviſſima ex ampliſſimis alijs repetentes. qđ maximū auctores tam legū interpretes: qꝫ ſancti doctores de cēſarea poteſtate ſentiant. ac eius tranſlatione in germanos

Romana regia poteſtas. quā ſacriū imperiū vocitant ab ipſa humane nature ratione. qđ optime viuē di dux eſt. Cuiꝝ omnes parere oportet. originem ducit. Exactis nāqꝫ ex paradifo delictorum primis parentibus. Cum in agnis homines atqꝫ in ſilijs beſtiarꝝ modo vagarentur. victusqꝫ ſibi ſeruo vitam pro pagarent. Animaduertit homo. nā rōnis participē illum deus creauit. hominem homini ad beneuēdū maxime conducere. ſocietatemqꝫ fore plurimū neceſſariam. Sic ergo qui ſegregati prius vitā in ſilijs more ſerarum ducebant. ſiue docente natura. ſiue deo volente totius nature ingro inſimul conuenere. ſocietates inſtituerūt. domos edificarunt. oppida muris cinxerūt. artes inuenerūt. ⁊ cum alter alterius commodis inſeruit. placebat mirū modum ſingulis vita ciuilis. dulciſqꝫ nimis videbatur ⁊ priuꝫ quorꝫ ⁊ amicorꝫ conſuetudo. Cuius fuerant prius expertes. Verū ſicut ab homine multa parantur homini cōmoda. Sic nulla eſt peſtis que homini ab homine non naſcatur. Leperunt itaqꝫ homines violare ſocietate: fidē frangere. pacem turbare. iniuriā cōciubus vicinorꝫqꝫ tum opibus tū matrimonijs inſidiari. rapere aliena. pbas omne obſcūpere. nec em̃ pacis emula maſ linū ſuūqꝫ prodiga cupiditas paſſa eſt diu manere uis ſancti ſocietatis illuſum. Cum ergo p̃meret ab initio multitudo ab hīs qui viribus erat editiores. Ad vñū aliquem conſugere placuit virtute preſtanti. Qui ⁊ iniurias prohiberet. inferri tenuioribus. Et equitate conſtituta. ſummis cum inſimis pari iure teneret. Idqꝫ nedū vna in gente. ſed in pluribus factum eſt. Atqꝫ hī ſunt qui poſtea regis nomen obtinuerunt. Quorꝫ conſtituendorū cauſam publica dedit vilitas iuſti prope mater ⁊ equi. Nec ſane altam ob cauſam rege fuerat opus. nec tante dignitatis faſtigium cuiꝝ cōmittere oportebat: vt ceteris omnibus preſerret. honoraretur ab omnibus. ac p̃ceperet omnibus. niſi vt eſſet qui publica tueretur. ac iuſticiam miniſtraret. Verū cum plurimos reges orbis haberet. Lepit (vt ſit) pluritas principum diſcordiam parere. Nāqꝫ cum modo de ſinibus. modo de inſidiatione p̃cederet. Nec eſſet qui lites dirimeret. niſi gladius. cum nemo minorē ſe altero reputaret. ſtrepenſibus ac furcibus bellis. Nec ciuitas cum ciuitate. nec puincia cum puincia conuenire poterat. Dulceqꝫ illud ac ſuauiſſimū humane ſocietatis cōmertiū prohibebat. Sed aſſuit preſto benigna humane nature providentia. Que ſuaſp̃e ingenio ad optima tendit. nec vult qđ ſunt queqꝫ futura ſunt male diſponi. Hanc igitur operante ad vñū principatum. quem greci monarchiam. Noſtri vō imperiū vocitant reduci ſingula placuit. Nec eſſi aliter pax poterat vniuerſalis haberi. Hinc illud aſſinoꝝ imperiū exortum eſt. Hinc grecorū principatus alexandri magni virtute atqꝫ fortuna ex europa in aſiam ac libiā ampliatuſ. Hinc cartaginēſis. Sed cuꝫ hec imperia nūqꝫ ſibi totū orbem ſubieciſſent. Ac p̃p̃erea pacem vniuerſalem parere non poterūt. Placuit ſiue humane nature aliquid. ſiue ipſius nature domino rectoriqꝫ deo. romanū imperiū exorire. Roma igitur vt p̃miſſum eſt ab initio per reges gubernata eſt. ſep̃eꝫqꝫ regibus paruit. Quibus exacti duo conſtituti ſunt penes quos ſummū ius eſſet. Ad extremū cū neqꝫ populū neqꝫ ſenatus ſatis p̃be puincias vrbēqꝫ regerent data ē vni poteſtas vt ratū eſſet queqꝫ ab eo conſideretur. Cui rei principū iuſtiſſe ſarem p̃ſtiſſe non eſt ambigui. Conſtituto vt diximus principe lege antiqua qđ regia nūciatur. populꝫ ei ⁊ in cum om̃e ſuū imperiū ac poteſtatem conſulit. Nec eſt vel populare regimen qđ pollitū. vel optimorꝫ ciuū qđ ariſtoꝛaticum appellat. tam iuſtum tamqꝫ pacificū eſſe poteſt. quā monarchia qđ in roma no principe recognoſcimus. Quod aliquando per ytalos. aliquando per hyſpanos. Interdū per aſſios. dalmatasqꝫ conſtat adminiſtratum. Peruenit etiam ad grecos diuqꝫ apud conſtantinopolim tante gloria dignitatis permansiſt. Et quāuis aliquādo duo inſimul fuerint auguſti: vt dyocleſianꝫ ⁊ maximianꝫ. non nūqꝫ etiā plures. Id tamē vſurpatione magis qꝫ iure contingit. In apibus em̃ inquit Gregorius p̃ceps vnus eſt. Crues vñā ſequitur. imperator: vnus. Obuenit aut hec dignitas nūc ſenatus electione. nūc populi vocatione. nūc militari fauore: nūc principis ordinatione. Vñū vō negligēdus romā grecorꝫ eāqꝫ nunc barbarorū. nūc aliorū direptioni relinquentibus. populus ille romanus qui ſuo ſanguine tū parat imperiū. Quicqꝫ ſuis virtutibus monarchiam fundauerat orbis: vementem in auxilij eius Carolum magnū francoꝝum regem nanone germanum. qui urbem ſacraꝫ loca ab omni hoſtiū conſuſione defendit. primo patriciū poſt auguſtum concurrente ſummi p̃ſenſu pontificis acclamauit. ac carolo itaqꝫ magno imperij dignitate occidenti reſtituit. vſqꝫ ad ludouicū arnulphi filius imperiū apud gallos nō parū habuit incrementū: poſt poſtea principum illoꝝ ignauia. ſplendor ille romanū imperij in obſcuras tenebras conuerſus eſt. atqꝫ imperiū quod annis centum ⁊ decem franci ponti fuerāt. æmū in longobardos deductum eſt. Poſtremo in germanos duce ottone heimici regis filio tranſlatum eſt. Talis quid in germanos romanū imperiū conſtat eſſe tranſlatum. atqꝫ vſqꝫ in p̃ſens obſeruatur. Quod per varias manꝫ deductum. Hinc ad fridericum tertium ac ſiliū eius regem maximilianū per legitimā electionem tranſlatum eſt. Quibus ſuprema in temporalibus eſt et alio cōmiſſa poteſtas. vt bella ſeliciat pagant: pacē deſiderant. ⁊ reipublice ſtatum ſuſtentant. Ad quas res omnes populi. omnes nationes. om̃eꝫqꝫ reges ac p̃ncipes. huic imperio libētibꝫ animis ſe ſubmittunt.

Berta etas mundi

Anno mundi. 6153. Anno xpi. 954.

Iohannes duodecimus papa romanus. de via lata. p̄s Alberici potentia fretus. pontificatum occupat. Octavianus is q̄dem primo vocabatur. Albenicus enī q̄dam romanus. cuius potentissimus per factionē cū magnanib⁹ iuranti. p̄p̄m vno clero ⁊ p̄p̄lo illarum filii sui octavianū creati pontifice obtinuit. Qui iohannes duodecimus appellatus ē. Is vniū nedi pontifici. s̄ cunctiq; priuato turpē in pontificatu duxit. Quippe q̄ p̄ter venationis (cui se totum dedit) leuitatē. mulieres palā habuit cōcubinas. Erant tū romē duo consules ex nobilitate quotannis. q̄ ad veniū cōsularis exemplar summe rex p̄sēnt. Et p̄fectus itē n̄ ex nobilitate creatus p̄p̄lo ius dicebat. Et p̄lebe autē creati singulis annis. xij. q̄bus de caronib⁹ erat appellatio. senat⁹ vice cōsilijs deliberationib⁹ obtinebat. P̄arabant vō romanis a q̄bus migratus annuus accipiebant oēs vrbes ⁊ oppida vicina eturie intra vrbeuentanū niderinūq; agros in vrbe vergentes. Et quicq; a neapoli ⁊ a maris reatinisq; ad vrbe peruenire vltiora p̄m̄ greci. p̄m̄ sarraceni occupauerat. Octavianus itaq; potētia i factis libera ciuitate fretus. pontificiū mun⁹ humeris suis nequaquā conueniens sibi desumit. Hac q̄dem indignitate moti duo cardinales litteris oronē obsecrant. vt clerū p̄p̄m q̄ romanū e manibus berēgarij iohannisq; duodecimi vendicare cōneret. aliter xp̄iani fidem cū imperio peritū. Quorū iohannes vterq; noīe. diaconus vterq; dignitate. ⁊ ordine erat. Similesq; lras ad orthōnem multi ytalie p̄p̄i ⁊ potētes domi nobiles cederūt. Interim dū otto expectaret rē p̄ iudices patefacta. Iohannes duodecimus iracūdia ei⁹ erat impotens excedit. Et cardinales diaconos naso vniū. manu aliter mutilauit. hāc obrem otto in ytalā mouens vrbe ingredies a iohanne honorificentissime suscipitur. coronaturq; vt q̄dem tradit. accepto germanie p̄m̄nionē titulo. Translato tū primū ad germaos impio. alij a leone hoc factū existimāt. Cōposito aliquantū statu ciuitatis cū iohanne secrete collocat⁹. eū a flagitijs deterrens. ad vritem cōhortatur. Clerū cū nequaquā moueri e sentētia vbis cum cerneret. ad minas conuersus. Is iudicijs reformidās in filius more fere aliquādiū delituit. Interim post paucos q̄s redierat menses obiit. Et vt multi habent scriptores in adulterio deprehensus. pontificatus sui anno nono. mense tercio. die q̄nto eius vō in morte sedes dies. 12. vacat.

Benedictus quintus papa. patria romanus. ex diacono in seditione pōti fuerat. Cū prius otto leonē electū cōfirmasset. p̄terit tū b̄ndictū in petri ap̄lo sede. p̄ romano pontifice locauerūt. Ea cū intellexisset otto non vltra vbis cōminationib⁹ agendū ratus. primū omni agni ⁊ ditōnis romanoz ciuitates. ⁊ oppida p̄tereaq; capi diripi ac magna ex pte vastari curauit. Romā exin de adeo dura p̄sēnt obsidione. vt modū furtiuis p̄ cam tempestates triginta aureis venūdātū fuerit. tantisq; cōangustatos malis romanos benedictū oronē dederunt. ⁊ leonē acceperit. Eomita romanoz p̄teruita. otto in germaniā reuersus benedictum apud habsburgā relegauit. vbi post paucos menses vita ei⁹ functus. Cū aut in pontificatu mensibus sex dies quinq; sedes tēde diebus viginti vacauit.

Leo octauus p̄p̄a. cuius ⁊ latronensis ecclie p̄boscenarius a clero p̄p̄lo q̄ romane p̄p̄lo iohanne pōtifer creatus an b̄ndictū. quē otto in sede p̄ti p̄firmavit. q̄ cū fūctis romani ⁊ passione obbeccati eicasent. agentē imperatore spoliati adijisset Otto eovm ⁊ armis opulit leonem suscipe. q̄ statim i romanoz inconstantia potēsis auctoritatē oēm eligendi pontificem a clero p̄p̄loq; romano ad impatore trāssult. Leoq; p̄ter vix ad terciū mensem q̄ resitutus fuerat superflus fuit. Anno enī p̄mo. mense quarto morit⁹.

Iohannes. xij. papa. narnies ep̄s. p̄ia rōnus p̄re iohāne ep̄o leoni successit. Iūā petrus vrbis p̄fecit capitali odio p̄fecit ē. Accersit autē iohāne i capanis comes potens armatis stipat⁹. iohāne i pontificem lateranēsi cepit. p̄duxitq; i adriani molē. quā tūc sic ⁊ nūc castellū sancti angeli appellabāt. p̄nterq; ibi aliq̄t custodiē dieb⁹ in campaniā duci⁹ est ad iohāne libidine retinēd⁹. Vt intersecto iohāne ei⁹ q̄ vincto filio a iohāne capuano p̄ncipe. pōtifer xij. mēse sui exilij romā p̄pere redijt. otto cognita pōtis calamitate romā perueniens p̄siles p̄fecti cū decarobomb⁹ i vinctū cōiungit. Inde cū otto lenio p̄fecit obiit. nō multo post iohānes pōtifer sexto pontificatus sui āno. mense. xi. die quinto subsecutus est.

Benedict⁹ sext⁹ papa p̄ia rōnus iohāni i pōtiferatu ⁊ calamitatib⁹ successit. q̄ i ip̄e a cincto cūe rōno. ⁊ q̄dē p̄potenti i castellū sc̄i. angeli trusus eo in loco nō multo post triangulat⁹ vel vt alij b̄nt fame morit⁹ anno prio. mēse sexto sui pontificatus.

Linea sumimb⁹ pontificū
Iohannes duodecimus

Benedictus quintus

Leo octauus

Iohannes tredecimus

Benedictus sextus

Otto primus gerrañoz impator. heinrici regis nobilis heres in regnū succedens. Anno salutis. 962. postq̃ in germania cecē t octo annis regnauit impator a pontifice declaratus. imperauit annis. xij. primo in palatio aquisgrani. a hildiberto archiepo magatino prim⁹ coronatus. Vir uaq; xpianissim⁹ ⁊ ecclie romane amator atq; acerrimus defensor. Qui comito boleslao boemorz dūce post liberatū ludouicū francie regem pacē regno cedit. Et oden⁹ q; tpe Hugo magnus comes parisiensis q; forore ottoñis in infamio bebat. Ludouico regi francie iterato inimicari ceperat. qd̃ cū intellexisset otto ne comitendo in fide forozio satis p̃ nūcios litterasq; p̃ficeret. secūda expeditione in franciā delatus ip̃e cōpescuit. ⁊ regi parere ac subesse coegit. Dux quoq; aquibertus q; regis ottoñis forore habebat in yrores aduersus francos ut hostis ad andernaciū p̃cessit. vbi a francis victus fugiens in reno submergitur. Rex autē belgicā ingressus totā in deditōnes redegit. post hec rex ludouicus viduaz gisilberti yrore in cōiugem accepit. hungari quoq; siue q; vicinos p̃tius quosq; bohemos ab otone comitis ac subactos indigne ferrent siue q; illum francie expeditionibus occupatū min⁹ resistere posse crediderint. impetū in germaniā fecerūt. atq; sup̃ licum flumiū p̃p̃e ciuitate augustā cōfederūt. Quibus otō p̃cibus vdalrici sanctissimi illius vrbs epi mortis occurrit. Duxit vero in illos magna spes. nec minor cōfidentia plenus otto. ⁊ paribus animozū ardoribus paribusq; hincinde odijs plio. qd̃ aliq̃ diebus p̃ solas noctes intermisit fuisse ferūt. decertatū ē. Quāq; vō ottoñi ⁊ germanis victoria cessit cruciflisma. Cecidit em̃ in eo plio gener regis cōradus ⁊ dux wormaciensis. hungari tamē nō fuit sup̃atq; potius q; p̃ene ad intermissione celi fuerūt. Ad eoz tūc enervata ē potentia hungaroz ut multis postea t̃pibus se cōtinuerint. Tres in eo p̃ello reguli ad potestatem otō tonis viui p̃ducti sunt. quos germani otone etiā vt p̃biberet admittere. laqueo in hungaroz dedecus suspē sos necauerūt. Ea tot tantarūq; diu ⁊ multis p̃tinuata ⁊ loci victoriarū. ottonis fama rōnis ytaliscq; fualit. vt cū berengarij albertiq; filij. tum etiā ceteroz ytalie tyrannoz malis sine quereret. otone ozauerūt vt romanā eccliam liberaret. Adonius germania otto filiū ex alunda yrore suscepit ottonis nomine annū etiā septimū agentē in germanie regē apud aquisgrā. coronauit. Ottoni rome appropinquatū romanos obuiam effulos fuisse. illūq; triūp̃i apparatibus in vr̃bem deduxisse multi cōcordant scriptores. Ioannēq; duodecimū ottonem in cesarem romanūq; impatorem augustum coronasse. Alij eā coronatōem leoni ecclia uo attribuit. quā opinione Gracianū in decretis secutum fuisse videmus. Inde cum iōanne multis institit vt a flagitijs tempans vitam pontifice dignū duceret. Et cū suasiones p̃p̃e p̃desse intelligeret. episcopo pos ytalie cōuocari curauit. Sed pertinax in turpitudine iōannes roma fugiens in montibus delituit. Cū magnus ad impatorem cōcurfus fuisset. effugit atq; est vt quēpiam ille dignū pontifice designaret. otto modesta ṽsus electū se iubente a clero ⁊ populo leone cōfirmat. quo facto ⁊ rebus vr̃bis rome cōpositus otto spoletū accessit. Is quoq; grecos in apulia ⁊ in calabria sup̃auit. Et romanorū impetū ad fracos etiā tales reduxit. atq; in goslaria saxonia argentifodinas inuenit. Inadeburgam vbi sepultus est ornamentis plurimis decorauit. ⁊ metropolim fecit. denarij item ab eo otolimi vocati in ytalia constituti sunt. Alia insuper facinora laude digna inuicissimus hic impator strenue gessit. Erat em̃ mitissim⁹ ⁊ singularis clementie homo. Suscepra itaq; imperij dignitate singulis p̃p̃e annis ex germania in ytaliā veniebat. Tandē otō tonem filiū admodū fener rome imperij consortē fecit. Quo facto in germaniā p̃fector. semo p̃fectus. ṽne ne moris. Cui⁹ corp⁹ in madeburg germanie vr̃be delatū. in tēplo sc̃i mauricij qd̃ ip̃e sumptuosissime construerat sepelitur.

Erit multa p̃digia tū ytalica apparuisse. Nā ⁊ lapis de celo mire magnitudinis cecidit. secutēte ṽe toz ⁊ hymbrū p̃cella. Et in ṽelib⁹ multoz signū crucis ac qd̃ cruce diuinit⁹ apparuit. q̃ qd̃ portenta indicare magnas clades ⁊ calamitates ecclie multi interpretabantur.

Sc̃ima quoq; decimū ⁊ ṽndecimū suffulit otto magnus imperator. deponit em̃ iōanne eius populus ac clerus ro. leonem creasset. absente otone a consanguineis iōannis leone electo benedictum subrogat. Indignatus otto coegit romanos abrogato benedictō leonē suscipere.

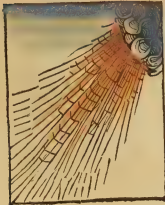
Cometa

Clupsum horribile sol passus ē die veneri hora diei tercia. q̃ die in byssaniā addamaram rex sarracenz⁹ a Radamiro xpianissimo rege gallicie in bello superatus est.

En ytalica cometes mire magnitudinis apparuit p̃tendens famē. q̃ secuta est. Rexq; otto corpus sancti Innocenti in vr̃be madeburgā inansit. an no quoz ottonis. xxij. comes quidem eius familiaris rome a dyabolo arrept⁹ vt dentibus se discerneret ad iōannē. xij. papā deductus. vt cathena sancti petri in collo circūderet. fallaces clerici altam cathenam adhibuerūt. cū nihil reuincdi sentiret allata cathena qua petrus a nerone ligatus fuerat collo apposita dyabolo spumans ac clamans abscessit. Theodoricus metensis episcopus arrepta cathena. nisi abscisa manu. se non dimissurum ait imperator. ad sedandam item a papa iōanne obtinuit. vt anulū huius cathene effectū episcopus obtineret. id summo honore obseruauit.

Linea imperator

Otto primus

Sexta etas mūdi

Madeburga, olim parthenopolis a venere parthenia appellata: q̄ ibi colebat. Et vrbs v̄ginis dicta. Metropolis ac p̄maria saxonie vrbs. ad albiū flumiū sita. Is flumiū in montib⁹ exoricens. qui bohe miā morauianq; determinat. Et p̄uincā mediā ferme perlabit. p̄mo in occidentē. deinde in septentriones versus. vt p̄uincā relinquit p̄ angustias montū ⁊ abrupta p̄uallū p̄cep̄s saxonīā petit. quā duas in partes dirimens Madeburgā vr̄bem magnā alluit. Deinde in oceanū fertur. vbiq; a rheno flumine eā terra rum spacio distans. nō minore illo plabēs agrū. Neq; romani albiū ip̄m (vt Strabo tradit) trāscenderūt quē pleriq; germanie terminū farmacieq; quondā dixerē. Nec incita vrbs impatorū pontificiq; honesta sedes. Tres in p̄tes diuiditur. Etq; munita memb⁹ ac propugnaculis. turribus quoq; ac fossatis excel lit. In eaq; sunt magnifice dom⁹. p̄p̄olite placee. ampla ⁊ ornatissima repla. Carolus q̄s magnus nobilem ep̄atum ibi ordinauit. Consecro em̄ longobardoz bello: potentissimo rege capto. nullā morā iuriponen dam putauit. q̄n in galliā cōfestim rediret. Saxonici q̄ppe intermissum bellū eā domū reuocabat. saxonū gens longe maxima erat ac etiā bellicosissima pene germanoz oim. hi falsos colentes deos. cū neq; diu ni neq; humani iuris quicq; pensi haberēt. nihil eque ac religionem nostram. hominēq; ei deditos ode runt. Proximū crant francis. cum quibus continenter bella gerebāt. Nec palina cum carolo magno qua si diuino munere referata videretur. Sic renouatum est cum saxonibus bellum. Quo nec maius vltimū nec grauius diuturniusq; a carolo gestum fertur. Tres enim ⁊ triginta annos cum atrocissimis gentibus certum constat. Tandem penitus saxonēs debellati. se suaq; omnia potestati caroli permiscere. Tūc in posite leges vt patrijs ceremonijs. falsiq; dijs posthabitis xp̄ianam fidem profiterentur. magnū numeq; obfidū daret. modicis terminis septi. Erat autem carolo in bellis gerendis hic primū p̄positus finis. vt xp̄iane fidei legem. quantum in se esset extolleret. ideo purgata saxonīa decem ep̄iscopatus in ea instituit. sedes prima pontificalis ab eo fundata. ecclesia Osnaburgē. super basam flumiū in honore petri q̄ sum me coluit. Secunda halberstadiē. in honore sancti stephani. que prius i Oesterwick fuit. Tercia myndē sis sup̄ wēlarā flumiū in castro wedekim. Quarta bremensis in honore sancti petri super wēleram. Quin ta padebornensis fundata in honore beatissime virginis marie. Sexta verdensis in loco fardan dicto su-

per aleram flumini. Septima monasteriensis in honore sancti pauli. Octava bildensensis quā carolus primū in aulica fundauerat. morte preueniens incompletam reliquit. Nona hambergensis in hāmouis id est iouis castro. que olim aquilonarium caput fuit. Decima sedes episcopalis celeberrima est q̃da deburgēsis in honore diui mauricij fundata super albiā in parthenopoli quondā patena dicta. Ea ē amen a carolo magno instituta fuit primo in Gryde super domino comitum de Swalenwozch. qui nūc de lippia appellatur. deinde trāstata ad valersleue. postea ad yrese. Tandem per Ottonem primū imperatorem gloriā o sūm anno salutis tricesimo supra nongentesimā ad Madeburgam mutata. Et eius auspicio in primatū alemānie sublimat. Cui primus episcopus prefuit sanctus Adelbertus. vir omniū virtutum plenus. habēs hec vrbs insignis in honore sancti mauricij ex quadrato lapide templum ornatissimū. ottonū cesarum nobile opus. Et in eo sancti florentij corpus. Credunt quoq; vnam ē ser ydrijs ibi esse. in quibus vinū ex aqua factum. a domino saluatore euangelistarum tradit historia hanc plebibus ostendunt. materia marmorea ē ac perlucida. vini capax quantum equus feret possit. Alteram t̃ minorem apud bildenses esse affirmāt. Altissimū quoq; sancti mauricij hic quotannis ostēditur. magistratus vrbs ius ciuile romanorum abbreuiatum t̃ saxonica lingua conscriptum. non sine reuerentia custodit. quod magni caroli auctoritate firmatum tradunt. Eoq; in decisione causarum vicine gentes recurrūt. magna t̃ venerabilis earum legum auctoritas habetur. Extat in ea ymago perpulchra Rolandi. qui caroli ex sorore nepos fuit. Prestans fortitudinem vir. Et post ingentem hostium cedem in prelio cū de hispania victa exercitum in galliam reducere ret. a vā scombus interisse dicitur. Hic est Rolandus quem (vī fama est) tempestate sua corporis robore t̃ animi magnitudine. longe ceteris alijs preffuisse. Cuius fortia facta per vniuersum orbem celebrantur.

Madeburga

Berta etas mūdi

Anno mundi. 6173. **A**nno xpi. 974.
Donus secundus. patria romanus. benedictio pontificis surrogatus. hic multum modestie et integritatis fuit pontifex. Et si nihil in pontificatu gesserit quo magno laudaret. Non tamen vel aliqua iniuria afficeretur. vel ignominia annotatus est. Anno autem pontificatus sui primo moritur. Et in basilica petri sepelitur. diebus tantummodo duobus sedes tum vacat.

Bonifacius septimus papa. cuius patria et cognomen ob ignobilitatem reticetur. hic cum malis artibus pontificatus adeptus fuisset. male etiam amisit. Nam inuito migrans conspirantibus simul bonis ciuibus relinquere urbem coactus. Inde quod recedens paucissima quies et basilica sancti petri. subnabes. constantinopolim fugit. ubi tandem subsistit quod ad diuendendis que sacilegio abstulerat. magnam vim pecuniarum copiarasset. quibus tanquam administrandis occupande tyrannidis fretus. urbem repetit. ciues romanos largitione corrupturus. Obstabant conantibus suis viri boni. maxime vero iohannes diaconus cardinalis. que capiti adiuantibus quibusdam pniciosis hoibus statim priuauit. atque ipse terror malorum auctor. siue timore siue penitentia patrii sceleris in seditione turpiter vitam finiuit. Uixit autem in pontificatu mensibus septies. diebus quinq. vacatum sedes dies. viginti.

F. Adalricus episcopus

Ualricus episcopus augustensis. ex clarissima comitis adollingen prosapia oritur. In cenobio sancti galli enutritus. que litteris ac diuino cultu instructus. cum et habitu religionis operasset. ab inclusa admonitione ne faceret. Cum futurum episcopum denuncaret. a consanguineis deinde episcopo adelberano traditur. Tandem diuino nutu in episcopum promouitur. totum se diuine contemplationi ac restandis ecclesiis dedit. que suis virtutibus ac orationibus mira gessit. in hungarica expeditione papae cum otto imperatore eos vicit. Amisit quoque in eo bello diopoldum fratrem et reginboldum filium sororis. Inde ecciam diuine affricum instaurans ac ecclesiam sancti iohannis ac stephani. Tandem post multas patientie coronas anno domini nonagesimo septuagesimo tercio. Etatis vero octuagesimo tercio. Sacerdotum quinquagesimo migravit ad supernos. inter sanctos relictus. Sepultus a diuo wolfgangus episcopo ratiponensi in ecclesia sancte affricum. fuitque scititate ac miraculis clarissimus.

Benedictus septimus papa. patria romanus. Statim inuito pontificatum synodus reuocantem celebravit. ubi gilbertum seditiosum virum et nigromanticum damans. arnulphum episcopum ab ipso gilberto pulsum in integrum restituit. Hic annuatim ottone sene ottone eius filium cum theophonia uxore in lateranensi ecclesia coronauit. Vir autem optimus instabat vniuersis rogando ut in creando impatore rei publice christiane cōsulerent. Adoritur pontificatus sui anno octauo. mense sexto. Vacatque sedes diebus quinq.

Iohannes decimusquartus papa. patria romanus vel (ut nonnulli volūnt) papie. hic benedictio surrogatus. hic post assumptum pontificatum mense tercio a romanis capitur. Et in mole adriani. ut in publica custodia inclusus. Ibi tandem pedore carceris media et molestia animi maceratur. quoad vitam turpiter finit. Quo mortuo et in basilica petri sepulto. cessauit papatus dies decem. Rectus ne pontificatu fuerit. vel ob impotentiam et tyrannidem ut quidam coniectant vel ob inuidiam in aliorum et seditionem quorundam baud sans constat adeo sunt confulse istorum tempore historie.

Iohannes. xv. papa. patria romanus. preleone presbitero e regione galline albe pontificatus adeptus. inuito odio in cleris exarsit. unde et merito ab ipsis clerici odio huius est. maxime vero quod diuina humanasque omnia cogitans et affinis suis elargiebatur. post bito dei honore et ratione sedis dignitate. que certe erroribus ita posteris traditur. ut ad nra que ipse puenisse credimus. Huius denique erroribus ac rapacibus in

S. Coradus episcopus uoluit deo uolente mori. octauo pontificatus sui mense. Sepeliturque in basilica petri.

Omnibus que ostendebat episcopus id spiritus et ipse religioe castitatis ac doctrina atque alijs virtutibus insignissimus fuit. Is ex nobilibus germaniae oritur. Iis eruditus. a nothingo episcopo christianissimi auditoris carum inde post effectus. post obitum a. s. ydalrico ac clero episcopum electus. inde ecciam christianissime et diuis an portam pstruit fecit. Et cum tercia vice hierosolymam petisset. in ecclesia. s. mauricii sepulchrum adit adit hierosolymitam pstruit fecit. Hierosolymam in die pasce aranea calice delapsam cum fiducia suspexit. que postea hora pradi sine lesione de ore eius exiit. Pleni tandem diebus per varia miracula obijt. vii. kal. decembris. Episcopatus sui anno. lxxj.

Anea summorum pontificum
Donus secundus

Pontifacius septimus

Benedictus septimus

Iohannes decimusquartus

Iohannes quintusdecimus

Otto secundus impator. que otto magnus p̄r impij cōsorte fecerat. que etiā pōtēxer cū theophania vxore i lateranēsi ecclia corouauerat. anno domini. 975. solus impare cepit. Vir qdē t̄ ipse optimus t̄ ecclie ro. accerrimus defensor. Qui cū esset vir strenuus an acceptū impiū pacem regno grecorū dedit. Et theophania iōannis constantinopolitani impatoris sorore in mirimonium accepit. Nam otto p̄r filiū ottonē re i sarracenos grecosq; bñ gesta. reuerſum p̄sor tem imperij aſcuit. Volūns in iperatore a romano pplo ex p̄ſica p̄ſentidie acclamari. que pontifex mūciū imperiali diademate insigniuit. Hic post mortem p̄is in germaniā rediit. Et heinricū bauarorū dūce sibi rebellem domuit. Sed dū ea occupat expeditō otto impator. Lothari⁹ rex frācor in lothoringiā copiosum ducens exercitū. eā romani imperij. puincias occupauit. Et adſgrā. delatus agros populatus ē. in quē cū otto ex bauaria duxisset exercitum Lothoringia in potestate facta. Lotharius in p̄ſius est reuerſus. ottoq; in frāciam ingreſſus laudunensi⁹ sueſionūq; agros vastatis. parisiōz q̄s suburbia i cendit. Pū in patriā copias reducit. apud auxonā fluuiū nō nūl inēmodi ac cepit. Deinde vō cōparato maiore exercitu in ytalīā b̄ basilū t̄ constantinū impatores grecorū Joanni genitorū defuncti ſuccetores venies. qui iam calabriā t̄ eas p̄tem ytalie occupauerāt q̄ ad ſiciliā vgit. apud baſentellū ſup̄ditus. otto impator fugies cum repente ad litus ſcaphe ſe cōmiſiſſet a pyrans quis eſſet igno rantibus intercepit. ē. in ſiciliamq; p̄ductus. ſ. ibi agnitus. ſele p̄miſſa ſiculis ingenti pecunia liberat. ro mīq; p̄duci obtrinit. Et t̄ pyrans ſumptū ē a ſiculis ſupplicū. L. us romā pueniſſet otto p̄quiredis p̄gre gendisq; fracti exercitus ſui reliquijs diligenter opam impendit. Et q̄ copiaz p̄ſidio deſtitutus. in deſerto res ſignif. q̄ romanos animaduertere nō auderet. frā in beneuentanis exercuit vrbe capit t̄ incedit. Trāſſa to inde ſancti bartholomei corpore romeq; in inſula tybernia collocato. Eo loci maxime q̄ olim iouis bo ſtia lycaonia dicebat. ſerunt ottonē beneuento delecta in vrbes romā reuerſum t̄ quibūſdā ſumpto ſupplic cio. nō multo poſt tranſlatum ſancti bartholomei corpus rome mortuū. Et in veſtibulo. b. petri. (q̄ para diſum vocant) labro porphyreo. q̄ adhuc introitibus ad leuā apparet bonifacienſiſſime ſepulū reli ctio ottonē tercio fil. o ſuccēſſore ac aſcelſiſſa ſilia. Alarani montis ferrari marchionis vxore.

Linea iperatoz
Otto secundus

Bruno episcopus

Bruno Colonienſis ep̄s. Ottonis p̄mi german⁹
Ob vite ſancitacē maximo in p̄cio habitus eſt. q̄ p̄ter doctrinā t̄ ſcītātē mōſterū celeberrimū apud co lonias ſb̄ titulo b̄i pantaleonis martyris fundauit. ac maximis impēſis tandē p̄fecit. Is poſt viſitidū ar chiep̄atum colonienſiū ſuſcepit. Hui⁹ opa a roma co loniā corpa ſctōz Elyſij. patroclī cū baclo ſancti petri t̄ aſſilata ſunt.

Adiolo abbas

Adiolo poſt maiolū ſctū abbātē cluniacenſem i
in cluniaco magnū ſui apud poſteros vita t̄ mi raculis exemplū reliquit. Hac tempeſtate floruit. q̄ ex clerico bernacenſi in mōachiū p̄ſellus cluniaci ſit ab bas. Qui rexit monaſterū p̄ annos. lvi. miro religio nis ſeruore. Qui inter cetera ſue ſcītatis memorāda cōmemorationē oim defunctor poſt ſctū oim ſancto rū in burgundia p̄mū adinuenit t̄ inſtituit. Qd̄ qdē ſctū inſtitutū ad omes ecclias iōannes. rot. pontifex obſeruandū trāmiſit t̄ approbavit. Is anno incarnationis. io 48. nocte circūciſiōis ſpm̄ b̄m̄ reddidit deo

Alpharabius p̄b̄s

Edwardus angloz rex. Et ip̄e tū regno tūq; ſcī
tate clarifiſſim⁹ extitit. qui poſtea nouere ſue co lūaz fraudib⁹ interfect⁹. martyrij palmā adept⁹. mi raculis claruit multis.

Thedaldus comes

Alpharabū nardē arabū inſignē qdē p̄b̄m biſ dem t̄pib⁹ viuiffe multaq; ſcripſiſſe tradunt de quibus etiā pauca apud latinos h̄ntur cōmentaria.

Eldouē q̄r⁹ et⁹ nois frācor rex t̄ vltim⁹ ex ca roli magni genere nar⁹. p̄ lothariā frācis rēgre cepit. cū nullo ex blāca h̄nt filios. bugoni ſtrēnuſſe militi ex teſto regnū t̄ vxorē donat. Qui⁹ genealogia ac poſteritas nūc apud francos regnat.

Thedald⁹ Lanuſij regiſis oppidī comes atq; ſine p̄te comite defuncto ſucceſſit. Vir aio t̄ reb⁹

bñ geſtis inſignis. Qui⁹ m̄ merita pōtēxer iōannes ferrariā ytalie vrbe eidē poſſidendā p̄ceſſit. Qui cenſu biū i agro moruano celeberrimū i honore diui b̄ndicti fundauit. Qd̄ poſtea glorioſa matildis. ſilia ei⁹ ce leberrime p̄fecit magnis adhibitis ornamentis t̄ predijs.

Edwardus rex

Rudolfus rex

Berra etas mūdi

Iohannes sextusdecimus. papa natione romanus. pontificatu inijt ottone imperatore. si nō dum coronā imperij adeptus. fuit aut vir tante doctrine et multa quidē eleganter edidit. Agitur deinde seditionibus a crescentio consule romano impio urbis sibi vendicare conante. cupiditati hominis cedēs. exulatu in benturia abiit. at vō crescentius cognita iohannis indignatione. q̄ ottone contra se cū erant in italia vocabat. ipsius pontificis cognatos et amicos q̄ in urbe remanserāt. ad boiem mittit rogatum. vt omnia accersendi ottonis cura. p̄ urbe cū prāte redeat. polliceturq; se ei in oibus obtemperatur. Precibus igitur suoz p̄mōtus ad urbe venies. p̄cūte obuiā crescentio cū oibus ingratibus et vrbana multitudine. Et crescentius euz vniuersis seditionis penta venia pedes p̄bā fidē exsoluati sunt. atq; ita in p̄cordia redacti vitā sūc q̄ere i fine traduxer. Ad oris aut pontificatus sui anno. x. mēse. vi. die. x. vacat tū sedes diebus. vi.

Gregorius ci⁹ nois q̄ntus natione saxo. p̄re ottone. Bruno añ vocatus. ottonis terciū auctoritate ob cōsanguinitatē pontifex creatur. Uex ottonē in germania cūte seditionibus romanorū et possimū crescentij cōsulis eragitur. in eturia p̄mo. mox i germaniā ad impatoreē confugit. Quo absente interitum romanū crescentiū. denno cū summa potestate p̄sule decernit. Qui statim iohannē natione grecū ep̄m placentinū nō min⁹ pecuniosum q̄ vocatū pontificē creat. Cui⁹ nomē q̄de sup̄primūt alij decimusseptimū vocant. at crescentius cognito ottonis cū magni o exercitu ad vrbes aduentū. memia et portas q̄ diligētissime firmat. Adole adriani munus bunc postea crescentij artē appellata est. Sup̄ueniente deinde impatore urbe oppugnare adorto populus roman⁹ cum neq; tātis copiis parēse possit. clementia ottonis fret⁹ germanis portas aperit. Tū crescentius et iohannes p̄siliū et auxiliū impores in arcē hadriani cōfugientes se se acriter s̄ hostes inebantur. Uex p̄posita spe venie. dū ex arce ad impatoreē se p̄ferūt. multis vulneribus a multitudine crescentius p̄fodit. iohannes autem effosis p̄us oculis pontificatu sūc vira priuāt. In pristinaq; sedem gregoriū vnde anno mēse q̄ pulsus fuerat restituit. Is cognita impij imbecillitate sanctionē reuolūt de impatore eligendo. vt statim parebit infra. Tandē secūdo pontificatus sui anno. mēse. v. mox. Vacat tū sedes diebus. xv.

Iohannes decimusseptim⁹ placetū ep̄s. vt dixim⁹ potētia crescentij roman⁹ cōsulis fret⁹. que pecunia corripuisse creditū ē. tpe gregoriū q̄nti p̄ factō nem pontificatū occupat. quā pecuniā e cōstantinopoli retulerat. scilicet igitur xij. fuit inter istos pontifices. Verum h̄cui tpe durauit. Nā cū ignominia moritur decimo usurpat⁹ pontificatus mēse. vacat tū sedes dies viginti.

Silvester secundus papa natione gallicus. Silberrus antea vocatus. hic malis artibus pontificatum adeptus est. Adolecens enī et floraciēse temobio in aureliana dyocesi posito. euz monachus esset relicto monasterio se totum diabolo tradiderat. hispalim ciuitatem hispanie bonarum artium causa peruenit. Ubi cum doctrine cupidus esset. qua in re tantū profecit. vt breui optimus p̄ceptor euāserit. Et vt ferunt ottone impatoreē et Robertum regē francie. ac alios insignes p̄clarosq; viros habuerit discipulos. Igitur ambitiose et dyabolici domini. adi cupiditate impulsus largitione primo archiepiscopus parium remensem inde raucinarum adeptus. pontificatū postremo maiore conatu adiuuante diabolo consecutus est. H̄c tamē lege vt post mortē totus illius esset. Impatoreq; non vt philosophū sed vt pessimū magū cōsecrari fecit. Saceratus dyaboli q̄dū in pontificatu victurus esset. Respondit. Si non attigeris hierusalem diu viues. Dum itaq; pontificatus sui anno quarto. mēse. vi. die decimo. In basilica sancte crucis in hierusalem rome sacrificaret. fato se mortuum statim cognouit. Unde penitentia motus. Et errorē suum cōfō populo fassus. Et oēs primo post habita ambitione. et dyabolici fraudibus ad bñ viuendū adhortatus ē. Deinde vniūq; rogauit. vt post mortē corp⁹ suū mēbratum certicaret discietū et laceratū. sup̄ curru imponeret. eozq; loci sepeliret q̄ ip̄ore ab eoz vocatū foret. Ferūt itaq; dei nutu et p̄uidētia vt scelerat discant apud deū locum venie sibi relictum esse. si in vita aliquādo penituerint. equos ip̄os sponte ad lateranensem basilicam peruenisse. Eozq; loci sepultū in corpus fuisse.

Anno mundi. 6203. Anno mundi. 1004.

Iohannes ci⁹ nominis decimusoctauus papa. Cui⁹ cognomē et patria ob ignobilitatem ignoratur. quarto mēse die vigesimo post initum pontificatum moritur. Unde ob breuitatem pontificatus. nil ab eo vl⁹ a quopā alio gestum memoria dignus scribitur. nisi q̄ illo quinquagesimo pontifici a multa prodigia apparere futura mala indicantia. Cūsus et cometes. et terremotus multe vrbes conculsse.

Linea summorū pontificū
Iohannes sextusdecimus

Gregorius q̄ntus

Iohannes septimusdecim⁹

Silvester secundus

Iohannes decimusoctau⁹

Octo tertius, secūdi ottonis filius impator. āno nongentesimo octogefimo quarto admodū puer p̄i in regna succēdes. impauiāus. xvij. Etic a parentibus in vltimis oibus ecclieg romane defensione nō degenerās bella multatētia cū gloria ingenti cōfecit. Cū aut post obitum ottonis secūdi de nouo impatore creādo cōsultatio haberet. Et alij ottonē terciū secūdi filiū. Alij henricū bavarie ducē p̄mū ottonis ex fratre neporē exposcerēt. Instāreūq; yta li qdam p̄ p̄fessum numentano res cōmitteret. germani statim q̄ tū frequentes romē adērāt ottonē terciū delegre. pōtēf aut ne seditio aliqua onāfē germānoz sententiā appobāt. q̄ postq; impator creatus fuit. p̄uiscq; romā p̄teret ad cōponēdas germanoz res. xj. ānos cōsumpsit. Ince romā p̄fectus a gregozio ex saronū gente cōsanguineo quē obtinuit pontificē declarari. breui post imperij romani bñdictionem diademāq; accepit. Et uiscq; facti celebritate finita Otto impator archāgelū michaelis edem. q̄ ē in gargano mōre. votis se exoluturus q̄ pridem emiserat inuolit. inde romā reuerfus breui se cōsultē i germani/ani. Tulerāt iniquo animo gregozij facti creatiōne quare vix dī exēfserat italia otto. gregozius munis et maledictus exterritus impatore adijē germaniā desidēte intellexerūt romani futurū v̄ impatorē furens romā rediret. Ideo crescentiū cōsulē creauerūt. Venit interim otto et magnis fretus quas adduxerāt copiis vrbem pene in circuitu obfedit. pplus pacē impatoris supplex orauit. germani admissi. Et iohannes ponti fer atq; crescentius in sancti angeli arce se abdiderūt. et cū ad impatore se p̄ferēt cētes. i medio itinere i terciū atq; crescentius in sancti angeli cōfossus. Iohānes oculis orbatū ē v̄ p̄missum fuit. tūc gregozius q̄ntus ad vñdēmū quā abierat mēsem restitutus. acerrimā de accepta a romanis iniuria plāonem sumptis paulo post eā fecit de impatoris electione fāctionē. quāuis etiā pauca de vltimis ottonib; hystoria scribāt tam feroces v̄o tamq; mirabiles fuerūt. v̄t vnus pallida mors saracēnoz vel sanguinarius alter mirabilis mūdi cognominari meruit. De eis qdam scribit. Otto post otto regnauit tercius otto. Tandem ytalīa pacata cū in germaniā redire decēfisset romē veneno antoxicanis obiit. Et corpus in germaniā repozitari p̄cepit. v̄t maior sepulcro inferret. Certe est em romanos q̄ ottonē ob factā cō impellente de impatoris electione fāctionē odērent. cū ferro armatis munitū neqrent cōfodere. veneno interfecisse. Nec tamen ausus est tunc etiā romanus populus fāctioni v̄t contra facerent intētare.

Linea iperatorz

Adalbertus epus

Adalbertus nobili genere apud bohemos natus post ditimaz p̄mū pra/ ge epum. hoc tempore ob. p̄cipuā eius sanctitatē et doctrinā pragēfis ep̄i scopus maximo i precio habitus ē. Et cū sibi facultatē regēde plebis (q̄ rap̄is et adulteris afflucta) non esse cerneret. abiit romā. ac cū fratre suo beate vite gaudentio in monasterio sancti alerij. tamdiū delituit donec iussu pontificis maximi suas oues repetere iussus ē. Quibus cū esset p̄uiscus ingratus. in hungariā p̄fectus. Et stephanum hungaroz regem cū vniuerso ferme eius p̄plo ad baptisimū grām perduxit. Et poloniā ingressus gaudentiū frēm in ecclesiā gne/ mensi p̄dicatū euangelij ordinauit. Postremo prutenos adiit apud quos dū xpi legem quā diligētissime p̄dicaret. gladio celsus. martyrio vitā finivit. post cuius obitus sanctus stephanus rex in honore eiusdem adalberti trigonēmum metropolitānū ecclesiā fundauit.

Malestarū vetustissima et regia flāmine provincie familia. his t̄pibus ex fuit. Ob cuius bñficia atq; fuita otto terec cesar arrimū vrbē eidē p̄cessit. Et multis ac magnis p̄uile forissimū ac grauissimū senatores emerferūt. qui plura loca edibus ac sacellis exornarūt. gis et gratijs illam exultit. Que familia postmodū in suos crescens orzus et ca multi clarissimū p̄riapes

Wolfgangus ep̄s Ratipones i ordie. xj. Is natōe fuen? ex nobilib; orzus parēb; in cenobio augēfi. ac i herbipoli p̄rio edicēs atq; rudimēta. Cū postea i arte hūanitatē docē euasisset. sui noi rōnem i armario posuit struxerat edicūlā mandrita lupanibus isti. Inde necessitate beinico archiep̄fili treue rensi iūctus. officiū scolasticū exercuit ac i clericū ordinat. decanū cler̄ clericos in omī honestate vouit. Uex archiep̄o romē mortuo ad t̄ps b̄nūmōi colonien si archiep̄o adbehit. postea relictū mūdalib; pompis: moasticū habitū induit. Et p. s. vadalricū ep̄m facē p̄stiter. Uisioe sc̄i Othmari bita licētia sui abbat̄ erul i noricū venies orientē vsus pannoniā p̄dicatōis grā petijt. vbi heremit cam vitā i omī sc̄imonia pēgit. Fret auriū pilgrini patamēf ep̄i ac auctori tate ottonis secūdi impatoris Ratiponesi ecclie p̄ficat ep̄s. Ubi in omī doctri na salubrit ac v̄tutibus p̄cellis miraculifq; p̄ ānos. vj. et. xx. p̄fuit. Tandē anno dñi. 994. felici fine deuit. a leonchono summo pontifice ob crebra miracula sc̄o rum numero additis. Viuus em dux b̄uioarie heinricus deuotionis gratia accedens ad sepulcrus sancti wolfgangi eius monitū reperit in muro exarātū. post ser. Is post effluxū tempus dixit clarissimū annozū sex arbitraus se mortuū. Idijs trāfactions in regē romanorū meruit coronari. Ideo t̄p̄o ac sancto wolfgāgo grātiās egit. Innumērisq; alijs claruit miraculis.

S. wolfgangus ep̄s

S. wolfgangus ep̄s

Berta et as mūdi

Rachorius episcopus

Ethgarus rex

Theodoricus episcopus

Odo episcopus

Adonstru in vasconia

Rachorius episcopus veronensis prius monachus antropormothitarum que in citrapadana prouincia surrexit scriptis impugnauit, sed parum durauit. Iste enim episcopus eruditissimus et ceteri coprovinciales episcopi virili animo occurrentes exterminasse dicebantur aut antropormothite, ut gracion? xxiij. q. ij. scribit pro eo quod quam rusticam simplicitate prouinciana membra habere que in diuini libris scripta sunt arbitrabantur, antropos enim grece latine nuncupatur homo. Ignorantes domini vocem qui ait. Spiritus sanctus est deus incorporeus et nec enim membris distinguitur nec corporis mole censetur.

Dunstanus archiepiscopus Cantuariensis miraculis monasteria fundauit. et in die sue defunctionis ut fertur ab angelo antiphonam didicit. o rex gentium et dominator eorum

Ethgarus anglorum rex post ethelstanum patrem anglorum regnare cepit et regnauit annis. ix. Vir per omnia christianissimus. de quo habetur quod inter cetera virtutis sue opera singulo pene anno monasterium unum construebat

Adeobaldus quidam vltiataensis episcopus huiusmodi quod temporibus. et scientia et probitate vite floruit. qui et multa in laudes virginis marie et sanctissime crucis egregie scripsit.

Odeobaldus episcopus Metensis vite sanctitate clarus. et in ordine episcopatus septimus. Is reliquias de italia ad se deferri curauit. et sancto fine deuit. Atto archiepiscopus Abagutinus prius abbas fuldensis. is wilhelmo filio ottonis primi. quo tempore hademarus abbas fuldensis monasterium fulde magnifico opere construxit in episcopatu successit. hic a muribus deuoratus in ibeno perhibetur. quod multitudine pauperum in horreo tempore famis quasi daturus collectam elemosinam concremari precepit. hominem quoque eius mures delentes a parietibus et tapetibus abarserunt.

Odo episcopus cantuariensis clarus vite et sanctitate hac tempestate floruit. Similiter aufridus traicten. episcopus. et gerhardus episcopus cameracen.

Ora floruerunt gailhelmus dimonesis. richardus viridunensis. popo stabulensis. ostertus leodiceus. beruo augiensis abbas.

Monstrum mirabile in vasconia apparuit duo habens capita. ab umbilico et sursum diuisa. habens quoque duo pectora. et in una parte comedens aut dormiens alia neutrum faciebat.

Ergo magnus. cognomēto caputius. ludouico francorum rege defuncto et ipsius regno obtinens regit una cum uxore annis. 4. Huiusmodi comitis piliensium vel dūce fuisse eius per quem robertus tyrannus fuit. quem dātes florentin? poeta in suo tractatu de purgatorio ca. 20. v. Etiamato macellariū fuisse dicit. hic in francorum regnum non ea aplitudine obtinuit. quo et prius et ceteri reges possedere. Tūc tēti ois transalpina gallia austeria et magna germanie pars francorum finibus claudabatur. Sed translatio in saxones impeto non modo germania et belucia et magna pars belgure. Quintimo burgundia imperio cessat.

S. Dunstanus

Adcobaldus

Atto archiepiscopus

Abbatēs insignēs

Hugo. ix. rex fracie

Potestas Imperialis. regalique potentia non solum vi nature introducta est ad publicam vtilitatem. Sed etiam per dominū saluatorem nostrum ih̄m xpm dei filium. in cuius manu sunt omnia regna mūdi. Et verbo comprobata reperitur et facto. qui et nasci voluit cum vniuersis teledibere orbis. Et augustinus cesaris censum tulit. nec hoc contentus. dari etiam pro se ac petro tributum iussit. Interrogatus quoque an cesari censum dare liceret. Vtso nūmismate. reddite inquit q̄ sunt cesaris cesari. et que sunt dei teco. Hinc beatus ambrosius. Si tributum inquit petit impator non negamus agri ecclesie soluant. Inde iustinian⁹ cesar imperiū sibi a celesti maiestate traditum asserit. Nāq; sicut in spūalibus romano pontifici. singuli patriarche primatesq; ceteriq; pontifices et prelati subiecti sunt. quāuis et hoc aliquando greci negarunt. Et adhuc perisidum hūiliter genus inficitur. Sic et romano principi temporales quoslibet liquet esse subiectos. Posita est igitur sequens figura que in eligendo impatore tanq; firmissimis cōlinis formata fuit. Cognita est imperij imbecillitate. varietateq; fortune. quo diutius apud germanos. summa potestas remaneret. Illeq; preceteris preeset. qui vtrū et dignitate ceteris preestaret. Gregorius quintus summi⁹ potifex sanctionem retulit. haud abnuente ottone de impatore eligendo. quā vsq; ad tempora nostra seruata videmus. videlicet solis germanis licere principem deligere. Qui cesar et romanor rex appellamus. nūc demū impator et augustus haberetur si cum pontifex confirmasset. Et cum canonū auctoritas impatores in temporalibus eos precellere dicat qui ab eo recipiūt temporalia. Quis nō videt et populos et p̄cipes oēs ab impatore qui mundi dominus est recipere temporalia. sibiq; idcirco debere obedientia. Necne quāuis aliqui parere romano negent imperio. Nemo tamen post augusti octauiani monarchiam. tantam vesaniam induit. vt sub alio quā sub romani regis titulo mūdi dominum orbisq; principem sese ausus fuerit appellare. Ceter vt hoc sententiam expendamus qui se tanta fretos asserunt libertate. vt nihil omnino timeantur imperio. Quadam se potiri dicūt exemptione. quāuis istoz proteruitati potius armis quā legibus obuiandū foret. vt quo iure se putant exemptos eodem se scirent esse subiectos. Libet tamen aliquid in hac re scribere. Cuncti p̄fecto qui sub iugo se negant imperij. aut id privilegio se asserunt tacentes. aut virtute aliqua. Privilegiū autem aut ex beneficio imperij suscepisse aut aliūde. non est opus confectione. Cum enim romanū imperiū adeo super omnes mortales in temporalibus sit erectum. manifestū est ne minime esse qui ei possit inferre p̄iudiciū. Certum est talia privilegia non valere que summi a auferunt potestatem. Nascūtur enim ex hoc discordie frequentes. sunt rapine multimode. committūt cedēs abiq; nūmero. Cum pace turbata hinc atq; inde bella crassentur. Existente nemine qui maior omnibus iuris ordinis litibus possit imponere modū. Quod si vno sub capite viuereamus. si vnam omnes sequerent obedientia si vni duntaxat in temporalibus supremū principem recognosceremus. Floretet vbiq; terraz pax. optima diuisio omnes concordia frueretur. Cui⁹ rei signum manifestum q̄ ab initio nascentis mūdi vsq; in hoc eui nūc pacem fuisse legimus vniuersalem. Nisi cum ad vnus cesarem augustum in modum celestis regni totus orbis oculos dirigebat. Quod licet ob reuerentiam xpi redemptoris nostri tūc contingeret q̄ nostram humanamq; formam induit. Sufficere tamen debet diuinū illum mūdi fabricatorem viam hāc ostēdisse pacis habende. cum orbis sub vno principe regeretur. Liqueat igitur privilegia que monarchico regimini obuiant. Et quacūq; veniant potestate non habere vigorem. Eaz non solum per successorē s̄ ab ipso quoq; qui concessit esse cassanda. Nec em̄ tollere principem decet. que ad subuersionem tendunt imperij. Sed aut aliqui proprijs se virtutibus id privilegij se meruisse. Quis imperij nō interuenient aucto/ritas. dicūt em̄ se suis armis. suoq; sanguine. prouincias vendicasse. q̄ vel a barbaris vel ab hostibus xpi anti nominis occupabantur. nec romanū recognoscebant imperiū. Quod q̄ ridiculosum atq; iniustum sit ex superioribus licet intueri. Semper nāq; maior est vtilitas publica q̄ priuata. nec cōmittendū est vt potestas aliqua erigatur imperio similis. qualis in exemptis esset. qui nullum superiorem admitterent. que res monarchice dignitatis nervos elidit. scilicet sub imperio facit. Et omnē humane societatis concordia dirimit. Non tamen p̄pterea regum et aliorum principum magnam esse potestatem inficiamur. sed esse eas sub imperio dicimus. Eozumq; correptionem quando tyranni efficiūt ad romanū principem pertinere. Causas regum asserimus cesari remittendas: teneri omēs pro salute cōmuni imperatozi parere. venire ad bellum vocatos. conferre impensas. mittere auxilia. prebere transitum. elargiri comētiū. milibz fugere qd cesarea maiestas iniūxerat. vt quā a suis subditis obedientiam exigunt. Tandē suo dño preest impatozi.

Translato ad alemānos romano imperio. quo solidiori firmitate subsisteret fundatus. firmatunq; dicitur. supra quatuor colūnas. scilicet quatuor duces. quatuor marchiones. quatuor langrauios. quatuor burgrauos. quatuor comites. quatuor barones. quatuor liberos. quatuor milites. ciuitates quatuor. villas quatuor et rusticos. vt sequēs figura ostēdet.

De institutione electorum imperij.

Electorum imperii institutio

Selectione de impatoris electione. fecit gregori⁹ qñtus. ad vñdecimū quā obierat mensem romē resti-
tutus. acerimā de accepta a romanis iniuria vñtione sumpsit. Ottone cñm tercio p successiōem nō si-
ne difficultate impatore creato. idē pontifex ex eadē gente nae. cognoscens impij imbecillitatē ac fortune
mutabilitatē. vt diuū apud germanos summa impij maiestas remanere posset. Synodo pgregata statu-
tū tulit de impatore deligēdo. solis licere germanis q inde electores sunt dicti pncipē deligere. Quā sancti
onem huc vsq p annos supra qdringentos fueram viderē. vt i futur nō p sanguinis successiōe impium
duceref. s p solos germanos pceres. vñ cū bohēmie rege impator deligeret. Qui cesar tñc r romanorū
rex dicitur. s a romano pontifice coronabit impator august⁹ appellet. De q pñmatōne plen⁹ hī extra de
elec. c. venerabīlē. Sūntq hī electores. vt in figura claret. Magūn⁹. Treuerēsis. r coloniēsis archiepi
Et marchio brādeburgēsis. palatin⁹ comes. Dux saxonie. Rex bohēmie. Distincta sunt aut inter eos
officia. vt tres primi sūt cancellarij. Germanie prim⁹. secūsus Gallie. ytalie tercius. Et brādeburgēsis
marchio cameran⁹. Comes palatin⁹ dapifer. Dux saxonū enlis portitor. Rex bohēmie sit pincerna. quē
en bis additū ferūt ad tollēdas electorū discordias. De h quidā scribūt. Sūnt aut officiales isti Magūn-
tinus Treuerēsis Coloniēsis. Quilibet impij sit cācellari⁹ hor. Inde palatin⁹ dapifer. dux portitor en-
sis. Marchio ppositus camere. pincerna bohēmus. Hi statūt regē seruātq p ordinē legem. Atq creant
dñm cūctis per secula sumū. Annū in quo hec factio facta est primū vel vt alij scribūt scdm sup̄a mille⁹
simū rōiane salutis fuisse inuenimus.

Fortiam autē t modū deligendi regem nouū per septem principes electores romani imperij. ⁊ eozus
 eoductum ac vocatōne quō adesse teneant frankfordie in vrbe circa Moganiū. Et q̄ pagenda sunt
 ac quo ordine. aurea bulla clarissime edocet. quā carolus quartus romanorū impator in solenni dicta Ma-
 remberge Anno. M. cclvj. edidit. electus deinde cesar ⁊ romanorū rex appellatus. tū demū impator ⁊ au-
 gustus habet. si cū romanus pontifex cōfirmat. Nostri em̄ impatores cū eligunt an̄ consecrationis coro-
 nationeq; romanorū reges appellant. quasi pluris existimandū impator q̄ regū nomen. Atvero p̄uila ro-
 mani post expulsum Tarquinium sup̄bum ob odiū regū. nomē regū funditus sustulerūt. Senatū consul-
 to statuentes ne quem deinceps regem in vrbe esse liceret. Cum impatores p̄ multi tot annis re bñ ⁊ felici-
 ter aduerfus hostes gesta honoris causa appellarent. Tres em̄ gradus maiorū dignitatus apud romanos
 (de quoz prince loquimur) fuisse rex dictator. impator. Ex his suprema oīm potestas rex fuit. Post re-
 gem vō secundū tenuit dignitatis locū dictatura post dictaturā impū tercio gradu cōsequitur. Iul⁹ aut cesar
 cū sepi⁹ post partā victoriā. esset impator ab exercitu appellat⁹. nō impator aut regū. s̄ dictator nomē vñt
 p̄auit. tantū odiū regis nomē in vrbe s̄xerat. Cū aut cupet regis nomē. ⁊ vereret ppli indignationē. mol-
 tus expeditiones in p̄bos atq; asseres in libris Sibyllinis cōtineri. nō nisi a rege partibos supari posse. se
 regē dici. pc̄rauit. Qd̄ maturāde mori sue cūm p̄buit cōiurati. Est at̄ iperū armoz exercitūq; ad tutadā
 augēdaq; republicā cōmissa auctas. Vex qm̄ mos ille aboluit om̄ino. Nec solus ex vsu. s̄ ex memoria q̄s
 germanorū abiit. Nūc recentione per plures ferme annos seruati antiquū arbitremur. Sequamur a nris
 maiorib⁹ religiose instituta. ⁊ ad nos vsq; traducta que consensus xp̄fideliū approbavit. Ac deinceps di-
 ligentissimis doctissimoz historicoz scriptis (qđ vñcū ē refugū) oblectemur. Nec curio qđ ceteri loquuntur.

Anno mundi. 6205.

Anno xpi. 1004.

Ioannes decimusnonus papa. p̄ia romanus et regione porte metropolita-
ne. Ioanni pontificia successus. qui pontificatus mēis. ad oculū cōuersus. Et
ipe nil dignū memoria gessit. Is aut (vt qdam auctores ferunt) pontificatus sui
anno quarto. mēse item quarto morit̃. Sepeliturq; in basilica petri. vacat tū
sedes diebus vnde viginti.

Sergius er̃ nois quartus papa. p̄ia romanus. p̄e abartino or̃ fuit. post
Ioannē predictū pontifex successus. Qui sanctissime vite gratesq; cōsuetu-
dinis. Et an pontificatū et in ipso magistratu fuit in paupes liberalis. In ami-
cos et familiares iocundus. in delinquentes clemēs. in p̄sumaces modestus. Tā-
te p̄tētia prudentie fuit. vt toto suo pontificatū nil cōmissum sit. quo merito rep-
tē gubernāns omnes deberent. iuste atq; integre oia ex animi sui sentētia bñ na-
tura et moribus institui gubernabāt. Interea vō huius cōsilio et monitionib⁹
principes ytalie cōposito federe consilia ineunt pellendi sarracenos et sitalia. idq;
q; moliri paribus animis et copiis instituit. Unde et Guilhelmus magni Tan-
credi normādie ductus filius adiuuantib⁹ etiā campano et salernitano principi-
bus illos et sitalia breui t̄pis spacio expulit. Hūc bec in ytaliam et apulia agerent.
labozante ytaliam et fere toto vrbē terrarū fame ac peste Sergius vir sanctissimus
secūdo pontificatus sui anno. die. xv. morit̃. Sepeliturq; in basilica petri. vacat
tū sedes diebus octo.

Anno mundi. 6213.

Anno xpi. 1014.

Benedictus octauus papa. p̄ia tusculanus. p̄e Gregorio. Qui itro pō-
nificatu et in demozni oronis tercij locū heinrici impatorē scdm̃ institū-
tionē gregoriū quinti creatū coronā imperij donat. Inde oib⁹ in rebus hein-
rici cesaris defensione vtebat. Sed eo morituo defensore et sede pulsus per sedi-
tionē. alio in locū eius successio pellitur. Vt postea iura cū munitis suis con-
cordia. pulso adulterino pontifice. in vrbem eius dignitate rediens. Nec multo
post vndeam pontificatus sui anno. mēse vno. die. xij. morit̃. Sepeliturq;
in basilica petri. Sunt etiam qui referant p̄cipue petrus damian⁹ doctor de isto
benedicto. episcopū quendā vidisse die quadam in solitudine hūc benedictum
papatū equo nigro insidentem. eūq; interrogasse. quid cause hoc esset. cur mor-
tuus equo nigro veheret. Respondisse dixit. grauit̃ torquet̃. Tum benedi-
ctum hominē rogasse. vt pecunias quas occultauerat (locum indicat) pauperi-
bus suo nomine erogaret. Nam que antea date fuerant elemosinarū noie. nil ei
profuisse. quia ex rapinis parca costabat. fecit mandatum episcopus. ac statim
episcopatu se abdicans et vitam monasticam amplexus est.

Ioannes eius nominis vigesimus papa. p̄ia roman⁹. patre gregorio. epi-
scopus portuensis vt quidam volūt vel vt alijs placet nullis sacris añ in-
ciatus pontificū munus suscepit. eo tempe quo conradus in demozni heinri-
ci locum impator creatur. accepta deinde ab eo imperij corona. Quē postea ro-
mani seditionibus et apertis prelijs plurimū vexauere. Sed Conradi cesaris
auctoritate et potentia liberatus fuit. Romanis quoq; citiū interminatus est
si diuinus quēdamodū ceperant pontificē seditionibus vexassent. Ioannes au-
tem cui⁹ vita mirifice laudatur. Undecimo pontificatus sui aūo. die nono mo-
ritur. vacat tū sedes diebus octo.

Anno mundi. 6225.

Anno xpi. 1024.

Benedictus ipius nominis nonus papa vt quidam volūt benedicti octa-
ui nepos. patria tusculanus. patre alberico. Hūc romani tanq; homines
ignauū et nullus precij perosi et sede deiciūt. In eiusq; locum sufficiunt Ioan-
nē sabiniū episcopum. Siluestrū terciū appellantes. Quo post nouē et. xl.
dies pulso. renuo benedictus restituitur. Is autem post mēsem et die. 21. cum
ceruere se iterum subituri eadem discretimīna. Ioañ archidiacono sancti Ioa-
nnis ad portā latinā qui postea Gregorius sextus appellatus est. pontificū
munus libere cessit. vt vt quidam affirmant vendidit. Hanc obrem merito ab
omnibus bñdictus ipse accusatus est. et iudicio diuino damnatus. Et constat cū si-
mularū eius admodū monstruosum post mortem cuidam apparuisse. Interro-
gatus quid illa horreda ymago p̄ se ferret. cum antea pontifex fuisset. quia
inquit in vita sine lege et ratione vixi. Ideo volente deo et petro eius sedem oib⁹
bus probis sedam. simularū meū plus feritatis q̃ humanitatis in se habet.
Nam cum annis decem mensibus quatuor. diebus nouem per interualla sedē
petri occupasset. tandem moritur. Nec vacasse tū sedes dici potest cū pontifi-
catum vendiderit. Basima igitur. xij. ecclesie cōfusione ac scandalo plēnū fuit
inter benedictū et alios.

In ea summorū pontificū
Ioannes decimusnon⁹

Sergius quartus

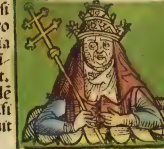
Benedictus octauus

Ioannes vigesimus

Benedictus nonus

Henricus 6us nois secūdus impator anno dñi millesimo pri-
mo. vel vt alij volūt. anno incarnationis tercio supra mille-
simū. octone mortuo germani electores p̄cesso iuri tūc primū im-
patoris henricū dūce banarie cesare declararūt. q̄ nō p̄ successione
s̄ ab electorib⁹ p̄dicti cesar t̄ augu^{stus} electus. impatoris anis. xxiij.
Vex ab historiciis p̄dictis ytaliciis henricus prim⁹ appellat⁹. vi-
dim⁹ tñ cñ c̄ scripta babēberge in q̄b⁹ se secūdū scribit. Gotfrid⁹
quoz viterbiensis cū henricū secūdū t̄ post cū antonius floren-
nus ep̄us claudū filiū hēzilonē vocat. Hāc vocationem igit in se
quētib⁹ obseruabim⁹. Cū aut tradī videm⁹ suū in ytalīā aduen-
tum p̄ annos. xij. distulisse. Multa cñ cū gallis plurima cū metē
sibus bella gessit. inde pelicius sibi animis q̄zdam principum
in regē regni iungit a willigiso magūino archiep̄o sc̄lanos itē
dictos windos sibi tributarios fecit. Postea a bñdicto octauo im-
pator augustusq̄ appellatus ē. dyadēmate ornatus. Qui prima
expeditioe sicut p̄ia sic t̄ felici in capū dūces sarracenos ibi sedē-
tes. ytaliam linq̄re cōpulit. Troiāq̄ vrbe i apulie finib⁹ tēditōes
ab oppidanis oblata acceptas. cū datis obsidibus romā ē reuer-
sus. fuit aut xp̄ianissim⁹ princeps t̄ vir sanctissim⁹. cum kune-
gunda vxore v̄ginitatem v̄l certe diuinā castitatē suauit. Quoz
suasione t̄ precū instantia stephan⁹ būgarie rex t̄ sicci sibi pplū
ad fidē xp̄i fuerūt pueri. Porro cñ suā regi būgaroz i vxorem
collocauit. Ita aut caste ac sancte cū vxore vixit vt vterq̄ in mori-
te miraculis clauerit. In vita cñ nil p̄termisere q̄ ad honorem
dei p̄meret. Nā t̄ babenbergem fundarūt ep̄atū. Et diuinus im-
perator multis p̄dys dotaui ac ornamentis decorauit. Sedes q̄z
ep̄ales hiltens bēym (ubi a puero enutrit⁹) t̄itteris edoctus fuit. Adēbur-
gā. Argentīnā. Alsīnā. Bersburgā. q̄ barbarica immanitate adiacentiū sla-
uoz vastate fuerat restaurauit. Deniq̄ post multa bella in bobemia germania
yraliaq̄ strenue gessa. Obijt ad annū salutis xp̄iane primū t̄ vigesimū sup̄ mil-
lesimū. magno de se relicto apud suos desiderio. Qui t̄ post mortē etiā multis
claruit miraculis.

Linea imperator

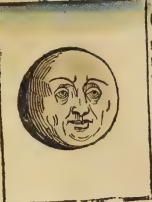
Henricus secūdus kunegūdis

Conradus secūdus

Conradus secūdus origine sueuus fuit vt ceteri volunt natione francus.
Et ex matre de primis francoz regibus q̄ a Troia venerāt originem traxe-
rat. defuncto henrico impatore anno salutis. M. xxi. ab electorib⁹ in germa-
nia cesar deligitur. Qui in henrici impatoris milicia ordines duxerat. Et suū
in ytalīā aduentū annis ferme tribus distulit. Per q̄d ip̄s multi ytalie magna
tes t̄ populi cōiuratione intra se se in libertatē asserere. Et declarati cesare euz
aduenisset armis repellere p̄stituerūt. Id cum intellexisset Conradus. neq̄ cum
in ytalīā obsequz. veniēs in ytalīā copiosum duxit exercitū. Mediolanū cū ve-
nisset armis ē repulsi⁹. ideo agro vastato mediolanū obsedit. Nō prim⁹ inde mot⁹ se comminatus q̄ pa-
riter incēsum vrbe solo equaret. s̄ dū in die penthecostes colonie archiep̄us missaz solēnia in p̄p̄q̄ vr-
bi ecclia celebraret. p̄ sp̄m vidit. coradoq̄ dixit beatū ambrosiū germanis excidiū. nisi abscederet comi-
tari. Itaq̄ conradus mot⁹ a mediolano castris. romā veniēs aurea a iōanne p̄fectus. pacatas post se
titulus inter eudonē angloz t̄ rudolphū burgūdonū reges ē ornatus. inde romā. p̄fectus. pacatas post se
linquens ytaliam in sc̄lanos primo. postea in būgaros duxit. cōp̄ressusq̄ illoz motibus exercitū apud tre-
ueros metenselg⁹ reductū distribuit in hiberna. Conradus vō impator apud treucros p̄stitutus cum Ru-
dolphus burgūdonū rex suoz seditionibus veratus fuit. Quāob̄z Coradi fidei t̄ p̄c̄nio se cōmisit. re-
gnū illi burgūdonū pmisit. q̄d ab impatore in puinciā redactū. Et burgūdia postmodū longo tpe imp̄ia
ras appellata ē. Rex aut angloz filiū suū henrico coradi impatoris filio in misimoniū collocauit. Inde cō-
radus deuotōis cā romā veniēs p̄ mare adriaticū redies distempantia actis multos amisit principes re-
uersus infranciā in traictio inferiori moritur. anno regni sui. xxiij. imp̄ij vō. xxiij. fuit vir armis strenuus
cōsilio prouidus. sapientia forensis p̄ditus t̄ ciuili. t̄ in religione xp̄iana deuotus.

Cometes Anno tercio henrici bozib⁹ aspectu
apparuit. flamas huc atq̄ illuc disperges. Solis
item eclipsis anno eius septimo facta. Lunaq̄ in sangui-
nem versa visa est. Et terremotus fuit magnus. Insup̄
t̄ facula ardens instar turris cum magno fragore ecclō
decidit. Quibus malis confecta fames est subsecuta. pau-
toto ferme terraz orbe valida fames est subsecuta. pau-
loq̄ post in ytalīā tanta peste laboratū ē. vt plures mori
tū q̄ superstitēs haberentur. quā calamitatē fons in lo-
thoringia in sanguinem vers⁹ futuram indicauit.

6 Loziosi atq; sanctissimi impatoris beinrici: Qui inter ceteros reges germanie cū sua conthorali di-
ua kune Gundis v'gine sancta. vite sanctitate ac virtutibus precebat. Ob eius merita. arborē de eius
genealogia. Indem de maiorib; kune Gundis impatris posuimus. Qui i morte miraculis multis clare-
uit. Arbor aut signata. in qua radice luitolfus saxonie dux ponit descripte. p'geniet pater. Et in ramis e-
t frondibus ab eo descendētib; filij t nepotes vsq; ad beinricus sanctum ponitur. distinte descripti.
Et a carolo magno origo vxoris eius manifestatur.

Conposuimus inquitissimi impatoris caroli magni. qui nulla interposita mora i saxonēs ydolatrias
copias mouit. cū quibus ad plures annos bella gesserat. vicit. t fidem xpi suscipere coegit. Inde i-
lustrissimus dux saxonie luitolfus nomine regimē prouincie suscepit. Is romā petijt. corpusq; sancti inno-
centij a summo pontifice obtinuit. Eius filius nati maior Bruno bella cū conis gessit t i mare baltico pe-
rijt. Quito alter filius in ducatu saxonie successit. hic habuit filiū qui beinricus hūitis dicebat. Et filiā ba-
dam matrē alberti comitis badenbergensis. De cui? nomie idē mons badenberg dictus est. quem ob ne-
cem fratris sui Conradī ludouico imperator vt p'missum est decollauerat. Et ludouico sine filijs mortuo
Conrad? occisi coradi filius. in regno instituit. Abortuo quoq; sine herede corado. primates beinricū hu-
nile coronauerūt. Is duxerat matibildē scē pueratōnis feminā. Ex qua genuit ortonem magnū t bein-
ricus genealogia sancte kune Gundis imperatricis.

Berta etas mudi

ricum ducē baioarie. Otto magnus genuit ottonē ruffum q̄ otto fecūsus genuit terciū. Heinricus dux
baioarie genuit heinricū sanctū. Is bezilo dictus q̄ ab incarnatione dñi. 99.5. obiit sepultus in Ranspene in
cenobio sancti beimeri cū tali epigramate. Heinricus romani regis p̄i t̄ defūso legi bauarie cultus p̄
est. hic dux heinricus sepultus. fuerit ei nati duo filij t̄ filia vnica primus pius heinricus babenberg
sis postea ip̄ator scōis bruno ep̄s augusten. filia aut̄ geyfila q̄ nupta stephāo regi hūgarie regnū ad xpi f̄
dē p̄uenit. Qui aut̄ heinricus ip̄ator vxorē vt sororē diligens. quā nūq̄ cognouit. Et p̄m se nō habitu
rū sciret. terrena in celestia cōmutans ep̄atum in honore sancti petri sc̄i georgij p̄stituit. pluraq̄ alia pie
tatis opa. Is appropinquās morti. multatudo ingēs demonū magno strepitu ad cellā heremite sancti trās
siens. heremita aperis fenestrā vniūm dē societate interrogās. q̄s esset. Is rādū legio demonū sumus. q̄
ad mortē cesaris p̄peramus. si in eo quid recipimus. Ille adiurans diaboli vt rediret. q̄ recurrens ait. Ni
hil p̄fecim⁹. bona enī t̄ mala eius in statera posita. aduultus ille laurentis ollā aurā immensi ponderis
tulit. Et dū superasse videbamur illa ad bona p̄iecta. pond⁹ excessit. ideo iratus aurē vnā esse p̄fregi. Ap
pellauit aut̄ calicē diaboli ollā quā ip̄ator ecclie mersburgensi in honore dñi laurentij fieri fecerat. cui
ob magnitudinē due aures inerāt q̄ ad huc p̄plo quotannis ostendit. Repertūq̄ ē imp̄atorē heinricum
tūc ad dñm migrasse. Et vnā aurem calicis fuisse fractam. tercio ydus Julij.

Ottolus quoq̄ magnus optime de romana ecclia meritis. ac solenni decreto a pontifice summo impa
tus aut cognomēto pius imp̄ator inter ceteros filios. tres filios habuit. Carolū regem gallie. Alterū ludo
uicū regem fracie. Tercū Sigifrīdū rheni comitē palatinū. Is ex vxore sua machildis tres filios ac filiā
vnicā genuit. Theodericus primus ep̄atū metensem rexit. Alter adalberus canonicus metensis. Tercius
palatinus rheni heinricus noie. p̄miciā baioarie sibi adiūxit. Cui filia a deo data fuit om̄i probitate t̄ san
ctimonia ornata. filia hec nobilis kunegūdis diuo heinrico imp̄atori m̄rimonio iūcta. cū eo in om̄i castita
te vsq̄ ad obitū vitā celebre p̄egit. Verū insigante diabolo eā de milite suspectā hūit. ideo sup̄ candentes
vomeres. xv. passibus nudis pedibus eā incedere fecit. q̄ ascendente ait. Sicut me o dē ab heinrico t̄ oij
bus alijs intactā nouisti. ita me adiūua. Cui vox audita ē dicere. Virgo maria te v̄gine liberabit. Totam
q̄ candentē massā illela p̄currit. Tandē cū post obitū mariti in monasterio a se fundato in bassia cū om̄i
sanctitate ac virtutibus diuinis āmis. xv. vixisset. migravit ad dñm. sepulta deinde bamberge ad latus hein
rici quā Inuocēt⁹ q̄nt⁹ papa. p⁹ crebra miracula sc̄iā cetui aggregauit. Cui⁹ festū tercū marcij celebre h̄
Cotezantes per annum

Operatois mirabile p̄i in
auditi. Cū in villa q̄das saxonie
in madeburgensi diocesi. vbi erat
ecclia sancti magni q̄das sacerdos
missam celebraret in vigilia nati
uitatis dñi. decem t̄ octo viri fil
cū. xv. mulieribus i amiterio ec
clesie vbi celebrabat. choreas du
cendo alta voce cantaret. sacerdos
tuncq̄ ip̄m celebrātē impediēbat
Mandat illis sacerdos. vt rāce
rent aut inde recederēt q̄ sacerdos
tis vōba recitantes. desistere no
luerunt. Is amareatus imp̄can
do inquit. Placeat deo t̄ sc̄to ma
gno vt ita cantantes p̄maneat
vsq̄ ad ānū corisantes. Et ita fa
ctum ē vt toto illo anno sine inter
missione aliqua. corisando canta
rēt. Mirabile dictu toto illo tēpe
nec ros nec pluuia vsq̄ illos cecid
dit. Sed nec lassitudo nec fames

willigilus ep̄s

illos affectit. nec vestimēta nec calciāmēta eorū toto illo tēpe attrita sunt. Anno aut̄
reuoluto bozebert⁹ archiep̄s in cui⁹ dyocesi hoc mirabile cōtigat ad locū venies
a nodo quo sacerdos illos ligauerat. absoluit atq̄ an̄ altare dicere ecclie reconcilia
uit. filia p̄biteri cū duob⁹ alijs p̄uino exanimata ē. ceteri cōtinuis trib⁹ nocti
bus. primis dormierūt aliq̄ postea obierūt. Ceteri vō pe
nā suā mēbros tremore. p̄dicēt. hoc scriptū reliquit vber⁹
tus qui fuit v̄nus ex eis.

Willigilus archiep̄s magūtin⁹. Is orū hūilē h̄ns
piem q̄ currū t̄ bigas facere solebat. iō i thalamo or
nato grossis l̄ris scribi iussit. Cui⁹ ip̄e clauē s̄ diligēt i cu
stodia s̄nas itroire solus p̄suevit. Et legere scripturā. q̄ ta
lis erat. willigile sc̄ole v̄ni veneri. s̄ appēdit t̄ rotas i pietē
vt statū sue paupert̄is aggreter. inde rote in verrillo ecclie mō
guntine habētur. Is heinricū consecrauit.

6 Ella v̄go nobilissima soror heinrici ip̄ator⁹ stephāo regi collocata.
Cui⁹ opa rex ip̄e t̄ p̄pli hūgarie integram xpi fidem accepere.

nes bellicas liceret. horas canonicas vna cū sacerdotibus caneret. Id ac aut pie
tate b̄ meritū ferūt. vt cū oppidū qddam ex hostib⁹ obsideret. neq; horas suas
intermitteret. mensa hostiū diuinū corruerāt. statimq; irruentibus suis op-
pīdū caperet. Et cū piissimus esset musicus ferūt cū seqntiā Sancti spūs asistit ne
bis grā cōposuisse t alia.

Elbert⁹ q̄s ep̄s canonicū. ymptū chor⁹ noue bierlm fecit t solē iusticie t
stirps yesse. Is a brā v̄gine lacte eius recreatus ē in sua infirmitate.

Udo episcopus

ci sine p̄st. b̄ horredū. p̄digij mēortā. cruoz iselū vdonis i marinoze cādico onit ad terroz alioz ep̄oz.
Enger⁹ q̄s abbas lobich. Et albo abbas cenobiū floriacen tū claruit. scitū q̄s medietē abbas edo-
duen⁹ ac emorus ep̄s leodiens̄ sapia ac scia clar⁹. Sili roger⁹ ep̄s beluacens̄ omni virtute preclarus.

Stephanus hungarie rex. fili⁹ geysce. ex sarolth filia gyula nat⁹ in ado-
lescentia sua bellū s̄ Euphan ducem forte t potentem gloriolum gessit. t
victoriā obtinuit. postq; regie celsitudinis coronā diuinū adeptus fuit. famo-
sum bellū s̄ gyula auctulū suū pegit. quē cepit ac cū vroz t filijs in hungariā
am misit t r̄gionē ei⁹ vltra siluā hungarie adiuuit. Accepta v̄o vroz gessila
mariona sanctissima beinriā p̄dicti sororis adiunatē alberto pragensi ep̄o p̄i
mus stephan⁹ rex vir eius. t postmodū oēs regni populi pueri. t xpi fidei
sabiugarūt. fuit em̄ innocētia. benignitate. religione. grā. ac hospitalitate re-
gina insignis. Post hec stephan⁹ rex deuit dūce bulgaroz opulensissimū. ex
cō spolijs cenobiū in honore sci petri in ciuitate. q̄ vetus budavocaf extru-
fecit. Cū v̄o omnes vicinas nationes s̄biugaret. coronam emericō tradere vo-
lens vt diuino obsequio ac cōtemplationi vacare posset. Is tū morte puenit
Stephan⁹ igit exacerbat⁹ graui morbo corept⁹. Tandē sanctitate t grā p̄d-
nus. tricesimo septimo sui regni incarnationis dnice. M. xxxviij. in die assump-
tionis marie sc̄toz p̄soro adūgitur. Sepult⁹ in basilica budensi. quā in ho-
nore dei genitricis cōstruxerat. vbi crebris claret miraculis cū sua contorali.

Americus hugaroz rex stephani regis ex gessila vroz fili⁹. Cum plures
habuit filios. Ille p̄ ceteris in primeno adolescente flore supra comune
hoim naturā. diuino munere s̄blimatus. iusticia prudētia. mansuetudine. mi-
sericordia. largitate. humilitate. t patiētia armatus. fuitq; deo amabilis t ho-
minib⁹ horozabilis. Cui p̄ administratōis t gubernadi regni solacium
cōmisit. h̄is dux morte puentus p̄p̄ia. raptus de medio. ne malicia mutaret
intellectū. Et adhuc cū sponsa vroz sua v̄go existens. migravit ad dñm. Qui
postea ppter eius frequentia miracula. sanctus ab omib⁹ extimatus est.

Ladislaus hungaroz rex. fide catholicus pietate p̄cipuus. cōi p̄sens ad
regni gubernacula electus. q̄si laus diuinū data p̄p̄lo interpret⁹. Is ob
celsē coronā. regiā capiti suo nūq; imposuit. Suscepit regno fuit consola-
tor afflictor. s̄leuator oppressor. pius p̄ orphanor. t ab incolis regni pius
rex appellabatur. adauxit rempublicā hungarie. dalmaciā atq; croaciā adiunxit.
Bella q̄s plura s̄ cunos hūit. de q̄b⁹ mirabilē victoriā diuinitus obtinuit. Cō-
trictor dñs cunos. t rex cū triūpho in hūgariā redijt. Inuasit t ruscā q̄ regē
fidelitate polliciti sunt. Irruitq; in poloniā t bohemiā. de quibus tū gaudio
ad p̄p̄ia remeavit. Post hec in prochia castri biboz inter flumē kewres in ve-
natione sua inuenit locū. vbi angelico amomtu mōstruū in honore v̄ginis ma-
rie (quē locū warad notant) cōstruere fecit. sc̄itate tandē ac v̄tutib⁹ plen⁹ mi-
gravit ad s̄fortia angeloz. anno regni sui. xxx. sepult⁹ waradim. āno dñi. M.
xco. tercio kal. Augusti.

S. Robertus rex

Rober⁹ rex frācie ea tēp̄tate. nō min⁹ piā.
quā regalē vitā ducebat. Nā t doctrina t sc̄i-
tate oēs reges xp̄ianos anteibat. vt disputatōib⁹
nulli secūdus haberet. quē merito laudamus. Cui
preterea tanta fuit religio. vt q̄nēs sibi p̄ occupatio-

Henbertus item archiep̄s coloniē. v̄tutibus t sanctitate claruit.

Gebhardus p̄cius venet⁹ pannonū ep̄s vir v̄tq; bon⁹ atq; doctissimus
h̄idē ep̄b⁹ martyriū ab hostib⁹ xp̄iane religiōis eq̄ssimo p̄p̄ulo aio. Cū
capientes increduli ad currū ligauerūt. t in mōte altissimo educentes p̄cipitem
cederent. t turpiter laceratum interfecerūt.

Udo archiep̄s madeburgē. Is in eadē vrbe scolar⁹ indoct⁹ obtusi inge-
nij. p̄loz auxiliū regie celi. q̄ ei pollicebat sapiām t ep̄atū. t cū voc⁹
euasisset. metropolitā postea efficit. inemor p̄p̄ie salut⁹ volupran idulges
bona ecclie neglexit. iō oib⁹ odiosus. Inde i valle litorū abbatissam ordīs ci-
sterciens̄. ad libitū hūit. i nocte vox itonuit. Cessa de ludo. qz lussisti sari Udo. q̄
in delictijs p̄seuerās. Tādē frideric⁹ canonici eiusdē ecclie nocte i choro sancti
mauricij videbat turbā sc̄toz. t vdonē pena capiti dñanatiq; pugil decollauit.
q̄ de lacte abbatissē adducit⁹ fuit. t a v̄gine maria corā filio accusatus. ac sic infest⁹

Berata etas mudi

Siluefter eius nomis terci⁹ papa. p^{ri}a roman⁹. p^{re} lauretio. in locū pulsi bndicti furrogatus. nō diu in pontificatu māsūt. Nono ei⁹ qdragesimo die factione suoz bndictus restituit. Cū ergo iniuste occupatā aplicam sedem diebus vnde qnquagesimo tenuit. bndictus non⁹ in reddita sibi sede in vno mēse. diebusq⁹ vno supra vigesimū pmanens. cā Joanni archidiacono pmo suo vel vendidit vel pmisit kalēdis maijs. q⁹ gregorius sextus appellatus. eo em tum pontificatus decerneret. vt q⁹ plus largitione t ambitione. non scitaret vite t doctrina valerēt. Is tantūmo dignitatis gradū bonis oppōis t reieci obaueret. quē morte vtiā nō retinuisset nra tpa. hūc cū pzmū sabin⁹ cardialis nō a collegio s⁹ largitus pontifex creatus. quo pulso bndict⁹ cenuo restituitur. tumultuare vrbe t nūc vni. nunc alii appetente. Cū pplius recto caruit malos plures q⁹ bonos facerent.

(Anno mundi. 6235. Anno xpi. 1034.)

Gregorius sext⁹ papa. sancti iohannis ad portā latinā archidiacon⁹. vt vt alij scribūt archicanonic⁹. pontificatus a bndict⁹ (vt dixim⁹) accepit. has ob res heinricus tercius sibi nūciata. inq⁹ vt debuit aio ferens. copias in ytaliam dūcedas ad diem puenire iusserat. in ytalīā cū magno exercitu veniens ro meq⁹ turbatā rem ecclīasticā cōponere ē annis. p^{ri}bz itaq⁹ nō romē solum s⁹ vicinaz q⁹ ytalie p^{ri}u ac ordinū q⁹uicq⁹ religiosi ex more cōuocatis. Sy⁹ nodus celebrata ē. in q⁹ bndict⁹ nonus. siluefter tercius. t gregor⁹ sunt dānati. Cūq⁹ tamq⁹ tria terribilia monstra abdicare se magistratu coegisset. Synde geri habebbergēsem epm cui Clementi secūdo fuit appellatio. pontifex creat. Wilbert⁹ in historiāz scriptoz affirmat Gregoriū bene de ecclīa dei meritum esse ad sedem apostolicā labefactatā sua magnitudine breui restituit euz latrones quoz fecit pegrinū ad vrbe religionis causa accedentes necabatur. in medio fustulit. ideo a permicosis hoibz homicidā t sanguinis hūa ni appetentissimū habitū idq⁹ a cardinalib⁹ p^{re}dicari solitum. Adotum gregorū in ea egritudine qua postea moritur. cardinales vocatos verbis castigat. q⁹ id qd iuste fecisset luore repēderēt. Inquit cū mortuus fuero corp⁹ an fores ecclīe sistite vestrīs obsecras fecere mādāta atq⁹ porte cohorto graui vento aperte sunt. t corpus oim admiratione introlatus magne sanctitatis opinione. q⁹ in pontificatu sedet ānis duob⁹. mēib⁹. viij. durante fasmate.

Clemēs eius nomis secūdos habebbergēsis ep⁹s antea syndegerus vocatus pontifex creatur heinico tercio cesare annuente. vel impante. in synodo ad hoc collecta. ab eoq⁹ heinricus augusti impatorisq⁹ titulis p^{ri}te synodo ē ornatus. Tradit vō multi hūc clementē romanos ne i errores supiorū siles inciderēt. iurētrādo adactos a pontifici electionib⁹ p^{re}buisse. nisi iussu impatoris id facere cogerētur. fecit id impator q⁹ videbat eo licentie factiosum. quē q⁹ potēt quis ignobilē decuisse. vt corruptus suffragijs tāta dignitate cōsequer. Interim heinricus capuā vsq⁹ pfect⁹ postq⁹ satis puincia composuerat. romā t inde in germaniā ē reuersus. Vix dū heinricus germaniā attigerat cū demēs pontifex⁹ sui āno nono obiit veneno. vt alij dicūt absumpsi.

Damasus secūdos natione bauar⁹ cognomēto bagnari⁹ pontificatus post clemētē inijt. Is an stephan⁹ vocatus. q⁹ stephani cura clemētē ferūt insecū. qd ea rōne aliq⁹ credūt. q⁹ illico post clementis mortē pontificatum p vim occupat. damasus aut tantūmo tres t. rr. dies vixit. Adeo em inoleuerat hic mos. vt iam cuiq⁹ ambiciose liceret petri sedem inuadere. Sed obstit de⁹ vini det. vt is ceteris exemplo esset.

Leo nonus natione alemānus. Anno dñi. M. xlix. pontificatū hac rōne inijt. Nam vacante sede romani p^{ri}usq⁹ de noui principis creatione qdāq⁹ intenteret. heinricū impatorē in saxonā agentē adierunt. pontificem ab eo de mala cōsuetudine petunt. Cūq⁹ rex illis satisfacere cupies nullū theutonice gentis platum ad sue volūtatis assensum inducere posset. ad germanos se v^{er}it p^{re}uicq⁹ pabz brunonē epm tullesem virū simplicem. Cui p^{re} v^{er}uicūm in pontificatū habitū romā petenti abbas cluniacensis t yldbrandus monach⁹ faona cruxa vrbe oriūduz forte obuiauerūt. vsq⁹ adeo aut dictoz religiosoz suasio valuit. vt episcopus periculis apostasie evitare cupiēs. papalia deposu^{er}it ornamenta. rediret illū romā peregrinū habitū incedere. Tandē die sexti mensis ab inchoata vacatione vltima. in leonem nonū romanū pontificem canonicē est assumptus. Fuit autem vir pietate innocentia benignitate gratia hospitalitate adeo insignis. vt eius dom⁹ peregrinis t pauperibz semp patuerit. Et leprosi ante fores inuentum in lecto suo collocari p^{re}cepit. Is mane quesitus nūsq⁹ repertus xpi pauperis loco reuibitus creditum fuit. Adnotatur autem fuit pontificatus anno quinto mense. 2. die. 6.

Linea summor pontificu
Siluefter tercius

Gregorius sextus

Clemens secundus

Damasus secundus

Leo quintus

Henricus eius nominis tercius. Conradi predicti filius. siue vt alijs placet gener. que electores successores dederit. anno dñi. M. xl. impator annis decem et septe. Is genitoris suo nō dissimilis in vñibus. immo p̄cellit p̄biter. accepta vxore p̄re viuentis filia regis anglorū pulcherrimā. q̄ de adulterio falsē accusata. eā puer quē ex anglia adduxerat s̄ delatōnem gigantee molis se opposuerat i duello (diuino fr̄e) auxilio defendit. succiso poplite. victoria potius. Quid inde repudiū p̄sensit. t̄ in habitu religioso vitā finuit. Inde nobilissimi ducis pictauensis Guilhelmi sorore agnere duxit vxore. Et apud ingelheim regio more nuptias celebrans p̄s hūstriones mimos t̄ ioculariores iussit expelli. Atq; oīa q̄ illis more principis in vestibus equis t̄ pecunia danda erant pauperibus dedit. fuit aut̄ natura admodū iocūdis. hominib⁹ affabilis omnibus humilis. hostibus terribilis. pauperibus pius t̄ largus. henricus autem primo electionis sue anno in olderici regē bohemoz hostiles aīos p̄ se ferente ducens. ideo re infecta in germaniā se recepit. q̄ pares bohemoz germanoz copias. pares quoq; p̄lioz euentus habere vidit. S̄ eo q̄ secutus ē anno. cū maiorē paraciozq; exercitu eūde aggressus olderici regem p̄lio superauit. Cū captioz t̄ p̄ federa liberato egit. vt bohemi quotannis romano principi tributa soluere teneretur. Hissidebat eo t̄pe dūgar. t̄ magnis commissis p̄elijs. pars petro regi suo minor numero. s̄ dignitate melior sauebat. maior alta aduerfabatur. Eūq; finē he habuerūt cōtentiones. vt pulso per arma petro t̄ alboino q̄dam in regem assumpto dissidiāq; nihilomin⁹ t̄ certamina inter principes t̄ populos continuaret. Configurat vere ad cesarem petrus. Et sue vngaroz saluti opem supplex orauerat. Quare ingressus vngariā cū exercitu henricus. alboino fugato. petroz restituit. regni illius contentiones motusq; sedauit. Rome interim inaudita alias i pōtificatu dissidia inchoauerat. Cū magno igit comitatu ad cōponendam pacē romā venit. vbi synodo cōgregata bñdicti. 9. siluestri. 3. t̄ gregozii. 6. pōtificatu se abdicare coegit. t̄ syndegz ep̄m bambergens. qui clemens secūdis diebus t̄ creauit pontifice. vt p̄missum ē. a q̄ etiā coronā imperij accepit. quo facto romanos in verba sua iurare cōpulit. vt de cetero pontifici electioni. se nequaquā interfuturos nisi de mandato imperatoris id facere cogerent. inde capuā. p̄fiscēs multos milites scū aduexit. qui sarracenis regioni infestis resisterent. atq; inde in germaniā regressus. constantiensī synodo affuit. vbi omnibus veniam rogantibus indulxit. ac pacē in sueuia ac alijs. p̄uincijs regia censura confirmauit. Tandē languore deficiēs obiit. filiū prius regem constituens. Sepultus Sp̄yre.

Linea imperatorum
Henricus tercius

Vincensius gallus t̄ martinus cū gottefrido viterbiensi historiāz scriptores. de hui⁹ henrici ortu miraculo. diuināq; p̄mone historiā admiratione dignā cōposuere. Conradus em̄ impator secūdu⁹ nulli violatoz pacis parcens. Vñ hac occasione motus. Leopoldus comes violatoz pacis verens ab impatore occidi. in siluā remotissimā fugit. ibi cū vxore sua in tugurio paruo latitabat. Coniungit impatore a venatione sua fortuito casu illuc diuertisse. ac ibi p̄notasse qua nocte vxor conis masculus pepit. Quo vagante vox de celo ait. O patroz infans iste. erit tibi gener t̄ heres. Qua voce triua vice audita ipator di luculo surgens. repertis suis famulis duobus. p̄cepit vt infante occiderent. qui hūana misericordia moti. sup arbozē posuerūt. regi cor leporis p̄ corde pueri adducit. Dux p̄teriens ali regiens ali iussit. t̄ in filius occidi iusserat. In equestre assumit. p̄cipiens vt l̄as regine deferat in q̄bus p̄cipiebat regine vt visis literis illico cū occidi faciat. Is rem ignorans in domo sacerdotis descens q̄ dormienti l̄as subripuit. ac aperuit hijs horrendis visis. alia scripta apposuit. Cū videris hūc o regina cōfessum et filiā n̄ram dare velis. vt diligis vitam tuam. Qui cum hijs abiens ei filia regis tradita fuit. Sic rota fortune rem variatē dicebat. Ille autem locus nemoz vbi creatus fuit in silua nigra. hirsuta vocatē. vbi nobile cenobiū mōacho rum extructum fuit. Cum beccera esse ponūtur mirabilis p̄fecto deus in omnibus operibus suis.

Enece trabes mire magnitudinis in celo visa ē inter australe t̄ oriē. t̄ talem plagā currēs super solem ad occasum vergēs sup terrā cecidit Henricus hic nobilis impator. Cū in die p̄t̄becosses in germania apud magniā id festum solemniter perageret t̄ paulo ante missam loca iuxta impatorum solum pararentur diabolo incitante inter famulos archiepiscopi maguntini t̄ abbas fuldensis cenobi⁹ orta dissensio quis dominus eorū iuxta impatorem p̄pius sedere deberet. Cum hic abbas tāte potentie fuit. vt multa milia armatoz impatoris mittere poterit. habens priuilegiū vt ad dexteram impatoris sedeat. post varia verba ventum est ad pugnam. atq; furore theutonico omnia cōficiente ecclesie pauimentum sanguine repletur. Terum episcopis t̄ alijs cōuolantibus. vntas inter eos reformatā. templum purgatum. missa cū multa deuotione celebrata. Sed cum ad illum versum sequente ventum est hunc diem gloriofum fecisti. vox ab aere lapsa est dicens. hunc diem bellicofum ego feci. quo audito rigētib⁹ omnibus p̄re timore. impator diligenter intendens leticiam diaboli. Tu inquit omnis malicie inuentor diem luctuosum fecisti. nos per dei gratiam qui illum gloriofum fecit. pauperibus t̄ indigentibus gratiofum redemus. Cōpleta cū summa deuotione missa. vocatis egenis t̄ pauperibus omnia p̄ciosā t̄ b̄aria eis distribuit. suis manibus illis seruicē.

Capanus astronomus

Dugo abbas

Theobaldus

Theobaldus etiam nobilis frater vir religiosus hīsdē q̄s t̄pibus apud vicēnos et doctrina et vite scititate multo i p̄cio fuit. ac quedam composuit. **E**rmān⁹ p̄terea d̄ctus et ip̄e religiosus p̄ia alemān⁹ ingenij p̄stantissimi vir composuit hymnos. atq; in honore d̄gini marie nonnullas celeberrimq; composuit. inter q̄s Salve regina p̄cipua habet. Sed de q̄dratūra circuli mīsta et t̄pore et accepe descripsit. ac quedam alia.

Malefica quedā auguriatrix. in anglia fuit quā mortuū demones horribiliter extraxerūt. dū clerici psallerent et imponētes sup equū terribile p̄ aera rapiūt. Et lamozes quoq; terribiles (vt ferūt) p̄ quoz ferme miliaria audiebāt. **A**mporib⁹ quoq; beinici t̄terij impatoris ecclia gloriose resurrectionis in hierusalem. q̄ ab arabibus destructa fuerat. a fidelibus reedificata fuit. p̄osq; ei egip̄tū orū potentia contra perlas inualescere cepit. an thurcorum aduentū ab egip̄to in anthiochia regiones vniuersas occu parit. Urbs quoq; sancta cū adiacente regiōe in corp̄ reuenerit potestatem. Inde p̄fectus calipha omi impietate plen⁹ deo et hominib⁹ odibilis. inter cetera nebanda eccliam dōminice resurrectionis (que per venerabilem virū maximū eiusdē loci ep̄m p̄cipiente constantino magno augusto edificata fuerat. postea per modestum temp̄e heraclij impatoris instaurata) funditus deici mandauit. Viruta ē autē āno ab incarnatione domini. m. d. xviij. quo temp̄e ei p̄fuit vir sincerus berethus nōmine eiusdē tyranni auūculus. mīris eius frater. Inde cōdūno fidelū ex dolore mestissimo et pluribus augurijs in p̄cius se vīt. Exempto rebus humanis p̄scripto tyranno. filius eius dāhermitus ex p̄tione cōstantinopolitani agere cepit. reedificandi potestē fidelib⁹

Guido musicus

Lanfrancus

Bernardus contrarius

Opus gigantis. ea tempestate pallantis Euandri filij. in qdam sepulcro reperit ē. ad cui⁹ caput lu-
cerna accensa inuenta ē. q. ut⁹ sepulcri epigramā erat. filius euandri pallas quos lancea turni. militis
occidit more suo tacet hic. hos verius tūc nō editos arbitraur. quāvis carmentis lras latinas inuenisse di-
cantur. s. ab enimio vel alio poeta antiq. habebat id cadauer in medio pectoris vulnus. **E**ut⁹ hiat⁹ quatuor
pedibus ⁊ semis mensuratur⁹ ē. lucerna aut⁹ ardens inuenta nullius lignis aspergine aut flatus violentie ex-
tingui poterat. Sed qd⁹ ibi fuluioz ingenij subitus flammam stile forāne fecit. Quo facto moror aer sbitra
uit ignis euamuit. **C**orpus aut⁹ tante vastitatis erat. vt muro applicatū altitudine memū vinceret. Sed dieb⁹
precedentibus sillicidijs infusum. cōtem mortaliū corruptione agnouit. soluta cute neruisq. fluentibus.

Berengarius

Berengarius doctor natione tironens⁹ andegauen⁹ archidiacon⁹ p hec tē-
pora eius diu sanctitate ⁊ doctrina insignis ⁊ clarus fuisse. ob doctrine sue
amplitudine primo cōsultus in eucharistie sacro turpiter errauit. et multoz aios
ipso suo errore infect. Sed diuina postea illustratis grātia errorē suū publico cō-
cilio vercellis habito emēdauit. vt in decretis hī de cōse. di. 2. c. ego berengan⁹
emendacioneq. facta. statim sophistice discipline studio omisso. primo oia pau-
peribus erogauit. factusq. pduprimus labore manuz suaz quoad vixit viuere
voluit. ⁊ vniuersum vite sue tempus sanctissime contriuit.

Conclui⁹ qz vercellense scqngbus annis in vercellaz ytalie vrbe leonis pō-
nificis iussu cōtra istū berengariū ⁊ eius errorem celebrat⁹ in q quidē con-
clio idē berengarius andegauen⁹ archidiacon⁹ cuiusdā ecclesiastici erroris auctor
daminat⁹ fuit. Et postmodū vt dictū ē illustratus optime vixit.

Africa idem repus anno dñi. **M. xl. claruit.** b. iohes fundator ⁊ institutor or-
dinis vallis vmbrose. s. regula militantis bñi bñdici. cū qbusdā pstituto

Ordo vallis vmbrose.

nibus corz supadditis. Et in habitu griseo. que religio
multa monasteria in tuscā ⁊ longobardia superiori ha-
ber. Ipse itaq. gloriosus sanctus de ciuitate florentē ori-
undus pte gualberto milite florentino natus. hac de cau-
sa. vt ex eius habetur bysoria ad religionē se contulit.
Cū inimicias aduersus finitimos gereret q fratrē suū
obtricauerat. Die quadā ex agro florentiā rediens ar-
matoz multoz manu stipatus. oportune in cū q fratrē
interfecerat nō paul a monasterio diui minian in mōta-
nis incidit. Qui cū se circūuentū videret. nec salus spes
sibi pponeret. Ad huius iohannis gualberti pedes hu-
militer pcedit. suplex p ibm xpū crucifixū cancellatis
manibus ad pectus. petens sibi venias dari. ⁊ fraterne
cedis culpam ignosci. qbus pibus cōmorus iohannes
omne illud qd⁹ susceperat odiū. ⁊ fratris nec statim isre-
git. ⁊ culpā oēm cōdonauit. At cū vltra pgressus eccle-
siam diui minian occurrentē intrauit. ⁊ an crucifixi effi-
gie cōstitisset. ⁊ omne crimē remisisset. Illico cūctis cer-
nentibus crucifixi ymago motu capitis illud cōprobat
se vīsā ē. q. ob eius reuerentiā capitali inimico pepass⁹
Adhuc crux illa p iudicio tanti miraculi in ecclesia mini-
atis pte florentiā in monte cus veneratione vsq. in hoc
tps multoz stras. vbi olim fuit monasteriū nigroz mo-
nachoz. nūc aut⁹ alborz id ē montis oliuarz. Talis igit
miraculi monumento vir sanct⁹ pmo⁹. statim se religio-
ni cōtulit. ⁊ vt heremita in cā appennini ptem q vallis
ymbrosa dī secessit. vbi ⁊ vite sanctitate dei summi in se

S. Iohannes gualbertus monachus

grām maiorē exptus ē. atq. ita primus monachus deuotissim⁹ illius sacri ordi⁹
vallis vmbrose illis in locis templū posuit. a quo postea multa alia loca nomē ⁊
origine duxere. Idēc qdē religio postea viris scitate ⁊ scia clarissimis floruit. **I**o-
annes aut⁹ fac⁹ religiosus icuyns ⁊ abstinentia esce ⁊ potus ac vlgilijs carnes co-
mare cepit. ⁊ oculum vitare. ⁊ orationibus ⁊ pijs operibus insistebat. deinde i m-
raculis fuit copiosus. languidos sanitati restituit. Tandem beatus pater semio cō-
fectus infirmarus congregauit omnes abbates varijs ex locis pñicijs suū exitum
hortatus omnes ad obseruantia regule ⁊ vnitatem. ⁊ dilectionē fraternā sumpt⁹
deuote sacramētis spūm celo reddidit. Anno incarnationis. **M. lxxij.** quare yd-
ulij celestia petens miraculis plurimis clarus. quā ob causam paulo post grego-
rius huius nominis septimus pontifex eum in numero sanctorū retulit. Sepul-
tus autem fuit post obitum tercia die i ecclesia monasterij de passignano. post cui⁹
transiitū deus omnipotens multa per eum miracula fecit.

Berta etas mūdi

Ulma insignis vrbs sueuie. ad vltiorem danubij ripam sita. qui flumius ex bilaro ⁊ blauo flumini/
bus in eo loco exoneratur. indeq; nauigabilis redditur. vt Sueuia. baioaria. austria. ⁊ pānonia. ob
nauigia danubij non parua sentiant comoda. Cum vō hec inclita vrbs in fundatione imperij inter villas
quatuor ponatur. ne ab ceteris sine ornatu ac muro esse censeatur. Cum galli ingentes ciuitates veluti pa
risius ⁊ thuronem villas nominabant. Ipa vō vlma tū muris fossatis ac menijs atq; publicis ac priuatis
edibus pōrnata existat. Et nobilibus familijs a ipibus caroli magni impatoris aucta sit. ideo in eius Lau
dem ac descriptionem vrbs metra heroico reducta carminē e edita sunt.

Ulma decus sueuie: qua primo ab origine ducit
Principium: nullis sat certum annabilis extat
Est q; ⁊ antiqua ⁊ p̄signis sit: probat ipsum
Nomen: quod lacio desumptum est fonte. q; apta
Elmetis plena posita est ylgine terra
Nanc; vbi defoditur circū urbem: glitea crassius
Arboribus tellus abilis reperitur: ⁊ inde
Barbarie sp̄reta: nomen capit vlma latinum;
Urbs libertina est. romani subdita diuo
Imperio regis: villis ex quatuor vna:
Non quia villa fiet. sed quondam forte reuicta et
Et belli vastata. iterum constructa carebat
Temporibus certis muris. firmissima iam nunc
Ipsis: conuiguo hos a parte danubius aluco
P̄fluit: hic sapido repletus p̄sce: breui illum
Per mediam labens urbem cursu blannus intrat
P̄terea cincta est fossatis ip̄a profundis
Lumbus exelsis. domibusq; impleta decoris

Affluit et pluri populo. q̄ multa per orbem
 Oppida: que septi spacio perlacius extāt
 Pulcras inter habet structuras grāde labore et
 Arte atq; expensis opus ecclesiam genitrici
 Sacram diuinet: cui vix equabilis orbe est
 Simpla quidem valde: grandis quoq; molis in altū
 Sustinet laquearia magna: capaxq; frequētis
 Turbe multa mibi festiuo multa sole
 Conueniunt: hic magna dei veneratio crebro est.
 Quo sol cois exurgens montibus ignes
 Spargit: vix templum parochos continet vnum
 Alma senatores prudentes obtinet: illi
 Publica sagaci disponūt cōmoda scepro:
 Unde breui creuit: locuples ex paupere serua
 Facta hera: q̄ multas tā opulentas censibus vrbes
 Perpetuis superat: comitatus tris fere cum omni
 Appendice suo retinet prompto ere coemptos
 Vnam inter plures: non paruo deniq; fructu
 Hercem agitat: pauino lino lanag; parato
 Vescanica hunc aliqui vocitant tractata frequentat
 Negociū variū est: boim hinc pars maxima sese.
 Hic nutrit: pereunt multi ditantur in ipso
 Sunt alie laudes vline quas promere cunctas
 Penno materie prohibet breuitate valete

ΤΕΛΟΣ ΜΟΝΟΡΟΛΟΥ • ΑΠΟΤΥΡΑΜΜΑΤΟΣ

Uictor secundus papa gebhardus antea vocat. eccie cystercien (q̄ olim aurea) dicebat seps in ordine decimus septim. natione aleman. ex bauaria pontificalem dignitate post leone adeptus. magis heinrici gra. q̄qua aliq̄ scribat libris suffragis. Verebat em clerus pplusq̄ roman? heinrici potentia. victores igit pponit legato yldebrando ad heinrici ob eā rem misit. q̄ oia ex sententia romanū clerū impatorisq̄ pfect. at victor in sede oim p̄sensu cōfirmatus. magnā synodū ad mūnere impatore florēte hūit. In q̄ quide multos ep̄os. tū symonie. tū fornicationis causa ep̄aru puauit. alerūq̄ admonuit qd maxime ad se p̄tineret. p̄posita pena bis q̄ leges canonicas transgredere. Sūq̄ scribat victore ad heinricū p̄fectū. magnificētissimūq̄ ab eo habuit. aliq̄ vō yldebrandū eo p̄fectū putant. Is em heinricū impatore. ne aliq̄ a se peteret inuista temulere cupies yldebrandū fōdācone ad illū misit. q̄ opposuit ex cūcidit vt impator graui quo obijt morbo impleret? heinricū filiū romanorū regē ac cesare dixerit. Victor aut pontifex pontificatus sui anno secūdo. mēse tercio. die quarto decimo moris. vacat tū sedes dies. xi.

Stephannus non? papa fridericus antea vocatus. natione lotharingus? castilensis abbas. victori defuncto in stephanū nonū pontificē canonice ē creatus. pontificatū adeptus statim curauit. vt mediolanensis ecclia q̄ a romana ducentis fere annis infolentier se subtraxerat. Inter alias eā maiorē supiorēq̄ recognouit. Is pontifex oim fere ytalas atq̄ burgundiam labe symoniaca inq̄ nata intelligens. yldebrandū archidiaconē ip̄is purgandis reformādisq̄ prouincijs legatum misit. Qui eo munere sicut ceteris diligenter atq̄ felicitervsus. cū aut palū florēte puocare cepisset ad octauū mensem. octauūq̄ p̄ter diem defunctus est. florēte quoq̄ in cathedrali ecclia honorifice sepelitur.

Benedictus decimus natione campan. qui prim? nūcus dicebat. dux viri. Beretque pontifici stephano in florentia celebrare erat. cū romani potentiores oppida z castella in vr̄bis terrā possidētes capitaneos tūc appellabāt. pontificē ex factione sua creare p̄stituerunt. prim? in oim gregorius de tusculano ex gēte patricia roman? mūitiū velutensem ep̄m inuīs ac reclamātibus cardinalibus z clericis qui romē tūc erant. in romanū pontificē acclamari ac haberi obtinuit. quē benedictū voluit appellari. Per id vō rēps agnes terciū heinrici impatoris relicta filiū regis adoleſcentis regni curā administrationemq̄ gerebat. p̄sintio igitur velutense in romanū pontificatū intruso. yldebrandus archidiacon? cardinalis z ep̄iscopi aliq̄s ecclēsiāstici cum canonicā electionem romē nequirent facere. senas accesserūt. vbi plurimorū p̄sensu yldebrando instante. Gerardus vir tanto inagistratu dignus electo benedicto pontifex creatur. Benedictus itaq̄ mēse no. die. xx. pontificatu decessus. veltras exulatum abiit.

Nicolaus secundus papa natione allobrogus gerhardus antea vocatus ep̄i baud legitime creato. pontifex maximus senis decemitur. Itq̄ prudentissimus pontifex eo in concilio formā pontificum romanorū a cardinalibus eligendoz instituit q̄z distinctione vigesima tercia turis pontificij decreta nūc habent. Secundū q̄z institutionem factam p̄ntifici. patribusq̄ placuit generale cor aliū ap̄d sumū conuocari. Idicq̄ anno domini Millesimo quinquagesimonono. Ecclia habito vbi ep̄iscopi z proceres interfuere benedictus abdicare coegit. inde romā proficiens. Secūdo apud lateranū concilio habito legem tulit vt in recretis haberetur. In eodem concilio quidam reuocatum ab errore suo berengariū ferūt qui arbitrabatur in sacramento eucharistie non esse verum christi corpus nisi vt in signo z figura misteriose. Sunt qui scribant heinricum quartum a Nicolao secundo coronam imperij accepisse. Nicolaus autem vir omni vita probatus. tercio pontificatus sui anno. mēse. vi. die. vi. z. xx. moritur. Vacat tū sedes dies. xii.

Alexander secundus anshelmus antea vocatus. patria mediolanensis. ep̄iscopus etiam pontifex creatur. Itq̄ luca accessit in pontificali habitu romā venit. Amoro calaspi ep̄iscopi arbitratu ob dignitatem prouincie par esse vt z suo numero aliquis eligeret. Eiberto parmensi viro potentissimo admodū amnitate ab heinrico impatore obtinere. reclamāte agnere vt alter pontifex eligeretur. Reuersi igit in longobardiā pseudo ep̄i cōsiliabulo suoz coacto catolū parmensē i antipapā elegerūt. Qui calaspi omnes obtrahere. p̄ter matildem optimāz feminā. Superueniente deinde catolo in pratis neroniensis sub radiabus aurei mōi grāte plū p̄mittit. Repulsus ab vr̄be. quē cūctus rōm p̄fecti fili? postea egrē i arcē adriani p̄dixit. Cognito errore. moris? ip̄ator alexādro restituit. Venies ad vr̄bē p̄ntificat? sui anno. xi. mēse. vi. moris? i basilicā lateranēsi sepelitur.

Linea summorū pontificū
Victor secundus

Stephannus nonus

Benedictus decimus

Nicolaus secundus

Alexander secundus

S. Stephanus

remū in ieiunijs vigilis et orationibus p̄tinuis seruicis deo. abus ei panis et aq̄ et interdū fame siliaginee fornicūcula atq̄ postq̄ disponēte deo dispulorum ei⁹

Petrus Damianus

Isaac medicus

dem i infirmitate p̄stitutus in q̄ decessit fratribus ait. Deū vobis relinquo. cui⁹ sunt vniuersa. Et amādō paup̄tatem ei adheuerunt. ip̄e p̄dicta q̄ gubernabat omnia vobis largiet q̄ nouerit expedire. Inde migravit ad dñm anno etatis sue lxx. In ordine diaconatus cōstitutus. P̄io p̄e ordati fr̄es petrus leonicensis in p̄orem elegerūt. sub eius regimine p̄fecerūt fr̄es. monachi sancti augustini locū p̄dictū mureti in quo deo hucbāt ceperūt calūniari. p̄tēdētes ad ius eorū p̄tinere. Sed q̄ potius auferrent tunicā et palliū volebāt dimittere. h̄re locū aliū p̄grebant. vbi caput sue religionis instituerent. nullosq̄ idoneo repto. Tandē p̄siliū inuenit. vt locū idoneū deus ostenderet. Et cū ter agn⁹ dei cantatū esset. vox celestis audita ē. In grādī mōte In grādī mōte. Quā prior et non nullifres audierūt. finita igitur missa venientes ad locum sibi reuelatum satis mureto vicinā ecclesiam et domos fecerunt. Et accipientes scām corpus in grandi mōte trāstulerūt. Paucisq̄ scētib⁹ subitus p̄stiterunt an altare recondiderūt. vbi post palincox possit infans sanitatē accepit. et cecus visum. et alia miracula fecit q̄ prior ne tumultus fieret ei edicto prohibuit.

Petrus damianus doctor et eccl̄e ro. cardinalis eps. in diuinis scripturis eruditissim⁹. vbijs tēporibus eas ob res multo in p̄cio hitus ē. in italiavita et scia insignis. q̄ et nōnulla laude digna edidit opuscula. Hermōdes q̄s elegātes. scripsit et regulā heremiticā. et de ordine vite heremitice. Itē lib⁹ de iudeos. narrat et plura exempla q̄ suis t̄pibus cōtingerūt. Erat em̄ vir religione et hūilitate ac sapia notatissim⁹. Qui cū cardinalis eps esset. vt soli deo hūilitate seruaret ep̄atū cessit. et deo liberius vacaret. Et cū a gregorio p̄o t̄pice ei ob rem reprehendere lib⁹ pulcherrimū ad cū scripsit. reddēs roem q̄re ep̄atū dimiserit. Vnicus aut locuta ferrea vestitus erat ac carnes. duobusq̄ ferricis circulis cinctus in coꝛpe et duos p̄ annos brachiorū. **G**annes medicus cognomēto serapion p̄ idē tēpus claruit. Et de simplicib⁹ medicinis multa cōscripsit ac lib⁹s breuiarij de morbis arcendis. Et qm̄ a ceteris medicis rosas collegit. Serapio cognomīatus ē. Serapio em̄ roseū sonat vt testis ē p̄lin⁹ lib. 12. ca. 15.

Isaac Benimira medicus celeberrim⁹ salomōis medicus filius. Et t̄pe repestare istac. in medicina plura scripsit. de dictis vniuersalibus et p̄cularibus de febribus de vrina. et stomacho. In p̄bia et de elementis et diffinitōnibus tractatus composuit. **S**eno ep̄us treuerēsis a comite treuerorū theotrico capē. et tercio de rupe p̄cipitato. tandem gladio p̄cussus interijt. **A**rnulph⁹ q̄s scēas cenobio scēi medardi signis et v̄tutib⁹ pollebat sua scitac elegit p̄positū inclūsio nis. In de abbas eiusdē monasterij tandē iussu pontificis summi ep̄atum lugdun. rexit.

Ordo grādīmōnensis s̄ p̄e ste phano. Anno dñi. qd. lxxvj. orū habuit. h̄c fili⁹ stephani nobis bilissim⁹ viri de auernie paribus. a p̄e suo in puericia ductus ē beneuētum. vbi a sancto Malone archiepo xij. annis educatus regulā bñ viuēdi didicit. deniq̄ discedens pagranis multis heremis. et de canonicorū monachorū et heremitarū vita q̄ tantā sunt memorie p̄mendans. in aq̄tania p̄pe leonicas ad montem nemorosum. q̄ muretum dī xpo dū ce puenit. vbi fontes repit et rupes terrā deserā. et iūā q̄ tota siluestris nouo hospitij suo potū frigidissimū et domū ventis expositā offerēs. aflictione coꝛpis et requie mētis manifestis indicijis p̄mittēbat. Tunc gaudēs stephan⁹. ibi deo se futurū omi t̄pe spopodit. Trigesimū etat⁹ sue annus agens habitare cepit heremū in ieiunijs vigilis et orationibus p̄tinuis seruicis deo. abus ei panis et aq̄ et interdū fame siliaginee fornicūcula atq̄ postq̄ disponēte deo dispulorum ei⁹

Jo. Serapion

Seno et Arnulphus

Ordo canonicorum regularium

Rasis medicus

ta italia clarissima fuit. Et preterea quidam principē noie gonfridū in italia potētissimū duxit maritū. Cū certe illustris femina nō mō richardi et guilielmi apulie et calabrie ducū. s. et heinrici potentia s. ro. pontifices exercentē magnanimitē repressit. et q̄ de ecclesiastico iure occupauerāt restituere coegit. Uex eius heinricus filius heinrici cesaris in ytalā a p̄e missus dū apud parmā urbem marbildū et ei⁹ virū p̄ligasset. et gothefridū interfezisset. ipsa mulier asonē estensē (q̄ prius viri in q̄to gradu p̄ sanguine⁹ erat ignorās) accepit maritū. Cū quo p̄ aliquot mēses cohabitās. tandē recognita gregoriū cōsultuit pontificē. qd̄ sup̄ hoc agere cōsuleret. Cui pontifex impauit. vt prin⁹ ab ei⁹ confortio abstineret. Ac sic diuoratio facto deinceps odombus et vigilijs deo et ro. eccie militare studuit. Tandē vō āno salus n̄re. iij. etatis aut fuit sexagesimo nono in bondeo agri mantuanū opibus bonis plena migravit ad dñm. Testamentū suū hoc mō cōfecit. In primis nāq; omnes suos et ancillas liberos esse voluit. Deinde vasa queq; aurea et argentea. vestes quoq; omnes pre cōsistissimas ecclesijs p̄donauit. Mantuanū insup̄ monasteriū ab ipsa p̄ maiori p̄te sua impensa constructū. ac canussū frizonariūq; mōasteria. atq; alias basilicas plurimas p̄dās et alijs donarijs innūerabilib⁹ amphiavit. Ihs gestis in extremis cōstituta omnia xpi sacra ab anselmo ep̄o deuotissime et reuerenter suscipiens. postq; etiā omē eius p̄monitiū beato petro cōdonauit. sanctā aiam deo reddidit. Eiusq; corp⁹ (nullo bonoris genere qd̄ impendi magno principi possit non adhibito) ab vniuersis clericis et populis. ad sanctū benedictū agri mantuanū deferret. et in auloseo quod nūc cernit sepelitur.

Gozium papam in germania pontifex creatur. et clemens appellatur. Cui cum heinrico et eius filio coniunctis copijs in ytaliam veniens romam profectus. leoninā urbē mox cepit. et in urbē traditōne recepit. tādē post multa gesta morte subitanea correptus secler penas cedit.

Ordo canonicorum regularium. tpe gregoriū pape seprimi et heinrici imperatoris anno dñi millesimo octuagesimo reflorescere cepit in eccia bñi q̄ntū beluacē si. Qui primū ab aplis. postea a bño augustino ep̄o et doctore etrimo regulariter institutus sub m̄gio quone venerabili eiusdē eccie p̄posito. postea carnotensi ep̄o. De isto ordine illi insignes viri et doctores clauert. hugo de sancto victore. Et richardus de sancto victore. Et hugo de sancto foliaco. Ad istū q̄s ordinē primereyi def̄ ordo p̄mōstratenisū de quo in sequentibus.

Ymo clarissim⁹ canonicus doctor et carnotensis episcopus apud gallos mario i scio habet. q̄ et inter cetera sue virtutis et ingenij opa. q̄ edidit. post ysidorū hispalensem ep̄m decreta collegit. Et ab breuiavit applica. atq; ea i vñū collegit volumē. q̄ post modū et qdā hugo cathalanensis ep̄s. Et post eū Graecianus in meliore formā redegit alia q̄s m̄coratu digna composuit.

Rasis medicus celebratissimus. ac natio penus seu aphbric⁹ s. tpe vixit et clarissimus fuit. Cui alij bachilo p̄xiū nomē fuisse tradūt. s. Auicenna in terciat⁹ fuit ibidē lingua arabicā optime didicit. Et in eadē lingua ex oib⁹ an se medicine auctoribus inscripta collegit volumina. Et primo de medicinarū correctione li. j. antidotariū lib. j. De cura morborū iūcturaz. Libz continētē oēm medicine sciam. Continens rasis appellatū. Libzq; glimanzoriz ad reges ei⁹ nominis. Deq; morbis p̄uorū libz. ac diuisionū libz vñū. In astrologia quoq; aphorismoz atq; in alchimia libros duos et alia multa.

Marbilda comitissa nobilissima et optia atq; illustris femina. p hoc ipsū cū ro. eccia bene sentēs. virtute et rebus optime gestis clara et indita vbiq; p̄dicat. De eā nō bilissimū bonificatū et magnificū virū. et beaticem heinrici filiā hūit parētes. Que cū vnica esset filia. post ipsos parētes in dñio luce. parie regij ferrarie. m̄stuez ac ei⁹ citrui ne ptis quā nūc p̄monitiū vocam⁹ successit. Quāobz i to

Anno mundi. 6273.

Anno xpi. 1074.

Gregorius 6us nois. vij. papa. natione thetiscus. pre soanenſis. p̄b̄e onicio yldbrandus monachus antea vocatus. post Alexandrii pontifex factus. Ur dū eius pontificas exequie solēnter ex more erāt celebrare quū clerus tū pulvis cū funus pompā congegāt yldbrandū archidiaconū acclamarūt. a beato petro in pontificē esse electū. Ad eosq; clamores exati cardinales cōdane in gressū eūdem canonicē elegerūt. quē gregoriū septimū placuit appellari. Is anmus erat beinici quarti celsus regni duodeuigesimus. p̄ qd̄ ip̄s bello ille cū saxoniūbus grauissimo implicatus erat. Ur certe deo t̄ hominib; gratissimus. p̄u dens. iustus. clemēs. p̄aupe; pupillos acyduarū paron. Et ecclie ro. s̄ hereticoz improbitate t̄ maloz principū potentiam res ecclesiasticas p̄ vim occupare conantū vnicus. ac acerrimus defensor. adeptus pontificatū statim beiniciū imptozem admonet. ne ceinceps largitione corruptus. ep̄atus et bñficia alicui p̄ symoniacā cupiditate cōmittat. Gregoriū itaq; oratores ad regē misit denūciaturos se si in pontificatū cōfirmaret. nullatenus errores illius toleratū; proin de aut aliū pontificē fieri curaret. aut se ad satisfactionē cōdignā pararet. Rex tñ facti mō ac veritate cognitis electioni eius assensum p̄buit. Nihilōq; min⁹ p̄stitit in sententiā beinicus. quāob̄e oratores bremenſe ep̄o q̄ regis puitate adiutor impulsorq; fuerat excoicaro. romā sunt reuerſi. paulo post hermānū bambergenſem t̄ aliū constantienſem ep̄os rome agētes. t̄ de symonia conuictos pontifex dignitate puauit. scimio subinde q̄dragesimali adueniente gregoriū pontifex palū lateranū cū celebraret interfuerūt gubercus rauchas archiep̄s t̄ maxī ma longobardie ep̄oz pars. Cui⁹ inde admonitoni beinricus suadēte giberto obrepere noluit. immo gibertus vir seditiosus p̄tra gregoriū Cincū ro. aue p̄ce fecitq; yrbs filii virū utiq; temerariū p̄cat. qui stratis insidijs pontificē in a talis dñi nocte celebrantē cepit. t̄ in turrim reclusit. romani scq̄nti die cū liberāt t̄ cincū p̄sequitur edes eius subuerūt. q̄ ad beinricū confugit. quos oēs papa anathemate notauit cincū t̄ adiutores. beinricū q̄s dignitate regia puauit. Uerū paulo post synodo habita in ea multa constituit. beinricus itē habitū p̄uenti ep̄oz male sententiū. Gibertū tenio pontificē creat. clementēq; appellat romā venientes gregoriū in adriani mole obfiderūt. Is a roberto apulie duce liberat⁹ scēq; cassini ac salerni p̄ducit. vbi nō ita multo post pontificatus anno. xij. mē se vno. diebus tribus sancte t̄ pie moritur.

Tercioz tercius papa celsideri⁹ antea vocat⁹. montis cassini abbas pontifex creatus. statim Gregoriū partes suscepit. contra gibertum antipapā tutand⁹ das quā ob cām beinricū impatōre sibi cōstituit inimicū vt aliq̄ ferūt et fraude (vt martin⁹ scribit) veneno in calice iecto. dū sacrificat necat. Uex vt Vincenti⁹ sentit dissinteria perijt q̄s quā id a suspitōe veneni nequaq; alienū. veneno em̄ pe titi corruptus t̄ labefactus in intestinis interdū in dissinteriā v̄tunt. anno igitur vno. mense quarto. p̄nficat⁹ fuit. non sine suspitōe dati veneni moritur.

Anno mundi. 6283.

Anno xpi. 1084.

Urbano 6us et nois secūd⁹. otto vel odo antea vocat⁹. monachus ebodiacensis primo. deinde cardinalis hostiensis. postremo q̄nto mēse post mortē victoris p̄nfex creat⁹. vir qd̄ doctrina t̄ scititate vite q̄ us grādi magistratu dignus. Cui⁹ etiā plurime ad matbildim extant epistole succo plene. Is vō parū ro manis reb⁹ nouis studētib; fidens. melphum se cōtulit synodū hiturus q̄ tūt⁹ eo pficisci liceret. pontifex itaq; cū in italia nullibi q̄tis locū cerneret in gallias p̄fecturus. placenne synodū hūit in q̄ licentiā q̄rūdā ecclesiasticoz munificē compescuit. Inde vō in gallias abiens rem memoratu dignā aggressus est. Concilio etiā apud clarumontē habito principes gallicie ad recuperandā hierosolimā a sarracenis occupatā animauit. Cūq; inuenit⁹ gibertū antipapā postea vniuse. vt urbanus secūdus pontifex roman⁹ cū multa ad rei ecclē astice reformationē ornatiq; claromontensi in palio statuisset. eo anno q̄ xpiane salutis nonagesim⁹ quartus sup̄a nullissimū fuit facinus est aggressus maximū excellētissimūq; oim q̄ fuerint pontificas ro mani cuiuspiā dicti auspicijs t̄ auctoritate haeren⁹ intentata. Liberandē em̄ a turcis sarracenisq; hierosolimē t̄ continentē terre sancte in vno maxime modū intendere cepit. Patribus t̄ ea que concilio inerat ex omni orbe xpiano multitudinē ad cōcionē vocata. Ur ip̄e elegantior totius ornatiſsimā habuit orationē. vt tricenā milia hominū nomen in militiam christi dederint. signūq; crucis suscepert. quo facto romani statim redijt vt compositis in italia rebus. ytalos quoq; animaret. Eod maximis seditionibus a Joanne pagano viro seculatissimo exagitari cepit. in domo petri leonis potentissimi cuius. biennio se continuit. vtrū mortuo ioanne liberioz factus ad cōponendū ecclē statū animū adijt. Tandē vir scitis post multas p̄secutionē t̄ labores duodecimo p̄nficatus sui anno. mense quarto. die. xij. apud sanctū nicolai. Carce ris nullani in edibus petri leonis mori. q̄nto kal. augusti. eius corp⁹ p̄ transibernā regionem ad vitan⁹ das inimicoz insidas q̄ etiā mortuū ledere conabāt ad. s. petrū celatū ibi bonozificētissime sepultum.

In mea summoz pontificū Gregorius septimus

Tercioz tercius

Urbanus secūdus

Ordo Cartusienſium.

ſolennes exequie parate ſunt. vbi ſepulture tradi deberet. ad quę honorandū ingenis numerus doctorꝝ magiſtroꝝ ⁊ alioꝝ cōueniebat. Corpus v̄o mortuū in ſeretro poſitū dū exequie celebrarent ſurrexit. Et in loꝝculo reſidens voce magna cunctis audiētibꝝ clamauit. Juſto dei iudicio accuſatus ſum. quo dicto. vt priꝝ iacuit. de qua voce omnes terris obſtupuerūt decreuerūt ne ſepulture ea nocte traderet. ſi die ſequenti iterū cōueniret. fama pꝝ urbem diuulgata. multo plures ad ſpectaculū cōueniret qꝫ eadē forma p̄ſata v̄ba dixit. Et vt exitū huius rei ſare poſſent. Tercia die tota ferme ciuitas conſluebat. Tercio doctorꝝ mortuus ſurgens clamabat. Juſto dei iudicio damnatꝝ ſum. qđ audiētes pene exanimis reddidit. ideo ecclēſiastica ſepultura damnatꝝ fuit. Aderat ad hoc ſpectaculū Bruno qꝫ diſcipulis ait. Videtis quō tam celeberrimus ac ab oībus ſanctus reputatus miſere pergit. Nūqd ꝫ nos perire volumꝝ. ⁊ nō potius ſaluari. nō eſt locus ſalutis niſi mūdum relinquamꝝ. Sic cōpuncti ſolitudinem queſierunt.

Bruno p̄mꝝ cartuſieſ

Bruno vir ſanctꝝ ⁊ clariffimꝝ plūſ atqꝫ theologꝝ natione thetoniꝝcꝝ ex vrbē colonia. ſiſis a primēua etate eruditꝝ. remeſis ecclēie canonicꝝ ſcolariꝝ qꝫ apud piſiꝝ m̄ſi biſde t̄pibꝝ cū i galliſ legēdo ſcribēdo ⁊ diſputādō clariffimꝝ habereſ. Relicto ſeculo ⁊ pompis eiꝝ. cū ſeptē vniꝝ doctiſſimis in beremꝝ cartuſie ſeceſſit. Ibiqꝫ monaſterio ſtructo apoſtoliꝝ monaſtiche cōuerſationis ſatis arduū ibidē inſtituit. Quē rigore obſeruantiaꝝ poſt ānos qđringentos viciꝝ in preſentē annū ſēntes ſumme obſeruariꝝ. habet emꝫ plita ieiunia. omibꝝ ſextis feriis in pane ⁊ aqua. ab eſu carniꝝ ſpꝝ abſtinēt. etiā in grauiffima egritudine. qꝫ ad veſtitiꝝ ſpꝝ calicio ad carnē induitꝝ. qđ ad ſolitudinē. nūqꝫ exēitꝝ excepti poꝛe ⁊ paꝫ. ratorꝝ. ac in cellis ſoli manēt cū arto ſilētio. vigilas magnas hnt ob officiꝝ prolixitatē. Et inꝝ ſeti apoſtoliꝝ hugo granatopolitaꝝ ep̄s qꝫ ab codē brunonē habitū monaſtiū cepit auctoꝝ fuit. ſerūt ⁊ aliqui inter ceteros brunonis diſcipuloꝝ vr̄banū papam vniꝝ fuiſſe.

Hugo ep̄s granatopolitaꝝ.

Hugo Granatopolitanus ep̄s. Cuiꝝ m̄ſe de eo p̄gnās pꝝ ſomniū elegantem rebant i cellū. ideo natus ⁊ puer factus ad diſcendis ſiſis applicatꝝ fuit. Sperabat emꝫ ſingularis meriti ⁊ gratie futurus apud deū. diuina qꝫ gr̄a plurima virtutū ornamenta i eū cōgeſſit. beremꝝ cartuſie caliēſis. Abbatiā ex cubicarꝝ beremꝝ canonicꝝ regulariꝝ ⁊ apud ſanctū miſennū. ⁊ apud gregoriꝝ comꝝ. ip̄o annuente celi perūt. Ip̄aꝝ ſp̄ualiter ⁊ corpꝫ alter fouere p̄ſecerūt. Ibi i ſolitudine cartuſie deus ſue dignationiꝝ ſtruerē bitaculū vidit pꝝ ſomniū. ſtellaſqꝫ ſeptē ſibi p̄ſtantes inuenis ducariꝝ. Et ſcitatꝝ eiꝝ odorē tracti ad ip̄m venerit ſeptē viri qꝫ oēs vno deſiderio ſuccēſſi loci beremittite vite cōgruū q̄rebāt. Idoꝝ p̄mꝝ vt p̄miſſum fuit nūqꝫ brunū vir religione ⁊ ſc̄ia famoſiſſimꝝ aliqꝫ q̄mꝝ ſiati ⁊ duo laici. qꝫ hugo benigne ſuſcepit ac voti cōpotes fecit. Cuiꝝ p̄ſilio cartuſie ſolitudine intrarūt atqꝫ ex truxerūt. Ibi at ſc̄iꝝ vir milis v̄tutibꝝ ornatꝝ qꝫ cūqꝫ inibi hitanabꝝ inſigne ſc̄itatz exēpli p̄buit ecclēie dei admodū v̄til. ep̄ale ſarcinā exuere ac q̄eri alicꝫ vacare deſiderās. nec ab honorio nec innocentio obtinere potuit. Quis ſenio grauatus. Et credebat emꝫ ſola auctoritate ⁊ exemplo plus ſubſistere plebi. p̄deſſe poſſe debilis ⁊ egrotus. qꝫ quiuſ aliꝝ ſanꝝ ⁊ robuſtꝝ. Inde cepit indices magis deſicere acerāt viri de cartuſia ⁊ de caleſiēſi ⁊ cubicarꝝ domibꝝ ad ſeruendum nec vlla perſona ſecularis ad obſequiū admittēbatur. Tandem anno domini. m̄. cxxij. etatis ſue octuaſeſimo conſecrationis ſue. liqꝫ mortem obijt. qui per Innocētiū ſecundū ſanctoꝝ cathalogꝝ eſt aſcriptus.

Berta etas mūdi

Expediit xpianoz p liberanda hierosolima facta tpe vrbani secūdi. Anno. 1094
Tempore vrbani concilio apud clarimontē habito. sua elegantī oratione pontifex principes gal-
 lie ad recuperandam hierosolimā a sarracenis iam diu occupatam animauit. **G**lor em̄ oim dictū mi-
 rabile. vnicū vt apparuit ore paolata intonuit. **D**eus vult. deus vult. ad quā vocem pontifex subiūgit. **N**i
 ri fortes. ea que dominus in os vestrū posuit verba. vobis in bello pro tessera erūt. **E**t itur in expeditio-
 nem p̄seuerantq; in bello saucte cruce ex rubenti panno sagis insuta pectus insignibūt. **D**um vō ponti-
 fex cum p̄ibus de imperatore deligendo consultant. mltā hoim mltia in consonis loco cruce signati sunt.
 paucosq; intra menses trecenta mortaliū mltia in id deuota. bellum se itineri acceperant. **I**nterea cruce si-
 gnati principes diuersis vijs iter ad constantinopolim sunt ingressi. primūq; oim petrus quidam here-
 mita abstinentē fama celebrē ducentē p multis eribens p alemāniam hungariāq; perrexit. **C**ui gothefri-
 dus custachius z balduinus fratres cognomine bolionij comites em̄ bononie gallice. z quidā potentissi-
 mi erant se illis itineris socios addiderūt. **S**paiores vō prestantiū ducū z nobiliū manus. hinc podiensis
 eps belli dur. z Raymūds sancti egidij comes. **I**nde hugo magnus philippi frācor regis frater. **E**t ro-
 bert⁹ flādrīe. z stephan⁹ carnoni comites. trāsmisiss alpihus p ytalīā iuerūt. primo romā puenere. alme vr-
 bis locis deuote visitatis. **E**t vrbani pontificis b̄dictione habita. **T**ripartito p̄fecte copie. vna b̄zundu-
 siū. barulensem portū alia petit. **E**t tertia ydrūtum. boemūds aut relicta melphi cū. xij. milib⁹ electoz bo-
 minū ytalice inuentū in eadē expeditionē pficiat. **P**eruenent iam cōstantinopolim petrus heremita et
 in suburbijis castrametatus. **E**t nec eos ex gallijs alemānosq; ductos adeo continere scuit. quin in cōstā-
 tinopolitanos fecerūt hostilia saeris spoliatis. p̄moris itaq; suor malis alexius impator petrū compulsi-
 negato cōmeatu ante tempus bosphoz traicere. q̄ nycomediā primo. mox niceā pueniētes ciuitates ipsam
 naturā z p̄sidio sarracenoꝝ munitā oppugnare adorti sunt. **T**urci vō nō mō tunc. s̄ priusq; a claramōte
 discissum esset. quid christiani mollirentur intellexerant. qui nicea defensoribus obfidioniq; perferēde ne-
 cessarij cōmunita. **C**erum cum obfidētib⁹ cōmeatus deficerent. dilaberētūq; passim milites xpiani.
Cur⁹ rei causa a sarracenis insidijs oppressi. relinq̄re obfidione coacti. **T**antā in fuga detrimentū acceperē
 vt Raynaldus dur alemānoꝝ abnegata fide xpi cū aliquibus militib⁹ reditōem fecerit. **E**t petrus cōstā-
 tinopolim redierit. **Q**ue res alexio grata. aperto Marte repellere conatur. **T**um boemundus alexium par-
 tim minis. tum pollicitationibus ad pacem inuendā compulsi. vt iter tutū per loca imperij facere liceret
 z cōmeatū p̄beret. **I**terūq; ad niceā veniē. difficile erat urbē oppugnare. **E**ū supplementa militis p lac-
 ticea vrbs

cum submitti vrbi adiacentem cōtinuo poterāt. Tūc superuenientibus e constantinopolim lembis non paucis, in lacis missis, rez oim inopia oppidani pressi: dies post duos ⁊ q̄nginta ab initio obfidionis deditio fecere. Inde munita nicea, iter p̄ loca deserta facere necesse erat. bifaria copias diuisere. Cū autē bo amūdus herbidū solum ad riuū quendā inuenisset, equos ⁊ iumenta reficere constituit. Subito eius sar raceni adorti sunt, quos oppressissent in hugo ⁊ gorbisē? cum q̄draginta milib⁹ eqm̄ p̄selim opē tulissent p̄ignatum ē vnūq; acriter. Eū aut p̄elio quo modē turā syri cecidi, farraceni arabes interficere ad q̄dra ginta milia boim cecidisse sequēti die cognitum ē. Soliman⁹s aut cor bur effusa fuga ince abiens. Inde xpiani fegetibus iam maturefcētib⁹ aduēti sine vilo in cōmodo yemū primā lycaonia ciuitatē puenire. Quia in potestate dēdentibus ciuib⁹s redacta, pari felicitate heracleam tartumq; cepere. Tūc baldum⁹ p̄ccitans an imi ⁊ ingēni⁹ vr̄ primus oim in alia dominari adeptus ē. Tarlo tonatus, flexit inde in cliū ciam maior exercitus q̄ minor armenia vocat. Epa deinde cesarea capadocē ⁊ antiochia mouere: trāsmisiss altissimis mōtib⁹s. Aliquot inde p̄gressi multa passim xpiani ad flumē puenere vrbi antiochie ppe cōtiguū farrar noie, q̄ vado trāsi sine periculo nequit, castris firmatis duces vr̄s p̄templat, capnūos sciscitarunt, sūt q̄ offer ciuitatis formā. Ridentur regē illius esse cassianū. Ea vrbs sicut hebreorū monumen ta h̄it. Reblata prius inde ab antiochio orēns dinatore eius nominis primo, dicta ē annochia, duplici⁹ cū cūcūatū muro, pars cuius iterioꝝ latericio, exterior q̄drato strata structa ē. Lac⁹ superbas ⁊ se ferens specē, nūtes q̄dringentas sexaginta habet, colles quorū vrbe includunt. In quorū celsioꝝ ad orientē solē spectant cacumine arē, natura loci munita, vr̄ omies sit machinamētoꝝ conatus, oia oppugnantia ingi lia facile frustrantur, regiōe incolae appellat celsiymani, fusc⁹q; vr̄b⁹s fluminib⁹s fontib⁹q; irriguus, agros habet fertiles, ⁊ glebe maximā obertatē, vicinūq; lacus optimis habūdā piscib⁹. Recedit a may ri cliūo vr̄b⁹s, xij. milia passus, vr̄b⁹ farrar fluminis portū efficit, nauis etiam ceteraq; capacem. Accepit aut ea ciuitas matrima ab ecclesie primitiue exordio ornāmēta. Eē petrus apolobol⁹ princeps primā in cam patriarchale instituit, tenuitq; sedem. Theophilusq; ad cūcū euageliā Lucas eadē oriūdu ciuitatē ac? apolobol⁹ inferuit. Septimus a petro antistes in illa cōstitutus vr̄ pphari antiochi nomē aboleꝝ ret. Eam de vr̄b⁹ nomine theophilā appellauit, adeo sub xpī nomine floruit vr̄ ep̄os tres supra q̄uaginti ta ⁊ centū patriarche suffraganeos. Et sexaginta supra trecentas ecclias vr̄b⁹s habuerit. Cum itaq; xpiani ad eam vr̄bem natura loci densissimū flumiq; muro munitissimū sedēdum esse intelligerent, multa in concilio agitata vr̄a a ducibus prouisa, anno igiꝝ salutis nostre millesimo nonagesimo septimo vr̄b⁹s anti ochia magnis operibus obfidiē cepta ē. Et abdoanō nozmāno roberti apulie ducis filio vr̄o viti⁹ ad rissimū, post burissimā obfidione capis pyrro antiocheno due admodū potente vr̄b⁹s ingressum p̄bebeꝝ te. Qui bo amūdū v̄tutem admiratus, dediturū se illis vr̄bem spondidit. Si reliqui xpiani eidem cū imp̄rio p̄esse hōmūdū paterentur ingressi vr̄bem xpiani omib⁹s fere pepercere ī pfidio farracenoꝝ tātūm fecerunt ē. Cassian⁹s aut rex ad loca montana confugiens ab armenis trucidat. Sola arē superat, quā dum boemūdus acerrime oppugnat semur sagitta traicit. Cūq; superueniēte corbanc peraz regis milite prince, cum Senfado cassiani filio antiochia recuperatus. Boemūdus iam ex vulnere integer pu gnandū copiam facit. Penuria rez oim virgente decertare instituit.

Lancea domini

ceres ac vincula apud romā pro christo ꝛ eius ecclesia sustinuit. Vbi ꝛ epistolas
plures elegantes edidit. ac versus quosdam eleganciores de suo exilio. libꝝ
perpulcrum. de tedio huius vite quærimoniāqꝫ sui ipsius partim metricè. par
tiniꝝ profane composuit. atqꝫ orationem veniꝝ ad trinitateꝝ pulchrā ac ad
versus quosdam de eucharistia. multa alia edidit.

Sancus quoq; Maurilius episcopus Rothomagensis sanctitate preclarus, eo tempore vixit.

Ordo cisterciensium anno dñi millesimo nonagesi mo octauo. in burgundia a roberto religioso ac venerabili molinensi abbate in heremo cistercij pmo ortu habuit. Que ordine vrbano papa sub diui benedicti abbatis regula. multis in additis constitutionibus pfirmant. Et plurimis priuilegijs dotatus. augmentu in toto orbe sensit. Cum in epatu lingonensi monasteriu religione spicuum ac fama celeberrimu nomine molisnu fundasset. Et varijs reuinde possessioibz atqz viuis illustribus auctu fuisset. Cu diuturna ac copiosa societas vtriusque decedere cepit. celestium amatores. Nec vberima spernetes ac paupertatem eligentes. vni⁹ z viginti moachi cu pte roberto egressi. post abrupta coualliu. ac itineris difficultates varias. Tandem ad cysteraiu in cabilonensi dyocesi locu vaste solitudinis. horrendi aspectus reuerent. Gratū igit a deo pordi nati locu acceptant. Ibiqz nouu locu religionis z ordinis institunt. a q loco cisterciensiu ordinem nūcupare voluit. Freti reuinde consilio oddonis ducis burgundie. Et hugonis archiepi lugdunensis sedis aplice legati. ac walteri cabilonensis epi. heremu in abbatiā ex trueri ceperunt. Qui breui in oibus mirummodu creuit. ac viros inuictabiles doctrina z sanctimonia illustris protulit. In latere sinistro eius ecclesie viginti qz mior sanctoru abbatiū sepulchra cernuntur. in dextra magni alani cum suo epigramate.

Robertus vir sanctus abbas molinensis ex campania ortus primo monasteriu beati stephani in pag Brochia treacensis ingressus. Inde relicto monasterio cus alberico. odone iohanne. stephano. leraldo z petro monachis heremu petijt. cisteraiu auxilio ac auctoritate frer⁹ hugonis archiepi lugdunensis ac totius burgundie ducis vt districtius maioru instituta obseruaret. In cabilonensi dyocesi monasteriu fundauit. Inde ad molisnu renouatus. Albericus vir deuotione clarus in eius locus successit. Cui⁹ industria in scia religionis ac laudabili couersatione profecit. Et a pascale summo pontifice priuilegijs exepitioibzqz dotat⁹ fuit. Stephanus abbas

Stephanus abbas cistercij religionis paupertatis ac discipline regularis amator. anno. m. ccij. ipib⁹ henrici dñi cartam caritatis auctoritate sigilli apostolici confirmata pfect. Is ob paucitate ingredientiu aio afflictus veretes obpantiā admodu rigidam. in nocte p somniu vidit ingere multitudinē hoim claustru adisse Illico sequenti die bernardus cus fratribus z comitibus ingressus ordine cisterciensiu plurimu auxit ac decorauit vt infra patebit.

Ierosolimoꝝ recuperatio. z regni eius apud xpia nos principium.

Duces christiane expeditionis ad kalendaru octobriu diem antiochie couenerunt. Boemudus pñi⁹ ceps antiochie declaratus. Interca vo mortuo hugone magno reliqui duces Raymundo excepto q cesariā cappadocie obsidebat proficisci hierosolimā cu exercitu instituerunt. in liciam simul couenientes. Eor totam oppugnare adocui. tribus mensibus frustra psumptis. soluta obsidione tripolim mouere. Et pacem supplicia illius regulo cederunt. Postero die bonar man⁹ quarta. breuiore licet asperiore p montes via hierosolimā petere inceperunt. pñimqz castris bebelon oppidu arduo in monte situm est peruentum. Secundu dis ad vrbem zebaram in cuius sinibus ab aqua laboratum est. Tercijs ad flumē beraim: Inde per calles arduu superates monte. Postero die quintis castris baruthum vrbē maritimā puenere. Et ibi inde ad sagittā post ad furtu debui ad acru singulis castris ē defecsum: petetescqz p diē q secuta ē itineri iniri. nonam oppidu cayphas noie tandē decima die ad cesariā applicuerunt maritimā vrbē inclitā palestine: quā beatus assemit hierosolimus burgos olim. id est stratonis vrbem appellatam. herodē s maritimos infans extructas opere. de augusta cesaris octauij noie cesariā appellasse. Adorati apud eas dies duos. tercio ramolas acut⁹ res. eas inspiceret mēny a turē sarracenisqz celerat. Exinde moꝝ de tercia vigilia castris sex progressi passu.

uni milia. sole viri dū orto primū vrbis hierosolime menta prosperere. Videres vō tūc varios summo in gaudio motus. pars clamores in celū attollere. iubilis pars et canticis optimū maximū ihesum venerari. pars lacrimis vberim in genas fluentibus. in faciēq; pstrata sanctam vrbē. sanctū venerandūq; sepulcrū dñi salutabat. Ea aut vrbis (vt pmissum ē in superioribus) in palestina sine regione arduo in monte sita: mōtibus pariter arduis circidatur. nec flumina intus. aut primo in agro. nec fontes habet pter vnicūq; sylloe annū tenui et qñq; p estatem nulla fluentē aqua. Qui montē syon radens. vallem iosaphat mediā fecat: quā ob aquarū necessitatē. cisternas aquā puenientes pluuiā intus et extra ager multas et ppe infinitas habet. ptnet aut eius ager ad varias gentes xpiani nois inimicas. Nā arabes moabitide et amonite ab oriē tali plaga. Sedumei egiptij et philiisti a meridionali plaga. Et maritime ciuitates ptolomaida q et Acon Tyrus et Tripolis. ab occidentali. ryberiasq; cesarea philippi regio decapoleos et damascus a septentrionali in hierosolimitanos fines spectat. Itaq; q̄primū ad hierosolime menta portatq; ventū ē. nihil antiq̄uius duces duxere q̄ vrbe in circuitu lustrata. metandis q̄ oportune castris. loca duabus exercitūq; diuidere. Christiani igit compato omifariam cōmēatu. quoz locis oppugnare vrbē magnis virib; adorati. cū hierosolimitanis acriter defendentibus. ydibus iulij vi cepere. precipua tñ in recuperanda tanta vrbe laus gothifredi fuit. q̄ pnti muri ei ac fratribus ad oppugnandū assignati primus conscendit balduino q̄ potestate fecit. vt in vrbē descendens xpianis portas recuderet. quibus certe irruptentibus tanta ceteris facta ē. cū in vrbe vel maxime in templo vt morientū cruoz tales hoim spūgredere. Lepifent eadē quoq; die templū. nisi nor supuissset. poftridie cū ad superiora templi expugnanda reditū esset ciuib; mīserabili voce plantūq; supplicantiūbus. Et per eos p̄sidiozū primozibus ē cōcessa vita. In hūcq; modum hierosolima a xpianis capta ē. ydibus iulij nono et nonagesimo supra millefimo salutis anno. Postq; be ractij impatoris t̄pibus ea ciuitas a sarracenis fuerat possessa. p̄nti templo duces vrbis. et illius purgatione a cadaueribus sarracenis iunctū. exerūt arma. Et ad sanctū dñi sepulcrū cernui vel pot' repentes perterere. idem fecit omīs xpianoz multitudo. p̄nti postea latebris. p̄dētes xpiani numero paucissimi hierosolimis habitare cōsuei. Quibus ostendentibus vbi dominus ihesus in horto captus. vbi p̄berat' vbi passus vbi deinde obfenuatus. et demū ascendit in celos didicit omnis populus

Gothfredus primus rex hierosolime

licitatem pertineat diuturnū ē. Anno em̄ vno post captā tot laboribus hierosolimā gothifredus febr̄ corz reptus moritur.

Baldunus frater cum gothfredus febre correptus obiit. magno oīm xpianozum qui terram incolebant sanctam consensu. non sicut frater dominus sed rex hierosolime est creatus fuit. is annus xpiane salutis supra millefimū cētesimus primus. quo in anno secūdus vrbanius pontifex romanus tanq; re ab se inchoata dominici sepulcri liberationis feliciter absoluta carnis humane carceribus et ipe liberatus est. Baldunus annis. xviij. regnauit cum sarraceni magnos exercitus recuperande hierosolime eam conduxerunt. In quos paz p̄sul te iutultū conficius. tandem vocauit genuēses et venetos et acon vrbem terram mariq; oppugnāis obtinuit. ac sarracenos fudit atq; fugauit. indeq; egiptios sicundo prelio superauit et caliphā eozum regem interemit.

Baldunus rex secūdus hierosolime

Sella insolita hoc anno prima q̄dragesime hebdomada. feria sexta circa vesperū in austrū et occidentē lucere visa ē. Et per dies. xrv. eadem hora semper splenduit. Qui ingens trabes visa est ex oriente occurrere. Post hoc in cena dñi. vi se sunt due lune parum ante diē. vna in oriente et altera in occidente. Non multo post Cometes longos et flāmeos crines per mane ducens apparuit. De qua quidā monachus malmaberie elmerus nomine. Genisti inquit Genisti multis manibus lugendum. dudum est quod te vidi. Sed nunc multo terribiliorem te intui cor patrie huius exiditū minantem.

Berta etas mundi

Anno mundi. 6295.

Anno xpi. 1094.

Pascalus et nois fecidus papa natione ytalus e flāminea prouincia. patre crescentio. mife alfaca. Raynerius an pontificatu vocatus yrbano pontifici substituit. quē gregorius septimus ob virtute z doctrinā scī clemētis p̄sbyterū creauit. In q̄dē loco clerus ipe post yrbani morte. eūdē pascālē vitā p̄uata p̄tenti q̄ppe q̄ antea monachus fuerat etiā nolente z latitante pontifice creat. q̄ dicitur bumeros suos neq̄q̄ tanto oneri suffecturos. sed expectante p̄plo. eligente clero collaudante cardinalū fenatu pontificū munus suscepit. maxime yd cū ter acta manū esset sancta petrus rayneriū virū optimū pontificē elegit. Cui postea pascālis nomen indidit. nara capiti eius imposita comitante p̄plo z clero equo albo ad lateranū p̄ducatur. Inde post victionē coronā de more accepit. ecclesie postea labenti q̄dam scditionibus cōsulturus. copias suas in gibertū antipapā mit- tit qui nō multo post subita morte correptus. a malis m̄ ecclā dei nō statim quie- uit. Richardus campan⁹ comes albertū q̄dam sufficit attellanū cuiē q̄ statim a bene sentientibus abdicare se magnifacit coact⁹ relegat. Lauersles aut agri p̄ne- stur incole theodoricū q̄dam pontificē creauere. Q̄ez ij q̄s p̄nia ducti q̄nto z cen- tesimo die e pontificatu deieci anachorite habitū induere cogūt. Pacata tandē ecclā romana pascālis vir magni ingenij animi urbē castellanā z b̄euentus ab hostibus occupatā recepit. Hys z alijs plurimīs facinoribus strenue gestis in calapinā p̄fiscat vbi guardastallū agri cremensis oppidū conuentu multorū principū z eporū habitu de homagijs de feudo magna habita ē rō. Rome p̄te- rea cēlias. xv. cōsecrauit. Dedicatq̄ p̄nefte agapiti basilica romā effusa obuiā yrbana multitudine honoris cā tandem redijt. q̄dem ex frēq̄ntia inualitudinem incidens se paulo post morturū cognouit. Quare acceptis ecclē sacris cobozā tuscq̄ clēz ad pacē z cōcordiā. pontificatus sui anno. xvij. mense. vj. die. vij. mo- ritur q̄ntodecimo kal. februarij sepeliturq̄ in basilica constantiana.

Celastus fecidus iohannes antea vocat⁹ p̄ria caietan⁹ p̄re crescentio nobili ge- ligitonis fundamēta perdidit sub odrisio abbate viro sanctissimo hanc ob rem ab yrbano secūdo romā actus. Cui ipse sanctissim⁹ z omni laude dign⁹. si vitā p̄ntissimā. si mores. si doctrinā inspicias. Nā z cōstanter z sancte in tantis. p- cellis humanaz p̄urbationū vixerat. ideo vno oim p̄sensu pontifex creatur. ve- rū cinctus fregrepanis ira ob hāc electionē petrus q̄ vni ex suis cardinalib⁹ col- legio p̄posuerat quē pontificē eligerēt. in monasteriū paladij cū armatis satelliti- bus intrūpens refractis foribus obuiū quēquā p̄cunt. pontificē obtorzo collo in terrā deieci calibus p̄terit in vinculaq̄ conijcit. cardinales fugā parātes ex mu- lis z equis deiecit nullūq̄ genus p̄tumelie p̄termittit. Nō tulit tantā iniuriā po- pulus ro. cōfessi liberat⁹ in lateranū duct⁹ vbi de more coronat⁹. p̄sequēte dein- de illū heinrico impatore in gallias p̄fugit vbi ab abbate cluniacēsi magnifice z splendide suscepit intereundū ecclās in tullano z in tornaco dedicat. tandem ad cluniacensē monasteriū p̄ueniens. Ibi dū multa ecclē reformatōem tutelāq̄ cu- regibus z principibus molliret. pleuresi corrept⁹ pontificat⁹ sui anno primo die quinto moritur. Sepeli- tur autem eius corpus intra limina cluniacensis cenobij.

Anno mundi. 6315.

Anno xpi. 1114.

Celastus secundus guido antea vocatus natione burgūdis. viennensis archiepiscopus originē a re- gibus francie anglie atq̄ etiā alemānie. p̄apia ducens z vt alij habent comit⁹ burgūdie frater a car- dinalibus qui cluniaci tum aderant pontifex creatur. verū non prius pontificiū habitum sibi desumpsit q̄ intellexit se ab hys quoq̄ cardinalibus confirmari qui rome z in ytalica remiserant. Renūcijs cognita ro/ mam veniens populo obuiam prodūte urbem ingreditur congratulantibus omnibus. Reb⁹ aut ex sentē- tia rome compositis beneuenti p̄fiscatur quo principes cōuenere qui urecurando p̄miserūt se in pote- state pape semp affuturos. Inde romā rediens legatos ad heinricū impatorem mittit. Qui pace sine vl- la p̄tentione composita ad urbem redētes tabellam pacis ad lateranensem basilicam suspendere publica igis leticia exorta est. Pontifexq̄ interea beneuenti delatus inausita in expeditione sua multos sibi carissi- mos febribus correptos amisit. Et ipse mala pariter vsus valitudine leticia in urbē eger mestusq̄ relatus est. at Celastus pontifex valitudine vir dum reintegrata concilium laterani nongentoz patrum congrega- uit. in quo cū pacem inter multas dissidentes cōposuit. tū maxime ecclesiasticū status reformauit. Et q̄s plurimū faciendū ē dñicam michaēlem venetoz ducem vt laborantibus apud hierosolimā xpianoz reb⁹ subueniret missis cum venulo ecclē nūcijs exorauit. Tandem de deo deq̄ hominibus bene meritis pon- tificatus sui anno quinto. mense decimo. die sexto in dño moritur.]

Inca summorū pontificū
Pascalus secundus

Delastus secundus

Calistus secundus

Linea imperator
Heinricus quintus

Heinricus eius nomis qntus pdicti Henrici qrti filius anno ab incarnatione dñi. M. c. vij. ab electorib⁹ delect⁹ impare cepit ⁊ impauit annis. x. Jovi uenite adhuc patre rex romanor⁹ declaratus genitor⁹ bello fuerat pfectus. quod maiori ex parte circa Leodiū coloniāq⁹ est gestū. Mouerat Aquilgrano cū exercitu. filius in genitor⁹ Leodiū agente ducturus. ⁊ pmissis cohortes apud Mosam pontē occupauit cū paterni milites in illos delati p̄lio decertauit priusq⁹ henricus filius accessisset sui pōre deturbati clare baud quaq⁹ sunt confecti. Recessit itaq⁹ Henricus filius in colonienses fide genitor⁹ feruantes auxilio archiep̄i fauē sibi fretus Colonia paruo obfesso tpe recepit. Inde ep̄m Rothardū in Werpōli p̄sone securitate ab urbanis accepta dimissis Saxoni⁹ cū Bauarijs ad obsidiū Murrberg diuertit quā urbē expugnauit. soluto exercitu ratiōnā accessit. quē pater illico subsequens Robertū ep̄m in Werpōli restituit ⁊ auxilio Ratiōnē suū filiū urbē fugauit. postea reuersus Leodiū cōstituerat illi⁹ obsidione priusq⁹ potiret nullaten⁹ relinquēdā. cōtinuaueratq⁹ mēses quatuor. cū pater ad annū regni vnde quinquagesimū eo in angore animi ē defunct⁹. ⁊ heinricus ip̄e fili⁹ ei⁹ nomie qntus regnā quib⁹ tūc potieb⁹ retinuit iustiore titulo gubernandā. Reliquiq⁹ qd in patris fuerat potestate a populis ē pmissum inde annos qnq⁹ primos accepti in paterni morte regni Germanie illo cōfirmādo totos addidit. nec pontifici romano Pascale secūdo ea rōe aliter molestus fuit q⁹ ⁊ ip̄e ep̄os aliosq⁹ ecclesiasticos ausus ē in iussu pōnificis inuēlire. Cūq⁹ pōntice cā auctoritate petuā cōstantissime uidisset denegare dolis rē est aggressus ⁊ ad sextus regni annū uenies cū exercitu in Etruriā oratores pmissit. qd ostensis mādātis regē spōderūt si ad coronationē admittēret iuratur se oēm inuestiturā oīno omnib⁹ p̄sone regnor⁹ suor⁹ ecclie iura. ppria. ⁊ bñis Petrus suū habeat patrimoniu⁹ sic ⁊ Carolus Luduicus Heinricus scō ⁊ alijs impatorib⁹ factū fuerat. ea sponione solemnī firmata misit pōntex sumū legatos qbus rex ex cōcepta rome formula iuramento pmissit. Venit itaq⁹ Heinricus ad terciū ydus februarij ad mōrem gaudiū q ⁊ mal⁹ dicit. cui postea die signiferi cū vexillis ⁊ multitudo populi cū oliue romulculis occurrerūt. cū est uenit ad supremos scalar⁹ atrij grad⁹. pstrauit se rex ad pōntificē pedes ⁊ eleuati ille ad oꝝ osculū admisit priusq⁹ introducere p̄fessione ex more impatoriū fecit ⁊ tūc a pōntice impator appellatus ē. postea petij impatorē pōntex ut. pmissa seruaturus inuestituris abrenūciaret. ille surgens secessit ac Pascale cū vniuersis ecclie planis p fraudē intercepti eor⁹ bona in pdā cōuertit. Postera die populus roman⁹ armis correptus circa theatoni cos insurrexit tādē urbē eiecerūt. Impator aut in circuitu urbis rome in vindictā oīa suburbana incendio consumpsit. Romanis tñ ut se admittēret muneribus donisq⁹ ierant. vna tñ romanor⁹ vox fuit ut nūq⁹ admittēret q⁹ pōntex ⁊ cleri liberi essent. Cōpositis itaq⁹ rebus impator a pōntice cōfirmat⁹ ⁊ coronat⁹. Mori compos fac⁹ in Germaniā cū pace redijt atq⁹ Bathildē filiā regis anglie in Bāgūcia sponsam accepit. Deinde decimo imperij sui anno in ytalīā rursus uenit cū rite coronari non obtinuerit ⁊ Mauricio archiep̄o coronā accepit. Tandē in man⁹ Calisti pape iura ecclie resignauit ab solutionis bñficiū impetrauit. Postremo dū inferiores ptes rbeni circuire parat in Traiecto frisse urbē morbo correptus diē clausit extremū. Inde p coloniā ad spirā duct⁹ iuxta auiū cultu regio sepeliet. Ad cui⁹ tumulū tale inscriptū ē epi taphiū. Filius hic pater hic. auus hic proauus iacet istic. In eadē q⁹ basilica Spire de his impatoribus pmissis hec scripta i sepuchris marmoreis p̄tineē. Conrad⁹ scōs ipator romanor⁹ āno M. xxxi. nonas iunij obiit. Henricus heinrici fili⁹ tercius dicit⁹ niger romanor⁹ impator anno M. lvi. obiit nonas octobris. versus septentrione scriptū extat huius. filius Henricus qrtus dictus senior ro. impator M. c. vi. septimo yd⁹ iunij obiit. Filius eiusdem Heinricus qntus iunior romanor⁹ impator. Anno. dnice incarnationis M. c. xxv. x. kalend⁹ augusti obiit. hec addere libuit ob varia dicta historiorum.

Anshelmus lucensis ep̄us vir doctrina ac sanctitate p̄cipu⁹ p hec tpa floruit. q operā dederat ut cenotaphiū tā amplū sancti Benedicti i manuano agro Bathildis imp̄enā edificaret. eodemq⁹ in loco sepultus. ac Bathildā deinde translāt⁹ in cathedrālē eccliam ne a vicinis furto subriperet cū miraculis cōtinuo clarior fieret. vbi nūc vsq⁹ miraculis clarus quiescit.

Anshelmū q⁹ aliū fuisse cā tēp̄stare scribūt. Jsvit doctissim⁹ ⁊ apd anglos tantū p̄ij habitus ut breui ex monacho abbas. de inde Cantuariensis archiep̄us fit factus ⁊ pclarissima opa composuit de meditationibus. Cur de⁹ homo de libero arbitrio. de similitudinib⁹ monologion. de p̄destinatione. ⁊ plura alia p̄scripsit. nec dū. xv. sue etatis annū attingerat cū mēte reuolueret vitā quō in deū erigere posset. patriā egressus partim in Burgundia. partim in francia ac normānia ad sanctitatem pegit ⁊ p̄ceptore Lanfrancū elegit qui in candomonēsis cenotaphi regimine assumptus ip̄e prioris officio functus est grinlacensem.

Elicita quoq⁹ hec tpa fuerunt que etiam Sigibertum monachū balbatensem virum spectate doctrine proculere qui in omni scientia literar⁹ ingeniosus. temporum descriptoꝝ post hec tpa obiit.

Ordo templatorum

incipere. et vii a principio relictis perituris diuicijs boies sacro opri subintrabat. sic in pcessu quasi ad pa-
raeros thesauros ceperunt impatientes inopie euolare. inde castris vrbib⁹ populus impare. sibi quiete. ser-
uis bella comittere et milite magistratu oneris olim officiu in honore potissimum sublimare. quibus sic
declinui a virtute labentibus eorum exterminationem subdemente quinto pontifice infra edocebimus.

Anno dñi millesimo. xx. ab incarnatione (vt scribit Chincetus) cepit ordo tēplaris militie. qui dicit scī
Johānis hierosolimitani. hi regunt sub regula beati Augustini habentes habitū nigrū mō laycali sī
cū cruce alba in pectore. qui deputati sunt ad pugnādū corporaliter v⁹ infideles. quorum locus principalis
Rhodis insula. qui subdit magni magistri rhodi. Similiter omnia eorū oratoria p orbem dispa q mul-
ta sunt et opulenta. et q pauci eorū sunt clerici. priuilegio tñ psonali et reali clericorū gaudentes sunt. horafq
suas ex oratione dñicali videlicet pater noster. indies pficiunt. de quo inferius fiet mentio.

Apud Indos generale et paupū est cognome suoz patriarcha
rū Johānis p̄biteri. q̄s in p̄mis Matheus aplūs. deū canu-
chus Cadici regine in ethiopia p̄stiuere. et Indiā beat⁹ Thomas
ap̄lus ad fidē conuertit. Johānes aut p̄biter non solū pontifex sed
et magnus impator censet. Cui impio duo et septuaginta reges pa-
rere et tributa pendere quotannis dicunt. In quoz regnis. xxvij. su-
pra cētū archiepi p̄sident. In ciuitate aut p̄maxima noīe Bibrith se-
dem pontificatus et imperij habent. Anno aut dñi. M. c. xx. Johā-
nes patriarcha vn⁹ de maximis Indoz romani veniens calisto pa-
pe cardinalibus ac ceteris p̄latis in publica assistentia narravit quo
sanctus Thomas ap̄lus quotannis diuinissimo sacramento popu-
lum in Indiā communicat manu sua porrectū dignis et retractū ab
indignis apud ciuitatem Pulnam.

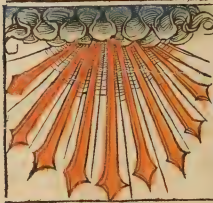
Buridus antipapa natione hispanus quē Dētricus q̄ntus
impator secūdo gelasio pontifice viuo in ydolū erexerat lutrij
se continuerat. cui benedict⁹ nomē datū fuerat p id t̄pis apud vrbes
romani secūdo calisto pontifice romano rebus eccl̄asticis inueto con-
tra cū pontificis nomē vsurpare volēs. In ea vrbe cum cetani comi-
tes tyranni defensionauerant. Dumq; calistus concilio intērus esset
as illi claudiam et aurelianā adeo latrocinijs fedauerant vt nemo illis romā nūus securusq; posset accede-
re. q̄obrem calistus pontifex copijs vndiq; contraxit futū obfedit. cuius oppidani infelice Buridum
et vestigio dederūt. Itq; camelo ouersa in bestie caudas facie. impositus romāq; pducus non minus in vr-
be q̄ in toto itinere ridiculo plebi fuit. abstinens tamen calistus ab iniqui hominis sanguine illum in cauēse
monasterium detrulit. Multa interim calistus in Rogerium Sicilie comitem se regem ytalie appellanti
animo non minus cello q̄ irato dum molis obijt vt supra p̄missum est.

Bernhardus clareuallensis abbas natione burgūdis. hic ex castellōe burgūdiōz castro nobili orū habuit et parētibz nobilibz. cuius p̄r Tesselinus miles strenuus ac deuor⁹ opidi defontanis p̄pe dimone. mater Aleth ex castro montis barri. que p̄ter Bernhārdū terciogentū q̄nqz filios ac filiā sanctuomai lem in lucē p̄duxit. q̄s abis cōtibz ac grossionibz (vt liberius i monasterijs do seruire possent) enutruuit. Vidit autē somniū dū in vtero gestaret bernhārdū catē lūā candidū in dorso subruissū z latrantē p̄fagū futurorū vt magnos latentos in detractores ecclie faceret. Et. xxi. attigisset annū cū. xxx. socijs (relicta domo pater na) in cisterciensi monasterio anno dñi. dñ. c. xij. religiōis habitū deuotissime suscepit qd̄ a Stephano religiosissimo viro añ p̄ annos. xv. firmatū extitit. in q̄ tantū p̄fecit vt breui ipis spacio ob maximā sanctitatē z doctrinā clareuallēsis abbas ab oibz creatus fuerit. cui quidē loco marie cū gloria p̄ sex z triginta annis p̄fuit. z i vita sua monasteria centū z. lx. sui ordinis extruxit. illustrās eccliam sanctitate vite et suauitate doctrine z miraculorū glia. Preter em̄ laudabile vitā z sanctitatē maximā igenij sui plurima edidit monimēta. de p̄sideratiōe ad eugenij papā. de cāti cū cāticorū. de amore dei. libzū meditationū z plura alia: omelias q̄s varias. eplās ac sermones. Et apud oriētales ediffa v̄bz xpianis ablata esset bernhārd⁹ tantā noi xpiano iustā ignomine notā idignissime tulit. Is p̄cipies platos nobiles et populos galliarū pene singulos adq̄s mēdū eē expeditionē vexilla cruci i barba ros p̄ferebat p̄ciouabūd clamabat. z corādū ro. regē ducē expeditionis unū?

Sanct⁹ Bernhārd⁹ abbas clareuallensis

Petrus alfonfus

induxit. Zhenig⁹ p̄ mltā miracula p̄petrata cōsumatis vite sue annis circiter. lxxij. obdormiuit in domino.

Petrus alfonfus circa annū dñi dñ. c. claru it genere iudeus antea moyses vocat⁹. q̄ relicto iudaismo baptisimi sacramētū deuotissime suscepit. ac libzū pulcherrimū p̄ modū dīa/ logielegatē coposuit in q̄ contra iudeos z sar racenos egregie disputat. Alij tñ scribūt illuz ad conuersionē venisset circa annū dñi dñ. c. vi. et ab Alphonso hispanie rege ex sacro fonte susceptū. z id factū i die natalis aploz petri z pauli. vñ ob venerationē z memoriā ei nome impositū fuit petrus. z ob hoc alphonfi cognomētū habuit. ea gesta sunt in sede hostiēsis ciuitatis. qui postea christianā legē omnibz p̄stantiore esse concludit.

Sacro igne hac tēpestate in occidēte mlti accēdūt. mēbris istar carbonū nigrescētibz. q̄ob̄re anno dñi dñ. c. xxviij. mlti d̄ p̄ago sueffionico sacro igne succēsi ab eccliam b. marie i ciuitate sueffioz si/ tā conuenerūt. ibi diebus paucis mias dei z beate m̄arie prestolantes sa

Sanguis hoc anno idibz iunij in agro emi/ liano z flāmico pluit z apud rauēnā z parmā. q̄ res plurimis ter

Porca quedā in liginēsi porrochia teste vincētio gallo emia ē por/ cellum hois facie habente. codē quoqz anno puillus galline q̄drupes nar⁹ est cles igne apparuerūt in celo q̄ p̄ totū celū sperse plurima parte noctis vise z stelles plures de celo i terrā cecidisse vise sunt. suspūsa aq̄ fum⁹ cū sono exibat

Agna diez spacio p̄durauit vt velle amore sint.

Luna. xij. interpesta nocti stell⁹ lucetibz eclipsim passa versa ē in colore sanguineum.

Monstrū quoddā ge mini corpis multū peperit ante habens faci em hominis retro canis.

Johannes de tempo ribus qui fuit armiger caroli magni z vixit annis. ccc. lxi. moritur.

lure consecuti sunt. liano z flāmico pluit z apud rauēnā z parmā. q̄ res plurimis ter

Agna diez spacio p̄durauit vt velle amore sint.

Luna. xij. interpesta nocti stell⁹ lucetibz eclipsim passa versa ē in colore sanguineum.

Monstrū quoddā ge mini corpis multū peperit ante habens faci em hominis retro canis.

Johannes de tempo ribus qui fuit armiger caroli magni z vixit annis. ccc. lxi. moritur.

Luna. xij. interpesta nocti stell⁹ lucetibz eclipsim passa versa ē in colore sanguineum.

Monstrū quoddā ge mini corpis multū peperit ante habens faci em hominis retro canis.

Johannes de tempo ribus qui fuit armiger caroli magni z vixit annis. ccc. lxi. moritur.

Berta etas mūdi

(Anno mūdi. 6323.)

(Anno christi. 1124.)

Honorius secundus q̄ t̄ Lambertus flagnani inolenfis agri genitus hosti-
censis ep̄us eo ipe pontifex creaf q̄ Balduinus ab hostibz p̄cio redempt̄
antiochia iherosolimitano regno adiūxit. Honor̄ effi obscuro loco natus erat
tū futura t̄ moribus tanto magistratu dignus videbat̄. verū nō adeo eius in-
gressus laudat̄ cū ambitōe quorūdā pont̄ q̄ oim bonoz pontificatū inierit. nā
populus ipe Saxonē sancti stephani cardinalē pontifice p̄cipide nimū opta-
bant. id q̄s se cupere leo fregrepanis ostendebat. At vero cū id velle Leonē cardi-
nales quidā cerneret ne ex eius sententia pontifice legeret̄ omisso Saxonē the-
balduū sancte anastase p̄biteri cardinalē pontifice delegit̄ quē Celestinū appel-
larūt. tūc Leo nō amplius inorandū ratus Lambertū de q̄ ante p̄missum ponti-
ficē p̄ponit. cleroq̄ electionē approbante. q̄ inde oim cōsensu pontifex maxim̄
cōsalutat̄. qui cardinales quosdā viros insignes creauit quoz opa postea ma-
gnis in rebus vltis est. At vero cū in pontificatu recte gubernato quinquēnio ac
mensibus duobus vixisset collachzimantibus omnibus moribz t̄ in basilica late-
rānensi nullo non genere honoris adhibito sepelitur.

Innocentius secundus ad annū salutis tricesimū t̄ vndecies cētēnū Honorio
susceperat. paria roman̄ ex Thiberina regiōe patre iohanne. qui pontifica-
tu suscepto statim in Rogeriū Rogerij comitis sicilie filiū mouit. Is sese ytalie
regē appellans egre tulit adeo vt iracūdia magis q̄ viribus ad eā re aggredien-
dā necessarijs fretus tumultuario cōtractū impetu exercitus in illū duxerit tanta
p̄fectus celeritate vt apud sc̄i Germani opidū improuisū impetu sit repulsus.
oppidoq̄ capto. at Guilhelmus calabrie dux Rogerij filius cū exercitu veniens
comissio p̄lio pontifex cū cardinalibus capti gloriā adeptus est. Rogerius tamē
modestia vltis pontifice cū suis liberato quicq̄ voluit ab eo p̄ter regni titulū in
petra vit. reuersus romā Innocētiū Adulterinū pontificē nouū sibi suffectum
reperit. Petri petri leonis filiū qui se Anacleitū pontificē appellaret. Is spolia-
uerat absente Innocētio primarias vrbis eccias aureis argēteisq̄ ornāmentis
et cōflata inde ingenti pecunia multos in vrbe cōruperat. q̄obrē sibi t̄ suis ti-
mes Innocētiū Conrado Sabinenfī ep̄o cardinali vicario suo in vrbe relicto
roma migrans eius cardinalibz t̄ curia p̄p̄is t̄ genuā ad philippū regē in frā-
ciā est delatus. Inde celebrato apud clare montē cōcilio Petriū antipapā t̄ secta-
tores eius damnasset Aurelianiū se cōsulit. In belgis deinde habito cōcilio in yta-
liā cū Lothario impatore rediit. Celebrato apud placentiā cōcilio p̄p̄is se contu-
lit. t̄ cū genuenfi populo rebz beati cōpositis. tandē romā accessit pontifice in la-
teranū t̄ regē in auentium montē a populo p̄ductis quies pata ē maxima ciuita-
ti. celebrataq̄ synodo laterani cōstitutis q̄ extat. the q̄s in clericiū man̄ audeat
inire violentas inter alia fecit. afflavit vno huius pontifis extremo ipe omēs
ythalmas fames valida. pontificat̄ sui anno. xiiij. mense. viij. die. viij. mortuit.

Celestinus secundus Guido antea vocat̄ sc̄i Marci p̄biter cardinalis natio-
ne tuscanus mortuo innocētiō ad annū salutis terciū t̄ q̄dragesimū supra vñ
decies cētēnū pontifex creaf oim cōsensu. fuit aut̄ ortus e castro felicitans qd nō
nulli ciuitatē castelli esse affirmant Typhernū ab antiq̄s appellatū. Hic b̄tus in hoc tantūmō dīci potest q̄
nullis seditiombz toto suo pontificatu ob beneuitatē ipis vexatus fuerit. propter hanc vt arbitroz causam. q̄a
vbzq̄ peste laboratū ē. ex q̄ t̄ ipe pontificatus sui mēse q̄nto moribz sepelitur q̄ in lateranensi.

Oto ep̄us Babēber-
gensis

etoz confessorum confortiū refectus est.

Balduinus ex p̄mis terciū iherosolimoz rex prior Balduinū cōsolinū fuit.
Qui anno sc̄do regni sui gastin turcoz mioris Asie ducē sup̄atū p̄p̄endit. se-
quēti anno Damasci regē ex improuisū iherosolimā hostili aio petente fudit. antio-
chiāq̄ ciuitatē iherosolimitano regno adiūxit. dem̄ asclanitarz regē vnicō p̄lio re-
pult. t̄ Balduinū damasci regulū. tādē defūct̄ nullū filiū s̄ vnica t̄m. filiā dimisit.

Linea sumoz pontificū
Honorius secundus

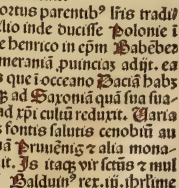
Innocentius secundus

Celestinus secundus

Baldwin rex. iij. iherlme

Lotharius q̄z lutherius dux saxonie p̄fe gebhardo. defuncto beinrico quinto sine liberis. principibus magnie cū legato ecclie romane cōue-
nientibus in temozitū beinrici impatoris locū legitimis suffragiis cesar crea-
tur. licet valde renitens z se tanto honore indignum dicens. voto oim ad re-
gniū tractus fuit. anno dñi. **MD. cxxvij.** Is anno primo in bobemos sibi rebel-
les bella gessit. nō sine strage suoz militū. Progenie deinde beinrici castigas
ideo friderici z frēm ei⁹ conradū nepotes ex forore beinrici impatoris rebel-
les habuit. Qñ in eius odiū conradus a quibusdā rex declaratus fuit. habita
deinde pace. eo viuetē quieuit. Imperio itaqz suscepto illico Innocentii pa-
pam a petro antipapa roma pulsum in gallia apud leodiū adiit. sacro adact⁹
expeditionis breui parandē. cū qua tur⁹ romā vere. primo ducere. Et ma-
gno cōsestū exercitū compato in ytalīa cus pontifice venit. Romāqz ingressi
pōntificem ī lateranū pduxit. z mira felicitate statim oīa ad salutē redegit. Cui⁹
beneficio ductus innocētus ipm imperij corona solenni pompa coronauit.
Qui mori ī germaniā ad cōprimendos bobemorz motus rediit. qbus supera-
tis. Cū pontifex pisas cōuocati ex vniuerso orbe aggressus ē cōcilii celebra-
re. in quo cōstitutiones quasdā edidit. Illico romē z ī rogerij principatu stu-
diosi p pontificis innocēti absentia caput attollere inceperūt. Quibus mari-
me inuit quās rogerius offerrebat. Quare accessit⁹ a pontifice lotharius. im-
perator romā cū exercitū aduolauit. z reductā classē pauloante pisam para-
tissimam eduxerūt. Pontifex autē z impator terra. pfecti. rogerius sibi timēs
dū in siciliā confugisset omnia amisit q̄ in terra ytalie occupauerat. Cui custodi-
ente terre pontifex ratione lothari impatoris comitem attributo ducatus apulie titulo cum aliquot ger-
manoz cobortibus pfect. Annis rebus nō magis felicit⁹ q̄z facili ter coniectis. redierūt in urbem princi-
pes. Et lotharius in germaniā reducit exercitū. Hic itaqz impator multe prudentie ac clementie princeps
fuit. Qui ī toto suo imperio nil gessit qd merito ab aliquo rephendi potuerit. Qui tandē de deo. deqz bo-
minibus bene meritis in p̄tam suā iter faciens. verone morbo correptus sine filiis vitam finiuit.

Fulco q̄ntus rex hieroso-
lime

Fulco andegauensiu comes balduni pcedentis gener. in quartū hieroso-
fuit. z in armis acerrimus pugnator. In hūc igitur fulconē regem q̄ duobus
filiis militaris rei scientissimis pter legatis rariores barbari impetus fecit.
Primosqz oim turcos sinū circūcolentes persicū. innumeravroz milia statim
se ī xpianos hierosolimā vsqz ducere. Rex factus ē cernior qñ antiochenū illi
agrū populabūdī ceperant infestare. Huxit tñ in illos z cōgressus audacissime
irruentib⁹ tria milia interfecit. totidēqz ex eis captos tanqz ī triūphū hieroso-
limā ligatos traxit. Ad quā turcorū cladē exatus rex alaph gente turcas. non
magis suis turcas q̄z arabibus. Caldeis. Babilonijsqz auxiliariis copiosis-
simo fretus exercitu edissam inuasit mesopotamie ciuitatem. qua baldun⁹ For-
fredi frēm qui postea fuit secūds hierosolime rex potius fuit. Captaqz a barbaris vrbs summa z alias
in audita crudelitate direpta ē. Nam pter occasionem in omni etate commissam. archiepiscopus z clerus
oīms quod fidem xpī abnegare noluerūt gladio appetiti sunt. Et qd omīa supare visum est mala. specio-
sissimas ex nostris mulieres. z nobilitate pstantiores. quas barbari super altare sancti Joannis baptiste
qd scierūt nris religiosissimū esse violauerūt. Edissam esse urbem illā nobilem medoz. Ad quam sacre tra-
dūt littere tobiam filiū suū misisse gabello. quāqz brīs thadeus apls ad fidē xpī pdicationis diuini ver-
bi ac miraculoz virtute puerit. Et in qua (bñ thome apli ossibus decorata) abagarius rex fuerit. qñ ad do-
minū ih̄m datē eplē sue fidei. pmeruit scripta manu dei nra p̄cipe. Que postqz quoz z. xl. annis a xpiano
pplo fuerit resecta. pter humane pditionis mores talia a barbaris sit p̄fessa. q̄ nulla rōne sint nisi a perdis-
sissimis tolleranda. Fulco autē rex quid ea sibi postularēt accepta calamitas minus q̄z oportuit considerans
dum leporem ex acconensi agro exagitat. equo in caput verso occubuit. baldunusqz filius eo nomie rex ter-
cius. regni titulū gubernationemqz accepit.

Hugo abbas

Hugo abbas cluniacensis augustudinēsis indige-
na fuit patre dalmatio. defuncto odilone licet re-
nitens de volūrate oim factus abbas. bonus scia. me-
lior cōficia. optimus tempantia. forma angelicus. mo-
nibus compositus. sermone suauis. Tandē senio gra-
uatus pontio successori cōmisit. vt humilitatis z inno-
centie thesauros custodiret. z ī domino quieuit.

Belinandus item laudunē. episcopus in omī san-
ctitate preclarus floruit. Et maurilius episcop⁹
rothomagensis mī raculis insignis claruit.

Betta etas mundi

Patavia preclara, diuesq; olim ciuitas, inter danubiū. Enūq; sita, quam prisca cesares ecclesie tradide-
runt, vernacula lingua passaw appellata. Danubius ex montibus sueuie venit, ynus ex alpihus, q̄
germaniam ab ytaliam discernunt, atq; in loco mixtus danubio nomen amittit. Urbs ipsa in longi ten-
ditur, nec magno negocio formā insule susceperet. Si quis ab eno, foueam in danubium duceret. Nec yn-
i quingenti passus sunt ex yno, in alteram aquam. Super yno pons est ligneus, qui sexdecim habet arcus
z ciuitatis partem que transflumen est ciuitati maiori coniūgit. Est z alius pons super danubiū, per que
via est ad montes qui bohemiā respiciūt. Post hos montes fluius alius niger admodum perlabitur,
qui ex boemia veniens oppidulum iudeor. Et terciā patauie partem diuidens sub castro presulis danu-
bio, quasi ex opposito yno se immiscet. Itaq; tria flumina yno in loco coniūgūt, ac propterea locum istū
quidam verbo ytalico passum hoc est transitum vocitant. Nam z per hunc locum merces ytalie in bohe-
miam ferebantur. Et superiores theutonica austria vel hungariam petebant, sicut z hodie fieri videm⁹.
In medio vrbis templum est diui stephani primi martyns huius episcopatus patroni, egregie ceptum, s̄
nondum perfectum. Chorus hic admodum pulcer edificatur, apud hoc templum etes episcopi sunt ad eā
partem que respicit ynum, tum capacissime, tum splendidissime. Transdanubius due quoq; sunt arces epi-
scopi, altera in summo montis cacumine, altera in radicibus apud aquas vbi danubius z niger bohemie
fluit⁹ (q̄ etiā fert ymiones) coniūgit. Est ad sublimiore arcē grādis ascensus atq; difficilis, q̄ tāto exyno āgu-
lo p̄t oppugnari. Et tot ibi munitiones addite sunt tā muroz us q̄ fouearz vt expugnari posse nulla vi hoim
videat. Ibi z aule sunt z camere splendidissime, q̄s q̄ viderit, nec ornaci⁹ aliqd, nec muer⁹ vsq; ee putauit,
at vbi descenderis i arcē q̄ infra iacet ornatiū maiore videbis, testudinatias cameras, z aulas q̄ ples sunt

em̄ theutonici mirabiles mathematici. om̄es quoq; gentes in architectura superant. Ornaturq; hec ciuitas insignis putauit corporibus sancti valentini. qđ taxilo dux baioarie ad eū locū deduxit. Et sancti maximiliani archiepi laureacensis. p. s. Rupertū ex laureata in parauiaz translatū. fuit em̄ laureata vrbs ad modū insignis in ampla camporū planticie. Et sup flumē qđ anasum vocant. a quo nūc vrbs nomē anasum habet. Vbi olim ecclesia metropolitica floruit. laureacensis dicta. beatusq; maximilianus (vt premissus ē) archiepiscopus patum rexit. Et inde martyrio coronatus fuit. Sed postq; atbila rex humos. vrbe hanc deleuit vbi arx erat. opidū ex nomine fluminis restrictum est. Sedes vō metropolitica in Salzbürgā trāslata

Hugo de. s. victore

suo spiritum reddidit.

Hugo alter de folieto qđ sc̄i petri corbiciensis asserit fuisse canonicū singlaris eloq̄ntie vir qđ libz de clauistro aīe admodū notabilē edidit. in qđ de securitate clauistri. et periculis seculi. Et de ordinatione clauistri materialis. de abusionibus clauistri. Et de clauistro celesti varia narrat laude digna.

Hugo de folieto

Betta etas mūdi

Lucius mortuo celestino successerat. p cuius tpa platus ad latinos infatu-
stus edisse direptionis z nroz cladis ac ignominie acceptus nūcius. z no-
stroz aios in noue expeditionis congregade ardore inflāmauit. Is lucius secu-
dus pna bononiensis pbe arbore tituli sancte crucis in berlīn pibiter cardina-
lis fuit. quā quidā basilica ferme collapsam pprijs expensis restituit. Qui intro
pontificatu nil pretermisit. qd ad expeditione hierosolimitanā admodū necessa-
riā pncebat. Hāc em clade audita bernardus clareuallensis vir z scitatus et do-
ctrina insignis. vt pmissum ē. pocius religionis xpiane assumēs. principes
omēs xpianos tū lris. tū nūcijs adhortatus ē. vt cruce in sarracenos xpi veril-
lum sumerent. Vex dū pontifex in his ysare pestē absumitur. pontificatus sui
mense vndecimo. die quarto. ac in basilica lateranensi sepelitur.

Anno mundi. 6345.

Anno xpi. 1144.

Eugenius tercius pifis oriūdus. sancti anastasi abbas in monachū antea a
bernardo viro sanctissimo electus. defuncto Lucio pontifex in ecclā sancti
celari erat successus. maiore sanctitatis q rez gerēdaz pericie spe a pibus re-
lectus. Cū tū postea haud quāq min⁹ prudentia quā bonitate valuerit. Qui vbi
romanos instare minis etiā cognouit. quo sui psumarēt senatores noctu abije
In sabinosq farsense monasteriū delatus cardinalibus z curialib⁹ roma accer-
situs consecratus ē. Vex cū postea romanorū nō minas tantū. s etias facta cōte-
meret. pacē cum pontifice constituerūt ea cōditiōne vt in sedē suā pacificus redi-
ret. fuitq solenni pompa z summa populi leticia introductus. Qui postea cum
recessisset romanos nequaq bono animo s fraude in grām secum rediisse. infidi-
as veritus tyberi dilabif. quē romani haud secus q Delasiū olim armis telis-
q iniectis psecuti sunt. appulsus pfas. illico in franciā nauigauit. Repertum
ibi beatum bernardū. didicit rem ecclesiasticā pessimo in asia esse loco. ambo
sancti viri ludovicum regem francoz orauerūt. vt cruce insignitis expeditione
contracta constantinopolim se contulerit. Tandem cū erat annus salutis secūd⁹
z quinquagesimus supra decies centenū. Eugenius pontifex in ytalā est reuer-
sus. Quē romani bene z honeste acceptum in lateranensem deduxerunt. Isq i
vno quē superuixit anno preter compositā rem ecclesiasticā vrbes sarracina. sy-
tiam. z nozbam z fumonis arcem. quas tyranni occupauerāt in cēditiōne rece-
pit. Et tybure obiēs in beati petri basilicā est delatus. Pontificatus sui anno
octauo. mense quarto. die vigesimo.

Anastasio quartus. patria romanus. patre benedicto abbas antea sancti
ruffi veltimere dyocē ex cardinali pontifex creatur. Adeptus autem pōti-
ficatum calicem pulcherrimi operis magnēq estimatiōis lateranēsi basilicē cō-
donauit. Et edes egregias apud pantheon quod sanctam mariā rotundam vo-
cant breui edificauit. plura quoqz mente destinauerat tū ad dignitatem ecclesie
tum ad ornatum vrbis ro. pntentia si ei aliqñ viuere licuisset. laboratū est hoc
tempore fame in tota ferme europa Anastasio clam z aperte pauperibus ipsis
elemosinas pcedente. Qui pontificatus sui anno vno. mense quarto die quarto
z vigesimo moritur. Sepeliturq in lateranēsi basilica conca porphiretica.

Richard⁹ de scto victore

Richardus de sancto victore. Vir quidem doctrine spectabilis. canonic⁹ re-
gularis sancti victoris parisiensis. Qui sine vlla dubitāde disputator acu-
tissimus per hec tempora parissius clarissimus z inclitus fuit. Qui preter sancti-
tatem etiam infrascripta grauitur quidem z copiose edidit opuscula. videlicet de
trinitate. de spū blasphemie. de potestate iudiciaria. de ptate ligandi z alia. Ser-
mōnes ad populū elegantes z doctos.

Malachias epus

Malachias ortus in hiberniā vbi educatus z edo-
catus. Cur⁹ parentes genere et potentia magni ex-
iterūt. Qui in ciuitate ardinacha a malachia qui i cel-
la ecclesie deo seruebat forā vite accept. Anno dein-
de etatis sue. xrv. ordinatus presbyter vices epi gessit
Vacante episcopali sede eo renitente trigesimo etatis
sue cōsecrat⁹ eps cōnerat⁹ introductus ad hoīes best-
iales quos ad mores optimos perduxit. inde post mortem celsi in archiepiscopū
assumptus intrans ardinachū totius hibernie metropolitānus efficitur. Ne dū
aut hiberniā sua doctrina ac miraculis illustrabat. vex z scotiā. Cūqz hebernia
pallio careret. qd ab innocēto. pmissum erat. accedēs igit⁹ Eugeniū pransiens
clareuallē febre corrept⁹. postea in domino quieuit. Sepultus in oratorio beate
marie. Anno. mdc. xlvij. quarto nonas nouembrijs.

Linea summor pontificu
Lucius secundus

Eugenius tercius

Anastasius quartus

Conradus eius nominis tercius Heinrici quinti nepos genere Suevus
 Lothario impatore rebus humanis exempto apud consuetudinem comuni
 principum voto ad gubernandum impium assumit pſente Theodorico portuensi
 episcopi aplice sedis legato, a quo deinde aequigram coronam regni accepit et im-
 perauit annis. xv. resistebat in saxonem et heinricus bavarie dux. heinricus
 cognominatur supbus. Consuetudo principum habenberg postmodum extitit.
 ubi cum vidua Lotharii ad pacem et gratiam regis sunt recepti. Heinricus
 vero bavarie dux qui insignia imperialia in castro Nurmberge occupabat cum
 ad regnum asperabat, coactus tandem cruce lanceas et alia reddidit. iudicio
 principum a rege pſcriptus quatuor comitatus milibus saxoniam petijt.
 ubi vita finivit. Conradus igitur qui in regnum romani nominis successerat. habi-
 ta pace in germania in militiam nomine dedit. fuit enim princeps inclitus ac de-
 mens a diuo Bernbardo abbate plurimum dilectus, cuius horum in farrage
 nos cruce vna cum ludouico fratre rege ac alphonso hispanie, et heinrico an-
 glie regibus alijs plurimis principibus sumptis, ac conradus copijs non
 ex germania magis quam alijs fretus ingenti multitudine quam eterne
 vite spes accepto salutaria crucis signo traxit Constantinopolim est de-
 latus. hemanuelque secundus grecorum imperator vir celestissimus christiano
 nomi contra ac simulabat hostis adueniam duce blande exceptum quum potuit
 dolosis artibus in sua pollicere amicitiam est admixtus. pſebusque copellitur
 nullo copato concinatu iconum statum ducere. se cum pſtaturis oia que exerci-
 tui necessaria erant hemanuel pollicebatur. Obfessio est urbs natura et artifi-
 cio munita aliquodiu et acriter, et dum tantus desiderat magis quam oppugnat ex-
 ercitus validus et non magis corporis quam animorum egritudo quosque valentes deus ac inualidos debilesque con-
 sternat. Nec satis intellectus est tunc quod ab ipsis postea relinquit grecis morboz quas effectusque edocuit gip-
 sum farine ac panis que greci importare fuisse comitum. quodres Conradus re infecta in Thraciam retro
 cessit. postea coradus lodouicusque reges greci imperatoris dolos malis suis edocti iuueni conuenientes
 errorum Baldum regi iherosolimitano sua operam sunt polliciti. visumque est nihil magis conducere
 quam damascum copias ducere. tandem iherosalem pueniens secutus fuerat lodouicus rege diuerso itinere por-
 tuensis quidem episcopus cardinalis que Eugenius papa sedis aplice legatum miserat iherosolimam. itaque ductu
 ri in damascum tres christiani reges. cardinalesque legati et simul patriarcha iherosolimitanum. multos
 quoque episcopos expediri inter se curauerat. iunctis copijs animisque magnis conantibus obsident. quam vrbem
 seruis abrahe fundasse constat loco capeltri naturaque arido sed artificum obere atque secundo. ager enim effos-
 sis cuniculis ductusque fistulis vnde irrigari potest mirum vbertate pſe fert. paruis annis in regione vni-
 cus perlabens lingula quando facit in qua castra posuerant vni facile cohibere ab aquatide oppidani poi-
 terant. vter affirio quodam plaudente cui maxime baldunus in rebz arduis credebat. castra ad altera
 vis partem transierunt. Damasceni inde ab aquatione eos prohibere. quare cum sit fameque laborare sol-
 ta obsidione cum tantis exercitus re infecta ad iope rediisset. coradus lodouicusque comunitos male habitos
 que exercitus suos in europam reducentes ad propria sunt reuerſi. Rogeriusque a pontifice in regem sublimatus
 Guelfone pſdicta heinrici fratrem in germania pecunijs induci contra coradum ad bella mouit. qui apud ca-
 strum wimbſberg victus. Eundem postea heinricus filius coradi qui post eum regnaturus erat si supuisset
 bello deuicit. Tandem rex coradus antequam benedictionem imperialem percipere potuisset anno dñi m. c. liij
 apud habenbergam vita excessit.

Linea imperator
 Conradus tercius

Multis extimatis ab isto Guelfone duce baiarie Guelfos appellatos. cuius pestiferi nominis marie in
 Italia inualuit. cum auferat vnitatem et pacem ut nunc inde poterat extirpari. nam hic Guelfo viuente contra
 do se impatori imposuit. hi populi italicorum qui imperiale dominum in italia tractant usque in diem hodie
 num guelfi nuncupant. sed qui in italia aliam partem fouent gebellini. Ceteri aliam causam assignant unde
 dicatur fautores ecclesie guelfi et fautores imperij gebellini. de quo latius infra fiet mentio.

Lodouicus rex francorum

Lodouicus rex francie lodouici filius patri in francorum regno succedens re-
 gnauit annis. xlvij. vir ingentis animi et virtutis. qui diligens ea que sunt
 decimo quarto regni sui anno vna cum corado cesare cum ingenti multitudine christi-
 anorum ad expugnationem terre sancte in subsidium christianorum (qui ibi indies pe-
 rebant deficere) animosissime transijt. uenies Constantinopolim inde transiens per
 bellefontum in bithyniam descendit interea per aliquot dies ephebus comoratur.
 Tandem appropinquans ad iherosolimam rex romanorum coradus patriarcha
 obuiam misit in urbem et ad venerabilia loca ductus. post diadem ac fallaciam
 per acram apud damascum ferme per annum in iherosolimitano regno permansit cum
 vxore sua. tunc cum principibus in proprium regnum redijt.

Ab eo tempore latinorum dictio apud orientales regiones indies in prius vi-
 gere cepit. cum prius sola eorum nomina hostibus formidini erant. Tandem
 horum principum pſentiam sine damno respexerant. Unde nec vires christianorum
 suspectas habuerunt. iteo norodoni antiocheni punctioni molestare cepit.

Hildegardis

Hildegardis in regione alemanie apud wingiam ⁊ iuxta rhenū virgo admi-
rabilis floruit. pfecte etatis cui tantā diuina virtus gratiā contulerat. vt euz
laica ⁊ illiterata esset mirabiliter in rapta frequentu in formis disceret nō solum
quod verbis effunderet. sed etiā quo scribēdo latine dicitaret. vt dictando catholi-
cō doctrine libros cōficeret. que multa scribē p̄dixisse de futuris. ad quā scripsisse di-
citur etiā beatus bernhardus clareuallensis. hec ad colonenses scribens de futura derico-
ni tribulatiōe. dicit qd clerici gloriā absqz merito habere volūt ⁊ meritū absqz ope.

Gracianus sancti pauli monachus patria eusebius d
Bispa ciuitate tulsie natus. Qui anno dñi .d. c.
xlix. apud bononias italie vrbem ob eius ingenij ⁊ do-
ctrine magnitudinē maximo in scio habitus vbi mona-
chus sancti felices in ambitu supiori carniā ostētant eū
plura p̄didisse. cū inter cetera sue lucubratiōis op̄ra de
cretorū libzū accuratissime collegit. cuius p̄ncipiū ē Hu-

Gracianus

manum genus duobus regis. qd qdem celeberrimum opus Eugenius ponti-
fer approbauit. ⁊ legendus publicis gymnasiis p̄cessit. Im̄ aut libzū in tres di-
uisit partes. videlicet distinctiōes. causas ⁊ de cōsecratiōibus. primā autē partem
in vnā ⁊ ceterū particulas distinxit. Secūda in sex ⁊ triginta causas. Ac terciā
de cōsecratione nūcupauit. ⁊ hāc qz in qnqz distinctiōes diuisit. Quis aliqui
fecerūt compilatiōes canonum vt ysidorus ⁊ suo cariotensis. tamē alijs reiectis
hoc solum in vsu est. Primus huius cōmentator seu glosator fuit hugo. Secūdus Iohānes rheutonicus.

Petrus lōbardus apparatur quozqz notabilem fecit Archidiaconus qui dicit rosarium deceni.

Petrus lombardus parisiensis ep̄us ex nouaria alsapine gallie vrbe oriū/
dus. p id qz tps (vt Vincentius gallus testat) apud parisi inter doctos. nō
solum sue etatis sed ⁊ priorū seculorū lris ornatissimus. ⁊ bonitate vite atqz inge-
nij acutic clarissimus ⁊ celeberrimus fuit. cuius rei grā sententiāz libros accura-
te doctissimēqz composuit. laboriosum certe opus et multoz sanctorū patrū dictū
vtiliter compilatū. hic quoqz maiores glosas psalterij ⁊ eplaz pauli de multozū
dictis ordinauit. nam cum esset inter francie ministros opinatissimus glosaturā
eplaz ⁊ psalterij ab anshelmo p glosulas interlineales margialesqz distinctas. ⁊
postea a Gualberto continuatue. p̄ductā latius ⁊ apti⁹ explicuit. multaqz de dictis
sanctorū addidit. atqz sermones multos ⁊ doctos atqz elegātes ad populū habuit

Petrus cōmestor

Petrus cognomēto cōmestor circa idē temp⁹ flo/
ruit cū p̄dictis nō carne sed virtute frater. in Gal-
līs vt vincentius gallus narrat historiā scolasticā
cōposuit vbi vniūsqz testamētū historiā diligētē ⁊ accurate explanauit. Insup
ei quēdam inuētiā de gēsis gentiliū ex libz Josephi iudei. ⁊ quorūdam gētiū
um historiā locis p̄gruis inseruit. Alia nōnulla edidit. sed ⁊ versus quosdā in
laudē b. marie virginis pulcherrimos cōposuit. In isto igit cētenario annoz
post .d. c. dñice incarnationis ecclēsia in doctrinis multū illuminata est. Quidā
affirmāt hos tres fuisse germanos ex adulterio natos. quoz mater cū dolere nō
posset inuictum sibi fuit. de hoc tātus dolens quod nō potes dolere. verū nō con-
temperanci fuerūt Quisviciam tempore.

Gualbertus puer crucifixus

Gualbertus puer i anglia cru-
cifigis a iudeis in die para-
scenze in vrbe norwico. de qz po-
stea mirabilis visio legitur.

Genuenses hac tempestate cū
der ditione diuicisqz ⁊ glo-
ria ad modū clari haberent a cō-
rado isto cesare signandi pecuniā
et auream ⁊ argenteam p̄uilegiū
um obtinuerunt cum ip̄ius scilicet
nota. ⁊ nūc vsqz apud eos in fi-
dem p̄missorum fideliter seruatiū
est. nam vsqz ad id tempus vt ia-
cobus corum theolog⁹ refert ge-
nuenses nisi papientis moneta et
quibuscūqz parulis qui brupeti
dicebantur vsi fuerant.

Auicenna

Auicenna medicus oim clarissimus. eminentissimū ingenij vir. his temporibus vniuerso orbi clarissimus habet. qz vt fertur dñs cordube ꝛ princeps vrbis eius. tedit tñ magnā opam exercitio medicine. faciendo vt a pñbus intellecti in sua vrbe constitit hospitale habitaculū. vbi innumeri ponebātur infirmi. quos tpe vsitabat. homo fuit colore brunus. ꝛ iocundus. qz pulsando ꝛ cantando libꝛ fecit cāricos. Et vt fert satis iuuenis mortuus ē. Nō em attingit qñquagesimū aīū. Scripsit tñ vltra medicā in oim genere discipline. Et in naturalibus ꝛ mathematicis ꝛ moralibus ꝛ dialecticis. fuit ergo dominus princeps. practicus in medicina ꝛ in oim genere discipline eruditus. Quo aut tpe fuerit cū multi nil certū scribant. hoc tñ certū est qd tñbus beati augustinū nō fuit. nec esse potuit. vt aliq forment. **A**b. em. ꝛ. x. anni ferme sunt ex quo beatus augustinus fuit. Quo tpe auicenna esse nō potuit. Vicar aut reperiri eplas mutuas inter virosqz qd absurdū est. mirabile em esset. cū in volumine eplaz augustinū ad viles psonas eple scripte sunt. Et eple ad principē habite nō nominentur. Auicenna quoqz conculas asportatas d sancto iacobo noiat. q tpe augustinū non erat vbi nūc ē. xpianos item noiat ꝛ eoz cōsuetudines de carne ꝛ corallo. cū xpiani pauci nominis erant ꝛ nō manifestos ritus obseruantes tpe augustinū. Et redit igitur fuisse tempore auerrois aut paz ante. Algasel enā ꝛ alfarabius vidētur fuisse cōtemporanei auicēne. q fuerit tpe auerrois. Declinante ergo imperio ro. ꝛ arabibus hispaniā occupantibus floruit. Qui cū in oim doctrinā eruditissimus esset. libꝛū excellentissimū cōposuit. metaphisicā deide accuratissime enucleauit. Distinctusqz ac clarius ꝛ ceteris medicus post alios medicos in lingua arabica. postqz oim medicorū scripta vidisset. Medicinā omē in qñqz libꝛis descriptis. Scripsit quoqz de viribus cordis ꝛ plura alia.

Auerrois quoqz medicus cognomento cōmentator. philosphus quidē. **A**uerois cōmentator tpe apud cordubā hispanie vrbe hoc tpe vt ex libro eius q de celo tractat habetur floruit. fuit em a natiuitate xpi anno. **M**. d. l. vt asserit cōciliator. Et egidius romanꝛ in suis qñbetis. q. de vnitare intellectus. dicit se vidisse filios auerrois i curia friderici impatoris. Multa aut cōposuit ꝛ adeo excellenter in omes arefiori libꝛos scripsit. vt cōmentarios cognomentū ꝛ pmeruerit. Deinde de liba orbis de triaca. libꝛū qz pulcrū de medicina Colliger appellatū ac alia multa edidit. aut cenne ramen ac medicorum emulus dicitur fuit.

Auquor medicus

Soar enā medicus cognomento sapiēs. q auen/soar dē hisdem tñbus fuisse ꝛ claruisse ipem i xv. tractatus sui. qui thesyr inscribitur libro. l. ij. c. v. testatꝛ est. atqz cū aboali auicenna in carceribus fuisse eodē libro meminit. Pie cū esset eruditissimꝛ vir libꝛū medicine noie thesyr ad qñdam regem dedit. Indeꝛ nonnulla cōsilia cōposuit. Dicitqz se vniuersam medicā amplissimo volumine euoluisset. Aboali Abinēci sunt noia arabica pñs ꝛ autū significantia. Abon em ꝛ abin apud arabes idē ē qd filiꝛ. Mos em (vt omes asserunt) apud arabes fuit. vt scriptores in titulis nomē pñs ꝛ aut ponerent ꝛ suū facerēt. vt maioribus honores deferrent.

S. Thomas archieps Cantuarien.

Thomas archieps cantuariensis. in iuuetute ois bus graciosus. relicta curia regali in Anglia a theobaldo archiepo in archidiaconū assumptus. In de in regno heinrici regis angloꝝ cancellariū effecit. vt sua prudētia malignozū hoim seuiciā tparet. q post decessum archiepi ecclie pñficere ꝛ curauit. Cū autē rex scñm thomā ad volūtātē suā in detrimentū ecclie inflectere conaret. Cūqz post innumeras iniurias discessit. die. xviij. ad portū venit. et in nauicula parua euz duo bus sacerdotibus tractuēt in flandriā. quē papa alexander tūc senonis manēs bonorifice suscepit. romā adiens. pace reddita septimo exilij sui anno reuersus. Vir aut optimus ꝛ sanctissimus ab heinrico angloꝝ rege cum iura sua ꝛ ecclasti cas dignitates quas sibi pñctus rex ꝛ publica eius ptas vsurpauerat resarcire. et in statū pristinū reuocare anniteret. post exilij damna cōmēticas atqz obprobria postqz parentū ꝛ amicorū prescriptiōem ꝛ alia. atqz alia supplicata. tandē martyrio coronatus ē. Sepultus tandem in sepulcro marmoreo. Anno domini. **M**. cxxij. Interfectores eius quidam digitos dentibus auferēbāt. Alij sane defunctus defecerūt. quidam paralisi dissoluti inuisa obitus indicia pñstiterūt. Cū aut alexander auditis ꝛ cognitis crebris ipsius beati thome miraculis. cum in sanctoꝝ cathologo ascripsit.

Noriegia prouincia hisdem quoqz temporibus viuaci predicatione albanēsis episcopi. xpi fidem recepit. ob cuius beneficium atqz virtutem postea anastasio quarto defuncto. maximo oim consensu pontifex creatus. hadrianus quartus appellatus est.

Anno mundi. 6535.

Adrianus quartus papa natione anglicus Albanus epūs cū a tercio Eugenio cardinalis in Mozucia missus esset: vt pmissum est. pūiticiā omnīū rerū cognite occidentaliū vltimā cū gentē multitudine copiosissimā primus omnīū cristianoꝝ christianā effecerat. Anastasio romē defuncto in pontificatu successit. Eo itaq; creato pontifice romani cōsules suos sicut per Anastasij tpa administratiōi vrbis pfeceunt. tentantq; a romanis tum pibus tū minus vt pfulbus liberari vrbis administratiōē relinqueret. vtz in lateranus. pficiscere faciente consecratiōis causa. qđ facere recusauerit nisi prius Arnalbus britianus antea ab Eugenio dāminatus ex vrbē pelleret. interea cardinalē sancte pūdeciane via sacra ad pontificē accedentem. Romani ad Cosme t Damiani ede armis aggressi si vulneribus affecerūt. Pontifexq; vrbem romā ecclesiastico supposuit interdicto. t forte postremi tunc erat sacri quadagesimales ieiunij dies. qđ cū populū egerime sciret: per ruit prudencioꝝ sententia vt Arnoldo seductore pulso t cōsulibus depositis pontifex sanctū in laterano celebrat pasca. Gulielmū Sicilie regē qui multas eccie occupauerat vbes deinde graui anathemate notat. Fridericus aut primus impator creat. Cū salpinā galliā cū exercitu ingressus: cū ad vrbem venisset t pontifex in basilica Petri Fridericū imperij corona donaret. t a romāis tumultū excitaret. pontificis pabū impator leuif. hic postea ro. dictionē plurimū auxit. nā t circa lacū sancte Cristine multa castella munivit. t Radicopolanū qđ nunc Senensis obtinet muro t arce ppe inerpugnabile reddidit. priusq; pontifici vrbē veterē inhabitauit. a quo ea vbs cuiusq; reddita ē. Cū vero ro instantibus romanis ad vrbē rediret veraret q; a cōsulibus libertate romānam restituere conantibus Argennanū pceit. vbi nō multo post morit. pontificatus sui anno quarto mense decimo. corpus romā delatū in basilica Petri sepelitur non longe a sepulchro Eugenij pontificis.

Anno mundi. 6539.

Anno christi. 1160.

Alexander tercius papa patriā Senensis. patre Ranucio. mortuo Adriano duoz t viginti cardinaliū suffragijs pontifex creat. Est canonice lectus fuit multas variasq; in pontificatu passus est agitationes. quibus iniciū dedit Octavianus quidā romanus tituli sancti Clementis prebiter cardinalis. quē victore appellatū a tribus tantū pfanatus. Victor ad Fridericū impatorē: Alexander horzante philippo francoꝝ rege Toracinā pfectus cōsenso nauigio in franciā contendit. cōuētus in Clai romonite habito anathema in impatorē t Octavianū statim enūat: quā ob causā Fridericus tres alios hunc Alexandrū successores pontificis creauit. nā Victor mortuo primo Pascale. post Calisti. deinde Innocentiū constituit. At vero romani creatis cōsulibus Alexandro pontifici amicis cū statim ex franciā reuocāt congratulantiū omībus pbenigne suscipit. Cū salpinē igit Gallie populi i spem libertatis erecti anno salutaris millesimo cētesimo sexagesimo quinto in Fridericū arma sumūt. idco cōpato exercitu in ytaliam veniens Ancona discedēs romā mouer valuis referatis illū furientē ingredi pmissērūt. his intellectis pontifex sibi t mēs nō cōte intempesta cū sua familia vrbē abiit t Beneuentū accessit. eius q; vires pborcens coqui sui vestibus sumptis. eo in habitu venecias pfugit. Et ad diue virginis de caritate monasteriū paulo ante a marco iuliano conditū. pfectus. ab incolis recipit. Et ortulo pfectus. Post aliquo t vō menses cum quidam nōz minc cōmodus cum ibidem agnouisset. velut insensatus confestim ab sebastianū ducem accessit. Et silenter in vrbē veneta adesse pontificem romanū retulit. Qui re cognita. mox senatum congregans cum omī apaparatu ad pontificis diuerloriū accessit. cōperitq; ibi pontifice ro. cū solentibus ad diui marci tēplum cum omī gaudio primo pduxerūt. Cū ibi ex more cōsedisset. principē t senatū cū omī ppolo bñdixit. Impator vō audiens pontificē venetijs adesse ottonē filiū suū cū armata classe ad reposcēdū pontificē venetias misit. Cū sebastianū dux occurrēs facto congressu ipsum supauit. t venetias vincitū pduxit. ad pontificē ductus eo pcurante pax inter pontificē t pciem augustū composuit. Altera vō q̄ secuta ē dies fridericus venetias venit. t pacē a filio cōfectā hoc modo approbauit: vt rome t q̄ diuionibus erant ecclesiasticē pōntici redderet. Quo federe inito alex. pon. confestim ad ianuas templi diui marci accessit. Et ibidē vniuerso astante populo. imparator iussit. vt sebumi pferneret t veniā denuo postularēt. at pontifex cesaris collum pede comprimēs ait. Scriptū est sup aspiciem t basilicū ambulabis t cōcūcabis leonē t draconē. at fridericus. Nō tibi inde sed petro. cui successor es pareo. at pontifex t mihi t petro. ac sic inter impatorē t pontificē pacē pposita. Et ducent atq; senatu exornauit. agēntē postea theusculi pontificē alexandrū benigni regis anglie oratores viri ecclesiastici adierūt. regem ipsum ab iniusta nota purgātū. quem necis beati thome cantuarien. archiepiscopi conficiū fuisse crebris rumoribus allatum erat. Quibus auditis pontifex duos cardinales in anglia misit. q̄ reuerſi retulerunt multa inſperisse plura audiuſſe miracula. que ad beati thome sepulcrum deus ostēderat. Quā obrem pontifex illum in sanctorū mariꝝ christi numerū retulit. Cūq; terco hic pōntex romā pfectus esset apud lateranum conuictū celebrauit vt ad christianā tempub. necessaria pstitueret. Interim post lōgos t assiduos labores iam conuictus a tyrannicis perturbatiōibus. pontificatus sui anno. xj. die. xj. rome moritur. sublatū prius e medio quatuor scismatis.

Linca summorū pontificū
Adrianus quartus

Alexander tercius

Fridericus primus cognomento barbarossa natione sueuicus filius friderici dud
sueuici fratris scilicet Coradi regis. natus ex clarissima pgenie karulorū. post
coradum tertium apud frankfordiam cōmuni voto principū delectus imperator. An
no dñi M. c. liij. impauit annis. 35. primo sedatus discordijs in germania confestim
lōgobardiam ingressus Terdonā obsidebat. qui ea pōtius ad vrbem romani tanta
pperabat celeritate vt pōtifer sibi timēs in munitiora queq; vrbem veterem primo
post ciuitate castellam cū collegio cardinalū se receperit. missis tñ bincinde oratori
bus fridericus in campis sursum debita pōtiferi reuerentiam ac tuteles sponsones ex
hibuit. a quo breui post in principis aploz basilica coronatus est. sed in ea celebra
te romani cū pōtifice adriano pax pcorde ppter p̄sules impatorez suspectum duce
tes portas vrbis clausas tenuerūt. friderici autē exercitus magn⁹ in pratis neronis
tentoria habebat. plebs romana eruptione facta germanos inuadit. cedes baud par
ua cōmissa ē z reddita cedis vicissitudo. excitis ad tumultum impator incensis in ro
manos animis ferebat. que pōtifer exorati tantisq; delinuit vt captiuos dimissis ci
uitati culpas. inuenturis temeritatem. resciciū pacem pdonauerit. Impator paucos
moratus dies in germaniā redijt vbi duozū cū filia marchionis Diepoldi de Ho
burg ob p̄sanguinitatē fecit. z cū deatrice burgundionū comitis nobilissima filia nup
tias fecit. Eoq; tpe ducem bohemie regio noie decorauit. z marchionarum Austrie in
diuicari querit. Mortuo deinde adriano pōtifice successore alexandro admodū ad
uerfari cepit. quibus inuicē dedit octauianus. Obsidebat ea tempestate fridericus cre
mam opulentiissimū italie in lōgobardis oppidum. interea omnē romane ecclie terras
et vrbes verabat. Terdonasq; primo spoliata. Mediolanūq; post solo equata ē. cur⁹
populum in ser portaz tribus diuisum ser agri sui loca decimo ab vrbis solo distan
tia militario habitare coegit. tēte cremam maximis affectis in cōmodis. Cōmouit ea
crudelitatis ceteroz italie populoz aios. Veneti quī subitū incōtinenti italie solo pos
sibebant. saluberrimū p̄siliū auctores. quoz suasionibus constat veronēses. parauio
nesq; z vicentinos societatem belli conditionib⁹ inijisse. que cū friderico in mediolanēsi bus agenti nunciata es
sent. suos germanos vndiq; conuocauit z papientium cremoneſiumq; auxiliū fretus veronā duxit. Verebat
autē ne alexandri auctoritas sibi aliqñ afferret in cōmodū. papam igit dolis aggressus est. Cū deū otto fili⁹
captus venetijs tenebat. venetoz opa fridericus abſolutionis bñficiū (vt p̄misum ē) pmeruit. Sebastianus
autē duci z eius successoribus ac senatui veneto hec donaria seu priuilegia concessit. z pmo quidē funale can
didum quod solis pontificibus ro. portandum consuetudo concedit eidē largitus est. Item q; plumbo eozus
eplās sigillare tēnceps possent quod tātum summis pontificibus licitum erat. Tercio umbrellam que est oz
namentum galero p̄simile. Quarto venetoz principi tertiā sedem in theatro ro. fieri fecit. cū prius due tantū
in pape theatro sedes essent. Demū in ascensione dñi veneti in templo sancti marci indulgentiā plenariā p
petuo duraturam obtinuerūt. que vsq; in p̄sens p̄durat. Quinto ipi octo vexilla fēntea diuerſorum colo
rum obtulit. Sexto deniq; cereū album eidem condonauit. que omnia venetijs in pallatio sancti tharaci ppul
cre depicta habent. Fridericus tādē ecclie romane reconciliatus conuentionem principum Burmberge habu
it. firmata pace literas pacis p germaniam misit. cruce signatus magno compato exercitu ad Siciā expediti
onem sumpſit. cū amplissimo q; exercitu ex alemania est. pfectus. vñdecimq; castris p hungariam bulgariāq;
et thraciam continuato itinere apud constantinopolim primum deſedit. que vt boſp̄hor q; celerrime transiit
teret. Isaac impator cōstantinopolis eo diligentius it. ut. quo magis potentatū illi⁹ diu antea formidauerat.
p̄rimam vō de thurcis philomentiam vrbem fridericus cepit. z icioniam delatus non magis eius agrum q;
adiacentem regionem magnis populatōibus incēdijq; vastauit. Armentiam inde minorem ingressus omnia
que sunt adit in suam ppulit potestatem. adeo vt nec prius nec post suo vnq; exterminio magis timeret Sa
ladinus. sed tātā christianoꝝ spem infelix hora luccidit q; annem rapidum sudoris lauandū caumatq;
mitigandū audior temere z in explarato ingressus tantoz exercituum impator euactus est. Mortu⁹ est hic in
clitus princeps anno imperij. xxxviij. vir certe magnificus atq; p̄clarus. magnanimus. larg⁹. strennu⁹q; ars
facundus. qui auxit imperiū vt post carolū magnū gestozum magnificētia vix parem haberet in p̄terit⁹. pre
ter persecutionem ecclēse gloriōsus.

Linea impator
fridericus primus

Heresis waldensis seu pauperum de lugdunio p hoc tempus initium sumpſit. cuius auctor quidā homie
dualdo lugdunēsis ciuis fuit. Is cum diues admodum habere opibus relictis z pauperib⁹ erogatis
diaboli lica quadam suasioe ducus euāgelicam paupertates omnimode obseruare studuit. vñde cū ideota esset.
quosdam vulgares libros cū quibsdā sanctorū dictis sibi cōscribi fecit. quos nō sane intelligens suo instar
spiritu p̄dicando sanctorū aploz officiū sibi vſurpare curauit. Cōgregatis itaq; innumerabilib⁹ quasi discipul
multos z quidam pessimos errores disseminare cepit. p̄latos z clerum penitus aspernando. Monitus autem
respondit. obedire oportet deo magis q; hominibus. z cū in suo sensu obduratus p̄sisteret. tādē velut heret
icus pessimus anathematis vinculo inmodatus patria p̄pellitur. que res facta est in laqueum maximū simpli
cioribus. adhuc multis in locis hec fatuitas viget.

fluebant et tanq[ue] bonū patrem ordinisq[ue] instauratorem paruo adhuc sub tugurio obseruabat. Is cū esset c[on]f[ess]us ordinem in gallijs modico t[em]p[or]e plurimū auctū et maximo in p[ar]te habitum. sūq[ue] heremitarū ordi[n]e adeo in omnibus labefactū diuiniq[ue]q[ue] vastatum vt nulla quasi religionis facies in eo videret. Col labent[ur]q[ue]q[ue] videbatur monasteria. et collapsa oratoria. desertos ortulos. et laborantem sine charitate et inopia offendit vt nullū ferme religionis inditū in eo videbat. Ordinis sui vir sanct[us] calamitate p[ro]notus aim ne augustin[us] in gallijs p[er] se tulerit. hanc obre ordinis cōditore appellarunt. Sūlicim[us] vulgo appellabant. Hic itaq[ue] cōcessione anastasi[us] pontificis ac hadriani eius successoris relicta heremo ciuitates primū et bere mitis incolere cepit. et p[ri]mū monasteriū apud parisijs sub medicationis titulo extruxit. huius aut[em] p[ri]mū albertus gallus fuit. qui viuendū sua doctrina et vite sanctitate ordinem postmodū auit. hic siquidem Sūlicim[us] itaq[ue] titulus in gallijs vsq[ue] ad in nocentij quarti pontificis t[em]p[or]a p[er]seuerauit. v[er]o eo mandāte post habitā ei[us] deuotione et omnibus diuini augustini heremitis ad ciuitates vbiq[ue] ac ceteris innocentijs et successoris om[n]es sub vno titulo heremitarum sancti augustini appellari voluit atq[ue] precepit.

Soles tres p[er] hoc tēpus nom[ine] septemb[ri]s in occidente simul v[is]e sūt. Et post duas horas ceteris deficientibus qui medius fuerat sol[is] occidit. Similiq[ue] modo p[ri]mis annis tres lune apparere et in media signum crucis. Hec visiones iterp[re]tabant[ur] a nonnullis indicium esse discor die grāfissime. cardinalū in electione pape et p[ri]ncipū in electione imp[er]atoris cū cōtra alexandru[m] vt p[ri]missum quatuor electi fuerant. quod scissma p[er] annis. xvij. durauit. Terremotus etiā circa hoc tēps plurib[us] annis nō nullas quasauere. puincias et g[ra]uissime Biriā atq[ue] Ciliāz. in quib[us] multe vrbes diu nutarunt. quedā cum magna populor[um] strage corruerūt.

Jo. mēse medicus

fuerit quidam dubitant licet tanq[ue] fidelis et bonus deum p[re]sepe appeller.

Joannes carnouensis ep[iscopu]s et beati thome cantuariensis familiarissim[us]. hō bonū doctrina et eloquentia clarissim[us] his temporibus in p[re]cio existens librum de vestigijs philosophorum et nugis curialium composuit. ac etiam vitas ipsius beati thome accuratissime edidit. Atq[ue] alia quedam scripto mandauit.

Jo. carnouensis ep[iscopu]s

Hartmann⁹ epūs brixē

Beat⁹ Hartmann⁹ brixenēsis epūs in territorio pataviēsi ortus in adolescen-
tie primordiis mundo renunciāns. canonicis regularibus sancti Nicolai i
pataviē. vbi traditus. vbi in sancta vita moribus ac literis edoctus evasit. Eo
radus salzburgē. epūs cū iuvāne monasterio p̄fecit. Inde ob petitionem Leu-
oldi marchionis austrie in ripa danubij novā plātationem regendam suscepit.
mor aut p̄positus factus corpusculū suū multis ieiunijs vigilijs alijsq; sup̄plis
eīs vehementer afflixit. humilia insup religionis exercitia libentissime exercuit.
Abortuo aut Reinberto epō brixenēsi in demortui locū cōmuni voto clericorū in
episcopum p̄sultatus. vbi in omni sanctitate et miraculis vitam peregit. mūda
nas ac carnales delicias a se prolix abdicavit. oratōi ac cōtemplationi se totū de-
dit. Summa insup eius abstinentia fuit et mirabilis vite austeritas. Culcio hq; s̄
habitu vteb at. oua lacticiaq; ex precepto archiep̄i solum sumpsit. carnem enī
suā plurimū macerabat. a friderico impatore plurimū dilectus. itā eius in alexan-
driam papam mitigans. qui vt patrem ac cōfessore deinceps eum semper colebat
Claruerunt igit eo tpe duē colue in eccia dei. Et berhardus archiep̄us salzburgē. quī in solsticio estuāli
x. kaln. iulij migravit ad dominū. Et beatus Hartmannus qui gloriose epātū brixenēsi p̄fuit et omne tps
vigilando aut orando aut cōtemplando aut legendo cōsumpsit. et qui p̄cepta salutis dabat. lites dirimens
plenus tandem diē positus in balneo aquarū in solsticio biemali. x. kaln. ianuarij felicem animas deo red-
didit. sed postq; sanctissimus vir celo receptus pluribus miraculis floruit. p̄cipue mulieribus grauidis in
partu eius meritis mirūmodū auxiliū invocantibus vberime prestat.

Almericus sextus iherosolimor rex defuncto tercio Balduino eius frater in
regno successit. regnavit annis. 12. vir p̄ omnia strenuus et multo memo-
rati dignus. qui aggrediendis rebus magnis illico incubuit. nāq; Ascalonā tē-
plarij a fratre balduino concessam primo regni anno magis reddidit cōmunitā
et inde expeditus cū in egiptiōs duxisset dregmoni regis egiptij copiar. p̄fecto cō-
gressus magnā in barbaris cedem edidit. Alexandriā paulo post delatus prima-
riam egiptior urbem quā tiracūsus saladinū turcor regis p̄fectus soldano egi-
ptio fraude subtraxerat armissima p̄fessit obsidione. vt alexandriā cū nullo pacto
xp̄ianis subijci sint passi. Eaten⁹ almerico regi se pmiserint vt in soldani potesta-
tem p̄ manus suas reducerent. almericusq; pecuniā ingenti a soldano accepta fe-
cit illi recipiendē alexandriē potestare. q̄ in pecuniā dissoluti de cū fraude almeri-
e intercessit intellexisset. magno vir animo in soldanū ducens carraz nūc chariū vrbes potentissimas obsedit
quā cū aliqui obsidisset potuēdi quidem spe nō caruit. sed a milone quodam de planta seductus pecuniā a
soldano accepta abiit re infecta. pauloq; post in ascalonā urbem egregiā duxit. cui expugnādē emanuel gre-
cor impator contra ac cōsueuerat magna submisit stravit auxilia. et tamen Almericus parandis cōmeatib⁹
negligens fuit. et annona in castris deficiente obsidionem solvere sit coactus. Eo autem almerico haud diu
S. Albert⁹ beluacensis post defuncto Balduinus filius successit.

Ansibelmus epūs

Philipp⁹ rex francoz

pue lēzrum viarum comiti appellatum.

Albertus miles gloriofus post gloriofa certamia
amaritio coronatus est.

Ansibelmus epūs beluacensis p̄ hec tpa cū in omi
sanctitate moribusq; p̄claris virisset diē obiit. ad
cuius sepulchrum diuinitus lampades accense sunt. ex
cepta vna cui oleum vsurarius quidam administrabat.
philippus francoz rex lodouici supioris regis fili⁹.
post patrē regnavit annis. 44. Is postea cū audis-
set iherosolimā a saladino captā clemētē p̄fice admo-
nere. cū multis xp̄ianoz p̄cipib⁹ sinā adnavigavit. cūq;
ptolomaidē vna cū richardo angloz rege se recepisset. et
inde iherosolimā repetenti essent ambo de iherosoli-
moz regno cōtendere ceperūt. demū philippus hic in-
dignatione cōmotis simulata infirmitate in europas (di-
missio richardo) regressus est. vbi in regnū suū introgress⁹
reliquit vite sue tempus in pace ac sanctimonia cōsumpsit
seruit huiusmodi hunc philippū religiosoz orationib⁹ mi-
raculose fuisse natū. q̄a cū lodouicus pater tā sexagenari⁹
liberis careret vniuersis populis p̄cepit vt dñm instanter
deprecarentur. quo facto hunc genuit filium.

Elizabeth moial saxonie

Elizabeth monialis beata in saxonia miraculis clari-
uit. visiones mirabiles scripsit angelo reuelante. p̄ci-

Bertaetas mundi

Anno mundi. 6384

Anno xpi. 1174.

Linea summorum pontificum
Lucius tercius

Urbanus tercius

Gregorius octauus

Lucius eius nois tercius papa natione tuscus luca vrbe ⁊ gēte nobili ori-
undus. Cū Alexander pōtifer romanus gloria magis q̃ annis plenus
diem obiit oim plēns pōtificatū inijt. cōsules autē a romanis reponi cura-
uit. multo em̃ ex nobilitate populocq̃ ro. ope ⁊ auxilio quos iam diu ea tiran-
nis ad rapinam omia puerēs fastidisset inuitebat. sed adeo cōsularis facio
preualuit vt lucio vrbe cōturbato in fautores suos crudeliter sit sentum. No-
uo em̃ apud romanos exemplo quotq̃ pōtifici studuisse compertū est. qui su-
a sibi tardius p̃suluerint e ffois oculis sunt cecati. ⁊ pōtifer fuge sue neces-
sitate ad bonū puerfū p̃siliū quod romē testinauerat veronam p̃siliū cō-
uocant. rebus iherosolime tūbābus supplicat allaturus. veronā p̃fecto
cōcilio habito ⁊ romanorū licentiam ac sup̃biam improbavit. ⁊ principes om-
nes xpianos adhortat⁹ est vt in asia laborātibus succurrerēt. verū dū ab hāc
rem nunciū vltro citroq̃ mitterent lucius vir optimus pōtificatus sui anno q̃r
to mense secundo die decimo octauo veronē moris sepelir⁹ q̃ magna adhibita
pompa ante altare cathedrales basilice. hic ante mortem nō immemor patrie
sue eam ornauit. Ab friderico imperatore quo cum in pace vixit obtinuit ne
heretrici alia q̃ moneta lucensi vterentur.

Urbanus tercius papa patria mediolanēsis patre Johanne e gente cri-
bella pōtificatū mēns quo tpe fridericus occiderat ro. impator bein-
ricum filiū. p̃uicq̃s ⁊ vrbibus quas de italia romanū tūc possidebat imperiū
p̃fecit. Qui q̃primū pōtificatū inijt reuocare ad cōcordiam xpianos princi-
pes primo amicus est. ne dissidentes a barbaris opprimerent. At urbanus
quē audita Guido is lufinaci regis noui ⁊ tripolitani comitis diffidia. ⁊ quē
Saladinū virtus fama principio sui pontificatus tenuerat orbem xpianorū
generalī edicto de mittēdis in asiam copiis monuerat. Idq̃ quū serius negli-
gentiūq̃ ardore sui animi quo ferebat fieri cerneret. venetias petere cōstitu-
erat xpianā eo militiā festinatius copiosiusq̃ sua p̃sentia cōuocaturus. Idq̃
ferrariā attigerat quū i felicis p̃lij rumore p̃mū. post cerioze. atq̃ q̃ erat ma-
iore xpianaz rex externiūq̃ nūcio ad se plato febre ⁊ dolore correptus ē. ex q̃
breui mēse ferrariē i itinere moris pōtificat⁹ sui anno primo mēse. x. die. xro

Gregorius octauus papa patria beneuentanus summo oim cōsensu pon-
tifer creat⁹. q̃ ardore animi par suo p̃decessori. sed tpe acceleratiōe ha-
bit mortis euentum. ⁊ statim nācios ⁊ litteras ad principes xpianos mittit
eos cōhortatus vt viribus omnibus vna secti cōparato ceterisq̃ terrā mariq̃
hierosolimam ab hostibus captā recuperarent. ⁊ cū ad mittēda in terras san-
ctam xpianorū militum auxilia totis animi corporisq̃ viribus insudar. p̃fās
se p̃mit. quo p̃fanos inter ⁊ genuenses acerrimo cōtēdētes bello pacem faci-
lius cōponeret vt vtrumq̃ populū bello maritimo p̃potentem in sanctam ex-
peditionem excitaret. pace autē plane cōposita adiecta vtriq̃ parti cōditionem
vt classe armata in barbaros duceret xpianos in asia verates dū hec intēdē
cura vir sanctissimus agit p̃fās moris pōtificatus die sui quātingesimo septimo.

Ioachim abbas calaber ad vrbani pōtificem veronē accessit. Is maxime do-
ctrine ⁊ excellentissimi ac ppe diuini ingenij vir bac ipā repēstare apō gūl
belmum regem ⁊ calabros omnes clarus ⁊ inclitus fuit. qui spiritu prophētie
(vt aiunt) repletus futura quasi p̃sentia differebat. cū prius nō multū ab homie
doctore didicisset donum intelligētie vt ferunt diuinitus accepit. adeo vt faci-
descripturaz difficultates enodaret. ⁊ cum plurimū cruditus esset nōnullos in
sacris codicibus edidit cōmentarios. ⁊ q̃ maxime in apocalipsim. vbi ⁊ multa
predixit. ⁊ potissimum de ordinibus medicantium. Item cōtra perus lumbar-
dum theologū librum cōposuit. qui postea damnat⁹ ⁊ reprobat⁹ fuit. sicut ps
i principio libri decretaliū. fēf q̃q̃ mīta scripsisse. librozq̃ suos dño pape emē-
dandos obtulisse. ⁊ ci multa de futuris referata autē de duob⁹ regibus francie
et anglie apud messanam hiemantibus aliqñ interrogatus quid sibi de expedi-
tione sarraconorū sperandū esset respondit nō dum adesse tempus quo iherusa-
lem recuperari posset. Sup̃ his autē que scripsit de futuris temporibus nos rez
incertarum p̃sagium relinquere conuenit iudicio posterior. alia quoq̃ populera scripto mandauit.

Ioachim abbas

Baldunus septimus rex
Iherosolime

filii pepit cui Balduno de auctuli noie appellatio. iherosolime tandem quartus Baldun⁹ lepra magis q³ senio confectus interierat. quintusq³ Baldunus et ipse rex successerat.

Ordo humiliatorum

re Balduno parvulo octavo loco regnū suscipiens regnavit annis duobus. Post obitū em balduni leprosi quintus baldunus puer et ipse rex successerat. cuius regni curā tripolitan⁹ comes et Guido suscipere cupientes nec vnamus essent. dūq³ res ipsa magnis christianorū agenciū similitudinib⁹ tractatur baldunus puer regni iherosolime christianorū ad octavū auctuli neas mesem defun⁹ ē. eam pueri regis mortem Sibilla genitrix p³ cognitū terit futurū qd³ apparebat verita. Ne tripolitanū comitē populū et milicia oīs in regē iherosolime accesserēt. multisq³ astuta mulier nō magis pollicitationib⁹ q³ largitionibus a patriarcha. epis. p³ cenbus magnatibusq³ Guidonē virū suū p³ sentē et ipm⁹ instantē iherosolime regē creare obtinuit. tulit vō grauitē tantā iniuriā Raimund⁹ comes tripolitanū inducias cū Saladino constituit. q³ tripolitanū comitatū a fauore christianorū penitus separit. quin etiā Libertadē et galilee principatū hereditate tenentē nobilissimā muliere sibi matrimonio copulās. eundē quoq³ principatū regno iherosolime per nuptias abstulit. Erant tūc ipis Saladino cū christianis inducie quas vir astutus abrumperē satagebat. cū fortuna eius consilijs fomentū addidit. Gobrie Saladinus ingenti peditū et equū exercitū copato iherosolimaide primo p³ veruū et maritima occupauit. postmodū in Alcalonē dūces. qui alijs auctus copijs. q³ ab Antiochena populū tūc diffugerant iherosolimā duxit. quā ad occidentālē plagā obfedit. oppugnationib⁹ p³ decē dies frustra ibidē continuatis. alia atq³ alia p³ viginti item dies castra fecit. obfessiq³ ingres populi multitudo desperationē magis suppetiar adducti q³ oppugnantū timore p³ territi. traditionē ea fecerūt cōditionē vt cū suppellectili quā bumeris singuli ferre possent abire p³mitterent. Inuenim⁹ factā cōditionē secūda die octobris Anno nono et octogesimo postq³ in christianorū fuerat potestate. Adigraturū iherosolima christianū iheradiū patriarchā et clerū facto agnie sunt secuti. quaz pars Antiochiā. pars Tyrus pars Alexandriā p³cegit. Saladinus iherosolimā ingressus Campanā paup³ turribus reiecit basilicē redbic etiam ecclie christianorū iumentis in stabula sunt complete preter templum Salomonis olim celeberrimū. manserunt ea in vrbe christiani Asia oriundi Suriani Armeni Jacobite Georgiani et Greci.

Ordine humiliatorū hūcē ipib⁹ quā marie in C³ salpina gallia inuū sumplisse scriūt. Quidā tam scribunt sub impatore Henrico gesta. Verū cū fridericus p³dictus barbarossa totā cisalpinā galliā varijs incomodis laceraret infinitos p³pe viros cū mulierib⁹ et liberis in Germanias p³petuo exilio damnauit. vbi cū multis annis eos tenuisset tā cūq³ fastidit cōi p³sent su vestibus induti albis ad impatore accessere misam cepauere. q³ humiliatē vt vidit cesar pietate p³mor annuit vt i patriā rediret. Reuersi cruces et forte ex vo to emissio plurimū in vnu conuerūt facultates suas i la misicio exposuerūt. ceperūt vicia vitare. hūili veste incedere. cepit odor pie p³fectionis p³ regionē illā diffundit. Secūdo viuere restrictius ceperūt ac p³iri in vnu habitare et seorsum mulieres exercitia corpalia p³nuatēs. Venuū numero multiplicatis et scipue in clericis diuinis officijs se applicarūt. Sumplerūtq³ p³ norma vniū di partes regie bti Benedicti superiores eorū p³positos noiantes. Deince facultatib⁹ tuz p³sonaz numero inuū in modū creuerūt. in monasterijs tā fratrū q³ monialū p³ pres Lusie et Logobardie. Deince anno dñi. M. ccc. ob religionē et vite scitātē approbat⁹ eozdo et mod⁹ viuēdi p³ Innocentiū teratū. et postea p³ successores multipliciter p³nulegiatis.

Iherosolimitane urbis vltima captiuitas.

Guido lusitanus Sibille Balduni regis leprosi sororis maritus. mortuo Balduno et eius nepotes nec vnamus essent. dūq³ res ipsa magnis christianorū agenciū similitudinib⁹ tractatur baldunus puer regni iherosolime christianorū ad octavū auctuli neas mesem defun⁹ ē. eam pueri regis mortem Sibilla genitrix p³ cognitū terit futurū qd³ apparebat verita. Ne tripolitanū comitē populū et milicia oīs in regē iherosolime accesserēt. multisq³ astuta mulier nō magis pollicitationib⁹ q³ largitionibus a patriarcha. epis. p³ cenbus magnatibusq³ Guidonē virū suū p³ sentē et ipm⁹ instantē iherosolime regē creare obtinuit. tulit vō grauitē tantā iniuriā Raimund⁹ comes tripolitanū inducias cū Saladino constituit. q³ tripolitanū comitatū a fauore christianorū penitus separit. quin etiā Libertadē et galilee principatū hereditate tenentē nobilissimā muliere sibi matrimonio copulās. eundē quoq³ principatū regno iherosolime per nuptias abstulit. Erant tūc ipis Saladino cū christianis inducie quas vir astutus abrumperē satagebat. cū fortuna eius consilijs fomentū addidit. Gobrie Saladinus ingenti peditū et equū exercitū copato iherosolimaide primo p³ veruū et maritima occupauit. postmodū in Alcalonē dūces. qui alijs auctus copijs. q³ ab Antiochena populū tūc diffugerant iherosolimā duxit. quā ad occidentālē plagā obfedit. oppugnationib⁹ p³ decē dies frustra ibidē continuatis. alia atq³ alia p³ viginti item dies castra fecit. obfessiq³ ingres populi multitudo desperationē magis suppetiar adducti q³ oppugnantū timore p³ territi. traditionē ea fecerūt cōditionē vt cū suppellectili quā bumeris singuli ferre possent abire p³mitterent. Inuenim⁹ factā cōditionē secūda die octobris Anno nono et octogesimo postq³ in christianorū fuerat potestate. Adigraturū iherosolima christianū iheradiū patriarchā et clerū facto agnie sunt secuti. quaz pars Antiochiā. pars Tyrus pars Alexandriā p³cegit. Saladinus iherosolimā ingressus Campanā paup³ turribus reiecit basilicē redbic etiam ecclie christianorū iumentis in stabula sunt complete preter templum Salomonis olim celeberrimū. manserunt ea in vrbe christiani Asia oriundi Suriani Armeni Jacobite Georgiani et Greci.

Berta etas mundi

Clemens tercius. p[re]s[ent]ia roman[us]. p[re]s[ent]ia iohanne cognomēto scolaris. temāda. tū sibi papatu accepit. Pontificatū inuens statim de bello in sarracenos gerendo edicto p[ro]mit. Rem xpianoz in asia magis magisq[ue] indes p[re]dita- ri intelligens. Generali vt in similibus assolet edicto xpianos admonet. exci- tat. hortat vt crucis salutare signo non magis humeris q[ue] cordibus affixo arma i barbaros assumat. de eterne felicitatis gloria triūphū singulis paritu- ra. Locuit v[er]o ea romani p[ro]ficia exhortatio xpiani o[mn]ib[us] principes fideri cū roma noz ipatoz de cognomēto barbarosum philippū regē francie. Richar- dū regē anglie. oddone ducē burgūdie. quos innumera pene archieporum ep[iscop]o[rum] et alioz principū viroz multitudo secuta ē. Quin etiā ex ytalīa veneti et pisani classes paratissimas educere. Ex frisonib[us] quoq[ue] et daciis mires q[ue]n- quaginta. duodecimq[ue] ex flandrensib[us] xpianā expedito[rum] sunt secute. et gail- belmus Sicilie rex vltimā oim opam tantis multisq[ue] exercitibus nauauit. q[ue] classe sua mare a barbaris pyratib[us] pacatib[us] reddidit. Insup[er]q[ue] annuā ex apulia siciliāq[ue] imp[er]auit. Vn[de] principes i alia postmodū varia v[er]si foru[m] na acriter pugnauit. Et dentes ad cōponēdas res eccl[esi]asticas animū adiecit. Nam et mores clericoz q[ue]ndā nō satis p[ro]batos seueritate sua emēdauit. Et claustrū sancti laurentij extra muros edificauit. et laterani edes non mediocri impensa restituit. templiq[ue] vermiculato ope ac musico exornauit. Mozens deinde anno pontificatus sui anno tercio. mense quinto. in basilica lateranensi sepelitur ducta ingenti funus pompa.

Celestinus tercius papa. natione romanus. p[re]s[ent]ia petro cognomēto bubo. Un[de]s. antea iacurus diaconus cardinalis grādatus vir t[ame]n v[ir]tute insignis in terciū celestinū ē success[or]. Qui egres[us] apertā siculoz rebellione in sui p[re]decessore impudētissime inuentā eos cōpescere cōstituit. Vt q[ui]dē p[er] omnia bonus q[ue] beatricē coronia exornauit. Et quoaduixit nil p[re]termisit. quo ter- ra sacra. Ita cū hierosolymā vocant[ur] recup[er]aret. in tantis autē p[er]urbationib[us] rez. tantoq[ue] sumptu bellico eccl[esi]e egregias. tū apud sanctū petrū tum ad lateranū edificauit. qua recipi pontifices p[er] comode possent. P[re]terea v[er]o no- men vitēbio dedit. eccl[esi]amq[ue] cathedra fecit. Adoritur aut[em] pontificatus sui anno sexto. mense septimo. die. v[er]decima. Sepelitur in basilica petri. bonis omnib[us] p[re] dolore t[ame]n desiderio hominis larumantibus.

Saladinus rex

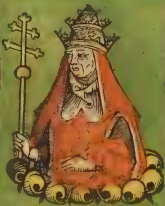
Saladinus egipti rex noradino sarracenoz regē defuncto. et loco tāq[ue] vir fortissimus t[ame]n strenuus ab oib[us] sbrogat[ur]. regnauit annis. xvj. Hic magis stratu ac regno suscepto statim i egiptioz regē i bello. p[re]cessit. q[ue] tādē capto et occiso vniuersam egiptū et syriā oim cōquisiuit. Et suo impio ingressus exercitu in- gēte pecoris hoimq[ue] abegit p[re]dā. et cōgressos p[re]datorib[us] xpianos milites. in- quis tēplarij fuerūt multi. maiori ex p[ar]te occidit. Attē p[ri]mo et secūdo p[re]lio a bal-duino rege leproso sup[er]atis. Rex opatis denuo copijs i emanuēle grecorū re- gem mouet. quē et simulata fuga aliq[ui]i i angustas p[re]ualles p[re]t[er]hes tādē sup[er]at et capit. Cui[us] victoria elat[ur] i xpianos de hierosolymoz regno p[re]tendētes cū ma- ximo exercitu. p[re]cessit. Ipam tandē ciuitatē scām (quā xpiani reges post gotthe fridū regē p[er] annos octo et octuaginta cū magna gloria possederāt) post maximā xpianoz strage vt p[er]missum ē cepit. et de ea triūphauit. Templiq[ue] salomonis q[ue] turcas p[re]ter t[er]ram sarracenis sicut i xpianis consueuerat sanctū ē. illudq[ue] prius q[ue] saladin[us] ingredi voluerit. aq[ue] lauari rosacea. t[ame]n suis lustrari excretionib[us] cura- uit. p[re]fect[us] inde impiger saladin[us] i tyru duxit. quā v[er]bē corād[us] marchio nō magis auib[us] quā ceteris q[ue] eo p[re]fugerat xpianis publico p[er]mittere p[re]lio defensandā et p[er]petua ditione tenedā accepit. Hic ap[er]te saladi- nus clarissim[us] fuit. cui nihil aliud ad summā defuit laude nisi xpiani nois cara- cter. Qui mores tandē mādauit in sui funeri tropheū tale an corp[us] suoz defuncti spectaculū. videls pānū nigrū i lancea suspensum. Cui p[re]cederet p[re]co clamans. Alie ton[us] domitor ex tanto regno tantisq[ue] opib[us] moriens. nil aliud fecit defecit.

Alpaidis mulier

Alpaidis mulier scā de cudota eo t[em]p[or]e claruit. Cui diuini collatū ē annis multū in corp[or]e degere et corp[or]is tibi n[on] egere. Nec genere infima officio- q[ue] bubulca. sic corp[or]e marceida. t[ame]n p[re] exilis intestinis media euacuans. venusta t[ame]n et corpulenta in vultu cernebatur. ac si deliciarum copia frueret frequēter ra- p[re]batur in excelsis t[ame]n angelo duce freta. Illud quoq[ue] admirandus femina rure editam t[ame]n educatam rurali opere affuerat tam prudentē in consilijs t[ame]n circumspectā in verbis fuisse vt qui docet hominem scientiam. in ea delegisse sedem pleriq[ue] arbitrabantur.

Linea summoz pontificu
Clemens tercius

Celestinus tercius

Henricus eius nois sextus friderici primi filius. anno dñi m. c. xc. defun-
cto genitore pſenſu principū romanorū impator electus impauit annis
octo. a patre aut prius rex designatus coronā aſquigrani acceperat. Is primo
in colonienſes bella mouit. ocaſo leodienſi epō in graciā rediit. Anno ſequen-
te electionis ſue tercio Celeſtinus pontifex romanus poſtridie coronatiōis ſue
henricum ſextum friderici barbaſſe in armenia defuncti filiū a germanis ele-
ctoribus declaratum in regem romanorū impatorem conſtituit. ea inſidia cōdi-
tione vt henricus ipſe regno citra vltraq; ſtetum ſcicilum. p. prijs recuperato ſum-
ptibus t. celum ſolueret annuū t. iuris eccleſiaſtica terram ſibi redderet poſſidē-
dam. idq; quo rex faſtius aſſequeret conſtantiam normanno rege natam virgi-
nem in monaſterio panormi agerem occulte educi curauit. eāq; natū grādiores
q; q; filios paraturā videref diſpenſatione aplica illi in matrimonii collocauit.
Reddidit vō henricus impator primā oīni urbem theuſulam pontifici celeſti-
no. cuius t. romane eccleſie iuris erat. Iſq; pter hec vna in re pſiderantiſſimus
ro. po. pmiſit. a quo nullo adhibita aut pietate aut mora funditus eſt exaſa. et
vt omnis in ſunus inſtaurationis ſpes adimeret ruinā illius ſata romani ſunt celata. que in duo buius
temporis capitolino ad memoriā conſeruauit. Ingreſſi regnū cum exeratu rex henricus t. regina prius
imperij anno neapolim obſederunt. ſed cum peſtilētia exercitum inuaſiſſet re infecta abeūies in alemānias
acceſſerunt. Poſtea iterato a celeſtino pontifice romano vocatus magnū in ytaliam exercitum duxerat. ve-
neratq; ſecum Conſtātia vxor friderici filiū afferens primū quē pter omniū opinionēs nimis annosa pe-
perat. Iſq; ſecūds fridericus poſtea vir factus eccleſiam pſecutus eſt. paruoq; negonio primo neapolis.
poſt quicquid in ytalīa ſicilie regnū vocabulo cenſet. t. ipa ſubinde ſicilia in eorū poteſtate ſunt facta. Co-
ſtans vō in eſtama fuit henricū panormi agentes theſaurū ingentē a normānis regibus tanto prius tem-
pore. tantāq; ſucceſſorū pſperitate accumulatum clam exilatum in germaniā tranſmiſiſſe. Is a pontifice ac-
ceſſus vxore t. filio panormi relictis ro. ſe cōſulit cū eorū pontifex celeſti. multa egiſſet vt recupande ihero-
ſolime curam ſuſciperet. Quod quidē munus cū p ſe noluerit per legatos equeſt ſpoſpondit. priuſq; ro. et
italia decederet nauigiū ex omni ſicilie regno t. imponendas vere. primo copias parari curauit. pariterq;
alpes tranſgreſſus archiepiſm magnitudinū t. ſaxonū ducem legatos declarās onus illis inuūit copias ex oī
germania contrahendi. quā tempeſtate ſarraceni africanā mauritaniam incolentes ingenti claſſe in diſpaniā
yſtenorē delatū cōgreſſum pſio caſtelle regē ſuparumq; ceperūt. t. plurima tūc ea gens barbara de hispaniā
ſubegit. quorū parte bethica olim. nūc granatam vſq; in hec tpa Anno. t. 493. tenuerūt. Tandem cū in re-
gnū henricus rediſſet eleſtane in ſicilia agēs cū grauiter egrotaret ad Innocētiū pontificem ro. mit-
tens vxorē ſibi t. friderici filiū puerū emendauit. p. philippū vō ſibi germanū fratrem. cuius totius ebrurie
dominiū ſub ducatū titulo cōceſſerat. qm in ſe fuit ro. imperij t. ſimul gubernationē regni ſicilie quouſq;
ſilius adoleuiſſet adminiſtrationē retinere queſiuit. cōſecroq; teſtamentū panormi diē obiit. ea igit moris
et rem in aſia xpianā t. ſimul omnē germaniā maximis inuoluit moribus. fuit em in agēdis rebus ſtrenu-
us. in hoſtes acer. in largiendo munificus. ſacūdus eloquio. ſacie decora. ſtatura mediocrit. ingenio pru-
dē. in eccleſia panormitana magnifice ſepultus.

Helmadus in territorio belluacensi frigidū montis monachus bis tēporibus
religione ſacundia ac doctrina clarus effulſit. qui cū eſſet vir doctiſſim⁹ ac
diſerutiſſimus. diligenti cura de omnibus rebus geſtiſ chronica p. pulcrā ab initio
mundi vſq; ad hec tempora composuit ac in mario volumie digeſſit. At hoc op⁹
ita diſparū t. diſperſū ē vt nuſq; totū reperiaſ. ſcripſit t. alia opuscula t. ſermōes
Aptas natione longobardus in latina t. greca lingua egregie doctus p. hec
tempora floruit t. multa composuit. t. inter cetera pter latina vocabula. que
diligenter in ordinē redegit. t. de ordinē dicēdi optime ſcripſit. atq; plures eptas
elegantes doctasq; composuit.

Asonem pterea patria bononiensem viz vitz cele-
berrimum atq; inſignem t. in iure ciuili cōſulatiſ-
ſimum. Jobannis boſiani (qui ſummū breuē ſuper pāce
ctis composuit) auditozem cū pāctis floruiſſe conſtat q
cum eſſet diuini ingenij vir in legibus optimos cōſecit apparatus ac ſummam ce-
lebrem edidit. que apud omnes etiam nro euo magno habetur in pāio. Inſuper
additiones plurimas ſummis addidit. quem baldus legum fontem t. electionis
vas velut alter paulus appellat.

Martinus ſimiliter boſianus t. cremonenſis eius doctrine t. profeſſionis do-
ctor. de quo in gloſis pſepe fit mentio eo tpe floruit. quem angelus de peru-
ſio iuris lucernam t. mundi ſpeculum appellat.

Linea summorum pontificum
Innocentius tertius

Anno mundi. 6403.

Anno christi. 1204.

Innocentius tertius papa natione campanus patria anagninus patre trās-
mundo e familia comitum. vir certe in omni genere que p̄banissimū atq; do-
cissimū. q̄ a primicia etate parissus lris operā dedit. Is an pontificatū doctria
et moribus insignis. a celestino in numero cardinalū referē. quo mortuo in e-
locū oīm consensu pōtēx sufficī. q̄ntū autem fuerit gloriosus pōtēx opa eius
ostēdant. q̄ si omnia scribenda forent ingens volumē efficiēret. q̄ cū exolas ha-
beret venialitatē edicto statuit vt nullus curie officialis quicq; ab alieno exigeret
prēter scriptores ac bullatores. q̄bus modū p̄fixit. hostiarios quoq; a notario
rum cameris amouit vt liber esset aditus. statim quoq; vbi magistratū instē bel-
lo asiano animū adiēcēs germanos p̄pter Henrici mortē in asia tumultuātes
retinere in officio lris. nuncijs. premijs. pollicitationib; conat; ē. verum id frus-
tra tentauit. at vbi videret sarracēnoꝝ potētiam in asia conescēre apud latera-
num maximum consiliū celebrat. cui interfuere plures viri p̄stantissimi. Postmo-
dū multa liboꝝ volumina composuit. inter que erat liber de miseria cōditionis

humane. et libros de sacramento eucharistie. de sacramento baptismi. habuit item sermones temporibus et so-
lemnibus diebus accommodatos. Veretales quoq; antiquas composuit quas obseruari mandauit. Vir do-
cissimus et omni ornatissimus virtute. eo pontificatu sese dignū beati offendit. nam inter ceteras decretales
quas etantes reliquit tres eo pontificatus sui initio edidit. Primā q̄ de inducijs habet. Quonies orbis p̄-
ceps alter in alterū delinqueret correctionē ad p̄scentem romanum spectare. Et venerādos esse principib;
q̄ntius maximus sacerdotes secūdam. Tercia que extra de electiōe habet singularis fuit. Inuere hui; pō-
tētis virtutē et doctriā beati Henrici et francisci assilianis sanctitas. Improbauit p̄terea abbas Iohādem lē
bellum quēdam nō sanam doctrinā p̄ se ferētem. Annauit et errores almerici heretici qui postea parisi;
cū scetatoribus suis exultus est. qui affirmabat ydeas que sunt in mente diuina et creare et creati. cū in eo nil
nisi eternū et incommutabile sit. dixerat p̄terea in charitate constituto nullū peccatū imputari. Nec Innocē-
tius opera pietatis in tanto pontificatu p̄termisit. Et ante etiam rome duo huius pontificis opa sūt. vilita-
te et viū longe distantia. hospitale sancti spūs in Saxia a longobardis et Baronib; ibi solus habitare ap-
pellatum. quod in vaticani suburbio celebre et diuissimū hospitalitati amplissime deseruit vni. Et aliez tur-
ris appellata comitis vrsani operis. que muro oīm totius vrbis rarissimo sublimitate surgit extrema. Estq;
ad forū olim necue ad veteris subure principij que p̄ etatē nostrā et diu ante inhabitata nulli omnino vsui
est aut fuit. indeq; basilicā sancti sicuti que erat in auentino celebris tūc dirutam instaurauit. Verū dū pe-
russū tollende discordie causa (que inter Venenses et pisanos vigeat) p̄fectus fuisset moris. pontificatus
sui anno decimo octauo mense septimo die. xvi. Cuius vita adeo p̄bata fuit vt post eius mortē nil earum re-
rum que in vita egerit laudauerit improbaueritq; immutatū sit. hic quoq; primū ordinē diui Augustini be-
reniticum sub tutela apostolica suscepit.

Concilium lateranense

In modum maxima hoc anno apud Lateranum ab
Innocēto pōtēce p̄dicto p̄ recuperanda ibe-
rosolima celebrat. cui interfuere mille et trecenti pla-
ti cum iherosolimitano et constantinopolitano patriar-
cha. Metropoli septuaginta. Episcopi quadringē-
ti duodecē. Abbates. priores. cōuentuales octingē-
ti. Græci et romani imperij legati. Reges vō iherusa-
lem. francie. hispanie. anglie et apri oratores. Vene-
re multa tum quidem in cōsultationem nec decerni ta-
men quicq; aperte potuit. q̄ et pisani et genuēs ma-
ritimo et asalpini terrestri bello inter se certabant. ve-
rum decreta ibi. plata fuere quibus tam laicorum q̄
clericorum mores componerentur.

Iohānes bon; ordinis heremitay diui augustini
instauratoꝝ nationē Mantuanus his temporib; i
flaminiā et vmbria vitam religiosissimā ac sanctissi-
mas duxit. multa monasteria ibi erexit. Inde frates
sibomite vulgo appellati sunt. Tandem cum vir san-
ctus. jo. dñs in flaminiā p̄morat; fuisset i patriā re-
uersus plen; dieꝝ et opib; bōis. āno a natiuitate dñi
1222. migravit ad dñm. Cuius cor p̄ translatus in
monasterium ordinis sub titulo sancte agnetie fabre-
factū summo seruetur honore vbi indices sūnt miracula.

Philippus fuenit princeps et ebrurie dux heinrici impatoris frater. quem idem heinricus moriens filij friderici reliquerat tutorem regni accepit. verum heinricus mortuo maxima inter electores orta est dissensio. in germania enim electorum pars orthonem ducis saxonie qui in alia fuerat germani fratrem delegit. pars philippum qui ab heinrico institutus erat censuit conservandum. et res bello dissidijis de utrisque acta quod philippo rex francie orthoni rex anglie fauebat. propter hanc dissensionem impatoris eligendi italiam neque philippum neque orthonem ad imperium admittunt. post id tantum tempus quod inter coronacionem et depositionem orthonis interfuit. Per reliquum vero eorundem impatorum tempus vocasse imperium scribunt. philippus autem anno dñi. cc. alfaciam bello deuastans argentinam obsedit et in suas potestates accepit. sequenti anno similia in thuringia egit. langrauii deuictum i gratiam sumptit. Innocentius vero pontifex quia costabat heinricum et fridericum patrem suum romanam egisse ecciam orthonem impatorem. pronunciauit. philippus ira succensus arma parat ac contra orthonem philippo rege francorum fauente in expeditionem prodit. Otto cum composito exercitu vna cum iohanne anglorum rege pugnam copiam facit. suntque singularia certamina a paupere apud coloniam. Ad annum quo pontificatus innocentij octauum otto ille quem rex regem impatoreque instituerat a philippo vbiq; succubuerat agrippina Colonia germanie vrbs preclara orthonem pulsus postremum oim conservauerat quam urbem philippus arde preffixit obsidione. orthonem facta eruptione cogens supatusque a colonienfibus est expulsus. qui tempore cedentes philippo impatori debita obedientiam presterunt. Tandem principis diuturnis defatigati bellis pace confecta philippus romanorum impator declaratus. ac sic nouem annis non sine molestia hanc dignitatem retinuit. nec tamen diuturna fuit philippo in adeptis vbiq; per arma impio quies. quem langrauii thuringie principes multis in suam sententiam tractis circumuenies. vel ut alij scribunt otto comes palatinus de wilsbach bamberge interfecit. x. kalendis iulij. corpus habebamberge inde spire iussu friderici sepultum. fuit autem benignus ac largus. debilis corpore atq; virilis. facie venusta. capillo fluauo. statura mediocri tectorus.

Otto dux saxonie huius nois quartus anno a nativitate dñi dñi. cc. xix. cum philippus impator a comite palatino interceptus fuisset. impator a germanis suis delectus impavit annis tribus. qui statim romani pontifex ab innocentio tercio sequenti anno in basilica sancti petri coronatus est. verum post acceptum ab ipso pontifice diadema iurisdictionis quo se de more obligauerat religionem post habita terram eccie hostiliter intravit. nam radicophanum monte faliscum siue ut corrupte appellant flaconem et tota pene romandiola per diuersas legiones diuersosque legatos occupauit. et ad regni neapolitani regiones conuersus ut eas quoque caperet esset adnixus. friderico secundo quoque romani pontificis auctoritas et promissa pretio secum redderet. nihil tantum moribus suspicante. eos vero motus pontifex innocentius iniquo ferens animo ad orthonem misit. qui cum euadendo. hortando. admonendo punire conaretur ut capta de eccie terra feudatario redderet. quod peiora indies molebat. unde pontifex eum anathemate primum percussit. deinde pseuerantem et vias omnes romanas latrocinijs infestantem imperio et alemanie regno priuatum depositumque. pronunciauit. Secutos eum pilatos et peres ac omnes alios imperij ac regni populos carentes sacramenti religionem qua illi obligabantur absolvens ut non magis possent quam deberent ab eius imperio reuerentia et obedientia se subtrahere. Gobre rex bohemicus. langrauii thuringie ac archiepiscopus Maguntinensis Treuerensisque dux austrie et ex multis pristantiores quique eum deiecerunt. Cum etiam germani electores imperij philippo suadente francorum rege quoque primum de priuatione orthonis certiores facti sunt fridericum secundum sicilie regem vigesimum agentem annum in romanorum rebus declarauerunt. philippus enim francie rex orthonem iohannis regis anglie ex forore nepotem debilitari ac potentatui deijci exoptabat. quibus tandem deterritis malis atque periculis orthonem in alemaniam se recepit et quicunque de italia ceperat in romani pontificis friderici sicilie regis potestate redire. vbi postea a philippo francorum rege apud tornatum supatus. Tandem anno dñi. cc. xviij. otto impator mestus languensque aio brevi obiit. Elencij autem rebellantem cretas in fide armis continentes anno salutis dñi. cc. xxiij. eandem in colonie formam redigere. missis cum eibus quicunque tenses in officio continerent.

Bairaldus archiepiscopus colonienfensis post destructam mediolanum a friderico impatore corpora trium regum ad Eoloniensem traduxit post gloriosam vitam in dño quiescit.

Richardus quoque puer parisiensis a iudeis martiri passus multis claruit miraculis. quod obrem philippus rex francie intelligens iudeos per plura quotannis mala egisse in vituperium christianorum priuatis hominibus omnes et regio francie expulsi.

Berta etas mundi

Ordo cruciferorum

Oruciferorum ordo in sinodo lateranensi beati inchoatus sed aliquando intermissus ab ipso Innocentio tertio pontifice anno pontificatus sui xviii. restituitur et confirmatur ac multis fauoribus commendatur. Idem marie factum est eo quod quedam albanensium pestifera heresis surrexerat. que tantam in populo romano cleroque seditionem excitauerat quanta vix ante. quod obre causas posuisset ipse multos cruce signatus impulit eos armis suscipere. quibus reuictis cruciferorum ordine iussu sopitu et oblitteratu instaurans multis pueris et gratis mirabiliter auxit. eadem autem ordini postmodum innocentius quartus deuotionis affectus apud ludum non existens regulam composuit et dedit in quo precepit ipsi religiosi semper cruce in manibus portare. ipsius uero ordinis auctores et duces Quiriacum episcopum et martirem tempore constantini magni beate marie primum fuisse tradunt. qui etiam cum Iuliano apostata cum multis christianis passus fuit. sed idem ordo ad nihilum ferme usque in presens redactus.

Tartarorum regni principum

David quidam persa ex ignobili familia inter eos natus tartarorum gentis rex vir quidem magnanimus per beata ex indie montibus una cum omnibus sue gentis uir ac militibus hostili studio egressus per vicinas quasque urbes spolia multa exegit et populum suum bene mori allectit. quibus spoliis allectus inde parthos venit et pari terrore mediam. assiriam. persiam. armeniam et sarmatas non longo tempore quadens circa meandris paludis littore concessit ubi et accolis suis sedes constituit in maximam euasit potentiam ut regnum eorum nunc multum creuit in finibus hungarie polonie et iuxta mare ponticum et in aquilone. et hi nunc yfione castanum habent principem. Sunt autem tartari homines turpes oculos grossos prominentes habent latas facies et frontes nasosque latos mediocres. et statura tante arrogantie ut deum suum cham filium dei appellent. pluraque de eorum moribus historici scribunt.

Ordo carmelitarum

Ordine ab Alberto ierosolimitano patriarcha excisat per multis privilegiis ab eo sublimatur. atque etiam regulam suo iure coactam obseruandam primo obtulit et confirmauit. in qua pro habitu fratribus eiusdem ordinis capam superiorem ex syrico cum quibusdam largis virgis scyris albis et griseis circumlatam more helye prebere (ut tradunt) assignauit et deferendam constituit. Iste ordo cum in orbe diffunderetur ac locis et uiris prestantissimis indies multiplicaret multas impugnationes per multos annos ab emuloribus perit. sed postmodum hoc nouus pontifex eius nominis tertius cernens ipsam sanctam religionem et ordinem a multis impugnatum et aliquando periclitum cum non satis probatum conspiceret deuotione motus primo pontificatus sui anno mutatis prius circumlatam claudibus ob honorem beate virginis marie in albas sub titulo virginis marie de monte carmelo approbavit et confirmavit. autem enim ordinem istum dum in syria cum habitu illo procederet maxima in reuerentia et deuotione apud soldanum egypti extitisse et multas illi elemosinas et beneficia contulisse. sed eo habitu mutato cum in finibus et regno suo eleuasset. quod obre necesse fuit illum europa transire ubi mirum in modum exeresces clarissimos et sanctitate et scientia viros prouit. Quorum de numero preceps fuisse Angelus declamator ardentissimus Albertus scilicet Cirillus grecus uir doctissimus. propter liberos multos a se editos spiritum prebere clauit. Et alij clarissimi.

Dominicus hispanus vir sanctitate et doctrina plurimū decoratus. p̄dicatoz dur et pater inclitus. ac xp̄iane religionis q̄si matrinū sydus emicuit p̄ hoc tps. Is i calogura al calaroga pago eronicensis diocesis nat⁹. Cui⁹ p̄ felix appellatus. mater ioanna q̄ tres filios habuerūt q̄ postea lris edocti sacerdotiū acceptarūt. Tercius beatus dñicus cui⁹ mater p̄uidit in somnis se gestare canulū acecliam ore faculā baulante. Qui egressus ex ytero totū mundū incedere videbat. p̄figurans ex ea p̄dicatoz eximū nasciturū. fuit em victoz mirabilis oburgatoz. oppugnatoz berefūm. fidelitū diligentissimū exhortatoz. ab infantia quoq; cū eo miscratio creuerat. ex canolico aut regulari a deo vocatus cū fribus socijs p̄dicatoz ordīne incredibili seruoze fundauit. q̄ diuinitus instituto ab glorioza dei genitrice maria religionis habitū assumpsit. Et cū in tholosana albiensisq; galliaz regione heresis pullulasset. ac late et longe cepisset serpere. br̄is dñicus tunc primū fama nosci ceptus ad eas extirpandas se cōsulit. Erāt vō q̄ armis eā sectam tueri adniterent. Quia comes tolosanus notabaf infamia. Quare datus est ab innocento pontifice et a francoz rege symon de mote fort brō dominico adiutor. q̄ cū cohorze ab hierosolime expeditione reducta a sancto viro aduersantū arma conatusq; retudit. tantisq; ea heresis defixa erat radicibus vt q̄ septimo inchoauerat vix tādē vltimo pontificat⁹ innocētij anno potuerit extirpari. pater aut religionis ex istens. postea ab honozio q̄ falsmaticos apud tholasz comitos audiuit. ordinis confirmatōem obtinere meruit q̄ p̄firmato cū plura monasteria creuisset. Et multis signis ac miraculis claruisset. ac varias regiones docendo et p̄dicando lustrasset. Tandē anno salutis tercio vicesimo et duodecies centeno apud bononiā ytalie ciuitatē. nonis augusti migravit ad dñm. quē postea gregorius nonus audit. eius miraculis et vix preclara in sanctoz numero aggregauit.

S. franciscus

S. Dominicus

Franciscus seraphicus natione ytalus ex assisio ymbroz ciuitate ortus. vir vtiq; diuinus. ac primus institutor ordinis fratru minor. et fundator mirificus. Circa annos dñi. m. ccviij. primo negociatoz hūanus et affabalis ac p̄dus vltq; ad annū. xxy. Inde terrena oīa respiciēs xp̄m in omī vita secut⁹ est. Et cū aliquadiu pedibus calcia⁹ et corrigia ciner⁹ incesisset. Sentētie dñice memor diceñs. Qui venit ad me et nō renūciat oībus. non potest meus esse discipulus. Abiecis oībus tunica incultam et cōtempribilem fūne p̄ciactam induens nouus mox ordinē constituit. cum quo velut sol i orbe radiās xp̄ianā religionē plurimū illuminauit. Tantū aut in seipso rigore austeritatis exerceuit. vt in teptatione carnis. in p̄uinali tpe nūc vel glacie operiret. paupratē quoq; dñam suam semper vocabat. Aliebat potius de se vniuersa q̄ laudes audire. omīq; studio precauebat ne paupertatis metas trāsiliens ad sup̄flua distulceret. ardentissimoz martyrij desiderio seruebat. Ideo sexto cōuersionis sue anno syriā petijt. ac ad soldanū accessit. qui cum omī honore suscepit. Quobus aut annis an obitū eius vidit in visione seraphin vñū in aere sex alas habentē cruci manibus extensis pedibusq; cōiunctis affixū. alaz vō duas sup caput erectas. et duas ad volandū extēsas habebat. p̄oro duabus totū corp⁹ tegebaf. Quosq; duobus cogitare apparebant in manib⁹ et⁹ quasi fīrre clauoz. latulq; ip̄ius dextriū veluti lancea perforatum. Interea cū fribus suis sic ab eo institutis nouā dedisset regulā. et xp̄i stigmatib⁹ insignitus fuisset. et nomē suū in orbe diffudisset. Cū nullā carni sue requiē dedērat a p̄uisione sua. xvij. anno et multis languoribus p̄teritū tps effluisset. duobus sequētib⁹ grauiozibus purgeri cepit. Tandē plen⁹ bonis opib⁹. apud assisiū verbem suam. Anno salutis n̄re. 12 et 7. nonas octobris i dño feliciter obdormiuit. Quem et biennio post gregorius nonus auditis eius crebris miraculis magna

prius ob eam rem cōuentū habito. in numerz sanctoz statim retulit. Nicolaus aut tercius papa anno. m. cclxxx. litteras de stigmatib⁹ ei⁹. ip̄i fidelibus misit

Eremotus atq; portēta multa hys annis vbiq; ferme fūere ita vt antiochia et tripolis atq; damascus magna ex pte corruerint. Catina etiā sicilie insula contra aquarum naturas pelagus retrocessit. et hoim ferme milia abforzuit. In ytalīa insup grandines omīs anserum grossiores cecidere.

Visum est quoq; signū mirabile in occidente post occasum solis in stella posita in auctro declinans in occidentem indirecto syderis quod astrologi coronam adriagne appellant. Misusq; radius quasi trabes magna per multos dies ascēdes in altitudinem firmamenti. p̄dicatores hys temporibus multa alia signa conspēgere asserabant.

Bexta etas mundi

¶ Anno mundi. 6415. ¶ Anno xpi. 1214.

Honorius tercius papa. p̄ia romanus. p̄e almerico ciu e romano genti^o terciio suffectus innocencio. et ip̄i eius nois terciū. perusse cardinales i ro manū pontificem creauerūt. Qua in creatione ad sextū p̄decessoris diem obiit^o sum facta. maior solito addibita ē festinā na q̄ perusini ciues difficultate hie ro solim e rez. et belloꝝ ytalie sed andoꝝ necessitates p̄penderūt. Et coacto in cony clau collegio penuria cibi per dies singulos maiore facta vt. p̄peraret. vim ho nestissimā attulit. p̄secratūq̄ p̄nter destinātū a p̄decessore paq̄ in ytalica cō/ stituende tractatū p̄ oratores legatosq̄ cōtinuauit. Ip̄e romā intra primū cre ationis mensem p̄ sabinos se cōtulit. Sollicitabat em̄ eū petrus antistidoꝝeſis impator cōstantinopolitanus. quē paulo post et iolem simul vxore idē ponti fex in basilica sancti lauretj. q̄ via tyburtina extra muros insignis uisitur. im periali diademate decorauit. Et rebus xpianoz in romana p̄sulturus q̄ hiero/ solimus p̄future viderent iōanne de colina cardinalem romanus portuensē ep̄m apostolice sedis legatū declarauit. impialeſq̄ titulos honorius friderico secūdo cōtulit. Quē post iuribus ecclesiasticis sibi vsurpatis anathemate no/ tāū dignitate priuauit. Et dñe heremitar p̄out innocencius fecerat p̄igen dū cū suscepser. Etā ordines predicator et minor cōsummare voluit. hieroso limoz regē et alia ad se romā venientē benignissime suscepit. Et tanyō bono rij pontificis decretales multe. tū romē opa sancti laurentij extra muros vrbis reparata cū cenobio basilica. tum sanctaſanctor ad lateranēſes ecclesiā instau/ rata celebris sanctimonie oratorij. Vñ aut ac beate vitā dūces vt bonū pasto rem debebat. anno pontificatus sui decimo. mēse septimo. die. xij. moriē. Se pelturq̄ in basilica sancte marie maioris ad presepe.

Gregorius nonus papa natione bernicus. p̄ia anagnin^o e familia comi tum innocenti terci nepos. Qui et laterano vbi creatus fuerat ananiam p̄ estati caumata se cōtulit. In fridericū monuit vt expeditionē in terrā san ctam cui^o voto p̄ides cruce signatus se obligauerat. tandē iniret. fore cōmina rer vt nisi breui erequereſ excoicationis priuationisq̄ sententias ab honozio p̄decessore in illū. p̄mulgatas. p̄firmatas etiā atq̄ etiā aggrauaret. P̄romisit q̄ fridericus seſc vouerat. dictūq̄ ē veris ip̄us ad pueniendū brundisij. vene rat eo magna multitudo p̄cipue vero ex germania lantgrauius bassie. q̄ brun/ dusij vna cū magna p̄e multū mortitur. dū fridericus egritudine simulās in si alia se continet. Nec fraus ita cōprehensā est. cognita em̄ lantgrauij morte ce/ lerrime eo adnauigasse omneq̄ eius suppellectilem diripiuisse. Cognita igitur fraude friderici honozij terci sententiā in fridericū latam p̄firmauit. Inde pe/ rulis pontifex assitū pecturus. vt q̄ de francoſco viro sanctissimo miracula au dierat p̄is cognosceret re comperta vt audierat. in sanctorū numex statim retu lit. Leperant iterum romani senatores q̄nq̄ vñ. q̄nq̄ binos creare. Hambal q̄ ex hambalda gente romana nobilis senator heresi p̄sentiebat. in quā multi inaderant facidiores. Idiq̄ pontificis reditū formidantes tumultū conataue rā s̄ diuina vltio cōpescunt. Tyberis em̄ eū in alluione exereſcens. multa dā na mortalibus inualit. Et tanta peste laboratū est vt decimus quisq̄ vir superfluit. Pontifex mira a demē tia vsus publice oēs priuatimq̄ etiā distributa pecunia p̄solatus ē. veteres cloacas purgari nouasq̄ plu rimas cōstrui curauit. Vrbis dignitati et valitudini vno tempore consulens. accessit post ad vrbem rea tinā pontifex curā in ea aeris salubritate conseruaturus. qua in vrbē beatum dominicum in sanctorū nu merum retulit. Spoletum postea estate cum diuertisset beatum anthoniū cognomento paduanū ob inu mēra miracula sanctorū confessor collegio congregauit. Qui tandem multis quassatis erūnis a friderico suadentibus francie et anglie regibus cōuocauit omnes orbis xpiani ad cōcilij. Vterū fridericus terram marisq̄ vitas p̄cluit. Cardinales p̄isana classis intercepti ad amalphā vrbē ducti. in custodiam postmo dum tenti. Dum aut eo tardatus captoꝝ cardinalū et prelatoꝝ impedimento. desisit a concilio pontifex. mēse augusto. Et primo quadragesimo salutis anno supra duodecies centeno obiit. pontificatus sui an no quatuordecimo. mēse terciō.

Celestinus quartus patria mediolanensis et ganfriedus ex castillonea gente. sabiniensis episcopus vt doctina insignis fener admodum et valitudinarius in locum gregozij suffectus. ad fridericum mittens obſidionem ſauente continuantem multis illum de futura pace pollicitationibus delinire cona/ tus est. Sed p̄uſſq̄ fridericus respondere potuerit. Celestinus ip̄e duo de viceſimo pontificatus die de/ functus ē. Qui vt ſuccesor daretur vno et viceſimo mēse laboratum ē. Causam diuturne vacatōis apo ſtolice ſcribit tentos in malp̄ſitano carcere cardinales. ne ip̄is abſentibus electio fieret p̄otestatus fu iſſe. Quibus et collegas aſſenſiſſe. videntes omne ytaliam friderici moribus quassatam eſſe. et imminere per ſingulos dies periculum ne vrbē romam caperet.

¶ Linea ſummoz pontificū
Honorius tercius

Gregorius nonus

Celestinus quartus

Fridericus eius nominis secundus imperator anno dñi. 1212. ottone p̄dicto imperij trulius priuatu. ab electorib⁹ eius loco furrogatus. Et ab honozio pontifice confirmatus et coronatus. imperauit annis. 33. Itaq⁹ ex herinrico sexto et constantia forte regis sicilie. q̄ cum antiqua esset sub papilionē panormi in medio platee. vt tollerēt omīs sup̄pito et mulieres liberi haberēt aditū in lucē cotinus Is sub gubernatione ecclesie et innocētij orbatō p̄e enutritus. Deinde potentissim⁹ imperator ytalie. sicilie. sardinie. ibriñi et sueuie. dñs quo nullus magnificenti⁹ romanū imperiū tenuit. fuit em̄ armoz strenuus linguaz. s. latina et uulgari. greca. gallica et sarracēnica p̄it⁹. vigorosus liberalis et magnific⁹. Tēz vii cjs nō caruit luxuriosus nihil curās nisi tpale. cū multis p̄ntificib⁹ romane eccie bella gessit. fuit itq⁹ magnifica edificia p̄ omnes ciuitates regni apulie et sicilie. Validissima arcē capuana dicta in neapoli castr⁹ pratenſe et arcē sancti miniatris habuit ex prima uxore heinricū et cōradū. quos p̄sortes regni fecit. Et fecit a filia iohannis regis hierosolimitani iordanē et ocubina fridericū regē antiochie manifestū principē tarenti postea regē sicilie. Et Rentsium quē fecit regē sardinie. fridericus itaq⁹ p̄mo post habitū magnū regū alem̄anoz coronā. In sueuia gentilitans sue regione defederat. Is audita clade qua otto afflictus erat. Aquisgranū imperatoriā urbē obsidione p̄ressam recepit. vbi terciū innocētij romani p̄ntificis auctoritate regiā itez de morte coronā accepit. Et vt aliquā erga deū ostenderet gratitudinē cruce insignitus. voto se tunc publice obligauit sub sidij xp̄ianis in asia agētib⁹ afferēdi. ne etiaz pontifici quozq⁹ romanoz ingrat⁹ esse videret. comitatū de regno sicilie p̄misit fundam⁹ p̄petuo et donauit in iure a romana eccia peculialiter possidendū. inde in romanor⁹ regē electus otone defuncto romā redijt. Quem honozius imp̄iali diademate insigniuit. Obierat paulo prius constantia eius mater p̄stantissima mulier. nō magis annorū quam prudentie plena. q̄ viso filiū adoleſcentiā supergredi incipientes. Qui duos de triginta ageret annos. ad eam diē in vtrūq⁹ via cōtinuisse. q̄ ea de medio sublata. mores vsq⁹q⁹ mutauit In pontifice em̄ sp̄reta iuracūdi religione anno coronationis p̄mo milia et quidē enormia ē aggressus quē vt a flagitijs a rebellione temparet. admonētem magis magisq⁹ indices sp̄reuit. Unde cū duxit pontifex an themare nisi resipisceret et ablata redderet deterrēdū. sub ipm fridericus impio priuatus. vt reb⁹ p̄suleret alemanie. Quib⁹ ob noui imperatoris subrogationē timebat. heinricū filiū decemem illi in regem dedit. Tribus ab inde annis sup̄iuit honozius. P̄romisit postea fridericus qd̄ vouerat. et quod pontifex gregori⁹ volebat. Tandē ad terciū ydus augusti cū omni classe bundusio soluit. sed ceteri ad destinatus in accōne cursū velis ardentissime remisq⁹ cōtendūt. fridericus noctu cū tireme dilapsus bundusium ē reuersus. At gregori⁹ pontifex cū intellexit fridericū in ytaliam reuertisse. q̄ntis potuit maledictionibus p̄secutus ē. Inde nauigationē ingressus de qua cypri subſtitit. Genecallo militie sue magis cū cōp̄is p̄tolomaidā p̄misso. q̄ solo am conat⁹ inspiceret. fridericus ab illo accersitus p̄tolomaidam ad nauigauit. Nec mora oratores in romā dimittens. absolutionē a pontifice implorauit pontifex q̄ oia resisteret repulſam dedit. quāob̄re fridericus cōsiliū sibi duxit in ytaliam nauigare. Et a tarentino portu quē p̄mū de nauigatione attigit. neapolim antius aduolauit ierat p̄tolomaidas magister militie theuromice prutenorū. q̄ cū ip̄o friderico in ytaliam redijt. fauentia deinde anno obsidionis p̄pe in frideric⁹ potestātē p̄actionē ē facta. Inde in bononiā ducens studio eā priuauit. qd̄ tunc p̄mū paduā ē translātū. inde in mutaneses ac reginos duxit. sola agroꝝ vastitate p̄tentus fuit. Continuatū postea ē duos ferme annos bellus atroz variūq⁹ et longobardie ac omiū ytalie p̄nciosissimū omnibus quos p̄ ytaliam partū gbelline et guelfe lites infecerat auxilio nō magis militū q̄ pecuniar⁹ odio partū vtrūq⁹ cōtribuentibus. Tandē quartus innocentius p̄ntifex excommunicationis depositionis p̄uacionisq⁹ sententiā in fridericū p̄nuāuit. omnibus iuramento absolutis. Et potestate electoribus attributa nouū quē vellent principē eligendi. put in sexto re iudicij nūc habetur. Et cum tanta pontifex lugduni inde rex francie in egipto cum gloria et dignitate recipit. xp̄iane gererent. xp̄ianus ip̄e in longobardia crudelitate p̄sequitur. Inde apud parmā p̄elio sup̄atus. postremo in ciuitate furenciola in finibus abuzcij infirmat⁹ manfredi filij ausu veneno vel suffocatione interijt. Cui hoc epigramā affixit. Si probitas sensus virtutum gratia census. Nobilitas orti possent resistere morti. Non foret extinctus fridericus qui tacet intus.

Linea imperator
fridericus secundus

Eclipse solis anno. M. cccxviii. totius. circa horā nonā die. vi. Junij facta est. et tanta obscuritas aeris fuit. vt noctē adesse crederet. causas ignorantes ad penitentiam redierunt. Designabat fm̄ iudicium (quod fallax vt plurimū censetur) morem gregori⁹ nomi et oppressionem ecclesie per fridericum.

Ere etiam motus maxim⁹ repente exort⁹. et adeo grandes vt in montibus salujs ad quinq⁹ hominū milia perisse dicantur. Quo quidē anno frisia regio a maritimis fluctibus pene tota submersa fuit. Vbi ad centum hominū milia demersa referuntur.

Ordo predicatorum

mag⁹ Petrus de palude. Jacobus de voragine. et illi p virib⁹ auxere. Rogeri⁹ et Albert⁹ burgesis. Hugo de argentina Thomas anglus. Vincencius burgundus theologus et historicus. atq⁹ alij historici plurimi q⁹ sua doctrina monibus et exemplis ordinem protegere et in fide decorarunt.

Ordo minorum

Ordine etiā minorū hac repestare tercio kal. decēbris honor⁹ pontifex (et vt ferūt diffilime) confirmauit. Mouerat enī antiquus hostis hūc ordinē in ecclia dei admodū pfutur. ideo obstitit. vt ad nihil illū redigeret. Hūc itaq⁹ ordinē diuus franciscus tanq⁹ voluptatis ac paupertatis orū mltō labore plantauit. in q⁹ vt quietius et securi⁹ a mūdī fluctib⁹ elongat⁹ soli deo vacare posset. Ipse franciscus bñssimus pmo introiuit. vt reliquos spūalib⁹ et doctrine gfe aquis irrigaret. ibidē ergo constitut⁹ diuino afflante spiritu. post suā ad deū pfectā cōuersionē. cernens accrescere fratrū et filiorū suorū nūmū. vite normā et regulā cōposuit atq⁹ descriptis interpolitis in ea sacri euangelij vbiis. ad eius pfectōem seruētissime anhelabat. suā damq⁹ fratres suos vbo piter et exēplo edocuit. Regula aut⁹ et vita fratrū minorū vt ipse ait. hec ē dñi nostri ihu xpi scām euāgelij obfcurare. viuēdo in obedientia. sine proprio. et in castitate vsq⁹ ad mortē. Et cū innumerabiles ex hoc orzulo emerlerint viri q⁹ ipsum signis et doctrinis illustrarūt. inter pcpuos nūciat⁹ ludouicus epus. antoni⁹ vltorbonesis. bonauentura cardinalis. Et bernardin⁹ senesis. in cathalogis scōrū relati. S⁹ et Nicolau⁹ ei⁹ nois q⁹nta. Alexandrū q⁹ntū. et Petru⁹ q⁹ntū pontifices maximos. de q⁹ et alijs latius infra dicat⁹. Inter doctores etiā solēnes sacri ordinis annūciat⁹ alexander de ales. Richard⁹ et media vltia. et innumerabiles alijs.

Anno salut⁹ pmo vicesimo. duodeciesq⁹ cētēno. tartari gēs atibica georgianā armeniaq⁹ maiorē direpras vastitatis suo pbeccerūt impio. inde ripheis mōtib⁹ trāsmisiss ad eas delati vastissimas regiones. Que transiluaniam dūngūt. in poloniā et post i hūgaria penetrarūt q⁹ xpianas regiones populatōnibus incendijsq⁹ late cōmissis magno affecerunt in cōmodo.

Ierusalem citas q⁹ a cordior magni saladin filio obsidētib⁹ damiatā xpianis. q⁹nta vice fundit⁹ euerbit⁹. tēplo dñi tantimō integro relicto. et cū sepulcrū dñi nostri ihesu xristi violare etiā statuisset precibus christianoꝝ pullatus ab scelere desistit.

S. Clara

Clara vgo admirabilis et sanctissima. de ciuitate assisii. clero satis genere tractu originē. Cur p̄ miles. m̄ ozulana dicta diut francisci disciplinis et exemplis in diuino ope plurimū erudita. h̄is t̄pib⁹ apud assisiū vrbe v̄tute sc̄itatis et gra in p̄cio habita. q̄ ad ecciam sancti damiani cōmigrans collegiū sancti pauperū do minazū ordinē inchoauit. in hoc arto reclusorio p. xij. ānos mirāda carnis sue maceratōe et i opib⁹ virtutū claruit. diuersa q̄s miracula signo crucis p̄egit. Cū sub im peratore friderico quassata eēt eccia. Et in assisiū hostilis furor irrueret. Et saraceno ruz gens apud damianū sc̄m. intra claustrū v̄giniū influeret. Clara infirma ad ho stū agnens se duci iubet. Et an hostes poni p̄cedere ea capsula argentea in qua erat sacramētum eucharistie. et i oīone cū lacrimis ait placet mi dñe inermes ancillas tu as mamb⁹ tradi paganorum. Custodi famulas tuas illico ad aures eius intonuit. Ego vos semp custodiā. Et mox q̄ muros ascēderāt. obsidione derelinquit. In re ligioso eius transiit innocētus q̄rtus cū cardinalib⁹ eam visitas. ab eo remissione oīm peccatorū obtinuit. in dño p̄fortata. xvij. dieb⁹ nullū cibū sumpsit. Tandē ait ad aiam suā. vate secura. qz bonū itineris habes cōducitore. in crastino iḡit beati lauretj egredū aia eius sanctissima. Et ad sanctū georij. vbi corpus. b. francisci p̄mo cōditū fuerat deportat. Agnes aut soror ei⁹ ad agni nuptias euocata interiectis dieb⁹ Abscisa est. Et cum sanctissime vsqz ad vire exiit vixisset. et do minus ad gloriā eius plura miracula fecisset. anno. M. cclv. alexander quartus in sanctarū cathologo eā aggre gaur. Et eius diei festum p̄uide ydus augusti celebrari mandauit.

Antonius p̄ia hispanus. vltorona ciuitate oriūds. ordinisqz minorū frater Cur vtqz sanctus. et multis v̄trib⁹ adornat⁹. Is in baptismo fermandus appellatur. primo canonicorū regulariū habitū suscepit. cūqz audisset fr̄es minorū apud marrochiū. p xpo necatos. p eis habitū minorū accepit. vbi nocturnis vigi lijs corp⁹ mira abstinentia macerauit. Die gloriosus p̄ cognomine de padua dictus Cū ibi predicans diu regeret. Et rome de mandato summi p̄ntificis p̄grinis plu rimis p̄dicaret. linguas sic mouit vt tam greci latini francigene teutonici qz anglici om̄es q̄ audiebant clare intelligerēt. Et cū inter religiosos nō solū sue etatis. s̄ p̄i orū seculorū oib⁹ suis ornatissim⁹ habere. Sacra rū fratrū archa cognominatū me ruit. Et cū tholose bononie. ac pataniū diu theologiaz egregie docuisset. h̄ac tēpe state pataniū infini⁹ darus miraculis moritur. Et a gregorio nono p̄ntifice eas ob res sitam in sancto ruz cōfessorū p̄foniū refer. anno. M. cccxij. ¶ Inuenta est po stea in translatōe corporis posita de loco vno ad aliū. lingua ei⁹ in ore adeo recens ru bicida q̄ p plures annos cū corp⁹ sub terra iacuerat ac si tūc decessisset. quaz beat⁹ bona uentura. affatus ē. Lingua b̄ndicta q̄ semp deū benedixisti. nūc apparet quanti meriti fuisti. anno deinde dñi. M. cclxij. cū eius meritis patanina vrbs de manu etselini tyranni liberata esset cives ecciam p̄grandem atqz pulcherrimam ad eius honorem extruxerunt.

S. Antonius de padua

Ordo fratru theutonicorū in prussia p̄ bec tpa oriū habuit. Cū pruteni barba ra gens et ydolorū cultrix. vsqz ad friderici imperatoris eius hois secūds fuit. Sub eius vo iperio cū amississent xpiani prodomade sine ciuitate. fratres theuto niles sancte marie appellant. Inde fugati in germaniam rediere. Viri nobiles et rei militaris periti. qui ne per otium marcerent. friderici accedentes prussiam germa nie cōterminā xpī cultū spernere dixerūt. Sepe illius gentis homines in fauores ceterosqz vicinos excurrere ad orientē est massione poloniqz tura colūt. Deccen tem fauores occupant. aquilonē balthei maris exapit lussit. Ingentem iḡit vim pecorum atqz hominū abigere. esse igitur in animo sibi compescere barbaram gē tem. annuat tantū imperator. puinciam. quod fratribus perpetuo iure possidendā tradat. si eam armis acquirant. conradus quoqz dux mosauie et Luyane q̄ sec⁹ ter re domini affirmabat. Ius suum in terra colman vocata fratribus cesserat. Grata oblatio friderico fuit. Qui litteras sub aurea bulla p̄cessit. Illi sumptis armis b̄e? ut tempore omne prussiam subiecerunt. frumentū ferax regio est. aquis irrigua. et plena colonis. multa ambitiosa oppida. multi maris sinuosi flexus amenam efficiunt. pecorum ingens vis. multauentatio. piscatio diues. Et illo tempore lingua theutonica introducta est. Et cultus xpī gentibus imperat⁹. Ecclesie po stea pontificales erecte transulstulam pomeraniēsis. colmēsis. warmiensis. et Sambiensis. Arce item nobi lem et amplissimam marieburgū vocant. hic sedes magni magistri. Et cum theutones b̄u? religiones in uentores fuere. Nemo ad eam recipi nisi theutonicus. nobilis ortus parentibus. Ob eam rem vestimē tis albis vtuntur. nigra cruce insuta. vt aduersus inimicos crucis pugnare velint. barbas om̄es nutriunt. exceptis qui sacris altaribus seruiunt. pro canonicis horis dominicam orationem usurpant. Neqz litte ras discunt. magne h̄is opes fuere. nec minor potentia q̄ regibus. Quaz cum polonis contendere.

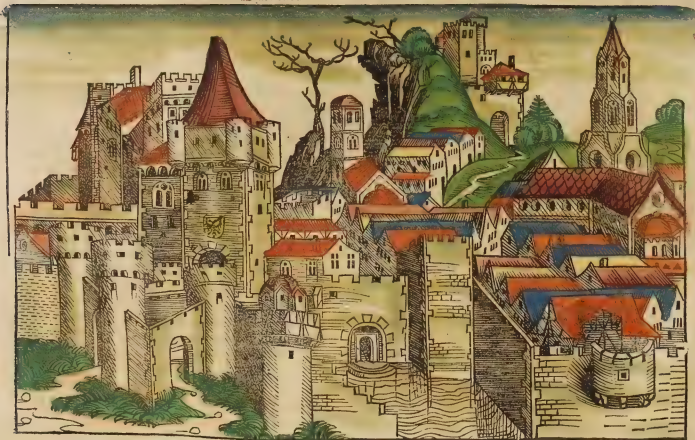

Bextaetas mundi

De damiata ⁊ eius expugnatione.

Princes xpiani, quos olim tercij innocentij diligentia ⁊ lateranensis palij decreta ad hierosolimē liberationē inflāmauerāt, in magnū coierāt exercitū, qui primū terrā, partim mari cōstantinopolim. Et inde cardinalē colūmā sedis apostolicę legatos deducēte, acconē se contulerant. fuerūtq; primarij inter eos pceres andreas hūgarie rex, venetoz nāuigio fierus, qđ libeter dederāt, qz ius eis cōcessit qđ in omni dal macia regnū hūgarie ad eā diē habuerat. Et dux austrie, heinricusq; muernensis comes. Et gualterius regis francie camerarius qbus ioannes hierosolime regi cōiunctis, in cōcilio actū est, damiatam egipti vrbem nilo cōiungā vt primā oim caperent aditendū. Ea cū in prāte facta apparebat cayrū ⁊ babilonē cōtiguas vrbes amplissimas ⁊ cōmode occideri posse. Et interclusas cōmeatu facillime expugnari. Quo sol danoz gentis sarracene principū domicilio in xpianoz ptātem facto futurū phidebant, vt ois ea barbaries sarracena nō solū hierosolimā ⁊ terrā sancta, s̄ orbe ipso terraz exterminaret. Itum ē itaq; nō magis cupit entissimis qđ cōfidētib⁹ pcerz militib⁹ animis. Et mense maio anni salutis duo devigelsimi ⁊ duodecies cētēni, damiate obsidio ichoata. Ea citas olim eniopol p pinnace elio pditore appellata. Triplici muroz la teritio dēfissimoz munimēto cingit. Quā nūl ammis picula, ad romani tiberis magnitudinē ambit, vt insulā s̄ oblongā aretamq; efficiat. A babilone qđ noua itur ad damiatā v̄sus oriētē, distās ab ea diecis tribus. Itur quoq; ad alexandriā occidentem v̄sus distans a babilone diebus tribus p terrā, ser per aquaz. Porro vsq; ad damiatam septem diece sunt a monte sinay. Bita ē aut damiata inter mare ⁊ flumē nili, de/ coratur aut in, rēvij, turribus altis. Minoz turriū incertus numerus. Turris quoq; erat pharea nō qđez crassitudine ⁊ celsitudine illi similis, quā ad pharon ⁊ nilū stante romano impio fuisse legimus, s̄ q; subur biū ⁊ mercatorz apothecas ac publica hocea a pyratīs nocturnisq; pdonibus tutaret, quāob̄re sub no/ stri ceteratus accessum addidit soldanus suburbio vniq; p̄sida ⁊ munitiones vndiq; instaurauit. Eas dū nostri appugnāt munitiones turrinq; vndiq; machinis quatūtr, multi p dies singulos cecidere, cūz tñ ea maior in barbarie accessu cōmmitteret. Eūctiq; fortissimoz ex oim, pūincia alternis pugnātū nostrorū vir tus. At post quantū mensem quā gallici in soldanū male pugnauerant pauci milites explozaturi custodes altū sopitos esse aut p erroz ab esse p̄cipies socios aduocauit, scalas coporant, portas securibus malle/ isq; resingūt. Accurrētes q; ex sarracenis strepitū exaudiuerant confossi. Christianiq; interim patente in/ gressi porta, vrbe ponti sunt. Anno tadem dimidio atq; integro postq; fuerat obfessa, portis vbiq; muni/ tionib⁹ xpiano militi ad custodiām attributis. Prima v̄o oim machonaria vrbis pūmāta in glorio/ se virginis dei genitricis ecclesiā instaurata, ac in episcopū dedicata est. Habuit per id tempis damiata amplissime opulentissimeq; ciuitatis speciem, reptamq; in ea rerum oim copiam auri argētiq; ⁊ ditissi/ me suppellectilis vni maximā, legatus regēq; ⁊ duces exercitus militi xpiano equa distributione largi/ ti sunt. Quin etiam de agrozum diuisione i tempore faciēda actum est.

Damiata

Apus damiatam interea res xpiana p̄ singulos dies. magis magisque floruerat. cardinales de colū-
na legatus apostolicos. ⁊ andreas rex hungarie. ⁊ ceteri p̄ceres in bonā venerat spem. fore vt solda-
ni sarracenosq; breui cōficeret. Tandē placuit omnibus in cayri babilonēq; ducendū ad quas vrbes sol-
dani omnes prope sarracenoꝝ copias contraxerāt. postq; igit xpiani duces in castris populationibusq;
iocati occasio soldano obuenit. nūl in summas ripas solito citius tunc facti. Qua fretus occasione catha-
ractas vbiq; defodi curauit iumentis sublata in primis pascendi facultas. Et qđ in castris paratis erat de
struendū ē stramen tū nec aliquid fuit saluū quo mortales potuerint triduo sustentari. In eam adducti rerū
difficultate. Alia quōq; angelban maiorē. qđ reddidit damiatā alicui depressis in locis aquas incidere
verebant. Itaq; missis oratoribus pacē xpiani his cōditionibus impetrare. vt damiatā cū rebus ī ea
reperitis soldano dimissa. premias ligni crucis quā ille haberet redderet. Et caputis vicissim liberatis xpī
ani acōne thyrūq; redirent. Quibus vrbibus ⁊ eaz oppidis par̄ octo annis esset cū turco sarracenoq; ter
uanda. Que igit in gloriose v̄gimis purificatione habitari cepta ē damiatā. Ad cuiusdē natiuitatis diem
reddita barbaroz spurciē inquināda. Is ann⁹ salutis erat primus vicissim⁹ duodeciesq; centenus.

S. Elizabeth

Elizabeth filia regis hungarie. vxor langrauij thuringie circa annos dñi.
M. ccc. ccc. in almania claruit. ab adolescentia sua religioni studuit. actōes
suas in dñi dirigens. vicioꝝ extirpari. exemplū patientie. speculū innocentie.
facta nūbilib mltas p̄secutōes passa a p̄sularijs sp̄s. ⁊ a primis suis cōtēpta.
Sed cū dñm exorasset sponsum. occultū consolatorē sensit qđ cū circa tempalia su-
orū principatū intenderet. beate elizabeth ad oīa p̄terenda qđ ab opus dei spe-
tāt liberā facultatē cōcessit. Totis igitur viribus pietatis operibus se contulit
In quibus optime vsq; ad mortē p̄seuerans delectabilia ori proprio subtrahēs
paupibus ministrabat. cosq; balneabat. ⁊ lectos cor̄ sternebat. cosq; tegebat. si
la trahēbat. vasa coquina mūdabat. hospitale paup̄z p̄struxit. Que bonis v̄tu-
tib⁹ crudita. tot op̄z bonoz manipulos. p̄tulit. xpo copulari desiderās. terreni
sponsi confortiū declinauit ⁊ mūdane glorie. depositis vestimetis de manu ma-
gistri conradi de marpurek griscam tunicā induit. cōtempta diuitiaz ipsi⁹ iactā-
tia. se mūdo prolix fecit ignobilem. Tandē. xiiij. kal. decēbris ad dñm migra-
uit. Inter innumera miracula qđ deus per eas ostendit. xvj. mortuos potenter suscitauit. cecū natū illumī-
nauit. Quāob̄ ⁊ ip̄e gregorius nouus ip̄am in sanctaz numero ascribi ⁊ aggregari voluit. Et c. festū
is. kal. decēbris celebrari precepit.

Decretaliū libri qñq; ad similitudinē qñq; corporis sensus. hac tempestate a Gregorio pontifice no-
no (raymūdo barchinonense adiutante. post innocentii terciū in ordinem rediguntur. Et in qñq;
partes diuidūtur. In quaz prima de summa trinitate ⁊ fide catholica. deq; constitutōibus. de rescripti.
⁊ ceteris officijs tractat. In secūda v̄o de iudicijs ⁊ cooperantibus ad iudicia. In terciā aut de vita ⁊ do-
nestate clericoz. In quartā qđ de sponalib⁹ ⁊ m̄monijs. Demū in qñta de criminib⁹ ⁊ penis tractat cor-
Raymūdus ordinis p̄- Accursius legū doctoz
catorum

Bartholomeus brix-
anus decretor̄ doctor

Raymūdo Barchinonensis ordinis p̄dicatoꝝ ter-
cius generalis m̄gr post iordanē secūdū m̄grm
ordinis vir mor̄ doctrina ac vite sanctitate cōspicuus
p̄ hoc ip̄m tēpus Gregorio pontifici in qñq; decreta-
liū libris cōponeti ⁊ laborati auxilio plurimū fuit. Et
eos in formā redegit. bononie qđ ius canonicū edocu-
it. Et summā de casibus puniē cōfecit. Inde ordinatō-
nes ⁊ cōstitutiones sub regulari obseruantia extantes
in ordinē redegit. Et in cōuentu barchinonēsi infirma
tus ī dño deuit. ⁊ vt fere miraculis claruit.

Accursi⁹ natione florentin⁹. p̄sultissim⁹ vir. sup̄io-
ris azonis doctoris auditor. hac tēpestate vt ip̄e
met in autētica p̄testat floruit. Qui cū bonaz artū su-
dijz ornar⁹ esset. ac etiā sapia reipub. gubernāde pluri-
mū insignit⁹ habere. Totus ciuilis iuris corp⁹ pri-
mus glosis ornauit ⁊ explanauit.

Bartholomeo brixian⁹ clarissim⁹ decretor̄ do-
ctor istis t̄pib⁹ clar⁹ exis additōes ad decre-
ti glosas eo ordine qđ nūc h̄nt fecit. Et nonnullas
disputationes in decretaliū libris cōposuit. Scrip-
sit p̄terea eplaz volumē ac chronicā de ytalie vrbī
bus tē.

Obesedus doctor

Obesedus patria beneuentanus. doctor cele-
berrimus azonisq; auditor. eo t̄pe cū vniūsq;
iuris eruditissimus doctor esset. in eisdem egregius
⁊ vtilissimū opus composuit.

(Anno mundi. 6443. Anno christi. 1244.)

Innocentius quartus papa synedald^o antea vocat^o p^{ri}ia genuensis. fami-
lia fūca e laoune comitibus. in lucina p^{re}byter cardialis pontifex crea-
tur. Quo nūao fridericus impator nō admodus delectat^o est. Morat em̄ hois
vire. t^o animi magnitudinē. Is em̄ mētis sue p^{ro}cius. fertur ex copposito respō
disse. Bonū se amicu cardinale in acerrimū hostē romanū pontificem permu-
tasse. Innocētius aut^o pontificū habitū indutus. romam veniens. magno ap/
plausu suscepit. pacis q^{ue} de morte in coronadis pontificibus fieri cōsueverunt.
de pace cū friderico in eūda mētione facit. Clerū cū paratas sibi a friderico insti-
dias comperisset. Benuensū nauigio fretus qd apud centucellas in portu cō-
sederat. Et nauigis genuā incolumis puenit vbi piculosissimā incidit salutē.
nem. Et q^{ui} cōsulueret. ad philippū regē in franciā se contulit. ingressu rho-
dano amne aduerso francie regnū pontifex innocētius rex summa veneratione
exapi curauit. deduciq^{ue} lugdunū. Quā in urbē conciliū pontifex cus celebrare
cōstitueret. sue primū cōsulit honestati. friderici admones vt lugdunum se cō-
ferret. Et cū morā grauter pontifex p^{re}scq^{ue} ferebant. Sentētiā in fridericu ex/
cōicationis depositisq^{ue} p^{ro}nuāuit. Ad eā nūciationē exauduit fridericus vt
necessarios pontificis edes parue t^o villas speciosissimas funditus euertit.
Innocēt^o tandem nono accessus sui anno galliis t^o lugduno vt in ytalias re/
dieret mouere cōstituit. Quē gallica omēs magnō honore magnosq^{ue} fauore p-
secuti sunt. Qui p^{ro}ter acta i concilio nūc extantia libros doctrina plenos apud
lugdunū t^o scripsit t^o edidit. cōmētarios in ver^o testamētū. apparat^o nouellasq^{ue}
t^o autēctas decretaliū. Et de iurisdicōne t^o auctoritate imperij petro de vineis
respōdens apologencas libros fecit. Et sanctū eadēmūdū cantuariensem i san-
ctoꝝ numeroz retulit. Lugdunūq^{ue} ab eo pōntifice qd seruatur primū ē cōstitutum
vt romane ecclie cardinales i publicū adq^{ue}tatum galero rubere insignirent. nō
solū quo a ceteris sint iserioribus cōspiciant. s^{ed} vt ipi admonent^o debere. qui illa
post pontificalem maiore oim ornētū dignitate. ad effundendū pio fide catho-
lica t^o xpiani populi salute sanguine paratos esse. Cū vō perusiam iam peruenisset. petru veronelem orat^o
lis predicator ab hereticis interestem in sanctos xpi martyres retulit. Idē fecit de sancto Stamislaio cra/
couiens epō qui in vita miraculis claruit. accessit^o deinde a p^{re}erb^o regni siculū neapolim p^{ro}ficiatur. ibi-
q^{ue} moritur. t^o sepelitur in ecclēsia sancti laurentij. pontificat^o sui anno vndecimo. mense secūdo. die duode-
cimo. Cur^o quoq^{ue} decretū fuit vt octaua natiuitat^{is} marie virginis in ecclēsia quotannis celebraretur.

Alexander quart^o papa cum morte innocenti^o ad annū salut^{is} quartum quinquagesimū duodeciesq^{ue}
centenū inchoantem mense ianuario precep^o est. alexandru hunc pontificem eo nomine quartum
ex raynaldo cardinale hostiensis natione campano cardinales qui omēs in expeditionem secuti erant in vr-
be neapolitana breui creauerūt. postposita mora vt rebus ecclēsie a Manfredi violentia puidere. Man-
fredum statim admonet ne quicq^{ue} contra dignitatem ecclēsie moliat^o. Magni certe animi t^o cōsiliū vir be-
nificus. maxime vō erga paupes xpi. t^o bñ de religione meritis. Unde libellos quosdam contra paup^{er}es
tem editos a quodam guilhelmo de sancto amore perpetua edicto aboleuit. Interea alexander q^{ui} primus
ananie fuit Manfredum publica in concione excommunicauit t^o parandis copiis quas Octauiano cardinali
mitteret legato suo. operam adhibuit intensissimā. Et eselinū de rumano atq^{ue} alios tyrannos persequi vbi-
q^{ue} non timuit. Sed t^o inter genuenses t^o venetos lites componere non destitit. Et ex visione qua beatū au/
gustinum vidit. vniōnē fratru heremitaz a predecessore inchoatam ipse perfecit. Ordinēq^{ue} ipm (relicta be/
remo) vrbes petere t^o incolere coegit. vt t^o ipi doctrine verbo panter t^o exemplo. nec non t^o confessionis au-
diende auct. sicut t^o ceteri salutis fructum offerri possent. In eodem quippe statu ordinem ipsū p^{ro}firma/
uit. Quibus etiam vna cum ordinibus predicatorum t^o minorū multa priuilegia exemptiones ac indulgē-
tias contulit. quos certe mira benignolentia summaq^{ue} deuotione semper p^{ro}sequi non destitit. Et earūdem
religionū vris doctis admodus fauit. Et ad cardinalatus episcopatusq^{ue} dignitates multos prouexit. Tā-
dem postq^{ue} alexander clarā virginem pontificatus sui tercio ananie in sanctorum collegiū retulit viter-
bium ad pacem inter venetos t^o genuenses tractandum se contulit. Qua in re diutius veratus eo loci re/
dio animi tandem moritur. Et in ecclēsia sancti laurentij honorifice sepelitur. Pontificatus sui anno. vij.
vacat tūc sedes mensibus tribus diebus quatuor. Vana t^o maiore parte aduersa tūc omni pontificatus
tempore. tūc maxime extremo anno fortuna vsus qui omne regnū sicilie cōtra que ac sauerat. Et urbē
florentiam in Manfredi hostis ecclēsie potestatem venisse. constantinopolim a catholicis amissam bellū in-
ter potentissimos ytalie populos venetos genuensesq^{ue} eodem quo obiit anno vidit.

Linea summior pontificū
Innocētius quartus

Alexander quartus

Fridericus cesar huius pontifices psecut^r cū martis calamitatibus romas se-
dem affecisset tandem ab Innocēto in lugdunensi cōcilio damnatus est. et
impatoria ac regia potestate depositus. et regnis sicilie et apulie priuatus. post cu-
tus depositionē vacauit unguē annis. xxiij. yali ea tpa inter regnū appellatū
vsq; ad Gregorij tertiū et Rudolphus impatorē.

Henricus huius nois septimus rex ro. declaraf. res em̄ germanie inque-
ritissime fuerant eo q; germani electores imperij facie de friderico priuatio-
ni et simul auctoritati ab innocēto pontifice eis attribute inuiri lanegrauū
thuringie henricū alemānoꝝ romanoꝝq; reges designauerant. et conradus
adolescens alemānie rex et friderico genitore pridem institutus illum regni
ingressu et possessione armis impetij sed p̄dicata (iubente pontifice) in corādū
fridericq; fautores cruce signatos multos in noui regis lanegrauū p̄sidia fauto-
resq; cōcūit. breui tamē mortuus est lanegrauū. p̄luuio ventris sine herede
sepultus in Alinaco.

Wilhelmus comes holandie post obitū lanegrauū contra fridericū ab ele-
ctoribus in regno successit. verū paucis annis regnauit et a frisonibus ē
occisus. et hii ambo ad pontificale benedictionē non peruenierunt.

Guelphoz et Gibellinoꝝ ortus

Quelphoz et gibellinoꝝ p̄notissima noia ad totius italie interitū p̄ bec tē-
pora ex duobus alemānis fratribus vt aliqui scribunt tumultuantib^r ad
inimicos romano pontificē et friderico impatore p̄sis inuenta fuisse constat. quo
infortunio cū sola caruerit sena i aliud mar^s seipsas p̄cipitauit. i multis em̄ ac pe-
ne oibus populis eo tunc temēnie impetianisq; p̄cessus est. vt quem pater fili-
um. frater fratres videret cōtraria sententiē pelli patri sit passus aut cōfodi re-
pugnantiē. factiq; est supenda celeritate vt studia partū factionesq; et populo
rū sectiones p̄ omne et̄rūnā pene diuiderent. cui infectionē friderico diffu-
sitate noia quoq; aut ipse aut ex suis germanis vt p̄missū aliq; ididere. ver-
bo em̄ quod certe germanici est studiosos ecclie Guelphos et impatore factiois
gibellinos placuit appellari. et vt prolomenis lucensis refert qui paulo post ea
ipa scriptis. Ea in fausta rebus italie noia primum apud p̄storia fuisse audita.
que paulo post omne italia p̄ter vnicā urbē venetā infecere. tantaq; rabie quin-
quaginta ducentis et eo amplius annis ad bec vsq; tpa sub infausto eoz nomī-
nitulo seuitus est vt peiora inter seipsos scelera q̄nq; itali commiserint. ijs que a
barbaris i cessantibus fuerāt p̄p̄si. vrbis em̄ in vrbē populariter. provincia
in provincā. populi pars in alterā nulla impellere alia q; hāz partū causa gel-
sere bella quoz nullus victorie finis. nullus modus nisi in sanguinis effusione
et exterminio est petitus. nec viciū inter se cohabitātesq; solū ea debachati sunt
infamia atq; pietate. sed quingentis se iuncti passū milibus paupes egei. eq;
ae diuites et factiosi cū forte obuij fierent nefaria inuice cōmiserunt. non modo
em̄ diuisa sunt insignia in p̄lijs p̄ferenda. sed colores. terre fructus. vestū ba-
bitus. ipi hois incesus. digitor cōcrepitus et oris hiar^s suā habuere partium
significationem. De huiusmodi peste Baldus iuris cōsultus tractatū edidit.

Conradus frederici filius ex Iole Johannis iherosolimitani regis filius
suscipiens. quē pater rex oīm herede reliquerat. Cū genitor frideric^s ap̄
florenziolā graui et periculoso laborasset morbo. ex quo cū cōualesceret Alfan-
fredus filius ex cōcubina nobili muliere susceptus cōp̄ressa tacentis in strato
ore em̄ suffocari ad conradū legitimo genitū matrimonio regib^z potētatisq;
ois successio deuolubaf. Itq; conradus a wilhelmo rege alemānie quē lan-
grauo susceptū offendimus. cōtinuato pridē agitarus bello post friderici parti-
morie in fucina gentis sue patrimonio paz p̄ se cōtinuit. Tandē conradus ami-
cicia fretus esclini transpadanā italie regione vniuersas tyrannide obnuntis
verona se contulit. Ex quo portu paratissimū amplissimūq; exercitū in apulā
transportauit. Erat vō quod rex euentus et gesta docuere Conradus genitorū
friderico in clementia. ambitione et in aliguitate p̄q; similis. sed moꝝ elegancia
et facilitate quā ille artificio quodā p̄ se ferebat carens vt prudentia illū vel po-
tius partis altitia destituisse videat. idē neapolim furēs miarūq; redundās obsedit mentia ipius multis i
locis aperuit. Capie vrbis muros euerit et aquinū nobile oppidū incendit. partiq; in germania defecit.
partim recipiendo sicilie regno vsq; ad obitus diē intentus fuit. moriens nō sine suspitione veneni procu-
rātē māsredo quod mediā pecuniā corrupti diuersis oga p̄opinariunt Conradino filio datis tutoribus re-
gū sicilie administrationē arcūq; curā reliquit.

Linea impator
Inter regnum
Henricus septimus

Wilhelmus

Conradus

Mons quidem maximus in burgundia impij a mōte debiles
vallesq; coartās multa agricolaz milia oppreſſit. ⁊ vt auctoz
facculi tpm referet cucurrit p multa miliaria ac qñq; milia hominū
ſuffocauit. ⁊ tandem ad alios mōtes mirabiliter acceſſit.

Sanc⁹ ciuill⁹ grecus melliflui carneli p̄ior doctorq; nū vite ſan
ctitate nū p̄phete ſpiritu cōſpicu⁹ multa poſteris ſeculis p fu
tura cōſcripſit ⁊ copioſis miraculis deo p̄curat gloriāz mundoq;
ſup ozem.

Toſoni ſiue groſſoim⁹ gens arabica eoz deuota ſupſtitiōe ſol
dano babilonis impellente xpianis aſia habentes p id t̄pis
diuerſis agitarūt in locis. ⁊ grefſoſq; templarios ⁊ hoſpitalarios
ſepenumero male mulctatos repreſſerūt. demūq; iheroſolimā delati
tūc immunitā. eos ex aſiaticis chriſtianis quos a ſaladin filijs in
tautos pcepimus eſſe ſeruatos. ipi maximā conſecrerūt occaſione. Se
pulchrū vō dñicu ad ea miracū t̄pa ſuatu quāta maria fieri potuit
ignominia ⁊ ſimul vaſtitate ſedatus eſt.

S. Rodonicus rex francie

Lodonicus beatus rex francie defun
cto ei⁹ genitore lodouico anno. xij.
etatis ſue coronatus ⁊ inunctus ⁊ francis

regnare cepit ⁊ regnauit annis. 4. i. hic cū xpiane religionis ardentiffimus emu
lator eſſet a blancha regina deuota muliere ab annis puerilibus in omni virtute
enutritus. qui nil cogitabat ſapiebat vel loquebatur in omni virtute
ſunt. ideo vigefimo regni ſui anno copioſiſſimū exercitum cōgregauit. cū antea
lodonicus rex francoz p̄mittente vel vt videt curante balduno impatore conſtā
tinopolitano pignora reliquit p̄cioſiſſima venetis ab ipſo impatore conceſſa lan
ceam ſpongeas ⁊ partem ligni crucis dñice paſſionis. Copijs igit xpianozum
in egypti litus ad nili oſtia expoſitis ſaraceni domiatā incolentes vrbe popula
lariter migrare cōſtituerunt. Inerat exercitū ſedis apoſtolice legat⁹ patriarcha
iheroſolimitanus. Inerat ⁊ ex gallijs epi ⁊ abbates. ad idus deinde octobris
Robertus comes pictauen⁹. eius regis germanus frater nouas ex gallijs d̄amiatā copias transportauit.
quā lodonicus difficillimo p̄lio obtinuit caq; capta cū ſaracenis varia p̄lia geſſit. tandē ab eis ſupraſta
p̄us d̄amiatā p eius redemptione reddi opus fuit. liberatus cū eis ſepe p̄ſpere d̄micans. morbo tandē
in exercitu eius ſualeente vna cū Joanne filio ⁊ marino patriarcha ⁊ p̄ceribus regi ſui interijt. quē poſt
modū bonifacius octauus audiens eius frequentiſſimis miraculis merito inter ſantos conſeſſores retulit
S. Edimundus archiepiſ poſtq; corpus ſui relatu fuit parifiſ.

Eadimundus cantuarienſis archiepiſ anno dñi M. cc. lvij. ab Innocentio
quarto ſummo pontifice numero ſanctor⁹ aggregatus. qui nō multo ante
ad dñm migravit. vir mire ſancitatis ⁊ magne ſapientie. Is ex albedonie an
glie villa origines duxit a mundicia nome ſortitus. vnde carne ſua nulla polluit
immundicia ⁊ virginitas incorrupta vſq; ad obitū p̄manſit. factus magiſter ar
tium⁹ miſſas indices audire conſueuerat q conſuetudo ſcolaribus ſuis p̄ſuit. In
de ſeſe ad theologie ſtudiū tranſiit. poſtea euasit p̄dicator egregius. diſputator
acutiſſimus. vacante ſede archiepiſali cantuarie ecclie electus magnis virtutibus
emicauit. p̄ſecutione deinde paſſus clam fugiens ab anglia ⁊ mari tranſito ad po
tigniāz monaſteriu puenit inde ſolaciū adiit. poſt p̄ceptinoē ſacramenti infirm⁹
exiſtens in lecto ſedens caput ſup manū reclinās obiit. xvi. kal. decēbris. corp⁹
ad pōngiacū in ecclia ſancti iacobi ſepulchrum miraculis ⁊ virtutibus fulget. de
m̄ mirificauit ſcr̄m ſuū ex oī pene genere lāguoz colēdiq; p̄buit vniuerſis.

Stanislaus epus cracouienſis in poloniay doctrina ⁊ ſancitate illuſtris
decepta claruit. Is cū poſt multa virtutū opera feliciter quieuit. Innocen
tius quartus ſummus pontifex ſanctor⁹ numero aggregatus. qui in vita ⁊ poſt
in ortem miraculis eſſuſit.

Sanctus quoq; Albertus de Tarpano carmelita ſiculus. vir meritis. ſignis
doctrinaq; clarus ⁊ totius perfectionis exemplar.

Lapis grandis in monaſteriu ſancti gabrielis cecidit. habēs ſignus crucis
⁊ imaginē chriſti expreſſam. ⁊ deſuper aureis literis habens ſcriptus ihe
ſus nazarenus rex iudeozum. ⁊ cecū illū inuauit.

S. Petrus martyr
de or. predicator

Petrus nouus martyr. p̄lia veronēsis ordinis frat̄ p̄dicatoꝝ declamator. Et carbolice fidei acerrimus defensor. tanq̄ rosa te sp̄ms or̄. p̄cetes em̄ hereticos habuit. q̄ heresim manicheoꝝ sectabat̄. adolescēs factus mūdum paren̄tesq̄ relinquens ordinē predicator̄ ingressus. in eo. xxx. annis laudabilem duxit vitā. seruēs amatoꝝ fidei. cultor̄ p̄cipuus. pugnatōꝝ ardentior. p̄ hac mortē suā bire cupiens. Cū igit̄ de ciuitate cumana. vbi frat̄ suoz ordinis predicator̄ p̄oꝝ fuit. p̄ eꝛegnda inq̄sitione 3 hereticos sibi ap̄lica sede comissa mediolanū ire vellet. anno dñi. **MD. cclij. p̄dicte kal. maij.** ob ipsius carbolice fidei defensionē dum a lacu lario sue cumano cū socio mediolanū rediret apud barlasinā oppidū ab arriamis hereticis interceptus. martyriū coronā adept⁹ est. cultellū em̄ lictor̄ arripuit Et p̄ latera eius transiit. Cū vō fidei pugil hereticoꝝ dogma pestiferz inuicta sua plurimū eradicauerat. post mortē tñ suā eius meritis t̄ miraculis choꝛuscantibus extirpauit. vt plurimū ad gremiū eccl̄ie rediret. Ob cuius sanctitatē t̄ frequētia miracula ip̄m innocētiū pontifex sequēti anno in sanctos xpi martyres reuoluit.

Etzelinus albertinūsc̄ fratres de romano. cū ea erate in marchia taruſina fa- milie nobiles ceteris fratribus erant. apud bassianū carrarienses. t̄ marchiones estēses verone monticuli. Et in eius agro sc̄i bonifacij comites. Et cū ceteri haberēt vetustiorē p̄cipie originē. etzelin⁹ loco nar⁹ erat obscuriore. Cū⁹ autē eiusdē nois theutonici miles gregorius cū otone tercio venerat in ytalīā hic vō sub friderico secundo cū esset vitā t̄ morib⁹ p̄ q̄ ad similis auctus est op̄ibus adeo magnis. vt tyrannides sibi p̄stituerit maiore ceteris oib⁹. quas absq̄ imperij aut regni titulo ytalīa raro alias p̄tulit. Primag⁹ vrb̄s verona in illius pres etzelini opa est reducta. Composita interim alemānie re fridericus in ytalias est reuersus. p̄mi quoq̄ oim̄ parauit blandicijs dolosisq̄ libertatis retinēde factis ab etzelino pollicitationib⁹ decepti pres imp̄atorias sunt secuti. Quibus e vestigio etzelinus frenū seruitutis iugū imposuit. Zobardo viro germano cum theutonica sarracenicāq̄ cohorte ita inmisit vt sarracenis portas alemānisq̄ palatiū seruantibus in aptam fuitutē padua sit reducta. P̄felerim q̄ carrariensiu odio atq̄ inuidia aro estēsis marchio friderici vel potius etzelini p̄tibus adhibebat. Multos deinde exilio damnauit. paruulis testiculos t̄ oculos amputauit t̄ effudit. vt terroꝝ oib⁹ inuiceret. ac nullis innocēte locū reliquit. Quib⁹ male gestis vincētiā pari errore suo adiecit imperio. Burianā vrbē obanuit. in q̄ multa crudelitate deservit. Atq̄ cum vigesimo sue tyrannidis anno omnē ferne venetiā puinciam dilacerasset. Mediolanū sibi subijcere temptasset. Om̄es vicine ciuitates cū eis fedus inierūt. Et martin⁹ turrianus in mediolano p̄maris cū reliquis socijs arma in etzelinū duxit. Et cū pluries dubio marte pugnasset. tandē in fugā conuerit satellitibus eius interfectis. etzelinum turpiter vulnerauit. Et apud fontū desperatiōe duct⁹ vuln⁹ suū manib⁹ discerpēs vitā euomit miserā. Hicq̄ finis tyranno fuit. q̄ quoz t̄ triginta annis ciuitates plures oppreſsas tenuit.

Etzelinus tyrannus

Hugo Cardinalis

Hugo cardinalis sancte sabine vir vitā t̄ doctrina insignis. cui innocētiū entā ad dignitatis gradū eueit. hūc hugonē cardinālē p̄mulgauit. Qui ob dignitatē acceptā a priore vitā nusquā decessit. Ordinis sancti dñici pus frater habebat. Scripsit idem Hugo t̄ glosas in biblia. t̄ concordantias vt istoz vō cabulo vtamur.

Manfredus rex

Manfredus friderici imp̄atoris ex scubina nobilitate filius. conrado fratre defuncto. sycilie regnum obtinet. t̄. xij. annis regnat. Hic quāvis ab alexandro pontifice admonitus. ne quicquā cōtra eccl̄ie ditionē eo in regno moliret. monitis pontificis obtemperare recusauit. asserens in demortui fratris legitimū fore heredem. Et cum ab eodem alexandro excomunicatus fuisset. t̄ contra eum paratissimū exercitū misisset. Ip̄e accessit multis sarracenis. ipsius pontificis copias suas partim occidit partim cepit. Inde neapolitanos ac⁹ vexare cepit. In eturia quoq̄ incursions mouet. maxime vō florentē. q̄ mortuo friderico statim in libertatē se vendicauerat. Florentinos itaq̄ pontificis pres defendētes iuxta flumiū arbiā vt gibellinis vrbē relinq̄re sint coacti. Quāobz vrb̄anus quartus statim in fraciā misit. Et carolū sancti ludouici regis frēm e gallia vocauit. Et eo regni sycilie rege declarato 3 manfredū obiecit. Tandē beneuētū puenit. facta cū manfredo pugnādi copia multis vicijs interfecit. Manfredū demq̄ carolus interfecit. Et sic carolus regnū in pace obtinuit.

Bexta etas mundi

Urbannus quintus papa. natione gallus. ex trecentis gallica urbe oriundus. patriarcha hierosolimitan^{us}. alexandro pontifici sufficaf. Die z si baulo-
to natus. pstanti tñ z elegati lingua fuit. q aliqui laceffitus. q vili pre ore^{re} cet^{er}
Redit nobile viru nō nati. s fieri. vntus z nobilitatis ē. hic pontificatu su-
fcepto eadē māsredi tyrānide qz alexāder passus ē gallijs statim milites duo
cauit. quos māsredo objiceret. Cur^{us} fuit postea institutu solennitatem corpis
xpi cū pessioneib^{us} z octauis a cūctis fidelib^{us} celebrari. p qbus indulgētiās
marin as cōcessit. Ad maiore etiā interea solidiorēqz reb^{us} suis ecclie ope vrbān^o
pontifex assere cogitauerat. Cur^{us} rei cōficiende spem q pñum ē allata. cruce
signatos censuit dimitteōdos. Nā oratū francie regē ludouicū facile i sententiā
dixit. vt carolus prouicie. z andegauoz comes ipius ludouici cōsobrinus ac
gener iurib^{us} pontifex. Carolusqz pontifex i regi facile se prebes oia disponere
ac parare ceperat. tāte expeditioni. tāto muneri exēqndo necessaria. cū vrbā-
ni pōntificis renūciatā mortē creditū est pstitutu caroli facin^o turbaturā. Pon-
tificatus em sui vrbannus moris perusij anno tercio. mense vno. die quarto. z
in cathedrali basilica sepelitur. vacat tum sedes mensib^{us} qnqz. hic ordines me-
dicatū fauorib^{us} z priuilegijs multū iunt.

Clemens quintus papa. guido prius fulcodij appellat^{us} est. natione narbo-
nensis. e villa sancti egidij merito ob sanctatē z doctrinā pontifex crea-
tur. Is em iure cōsultor totius gallic pmaris prestāti qz aduocati causariū
in regū francie curia laude ornat^{us} esset. vxoreqz z filios habuit. qua defuncta
podiēsis primo eps. post narbonēsis archieps. demus z cardinalis z sabinēsis
simul eps fuit. Cū itaqz celebris fame z magne rex experientie cardinalē ponti-
fex vrbannus cōponēdis inter heinricū anglie regē z symonē mōtis fortis coi-
mitem illius cōsobrinū pentionib^{us} legatū miserat. de q legatione pontificalis
cū addita dignitas reuocauit. Raroqz alias quicqz opportunus accidisse vi-
sum est. qz ei^{us} pontificis in ytalias adueni^o. Quē māsredi insidias timentem
naugio qdam mercatorio religioso mendicantis habitu terra venisse asserit.
Ad pstat perusij primo cū aduenisset accessit cardinales. cū deduxerūt viterbiū. de q urbe amoliri z pa-
rare cepit. q caroli ppe diē affuturū conatibus accomoda iudicauit. Quāqz carolus paulopost māsilia sol-
uens cū. xxx. nremibus i tyberim est delat^{us} romāqz puenit. Clemēs autē doctrina. pietate. religione. bñā-
nitate modelata z caritate in pñmū z paupem xpi ornat^{us}. Bona ecclie ita acute dispensauit. vt plus deo
qz affirmati z cognationi tribuisse videat. Duas habuit filias ex moztua vxore añ pontificatū suscepas.
Quarū altere in monasteriū collocatē. xxx. libras thuronēsiū puoz dedit. Altere autē q marito succēditōis
nupserat treccas libras turonēsiū dotis noie numerari iussit. hac pōtione ne qd vniqz amplius peterēt. ha-
buit z nepotē clericū. quē vbi cōperit tres pñendas (ita em canonicatus vocat^{us}) hñe optiones facere cōpu-
lit. vt quā veller ex his retinere. duas relinqret. Vex instantibus amicis vt nō solus q habebat nepoti di-
mitteret. s maiora z plura tribueret. Redit vir sanctissimus se deo nō autē carni z sanguini victur^{us}. Deū ita
velle vt sua in pias causas erogaretur. nec esse dignū petri successorē q plus cognatōm qz pietati z christo
tribueret. Dū aut viterbij esset hedwige polonie ducissā in sanctas retulit. Belectar^{us} est mirifice docu-
na bonaueturē. Reliquū vite sue tpus ieiunijs vigilijs oziōibus alijsqz bonis operibus contriuit. hac cō-
mendatione moriens vir sanctissimus cum sedisset annis. 3. mensib^{us} nouē. magno de se apud omēs reli-
cto desiderio. viterbij sepelitur. hinc contentio inter cardinales orta ē. cum dignus clementi successor que-
ritur p ppter quod vacauit sedes annis duobus.

Bernardus cōpostella-
nus doctor

Bernardus cōpostellanus sacerdos eruditissim^{us}
z iuris vtriusqz doctor innocētij supioris famili-
aris z capellan^{us}. Cur^{us} pontificis exēplo z diligētia ex-
citat^{us}. libz i pmo decretaliū mētōe digni edidit. quē
z apparatū vocauit. Alia etiā quedam composuit.

Cometes noua stella in celo āno dñi. M. cclxij.
In celo apparuit insigni magnitudine supra tres
menses surgens ab oriente cum magna luce. Et ad me-
diū celi occidentē verius radios suos emittebat. Quo
prius apparenē. vrbannus quartus pontifex infirma-
ri cepit. sed eadem ipsa nocte quā vrbannus obijt. z ipe
extinctus est. sic deficiat apparitio eius.

Linea summorū pontificū
Urbanus quartus

Clemens quintus

Cometa insignis

Epperij electores. post obitū friderici z cōradi filij anno. 1256. de impatore deligendo p̄tendentes b̄sarie diuidūtur. In q̄ diuisione duos imperatores. plures eligerūt. f. Alphonsum regē castelle. Et Richardū cornubie comitē vel comarchū. frēm regis anglie. q̄s neuter cōfirmat? inter regnum adhuc in aliquot annos. progat. vsq; ad t̄pa gregoriū decimū z rudolphi romanorum regis.

Dolomeus lucensis se q̄cqd rex eius t̄pis gestaz scripsit. uidisse p̄fat? de carolo nude vt alij dixerit. Quosdā adij cardinales a clemēte pontifice missos carolū in lateranēsi ecclia hierlm̄ z sicilie regē z beatricē vxorē reginā declaratos coronasse. Constat q̄s q̄ carolus dictoz regnoꝝ corona ornādas p̄ solennē stipulationē cōscrip̄taz q̄ extant annos duos de q̄nqua ginta mille aureos in feudi pensionē s̄bicionisq; z recognitionis romanę sponpondit ecclie. H̄isq; in federibus actū nec successoz cuiusq; licere romanū imperiū. si etiā ab electozb? demandatū esset. accipe administrandū. Nā z si terrebat p̄nticem friderici primi z secūdi impatorū memoria. p̄ntis quozq; t̄pis mor? formidabat. Alphonfus em̄ rex castelle impū ad qd̄ incōtrouerfia electus erat. armis z largitōe adnibat? accipe. Et comitē cornubie fratres regis anglie illius aduerariū p̄uifacientes. Germani electores i carolū facit liter olesissent. Nec id eē tulisset aio alphonfus. quē cōstat in ytalā ducurū fuisse. Nisi eū distulisset beinrici friderici fratꝝ suspitio mortuū. quos regno pullos extra hispanias exulare cepit. Beinricus em̄ in gallias. fridericus in affricā accesserat vt sarracenos hic. gallos ille ad castelle regni in cōmodo cōitarēt. Et erat beinricus diuissim? ex hispania asportans. Tandem alphonfus vir prudēs mortuo Richardo intuitu pacis volūtarie corā gregorio decimo omni iure cessit.

Mouit. vt nō longis agnibus crucē seq̄ntes ad cōuicinas ciuitates misericordiā cōdamātes. z pacē supplices cōmerent. Pucri quozq; vsq; ad. 2000. diabolica machinatione cruce signati sunt. ac p̄ legiones ad diuersas portus maris peruenientes. multi a piratis capti. pauci ad patria redierūt.

Albertus magnus

Albert? magnus natione sueuicus ex oppido luggingen in ripis danubij sit? oriūdas. Ratisponēsis ep̄s. z ordinis p̄dicatoꝝ p̄fessor. His t̄pib? parissius clarissim? z oibz p̄ferendus fuit. doctor ecclie celeberrim?. spendor germanie. vite sc̄itate z doctrine tante fuit. q̄ nemo ei anponendus ne dū eq̄perandus sit. Quāob̄re magni cognomē adept? ē. Anno dñi. 119. c. lxxij. ratisponēsis ecclie ep̄s in ordine. xxviij. p̄f̄at. Ob̄ amorē t̄i doctrine relicto ep̄atu. p̄ multos annos colonie z parisijs publice theologia z p̄biam docuit. Qui z oia opera Arestolis cōmetat? est. Et theologia xp̄ianam acutissime aperuit. Sup̄ q̄tuor sentētiarū libz scribēs. magnā prem bible exposuit. Euāgelia z c̄pl̄as Pauli egregie declarauit. De aialibus quozq; libzū perpularū composuit. Et alia laude digna. Tandē octuagesimū septimū agēs annū colonie sp̄m deo reddidit. Et i choro ecclie sancte crucis ante summus altare in archa farea assistente Sifrido archiep̄scopo colonien̄si. summo bonore sepultus fuit. Miraculis quozq; in vita z post obitum vt fertur claruit.

Bonauentura natione thuscus. patria balneo reginus. Joanne fidanza. z r̄bella fidelibus cōiugibus orsus. Anno etatis sue circiter secūdo z vicissimō habitum religionis sancti francisci deuotissime suscepit. docente illū alexandro de ales tantam doctrinaz perfectionem adeptus vt septimo ingressus sui anōse lectus libzū sentētiarū in parisiensi ciuitate clarissime legent. Et cathedrā magistralē accepit. Tredecimo ip̄ius ingressus anno ordinis minoz generalis m̄ster z theologus eminentissimus. ac albancensis cardinalis ep̄scopus p̄ter sanctitatem maximā ingenij gratia z auctoritate maxima p̄dictus. Clarissimus in toto orbe habitus est. Qui p̄ ceteris doctoribus luculentissime z copiose tum sup̄ quatuor sentētiarū libz scripsit. Post illazq; super lucam? z alia scripsit de cōtemplatōe de sex alis seraphin. Regulam nouitioꝝ. Qui quozq; francisci historiaz maiorem z minorem compilauit. atq; ordinis cōstitutiones. Eas ob res z p̄p̄ri eius frequentia miracula cū etiam cor ip̄ius (in cinerato corpore) incorruptus inuentum fuerit. Sixtus quartus pontifex summus anno domini. 1482. in sanctorum pontificum numero merito ascriptis.

Linea imperator
Inter regnū
Alphonfus

Richardus

Bonauentura cardinalis

Berta etas mūdi

Alexander de ales doctor
irrefragabilis

Quido bonatus

Alexander de villa dei

Discordie quoque ac lites maxime inter ianenses et venetos ex quodā asie monasterio initū sumpsere. Que adeo pestifera contagione cōualuerit, ut res ipsa ciuitatibus ipsis plurimū fuerit perniciofa. Et vniuerse xpiane religioni in laqueum magnum prouenerit.

Ro imperatori aſinitate conuictus pulſus e grecia gallis ac venetis, duobusq; theodori filiis paruulis, q̄s eade ex teſtamento cōmendatos reliquerat interfectis, imperiū ſibi deſumens, imperauit annis. 45. In gentis ſpūs vir. Et ita latinorū imperij finis fuit qd̄ p̄ annos. 8. et. 50. apud eos durauit. Exinde greci paleologi centum et. 96. annos imperauerūt vsq; ad annū domini. 1454.

Boſtientiſ cardinalis

Alexander de ales parienſiū irrefragabilis et precipuus doctor et ipſe be-
ſta clariffima reddidit. Qui i vltimovite ſue ob examina cū dei ſapias ac p̄-
cipua eius deuotōem. q̄s habebat ad beatiffimā ygnē mariā minorū habitū ſu-
ſcipere voluit. Cū ob eius amorē aliqd̄ poſſitū ſi poſſibilitas foret p̄ vrb̄ ad
implere pollicebaſ. Cui frater q̄ per vrbē cū ſacco elemoſinā petebat ait. Cum
diu mūdo fueris cū magna fama et religio n̄ſa nullū habeat m̄gim. Rogo vt
dei amore et ygnis maris eius ad vtilitatē aie vſe et n̄ſe religionis honorem
habitu aſumans. Iſ r̄ndit ſtatim te ſeq̄ et faciā qd̄ petiſti. ſeculum celerem
ordinē minorū ingreſſus. Qui cū eſſet accuratiſſime doctor ex mandato inno-
centij pape in theologia ſummā admodū copioſiſſimā et celeberrimā compoſu-
it. quā in partes quorū diuiſit. inſup et vniuerſum ſerme vctus et nouū teſtame-
ntū poſſilauit. p̄pter qd̄ ſons vite appellari p̄meruit. Martinus ſcotus

Quido bonat⁹ astrologus p̄ idē t̄pus in ſyderali-
bus diſciplinis vniuerſo occidenti noſſim⁹ et
celeberrim⁹ fuit. Cui adeo ea i facultate aperta fuerūt
oia. vt nil apud eam illi incognitum fuerit.

Martinus ſcotus ciſterciēſis ordinis (vt autē) fra-
ter magne doctrine et ſingularis vite vir p̄ bec tē-
pora rome in p̄ao fuit et hiſtoriā beuē cōpoſuit. quas
martinianā appellauit. Hanc m̄ laudem predicatoris
euidam ordinis ſui martino ep̄o tradunt.

Alexander de villa dei ſacraꝝ ſciarū profeſſor. de or-
dine ſancti b̄ndicti. quāuis aliq̄ frēm minorū fuſiſ-
ſe ſcribat. p̄ idē t̄pus etiam in grāmatica librum vulga-
tiſſimū cōpoſuit. quē doctrinale appellari voluit. Et i
p̄es tres diuiſit. Cuius initū ſcribere clericaliſ etē.

Incennus gallus p̄ia burgūdis beluacēſis hy-
ſtoricus et theologus ordinis p̄dicatorū frater p̄
hoc ipſi tempus claruit. Et innumerabiles hyſtorias
multis ſb̄ voluminibus comprehendit. Quatuor em̄
ſpecula edidit de om̄i ſabili materia. Doctrinale. Apo-
rale. Naturale et Hiſtoriale. qd̄ vsq; ad annum domini
1254. perduxit. atq; alia multa cōpoſuit. videls libꝝ
gratie. libꝝ de ſancto ioanne euāgelista. libꝝ de erudi-
tione puerorū regalium. et conſolatorij de morte amici
Et quā maxime de laudibus diue ac glorioſe virginis
marie tractatum celeberrimū edidit.

Florēti mortuo friderico ceſare. qui eos plurimū vexauerat in libertates
ſeſe vendicantes et guelpbos ab ip̄o ceſare ciectos in patriam reducentes
tempu. reformariūt. Unde et duodecim annos creauere. qui ſibellinis reſiſte-
rent. et ſus populo dicerent.

Discordie quoque ac lites maxime inter ianenses et venetos ex quodā asie monasterio initū sumpsere. Que adeo pestifera contagione cōualuerit, ut res ipsa ciuitatibus ipsis plurimū fuerit perniciofa. Et vniuerse xpiane religioni in laqueum magnum prouenerit.

Ro imperatori aſinitate conuictus pulſus e grecia gallis ac venetis, duobusq; theodori filiis paruulis, q̄s eade ex teſtamento cōmendatos reliquerat interfectis, imperiū ſibi deſumens, imperauit annis. 45. In gentis ſpūs vir. Et ita latinorū imperij finis fuit qd̄ p̄ annos. 8. et. 50. apud eos durauit. Exinde greci paleologi centum et. 96. annos imperauerūt vsq; ad annū domini. 1454.

Enricus cardinalis boſtientiſ cognomēto etiā boſtiēſis. vir b̄uani diuini
q̄s iur̄ p̄ciſſim⁹. hoc t̄pe eas ob res apud Alexādz p̄ſiſcē maximo habet
in p̄cio. qui ab ip̄o pontifice p̄monitus ſup toto decretaliū titulo lecturas p̄nt
les cōpoſuit. Sed et ſummā admiratione dignā in vtroq; iure cōſcripſit. Quā
galli vltra montani compendioſam vocant.

Oſofredus alter a ſupiore celeberrim⁹ legū doctor. his t̄pib⁹ floruit. et ea i
diſciplinā nōnulla p̄poſuit. et q̄ maxie ſup codice digeſtorū toto lecturas ac
curatiſſimas.

Aymonem anglicū ordinis minorū generale miniſtrū theologi ſanctiſſimus
cum ſupraſcriptis floruiſſe conſtat. Qui inter cetera ingenti ſui monumē-
ta dicuntū alexandri pape iuſſu correxit et rubricauit.

Vincen⁹ gall⁹ or. p̄di.

S. Thomas de aquino doctor

Thomas de aquino ordinis predicatorum doctor, alberti magni discipulus ex insigni comiti familia, in cōfinibus apulie et sicilie origine dicitur. Cū motus regni sicilie variis essent, doctrine ac religionis viā transisse videtur. Quo in tpe cōradus ex gente sueva impator agnū vāstās. Thomā parētem ei⁹ genere nobiles, et in oppido primarij p̄cia, pfugi, cassinēsis cenobij monachis comendatū reliquit alendū, vbi lris ac religioni operā dare cepit. Eius em̄ p̄ landulphū noie, m̄ theodora et neapoli origine habuit. Qui et in ipis infantie rudimētis dei grā preditus deinde ordinē dñi ingressus religiosissimā ac p̄fectissimā vitā usq; in finē exegit. Vbi etiā p̄ter doctrinā maximā ad eā peruenit doctrine excellentiam vt nemini p̄bie et theologie scia secūds habeat. Coloniā ei⁹ p̄gens tantū profecit vt post aliq̄s annos apud p̄sūm primū in doctrina locum teneret. Vbi quorū libeq; in sententias edidit, inde angelicus doctor appellatus, romā deinde ab vr̄bano accersitus sp̄itis dignitatib⁹ q̄ vltro offerebantur, totū se lectioni et scriptiōni dedit. Et eius rogatu multa cōscripsit. Reliquit post summā theologie et tres p̄tes diuisam i q̄stiones distinctā. Summā 3 gentiles, Cathēnā aureā. In quorū euāgelia, Cōmentaria in bibliā, Et Aresto, libros et plima alia. Totam q̄s naturāle philosophiā ac morāle cōmentationib⁹ exposuit. Declarauit et Job. Composuit et officiū de xpi corpore. Quo i opere plime figure ve, testā, cōtinentur. Qui etiā miraculorū gloria notissimus euasit, tandē iterato romā vocatus vt ad p̄sūm luduicū p̄ Ore gonū, r. celebrandum accederet p̄p̄rās, cū apud cassinū mōtem fuisset infirmitate corpe p̄ Anno domini 1274, sanctissime migravit ad dñm. Nōis marcij. Quē postmodū iohannes. 22. p̄nferet, p̄pter crebra miracula in sanctorum confessorum et doctorum numero aggregare voluit. Apud auinionē. ro. kal. augusti Anno. M̄. ccc. xij. a transitu eius ex mūdo quinquagesimo.

Carolus ludouici regis frācorū frater manfredo rege interfecto a clemēte papa sicilie rex declaratus, regnauit annis. 7. atq; ita paulo post sicilie et apulie regna in suā p̄tatem redegit. In quibus cōpositis rebus euestigio viterbius cū vniuerso exercitu ad pontificē venit, vbi audiens conradinū adolesecentē cōfratū suū nepotē in ytalīa a gibellinis 3 guelpbos fuisse vocatū. In euniam, gibellinos domitos illico venit, ibiq; magna de hostibus strage edita. cōradinū cepit et capitali sententiā p̄nuinit. Inde in regno confirmatus pacem cum p̄satis inijt. Et cū eis in ap̄bricā ludouici regis germani s̄sidiū traiecit. Ibiq; ludouico fr̄e ex peste morituo inuēto cū Lunici rege pacē hac lege cōposuit. vt p̄petuo annis singulis sibi suisq; successoribus tributū aliquot p̄deret. inde i re/gnū redijt. vbi petro aragonēsi siciliā se s̄sidiisse reperit, deniq; et ipse carolus morit⁹. et neapoli sepelitur. Quic ideo hierosolimoꝝ regnū declaratum fuit. q; maria antiochie principis filia cui id regnū debebatur (qđ bugo eius nepos occupauerat) illud carolo huic regi deuouerat.

Carolus rex

Secta flagellantiū in ytalīa ortum habuit. Et inde in salemāniam et galliā p̄gressa bisarie. qui se nodosis flagellis in quibus aculei inserti erant flagellabant ad ostērationē. Et qua secta multi graues errores pullulabant. in plerisq; locis circa fidem et sacramēta ecclie. Que postremo in pte igne et gladio exterminata fuit.

Eruunt theologi hāc orationem a summis viris lau datam hac tempestate. Benedictum tui dulce nomē domini nostri ihesu christi, et glorioissime virginis marie matris eius eternum et vltia amen. Mos cum prole pia benedicat virgo maria amen. Et qđ belegerit vel orauerit de singulis iterantibus auctoritate Clementis papae ob p̄tensionem ludouici sancti regis francie tres annos indulgentiarum habebit.

Philippus rex

Philippus sancti ludouici regis filius patre germano in affrica defunctis. ibidem regni munus suscepit regnauit annis quindecim. Vir certe vite sanctimoniam patri persimilis, qui vitandē contagionis causā p̄notus, dimissa ap̄brica, in ytaliam aduauigauit, pacem inter genitēses et venetos ad quinque mīū composuit. Multa quoq; et laudabilia p̄sō fide christi tum domi tū foris exegit pietatis opera. Et iter cetera memoratu digna beate marie magdalene corpus suū sūm diu a beato maritiano in villa sui nominis cōditum, oratione sepulcro, et maiore sacello exornauit. Eiusq; caput seorsūm in theca argētea recludens. Alia quoq; consimilia et multo maiora consecit opera.

Berta etas mundi

Gregorius decim^{us} papa. natione ytalus. p^{ri}ncipaliter placētus et vicecomitū fa-
milia mediolano pulsa. theobaldus antea vocat^{us}. laudens archidiacon^{us}
in alysa c^{on}stans. Interib^{us} collegio cardinalū pontifex creat^{us}. Vir certe in omⁿi vi-
ta clarus prudens rex gerendaz. fortitudinis animi. q^{ui} pecunias et res humanas
cōtēnebat. vsus humanitate. benignitate in paupes xpi. et eos pontifimū. q^{ui} ad
gremiū sedis aplice fugiebāt. Ipse pontificatu suscepto pacis amator. Gene-
ses et venetos magnis inter fe cladi^{bus} afflictos ad cōponendā pacē anim adie-
cit. philippi p^{ri}ncipi regis francoz vsus prudētia. Et q^{ui} cōfecta florētia cū caro-
lo lycale rege accessit. Agente florentie pontifice pulcherrimā p^{re}emplam vrbem.
q^{ui} erat bonitate cōpassio illius ex quibus q^{ui} gentis suoz imperatoz operib^{us}
ea vrbe extores exulesq^{ue} agebant. Et carolo rege in suam p^{ro}ducto sniam illis re-
ducendis operā cum p^{ri}ncipibus dare cepit. pugnadi ius interdixit. p^{re}fectus in te
pontifex recto itinere lugdunū puenit. p^{er} celebrādo generali concilio. quo et paleo-
logus impatoz cōstantinopolitan^{us}. p^{re}fectus. Et rudolphus in impatoz ab ele-
ctoribus elect^{us}. Est in concilio b^{ea}ta gesta pontifex gregori^{us} iter ad ytalā est in-
gressus. Cū venisset bellocadoz expectantē ibi alfonsum castelle regē audiuit.
Qui multis ē questus nullā vr^{be} reuerat rudolphi ad imperiū electionē habu-
isse rōnem. Cū pontifex multis placuit rōnibus vr^{be} p^{re}sum ius suū nouo im-
peratoz designato cedere p^{re}sensit. Inde per viennā lusitanicq^{ue} transmissis al-
pibus logobardia pontifex iter fecit. Cūq^{ue} aretū puenisset sanct^{us} et summa d^{omi}-
gnus veneratōne diem obiit. Pontificatus sui anno quarto. mense secūdo die
decimo. Ad eius celebre etiam nūc sepulcz scit^{us} sua quanta fuerat miraculis
crebrescentibus est ostensum.

Innocentius q^{ui}ntus papa. natione burgūdis. Petrus tharentasien^{sis} an-
tea vocatus ordinis sancti d^{omi}ni insignis theologus. sacris l^{it}ris doctissim^{us}.
Anno d^{omi}nⁱ. m^{il}lⁱ. cclxxv. aretū pontifex creat^{us}. Sub ipm^{us}q^{ue} t^{em}p^{or}e florentini lega-
tione solēni romā missa absolutiōne ab excoicatione et interdicti amotione ab
innocēto impetrarūt. geneses et venetos dissidētes in suā sniam traaxisset. nisi
repentina morte p^{re}occupatus fuisset. Qui secūda die sexti mensis q^{ui} fuerat desi-
gnatus in lateranensi palatio defunctus. Qui ante dignitatē apud parisi^{us} p^{re}-
dicando et scribendo maximo fuit in p^{re}cio. Qui cum esset doctissimus in sacris
codicib^{us} aliq^{ui} vultu^{us} declarauit. ac super fenest^{ar} lib^{ros} m^{ul}ta egregie p^{ro}posuit.

Adrian^{us} q^{ui}nt^{us} papa. p^{ri}ncipaliter genes^{is}. familia fiska othobonus antea vocat^{us}.
Ex fiska gēre comitū lauanie genes^{is}. rome i^ust^{us} lateranēsi i^ust^{us} p^{re}dicē
assump^{us}. fuit aut^{em} innocēti^{us} q^{ui}nti nepos. scētiq^{ue} adriani diacon^{us} cardinalis ab eo
de creat^{us}. Vir certe magni ai. veterbiū st^{at}i. p^{re}dicat^{us}. vr^{be} caroli potentia m^{ul}ieret
ad rudolfum illico miserat. q^{ui} d^{omi}n^us ac gregorio. x. p^{re}miserat venire ytalā distul-
set. q^{ui} bello aduersus regē bohēmie implicat^{us}. impij iura spem videbat. Aut
oremq^{ue} ytalā a carolo et alijs tyrānis reddidisset. et p^{re}stitionē de eligēdo pon-
tifice in meliore forma redegeisset nisi mors obstat^{us}set. Que et alia d^{omi}n^us magno
hadrian^{us} molis a^uo. ad q^{ui}q^{ue} gesimū vl^{tr} vr^{be} aliq^{ui} h^{ab}it^{us} q^{ui}dragesimū pontificat^{us} die vi-
terib^{us} obiit. sepeliturq^{ue} in p^{re}sent^{is} fratr^{is} m^{ul}ioz. vacat i^u sedes dies octo et viginti.

Concilium lugdunense

Concilij seu synodus maxima hoc āno lug-
duni a gregorio decimo p^{re}dicato pontifice in-
dicat^{us}. vbi attentiore in p^{ri}mis cura atq^{ue} diligētia
de afferenda hierosolime rebus ope ē actum. Cū
tulit v^o se ad id conciliū michael paleologus gre-
coz impatoz. cū magno comitatu. p^{re}fectus tercia
decima vice in sententiā romane ecclesie grecos to-
tiens deficientes p^{re}uarit. Et vniomⁱ orietalis ad oc-
cidentalē eccliam tridētia tūc eius gentis p^{re}iora-
tione p^{re}sensit. Secūtiq^{ue} illū nōnulli tartaree gēis
scēti^{us} p^{re}ces sacro baptismani caratate p^{re}st^{us}.
xpianos se et catholicos fore. p^{re}st^{us} sunt. Et r^u-
dolph^{us} ab electorib^{us} germanis i^u rōnoziū regē im-
peratozq^{ue} declarat^{us}. ea p^{re}dicatōe a gregorio ponti-
fice i^u p^{re}dicatōe accept^{us}. vr^{be} seq^{ui}nt^{is} āno i^u ytalā pacific^{us}
veniens romā ad coronā inuictiōnemq^{ue} accipēdā
se conferret. Exinde rebus hierosolime quātū pos-
set maximā opem ferret. Multaq^{ue} ibi decreta fue-
runt ordinata ad electionem summi pontificis. Et
ad christianam religionem p^{er}tinentia.

Linea summor^{um} pontificu^m
Gregorius decimus

Innocentius q^{ui}ntus

Adrianus quintus

Anno domini. 1275.

Rudolph^{us} comes de babingur. post longa vacatione impij. ⁊ cessatōem bonorū i regnō rōno elect^{us} ē. cōi uoto pncipiū. Et rex rōno^{rum} designatus hac p̄dicioe. ut sequenti anno romā p̄teret corone accipere dē. Cōfirmat^{ur} a gregorio in fauore terre sacē. fuit ei vir prudēs i agendis strenuus i armis iuss^{us}. deus t^{em}p^{or}is. Cui nil ad ecclesiā laudis deesse uidebat. Robustissimū qdē corpe ac pulcherrimū aspectu uisus. Cōsilio q̄s ac magnitudie ai ac egregia liberalitat^e erant decora^{ta}. Ip̄s p̄dicio^{rum} cefar fāt^{us} imp̄iuit annis. 19. implicatus multis agendis i rex germāie. Alifonsus q̄s p̄ualioe gregoriū pape uis om̄i iur rudolp^{ho} p̄cessit. Cū aut rudolph^{us} curie m̄gr ob hoc cari reg^{is} bohemiē om̄i fuerat. ve rū xp̄iane publice p̄cess^{us} inde nō minus belli q̄ domi clar^{us}. missis ad othocar^{um} legat^{um} austria i carinthiā ceterasq^{ue} vicinis ytalie puicias tanq^{ue} uirū impij repe^{re} tū. Is ei othocar^{us} q̄ i p̄mulus dicebat q̄nt^{us} bohemiē rex. cū obijset frider^{icus} dux austrie sine liberi soror^e et margarita hereditatē accepit. hec an^{te} otho^{carum} cari sibi uirū accuit. q̄ nō tam cōiugū etatē q̄ dotes aio uolens sterile infirmo^{rum}. tū fuit. i p̄ncipatū nobiles cōsecut^{us}. Et uirū q̄ eo tpe carinthioz p̄ncipatū tē accepta pecunia carinthiā othocar^{us} carniolā marchiā scdauonia^m i alta trādidit q̄n̄ nec austria mullebre feudū ēēt. nec carinthiā i iussu cefaris vlti^{us} uenidat^{us} i impatori^{um} q̄ aliqui sibi suuissit impacato m̄dit aio. Is interueniēb^{us} amic^{us} ē. stria impatori cederet. Erin dux accepsit^{us} filib^{us} affinitas vringū uigere^{re} p̄o^{rum} tatis fieret. i othocar^{us} i yba sua iurare more maior epofat. Adde puocat^{us} y^{le}icus nouis copijs cōueniūt abo cū exercitū i campis austrie trāsduca^{nt}. cōb^{us} tū ruffi anno s^u incarnatiōe vbi. viij. t. lxx. postcē. t. mille. duog^{us} marie dubio p^{er}is a suis rex bohemiē dū fortiter pugnat occidit. corp^{us} t^{em}p^{or}is p̄mittit^{us} rudolp^{ho} bohemiē sepulit^{us}. Et ventislaus filij regnū uende obitūit. viij. annos n^{ost}r^{os}. mar^{ti}noie. v. annis gubnaue^{re}. Nicola^{us} p̄nter n̄bil dices antiq^{ue} q̄ caroli potētia tē p̄fectū ē. uicariū t^{em}p^{or}is i impij i etratia illi obligat^{us} rudolp^{ho} i p̄atore exculat^{us} tē ob hierofolime reb^{us} ex p̄m̄to afferre regitū midisse id a se fieri possē nec deb^{us} iussit^{us} qū simulatōem vringū potēter conuinaut. Rudolph^{us} cū h̄p̄o eretit^{us} facio delinū^{us} romandioli t^{em}p^{or}is rauenatū exarbatū pontific^{us} i eccle^{si}e reddidit. Itā bohoniēf^{us} t^{em}p^{or}is flozēnoz copias ois romandioli imperatozies ar^{re} fecuta p̄tes. populi tributa percipiens rudolph^{us} eos p̄uilegio sū imperio italo liberat^{us} semio t^{em}p^{or}is egrediente p̄fectus ad quē accessit ventislaus cū cōbatozali gub^{us} filio obit^{us} ad Sora^m deductus inter romanos imperatozies sepelitur. Anno domini

Conradinus

conradi morte ducat⁹ suenit cū signis suis nobilib⁹ ⁊ armis defecit. Lūq; impiū r
q; p annū. 12. 50. gloriose reuerūt.

Unc defuncti filij milia pini olim regna negocia apud fides aplicā tractantes
 Sūdo moforezū p ipse adolefēs cū philippo rege frācorū eodē fe prulit. forte ac/
 cidit vtrūq; ad re diuinā qd Lauretū eccliam q viterbij ē celebris. eadē hora pe-
 tere. f. gaudio pofterior ingreffus afpectū liberali ac regia pōt facie adolefcentis
 ceterū famulā? fupam qdā et fuis indicatē richardū filiū cū bidiat. a q fymō pē
 in angliā p doliū fuerat interfect? nullaq; loci rētus reuerētā incautū aggreffus in
 terfecit. Equibz? mox fuis p pariter philippi regis deducētibz ad ruffus crurie
 prefectum incolumis peruenit.

Prefectum incoluntis pervenit.
 Egwides duccia polonie. vidua mire scitatur. penū gen^{er} ex bertoldo marchio-
 ne badefi. duceqz maraue. mūnū ex agnetia filia marchiois ozuelz et comi-
 tes de Roebitz 3it. it oppido kitzing lise edocta beinrico cogneto cu barba bu-
 a Glesie in vxore data. tres filios. totidē filios genuit. Cuius senior in bello 3 tartaros defeat. Thobile
 mōsternū ordīs afteraēciū in frebuis baud lōge avranflaua exstunt. cu filia gerardū cu cētū y g^o p^{re}at.
 Et post obitū maritū vitā celibe i eo duxit. Inter ymagines quas venerabat. beate g^oignis burbanū
 miro amore amplexabatur. in manibus gerēs neqz i morte dimisit. Tandē cu i omi vitute ac abstinentia vi-
 cam reduxisset longam. felici fine quieuit. qd demens ob crebra miracula inter sanctas reuulsi.

Linea imperatorum
Rudolphus

bat & vni sobole careret
Reperit. gennu. iudolphus
iussit. rennu. obthocar
ge reconciliati sunt v. au
de de qb. h. s. e. sunt de
s. v. roris. obthocarus. col
f. s. e. et or. pl. ipa. de
gnam. Ad extremu. reli
bohemia. traslatu. regio
i. bradeburgen. morio
minuere. idq. m. e. a. r. s.
p. e. n. d. i. t. q. u. e. n. t. s. i. m. p. l. e.
m. i. s. s. i. v. s. u. p. r. a. p. a. c. a. r. o. l. i. s.
d. i. c. a. r. o. l. i. v. i. c. a. r. i. a. n. t. l. i. b. e. r. a. t. e.
i. t. f. r. a. c. t. a. s. a. p. u. d. f. o. r. s. u. l. u. m.
m. i. n. i. m. a. q. s. i. n. g. u. l. i. b. a. r. e. t.
e. s. i. t. t. a. n. d. e. r. u. d. o. l. p. h. u. s.
d. e. f. a. r. i. s. i. n. E. r. f. o. r. d. i. a. d. i. e. m.
M. c. x. c. i. d. i. e. x. x. j. J. u. l. y.
D. n. e. p. o. s. a. g. i. b. e. l. i. n. u. s.
v. e. r. e. r. e. t. u. r. v. e. r. o. n. a. p. r. i. m. o.
i. n. s. e. n. s. u. m. m. a. r. e. n. t. r. a. n. s. i. t. p. o.
t. e. r. e. t. u. r. e. r. e. t. u. r. a. d. i. u. n. a. t. e. q. u. e.
i. n. t. e. r. f. e. c. i. t. i. n. t. e. r. o. m. a. c. o. d. i.
i. t. i. p. s. i. n. t. a. n. q. u. a. g. n. i. t. a. d. c. e.
C. o. n. r. a. d. i. n. u. s. i. a. u. s. t. r. i. e. d. u. c. t.
p. l. i. t. i. g. e. f. u. e. r. a. t. i. n. q. u. i. n. t. e. s.
e. a. u. t. o. a. n. t. a. b. a. c. c. e. p. t. a.
i. n. t. e. r. f. e. c. i. t. i. u. s. s. i. t. p. o. s. t. h. u. s.
r. o. m. a. n. i. d. u. c. e. s. s. u. e. r. e. v. s.
S. H. e. g. w. i. d. i. s.

G. Hegwidis

Berta etas mūdi

Thomas vicefinus prim^o. natione hispan^o v^o portugalsensis. p^{ri}a vixit bo-
lensis. thufculanus eps cardinalis. petrus medicus antea vocatus. ponti-
fex creat. Is vir alioq^{ue} doctus r^{ati}on^{is} doctrina cultor^{um} amantissim^{us}. tñ igno-
ratione rez gerendaz t^{em}por^{is} mēgilitate levis fuisse d^{icitur}. ferunt hūc petrū hispa-
nū medicū. iⁿ vita sua multa scripsisse pontificū canones quosdā ad medicinam
p^{er}tinentes atq^{ue} lib^{er}ū q^{uod} medicū thesaur^{um} pauper^{um} vocat. Et ab eo problemata
ad imitationē B^{ea}te. edita. Primā v^o in pontificatu curā suscepit michaelē
paleologū ad p^{ro}missū p^{ro}stitutūq^{ue} in lugdonēsi cōcilio v^{ic}ionē ita hortari vt n^{on}
si eā seruasset. Carolo ip^{si} regi fauorē fuerit p^{ro}staurus. p^{er} cuiusdē pontificis ipave-
neti anconitanos bello maris acerrimo p^{er}secuti sunt. Eodē q^{uo}d t^{em}p^{or}e templarij ty-
rū vrbe p^{er} expeditionē xp^{ist}ianā admⁱⁿistrantes solūtā an bellū genuēse iurisdic^{ti}o-
nē t^{em}p^{or}orior^{um} exemptionē venetis i ea vrbe reintegrauerūt. T^{er}giuersatus ē
interesa verbis paleologus cum iohanne romano pontifice. q^{ui} pontifex ruina op-
pressus camerē quā edificari curabat. Octauo pontifex^{us} mēse exacto viterbi^j
interijt.

(Anno mūdi. 6476. (Anno xpⁱ. 1277.

Nicolaus terci^{us} papa. p^{ri}a roman^{us} ex familia vrsina iohānes caietan^{us} an-
tea vocatus. pontifex tandē creatur. p^{er}tracta in sex mēses electione. Nam
cardinales post interitū iohannis illico romā accesserūt nouū in laterano ponti-
ficem delecturi. Et carolus rex senatorio fungit^{ur} munere cōclaus custodie cu-
ram habuit. Que rebus ecclie multū sibi plurimū obfuit. Hūm^{ilis} em^o ap^{er}e p^{er}tinaci-
teroz galliū pontius q^{ui} ytaliciu creati pontificē cōtendit. Electio s^{ed} p^{er} mē-
sem cū magno rez orbi xp^{ist}ianū damno atq^{ue} incōmodo est dilata. Et t^{em}p^{or}e maxi-
mū inde nō magis patri q^{uam} p^{ro}p^{ri}et^{at}i ytalie odii incurrit. Subsecuta est et^{er} crea-
tū tam repentina q^{ue} digna correctio iohanne caietano cardinale. s. nicolai in car-
cere iustiano in terciū nicolaiū pontificē declarato. Is em^o gente ouidius vrsina
in romanis p^{ro}stantissima animi donibus corporisq^{ue} ornatissimus fuit. vt multa
fecerit. plurima intētauerit suā prudētiā t^{em}p^{or}i animi magnitudinē ostēdētia. Ni-
hil tñ in pontificatu duxit antiquis q^{ui} caroli potentā imminuere id sua ingenij dexteritate p^{er}fectū est bertol-
do em^o vrsino nepote in romādiolo comitē declarato cū nūcijs t^{em}p^{or}i radolphi misso omnē romādiolā p^{er} ec-
clesia recepit. Cui t^{em}p^{or} bononia tñc panter fuit dedita. post quē latinus cardinalis alter pontificis nicolai ex
sorore nepos i eturriā vicariatu impij liberā sedis aplice legat^{us} accessit. Is p^{ro}stantissim^{us} t^{em}p^{or} auiculi pontifi-
cis v^{er}uit rñdens omi eturrie ad pacē quietēq^{ue} p^{ro}ducere. Gibellini florentiā ac i ceteras vrbes reductis ecclie
māgistratū imposuit. a q^{ui}bus eturria q^{ui}dū is pontifex vixit. p^{er} ecclia ē retenta. fuit aut^{em} vir magni cōsiliij. vt cul-
tor t^{em}p^{or} amator doctor v^{er}oz diceret. in p^{er}endis dignitatib^{us} cōibus oibus habu^{er}it. Ideo Albanū ex ordine
minor^{um} hostiensē t^{em}p^{or} portuensem ex ordine p^{re}dicator^{um} delegit. Edificijs p^{re}terea edes pontificios exornauit. cin-
xit mem^{bris} p^{ro}meriū. s. petri. basilicas petri t^{em}p^{or} pauli restituit. ac picturis exornauit. Scribunt neminē ante
ip^{sum} sacrificare religiosius v^{er}sūm cū sēp dū solennia ageret lacrimas funderet. Erat religionis obseruan-
tissimus. nō caruit tñ p^{ro}benfione cū suos nimis amare d^{icitur}. t^{em}p^{or} multa eis cōdonaret. Opera aut^{em} rome reli-
quit vt in ea etate cōspiciua erecta instauratq^{ue} apud sc^{ilicet} petri basilicā. apudq^{ue} lateranū palatia t^{em}p^{or} suriani i
cunino monte oppidi arcē cōmuniuit. In q^{uo}d terciū pontificatus anno p^{ro}p^{ri}e exacto apoplexia correptus v^{er}o
tam interruptis multis p^{ro}p^{ri}et^{at}i opib^{us} si lōgi^{or} fuisse vita gl^{ori}osissime decorādā. Vacauit inde mēsis^{us} q^{ui}q^{ue}.

Gulbelmus placenti-
nus medicus

Gulbelmus placentinus ciuis t^{em}p^{or} medicus sui tem-
poris celeberrimus tempestate hac verone vbi pu-
blico salario legebat floruit. Et ibidē in Syrgia edidit
librum pulcrum ac vniuersam medicinā de egritudinib^{us}
vniuersis. postea quatuor libris accuratissime compre-
hendit. curas vberissimas adiūgens.

Gulbelmus durandi ordinis predicator^{um} vt aiunt
professor cognomēto speculator^{um} p^{ro}uincialis epi-
scopus. hostiensis discipulus. et canonū p^{re}stantissim^{us}
doctoz. hoc tempore sicut ipemet in suo speculo in titu-
lo de feudis testatus est. Summā perutilem composuit
quā speculum nominauit. a qua t^{em}p^{or} ipse speculatoris co-
gnomētū accepit. Aliud quoq^{ue} volumen edidit vt q^{ui}dā
ferūt q^{uo}d Rationalē diuinor^{um} officior^{um} appellauit.

Sarraceni ex ap^{er}brica soluentes v^{er}osq^{ue} hispanias opprimūt. Sed christiani celice signati in eos ir-
rumpentes max^{ime} a cede p^{ro}fligarunt.

Linea summor^{um} pontificū
Iohānes vicelin^{us} p^{ri}m^{us}

Nicolaus tercius

Gulbelmus durandi
Speculator

Quam in traiecto bo-
mines vniuersos sex
super pontē coreis ac va-
nitatib⁹ operā daret. Co-
nigit sacerdotē cū diuinis-
simo sacro eucharistie ad
egrotantem deferendū p-
trāsire. Illi inmemores di-
uine rei cultū vllū ac reue-
rentiam adhibētes. pontē
fracto in aqua dissoluit. ad
200. homines adq. abfor-
pri sunt atq. perierunt.

Mulier qdā nobilis in pſtanciēſi dyoceſi. cum pareret inſolitum partū edī-
dit. Cum leonem viſū mirabilem hac tempeſtate peperit.

Monſtrum quoq. in ſuentā ſuperiori apud oppidū eſtingē vt ferūt mulier
emixa ab vmbilico vſq. ad ſummītatē duo habens pectora. ac capita ſeu
uicē reſpiciētia. brachia quoq. ſeu uicē amplectentia t duo ferenda. Illico ta-
men poſt partum obijt.

Omnites nobiles ſuenie qndecim federe ſe pūgentes. rudolpbo impera-
tori moleſtias q plurimas inferentes inter q.ſ paup. fuerūt comites de-
montfort. beſſenſtein ⁊ de wirtenburg ac Lockenburgh. cor. in bonis ac poſſeſ-
ſionib⁹ vaſtatis. imperio ſbiciendos perpetuo cogit. Deinde caſtra pdonum i
germania in pleriq. locis deſtans ab alpihus ytalie vſq. ad britanniā pacē
firmavit.

Continuauerant ad i. d. vſq. tēporis veneti ⁊ genuenſes bellū pridē apud
Capitolomaidā inchoatū. de q. aliq. repetere ad hoc tēpus cū ē oportunitas
loca debent ducim⁹. ad annū terciū ſexageſimus duodeciq.ſ centenū. Raynerio
zeno duce. veneti qnq. ⁊ qnquaginta naves ad ſicilie oram miſerunt. q. claſſi
genuenſi vt ſperauerāt nō inuenta in aliā nauigauit. Claſſiq. apud tyros obuia genuenſi naviſ cetera eſt. ex
pugnata. portū dein de uenerus eadem qua nauim ceperat lencia igreſſus tyro vt portus adm⁹ ē auxilij
ad expugnationē terreſtrib⁹ prolomaida accone acceſſit. Ceſſit tñ conat⁹ manū. Quēſita interim red-
dendi comodi vicem genuenſis inuenit. q. nauim onerariā. tardalq. decē uenerijſ ſoliturus. quo in aſiam
mercimonia deferret certior ſaciū. Naves ſexdecim ad gulphi fauces curauit poſt ſcopulus in inſidijs
expectaret. S. admonitū ab exploratorib⁹ veneti expoſiti in lit⁹. mercimonijs ab epyrotis. preeti. naues
vacuas amiſere. Tercio abinde anno claſſis veneta qtuor ⁊. xx. triremiū. trib⁹ genuenſiū triremiū q. prefe-
ctus erat lanfrācus bozbon⁹ apud ſilibei fortuitū obuiā eos cepit. Qd cū genua ē perlatū educta aduola-
uit duo de triginta triremiū claſſis. q. per qſitā accuratiſſime uenerā ad drepani portū repertū. oſticulq. ha-
bit⁹ ē accerim⁹. in q. maximus genueb⁹ reſpu. accepit in cōmodus. Nancq. trib⁹ ex ſuis triremibus i. p. lo cre-
maris. cetera oēs p. lo ſupate vtrinq. crudeliſſime fuerunt capte. Que clades accepta a genuenſi effecit vt
michael paleologus illi⁹ ſocietas ſpēta iudicis euz ueneris poſtuit in q. uenales. Eodēq. anno trire-
mes genuenſiū. xro. admirato ac pfecto auria. ueneris. xxx. apud morboni cōcurſu quū uiderent retro-
ceſſit genueb⁹. Et nauis oneraria mercib⁹ ueneroz magni valoris plena. apd enripū expugnata potius fuit
Eadēq. genuenſis claſſis o. crete arcuēctā Caneā illi⁹ inſule oppidū cepit. ſpoliatiq. penitus dirupit.

Scribit ptolome⁹ lucēſ nicolai pontifice niſi ei⁹ cōſilia mors occupaflet. reges duos vniū logobardie.
ſalter eruliſ fuiſſe datur q. regib⁹ ſicilie atq. germanis ipſi titulo abutētib⁹ euertēdi ytalā (ſicut ſe-
pe fecerāt) adinere. inuitq. vſinos cū pot⁹ fuiſſe. q. alios ad id faſtigij euectur. Quincti⁹ oſtar pontifice
ipſi deturbādo ſicilia carolo nō nihil int⁹ cediſſe petro arragonū rege iōānis porticiq. operā ſuaſo. vt tu-
re hereditario pſtāte vroz ſue pſeſo. id regnū recipere adinere. Coſtituit vō is pontifex lege. p. mulgata
neminē regio ſanguine o. ſenatozem vrbis decetero fieri. Et alijs q. ſicent anni temporis in magi⁹
ſtratu concedere nullis etiam futuri pontificis auctoritate licere.

Artari armenis iūcti centū milia babilonē. ſupant. Et multis eoz interfectis in fugam vertunt. Syc-
ilia quoq. inſula hoc anno a carolo predicto petro arragonēſi deſecit. Vbi apulie princeps caroli ipſi
ſilius nauali p. lo ab aroganū filio cum multis captis in apuliam ducitur ⁊ carceri mancipatur.

Berta etas mundi

Martinus quartus papa. symon antea vocatus. tituli sancte ecclesie p[re]byter cardinalis. natione gallicus. patria turonensis. tandē post longa cōtentio[n]em qui ad q[ui]ntū t[er]tium in diuisionis mēsem ytalici[us] vrinor[um] absentia sup[er] ratis. pontifex electus. viterbij coronari noluit. q[uod] et cūcti ob impetū in cardinales vrinor[um] s[an]cti interdictū a sacris putabat. Et vrbe veterē delat[us]. ibiq[ue] coronā accepit. Reuerfecionis autē die sex cardinales creauit. Rege caroli ad se veniente. cū in noui amicissimiq[ue] pontificis amplerū cucurrisset. oblatas ab eo senato[rum] dignitatē adinuolauit. quo a nicolao priu[us] fuerat restituit. Cuiusq[ue] instantia paleologū imp[er]atorem pacra lugdunensis palij non fuanē. Et petru[m] arragonē contra ius fasq[ue] sicilia occupantē anathemate notauit. Hec primu[m] pontificis martini anno salutis primo octogesimo t[er]t[io] duodecies cētēno gesta fuere. Eius q[ui] secutus ē anni principio perusini in fulgmates delati. post editas in agro vastitatē obsiderūt vrbe q[ue] inde vi capta pontifex illico perusinos exco[n]dicauit. s[ed] missi oratores eos ingenti pecunia multatos eccl[esi]e cōstituerunt. Bellum deinde in flāmina contra forziulianos ab eccl[esi]a desiciētes gessit. Quos etiam breui adiuuante guidone montis ferreti in fidē recepit. Pontifex aut t[er]t[io] curis circūuentus vrbicentanus etiā tumultuantib[us] (nam gibellini guelfbos expulerant) perusū phisicā vbi non multo post lenta febre diu vexatus. tandē moritur pontificatus sui anno quarto. mēse vno. Sepeliturq[ue] in cathedrāl[is] basilica. Ad cui[us] sepulchrū multi valedudinarij delati. p[er]istina vilitudinem sanctissimi pontificis meritis a deo recepere. vir em bone vt cōsunt mentis t[er]t[io] oia probe in pontificatu gesta cum sanctimonia peregit.

Anno mūdi. 6484.

Anno xpī. 1285.

Honorius quartus papa. p[ri]ma romanus. e gente sabella vetusta. p[er]c[us]t[us] familia. iacobus antea vocatus diaconus cardinalis perusij pontifex creatus. Cum nec diuturna sedis aplice vacatio. q[uod] cardinales motus. veriti quos alias diuturnu[m] sedis aplice vacatio dederat. Romā veni[er]it anno dñi millesimo ducentesimo octuagesimo q[ui]nto. frater eius pandolfo senato[rum] dignitatem t[er]t[io] gerente. per cui[us] temp[us] migratus. romana res iuste t[er]t[io] gētissime fuerat adinuolauit. Pontifex aut apud sanctā sabina in auentino habitauit. quas ab eo t[er]t[io] edificatas edes nunc desertas dirutasq[ue] videmus. fouitq[ue] hic pontifex gallicor[um] regū vbiq[ue] p[re]s. fuit aut vir i[us]t[us] omni vita p[er]batissimus t[er]t[io] xpiane religionis amantissimus. Nā t[er]t[io] ordine carmelitar[um] nō satis in cōcilio p[re]batū. mutatis danudib[us] nigris in albas. Et a multis impugnati priuilegijs p[er]firmavit. Solū aut cardinale iohannē boccamatum ep[iscopu]m milulanū suo pontificatu creauit. viros dices t[er]t[io] cosdē bonos t[er]t[io] doctos nō etiā rudes t[er]t[io] rez humanaz ignaros in tantū collegiū coaptandos esse. adeo aulicos amauit. vt q[ui]annis e[st]ate p[er]fitem tybur. phisice[re]f vitandū estus vrbani cā. vñ multe egritudines oriū[ur]. Cū vō armis a guidone seltrano vexaret. tandem superato guidone totā flāmina breui recipit. Nō diu t[er]t[io] post morit[ur] pontificatus sui anno secūdo. die vno. Corp[us]q[ue] ei[us] a s[an]ctā sabina ad basilicā petri magna fumeris pompa transfert[ur] sepeliturq[ue] sepulcro marmoreo q[uod] adhuc extat. Hic t[er]t[io] sedes mensib[us]. x. cū apud sanctam sabina conclauē habere[re]. multi cardinales repentina egritudine sunt correpti.

Baldus imp[er]ator. cācellariū suū i[us]t[us] et ruriā mītēs p[ri]ncipalē de fisco genuensem oēs q[ui] pecūiam attritis librate donati sunt. Et florentin[us] p[ro]p[ri]us ad q[ui]tē tā p[ro]ducit nouā mēchoatū saluberrimāq[ue] regimie formā. Que i[us]t[us] n[ost]ra q[ui]s t[er]t[io]a licet aliq[ui]n a gallicis regib[us] interrupta puenit. Creati ei sunt sex m[ag]ist[ri] buncfres futuri. Quibus artū priorib[us] fuit appellatio. Et septim[us] breui addit[us] venisier iusticie appellatus.

Ospida q[uod]dam in supiori fuenia q[ui] prius velle censebant. Ab imp[er]atorib[us] nūna cincte ciuilibus ac municipalibus libertantibus donata sunt p[re]cipue Estling Reuling t[er]t[io] heilbūna.

Piscem marinū leonis effigiem habentem. hoc ipso anno apud centricellās mēse februario cap[er]ū fuisse tradūt que e mari extrahētes villulan[us] t[er]t[io] bois plantū dedisse ferunt. Et ad pontificē in vrbe veteri perlattū vniuer[si] sos i[us]t[us] stuporē sui puerit. Et signū magnū distidij fuit.

Pterulus villosus t[er]t[io] vrsorum more vngulis armatus hys temporibus ex ip[s]ius martini consobrina nascitur. Quam ob causam martin[us] i[us]t[us] rubore perfusus. omnes vrsorum ymagines e domibus suis abradit fecit.

Linea summo[rum] pontificu[m]
Martinus quartus

Honorius quartus

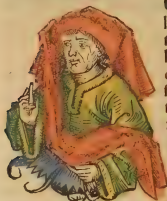
Carolus secundus
rex Sicilie

Carolus secundus sicilie regis fili⁹. hoc anno p^{re} defuncto. adolescensulus ip^{si} in regnū succedēs regnauit annis. 25. Sic galloz suoz exercitu frē. p^{er} petru arragonesem mouit. Et post multoz vniūq^{ue} p^{ri}s cedēs petru ipm ca^{pi}rolus vulneras. band tanto post interijt. Et deinceps ab aduersario liber reliquū tēpus i pace cōsumpsit. quinto deinde regni sui anno cū etiā vngarie rex sine vniū p^{ro}le defecisset ex vrozia hereditate etiā illud regnum accepit. Et carolo primogenito suo p^{re}cessit. Tandē cū. xl. etatis annos cōpleisset moriēs quā mordeciē et maria vrozē hungarie regis filia reliquit filios. nouē. s. marcs et q^{ui}q^{ue} semellas. Quoz notiores fuere carolus cognomento marcellus vngarie regni titulo insignitus. Ludouicus q^{ui} ordinē minorū induit. Et postea in scētoz numero aggregatus fuit. Et reuer⁹ robert⁹ q^{ui} illi et p^{re} in regnū successit fuit.

Ventzeslaus et⁹ nois secundus. rex bohēmie fere⁹. filius orthocari post fiteriū cum genitoris filius. viij. annos nam ab ottonē marchione brandeburge si in francomas adductus regnū tutorio noie ab eo. v. ānis gubernauit. Reuer⁹ sus puer s^{ibi} impario misit fuit. Regnū deinde ex ventzeslai arbitrio ordinatum. Quo regnate corpō āno q^{ui} ptolomaida a sarracenis occupata in hāc v^{ic}q^{ue} diem tene^{re}. p^{er}agā ferme vniuersam igne familiari crustas liberalitate regis cūiūq^{ue} diligētia atq^{ue} impēsa ita instaurata vt felix incendiū fuisse videret. vroz deinde eius p^{ro}utia filia rudolphi cesaris bella inter albertū s^{ibi}em suū et maritum diremit. ferunt autē i coronatōne ventzeslai min⁹ nouē. ccc. equitum milia apud pragā ex regia cura abdos accepisse. peditiū vō infinitā multitudinē p^{er} p^{ro}subcisse et polonius ventzeslai a quibus diademā suscepit. filiū quoq^{ue} sui nois. xij. annos natu petētib^{us} hungaris reges dedisse. Et cū bonifacius pontifex maxim⁹ carolū adolescentē regis sicilie filiū cōmisset. Et hūgari animū mutaret filiū suū albe coronatus et sacra simul coronā ad se rēcepisse. Nec diu postea vitē. xxx. sue etatis anno ex tabe eū obijisse scribunt. Adorēs et⁹ bohēmos magnō merore perferatos. fuerat enī mansuerus et clementissimus princeps et admiratūdos sanctitate. cui successit ventzeslaus eodem nomine moribus tamen longe dispar.

Thade⁹ florentin⁹ anedic⁹

Thade⁹ florentin⁹ natione florentinus medicus celeberrimus hīs t^{em}p^{or}ibus apud bohēmos legēdo clarus eruitēs. Qui cū doctissim⁹ b^{er}itū ad eo obseura omniā hippocratis et alioz p^{ri}ncipū i medicina dederit et explanauit. vt alter hippocrates suo t^{em}p^{or}e hitus fuerit. Et q^{ui} nuc ad man^{us} b^{er}itū dec sunt. Expositio afforismoz hippocratis. et pronosticorū eiusdē. Quasq^{ue} expositōes diuersis t^{em}p^{or}ib^{us} accomodatas sup libz Salien⁹ q^{ui} d^{icitur} microregni. hoc ē minor ars. Itē libz de suanda sanitate. Et ad varias valitūdines p^{ro}stia multa. Itē in libz acutorū hippocratis expositōem edidit ac etiā in synagogis iohānicij et aliq^{ui} alia. Tandē octogē. nari⁹ morū bononie circa ānos d^{omi}nī mille duccetos septuaginta.

Qui ob celebrē eius famā. diuitias cumulant inuiceras. Nā a principibus y^{er}usalie cōuocatus. l. aureos in mercedē diurnā pacifice consueuerat. Ab bononio vō summo pontifice semel vocat⁹. nō prius accedere voluit. quā ceterū auri illi indiem statueret. Vn liberat⁹ pōnser decem milia illi aureozum condonauit.

Philipp⁹ fraco^{rum} rex

Philippus fraco^{rum} rex cognomēto pulcher philippi regis filius hoc anno p^{re} defuncto francis regnare cepit. Et regnauit ānis. xxx. hic p^{ro}ta edouardū anglozū regē grauisimū gerens bellū multa in cōmoda accepit. atq^{ue} bonifaciu octauū pontificē p^{ro}pter ipius arrogantiā in carcerē erudi fecit. Inde q^{ui} cū rēplarios milites oīno extinguere statuisset primo generalē eoz m^{ag}ist^{rum} cū multis exiit fecit ac alios crudeliter interficiēs reliquit oēs timore perterriti et regno fugerūt. Iudeos etiā direptis corū bonis ob auariciā suā et quedam eozum maleficia ē regno suo expulit.

Egidius roman⁹ ordi^{nis}. be
remitarum

Egidius romanus ordinis heremitarum generalis p^{ri}or et bituricens archiepiscopus. ac primas ad tante declaratus. hys tēporib^{us} ob ingenij magnitudinem theologozum p^{ri}nceps appellatus est. q^{ui} quidem cōiūctā potest si a curioso leatore eius volumina p^{ro}spiciat. hic nāq^{ue} ex illustri cōiūctū rōnozū familia nat⁹ cū lōgo t^{em}p^{or}e ordinis suū oēm^{que} ceciam doctia et morib^{us} illustrass. p^{ri}moq^{ue} labore p^{re}ceptorū sui thome ad nauis opa ap^{ud} p^{ro}u^{er}biū defensat. rāde miraculis clar⁹ brō sine q^{ui}ent. Quo scitias m^{ag}istro b^{er}is doctor appellat⁹. p^{ro}lag edidit libzū volumia. Sup libzōs s^{er}uatiarū. Cōpendiū theologic. sup oēs aresto. libzōs etiā rhetorū q^{ui}libet et varia alia.

Anno mudi. 6487. Anno xpi. 1288.

Nicolaus quintus papa natione picensis, e ciuitate asculana. Hieronimus antea vocat^{us} ordinis minoru frater deinde pibster cardinalis apud sanctam fabian^{em} decimo mense post morte honori^{um} pontifex creat^{us}. Collocaturq^{ue} in petri ipsius sancti cathedra. Jps illico se cu curia ad vrbe transfuit reuatinam. Et post annum romani reuersus apud sanctam mariam maiore curiam tenuit cardinales creat^{os} ex omni fere religione. Omnes em pariter amabat, nec plus se debere affinis q^{uam} cognatis quam cuius bono arbitrabat^{ur}. basilicam apud maria maiore cu iacobo colinaz restituit, vt in fornice maiori apparet. An saluatoris ipsiusq^{ue} pontificis t iacobi cardinal ymago adhuc cernit^{ur}. anteriore q^{ue} t posteriore ptem basilice lateranensis restituit. Per et^{er} viri alioqn boni tempa multa i orbe xpiano infelicitissima acciderut. Ju pnnisq^{ue} vrbs roma cuius agitata dissidijs incedia atq^{ue} cedeb plurimas pultit. Unici in habuit secudus pontificat^{us} pdicti anni letissimu. pace arrogones iter t gallicos reges pstituit. Ea vo constitut^{us} pacis leticia haud quaq^{ue} fuit xpiano ppolo diuturna. Tripolis em secundo pontificatus anno ferro ac flama a soldano euerfa fuit. quaq^{ue} multos milites proprio ere transfuit, aliosq^{ue} plures cruce signandos mittere curauit. Quarto denepes Nicola^{us} pontifex anno Rudolphus imperator germanus obiit. adolpbulsq^{ue} assumptus e. Nicolaus aut^{em} redio animi (vt qdam putant) q^{uo}d male fidei credere oia videret rome pontificat^{us} sui anno quarto mense vno, die viij. morit^{us}. t apud sancta maria maiore ad caput basilice sepelit^{us}. Postea cardinales perusiu profecti, vt liberius eligere pontifice liceret rem ipsam discor^{dis} dijs inestibus biennio mensesq^{ue} tercio in longum deduxere.

Celestinus quintus papa petrus moroneus antea vocatus. pfectione anachorita pia elericensis secudo a fulmone militario cenobiu incolens ad maielle motis radices peligne genti religione p ceteris venerand^{us}. instate carolo rege t latino cardinali pontifex creatur. Jps decreto de sua electione facto hortante carolo rege assentiens. Celestinusq^{ue} tercij nome assummes a collegio rogatus adduci non potuit, qui accessus ad se cardinalib^{us} aquila vrbe vsq^{ue} accessit. vbi consecratus duodecim creauit cardinales. Seruauit vo eand^{em} vite norma austeritateq^{ue} celestin^{us} in qua tot ante annos fuerat macerat^{us}. paucis extrinsecus dignitati pcessis. Qui inferuire ac se accommodare p viribus e admixus. Sed ptim cur parua ac oino nulla desituit experientia. ptim calliditas t importuna aulicor^{um} decept^{us} auaricia. ptim effecti senectutis corpis imbecillitas ab actone prohibuit. Et multa illico omitti. pleraq^{ue} pperam t fordid^{am} comitti cepit. Inde pniciosas esse vni mensati ineptias plurimu propalam vocaserat sunt. Que sancto viro renuciata fuaserut. vt male populo xpiano sibi t aie fuc per^{it}. assumptu pontifici muneris onus abrenuciado dimitteret. id cu multis coicatu ad caroli regis aures puenisset. cu ppulit vt pontifice amantissimu regni sui decus neapoli duceret. Qua in vrbe facili^{ter} auerti posse a pontificatus dimitte^{re} pposito videretur. Ferut aut^{em} bndictu Caetanu cardinale ananinu gratia dolose vsus qua apud pontifice ceteros antecedeat. iuris pontificij decreta q^{ue} excellenter doct^{us} erat vndiq^{ue} ad sua intentione selecta ea rone illi ondisse. vt impositu sibi salutis aiaz totius orbis onus vir timoratus suas vires supaturu existimas dimittere staturat. Qd cu ellis facturis pstitutione edidit declarant^{em} pontifica licere romano pontificales dimittere dignitate. Post pari^{us} cardinalibus collegialiter congregatis. pontificatu quoq^{ue} paulomin^{us} sex mēsis^{us} admistraverat se abdicas alteri subrogandi potestates illis arbitrius pmissit. Nec mlti itercesserut dies cu bndict^{us} ipe i pontifice e delect^{us}. cui octauo bonifacio fuit nome. Petrus aut^{em} morone^{us} ad pscia anbelas beremi vita cladesine neapoli e pfect^{us}. Qd cu bonifacio e renuciatu. missis eqnibus retractu de via illu i custodia haberi iussit. Crebasq^{ue} em vir ipe astut^{us} ne ppli petru poti^{us} sanctita te recognita cospiciu. q^{uo}d se doctrina t claroe redudante p petri vicario segrens. campame deinde in arce tam arcta teneri custodia iussit vt inde morte illi accelerata fuisse sit creditu. Sur t scribit cu post mortem miraculis clarifuit. que demes qnt^{us} scotoz niero ascriptis. Qui^{us} celebritas. xij. kal. Julij obseruatur.

Ugolinus epus

Ugolus^{us} vrbeuetan^{us} ordiis beremitar^{um} diui augustini luculentissimus theolo^{gus} t doctor pmo arminensis eps. Et postea pstanuopolitan^{us} pntificat^{us} p h ips pmissu pma cathedra tenes maximo i paio habit^{us}. q^{uo}d vna cu lris morib^{us} etia ornatus fuit cet^{us}. Et ipe ecclesiam dei tum docendo legendo t scribendo mirummodu adiuuit. Scripsit hic primo de differētia ydeomati lib. j. t sup qua tuor sententiari libros laudabilia coposuit comentaria. Sed t quodlibeta plurima oim iudicio dignissima disputauit.

Ugo quoq^{ue} bolioni^{us} predicatorum ordinis insignis doctor t cardinalis pibster hec ipsa tempora tu vite sanctimonia tumq^{ue} voluminib^{us} a se editis illustrauit. Idem fecit Jo. de parma ordinis minor^{um}. pfectus sacre theologie magister ornatus fuit.

Linea summor^{um} pontificu

Nicolaus quartus

Celestinus quintus

Adolphus comes de nassaw vir strenuus a germanis electorib⁹ post obiitū rudolphi oim suffragijs cesar creatus. In eiusdem imperij spem titulumq; assumptus est. et imperauit annis sex. vir certe insignis sed pauc militie et pecunijs potens. Cui imperio suscepto quis a pontifice nō coronatus fuisset. anno dñi m. cc. xxi. exercitū mouit et potenter misnam ingredit⁹. cui occurrit wencellaus rex bohemie in grunbaym vbi filiū suū rupertum et agneciam filiani v. m. gellai p sponfalia iungunt. marchionatūq; misnenses imperio iunxit. Cū demū iura imperij repetere temptasset ab alberto auxilio quorūdam principū electorū cū adolpho bella gessit in confinio agri spirensis. ac wurmaciē. ppter militū paucitatē potius oppreſsus q; supatus. ab alberto filio rudolphi occidit apud montem germanie in bello quod cum eo gessit in die sanctozum proceſſi et martiniani.

De amissione locorum orientalium

Tripolis vrbis asie insignis scđo pontificatus quarti nicolai anno osidiorū et viribus facta est in soldani babilonie potestate. quā quidē vrbem ditissimā post commissas in mortalibus cedem maximā. postq; abactā. asportatā omifariam regi pcedam igni primū. post ferro absumi dirimiq; curauit. Progressusq; eodem furoris impetu barbarus. tyrum. sydonem. barutū et eorū vrbū oppida intra terciū pontificatus nicolai annū cepit. et sicut tripolim incensam diruit. Itq; principis astu et prudentia eque ac viribus et potentati pollens. ne ea clade accepta nois xpiani principes occidentales in asiam conciter. induciaz federa in duos annos ptolomaida habitatozibus xpianis pcessit nicolaus tamen pontifex p crucem de more assumendam edicto statuit afflictis asie rebus subueniendū mille qngentos ipse equites ex publico ecclie fisco curauit cōportari. quos et multi in magnū exercitū sine certo pstantiq; duce secuti sunt. qui quo plures copiosiores. ptolomeida vrbis populis tunc frequentata innumeris. q̄tos nunc nō temere aliat aliqua vrbis italie. Et septem diuersis magistratū gentumq; generibus premebat. Ea militū multitudo cedibus rapinis et incendijs aliq̄diū reſaccata. in agris soldani. cultu patienter dissimulatq; diutius. q̄re soldanus tandem anno ipso exacto centum qnquaginta armatoz milia in ptolomaidā duce filio suo immisit. ipse morbo implicatus tenebat. filius p etates ardētior amplius vrbis obſidionē admouit. Inde gentori defuncto soldanus ab exercitu est suffectus. quo elatus successu vrbis ptolomaida pcedam exercitū donauit et accuratori solito vſus oppugnatione. ad eamq; paulo post animoz pſternationem est ventū vt publico omnes pſilio mulieres primū puulos et debiles cum suppellectile emiserint. Deinde pſtiterint duodecim milia armatos in vrbe retinendos. manſerunt ex puimozibus rex cipri. qui paulo post multitudine est secutus. patriarcha iherosolime. templariozūq; magistri. qui nō prius vrbem destruere q; soldanus viderūt. Baldanus tandem ptolomaidam a paucis q̄s nauigij carentia detinuerat xpianis male defensā vi cepit et mortalibus in ea reptis ad vniūscelū. Et tanto tenebat ill vſe excedende vrbis desiderio. supposito eo incitante ignis maximā partē abſumpſerit. Membris inde et vrbis parietibus passim solo equis. Annus erat salutis nonagesimus duo deciesq; centen⁹ quando tandē reliquias amissim⁹ vrbis illi⁹ celeberrime. quā anno an q̄to de ducēſimo vrbani pon. auspicijs expeditio inchoauerat. Salue tamen manſerunt ad tempus cyprus. insula et annenicia minor dicta prius alicia.

Ordo celestinozum a celestino p̄dicto papa eius au⁹ auctor cognominat⁹ tempeſtate hac sub regula diui benedicti initū et mitū incrementum ſumpſit. eo qd ipso sanctissimo viro in carcere defuncto. ppter eius crebra miracula multi nobiles et doctissimi viri sp̄ritus ſeculi bonis et pompis ordine ingreſſi cito et viorum nūero ac cenobioz pſtruenōe mirabili ordine auxere

Ordo Seruorum

Ordinis q̄s ſeruoz virginis marie philippus vir religiosissimus primus inſtitutor fuit. qd nō lōge a florentia vrbe quieuit. Hanc aut religionem sub diui patris auguſtini regula exercitauit. atz ipam verbo et exemplo aliquibus additis cōſtitutionibus in formas redegit. quē ordinem a multis improbat⁹ benedict⁹ poſtea vndecimus et bonifacius atz vrbani ſextus et alij priuilegijs et exēptionib⁹ munierūt. et inter medicos et p̄numerauerūt qd ordo viris doctissimis et in declarationib⁹ clarissimis ac locoz multitudine multo bauiur in p̄cio.

Berta etas mundi

Bonifacius octauus papa natione heremicus vel capan⁹ p⁹ria anagnin⁹. benedictus caietanus antea vocat⁹. neapolim pontifex creaf in vigilia natalis dñi millesimo ducentesimo nonagesimo quarto. vir quide doctrina & experientia rez insignis. diu em in curia versatus fuerat & p oēs dignitatis gradus ad pontificatū puenierat. nā cū esset sancti martini in montibus p⁹sbyter cardinalis adeo pontificatus dignitatē exoptauit vt nil ambitione & fraude p⁹meruissent qd ad eā psequendū p⁹tinere arbitraret. Quit clanculū quosdā subnoctas qui in cubiculū celestium hois simplicis ei p⁹suaderēt vt pontificatū dimitteret si saluus fieri veller. Suscep⁹to aut pontificatu oēs contemnere cepit. Gibellinos omnes odio p⁹sequabatur. Ideo petri & iacobū cardinales colimenenses vna cum sara eorū paternis castellis p⁹nuauit. hoc tñ laude dignū q⁹ duplicē contumacitatem & aplis & euangelistis & quoz ecclie doctoribus gregorio. augustinū ibezonimo & ambrosio statuit. Idē dū in vrbe veteri esset beati ludouici ex regia francoz surpe oruz ex carolo scdo ordinis sancti fransaci p⁹fectum in scdōs retulit. Erat annus salutis de tredecies centeno scdō. Sexti edidit codicē iuris pontificij celeberrimū. vrbem q⁹ euagubū que gibellinoz auspicijs ab ecclia fecerat breui recupauit. Alberto duci austrie imperij cōfirmationē bis terq⁹ petenti negauit. Iubileū q⁹ idem retulit anno millesimo tricentesimo quo plenā delictoz oim remissionem his p⁹stibat qui linitā aploz visitassent. ad exemplū testamenti veteris. Iubileū naq⁹ qnquagesimo q⁹ anno repetebat. Idem etiā centesimo q⁹ anno obseruari mandauit. Et hanc rē eo anno tanta vndiq⁹ hominū multitudo romā venit vt vix incedere p⁹ vrbem amplā quidē & vastā liceret. francoz regnū ppter violatū iusgentiū alberto impatori subiecit & titulū imperij romani prius multotiens tenegatū cecellit vt rex q⁹ francoz fieri p⁹ateret. qd cū albertus consensisset pontifex vna eadēq⁹ celebritate hunc philippū francie regno p⁹nuatū inde albertū romano & illo ornatū p⁹nucauit. philippus interim a sara edoctus guilbelmū roma petere iussit. sara q⁹ in latinā p⁹redierat regione. qui anagninā clam noctu ingressus adiuuantibus gibellinis quos bonifacius diu multūq⁹ vexauerat pontificem nil tale mementē in domo paterna capit. & in eodem in quo genitus fuerat cubiculo valuis vi fractis obstupefcente. p⁹ductū romā pontificē intra quartū vigesimū diem dolore animi confectus perijt. pontificatus sui anno octauo mense nono die decimo septimo. Sepelitur q⁹ in basilica petri sepulchro a se antea extructo qd adhuc extat in sacello a se condito.

Benedictus vndecimus papa natione taruissinus nicolaus antea vocatus cardinalis hostiensis romie ka⁹lendis nouembrijs pontifex creaf. Tertiū em eo pontificis casu cardinales perussā accessere vbi ad duodecimū mortis bonifacij diē benedictū ordinis p⁹dicatoz pontificē creauere. qui ab mētre adolefcentia ordinē p⁹dicatoz ingressus tantū valuit vt ad generalis dignitatē p⁹uererit. Vir quidem pontificatu dignissimus qui magnū breui tempore virtutis sue documentū p⁹stuit. ita ei vixit vt post mortē inter beatos merito censeat. Is guilbelmū cū qnq⁹ cuiusq⁹ ananinis excoicatos p⁹nuancias. Regi francie titulus. libertates & p⁹uilegia restituit. Johanne & iacobū cardinales de colūna in gratiā recepit. Inde mens sanctissimi viri fu erat pacata italia tartaros syriā & palestina ingressos xpianos iuuare a quibus lris & nuncijs ad tantas rem conficiendā p⁹nuuo inuitabatur vt comodius efficeret statim cū curia perussū p⁹fectus est. vbi infirmitate corze prius mortis iunij diem obiuit pontificatus sui mense octauo die decimo septimo rē destinata omittit. Sepelitur aut magna pompa in ecclia fratū p⁹dicatoz millesimo tricentesimo tercio. vacauit tū sedes menses .xi.

Sextū pontificij iuris librū his annis bonifacius ipse p⁹ntifex edidit. quē a tribus doctissimis viuis ex q⁹ busdā nouis decretis a se editis cōpilari mandauit. & publico edicto obseruari. & i publicis gymnasijs ludouic⁹ eps tholosan⁹ legi debere p⁹cepit. quem statim archidiaconus bononiensis explanauit.

ordinis minorum

Ludouicus felix sanctus ex regali p⁹genie. patre carolo scdo rege sicilie. matre maria regina sicilie & hungarie origine habuit. in etate tenella religiosum p⁹ceptorē habens. ductus in catheloniā cū duobus & fratribus suis dat⁹ obfess. p⁹ liberatione regis caroli genitoris vbi p⁹septennū a fratribus ordinis minorū libera libus ac diuinis artibus instructus doctus euasit vt publice ac p⁹uatis dispicaret clero ac populo verbū dei manifestaret. fuit in orōnibus sedulus. factus sacerdos ferme singulis diebus celebrabat. castitatis amator vt excepta matre ac fororibus cōsola nunq⁹ loqueret. corpus castigabat assidue. Inde ad penitentiā bonifacij p⁹ntificis prius ordinem minorū p⁹fectus & habitū suscipiens episcopatū tholosanū regendū accepit vbi mira opera pietatis p⁹fecit. Demū in infirmitate vltima constitutus suscepi⁹ teuonissime sacramētis resolutus in mortem ad celum feliciter euolauit. quē dñs magnis miraculis magnificauit. consummans ei operib⁹ bonis sed pota multa expleuit.

Linea summorū pontificū
Bonifacius octauus

Benedictus vndecimus

Albertus huius noīis primus dux austrie rudolphū olim impatoris fili-
 Aus Anno .i. 298. adolſſo impatore opreſſo ac interfecto germanorum
 impator declaraf. ⁊ imperator annis dece. Verū cū in prima electione non
 omnes electores conſenſiſſent. ius electionis in manus eorū reliſſians ne de
 violenta regni uſurpatione notareſ. Iterato electores cōmuni voto ceſarem
 declararunt. ⁊ poſtea aquilgram coronā regni accepit. vir uag. bello ⁊ armis
 ſtrenuus. licet quidā ex monoculū ⁊ agreſſe aspectu auariciag. ſuſcepit ſcri-
 bant. cū liberorū ſuoꝝ cōmuni uoluntati comodū propoſuit. Qui ſuſcepit im-
 perio a pontifice imperij cōfirmationē expoſtulauit. quā ab arrogantiſſimo
 obtinere nō potuit. Cū a bonifacio pontifice ut eū de more cōfirmaret miſiſ-
 ſetq. quater oratoribus impetrare nequieunt. Verū cū inter philippū frā
 eorū regē ⁊ bonifaciū ipm (ut erat animo ambitioſus) poſtmodū ſubortā
 fuiſſet diſſenſio eo q. philippus apud parisiū magnū gregariſſet conuentū
 ubi bonifaciū p̄mōtoris iniurijs ſibi illatis. ac etiā eius fraude in papatu
 occupando p̄memoratis ad futurū p̄ſilium appellauerit. Bonifacius ira p̄ci-
 tus p̄ſilio habito nō ſolum albertū p̄ſcripſit ſi etiam philippi regnum al-
 berto huius ſubiecit. Quae res multas diſcordias et occaſiones inter chriſtianos ſuſcitauit. Huic Alberto
 frater rudolſſus impatoris rudolſſi filius erat. cui wenzelſlai regis boheme ſoror noīe agnes nupſit. q.
 prage moriens ibi ſepulchus iacer. Et ea nat⁹ e iohannes qui patre hereditatis diuiſionem ab alberto
 patrio petijt. q. et ſertum uiride in obprobrium miſit. Veniq. hic albertus cū multa ſtrenue geſſiſſet. et
 rhenū fluium tranſiſſet iohānes p̄dictus albertū patriū ſuū circa reinfelden nō lōge ab oppido p̄uck
 vel ut alij habent ſciacuſa dum ſimul amice iter agerent ſua manu interfecit. deinde penitenti ductus de
 mentem quantum pōſſe maximū qui ſibi purgationem indulgeret apud aumionem adiit. Pōſter im-
 peratoris occiſorem ab impatore iudicandum ait. uenit q. piſas iohannes. ubi cum ceſar heinricus. viij.
 eius nominis impator p̄ſidebat. a q. iuſſus religionem ingredi heremitaz ſancti auguſtini. in eaq. perpe-
 tuo penitere nō reuſauit. Mortuus eſt in eadem vrbe ⁊ in eade ſui ordinis ſepultus. Pater eius iohannis
 cordata mulier fuit ⁊ ingenio feroci. que cū accepſſet germanum ſuū wenzelſlai contentum regno bohe-
 mie oblatum imperiū reuſaſſe. At ego inquit ſi regno ponor glebag. vna mihi modo deſit. aut quod reſ-
 liquū eſt ſubijctam. aut imperio exidam.

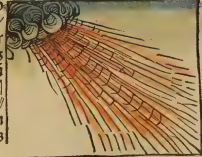

Querant eo tpe ſecundo carolo regi neapolitano nati poſt ſancti ludouici mortē ſupſtites ex maria vxo-
 re regis hungarie filia mares ſex. femelle quinq. eorūq. maior natu carolus martellus hungarie re-
 gnum materna. ſecundus robertus calabrie dux neapolitanū paterna hereditate expectabant. Terciuſq.
 philippus tarentinū obtinuit principatum. Natāz prima clementia nomine carolo philippi regis frācie
 primogenito nupta erat. Scda nomine blancam iacobus arago ſicilie rex dimiſſis anno ante q̄nto Cal-
 rolo martelloq. ⁊ ludouico poſtea ſancio quos tenebat obſides in matrimonij acceperat. Cum eo itē ex
 pacis federe leonora tertiā frideric⁹ arrago iacobi frater titulo ⁊ ipſe regni ſicilie ornat⁹ vxore habuerit.
 wenzelſlaus tertiū

Webrietate ⁊ turpiſſime parti corporis dies nocteq. indulgeret ⁊ aliorū
 bona diſperet. alioꝝ vxoribus illuderet apud demutium morante ciuitatem dū
 ſolus in domo decani pontificalis edis pambulabat at tribus vulneribus coſo-
 ſus duo de viginſi natus annos interiit. Ignoratus eſt necis auctor quīs con-
 radus eques turingus crientam geſtans pugionem exire regiam viſus fuit. nā
 iſtus p̄hues obtruncatus eſt populi tumultu q. crimen conſiteret. Venerat eo tem-
 pore pragam dux canthie heinricus. cui altera ex ſororibus regis nomine an-
 na natu maior iam p̄idem nupſerat. hunc bohemi regem ſibi deliquit. Ad e-
 gre fert albertus impator. qui repente coactis copijs bohemiā ingreſſus hein-

ricum regem deturbat. rudolphūq. filiū ſuū regē conſtituit. Eliſabeth
 ſenioris wenzelſlai relicta in matrimonij ei tradita quo regnū eius ſoli-
 dius eſſet. qui cum magna bohemoꝝ ſpe regnare cepiſſet ſubitaneo mor-
 bo correptus primo regni ſui anno abſq. liberis deceſſit. Ob eius obituſ
 diſſidentes inter ſe bohemi. alij fridericum rudolſſi fratrem. alij heinricū
 quem deiecerant petierunt. vicit heinrici factio trucidatis alterius parti
 auctoribus. Et quīs albertus impator cum magnis copijs bohemiā in-
 greſſus regionem longe lateq. affluxeit. heinricum tñ regno eſſere non
 potuit prius a nepote ut ante diximus occiſus q. meditata in bohemos
 exqueretur.

Cometes future maxime cladiſ indicij hac tempeſtate in celo apparuit. afflictionem xpianorū indi-
 cians. quo anno in ſolemnitate ſancti andree tantus repente tremotus exortus eſt q̄tus antea nūq.
 qui et multis diebus p̄ intervalla p̄durans multa diruit edificia.

Betta etas mundi

Qum eo tpe quidam electores imperij, pcpne ecclesiastici principes ob diuersa discidia in albertu regē
parias controuersiones ac similitates attemptarunt, dicentes ad opum dñm suū in bello pmissis. ideo
eū regia dignitate indignū censabant. Quā ob rem ceteri principes primarij in regno germanie Rudol-
phum palatinū rheni imperij iudicem statuerunt vt deinceps futuris temporibus sua industria hoc officij
um pgerere deberet. Ex qua consuetudine reges romanorū monerent ne aliquod malū vitupatione dignū
in regno molirentur, ac indigni imperio iudicarentur.

q̄s tarentinus dux frater suus cū paucissima classe illico est subsecut⁹. Siculi interea correptis populariter ar-
mis sese aduersus exosum gallici nomē vt tuerent terra marisq; parauerant. ⁊ fridericu arragonē eayocauē
runt ratione vt regnū trinacrie sibi enā tardiuscule aduenire pseruādū ce. plene cōfusus copias ex hispanis
traducendas, vel adhibita longiore mora contraberet. Nauigauerat interea salutis disciplina classis pbi
lippi principis tarentini ep̄ se ferens securitatem quā ne excepta a roberto fratre omni sicilia debuit offēta
re, quin enā roberti classis ex cathinensi portu soluens illi p̄primū a longinquo apparuit absq; bellia appa-
ratus armatura obui⁹ est, p̄gressa. in vtrāq; igit classē pari socordia sed motu ventorū dispari vicissim se
perente siculorū classis magno ordine, maioriq; apparatu, maximo animorū ardore delata est, primaq; impe-
tito que posteroz nauigare ceperat roberti ducis classe armamentisq; destituta nullo siculorū labore dissipata
est, partim demersa partim intercepta est, partim ad hostiles portus adducta est, adeo vt pauci tarentines re-
migio vs̄ acceleratione catinata ad robertū fuerint reuerse. Durius postea fuit siculis cū philippensi clas-
se plūb his duobus incommodis robertus dux animi anxius in fugā sententiā inclinauit. Eandem itaq; in et
uū potestate relicta cū paucis que ex vtrāq; classe sup̄fuerant tarentinibus in italiā est reuerfus.

Dimus iuris doctor:

Omus mugelan⁹ iuris vtriusq; peritissim⁹ doctor hoc tpe claruit, ⁊ primū lo-
cū inter doctores in italia obtinuit, eo q̄ in dicendo, disputando, decidēdo
q̄s tantā loquēdi vim habuit q̄ eo p̄sente vniuersalis legalis p̄bie synodus adeē
videret, ⁊ p̄pterea copiose eleganterq; totū ciuile ius multis voluminibus redal-
rauit, nā sup̄ infortiatio digestorū veteri ac nouo pulchre scripsit. Insup ⁊ de man-
dato bonifacij pape ⁊ post archidiaconū bononiensem in iure pontificio sextū re-
clarauit, scripsit etiam consilia elegantissima.

Petrus de bellapetra natione burgūd⁹ p̄dicti dñi p̄fessionis ⁊ doctrine p̄silio
hisq; t̄pibus floruit, q̄ ⁊ ip̄o dño nō min⁹ doct⁹ ⁊ ac urate sup̄ toto digesto
codicēq; ac institutis scripsit. Habent enā eius centū disputationes a fe editē ⁊ in
maximo p̄cio apud doctos habite.

Ann⁹ aduenerat salus millen⁹ terdeciesq; ceter⁹ in q̄
loctau⁹ bonifaci⁹ p̄o. ro. vt p̄missū ē prudētī pioz
vltis p̄silio p̄res imitat⁹ ve. te. annū instituit tubulen⁹ ce-
reno inde quēq; futur⁹ āno. cui⁹ ea fuit rō vt q̄ ex t̄rasalpini vltia marinisq; venie-
tes octo, q̄ ex italia ⁊ c⁹ insul⁹, xv. dieb⁹ sacrarū bis loca orādo obiret plenaria pe-
caminiū venia donati eēt. Ad agnū ea sumi pon. indulgētia alcubi fructū attulit
q̄ diffidētes aliq̄ ⁊ acerrimis enā ca pitalibusq; inimicijs publice ⁊ priuatim
vsi in pacem beniuolentiāq; conciliati sunt.

Jacob⁹ de arena nārōe pozmēsis iur⁹ p̄sile⁹ pitissim⁹, cui⁹ op̄imiones i explanā
dis legib⁹ vt barol⁹ testat⁹ sp̄ de mēte iur⁹ extiterit, his t̄pib⁹ breuif vltis q̄
sup̄ digesto toto ⁊ codice scripsit, integz disputatiōes pulchras ac tractat⁹ de ex-
nocola⁹ de neapoli his p̄p̄orane⁹ existēs sup̄ prima) cussione cōposuit.

Infortiati ⁊ toto volumine copiose ⁊ pulchre cōscripsit, ac q̄dā alia edidit.

Jo. scotus or. minor

Iohannes scotus ordinis minor theologus subtilissimus. Anno dñi. M. ccc. vel circa. velut alter apollo floruit. Et p̄ ceteris theologis subtilissima qdam opa edidit. Et sup̄ librum sententiarū p̄cipue sup̄ quorū sententiarū quē ipse (vt aīte) in ordinē redegit multa subtilia scripsit. Ande t̄ doctor subtilis dī. Quodlibeta etiā plurima disputauit. In diuinis etiā codicibus cōmentarios t̄ alios tractatus edidit. Qui q̄dem cōmentarij qd̄ valent absq̄ n̄ro testimonio ip̄i ostendūt. Sup̄ libros Aresto. q̄ maxime methaphisice q̄stiones p̄ntes disputauit. t̄ alia copulurima cōposuit. Hūc autē lacte sue sapiētie multos enutrisse discipulos tradunt. Jo qui maxime p̄ficere hos fuisse dicit. franciscū maronē Antonij Andre am grandonē. Otham burleū atq̄ alios copulurimos. Quorū ingenijs mirūmodū p̄bia creuit. Veniq̄ apoplepticus interijt. Quis a pleniq̄ putetur quod vniū fuerit defossus. Raynerius or. p̄dicator

Raynerius p̄syanus ordinis p̄dicator m̄ḡ egregiū doctrina et eloq̄ntia grauis. Vir optim⁹ ac p̄pe modū sanctus. vt ex eius opibus habem⁹. summa in veneratione hac tempestate habet. Et summa copiosissima multaq̄ lucubrationū t̄ vigilantiā plenā cōfortē bere orsus ē. In qua certe quicq̄ litteraturę ac sanctimonie vir fuerit. vt hoc percipi pōt quod cū in ea quicquid vilitatis difficultati sue necessariū ē. diuinam scrip̄turā studio plenissime inuentat. sine sui laude t̄ p̄fatiōe (vt plerūq̄ si eri solet) absolute sic incipit. Absolatio t̄c.

Nicolaus de Lyra

Nicolaus de lyra minor ordinis theologus eminentissimus in ordine claruit. Qui cū s̄ iudeorū impietate t̄ disputatōibus t̄ scriptis diu aduersarius fuisset. Etiam nouū t̄ vetus testamentū in eorū cōtume liam t̄ obprob̄iū plurimis voluminibus diligenti cura cōmentatus est. p̄pter quod nomē eius in toto mūdo celeberrimū effulsit. Cū satis vale t̄ dilatata opus edidit. Et finē sensum s̄alem bibliam exposuit repobans opiniones hebreorū falsas. t̄ extortas exponens ex eorū libris cōfutans. Adidit quoq̄ aliud volumen magnū in quo ponit expositiones hystoriarū finē sensum mysticū vel morale vel allegoricū. ferunt hūc primo iudeorū doctorem fuisse. Et p̄terea eorū linguā optime agnouisse. Qui ex hebreo peritissimo iō doctina iudaica conuersus ad xp̄m t̄ habitum minorū suscepit.

Alanus autē doctore cōfiterimū. cognomento vniuersalē. nō nulli hīs t̄pib⁹ ascribūt. Qui cū in omni scia admirandus esset p̄cipue t̄ in theologia ac p̄bi losophia excedens vniuersalitatis vocabulo insigniri meruit. Cur sepultura i loco Cistercijs ostendit. Ereuitus de oratorio ecclē ad dexteram. in sepulcro mar moreo. Cuius alani magni doctoris vniuersalis hoc epigramā exiit. Hic iacet alanus quē breuis hora breui tumulto sepeliuit. Qui duo qui septes qui totū scā bile scuit.

Clara vgo Eremitarū

Clara oppidū montisfalconi orūdā augustiniane religionis eremitarū alūnam. v̄ginē vtiq̄ in signē t̄ sinceritate vite clarissimā. anno. 1299. apud eūdem montisfalconi spoletanę vr̄bis oppidū animā celo reddidisse ferūt. Que sanctissima virgo tantē certe extitit decorata meritis t̄ miraculis. vt sanctorū cathalogo pie ascriptam putari possit. De cui⁹ sanctitatis p̄conio hoc vni referimus testimonij quod apertis oculis videri potest. quodq̄ de quouis sancto nūq̄ lectitum vel repertum est. Ea siquidem defuncta in eius corde statim crucifixi ymago clara t̄ aperta visa est. Cum ip̄ius passionis insignibus in quo etiam tres lapilli cuiusdem p̄dēris inuenti sunt eminentissimū sanctitatis indicium.

Rancelli de opinione t̄ heresis eorū. a bonifacio pontifice damnat. t̄ vbiq̄ diligenti cura p̄q̄sita exterminari iubet. vñ hermāi corpus eiusdē secte auctore apud ferrariā. xx. annis sepultū. q̄ p̄ sancto colebat exhumari t̄ exui fecit. Qd̄ malū t̄pe iohannis xxij. diffusum ē. q̄ suis p̄uenticulis clam inuis summis p̄ntificibus nocte finitis alta voce admonēbāt masculus t̄ ueniētes clerici laudes xp̄iani ritu cantabāt. Quib⁹ media nocte finitis alta voce admonēbāt masculus t̄ feminā carnali copula comiseri. Lumib⁹ illico extinctis quēq̄ viri. primā mulierem p̄sternēbat. Et excreanda cū infansulo postea nato exercebāt p̄ singulas manus gradēbas bauiandibus. quousq̄ aiām exulabāt. inde affabāt collectosq̄ cineres in vasculū mittentes. vñ supernifundēbat. Quo nouicios t̄ execrabilibus hmōi conferendos epotabant. Erant adhuc hmōi crudelitatis t̄ diabolice heresi aliquibus in locis additis t̄ vallibus nonnulla conuenticula pertinaciter in sua p̄fidia permānentes.

Alanus doctor

Berta etas mūdi

(Anno mundi. 6504.)

(Anno xpi. 1305)

Clemens quintus papa. natione vascōn^{us}. burdegalesis ep̄s bernardus got-
tho antea vocatus. p̄re berrādo milite nar^{us}. post longā p̄renione ponti-
ficis creat^{us}. Cardinales em̄ coartati a perusinis in codau tandem in buc bernardū
burdegalem ep̄m tūc agentes i gallijs cōuenerūt. Is decreto electionis de se
facto apud burdegallā accepto. lugdunū se prulit. Et clemētis q̄nti noīe am̄
pro. cardinales illuc ad se litteris accesserūt. q̄ oīa facta parandi mora mēse Au-
gusto anni salutis q̄nti terdeciesq̄ centem accesserūt. Fuitq̄ ea curie translatio
annis septuagintaquor. Que multas dei ecclie p̄uicarationes. multa inuexit
xp̄iano pp̄lo detrimenta. Interfuerūt lugdunū pontificis coronationi philippus
rex francie. carolusq̄ frater suus. in frāciā ex ytalīa reuersus. Ioannes dux bri-
tannie et q̄quid nobilitatis om̄is gallia tūc habebat. Sum̄q̄ pompa eius cele-
britatis et more et p̄ vrbē ducere. muri p̄ina gēnū p̄ssura incubantiū impul-
sa corruit. Eū casu dux britānie et multi ignoiores oppressi interiēre. carol^{us}
regis frater debilitatus. et p̄nter ip̄e adeo in turbā p̄ceps deturbatus ē. vt mi-
tra ex capite excussa iaspide p̄ciōssimū amiserit. Creauit vō clemens cardinales ex gallijs tam multos vt
facile tūc cōcētura om̄es assequi potuerit. pontifice romanū deinceps nō nisi ex gallias creati posse. yta-
lic aut̄ et vrbī rome visus ē satisfecisse in duobus iacobo et ioanne colūmēsis. quos ad capellū in int̄-
grā dignitatē restituit. Nē aut̄ romani curie absentia diuturniore sicut sibi cōscius erat. futura egresserēt
animo rebellarent. tres cardinales attributa senatorij numeris potestate romā accedere curauit. Quorum
auspicis ip̄a roma et ytalīa om̄is gubernabaf postmodū brevis offēsis oppressa ē. ac templi-
rior religio penitus extincta. venetos p̄terea p̄pter ferrariā occupatā anathemate notauit. ac sacramenta
interdixit. Idem in florentinis et lucētes egit. ideo florentini grauissimis exactionib^{us} clerum grauare cel-
perūt. Cū ad cōponendū ecclēsie statum animū adieciisset p̄lia habuit. vbi clemētina liber postea conse-
crus est. Vbi enā celestinū papā sub nomine petri sanctis confessoribus aggregauit. Deinceps vō varijs
egritudinibus afflictatus. nūc em̄ dissenteria. nūc stomachi et lateri dolore cruciabat^{us}. Et octauo pontificat^{us}
sui anno. mēse decimo. die quinto decimo moritur. Tūc tum sedes annis duobus. mēsis tribus. die
bus. xviij. dum non satis inter cardinales constaret quem potissimū deligant. Nec minor quide discordia in-
ter electores imperij tum fuit. mortuo deimico. Eius autem corpus in vascōniā patrias suam deferretur. vbi
in beate marie de yesta templo diocesis vascōensis sepelitur.

Clemens et margarita vxor sua hereticarhe. apud vrbē lōgobardie novariā. cū anno salutis septimo
terdecies centeno in rebz xp̄ianis varijs motus agitationesq̄ incederūt. sectatores vtriusq̄ serus ad
mille nati virus diffundere ceperant. Eo perniciosius quo sacerdotes et religiosos in populorū inuidiam
adductos. spernentes simulatā puritatē quādam et innocentia vite p̄ponebant secūdm quā immixti femel-
lis mares. lasciuia ad libitū debaccari. Que pestis duobus annis perdurans. Eos itaq̄ a clemēte romāo
pontifice nūq̄ in montem coactos excelsū alpihus cōtinentem. fame et frigore confectos ad vñū sustule-
runt. Captis deniq̄ ducano et margarita vercellas perduci iubentur. et primo lacerari inde eorum ossa co-
cremari et in ventum dispergi precepit. Nec hec pestis omnino deleri potuit. quin adhuc in mōtibus in-
dentinis alique eius reliquie remanserunt.

Concilium vniuersale

Anno domini millesimo. cccxi. kal. Nouēbris
concilium generale in vrbē narbonēsis gallie
viēna celebrari cepit. vt ante fuerat publicatum. in
quo aderāt plusq̄.ccc. ep̄i vltra alios plātos de va-
rijs regionib^{us} orbis. Et cum clemens vt satisfaceret
p̄missioni facere regi francie de deledā memoria boi-
nisaci cū rex illum hereticū fuisse p̄bare iudebat.
concilij assentire noluit. p̄cessum tñ in regem fran-
cie iniustū declarauit. Statutū fuit q̄ om̄ia bona et
possessiōes q̄ fuerāt templorū mansiōni hospita-
lis hierosolimitani assignerētur. Facie fuerūt in co-
cilio p̄sentatiōes generales p̄cēmetes statū religi-
osor. Et librum clemētinae a se cōpositū i codēuēniē
si p̄lio clemēs edidit. Petrus q̄ morzonei q̄ cele-
stinus fuerat in nūmer reulit beator. In eo cilio
ad alterius anni medietatē p̄rabens. de subueniē-
do hierosolime multa vba fecit. Que i irritū cecide-
re. Et decreta p̄mulgant extantia quibus de suo
nomine clementinā appellatio p̄seuerat.

Henricus eius nois octauus. vel vt alij scribunt septim⁹? q̄ henricum lant-
grauū thuringie inter imperatores nō numerat. Lomes luceburgē (quēz
itali comarchū vocāt) alberti impatoris iōannes ex fratre nepos interfecit.
Electores germani apud frankfordiā puenientes i romanorū impatorē āno do-
mini. M. cccvii. cū delegerūt. quēz et aquilgram germani regni corona ⁊ insu-
lis decorarūt. Legatūq; ip̄i regis. dux baioane cognat⁹ ei⁹ et dñs guido de
namuro frater comitis sandrie cū romanū pontifice auenione agentem ad-
fēnt petiti romanū imperij cōfirmationē. Et impetrarūt cōditioē. vt intra biē-
niū itali ingressus roma coronādus accederet. Nō aut p̄fuit terminū finē expe-
ctatū henricus. s̄ p̄missa in ytalīā oratorib⁹ ad p̄p̄nqua alpb⁹ regni gencia-
nie loca ytalie cōmēta venit. p̄mūq; ex ytalīs adit sunt ab impatoris orato-
rib⁹ florēniū. quos impator creatōnis sue initio apud frankfordiā dedice-
rat nois impatorij in ytalīaq; ceteris oībus hostes esse. Nā multos cōstit yta-
los patria pulsos. p̄ferunt gibellinos non erurire magis quā oīni ytalie regio-
nū. q̄ noua deligēdi creatioe etiā apud electores expectata illū magnā victo-
rie ⁊ amplitudinis spem erectū. quid agēdum. p̄uidendūq; esset subito edocuerūt. Fuit aut henricus im-
perator vir sapiens iustus ⁊ graciosus. i armis strenuus catholicus ⁊ honestus. cōsilio ⁊ animo iuxta pos-
tens. Is interea elizabēth alterā wētesslar regis bohēmie sorore. viij. ⁊. x. annos natam iussit ad se
venire. apud Sp̄yram iōanni filio suo quātorū ānis minori infimio cōiūxit. Eodē tpe tribus op̄anis
exercitibus nū ip̄e in ytalīā adduxit aduersus bairienses. quos armis cinctos impata facere cōpulsit. lon-
gobardosq; oīes in prātem accepit. Alterā aduersus comites wirtenbergenes direxit. sacro imperatore
belles. quibus ex. lxx. castellis ac munitissimis oppidis q̄ obtinebant duo. ⁊. lxx. armis expugnata ade-
mit. Tercīū ex frāconib⁹ ab baioarijs cōparatū duce petro archiep̄o magistino. cū filio i bohemiā misit.
Transgresso interim alpes henrico baurinēses ad q̄s p̄mū descendurus erat. populariter obuiā p̄fecti
sele ⁊ vrbem eius arditio p̄miserē. Pariter fecerūt ascēses q̄bus vrbibus rex vicarios dedit. Exinde pa-
pie comes symon colubianus vercellaz antonius laude vrbū p̄marij ciues henrico occurrētes vicari-
os accepērūt. Et scaliger veronēses obediētiā polliciti sunt. mediolanū vrbem familie due turriani ⁊ vici
ecomites potentatū pares gubernarūt. guido turrianus guelfe. matheus vicecomes gibelline factionum
p̄ncipes erāt. Henrici aut exercit⁹ vrbī appropinquas vrbosq; terruit. Et intelligēs henricus pacis cōstitū
tuende audis vrbē ab vrbisq; publico cōsilio in dñatū accepit. Eupoldusq; austrie dux cū germanorū
cobortibus vrbī p̄sidio est impositus. Henricus interim ferream imperij coronolā nō modicē vt debuit
res mediolanū recepit. Interea dū henricus p̄mū oppugnādā post euerrenda bixia occupatus est. Orato-
res quos ad venetos miserat redeūtes paratam esse retulerūt. eam rempub. nauigiū quod postulasset p̄be-
re. quo ad regiones vrbī rome p̄p̄nquiores cū omni exercitu transportaretur. Per qd̄ item temp⁹ veronē-
ses vicentini ⁊ patavinī misissos ad se vicarios accepērūt. Ip̄e deducētib⁹ q̄ apud eum assidui
erant amedeo sabaudie comiti ⁊ pisanorū genuenisq; oratoribus p̄ placētinos genuā se contulit. At hen-
ricus cum mensē tercū genue egisset maris quā expectauerat tranquillitate oblata t̄rentibus quadra-
ginta genuenisq; fauētib⁹q; pisas petijt. Equitatu terra per lucens p̄missio. Rome deinde coronat⁹ tres
enī cardinales dicūt historia a clemente romano pontifice legatos romā venisse. Henricū apostolica au-
toritate coronaturo. a cardinali hostiensī ⁊ pratenī coronam accepit. Penitente Roberto rege neapolita-
no. florētiā inde obsidiōe armissa cūxit. Pisas senasq; in prāte habuit. robertum regē priuātū regno. p̄-
nūciavit. Et hinc classē in illū nauigare iussit. Tandem impator incidit in egritudine. ex qua vt cōuale-
sceret. medicorū cōsilio balnea adiijt maceratenīa. cū autem ea balneorū lotionē minus recreari ac cōuale-
scere videref. medicis item cōsulentibus purioris aeris loca petere voluit. Itaq; est boncōuentū qd̄ op-
pidū duodecimo a senis militariā distans. dum obsidiōe incipit premere diem obiijt. Signa veneni in ea
dauere apparuisse multi scripserē. Ptolomeus vō lucensis affirmat veneno cui perisse a p̄dicatoz ordinis
fratre in eucharistia dato. Alusq; addidit id florentinorū industria factum esse. quicqd̄ ei rei veritas ha-
beat. satis sup̄aq; certum est. non magis florentino ⁊ lucensi eius sece erusas. quā roberto re-
gi salutem in ea morte quesitam esse. Adultus vō econtra ea mors inmodica permicēns attulit. cui⁹ cor-
pus in veneto ac nobili pisaz templo sublimi loco post aram maiore amica cōsiderūt. Fuit aut animo
magnus. ⁊ non infima (si longiori vita functus fuisset) egisset. imperauit solum annis quinq; ⁊ mensibus
octo. quo mortuo vacauit imperium anno vno.

Hec erat romanū imperij ante hūc henricum quo ad rem ytalicā vacatio. vt omnes pene vrbes so-
lite imperio parere tyrannis eodem pene capitaneatus titulo appellatis subessent. Namq; tres itē
imperatores ab accessu in ytaliam abstinerant. vt nō ab absurde imperium vacasse ytalī dicant. hinc ve-
rona scaligeros. montua passerinos. padua carrarienses habebat. Et marchiones asēnses quos anno añ
sexagesimo salingueria electo ferrariam pro ecclesiā administrasse ferunt.!

Bexta etas mundi

Ordinis templariorum extinctio

tes a pontifice institutis. Quam autem ordo templariorum (ut in superioribus primis) eugebat tantum nunc mihiuebat et sanctitas. iacobus burgundus origine et ex domini molay genit' ingentis animi ad templarium rui militiam se contulit. In qua pfect' prioratum diuissimam morietem mgro interuentu p'ncipiu in magistrum sublimatus emicuit. Actusq; et philippi frat' regis ei' filii ex sacro fonte susceperat indignationem incurrit. Quo co uentus e. ut p'mittente clemente pontifice summo templariorum primates omnes. vna et eadem die. philippi iussu. p' omne suu regnu capti detinerent. vna cu iacobo ordinis ta ingentis mgro. Et inde p'fessidys regis occupata oppida. thesauri ornatus oes. cu omi suppellemti i regia p'tatem redacti. captiuq; deduci parissus. Quibus diu suatis in vinculis cur varia et obscena obiecta essent. et frustra cuncta negantib'.

Rex iratus magistro cu tribus socijs rebus. ceteri d'antati incendio. Nec palis alligati et an oculis stareat ignis et carnis. quanto cruciari pareretur miseri voces i celos ostendebant. se veros xpianos aiebant et sanctissimi cor fuisse religionem. iacob' deum cu tedio diuturni carceris esset attrit'. lugendum deducit et exortationibus varijs suasus. Queda ex opusculis clementi summo pontifici p'fessus e. Ideo retracet' p'fessus du cora duob' legat' ex lat' sua legere. Ipe cu vno ex socijs q' delphini vienens frater erat. se mori dignu p'testatur. no q' vng' q' legebat' p'petrauerat. hinc tunc in teletodem templariorum misa f'fecuta. iacobus cu fr'e delphini ad suppliciu deducit q' ambo rege spectante intrepide et p'stater sbire. nil aliud q' q' dudum occubuerat testates.

Rufian' medic' florētū thadei medici auditor. tēpēstate hac. q' plusq' cōmentū sup regin galienū mira doctrina p'scripsit. Idic q's cū in practica artis medicane (vt multi ferūt) infortunatū se aspiceret. religioni se totū dicauit. Et carthusiensiu ordi's hūi accipiens. corthusiu' effect' ē monachus.

Richard' autē de media villa theologi cruditi'ssimū ordi's mior' i'sdem t'p'i bus nōnullū ascribūt. Cui tanta ingenij magnitudo fuit. vt nulla s'atura ei in diuinis codicibus latuerit. Qui et iter multa ingenij sui monumenta. quatuor suar libros optie vtilissimē explanauit. Extrā q's et mltē ei' postille et alia mltā

Facobs de viturbio ordi's heremitar' sancti Austustini sacre pagine celebr' primus. p'fessor. et neapolitane ecclesie archiep'us dignissimus. et virtutū oim decoratus. p' hoc t'p'us in p'cio c'ris tractatum de regimine xpiano ad clementem istum pontificem dedit. ac magistrū sententiā egregie exposuit. Et quo dicitur quatuor determinauit. Qui cu acri et torso ingenio habitus esset. speculatiuus doctor appellatus est.

Richard' de media villa

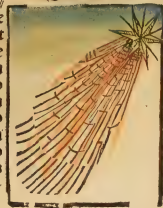
Anno millesimo. cccxiiij. Tres sil' lune in celo apparuer. Et fulgor quē dicūt Comētēq; aglione v'sus apparebat q'si ad finē v'ginis trib' mēsisibus. Et eodē ano co deficiēte in mēse nouēbri obiit rex francie philipp' q' annis. 29. regnauit. Cū iuenatōe aper' iter cru' ra eq' quē rex edtabat se igestit. ex q' de eq' cadēs paulo post mortu' ē. Hic fuit pulcherrim' hoim sui t'p'is. statu ra magn' optie p'posita h'is mēbra. Clez dedit' corpo' reus oblectamētis p'cipue venationibus curas regni suis relinq'ues quibus nimius credens. mltā in regno inēmodā sunt secuta. Is post se reliquit tres filios scilicet Ludovicum regem nauarre. philippum co-

Et tempestate cum adhuc Clemēs pontifex cū curia morā h'iet in ciuitate pictauitēsi. rex fracie seductus (vt fertur) ab officialibus suis. pontificij dei nūcians m'gm templi et mansionis su' oisq' frēs q'busdā erroribus infectos. et scelerib' inuolutos ēē. Maiores ei mali fomes tēplarij multis an'is in alie bellis q' aduersus ifideles gesta sunt cōuicti oim p'nciosissimū xpiani em' sperantes blasphemareq; ac penitus detestantes. p' q' pugnare p'seuerat. eos turcis et sarracenis p'sensisse. et nōrū erpe ditonib' fuisse aduersatos p'stint. An multos eorū vario affectis supplicio ceteri omēs p'lis reddiditibusq; et bonis q' possidebat amplissimis spoliati sunt. q' prim cōcessa sunt rhodys hierosolime hospitalarijs. p'rim noua attributa religionibus in hispania aduersus sarracenos betica olim nūc granatā incolē-

Trufianus medicus plusq; cōmentator

Cometa

misem pictaviē, ⁊ carolū comitē marchie. omnes hij tres pauco tpe reges francie fuerūt. viri pulcherri-
mi ⁊ in vrozibus corz male fortunati. Ludouicus habens vxorē filiā ducis burgundie quā strangularē fe-
cit. philippus vxorē quā repudiauerat reassumpfit quia multū eā amabat. Carolus vxorē in carcere de-
tinuit. Ad hanc infelicitatē guenisse opinant quia in gradibus pibibus p̄traxerunt. vel ob iniuriā genti-
toris philippi p̄petratā in captura bonifacii pape.

Ordo rhodiorz militum principum

Bodus insula cuius descriptionē supra p̄fecim⁹
duce opposita hoc anno. 1308. in xpianoz p̄tē
deuotens religioni brō iohāni dicant auctoritate pō-
tūficis p̄mendat. Hij nemp̄ religiosi cū iherosolima
omnino deperdita esset ⁊ templarij in magnos erro-
res. plap̄i a romano pontifice fuissent extincti in eam
insulā sese recipientes turchos eius dños elegerūt. ne-
q; villo pacto turchoz virtus hec insula reuerisset. ni-
si religiosi milites. qui vt dictū est beato iohanni di-
cati eius insule curā suscepissent. ⁊ vrbē pene dirutaz
instaurantes ⁊ desolatā xpianoz suffragijs instaurave-
runt. naualiq; ⁊ classes reformātes. nō solū insulam
ip̄am tutati sunt s; ap̄ris ⁊ alijs finitimis xp̄i colenti-
bus magno p̄sidio fuerunt. quoz virtute quicqd in o-
niente nostre religionis est p̄p̄o seruatum facti licet.
Ips̄is igit militibus fide ⁊ gratia ac religione clarissi-
mis xp̄ianam fidē. p̄fessionis voto ingēti virtute ti-
cantibus templanoz bona p̄p̄onētes ⁊ alios ortho-
dore fidei principes addita sunt. Postmodū deuotio-
ne p̄moti etiā regulam beati augustini p̄fiteri sponte
voluerunt. quā ob rem ⁊ a summis pontificib⁹ roma-
nis ⁊ p̄uilegijs ⁊ beneficijs plurimis eccl̄asticis bo-
norati sunt. Soldanus egyp̄i dñs toto quēnio arma-
ta classe cū eos vexasset maiora pulsit q̄ intulit dāna.
Turchi etiā quatuor vicibus diuersis temporib⁹ co-
rum agros inuaserunt. sed maximam eadem reperta

uerunt. Nouissime mahumetus turchoz imperator grauiter aggressus. de quo in sequentibus mentio fit
et. ferunt rhodios quoddā castellū sancti petri nominatū munitissimū habere quod magno sumptu custo-
diunt. vbi xp̄iani de manibus turchoz fugientes sepe saluant. in quo milites canes nutriunt ⁊ noctu ex-
tra castra emittunt. de quibus dicitur q̄ christianos odore cognoscant. eosq; aduentantibus blandiunt.
Iohannes rex bohemie turchos aut latrati prodant ⁊ moribus insectantur.

Iohannes heinrici imperatoris filius. cui genitor elisabeth alteraz reuentzslai
fororem matrimonio iunxit. regno bohemie deinde potiri meruit. eoz re-
gno suscepto. 53. annis regnauit. vir certe bonus ⁊ multe beniuolentie insigni-
tus. ⁊ potenti manu regnū gubernauit. ⁊ patre in ytalīa agēte apud germanos
vicario nomine administrant imperiū. Patre vō defuncto cū plurime ytalice ci-
uitates ei sese dedissent. penetrant alpes cū exeratu. easq; nō paucis annis tu-
tatas est. Bertha em̄ bergamio. luca. parma. regio ⁊ mutina atq; alijs vicibus
potitus est. quibus in p̄tectiones susceptis illas ⁊ arcibus ⁊ menibus munire
studuit. zin bergamio arcem munitissimā adhue extantem edificauit. Post hec
egra a iohanne recepta est. ⁊ transluentiu ciuitas quam dur silesie occupat
beimrie. ⁊ alie ciuitates silesie ei subieciūt. Berth ⁊ aduersus australes bellus in
quo victor iohannes suos milites p̄ceda nō modica dirat. A rege francoz postremo a duclis anglicos
in auxiliū vocat⁹ p̄elicoz memorabilē se iunxit in q̄ cū multis militibus celus intēgit. Relicto silio
carolo qui tū vnum ⁊. xxx. annos agebat.

Dantes aligerus patria florentinus vates ⁊ poeta p̄cipuus ac theologo
rū p̄cipu⁹ tempestate istac claruit. Cū in ciues suos egregia nobilitate ve-
nerandus. qui licet ex longo exilio damnatus tenuis illi fuissent substanti e sem-
per tñ p̄bificis atq; theologiac doctrinis imbutus vacauit studijs. vnde cū flo-
rentia a factione nigra pulsus fuisset parisie gynnasiū accessit. ⁊ cum arca po-
eticam scientiam eruditissimus esset op⁹ inclini atq; diuinum lingua vernacula
sub titulo comedie edidit. in q̄ oīm celestiu terrestriuq; ac infernoz. p̄funda cōte-
plat⁹ singla q̄q; hystorice allegorice tropologicē ac amagogece descripsit. Aliud q̄
de monachia mōi. hic cū ex gallijs regressus fuisset friderico arragonesi regi
et domino cani grandi sciligerō adhefit. Veniq; mortuo cane principe verone
si ⁊ ipe apud rauennam Anno dñi. 1321. etatis sue quinquagesimo sexto diem
obijt.

Gesta ea tempestate in italia

Marchio essentis qui ferrariā p ecclia administravit, munire z regio vrbibus post annū iubileū frenat
posuerat ad tāta decenerat potētati vt scōs carol rex neapolitan beatrice filiā ex maria regina vxo
re suscepit Assoni tunc marchioni cederet in vxore. Cuius matrimonij bonore z letitia azzo haud q̄s
diu gaudere potuit. Anno em̄ quinto a iubileo z eius matrimonij primo friscus quidā adolescens que ex
aliena vxore sibi filiū esse dicebat cū dolo capti in carcere mori coegit, z ferrariensib⁹ nōnullis epōq; in p̄
mis admittēb⁹ ferrarie munire z regij dominiū obtinuit. Rogantq; veneti copias frisco auxiliare cū nau
is immiserunt. castellū em̄ thealdū noīe ponti erat impositum quo padus ab vrbē in ripā transmittit vie
gō continēt bononiā pducenti. quod castellum absq; nauigio capi posse friscus diffidebat. Eos motos cum
intellectis cardinalis cognomine pelagura quē clemens pontifex bononiā legatus miserat venetiis sub a
nathemathē cōmatione vt a re ferrariensi abstinētēs copias inde deducerent. Nūq; machinis interea ca
stello thealdo appulsis z naubus ferrariensib⁹ qui pposito de vulgi consuetudine mutato populi z ecclie
dominiū acclamabant vbiq; incensis. partē q̄s vrbis ponti contiguā ceperant. nec prius exaudiri inter p̄
lij tumultum legati iussa potuerunt q̄ pons a venetiis igni ferroq; interruptus z castellū thealdū fuerit oc
cupatum. Friscus interea populi sibi rebellem domare agressus rinaldo quodā de marcharia equitū du
ctore opa crudeliter nūante friscus ferrariā pene mediam incendit. sedato parump a venetiis tumultu de
ditione illis excluso friscus facere consenserunt. Quicq; ferrarienses tanq; in subiectionē accepti a morib⁹
tēperant. Pelagura legatus interim cruce signandos ppositis auctoritate aplica vite eterne premiis
venetos ferrariensesq; bononiā cōuocauerat. z pontifex clemens q̄ntus venetiis publice apud auinionem
excommunicatis interdixerat sacris. quos vbiq; repērent capī iussit pro seruicij venundari. quā ob res
factū est vt apud londonū flandrensesq; z gallioz loca multi valoris venetoz mercimoniū in predā a loco
rū dōris fuerunt direpta. Miserat item clemens pontifex romanus pter pelladurā legatū duos q̄s in etbru
nam cardinales vi eius prouincie motus bellag; cōponerent.

Robertus rex

Robertus caroli secundi sicilie z apulie regis filius. patre defuncto in regnū
successdens regnauit annis. 33. rex certe inclitus z virtutū omnū singulare
decus. quicq; z a multis tū oratoribus nūq; poetis titulis plurimis fuerit decora
tus. Eo q̄ pter equitatē z rei militaris disciplinā quibus plurimū valuit. etiam
inter ceteros sui temporis egregius theologus z p̄bus. ac singularis medicane
pceptoz habere. z nō modo his cōtētus ē etiā cū esset etate grandeuus z se
nex etiā in poesi franciscū petrarchas audire voluit. Hic regni titulus a clemente
papa in auinione rite susceptis ex gallijs bononiā ad legatū pelagurā profectus
quē ecclie nomini tumultuanti ferrarie p̄fecit. inde neapolim iturus virū insignē
p̄sidio reliquit. Verū cū iohannē fratē cōtra henricū impatore romā misisset henricus ira succensus ro
bertū maiestatis reū fecit z regno priuauit. que res a clemente pontifice improbatā fuit. Hēndē genuen
sium vrbem in potestatem recepit. Tandē nullo sup̄stite sibi filio moriens andrēa būgarie regē nepotē suū
post se regnare precepit. licet ioanna ei⁹ soror regnū semp administrare voluerit.

Lamis scaliger

Scaligerorum dominiū principium

Lamis scaliger qui ex rebus strenue gestis magnus cognomento appellat⁹
est. Alberti scaligeri capitanei filius. Vir vtriq; magnus z rebus bene gestis
clarissimo p̄conio insignitus. Verone sibi dominiū vendicās regnauit annis ser
me viginti. quā certe tāta iustitia sapientiaq; ac pietate gubernauit vt etiā p̄centū
siue romandiolam omnē potius bonitate sua q̄ alijs armis aut missilib⁹ sibi sibi
egerit. Erat namq; multe eloquentie princeps comesq; p̄būm. necnō z in om
nes liberalis atq; doctor viroz tū ecclasticoz nūq; oratoz z historicoz ac poetaz
assidua familiaritate coniunctus. Inter quos dantē florentinū poetam ob eius
doctrinē p̄stantiam magnis honoribus sp̄ prosequi voluit. Tandē aū vrbē vxo
nam maximis edificijs illustrasset Anno dñi. 13 29. die. 22. iulij sine virili prole
deficiens duobus nepotibus alberto scilicet z mastino fratribus vrbis dominiū
concessit. Eius corpus cunctis collocantibus cū maxima funeris pompa apud templum iuxta vrbis
forū sepultū fuisse constat. vbi supra templi ipsius valuas adhuc p̄magnificū extat sepulchrum sua ymagi⁹

Rudouicus rex

ne z epigramate notatum.

Rudouicus philippi regis francoz filius post patrem regnare cepit z regna
uit annis duobus. vir quidem catholicus z xpiane religionis amator. qui
suscepit regno post annū p̄sentiens sp̄sios p̄ diuersa gallie oppida diu delin
se. eo q̄ in conclauī apud carpenteratū de pontifice deligēdo seditionē orta duo
ex cardinalibus interfecti fuissent statim eos in vñū coegit. z vt lugdanū congre
gariē pro futuro pontifice deligēdo suās. cuius sanis consilijs annuentes la
cobus poruensem ep̄m elegerunt. quo quidem anno cū pontifex esset elect⁹ ip̄e
rex finem vite sue fecit. relicto in regno iohanne filio parvulo. qui puer diebus
tantum viginti regnauit.

Carrariensium regni principium

Marsilius carrariensis nobilium princeps. cum patavi dñatū desumpisset et in mea nō tirannice s̄ paterne pluribus annis regnasset. magni canis scaltigeri vecitis potentia eidem vrbis dñatū sponte cessit. sed et sequenti anno cane ipso defuncto post tridie ab integro urbem ingressus dominū reassumes. x. annis regnavit. vir certe mansuetissimū animi et regie vrbānitatis insignitus ac multis vrbis suis decoratus. qui cū sine virili prole defecisset vbertino patrueli ex testamēto omnem suam hereditatem reliquit.

Anno dñi m̄. ccc. x. ciuitas ipsa veneta tumultū sensit. Cū butamons rex nō avar cupidus vna cū querinis et basilij regnū affectans maximū tumultus in vrbe excitauit s̄ petriū grandenigū dūce. s̄ ei⁹ puidencia cito vbi quies data illi de dono quirinor cū corū sequaci⁹ e ciuitate pulsi destructis eorū domibus. hec fuit prima destructio familie facta venetijs ex partialitatibus. Principales res cū duobus florentinis decapitati sunt. ideo cōsiliū decessorale in vrbe inchoatū fuit. Deinde cū iohannes forantius ducati venetorū rexit iacobus quirinus et marinus barocius viri p̄potentes et domi nobiles rempublicā subuertere tēptassent. p̄ditione coniuncti capitali s̄nia puniri fecit. quibus celsis ad p̄cauenda in futurū malū s̄ p̄curatōres sancti marci ex senatus cōsiliū cōstituti sunt qui rēpublicā diligēter curarēt. Hic dux prudētissim⁹. et timore confitentie vir sciens venetos omnes. ppter ferrarie occupationē vt p̄missum est anathemate Arnald⁹ de villa noua notatos. dimissa ferraria absolutionis beneficiū sibi et omnibus imperauit.

Marsilius carrariensis princeps

Arnaldus de villa noua puincialis magnus philosophus. parisius dogma suū exercuit. et p̄ p̄phetiam danielis et sibille erithree. p̄bare nitebat aduētiū antixpi et p̄secutione eccie futurā esse. inter m̄. ccc. et m̄. cccc. dñi annū ferme i m̄. ccc. lxxvi. anno adesse. Sup̄ ea re librū edidit. cuius titulus de speculatione aduentus antixpi. Is tñ reprobatus et quasi hereticus reputatus. Cū magistros parisienses cōplurimos aduersarios habebat veniens ne ad manus inquisitorū decerneret clam aufugit et p̄fectus in siciam. qui tandē missus a friderico rege sicilie ad papam in mari mortuus est. Dixit enī ip̄s. nō est vestri nōse t̄pa vel momenta que pater posuit in sua potestate. Vñ omnes volētes determinatū tēpus in his assignare aduentus s̄s xp̄i vel finis mundi erronei reperti sunt.

Philippus ludouici francozū regis frater. Iohāne eiusdē ludouici filio de functo i regnū succedēs regnavit annis q̄ngs. Pet⁹ de abano palator

Petrus apponius seu de abano paduensis patria patavin⁹ medicus celebrissimus et philosophus ot̄ etate admirandus et peripateticus italicozū oim illusterrimus. parisiensi ciuitate doctor celeberrimus librū ibidem discolas in medicina sedantem. inchoatē. cōciliatōre famā cognitiū tandē in p̄pria eugania vrbe s̄elicitate terminatū. Hic anno legis gracie. i. x. o. p̄fundissimū illud propleumati aristotilis cōmentariū edidit. ppter cuius intentū constantinopolitana vrbe ut greci disceret p̄meant. quo tandē instructissim⁹ multa galieni volumina nō parū medicis acomoda ex ydeomate greco translulit in latinū. Hic sub regie vrbis padue cōmuni p̄posuū regimine floruit. liberalitūq̄ oimū p̄gratissimus. pater in astronomia. in qua plurimū emittit. Lucidatōre inq̄a op⁹ grauissimū p̄pauit. scripsitq̄ ioh̄ ani pon. ro. librū de venenis pulcherrimū. De mesue librū in medicinis manū a corde vsq̄ ad calcē p̄fecit. ferunt quidē hunc Dynus medicus magicum mariniū fuisse et multa p̄ eandem artem ostendisse.

Dynus de garbo medicus florentinus his temporibus claruit. qui cū bruniū patrem in arte cyrurgie medicum habuisset illum in p̄bifica eruditū dum thadeo florentino medico tradidit. qui adeo eruditissimus euasit vt vtilissima in auicennā ediderit cōmentaria. Scripsit et in galienū de malitia complexionis diuerse. Atq̄ in hypocratem de natura s̄ctus. q̄n et in philosophia ac medicina varias et pulcherrimas questiones.

Genalis fulginas perusinus p̄stabilis sapientie medic⁹ hoc ip̄o t̄pe diuī p̄teriti medici nō inferioris ingenij aut fame fuit. q̄ potissimū eius accuratissimi cōmentarij in auicenne libris testimoniū p̄hibet. fuit enī subtilissim⁹ rimator verborū auicene Hic etiā p̄ter p̄dictos cōmentarios p̄silia varia etiā cōtra pestem composuit. ac questiones p̄cipue de q̄

Genilis medicus

dibus medicinarum ac alias subtilissimas disputauit.

Mantuanum aut siluaticum medicū mantuanum genere nobilissimū b̄sāde temporibus floruisse constat. eo q̄ ad robertum sicilie regem et medicus diuinum op⁹ de oibus simplicibus medicinis et earus p̄prietatibus dederit. ac alia quedam edidit.

Ainea summorum pontificum
Iohannes vigesimiscus

Benedictus duodecimus

Anno mundi. 6316.

Anno christi. 1316.

Iohannes vigesimus secundus papa. iacobus caturcensis antea vocatus. episcopus portuensis post longa viginti tria cardini alteratione longum in monasterio fratrum predicatorum pontifex creatus. Duo anno salutis decio sexto terdeciesq; centeno ro. eccie cardinales philippi pictauoz comitis lodo- uici francoz regis germani fratris opera vel potius violentia apud ludum inclusi pontificatus vacationi supra duos annos pmutate sine imposuerunt. et nonis septibus in eccia cathedrati coronam pontificatus accepit. Inde do aue monie cu curia profectus octo cardinales in ieiunijs quatuor xpm. aduentus dni creauit. quoz de numero fuit iacobus caturcensis eius ex forore nepos. z tabanes caicanti e gente vsina. qui primo pontificatus anno requisitus lo- douicu baurie ducem in regem electu confirmare ideo recusare dixit qd pter admi sum in consobrinum secu in controuersia electo scelo multa psumperat facere z concedere. Impatoris ro. legitime p gradus oes instituti excedentia potesta tem. Vir vtiq; doctissim? z multa prudentia decoratus z doctor viroz ama- tissimus. Ecclesia tolosana qua vnice dilexit ad archiepiscopatu transiit. Cur? qd dem castella fer in ciuitates erexit. Adeo pterea rebus nouis pontifex ipe stu- duit vt simplices epatus bifaria diuisit ac diuisos in vnu redegerit. z abba- tias in epatus z epatus in abbatia vicissim trāstulerit. Pacem gratitudinis est qd clementinaz editione confirmauit. Ordine grandamontensem quorum da improboz factionibus labefactata in meliores formā redegit. amputatq; his que ordini obessent. additisq; institutionib; quibzda quib; tanta religio co- staret. Cesar augustana eccliam cu admodu diligeret in metropolitana erexit quicq; cathedralibus ecclesijs ex vudicem que tarracensis subsunt duc assignat. Instituit z nouu ordine militu. Et cu multa probe egerat re ecclesiasticas cōcērentia. thoma vnu epheordensem epim. z alteru thoma adnatē pūicato- ru ordinis anno pontificat? septimo in numeru retulit sanctoru xpi dni confes- soz. Eo qui securus est anno salutis duo de trigesimo terdeciesq; centeno lodo uici baurie ducis electione abrogata in illu tanq; eccie rebellē ac scismaticum censuras exercuit. multos deniq; hereticos damnauit. Et pferum gloriosa quanda fratri petri qui pue- tum ad imitanda xpi paupertate aiauerat. affirmates xpm eiusq; discipulos nibi priuati vel comune ha- buisse. de quoz numero multi damnati z exusti sunt. Tandē anno etatis sue nonagesimo moris auenide pontificatus decimono anno mēse qrtō. relicta in thesauris tāta vi auri q̄tā nullus ante se pontifex.

Anno mundi. 6334.

Anno christi. 1335.

Benedictus duodecimus papa patria ibolofanus ordinis cisterciensis iacobus antea vocatus sacē- duse cardinalis. Cu iohannes pontifex anno salutis quarto tricesimo terdeciesq; centeno defunct? est ad dieq; abinde sextu decimu in pontificē ē assumptus auenione. Qua celebrata legatione cardinalis vsinus auenione applicuit. Benedictusq; in pontificatu nihil duxit antiquius qd pmulgatas a iohāne in ludouicu censuras obroganoneq; repetere ac cōfirmare. Per que tpa principes ppgis in italia bello focij hinc pontifici morte audita in vrbis bononie ad suas ptes accessione elati oia plumebat. qre vrbes quatuor qs solas in romane eccie reuerentia iohānes bobem? rex p̄sidq; cōseruabat. inter se p̄stitutū fe- deribus sunt partiti vt parma scaligero. regiu gonsage. mutina essenli. luca cederet florentino. At pon- tiferuentus ne vacante impio italia ab aliquo externo hoste inuaderet. Lucinu vicecomitē iohannemq; eius fratrē archiepim mediolanensem. mediolani aliaruq; vrbu quas possidebant vicarios instituit. pa- riq; forma martinus scaliger verone z vincencie. Guilhelm? gonsaga mantue z regij. Albertinus carra- na padue. Et opiso essenlis ferrarie mutine z argente vicariatu auctoritate aplica habuerunt. Et quia por- cio essenlis data iuri esset romane eccie censum illi decē milia aureos imposuit annis singulis p̄soluendū Semel aut in toto pontificatus sui tpe sex p̄sbiteros cardinales creauit. viros egregios nō de sua stirpe. sed vndequaq; ad tantā dignitatē vocatos. Tante p̄terea constante fuit vt dimoueri a recto vel vi p̄- cario vel pollicitationibus nunq; potuerit. bonos em diligebat z vicissim malos ac sceleratos aperte o- dio habebat. Componere item pacē inter philippū francie z eduardū anglie regem sepe temptauit p lei- gatos ac frustra. Pontifex aut rem sepius temptatā omittens edes pontificas cu turibus z pometis l- choaut ac p̄fecit. fuoz iussu impensaq; basilice sancti petri tectum restituit. quēadmodū epigramma ad eū statua i eadē basilica positū idcat. **M**oriz aut pontificat? sui āno. vij. mēse. iij. die. xvij. **M**lta vi auri nō cognatis suis affinisq; sed eccie reliquit. In morte aut optimi pontificis z doctissimi omnes vere col- lachmarunt. Eius tales fuerunt sententie. Talis esto filius quales gnatos habere cupis. malus morē bonus aut magis viciū formidat. Que scis legendo serua. que nescis legēdo discē. Eque turpe est carere amicis z eos sepe mutare. Optime cōseruant? amici si p̄ces eoz cogitant.

Ludouicus quartus filius lodouici ducis bavarie. Anno dñi **MD. CCC. XV.** a quibusdā electoribus p cō
tentionē electus impauit annis. **XXII.** Henrico enī mor
tuo in germania electores aquisgram puenientes duos
in controuersia ad imperiū delegerunt inter se confabri
nos. Ludouicū bavarie et fridericū austrie duces. Bello
qz inter eos orto. id durauit annis octo. tandē copijs de
repente contractis p̄lo inter multos dēfē et ottingen i quo
dā prato pcurterit in quo cedes vtrinqz s in australibus
maior fuit. fridericusqz supatus et captus in carcerez est
coniectus. Deinde benignitate lodouici dimissus ea cō
ditione vt de cetero nullus duci austrie p adipsēdō im
perio p̄tra duces baioarie se opponat. Hēn. pmissi immor et titulo regni nō ab
stinuit. Ludouicus quoqz ea elatus victoria p ipatore illico sese gessit multa dispo
nens concedensqz que confirmatū coronatqz deuit ro. pon. consilio multicoz **II**
ficere. Ardētibz enī dissidijs ars bellis italie ciuitatibus faces imperatorie auctoritatis addidit. nulla pō.
ro. auctoritatis habita ratione. Primū tamen omnū ex lombardis marbei vicecomitē galeaciūqz in arcū. Lu
chinū iohānē et steffanū filios ita fouit vt ab vrbis mediolani tyrannide tūc primū ipudēci cepērunt aspirare.
Romā igit pfectū vicecomites oīno sibi beniuolos fecit vt eis adiuuantibus imperij titulos facilius cō
sequi posset. At Iohannes pontifex vicecomites et ludouicum impatoreū cū guelpbos opprimebant ana
thematis notauit. Reuersus ludouicus in germaniam ad exercitū congregandum poulopost cum maximis
copijs tenuo ex germania pfectus tridentum venit vbi rursus mediolani perijt ars ibidem a guidone petra
mala epō corona ferrea coronatus est. Inde cū in burxanos duxisset et in graciā susceptos in ebrurā accessit.
vbi a castruo lucensi dño magna humanitate exceptus est. Romam tandem peruenit vbi ingenti exultanti
qz rome acceptus fauore coronationē tā diu distulit. quoad p̄ceres et vrbium italie oratores qui optime con
stuebant oēs aduenisset quoad buc pompa p̄dem ad omnia templa basilicazqz vrbis destinata. Et ad ei ac
cessum inchoata laterani die p̄fixa quiesceret. quo die kalendaz iunij nona nō quidem sarra coliniensis quod
florentinoz habent monumenta. Sed steffanus senior et sarre tunc pueri gentior iussu cleri ac populi. anno do
mini. **1527.** corona illum insigniuit. Vrbem enī romani duo primarij nobiles et ijs quos nunc barones ap
pellant sese regis romanoz vicarios dicentes gubernabant. Eratqz is annuus magistratus a romano senatu
creatus. gessit tamen magistratū illū qñqz vnicus. qui dum abesset alius sustinebat. Ea ornatus imperij coro
na suus romanoz aggressus est rem nephariam. Ercētū in antipapam petrū corbariensem ordinis minoruz
debita romano pontifici reuerentia adorauit. **Is** romani historici cū inter iperatores nō numerat et cognōm
igit diuis discordie inter papam et impatoreū vlticū de augusta secretariū suū extitisse. **Is** ob diffamatiōz
nurmberge p. **rv.** platos se infontem reddens. In vindictā hīs regis inseruit summū pontificem bestiam or
tam a mari et alia conuicia eo ignorante scripsit que in vltima etate fatabat. de qua re impator admodum do
luit. Tandem in venatione constitutus a ducissa austrie deforma ex vasculo in quo duplex potus erat hau
stum sumens illico de equo cadens in nemore ppe fursstense in sinu cuiusdā rustici obiit. Anno dñi. **1547.**
ipō die gereonis sepultus in prochiali ecclia virginis marie in vrbis monaco. inde filij sui in landspreg regio
nes diuiserūt. Senior ludouic⁹ et ludouic⁹ roman⁹ in roma nat⁹. et dux otto iunior baioaria cū omnibus att
nencijs obtinuerunt. Sed steffanus wilhelmus ac albertus baioariam inferiore possederunt. **Hannoniā.**
holandiam. **selandiam** et **frisiā.** Hābut quoqz ludouicus impēator fratrem rudolfum comitem palatinū
Is elector imperij. in electione friderico duci austrie adbesit. Repulsus deinde a suo dominio in anglia vitā
fuit. relinquens tres filios ruprum. rudolfum et albertum. quos ludouicus impator summa beniuolentiā
fouit et terrā equa portioē diuisit. Ab his principes palatini et duces baioarie eoz deinceps origine habuerūt

Stella crinita quam cometam vocant vltimo anno ludouici quarti imperatoris
duobus mensibus visa est.
Fames quoqz ingens p vniuersam italiam. in qua mendicantium turbe vel in
humano quoqz cibo vir sustentate fuisse traduntur.
Barobertus apulie rex nullo sibi sup̄stare filio moritur et andream caroli fratris sui
arqz hungarie regis neptem vxorem cederat post se regnare iubet. qui regna
uit annis tribus.
Andreas deinde apulie rex laqueo necatus est consentientibus agnatīs eius re
gno inhiantib⁹. post quem septem a ninos sub varia p̄cipum contentioē. id
regnum in armis fuit.

Bexta etas mundi

Monacum vrbs supioris germanie ad rippam Isare fluminis sita. Inter vrbes principū in germania p̄la-
 rissima in baioaria notissima. Est inter nouas esse censet nobilibus tū publicis tū pri-
 uatis ceteras ciuitates antecellit, habet em̄ edes pulcherrimas, plateas amplas, basilicas ornatissimas. Et
 q̄q̄s temporibus oronis primi impatoris cōditionis sue initū sumpsit. A ludouico tñ quarto iam p̄scripta
 impatore ampliata et edificijs ornata fuit. Otto primus cū in germania imperiū anno dñi. 962. assumpsit.
 in baioaria parē regionis heinricus brunswicensis materna hereditate possedit et in arce vering domiciliū
 habuit. Quo tpe publicus transitus sup̄ Isaram in eo loco extitit. Is dux heinricus pontes vltra flumen p-
 pe curiam monachoz fieri fecit. in eo loco vbi nunc vrbs monaci sita est. cōmuneḡ iter ibi fieri ordinauit cū
 oppidulo paruo. Super ea re antistes albertus frisingensis querelas apud ortone cesarem mouit. cū in suis
 theolonijs et immunitatibz damni sentiret. Imperator antiquā consuetudinem tñneris obseruandā pro-
 pe vering mandauit. Interea obiit dictus heinricus reliquens filiū ernestum nomie. pauloq̄ post vxor. Et
 tomis odycea filia regis anglie mortua fuit. Inde otto relictaui heinrici ducis baioarie dñam adelbeide ac-
 cepit vxorem. Cuius filius ernestus (ob egregia facinora apud exteros in plerisq̄ locis gesta) oroni gratifi-
 mus euasit. Deniq̄ impatorem obnixit vt ex oppido vrbs cū publica via facere posset. qui post varios tra-
 ctatus consensit ea conditione vt quotannis. 50. lb. dñ. ad frisingam p̄soluerent. Ea forma hec vrbs initus
 cū regijs priuilegijs ac immunitatibus orū habuit. Cū itaq̄ hec vrbs p̄ ernestum initū sumpsit iudex au-
 gmentū in pplo ac structuris sensit vsq̄ ad tps salutis xpi septuagesimū ducentisimū supra millesimū. dñ cō-
 radus eps frisingē. eccie p̄fuit diuisa in duas prochas fuit. Cū prius sub vna basilica sancti petri extitit p̄-
 uila. qui basilicam alterā beate marie virginis cōmuni vtilitati adiunxit. Tandem tps ludouici quarti du-
 cis baioarie ac romanorū impatoris incrementū ingens habuit. qui p̄ muros suburbii et alia edificia pleraq̄
 addidit. et arcem antiquā cū monasterio fratū minorū ordinis diui francisci. et cenobiū heremitaz sancti Au-
 gustini in vrbe extruxit. et post obitum in ecclia diue virginis marie ante summum altare sepult⁹ fuit. vbi co-
 rona imperialis eius suo epitaphio cernit. Condita est igit̄ vrbs monacum in loco ameno prope ripas Isare
 vbi trāsit nōnunq̄ negociatorū ex vltia ad germaniā frequētas. habetq̄ nūc arcē ornatissimā. et edē p̄cipū
 amplissimā. in qua aule et camere splendidissime. q̄s qui viderit nec ornat⁹ aliquid nec munitus in eo loco
 vñq̄ fieri potuisse fieri putauerit. Telsitudinata loca plura habent. mirari ergo pot⁹ q̄ p̄mendari possunt.
 Cū vō hec inclita vrbs varios successu tpm forata sit dños. nunc hac tempestate vrbs dñum inditus p̄m

Monacum

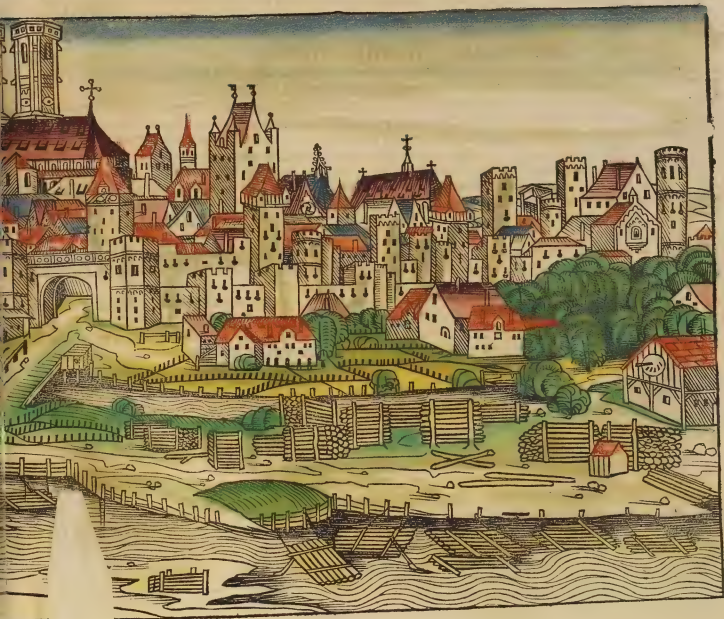

ceps albertus gener friderici tercij romanorū impatoris baioarie dux possidet. qui sua magnificentia plu-
res nutrit leones. Et q̄q̄s plinius scribat in europa inter achelou tantū z nescum amnes leones esse s̄ lōge
viri⁹ p̄stānores ijs q̄s affrica aut syria gignant. In ea tñ vrbe leenā cattiplos parere cōpertum est.

Forestorum nobilium privilegium

Mapheus bergomensis ex nobili vetustaqz forestorū familia natus nō mō iurū ciuilis z pōnificij abū
de doctus. s̄ z elequentia z rez gerendaz prudētia insignitus tēpestare hac ppter easdē pclarissimas
virtutes apud ludouicū bauarū impatorē maxio in p̄cio habitus est q̄ z indulus z p̄uilegijs eisdē gra-
tis concessis opime p̄status est. Itā eidem successoribusqz suis ob grāta forestorū familie obseq̄a in ipm
exhibita. munificentissimū p̄uilegiū immunitatis z exemptionis liberalissime concessit. cōstituens eum
successoresqz eius suū palatinum eximens eū ab omnibus oneribus. dans eis libertatem notarios z ta-
belliones creandā. Illegitimos ve naturales legitimandū. Insup etiā cōcedit eis iudices ordinarios et
regios missos legitime posse cōstituere z ordinare. Itā p̄uilegiū datus fuit in ciuitate tridentina die. xx.
ianuarij anni. i. 350. Approbatumqz habetur per potentatus.

Raynaldus estensis marchio aldromandini c̄stis filius hoc anno post fratrem ferrarie dñatum acci-
piens regnauit vna cum nicolao fratre annis quatuor. Adortuo em̄ azone in carceribus a frisco eius
filio captiuato. Atqz inde frisco a cōciubus pulso z interfecto. Aldromandinus fratri successit. qui mori-
ens raynaldum hūc z nicolaum forma elegantes z strenuos reliquit filios. qui vrbis principum resū
mentes statim gallos p̄sidia ciecerunt. z vrbem ab eorum faucibus liberauerunt. Vrbe itaqz in sua pote-
state redacta regnandi cupiditate allecti vt firmo p̄sidio stabiliret argentū rauenannis ecclie oppidus regno
adiecerunt. Cuncta deinde p̄ circuitum depopulati sunt. Cum vō carolus z mamphredus cū beltrando co-
piarum ecclie duce eos hostes adortiunt z in fugam vertunt. Inde legatus ferrariam obsideri cepit. Ray-
naldus vrbe erupit z ecclie exercitum dissipauit. Tandem cum bona pace mortem obiens obizonem nico-
lai fratris filium regi reliquit successorem.

Ordo militū Ihesu christi

dabiles et sanctas constitutiones approbans iohannes colligere fecit et in vnum volumen redigens clementinam codicem ab ipso auctore clemente appellare voluit. In ipso etiā beati frāscis regulā ad verbū declaratam conscripsit. vt in .c. Exult. de paradiso.

Beilma vigesimum primum

Petrus natione picenus corbaniensis reanne diocesis ex corbano natus ordinis minorū professor hoc anno 3 iohannē pontificē iubente ludouico imperatore vel fauente in antipapam pphanā. et nicolaus quitus appellat. hunc rursūm hominē. qui vxorem habens iuuenē remittentemq̃ pseudo religioſiſ debita romano pōtūci reuerentiā adorauit. et vt verus xpī vicarius a pluribus salutā. Nec desuerunt flagitiosi et illi similes apostate dominari capite. et alia pditionū turba qui et secuti sunt ydolum et ab eo adulterinas cardinalatū. p̃fēlatusq̃ et sacerdotij dignitates acceperunt. Qui cornua erigentes iohannē pōtūcē publico edicto hereticum dixerunt. et cū frāticellorum de opinione hic auctor et fautor: existeret eandem scolam satbane. p viribus augere annixus est. Affirmabant em̃ hī ad cooipimentum sue iniquitatis xpī et eius discipulos adco paupes extitisse vt nil p̃uati aut cōmuniter habuerint. Propter quod et iohannes pontifex creatis septem cardinalibus viris doctissimis etiā theologorū multorū cū eis synodo p̃gregata. re q̃ diligenti disputatione discussa edictū pposuit. quo eos declarauit p̃tinaces hereticos. qui hoc decetere affirmare temptassent. quā ob rē pontifex tres extrauagantes pposuit et ad gymnasia publica transmisit. de mox cū petrus ipse a bonifacio pisano captus et ad romanū pontificē in auiſionē p̃duc̃ fuisse petra petita Augustin⁹ de ancono in carcere p trienniu mansit vbi et mortuus est.

Augustini actibonitani ordinis heremitarū diui augustini p̃fessum virū sa ne et doctriua et vite integritate celeberrimū floruisse hac tempestate p̃stat. q̃ et ipse libru de ecclēastica p̃te ad iohannē pontificē p̃dictū inscripserit. et vltra cum omnes sue etatis theologos sine p̃tradicione excreſcit a matheo exordiens totus nouū testamētū accuratissime declarauit. Inter que p̃mentaria in pauli eplā ad mirationē digna habent. s et sup act⁹ ap̃loz sup apo Albert⁹ p̃tauin⁹ or. bere. calip̃m et eplā canonicas ad instar beati thome opus edidit auren. Tractat q̃s sup magnificat composuit.

Albert⁹ filius p̃tauin⁹ eiusdē heremitarū ordinis et bea ti egidij romani auditor et eruditissimus theologus p b tps in declamationib⁹ ad papā p̃ceps p̃dicatoz habitus ē. q̃ cū esset doctissim⁹ coplurimos f̃mōdes tū q̃drage simales tū dñicales festiuos ad clerū p̃p̃līng erudiendus edidit. s et p̃mentariū de pauli eplā sup oēs cōmentatus est. Propter eius doctri ne p̃stantiam in palatio p̃tauiuo honoratus fuit.

Bonauentura p̃tauin⁹ item ordinis p̃dicti olim generalis prior et tituli sancte eccleie cardinalis p̃sbyter bis temporibus doctriua et eruditione maximo in p̃cio fuit. qui cum acerrime ecclē libertatem contra tyrannos tueretur a cartariensi domino tandem sagitta transfixus martirio coronatus est.

S. Rochus

Rochus natione narbonensis confessor: xpi apud montē pessulanū oppidum narbonensis gallicie. agatha olim siue apathopolis appellatur. ex parte iohāne. matre vō libera (eius oppidi dñō) origine dñit. qui cū. xij. attigisset annū cibō t potu parassimo vti ceperit. mortuoq; patre ac matre hereditatē amplas ege mis proflis distribuere cepit. t principatu se abdicans patruo suo oppida pater/ na pmiendit. t abiecit reb? omnibus bzeu vesse videtur cū pileo t pera t ba culo ex gallia in italiā peregrin? puenit. vbi plures ciuitates t castella vix morā aquā pendente. cesenā t alia plurima loca truci pestilentia veratas cruas impres sione sanasset. Qui cū omnē vere rogatā galliā morbo correptā plustrasset. placē tiam t raspadanā urbem morbo infectā se cōtulit. t ad quoddā hospitale diuertit t exortantes omnes ad vñū videt signat t sanat. Labore igit somnoq; grauat? a deo pmonitus q; cruciatus corporis pati debebat. statim acuta febre t sagitta sinistra corā transfixus fuit vt eo dolore ardoreq; nullā qui etē inueniret. expulsiſ ab vrbe ad nemus vrbi vicinū repsit vbi bonā valitudinē a deo consecutus est.

Indeq; digressus in galliā longis itineribus delatus est. que amor strepitū verabaf ac bello. in paterno de niq; oppido quod patruo donauerat existens a licetoribus tanq; explorator pphensu in vincula cōiect? ad principē deducit. inde in carcere quinquēniū tempus consumpsit. quo exacto cū maxia patientia t vite au steritate a patruo incognitus detentus velut alter alexius romanus. Anno dñi. i. s. t. sumptis diuinissimis sacramentis anno vite sue. xxxij. migravit ad dñm. prius orando ad dñm vt qui deinceps nomē suū innoca rent a peste ptegerent. Ad latus eius tabella his scriptis inuenta est. Peste laborantes ad rochi patrociniū confugientes contagione illā trulentissimā euasuros significo. Quod vbi ad patruū principē delatū fuit cognoscens illū suū esse ex fratre nepotē in lachrimis. puolutus sanctissimū corpus summa pompa ad tem plum deferri fecit. ac templū extruxit vbi p multos annos signis t miraculis effulſit. Cuius viri sancti me riā dū apud italos latuissent. Tandē anno. i. 4. i. s. ad ipsos ad ex germania nomē rochi delatū fuit. eo q; con stantiā germanie urbē vbi conciliū generale celebrabaf a peste maxima liberauerit. vbi nūc facella t are per vrbes p vicos t castella extruunt. ad que confugientes eius merita expeririunt. cuius festū. xvi. kalend. sep tembris celebrat. Cuius corpus anno. i. 4. 8. s. venetiis furtim delatum a senatu t populo summa gloria ex ceptum est. t templū celebratū ingenti impensa construere ceperunt.

Iohannes andree

Iohannes andree patria bononiensis iuris cōsultus etatis sue celeberrimus t pō tificij q̄maxime vberissimū sōns tempestate istac floruit. t nouellas sup decreta les edidit celeberrimas. ac sextum clementis atq; accuratissime glosauit. Atq; in ser to alias nouellas pposuit. In sup t opus mercuriale. t in additionibus speculi aliud pgregiū edidit. t in laudē diui ieronimi opus ieronimianū appellatū composu it. Ipius aut clarissima gesta t alia ad eū p̄nētia ex additionibus ipius extra deui ta t bo. cle. in titulo de filijs p̄biteroz optime colligunt. Obijt aut anno dñi. i. 3. 4. 8 bononie ex peste. p vt eius discipulus iohannes calderini meminit in. c. nostra de co habitatione cle. t mulierum

Cynus pistozienſis ex nobili simbaldoz familia nat? dñi auditor t p̄dicti iohā nis andree amicissimus. ciuilis iuris p̄stantissimus sui seculi doctor: p id temp? lecturā putilem sup codice castigata t accurata doctrina cōscripsit. atq; sup primo digesti veteris pre vsq; ad ri. Si ex norali cā agit. Et in scda pre sup titulo de re. cie. Sup reliquis aut pres p viā additionū cōposu it. Idradū aut de decretalibz aduocatū dñi discipulū t iohannis andree familiare doctrina legū et moribus optimis insignē p ipm tempus floruisse constat. Qui t ipe in iure ciuili post se multas re liquit lecturas t consilioz pgregium opus.

Iohannes calderini cuius bononiensis iohannis andree p̄cipus filiū t discipulus eruditione t sancti monia insignis. t ipe p idē tempus pontificiū ius tū legendo. disputando atq; scribendo plurimū illū strauit. eo q; ipius in decretalibus plurimū extē p̄mentari ac p̄silioz in ea facultate pgregium opus. Iohannes de monte villa

Iohannes mandena qui a ceteris de monte villa appellat nominatissim? doctoz medicine fuit. ac miles siue eques armatus natione anglie? hic magnas partem orbis terre peregrinando pagrauit. t maximus orbis circulator mirabi lia mundi. p̄cipue asie t indie varijs linguis ad oblationes p̄scripsit. t p bec tempora felici fine quieuit.

Franciscus maronus ordinis minor theologus doctissimus t ipe eodem tē pore multa opuscula ad xpianā religionē p̄nētia cōdidit. t q̄maxime in sa cris codicibus postillas memoratu dignas composuit.

Michael de cesena ordinis minor generalis minister b̄sdem temporibus cū sup escheleum t sup sententiaz librum ppulchre scripsit. a iohanne pontifi ce errore quodam notatus generalatus officio puatus. dixit enī xpm ac discipul os nil priuatiū habuisse. ipe tamen scriptis t rationibus se innocentem ostē dit. t propterea suis scriptis in iohannē pontificem plurimū inuectus est.

Berta etas mundi

Bellum atrocissimum inter philippum regem francie ⁊ eduardū regem anglie initiū sumpsit. philipp⁹ beru francorū rex triū regum frater sꝫ ludouici philippi ⁊ caroli patruelis regnare francie anno. 1328. cepit ⁊. xxij. annis regnauit. hic cum eduardo anglorū rege sepe pugnauit. a quo etiā sepius vict⁹ fuit. Et cū multa pēdidisset tñ viciensium principatum emitt ⁊ regno suo adiecit. Benedictus qꝫ. xij. componere itē pacem inter philippū francie ⁊ eduardum anglie regem sepe tenuit ⁊ legatos ac frustra. qui maximis dadi- bus sꝫspissime inter se concertarūt. nā eduardi classis supra scelas nō lōge a portu flandrie tanta vt cū gal- lis dimicauit ⁊ vicit vt ad triginta tria milia gallos vna pugna interfecta referat. Et vñ alij habent tantus franciscus patriarcha effusus est sanguis vt mare flandrense sanguine tinctū videretur

Franciscus patriarcha natione etruscus. florentinus origine. ex antiqua fami- lia honestiqꝫ pntib⁹ fuit. qb⁹ priā pulsus vt ea ciuitas factiosa arecij i exilio nāt⁹ est. Anno hui⁹ etatis. 1304. die lune ad aurozē kalend. augusti. ingenio vō sublimi ⁊ ad omne bonū ⁊ salubre studiū apto. sꝫ ad morālē pāpue ꝑhilosophiā et ad poeticam prono. corpus iuueni nō magnarū virū obtingit sꝫ dexterratis exi- mie. forma illi elegans fuit ⁊ inuestas quedā ingemita. statura mediocris aut pau- lo superior. plena facies. rotundiora membra ⁊ in senectute ad crassitudinē corp⁹ vergens. colore erat viuidus inter candidū subnigrū ⁊ visu plonqꝫ tempus accer- tū mo ita vt ad. lx. annū inuictissimas qualqꝫ lras sine adminiculo legeret. famissimū ꝑ omnem vitam corpus habuit pterqꝫ in extrema senectute. Is arcij natus pmiū vite annum nec integrū ibidem egit. sex sequentes anchise in rure paterno pmo- ca ta ab exilio genitricē. octauū pisis. ac deinceps in gallia transalpina a lēuā rbo) dant in vrbe cui auenio nomen est. ibi puericiam sub parentibus egit. primas li- teras aggressus in corporentis vbi liberales artes didicit. inde studio legū nō sponte additus quadricij

nō in monte pessulano. triennio bononie fuit. pater audiens negligenter cū iuris studiū sequi. poētas co- lere ⁊ i co negotio delectari tandem suo arbitrio cū reddidit. inde poēta insignis ⁊ orator facundissim⁹ eua- sit. Post hec gallias ⁊ germaniam peragravit in qua parisijs vrbe⁹ ⁊ plura regna vidit. inde reuersus Ro- miam a stephano de calumpnia in multo honore habitus. vbi in capitolio a senatu approbante roberto sic- lie rege laurea corona insignitus ē. Post hec auiationē redijt ⁊ in valle ꝑ exigua amena qꝫ clausa dñ buccolicū carmen scripsit. ⁊ vite solitarie duos libros. Neapolim deinde accedens ad robertū ⁊ vtone eius dñis de la scala versat⁹ vbiqꝫ car⁹. iacobi de carraria beniuolentiā adept⁹. patauinū venies ⁊ a venci cū magnis hono- ribus acutus. tandem in agro patauino arquade rure montano sedem fixit vbi meditando scribēdo temp⁹ contriuit. Postremo labore confectus anno dñi. 1374. apoplecticus sanctā xpo reddidit animum. corp⁹ ibi dem in sepulchro marmoreo quatuor columnis sustentato sepultum fuit. Christ⁹ aut. 50. annis vna minus die. vir omnibus seculis admirandus. a quo eloquencie studia excitata sunt. scripsit etiā de remedio vtriusqꝫ fortune. de secreto conflictu curarū suarū. de ignorantia sui ⁊ aliorū. epistolaz duo volumina. librum rerum memorandaz. affricā ⁊ materna lingua libzū sanctorū ⁊ triūphoz ⁊ pleraqꝫ alia. S. yuo doctor

Vo natione brito cruditissimus iuris cōsultus ꝑ hec tpa pter doctrinā ⁊ sin- tercordia in pauperes vsus. celeberrimus habitus. angelica em floruit continē- tia ⁊ vitam suam a vino ⁊ a carnium esu penitus alienam reddidit. corpus ciliū operuit. ieiunijs ⁊ orationibus disciplinas vigiliatqꝫ admiscebat. nudam ꝑ cu- bili terram luteam. rigidum sacum ꝑ cernicali. sacum biblie volumen quod sibi comitem elegerat capiti adaptabat. suamqꝫ omnem cum pauperibus quos. pec- rando. ptegebat conuersationem duxit humilimā. patrimonij amplū cū haberet ipem in deo collocans pauperū ⁊ orphanorū ac viduarum causas. ꝑ vniū semp tu- eri voluit. Hic igit almsicis yuo aduocatorum oim lucerna condignam laboris sui mercedem a dño percepit. quo mortuo cū crebris fulgeret miraculis inter san- ctos aggregari meruit. vnde eius festū sexto kalend. septembris celebrari iussum fuit. Et de eo scribit. yuo pater legum custos. ptecor ⁊ amplum egregiarūqꝫ de- cus cui se debere fatentur. Jura: tuo totiens debellata fauore. Aptus eras iustas miserorū sumere causas.

Gonzagorum regni principium

Ludouicus gonzagayr animo ⁊ virtutibus pstant atqꝫ pclarus bis annis quadā calliditate atqꝫ pru- dentia manue vrbis principatum passerino bonacosso ademit ⁊ in se suosqꝫ successores vsqꝫ in bodi- ernū diē transtulit. Passerinus ipē ⁊ sui pdecessores ipm picipatū per annos multos possidere. sed dissen- sionum factionibus subortis adeo mo inoleuit vt cuiqꝫ factioso liceret ciuitatum principat⁹ occupare. In- de pontifices romani ⁊ imperatores ppter egregias huius pclari familie virtutes ipam vrbe⁹ ⁊ principatū eisdem confirmarunt. Quis quidem scribant gonzagas non factione sed cōmuni populorum delectione vñ- bis dominatum obtinuisse. qui ex thronibus fuce cines qui mantam incoluerunt.

Ottomannus

Ottomannorum turchorum regni principium

Turchi ottomanni ab ottomanno eorum primo principe nuncupati. q̄ nostris temporibus totam ferme asiam minorem ⁊ greciam partim armis partim seditionibus sibi subdiderunt. tempestate hac adhuc iohanne pontifice p̄dicto p̄stante ab ottomanno quodam turcho exigui census ⁊ obsecra principia sumptere. a quo postea Ottomanni turchi appellati sunt. Hic primus turchorum rex. orta iter turchorum principes seditione auctoritatem dedit ⁊ nomen adeptus est tempore. vrbes ⁊ oppida nō pauca partim vi partim ditione in suam potestatem recepit. qui moriens orcbanes filius successit. qui rem inchoatam a patre longe lateq; p̄pagauit. quem secutus amirates filius duobus de grecorū imperio discrepantib; ab altero qui superari timebat in auxilium accersitus consulto bellā p̄rahens vbi ambo consumptis viribus fractos adiuerit in eos arma conuertit ⁊ plurimū grecie se bi subiecit. Is vira functus duos reliquit filios solomannū ⁊ pazaitem. solomāno extincto res vniuersa ad pazaitem deducta est. qui priusq; a Tamerlane caperetur res magnas in grecia gessit. dimissus nil dignum egit ⁊ inglorius apud alias obiit. cuius filij complures. quorū primus calopinus natu maior quintus rex regnum post patrem obtinuit. cui vira functo Orcam filio renella etate adulescentulo relicto. Is quondam principum auxilio ad regnū deuenit. qui paulo post a moise patrio extinctus fuit. ⁊ non multo post ipse patrius nullo sup̄stite filio decessit. quem malbumethes frater tertius ex pazaitis filius subsecutus. rex sextus regnū obtinens. magnas res in europa gessit turchorū regulos vi atq; armis oppressos regnis exuit. ip̄os mortuo amuratum filium dimisit herede. qui mustapham patruū sup̄atū ⁊ interemptū victor vniuersum regnum obtinuit. Hic mabumetum habuit filiū virū p̄clarissimum. qui duo imperia ⁊ duodecim regna acquisita suo adiecit domino. ⁊ quo infra fiet mētio. hicq; deficiens pazaitem primogenitum impatorem adhuc extantē dimisit. hec ē ottomannorū p̄genes et origo. adeo q̄ turchorū nomen auctum est ⁊ q̄ olim asia vocabat̄ nūc turchia vocat̄. a turchis emyuer. Odericus or. minor

Odericus vir sanctus de ordine minorum in asia ⁊ india euangelizando discit orit miraculis clarus. ⁊ quatuor sanctorum martirū corpora de ciuitate bor mes transfudit p̄ mare ad superiorem indiam in ciuitatem carram nō sine miraculis. ⁊ descripsit peregrinationem suam.

Bertholomeus natione p̄sianus ordinis p̄dicatorum theoloq; ⁊ insignis de p̄siti. Inter que p̄tule opus ⁊ quasi diuinū ad cōfessorum instructionē edidit qd̄ sumā p̄sianū seu magistratū appellauit. eā em̄ ip̄o referēte p̄fecit anno dñi. 1338

Abertum bixiani euifdem p̄fessionis ⁊ literature licet maioris sanctimonie virum cum eodem clarissime ⁊ miraculis floruisse tradunt. qui p̄ter sanctitatem maximā ⁊ ip̄e summā celebrē de casib; cōposuit. cui aliqui beati augustinū cum beato tho. aequinate apparuisse tradunt. ei q; dixisse thomas. mihi par est in gloria virginali sed in immundicia cordis prior.

Ludolph⁹ carthusiensis

Ludolphus alemanus ordinis carthusiensium prior argentinensis vir doctrina et morum sanctitate cōspiciuus. hac ip̄a tempestate populi vitam dñi n̄i ihesu xpi egregio volumine. ⁊ quodā celesti artificio. imo potius diuina reuelatione q̄ studio fabricauit. in quo certe se ostendit venerabilem virum ⁊ oim rerum tam diuinā q̄ humanā. ⁊ potissimū ip̄ius ihesu xpi vite. put potuit hoi ēē possibile plenissimā habuisse notitiā. alia q̄ laude digna hic deior; atq; venerandus p̄ edidit Thomā de argentina ordinis heremitarū generālē eo tpe floruisse ferūt. q̄ sup̄ q̄ tuor sententiā libris ⁊ ip̄e cōmentaria dignissima edidit. quib; scolastici in germania maxime vtunt̄. Cū plurimum aliorum scriptis p̄stare censeantur. etiā cōstitutiones ordinis in formam redegit.

Ubertin⁹ carariensis marfilij patruelis hoc anno iure gentiū ex ip̄ius marfilij testamento padue dominatū suscepisse regnauit annis sex. Hunc cum mastin⁹ veronensis princeps magnus affecisset cladiibus tandem la-

cessitus eidē moribem tradidit. quaueneris ⁊ luchinoviccomite pcurantibus par cōfecta est ⁊ vbertino ciuitas reddita. quem statim benedictus p̄fex applica ⁊ imperiali auctoritate ip̄m in ea cōfirmauit. ⁊ deinceps quo ad vixit ip̄m in pace posedit. ip̄o deniq; mortuo cum marfilij filius eius filius successisset. eodē anno a iacobo vbertini patruale cōspiratione facta interfectus fuit. ⁊ ip̄e p̄matū vobis suscepit.

Alesanum de alt alsipale gallic ciuitatem ordinis minorū omni doctrina excellētissimū. p̄fessionē bñdēm temporibus celebrem ac p̄clarissimā summā tam in theologia q̄ in legibus edidisse tradunt.

Anno xpī. i 5 4 3.

Linea summorum pontificum
Clemens sextus

Innocentius sextus

Quodam anno mediolanum pestem solito maiori continuasse per archa affert. nam pestis adeo triennio totam italiam peragata est vt per decimus quisq; ex millefimo homine lupferit. nec id quidem miru cu ob iubiliu contagione hominu t multitudine vndiq; roma conigrata squalore situ pedore ita inficeret. Innocentius sextus papa patria lemonsensis stephanus antea vocatus pontifici civilisq; iuris vir consuluissimus. pcurator primo. mox eps clamatortanus. deinde cardinalis. pontifex tandem dum erat fa- latus annu a quinquagesimo secundus iudeisq; centenus. fuit aut vt integerrime vite magneq; consti- tute seueritatis. qui ecclesiasticis beneficia no nisi pbatissimis sacerdotibus suu vitam doctrina dedit. Post coronationem illico statuit vt omnes plati omnesq; qui beneficia habebat ad eccias suas sub anathematis pena pficerent. dicebat em oues pascuas a pprio pastore no a mercenario custodiri debere. Impensam quoq; domesticam que magna erat imminuit. familiam suam ad certum t honestum redigens numerum. viroz pbatissimoz. Idem vt faceret cardinales accerrimo edicto mandauit. Auditoribus pterea sacri pal- lacij solaria instituit. ne numeribus corrumpti in decernendis litibus ob inopiam possent. Sic in viciu par- tus est habitus. in sumptu bellico largissimus. du bello repente que a tyrannu superioribus temporibus oc- cupata fuerant. Nisq; cum curia purgasset planis in ea disidentibus quos ad suas queq; eccias ire iussit. ni- hil duxit antiquius qua legationis in ytaliam mittere. a quo vrbes t pvince iuris ecclie tyrannis vt deturba- tur reciperent. Legatusq; vir egidius de geie carilla nobili in hispanis fabinoz eps cardinalis vir quo ad vires t potentatu licuit. Traiano Adriano t theodosio virtute equipand; quos principes hispanici ro- mane rep. potentissimos pridem saluberrimosq; dederat. omnia vere oppida beuui recepit que tyranni oc- cupauerant. Quis pontificis fustione t prudentia inter genenses t venetos deniq; sedus intum est. ac inter pisanos t florentinos pacem composuit tumultuante potissimu ciuitate romana in creandis senatori- bus discordiam optime sedauit. externo senatore ad vrbeu misso. Erat aut maxime intentus abolendo bel- lo quod inter anglos t gallos gerebat. parare t classem contra hostes xpiani nominis constituerat. In ta- tis vero animi perturbacionibus afflictaus innocentius pontificatus sui anno nono mense octauo die sexto mori t in monasterio dui andree carthusiensiu ordinis qd ipse extra auimone pprijs ipensis extruxerat et dotauerat sepultus est.

Carolus eius nois quartus iohannis regis bohemi filius et heinrici impa-
toris nepos anno salutis millesimo tricentesimo qudragesimo septimo. iu-
bente em demente sexto pontifice in lodouice dedecus et deffensionem in cesarep-
eu fecerat declarari. ab electoribus impator designatus impauit annis. 32. Qu-
multarq; linguaz et lraz peritissimus iustulq; et rectus ac timens deū. bonos dili-
gens et malos sceleratosq; odio habens. Is ob iustitiam nonnullas leges condi-
dit que adhuc extant et caroline nuncupant. Is viuente patre aduersus tartaros
feliciter dimicauit. Ciuitates lombardie a patre acceptas armis tutat⁹ est. pugna-
uit adolefens cū veronenfibus eosq; p̄lo fudit. in ea pugna bis equo deice⁹ nō
dubitauit tercio confendere facinorozq; fortissimi militis edere. flomen huius ca-
rolo in baptismate wenceslaus fuit. quod in confirmatione a carolo francoz rege
mutatū est. apud quē puericie rudimenta peregit. fuitq; carolus vir magnorum
opez. qui regnū bohemiē tū religionis cultū tū legum ac bonoz morum discipli-
na illustrauit. Nam scola liberarū arū ab eo in praga erecta ē. noua ciuitas me-
nibus cincta. pallaciū regium magnificentissime edificatum. monasteria multa
fundata. arces constructe admirabiles. par toti regno tradit. Adeptus imperiū
rursus italiam ingressus. Traxerat carolus rex diuturnā mantue moram. cuius p-
sentie timor vicecomites pira ac ille expectauerat p̄cordes effecerat. quare ad solā
anbelans coronationem socios belli de lombardis cū vicecomitibus p inducias
quietos reddidit et mediolanū delat⁹ ferrea de more corona insignitus est. Inde
romani petiurus subfuit in pisanos receptusq; in urbem facciososvtriusq; p̄is
a quibus introduct⁹ erat pari ingratitudine decessit. Senes illico sese isti abiq;
ullo federe pmiserunt. pariter volaterani. pariter ministenses secere. nec ab eo po-
terat quin florentini iugum fuerint accepturi. Tandē puenit romā carol⁹ et a du-
obus cardinalibus quos ea de causa innocentius papa miserat coronatus est. gū-
bellinus qui tam p̄de florentia epulauerant eietis. guelfos in suū locum restitui-
t. longobardos in pratem accepit. Reliquis etbrurie partibus p suo arbitrio leges dedit. Coronat⁹ ita-
q; romē magnifico apparatu nouatores rez qui aduersus eccliam sentiebant romano pontifici iudicandos
tradidit. p̄mis igit quatuor innocentij pontificatus annis carolus impator his (de quibus diximus)
p italiam gestis rebus rome coronatus in etbruriā. inde in lombardiā. moxq; in germaniā redijt. Iohan-
ni deinde fratri suo morauiani possidendā concessit. vicegradum nouis muris ac pugnaculis cōmuniit
Corpus sancti vini tulit pragam. pontem multaue qui exundationibus corruerat in praga restaurauit.
Eccliam pragensē ad metropolitici decus erexit. Cū antea maguntino pontifici subiecta esset. Clarus
perfecto imperator nūi vt aliqui scribunt bohemicū regni gloriam magis q; Romani imperij quesiu-
set. et wenceslau ex filiis suis natū maiorem imperio sibi successorem adhuc uiuens ordinare conatus ess⁹
Idq; pecunia. nā cum principes electores haud facile ad eam rem trahi possēt. qd virtute obtinere nō po-
tuit p̄cio comparauit. Promissis cuilibet electori centum milibus aureis. quos cū representare nō posset
publico illis romane rei p. vectigalia obligauit ppetuū imperio malum. Nec post hec extollere caput im-
perium potuit. Carolus autē omniem sermē eratē vltro citroq; ex ytalā in germaniā cundo et redeūdo
consumpsisset. Tandem etate iam grandis saluti p̄prie consulens wenceslau filiū vt p̄missum est Anno
dñi. 1370. cesarem faciens imperij successorem sibi delegit. ac sic cū patre filus imperauit annis octo. Po-
stremo carolus impator cum plerazq; gloriosissime in imperio gessit anno. 1378. hūana fune⁹ vita decessit
Guntberus comes de
swartzeburg

Linia impatorz ro.
Carolus quartus

noentij sexti mortem tantam solis defectionem factam esse q̄tam nūq; antea.
visum itaq; omnibus est tante mortis planetarū etiam signa aliqua dedisse.

Ingens q̄q; vapor magnitudine horribili boreali mouens regione magno
aspicienti terrōe. p celum dilapsus est et bestiolas multiplicato numero in
oriēte et celo tradidisse ferunt.

Berta etas mūdi

Praga caput regni bohemie ciuitas pmaxima. Cuius descriptio ob vetustatem merito dudum posita fu-
 uisset. Verum carolus quartus impator tam magnifica in ea peregit vt post gesta sua de ea mentio fiat.
 Cū z in ceteris vrbibus tempus antiquitatis ac originis non semp obseruatum fuit. At praga (vt bohemi-
 ce narrant historie) post tempora abrahe initium habuit. regum pontificumq; honesta sedes. Tres in partes
 diuisa quibus nomina indiderunt. paruiam pragam. veterem ac nouam. parua sinistrum latus multauic flu-
 minis occupat collisq; cōiūgit. In quo sita est regia z sancti viti pontificale augustumq; templū. Vetus pra-
 ga in plano iacet vniuersa magnificis operibus adornata. Inter que ptozum z forum z letā curia z collegi-
 um imperatoris caroli mirificis efferunt laudib⁹. Jungit aut̃ minori prage lapideo ponte quatuor zvigiu
 ti arcuū. Nouā ciuitatē a veteri fossa distinguit. pfunda. zvtrinq; muro munita. Hec quoq; ciuitas ampla ē
 ad colles vsq; p̃tendit. quoz alterū sancti caroli. alterū sancte katherine appellant. terciū vicegradū in arcis
 modū eredicatum. vbi z collegium est. Est aut̃ hec ciuitas insignis in. pūincia bohemie. que poztio germa-
 nie est. aquilonis flatibus tota ferme exposita. formam eius rotundam tradunt. cuius diametrum triū diez
 itinere expedito patet. silua vniuersam claudit. irrigat plunibus fluminibus sed cunctos multauia excedit.
 que metropolim regni pragam insluit. De nomie ciuitatis cū disceptaretur iussit libussa ex artificibus qui
 primo occurrerit rogari quid ageret. ac ex primo eius verbo vocari oppidum. interrogatus faber lignarius
 quispiam. limen se agere dixit. qđ bohemicē. pha dicit. indeq; nomen vrbis datū. s. corrupto vocabulo po-
 stea pragā dixere. In hac prouincia aliquo tpe amazonice femine regnandi cupidine duce dominū habue-
 runt. Postea duces vsq; ad primū regē vranislā gubernarunt. qui. vi. z. lxx. supra mille ab ortu saluatoris
 xpi apud maginū in palio principū ab impatore beinrico ei⁹ nois qnto rex declarat⁹ fuit. morauoz reg⁹ qđ
 pius extitū fuit in bohemiā trāslato. slesia. lusacia. morauia bohemoz iperio adiecte. Silbert⁹ treueror⁹ ar-
 chieps cū eo pragā misit qđ corā. puicialib⁹ regē iungat regalib⁹ qđ adornet insignib⁹. In eodē āno fermi accla-

mante populo Bratislao regi salus honoz atq; victoria. Is vraslao indulgente alexandro papa tercio na-
tione senensi collegiū canonicorū regulariū in arse pragenſi erexit. in qua dum res agiſ diuina non ppoſitus
tantū ſed eciani ſacerdos diaconuſq; ſubdiaconuſ rem diuinam facientes epiſcopaliſ ſacramentis
vtrantur. Et ppoſitus quidē cancellariuſ regi appellatuſ principis honore deſungit. Poſt vraslao pſimū
rege pluribus annis interregni fuiſſe ſerūt. nō regis noīe ſ ducis tantū vſoſ. ſ vraslao vno loco vraslao
natū ab impatore friderico primo ſibi ſ poſteris regiā dignitatem obtinuſſe ſcribitur. qui pontē ſup multa
uiam qua vetuſ praga minori iungereſ magni operis edificauit. quē vraslao pſerunt in quatuor ſ. xx.
arcos vt diximus protenſum. Deinde vtrius qui carinthioſ principatum tenebat cū virili ſobole careret ac
cepta ex orthocaro rege bohemiē pecuniā carinthiā illi carniolā. marchiā ſclauonicam ſ portū naonis tradi-
dit. Tempore poſtremo caroli quarti imperatoris in maxima potentia ſ gloria fuit ſ augmentū mirabile ac
cepit vt pſimū eſt. Nullū em regnū tota europa tā frequentibus. tam auguſtis. tam ornatis templis dota-
tum fuiſſe quā bohemiā reor. Tempia in celum erecta longitudie atq; amplitudine mirabili formicibus re-
gebant lapideis. Altaria in ſublime poſita auro ſ argento quo ſanctorū reliquie tegebant onuſta. Sacerdo-
tum veſtes margaritis recte. ornatis omnis diues. pſoſiſſima ſupellex. fenetre alte atq; ampliffime. coſpi-
dit. cuo vitro ſ admirabili opere luce pſebant. neq; hec tantū in oppidis atq; urbibus ſ in villis quoq; admi-
rari licebat. fuerat inter cetera monaſteriū aule regie apud rippam multauie qua miſa ſtutus illi iugit ſitu
in quo regiū corpa condebant ſingularis excellentie. nā pter edem magni ſ memorabilis operis ampliū dor-
mitoriū. ceteraſq; officinas monachorū magnifice conſtructas quadrata porticus fuit. que nō parū condu-
ſit oriū. ambitū vocauere. In huius lateribus vetuſ nouūq; teſtamentū ab initio geneſis vſq; ad apocali-
pſim Johannis iſtis manuſculis in tabulis ſcriptum pſnebat. notis quo altius irent paulatim creſcentib⁹
ita vt aſummo vſq; deorſum facilis lectio preberetur. Floſ iſt dulcoris Bohemia dicebatur. quod ſim inter
principes atq; reges dulciſſimam redolebat ſuauiſſimam. Hunc (volente fortuna) apud futuroſ ſaporeſ ſeridū
habet. ſant deus vt poti redolente atq; ſplendori par fiat. Eius hiſtoria ſ regum geſta papa pius. ſecund⁹
in hiſtoria bohemiā diſertiffime proſequitur.

Calamitosa gens hebreorum
in oppido bavariae nomine
deckendorff sito in litore danu-
bii anno dñi. 1337. malefate ihe-
su xpi diuinitatis sacramento mi-
nimummodò præpfit religionem
nostrā illulit. Id p^o varias pun-
itiones in fornace ignis posuere
illefum tñ ab igne māsit. in incu-
de qz malleis perussit. Quia re
(diuino nutu) cognita prefecus
oppidi bartmann^o de tegesberg
cū ciuibz oppidi iudeoz domi-
nuaserunt. nō ferui. nō etati par-
centes veritate cognita debui-
nis affluerūt. neci cederūt. Sa-
cramentū obseruati in ecclia sepul-
chri dñi miraculis varijs i eo op-
pido honoratur.

Iudei qz oēs qui in germania
erāt deinde anno dñi. 1348.
segrū videlicet tpe pbusi sunt.
eo qd omnis regionis puteos in-

toricare fuerūt amixti vt multi eoz pfecti sunt. perisse aliqñ milia ferunt &

Berhardū fenefem ordis heremitarū diut. augustini sacraz lraz clarissimū inter
p̄renti hac ip̄a tempore admodū senē obisse tradūt. virū utiqz ingenij e-
munēssimū & bñ Egidij ro. imitatorē p̄cipuū. qd cū esset in sacra theologia doctus
sup̄ primū sententiarū accuratissime scripsit. Vnde tractatus de p̄scriptionibz &
de vocationibz & de vicijs ceterisqz attractibz opuscula edidit. quibz diu^o bern-
hardin^o p̄teritaneus su^o in tractatu suo restitutionū plurimū vsus ē. Hūc etiam tra-
ctatū Jo. an. ei^o p̄p̄orane^o multū in locis & maxie mercurialibz plurimū cōmēdat.

Berhard^o itē eiusdē ordis & doctrine p̄fessor patriā bergomēsis & sauenēsis
ep̄s eo tpe in p̄cio existēs pp̄lo suo peste laborātū vt bonū docet ep̄m magis
p̄fesse aduixit ē qz p̄fesse. qd cū pontificij iuris edoctus esset in s̄cr̄m decretalū cō-
mētitatus est. & multa in laude vtriusqz religionis in lucē deduxit. qdlibet duo parisi^o
disputauit & multa opuscula edidit. moriens deniqz nō sine sanctitatis noie bergo-
mi iuxta maius altare celebri sepulchro a se constructo sepelitur.

Chomas florent^o medic^o diuī qñdā medica filij bñdē tp̄ibz nō inferiori tñge
homō famule patri subsecutus. etiā de arte medēdi sumā pulchrā p̄ se reliquit
Bartolus legū doctor

Franciscus quoqz albergotus natione aretinus solidus legum doctor & explanator bartoli amicissim^o
& familiaris ac imitator quedam extantia composuit.

Jacobin^o cartanēsis qd marsiliū interfecit h̄ anno postqz quorū annis in patauo scepra tenuisset. & ip̄e a
guilielmo eius ex pelice filio interfecit. cur^o parricidij hec cā fuit qd ab eo p̄sumēiose spur^o appellatus
est. mox vt domum regressus est parē in secreto accessit & gladio impetens eo cōfodit. & statim in templo
diuī augustini eum sepeliri fecit. vt nō euacuet verbum xpi qui gladio feriet gladio p̄bit.

Berhardus ordinis
heremitarum

Carolus quartus gloriosus imperator uxorem secū habens et filios venit ad urbanum pontificem ro-
me agente. Anno duo de septuagesimo terdecies centeno: fecitq; padua et bononia in etburia iter.
dū pisis ageret lucanos pilanis et minate florentinis rebelles in deditione p imperio accepit. nōnibz
pecuniarū extorsit a populo florentino rebelliones timentē. In quas subiecti eis de etburia populi pro
cluces erant. si modo princeps pstitisset assensum. sed ita romā delatus et paucis ppter que venerat cō
pontifice expeditis. intra tercia q; aduenierat mensem italia excessit. Agente rome urbanū stimulant vt aploz
petri et pauli capita pquereret. que dei fauore inuenta locello condidit eminente in lateranensi eccia extante
multo auro q; vndiq; gemitu plurimū exornata. ¶ In solani pragensim aliquando ingressus
carolus quartus romanorū impator. cū disputantes liberaliū arcum magistris in botas quatuor audis
idq; purpurati moleste ferrent ac cene tempus adesse dicerent. mihi inquit tempus est. vobis minime. nas
cena mea bec est. ¶ Idem carolus hominem qui sibi necē parasset ad se vocauit etq; aureos mille dono de
dit quibus nubilem filiā nupti collocaret illius se vicem misereri dicens que vatu grandior domi clausa es
ser. homo gratias egit regi. ad conspiratores egressus. nesciebam inquit carolus qualis esset. nunc libera
lem et misericordē principē ferire nullo pacto possum. ¶ Huius caroli tempore seditio magna orta ē num
berge pclara superioris germanie vrbē. adherēntibus em consiliarijs et optimatibus carolo. plebea cōcio
contrariū sensit. Erant autē factionis huius auctores quidā de collegio fabroz capribarbe vulgo geyspere
dicti. industria tñ caroli sedata est bec factio. depositis em conuentualibus et collegijs artificij q; vulgo sunst
appellāt tāq; monopolij feminatib; i meliore politia vrbē pstatā reduxit. ¶ Cellariorū autē collegij q; ca
Ordo inefuatorū fratrum rolo psluarijsq; adheferat ppetuo qdālo carnispruiū pūilegiauit

Ordo inefuatorū fratrum rolo psluarijsq; adheferat ppetuo qdālo carnispruiū pūilegiauit
pontifice pslante apud senam etburie vrbem in
itum sumpsit. bi nancq; turmatz p domos seculari hā
bitu induti religiosoz more cū ingenti caritate et sim
plici quadā religiositate in sudore et labore manū su
arum in vñū viuere et deo seruire ceperunt. quos cum
summus idem pontifex ad se romani vocasset corz qui
dem viuendi modum plurimū approbauit et a se lau
datos cū tunica alba et caputio contemporabili sibi p hā
bitu datis abire permisit. et ad eozum ptectionem conse
stim nepore suū vñū grauissimū religiosissimū in pte
tore assignauit. q; et ipse more ad honestidū religiosi
habitu auctoritate sibi concessa griseam clamidē desup
referendā sine calceamentis consultit. atq; eos in pau
legijs et gratijs plurimū cōmuniuit. et p pūilegiū spe
ciale illos clericos aplicos nuncupauit. nunc aut pluri
mū multiplicati et per omnes ferme italie ciuitates di
fusi boni precij et optime vite habentur.

Ordo item nouus canonicorū regulariū qui vulga
ter scopetini nuncupatus etiā in senesi agro san
cti saluatoris p bec tempora a venerabilibus religiosi
et patribus. stephano videlicet et iacobo andrea natio
ne senensibus ordinis heremitaz diui augustini imitū
sumpsit et breui magno in pūcio euasit. Qui quidē ordo
cōgregatio sancti saluatoris appellata fuit. quā quidē
cōgregationē postea grego. vnde cūmus huius vrbā
ni successor approbans insigni pūilegio inter canonicos regulares annuerat. hñ plane religiosissimū
viri inter ceteros existunt qui ob memoriā reuerentiāq; sue pūne religionis et pūstū habie semp claustra
stiale signum videlicet habitū albū cum scapulare albo et asta sup capseam linea deferre voluer. et quacūq;
statutū p pūnas ordinationes cōsequere. ex redditibus em viuunt. nō predicant sed confessiones alioz mo
re audiunt. magni em pñ. maiorisq; opinionis in dei ecclesia nunc vsq; habiti sunt. viros em integerrimos
tum scientia tumq; vite sanctitate prouit.

Johannes francorū rex anno. 1550. philippo patre defuncto francis regnare ce
pit. et regnauit annis. xxi. hic cū eduardo anglorum rege bellum a patre ce
ptum. psequens sexto regi sui anno in pituricensi agro supatur et cū philippo ce
ptū filio capis. et in ea quidē clade permaxime gualterus atbenaz dux qui apud flore
tinos tyrannidem exerauit vna cum. xx. milibus gallis interfectus fuit. ¶ Alteri ter
tios ciuitatis sue anno ipse eduardus animi magnitudine motus iohannem ipsum
cū omnibus captiuis hac conditione liberauit ac dimisit vt nuncq; contra se bellus
gerere psumeret. s; nō ita multo post fidefrag. hic pacem rumpes eduardū ab in
tegro arma capere et cū vsq; ad internicionem psequi impulit. armatis igit centū et
quingita rostrat nauib; ingentē exercitū ptra iohannē i galliā duxit et maxia clade vniuersū regnū diu affecit.

(Anno mundi. 6562.)

(Anno christi. 1365.)

Urbanus eius nominis quintus papa patria leimonicensis gualbelm^o gri^o fiant antea vocat^o fcti victoris maffiliensis abbas. abfens eni. legatione tunc ad vicecomitem fugebat oim pfenfu apd aumione pō. creat^o. vocat^o itaqz apd aumione pō. mics. vir singularis vrit. ingēf. animi. innocētissime vite. fcti p fua prudētia ref italie calles nihil duxit antiquis qz egrediū cardinale bīfpanū italie legatum de latere creatum illico tranfmittere. qui rez z itinerum italie experientiffimus midentina via ingreffus est. inuentuqz verone fcaligerum canes terrene accerfitos ganzagam ludouici m. olau marchione offenfum z francifcus cararum mitis fedicibus in bernaboue n. pccauit. vt plio fup atus z francifcus egre aufugerit. inde omnia in pacem redegit. Quibus gefis urbanus ad quartum fui pontificatus annū in italiā venit componendū rez caufa. ei legatus e^o guidus cornet fit obuiam. romā pficiat. liberatus tate legationis onere quie turus ob fenum. viterbiū redijt vbi z tercio mēfe poft morif. vir fingularis virtutis z pfantie. qui dignitate ecclefiaftica miffice titulus est. Affiffū delar^o in ecclefia beati francifci imulaf. Et cum carolus impator intellexiffet vrbānū romam profectū eo z ipe vt premiffus est aduolans. Urbanus aploz capita apud fancta fanoz recondita inde locellis argenteis recondita ad altare mar^o bafilice lateranenfis collocat. Būqz ea rome agit inuibeuerit mōte falfeo p^o lacia conffitu curauit. Curiales tranfalfpinoz quoz in ytaliam ducentioz firmā conceperat fententiam inde confolaturus. qui fciēt loca effe parata. ad q^o ro^o mani grauitatem aeris p^o effatus caumata declinarent. Breui aut in galliā reuerfurus iohanne haucit egregiū copiaz dūce e carcere miffum copijs illis omnibus pfectat. q^o antea fub egrediū militauerat. fed reuerfus in gallias apd maffiliā i terij pō. fui āno octauo mēfe qto fctia^o vite fama pfati opmū de celebratiffim^o

Linea fummioz pontificū
Urbanus quintus

Gregorius vndecimus

Gregorius vndecimus papa patria leimonicensis. petrus belfortis antea vocatus fante Marie noue diaconus cardinalis. aumione pontifex omnium confenfus creat^o. Hunc em adolefcentē vir decimūfeptimū annū attingēte clemens sextus eius patruus cardinalem creatuit. z ne videref carnī z fanguini magis qz eccle confultiffie Eūde ad exq^oiffimof doctozes. maxime vō ad baldum qui tum perufū legebat discipline gratia ftati mī fit vbi in quouis genere doctrine pfectat. fuit pteea tante innocentie z placibilitatis adeoz humanus et pius vt ab omnibus vpicē diligeref. Qui pontificatu mro ftanm legatos in italiā miffit vt res ecclefiafticas recenferet. Intra aut cum bernaboue vicecomite pace cū omnia in ptturbatione fuere. erant em inimici omnes (vicecomitibus exceptis) venetis. ob quod multa mala infurrexere. Gregorius interea pontifex cū effer in ytaliam conuerfatus. qui baldi iure confultiffimi vt diximus perufie diu auditor fuerat prudenter cōfiderauit fuum in ytaliam reditum pre ceteris poffe rem ecciafticam inftaurare. z forte eo fic cogitante epifcopus quem de reditu ad fuam ecclefia admonēbat familiaritatis confidentia. z tu inquit pater fante cur non ad tuam ipe accedis ecclefiam? Quare gregorius inftituit pperare. f cū agnatis z gallicis id in pms odiofum fore cernens tremeis in rhodano (celatis omnibus caufam) parate funt z breui poft pontifex cū illis qui pfecto iubenti affuere delapfus est. ppetuaz nauigatione tempeftatibus fepenumero agitata cūz tremeisbus vna z viginti genuam primo. poft cornetū. inde terā romam fanuario puenit. Anno falutis fexto feptuagefimo terdeciefqz centeno. qui pontificatus fui feptimus z relegationis in gallias romane ecclefie feptuagefimus annumerabat. fuit ea dies populo romano letiffima. florentino aut terribilis. q^o omnes exilium auerunt pontificem cū britones anglicoz tanto numero militarent. Rez ecclefiafticam breui cū tyrannoz excidio inftauraturum. Indigebant aut omnia aduentu pontificis. nam tmenia z bafilice ac pzi uata edificia vbiqz ruinam minabant. que certe magna ex parte reftruit. vt turris fuo iuffu edificata ad fanctam Mariā maiorem indicat. Labefacti etiā ita ciuitatis mores erant vt nihil vrbauitatis habere videref vtz illi mores aliunde petendi effer que totum orbem terrarū quondā ad vrbauitatem redegerat. Colloca itaqz in vrbe fede fua pontifex (vt bonū pafforem decet) omnia caufpicere cepit. Egit tamē principio ad vuentus fui natura mris z optima mente de pace cum florentino populo conftituenda. quā illi oberrati multitudinem non fatis tutam fore fufpicati artibus declinauere z ad bernabouem conuerfi antiquum boffe Sed cum pontifex in ytalā reditus effer formidolofus interfeffione eius iohannē haucit pecunia corruptum ad fuas partes inclinare fecerunt. qua ex re anathemate notati omnia interdixit papa. florentini tamen facerdozes celebrare coegerunt. ideo in eos bellum mouet. fed dum vir fanctus agit omnia que ad pōtificem pertinent in tollerabili velice dolore morif fui pontificatus anno octauo. mēfe quinto. quinto kal. aprilis millefimo mctefimo feptuagefimo octauo. fepefiturqz in bafilica Marie i via noua feplulchro mar moreo quod ad buc vifit euz magno gemitu z lacrimis. lugebat nō modo pfenfē fctiā futura calamitates

Brigitta vidua domina
Succie

one romani remeant. et p annū grani infirmitate detenta. cui xps tempus resolutionis ostendit. Die igitur prenunciata audita nulla sacramentis perceptis inter manus seruo dei emisit spiritum. Eius felicitas sitis gloriosis miraculis et indicijis ostensus fuit. Anno dñi M. cc. lxxij. decimo kal. augusti. Et anno se quenti transiit in est corpus eius post multos miraculoz choruscationē ab ydrie roma in monasterij vastienā. et a bonifacio nono p annos. xx. sanctay cathalago ascripta. Nec libros revelationū de diuersis misterijs sibi reuelatis composuit.

Ordo sancte Brigide

Ordo sancte Brigide ab hac sacra et gloriosa muliere initū sumpsit. que sancti saluatoris etā appellat. hoc anno spiritu diuino impulsā nouā religionem monasterioz dupliciū videlicet viroz et mulierū excitauit et instituit. Huiusce in religionis primū autorem et institutorem diuū basilū in greca fuisse dicunt. Ceterū pcessu temporis ad tollendas occasiones malorum et obstruenda ora male loquentium ecclesia talia monasteria dissoluit vt seorsum remanerent. Brigita vō spiritus sancto inspirata hoc modo instaurare et renouare visa est. vñ. virozqz edificia onera et cōtigua haberent. habitationes in ita sitūte vt deona ad altā nisi urgente necessitate in deferendo sacramēta infirmis cū magna cautela nō facile transiri posset. Eoz tamen basilicā censuit esse cōmunē. ita vt fratres in inferiori parte seu psumereat nisi magna et euidentī necessitate ac de abbatis licentia. Eiusmodi etiam fratres et sorores p episcopos consecrari iussit. Illij aut religiosi et tam femine qz mares habitū vt iubent. tunicam cum clamide graeca cū rubea cruce desuper et quodam rotundo albo in eius medio. lineis non vtunt ac carnes. sed caribz vescunt. tribus diebus in ebdomoda extra quadragesiā. et nihilominus diu augustinū regulam proficere addunt. brigide sancte constitutionibus. et tā in fratribz qz in sororibus certū assignant numerū scōm suas ordinationes. que omnia ipsa sanctissima brigida a deo sibi reuelata et dicata confessā est. Quas ob rē summi pontifices eandē regulā auctoritatis aplice specialē privilegio approbatā et confirmatā esse voluerūt. Johannes bochacius hec enī pbenico dono plurimū claruit. nonnulla de futuris p̄dixit. de quibusdā regnis confabundis. que omnia scripto mandauit apud multos in p̄cio habetur. apud ytalā pauca hui⁹ religiosi monasteria habent. in fucea vō et germania magna quidē et plurima ac opulētissima esse cernit. Illij religiosi seculariū cōfessiones alioz more audiūt. et dieb⁹ festiuis p̄dicāt. queros hñt qz in ceteri

Johannes bochacius

Philosophos atz astronominos clarissimos. Anno dñi .1575. cū eēt etas anno rñ. 42. e vita migravit. qui cū ameni ingenij esset vir et in latina patriaqz lingua in dicendo celeberrimus haberet hos libros reliquit. de genealogia deoz li. 14. de p̄latis mulieribus. de visis illustribus. de montibus. fontibus. fluminibus stagnis zc. bellorū egregium opus. gesta impatorū et pontificū edocens. et scilicet macula in ytalica. de tartarorū victoria. de heresibus bobemorū et plura alia. verumaculū quozqz lingua eius extant libri vt liber centū novorū et alij

¶ Anno mudi. 6577. ¶ Anno xpi. 1372.

Urbanius sextus papa. natione neapolitanus. hoc anno gregorio pontifici. ex barensi archiepiscopo potius suffecit. Qui certe callidus et inuria ri memor. ac vindex malebat videri et metui. potius qd diligi. qd pontificatu suscepto (vt par erat) no pace inter xpianos coponere voluit s magis cardinalius et iohanne regine iniurias vlciscit p viribus conatus e. ppter qd florentinos anathemate notatos. vt i sua deducit sententia absoluit. Inde cu natura inqet eēt apud nueria cardinales creans quosda ex antiquis in carcere coiecit. Inde genua pfectus vsq ad obitum caroli apulie regis romani reuerfus est. pfirmatis ecclesie ciuitatibus cu honore acceptus ad insidias deuitandas nouem et viginti cardinales vna die creauit. in quib maior pars neapolitanor. res vo fure romani. quibus supans paucos supuruit dies. pontificatus sui infelicitate acti anno vndecimo mensis octauo. rome moris. sepeliturq in beati petri basilica paucis admodu eius morte (vt pte homini rustici innoxabilis) fletibus. huius sepulchrum adbu vlsit cum epitaphio satis rustico et inepto.

Salutissimu quod p noues et triginta annos durauit hoc anno initium sumpsit. mortuo em gregorio vndecimo. cardinalibus ad sancta mariam nouam y iusta de more gregorio soluerent conuenientibus. ro mani cives blande prius exoratis cardinalibus vt romanu aut saltem ytalicu pontificē crearent. Ad eam postea temeritatem impudentia adducti sunt. eisdem partibus in conclaue clausis pariter est clamatum nihil tñ terribile dictu aut fa cu vt impressio potuerit apellari. Gallici vo numero tredecimi vnum ex corpore suo vt haberent pontificem entebant. et inter quatuor italici romaniq generis vnus gente vsinus papatu ambiebat. Tuli vo casus vt bartholomeu neapolitanu creati pontificem vt premissum est in vrbano sextum sunt assensu. Gallici vo penitētia ducti ad vana loca extra vrbem pfugerunt. accepto a populo post in pontificem vrbano et a cardinalibus qui manserant oculi ex latebris prodierunt. et per tres menses habitus est pontifex. Supuenientibus inde citatis caumantibus optata gallicis occasio est oblata. Oratum namq pontificē vt mutandi aeris pteu anania eis licuerit se conferti. vnde breui fundos confugerunt. Erant octo cardinales qui viciosis fuisse vrbani electionem causati aliu in pontificem delegerunt gebensem ei q septimo clementi indita est appellatio. p orbem lras disseminant. clementem verum xpi vicariu. hinc salma magnu in ecclia dei oru cepit vt duo capita in ea dicerent. ytalica em germania et pannonia vrbano. Clementi vo gallia hispania cathelonia et britannia adhefit.

Clementis vo multas acceptasq clades in gallias cum curia sua pfectus est vbi apud auionem vt pontificum moris erat sedem constituens vt verus pontifex a gallis omnib venerat e. et sedit annis. xv. Bonifacius huius nominis nonus papa. patria neapolitanus petrus cognomento romacellus antea vocatus rome cardinaliu omnium consensu potifex creas. Anno dni M. ccc. lxxxix. Hic est annor cititer triginta esset dum pontificatum inijt. ita tamen deinceps vixit in tam florida etate et tanta peccandi licentia vt nulla ei voluptas obijci posset. fuit pteca tantu animi consilij vt primu populi romani vim omnem in pontificem transalerit. Creans suo nutu magistrantibus omnibus munita arce sancti angeli et pontibus. vnde decimo pontificatus sui anno ex assilio vbi multis annis comoratus fuerat roma regressus iubilicum celebrant. At bonifacius rome vrbis ad ecclie subiectionem reducere gloria et pecunijs iubilo anno perceptis auctus rem aggressus est noua que pontifices romanos successores suos no minus orbis xpi antiq rome dios reddidit. lege em. pmulgata constituit. non licere cuq sacerdotij ad quod pmoueret benedictu adipisci. priusq primi illius anni estimationis pecunias pontificali erario dissoluisset. foliq angli et cu legi in cathedralibus paruerit. in minoribus beneficijs iusta pontificis centempserunt. Radissimu pteca adolescentem in paterno regno apulie collocavit. Studiū generale ditionis sue ciuitati rogatu alberti assensis marchionis concessit. Brigidam in sanctoru numeru reulit. Veru in multa reru pturbatione diu afflictaus dolore lateru tandem mori pontificatus sui anno quatuordecimo mense mense M. cccc. quarto sepeliturq in basilica petri sepulchro marmoreo vermiculato.

Benedictus eius nominis tredecimus anno. 1394. clementi pontifici adulterinus papa apud auimone in scismate suffectus sedit annis. 21. vsq ad conciliū constantiense. cu demes antipapa auimode obijset in eius locum. pphanus petri hispanus de luna an vocat vir doctissimus et vita omni. si ab ea tempe rasser ambitione pstantissimus. Cui benedictus tercio decimo fuit a suis secatonib appellatio. et q infra curia Constantie concilio opportunus dicitur.

Wentzlaus caroli impatoris fidei filius. impator anno. 1379. pfe defuncto. Cui iam vna cu patre impasset annis. 8. solus post patre confir marus. impauit annis. xxiij. Quauis imperij bndictione a papa nunq obtinuerit. wentzlaus em etatis sue anno. 2. permittente patre regni bohemia sceptru est affecutus. Erim. xv. agens annu cu coniuge sua ioanna apud belgas in ciuitate aqensis romani regni coronā accepit. Berto deinde anno regina decessit. Et altera supduca ē. de domo baioarie. noie Sophia. longe viro suo prestantior. fuit aut patri in omnibus dissimilis. voluptatum sequar. ac labor fugiens. vini potius. q regni curiosior. Qui totū tepus vite sue in extrema germania in otio et libidinis cōsumpsit. Qd q rem captus a baronibus. xxiij. ebdom ad in custodia habitus est. Ioannes dux lusacie. Et p copius morauie magno reipub. malo cu libertati reddidere. captus ē. et secundo per sygismundū hungarie regem. Et alberto austriae duci in custodiam datus. Custodia eius in egregijs edibus apud viennā habita. quibus exinde cogno mē praga datū. q eas rex pragensiū incoluisset. Sed cū parū diligeret custodire fugam eripuit. Regnoq; rursus positus ē. Neq; tū vitā mutauit. s̄ priore consuetudine viro ciboz marces. lucem dormiendo noctu cōtēges. Ab electoribus imperij cōprobante romano pontifici ce imperio delectus. domi tozpens illaudans egit euū. Rupertus rēmi animaduertēs imperij dignitatē et hominis fozcordiam selo cōmorus et viciozū inimicissimus. illū reponi. curauit. Et ipse nolens suffectus fuit. Sub hoc vō rege wentzslao hūilitatū infamia ozū habuit. hī heretici post varia at temptata cū nicolao quodā nobili in regiam tumultuarie prumpentes. wentzslau ozauerūt. vt sibi ampliores ecclesiās elargiret. qui iam populi huius secte maiore ptem obtinerent. Rex benigne nicolaum pro multitudine loquentē. vtiq; in postez diem redirent. iussit ille et cōspectu abiens popularēs magis ac magis incendit. Rex in arcem vicegradensem vrbē vicinam. puoz; tanto fluuio disīnctam sese recipit. Et paulopost in castellū nouū quī eius construxerat. quinto distans lapide cū paucis abiit. missis ad fratrem sygismundū oratorib; qui eius auxiliū implorarent. At heretici pudie kal. iulij furentes pzoziū petiere. cosulles. xi. metu percussū fuga saluati sunt. Septē q remanserūt cum hīs iudez vrbis atq; alij nōnulli ciues raptim intercepti. ex altissimis fenestris in for; precipitant. lanceis ac verub; itant populi excepti. dirū spe cruculū dilaniati prebierē. Camerarius regni fuga sibi consuluit. Ea cura regi nūciaretur cūq; circūstātes attoniti facin; delectarent. At ego inquit pincerna futura bec pfiat. Quem rex indignat; coreptum repente inter pedes suos prostrauit. Et arrepto pugione conat; ē interficere. s̄ impeditus a circūstantib; egre illi vitam dimisit. Nec moza paraleti correptus. egrotare cepit. atq; isfra z. viij. dies signatis noibus hereticoz. quos neci destinauerat. fratrem assidue vocitans. et amicoz auxilia antius expectans. ante vīta excesit. q; vocati principes adefsent. Cum regnassent in bohemia annis quinq; et quingenta. vixisset duob; amplius. Consueuerūt corpa regū apud bohemos añq; sepelirentur. viij. dieb; a romanis codi; tam per sacra vrbis circūferri plangi. Et sequentib; amic; et baronib; conclamari in hoc wentzslao negle; cum. non audente regina nouā ingredi ciuitatem. Belatū est cadauer ad eccliam sancti viti in arce. z inde ad aulam regiā. ibiq; conditū in sepulcro quod ipse sibi delegerat. Sed cum postea monasteriū ipm ab hereticis diriperet. Et sepulture regum effringeretur. cadauerq; abijceretur. pisculas quispiam cognominē muska wentzslao vendere solit; regem quem amauerat corpa clam collegit. z in loculo apud se domi cōdidit. Interiecto deinde tempore. reb; in meliorem formam redacti. Cū wentzslai corpa requireret acceptis. xx. aureis illud reddidit. Inde circūgestano ex more facta. Et iussu rege fun; exhibitum. ac recēs obie rat wentzslaus.

Iodocus marchio morauie

Ionem se regem romanor; conuenientibus frankfordie electoribus a dūguniū. ac Colonienis archiepiscopis in regem delectus. Ceteri sygismundum elegerūt. Sed is breui tempore sine heredibus mortuus. In brūna vrbe morauie sub scepro regali sepelī. Is cum patruū suū wentzslauū bohemiē romanorū regem visitatum venisset. Vocauit eū patruus in penitentiore edius partem. atq; in hūc modū allocutus est. Et si satis scio nō esse et dignitate mea q electores imperij me regno romano abdicauerint. Solatio tamen est. q ex familia nostra hoc decus non exadit. Ego te libens volentq; successorem mihi datum accipio. Cūq; Iodocus his verbis territus. ad regis genua pcurbūisset. Et sibi nihil imputandū diceret. Qui earum rerum omnino ignarus esset. Donec metum inquit nepos. nam neq; imperiū inuitus depono. neq; si retinere illud cupiam iura sanguinis violare ausim. Bono itaq; animo esto. Imperiūq; est tibi remandatum. Suscipe vris armis opibus regni mei tanq; tui (vt libet) viere letumq; z donatum nepotem a se dimisit. At ille sex tantū mēses postea superuixit. Locumq; ruperto baioario qui imperaret fecit.

Berta etas mūdi

U Ratistauia. Silesie vrbs illustris et inclita. apud germanos sarmatasq; gentes nominatissima. Cum amplissima ciuitas ad ripas odere sita est. Silesia em̃ prouincia germanie odera irrigua existit. Qui fluius in septentrionem vergens germanicas gentes ripis ambobus alluit. Transoderani tamen poloni ea lingua preualet. Hec vrbs a sui initio ob conuentionem hominum aucta. priuatis et publicis edificijs magnifice ornata. habet admodum decoratas basilicas inter q̃s eminet ecclesia cathedralis diuo Joanni dicata. Cuius episcopatum maiores aureum vocauer. hussitarum bella luteum redidit. Joannes tamen Rott hoc tempore vrbs antistes iuris doctor ac variarum doctrinarum consultissimus. hunc episcopatu gloria et amplitudine plurimu auit. Monasteria quoq; habet preclara. heremitaru diu Augustini ad. s. Borotheam. minorum ad. s. iacobum et diui Bernardini. diuersarum tamen obseruanarum. predicatoz ad. s. Albertum. Canonicorum regularium in ecclesia beate marie virginis gloriose. premonstratensium ad. s. Vincentium extra mēia vrbs. Eratq; in ea ecclesia collegiata ad. s. Crucem inter eas tamen precellunt due parrochie ad. s. Elizabeth et diuam mariam magdalenam. minorib; ecclesias habet perpulcras. s. Barbare. s. Cristofori et. s. Lazari cum plenisq; alijs. Cū becybs avarijs principibus mutationem communi sentit. Dum egra a iohanne patre caroli quarti imperatoris romani et regis bohemos recepta esset. Et hec ratistauensiu ciuitas q̃ diu Silesie occupat betinicus. Legnicu quoq; et q̃ plures alie Silesie ciuitates ei subiiciuntur in eo bello. In hac deinde vrbe regnante hac tempestate apud bohemos ventessio rege. orta seditione. Consules quarum prima potestas est. per fenestras ex pretorio in forum precipitanti. gladijs ac lanceis irati plebis excepti. diuim spectaculu prebuer. Cuius rei auctores Sigismundus imperator paucis post annis securi percussit. Sigismundus em̃ cesar postea imperans ob herenicam prauitatem delendam. cum ad festum natiuitatis domine brunna (quod est morauie oppidu)

petijt. ibiq; pragensibus veniam petētib; . Ea lege peperit. vt cathenas ⁊ repagula tota vrbe deponerent. suosq; magistratus acciperent. Paruit praga attonita ciuitas. Cum regni primores eleuatis in celi manibus aduentu noui regis gratulabundi exposcerent. Cuiusq; rectores sine cōtrouersa relique vrbes admitterent. Nec dubium videbatur quin tota bohemia labe hussitarum excessisset. si ex bñna sigismundus recta via se pragam contulisset. Sed diuertit ille. vt fortasse facti sui erat. Translantiq; Elese caput accessit quo in loco populus vrbanius non diu antea consularum vt premisum est a yenzeslao fratre suo constitutum per seditionem obtrūcauerat. Cuius sceleris auctores securi percussit. Quod vbi prage renūciatum est. diffusi de venia cives exemplum vrsilauensiu veriti. manifesto desierunt. Et alleco p̄ m̄ijs cenchone qui arci pragensi preerat in totum regnum litteras dedere. Ne quispiam sigismundo adiutū preberet. Qui dalmacie lingue hostis esset. Nec alia cura teneretur q̄ regni perdendi. qui antiquas pruthenorum ciuitatem ordini iure pignoris obligasset. Brandeburgenses autē a corona bohémica alie nasset. Hec igitur ciuitas sub imperio bohemozum constituta. deinde post varia bella ob perfidiam bohemozum matie hungarie regi subiecta fuit. Post cuius obitum iterum regno bohémie (cum inclitus vladislaus rex hungarie ⁊ bohémie regnis nunc p̄cessit) imperata facere pollicita est. muro autem admirabili cincta est. Et in parte q̄ odora nō alluit. fossa. p̄funda manu facta. Et muro lateritio munita existit ea crassitudine vt nō facile effringi machinis queat. Turres in menibus crebre. ⁊ pugnacula locis oportunitis constructa. Platee ac publice vie in ea ample existunt. ad decorem ornate in modum crucis. vt omi splēdo re cum equatione domorum sese aspectui prebeant. in foro amplissimo pretorium cum turri excelsa positū est. Vbi hora cibacion. tibicines sua preludia exercent.

Verta etas mundi

Untersassum bohemie regem. inter purpuratos suos crebro sermone vsurpare solitum feruit. Ego ft
tanti modo apud me spolia referuabo. Si quis aut cellam vinaria in iussu meo fuerit ingressus gladio se
rictur. Hinc principes electores velut inertem atq; socordē vt premiffum ē imperio deiecerūt. Ruperto ba
ioario in locū eius successit. Ad quem ciuitates theutonie omnes defecer. tempus Nurembergensibus.
qui vntersassio iurassent. Hic cū hinc iurissurandi religione vereretur. inde vim baiuarij timeret. Legatos
ad vntersassio mittunt. Qui se iuramento solui petant. Ac si necesse sit. Aut viginti milia nūmū in eam rē
offerant. Rex auditis legatis. liberos Nurembergenses dicit. Si currus quos tradant. onustas vino qđ
fursenbergs baccare cenfe vocant. id est inter renētia vina vt putant optimū.

Joannes de rupeccissa
ordinis minorum

Joannes de rupeccissa de ordine minoris insignis theologus. ac in natura
libus doctus. tempestate hac. preter ea q̄ in sententiarū libros accurate do
cteq; scripserat. multa p̄dixit mox futura. in carceres trusus multa de futuris tāq;
p̄phetia scribere voluit. videls de duob; antixpis. et de celsē cōculatione et deso
latione terrarū. Et de cōuersione oim gentiū ad fidē xp̄i. et alia multa. q̄ in sanis
adesse affirmabat. Et hec a dño ihu xp̄o sibi reuelata fuisse contestabatur. Que
nō mō euenere. s; oppositū in omnibus fuisse cōstat. h̄mōt aut. p̄nificatores mlti
ab initio de his archanis decepti fuere. Quib; san; fuisse filere q̄ talia temere lo
qui. Que pater posuit in sua potestate. Quobzdem fides h̄is p̄nificationib;
adhibenda nō est.

Simon de cassia ordinis heremitarū diu Augusti
ni theolog; et egregi; predicator. p̄ id temp; tāq;
medicinalē cassiam languenti anime ad vite integritā
tem refrigerio traditus affuit. Qui vtriusq; euāgelista
rū interpres. et ihesu christi imitator verus. omnia ip̄ius
saluatoris gesta in ordine colliges. in q̄ndecim subdiuisit libros. Quos de xp̄i
ana religione intitulauit. Sed et alii librorū de doctrina xp̄iana. de parētia. de sim
boli expositione. de speculo crucis. de disciplina spūaliū. opuscula autē hec mō
et quasi diuino ordine collegit. Ep̄las quoq; edidit plurimas documentis pluri
mi s; repletas. hic florentie q̄ maxime spū p̄betic floruit. et multo in precio fuit.
Vbi etiam monasteriū sui ordinis monialiu a solo edificauit. Et nobiliū matro
narum ac virginū illud repleuit.

Simon de Cassia

Estum visitationis gloriose v̄ginis Marie. ab Urbano sexto p̄ octauas celebrandū ad formā festiui
tatis corpis xp̄i instaurat. ob impetrādā v̄mone celsē in s̄sinate meritis semp v̄ginis marie.
fratib; carariensib; dñs

Franciscus Carrariensis senior vnicus dñi iacobini ex vxore gnatus. fr̄ ei;
Guilielmo ex pelice interfecto. in regnū p̄mū succedens. regnauit annis. xi.
Vir qđem splendidus et multis virtutibus ornatus ac plurima laude dignus. q̄
parauit vrbē menibus castellis turribus. ac splēdidissimis edificijs et cōib; tū
priuatis tū publicis mirifice exornauit. Nec nō et p̄clara ac memoratu multo di
gna in p̄clis gessit facinora. p̄ quibus regno suo multa p̄stitit incrementa. Verū
cū bernabouem vicecomitē sororū a galeatio maria detentū defendere. libera
re statuisset. nō mō eū liberauit. s; et regnū om̄e ac deniq; vitā p̄p̄iā p̄didit. Quia
ab eodē tandē galeatio sup̄ et captiu; abduci; in modoccio furno seu carcerib;
eū intire p̄misit. Deniq; de octobrio mēse anni. 1393. cū vita excessisset. Cur; si
lius franciscus ab duce corp; impetrant. et aromatis cōditū parauit cū maxio
apparitu defferri fecit. Et regis exequijs in maiori ecclesia sepulcro marmoreo se
peli fecit.

Quaterina ytalica senarū vrbis eb̄surie oriūda. Cui; historiā fr̄ Raymund;
de capua generalis ord̄is p̄dicatoz p̄scripsit. Ex p̄re iacobo p̄anoz tinctore
et lapa m̄re. p̄genita. Cū ānū. xij. attigisset ip̄rezo p̄ugio p̄dicatoz tercij ord̄is. p̄
festa innumerabili v̄ritū p̄clarissima in mira austeritate et abstinentia vixit. et
rabiles victorias et abstinentia habuit atq; visiones. quā xp̄a desposuit anulo ha
bete quoz margaritas et adamāre et summitate. dñs q̄s cor ei; abstulit tribuensq;
suū. i. latē cicam; m̄sit. dono p̄betice admodū insignita. Tādē āno etas sue trigē
sumo. mltis p̄traq; miraculis rome deuorōis cā cr̄is. vite sue finē fecit. atq; ibidem
ei; sc̄ssimū corp; in basilica de minerva ord̄is p̄dicatoz marie cū p̄ploz frequētia
relatu. cū celebra; deuotione et reuerentia sepelē. Quā sanctissimā virginem post
modum pius secundus papa eius contraneus anno salutis nostrre. 1460. kal.
adaij in sanctarū v̄ginū numero merito aggregauit. Que quante sanctitatis gre
q; virtutis fuerit idem pontifex memorabili relatu p̄secutus est.

S. katherina de senis

Johannes galeaci? pri
m? dux mediolanensiu

Johannes galeacius vicecomes galeacii marie filius primus mediolanensiu
dux. patre ia trib? annis defuncto diuisi? primu inter se 7 bernaboue patru
dicatione. que insidiose intercepti 7 capti ad morte custodiri precepit. filijs oĩ
bus fugatis mediolanense regnu obtinuit 7 dece annis regnauit. inde ab co sa-
liger fupatus in deditiōe venit 7 veronā acyincentiā suo regno adiecit. pauloq
post francis cus patuina uerbe cōprehēdit. bononia quoq; senenses persuiſi sese
sue potestati tradidere. fuerat hic clarissimus princeps statura procerus. elegant
aspectu. litteris edoctus 7 celebri eloquencia clarus. ingenio callens ac in agen-
dis astutus 7 sagax. duas uxores duxit. elisabeth bohemie regis filiā. ex qua va-
lentia solā filiam genuit. quā carolo francoru regi matrimonio copulauit. Alias
katherinā confobrīnā suā bernabouis filiā. ex qua iohanne. mariā. angelum et
philippū mariā duces suscepit. Sic quippe cū ingentis animi 7 potentie vir eff
postq. 30. annis sub titulo comitatus virtutū impasset anno. 1395. septembri mē-
se archiepo mediolanensi oratore misso ducatus titulu a wentslaso impatore cē-
tū milibus florens obtinuit. 7 p man? ipsius archiep? oratoris eodē mēse ingē-
pompa ducatus biretur? alta insignia recepit. vixitq; ea in dignitate annis. 7. Lanta quippe erat eius ani-
mi magnitudo vt ad imperiū aspiraret. 7 nisi iā cito morte puenius fuisset ad id forte puenisset. Sic in pa-
pensi uerbe inter cetera castellū siue regiā domū incredibili pulchritudine extruxit. in quo tantā libroz co-
piā contraxit q̄stā alibi pauci uiderūt. lepor. arūq; cōtignū muris cinctū iuxta illud constituit. in quo mona-
steriū sup̄bissimū ordini carthusiensiu toto orbe celeberrimū construxit atq; dotauit. vbi 7 corpus suū tu-
mulandū ex testamento legauit.

Eclipsim solis per ea tempora fuisse scribunt que ferme p horas duas durauit.

Ladislaus caroli regis filius qui ex hungaria ab urbano sexto in italiā voca-
tus contra iohannā reginā quā in neapoli cū toto regno obtinuit. Vtrū cū
et in hungaria coronā accepit anno. 1385. regine dolo interfectus est. Ladisla?
igif filius in apulie regno succedens regnauit annis. 29. euz adoleuisset huga-
nie regnū suscepit. sed cū ibi res pax prospere ei succederent expeditione in pau-
ca suscepta 7 iadera de regno occupata venetis vendidit cū pecunijs in ytalias
ueniens apulie regnū obtinuit. 7 cū magnanimitatis 7 prudentie effecit vir atq;
oim regū potentia 7 rerū p̄sentate omnibus p circuitū formidabilior. euasiss
etiā romāno pontifici suspectus esse cepit. varia quoq; fortuna inter pontifices
sequentes 7 rege semp fuit. sed dū florentinos subdere statuisset ex veneno pro-
curatione eoz sublatus est. Sigismundus aut qui postea augustus timperator
fuit ladisla? p̄dicto ex hungaria armis pulso ad ipm hungarie regnū vocatus iā suscepit. 7 vsq; ad impe-
riū suscepcionem. 25. annis regnauit. vir certe bellator 7 reipm xpiane acerrim? ppugnator ac defensor.
Religio dealbatorum

Beghardi ac secta flagellantū qui se nodosis flagellis cruciarunt in germania
ac ceteris regionibus graues errores induxerunt. de quibus supra facta est
mentio. mirabilis quoq; populorū motus hoc anno. 1399. in tota italia factus ē
nā omnis fere multitudo in asalpina gallia vno motu vestes albas 7 lineas ad
pedes vsq; protensas cū capucijs instar religiosoz cappaz quibus facies velabāt
induit. quā commotione 7 nobiliores femine simul 7 viri 7 principes epi clerici
ac religiosi cuiuscūq; ordinis ducti incredibili deuotionis ardore in simili habitu
incedere tentauerunt. Hoz siquidē dealbatoz longa agmina ad vicinas vrbes cō-
meabāt. 7 p̄cessionaliter biniz bini p̄gētes pacē 7 misericordias supplicia clamore
sepe 7 sepius clamabant. hymnos cantabant. q̄maxime sequentiā a beato grego-
rio editam Strabat mater dolorosa 7c. Durauitq; huiusmodi motus menses fere
tres. unde institū habuerit incertū. primi in italia lucenses fuere. ytriusq; sexus in
duti albis ad tria milia. Huius tamen religionis auctoz quidā sacerdos fuit que
tantā modestiā vultu ac verbis p̄ se ferebat vt ab omnibus sanctus haberetur.
Ip̄m tamē bonifaci? pōtifer apud viterbiū vrbe tandē p̄phendere fecit. 7 tanq; suspiciosus ad se p̄ductū
ignitū fecit. hoz at quafisi imaginē q̄ an se deserti faciebāt ad lucēs cū maxima uenerationē p̄buant.
Tubilet annus hoc anno. 1400. rome iussu bonifacii pontificis celebrat. quo fere innumera hoim mul-
tutudo uenit. 7 eo anno ob ipsius iubilei 7 maximā dealbatoz frequentiā tantā p̄sistentiā vbiq; fuit
se tradunt apud florentiā vrbe. ad triginta hoim milia absumpta fuisse referat. Quarto quoq; anno wē-
cestat regis pestis seuissima populata est bohemiam. In praga vero in quantoz mensibus in vna tantum
sancti stephani parodia tria milia funez. l. fuere. Pragenses inter hec populari tumultu exeritati atq;
in furore acti iudeoz domos inuadunt bona eoz diripiunt. domos incendunt. atq; intra duas horas
non ferui non erati parentes infelicem gentē gladio cedunt. perisse aliquot milia ferui nē. seruati cōpluri-
mi infantes miseriq; dia bonoz cūiū baptisimi gratia accipere.

Berta etas mūdi

(Anno mundi. 6605.

(Anno xpi. 1404.

Innocentius septimus papa patrie fulmonensis. cosmatus antea vocatus. Tancie crucis p̄biter cardinalis. bonifacio suffectus rome pontifex creatur qui tuncurando collegio sponduit ep̄mū esset. p̄ vnione requisitus pontificatu renunciare. vir quidem grandis et multarū magnarūq; rez experientia instructus. qui pontificatu suscepit in quibus vrbani et bonifacii vestigia se curus est. quos priuatus carpebat. non modo quod. tanto pe laudabat effect. verū etiā in quo animo ferebat si quis apud se ea de re verbū vllum fecisset. p̄terea adeo tumultuose omnia gubernabat. vt euz romani instarent quod scisma de ecclesia tollerē ipsos ad ludouicum nepotē tanq; ad carnificem misit. qui statim vndecim ex ipsis (e fenestris deiecti) necari fecit. Qua seuita permotus pontifex romanus aceto ladiislo rege arma aduersus pontificem cepit. qui statim cum ludouico nepote viterbium fugit. inde po. ro. aulicos eius interfecit. Tumeri capitolio et ponte miluio occupatis ac cedibus pactis ira declinante romani pontificem in gratiam receperunt. qui cum romani venisset nonnullos cardinales delegit. quoz de numero angelus cornarius venetus. postea gregorius duodecimus appellatus. et petrus p̄bilargi cretensis alexander quintus pontifex postea creatus. tercius otto columna martinus post vocatus creatur. et ludouicum p̄dictum agri piceni marchionem p̄stituit. ipse vō non diu post rome moritur pontificatus sui anno secundo. sepeliturq; in basilica petri i sacello quod olim pontificibus dedicatum erat. quodq; vetustate et situ corruens nicolaus quintus postea rexit.

(Anno mundi. 6605.

(Anno xpi. 1406.

Gregorius eius nominis duodecimus natione venetus angelus corari seu cornarius antea vocatus tituli sancti marci p̄biter cardinalis pontifex creatus anno dñi m. cccc. vi. pridie kal. nouembriis. pontifex siquidem maxime fuentis et sanctimonie p̄cipue reuerend. qui pontificatu suscepto facta iterato ad reponendū pontificatum se scripto adhibitis notariis et testibus obligauit. si benedictus qui alterum pontificatū in gallia tenebat se quoq; abdicaret. et cohoratissig in principio sese predicti pontifices et ad mutuas abdicationem offerentes. Cum vō de eligendo loco quo sine dissimine vterq; venire posset mentio haberet. necq; de ea re satis inter eos conueniret. collusores et fidefragi ab vtroq; cardinalium conuentu sunt habitū maiore diuisione concitauerunt. Quapropter cōcilium p̄fiss celebratū est in quo ambo de collusionē accusati ambo pontificatu priuari sunt et alexander eligis. dū gregorius abesset armis omnia rome circuloabant. gregorius quasi p̄fugus de concilio arminii p̄fectus a carolo malatesta p̄benigne et splendide est habitus. benedictus aut post habitum in perpiniano cōcilium quo tutior esset ad castellū panischole locum munitissimū confugit vbi diutius inmoratus. vterq; aut licet in p̄fano concilio exautorati essent tanq; veri pontifices cardinales creati. maxime vō gregorius. qui dum luce esset de consensu cardinalium qui nondū ab eo discesserant gabrielem candelmanum cardinalem creat. qui postea in pontificem electus eugenius q̄r² apellatus est. hic tandē ad constantie conciliū carolo malatesta oratore misso pontificatu se libere abdicauit p̄ q̄ libera abdicatione p̄uēt² ois eū agri piceni legatū creauit si nō multo p̄ recanati ai dolore defecit vbi et honorifice conditus est.

(Anno mundi. 6608.

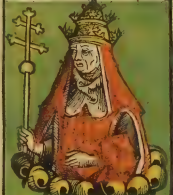
(Anno xpi. 1409.

Alexander eius nominis quintus papa natione cretensis petrus cārianus antea vocatus ordinis minor frater et doctor archiep̄s mediolanensis. vir doctrina et sanctitate vite p̄clarus hoc anno in concilio p̄fano gregorio et benedicto abrogatis oim cardinalium consensu qui tū in cōcilio p̄fano erant pontifex creatur. qui in omni vita et etate p̄fano. ab adolescentia ordinē minor ingressus adeo p̄fano liberalibus studiis theologicis disciplinēq; vacauit vt breui et publicā scolarū habuerit. et in libris sententiarū docte et acute scripserit. magnus quoq; orator. magnus p̄dicator est habitus. adeo a iohāne galeacio duce mediolanensis acutus primū locū in cōsultationibus suis habuit. Et reat deinde rogatu galeacii vicetū² ep̄s. postea nouariensis mutato loco. postremo p̄fili mediolanensis factus. ab innocentio septimo cardinalis basilice duodecim ap̄loz creat. quo quidē gradu pontificicā dignitatem adeptus. Adeo aut munificus erat in paupes et viros sua benignitate dignus vt breui nil sibi reliquerit. vnde p̄ locū iterdū dicere solebat se diutem ep̄m fuisse. paupere cardinale. mendicū pontificē. In eo defuit illa habendi cupiditas. que vna cū re et etate accrescit simul. Tanti p̄terea animi fuit vt ladiislaū regem potentissimū qui diuionem ecclesie vexauerat regno p̄uauerit. Solito concilio bononiā p̄fiscat. Tandem cum grauiter egrotare cepisset cardinales ad concordiam adhortat. lacrimantibus omnibus saluatoris verbū proferens. Pacē meā vobis pacē meā relinquo vobis. statim moritur pontificatus sui mense octauo. sepeliturq; bononiē in ecclesia fratrum minorum.

In linea summorum pontificum
Innocentius septimus

Gregorius duodecimus

Alexander quintus

Rupertus bavarie dux ac comes palatinus ibeni anno millesimo quadri-
 gesimo vicesimas bobeno p'dicto impatore tanq; inuicti (ppter igna-
 uitiam & seueritatem) imperio priuato ab electoribus impator electus imperauit
 annis. x. Colonic ab archiepo colonensi corona decoratus fuit. homo sane xpi
 amissimus. iusticie cultor. in rebus bellicis strenuus & in defensione oppres-
 sum sollicitus. & ppter a bonifacio pontifice in imperio confirmatus. Hunc
 quidem florentiam ppter ipsius animi in agnitudine contra galeacii mediolani
 ducem vltima desperatione ducti auxiliorum ea in ita liam conditione accesserunt
 vt non prius pmissam ingentem pecuniam acciperet q; vicecomitis terras
 cu exercitu attigisset. venitq; extremo autumno impator vt & benedictiones im-
 perialem a summo pontifice acciperet. & agrum vt pecunias a florentinis acci-
 peret britanni. ad benaci gardelacus oram ingressus est. sed parte pecuniaru
 iam pcepta galeacii copijs congressus fractusq; tridentum redijt. Colonicensis
 p'fcul & leopoldus austrie dux ab impatore abeuntes cu maxima copiaru par-
 te domu redierunt. vnde venetis vocantibus & tridento profectus tarvisu pa-
 rati est & delatus. ad quem florentini oratores sumptuosissimo quidem appa-
 ratu. sed copias illius desiderio minores vt bellu resumeret transmiserunt. Ductoresq; earum copiaru fue-
 runt. Eforia attendulus cingola romadiole oppido oriundus tunc primu nosci ceptus. & baldesar mu-
 nienfens. Cuiq; pecuniaru quoq; pauertatem addidissent florentini & in alteratione p menses p'sisteret & so-
 luto pecuniaru negare & indignatione concepta impator abire constituit. equitatu itaq; per terram ad tarui-
 sum p'misso ipe venetias perijt visendiq; causa ciuitatem mirabilem. Suscepit aut a venetis insigni ma-
 g'nificetia cunctis exhibitis. que ad honorandos principes exhiberi solent. cladem receptam exposuit. ta-
 dem vo cum neq; pontifex romanus neq; veneti in fauore auxilij; cuius palam descenderent. florentini au-
 tem ea postulata que difficulta factu videbant differrent. re infecta mense apuli patauio mouens longas ut
 neribus transalpes in germania redijt. Rupertus autem ex vxore elizabet filia burgrauj numbergensis
 multos heredes reliquit. rupertus & fridericus ante patrem obierunt. sup'fites reliquit ludouici. stepha-
 nu iohannem ottonem iudicos duces. filias quoq; tres. vna duci austrie friderico de abtessi. alia comiti deuie
 que sigismundus impator ducem fecit. tertia margaretha duci lothringie matrimonio iuncte fuerunt. Be-
 nitor aut cum filiis vlt; ad obitum sub obedientia gregori; pape permansit. Concilium pisanum no rite ce-
 lebratum educens. Tandem post gloriosa gesta in impio & in germania. anno dni m. cccc. x. in oppbeim
 monte obiit & in baldelberga ad semispm sepultus.

Concilium pisanum

sano decreta fuissent recte atq; integre facta esse omnia sine dolo malo fraudeue anno fere postq; sedere ince-
 perat mortuus. quo anno laboratu est fama ac peste. (¶) Per hec tempora ludouicus andegauens. filij ei
 ludouici qui cum carolo de regno contendit. p'fas veniens concessionem regni apulie ab alexandro papa
 recepit. Nam ladislaus cuncta effecerat quo conciliu impediret. itaq; cum exercitu contra ladislaui missus
 Cuiq; eo baldasar coxa ex latere legatus. non multum tamen p'secerunt. & fere circa vrhem romani comora-
 tes nec vltra progresse intro cepto redierunt.

Concilium pisanum
 Conciliu pisanum p'mone ecclesie p'is celebra-
 tus fuit. sublata em ipe conuenerunt benedictu
 et gregorium anno dni m. cccc. viij. de mense maij
 cardinales recedentes post longa dispersione flore-
 tie an ob pessimu scisma ecclesie nouij cardiales co-
 cilium conuocare possent. determinatu p doctissimos
 viros id licite fieri posse. vtriusq; pontificis cardina-
 les. p celebrando vniuersali concilio ciuitatem pisa-
 rum decreuerunt. cui rei comunitas florentina cōsen-
 sit. vnde significanter gesta p nūcios & lras vocatis
 ad conciliu omnes epos p'latos principes & comu-
 nitates. conuenitq; tandem in eo loco multitudo ma-
 gna cunctarū fere nationū. In eo concilio accusati de
 collusione pontifices ambo. decretum est vt oratores
 mitteret ad vnuq; vt ad locum accederet. quoz ope-
 ram benedictus derisit. gregorius non ad eos perti-
 nere congregare conciliu ait. Tandem ambo priuati
 sunt & alexander natione grecus ad pontificatum as-
 sumptus qui pauco tpe sedem peti tenuit. Testatur
 est per eam mortem qua ante oculos se continuo cer-
 nere dicebat nec reformidare conscientia bene accepit
 te motus se existimare & credere que in concilio pi-

S. Vincentius ordinis p
dicatorum

ta septennumero de finali iudicio z aduentu antichristi tanto terrore vt omnes in timores conuerteret. vt pec-
catores futuram dei iram abhorerent.

Franciscus martini ordinis carnclitay theologus celeberrimus p hoc ipm tps in pccio existens. ius
multos erudisset discipulos ad agendam intellectum libri de conceptione virginis Marie pposuit.
Gerhardus groet claret sanctitate vite z scientia. z incepit aggregationem in dauadria et plura scripsit
Johannes ruisbroch clar? habet. vir ad modū deuor? z illuat. etiā mltā scripta i theutonico reliqt
cinnicus yota facie theologie professor. hennicus quoq; de bassia etiam doctor theologie. hū duo
luminaria ecclesie in vienna pannonie fuerunt.

Baldus perusin? pcellentissimus legis peritus bartholi saxoferratenensis di-
scipulus. z ipe vna cū angelo z petro germanis hec ipa tempora clarissi-
ma reddidit. qui cū post magistrū suū in iuribus civili z pontificio obtineret
principatum infinita ppe edidit librorū volumia. Sup toto cū iuris ciuilis cor-
pore pgregie cōmentatus est. Insup z in scdo de resoluū ac feudis scripsit. Ad
ditiones ad speculum pposuit. atq; clarissima cōsilia post se reliquit. Tandē
ob doctrine pstantiam a philippo mediolanensū duce publico salario papie vo-
catus. anno dñi. i. 4 2 3. mense apuli ibidē defunctus apō frēs minores sepelir

Bartholomeus de saliceto iuris consultissimus p hoc tem pus floruit z in le-
gibus nonnullos cōmentarios composuit. Hic cū apud albertum essentem ferrarie marchionē in p-
cico cēt cū ipō egit vt a bonifacio pō. pūilegiū duocādū studiū i ferraria obtinerz

Nicolaus erim? nominis medicus natione florentinus p hec ipa existens.
in omni medicina grande opus componendo relinquens. qd de omni me-
dicina ex veteriorib? z doctis medicis exquisitis accurata licubratione extraxit
Obijt tēq; florentie post multas curationes anno dñi. i. 4 1 2.

Marsili? de scā sophia parauin? medic? z ipe mltarū rerū cognitiōe insigni
ptores ingenio z subtilitate pcelluit z suā patriā doctrina z fama exornauit.

Tobes rauennat? grāmatic? z rhetor luculentissim? bis tpsib? floruit. vir certe
maximi ingenij z singularissime doctrine. qui vt leonardus aretinus est? dī
seculis testat? primus fuit a q; eloquētie studia tantope longo postliminio in ytalīa sunt redacta. Hic cū
a francoisco petrarca egregie edoc? fuisset. et ipe viros seqntes excellentissimos habuit discipulos.

Emanuel crisoloras byzantinus patre constantinopolitanus. vir domi nobi
lis. ne dū literay grecay peritissimus. verū omni doctrina ac virtutib? no
bilior atq; pclarus his temporibus constantinopoli patria a turchis obsessā. ve-
netias mar delatus primo in exaudita eius fama inuitatus benigne ac postulat?
et literas grecas ibi docere cepit que iam septingentis annis conuenerant z per
eū reuiuiscere ceperunt. Hic itaq; cū in italiā venisset primo venetias multos atq;
lescentes grecas docuit literas. indeq; a florentinis publico solario vocat? plu-
rimos habuit discipulos. a iohanne rauennato p̄dicto litteris latinis edoctos.

Inter quos fuere leonardus aretinus. paulus stronia. petrus paulus vergerius
iustynopolitanus. omnibonus vicentinus. guarinus veronenis. carolus aretin?
pogius florentin? franciscus barbarus z franciscus phileppus z alij. indeq;
curiam romanā cum secutus fuisset z apud constantiā vbi generale conciliū cele-
braret? accessisset z p̄dicti discipuli dulcedine verborū suozū allecti cū sequi volu-
erunt. Hic aut? z si omni sciētia edoc? fuerit nihil tñ scripto qd extat relidit. Con-
stantie aut? deficiēs a pogio florentino mellisua orōne cū epigrāmāte bonestat? ē.

Crisoloras constantino
politanus

Crisoloras constantino
politanus

Tamerlanes

Tamerlanes magn⁹ tartaroz seu parthoz rex. incredibilis potētē vir. hoc
 etiā anno. 1402. vita excessit. Qui primū (vt aūt) genere parthbus humili
 loco natus. gregorius miles. adeo inter suos corporis agilitate excelluit. vt breui
 multaz gentiū dux fieret. quibus parthoz imperio portus scythas. hyberos.
 albanos. persas. medosq; sibi subegit. mesopotamiā inuasit atq; armeniā. trāsi
 toq; euphrate cū quadringentis milibus equitū. sexcentis milibus peditū. oēm
 asiā quā miore appellam⁹ obtinuit. Regē oim potētissimū pasatē tburcoz dñm
 cū pari equitū numero ⁊ magnis peditū copiis fines suos tūtātē. apud armen
 nos p̄lio supatū ducentis milibus hoim interfecit viuū cepit. caueaq; i mo/
 du fere inclusum. p omne asiā circūtulit egregiū admirandū humanaz rerū spe
 ctaculū. Castra eius in vrbs modū ordinata fuere. statuto cuiq; art loco ad vite
 vltus necessaria. summa semp rez copia inueniebat. cū nullus esset latrocinijs lo
 cus. Inde a tbanai flumine vsq; ad egiptū vniuersam asiam pcurrens. smyrnas
 antiochiā. feb. astē. tripolim. damascū. multasq; validissimas vrbes vi cepit. diripuit atq; incendit. Solda
 nū egiptoz principi bello supum vltra pelusiū repulit. egiptū ingredi parantē. vastē solitudines ⁊ desē/
 ta loca quaterūt virū bellicis artibus insignē. Damasco capta cū aris antique expugnatio difficilior vice
 retur. Constructa e regione altera q̄ antiquā altitudine suparet vi cepit. Capba vrbs genuēsiū tūc colonia
 in thaurico eberonesio. nō. paul a bosphoro cymerico enisit. hāc cū tamerlanes inuadere statuisset. Seby
 thas negociatores misit. q̄ preciosissimas aialū pelles minorū quā pluerūt p̄cio venūdarent. Sciens
 aurū abscondi posse. pelles subfodi nō posse. Porq; bello indico admotis vrbi machinis expugnata vi
 atq; armis ciuitate. Et auro ⁊ pellib⁹ potitus ē. In obsidionibus vrbiū prima die albo tentorio vtebatur
 secūda rubeo. tertia nigro. qui sese dabāt in albo sedenti salutē conseqbant. rubeus color moriendū indica
 bat. niger ciuitatis exadit. ⁊ oīa in cinerē cōuertenda. fama ē p̄plos cuiusdā ciuitatis q̄ prima die deditō
 nem neglexisset. pueros puellasz omnes in candida veste ramos oliue p se ferētes exiisse vt principis irā
 placaret illi omnes ab equitatu cōculari atq; cōteri iussit. Interrogatus ab homie
 genuenti q̄ ci familiaris erat. cur tanta crudelitate vterer. Cōmotū distorta facie ac spirābus ignē oculis
 respōdissē. Tu me boiem cē arbitris falleris. Ira dei ego sum ⁊ orbis vastitas. caucto ne post hac mihi
 occurras. ferebant qui Tamerlanē viderūt cū hanibali simile. Belens regibus vastatis pluribus. pui/
 cis onustū de victoriā gentiū spoils exercitū in patriā reduxit. Et ciuitatem marchantē condidit ⁊ hostius
 spoils exornauit. Vtra functus duos filios reliquit regni successores. qui discordia laborātes effecerunt
 ne parthorum imperium rursus posset emergere.

Paulus venetus cremitarū dñi Aug. Et ipse theologoz ⁊ p̄boz princeps.
 nec nō ⁊ disputator acerrim⁹. Hoc ipō tpe in vniuersa ytalīa nominatissim⁹
 vniuersi habitus est. eo q̄ cūctos dialecticos p̄bos. ac sue etatis theologos sine cō
 trouersia supauerit. ac etiam tanq; alter apollo post se futuros p̄bos sue sapien
 tie lacte nutruerit. qui nisi matura morte pueniens fuisset. oēs antecessores suo
 ingenio suisq; scriptis supasset. Attū in iuuetute sup libros Aresto. cōmētaria
 scripsit. Et summā in p̄bia. logicā breuē. Summulā de naturalibus. atq; cōtra
 ceccitatem iudeoz tractatū edidit. Sermones multos ad clerum. Tandem tu/
 uenis satis moriens in sacristia sui ordinis sepulcro marmoreo sepelitur.

Bartholome⁹ de vrbino ipius cremitarū ordinis diligentissimus doctor. ⁊
 vrbiniatus ep̄us hoc ipō tpe clarus effulsit. Qui ⁊ si multa ediderit in p̄
 mis augustini atq; ambrosij singula dicta in alphabetum redegit. Et op⁹ dñi/
 lelo quō cū vocabulo appellauit. Aliud quoq; de spūali bello.

Therdams itē alemanus eruditus theologus ob ipi⁹ doctrinā ⁊ multaz antiq̄tatū indagatōnē magno
 in p̄cio fuit. Qui inter cetera pulcrū quadragesimale edidit. Apocalipsimq; pulcre explanauit.

Iacobus q̄s ordinis heremitaz theologus natione toletanus bisdē t̄pibus floruit. Et vniuersas ferme
 scripturā sacram cōplanauit. ⁊ Sophologiū cōposuit p̄cellentissimū ad diuinā sapientiaz perq̄rendas
 suasorū. Quod quidem volumen quanti faciūm sit multis epigrāmaribus declaratur.

Verona clarissima ac vetustissima ytalie ciuitas. anno. 1405. sexto kal. iulij a carrariensib⁹ occupata ⁊
 p̄fundata in venetozū manns concedente iōanne maria vicecomite mediolani duce. p franciscus
 ganzagam. ⁊ iacobum fermē. ⁊ paulum seuellum patriciū romanū deuenit. Et nūc vsq; cū magno augmē
 to ipsius permanit.

Pse item potentissima ac superbissima eturrie ciuitas florentini populū emula. hoc anno durissima
 obsidione ⁊ acerrimo bello comita in ipsius populū florentini ditionē potestatemq; deuenit. Impe/
 tu enim facti florentinos vrbe eiecerē. ⁊ ipam in libertatem reducere. florentini ignominia non ferentes.
 bellū pisanis intulerunt implacabile. Et cōmeantibus vndiq; interclusis vrbem acerrime obsiderunt. quam
 post aliquot menses fama crudelissima laborantē. prodente eam iōanne gambacurta tugum ab integro
 suscipere coegerunt.

Paulus venetus

Berta etas mūdi
De heresi hussitarum et eius origine

CCXXXVIII

Johannes wicleff

Perfida hussitarum infantia que sub rege wenzeslao etatis sue anno qnquage-
simo ortū habuit. His temporibus germanos catholicos crudeliter imo/
dum armis vexare cepit. cuius originem ⁊ pgressum hoc loco psequi animus
est. qm ea pestis cū pene totam germaniā conturbauit neq; adduc extincta regni
bohemia magnam partē occupat. Rerant scolaz pragenses primo theutonici
id molestissimū bohemiis fuit hominibus natura ferocibus as indomiti. Ex q
bus vir qdā genere nobil ex domo quā purtidisus vocant apud oroniā anglie
ciuitatem fr̃is instructus. cū iohannis wicleffi libros offendisset quibus de rear/
libus vniuersalibus titulus inscribit magnopere illis oblectabat exemplaria se-
cum attulit. inter que de quili dño. de ecclesia. de diuersis questionibus contra
clerum. plerq; volumina veluti preciosum thesaurū parte sue intulit. imbutus iam ipse wicleffitarū ve-
neno ⁊ ad nocedū parat⁹ virus in ciues euomuit. Comodauit autē scripta que attulerat. his possissime qui
theutonicoꝝ odio tenebant. inter quos iohannes emicuit obscuro loco natus. ex villa huss quod asper
significat cognomentū mutauit. hic cum esset ingenio peracri ⁊ lingua disertā multiq; dialecticis oble/
ctaret ⁊ peregrinas opiniones amaret auidē admodum wicleffitarū doctrinā arripuit eaq; theutoni-
cos magistros vexare cepit sperans eo modo confusos theutones scolā relicturos. Quod cū non succede-
ret a rege impetrari vt pragense gymnasiū ritu parisiensis gubernaret. Ea res magistratū scole theu-
tonib⁹ absulit. Quam ob causā comiti magistri ac discipuli theutonici generis tūc iurādō adacti vno
die supra duo milia pragā reliquere. nec diu post circā tria milia secuti apud lipstz misine ciuitatē trū die
rum itinere a praga distantem vniuersale studiū erexere. quod ab alexandro pontifice priuilegijs munitū
ac confirmatū fuit. ⁊ p illustres duces saronic doratū ac structuris exornatū. a quo lipstz in cunctis au-
gmeū sentit. Bohemiis scole sue gubernatio libera patuit. qz princeps habet⁹ est iohannes hus lingua
potens ⁊ mundioris vite clarus. qui vbi satis fidei cōpacum sibi existimauit venenū quod iam pridem
occulte conceperat palam euomit. multa de libris wicleffi in mediū attulit asserēs in eis omnem veritatē
pineri. adiciensq; crebro inter pdicandū se postq; ex hac luce migraret in ea loca proficisci cupere ad que
wicleffi anima puenisset. quem virū fuisse bonum celoꝝ dignū non dubitaret. Verū in lundano quadra-
ginta quatuor articuli in eius libris reperi ab archiepo cantuariensi ⁊ alijs epis ⁊ doctis viris condē/
nati. wicleff exhumatus corpus cōbustum fuit. Nequebant tamen iohannem deri ferre omnes ere ali-
eno grauati sceleribus insignes ⁊ ab ecclā catholica recedentes ipam valdensiū sectā ⁊ infantias amplexi
sunt. Huius pestifere ac iam pridem dānnate factionis dogmata sunt. Romanū presulem reliquis epi-
scopis parem esse. purgatorius ignē nullum inueniri. Vanum esse orare pro mortuis. id est oppidū missi
talis inuentus. Dei ac sanctos imagines delendas. Medicantiū religiones malos demones inuenisse. Sa-
cerdotes pauperes esse debere sola contentos elemosina. Auricularem cōfessionē nugacem esse. Suffice-
re sua quēq; deo in cubili suo confiteri peccata. Eymiterioꝝ inanem ysum. Sacerdotē quocūq; loco sa-
crus xpi corpus obficere. In canonicis hōis frustra tpa teri. Ieiunijs ab ecclesia institutis nihil inesse me/
riti. atq; alios plerōq; errores edicere. ¶ Sed attulit nouam pestem petrus disensis. id est oppidū missi
ne super album situm. qui apud ecclesias sancti michaelis populū predicādo instruebat. iacobellū misine.
aggressus mirare ait doctum virū errorem aliū nō animaduertisse. cōmunionē eucharistie in qua s̃b vna
tm specie dñicū corpus ministratur. cū apud iohannē euangelistā ⁊ apostolū xpi hus duplici specie pa-
nis ⁊ vini summi debere videat. Cōmorus his iacobellus in verustis codicibus dyonisiū pferim ⁊ cy-
priani cōmunionē calicis laudatā inuenisset publice cōmouere populū cepit ne cōmunionē calicis quos-
quo pacto negligerent. Huius heretici consensere haud modica gesticantes leticia quod articulum inueniss
sent in euangelica lege fundatū. Inde varia attemptata fuerunt vsq; ad consiliū constantiense sine fructu
Apud em̃ glatouiam nobile monasteriū fratū predicatorū extra menta oppidi sitiū a fundamentis deici/
unt. eaq; prima ecclesiarū ruina in hussitarum nouitate facta. recurrit in ecclesiis monasteriaq; passim no-
bilissima superis dicata templa. ferro atq; igne vastant. Per idem ferme tempus surrexit ⁊ alius pseu-
do sacerdos apud pragam iohannes quidā ex ordine premonstratensium ipsius monachus ⁊ in omne sce/
lus audax. qz neq; bene sapere videret monasteriū carmelitarum inuasit. Sophia interim anxia quo pa-
cto tuere credib⁹ nuncijs ac litteris sigismundū vocare. vicinorum auxilia petere atq; in omnes partes
mentem dirigere. Sigismundum malo ysum consilio in turchos qui se iam prius castris exuerant arma
prius mouere qnā bohemiā petere libido incescit. q si mor exercitū pragam duxisset anteq; vires be-
reticorum coalluissent nunq; ea incendia germaniam exiissent. At ille cū turchos laceffere parat bohemi-
am amisit ⁊ hungariā non defendit. Capz propter cū ferū esset eius auxilium regina ex thesauro regio copi/
as cōparauit. arcem firmavit. pugnatq; deinde die noctq; quicq; diebus sculissimis ausis. multū viriq;
celi. pterioꝝ incendii delecti ac magnifice domus exisse.

Berta etas mundi

¶ Anno mundi. 6609.

Iohannes eius nomis vigesimuscus papa. patria neapolitanus et nobi-
lis. Baldefar cognomento coffa antea vocatus. sancti eustachij dyaconus
cardinalis hoc anno pdicto alexandro mortuo bononie pontifex creatus. sedit
annis. 4. menses. 1. Sunt qui scribant id factu violenter esse. q. et legatus bo-
nomiensis esset armatos milites tñ in urbe tñ in agnis. p. statione habuerat. vt
si p.ano id obtinere nō posset nimis et armis tandem consequeretur. Cum multi
p.ducti fuerint nemine approbare voluit. date inquit mibi petri claudis ego
eam dabo pontifici. ille pallium dumeris suis imponens. papa ait ego sum. id
quis patribus displicuisset. vtāq. est. constat cum pontificem creati fuisse ad
eamq. dignitate semp aspirasse. Erat autē hic pontificij et ciuilis iuria peritissi-
mus. vir in temporalibus quidē magnus. in spiritualibus nullus omnino atq.
ineptus. et rez gerendarū experientia magisq. vite sanctimonia p.dictus. Qui
suscepto pontificatu dies aliquot bononie cōmoratus. et postmodum romā. p.
fectus est. fuerat em̄ illa prius aliquanto de manibus extorta ladislat. Ier eius
per agrum florentinū et sinensem ad inferū mare. inde p. tairquinatem ad vrbes
fuit. post hec apparatus facti. missiq. aduersus ladislauū copie. duces militie
erant paulus vñus et Sfortia. Vñ sequenti anno iterato iohanne bello vera
re cepit. Ideo pontifex timore correptus florentiā primo. postmodum bononi-
am venit. et nō ita multo post mantua ad iohannem franciscū gonsagam. p.fer-
tus est. ibidemq. et laude et tremore cū sigismundo cesare de pellendo ladisla-
o qui romā et multa ecclesie oppida occupauerat conuentū habuit. Inde ad con-
ciliū iohannes omnīū nationū consensu citatus ad tollendū scisma duos car-
dinales in germaniā misit. qui vna cum principibus gallice et germanice natio-
nis locū ydoneum deligerent. Constantia igit germanie vrbs ydonea est visa
eo p.ficiunt omnes. et iohannes pontifex admonentibus quibusdā ne id fa-
ceret. eo tamen profectus. Vñ supueniente sigismundo multa crimina ponti-
fici obiecta sunt. quoz causa mutato habitu familiāq. clanculū noctu fugiens.

Cū iam amplius quatuor mensibus in concilio fuisset se habbuseri abijt burgundiā petere festinans. iussu
friderici ducis p. viam retentus imperatori tradit et in insula sancti marci in carcerē cōiicitur. Causam su-
ge conciliū disquirere tñ cepit. ad quadraginta exinde capitula contra eū probata sunt. merito e ponti-
ficatu deiectus. ad ludouicū igit bauarie ducem missus in baidelberg triennio asseruatus est. Tandē eo
in concilio martinus pontifex surrogatus dū apud florentiā existeret et a cosmo de medicis que florentino
rogaret iohannē a carceribus liberaret. Cū ad martinū venit sese pedibus martini subiiciens eū vt ponti-
ficem verū et vñicū recognouit. Martinus ea būlitate cōmorus. primus cardinalis efficit rufulanus. Nec
annū integrū supstes florentie et vita migravit. vbi et a cosmo medicē amississimo suo bonificatissimo sel
puldre in diuis iohannis baptiste templo magna adhibita funeris pompa sepultus est.

¶ Anno mundi. 6616.

¶ Anno xpi. 1417.

Martinus quintus papa. patria romanus. otto cognomento colūna prius vocatus. Ex illustri colūnen-
si familia natus hoc anno in celebritate sancti martini epi ex cardinali dyacono in constantinē cō-
cilio nationū omnīū et cardinaliū consensu pontifex creatur. Is em̄ a teneris annis cura parentū moribus
et litteris imbutus. vbi adoleuisset am̄ pontificio perusij operam dedit. vnde ad vrbem rediens ob integri-
tatem et doctrinam vrbanū sexti referendarius factus. Inde diaconus cardinalis ab innocentio septimo cre-
atus. humanior factus patrociniū suum omnibus prestabat. In conuentu constantiensī cū multē in vrāq.
partem alterationes haberent ipse mediū quoddam tenuit cōmuni vtilitati semp consulens. Hanc ob rem
et imperatori sigismundo et cardinalibus omnibus gratus. Qui in pontificatu constitutus nō somno et o-
cio sed negotio et sollicitudini deditus oia ad rē pertinētia miro p.fectat modo. Vir antea nequaq. sagax ex-
stimatus sed benignus. In pontificatu tñ ita opinione de se prius habita redarguit vt sagacitas quidē in
eo lumina. benignitas vō non supflua neq. minima reperiret. Peracto tēmū concilio reuersus p. fines mel-
diolanens. Mantuanorū ferrariensū rauennatū florentiā venit. bononiā vitans que se per id tps in libertate
venderat. florentie vō biennū sere resedit popporino loco ad rē ecclesie componendā. Nā et cū bractio q.
ecclesie oppida p. multa occupat oppulentalibus florentinis concordia fecit. Illiusq. post hec fretus opa
bononiam redegit in suā potestate. et ceteras vrbes vbiq. recepit. ex quo eius plurimū creuit auctoritas. flo-
rentiā tandē abiens ciuitatem metropolitā honore exornauit romā desideratus puenit. vniuersa vrbe ei-
dem obuia effusa. que cū nō secus ac patrie parentē expectabat. quā adeo vastatā inuenit vt nullā ciuitatis
faciē habere videret. Quā ob rē pontifex pietate cōmorus ad eā exornandā cōponēdosq. mores ita animū
adiecit vt breui pualens meliore faciē p. se tulert. plura in vrbe restituit. Hic aut vir in omni vita integer
Vñ pontificatus sui anno quarto mense tercio romē apoplexia morit. etatis sue anno sexagesimotercio.
Depelut q. eius mandato in basilica constantiana ante capita aploz sepuldre eneo. comitante populo ro-
et clero nō aliter flete q. si eccia dei si vrbs roma vñico atq. optimo pnte orbata fuisset. vacat tñ sexces dies. xij.

**¶ Antea sumor pontificum
Iohānes vigesimuscus**

¶ Martinus quintus

Sigismundus caroli quarti romanorū imperatoris filius. natione bohēm⁹ ori-
gine reuthonicus hungarie et bohemie rex. defuncto rupto romanorū rege
anno salutis M^o.cccc. x. frāckfordie ab electoribus cesar electus est. vir quidem
strenuus et ad omnia pagenda p̄mptuosissimus. princeps singulari prudētia.
magnitudine animi. beneficentia et liberalitate insignis. corporis quoq; maiesta-
te ac decore illustris. Erat enī sc̄lara facie. inclitus specioso atq; robusto corpore
magnitudinēq; animi siue pace siue bello eximius ac in erogando p̄fusū. Is
suscepit regē stat cū comitatu mario vniuersam ferme alsalpina gallia sedādi bel-
li causa percurrit. Et cū multa eius egregia facinora memorie prodita sunt. In-
ter que illud sc̄larissimū q̄ ecclesiam catholicā in tres partes diuisam coacto a-
pud constantiā generali concilio ad unitatē redegit. Italia. galliam. hispaniā an-
glam eius rei causa pagrans vt erat xp̄ianissimus cū totā xp̄ianam rempublicā
p̄pter sc̄lmatā lebeactatā conspiceret omnīū nationū consensu p̄stante concilio
um iudicāt. vbi iohanne p̄dicto. gregorio. xij. et benedicto nono pontificib⁹ ab-
rogatis. electos martino quinto vniuersam rempublicā xp̄ianam sua industria
suosq; maximo labore cōponere studuit. Mores etiā secularis et clericorū nimis
iam licentia labefactos suo horatu et virtute in meliorem reduxit formā. Titoli-
do lituanie dux vt se regi appellaret missa corona indulsit. prius tamen ille vi-
ta decessit q̄ solennia coronationis expleret. Prussiam quā rex polonie fratrib⁹
beate marie teutonicoz armis ademerat restituit. russum. wenteslau bohemie regē
germanū suū q̄ regno inanis esset cōiecit in vincula. Quis negligenter custodi-
um magno reipublice malo quidā bohemiē carceribus surripuerunt. ceterus
bello proflus infelix. quem hio turchi duntaxat sed bohemi sepe acie fuderunt.
Uxor ei prima fuit maria ludouici regis filia cū qua regnū accepit. Illius causa
duos et triginta regulos in hungaria primarios qui aliqñ rebellassent gladio
perussit. Quid quā rem et paulo post regina satis functa in vincula coniectus est.
mulieriq; vidue cuius virū interfecerat in custodiam traditus donec regi peres supplicū decernerent
sed non defuit capto in extremis rebus pudentia. q̄ vt erat facundia p̄dictus et potens mulieri longe me-
lius esse ostendit regū sanguine conferuare q̄ fundere. dimissus ab ea barbarā comitis alie filiam duxit
uxorem. nec diu postea compatis auxilijs regnū vendicauit. de p̄dioribus supplicū sumpsit. mulieris
vidue fil⁹ et honoribus et opib⁹ inter primos regni peres cumulat. Bohemia post multas calamita-
tes vix tandem potitus est. Alberto duci austrie generi suo morauiam ne defensione careret dona dedit.
Cū filia elisabeth ex barbara natā ei in matrimoniu copulauit. Marchiam brandeburgensem friderico
burggrauio nurnbergenſi dono dedit. Maria aut fortuna annos supra quinquaginta regnauit. In ſeni-
um demie p̄ductus iterato in italia venit. ad coronā augustale obueniendam. ex germania in lombardiam
venetiē mediolanū ingressus. inde p̄ eturriā ad senēſes trāſiit. a q̄b⁹ honorificēſſime except⁹ ap̄d eos
aliquod menses exegit. Inde ad Eugeniū pontificē romā se conferens ab eo coronā imperij accepit. Tā-
dem romā abiens ariminū petiit. Deinde p̄ ferrariensem agrū iter faciens mantua puenit. vbi aliquot in-
moratus dies Jo. franciscū gonzagā mantue dñm marchionali dignitate insigniuit. Demū cum venetiis
pace facta alpes p̄transiuit et basileā petiit. dissidioq; patrū quod tunc erat cū Eugenio ad tēpus sedato.
vltimā se contulerat. Hic audita thaboritaz oypbanorūq; cede legatos in bohemiā mittit. horat⁹ regni
quietes. Illi magno numero apud ratūſponā cū conueniant regēq; suū saluant. Cū tūte p̄ſentibus hun-
garis nauibus p̄ danubiū vectus budam petiit. vbi reformato rerum ſtatu vocatis ad se bohemoz p̄ci-
pibus in albo regali. lx. milia nūmū inter eos distribuit. dicta die qua vellet bohemiā ingredi nec mora-
tus igitur venit. vix. kal. septembris anno. vi. r. rxx. supra milleſimū et quadringentēſimū ab ortu ſal-
uatoris iuruarunt. et magiſtratus quos ip̄e conſtituit acceperunt. Redierunt tunc mendicātes et monasteri-
orum abbates. Jamq; reges et populi xp̄iani de recuperato regno congratulabant⁹. Eugeniū quoq; p̄-
ſter maxime aureā roſam indice ſue leticie ad eū miſit. Egrotare interea Sigismundus cepit. exaugēte
morbo ſenectutis incomodū. Barbara iperatrix de retinēdo imperio ſollicita nobiliores ad ſe vocat. Mu-
lier tā aris nouū coniugū mente complexa filiā ex animo dimouet. Non latuerunt imperatore ſurentis
ſemine excogitatus. in Morauia ſe vbi iuſſit viſurū filiā anteq; vita excederet. Illa cum viro Alberto ad
eum in ciuitatē venit quā ſynymā vocant. Albertū ſucceſſorē ſuū nominat. hungarie ac bohemie primo-
reus rogat vt ſup̄remā ſuā voluntatē exequāſ. Regna quibus p̄ſeuerat genero vltima voluntate reliquit
dicens beatū id regnū cui Albertus imperauerit. Sup̄remis ordinatis inter amicorū manus deſecit. Cor-
pus eius in Caradino vt in vltima voluntate placuerat ſepulitū.

Linea imperator
Sigismundus

Expeditio in Bohemos hereticos facta temporibus Sigismundi

Martinus pontifex maximus ubi armatam heresim crescere indices animaduerti priusq[ue] amplius inuale fecerit cardinalem vintonensem natione anglicu[m] regia stirpe natu[m] in germania profectus iussit, qui co[n]tra bohemicam labem in arma concurreret. Cui r[ati]o imperator adiumento fuit. Instituiti sunt res exercitus Saronie duces, et quos vocant stangnales ciuitates in primis militauere. Scdm ex francobus constitutu[m] marchio brandeburgensis ductauit. Tercio p[er]fuit otto treuerensis archieps. quos reuenses secuti sunt Baioarii quoq[ue] et ciuitates sueuor imperiales ingressi bohemia[m] tribus locis. silua penetrauerunt. iuncti sil[ue] castrametati sunt. Sed cu[m] heretici collecto raptim milite in eos p[er]perare nunciaret no[n] visum hoste horraf. no[n] dum cardinalis exercitus affuerat fugientibus occurrens magnis p[er]ibus ut redirent in hoste horraf. quod cu[m] frustra nitere[nt] vir silua egressi sup[er]uenientes bohemi postremu[m] agmen laceffere ceperu[n]t. facta e[st] p[er] fusio fuga. machinis quoq[ue] bellicis ponti sunt. Exin missa populata. Cu[m] franco[n]ia redirent ne brandeburgensis numberg[er]a p[re]fecus noua p[ri]ncipu[m] auxilia co[m]parat. Martinus quoq[ue] pontifex maximus iulianus cardinalem sancti angeli fr[atr]is ac moribus excellentem cu[m] ea legatione in teutonia mittit ut bohemi bellu[m] inferat. et adueniente t[em]p[or]e in basilien[s]i palio quod p[ro]pe die futuru[m] erat no[n]ie aplico p[re]sideat. Is germania[m] ingressus mox numberg[er]a ad Sigismundu[m] se confert. quo in loco frequentes germano[rum] principes conuenerunt. decreta est noua in bohemos expeditio ad octauu[m] kal[endas] iulij. Dux belli fredericus marchio brandeburgensis declarauit. qui cardinalem sequeretur. Ingressus bohemia[m] in comitatu[m] cardinalis iohannes et albertus principes brandeburgenses cu[m] patre. Herbipolen[s]i. badenbergen[s]i. et cysteten[s]i. epi. et imperialiu[m] ciuitatum magistratus. Treueren[s]i. et colonien[s]i. antistites auxilia miserant. et cu[m] his p[ri]ncipib[us] suar[um] p[ri]mo[rum] supra. xl. milia equitu[m] fuisse tradunt. Ingressus cardinalis numerosu[m] exercitu[m] ducens multas villas oppidaq[ue] hereticos diripuit. Bohemi qui iap[er]de hoste affuturu[m] acceperant. expeditas in armis legiones coegerat. in terea siue p[ro]ditio in exercitu[m] fidelu[m] fuit (q[uo]d plurimi putauere) siue maius sua sponte metes hominu[m] pavor inuastit totis castris trepidatu[m] e[st]. et priusq[ue] hostis villas in aspectu dare[nt] sedissima capta fuga. mirat[ur] iulianus p[ri]m[us] signa et rapido cursu fuga maturauere. Hostis postea ex metu alieno ingenti p[re]da p[re]lo[n]t[ur] e[st]. Albert[us] aut[em] sine dux cu[m] accepisset bohemia[m] intrasse cardinale[m] raptim ex austria copijs in hereticos duxit. s[ed] fuga cognita p[er] morantia que no[n] du[m] ei parebat infesta signa circumsere[n]s. 300. villas ferro et igne deleuit. oppida et cepit mortalit[er]. maxima cede fecit. adeoq[ue] gente illa afflavit ut iugu[m] eius accipiens parere sibi ea lege promiserat ut circa religionem id sequi teneret q[uo]d basilien[s]e conciliu[m] decerneret. Eractus in bohemia legatus basilic[us] se conuulit ibiq[ue] concilium celebrauit.

q[uo]d griseo colore in indumentis et romano officio vitur.

Ordo nouus canonicor[um] regulariu[m] apud eibzurias in luce[s]i agro monasterio frisonarie intitu[m] sumpsit a loco frisonaria dicta. deinde ab eugenio aucta laterane[s]is appellata est. et speciali privilegio canonicis regularijs b[ea]ti augustini aggregauit. Ibi a p[ri]mo cor[por]e augere clamide nigra cu[m] nigro scapulari biretoq[ue] nigro sumptere. et albo scapulari depositio camisea linea eius loco induere voluerunt. qua[m] ob re[m] vulgo fratres de la camisia p[ro]nominauit. Habuerunt aut[em] viros plurimos omni doctrina et eloquentia et sanctimonia celebres.

Congregatio etia[m] sc[ilicet] benedicti que sc[ilicet] iustine nuncupat hac tempestate in p[ro]vincia tarusana apud patavinu[m] vrbe in monasterio sc[ilicet] iustine primo p[er] ludouicu[m] barbu[m] patriciu[m] venetu[m] intitu[m] seu reformatione accepit et ad via[m] veritatis reduxit et ad regulari[um] obseruantia[m] pduxit. que congregatio viris p[er]fissimis et locis bonisq[ue] ta[m] p[ro]p[ri]is q[uam] sp[irit]ualibus excrefcens. Eugenius quatuor p[on]tifer[um] ea maximis privilegijs iunxit. deinde in ea innum[er]abiles viri no[n] modo iuri ac sacre theologie doctri-na. sed et eloquentia litterarum tam grecar[um] q[uam] latinaru[m] ornatissimi fuerunt.

Ordo d[omi]n[ic]or[um] monachoru[m] eremitar[um] dicit[ur] Iheronimi et ia[m] patru[m] institutis collapsus a venerabili viro lu-pobispalensi eius ordinis generali p[ro]posito nouis institutombus ex dictis beati iheronimi instauratus e[st]. qua[m] martino pape obtulit p[ro]p[os]it[us] confirmari. qui sub regula beati benedicti militat. et ip[s]a p[er] omnia viuit. nisi

Magne opinionis in ecclesia dei existit.

Allata erant Sigismundo cesari ex hungaria aureorū quadraginta milia. Cū itaqz aduersperaseret, eaqz somnus eā destitit, tum ille excitatus cubicularijs, ite inquit oculus, consiliarios ducesqz militū duc accersite Vocati proceres media nocte trepidi, timebant em̄ ne quid aduersi accidisset, imperatorem celeriter adiecit et que causa sit tam repentine vocationis inquirunt. Imperator confestim aperta archa, inter eos qui adue nerant pecunia distributa, ite inquit iam secure tranquilleqz nobis dormire licet, nā quod mihi somnū ad emerat vobiscum exit.

Concilium constantiense

patrū mentes ingenti cura confecit, voluentiū animo quā nā modo puincia sanari possit. Condemnata est igit iohannis wicleff heresis, et duo ex secatōribus eius combusti sunt, iohannes bus et theronimus eius discipulus tanqz heresiarche. Cūqz ibi quadriennio ferme ad tollendos schismaticos et ad restituendam eccle siam ac emendandos xpianorū mores multi prelati principesqz pstitissent. Tandem de eligendo nouo ponti fice sermo habitus est. Placuit ex vna quaqz natione viros sex religi. pbatos, qui cū cardinalibus conda ue ingressi deligerent. Anno igit millesimo quadringentesimo decimo septimo, sexto ydus nouembrijs con clauē ingressi. Consentientibus cardinalibus duobus et triginta, nationibusqz omnibus pter omnū opti monem cū iam quadriennio vero pontifice caruisset ecclesia, in celebritate beati martini Otto columna ro manus diaconus cardinalis pontifex creaf omnū leticia. Effusus etiā nimio gaudio imperator Sigismū dus omnibus gratias egit, ante pontificem, pstratus summa veneratione pedes exosculatus est, quē ptra pontifex amplexus non secus ac fratre habuit gratias egit qd sua opa par tandē eccie dei reddita esset. His gestis cū per annū in concilio pstitisset et multa ad xpianā religionem necessaria decreta fuissent. Tandē anno xpi. i. 418. conciliū pontificis iperatorisqz iussu dissolutū fuit et in pace abiit.

Elasmus gerfon cancellarius parisiensis denominatus hac tempestate floruit et in concilio constantiensi nonnulla pro rege francie et alijs absoluit, vir admo dum doctus, theologus summus, parisijs sacrar. lraz christianissimus doctor, qui scripta varia et libros a se editos ecclesie profuturos post se reliquit. Is tandē anno dñi m. cccc. xxxix, superos pcegit die. xij. iulij.

Gaspar luck cancellarius trium cesarum

Caspar luck dominus inter principes denominat? Matre italica ex comitibus alticolli agri tarusini patre theutonico natus ex familia lazara puincia frā conie, ingenio dextro, faciūdia suani, doctrine cultor, ad omnia genitus quecuqz ageret, quem simul atqz fortuna atqz virtus extulit, vt quod erat prius inauditi ruz cesarum successiue regnantū cancellarie pferuit. Unus ex duobus flecte filia sibi in matrimoniu tradere non re cusauerit, Sigismundus egram illi et cubitū et alia i frā conibus oppida dono dedit. Albertus in hungaria calesium et albam ecclesiam, fridericus in austria gressit. Versatile pfecto ingentiū et nature bonitas singula ris que inter tot imperatores moribus prozoris dispares pari gratia viuere potu it. Unius amicitia ylius cneas pius episcopatum tergestinū, vnde relique digni tates, puenere consecutus est. **D**ominus est bobemie ex apoplexia et apud carnemitas cū, coniuge sepultus.

Berta etas mundi

Constantia vrbs germanie non admodū magna s̄ opulenta atq; formosa eius ppter menia. Rhenus lacu emergēs rursus in alueū redit. Pons in eo ē qui ab ipsius vr̄bis porta ad germanos p̄nct. Al traq; pontē crebra edificia secus alterā flum̄is ripā. Lacus aut̄ omnīū amēnissimū est. multaq; castella t̄ vr̄ eos vnde quaq; p̄ ripas habet. aqua nitida fundo glareoso ac p̄spicuo. pisces fert varios quidē t̄ multipl̄ ces. sed p̄o tanta aquarū magnitudine non admodū copiosos. Viginti milia passūū in longitudine patet Lacusdo alibi. t̄. alibi ad. xv. milia passūū extendit. Rhenus enī curientes p̄uarens agrū dō fines constā censiū attingit duos lacus facit. Genetiū scilicet t̄ acroniū vt̄ veteres appellabant. inter quos constantia sita. Ibi nunc a loco t̄ dominijs foritū nomia. superior constantiensis. t̄ a castro t̄ ei? loci dominio de bod ma lacus bodmer dictus. Inferior ab oppido dicto cella rudolphi cellacensis denotatur. In infima lacus su perioris parte constantia. De constantie vō antiquitate t̄ origine quies perpauci occurrunt vt̄ in alijs vr̄ bibus. qui vel aui sui nomen t̄ memoriam. nedū vr̄bis tenere vident. Si tamen diligenter p̄scruteris tabulam inuenies marmoreā vetustas istam continentem. Et quibus apparet a constantio constantini patre. q̄ a diocleciano t̄ maximo cesar dictus est hanc vr̄be nomen cepisse cū prius vitodura nuncuparet. Hanc tabulam perpauci constantiensis legere sciunt. Tenetq; vulgus opinio esse sanctuariū quoddā p̄cipue religi onis. ita muliercule t̄ cetera imperita turba fucandis per eā manibus t̄ ad faciem reficandis. iam litteras pene totas ex tabula deleuerunt. cum tamen ibi scripta sint non sanctorū christi sed p̄secutorū christiane fidei nomina. Mores quoq; t̄ instituta quiritis sunt. Singulis annis vnus ex ciuibus suffragio creatur. apud quem summa potestas cum imperio sit. hic non publicis ed bus s̄ in priuata domo sua t̄ consueta habitat. Si quando per vr̄be incedit lictores habet virgas manu ferentes. Cetero aut̄ habitu nullo a reliquis differt ciuibus. hic in caput vniuersiūsq; animaduertendi potestate h̄s. Si de homicidio. de furto. de rapinis. de veneficio. de adulterio ac de ceteris criminib⁹ agat. astant in palio hī quos sibi ciuitas deputauit. rei ipsi in vinculis adducunt. ibi t̄ accusatoribus t̄ defensoribus dicendi contra reus. t̄ p̄o reo fa

cultas dat. Auditis omnibus in sententiā itur. Si reus dānaretur lictores magistratus supplicio afficiunt. Eodem ordine de ciuibus causis cognoscit apud hunc magistratū et eius consiliū. quia libera iudicādi potestatem habent. Oratoria facultas plurimū valet. Itaq; si qui disertū reperiunt bi aduocati in ciuibus et criminalibus causis adducti. plurimū et gratia et dignitate in ciuitate possunt. Vniuersa hec ciuitas in duo genera diuisa est. Alij em sunt equestris generis. aliq plebei. Plebei mercaturis et officinis intendunt. Equi res veteribus patrimonijs contenti redditibus alunt. Equestem dignitatē obseruant. Si quis plebei? diuor factus ad equestem locū penire tentaret ei nullo modo licere putant. Nec nobilitas que in eo pphana ri. aut pollui dignitatem suā arbitratū hoc eū facere pmitit. Ita per longa tempora vterq; ordo in suis finibus consistit. Cū equites ad mercaturas et solidiora munera declinare in turpissimis sit. Plebeio autē ad equestem dignitatē se attollere nullo modo liceat nec nobilitas patiat. Subernatio tamen reipublice communis est plebeis et nobilibus. Ad septem miliaria a constantia a transitu vero alpiū. xx. milia passuum oppidū extat Velchurbich id est opulētū atq; vrbānū. Edificia habet speciosa. vineis et pomētis plurimū habundat. Flumen quoq; rhenū oris in alpiibus nō longe ab eo loco cum ab italia transit? sit ex sinistra matru. sed mox ad dexteram vergens et suo gurgite et multoz incrementis adiutum ingens et robustū decurrit inter ouentem et septentrionē recto aluco conuersum. Aquam habet mediū coloris inter ceruleam et virides cursum rapidum. aluēum arenosus. solidum tamen. ita vt pedibus pressus vestigio non signetur.

Erant temporibus concilij in ea habitū in hac inclita ciuitate ingentem multitudinem hominum fuisse ex omni natione xpiana. precipui tamen erant itali. galli. germani. hispani et angli. quoz suffragijs omnes concilij res gesse sunt. Prestantiores quoq; in eo fuerunt Johannes. xxiij. summus pontifex et Sigismundus cesar. Quinq; epi cardinales. xvi. pibiteri cardinales. vij. diaconi cardinales. Patriarche. vij. Archiepi. xxxij. Episcopi. io 4. Abbates. lx. insignes. Generales quoz ordinis. Duces. xxiij. Comites ccl. Communitates quoz vrbū tam ytalie q; germanie superioris et inferioris. Post electionem vō Martini Sigismundus conclauē ingressus nullo habito dignitatis sue respectu gratias omnibus cum lacrimis egit. q; necessarium reipublice xpiane prope extincte elegerent.

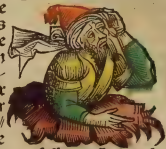

Berta etas mūdi

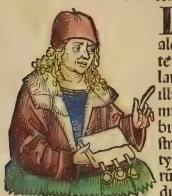
Iohannes bus heresi
archa

Iohānes bus obscuro loco natus, ex villa bus quod asnerē significat cognomenū mutauit. Hic cū esset ingenio pauci & lingua disertia multūq; dialictis oblectatus, & peregrinas opiniones amaret. Quide admodū uicelūstari doctrinam arripuit. Iheronimū hominē eloquentē condiscipulū prage habuit. Placuit signisūdo impatore suadente patribus in exilio pstantēsi ut bohemia sanari possit iohannē & iheronimū ad synodū euocari, qui cū ceteris eius regni doctoribus, tū quia doctores ac heretici principes habebant, uouerūt ambo nō tā uerecunde aliena discere q̄ sua imprudenter ingerere parati. docendi quippe q̄ discendi cupidiores, & auditi sunt in p̄fessu patrū. Iohānes etate tautozita re maior habitus, doctrina & facundia superior iheronimus. Aceti ex omni nati one patres diuini atq; humani iuris doctores, sepe cū his colloquiū habuerunt. Iheronimus hereticus dogmata corū a lege diuina aliena esse monstrauit, neq; bonis conducere moribus, rogauerunt ne plus sapere quā ecclesia uellent, peregrinas opiniones relinquerent, ingenia sua uicelūstari infamia ne fedarent, in edocendis populis nō edocendis ererent, possent in p̄spectu dei & in ecclesia militantes sublimē consequi locum. Steterē in p̄posito principes bohemoz animi, seuerantes se sancti euangelij emulatores, se xpi discipulos esse. Romanā ecclesiam longe a traditionibus aploz abijisse, que opes & uelicias sectaret, dominatū in populis exquireret, canes equos alerent, ecclesiarū bona que xpi pauperibus deberentur per lasciuia luxūq; p̄sumerent. Primoz magnē synodis ubi p̄tinatiam & imitabiles animos p̄fidoz boim animaduertit, membra ecclesie putrida que sanari non poterant ne reliquū corpus inficerent refecanda censuerūt. Ara est in confessu patrū aduersus contumaces sententia cremandos esse q̄ doctrinā ecclesie respuerūt. p̄ior iohannes igit p̄bussus ē, iheronimus, .ccc. xl. diebus postea in uinculis habitus cū respiscere noller sed descendens in laudationem Iohannis hussii dudū ad ignem damnati uirū illum iussu & sanctū appellans illa morte indignum, se quoq; paratū quoduis supplicij adire forti animo & constanti. Multi illū accessere uiri eruditissimi, p̄cipue cardinalis florentinus ut a sua sententia dimouerent, sed cū p̄tinacius in exoribus p̄seuerabat p̄ consiliū heresi damnatus & igni p̄bussus iocunda fronte ad incendiū p̄perauit, flamma adhibita canere cepit ym̄ p̄nū quē sumus & ignis uix interrupti. Nemo philosophoꝝ tam forti animo mortē p̄tulisse p̄bisset. Line res exussoriū ne raperent a bohemis in lacū proiecti, discipuli eoꝝ ex eo solo terrā abstulere in quo ignis fuit, eamq; ueluti sacra fecum attulere in patriā. Iohannes & iheronimus apud bohemos martirū bono res meruere, nec minores q̄ petrus & paulus apud romanos habuit, fluctantes em̄ in bohemia que constantie gesta fuerunt discipuli eoꝝ sequacēq; omnes in ymū conuenientes memoriam in primis defuncto Iohannes rochezana rum consecrant, celebrandamq; quotannis decernunt.

Iohannes rochezana heresiarcha apud bohemos p̄ longa tpa p̄fidia seminauit. Oppidulū est pragensis ecclesie nō longe a pelsina cui rochezana ē nomen. Ex hoc loco puer obscuris parentibus censuq; tenuissimo natus iohānes nomine pragani uenit mendicatusq; uictū querens grāmaticā & dyalecticā didicit. Cū adoleuisset nobilis cuiusdā pedagogus fact⁹ ē, & tū ualeret ingenio linguazq; p̄mptus esset in collegio pauperū recept⁹ auditor; iacobelli fuit. Postremo p̄biter ordinatus p̄dicare uerbu dei pragensibus cepit. Ex oppido uide ortū habuit rochezane cognomen ducente, tū in de noie & auctoritate ualebat, & cū basilensis sinodus bohemos scripsit ut legatos mitterent, inter legationē, .ccc. equitū ad basilēā missam iohannes rochezana pseudo pragensis apostolus deputatus fuit. Et postea sedente prage sigismūdo p̄o tribunali in foro ciuitatis rochezana cū quatoꝝ p̄biteris nomine totius cleri obedientia romane ecclesie sese p̄stare, p̄fessus est, & sequenti die absoluti ab anathemate & p̄ legatos p̄lij in ecclesiā introducti rochezane p̄fidie sue non inemor altare accedes diuina re p̄ acta ym̄ quē iusserat ex laicis adesse sacramentū ex calice dedit, quīs alter ex concilio legatus id sibi nō licere assereret, in quo errore p̄seuerans tandem senio defecit.

Conbardus aretinus p̄bm & oratoꝝ ac historicoꝝ elegantissimū ac p̄batū tēpestare istac floruisse constat, eo q̄ innocentiū septimi, gregoriū duodecimi, alexandri & iohannis, xxiij. pon. ro. vsq; ad p̄liū Constantie summa integritate fide secretarij officij administrasset, deinde a florentino populo accitus cancelarie generalis sibi cura demandata vsq; ad extremū uite tps gessit. Inter viros illustres ob dicendi elegantia oibus p̄ferendus est. Cū esset optime doctus licet multis occupatus negocijs ea tū scribere uoluit, & p̄mo cū adhue grecis auctoribus op̄a daret Basilū de instituendis discipulis transulit. Citā q̄ viroꝝ illūstrū in plutarcho & uita aceronis p̄posuit. Trāsulit q̄ libellū xenophonis de tyranno, & aliquos libros platonis. Ex aristotele economici ethicorū & pollicioꝝ libros, historā gothoꝝ edidit, volumē etiā eplaz ac sui tps historā, de laudibus florentie & rebus florentinoꝝ, cuius historie cā senatus et singularē premiū vsq; ad mortē p̄stituit. Que q̄dē mors fuit anno dñi. 1443. cū esset etatis annos. 74. Multa p̄terea alia composuit in quibus dicendi elegantia & summa ipsius ingenij vis apparet.

Docius florentinus

Docius florentinus orator facillimus. Et ipse ob singulare doctrinā et dicendi lepore. in rome tunc pstante ubi coeliū habebat atq; alijs in locis maximo habitus in precio Ensis in coeliū qmilianū oīno repditū reperit. in monasterio ppe cōstantiam bñ florentini ppter ingenij et eloq̃ntie ipsius claritate. Cū p. xl. annos in curia ro. scriptoris officij optime gessisset. ad se vocatū summo honore exceperunt. et honorarūt. Compositū aut̃ hic funebres orones ac alias plurimas. Et libz facerarij et eplarij. Et e greco dyonisiū sicutū et alios Latinos fecit. De situ indie librum edidit et alia multa.

Glasparinus bergomensis ex barba rusculo natus. Grammaticus qdem et riberor celeberrimus. Hjs t̃pibus apud venetias ob singulare doctrinam in p̃cio eris. etas lras latinae semimortuas q̃st ab inferis resuscitavit. Genet̃ r̃is publico salario legens. multi clarissimi adolescentes p̃mori ediscēdi gr̃a ad eū cōfluerent. Audita et̃ fama philippus mediolanensis dux eus mediolanensis edocēdis padua et venetia euocavit. ubi acronis puenitq; cōder interitū euasit. In q̃ res libz acronis de oratore repditi quos obliatos multo labore suppleuit. defectus q̃z in q̃ntitiam de institutionibz et Lye rone de oratore emendauit. Otographiā i lingua latina pergameno celeberrimus eiusdem familie postea doctus et eloquens habebatur padue. qui post se scripta reliquit.

Antonius de Burrio p̃ia bononiensis petri de anchorano q̃ fuit baldi peru insignis. qui p̃ ceteris decretales et clemēnas optime explanauit. duosq; reposita ad ius ciuile canonice p̃tinentia cōposuit. ac etiā p̃celior op̃ p̃ se reliq̃t.

Ranaisius zabarella natione patavinus. ro. eccle cardinalis p̃byter. iuris p̃ntificij p̃sultissimus. Vir p̃ hoc t̃p̃us dignitatē suā vt platos decet lras et prudētia plurimū exornauit. Is cū doctissim⁹ et eloq̃ntissimus haberet copiose in decretalibz ac clemēnis multa edidit. et alia q̃dā memorari digna p̃posuit.

Baphael fulgosius natione placētinus excellētissim⁹ iur⁹ cōsultus. rep̃ta de hac m̃sta ad declaratiōem iur⁹ ciuilis p̃mētia. Sup digesto et codice cōmentatus ē. ac p̃silioz opa. Raphaele q̃z Cumani iur⁹ ciuili p̃sultissimū cōtē porancū fuisse cōstat. Qui in digesto veteri m̃sta et p̃silioz volumina edidit.

Johannes de Imola egregius viriūq; iur⁹ doctor p̃ ipm t̃p̃s apud bononiā insignis et clarus habitus sup primū secundū et terciū decretalium accuratē scriptis. Tertū q̃z ac clemēnas elegantissime cōmentatus est. s̃ et in infortiatio ac digesto nouo q̃dam cōposuit volumina. Obijt aut̃ hic vir totū ytalie notissimus. Anno a natali xpi. 1436.

Jacobus de forlunio
medicinis doctor

Jacobus forliuensis egregi⁹ medicus. hac t̃p̃estate floruit. Quē dicūt cūctos et q̃ p̃biam et medicinā p̃fessi fuerāt excelluisse. Et p̃terea sup primū canonē Auicenne. Et sup eiusdē afforissim⁹ et Legni optime et egregie scriptis. Libellum p̃terea de intēsiōe graduū formaz. et earz remissionis cōposuit. Sepult⁹ tandem padue apud heremitanos cum insigni epitaphio.

Does q̃ an illū i cithruna floruerūt excelluisse credid. Qui sup p̃mo Auicenne et aphorismi hypocratis scripsisse dī. Et cōsilia vtilissima post se reliquit.

Abbas siculus. Et ipse hec t̃p̃a reddidit clarissima. Cū p̃riū nomē erat s̃ty colans ex cathana vrbe oīudus p̃ntificij iuris et p̃bie p̃ntissim⁹. p̃rio ap̃d senā cithrunē vrbe p̃ntificiū ius edocēs. Cū ingenij cēt clarissimū p̃clarissima mōnimenta in iure post se reliquit. Unde et decretales oēs plurimis voluminibus et egregijs sup omēs declarauit. Et q̃z extat repetitiōes ac cōsilia accuratissima.

Barbara Sigismundi ipator⁹ cōiunx ex domo alie si quāvis senectute cōfecta post obitū mariti nouū cōiunū mēte copleta. Caput et ipatoris cadauer vna uelox miserabile spectaculū et bñanaz rex singulare documētū. Occurrūt lugubres hūgari. nec teneri lacrimas et tāta rex nouitate p̃nt hinc defuncti regis corp⁹ flētū elicit. Inde regie vincta cōmiseratōes erexit. Libera deinde i hobermā se recepit apud grecū regie. Ibiq; inter greges exolatoris cōcubinos cōsenuit. nobil⁹ genē. infamis vita mulier. In tantāq; demētie cecitatē. p̃lapa ē. vt sc̃as ṽgies q̃ p̃ fide ibi mortē s̃biere stultas publice p̃pellaret. q̃ voluptarij gaudia gustare nescierūt. Nihil deū boni sui esse dicebat. nisi voluptates. p̃ hac vitā aliā eē negabat. Et iteritē aīas cū corp̃e afferebat. s̃z hāc tā scelestē femīnā i cōmilio hereticorū ex peste apud grecos defunctā scelestati et abhominabilibus hussitaz sacerdotēs. praga duxere. atz ira sua sacra regū tumultū p̃didit. nō sunt f̃gibz sc̃pte leges. nec q̃q; i hobermā ñ p̃missū. sunt i exhauste libidinis m̃ster. āq̃llas retinātes et orātes icrepauit. q̃d corp⁹ frustra macearent. fictiq; celi numen placere ṽbis crederent. Quendū suauiter dñi vita sup̃pent. fruendumq; voluptatiūbus.

Antonius de burrio iur⁹
doctorBarbara coniūx Si-
gismundi

Anno mundi. 6630.

Anno xpi. 1431.

Eugenius quartus papa. p̄ia v̄enerus. familia candelmeria p̄p̄ari q̄des
 s̄ antiqua. p̄e angelo natus. gabriel antea vocatus. hoc anno q̄nto no-
 mas marci pontifex creat. hic gregoriū duodecimū ex forore nepos. celestini ha-
 bitus canonicus aggregatiōnis sancti georgij in aliga v̄enerijs fuit. ⁊ cū eum
 romā recūfante duxit. ⁊ primo thesaurariū fecit. deinceps ep̄m senensem. post
 cardinalē retulit. demū pontifex fact⁹. nil eo honore elatior. nulla in re p̄stina
 vitā mutavit. p̄icipio aut̄ pontificatus sui malis cōsilijs ductus. diuina b̄n̄a
 nāq; oīa p̄urbavit. h̄a ⁊ p̄p̄m romanū ad arma excitavit. Et cōcilio basilien̄si v̄n
 infinita mala orta sunt auctoritate dedit. approbatis eorū p̄ litteras aplicas co-
 cretis. Alter postea ad seipm rediens oīa prudenter ac constantissime egit. Vir
 aspectu insignis ⁊ veneratiōe dignus. grauis in dicendo potiusq; eloquens.
 modice litterature. multe cognitiōis historie p̄sertim. liberalis i omes. tū vel
 maxime in litteratos. q̄m familiaritate delectatus ē. h̄a leonardum aretinū ca-
 rolū poggijū. aurispā trapezuntinū. blondū viros doctissimos secretis suis ad-
 misit. ad iram nō facile movebat ob iniurias illatas. ⁊ maledicētijs hoim. aut
 minus ⁊ diceria scribentū. gymnasia oīa q̄ diligentissime fouit maxime v̄o
 romanū. ad q̄ om̄e genus litteraturę adhibuit. religiosos mūnūmodū dile-
 xit. cōq; opib⁹ ⁊ immunitatib⁹ auxit. bella aut̄ ita amauit. q̄ mirū in ponti-
 fice videri debet. Et delphinū caroli regis francie filiū cū magno equitatu i ba-
 siliensē cōcitauerat. Cū⁹ impetu dissipatus ē cōuentus ille. Constantis p̄terea
 in pactis seruādis ē habitus. nisi q̄d pollicitus fuisset q̄d reuocare q̄ p̄ficere sa-
 tius esset. splendidus in victu familie. parcus in suo. Et a vino ita alienus vt
 abstinentius merito vocaret. familiares hūit admodū paucos. s̄ viros doctos.
 Et q̄z opa in grauib⁹ rebus vti posset. Impator sigismūdu⁹ cū sex mensib⁹
 senis subsistisset ad eugenij cōuersus imo cū eo federe romā p̄fectus. Loro-
 na imperij donat. verū mortuo sigismūdo impatore a q̄ basiliensē p̄aliū incre-
 menti habuerat. Creatoq; ab electorib⁹ alberto austriae duce conciliū ferrari-
 ense inchoauit. eo profectus impator gregor⁹ ab eugenio susceptus ē. inde florentiā transtulit. Exornare de-
 inde ecclesiā dei edificijs ⁊ sacellis ē annixus. vt ex capella pontificia ⁊ eneis sancti petri valuis appareret.
 Mort⁹ aut̄ pontificatus sui anno decimo sexto. septimo kal̄ marcij. āno. p̄. cccclvi. Vir ingenio ⁊ gestis
 rebus insignis. etatis sue anno sexagesimo quarto. q̄ anno brūm Nicolai toletanū in sanctos retulit con-
 fessores. Sepeliturq; in basilica p̄eni. sepulcro marmoreo. hoc epitaphio. Eugen⁹ iacet hic quartus cor
 nobile cuius. Testant v̄te splēdida facta sue. Istius ante sacros se p̄buit alter ab ortu. Alter ab occasu cel-
 sar v̄terq; pedes. Alter vt accipiat fidei documēta latine. Alter vt aurato cingat honore caput. Quo duce ⁊
 armenij graiorū exempla secuti. Romania agnorūt erbiopeq; fidem ⁊ē.

Linea summorū pontificū
 Eugenius quartus

Felix quintus

Felix quintus anno dñi. 1438. die. 17. nouemb̄ris. eugenio pontifice a basilien̄si p̄lio philippi ducis
 p̄putatione deposito. Et in seismate pontifex electus. sedit annis. 9. quo creato euefugio magne sedi-
 tiones in ecclia dei exorte sunt. cū xpiana respub. trifariā diuisa. aut felice aut eugenij seq̄ret. Essentq; qui
 neutrales vocaretur. q̄ neutri obtemperant. Hic itaq; felix primus sabaudie dux fuit. q̄ prius comites ap-
 pellabant. Et sigismūdo cesare titulo ducatus obtento. cū annis ferme. xl. post p̄ris p̄uincie guberna-
 cula tenuisset. Quato p̄mo imperio. parta v̄ndiq; pace. ac demū relictis principatus glorie fastib⁹. in be-
 remū se recepisset. cū sex viris equestris ordinis etate etiā p̄uictis. mūdo ⁊ pompis ei⁹ renūciasset. ad ri-
 pallie locū tanq; paradysum delitiaz sibi delegit. Cūq; eo in statu vitā celibem in terris ageret a basiliensē
 cōcilio pontifex electus fuit. barbā torondit q̄. p̄missum nutruerat. Ducatū primo genito suo tradidit. ec-
 clesiasticis ceremonias didicit. stipatus magna nobilium caterua basileam perrexit. Ubi inter duos filios
 b̄ndixit plebī⁹. officia curie ordinauit. cardinales doctrina ⁊ auctoritate p̄stātes
 assumpsit. Verū cū pacē ⁊ b̄nilitatē amatoz existeret mortuo eugenio p̄ntifice illi-
 co nullis pulsatis p̄b⁹ nicolai ei⁹ successori hūanissime cessit. Relicto noie pape
 cardinalatus honore retinuit. i p̄ia sua legatū de latē creauit. Deficiēs demū in
 senectute bona. fuit aut̄ clarissim⁹ p̄nceps p̄ter gen⁹ ⁊ sue elegātie formā. ac re-
 giam dignitatē ⁊ p̄mptā eloq̄ntiā morib⁹ itegre. vita ⁊ religioe scāus. i suborto
 clemēs. i bello magnanim⁹. ⁊ i oēs iustissimus. ac demū nimij felix. si senij suus
 ecclesiasticis titulis non sedasset.

Scisma h̄. xliij. iter eugenij ⁊ felice v̄s ad nicolā. v. ob varias disceptatōes
 an pontifex eēt sup̄ p̄aliū p̄durauit. n̄ sine scādalo reipub. xpiane.
Solis facta ē defectio ⁊ varia bella ⁊ dissidia secuta sunt. ⁊ cometa apparuit
 secuta est occisio hominū in leodio.

Albertus austrie dux. Et p̄dicti sigismūdi gener. ac boemie hūgarieq; rex
Anno dñi. 1438. xij. kal. aprilis impator post sigismundū creatus. impa-
uit annis duob⁹. Vir q̄de optim⁹. ⁊ in om̄i virtute decoratus. religiosus prin-
ceps. Et qui liberalitate simul iusticijs prestaret. fuit in bellis audax. ⁊ manu
promptus. Is primo apud albam regale cū iunge sua Elizabeth kal. ianuarij
summo p̄sensu ⁊ applausu ppli coronatus ē. Inde p̄die nonas Maij rex bohe-
mie designat. diademā suscepit. Inter hec ⁊ electores imperij apud frank-
fordiā puenientes. Eius felicitate admirati. ⁊ ipsi suū sanguinē extollere decre-
uerūt. romanū imperū alberto cōmendant. At illi acceptare imperius in iussu
baronū. ⁊ nisi primores hungarie indulgerēt haud quāq; licebat. q̄bus haud
ex vsu videbat suū regē theutonib⁹ imperare. dñ sigismūdus romane rei p̄sul-
turus. ytalīā germaniā ceterasq; puincias pagraffer. hūgarīā turcor direptio-
ni paruisse. atq; ob eā cām iureiurādo albertū obligarūt. ne suo in iussu impius
acceptaret. Vocati tñ ad regem q̄ tūc wienne fuit. Multa in vtrāq; ptem dicta.
Vici p̄abus scipue frederici ducis austrie tūc adolefētis. assensus dedere. im-
perij summa p̄gratulatione germanoz ab alberto susceptū. Ille imperio auctus. hūgarīā redijt aduersus
turcos qui rasciam inuasērāt arma moturus. Interea georgius palocius strigoniēsi pontifex diem obijt
qui coronā regni ⁊ preciosam regni suppellectilē in arce hauerat. Qua re cognita albertus eo se confert.
arx regine dedit. q̄ dum thesauri regni corā baronibus ad eam rem selectis recognoscit. coronā beati ste-
phani regis quā sacrosanctā putāt. clam surripit. anniq; custodiendā tradit. cetera obsequijs oclauduit. ar-
cis. Albertus budam reuersus nō expectatis auxilijs aduersus turcos exercitū ducit. Castra intra Ticiam
annē ⁊ danubiū collocat. interea turcor impator euicto castello ex cecatoq; disponi filio. cuius sororem in
matrimonij duxerat domū abiit. Albert⁹ vbi expugnātā synderoniā turcos abijisse cognouit. dimisso ex-
ercitu budam redijt. Sed insolito feruentis augusti calore veratus. dñ pepomib⁹ nimij oblectaretur. ven-
tris solutionem inq̄dit. Eus igit diffidentia laboraret semēisq; periculū. wiennā repetere statuit. siue mo-
riturus inter suos. siue q̄ aciem in quo fuerat nutritus cōferre aliquid ad sanitatē sperabat. Iter igressus
cū iam strigoniū p̄terisset. ⁊ in itinere magis ac magis morbo affectus. relicta vxore pregnantē. obligā-
toq; testamēto. in villa q̄ longa dicitur. vi. kal. nouemb̄ris ⁊ vita decessit. princeps liberalitate ⁊ fortitudi-
ne clarus. qui magna de se xp̄iane reipublice p̄mittere videbatur. Nec minora populi de sua v̄tute cōcep-
rant pulcherrime sp̄i breuitas vite nō finit. neq; em̄ biennio toto imperauerat. statua eius. p̄era fuit. ner-
uosum ⁊ validū corp⁹. facies terrificā. more getis erasa barba. sup̄ius labrū intosum vestem haud splēdi-
dam balthheus auro grauis cinxit. nec vnq; lateri defuit ensis. corpus eius in alba reconditum est.

Concilium Basiliense

non obtempauerunt. Verūtiam eum bis terq; mouerunt vt basilicam ydoneam. a martino celebrādi cō-
cilij locum delectum. vna cum cardinalibus p̄ficeretur. Aliter se in ea acturos vt in ptimacem. Euge-
nius cū dubius quid potissimū decerneret. misso tamen eo legato franciscū capitulista iure consulto para-
uinoq; equite. qui eius causam tueretur. Verum suggestionibus philippi mediolanū ducis eugen⁹ pri-
uatus. ⁊ Amedeus dux ad pontificatum delectus fuit. quem felicem vocarūt. Conciliū igitur pulcherrimū
initium habuit. sed turpissimū exitum. p̄pter salina subsecutum. eugenius cognita iniusticia. Delphinum
caroli francoz regis filium cū magno equitatu in basilienses cōcitauit. cui⁹ impetu puentus illico dissipa-
tus est.

Concilium Basilee anno domini. 1438. Et
martini pontificis decreto congregatur. pri-
mo tñ lente ⁊ pua admodū frequētia. auctoritate-
q; martini nutritum inde turba plurima cōuenit.
epoz ⁊ alioz p̄latorz cū quibsdā cardinalibus
qui ab eugenio recesserāt. videlicet placetino bo-
nomensi. domino antonio veneto. arelatensi ara-
gonēsi hyspano cypriano. Et domino iuliano ro-
mano cardinali sancti angeli legato in concilio ge-
nerali ibi deputato. Animaduertēs eugenius il-
los congregatos non vacare ad extirpationē he-
resis bohemoz ⁊ reformatione ecclesie ob q̄d or-
dinatum fuit. Tum pontifex accipiti cura distra-
ctus. Et quod in bellis vndiq; premere. Et q̄d
Basiliense conciliū augeri indies cerneret. Con-
currentibus eo hyspanie gallic germanie panno-
niq; principibus. Qui omne reipublice causam
in arbitrio concilij reponebāt. Illud primo q̄dem
bononiam transiit. cardinaliū oīm q̄ secum ade-
rant consensu. Sed imperator aliq; principes ⁊
p̄lati qui tum basilee erant non modo pontifica

Bertaetas mūdi

Basilea provincie helueticæ ciuitas ampla clarissimæq. in loco regio extructa. Inde Basilea dicta, eñi
Βασίλειον, grece regalis sonat. inde apud grecos **Βασίλειον** regnum dicit. Vel ob frequen-
 tes terremotus quoniam sine base appellata. Quamuis vulgo ferūt ibi latuisse basiliū. Et post q̃ defectiōnem
 nomē vrbs reliquisset. Hec vrbs rheno abiuit. ⁊ eā pene mediā diuidit. pōte tñ sunt vrbs ptes vniūtur.
 Is flumē geminū celebrissimū ex rhenis alpiū oritur. Qui varijs montū impedimentis incitatus. cū ru-
 pib⁹ coartat. terrabili fremitu eluciat. p̃cipue ppe oppidū Schaffhusen. ingenti impetu p̃ceps ruit. Et
 ibi oppido lauffenberg artatus petris. spuma albusima s̃ fremitu ⁊ collisione apparet. Tandem atrox spu-
 mans amplo iurgio ad augustā rauricā vsq. et basileā euoluitur. Et eā in duas ptes diuisit. Cuius q̃s
 ac ponti i oculo insidiat. cū terremot⁹ sepe numero quassata sit. Littora eñ rodit. alueos novos q̃res.
 terrā cuius. ṽenis ⁊ ads replet. hos motus excitat. Quāob̃re veterē rauricā augustā cui⁹ vestigia supra
 basileā cernūt⁹ defecisse arbitrat. Cui⁹ nomē basilea a descriptorib⁹ p̃ eā sortita fuit. Et a vrbs a rheno cō-
 moditate magnā h̃s. q̃z mīlktā h̃s nauigatōem. vt cū magnis onerib⁹ ad mltas regiones nauigari possit
 Viriulā q̃s diuā ṽginē cū sodalitib⁹ a colōia nauigij p rheno ad basileā ascēdisse hystorie tradit. Rheno autē
 ⁊ si accolis multa q̃nq. diuina fert. vbertatē tñ glebe affert. Cū h̃ vrbs erat n̄a latericij domib⁹. pulcerr-
 mis cātib⁹. mōst̃erij iēplūq. magnificētissimis. hospitālib⁹ aplis. alijsq. vrbū necessarijs cū mag ambitu
 ⁊ mentib⁹. fossijsq. pfundis exornat. h̃sq. agrū aplissimū inter mōtāna p̃stituit. q̃ ⁊ frumētū vniq. boni fe-
 racissimū ē. Et q̃s vrbs celeberrima ⁊ atq. s̃ euent i hac. qd̃ i ceteri atq. vrbib⁹ q̃z descriptio p̃cessit eue-
 nire solet. vt reliq. ⁊ monumēta qdā vetustissimoz opoz p̃cipiat. ṽez ita ruinas ⁊ terremotib⁹ q̃s a vetu-
 state ip̃a cōsumpta. vt nec ei⁹ figure. nec ad quē vsus fabricata fuerunt. quāuis diligētissimū p̃sector q̃at
 agnosce. Hec tñ mirummodū aucta. Et p̃ terremotū cursus istaurata. nouissime nris t̃pib⁹ bonaz artū
 gymnasio ornata fuit. P̃ eñ sumū p̃onitex ei⁹ nois scds ob loci comoditatē post susceptū p̃ficatorū in
 ea vniuersale gymnasiū condidit. ac p̃uilegijs dotauit. Qui olim in ea vrbe tempore consilij basilen-

sis plura egregie pfecti. Sita ē autē i assacia, cui qndā heluetia nomē fuit, tūc gallici, nūc germanici iuris pzo-
uicia. Cū ludonit⁹ delphin⁹ vienesis in ei⁹ agrū oēm fere militiā gallicā eduxisset ingentēq; metū basilicēsi-
bus intulisset, et succēses ex federe socij ciuitati qtuor milia militū lentissime iuuētūis auxilio misissent, et acri
bello dubio Marte pugnati cēt. De ea pugna illico infer⁹ mēto fiet. Hec incerta vrbis duas presvt pms
sus ē. Abduor bz tres vices. in nouo etissimū diue marie extat tēplū summū: epalis sedes auxilio diu beu-
nici ipatorj scēi ornati. In alio canonici reglāres ad s. leobardū regūt. In t^o cio ecclia scēi petri situata ē. Pri-
mū q; monasteriū cū abbacia ad scēi albanū in acie vrbis extat. Inde minores, augustines et pdicatores
in eo loca sortiti sunt. Dom⁹ itē cruciferoz et dñoz theutonicor spaciōsa loca occupat. Et moniales ad scās
katherinā et. S. clarā et mariā magdalēnā. Minor aut ps vrbis celeberrimū bz monasteriū carthusiensis. et
ecclias theodori et scēi nicolai ac alias basilicas. In hac q; vrbē multe scōz reliq; sūt ac ornāt⁹ varij qb⁹ deo

Fridrico postea ro. ipatorj amede⁹ dux sabaudie quē cler⁹ apō basilicā pgregat⁹ eugenio (rata existit
q;to a summo pontificatu pontificato poito in ill⁹ locū suffecerat feliceq; papā qntū vt pmsim⁹ vocauit
rat filia quā domi habebat viduā iuuenē et forma pstatē in mrimoniū obtulit. filijq; doct⁹ noie auti nūmū du-
cēta milia. si eugenio relicto se petri succēsoz appellaret. horruit cesar minimeq; sacio suo ecclie facta sedare
voluit. atz ad suos puerius. vēdere inqt alij pontificalia solēt. hic libeter emat si reperiat venditorem.

Leonell⁹ cñsis ferrarie marchio pmo genit⁹ ex Stella nobili adolescentula pellice susceptus. patre iu-
colao apud mediolanū defuncto in ferrariensi regno succēdes regnauit annis. ix. vir certe magne bñ-
nūritis et prudentie ac liberalitatis insignis. nemō et bonaz litteraz egregie doctus. qui regnū pace et iusti-
cia gubernauit. et vrbē ferrariensem muris nouis ex parte padi cingere cepit. et plura edifica superbißima
in vrbē erexit. et vias et plateas strauit. Abmonasteriū scēi marie ordinis scēi dominici crexit et se post mortem
ibi sepeliri fecit. hic iohannis frāscēi ganzage mantuanū filiū duxit vxore. ex qua nicolaū vnici filijz mire
pulchritudinis suscepit. cuius tutelam et regnū curā bofsio moriens cōmisit.

Berta etas mundi

Albertus austrie dux p̄dicatus anteq̄ romanū suscepisset imperium in iudeos descensiens eos omnes i sua
ditione occidi iussit qui nolent ad xpm verū ⁊ singulare d̄um conuerti. multi metu baptismum susce-
pere. Ex quibus vnū fridericus anteq̄ imperaret in cubiculū suū accepit. cuiq̄ cū esset sibi coetaneus dilexit
Is post aliquot annos penitentia ductus ad iudaicam fidē sese reuerti statuisse dicit. fridericus contra sua-
det ne vtiā vite deserat. Lūq̄ verba sua nil proficerent theologos ex viennensi scola accersit qui tuenem in
instruant. addit p̄ces addit lacrimas. promittit minas. Postremo vbi frustra sese niti cognouit inuitus iuue-
nem in iudicium requisitū tradidit. ille ad supplicium ductus nullis obstrictus vinculis (sic p̄petierat) vt py-
ram ardentem videret bebat cū carmen incipiens in medias flāmas intrepidus se p̄iecit atz ibi can? exst? e-
nimaduertit religiosus quidē p̄dicator ex ordine predicator albertū cesarem Ladislau patrem. qui
sermōnes suū viennē audiret somno grauati esse atq̄ altiori voce. quero inquit ex vobis qui astatis.
saluari ne principes possint? Cū rem dubiam ⁊ admodum difficile reddidisset. iamq̄ rex excitatus atq̄
tissim? eēt appagere appagere ait. nāq̄ si baptisati p̄ncipes ac in canabulis moriant? nō ē desperata eorū sal?

Paulus vergerius

Petrus paulus vergerius patria laudensis vir doctissimus. orator ⁊ poeta nō vul-
garis. martiniq̄ pape datarius ob dicendi elegantia romē floruit. qui al-
quor editis libellis partim metro partim oratione soluta magnā laudē foris? ē.
Inter quos tredecimū eneidorū librū in versu heroico composuit. Etus quippe
procuracione impensā reliquie sancte monice ex hostia iberina romā translate
sunt. ⁊ eidem capellā atq̄ sepulchrum miro artificio suo sumptu extruere fecit.
vbi ⁊ corpus suum in ea capella sepelire voluit.

Mapheus p̄begius patria laudensis vir doctissimus. orator ⁊ poeta nō vul-
garis. martiniq̄ pape datarius ob dicendi elegantia romē floruit. qui al-
quor editis libellis partim metro partim oratione soluta magnā laudē foris? ē.
Inter quos tredecimū eneidorū librū in versu heroico composuit. Etus quippe
procuracione impensā reliquie sancte monice ex hostia iberina romā translate
sunt. ⁊ eidem capellā atq̄ sepulchrum miro artificio suo sumptu extruere fecit.
vbi ⁊ corpus suum in ea capella sepelire voluit.

Franciscus barbarus patricius venetus crisolore in grecis lris discipulus excellentissimi ingenij vir:
tus est. hic cū eruditissimus esset pulcherrimū librum de re vitoria ac epistolas ornatissimas edidit.

Lombardus quoq̄ iustinianus vir magni ingenij vtriusq̄ lingue grece ⁊ latine peritissimus. Unde q̄
dam greca in latinū conuerit vspote cimonis ⁊ luculli vitas. hic bernhardum iustinianum filium ge-
nuit doctrina ⁊ prudentia consimilem.

Carolus aretinus poeta grece latineq̄ lingue vir eruditissimus atq̄ eloquentissimus frāscī philiphi
omulus hisdem temporibus floruit. qui tū metro tū soluta orōne multa composuit. ⁊ quedas ē greco
conuertit. quā ob rem a florentino populo in suū cancellariū vocatus immortalis beneficiū consecutus ē

Claudio patria videntinus patavinus canonicus theolog? ⁊ pbs sui tps p̄cipuus in patauino gym-
nasio tū legendo tū disputādo principatū obtinuit. ⁊ iō acuracius sup octo libris p̄biscorū p̄metat?
est. ⁊ sup libris de anima ⁊ de celo ⁊ mundo ac alia p̄posuit.

Concilium florentinum

Concilium florentie anno dñi. 1439. ab eugenio
pōntifice cōtra basilienē celebrat. Adhuc em̄
figismundo impatore a quo basilienē concilium in-
crementum habuerat. creato alberto duce austrie cō-
cilium ferrariensē eugenij nomine cardinalis sancte
cruis inchoauit. Eo p̄fiscit ⁊ crederent eo q̄ ad
uentare impatore constantinopolitanū Jo. paleolo-
gum intellexerat. Is ferrariā ingrediens non aliter
susceptus ab eugenio est ac romani impatores susci-
pi consueuerant. Verū cū p̄stis ferrarie inoleuisset
florentiam transferre conciliū placuit. ibi habito se-
pius conuentu discussaq̄ grecorū ⁊ latinorū contenti-
one tandē eo ventū est vt greci rationibus victi fate-
rent ⁊ spiritum sanctū a patre filioq̄. pcedere. vtiq̄ i
azimo sine fermento triticeo pane corpus xpi conse-
craret. ac purgatorij locū esse crederent. Postremo
vō vt faterent romanū pontificē verum xpi vicariū
petricū legitimū successorē primū in orbe locū tene-
re. cur ⁊ orientalis ⁊ occidentalis ecclia merito paret.
Abuentibus aut grecis. 22. nouembris re hoc
modo composita gaudentes in patriam rediere. Ar-
meni etiā cum fide nostra conuenerunt. p̄terea vt patres augēdo basilienē conciliū infirmaret. Eodē tē-
pore decem ⁊ octo cardinales creauit. Quorū de numero fuere duo greci rutenus ⁊ nicenus vt cor̄ auctori-
tate grecorū natio in fide contineretur. que haud ita multo post in antiquos mores recidit.

Delippus mediolonenſi dux, occupata genua vrbe, magnū exercitū inter for corneliū liuijꝫ forū cō-
tinebat. Quapropter ſuſcipiꝫ aduerſus eū a florētino pplo bellū. qđ vſqꝫ ad obitū euſdem ducis du-
rauit. annis. ſ. xxy. Inſida tñ nonnūqꝫ tñ inſidiarꝫ plena pace intercedente.

Rancia añ hec tpa diu in flore, nūc in merore fuit. Cū illud regnū florētiffimū ſupra modū per hein/
ricū regem anglie vaſtaꝫ poſtqꝫ aut alios bello deturbant, nō ſine grandi iactura ſuoz inſeliciffime
vitam finiunt. ¶ Ioannes quoqꝫ dux burgūdie hoc regnū eque lacerauit qđ breui poſt occidiſ tñ malozum
multoz occaſio extitit. Cardinalis ſancte crucis tandē pacem cōpoſuit, quā burgundi acceptarūt. Angli
non conſenſerūt, verū ioannes burgūdie dux poſt terugas inſtas cum ſacramentū ambo diuiniſſimū ſim-
pliſſent. in conſpectu regis francie atrociter occidiſ. ideo mala ſuccedunt tempora per regiones francie.

Duo amantes

Duo amantes hijs diebus in ytalīa fuerūt. Miles vnus curialis noſe Sy-
gismūdi impatoris, curialis papius. Et lucretia in ſenſū etbrurie vrbe.
ambo decori, amboqꝫ ſpecioſiſſimi. Vez lucretia mira pulcritudine precellens.
Res acta ſenis eſt dū ſygismundus illic degeret. Hī nāqꝫ ceco amore adinuices
ſolo viſu exarſere. Et tandē ad cōcupitū finē puenere. Et cum ibidem p aliquot
tempꝫ ſuos deduxiſſent, ob ceſaris abſentiā facta tūct ſeparatio. Et qua tāta
viterqꝫ contraxit triſticiā. qđ lucretia poſt longas lacrimas egritudine incidit. Et
qꝫ cor ſuū aberat inter brachia matris indignanter exalauit aīam. Curialis vō
poſtqꝫ obſiſſe verū amatoꝝ cognouit. magno dolore pmoſus, cōſolationē vllaz
admiſit niſi poſtqꝫ ceſar ex ducali ſanguine virginem caſtiſſimā ſibi matrimonio
cōſūxit. Et quoz exemplis monētur, vt temperatis moribꝫ ſtudeant. Qui em-
nūqꝫ ſenſit amoris ignem aut lapis eſt aut beſtia. Iſte nāqꝫ per deoz medullas
non latet igneam ſauillam. horum hiſtoriā pius pon. ante pontificatum pulcre
deſcripſit.

De aduentu Delphini in alſaciā. tpe concilij baſilienſi.

Venit per hos dies ludouicus delphinus vieniē. ac primogenitus regis francie, cuz magnoꝝ exercitu
inſra limites imperij. Oppidumqꝫ obſidione cinxit. Cui nomē eſt mons belligradi. quod ab impio
comites de wirtenberg haberi ſeudū. Ibi cum aliquādiu delphinus maberet. cū caſtellani tandē conue/
nit. vt ſibi ad certum tempus oppidum traderet. Quo lapſo id libere reſtitueret. Nam aliter vi decreuerat
expugnare. vt locum haberet in quo morari poſſet. quia non decebat regis ſilium in campis degere abſqꝫ
recto. Poſtqꝫ aut delphinus belligradi potens eſt. fama vndiqꝫ aduentum ſuū publicauit. ſ non vno mo-
do apud omnes. Apud aliquos nāqꝫ ſe in auxiliū nobilitatis veniſſe predicabant. tanqꝫ in germaniā p co-
mites eſſet oppreſſi. Apud alios vō vocatum ſe dicebat per romanorꝫ regem cōtra Swiceſes. nōnullis
aut ſe velle vendicare iura domus francie ſe aſſeuerabat. que vſqꝫ ad rhenū p̄tendi dicebat. Et hac cau-
ſa vrbeſ argentini obſeſſurū ſe aſſumabat. dicebat tꝫ ppter ducem ſygismūdū ſe veniſſe. Et hos rumores
vbiqꝫ publicari ſtudebat. Non qđ ita eſſet. ſ qđ fauorem ob eam cauſam ſeſe putabat habiturū. De delphi-
ni exercitu varia dicta ſunt. qui minora probant quinqꝫ. t. xx. milia cenſent eſſe. Concordatū eſt inter del-
phini t alſaciē. quinqꝫ. t. xx. milia hominū ex ſuo exercitu p hyemes in oppidis alſacie recipi debere. iſe
qꝫ delphinus t thuriciē. t alijs obſeſſis ferre opem promittit. Veniebant iam delphini gentes qđ vulgo
vocantur armeniaci in ſubſidiū quoddā caſtelli. quod ſwiceſ. ppe baſileam obſidebant. ſwiceſ. vt hec ſen-
ſerunt non expectatis hoſtibus obuiam pergunt. primaſqꝫ armeniacorꝫ turmas incidūt. ſtragem dāt. plu-
rimoſqꝫ neci prebent. armeniaci vō retro pedetenti fugientes ad maiorē exercitum ſe recipiūt. Illi ſangu-
nis cupidi t auidi victorie dū gloriā querunt. ppriam ſalutem amittunt. Ventus eſt ad hoſpitale ſancti
iacobi quod vir ſtadijs quatuor a baſilea diſtat. ibi vniuerſa multitudo armeniacorꝫ in ſwiceſ. irruit. Non
nullis ante portas baſilienſis. poſitis qui exeuntes obſeruarent cederentqꝫ. Cōmittitur atrox t miſerabile p̄-
lium. Cū dūqꝫ ex vtraqꝫ parte qđ plurimi. prelium a principio diei vſqꝫ ad finem tractum eſt. Ad extremum
non victi ſwiceſ. ſ vincendo ſangui. victoria lugubris armeniacorꝫ fuit. Campuſqꝫ liber eis maſit. nō vir-
tute. ſ multitudiſe ſupantibus. Ex armeniacis dicit aliqui plures ſtratos eſſe qꝫ ex ſwiceſ. Magna cedes
equozum fuit. plures theutonū dum ſwiceſ. vlciaſci volūt vitam amiſerūt. Idum hec agūt rex romanorꝫ
oratoꝝ ad delphini mittit. epiſcopum auguſtini. t ioanne de aych vocatorem. nonnullosqꝫ milites perſeru-
tatum. Quid cauſe ſit quod imperius cum exercitu ſit ingreſſus. Redunt oratoꝝes t cum his delphinus
ſuos ad regem deſtinat qđqꝫ viros preſtantes. Interim ex parte concilij baſilienſis. cardinales duo arelateſi.
t ſancti calixti plureſqꝫ alij doctores delphini accūt. Et cum hijs ciues baſilienſis. deprecanturqꝫ neue conci-
lio vel ciuitati nocent. Is ruſſum ſuos baſileam cuz hijs nūcioſ mittit. Qui habuerunt diuerſos concor-
die tractatus. Nam t oratoꝝes felices pape ac ducis ſabaudie totuſqꝫ ſwiceſ. ſacrōis illuc puenērāt. Ora-
toꝝes qui Nuremberge fuerunt dixerunt delphini vocatu regis contra ſwiceſ. veniſſe. Tandem cū deua-
ſtationem in alſacia peregerunt. non ſine nece ſuoz ad ppria reuerſi ſunt. Anno domini. 1444.

Bexta etas mūdi

Bexta olim nobilissima cenomanor galloz ciuitas. Et nūc qđem inter ceteras lombardie vrbes ad modū potens. antea hec tpa. vi. ydus marcij in venetoz manus deuenit. Hic cā fuit qđ philippus dux quēdam virū pessimū ibide venci galibus p̄fecerat. Qui intollerabilia ciuibus imponēs. p̄pter quod bextas laceffit venetiis ciuitatē obuolare. Suscep̄taq; bextia cardinalis qđ sancte crucis vltro atroz sepi nūcijs transmissis. Tandē pacē ad p̄ditionē inter philippū t venetos cōposuit. vt bextiā veneti. et oppida bxtianor crenomensiū. qđ antea ip̄i t mantuan marchio ceperāt retinerēt. Insup t bergomū cuiusq; agnū legatus ex federe ip̄is venetiis designauit. hac enā cōditiōne. ne focios venetorū florentinorūq; bello lacefferet. Inde veneti tantā glām t vtilitatē p̄cecuti sunt.

Cosmas Medicus ciuis florentinus

Deinde bellū lucense a florentinis suscipi qđo annos tres maximo cū virisq; ppli dāno p̄tractū fuit. **Cosmas medicus** florentinus potētissimus ciuis. Qui c florentia pulsus. Lū anno dñi. 1432. in vrbe rououatus esset. gubernatōem oēm reipublice statim reformare fecit. An t multos alterius aduersē facinoris in exiliū egit. suū it em apud florentinos ciuis primarius. om̄iq; nō solum apud ytalos s̄ forte et apud exteras nationes opū affluentiā primū habitus ē. Verū etiā p̄dētia bnt manitare. liberalitate. bonozūe artū t p̄sertim historiāz p̄stantiā oēs sup̄auit. Tāta fuit bnt diuitiaz abūdantiā vt suo auxilio fāscius florentia mediolaneis ducati obtinuerit. Multa quoq; ecclāstica edificia cultiora reddidit. Et in primis celebre monasteriū apud felulas nō longe ab vrbe florentia ordinis canonicor regulariū extruxit. aliud enā intra vrbe in honore bti marci euāgeliste or dis sancti Bricci a solo edificauit. In qbus bibliothecas extruxit adeo sup̄bissimas. vt omēs sup̄ent in ytalīa. libris notabilib⁹ in diuersis facultatib⁹. nō solū latinis s̄ t grecis. q fuerant Nicolai de nicolis viri studiosi lingue vtriusq; p̄rit illā exornans. alia quoq; ea in vrbe extruxit monasteria t priuata edificia. Et nō longe a domo habitatiōis monasteriū seu canonicorū p̄magnificū edificauit in honore dñi laurentij. Que opa viri magnificentiā p̄ se ferūt. Porro cū sic annis multis vixisset. Relucto filio petro virtutis paternē imitatore. anno domini. 1464. kal. augusti defunctus ē. in bona senectute. apud scm laurentiū conditū cū hoc titulo. Cosmas medicos patrie pater. laurentius ex filio petro nepos omnes auitas virtutes atq; diuitias reuiuiscere fecit.

Nicolaus euboicus sagūdinus ep̄s latine t grece lingue atq; elegantie p̄nceps laudatissim⁹ habet. Qui in frēquē florentino cōcilio medius assistēs multis t eruditis viris audientibus disputantiū yda atq; sentētiās tū grece tū latine. platas mira celeritate t adeo accomodate referebat vltro citroq; in vtrāq; lingua fidelissime t summo ornatu reddebat.

Adrosius florentinus ordinis camaldulēsis general' abbas theologus insignis latine greceq; lingue accurate doctus. t bonis omnibus disciplinis ornatus in eo cōcilio clarus habetur. inter cetera sui ingenij monumenta. Et ogenū Pauciū de morib⁹ t vita philosphor ad Cosmū medicū t greco latinū fecit. Alia quoq; opuscula docta cōposuit.

Thomae Tortellius natione aretinus romani pōntificis subdiaconus t bicularius. ac nicolai postmodū pontificis p̄bernalis t studios⁹ suoz in finibus comes grece latinsq; lris ac theologicis nō mediocriter doctus. hac tempestate floruit. Qui inter cetera studios⁹ suoz op a defendendi rōne opus p̄clarū edidit. Et orthographiam suis lris ornat. Athanasij quoq; vitā ad eugenij papā in latinū translulit. Et appianū historiā aduerbū interpretatus est.

Antonius cermisanus medicorum monarcha

Antonius Cermisan⁹ medicine monarcha. qui lectioni ordinarie padue lō ago tempore p̄fuit. Que sequēs miris extollit laudibus. fuit homo bilans ac iocundus debite carnosus coplerionem a deo sibi donatā optimā habēs. q in senectute maseulos pulcerrimos post se reliquit. primus ex mente abocli casum in terminis more iuriscōsulor aperuit. Consiliāq; ex viscerib⁹ Quicēne ad omnes egritudines posteritati reliquit. Diem clausit extremū. anno legi gratie 1441. vicesimi quarti augusti. sepultus apud sanctum Antonij padue.

Bartholomeum montagnanū philosphū t medicū Bartholomeus de montagnano medic⁹ celeberrimū etas ista attulit. Qui multarum rerum cognitiōne t scripturarū subtilitate ceteros sua etate phisicos superauit. Qđ pulcre libri de cōseruatione sanitatis a se editi ostendūt. Adiectaq; bis t cōsilia in medicinis de p̄ticularib⁹ egritudinib⁹ a capite vsq; ad pedes. Silt de balneis. de mō p̄ponēdi medicinas. Et antidotariū i cōsilijs. t alia multa.

Ego quoq; Senensis vulgatissimus medicus. per hoc ipsius tempus diuina quadam ingenij t medendi gratia. omēs qui ante illum in ethrura floruerunt excelluisse creditur. Qui super primo Auicenne t Aphorismis Hippocratis Legu Salienti. Et consilia vtilia scripsisse dicitur.

Nicolaus de Tolletto
ordinis heremitarum

Nicolaus Tollenſis heremitarū ſancti Auguſtini p̄. qui anno dñi. 1294. obierat hoc anno. 1446. fr̄quentiſſim⁹ miraculis clarus ab eugenio pontifi ce (toto aſtate p̄p̄lo romano om̄ibz cardinalibz cenſ) ſcōz p̄ſeſſoz nūero aggrega tur. Voluerat tñ iohannes. xxi. pontifex q̄ de ei⁹ ſanctitate p̄cipuā habuerat noti ciā. hūc ei bonozē imp̄ari. ſ multis bellor ſcismatibz turbatibz vexatus. ac etiā morte puentus. id hāc ad vſqz diē dilatus ē. Is ſanct⁹ ex pyceno oppido qđ ſancti angeli nūcupat ſb firmata ciuitate m̄ſe amita. p̄e cōp̄agno medicoribz parētib⁹ nat⁹. adultus fact⁹ corpus t aiam dño p̄ſecrauit. In adoleſcētē p̄mōz dñs mōdo renūciās ordinē heremitarū beati auguſtini complex⁹ ē. inde mltas ieiunijz vigilijs vberibus corpūculū afflicti. t cōtemplatiōi ſe totū dedit. ois ei⁹ p̄mo aut rarus aut cū opus erat tē morib⁹. de religione. de pietate. de mundi p̄emptu. vñ de amore dei fuit t celeſti patriā. alio circuloqz ferro ſubrito vte baſ. qbus carnē ſuā plurimū macerabat. diabolicas etiā reptatōes prulit. in eo q̄s p̄phetie ſpūs fuit. ad cū multi languētes. nōnulliqz malignis vexati ſpiritib⁹ ducti curati ſunt. triginta annis toleſtino in cōuentu pmanēs. nūqz carnes aut alia pingua ſancti tatis aut infirmitatis tpe reſtus ē comediſſe. Cū qđaz nocte diu in orōne p̄ſiſſet. in cella ſua obdormiēs vidit i ſomnis ſyduſ clariffimū ſitu non altū. ē loco natiuitatis p̄cediēs qđ poſt oratoriū chozi in tolletto terminū habuit. cognōſces p hoc ſe emigrandū. in eo loco ſepulturā elegit ad inſinuandū claritatē ſancti tatis ei⁹. Sicqz ſanctiſſim⁹ vir celo recept⁹ ē. hui⁹ aut ſeſtiuitas decima diē menſis ſeptembris celebratur.

Laurentius valleſis vt aut̄ canonicus. nō min⁹ p̄bus t rheolog⁹ qz rbe⁹ tor t grāmaticus. hoc tpe clarus eris. ad iohannē torellū amicitiffimū ſuū Elegantiāz libros ſex ex neapoli dedit. quib⁹ nil vtilius excogitari potuiſſet. Scripſitqz in dialecticā t in qñtaliū cōmētarios digniſſimos. Ep̄las q̄s pauli ſuo mō in latīnū vñt. Homer⁹ inſup t herodotū ac thucidēdem grecos latine lo qui docuit. Nōnulla etiā alia acri cura ac diligentia conſcripſit. inuētus etiā aduerſus multos cōpoſuit.

Matheus palmerius natione florentinus hiftoric⁹ t p̄bus ac orator diſcr tiſſim⁹. ipſis q̄s t̄p̄ibus vſuit. Et inter p̄claros viros in cōſilio florentino annueratus fuit. Chronica euſebij de temporibus quā diligentiffime emēda uit. Et ab anno domini quadringentiſimo quadraſimiſecundo vſqz ad annū. 1448. tpe perfect.

Blonduſ byſtoricus Bñqz p̄nſicis ſecretar⁹ digniſſim⁹. ſ ipſo tpe cas ob res multo habuit ē in p̄cio. Qui p̄ter orōnes t ep̄las innumerabiles a ſe editas. maximā gloriāz ytalice cōſulit. q̄ p ceteris latentē ſup mille annos hiftoriā tanta artigū diligētia. vt duob⁹. t. xxx. libus. eandē diſſule ornateqz oſendit. ſiā omne ne dū yta lie ſ totus olim romani imp̄rij. p̄uinciarū regionūqz ſtatū p̄pulcre deſcripſit. Inde qz de roma triūphante libros. x. Et de roma iſtaurata libros. 3. ac de yta lia illuſtrata libros quaſi. 15. ac alia mltā. Quinqz hic poſt ſe reliquit filios bo narum literarū feraciſſimos. nec patri inferiores.

Clarinus veroneſis criſolare biſantini diſcipulus grāmatic⁹. t orator ac p̄bus erudiſſim⁹. grece latine lingue faciſſim⁹. ferrariāqz legendo docendo et cōponendo cū infinitam pene diſcipulorū turbā ad ſe erudiendā tra xiſſet. maximū laudis p̄conij. p̄meruit. Tandem venetijs poſtea ferrarie. t victorinus in manu publico ſalario vñt. mltos in vtrāqz lingua erudire ceperūt Inter q̄s etiā mantuan⁹ t ferrariēſes p̄ncipes fuere. Hic guarin⁹ cū eēt ingenij excellentiſſimi grāmaticales regulas vñliter i ordinē redegit. inde qz ſtrabonis geographi europā. t vitā q̄dādam ex plutarcho greco latinis eloquentiſſime ſe ci. p̄ntur cū ipſus copulime elegantiffime orōnes t ep̄le a ſe edite. Deſiciens tandē in ſenectute bona. ferrarie apud carmelitas ſepulcro marmoreo. inſigni decorato epigrāmte ſepelitur.

Eorziū Trapeſunni virum doctiſſimū t apoſtolicū ſecretariū cum his floruiſſe conſtat. q̄ ab eu genio pontifice rome publico gymnasio vocatus. mltis annis hyſpanos gallos germanoſqz viros p̄ſentiffimos vna cum ytalicis oratoriā t poetica docuit diſciplinaz. Rhetoricā conſcripſit t alia.

Regorius tiberis r̄hetor vniūſqz lingue erudit⁹ ſtrabonis aſiam in latīnū conuertit. ¶ Joā nes quoqz auſp̄ia ſecretari⁹ ap̄lic⁹ r̄hetor luculent⁹ in p̄cio vñt. t quedā cōpoſuit.

Antonius guaynerius natione papienſis medic⁹ celebratus. hec ipſa tempora ſuo ingenio ſuaz i ſigni doctrina clariozem reddidit. Qui in medicinis compoſuit de febrib⁹. de ſtomachi egritudi nib⁹. de matrice. de artetica t iūcturis. t calculi paſſione tractatus cōpoſuit. ſcribunt t ipſius de fluxibus de pleureſi. de peſſe t aliqua alia compoſita laude digna.

Berta etas mūdi

¶ Anno mundi. 6646.

¶ Anno xpi. 1447.

Nicolaus quintus papa. Thomas sarzanus antea vocatus. a sarzana oppi-
do lucens agri. humili loco z familia natus. mife andreola. pfe bartholo-
meo pblico. pōtēz oīm cōfensu creatur pridie nonas marcias. *Ab. cccclvij.*
Vir certe tāto principatu doctrina comitāte liberalitate magnificētia dignifi-
mus. Laudat em eius liberalitas qua in omēs vsus ē. maxime erga literatos
q̄s z officiis curialibus z bñficijs munificē iuuat. Eos premijs ad cōponendū
z aduertendos grecos auctores in latinū ita perpulit. vt lre grece z latine. q̄ ser-
centis iam antea annis in situ z tenebris iacuerāt. nū dēmi splendorē aliquem
adepte sint. Multit z lifatos viros p omnē europā. quoz industria libri cōgre-
rentur. qui maiorū negligentia. z barbaroz rapinis perierāt. Hic cū oīm virtu-
tum ornatisimū esset. Et in deū ac hominē bene meritis. vno eodemq; anno
z epatum bononiensem z cardinalis dignitatē z pontificatus adeptus ē. Qui
cū pontificatū inisset pter spem oīm. mūdi principes habuit fauorabiles. Idō
motus felix hortante etiā friderico cesare pontificatu se sponte abdicauit. Qua
ex re galorum cardinalatus etiā trāsmisit. Et legatū germanie pstituit. Ea cōcoz
dia ne dū populus ro. z etiā totus mūdus a tanta seditione liberatus admodū
letatus ē. Et fridericus impator creatus vna cū leonora cōiuge p corona acci-
pienda romā cōcessit. Et ab ipō coronā z bñdictionē accepit. Multa etiā glo-
riosus hic pontifex in vrbe z extra edificia magnifice z splendide edificauit. in
vrbe edes pontificias apud sanctā mariā ad p̄sepe. Restituit z templum sancti
Stephani. a fundamētis crexit sancti Theodori tēplū. pantheū in medio vr-
bis positū. *Ab.* agrippe opus plābeo tecto restituit. In vaticano aut z pontifi-
cias edes in hāc formā quā nūc cernimus redegit. Et muros vaticani p̄ualtos
z latos inchoauit. Et molē ingentes quibus coherent hostes possent. ne edes
pontificias z beati petri tēplū (vt antea sepe factū ē) diriperent. Erant ad huc
vasa aurea z argentea. cruces gemis ornate. z sacerdotales vestes cū mitra po-
ntificia. q̄ hōis munificentia ostendit. Libros ppuleros auro z argento redimi-
tos magne multitudinis (cum adhuc imprimendi ars non p̄dixisset) suo iussu exhibere fecit. Elemosinas
multas in pauperes z v̄gines inopes erogauit. auaricie adeo expers fuit. vt neq; officiū vendiderit neq;
beneficiū simoniacā p̄auitate velli collocauerit. Gratus erga se meritos. amator iusticie. pacis auctor z co-
seruator. iubilū habuit. beatum quoq; bernardinū ordinis minor in sanctos reulit. Tandem siue redio
animi quo maxime cruciabat post captam cōstantinopolim a turcis. siue febre z podagra. qua postmū
verabatur. pōntificatus sui anno octauo. *Ab. cccclj. moris.* Sepeliturq; in basilica petri. honozificētissima
pompa. cum insigni epitaphio

¶ Anno mundi. 6656.

¶ Anno xpi. 1455.

Calixtus tercius papa. natione hyspanus ex valentia ciuitate. patre iohanne. matre francisca. generos
parentibus natus. alphonfus cognomento bozia antea vocatus. libere educatus. Sexto ydus aprī-
lis hoc anno iam decrepitus cardinaliū suffragijs pontifex creatur. Vir certe magni consilij z viriūq; iu-
ris pacatus doctor. Et alphonfi regis secretarius. Pontificatu suscepro. Calisti nomen de more suscipiens
bellū turcis statim indixit. Id ē ante pontificatum vniūse ostendens suo cyrographo. ad id perficēdum
predicatores per totam europam statim misit. qui omnes xpianos in turcos animarēt. Et suis opibus eā
adiuuarent. Ex hīs autem facultatib; ad sexdecim turremes rome edificatas in hostē misit. patriarcha ad
legiū p̄fecto. qui triennio maritima hostiū asianoz verauit. Insulas quasdam cepit ac magnas calami-
tates hostibus inulit. Alphonfus aut rex z burgūdie dux crucis signū suscipientes. turos in hostē p̄si-
tebantur. vel armatos milites missuros. sacerdotibus interea aliquot diei supplicationes decreuit. *Ab.*
dauit preterea vt assiduo rogatu deus flecteretur. In meridie campanis signum dant fidelibus. vt oratio-
nibus eos iuuarent. qui contra turcos continuo dimicabant. Ea de causa officium transfigurationis domi-
ni nostri ihesu christi ipse ordinauit. Iussitq; co modo atq; cum hīs indulgētijs celebrari quibus celebri-
tas corporis christi in precio habetur. Et p̄pterea ad vsum castanū perfarum z armenie principē ad reges
Tartarozum Ludouicum bononiensem ordinis sancti francisci fratres misit. Cum multis z magnis mūe-
ribus eos in turci excitans. qui persuasū hominis magnas turcis calamitates intulere. Pontifex quoq;
ad transigēda negocia pontificia animū adiciens beatū Vincētiū hyspanū cōpatriotam suū. Et beatū
eademūdū anglicū in sanctos reulit confessores. Calixtus autem in omni vita integerrimus cum elemo-
sinas xpi pauperibus frequentes dabaturū vicu parcus. in sermone modestissimus. *Ab.* moritur pontificat⁹
sui anno tercio mense tercio. die decimo sexto. Reliquit centum z quīdecim milia nūmū aureozū. quos
in viros bellicos contra turcos cōpauerat. Sepeliturq; in vaticano ad sinistram basilice sancti petri in tē-
plo rotundo. quod sancte Marie de febibus dedicatum est. Nicolai impensa antea restitutum.

Linea summoz pontificū
Nicolaus quintus

Calixtus tercius

Fridericus eius nominis tercius impator: Ernesti ducis austrie filius. Austrie, stirie, carinthie dux et comes tyrolis alberto romanoꝝ rege et vita sub lato. Anno dñi. 1140. comuni voto cesar delectus. Inde coronā regni germanici apud civitatem aquensem summo honore suscepit et imperavit vsq; in pñs. annis. 35. Is postq; discretione annos attigit mor religionis induit zelum. ceptisq; rebus omnibus diuini cultus augmentum ꝑponere. quod sibi et sue nature bonitas et nobilitas sanguinis suadebat. Nā domus austrie principes (inter q̃s plures et reges et imperatores floruerūt) tunc sibi ꝑspere succedere sperauerūt cū diuino cultui benez constanter famulati fuissent. Quoz vestigia fridericus secutus. Desunctis parentibus q̃p̃mū tutelā exiuit. vt locū videret in quo nostra redemptione celebrata est adduc adolescens transmare nauigauit sacra vñs loca. vbi natus saluator. pñsatus in templo. baptizatus et tēptatus. vbi cenauit. vbi iudicatus curasitus et sepultus et vnde celos ascendit. Quid multa explicare est terram vbi fuerunt pedes eius qui nos redemit. felicēq; reditum cū gloria habuit. fuit em̃ princeps catholicus et pius. etate florida. quā sapientia. grauitas et vite integritas comitabā. corpore strenuus vegetusq; et robustus. ap̃ et ꝑ patiens ad labores. fortis constansq; animi. sobrietatis cultor. sapiens. De sua demq; manifestudine. de religione. de iusticia. de prudentia sciendum verbum ne cessarium foret. Quod neutralitate ecclie romane nocentissimā ex natione sua sustulerit vt obedientia germanici populi magno labore. maiorū sumptu atq; industria eugenio et nicolao resisterit. Unde secuta est qua nūc fruimur ecclesiastice societatis vñtas. Hæoremus tñ ingredi cā paruo nauigio magnū mare. neq; non ista hystoria est que maiestatem tanti principis ꝑ sua dignitate valeat explicare. vetustas em̃ imperij et amplitudo ac auctoritas et gloria deducenda forent. et natio germanica que sibi obsequit. domusq; ex qua ꝑgnatus est. Cū ea regū et impatorū sedes et sepe hungarie sepe bohemiæ et aliqñ polonie reges dedit. que laudes eius habundē demonstrat. Demū psona ꝑpria que corporis et anime donibus egregie pollet. Sati est tamen tacere q̃ maiestatem tanti principis tenuit vt nostra est hystoria ꝑcurat. Cleros em̃ ne quis me putet in hoc opere plerūq; scripsisse in gratiā imperatoris nostri ac ꝑinde vanitatis arguendus esse. quod viciū a graui viro pñsenti scribente longissimē abesse debeat. qui tamen nouit fridericus nemo adulatū dicet. Si eos adulari tantummodo dicimus qui mortaliū facta dictaq; supra verū extollunt. Cū hec scripta eius laudes diminuit magis q̃ ampliter attingunt. quis em̃ eius imperatoris egregia facinora habundē reuoluit: qui annos tres supra quinquaginta sapientissime imperiū gubernauit. Omnes tandē qui modo regnant quicq; regnaturi post hec fuerint fridericū tanq; speculū quoddā virtutū contueri appetere arbitroz. Si gloriā regionibus. suis. puincialibus quietem parare voluerint. Quā ob rem non plenam hā horiam scribo. sed ea dumtaxat excerpto eaq; ꝑstringo que ad exēpla virtutū ac ꝑbitatis accomodari possent videant. Nuncigif ad sequentia gesta redeamus. Prohibente fasmate vsq; nicolāū quintū romē coronari destitit. rebus germanie interim compositis. Quo pontificante ordinatis pñsibus austrie ꝑsecutus iter ad oppidū sancti viti puenit. ibiq; natiuitatis dñice festa pēgit. Ad quem locū et ladislaui regē ꝑsi ciser iussit. Inde villacū se confert. id est oppidū ecclesie habenbergensis supra dranū situm non longē ab ytalie finibus. ibi et bohemi et hungari puenierant. domi nobiles cōplurimi qui romā videre. coronationē ytalie spectare mores. militie cingulū mereri magnoꝑe optabant. Ibi quoq; dux austrie albertus germanus celsus erat. qui splendidū ex sueuicia comitatum ad se vocauerat. Lupidus et ipe q̃uis Rome in anno iubileo fuisset ytalīā ingredi ac fraterne coronationis adesse solennibus. Cesar relicto villaco alpes ascendit que germaniam ytaliamq; disiungunt. ꝑmisso alberto cum parte copiarum. ipe regem ladislaus secum ducens kast. ianuarj ytaliam intrauit anno post iubileum primo. Legatos venetozū patricios domi potentes obuios habuit. qui cū ingenti gaudio exceperunt cum clero et reliquis occurrentes. Ad victum omnia sine ꝑcio administrarunt quocunq; cesar in territorio venetozū puenit. Occurrere frequentes populi. laudare splendidū cesaris comitatum. arma lucenia. decoras iuuenū facies. flauescētes copiosasq; comas. lactea colla. commendare speciem cesaris imperio dignam. dicere grauem aspectū. prudentemq; comitem iudicare. multa super Ladislao rege ꝑloqui. angelicum vultum. quietos mores. vltra etatem gestus. Pontissime autem terulanti singulari affectu cesarem inspercerunt memores olim sub bitone australi fuisse. quorum adduc in pretorio signa videntur. Patauni quoq; non ignorantes ad imperium se pertinere. Inter hec tentones plurimi ex Sueuicia franconia rhēnq; partibus per vallem tridentinam Geronam dñantiamq; transeuntes ferrariam veniunt pñsantes cesaris aduentum. Eare cognita relicto pataui ferrariam ꝑeñt. vbi bozsius leto vultu honoratib; se ꝑbeuit ac omnem magnificētiā ostentabat. Omīssa ferraria bononiā ꝑgit. vbi beffarione legatū aplicū occurrentem reperit. Inde petiturus florentiam montes appenninos ascendit. Ingressus postea florentiam exceptus honore maximo. occurrerūt duo cardiales. Parump aut florentie moratꝑ donec edes cosine de mediis ceterasq; splēdi

Linea imperator
Fridericus tercius ;

Sexta etas mundi

de vrbis structuras & populi magnificentiā spectaret. Venas pfectus est. Cū senis esset Leonora filia regis lusitanie filia alfonsi neptis sibi desponsata pñas venit. statura mediocri, virgo annos nati sedecim le-
 ta fronte nigerrima atq; illustribus oculis. ore paruo, genis ad gradiā rubescentibus ceruice facie cādida
 ex integro venusta. Imperatrix igit senas deducta est ieiunij scōa die. Occurrunt primo cūes natu ma-
 iores, deinde albertus & ladiſlaus, postea clerus. fridericus cū legatis aplīd extra duas vrbis portas spō
 se aduentū expectabat, qua vīsa in amplex' ambo venerē. Vbi hec gesta sunt. Benefices marmoreo lapidē
 erexerunt. Cesar post iter suū vrbē versus prīnuauit. Apud viterbiū mandāte pñifice ingens bonorū illi ex
 hibitus est. Ad ydus marciās ex furio iter romā summo mane accepit, & quicquid nobilitat' in vrbē fuit
 obuiā datū est. Venit deinde cesar in eminentē collē vnde vrbē spectare potuit. Leta oīs nobilitas, cui ca-
 put orbis vrbē vīdere datū est, cunctarū gentiū colūmē romā, vbi de colle descensum est sacer senatus aplī
 cus occurrit. Sequenti die in pratis que prima erat vrbis oīs cesaris comitatus se recepit. Cesar trabea ve-
 stitus inter legatos ytalie eminebat. Imperatrix nūris fidei ornata cultibus portugalēsis circūdata oīm i
 se oculos attrahēbat. Ladislaus hungarie & bohemie rex tenera etate purpuratus. Albertus german' ces
 saris militie ductor obsequians suū cuiq; locum demonstrans. Duo cesaris venillā fuerunt, alterum quod
 sancti georgij vocitant, deinde venillū aquilę. Postq; vrbē cesar intraſſet eius equū manu regere marscale
 nudū enseni ante cesarem rulit. Epūs spoletanus vicarius pontificis ac plurimū epī & abbates insulan' san-
 ctorū reliquas ferentes occurrerunt. Cesar sub aureo panno quod vmbraclū vocitant vīse baldachinū in-
 troducere vsq; ad gradus basilice sancti petri pcedentes, ibi nicolaus pontifex sedē sedēs eburnea pñifica
 libus ornamentis indutus, senatu cardinaliū circūstante verbis paternis & supra modū benignis frideri
 cū suscepit, qui pedibus eius erofculatis auri massam obtulit. Tum q; ladislaus & albertus ac temū impe-
 ratrix pedes basiauerūt. Nicolāū deinde rogat vt ex plenitudine potestatis se romę longobardorū regē co-
 ronaret. Idibus igit marcij apud sancti petri summiū altare fridericū in regē longobardorū coronauit, et
 Leonora p oratoribus desponsata inter missas solennia, tenuo ei reuincta fuit matrimonij benedicti. Absol-
 luta mediolanensī coronatione postrede solennitas augustalis cepta est. Romanus pontifex oīm summam
 beati petri arā in sublimi thro no pcedit. Extra cancellū duo tribunalia fuere, alterū friderico, lenore alterū
 deputatū. fridericus postq; iurandū beato petro & nicolao in ea forma pñitit q; ludouicū caroli filiū iu-
 rasse decreta pñimant, alba indutus in canonicū sancti petri receptus. Inde augustale paludamentū acce-
 pit, in mediā basilice pfectus trāā benedictionē suscepit. Erinde ductus ad altare sancti mauricij in scapu-
 lis atq; brachio vextro p veteri more oleo sacro delinitus, similiter & leonora. Pontifex rē diuinā inchoa-
 uit. Inter celebrandū diuerse solennitates a pñas inuente seruare sunt. Sceptū quo regia potestas indi-
 cat, pñmū quod mundi dñm ostendit. Ensis qui belli iura demonstrat p varias vices data. Postremo co-
 rona aurea insulata pñosiq; coopta geminis cesareo capiti impolita. Impatrix q; post cesare coronam ex
 manibus pontificis accepit, qua pñgis Sigismundi fuisse pñabat. Cesar q; vīs ornamenta sibi pñio inere
 dibili cōpasset. In hac tñ solennitate pallū, ensēm, sceptū, pñmū coronāq; caroli magni ex archibus nurni
 bergensiu ad se celsari curauerat. Vt aut coronationi diuinisq; rebus est impolitus modus leonora in sua
 edes secessit. papa & imperator ad gradus basilice simul venerunt, ibi pontifex palafredū ascendit, etq; ce-
 sar dextratoris officiū p aliquot passus exhibuit, equo deinde confeso vsq; ad ecclesias sancte marie vna p
 fecti sunt. Tūc papa in pallatū redijt, cesar in ponte adriani, pfectus ē, vbi alberti fratrē pluresq; duces et
 comites ad militie puerit honore, ter quemq; gladio pñciens, Trecenti eo die pñsi milites referunt, de
 inde cū sol occideret ad lateranū se cōsulerat. Splendidū ibi pñmū habuit. Imperator igit fridericus mil-
 lesimo quadringentesimo quinquagesimo scōdo anno, die, xviij, mensis marcij imperatoria corona donatus.
 Alfonsi regis arragonū precibus oneratus vt neapolim sese cū imperatrice pferret, statuit tanto regi more
 gerere. Ad regē igit amicū pfectus & post eū leonora. Qua aut magnificentia neapolim imperator intro
 erat pñsultus arbitror reticere. Alfonsus qui antea neptē suā nunq; vidisset nuptā & in alto locatā ample-
 xus est. Mansit illic cesar & sanctā ebdomodā & octauā pascę. Ostendit quoq; alfonsus thesaurū suū quicq;
 pñosum habuit. Inde cesar naues ascendit romā petiturus. Imperatrix octo diebus apud auiculūm po-
 stea mansit, deinde manifestonā pñfecta est atq; illo ex loco p mare venecias nauigauit. Cesar romam re
 diens triduo ibi mansit. Rediens deinde hostium offensam mutine & regij lepidij ciuitatum ducem creauit
 qui pro tanta dignitate suspecta monile pñosum dono cesari dedit, quod patrem vno & vnginti milibus au-
 reis emisse ferebat. Is postq; solennitas ducalis absoluta est ingressus nauem p fluētā padi venecias pe-
 tijt. Cum ciuitati proximisq; pñis nauigia infinita & artificū & nobilū occurrerunt mirabiles ludos preben-
 tia, franciscus fostari dux venetū vir grandeeus qui triginta & amplius annis reipublice pñfuerat cū re-
 centis senatoribus obuiam venit, inauditam insolitamq; festiuitatem vniuersos ostendere. Mansit autem
 apud venecias diebus decem. Sumptus ei & consorti sue magnifice non solum in vrbē sed in omni eorum
 territorio prebit sunt. Deinde recedente senatus vsq; ad litus pñfusus est. Cesar post missa yta-
 lia cum germanie metas attigisset, horribile vīsu dictū mirabile videri potest. quāridam aeris faciē mu-
 tarūq; celi vultum offēderit, quod pñsagium future cladis multū indicauerunt. Pñsertim cum intellexe-
 rant quosdam principes res nouas in germania & hungaria moliri ob regem ladislaum adoleſcentem. Pe-
 tentem em ytaliam cesarem rogauerunt australes vt Ladislaum in paternā hereditate apud se dimitteret.
 Reiecta pñtione, auctoribus duobus Ultricis Altero alie comite, altero cyzingerō sumptis armis rebel

lantere. Redente ex italia friderici apud noua ciuitate obsidione cingere. Quibz et heinricus rosenfis natione bohemi cu ducens equibus et mille peditibz se adiunxit. Cessit furcu populo friderico pupilligz adbuce tenet dedit. qd summa alacritate apud viennenses excepit est. hic gloriosus impator inter liberos ex leonora suscepit primo christoferz habuit que immatura mors abstulit. Et maxilianu ducem burgundie pestica regem romanor. cu filia margareta vxore ducis alberti i baioaria. Australes aut et si friderici cesare accersis nis bohemis in noua ciuitate et in uicinia obsederunt. Et demum redacti sunt. vt victores ex victo pace petere atqz in eis rem aut ser milia numi quotannis pederent. Nouissimis aut diebus cu martha hungarie rege bella varia gessit. qd ei nonnulla incommoda. et pape austrialibus intulit. Viennā ac noua ciuitates in austria abstulit. Que post morte marthe filij maxilianz pri reddidit. In plerisqz tñ locis. cu ei temp ingens cupiditas pacis et otij fuit. xpianorz principu ppter turcorz incurfiones conuentu ppetuo anno. 1471. Ratipone edicit. Et post aliqs annos Nuremberge. cu oēs xpianu comodū qreret. impauit vt ab armis discederet et pace iniret. Ratius venisse ipso. gladios in turcorz et infidelu nō in xpianorz viscera pueriti debere. Quā obre anno salutis. 1486. filiu ei maxilianu osore regni fecit. vt qd p se neccitate adimplere non posset. p filiu regē pficeret. Cū itaqz cesar nē incitus habūdat potentia numero hoim et copia gentiu. etasqz et prudentia et magnificētia pueniat (q pape sunt ad res arduas capefcedas) Speramz vt ille aut filij eius det pacem cedesse. Et coponati nō mō principat. et omne pplum xpianu. s vniuersam orbē ad vnicā verā fidem xpianā et sanctā reducet ecciam. ad altissimi dei gloriā et bonorē. Islimanonemqz ibroni sui cū laude perpetuā et eterna salute. Quod vt diebus nostris conspiciere valeamus pietas diuina concedat.

Bernardinus senensis seraphicus francisci professus. et instaurator egregius sua etate declamator. Is apud senam vrbē ebrurie nobili loco natus. qui postqz litas didicit. ac pontificij iuris aliquā peritiā habuit. primonio qd non tenuit a parentibus iam vita functis acceptat inter xpi paupes erogato. abnegas seculi pompas. ad religionē diui francisci sese recepit. Amatorqz paupz et eremius. cū ordine illū labemē et institutione primicia longe remotū offendisset. re ducere fratres in viā. cū diu frustra conatus fuisset. Neqz enī indurati maiorū cōuentu mores flecti poterat. Vocatis ad se nonnullis quos sanioris mētis inuenit. seorsum habitare iussit. hisqz domos ab vrbibus remotas ex elemosina struxit. Iubēs oēs vrpis francisci volūtas fuerat nudis pedibz ambulare. vestes laneas sine lino habere. cibo vinoqz vni modico. plumas oēs effugere. i fac eo dormire. nihil de crastino esse sollicitos. ppriū nihil tenere. pecuniā vni venenū malūqz pestē fugere. vniu elemosina q̄re. humiles ēē. populus xpm et hūc xpi cūctū p̄dicare. que oia primus ipse implebat. sobrius pater in p̄dicacionibz adeo plebi acceptus. vt alter paulus crederet. per. xxx. et eo amplius annos vniuersam italiā predicaco circūuit. quibus rebus adeo religionē auxit vt qnquaginta et amplius cenobia p italiā sui ordinis a fundamētis erexit. et fratribus impleuit. Cosos ei fuit inter p̄dicandū nomē ihesu aureis litteris in tabella depictū ostendere. Cui rei nouitate cū plerisqz improbare. a martino pontifice iussus ē nouū ritū relinquere. hūc in nomine ihesu cursas morbos. et fecisse miracula nō est ambiguus. Tandem apud aquilam beatorū vrbem terrene vite cursu p̄cto. ad celestem lucem migravit. vbi corpus eius sepultū. tercio et sexagesimo vire se io annis de Capistrano sancto ordinis ascriptis ac in cathologo beatorū patrum redegat.

S. Bernardinus

Iubileus hoc anno. M. cccc. rome frequissimus hominū frēntia fuit qui annus gratie magnus fuit vt quēadmodū ex lege veteri corp alius et animalis seruitus anno qnquagesimo extingueretur. Remittenturqz culpe. et onera peccatorz omnibus. qui lumina sanctorz apostolorz sincera mente pquirent. Ingens igitur populi multitudo. ex omni xpiano solo p hunc annū romā p̄tebat. Licet aut quadragita et amplius hominū milia diebus singulis p vrbem templa foraqz vaderent. dissoniqz mores. deformes habie et diuersa linguaz genera cōcurrerent. Sapientia tamē pontificis acutum est. vt naqz victis necessaria desu erint. neqz tumultus intercederent. Unica tamen horrenda visu et auditu suspēda. paucis diebus ante finem iubilē calamitatis accedit. Nam cum circa vespertinā horam basilicam sancti petri frequens ppli multitudo peteret. neqz minor iam recepta benedictione rediret. facta est in ponte quem sancti angeli vocitāt. Ingens euntū et redēntū concursio. Cūqz hī atqz illi a supuentibus vrgerent p̄mercedūqz turmis accidit alios ruere. alios sup ruentes vadere. Cūqz nonnulli equis mulisqz veherent cum iumentis vna prostrati calcantz sunt. Inde maius discrimen ortum. Nam parietibus pontis equato iacētū cumulo. quā plures in tyberim ceciderūt horrendū spectaculū. alij vndis absorpti. alij inter hominū beatorūqz p̄ces oppressi animas exulauerunt. qnoz cospora diligenter quēsta. Romanus pontifex accurate sepeliuit. Erequisqz hīs solēns fecit. Apellamqz marmoream in eodem ponte paulopost construxit. diuturnū tante cladis memoriale.

Anno precedentē pestilētia ingēs qz primo in asia exorta. ac deinde per illiricū dalmaciāqz in italiā serpens. plures postmodū annos ad vltimos germanie et galliarū fines misere. per omes fere populos debachabatur. Deinde in locis ytalie et qm maxime mediolani defecit. Sequētibzqz annis vbiqz peste laboratum est. vt pauci de multis superfuērent. Quod quidem malū p̄ter penuriam magnam. Etiam superio: solis defectio et frequentes terremotus indicauere.

Sexta etas mundi

Alphonfus rex

Alphonfus fardinandi arrogonie regis filius. Cuius pater ioānes vltorio
 Aries hyspanie rex. qui currentis equi lapsu exanimat^{us} fuit. āno. 1442. renat^{us}
 to sup̄ato. ⁊ pulso in regno neapolitano succedēs regnauit annis ferme. 22. Cū
 diu antea regnasset in arrogonia ⁊ sardina atq; hyspania annis multis. Renat^{us}
 tūc enī rex ludouici andegauensis frater. ex francorū genere natus a to anna regia
 contra alphonsum regē in apulio regno vocatus cū quatuor annis regnass^{et} des^{er}
 citur. qui missilē vñ in initio venerat mari reuersus ē. Huius alphonfi paternū
 sanctus cū defecisset quatuor post se reliquit filios. alphonsum. ioāne. beatrix
 ⁊ petrū. Hic cū maior natu esset regnū paternū obtinuit. Et bellicarū rex gloriā
 pacis laudibus p̄ferens ad id regnū oculos adiecit. in id magna classe deuenit.
 Et p̄fectum arcis maritime ad p̄dionem pellexit. ⁊ castellū cepit. inde bellū nea-
 politanis intulit. Adortua autē regina cōtra renatū mouēs adco neapolitanā vz-
 bem longa ⁊ durissima obsidione fatigauit. vt multi fame perierūt. Tandē noctu p̄ cuniculū furtim militū
 testate redegit. Eoq; tanto regno pacato neapolim rediēs. curru aureo triūphās vrbe inuectus ē. post ma-
 gnificā gesta. Cuius dicta ac facta antonius panormita poeta clarissimus disertissime p̄scripsit. q̄nto kal.
 iulij. clausisse oculos traditur. nullis ex se relictis filijs legitimis. nisi tantū ferdinādū adhuc extante ex cō-
 cubina filiū. quē ⁊ in apulie regno ex testō heredē sibi dimisit. In arrogonia autē regno ioānes frater suc-
 cessit. Reliquit autē hic inclitus rex cū super tria regnasset regna. tantas diuitias quātas vnq; vllus alius
 p̄decessorū regū fecerit. qui sine prouersa regū principūq; omnū quos nostra etas tulit. ⁊ sapientissim^{us}
 ⁊ formissim^{us} habitus ē. Rex inter volapates moderatus inter adulatorēs firmus inter vana plerāq; prin-
 cipū exercitia doctrine studia haud omisit.

Iulianus cesarinius cardinalis diaconus. Vir fidei xp̄iane amator seruentissi-
 mus. Et omnibus vtrūbus tam diuinis q̄ humanis ornatus. quos sup̄iorū
 diebus. eugenius pontifex legatū in vngariā ad cōponendū inter ladislāum polo-
 nie regem ⁊ vxorē alberti imp̄atoris pacē miserat. anno. 1444. apud budas regni
 vngarie caput inter ipsos optimū pacis sedus inuissit. Eo etiā regē ipm ⁊ vngaros
 omnes reduxit. vt magno cōp̄arato exercitu contra t̄rcos europam occupare vo-
 lentes p̄uicerent. Qui t̄rcorū fines cū ipso exercitu hostili animo ingressi. Inter
 danubiū flumiū ⁊ andrinopolim a solis ortu vsq; ad occasum cū hostibus pugna-
 tes. ad quadraginta t̄rcorū milia eo in cōflictu occiderūt. inter quos decem ⁊ octo
 ex primoribus eorū principibus cecidere. i qua tamē pugna ladislāus ipse polonie
 rex vixit pugnās sagitta saucius interijt. Julian^{us} autē ipse mortuo rege ceteros
 in plio exhortis. dūs xp̄iani ex militudine t̄rcorū terga vterēt. p̄ xp̄i noie occubuit.

franciscus sforzia

Franciscus sforzia philippi marie ducis gener. Anno. 1448. tercio kalē.
 marcij. iure hereditario potitus. Quare^{us} mediolanensius dux efficitur. Et
 vna cum vxore blanca maria regnauit annis. 16. ⁊ mense vno. Vir certe iudicē
 do acerrimus ⁊ eloquētissimus. qui sua eloquentia magnanimitate fortitudine.
 liberalitate. ⁊ prudentia. veteres quasi imperatores superauit cum in re militari
 victoriosissimus fuit. Qui etiam ip̄a in iuuentili etate quantas in primis contra
 bracium. contra florentinos venetosq; contras eugenū pontificem. contra me-
 diolanenses ⁊ alios ytalos obtinuit victorias. multis in locis clarissima extāt
 trophea. Et quē clarissime gesserit in multis poetarū oratorūq; scriptis ver-
 santur. Qui etiam permagnifice ⁊ splendide tum mediolani. tum alijs in vrbi-
 bus edificauit. Et in primis castellus iouis mediolani. aliud in lauda ciuitate cō-
 fecit. hospitale magnificētissimū in vrbe fundauit. Extra portas cum anā apud
 sanctas mariam inuozonatam. monasterium cum ecclesia diuo nicolao de tolen-
 tino dicata suū vxoris blanche marie a fundamentis edificauit. Tandem sex post se relictis ex vxore ma-
 sculis ⁊ duobus femellis. anno a nativitate domini. M. cccc. lvi. marcio mense mortuus est. funeratus in
 genti pompa in maximo vrbis templo loco sublimi.

Solis defectus anno. M. cccc. lviij. quarto kal. septemb̄is hora sexta facta
 est. Quo anno maxima ⁊ truentissima bella multis in locis surrexerunt. in
 anglia enī ⁊ in gallia germania. flandria. perusia. p̄nomia. apulia. ac in vnuer-
 sa ytalica vt dictum est. cedēs rapine direptiones. incendia. vastationes. ⁊ infini-
 ta prope mala et damna subsecuta sunt. grecis autem mortuo amurate t̄rcorum
 principe. multo maiora illata sunt damna. ⁊ feruora bella a mahumeto eius filio
 excitata sunt. Sequenti deinde biennio tanta vbiq; fuit pestis. vt de multis pau-
 ci remanserunt. Id etiam malum frequentes terremotus indicauerunt.

De expugnatione constantinopolitane vrbis anno .i.455.

Constantinopolis ciuitas orientis imperij sedes ⁊ vnicū grecie domiciliū sapiētie hoc anno q̄nto kal. Quinias a mahumeto turchorū p̄ncipe p. 50. dies obfessa vi ⁊ armis expugnata diripit ⁊ fedas anno regni mahumeti tercio. q̄ coactis vndiq; copiis mirabili apparatu terra mariq; regiā vrbē aggressus. cuius descriptio in superiorib; habita ē. Ad terciū autē diē captato vrbis situ machinas innumeras cranculosasq; ex virgultis vmbubusq; p̄teritis q̄b; pugnātes tegerent fossatis admouit. Erat autē murus fortis. q̄ tñ imachine cā horribili cedebar. Bombardaꝝ ingens turri iuxta sc̄i romani portā collidit. cui⁹ ruina ammirabilis fossatū replet equarq; vi via hostibus pateret. At cū turch⁹ trib⁹ tā locus cussis lapidibus muros desperaret. Admouerit cuiusdā inuidi xp̄iani ex colle biremes intronittere curat. Est tñ port⁹ ille in lōgū angustū q̄ p̄trac⁹. cui⁹ orientale plagā colligare naues ⁊ cathena muniebant. inde hostib; aditus impossibilis erat. quā ob rē vt coangustaret circūallaretq; magi vrbē fuisse in via eāre ex colle suppositis leuissimis vasis lacerat⁹ tor vi ad stadia septuaginta trahi biremes. q̄ ascēsu grau⁹ sublate possib; acie in rediū ad ripā leuissimē sin⁹ introitum vebēbāt. Inde portē lōgūdis stadiorū arcebat. xxx. ex r̄pa vrbis oppoita q̄ vasis vinaris colligatis sub constructis p̄stisq; lignis q̄ exerat⁹ occurreret ad murū. dyametralsq; cincto ingressus transiitue phibebat. Tandē dato signovndiq; nō solū p̄stātinopolis orientis columen. s̄ ipa q̄s p̄ra ne qd au xiliū grec p̄staret oppugnari cepta ē. Turchi rursus subruere murū portasq; q̄ere inuiri. Cernit varia pere unū forma ⁊ plurima mortis imago. Cūq; defensio remissior fieret turchi aniaduēntes ac⁹ incūbūt. In ingressu remū porte octigēti arcebat milites ex latinis grecisq; penere. ⁊ tā hosti supiorē murū tenebat sacra i ciues deuolucens. Cū subito capta vrbē celis oib; in rapinas itū ē. In hui⁹ autē vrbis populatiōe cōstatū paleologus ⁊ ipē mīre belena genit⁹ orientis impator capite trūcat⁹ regni fil ⁊ vire finē fecit. dāns q̄s edictis vt a fer annis supra oēs vtriusq; sc̄i p̄sonē necarēt. sacerdotes ⁊ vniuersi monachi diuersis tormentorū generib; necati sunt. Reliquū oē vulgus gladio dātū. tāta sanguinis effusio vt rui quozis p vrbē currerent. Sic nobilissima vrbis p constantinū primū cōdita in manus infidelū venit. Ad eius p̄dationē ad. c. xxx. vñ circa. Quibus gestis omnia in predā dedit. sacra templa fedant. postremo turchi varia neq̄anda pegerūt

Constantinopolis expugnatio a turchis

Furasse fridericū imperatorē nunq̃ congruū ē nisi cū in ciuitate aq̃ensī apud belgas. ⁊ cū rome corona
 tus est. idq̃ iuramentū constantissime tenuit. Cū em̃ iureiurando p̃misisset quē bona possideret impe
 rium nullatenus alienaturū. ⁊ modo hoc modo illud ex eo petere maluit auarus negando q̃ concedendo
 periturus videri. Eā ob causam petenti bosio marchioni elseni ducatu myrine tamdiu resistit donec mon
 stratum est. Cū ducatum qui sub anno tributo concedere luci magis q̃ alienationis speciem habere. p̃
 sertim cū mutua ⁊ regiū in potestate sua non esset. ¶ In cū quoq̃ fridericū cesarem terciū cū nonnulli di
 cta probrosa iactassent. referentibus aulicis. an nescitis inquit fridericus. principes quasi signū ad sagi
 tas expósitos esse. Turres quidem fulgura p̃realtas ferunt. humilia tecta p̃terierunt. Et nobiscum bene
 Lauslaus rex bohemię
 et hungarie

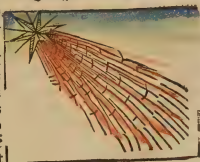
agitur si verbis tantum impetitur
Ladislaus hungarie ⁊ bohemię rex ac dux austrie filius alberti cesaris ⁊ si
 gismundi imperatoris nepos. Cū postumus nascebatur. qui mori vt in lucē
 prodit apud albā regale ⁊ baptisimū xpiane fidei signaculū ⁊ militie cingulum
 et sacra hungarie coronam (quam mater penes se habuit) eadē die accepit. Inde
 sublatu in tutela friderici cesaris duodecim ferme annis fuit. cui mater ⁊ ipm̃
 ⁊ coronā cōmendauit. Cū cecidisset in bello vladislaus polonie rex qui regnum
 hūgarie assumpsit Ladislaus cōi p̃cerū p̃sens rex designat suisq̃ auspicijs de
 incept in turchos pugnare cepit. Rex āt paulopost magnificētissimū appara
 tibus bohemiā petijt atq̃ in praga summōs honores consecut⁹ regi coronā ac
 accepit. mansit ibi nō p̃uo tpe nec vnq̃ hereticorū ecclias intrauit. p̃r⁹ m̃ q̃ rediret
 in austriā vti slauā nobile vrbē inuisit s̃cistaz caput. Postea comes elie a la
 dislaus hūnadiis filio in castro regio obtinuit. Offensus ea re regi⁹ anim⁹ do
 lore tñ sup̃p̃ressit. Rex budā se p̃aulit vbi hūnadiis filios in carcere rapti iussit. p̃
 aulore comitis ladislaus natū maiore capite plecti. mathiā captiuū duxit i austri
 am. In austria de p̃uige regi tradenda diu agitatū. multe virgines offerebant. verū nobilissimū regi nulla
 dignior visa est margaretha caroli regis francie filia. placet legatos mittere qui sponsam petant. De loco
 nuptijs eligendo p̃rentio exort⁹. hūngari budā. australes viennā. bohemi praga tante celebritate deputan
 dam aut. factione tñ georgij pogiebatij solennitas prage destinata. Ordinatis austrie rebus ingenti reg
 apparatu bohemiā petijt. Inde due legationes misit. altera ad fridericū imp̃atorē de pace. altera ad carolū
 frācie regē filiā adducturā. In ea legatione. 800. equites profecti sunt. quadrigę aurate. matrone ⁊ virgines
 splendorē apparatū que sponsam dicerent. Imperator ⁊ augusta vocati. ambe reges forozes ⁊ cuncti ger
 manie principes. s̃ hos cogitatus immatura mors regis interrupit. Ladislaus igit. x. kal. decembris egro
 tare cepit. Cū medici accessit desperata salute. Georgius vocat⁹ cū quo plura locutus. finito s̃mone de cu
 ratione aie actū. xpiano more sacramenta exhibita. vbi aīa amplius dimorari nō potuit. sacra candelam pe
 tij ⁊ intuens saluatoris imaginē orationē dñicā orsus. p̃nunciato s̃ libera nos a malo nil amplius locutus
 mortalis vitę lumen reliquit. ¶ Inuicem gloriā. quid dignitates. opes. potentiam tantopere flagita
 mus. Ladislaus nobilissimus adolescens duo de viginti natus annos in ipso etatis flore tot regnis ⁊ genti
 bus imperans intra. iij. ⁊. xxx. horas postq̃ egrotare cepit extinctus est. Mortē eius alij morbo. alij vene
 no imputauerunt. qui ad. viij. kal. decembris regia pompa in sinu p̃rociui sui caroli quarti romanorū impe
 ratoris sepultus fuit in eadē sancti viti prage.

Mecodorus thessalonicensis vir greca latinq̃ lingua apprime eruditus. pontificis iussu quom alia
 egregia grecorū volumina tñ theophrasti de arborib⁹ plantisq̃ opus insigne in latinum conuertit.
 Varia nuntiata prodigia anno dñi. mccc. lvi. in sabinis mense februario vitulū caprib⁹ duobus ortum
 bus sex. facie insolite magnitudinis. future calamitatis que postea secuta est magna. p̃fecto indicia.

Cometes gradu. 15. cancri in oriente mense iunio visus est. Inde anno
 sequenti cometes quā nigrū appellat⁹ dñi. mccc. lvij. anno iunio men
 se gradu. 20. pisciū p̃ mensem visus varie mortalū mentes affect.

Manmetes turbos imperator ad thaurinū oppidū quod nūc albas di
 cunt ad confluentes saui dānubiūq̃ sitū a paucis xpī cruce signatis
 suis fugatis castris exiit. Johānes genere hispan⁹ cardinalis san
 cti angeli magnas illic copias coparans. quo cū erat iohānes capistranus
 de quo cōcti pānonij ad insequēdos barbaros maximā strage infinito ho
 stium numero parua manu cedere. Bellū aut gestū est die sancti iusti. qui ē
 viij. yd⁹ augusti. ob idq̃ calix⁹. iij. p̃o. eo die t̃rāfigurationes dñi p̃stituit.

Terremotus p̃maximus anno dñi. mccc. lvi. die quinta decembris hora noctis vndecima. Et iterus
 terrę die eiusdem mensis boza. xvi. fuit vt in memoria hominū nō sit ⁊ nusq̃ legi⁹ tam vehemētēs fu
 isse ⁊ tam magnū spaciū terre occupasse. p̃cipue in regno apulie. In neapoli beneuoloz multis alijs ciuita
 tibus ⁊ villis circūstantibus. quo multa templa ⁊ in neapoli pallatia. domus eius interitū magno homi
 pecorūq̃ corruerūt. Et in terra laboris capue. caiete. auerſe ceteriq̃ veteris campanie vrbibus. fuerit ni
 bilominus ⁊ alij terremotus p̃cepti inter p̃mū ⁊ scdm̃ etiā postea s̃ tenues ita vt nullum dānnum edificij
 ac personis intulerunt.

Anno mundi. 6657.

Anno xpi. 1438.

Pius eius nominis secundus papa encas cognomento piccolominicus ante vocatus. natione uralus. senis oriundus. corfiniani ortus patre filius. matre victoria. Jldco pius encas filius poeta vocatus hoc anno patrū omnium consensu tercio decimo kalendas septembreis pontifex creaf. vir quidem oī lauce dignus eloquentissimus copiosissimūq. prudentie singularis. qui nō ad orium sed res marinas agendas vocatus. Jis corfiniani cū p. eratē diceret pontifex grāmarcam didicit. Annū vō decimū ꝛ octauū agens senas. pficaf. vbi a necess sanjs ꝛ cognatis adiutus poetas primo. morozatores audiuit. quibus facultatibus tanto ingenio valuit vt breuē pcedara poemata latina ediderit. inde ad ius civile se conuulit. Postea dominicū capranicū secut⁹ basilēā puenit. Deinde bartholomēū nouariensem epīm. ꝛ post eum nicolau sancte crucis cardinalem fecit. Iterū ad basilēam. pficaf. semp in honore apud omnes est habitus. Fuit enī scriba in illa synodo ꝛ lraz aplicaz abbreviator. Jn eū aut puenit plepe ozauit. Legationes plures pailz causa obiuit. Orator deinde ad fridericū imperatorem a felice missus tanti dexterioris ingenij valuit vt eū corona poetica donatū in amicos ꝛ pthonotariū receperit. Relatus deinde in senatoriū ordinem. quē princeps in rebus grauibz consulit. Creato autē nicolao pontifice dum ab eugenio subdyaconus creatus epūs regeffimus morif. in cui⁹ locū encas se quidē inficio a pontifice ꝛ imperatore suffectus est. A calixto aut pontifice in numerū cardinalū refert. ingressus conclaue post obitū calixti pontifex creaf. Accepta pontificia corona confirmata prius ecclesie ditione se totū ad curiam reipublice xpiane conuertit. Sigismundū austrie ducem qꝛ in cardinale aduincula petri aniaduertisset diuis excommunicationis psecutus est. Maguntinū insup antistite sedē deiecit. Bene uenturam q̄s archiepīm sūmouit. nil regibus. nil populis timore aut auaricia cōcessit. katherinā senensem inter sanctas xpi virgines retulit. pragmaticā in gallia abrogauit. fodinas inuentū tū alumnis apud tolpā instituit. Eulzoz iustitie et religionis. admirabilis eloquio. Jnter ferdinandū regem ꝛ sigismundū malateffam inductas composuit. vt mantua vbi cōmuniem xpianoz conuentū indixerat tuto. pficafci liceret. medita igitur hieme ad vrbe discedit. mantua postremo ventū est vbi magnus erat principū numerus. magna legalroz vis. actūq. est pio illo dicente vt bellū cōmuni oīm decreto turchis indiceref. Urbem autē romam multū exornauit edificijs. ꝛ tybure arcē construxit. ac senis nōnulla ornaatissima edificare fecit. Fuit autē continentalis sine vite ꝛ oīj inimicissimus. homo stature breuis. caput habuit ante annos canū. facie senecta. aspectu seueritatem facilitate conditam ostendebat. Circa cultū corporis neq. morosus neq. negligens. robustum et corpus natura cederat. quod tñ longe pegrinationes ꝛ crebz labozes attriuerant. accedebant morbi eius famularissimi tussis. calculus ꝛ podagra quibus plepe cruciabat. Duodecim cardinales suo pontificatu uentibus addidit. Qui tandē ancone dū uenietozum ducem belli socium ancone expectat vt contra turchos cū innumerabilibus populis. pficafcerent. diuturna ꝛ lenta febris afflicta⁹ morif anno sceragesimo quarto supra quadringentos ꝛ mille. xviij. kal. septembreis. anno uero pontificatus sexto. diebus sex minus. Funus ancona romā deferretur ꝛ in basilica sancti petri condit⁹ ad altare sancti andree. Delectatus ē aut mixto scribē di genere ideo plura opa edidit. Caput sancti andree e peloponessio romā auertū in sacello ad id fabrefacto collocauit. cognitionē q̄s rez antiquaz nō omisit cū pmentarioz libros scripsit ꝛ plura alia.

Anno dñi. 6665.

Anno xpi. 1464.

Paulus secundus papa patria uenetus. patre nicolao. matre polixena. petrus barbo antea vocatus. eu⁹ genij pontificis ex sorore nepos sancti marci p̄sbiters cardinalis hoc anno pridie kal. septembreis p̄tifer creatur. vir certe magni animi. corpus habens egregiū maiestate dignū. Jis adolescens adhuc iuuenis in mercatura erat. que apud uenetos in precio est. Et nunciatū est gabrielem auiculū suū pontificem creatū esse. subfuit adhuc orante fratre paulo barbo. acclis (licet iam adultus esset) operam dedit. inde uocatus ab eugenio archidiaconatū bononiensem. ac post ep̄atum ceruie cōmendatione adeptus. pthonotarius ab autēulo creatur. Tandem vna cū alouisio patauino medico. quem postea patriarchā appellarunt cardinalis ab eugenio creaf. Erat aut natura blandus. natura humanus. Doctus itaq. pio in eius locū suffectus ē. Duo bella quidem parua in ytalīa suscepit. que nulla re pri⁹ repetita bello f̄ infidijs inchoata postea deferunt. Jn colligedis aut pecunijs ita diligēs fuit vt fere sp̄ bñficia ꝛ ep̄atus his pmitteret q̄ officiū aliq. uenale haberēt vñ elia mun⁹ possz. his aut pecunijs interdū etiā ad liberalitatē utebaf. nā ꝛ cardiales paupes maxie ꝛ ep̄os ꝛ p̄icipes ac nobiles domo exozores. uirgines. uiduas. egrotos freq̄nt inuabat. Curauit itē vt rome an nona ceteraq. ad victū p̄uenia vili⁹ q̄ antea uederēf. Multa deinde edificia sp̄lēdēre ac magnifice rū apud

Linea summorū pontificū
Pius secundus

Paulus secundus

sanctum marcū. tum dō in vaticano qđ ad munificentia pertinet extruxit. iustus quoq; habitus ē. hic pontifex ac demens morosus ⁊ difficilis canonicos regulares ⁊ sancto iohanne laterano pullos a calido pontifice restituit. Cognita autē georgij regis bohemiē p̃fidia. in hoīem vngaros ⁊ germanos cōcitauit. Appara- tu autē pontificio maiores sup̃auit. In corona siue mitra in quā multas opes contulit coemptis vndiq; ac magnis p̃cijs adamantibus saphiris smaragdīs chrisolitis bīaspidibus vnionibus ⁊ quicquid gemmarū in p̃cio ē. Tandē vō decem cardinalibus creatus. quorū de numero franciscus fauonensis eius successor exti- tit. Cū annos plurimos viuere sibi p̃suāssisset. anno salutis nostrē. 1471. v. kal. augusti. secūda hora noctis Cū eo die letus p̃istoriū habuisset. ⁊ iocundissime cenasset. apoplexia correptus. vitā cū morte mutauit. anno p̃ ontificatus sui sexto. mense. x. peponis em̃ cū. cancro. passilloz. p̃ficiū succidit admodū delectaba- tur. Quibus ex rebus oriam credūt apoplexiā illā. qua ⁊ vita sublatū ē. tñā duos pepones. ⁊ quidē p̃el- grandes comederat eo die. Quo sequenti nocte mortuus est. Eius corpus in basilica beati petri mane se- pulture traditum est. Et tūc vacauit sedes dies nouem.

Antoninus archiepiscopus florentinus

Antoninus florentin⁹ archiep̃s ordinis p̃dicatoz. p̃fessus pater. historiariū ac romane vr̃bis olim auditor causarū. sanctissime vite ⁊ mox vir. ⁊ sacro- rū dogmatū admodū doctus. hīs temporib⁹. ob l̃az gloriā apud ṽtulos in p̃pe- cio habitus ē. Qui multa ⁊ grandia volumina. magno qđē cōfecto labore. lō- gisq; lucubrationibus posteritati reliquit. que legendis atq; audientibus ma- gna affert doctrinā ⁊ voluptatem. Ex quib⁹ extat summa accuratissima in casu- bus cōscientie sacerdotib⁹ p̃ necessaria. s̃ ⁊ multos historiariū libzōs ad eru- dendos mortales p̃posuit. Tandē āno domini. m̃d. ccc. lxx. deficiēs. vi. nonas maij. nō sine magna lancitatis opinione fuit. cū crebris miraculis claruerit. Eius au- tem sancti corpus ex domo ep̃ali. ad sanctū marcū ordinis sui delatū. cū magna populorū frequentia ⁊ veneratione sepultum fuit.

Bosius marchio inde

Bosius effēsis marchio. Et primus ferrarie dux
Leonelli marchionis frater. Et nicolai effēsis fi-
lius. defuncto leonello fratre maiore. in regnū ferrarie
succedens. regnauit annis. 22. Vir certe ingenio diuino. in quo nihil fuitati. ni-
hil subdoli. Eius verba sapientie plena. opa autē grauissima. ⁊ semp̃ regia. ad cū-
lum fridericus cesar accedens. ṽsa hominis celsitudine ⁊ animi magnitudine. il-
lum mutine ⁊ regij (vt p̃missum ē) ducem primo creauit. Deinde exactis m̃ltis
annis romā accedes a paulo pontifice magnifice exceptus. ab eodē ducatus fery-
rare insignitus fuit. Nicolaus autē pater cū hos ⁊ alios ex pellibus genuiss̃ si-
lios. senio cōfectus. alios ex vxore suscepit liberos videlicet herculē ⁊ sygismū-
dum. quos mortiens regni heredes sub leonelli tutela reliquerat. qui eos neapo-
lim relegauit. ⁊ regnū omne occupauit. Et cū ludouici ganzage sororem haberet
vxorē. ex ea nicolaū tantū suscepit filiū. Quo nato nō multo post mortuus. cū ni-
colaus regno aptus non esset. hac conditione in bosijū imperiū veniuit. vt post obitū nicolao iureiurādo
regnū restitueret. Bosius principatu suscepto cū prudentissimus esset herculē ⁊ sygismūdus delegatos re-
uocauit. ⁊ eos ac nicolaū tanq; filios carissimos omnes habuit. Erat autē diuinaz humanarūq; litera-
rū egregie doctus. ⁊ doctorum viroz amator. Hic vr̃bē ferrarie m̃ltis edificijs ornauit. Nam arcem nouā
⁊ curiā pulcherrimis edificijs clariozem reddidit. Monasteriū insuper toto orbe celeberrimū ingenti impē-
sa ordinū carthusiensū a solo cōstruxit. deniq; anno regni sui. xxij. in pace quieuit. Eius corpus apud car-
thusienses ingenti pompa delatum. humili loco sepeliri voluit.

Ferdinandus rex

Ferdinandus huius nominis secūdus. alphonsi regis ex concubina filius.
hīs temporib⁹ patre defuncto. ex eius testamento in neapolitanū regnū
eīdem succedens. Alphonso autē sine legitimo filio defuncto. id regnū feudata-
rio ⁊ antiquo iure ad sedem apostolicā deuolutā censebatur. Quod cum calixtus
pontifex armis repetere statuisset. morte superueniente disturbata sunt omnia. At
ferdinandus metu liberatus ab eius successore pio papa regni cōfirmationē. recla-
mantibus gallis accepit. Quo regno in pace adepto multos hostes bello posce-
re profligauit. hūc pius pontifex cum vehementer diligeret. et regno cōfirmauit.
⁊ regia corona donauit ac coronauit. Et ei etiā annuū censum in parte relaxauit.
Inde auxilio pontificis iohannem andegauenses renati filiū apulia fugauit. Pio
pontifice postmodū mortuo ferdinandus cum paulo eius successore. ⁊ sequenti-
bus pontificibus inimicitias suscepit. q̃ peterent tributū quod singulis annis ecclesie romane pendebat.
⁊ ob bene merita relaxari optabat. Inde multo maiores similitates cum senatu veneto ob capi regnū cō-
cepit. Et tunc in venetos (vt aiūt) concitauit. Veneti igitur cū tūcō pacem cōposuerunt. qui omne ṽm
belli in regem conuerterūt. ⁊ bydruntū maritimā ytalice ciuitatem ei abstulerūt. Et verendū fuisse nisi ma-
humes morte sublatū fuisse. plura damna regno apulie intulisset. Eo vō mortuo. difficilimo bello vt
beati bydrunt. rex per alphonsum calabrie ducem filium suum in armis strenuū recepit.

Berta etas mundi

Anno abhinc ferme sexro t qdragesimo .inter frēs beate marie theutonicor: z vladislau polonie regē de regni finib⁹ orta qdione. Atq; pars ingentes copias in bellū eduxit. Et primi pruteni siue mie ro militū. siue animi ferocia exultantes. duos gladios p feciale. regi misere. vt ex hijs quē mallet. vni ac- ciperet. Is cū vitoldo fratre. deo suo hostias litabāt. q̄ audito feciale. nō mutuis inq̄t p̄clij signū recipio t onsecratq; gladio quē elegerat. eo se cinxit. Et facta pugnadi copia. lituanos q̄ auxilio venerāt p̄mos opponit. quoz strage tangata copia prutenoz. Et ipa polonis supuenitibus sternit cruentissimo p̄lo. ea die confecto victoria regis fuit viri questris ordinis et religione qdringenti cū ipso magno m̄go perire cēsa ex plebe multa milia. qui sup̄erūt capti. Prussia p̄ter oppidū. b. marie omnis ad polonos defecit. Seq̄ntib⁹ annis casim⁹ rex polonie eis ciuitates munitas danzky z dorñ abstulit. asserens portionē sui regni esse prussiam.

Albertus marchio brandeburgen. annis effluis bellus aduersus Nurebergenſes entissime gessit. Greueburgū ab eo multa vi oppugnati ē. Id oppidū in valle iacet. xx. milibus passū a nureber ga. muro z fossa munitū. Et cū varia dāna ab vtriq; illata fuissent p ludouicus baioarie ducē. ad hos tu multus sedados vocatū (cū diu laborasset) hoc bellū post varias dictas sopitū fuit. Deinde cū post aliq̄ tē pora inter ludouicū baioarie ducē p̄dictū ac marchionē brandeburgen. principes potentissimos. bellum susceperit esset. Haud quidē iniuria. z magna cum animi fiducia p̄tendissent. post plures strages p̄ncip pes germanie pacem postulantes. Tandem res equo animo sedata fuit.

Ludouicus rex francie

Ludouicus caroli regis francie fili⁹. his tēpib⁹ p̄ri in regnū succedēs. fuit aut carolus pienssimi animi vir. f ingēij ebtus. Qui cū bellū z beimi cū angloz regem. Et ioannē burgūdiōz ducem exatasset. z multos occidisset. Inde ingenti cede fusus fuit. z bi multas ciuitates adimerent. Et nisi per puel lam deus miraculose restitisset. de eius regno actū fuisset. Tandē Nicolaus car dinalis sancte crucis ordinis carthusien. pacē cū ducē burgūdie cōposuit. quēz tī postea p insidias interficere fecit. qd̄ infinita mala excitauit. Hui⁹ itaq; caro li primo genitus ludouicus. delphinar⁹ regionis princeps. regno suscepto mul tos p̄bi deniuolos regno depulit. Inde cū libertatē ecclie in regno minuire cō- naretur. multos romanos pōntifices habuit aduersarios. Inde cū carolus aq̄ta mie z normandie dux e medio p cū sublatū esset. quē ob eius sapiam populi regnare cupiebāt. Qd̄ cum regni p̄ces z burgūdie dux intellerissent id ex sua p̄aratoe faciatū. vetusta odia renouarūt. sp̄irantes ingētes exercitū in eū deduxerūt. dux burgūdie in picardia aduolās. ciuitatē picbigneti cepit. z pplanari fecit. at rex a suis destitū p̄isus cōmigravit. regiā saltē tutaturus. In normandia t̄ḡt innumera oppida euerterūt. p̄ntifer aut romanus ad hos tumultos sedandos. Bessariōnē nicenū cardinalē in gallia m̄- sit. cū diu laborasset tanū. p̄fecit. vt cedēs ac incommoda sopita fuerūt. Denū āno a natali xp̄iano. 1484. Remis deficiens. Carolū primogenitum suū annoz. xv. extantem habuit successorem.

Georgius pogiebratus bohemi⁹ post obitū ladislai hungarie et bohemie regis. acerius. p̄erib⁹ gubernatōem suā nō exipasse regis obitu dixit pragenses nihil morati ē sue gubernationi cōmiserē. Erii p̄stituta die qua nō uis rex eligeret. Re pro regni utilitate discussa. rex pronūciatur militie domi- q; app̄ime clarus. Eui ad res gerendas nec cōsiliū nec etas defuit. Ea res ne- cau suspitōnem maxime auxit. Inde ex p̄torio in edem beate marie vbi roche sana p̄sidedat regi publica salutatio exhibita fuit. Cum autē inclutū in bohe mie regnū vt p̄missum est dudū in perniciōsam iacobelli z hussitarū hereticā prauitatem (vt cōmuniōne sub vtraq; specie de necessitate fore eterne salutis p̄- fiteretur) protapsū fuisset. Georgius q̄ se catholicus affirmauit. In manibus ianuen. z bacen. ep̄oz t̄tatis sacramētis euāgelicis publice iurauerūt. dū coronationis recipet insignia. Qd̄ princeps fidelis z obediens esset sancte ro. ecclie. z cū se ac cōthorale cū liberis tali iuramento obli- gasset. per fridericū rō. imperatorem confirmatus eruit. Verū cū hijs omib⁹ d̄na ageret. z hereticorū sectam foueret z amplecteretur. Inde vranislauen. z ceteri catholici homagiū p̄stare. recusatūt. Breuo pa pa pius. z post cū paulus p̄ntifer. grauissimis cēsuris eū ac totū regnū bohemicū fulminarūt. Et paulus secūdis annō. 1484. publico cōsistorio cū heresi dānat. dignitateq; ac regno priuat. Tandem post annū. 71. supra quadringentes ac mille idem georgi⁹ bohemie occupator. morbo periit.

Mabumetes turcorū imperator. Expulso thoma paleologo. z fratre secū reducto. peloponessum occu- pat. anno eius. xi. eodem anno trapesuntij rege capto z interempto pontū. anno. 1460. obtinet. In- de militem expugnat. diripitq; anno regni sui. 12. Postea veneti magna classe copisq; terrestribus in pe- loponesso vetere murū fossamq; ab vtroq; mari in ipso p̄bmo tumultuarie opera pluribus simul locis eri- gere adorū. corinthum obsident. Turci vō laborantibus suis auxilio p̄perantes z interruptas munitio- nes p̄ penetrant. ac xp̄ianos ad naues fugere cogūt. Tandē dux venetoz cum p̄stantissimis senatoz m̄remi- bus. 12. p equora ornatissime instructis. Anconā pontifice pio adhue spirante venit. quibus e speculo. p- cul visis papa. 19. kal. septēbris gloria ingenti vita functus est.

Fridericus impator. extra cenā nūquā vitur vino. in cena lentissimū bibit. ⁊ id aqua pdomitū leono da si mater fieri veller. vinū biberet. Quod cū accepisset fridericus enea filio vocato. Abi inquit. atq; in peratrica dicto sterlem me cōiugem. quā vinofam malle. proinde si me amat. vinū oderit. At id nūcū leo noza. Et si viti iussioni tam libenter parco. quā vino si tamen vini vsum mādauerit imperator. mozi optas uerim quā parere.

Mathias reuengarie

Mathias iohannis hūmadis gubernatoris regni hūgarie filius. Ladislaū p dicto rege sine liberis extincto. Hungarie regnū contentientibus pcuribus occupat. Eius pater prouinciā vga ferrea gubem aut. nec diu rex abfuit minor e habitus ē. hic prostratis apud albam turchis. post breui tpe morbo extinc⁹ ē. Comes alie cui⁹ caput erat a rege scādū. et eius amicus. a ladislaū hūmadis filio in castro regio obrūcat. Rex ladislaus quāq; vebemēter cōmotus. tā atroci facinore dolore tñ suppressit. Rex budam reperiit relicta alba. vbi sanctos curiā hūmadis filios in carcerē rapi iussit. pcurfuzorē comitē ladislaū natu maiorem. Qui quatuor ⁊ viginti natus ānos egregio corpe adolescēs. flauis de more crinibus super humeros passū reuinctis post tergū manibus talari atq; aurea veste indutus capite cū plecti iussit. Mathiā vō captiuū dixit in austriā. Et profectus in bohemiā cū sequi mandauit. Cū aut apud prāgā obiit mathias qua die rex clausit oculos eadem prāgā applicuit. quē georgius gubernator in custodia suā recepit. Nec diu postea rex hungarie designat⁹ magnis sponsionibus dimissus ē carcere. voluit ad regnū. facta em reconciliatione inter proceres mathie as octo ⁊ decē natus annos nono kal februarij rex acclamatus. Cū vō id regnū sibi cōpetere cesar affirmaret. multa bella inter eos subore sunt. regnū tamē ei cessit. fuit autē xpiane religionis ⁊ turocos defensor ⁊ pugnator acerrimus. qui panonia ⁊ alias. punitias a turoco impetu turtus fuit. Has multis vicibus ingenti plio turtis supatis. etiā prem bosnie recuperauit. Et turocū regnū incendijs. populationib⁹. cedi busq; inuoluit. Sed ⁊ bella in bohemiā cū casimiro rege polonie gessit. Pax tñ xposita hoc mō inter eos fuit. vt pannonia hūgaria morauia ac slesia mathie relinquere. ⁊ boemie regnū vladislaū casimiri filio re maneret. Hic aut prestantissimus rex paterno more militaris glorie appetēssimus. bello fortunat⁹. Cus videret fridericū cesarem sibi aduersari. cū turoco pace cōfecta in eum arma verit. ac viennā urbem ⁊ alta si bi ademit. In qua vrbe tandē anno. M. cccxc. morbo extinctus est. ⁊ ad albā ductus in sepulchris regum sepultus. hūc fermandus neapolitanus rex filiam suam matrimonio copulauit.

Nicolaus de cusa germanus. sacrofante romane ecclesie. italī sancti petri Nicola⁹ de cusa cardial⁹ ad vincula presbiter cardinalis prestāntissimus atq; doctissimus. ea tempestate claruit. q̄ tanta bonitate pū diuineret vt pauci meliores suo tpe nati sint. vt cōiū oim hostis acerrimus. ambitionis totus aduersari⁹. integritate animi im mutabilis. honestor labor indeclin etiā senectute patientissimus. bis faciendū et gratificandū admirabilis. Hanc tanta doctrinā oim vbertate fuit. vt q̄quid ex tpe dicendū incidisset id copia tali differeret. vt ei solū facultatē censere. studuisse Vir supra opūionē eloques ⁊ latinus. historias oim nō pūscas mō. s̄ medie tempestatis. tū veteres tū recentiores memoria recensere. In mathematicis di sciplinis suo tpe doctior eo fuit nemo. Ius civile pontificūq; didicerat. philoso phie aristotelice acerrimus disputator fuit. Theologie summus interpres. hui⁹ celeberrimi viri plurima extant summi ingenij opera. De visione dei. de pace fide dei. Cribzatio alchoram. de ludo globi de mathematica pfectione. De apice the orie. de docta ignorantia ⁊ pleraq; alia. Is aut dū ecclie sue bizynēsis iura acq; tuere. a sigismūdo austrie duce capis. atq; honesto suat carcere. Dñser at pius. cardinalis captiuitate gra utter cōmor⁹. faciāda ofone i sigismūdu publice inuehit. ⁊ cū q̄uorūb⁹ interdici⁹ deterret. tandē liber euasit ac pace cōposita. dum pius ancone vita functus fuit. cardinalis rome recessit.

Bessarian cardinal⁹ grec⁹

Bessarion. S. R. E. eps cardinalis sabine ⁊ cōstātinopolitan⁹ p̄iarcha. M. ceni venerādā nūcupatiōe terraz vbiq; celebrum⁹ h tpe floruit. de q̄ sapiē tissimo dici pōt. Cui⁹ cū ea fuit vt paulus potifex summ⁹ p̄dicabat In rez oim maximaz vñ peritia. Ea in consilijs vlt grauitas vlt p̄piciencia. vt mib⁹ de sum⁹ mis vñq; rebus factū fuit si Niceni vñ⁹ desisset auctas. In studijs em maiorib⁹ ⁊ dūam oib⁹ ea facultas ⁊ copia. vt plura legisse credi nemine possit acutus le cta ⁊ rectius intellexisse. vberius paucissimos cultissimis quibuscq; tempib⁹ clari usq; scripsisse. Et quāq; summe reipublice xpiane negocijs impediat⁹. merita tamen indignatione cōmotus ac veritatis studio incredibiliter inflāmat⁹. del ensionis platonice imo diuine philosophie libros aggressus est. tanta id maie state egit. vt cōuicatore caluinosum credi plato ipse diuinitatis secretari⁹ pos sit suggestisse. Iuste igitur platonis defensor. Qui tandē legatus ac franciam in reditu dum pacem fecit in itinere defecit.

Ars imprimendi libros hīs temporibus primū in germania enata ē. Quārum igitur litterarū studiosi germanis debeant, nullo satis dicendi genere exprimi potest, hanc apud magnā rhēni urbem solerti ingenio librorū imprimendorū ratio, 1440. inuenta fuisse aūt. Hoc tempore in omnes fere orbis partes pagantur, qua omnis antiquitas paruo ere coparata a posterioribus infinitis volumibus legitur. Eius laudes antea in probemio operis prebabit fuit. Qua certe nulla dignior, nulla laudabilior, aut utilior esse potuit. Quod si hec ars effluxit temporibus viguisset maxima pars operū Tui liuij et Tullius de re publica ac Plinius de bellis germanice aliq̃ p̃clara opera malignitate temporis amissa nō fuissent. Ideo in eius laudem quidā hos cecinit versus. O felix nostris memoranda impressio seculi. Desiderat quasi totū qd̃ sumis dis in orbē. Omnes te summis igit nūc laudibus ornent. Inuictos nitent vitraq̃ lingua tuo. Nunc paruo doctus quilibet esse potest. Te duce qm̃ ars hec mira reperta fuit.

Nicola⁹ peror⁹ Rhetor.

Nicolaus peronus saxoferratenſis et Syrontin⁹ epus egregius theolo⁹ ac rhetor discretissimus, ad hanc etate pueniens, nonnulla in diuinis laude digna composuit. Sed et ad pueroꝝ eruditione comode breuiterq̃ libellū edidit. Comentario etiā in multis auctoribus sapie in martiale opus variū conuocpie appellatū fecit. Ac qdā e greco in latinū tranſtulit.

Robertus de licio ordinis minorū p̃fessor. Et aquile marſor seu abrupti vrbis epus in doctrinis sacris doctissimus vir, et noticie oim̃ eccl̃asticorum dogmatū sufficienter instructus, oim̃ p̃dicatoꝝ doctor. Hicq̃q̃ temporibus ob er̃ clarissim⁹ et admirandā p̃dicationis grām, ab om̃ibus ytalīs multo in p̃cio habitus est. Qui tantū in scripturarū studio laborauit et scripsit, vt vbiq̃z Roberti predicationes nūcupentur, plurimas em̃ ad instructione fidelū tractatus et sermones edidit. Qui ab om̃ibus p̃sertim tedamatoribus studiose leguntur.

Matheolus perusinus medicus doctissimus, hoc tpe medicorū ac p̃hor mo narcha, oim̃q̃ liberaliū artū cūctarūq̃ scientiarū, facile princeps, p̃ceptor medicus eruditissim⁹. Quē ego hartman⁹ Schedel Nurebergensis, doctor paſſauinus, tribus annis ordinarie legentē auſcultauit, a quo demum p̃habita p̃ eius oratione elegantissima, insignia doctorat⁹ padue accepti. Ne sua memoria pereat, pauca de eius vita ac doctrina hui⁹ operi adiūxi. Cū em̃ sepius meū animo cogito, qm̃ maximus ac singularis in om̃es amor suus existerit. Quis ē adeo rerum imperitus q̃ non p̃uet ob incredibilē virtutē suā, singulare ingeniū, summa rez experientia, cū perpetua memoria cōplectendū. Cui em̃ ignota fuit verborū suorum integritas, suauissimus sermo, decorā facies, qui et artis poetice et oratorū summa cognitiōe habuit. Qui nullū cyceronis op⁹ aut mantuanū vatis, aliorūq̃ poetarū dimisit intactus. In astronomia vō geometria et arithmetica et musica opera a veteribus edita totis viribus p̃ſcrutatus fuit. Verum ne p̃bia atq̃ medicina cōtēntus, demū sacris literis delectatus, in eis tanq̃ meli⁹ fauis dulcedinē abdita⁹ sensuit. Reddidit igit suos auditores auſcultando dociles, beniuolos, attentos ac discretos ip̃o orante. In eo nāq̃ maxima fuerunt om̃ia, siue acūmē ingenij, siue artis peritiā, siue orōnis elegantia comōditatemq̃ considero. Reliquit aut post se orationes lepidissimas. Comentarīa in hypocratem, galienū ac Auicennā. Et arguta consilia in medicina. Tandē iēmo deficiēs padue sepul⁹ fuit.

Platin⁹ historicus

Baptista cognomēto platina, p̃ia cremonēsis applicus abbreviator, magni animi et p̃ſtante vir, eruditione et eloquētia pulch̃ inferior, hūidē t̃pibus i p̃cio exis, a paulo pontifice maxio, bonis et dignitate indicta cū priuac⁹ et i carcere detrudis. Et ibi vsq̃ ad pauli mortē reſuac⁹. Ex q̃ tandē post mltas calamitates a sixto pontifice eius successore liberat⁹, et in statu pristinū reſtitutus, neq̃q̃ ingenio suo abusus, p̃ter libꝝ quē de natura rez et obſenſijs ediderat. Egregiū etiā opus de vitis et moribus pontificū sixto pontifici obtulit. In quo etiā impatorū principūq̃ ac dūcū multorū res gestas inseruit, nonnulla etiā alia opera et epl̃as scripsit. Demū anno domini, 1481. rome ex peste defecit.

Dominicus calderin⁹ p̃ia veronēſis rhetor luculentissim⁹, et tā greca q̃ latina lingua nō mediocriter erudit⁹, et i studijs dūantissim⁹ em̃uētissimus, p̃ hoc tps ip̃e diuini ingenij fecit opuscula, i iuuenale, marziale, suetonū, et i ybinatonis interpretationes edidit celebres. Saphos etiā epl̃as cū p̃terio, et cyceronis epl̃as ad atticū cōmetat⁹ ē. Et nisi inatura morte p̃uēt⁹ fuisset, p̃ plura alia edidisset. Obijt deinde anno domini, 1477.

Marius philelpbus frasci⁹ philelpbi oratoris fil⁹ eques auratus laureatusq̃ poeta philosophie et artū doctor, p̃ hoc tēpus totū ytalie clarus exiit. Qui cū eruditissim⁹ esset funebrias orationes p̃clarissimas, et alterius materie plurimas, et quidē elegātes hūit. Extat er̃ ingenij opa in diuersis metrorū generibus edita. Richmōs quoq̃ et cantilenas composuit. Deniq̃ et hic a friderico gansaga marchione mantuano publico ſalario ad lectionem vocatus ibidem in anno domini, 1480. vite finem fecit.

Leodium galliar clarissima et potētissima ciuitas hoc anno **MD**.cccc.lviii. a carolo burgundior dūce et pta et ingēti edita cede. dirupit. Supiorib⁹ em annis inter leodiēses et burgūdonū dūce maxie pten-
tiones agebant. q̄a cū leodiēsis eps extiguerē tēptasset a paub⁹ suis vrbe pulsus fuit. idco summe ponti-
fer tricariensem ep̄m legatū eo misit. Is in carcere trudit. Quā ob rē indignatus dux vrbe in germania po-
pulosissimam presente et fauente ludouico frācor rege acerrimo ipetū ac p̄lio vrbe expugnauit ac eā euerit

Mathias inclitus rex hungarie bohēse regnū hac tēpestare aggressus castrū iayza tū loci natura tū vō
memor altitudine munissimū tēditione cepit. Inter hec sacro regni hungarie diademate a manib⁹
friderici romanor cesaris magna cū difficultate rehābito. rex sexto sui regni. Anno dñi **MD**.cccc.lviii. in die
cene dñi affantib⁹ pceribus cū solēntate maria coronatus. Post hec mahūmēre turchor impatore in expu-
gnatione dicti castrū iayza in fugā venit. relicis machinis et tormentor generib⁹ in glōriā in turchiā rediit.
Tandē post aliqua tpa castrū siue castellū turchor fabatz tenoiatū ad lit⁹ flumēis zaue vel saut p. eisdē ex li-
gūis terraz multū curiosē pforti ope pparatū (vt sequēs figura p omne diametru ac formā ostendit) turrib⁹
ac fossatis ac vallibus. necnō minus militib⁹ munitū diro biemīs sub rigore obfedit. in quo lignea menta
ex tabulis fabricata sunt. quaz tabular cōpago ita solidū est vt vir ab intento posset iunctura pprehendi.
Suntqz tridua ambitu plūioze distincta portic⁹ in oī decore dispositē. Area vō curtis ingēti ambitu citē
vt amplitudo ipa regiā aulā ostentat. Dūqz rex acrius p̄lio insisteret. turchi rapto comite iohāne de witebitz
ab exercitu regis ad castellū. eo interfecto caput ei⁹ absiderūt cū flauescēte copiosaqz coma haste suffixus ad
terrorē expositi fusserunt. **MD**Mathias rex indignatus vt aggressus tēditione cepit ac expugnauit ingēti glō-
ria. Nonissimē turchi anno **MD**.cccc. xxi. iterato castellū inuasērūt. ab hungaris repulsi ad propria redierunt

Babatz

Bexta etas mundi

(Anno mundi. 6670.

(Anno xpi. 1471.

Sextus quartus papa nomine liguricus ex saona urbe maritima nat^o fructus ante vocat^o ordinis minor generalis minister hoc anno paulo pontificatus eius in cubiculo quiescit interitu sublato quinto yd^o augusti in eius loca a patribus successus est. vir certe doctrina clarus. Is statim a pueritia diuini ministerij a parentibus dicatus est apud ordinem minor iniciatus. Adolefcentior factus patauinu venit. fama ciuitatis illectus ad sapientia capessenda. in quo moratus vir vixit fere annos nobilis alius legendo ora de scribendo vniuersum orbem splendidissimis sapientie radis illustrauit. et de conceptu dei libri scripsit. librum de sanguine xpi. librum de futuris contingentijs et librum de conceptione beate Marie virginis ac quedam alia. qui in ordine minor p omnes dignitatis gradus ad cardinalatu puenerat. fuit aut ante pontificatu ac etia in ipso pontificatu mitissime consuetudinis et vite continentissimie. in pauperes religiososqz maxime munificentissimus. quos omnes fuit ac priuilegijs amplissimis adiuuit. Inde in amicos et familiares iocundus. in deliquentes clemens. principes ac nobiles patria extorres pseruit paleologoz filios. bosniacz reginam turcho pullos pecunijs adiuuare no destitit. et rhodios milites ac ferinandu a turchis veratos incredibili pietate confortit. urbem romanam cenosaz et vestitus in plerisque collabente instaurans. vias eius cultissimie et decentissime strauit. pontem sup tiberim maxima impensa iecit et a se fixi pontem nominauit. Edes quoqz pontificias apud sanctu petru cultissimas reddidit. Hospitala sanctispiritus in vaticano pmagnifici fabricari fecit. in quo et vite sue ordinem splendide repingi voluit. Et cu maxime beatissime virginis Mariae deuotissimus esset ecclesiam sancte Marie de populo erigere fecit ac decora uit atqz alia innumera bnficia urbi ramane contulit. nilqz in pontificatu egit qd merito reprehendi possit nisi qd ipse vt filios suos nimiu amauit. in quos errorum multi superioz cecideret. Et ordelaphos et foro iulij depulit et iheronimo Rario necessario suo concessit. cui consilio arduus in rebus semper vltus fuit. Iubileum a paulo institutum anno quarto pontificatus sui celebrauit. Et beati Bonauenturam in sanctorum confessor numero ascripsit. Et licet hic multos habuerit detractores optimus tn pontifex fuit. summa em alacritate et animarum cultus exstint. cupiditatem a se resecavit. iras comprimit et malitias extirpauit. Vixit cardinales toto tempore sui pontificatus creauit. et quibus tres fuerunt romani. duo genueses et quatuor saouenses. inter quos iulianus sancti petri ad vincula ex fratre nepos fuit vir certe phumanus et comis pter qui ipsius corpus maxima pompa et deuotissimis exequijs in nouo templo seu sacello apud sanctus petrum in vaticano sepeliri fecit. cu obisset pontificatus sui anno tredecimo.

(Anno mundi. 6683.

(Anno xpi. 1484.

Innocentius octauus papa patria genuesis patre aron aboz familia mediocri f bonorato nat^o. iohannes baptista antea vocatus post fixum pontifice ex cardinali psbitero sancte cealie hoc anno idibus augusti pontifex creatus. Is ex genua que adiacens mari orundus. que ciuitas ytalie pulchritudine et rebus omniu que terra mariqz aduchunt opulentia et edificiorum amplitudine ceteras excellit. Ab his parentibus ortus qui generis nobilitate et rex gestaz gloria clarent. familia aboz vetustissima. arantius pater ei⁹ eque stris ordinis vir. pbatissimus. hic eps melfidensi. inter ceteros patres cu pauperie humanioris habere Sextus em quartus ob eius ingenij amenitate dexteritate atqz modestia maiorem immodu eu dilexerat. i datariu asciuit ppter ipsius humilitate ac comitatem. facultatem morum. moderatione et elegantiu pontificu munus pmeruit. fuitqz in rebus gerendis prudentissimus eo qd semis et in urbe legationis officiu cu optie fuit fuisse magna sui regimis et prudencie spe patribus dedit. Huius pontificatus principiu cuius suorum bellis plenus fuit. et quod ab omnibus potentantibus experuit a suis obtinere no potuit. quibuscqz em oratoribus a principio ad pslandu ex more obedientia ne du in ytalia veru et germania ad se venientibus sumopere pace postulauit. armaqz omnibus deponere mandauit. si inimicus homo vt optimis ei⁹ desiderijs obfistere posset poulopost in languore maximu pontifice pducere curauit. et illico interuifusor columenifens verbis primiores dissidiu excitauit. diu ei inter ipsas familias immortale odiu. quoniuersum verbes suis facinoribus pcurbarut. que res magna animi dolore pontifici infixit. no destitit tn armis et minis discordias extinguere. multa em circa pontificia dignitatem ac rempub. xpianaz et ecciaz utilitatem ordinare. pposuit s ob breuitatem tps et eius infirmitate. bellu quoqz et epidemia adimplere non potuit. beneficium tamen et circa deum atqz amicos. p viribus se ostendit. na post adeptu sanitates corporis dona ecclesie sancte marie de populo condonauit. Lepoldu ducenti austrie diu defunctu ob crebra eius miracula enarrata in sanctorum confessoru numero aggregauit. Bonum solaci quani vocant belludere ppe urbem romanam extruxit. cuius structuram simul ac picturam et reliqua excedere quadragintaqz milia ducatorum ferit. Anno salutis M. cccc. xc. conventiones orator. regum. principu et comunitatu rome habuit. p expeditioe turchos. Collectione pecuniar. p plenarias indulgentias i germania. p ereqnda expeditioe fieri fecit. aucto lo raymudi payzandi archidiaconi. cui idultu ne du adiuuos vix ad feros se extebeat. magna copia au

Linea summor pontificu
Sextus quartus

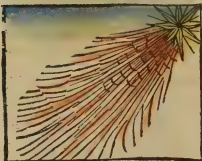
Innocentius octauus

ri collegit. tādē oēs curā mētēq; ac diligentiā ad subditorū comoda. ad mediū dignitatē ecclē. ⁊ ecclōra ip̄as re belliones sededas. ac religione (habito iā maximis laborib⁹) sūzino sultano) ppagādā ducerat. fuit itaq; p̄stāssimē iustice cultor. pacis studiosissim⁹ amator ⁊ exuberantis amone vigilantissimus ordinato. Se datis honorificēssimē ingruētib⁹ bellis peculiares ecclē populos ⁊ romanos ⁊ primis q̄s feliciissimos ex optauit. Exultauit sumope cū ad maiores dignitates viros extulit eruditos ⁊ probos. fuit p̄terea in pau peres misericos. afflictorū nō minus solator q̄ principū susceptor liberalis. ⁊ rei ac sanctorū ei⁹ p̄ssim⁹ ve nerator. Pontificale pallatiū miro sumptuoso opere exornauit amplificauitq;. Alit⁹ a dño plurib⁹ lo gisq; morib⁹. quas patientissimē tollerant. Adueniente demū diuine uocationis hora sumptis ex ritu xp̄i subit gloria videt⁹ celestē vitā cū morte pmutare anno pon. sui octauo die. 26. iulij anno salutis. 1492.

Fridericus impator anno. 1469. religionis grana media hyeme romāveniens magnifice a pontifice suscepit donatusq; est. ac. cxxij. equites creat kal. ianuarij in ponte adriani. Inde tergestum oppi dum quū rebellasset per duces subuerit diripitq; magna ciuitum cede.

Mamethes turcorū imperator. 400. nauū classe. inter quas triremū. 200. erant ⁊ equitū. 100. milia Euborā adortus. ch alcidē. 30. die expugnat subueritq; magna suoz cede. Veneti inde classem nauū. 60. instructā ad infestāda turcorū littora mittūt. in ea triremes. 60. 20. onerarie fuerūt anno. 1470.

Cometā magnus p̄ mensē ianuariū in principio anni 1470. ccc. lxxij. cir ca festū sancte agnetis visus igneo colore rutilans. crinib⁹ longis ni grisq; quos in occidentale ferebat plagā. Cui⁹ quidē corpus p̄mū circa li brie principū fuit. postea se tantū in septentrione flectit. vt extra zodiacū mi grasset. pauldubio iudicatū sit. durauitq; dieb⁹. 80. Verū nō dū isto disso luto alter apparuit. cui erat coma ignita que in arietis signo posita videba tur ⁊ caudā in orientālē plagā porrigebat. quē alij pericā. alij ascon dicūt. Mortales grauit⁹ affect. Sequenti em̄ anno siccitas incomparabilis sub secuta est ⁊ pestilentie bellag; cruentissima pluribus in locis euenere.

Cristiern⁹ rex dacie suecie noruegie. gothorū dux holsatie stormarie in oldē burg ⁊ reimenborst comes vir quidē xp̄ianissim⁹ ⁊ multis vrbibus orna tus. Anno 1470. ccc. lxxij. romas soluendi voti gratia p̄ vniuersam lombardiam ibusciamq; transijt. ab omnibus potentib⁹ honorificēssimē exceptus fuit. in de romā ingressus prodeire obuiā honorato q̄ cardinaliū collegio a Sixto po. mar. celebri honore exceptus est. ac pro singulari munere rosa aurea quā pontifi ces singulis annis in dñica letare alicui ex principib⁹ xp̄ianis donare p̄sueuerāt in ip̄e a Sixto pontifice donat⁹ est. Ibidē em̄ de vniuersali italicorū principū pa ce agi cepit vt scilicet vno animo contra turchum cōtrent s̄ res p̄fici nō potuit. in de digressus p̄ omnes ytalie vrbes transiens p̄benigne vbiq; habitus est. domū deniq; reuersus aliquot annis cū omni sanctitatis exemplo supuit.

Cristiern⁹ rex dacie ⁊ c

Arolus burgundionū dux nussia colonieſis agri oppidū ad rhēni ripas ob sedis s̄ cum fridericus imperator obsessis auxilio venisset into federe discessit in belgas.

Fubilens a paulo pontifice prius p̄ vniuersum orbē xp̄ianū institutus a Sixto. pontifice maximo hoc Anno. 1470. ccc. lxxv. declaraf. Inde ferdinandus rex mense ianuario magnis bimbris romas venit iubilei gratia vt p̄ se ferebat. sed reuera vt inuitū sedus solueret qd̄ effect. nam postmodū inter ytalie po tentatus inuitum est sedus pontifice auctore in quo rex primus ascribitur.

Hercules dux ferrarie

His temporibus nō sine magna p̄tentione regnū p̄terea septimo regi sui anno florentini veneti ⁊ mediolanē. tan q̄ virū magnanimum contra alfonsum calabrie ducem ⁊ theronimū comitē ducē exeratus constitutur. qui plerq; eorū oppida cepit. Hic belionozā ferdinandū regis filiam mulierem coradatam accepit vxore. ex qua sex suscepit filios. quatū o mares ⁊ duas feminas. Hic tandem soceri sui consilijs cōmorus tergiversat⁹ venetis rupisq; eorū federibus ferdinando ⁊ alijs socijs colligationibus inbesit ex venetoz immunitates violare cepit. que res maximum incendium in tota yta lia excitauit. pro qua re veneti illū terra aquag; oppugnare ceperūt ⁊ plurimas terras ei abstulerunt. ⁊ nisi alfonfus calabrorum dux ferdinandū regis filius vir in armis strenuissimus ⁊ pontifex recreationibus obstitissent de eo actum fuisset Tandem pace inter eos omnes consecrata. inde vrbem ferrariam multis edificijs

clariorē reddidit.

Berta etas mūdi

Simon beatus tridentin⁹ puerul⁹. quē ob miraculorū frequentā bñm appellāt. die martⁱ. xij. kal. aprilis anno ab incarnatione vrbī septuaginta octavo supra millesimū q̄ter centū in hebdomada sc̄a a iureis in tridentina ciuitate necat^r xpi martir efficit. Iudei em̄ cū in vrbē degetes pascā suo more celebrarūt. cū xpi nūq̄ nō haberēt immolādū cū sanguine in asimis suis vti possent puerū in hūc modū in samuelis ciuitatē ad domū suā dūm furim deportarūt. In sacra hebdomada añ die pascē luce tertia vespere factis iō añ foret p̄is pueruli more sedēs. cū nō aderat genitor nec cara parēs. p̄diso^r thobias astitit blanda voce moratus puerū cū etas nō dū ter decē mēses viderat. fert illic samuel ad cdes. Et q̄q̄s norit hic gemini falsūq̄ samuelis thobias vitalis moyses ysrahel atq̄ mayer añ synagoga lēt. Et p̄ctoza nudat. In eius collo p̄i mū neq̄ igitre possēt sudarioli apponerēt^r z extensis brachijs p̄mo papulū forpiab^r. mor genā dexterā p̄ cadentes. Inde q̄q̄s forpice carnē puellit. Sudib⁹ deinde pacūt pupigeret. cū ille manus alter plantas co tiner. crudelitē sanguine collecto hymenos cor⁹ more caneret. addit minis vba. accipias suspēse libet. se ere sic olim mactas nri. sic pfundant cōte terra maris xp̄icolē. sic caput eius inter vltas cecidit z vita li bera ad sup̄iores fecit ire. inde ad cenā p̄parat asinas de sanguine eius in xpi deū⁹ egerūt. coq̄s mor tuo statim corpus in pyxinūq̄ domus cor⁹ flumen. p̄ceuerūt z pascā cū gaudio celebrarūt. Querētes deū de anxi parētes gnati paruulū. postridie cū in flumē inuenerūt. q̄ illico vrbis proxi scelus denūciarūt. Is prior iohannes de salis nobilis brixienis cuius legū doctor vīso puerū erborūt facm⁹ z p̄stemi vrbis ius deos p̄bendit z culco eos sigillatim imponēs tozmetis affrici cō ordine crimē retulerūt. q̄ diligit ex aminatione cogito iudeos ad dignis supplicijs exterminauit. P̄sul cō tpe vrbis Jo. binderbach colle git extitū corp⁹ z sepulchro mādāt. multis euestigio cepit florere miracul⁹. Inde ex o xp̄iano orbe p̄p̄oz corpus ad fci bñus paruuli sepulchro est factus vt etiā vrbis ip̄a cū miraculis z opibus multis sit aucta z p̄p̄oz vō p̄is pueri tridentini ciues basilicam pulchram erexerē

Osimile etiā scel^o ap^o motā oppidū qd ē i finib^o agri fori iulij p^o ānquēniū iudei pegerūt. Nā etiā al-
 ium pueri filii mō mactauerūt. p^o q^o tres eor^o captiui venetijs missi fuerūt ⁊ atroci supplicio premian sē.
Tertium thurci infrociem ingressi misiam magna cede sternunt. Dehinc magnā genueficiū urbē ca-
 p^opham quā ad meandriū adbuē possidebant. Genuefici expugnant ciuitas populosa ⁊ mercatoribus
 plurimū apta fuit hoc anno ciue genuefoci ad prodente iā turchoz manu. Deuenit in litore^o euixini maris sita.

Pelle monstrū tēpēstate istac in veronēsi agro nascit̃ que vnū tantū caput habēs s̃ duos podices. du
alq; vuluas. ex ipis ambab⁹ sup̃fluitates emitebat. Insup̃ quorū brachia s̃ duo grossiora q̃ p̃ volūta
te mouebat. alia tenuiora ⁊ immobilia erant. vētes etiā duos circa stomachū cōiunctos habebat. hanc pa
rentes p̃ italia circūferēs precia ab insipientibus mendicabant.

Dadus ⁊ tiber reliquiq; oēs ytalie fluij nouēbris mēse (ex multitudīne imbrū) ita excreuere vt extra al
ueni effluentes multa acies dāna inuolūtū. qz nō secus p̃ vias mortales nauigabāt ac p̃ cor fluminū
alinea facere consueuerant. Decrescentibus paulopost multa animalia ⁊ qm̃axime tiber secus traipit. ex quo
num putrefactione ⁊ statu pestis maxima subsequa est.

In hispania morte henrici prouincia diuidit̃ diuersis populorū studijs. nā ferdināds iohannis arto ga
me regis filius helisabetham henrici sororē in matrimonū traductā ⁊ alfonsus portugalie rex henrici
et iohannam filiam ex sorore sua nepē fouens regnū diuiserūt. Anno sequenti ferdinandus rex hispanie in
Johannes de monte re agro numantino portugalie regem profugauit.

Eobānes de mōte regio aleman⁹ nō minor anaximādro. mīlesio aut syracusa
no archimede. vtracq; lingua greca ac latina eruditissim⁹ germanorū dec⁹. hac
quidē tēpēstate ob astronomiā ceteraq; mathematicas disciplinas a mathia pā
nomie rege numbergēsi busq; ppetuo donat⁹ stipendio. ⁊ in germania. pānomia
ac rone multo in p̃cio habet⁹ e. Qui cū in būgaria kalendarū ppulchriū qdā
alia in astronomia magno cū labore suo celebri ingenio composuisset. Ep̃bene
rideseq; a nostris diuino dicta maxima cura ingenioq; edita inductis noue astro
nomie tabulis. reprobatisq; gerardi cremonēsis theoricis romā ad emendandas
passibilem diuinitij computū a sexto q̃rto pon. accit⁹ dum plerorūq; posteritati parat
nō sine maxima studiosorū iactura morbo periit. Illius ē p̃ceptore georgio burba
chio in mathematicis excellentissimo. cui⁹ theorice sciētissime impisse circūferūt.

Nicolaus essensis q̃ de impio ciuitatē cū hercule distitebat. ferrariā dā ingres
sus primo septēbris primo ipetu aduersarios exterruit. mox concursu Sigis
mundi fratris herculis eiectus vrbe palude latitans capitur. nec multo post cap
te obruncatur adolescens omni virate insignis.

In franconia germanie nobili prouincia (que ab incolatu francorū orientalis francia appellat⁹) Anno
salutis dñi. mccc. lxxvi. in rebus xpianis variij mot⁹ agitationesq; inciderūt. Timpanista quidā aialius
brutorū pastor apud vicū Niclasbāulen vocatū sectatores plures nactus diffundere cepit. eo p̃ncipio
suis quo ⁊ sacerdotes ⁊ religiosos in pplorū inuidiā adductos spernētēs abiectos habere ceperūt. Is vō si
mulatā puritate quandā ⁊ innocentia vite. p̃ponebat. edocens vitā dēri ignominiosā fore. theolonia ⁊ pe
dagia dñis nō esse p̃solueda. oēs aq; ⁊ nemoza oibus libera esse. ac nōnulla alia nephāda in populū semī
nans. q̃ nouitate gaudebat. ea sibi ṽginē mariā enarrasse p̃dicabat. Undiq; igit̃ gētes votis occurrebant.
Diebusq; festis maximo p̃curso hominū longū sermonē in odium dēri deducebat. Eo igit̃ a Rudolfo ep̃o
herbipolen. missi exploratores inde sectatores p̃cipalē ad herbipoli ducentes igni tradiderūt. post cui⁹ morte
hec p̃cgrinatio viroz ⁊ mulierū euauit. Nurmbergēses q̃s s̃ multa ne q̃s de ciuib⁹ suis accedit̃ phibuerūt

Berhodi licet a turcbis nō parua biffidia habuerūt. poſt tñ conſtantinopolis expugnationē graui ſenſe Bre bella. Cū quor̃ z viginti annor̃ curriculo cōplures ſibi vicinas ditaciones ſubegiffent. ingro inflatus inabumer egre admodū milit rhodij vrbē ſutūmā eius imperio liberam eē. Ababumtes. iſtū impatorē ingenti claſſe marimāq; bellatorē vt rhodum petens. Appulit itaq; ca claſſe velocē centū decimo kal. iunij Anno incarnationis. 1480. militeq; in terrā expoſito p̃mū in verice mōtis ſancti ſtephani z circa eius mōtis colles caſtrametati ſunt. z p̃ tres ferme meſes vrbē bombardis alijsq; miſſilibus indefinenter p̃ duceſ ſuos lacerant z oppugnant. Verū petrus daboſon magnus rhodior̃ militū magiſter xp̃iane religionis amantiffimus. vir prudentiſſimus ac magnanim⁹ ſue magnanimitatis magnū experimentū dedit. diuina enī fauente clementia principis z ſuor̃ vrbū fauente turcbi fundunt. p̃pulſant. cedunt. ſātoq; impetu terga vertunt vt ſibiſſis necē afferent. fama ſatis conſtans eſt turchos viliſſimis miraculo exterritos. maiorē enī partem exercitus amiſit. vbi celeſtis xp̃i ibeſu miniſtri. p̃ugnantes viliſſi militibus rhodijſ miraculo turcbis terrore ſuere maximo. ſatendū igit̃ hanc victoriā celo diuiniſſimū eſſe cū tam parua militū copia hoſti potētiſſimo iā muris poſito reſiſtit. Et accl̃ igit̃ nouē octagita dieb⁹ ipator rhodior̃ luttore claſſes ſoluēs p̃hiſcū nauigare p̃perat. illic milites z ſuppelleſtilē exonerat. vbi dies vndecim moratus ad domeſticos lares cū clade z ignomia reuertit̃. Petrus autem a pontifice ſixto z ceteris omnibus europē xp̃icoſ pecunijs adiutus. vbi laceratam inſulam diligenti cura reſtituit z celebriorēs fecit.

egit. immaculata abſq; ſorde. Quis nonulli cū homine glorioſum dixerūt ſuāq; vitā ad tactionē interpretat ſunt eoq; mercedem accepiſſe p̃dicarunt. ſi ſunt iniqui iudices. qui nō in melius que occultā ſunt interpretat̃ tur q̃ q̃ parent. Tur virū calumnienſ qui longā vitam in artiſſima paup̃rate z ſolitudine duxit. q̃ multos annos in bona conuerſatione accedentū eos conſolando abſumpſit. in abſtinentia extrema z humilitate p̃ ſeuerans. qui nihil appetiuit. qui nulli iniurius. parua ſuit merces tantis laboribus humana laus. ſtultus eſt qui p̃pter rumuſculos hoīm ſuū corpus affligit. ſuūq; gremiū fraudat. Is ſanctus z iuſtus homo. qui auaricia calcant. honores ſeculi ſubegit. qui patientiā obierit. qui nullū ſupbie ſonitem⁹ offendant. ſola fiduciā futuroz teneri arbitrat̃. retributionēq; theſauri celeſtis expectare potiū iudicat̃. Iudicant hoc p̃petua hominis lenia. quem nemo meſtum vidit ſi vultu ſemp̃ eodem. Gaudeat ſe mortali culpa liber. bonis ope ribus a p̃contemplationibus intentū. Potuit cū paulo dicere. Gloria noſtra hec eſt reſtimoniū conſcientie nre. et decetero reſpoſita eſt mihi corona iuſtie quā reddet mihi in illū diem iuſtus iudex. Per antuſtitem quocq; conſtantienſem approbat̃. Tandem ſenio ac viribus deficiens eius ſenilem animam mollis diſſoluit ſopor. ſepultus in eccleſia ſui paſtoris non ſine miraculis deſcit. q̃ z ſuntim⁹ p̃p̃lis nonnulla vaticinia p̃dixit.

Idruntū apulic marina ciuitas hoc anno. 1480. ab exercitu inabumet turcbor̃ principis diu expu gnata. Cum eius exercitus a ſarſone in apulicā tranſuectus eſt in colle qui vbi imminet caſtrametati ſunt vallo z ſoſſa munitiſſimi ita hidruntū obſederunt vt nulla ſpes erat ferendi auxili. Tandem diruptis membris adveſperam protracta pugna. ſuperati hidruntini. ingreſſi vrbem turcbi. archieps obſtupuit vt nec verbū trucidatus emittere potuit. qui in hoſtiū manus deuenerūt omnes capite plexi ſunt. Franciſcus lurgus hidruntinor̃ dux captus z exarmatus medijs p̃fectus eſt. ſupra duodecim milia auferunt. tantū duo z viginti. potiū prima victoria barbari ceperunt ſtatim vicina oppida ſollicitare ad dedicationem. et in primis leucē z tarentum. Inſel̃ igit̃ur apulicā fuiſſet ſi obitus inabumeti non interueniſſet. quo mortuo alphonſus dux calabrie vrbem valida obſidione cinxit. Turcbi audientes ſui principis obitum diſſiſi poſſe vrbem tueri ſatis rebus ſuis ſeſe alphonſo tradidere. Qui vrbem ingreſſus omnia tenuit z turcbos quosdam in mancipijs ſuis reſeruaui.

Sexta etas mundi

Antonius rosellus iu-
ris doctor

Antonius rosellus natione ethruscus vir vtiq; bonus et multa prudentia
existimatus iurii civilis et pontificij ac aliarz bonarz artium peritissimus
postq; multis annis patavij ius cū magna gloria docuisset sublatu fuit. sepul-
tus ad sanctū antonium padue cum hoc epigramate. Antonius rosellus de
rosiellis iuris monarcha. Qui cū egregie doctus esset de monarchia et de pote-
state pape libros eruditos composuit et alia.

Martius filicius florentinus ingenij excellentissimū vir. viri usq; lingue eru-
ditissimus et multarz scientiarz locupletissimus. atq; inter platonis do-
ctores facile princeps. hac nostra tempestate septem et triginta platonis pbi li-
bros qui antea neq; apud grecos facile inueniebant maximā cū diligentia lati-
nos fecit et in lucē omnibus protulit. neq; eo quidem labore vt aium contentus
fuit. et ipsius platonis mentem partim argumentis. partimq; breuibus pñeta-
rijs explicare cōptauit. De validudie qz frator pscript et plerqz vtilia.

Abbumeth magnus turchorū impator octauus ex
clarissima othomannorū familia natus Amuratū imperator

principis filius. Anno. 1481. quinto nonas maji. Postea q; in asia et grecia. 32.
annis regnauit dū in orientis expeditione contra hungaros. pñficeret anno e-
tatis sue octauo et quingentesimo in castris nō sine suspitione veneni mori et cō-
stantinopolim delatus sepelir. Is cū patri in regnū alie successisset quamtor et vii
genti annos habebat etatis. Qui imperio suscepto patrē in omnibus supere ani-
mus ē. hic illico ob ei⁹ animi magnitudinē cietis paterni regni viri⁹ ingētes co-
pias ex asia in europā p bellepontū classe traiecit. vbi multas grecorū vrbes oc-
cupauit. Castello qz baudi longe a bosphori litore ad curiū rēdente pōdit. Ex
in deficiente ob grecorū auaricia pñsidio constantinopolim vrbes cepit. expolauit
ac de ea triumphauit. et in ea impator declaratus. Confectim peloponnesum omne
annis cepit xpianū populū in seruitutē adduxit. Inde q; in achaiā mouēs ipas
et achaniā et cipriū et maiore macedonie partē atq; bulgariā cū rascia et serua. et
quicqd ab andrinopoli. sauiq; annē et danubiū flumiū interiacet inuasit. vala-
chia etiam eas ob res timore perterrita. hostiū postmodū ingressus cuncta vastauit. multilenem insup nobi-
lem gentem insulam cepit. Dehinc sinopem vrbe vetustissimā et trapesundam dirripuit. earūq; incolās
vna cū eaz impatore captiuos adduxit. Euboiā insup venetorū insulā inuasit. quā vna cū calcedē eufrates
insule vrbe expugnauit. In asia itaq; minore duodecim regna obtinuit. videlicet pontū. bitumidiā. capado-
ciam. paphlagoniā. ciliciā. paphlasiā. liciā. cariā. lidiā. phrugiā et omne ferme bellepontum sui moueant.
et multa alia occupauit. hic cū innumerabiles filios genuisset basietū et zaliabū legitimus post se derelictē
pro quibus eo mortuo tumultus vrbe constantinopolitanā inuasit. basietū tamen impatore constituerunt.

Basietus primogenitus mahumeti Anno. 1481. sexto kal. iunij impator pñfuit et vsq; in pñens impa-
uit. Hinc zaliabus frater q; magnos mor⁹ in asia. p regno cōcitauit. burhā cepit et se ibi regē pñfuit
quē basietus bello pñfuit ac afie paternū regnū obtinuit et in libidine ac ebrietate totū se immerisit. Cum
aut anno. 1492. pannoniā ferro ac populationib⁹ deuastare cepisset multa dāna cedēsq; prulit. Zaliab⁹ at
frater eius natu minor. qui postea in regno francie sub priore hospitalis sancti iohannis iherosolimitani
custodiebat. in summi pontificis innocentij octauij potestatem traditus vsq; in pñens rome sub custodia
ad recuperandum residuum europē de crudelissima nunc barbarorū seruitute.

Etis pmaxima ī tota ferme italia germania Anno. 1485. et 84. fuit vbi ad plurimū deieuit. vt mul-
ta milia hominū absumpuit. Ea q; lues nurnberge a solitico estuali vsq; ad soliticiū hiemale quanti-
or milia hominū deieuit. Venetijs vō senatores et iohannem nocentiū ducem extirpuit.

Fridericus impator anno. 1487. conuentū magnū nurnberge. p auxilio ferendo contra hostes su-
os. p fide xpiana habuit. et in eo principes germanie pgregauit. cōmunitates quoq; ciuitatū impe-
rialiū conuocauit. vbi de veniēte ac pace principū vane conventiones habite. vtrūq; omnia bella indurias ha-
berent concluderunt. Interea gloriosus impator fridericus inter cetera gesta laudabilia Conradū celsus
germanū virū eruditissimū in arce nurnbergensi appellari laurea decorauit. Bellaq; ea tempestate inter
sigismundū archiducē austrie et venetos sedata sunt. Nec minorē diem tam principum rex Maximilianus
nurnberge anno salutis. 1491. peregit.

Meles rex mauris genere et religione mahumeten⁹ hac nra tempestate in bethica. puincia vltioris hi-
spanie plaga que granata nuncupat vsq; ad hec tpa regnauit. cuius puincie ager excellentissimus p
hibet. eo q; quecūq; ad hūanū victū sunt necessaria affluentissime gignat. Cuius montes et flumina auris
et argentum producere dicunt. Armenta et pecudes sine numero nutrit. Hunc quidem regē ferdinandus
lufitanie et citerioris hispanie et tarraconie rex vna cū belisabetha vxore superioribus annis omnino cū
re sarracenos decreuerit. Bellū igit malacē. primo pegit anno. 87. vbi expugnata malaca vrbe. Tandē
post longē obsequium ciuitatis granate que incepit a mense maio anni nonagesimi primi sarraceni mau-
ri reducti ad magnā rerū inopiā desperantes de auxilio post infinitos conficiens bellicos. 25. novembris
pacta redditiōis pclusa fuit. Postromo septimo die ianuarij anno salutis. 1492. rex et regina ac proceres
et potentatus cum exercitu decem milib⁹ equitū et l. milia peditū electorum ciuitatem intrarunt et eius post
fessionem libere acceptarunt. ac insequitām maiore in ecclesiā dedicari mandauerunt.

(Anno mundi. 6691) (Anno xpi. 1492.)

Alexander sextus papa. natione byspanus: ex valentia ciuitate rhodorie borcia antea vocatus. epus portuensis. Vacante sede post obitu Innocentij octauis. oim suffragijs hoc anno pontifex creatus. Et ad. s. io. anne lateranensem. xxi. die augusti. corona papali decorat. Vir magni animi. magnęq; pietatis. In adolescentia bononie studijs litterarū operam dedit. gymnasiūq; illud scolasticū non paucis annis celebrauerit. Qui adeo virtutum gloria. et disciplinarū laude. et adeo singulari ac oim rex ornamēto dotatus. vt aliter eius pontifex summus sedatis suo tempe ytalie rebus. cum nouem cardinales creasset. Et enea senensem in cardinalem assumplisset. Quos quoq; et sororū eius nepotes. cardinales creauit. L. io. anne cognomento milanū ex sorore nepotem. et rhodoriū hūc borciam. cuius virtus et glorie liquidissimū documentum extitit. qd adhuc adolefcentis inter reuerendissimos et excellentissimos cardinales constitutus. Vel etiam qd nō multo post vicecancellarij locum sortitus. Horū oim scientia predictus et experientia reuerentissimus. vere designatus et euocatus fuit. Qui fluctuante petri nauiculam gubernaret. Et si herilis et regia ipius faciei dignitas prele ferre videretur. Tamen in primis accedit nobilissima eius natio byspanientis. Inter ceteras vniuersę terre. p. uincias aeris salubritate temperata. oimq; rex copia et bonitate precipua. viros p. generas. q. et corporis agilitate. et ingenij acuminata. et oim virtutum gloria summi clarissimiq; semp erit. Dehinc crima eius valentia ciuitas. que et sui antiquitate et situs pulcritudine et viroꝝ copia. Et oim meramonoꝝ genere lōge reliquis hiberie ciuitatibus antecellit. Nec non et illustris borziarū familia. que eum peperit. Qui vere nationem patriamq; et familiā illustrauit. Et recolende ac beatissime memorie auiculi eius Calixti semp emulatoꝝ. litteralis discipline. scientiarūq; peritia. et optima viuendi ratio. adest humanitas illa inclita cū auctoritatis ratione seruata. optimū et salubre consiliū. adest et pietatis consiliū. et oim rex cognitio. que tā in inclite dignitatem expedire aut vsui esse possint. Felix igitur tot virtutibus exornatus. In tam altissimi maiestatis culmine collocatus. a deo optimo bene meritis. Speramus igitur eum vniuerso generi xpiano profuturum. Et per rabidos itinerum amfractus. perq; sublimes et periculosos scopulos transmissurum. semitam tandem affectatam feliciter occupatur. Postremo ne longiori sue laudis comemoratio alijs eius defangant. Ceteri sequentes eius acta laude digna persoluant. Hic pontificatus suscepto maiestatem cum auctoritate augere conatus est. Et si in principio sui pontificatus aduersitates sentiat. Magna tñ aio cepit. Beniuissimū de sua gfa donet. vt singla ad vtilitatem ac comodū reipub. xpiane psequatur.

Linea summorū pontificū
Alexander sextus

Genus hominū calamitosius inter. et si superioribus tēporibus in plerisq; locis germanie ac alijs prouincijs. diuinissimus sacramentum. varijs temptationibus. molestijs. ac erroribus in dignissime traxerunt. precipue i Translavia patauia et ratispona. nec impune hoc flagitium multum fuit. Nouissime anno salutis 1492. die. 22. mensis Octobris. in oppido Sternebach sub domino principis magnopolensiu auxilio petri sacerdotis. Eleazar iudeus et complices. sacramentū corporis christi. per hostiam maiorem et minore obtinentes. has perforarūt. et cruor illico prosilijt quo libebam precinctum ruborem accepit. Quo miraculo territi ad petrum defecerūt. Principes

autem illustres balthasar et magnus frater re comperta cum vestigia vulnerum (que remāserāt) cernerēt. iudeos cum maiestatem xpi contemserint ac religionem illuserint concremari fecerūt. Recedat ergo omne infidelitatis ambiguit. Nec dubitet quisq; primarias creaturas. nutu diuine potētie. presentia summe maiestatis in domini corporis transire posse naturas. Quid em̄ ei possit esse difficile. Qui facile fuit hoīem (vp̄remisum est) de limi natura figurare. Imaginem etiā sue diuinitatis induere. Qui promtus est cū rursum reuocare de inferis. restituere de perditione. reparare de puluere. de terra in celum leuare. et signatus suū in regni sui consortio sublimare. Et qui corpus nostre fragilitatis assumerat. nos in corpus sue immortalitatis assumat. Ad quam gloriosam resurrectionem p̄hs nos operibus preparare dignetur. Qui uiuit et regnat in secula seculorū Amen.

Maximilianus austrie ac burgundie dux. filius ipatonis friderici tercij. vivente adhuc pre anno salutis. 1486. in frackfordia coi voto electorij rex declaraf. Nunc vltz vita cu pre ipaut annis. 7. Vir summa virtute decoratus. corpe agili. rei militaris scientia insignitus. virtutibz nemini cedens. immo humanitate & liberalitate cunctis reges antecedens. Rex certe dignissimus & bello fortissimus. atq; in omnibus fortissimus nec ulla vicior labe notatus. magnanimus atq; in armis strenuus. Is tpe iuuentutis in burgundia accessit. Et maria filiam ducis ca roli illustrissimam feminam. in coniuge desponsavit. Et ob hanc rem burgundie ducatum sibi vendicavit. Et per aliqua tempora in subiectis provincijs cum gaudio ac iusticia regnavit. Quibus ludovicus francoz rex. aliqua q fuer possidebat adde mit. Gaudebat itaq; hec regio felicioz omni. q tanto duce celebrata fuit. Qui iustus optima iura dabat. Sequana quondam hedua dicta prestans burgundiu nomen nacta. terra armis potens. habens agri leta munera. & nobilitatem virozum antiqua. ob duce novellu. pariterq; comite gaudebat. Habita quoq; optima Limburga. Lucenbarga. geldria. Et flandria dives opu ac pplis potens. Comite huc leta videre sui gaudebat. artosiu item potens armis ac namitu. nobilis hannonia. holandria atq; zelandia cu summe colebant. Decliniazq; huma na & salina atq; frisia. de suo novo domino exultabant. Cui duce potente aduentasse sentiebant. Et tatab alij alios supare colendo dicentes. Gensu tandē gratissimus. Quo aut tpe maria eiusvxo r viru cu omi pace & leicia regnu possidet Et qua cu genuiss filiu philippu. & margareta filiam. Ipsa paulopost casu equi currentis delapsa. fractis crucibus expiravit. Anno vo sexto & octagesimo sui prea quadringentesimu millesimu. die. xx. mensis ianuarij. Cu genitore friderico impatore frackfordiam vrbe ingressus. Erit die sedecima februarij peracto of ficio diuino. in basilica diui Bartholomei. Electores romani imperij ob servato ordine bulle auree. felici consensu eu in regem eligentes. Postea eodem anno die x. mensis aprilis in ciuitate Augens cu ingenti solemnitate corda caroli magni archiduci Nurebergesiu. p eos coronatus fuit. Elucebat em in eo inaudita principandi scientia. in celebrando gravitas. in cōficiendo celeritas. regnozu iusticie feruor & zelus. modestia. item singularis benignitas maxima ac clementia. cu vite ac mox obseruantia. Quibus regis virtutibus ornatus. Regia soboles. nulla ex parte piscoz suoz laudibus inferior euasit. Vex post vxoris (vt pmissum e) casu eq currentis defuncte. multa ne dum a proceribus certamina sustinuit. cu nollet ei sup eos regnare. s & a brugesibz honesto carcere detentus. A quo cu liber euassisset. infinita mala apud flandrefes secuta sunt. nec du finis. Victoriosissim aut rex maximilianus q xpianissimus inter principes xpianos ceter. mēte reuoluens. q mo xpiani ab infidelibz arcuati sunt. Et in angulu coartati. potentissim qndaz dnt. & orbis possessores. Et qnta impiu amiserit. q nobiles vrbes. q ditissimas puicias pdiderit. Inter qs etiā iudea terrā no bile. terrā sanctā. terrā in q prime nre fidei flores apparuere. Tacem alexandria. thebas. mēphim. ac oem egyptu. & antiochia. in q primu xpianu nome auditu est. fons igit & origo nre salutis ad hostes defect. hierosolima noui & vt. testamēti mri. & constantinopolis columē grece. Id inquit rex adiuertēs p singulis recuperadis. nullu labore euitari debere arbitrat. Iudei em cu feder archa amiserint. p occupatione. nullu belli piculu vitauerunt. greci ob raptā helenā. decennale bellu gessere. Carthagines ppter fines paululu ampliadōs cruciatissima pila cu cyrenesibz cōsistere. Romani sepe socioz cā sumptis armis i pugna exiere Bellu aduersus infideles possessores necessariū fore decernēs sibi pualus arbitrat. huic tante religionis ignominie. ac probro quā pniu pfulere. Et si pcedētes negligētes fuerint. bonoz suū pmscerint. suum negligere & turpitudinē notare nō patiet. Ac glisum nome dēterā supioz infamia augere popat. Quā obzē bella germanie totis viribz sopire conabaf. Conuentionē pncipu Nureberge p maximā. anno salutis pmo & nonagesimo sup qdringentesimu millesimu pēgit. p dies ples. vt pacem ne du germanie. s toti orbi ordiaret. plos pncipes & cōitates admonuit vt huic salubri expeditioni s infideles adiumento esse possent. Adempta a domo austrie p regē būgarie gentioz restituit. pacē būgarie cedit. Quāq; p biennium par vltis fuisse. restabat adhuc reliq; exercitus dharbie qs migrā legione vocabat. q tedio longe pacis af fecit pniu agmie i diuersas vtriusq; pannonie ptes eruperat. duo milia ad cosima morante & austrie iusticie pferat fortalicia qd ipsi gentiter tabernā vocat se munierēs. Et q excursionibz suis omia loca cedebus & lanoimjs turbabant. Qui tandē friderici cesaris iussu oblidione citi expugnatoz fortalicio multus ex his celsis. alijq; captis. q septingenti superant. hū oppidis & baronibz qz fines inualerat traditi sunt. vt digna illis supplicia irrogaret. Itaq; trecentos ferme viennenses laqueo necarunt. ceteros eycingerus sustulit. prim excoatos pnu ad rogu aflatos. pnuq; cotalicis furnis immisissos. vita illis ademit. Sed nisi insausta copulatio regio francie cum ducissa Britannie dmaximiliano in vxorem tradita intervenisset.

Linea imperator
Maximilianus

Sexta etas mundi

Huius sancto proposito expeditione dedisset. Faritaz de^o gloriosus huius aduersitati finē. vt ecclesiam. vt religio-
nem. vt fidē xpianā. a barbaroz et infidelū incurrib⁹ defendere possit. Videmus em̄ vniuersam fere asy-
am a phenicibus et medīs ad bellis pontū vsq; turcorū tyrannidi parere. Trāq; tracīā occupare. et vniuer-
sam greciā. cēbolos. epirotas. ylliros ad intīmā vsq; dalmaciā omnia premere determina feruitute. Insu-
le pene omēs a sinu adriatico ad mare ponticū iacentes vastate et desolate sunt. Et in primos germanos
et hūgaros sepe numero impetus faciūt. Sperabimus autē regi maximiliano nutu diuino. victoriā baud
dubie successurā. dum ceterē nationes hunc regem atq; ducem optimū sequentur. Cū diuise ytaliam. no-
bileni galliā. fortem hyspaniā. bellicosam ac populosam germaniā adiumento esse sentiet. hīs arma. hīs
equi. hīs pecunie abunde suppetūt. hīs vires longo maiores. quā infidelibus assunt. In deo quoq; spe-
randum erit. qui causę sue nequaq; deerit. Et pugnaturis diuinū auxiliū implorantibus mīme defuturum
credimus. vinci et possunt. et sepe victi fuerūt per superiores principes vti premissum est. Minor est inside-
lium potentia q̄ feratur. Nec dubium cum ad orientales prouincias eius ingressus⁹ patebit. tanto maio-
rem ad eū concursum inueniet cedentū se populorū. quāto validior eius fuerit exercitus. Cum dominū glo-
riosum. principes occidentales secuti fuerint. Id omī christiane reipublice felix et fortunatū erit. Cum ipse
maximū et florentissimū imperiū adipiscetur. tum omnes qui sequentur amplissimas opes cōsequentur ex
hoc bello. proposita non facili solum. sed sperata certaq; victoria. quo ad mūdānam et celestem gloriā. plu-
rimoz quoq; et amplissimoz regnoz. et ingentes opes et clarissima imperia puentura. Demū auxiliante
domino ihesu cum insigni victoria et gloriofo triūpho reuertentur. Cum autem redierit inuictissimus rex
Maximilianus. subactis turcis. liberata tracīa et grecia. ac alia spolia nequāda. Et terram sanctam xpianis
restituet. Germanie principes qui multi defuncti sunt hac luce. Immortales sibi apud immortale deū
gratias peragent. Qualem et currū apparabit ytalica et Germanica. Quales gratiasaget ecclesia. q̄ festa
omīs xpiana societas agitat. Septentrionis et occidentis reges redeuntē magnū imperatorē xpiane
reipublice seruatozem salutabūt. Cardinales cūctiq; p̄sules ecclesiarum. et magistratus vrbis. longo extra
mensā intervallo sacra ferentes obuiam ibunt. nunci stabunt. Ad frenā quiritēs. sternetur purpura et ostro
quēcūq; ab eo terra calcanda fuerit. Matrone nobiles. virginesq; rosas et lilia e tectis in eum spargent. Et
variorū ferta florum sacro capiti annectent. Ipse curru sublimis aureos in plebem nūmos iaciet. quocūq; i
foro. quocūq; in triūfo substiterit. nouos ludoz facies offender. Acclamabitq; omīs populus victori vitā
et gloriā. atq; ita triūphans non in capitolū falsiq; Iouis edem. sed in apostolorū principis beati Petri
basilicam deducetur. Ibiq; maximū sacerdotem Alexandrū sextum verū xpi vicariū. Et regni eterni cla-
ues tenentem inuenies. largam ab eo benedictionem accipiet. Et amplius atq; deosculatus sanctissimus
patrem. secum in penitiozem palatij partem secedet. vbi et de recenti victoria. Et de rebus germanicis et yta-
licis longos inter sese sermones habebunt. Tunc Conradi celis poete laureati musa. quasi ab inferis re-
surgēt. et poemata cōponet. Ad Antonius Sabellicus hystorias scribet. mortalemq; regem immortalitati
donabunt. Nos quoq; si quid strepere inter olores poterimus. aliquid seorsum inueniemus. quod de tan-
to rege ad posteros referamus. Nec habuimus. que per otiū Nurembergense adiceremus. Vos valete et
boni cōsultite ex Nuremberga. x. kalas Junias. Anno ab incarnatione saluatoris xpi Millesimo quadru-
gesimomonoagesimotercio.

✠ H A S D ✠

Certas aliquas sine scriptura pro sexta etate deinceps relinquere conuenit. iudicio posterior. q̄ emē-
bare addere. atq; gesta principum et priuatorum succedentium perscribere possunt. Non em̄ omnia
possumus omnes. Et quandoq; bonus dormitat homerus. In terra em̄ aurum queritur. et de fluuiorum
alucta splendor profertur gloria. pactolusq; ditior est ceno q̄ fluento. Arq; quoq; mirabilisq; motus
in obe indices exoritur. Qui nouos requirunt libros. quibus ordine referantur. pauca tamen de yta-
lica etate vt perfectum opus relinquatur in fine operis adiiciemus.

Berta etas mūdi

Berta etas mundi

1110

De re etas mundi

Quod erat officium suscepti libri. auspice christo. quauis rudibus pene verbis compleuimus prout ingenij mediocritas milit. Decursus enim propo-
 siti operis sex etantibus: ad metam nostri temporis prouecti sumus. Etqz annus quinquagesimus tertius imperij gloriosissimi imperatoris Frederici tercij. Ac filij eius incliti regis maximilian septimus. Adhuc demiqz summi pontificis Alexandri sexti annus sui pontificatus primus. Quinon nāqz munere p tot regum ac imperatorum gesta: summiusqz pontificum et aliorum labores. pericula et sanima exicia. Lymba exigua effusum mare sulcantes conuentum est quo ab initio proram direximus. Si aut parte in aliqua q plus maris. q minus q oportuerit exorbitatus est a veritatis tramite sapienti emendationi relinquimus. Si vo quicqz labore isto in prioroz gestoz cognitionem ac figuraz oblationem deduxerimus deo gratiaz largitori laudes exhiberi cupimus. Restant tādē ppauca de septima et vltima etate ac fine seculi mundanar rez in huus operis calce differēdū. ne priora oia sine laudabili fine irrita et infructuosa esse videantur nisi diuinū premiū bñitudinis pperue subsequar

Quoniam in primordio operis de principio mudi explicauimus et diuine lre ad scientiam veritatis nos erudiunt. mundum deniqz finem habiturum. De quo nunc in fine operis differemus. Plato em qui de mundi fabricatione differuit id explicare non potuit. qui celeste misterij qd nō nisi a prophetis ac deo discit ignorabat. ideo imperpetuum dixit esse fabricatum. quod longe secus est. qm quicquid est solido et graui corporea vt initij cepit aliq. ita et finem capiat necesse est. Nam aristotiles cū nō videret quēadmodum posset tanta rez magnitudo interire et hanc psc̄ptionem veller effugere. semper ait fuisse mundū ac semper futurum. Cū tamen terrā et aquā et ignem disperire. consumi extinguēqz videamus. que sunt totiqz mundi partes. Intelligitur totus esse mortale cuius membra sunt mortalia. ita sit vt narium sit quicqd potest interire. Sed et omne quod sub visu oculorum venit et corporale (vsqz ait plato) et solubile sit necesse est. Epicurus igit (auctore democrito) veridicus in hac re fuit. qui ait et ortū aliq et aliqz esse peritū. Propinquante tandem huius termino seculi humanarum res statim cōmutari necesse est et in deterius nequicia inualescente prolabi. vt iam nostra hec temporaria quibus iniquitas et malitia vsqz ad summū gradus creuit. In illius tamen insanabilis mali compatione felicia et spe aurea possint iudicari. ita em iusticia rarefiet. ita impietas et auaricia et cupiditas et libido crebescet. vt si qui tum forte fuerunt boni prede sint sceleratis ac diuercentur vndiqz ab iniustis. Soli autēz mali opulenti sint. boni vo in omnibus contumelijs atqz in egestate iacentur. Confundetur omne ius et leges interibunt. Nihil tunc quisqz habebit. nisi aut questu manu. audacia et vi omnia possidebunt. non fides in hominibus. non pax. non humanitas. non pudor. non veritas atqz nec securitas. neqz regimen neqz requies a malis vlla. Omnis em terra tumultuabitur. frement vndiqz bella. omnes gētes in armis erūt et seinuicem oppugnabunt. Ciuitates finitime inter se preliabuntur. Tunc pagrabit gladius orbem metēs omnia et tanqz messiem cuncta psteriens. Postremo vo tam detestabile atqz abhominandū tempus existeret q nulli hominū sit vita iocunda. Euerterentur funditus ciuitates atqz interibunt. non modo ferro atqz igni. verū etiā terremotibus assiduus et alluuie aquar et morbis frequentibus et fame crebra. Aer em viciabitur et corruptus et pestilens fiet et modo importunis imbribus. modo inuulsi siccitate. nunc frigidibus. nunc estibus nimijs. nec terra homini dabit fructus. nec seges quicqz. non arbor. non vitis feret euz in flore spem maximam dederint. in fruge decipient. fontes quoqz cum fluminibus arescent et ne potus quides suppetat. et aque in sanguinem aut amaritudinem mutabuntur. Propter hec deficient et in terra qdrupes et in aere volucres et in mari pisces. Prodigia quoqz in celo mirabilia mentes hominū maximo terrore confundent. Qui igitur celsa tenent dominia atqz imperia eos aperire oculos et aures referre hec sequentia et preterita tempora persuadent ne eos letifer somnus obrepat. Vigilantes aspiciant quibus quāuisqz fortune tragulis pectus gerant. cū eius vtriusqz humana non obstarē consilia queant. et ex preteritis gestis qz in lubrico positi sint animaduertant et auaricie. luxui. furori. iactantie ambitioniqz parentes. lenis ponere modum discant. memorantes dū ampliatas leticia mentes. aut aliquo irritatas euentū aliquid enorme subintrat. Ea lege eos aggerē descendēde qua ceteros ruituros. si libauit in puncto penasqz offensis daueros. Hos igit qui appropinquare diem illum certitis quo sit ex hac vita migrandum. Deum summum veneratione colite et integro affectu diligite. Sequimini sapientiam et virtutes apprehendite. honozate dignos. amicos summa cum fide seruate. prouidentum consilia sumite et benignos vos moribus exhibete. humanitate et iusticia vt innocentes ad iudiciū venire possitis.

Mundum deus (vt premiffum ē in principio operis) et hoc rez nature mirabile opus, ficut ⁊ in archa-
 nis facre fcripture cōtinetur, ſex diez ſpacio conſumauit. Deniqꝫ ſeptimū quo ab operibus requieuit
 ſanxit. Hic eſt autē dies ſabathi, qui in lingua hebreꝝ a numero nomē accepit. Unde ſeptenarius numer⁹
 legitimus ac plenus eſt. Nam ⁊ dies ſeptē ſunt, ⁊ ſeptem ſtelle que non occidunt. Et ſeptem ſydera, q̄ vo-
 cantur errantia, quoz diſpares curſus ⁊ inæquales motus rez ac temporū varietates efficiere credūtur. De
 ſcriptis itaqꝫ rez eratibus. Cum ſeptima etas quieſcentiū iudicaf. Ab aſcenſione domini aperta ſanua q̄
 etis, initiū habuiſſe ferunt. vſqꝫ in preſens cū ſexta decurrit, ⁊ vſqꝫ in finem mudi cum illa protendeſ. Cū
 nūc de vltimo fine mundi pageretur, de ſeptima mentio fiet, que nec finem habebit. Cum requies animarū
 interminabilis ſit. Sed ab octaua reſurgentiū etate ſuſcipietur. Ideo liber Geneſeos ſeptimū diem veſpe
 rari non habere edocet. De aduentu igitur antiꝑi, ⁊ morte ſue rez, ac de extremo iudicio, in vltima etate
 mundi diſſerere placuit. Quomō autē conſumatio futura ſit, ⁊ qualis eritūs humanis rebus impendat,
 ſi quis diuinis litteras ſerutari inueniet, ſed ⁊ ſeculariū ꝑphetarū cōgruentes cū celeſtibus vo-
 ces, finem rerum ⁊ occaſum enūciant, deſcribentes, quaſi fatigati, ⁊ de labentis mundi vltimā ſenectutem.

De anticriſto

Eminentē iam temporū conſuſione, Quo ſane certiffima, nec dum inſtantis iudiciū indicia habem⁹.
 fidem iſraheliticę gentis, Et regnū perſecutioneqꝫ antiꝑi, quā ꝑſecutionē triū ſemis annoz futu-
 ram fides eccleſie tenet. Sed ne hec improuiſa venies oēs paſſim quos imparatos inuenierit inuoluat. Enoch
 ⁊ Iſeliam maximos ꝑphetas ⁊ doctores, ante huius exortum venturos i mūdū autē. Qui iſraheliticā ple-
 bem ad fidei conuertant gratiam, atqꝫ ad preſſuram tantū turbiniſ partem electoz inſuperabilem reddant.
 Qui cum ipſi primo res ſemis annoz predicauerint. Et ſicut de vno eoz ꝑphetꝫ Malachias ꝑe-
 dit, cōuerterit corda patrū in filios, id eſt antiquoz fidem, dilectionemqꝫ ſanctorū meoz. Qui tūc victi
 ri ſunt mente plantauerint. Tūc exardescens illa horrenda ꝑſecutio, ipſos in primis martyry virtute co-
 roneat. Deinde ceteros fideles corripens vel martyres xꝑi glorioſiſſimos vel damnatos apoſtatas faciet
 Antixꝑus autē ex ſyria, vel vt alij habent ex babilone de tribu dan, malo ſpiritu gentis, euerſor ac ꝑdi-
 tor generis humani. Qui reliquias illius prioris mali cum ipſo ſimul deleat. Ille tēterrimus erit, ⁊ men-
 tior ꝑpheta. Et ſcipm conſtituet ⁊ vocabit, deū ſe coliydebit, vt dei filiū. Et dabitur ei poteſtas, vt fa-
 tiat ſigna atqꝫ prodigia. Quibus viſis irbebeat homines, vt adorent eum, per magicas artes a peſſimis
 imbutus magiſtris, adiūgens ſe diabolus, totam ſue virtutis potentia, per quā magicam ceteris omnibus
 maiorā patraret, indiuiduus comes attulit. Subebit ignē deſcendere de celo, ⁊ ſolem a ſuis curſibus ſtare
 ⁊ imaginē loqui. Et ſient hec ſub verbo eius. Quibus miraculis etas ſapientū plurimū allicientur ab eo
 Tūc erueret dei templū conabitur, ⁊ iuſtum populum ꝑſecquetur. Et erit ꝑſſura, ⁊ contritio qualis nū-
 qꝫ fuit a principio mudi. Quicqꝫ crederint atqꝫ acceſſerint ei, ſignabitur ab eo tanquā pecudes. Qui autē
 recusauerint notam eius, aut in montes fugient, aut cōꝑrehenſi exquiſitis cruciatibus necabitur, idem in-
 ſto homines obuoluet libris ꝑphetarū, atqꝫ ita cremabit. Et dabitur ei deſolare ozbes terre menſib⁹, xij.
 Id erit tempus, quo iuſticia ꝑroſcietur ⁊ innocētia odio erit. Quo mali bonos hoſtiliter ꝑreliabuntur.
 Non lex aut ordo aut militie diſciplinā ſeruabitur. Non canos quiſqꝫ reuerbitur, nō officiū pietat⁹ agno-
 ſcet. Non ſexus aut infantie miſerebitur. Confundentur omnia, ⁊ miſcebitur contra fas, contra iura natu-
 re. Ita quaſi vno cōiꝫ latrociniū terra vniuerſa vaſtabitur. Cū hec ita erūt tūc iuſti ⁊ ſectatores veritatis
 ſegregabūt ſe a malis, ⁊ fugient in ſolitūdines. Cūqꝫ venerit hieroſolimam antiꝑs fe circūcideret, iudeis ſe
 ebristi⁹ fore oſtendens, qui adherentes templū inſtaurabūt, receptis munerā copiaſ donabit, quodā aua-
 ricia ſubiugabit. Mitet quozqꝫ per ozbem legatos Iſeliam ⁊ Enoch, qui per hec tēpora in paradifoꝝ re-
 runt eo tempore (vt premiffum eſt) mortis debitum exoluent. Demū iuxta viſionem danielis antiꝑus ad
 verticē montis diuerti diuertet. Ibi peribit, vnde ſaluator ad celos aſcendit. ꝑꝑꝫſio autē illo ꝑꝑꝫſio
 ſilio, ſiue ab ipſo dño, ſiue a michael archangelo (vt quidā docent) ⁊ eterne vltione dānato. Non con-
 tinuo dies iudicij ſecuturus eſſe credendus eſt. Alioquin ſcire poſſent homines illius cui iudicij tempus,
 ſi poſt res ſemis annos inchoate ꝑſecutionis antiꝑi conſeſtum ſequeretur. Cuius quidē aduentus horam, meri-
 to ſancti omnes diligunt, ⁊ citius adeſſe deſiderant. Sed periculofe ſatis agūt, ſi qui hanc ꝑꝑꝫſio, an lon-
 ge ꝑꝫ putare, vel ꝑꝫdicare ꝑꝫſumūt. Cum diuina ſententia dicat, de die vltima vel hora nemo ſcit neqꝫ an-
 geli celozum, niſi pater ſolus. Et vt diuus Hieronimus refert, Beatus qui interfecto antiꝑo ſupra mille
 ecce, dies id eſt res ſemis annos dies, xlv, ꝑꝫſolatur, quibus eſt dominus atqꝫ ſaluator in ſua maieſta-
 te venturus. Quare autem poſt interfectionē antiꝑi, xlv, dierum ſilentium ſit, diuine ſcientie eſt. Niſi ſoꝝ
 ꝫ dicamus dilatio regni ſanctorū patientie ꝑꝫatio eſt,

De morte ac finere rerum

Parena hominum omnium Adam, ita plasmatus fuerat, ut manente illo decederet tempore, nec vite terminum (quem a morte motu diabole temptationis appellamus) aliquo tempore sciret. Transgressione autem dominici precepti, ad mortem illico senserit in carne repugnatem, legi mentis sue. In sudore vultus sui vita illi agenda fuerit. Et delictis in eternas exulare iussus fuerit. Timor et tremor, super eum venerunt, peccato obsequi ducit, offenso creatore, offendi posse cepit, posthabito obedientie merito tororum impetum expauerit, expleto desiderio carnis corruptiones senserit. Innocentia explosa nocere, nec minus noceri posse suo periculo didicerit, cum tempore dedinauerit. Immortalitatis statum amisso corruerit, per incrementa viuendi a morte festinauerit. Hos quoque qui ab eo originem trahimus, ad curas sollicitudines, temptationes, tum corporis tum animi insuperabiles. Ad ultimam denique terribili mortem alligamus. Nature ab eo hanc conditionem sortiti. A quo propagationem generis incepimus. Quid enim eos apello. Quos admodum presens vita oblectat, in hac valle miserationum, nec aliud inuenimus quam nature imbecillitatem, fortune ludibrium, voluntatis mutationem, voluptatum inquinamenta, temptationum bel lum assiduum. Cum ingredimur in mundum ab infantia incipimus. Que etas quicquid videt ignorat. In de in pueritiam, in qua nihil solidum sapere possumus, prouehimur ex puericia in adolescentias. In qua cum etate et sanguine voluptatum incensua coalescant progredimur. Et adolescentia iuuentam ascendimus. In qua sicut in aetate per etatem audemus, ita maioribus curis implicamur. Et iuuenta in virilitate confirmamur, in qua grauiores prelia nos discerpunt, ambitu, auaricia luore, libidinis, et varijs denum anxietatibus consumimur. Et illa i fenestra descendimus. Si quod continuis et quod nra fenestra plena malis, et fenestra in decrepita decidimus, in qua continuis horroz instans mors nos pulsant et irritat. Aspicimus te nudum informe iter vagantem lacrimas nascentes. Exiguo lacte soladu tremulu atz repate opis idiguum aliene quam muta pascunt et vespasit caduca corpus ai inde morbo obsessus varijs sibiectis passionibus iunueris. Quod siliu inopem, alterna leticia et tristitia fluctuantem, impotentem appetitus arbitrii cohibere nesciam, quod quantum sibi expediat. Quis tibi potius modus ignorantiem. Qui alimenta corporis, ceteris animantibus in aperto posita, multo labore conquirenda sunt, quem somnus inflat, cibis distendit, potus precipitat, vigilie extenuant, famines contrahit, sitis arefacit, audium timidus fastiditatem, possessa deplozatem et presentibus simul et per teritis et futuris anxii, superbiemtem inter miseras suas. Et fragilitatis sibi conscia viliissimis verminibus imparem, vite breuis, etatis ambigue, vati inenitabilis, ac mille generibus mortis expositum. Omittit quia ita compacti sumus ut ocio tabescamus, labore frangamur, crapula opprimimur, inedia extenuemur. Et quocumque a medio recedentes ad aliquod extremum vertamur, dissoluta temperie non parum ledimur, per singula momenta temporis cum celo vertimur, et vexamur fortune ludibrio sumus. Que summa infimissimis, yma summis mutare gaudet. Ita per omne vite cursum angustiarum laborum eternarum, insidiarum plena omnia occurrunt. Et tamen arma caritatis et sancti fidei sumpserimus si ad alterius vite preparationes actiones nostras instituerimus, quantacumque ea sint que occurrunt superabimus. Mors quoque omnium dolorum solutio est, ultra quam mala nostra non exeunt, que nos in illam tranquillitatem, in qua anteqz nasceremur, iacuumus reponit. Mors quidem bene pureque morientibus vita est. Hinc et dissolui capiunt (qui bene vixerunt) et esse cum christo, ut bene acie vite premii psequantur lumen eternum. Et profecto mors vite que neqz doloribus, neqz metu, neqz inuidie, neqz erumis vilius subiecta est. Neqz ipsi quoque mortui quicquid obnoxia est si altius aliquanto reperamus. Inuenimus mortem nihil aliud esse, quam peccandi finem. Nam cum Adā contra mandatum dei in flagitium lapsus esset, ne viuendo culpa remissuisset, et in peccato persisteret, eius corpus a terra factum, terre deus reddidit, non ut creature quam fecerat, sed ut peccato quod creatura ipsa commiserat finem imponeret. Deus igitur et principiu et finis. Cum is vult nascimur. Cum vult etiam morimur. Et sunt hec quidem prorsus diuinitatis eius. Nihil ad nos pertinetia. Illud vero tantummodo nostro relinqui arbitrio, ut bene recteqz viuendo bonum nasceremur finem. Hoc itaqz vni nostru est, id est ut in christo domino nostro moriamur, summa ope adniti debeamus. Quod qui faciunt non plane moriuntur, sed transeunt a corruptione ad incorruptionem, a mortalitate ad immortalitatem, a perturbationibus ad tranquillitatem. Non absurde fortassis quidam existimarunt, mortem non modo malum non esse, sed bonorum omnium maximu. Vix eniuero quoniam neqz euocationis diem, neqz horam nobis scire datum est. Per quam salutare maximu. Quod deus nos esse, cum deo sentientes, et mandatis eius obsequentes, nec diem differre tutu est. Insipienter factu potius existimare. Plerosque enim vidimus summa corporis incolumitate, viribus integris nihil tale metuentes, morte repente interceptos. Contra nonnullos vix ad medicorum desperationem redactos conualuisse. Cum hec igitur omnia in dei tantu potestate sint, nihil nobis reliquu videt. Nisi ut cum deo bene sentientes eius preceptis ut pmissimus tum in omni vita, tum in vite termino maxime obediamus. Credimus firme omnes, quod deus hominem fecit ad ymaginem sui. Quid nobis facilius potest accideret, quam dimittere luteum corpus vicioz carnis, et ad eum evolantes redire, quod nos non dedignat e ad similitudinem sui facere. Quod spiritus diuini non ipsi spiritu replet diuinitate princeps, et felicitate ei agat cum perpetuo inter angelos et sanctorum choros.

Morte nihil melius. vita nil peius iniqua
S pma mors hoim. reſces eterna laboru
Tu ſenſe iugum domino volente relaxas
Vinctozuq; graues adumſ ceruice catenas
Exiliumq; leuas. ⁊ carceris hoſtia frangis
Eripis indignis. iuſti bona pibus equans
Atq; immota manes. nulla exorabilis arte
A primo preſixa die. tu cuncta quieto
Ferre iubes animo. promiſſo ſine laborum
Te ſine ſupplicium. vita eſt carcer percunſ

Septima etas mūdi

Quam fragilis sit vita hominū. q̄ plena malorū
Quam breuis. ⁊ misera. volūte mente ciues
Cum regna. nec comites possint depellere mortem
Nec iuuenū numerus. nec numerus senū
Ergo omnes iuuenes pueri cunctiq; senesq;
Conspiciant. omnis me tueatur homo
Precipue qui me quondam videre potentem
Quos mors dira suo prosequitur gladio
Quid mihi diuites? quid opes? quid gloria mūdi
Profuert? nunc sum conscius ipse mihi
Quid iuuat argenti atq; auri tenuisse talenta
Quid tenuisse agros. amplaq; regna mihi
Nam cuncta hec regio metuebat nomia nostra
Horrebat famam imperiūq; meum
Nunc lapidis seruus nunc me tenet improba tellus

Nunc bellum indicunt angues vermesq; meūq;
Dilacerant corpus ossaq; lecta iacent
Quāuis diuitis fuerit mihi magna potestas
Ut mea sit pulcis equiparanda bonis
Non tamen his copijs potuit vita mea tueri
Quin mors eriperet meaq; priuaret eis
Defleat hunc casum ciuis omnis. omnisq; priuatus
Dent lacrimas cuncti dent gemitusq; simul
Hanc inopes timeant diuites iuuenisq; senesq;
Patres atq; viri cuncta creata tremant
Ergo omnes quicūq; legent hec carmina nostra
Non dubitent iam iam talia facta sequi
Itaq; te exhortor elegos qui legeris istos
Ut mors sit cordi consociata tuo

De extremo iudicio ac fine mundi

Dispositione summi dei sic ordinati est. ut in istu seculi. decursu tepor spacio terminum sumat. Extinctaq; prius omni malicia. et prior animis ad beatam vitam reuocatis quietum tranquillumq; pacificu. aureuq; temq; ut poete vocant seculu. deo ipso regnante florescat. Impletis igitur temporibus q; tepor moztu statim. terminabit ipsa mors. Et q; tempalem vitam. temporalis mors sequitur. Consequens e. vt re surgant anime ad vitam ppetuam. quia finem mors temporalis accipit. Rursus sicut vita animi sempiterna est. in qua diuinus et inelcoquibiles immortalitatis sue fructus capit. Ita mors eius perpetua sit necesse e in qua perennas penas infinita tormenta pro peccatis pendit. Propter quod vo huius termino seculi. prodigia mirada per omnia elementa mudi fient. Quibus immines etiam vniuersis gentibus intelligat. Prius quoq; Hieronimus ex annalibus hebreor signa. xv. dierum ante diem iudicii refert. an vo contri nui sint vt interpollati. non expessit. Prima die eriget se mare cubitis. 40. super altitudine montiu. stas in loco suo quasi murus. Secundo tantu descendet vt vir possit videri. Tercio marine belue apparites sup mare dabut rugitus vsq; ad celum. Quarto ardebit mare et aque. Quinto herbe et arbores dabut rorem sanguineu. Sexto ruent edificia. Septimo petre adinuicem collidentur. Octauo fiet generalis terremoto. Nono equabitur terra. Decimo eribut homines de cauernis. et ibunt velut amenes nec poterunt mu tuo loqui. Undecimo surgent ossa mortuor. et stabut super sepulera. Duodecimo cadent stelle. Tercio de cimo mortuorum viuentes. vt cum mortuis resurgant. Quartodecimo ardebit celum et terra. Quindecimo mo fiet celum nouu. et noua terra. et resurgent omnes. Apertentur igitur inferi et resurgent mortui. De qui bus iudiciu magnu ipe ter et deus faciet. Et dies iste fine fatale acceperit et mortales ad iudiciu immorta lis dei venerint. Veniet igitur summi dei filius vt viuos et mortuos iudicet. Apparebit aut dominus in aere supra locum vnde ascendit. Instrumenta quoq; mortis veluti trunphi verilla. cur. clau. lancea. Qu debuntur quoq; eius aciemus quinq; vulnez. Et in valle iosaphat omis homo iudicabitur. Sed cu mu di et mortaliu venerit iudiciu. quod deus ipe faciet iudicans pios simul et impios. Tunc demu impios que dem in ignem et tenebras mittet. Qui aut pietatem tenuerit itez viuent spiritu dei dante honozes simul et vita. Quod non modo pphete futuris esse ex dei spiritu veru etiam vates et philosophi vt bidaspes et ite stinctu demouu cecinerunt. Nemo aut querat que admodum fieri possit. Nec em diuinoz opoz potest reddi ratio. Sed si a principio deus homine nescio quo inenarrabili modo instituit. Credamus ab eo restitue retem posse qui nouu fecit. Sed infideles clamant et dicunt. Quomodo potest caro putrefacta cu dissolu ta. aut in puluerem reuertitur. maris etiam interdum profundo forbeat. fluctibusq; dispergitur colligi rur sum et reintegrari in vnu corpus. Et ex anima eadem hominis operari? Ad quos responsonem ex sermo nibus Pauli faciamus descendit. Inspiciens tu quod feminas non viuificatur. nisi prius moriatur. et qd se intras futur est. Seminas sed nudu granu tritici aut alicuius ceteroz seminu. Deus aut dat ei corpus. p ut vult. Quod autem in seminibus in qui in terram iacis per annos singulos fieri vides. hoc in tua carne q lege dei seminatur in terra futurum esse non credis. Cur queso tam angustus et inualidus diuine potentie estimatoz es. vt dispersum vniuersusq; carnis puluerem in suam rationem colligi et reparari posse non cre das. An non censcas cum vides q; etiam mortale ingeniu demersas in profundum terre metallorum ve nas rimatur. Et artificis oculis aurivideatur. in quo imperitus terram putat. Et cu auri esse ppetam venā. et argenti alia. Erigq; longe disparē. ferri atq; plumbi diuersam. Intra speciem terre latere mortale deprehē dat ingeniu. diuina virtus inuenire posse ac discernere non putabitur vniuersusq; carnis prius sensum etiam si viderat dispersus. Sed ad hec temptemus animas que intellectu deficiut naturalibus rationib; adiunare. Si quis semina diuersa in manu sua permisceat. et hec indiferece seminat. vel passim spargat in terram. nomine vniuersusq; seminis granum. quociq; loci tactum fuerit competenti tepore fm nature sue speciem germe producet. vt statim sue forme suiq; corporis reparat. Ita ergo vniuersusq; carnis substantia. Quis varie diuersaq; dispersa sit. ratio tame ipa que inest vniuersq; carni est immortalis. quia immor talis anime caro est. ex eo tempore quo seminantis in terram primo vey dei voluntati arsisit. collectu ter re attractumq; substantie sensum reddit ac reparat in illam speciem. qua mors aliquando dissoluerat. Et ita fit vniuersq; anime vt non ad confusum et extraneum corpus. sed ad suum quod habuerat reparet. Co sequenter potest pro agnibus presentis vite. cum anima sua caro vel pudica coronari. vel impudica pu niri. No autē renascens. fed resurgit. Et ideo corpibus induetur. Et prioris vite facituzq; oim memoras erit. Et i bonis celestib; collocati ac fruētes iocunditate inuicibilu corporu. pnt deo grās agē. q; mali oē deleuerit. qz eos in regnū vitāq; ppetuā suscitauit. Hec sunt q; a ppheta futura dicuntur. Quoru testimo nia ponere non opus est. Cum tantam rerum multitudinem mensura libri non caperet. Qui hec diligēter voluerit scire. Et ipso fonte hauriat. et plura q; nos in hys libris complexi sumus admirabilib; requirat. Postq; tandē fuit terre mortaliu confusio. Et ipe omnipotēs. cum venerit in solio iudicare omes animas et in idum omne. Eodem tempore fiet publica omniu resurrectio. Erigq; corpus quod resurget a mortuis incorruptibile et immortale. non solum iustorum. sed etiam peccatoru. Iustorum quidem vt semp possint permanere cum xpo. peccatoru vo vt absq; interitione sua debitas luan penas. Postremo iustus iuder p petuitatem glorie iustus donabit. Impijs vo prolixitatem confusions et igni sempiterno. Cuius natura diuersa e ab hoc nostro. quo ad vite necessaria vitmur. Qui nisi alicuius materie fomite alatur extinguuntur. Et ille diu inuis per seipsum semper viuit et viget sine vllis alimentis. ac sibi ipe eternum pabulum ministrabit. ac

Ultima etas mundi

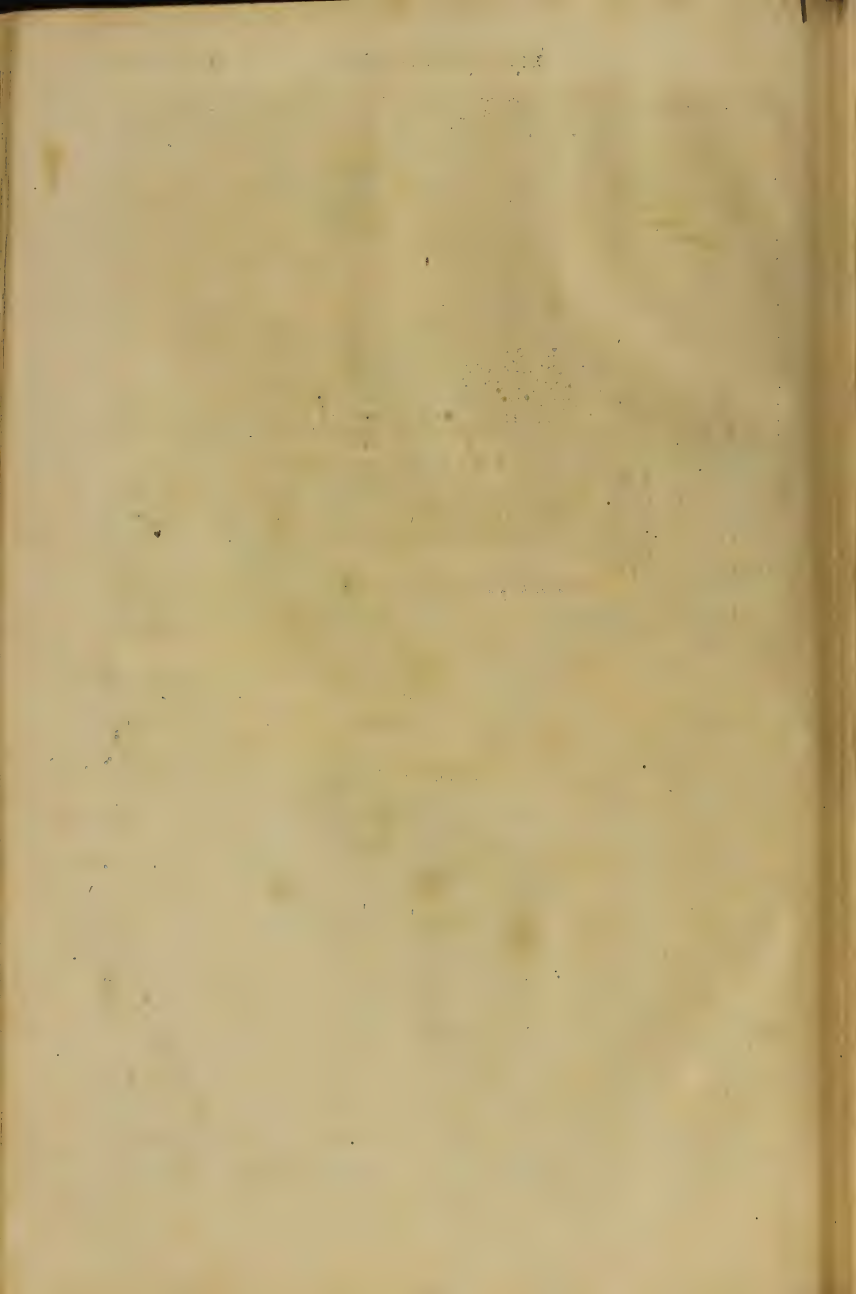

sensum doloris afficiet. Quāta autē felicitas existimanda est. iustis ac pijs subtractis hīs labibus terre. p
fieri ad illum exquisitū iudicem parentemq; indulgentissimū. qui pro laboribus requiem. pro morte vi
tam. pro tenebris claritatem. pro terrens ac breuib; bonis. eterna ⁊ celestia largiatur. Vniuersos igitur
oportet operā dare vt se vel q; primū ad rectam viam dirigāt. vel susceptis operatib; virtutibus. hui⁹ vi
te laboribus patienter exactis. consolatozem deum habere mereantur. Pater enī noster ac dominus q; con
didit firmavitq; celum. qui solem cum ceteris syderibus illuxit. Qui libratam magnitudine sua terrā val
laui montibus. mare circūdidit. amnibusq; distinxit. Et quicquid est in hoc opere mundi conflauit ac pfe
cit e nullo. perspectis erroribus hominū. ducem misit. qui nobis iusticie viam panderet. Hūc sequamur
omnes. hunc audiamus. hunc deuotissime pareamus. Congrediamur cum hoste quem nouimus. fortiter vt
victores. ac deuictio aduersario. triūphātes premiū virtutis quod ipse promisit a deo consequamur. Et in
altissimū celum relicto stellato per illam immensam portam instar iris ingrediamur. vbi vrbs illa beatorū
ciuitū atq; dei. mater nostra hierusalem in medijs celi campis apparebit. Hec vrbs vt vba Ioannis i apo
calipsi sonāt. in se dei ⁊ lumen eius simile lapidi precioso habet. Cuius murus magnus ⁊ altus. habens
portas duodecim ⁊ nomina scripta. xij. tribuū filiorū israhel. quaternis lateribus prout sunt partes mūdi.
Purus ciuitatis que quadrata est habet fundamenta. xij. Et in ipis nomina. xij. apostolorum. fundamē
ta muri ciuitatis omī lapide precioso ornata. Inenarrabili igitur gaudio perfundimur. cum in patriam ve
ram remigrabimus. Ex qua oriūdi immo in qua orti sumus. ex meliore multoq; prestantiore nostri parte.
Quātope post longū erinosum periculosum exiliū eas regiones atq; illa loca plena magnificētie. ⁊ ad
uentu nostro gratulātia videntes exultabimus. Deprecemur igitur. vt nobis ⁊ omnibus. qui hoc audiūt
Concedat dominus. fide quā suscepimus custodita. cursu consummato. expectare iusticie repositā coronā
Et inueniri inter eos. qui resurgūt in vitam eternam. Liberari vō a confusione ⁊ supplicio eterno. p xpm
dominū nostrū. per quem est deo patri omnipotenti. cum spūscō gloria ⁊ impū in secula seculorū Amen.

Completo in famosissima Nurembergenſi vrbe Operi
hystorijſ etatum mundi. ac descriptione vrbium. ſe
lix imponitur ſinis. Collectum breui tempore Auxilio docto
ris bartmāni Schedel. qua fieri potuit diligentia. Anno xpi
Milleſimo quadringenteſimo nonageſimotercio. die quarto
menſis Junij.

Deo igitur optimo. ſint laudes infinite.

De Sarmacia regione Europe

De regno polonie et eius initio

Quoniam de Boleslao (qui tercius Sarmacie rex existit) paulo post metio fiet, quare et de terra sarmacia, et quo pacto illa regium sceptrum meruerit breuiter absolucere proposui. ¶ Est igitur Sarmacia nimis amplas vasta regio sicut in solitudine posita, et sub rigidissimo ethere iacet. Hec ex ortu moschitae et thanaui flumini habet. A meridie dacos et panthonas. Ab occidente bobemos, morauos schlesitas et theutones. A septentrione mare germanicum et sinu codanum. ¶ Id vero quod regni nomen tantum partem poloniam vocant, et vbi Polonia et Gnesna surgit maiorem nuncupant. A Cracovia situta est minorem. Poloniam dux fuerat. Non is de quo in vita diui Stanislai dicemus, nam ille nepos eius fuit, qui ex monacho huius Boleslai filio natus fuerat. Iste igitur Boleslaus regem francie et germanas gentes victima manu infestabat. Tandem ob Otto mis cesaris pces tali bello sine dedit ac fedus cum germanis et gallis praxit. Otto aut cesar videns tanti patris capis animi magnitudinem, quam toti germanie et sarmacie notam fecerat se cum Boleslao dux in sarmacias prulit

vt z imperium z potestate eius planius perspiceret. Quē illustris dux summis honoribus in posnā suscepit. Nā tribus ante urbem milibus passibus aut longius scrias lanas muricafq; vestes auro argentogq; decoratas p viā qua cesar iuratus fuerat prostermi iussit. Et post ingressione cesaris in urbē posnam cuiusq; licitum fuerat illa deferret deportare. Illic magnificis splendidissimq; iuuvis ac theatris ceterisq; ceremonijs cesar rem venerabatur vt nulla quā aurea illic forent suppellectilia. que post quoslibet ebros in puteos quoz fumi nemo certus fuerat deici ac deperdi iubebat. Multas alias pompas ac munificencias cesari ottoni instaurabat. que satis ample vestusta farmatica histozia enarrat. Jamq; videns cesar tanti principis liberalitates z mentis sublimitatē. diuiciarūq; abundantia nō abre animo duxit tantū clarissimū ducē coronā regia dignus fore. cū itaq; regali sepiro ac dyademate exornauit. ac ceteris dignitatibus sedē regū requirentib⁹ celebrauit. Ille itaq; Boleslaus iā illustris rex tanti erga cesarem beneficij ingratus videretur brachiū dū adalberti antistitis. quē pntem nefanda morte trucidarunt. p munere cesari obtulit. Jamq; aucto regni imperio vsq; ad annos salutis presidebat in regē electus fuit. s; ydola antea coluit. Sed eo tempore quo illi regnū sepium deserebat z xpianam religionē cum omni terra cui preerat suscepit. Itaq; lituanos ac ruffitas ad regnū farmacie sic adiunxit. vt non nisi absq; certa pditione dissolui possint. Is ergo cesarem principes prutenos maritimas germanie gentes seussimo bello subiūg duxit ac imperiū amplius exēdit. Vbi insignes vrbes ex tant Daniscum z thuronā. Est z clarissima arx Marienburgum. cui similis nemo morallum vidisse fertur. multis varijs structuris. menibus. turrib⁹ ac fossis munita vt nulli inimicor tutus sit ad arcē accessus. Qm plius imperiū ante aliquot annos fuerat. infestante tamen tartarozum z turchoz pfidissima gente magnū toti farmacie damnu illatū ē. Nam terra que post ruffiam vadit quā gens podoliā vocat tota exusta z in solitudine posita ē. vt z necessitatem peregrinantib⁹ ferre non possit quīs fertilissima sit itaq; granina in altitudine vnius celsi vini exerceant. z apibus z melle tota redolens vt nō satis illis locus sit vbi mella deferant. sub arboribus namq; aut virgulis z siluis fauos sic educunt. Merciniū autē celebratissimū nemus quo in tota europa nihil prestantius farmaciā totā percurrit z circa Cracouiā saltus suos extendit. p quos iuratus potest vniūsq; vsq; in lituanā z scythiā. tātis brachijs regione illam totam diuagat feraz maximas educēs greges. In ea vero silue parte qua septentrionalior est bisfontes fert que ferox ac immanis bellua est humana genus maxime odiens. ad vespendum quidē maxime conueniens. formā autē gerit citrim coloris. Frōtem latā z cornua fert. vt nec venenoni satis aptū sit nisi maximus varijsq; laborib⁹. Metallū vero nullum q; plumbū farmacia fert nō alia q; saturni causa. qui terrā rigidō infestat frigore. Salis autē maxima copia ē qua ceterē longinque gentes vtunt. quod maximū pstat toti regioni emolimentū. qua nulla regi ipi maior in toto regno gaza extat. Nā sub terra exadunt ingētia salis saxa. Extra terrā autē aliud sal ex aqua decoquitur. Est et farmacia feraz z vberissima tellus omni genere fructū z quicquid ad pascendū humanū corpus expetit. Nunc addendū est clarissimā pōle illustrissimi principis Vladislai. de quo antea dixim⁹. Is tres (vt quisdam ferunt) vxores habuit. ex quibus duos suscepit filios. quoz vnus natu maior Vladislau vocabatur. alter casimirus. Vladislau autē post mortem patris regio insignitius fuerat imperio. itaq; hungarie z bohemiē z polonie regnū presidebat. vbi clarissima gesta militari manu faciebat. ac imperiū z xpianaz religionē ampliabat. Nam regi turchoz tantū terraz depopulatus fuerat vt z ante constantinopolim castrametaretur vbi dū seussima bella erga turchos gereret ac vtraq; pars crudelissimo conflictu decertaret pānones versis tergis fugā dabant ac regē cū paucis farmacie copijs in tanta hostiū multitudine reliquerunt. Casimirus⁹ vero dux lituanis z ruffie preerat. Inde dum casus regius genti notus fuerat Casimirus per farmatas in regē declaraf q; filiā ducis austrie forozē ladiſlai q; regno bohemiēz hūgarie psidebat in vxorē duxit. Et ea sex suscepit filiosz qnq; filias. Primogenitus vero Vladislau vocaf. Hic adhuc iuuenis existens in imperiū vni regni bohemiē electus fuit mira quadā animi magnitudine ac optimis consilijs pollens. Ob quod dux pathias rex hungarie discessisset z regnū pannoniē adeptus est. Huic erat. primus frater. cui Casimirus nomen paternū datū fuerat. qui summo ingenio ac prudentia claruit. tandem morbo inualeſcente perijt. At huic successit illustrissimus princeps Bohānes albertus iā futurum toti orbi spectaculū. Is plurima illustria gesta militari bello apud Tartaros ac ceteras gentes edidit. Post patris autem obitū regno successit. vbi fauente illi. pspēra fortuna regnū virtute sua z optimoz doctissimozq; viroz consilijs gubernat. Inclit⁹ vero dux Alexander quartus natus regius est. cui fortitudine z mentis sublimitate parem tota farmacia vix tulit. Huic ob eius constantiam Lituanū post mortem patris in ducem suscepunt. qui z maximū toti farmacie deus esse existimatur. Post hunc sequit Sigismundus celebris princeps. qui paternā sequit vestigia. Is multis egregijs gestis clareret si illi aliqd felix fatū aspiraret. Celebrerrim⁹ autē frideric⁹ princeps vltimū natorū locū obtinuit. qui innata animi ingēnuā virtute relinquens vanos principum tumultus z inquit eratim vitā ad sedem tranquilliorē sese contulit. vnde episcopus Racouienſis electus ad archiepiscopatus Gnesnensem postea deuenit. Hī omnes quinq; clarissimi principes hanc vsq; in etatem magnifice ac celeberrime vitam ducunt. Inter filias vero quinq; prima vupſit Georgio duci baurie. Secūda friderico marchioni brandeburgensi. Tercia duci pomeranie. At duc relique inuimpe apud matrem vitam ducunt.

De sancto Stanislao episcopo Cracouiensi patrono Sarmacie
Divus Stanislavus vir inigne apud deū auctoritatis totius sarmacie patro-
 nis 7 signifer. Natus anno salutis nostrę M. viij. in rure quod Bescpa-
 nowo vocant nobilibus ac claris parentibus. quorū cura fuit in templis diuino
 seruitio incumbere. 7 deū p̄is placare precibus. Is dū in iuuentutem devenisset
 patris monitu in celebre gymnasium parisiū venientiū optimaq; litterarū stu-
 dijs summa operā dabat. vnde multis virtutibus floruit. sacro autē diutiusq; iuri
 dijs summa operā dabat. vnde multis virtutibus floruit. sacro autē diutiusq; iuri
 precipue insisteret. non ea quā diuus etatis iurisperitū questus causa solēt vt ma-
 iorum dignitatū honore adipsēsceret. sed vt si quando locus stanslav aut cōditio
 sua ferre posset vt tantū miseris quantum potentibus. orphanō pupillōe iustu-
 ciam administraret. 7 vnicuiq; equo pondere quod suū esset iubente id legere dē-
 deret. Tandem paternas sedes rediens Craconiā inclitā Sarmacie urbem de-
 venit. Illic ob virtutē 7 scientiā sui canonicali dignitate fungitur. Mortuoq;
 antistite celestis numinis providentiā in presulis sedem declaratus fuit. Hūc dū
 semper optimo ordine statum deferret curabat sacra religione ac diuinum cultum
 in rure a quodam milite. eōs morituo amici illius villam eandē iure hereditario a-
 mabant. Et ille testimonio impius stipulationis emptionisq; proferre non potuit.
 sed edocti fuerant ppter illoz impotentia lacerant. At ergo sanctus orationib; ac
 ijsq; summi dei potentia. quā se iam diu munitū cognouerat accedens ad tumultus
 s illud emerat. 7 evolutio lapide et arena pia 7 deuota oratione deū obtestabatur.
 eo annoz in vitā rediit. Eūq; coram tyranno Boleslao apud quē tale ius ageba-
 t illic vsq; aduersarijs ceterisq; regiū optimaribus. quō se emisse villam aperte dē-
 dē Boleslao? sedo tū rpius luxu insisteret. ac omne in suas gentes p̄sidium 7 tyranni-
 cis viros egregiosq; cūes nefandis dirisq; supplicijs cruciabat. Stanislavus ve-
 rigius id ferendum existimabat. itaq; regem intrepidus adiens vt talib; cepis de-
 dē. At ille magis indies facinus exercebat. Tandem a presule in sententiā excomū-
 tyrannus boleslaus ignarus p̄re furore quid ageret dimisit satellites suos vt p̄su-
 trucidarent. Eo tempore diuus Stanislavus in sacellū diui Michacis quod super
 vbe conditū est veniens gratissimū illic deo offerens sacrificiū. hunc in locum dū
 int. iamq; ter ingredi templū conarentur. ter iterum pulsi diuina potentia in tergum
 regias aures deuentum fuisse magno fremitu rē Boleslaus in sacellum p̄perat.
 iam sacrificia offerentem inanimi verberē ac fuscissimis ictibus trucidat. Tandem
 paritū extraybe deiciē vt volucres illud vnicus rostris deuellerent. sed diuina sic-
 illē illic aderant quē precioso corpus in vnum collegerunt summaq; diligentia id
 sic ipsi maximo venerandōq; ritu in rupellam bononici sepeleunt. Tandē in nide
 cemissum est in arcē regiā ad templū diui wenceslaci deductū in aurea tumba multis
 in populus multo thure ac precibus indies veneratur.

n regiam insigni huic operi inferendam baud absurdum est

[illegible]

ingentia ac polita reddit. Has edes diuus Gladiſlaus illuſtris ſarmacie rex dū ex prutenorū littorali ſarmacie gente ſeuſſimo conflictu victoria duxiſſet (Cuius quidem belli plurima clariſſima monumenta hancſq; in etatem in arce regia de qua paulo poſt dicemus ſupſtant) magnis opulentijſ extruxit. libertanbus ⁊ ſuſpe dijs ſummis celebrauit. Nec incole vrbis ſarmatico more viuunt. quos crudos ⁊ ignavos ſarmatas priſci dixerunt. Sunt tanq; illic clariſſimi ciues. virtutibus prudentia ⁊ comitate inſignes. humanitatē ⁊ hoſpit alitatem liberaliter ⁊ familiariter erga quosq; peregrinos offerentes. Cictus illis ſplendidior q; ceteris ſarmatis. Ex omni delicato genere cibi potus illis frequēior eſt. Aqua ordeo ⁊ humulo decocta. Is quātū nel ceſſitas ferre poteſt ſi ſumit. profecto nihil nature humanę ad corpus ipm alendū conuenientius quicq; re periri poteſt. Sub arce vero intra ciuitatem extat ⁊ aliud inſigne collegiū. vbi achademia iuris ac legū pollet. Ad vrbis vero ſeptentrionale latius adiacet paruum oppidū nullis quidem membris cinctū quod Clepardius vocant. nihil dignū ſcriptu in ea q; egregia ſacra ſedes diui floziani ſtrenui chriſtiane fidei militis Quā diuus Gladiſlaus te quo ante meminibus canonicatu ceteriſq; dignitatibus ac muneribus reſecit. et doctord⁹ gymnafiū artū regentib⁹ colēdū reddidit. Rupes aut ac crepidines nimia altitudine erectę. ſic vt iam celū ſuſtentare videant^r. Tandē arenis congeſtaq; terra obducte ingentē collem efficiunt. qui ea partē q in boreā tendit vbi imminet. ⁊ ex alio latere muſoſum carpathū albe tumentem reſpicit. quā collis partem inſignis europę fluuius Vltula quondā germanie terminus alluit. qui ex carpathi radice paruo quidē fonte proſiliens longius magis magiſq; tumet. ita vt iam vndęz auctus mole que ex pannonicis montibus ſeſe in cum precipitant. trabes ⁊ ingentia robora variaſq; lignorū ſtructurę deſert. Tandem vbi imbrū acceteris fluminibus magis tumuerit rates ac honorarias naues ſecū ad germanicū oceanū in ſinū codanū deducit vbi trino vaſto ore ſpumofus ſeſe euoluens nomina deperdit. In eo aut colle primū eſt ingēs templus in

deus diui wenzeslai ducis bohemi conditū. vbi omnium illustrissimorum virorum monumenta ac sepulture ex
 rant. multis opibus varijsq; artibus extructe marmoreo allabastrisq; lapide exsculpta, quos maximo ritu
 ac pompa celebrari consuevit. In medio aut templi extat celebre monumentū in quo clarissimus christi
 miles diuus florentius requiescit. Sunt et in eodem colle due sacre edes. diui michaelis et sancti Georgii
 Post egregie nobilitū curie ac edes sacerdotū, qui noctu dieq; templavenerant. Post primum ingens regia
 sedes in arxibus ac varijs structuris condita, que totius regni capitoliū est vbi tota regni gazea congregatur.
 Hic principibus declaratur imperium. nam regalis corona hic maximis custodibus obseruat. Extra collē
 aut ē monasterium fratrum minorum religiosius ordinem seruans. Nec longe ab eo monasterio extat cenobi
 um sacrarum virginū. Huc et opposito ad pontē ipsū ē insigne hospitale et sacra edes sancte Hedwigis.
 Ad aliam vero situle ripam extat clara ciuitas quam Casimirum vocant a rege sic vocato condita, quā Istu
 la vbi sub arce regia se diuiserit totam circumluit ac penē insulam reddit. Est in ea insigne phanū diue vir
 ginitas katherine vbi ordo Augustinensium floret. Tum et templum quod ad sacrosanctū corpus christi vo
 cant. vbi canonici regulares inhabitant. Et ceteræ aliæ sacre edes. Extant et clarissima monumenta vetusti
 collegij iam insolita, quos illustris regina hedewigis construxerat. plurima preclara præterea in his vrb
 bus a vetustissimis temporib; gesta sunt per illustrissimos reges ac principes. Sed breuitatem imitari finē
 his imposuisse dignum statuimus

Libeca seu vt alij scribunt Lubecum saxonie vrbs illustris ac cesarea ciuitas nebu in germania verum
et apud externas gentes nominatissima a Pribodo vntgo ambroz duce ad ambricam cheroneson
quondam edificata in eo loco quem venedes qui ⁊ vandali adbug saxonie partem tenentes Duccontam diu
xere. Aucta p̄ leuissimū principē qui kizzo dicebat. quē ⁊ trutone appellabant Anno xpi m̄. c. iij. Ea por
tio terre litoralis ē inter magnopolensiu holsitadensiuq; ducatus duobus fluminibus vagusfor traou irri
gua. Que limpida flumina vernacula lingua wagnis ⁊ trab appellantur. Ihs kizzo ex nobili progenie mare
mannor ⁊ martinopolensiu ortū habuit potens ac grauissimus xpianor p̄secutor. qui dñs de vageri qui
de Stargardia seu de oldenburg vocabant in semetū ⁊ p̄dite interfecit. Un⁹ ex his ingenuus euadens in
daniam secessit heinricus nomine Gostala comitis filius. Ihs p̄ aliqua tempora rediens kitzont caput secu
ri abscedit inde suā ducens vxore. Quo tpe heinricus quartus imperio romano preuit. In ea puincia om
nes basilice sacerdotibus priuate deuastate erant fidesq; xpiana sopita. Ihs quoq; lubicesis trina vice ob
principū bella p̄pue ducis heinrici de leone deuastata fuit ⁊ comitis alscis de holshteyn. qui p̄ sedatā dis
cordiā vrbem duci heinrico permisit in eo loco vbi nunc sita ē. Cū eius situs prius ppe sw artau. postea ppe
berneborz fuit vt doctus belmulus refert. Erunt ob negotiationes ex germania alta ⁊ bassa ⁊ ex variis res
gionibus mirūimodū aucta ē vt nūc vltra mare balticu seu germanicu qd Stagnū vocant in norwegiam
Sueciam Liouoniam in Russiā Lituaniam Prussiam Poloniam ⁊ Pomeraniā. in ducatu magnopolensiu. in dal
niam Angliā Flandriā Feciciā ⁊ regniū francie omnes mercaturas p Stagnū p terrā in Saxoniam westualiam
et marchiam frequentant. Peritissimi astronomi scribunt hanc nobile vrbē inuū suū habuisse sub signo libere
⁊ fundatā in singulari dei gratia. Cū incole vrbis p ceteris finitimis deuotiones ad modū diuinas exerceat
Hēit tñ dulce nucleū in amara testa. Deinde anno primo ⁊ tricesimo sup̄ayndices centenū domini inferio
ris vandalie lubecā deuastarūt q̄ comes Alff de holshteyn iterato instaurauit cū arce vbi nunc predicatorē
habitant. In septemtrione ac fine ciuitatis Anno m̄. c. lxx. lubicenses memores damni illati copias in p̄uic
ciā rugen educetes clades p effusione sanguis p̄ncipi p̄potētati ei⁹ intulerūt. Episcopatu lubicesiu anno sa
luti m̄. c. lxx. antistes duodecimū de oldenburg seu Stargardia in vageri Heraldus auxilio ducis hein
rici de leone primo obtinuit. qui tredecim p̄bendas p oia necessaria in decimis villis ac possessionibus dota
uit. Creuit igit lubecū in potētissimā ciuitatē. oldenburg autē defecit. Cū autē frideric⁹ huius nois prim⁹ hanc
vrbē ingenti exercitu obsideret heinric⁹ lubicesis eps pacē a cesare impetrarūt ex p̄mone vt fauore ducis
heinrici cesari obedientia p̄staret. Ihs antistes summā ecclā dicitur. ⁊ monasteriū ad sanctū iohannē in vbe
extruxit vbi nunc sacrosancte virgines inhabitāt. q̄suis monachi ordiis diui benedicti hūc locū primo posse

berūt. qui nūc apud cismar puicē de holstein ppe mare morā faciūt. **I**n his tēporib⁹ lubecū augustal⁹ ac libera ciuitas effecta ab impatore friderico libertatib⁹ donata vt caput oīm vrbū Stragaliū deinceps foret ⁊ in variis priuilegijs etiā apud exteros p̄cipue in london ciuitate anglie. In noruegia i ducatu magni ducis moschaue. in ampla vrbe nogardia. In russia (vbi basilicā ⁊ curiā xp̄iano more habent). Et i plerisqz locis ac regionib⁹ magnis exemptionib⁹ decorata fuit atqz dotata. In flandria q̄z regno dacie ⁊ suecie immunitatibus gaudet. Idē cesar fridericus priuilegia a duce heinrico p̄habita eis confirmans p bullā aureā vltro donauit vt siles viginti quatuor habere possent (q̄tus numerus iste p raro complet⁹ sit) eosqz nobiles effectū vt aurū more equitū deauratoz⁹ (exceptis calcarib⁹) deferre possint. Hec inclita vrbs munda ac nitida existit in vertice ab vtriqz parte tēclui posita vt aque ⁊ immundities libere descendant ⁊ ob frequentes imbres vie purgantur. Ecclesia cathedralis quā summā vocat in meridie ac fine ciuitatis sita admodū longa ⁊ decora existit. Ornatur hec vrbs p̄ter istā quatuor prochiāis basilicis que septē turres celsas pacatas ac pulcherrimas habent cupro ac plūbo rectas ac in summitate auro decoratas. Turris in ede sancti petri corona deaurata cū armis cesaris ⁊ vrbs insignita ē. Omni quoqz decore edes sacre ornate extant. Inter has q̄nqz eccias basilica gloriofissimē virginis marie eminentiā obineet. Habet quoqz duo monasteria vñū ordinis p̄dicatoz⁹. alterū sancti francisci. ac hospitale ad sanctū spiritum. Ciuitas vero aquis ⁊ turrib⁹ muro ac fossis admodū munita ē. Platee due longe ⁊ ample p vrbē posite sunt vbi edes recto ordine site sunt extructe de lateribus ornantissime ac varie decorate existunt. Ceterē vie has cruciatim secant. forū indies onustum piscib⁹ ⁊ carnibus videtur ac alijs necessarijs. Dilabiturqz primo flumini Baguisio a septentrione in meridie inde in occidentē. Ante ciuitatē flumen irauus contrarie ex meridie in septentrionē fluit impetu mare petens. In eo flumine nauigia minora a mari ad lubecū accedunt vsqz ad murū cū maiores naues (onera plauitroz⁹. cc. l. ducentes) in litore maris pstant ⁊ ob profunditatem ad duo miliaria ciuitati appropinquare nō possunt. Nonissimē anno dñi. mccc. xcii. ep̄i seopus Theodricus natus de hamburg cū rome confirmationem accepisset Lubecam ingressus vigesimū quintus lubicensium ep̄s diuina gratia nunc gloriose p̄sident. Cetera ornamenta vrbs ob longitudinem scripturarum ⁊ varietatem silentio pretereunda fore dignum duxi.

Nissa Glesie insignis vrbs. episcopalis sedes ad Nissam flumini sita a quo denominationem accepit. varijs edificijs ornata ē. Glesia aut a principio vaste silue hircine (apud grecos ⁊ latinos scriptores celebrare) portio. vt rota plana ita ⁊ nemorosa fuit. sed temporis processu sparsim villis habitari cepta. Vbi aut fide xpianam incolere amplexi sunt constitutis oppidis ad mitiorem ē cultum redacta. Quā odera ⁊ flum? celebratissimus per medium totam perlabit. ⁊ Nissa Nissa Nissa Nissa Varusio Lator riuo Bobro ⁊ alijs fluminibus actus. marchia brandenburgensem permeans in mare germanicū apud Stetinū vndosus exonerat. Lantudo eius triū quidē. sed longitudo nouem diez itinere a limitibus hungarie vsq; in marchiam brandenburgensem extendit. Primus eius episcopatus sedes Sinogroue wartenbergē. districtus fuit. Et inde Ritzinum territorij bregē. ep̄alis cathedra ē delecta. kazimirus aut illius nominis primus rex polonie vbi regia stirps masculina defecit a monasterio gallicie cluniacē. vbi monachus fuit papa dispensante ad regnum polonie assumptus denarium sancti petri viritum siue per capita in regno suo idcirco exigendum et romani mittendum instituit. Et sedem ep̄alem Bratislauriam transferri curauit. que nunc ē (vt p̄misimus) omnium Glesie civitatum non minus ampla ⁊ opulenta q̄ populosa ⁊ edibus ⁊ templis ornatissima. Cuius amistes nunc ē doctor Iohannes rott de wending eisten. diocesis olim imperialis prothonotarius ⁊ in euz status breui multa industria reduxisse fertur vt centum annis preteritis non fuerit mensa episcopalis fructuosior ⁊ structuris ozanior. Prouincia ip̄a frumenti ferax ⁊ piscosa. carnibus ferinis ⁊ volucribus habundā. Preter Bratislauras insignia loca sunt. Hec vrbs Nissa episcopalis sedes. Błogouia maior Legnits Op pel Swedens Teßben Nissa frankenstein Monsterberg Saganum Brega. Monasteria complura in signis structure Prouincia ip̄a regi bohemie subiecta quā ab initio i seudū recognoscat. multi antea duces et principes hereditarij ip̄as nō tā possideat q̄ vastarūt ⁊ impacatā reddiderūt q̄ p̄ter celsū exiguitatē ducalem statum ducere nequiverūt. rapacitati itarco dediti. Nunc vero ē ad paucos redacta alijs stirpibus morte sublati. Qui non parum opibus ⁊ munitis oppidis florent. Cultus diuinus per Glesia longe plurim?

Teplaq; totius orbis sacerdotalibus z alijs ornamentis z structuris honorificentissima. Status ecclesia-
 sticus z seculari z religiosoz virulq; sexus numerosus z disciplinatus. populus facundus z humanus. z
 deuotioni sup omnes germanie incolae deditissimus. Nobilitas e plurima ad arma aspiras z martis ama-
 trix. Sexus muliebris venustus quide z affabilis sed pudicus. Plebs rustica polonica ydecomatis agresti-
 bus laboribus desidiolse incumbens porationi e plus dedita. Inde z domus z agri coru paru culti sed ne-
 glecti. viles casas habitant. Agricole vero alemanni rus melius exercent z vibanius domos pro suo capite
 construunt. Sumptus multo leuiores q; finitimis prouincijs coparantur. Sed quod Slesie immen-
 sum aliquando detrimentu afferet e q; census dñi z possessores percepta pro loci z possessoris qualitate.
 nonnulla pecuniaz summa annuente superi oritate z confirmante venditori annuu censum in bonis suis in-
 scribunt. que vbi aliquot annis folgerint postea dare recusant. Inde rustici (vt inter contrahentes pactum
 fuit) aut censuris irruunt ecclesiasticis aut pignora adimuntur. quod grauamen ipsi rustici ferre neque-
 tes domos z agros deserentes aliozsum fugiunt. que loca sepe deserta relinquuntur. Ex hoc potissimu ca-
 pite Slesia maius indies nisi prouideat suscipit detrimentu. Prouincia alioquin laude prosequenda. Ne-
 ti potus ceruisia. Vino ex morauia aut hungaria aducto vituntur. q; nonnihil vini in Slesia apud cro-
 snam habetur quod pro maiori parte extra prouincia per odera in prussiam z aliozsum deportatur. Preter
 pannos laneos erigui preci qui in hungaria deferunt z pisces in morauia delatos nihil extra Slesia suis
 ex mercibus deportatur. Nimi? etiā z virginu z mulieru ornatus auri z gemmaru z vestiu cultus prouin-
 cia non paru extenuat. ¶ Ne hec vrbes inclite ac prouincie quaru noticia tardius ad nos deuenit) lau-
 de sua priuentur eas in hoc opere in fine addicere libuit. profecto libere vrbes precipue lubricentis. si di-
 uitias. ordine fenatus. humanitate moresq; populi. maris portu. situ z edificia perspicere velimus. ¶ Di-
 gne igit hystoria ac comemoracione. postremo si vrbes plures q; adiungere velit das eis equa potestas.

Ad deum optimū maximū de his que mirabilia gessit pro iustissi-
mo ⁊ excelso Maximiliano rege romanorum

Actor ⁊ princeps operose mundi
Quiqz receptis opifer fuisse
Gentibus iudex. redditurus idem
Omnibus equus
Quam potens rerum fueras creator
Quam dator largus redimitis salutē
Quam reddis iustus trutinator orbis
Quam sapiensqz
Cū velis iustus homines tueri
Aurus es cause melioris actor
Aurus iuste domitor querele
Hostis iniquis
Suetus humanis animis preece
Mitigas seuos. placidos acerbos
Sontibus fontes agitas ⁊ hostes
Hostibus virges
Moris addens outum patore
Fortium iustus animos leonū
Abitū multas acies retuendis
Agmine paruo
Cū tubas ventis sileant. silentqz
Precipis ponto timeat. timetqz
Imperas lune lateat. latetqz
Sanguine tincta.
Vere canentes hyemes virenti
Turbidas celo pluuias sereno
Sepe permutas. facies ⁊ vsus
Mensis ⁊ anni.
Tanta cū regi cederis romāno
Audias voces. iuuenū senūqz
Audias grates hominū. precesqz
Vulsta perentium.
Inde non cesses melior patronus
Cū suis regē populis tueri
Principe serua. sobole domūqz
Adde triumphos.

O deus serues decus hoc precamur
Cesari natū simul ⁊ nepotē
Indolis mire. videat regentes
Tempore longo.
Huiusqz sic patre foucas auumqz
Cuius exemplo pagant iuuentā
Et suis gestis fuerit senecta
Gratior illi.
Sic regant orbe dominando recte
Quo fidem nobis pius vt dedisti
Protegant semper aciusqz vincunt
Illius hostes.
Et feros turbos rabidasqz gentes
Pellere. ⁊ casus spoliare victos
Ut queant regna ⁊ reparare quondā
Christicolarum.
Prosperos gressus animiqz motus
Austine stirpis. faucasqz felix
Lepta quo a pulcis patribus per omne
Proroget eum.
Hec mari acterra vigeat parando
Gloriam semper. ferat ⁊ subortus
Solis ⁊ casus crucis alma signa
Nomine christi.
Inde celestium meritis triumphum
Consequi tandē mereantur omnes
Cū bone legi dederint subactū
Robore mundū.
Hec rogar noster choruz vt perennem
Gloriā eternus pater atqz natus
Spiritus sanctus deus ⁊ sequatur
Trinus ⁊ vnus.

Laus deo

Et ceteri rescriptores parcissime de Germania locuti sunt, ac si ea natio extra orbem iaceret et formiantes quādammodo res germanicas attingeret, namq[ue] si legamus vetusta testimonia inueniunt[ur] germanos olim ita vitasse barbaro, vestibus suis lacertis, venatione, et agroz cultore dedisse operas, feroces quide[m] boies et bellii appetentes, sed argenti proz inopes, quibus quippe nec viuis quies erat. Ip[s]os germani intra mare et da[n]ubiu[m], rursumq[ue] intra rhenu[m] et albiu[m] p[ro]uehabat, nūc v[er]o q[ui] transgressi sunt suos limites non ignorat, nam plus ferē q[uam] nati sunt in gallia, rhecia, norico, vindelico atq[ue] in ipsa scythia seu sarmatia q[ui] o[mn]i intus habuerunt. Quid memorem? nobilissimas vrbes ip[s]os

[illegible]

Sum pius Eneas fama super ether a notus

Eneas pius papa Frideric' terci' romanoꝝ iꝑeratoꝝ

Parcere prostratis scit nobilis ira Leonis
Tu quoq; fac simile quisquis regnabis in orbe

Reuerendissimi patris domini Enee de picolominibus cardinalis
S. Sabine de his que sub cesare Friderico tercio impatore p Germaniam et Europam gesta sunt cum locoꝝ
descriptione ad d. Antoniu cardinalē bilerdensē incipiunt feliciter.

Antonio sacro sancte romane ecclesie presbitero cardini
nali bilerdensi appellato patri suo colendissimo Eneas eiusdem ordinis. non eiusdem
meriti cardinalis senensis salutem plurimam dicit. Podragantem me nuper et artheti
cis doloribus (vt solco) laborantem Librarius quidam theutonicus adiit libellū affe
rens in quo romanorū cesarū non tam gesta q̄ nomina et pauca de moribus continebā
tur vsq; ad wenceslauū Caroli quarti filiū. Cuius illi opusculo quorū impatores deesse
viderent. Nā Beneuuentus humolensis eius operis auctor sub wenceslao decessit
rat. Rogauit me librarius vt adicerem libello quod degerat. nolui turbare domine. compleui ad etatem no
stram impatorum numerū breuitatem illius qui precesserat imitatus. At cum subiret mentem multa et ma
gna inter christianos gesta esse ab eo tempore quo fridericus imperium accepit vsq; in hanc diem opuscu
lum seorsum edere statui in quo singularia quedam eius temporis sub compendio ad posteritatis memo
riam transmitterem digssa memoratu. Edidi igitur breuem historiam tuorū nomini dedicauit. qui cum pa
ri morbo meū labores facile inter podragandū scripta mea et leges et iudicabis. Fuisset fateor opere prece
um ab initio potius etatis nostre in hoc eum vsq; rex gestarum historiam texere quemadmodum menti
mee sepe insedit. sed ea non erat vnus podagationis et p̄sertim ieiunio quadragesimali occurrentis luctu
bratio. Amat edes nostras ipsa podagra nec tam recedit q̄ reuertit ē libens fortasse et huic intēioni aliquā
do subseruiet. Tu vale et si quid acerbius in quemq; scriptum offenderis non tam mee nature q̄ stimulis
podagrorū gētis adscribere. et quicquid insate inepte absurde occurrerit sumpto calamo dele. Exorbe Roma
quarto klendas aprilis Anno dñi M. cccc. lviij.

finis problemij

Sequitur historia.

Que sub Friderico tercio ei⁹ nomis imperatore apud Europeos et
qui nomine christiano censentur insulares homines gesta serunt memoratu digna mibiq; cognita trade
re posteris q̄ breuissime liber. Cōmusebimus aliqua interdum alit⁹ repetita. quemadmodū locorū rerūq;
ratio expostulare videbitur.

De hungaria et gestis in ea olim pannonia appellata

Hungaria que aulne friderici patre cetermia ē et in orientē vergit principiū narrationis p̄stabit. Hanc
 provinciam nōnulli pannoniā vocāt tāq; hūgarī pānomior loco successerit. verū neq; hūgarīa pānomie
 terminis implet. neq; illa tā lata oīi fuit q̄s nostra etate. Hūgarīa itra danubiū enī et alpes q̄ ad italiā et adri-
 aticū respiciūt mare. pānomia p̄inebat ab occasu noricū enīq; amnē. ab ortu mysos ac triballos et flumē sa-
 uū p̄tingēs. Intra q̄s limites aulne magna portio claudis et a theutonib; icolis. Saria quoq; ysdē termi-
 nis cōinet valeria quondā appellata. Hūgarīa vō q̄uis inferiorē pannoniā a fluuio leitha vsq; sauum
 coplera ē. danubiū in transgressi ad polonos vsq; potendit. et q̄ quondā arua tenere gepide daciq; possū-
 dent. Impiū gētis hūgarie multo latius ē q̄ ip̄a hūgarīa. nāz dalmate quos sclavos. et illinci quos bosnie-
 ses et triballi seu mysii quos nū seruios tū fascianos appellāt. et gethe quos partim valachos partim transil-
 uanos noīant hūgaroz impiū subierūt. Et si nōnulli eio nostro turchoz armis cuncti defecerūt hanc p̄roui-
 ciam quaten? circa istū extenditur sub octauiano cesare romā primū obtinere bachone pannomioruz rege
 subacto: et amātis inter saū et draniū flumines prostratis. Daciā vero trāsdanubiū que nunc hūgarie
 portio est Tratanus impator edomuit et in solo barbarico provinciam fecit. Sed amissa sub Galieno p̄ Aure-
 lianus recuperata est. Post romanos aliqui hūni scythica gens. aliquando gothi ex insulis baltici maris po-
 puli. Deinde longobardi ex germania profecti pānomiam occupauere. Postremo hūngarozum natio ex vl-
 timis scythaz finib; inuadit q̄ vsq; hāc diē regno potit et vltra citraq; istū late dñat. Extat adhuc nō lō-
 ge ab ortu thanaus altera hūgarīa nūc hū? de q̄ sermo ē mater ligua et morib; pene simit quis nostra aul-
 or ē xpi cultuz. illa ritu barbarico viues seruit ydolis. in hūgarīa quā danubius interlabit. tēp̄tate nostra

Sigismundus caroli quarti romanorū impatoris fili⁹ natione bohemi⁹. origine theutonici⁹. varia fortuna annos supra quinquaginta regnavit. princeps singulari prudentia. magnitudine animi. beneficentia ⁊ liberalitate insignis. corporis q̄s maiestate ac decore illustris. Ceterū bello profusus infelix. quē nō turbidū dītaxat. sed bohemi q̄s sepe acie fuderūt. Prox et prima fuit maria lodovici regis filia cū qua regnū accepit. illius causa duos ⁊ triginta regulos in hungaria primarios q̄ aliqui rebellasseint gladio percussit. ob quā rem ⁊ ipse paulo post (regina facta functa) in vincula pice⁹ est. mulieriq̄ vidue cuius vir interfecerat in custodiam traditus donec regni. pcees supplicia decerneret. Sed nō defuit capto in extremis rebus. prudentia. qui vt erat facundia potens mulieri longe melius esse ostendit regū sanguinē conferare q̄ fundere. dimissus ab ea barbarum Hermannī comitis alie filiū duxit vt. 22. nec diu postea cōpatis auxilij regnū vendicavit. ⁊e proditoribus suppliciaū fumpit. Mulieris vidue filios ⁊ honorib⁹ ⁊ opib⁹ inter primos regni proceres cumulavit. quoz adhuc alterius viuit filius. Latissias garius comes regni palatinus multa bus⁹ Sigismundū egregia facinora memorie prodita sunt. Inter que illud pclarissimū q̄ ecciam catholicis in tris partes diuisas coacto apud constantiā generali cōcilio ad unitatem redegit. Italia Gallia Hispania Angliā eius rei cū peragrans. Utoldo linamie duci vt se regem appellaret missa corona indulsit. prius tamen ille vita decessit quā solennia coronationis explet. Prussiam quā rex polonie fratribus beate Marie theutonicoz armis ademerat restitui iussit. Cū veniens dūce pōne florentino granta bella gessit. Vence slā bohemi regem gerit. quoz appud inuitos esset coiceat in vincula. q̄uis negligenter custodiū magno republice malo quidam bohemi ⁊ carceribus supripuerint coronā imperij ab Eugenio quarto pontifice maximo rome accepit Bohemia post multas calamitates vir tandem positus est marchia brandenburgeris frederici burggrafio nurnburgensi dono dedit filiā Elizabethē ex Barbara natā Alberto duci austrie in matrimoniu copulavit. illiq̄z demū apud znoymā morauie ciuitatē moriens regna quibus pfuerat vltima voluntate reliquit. ossa ei⁹ in varadimo iacent. Albertus apud albam regalē cū iunge coronatus bohemiē q̄s diademā suscepit. Cuius felicitatem admirati germanie principes ⁊ ipsi suū sanguinē extollere decreuerūt romanū ei cōmitentes imperiū. Id alberto suscipere nō licebat nisi primores hungarie indulgerent. quibus haud ex vfu videbat suū regem theutonibus impare. atq̄ ob eā causam iureiurando albertū obligauerat ne suo in iussu imperiū um acceptaret. vocati tamen ad regem qui tūc Viennē fuit victus pabus pducere consensit. ille imperiū nactus in hungariā rediit aduersus turchos qui tūc rascā inuasert armā mortuus. sed dum bude morā facit (ea est regū sedes) iudei ciuitatis natione theutonice⁹ hungariū quēpiā ob delictū fluuio demersit. id bū gari molestissime tulerunt. quib⁹ theutonici nomen exosum est. Exatā euestigio tumultus. hungari armā capefuerunt. obuios theutonēs passim trucidant. sit fuga in arcem qua rex se continebat. diuipū negotioz domus. quoz pars maior theutonica fuit. Euangelizabat eo tpe budēfibus Jacobus marchian⁹ ordinis minorz professor doctrinā līz ⁊ vite sanctimoniam clar⁹. qui sedatur⁹ tumultū simulacrū saluatoris crucifixi manu gestans furenti armatozq̄ populo obuiam factus vt cedi parant vt rapinis abstineant vt arma depo nāt supplex orat. Illi verba eius minime intelligentes. neq̄ em tempus ferebat interpretem bū sibi futurū autumant qui ipm suis ceptis ducem habeant. sublimēq̄ iacobū simulz crucifixū in vlnis attollūt ac barchani p vrbem nūc istā vnicillā domū cōpilant. fiunt tamē aliquāto minora spolia. ⁊ a cedibus patus est ob presentiam iacobi qui mō pabus modo lachrimis furore incense plebis lenire conatus est. Sedato tumultu Georgius palocius strigoniensis ecclē pontifex morif. apud quem piosa regni suppellex in custodia fuit. Rex strigoniū petit ⁊ regina cum eo. apertuntur arche in quis thesaurus obseruabatur coram regina. et selectis regni baronibus. illa clam subtracta corona. q̄ sacram appellat⁹ fidelis anni tradita archas claudit atq̄ obsignat. Albertus paulopost ad branawisq̄ fluminiū pficiscitur ibiq̄ castramet⁹. maiores copias expectat cū quibus turchos inuadere possit Smederomani vrbē rascie obidentes. pri⁹ in expugna tū est oppidū q̄s auxilia venient. ipse Budā reuersus cū dissimulata laboraret Viennā reperire statuit siue moriturus inter suos. siue qd aere in quo fuerat nutritus pferre aliquid ad sanitatem suā virtute concepere magis ac magis morbo affectus relicta vxore pregnāte obsignatozq̄ testamento in villa que longa dicit⁹ vt. kalh. nouembri⁹ e vita decessit. religiosus princeps ⁊ qui liberalitate simul iusticiāq̄ pfaret. fuit q̄s in bellis auid ⁊ manu pimpus adhorauit ⁊ Bohemos armis fudegit. Polonos late vagantes intra regnū suū cohercavit. Magna de se rpiāne rei publice. pmittere videbat. nec minora populi de sua virtute conceperant. pulcherrime spei satisficere breuitas vite nō finit. repente occidit que breuit potentia teneant. re. neq̄ em biennio toto impauit. Statuta eius proceres fuit. neruosus ⁊ vultu corpus. facies terrifica morre gentis crasa barba. superius labzū intonsum. vestem haud splendidā. Haltheus auro grauis anxit. nec vnq̄z lateri defuit ensis. Corpus eius in alba reconditū est. Cognita regis morte puenientes hungari inuadunt ac periculofum existimantes tāū regnū vnus femine iudicio subiacere reginā magnis pabus hortantur Vladislā polonie regē qui populū armis tūc sibi vt virū assecat. Consenteit mulier ea pditione adiecta ne quod filio pūdiciū fiat si masculū pariat. Legunt in polonia plati ecclīaz ⁊ principes regni natū ⁊ auctoritate maiores. quibus inter agentibus Latissius postumus nascit. qui mox vt in lucē prodijt apud albā regalem ⁊ baptisimū xpiane fidei signaculū ⁊ militie cūgū ⁊ sacra hungarie coronā quā mater penes se habuit eadem die accepit. inde sublat⁹ in tutela frederici cesaris. xij. ferme annis fuit. cui mater ⁊ ipm ⁊ coro-

nam comedauit. Legati quibus prohibente regina Vladislau adire que magnis pollicitis onerati in hungaria traxerunt et imposito diademate regi saluauere. quo cum diu Ladislaus mater vario euentu armis contendit hungaris in duas partes diuisis vtriusq; comes alie dum confobine studeat lanciaos regnum defendit captus a polonis diu in carcere maceratus est. Dionisius archiepiscopus fringonensis qui postea cardinalatus honore donatus est genere ac moribus illustris vtriusq; regi diadema imposuit. alteri volens alteri coactus. vocatus cum ad poloniam quibus diuisis fide accepta budam petuisset non prius libertatem sue redditus est quam Vladislau in alba coronatus. ipse proximam potuit domum reuersus polonorum conatibus summo studio aduersatus est. Iulianus cardinalis sancti angelis ab Eugenio pontifice maximo in hungariam missus vir summo ingenio. singulari facundia. excellenti doctrina quibus inducias belli inter Vladislau et Elizabeth ad certum tempus composuit pacem in efficere non valuit. regina mortua omnes pene hungarie opiniones ad polonos decelerere. solus Iohannes bohemus rei bellice peritissimus et manu pimper lauslaui partes in hungaria tutatus est. qui sepe cum parua militum manu ingentes hungarorum polonorumque copias vicit. fudit. deleuit bisque iohannem humadem magnis exercitibus cinctis castris eruit. hic iohannes nanonevalpatus fuit haud alius natalibus ornus sed ingenio dextro et animo sublimi et virtutis amator multa cum turcibus secunda pila fecit. et hostium spolijs hungarica templa ditauit. primumque omnia apud hungaros turcorum acies et frangi et vinci posse monstrauit. quibus ex rebus creatus Vladislau et ipse plium cum amurata turcorum impetere committere non dubitauit. de quo postea suo loco dicemus. sedus inter fridericum imperatorem et vladislauum qui se regem hungarie appellauit Iulianus cardinalis ea lege composuit ut liceret imperatori hungaros coherere si quod in auxilia sua aduenire damnum inferrent. idem permissum vladislauo est in friderici subditos hungariam infestare. Budam oppidum in hungaria est hinc atque austrie proximam hoc latrones occupauere et plerumque circumiecta castella ex quibus in austriam profecti magnam vim pecorum atque hominum abegerunt. Apertus ea re fridericus cum parato rapam exercitu in hungariam traiecit munimenta expugnauit. ex latronibus. lxxv. furca suspendit. Cuius cecidisset in bello Vladislau conuentus hungarorum apud Pestam habitus. locus hic transdanubium. Budae oppositae neque minus cinere neque magnificis domibus edificatae. velle speciem gerit. hic Ladislaus alberti filius cum omni procerum consensu rex designatus fuisse deinceps auspicijs in turcos pugnare cepit. nec tamen feliciora eius plura quam poloni fuerunt. Bohannes humiades regni gubernatori assumptus absente rege proximam ut aiunt in virga ferrea gubernauit. nec dum rex affuit minor eo habitus est. hic prostratus apud albam turcibus quemadmodum in rebus rascie referimus breui tempore supueniens morbo extinctus est. Seruit cum cura egrotaret noluisse ad se sancti corpus deferri. indignum esse aientie serui domum intrare regem iussisse sese quibus deficiens viribus in templum vehi ibique de more christiani confessionem diuinam eucharistiam suscipuisse atque inter sacerdotum manus deo animam reddidisse. Felix spiritus qui tante rei tanta gesta est apud albam eius atque auctor migravit in celum. Ladislaus qui ex tutela iam pridem imperatoris emissus et in paternam regiam receptus turcorum metu ex hungaria in austriam se contulerat. audita turcorum strage et gubernatoris morte quo cum alie comes apertum gerebat odium impellente ipso comite qui velut subdito emulo letabundus id nuncius audierat. rursus in hungariam rediit. sed dum apud albam spolia turcorum et interemptorum hostium caedera inspicit comes ipse cuius caput erat a rege secundum. et qui iam solus tantis regis auunculi leges barbaris prescriberebat. Vladislauo humiades filio in castro regio obrutae inde necem consecutus unde sperauit imperium. Offensus ea re mirum in modum regius animus dolorem tamen suppressit nec dubitauit auunculum iure cesum facere. Cadauer defuncti in ciliam missum est. rex budam se contulit ubi secutus aliam budam filios in carcerem rapi iussit. percussoribus comitis ladislauo nam maiorem capite plecti. Sparthias captiuus duxit in austriam. et profectus in bohemiā penes cum sequi mandauit. ipse paucos dies pragae moratus. siue morbo pessifero ut plerumque tradidere. seu veneno ut alij affirmant die obiit. nobilissimum sanguis paterna origine ac materna ex imperatoribus ortus. Sparthias qua die rex clausit oculos eadem pragam applicuit. quem Georgius gubernator in custodiam suam recepit. Corpus ladislau apud pragam Carolum quartum romanorum imperatorem in arce pragensi atque in ede sancti viti reconditum est. Defuncto ladislauo rex hungarie ad elegerendum successorem ad kalendas ianuaras diem constituunt. Proceres apud budam frequenter conueniunt inter quos michael sylagi magna militum stipatus caterua pso adest. xij. milia equitum. pedumque. vij. milia cum secuta ferunt. quibus statim in pessa fuerunt. Michael frater coniugis humiades et matris auunculi fuit. cui propter necem ladislauo nepotis cum plerisque regni baronibus acerrime simulantes erant his potentia eius baud parum ingessit terrorem. nec iam pessa metu contra liberam regis electionem futuram arbitrabatur. Michael vero conuenit adiens non sero circa armatos adduxisse ait. non ut vim congregatis inferat sed ut eos deterreat. si qui sunt qui libertatem principum ac popularium in assumendo rege perturbare conent. Illud nisi fecerint vnum ex regni accolis monere ut Bohannes humiades beneficia meminerint. qui vnus omnium turcorum arma ab hungarico regno depulerit. clarasse gentis victorias peperit insignia suis meritis premia reddita. ex filiis eius alterum crudelitatem occisum. alterum in bohemia captum seruare posse. Barones memoria iohannis extollere maiestatem ex captiuitate redimere atque in eius regni fastigio collocare. Quod pater sua virtute suas

[illegible]

Valachia per quā lata regio ē a transiluanis incipiens vsq; in Euxinus protensa pelagus plana serme
 tota et aquarū indigua. cuius meridiē hister flūuīus excipit. Septentrionem romani occupant. q̄s nra
 etas rutheuos appellat et versus flūuīū thirani nomades satharū genus quos tartaros hodie vocitamus.
 hanc terrā incolere quondā gethe. qui et dariū histaspis filiū turpi fuga repulerūt et traciā pluribus cladi-
 bus affecerūt. postremo romanis armis subacti ac deleti sunt et colonia romanorū que dacos coherceret eo de-
 ducta duce quodā flacco a quo flaccia nuncupata. Exinde lōgo t̄p̄is tractu corrupto ut fuit vocabulū valachia
 dicta et pro flaccia valachi appellati. Sermo adhuc genti romanus est q̄uis magna ex parte mutatus? et ho-
 mini italico vix intelligibilis. Inter valachas tempestate nra due factiones fūere. altera danorū. altera dra-
 gulaz. sed hī cū danis impares essent atq; ab illis multifariā opprimerent turchos in auxilium vocauere. q̄z
 armis adiuti danos pene ad interuicē deleuerūt. Danis vō iohānes humiades hungarorū impio ferus
 opē ferēs nō tā illos restituit q̄s sibi ip̄i clauiterē et opes acquisiuit. Quippe q̄ danorū agros et p̄tē turcho-
 rū ereptos et sibi et posteris perpetua possessiōe retinēdo occupauit. Valachi et isulas histri accoliūt. inter q̄s
 peuceu insulam apud veteres fama notauit. Et in tracia q̄s sedes habent. valachorū pars turchorū imperio
 pars hungaris paret. nō me latet difficilissimam esse provinciarū descriptionem q̄n et autores ip̄i quos uni-
 tari oportet non solū varij verū etiam inter se hī ac magnopere dissentientes. inueniunt et ip̄arū. puinciarū li-
 mites pro dñi annū auctate ac potētia sepe micro dimutāt. nā q̄. puicia latissima quodā fuit etate nra aut ex

fincta est aut p modica. S vo q nulla vel minima exstitit. nūc latissimā florētissimāq; videm? lō gobardiā ac romandioliā nō pgnouere maiora nra tpa Insubriā emiliā ac flaminīā pplus ignorat. macedoniā sub emathione rege a q enathia cognomiata paugusti clauerāt termini. Vnde postea regū t gēis industria sub tractis finitimis populis lōge ac late pedit. Vnde igit veniā equū cēleo si q mea scripta legētes nō eos lo corz terminos offenderit q; ipi vel mēte sua pceperūt vel apud alios inuenerūt. nō que ab alijs accepimus. seu veterib? seu nouis autorib? incorrupta referim? q;uis nō ē ppositi nostri geographiā edere. licet aliqui hystoria ipā quā scribimus locor? alquā significationē requirat sic em elucidoz reddat.

Tracia

Post valachos igit? t hūgaros de qb? sermo habet? traciensū res geste sese offerūt. Tracia vo vt plerūq; autores tradūt ipis pstatiorēs amplissima prouincia ē lōge lateq; patēs. cui ab oriēte euxinū pelāgus ac propōnis occurrit. a meridie egeū mare t strimon fluui? silq; macedoniē? ager. septentrionem hister claudit. occidētis orā tū pconij mōtes tū pannonia t saur? excipit amnis. in q; senētia t pliniū veronēsem fuisse video. t Strabonē ips? q iuga mōtis hēmi traciā diuidere mediā affirmat. idēq; dardanos. tribalos myfos incolere traciā si ambigit. Tribalos aut? eos coluisse cāpos in q; vel rasiāni mō vel seruij sedes habent nemo negabit q; scripta veter? pnti rez statui opauerit. Alysivo post tribalos ad oriēte vsq; crinū protendūt? inter hystriū t hēmi mōre habitacula sortiti. hos hodie bulgaros appellāt. Post q; maritima loca versus meridiē ad hellepontū vsq; romania ē natio greca q;uis oli barbara fuerit. Et iterū nostrō tpe cele to grecoz impio dñantib? turcbis in barbariā redit. Hui? prouincie metropol? ē Bysantiū. i. cōstātinopol? agt os pri? appellata. Lacedemonij eā pdidere duce paulania. qb? appolline pūlenti? vbi nā sedes q̄erent mādasse oraculū memorie. pditū ē vt priā cecos habitatiōē locaret. Cecos aut? megarefēs appellauit. celledonis coditores. q; qm prius in traciā nauigassent. situmq; vbi postea Bizantium edificatum ē conspe

xisset. amissa tā locupletē ripa tenuiorē ē regiōe in asia delegissent. bec **Strabo**. **Constantinū** vō impatōrem
 cognōit magnū cū statuisse imperiū sedē ex vrbe roma in orientē trāssere q̄ facili? parthorū excursiōes cō
 peleret tradidit eccliaſtica auctores in troadē. pfectū ibi re gie vrbs fundamētā eccliaſie vbi quōdā agamēnō
 ceteriq; grecorū principes aduersus priamū regē fixere tētozia. sed admonitū in fomus a xpo saluatore locū
 aliū designāte cepit op? an? diu māſere veſtigia infectū reliquiſſe ars in traciā nauigante **Biſantū** petuiſſe
 eūq; ſibi locū diuinit? oſteſum diſiſſe. mor vrbe ampliāſſe. noua mētia crexiſſe. ſublines exatāſſe turres.
 magnificentiſſimis tū priuatis tū publicis opib? exornāſſe. tūq; illi deozis adieciſſe vt altera roma ſi im
 merito dici poſſet. Scriptores vetuſti q̄ florētē vrbe viderūt videre deoz poſt? in tēris habitaculū q̄ im
 patōrū putauere. **Thome** vrbe nouā romā ipatoz ididit. ſpiciat obſtinatio vulgi vt a p̄dote poſt? **ſtātinopo**
 lis vocaret. In hac vrbe multa ſub impatozib? epōz ſcilia celebrata. multe ſuppiſſe in xpiana religiōe ſur
 gentes herēſes. multe etiā herēſes inuere. inter q̄s ea diunt? māſt q̄ de p̄ſeſione ſciſpūs. q̄uis in plurib?
 agitata ac reiecta palis ad noſtrā etatē vſq; pueniēs. tēniq; ſub **Eugenio** quarto poſt. mārio in florentina
 ſynodo. quēadmodū ſuo loco diceſ. nō ſolu a latinis ſ ab ipis z grecis dānata expoſaq; ē. **Alex** q̄s **Jo**
ſeph patriarcha z **Jobes** impatoz gentis euſſe cū latina ecclia cōcordib? amnis fidei ſymbolū deſtinauerit
Conſtātinopolitana tū ecclia credere qd̄ romana ſentiret nephas duxit. **Oberat** in florentia patriarcha q̄
 vniōni pſenſerat nec impatoz domū reuerſus diu ſupuxerāt. **Conſtātinū** q̄ ei ſuccellit ſiue decept? ſiue ſpon
 te ſua infantis haud q̄q; vniōni pſentis videbat. z iā **Gregoriū** patriarchā prioz ſuffectū qd̄ ad veritā
 tem fidei ambularet domo pepulerat eccliaſtica bona inuades. miferat eo **nicola**? poſtix roman? **ſidoz**
 ep̄m ſabinenſem vniuerſalis ecclie cardinalē virū induſtrū z q̄ rutenorū eccliam iādudū reſerat p̄contatū q̄
 nā rōe grecanica natio lagatoz ſuoz cōuenta reiceret cū latinis florentē habita. iā ille impatozē euſſq; ſena
 tū in recā vīā pelleret atq; tūz bellū duce z auctore mo amēthe veluti repentina tempeſtas in conſtan
 tinopolitanos emerſit. de q̄ paulopoſt ſuo loco diceſ. **Aldo** cōplures etatis nre nō auctores aut poetās
 dūtaxat verū z hiſtoricos cō errore teneri vt theuorū noie turci appellēſ. credo eos idcirco motos. qm̄
 turci troyā poſſidēt quā teueri coluere. ſi illoz origo ex creta atz italia ſint. **Turchorū** gēs ſcithica z barba
 ra eſt de cuius origie ars pgreſſu q̄uis ppoſtū egredi videat dicere haud alicui exiſtimo. qm̄ ſub euo nro
 intātū hoc gēs? hoim auctū ē vt aſia greciq; tēnes latinū xpianūq; nomē late pterreat. ca narratio res q̄s
 trāciēſes apiet de q̄bus inſtitut? eſt ſermo. **De turchis**

Archib' vt ethicus philosophus tradit vltra piracheos montes ⁊ tharachontas insulas extra Babila
 Anis vbera sedes patrias habuere. gens truculenta ignominiosa ⁊ in cunctis stupris ac lupanariis
 fornicaria. Comedit que ceteri abhominantur tumentor lupoz ⁊ vultuz carnes. nec abotitius homi absti-
 nunt. diē festū nullū colit nisi mēse augusto saturnalia. romanoz impū audiuit magis q̄ sensit. quis octa
 uiano augusto in auro litoneo cēsum dedit. ⁊ id quidē sponte. nā cū vicinas vndiqz regiōes annua illi tri-
 buta reddere aduertisset nouū dierū ac tpm dēu exozū esse arbitrata munera ei quotānis trāsmisit. Hec
 gens etse iorbone historico et impatoris friderici patrio regnante apud francos pipino a caspijs portis
 egressa cū auarib' q̄s būgaros nra vocat etas feroci pugna mltis vrbibz desiderat' p̄fixit. Et tunc pōtū
 capadociāqz transgressa ad reliquas inde finitimas gentes sensim dilapsa more latronū clamdehins qui-
 busdam excursionibus vires sibi vedicans occupatis quibz dā mōtib' ⁊ claustris oportunitus vnde p̄ occa-
 siones facile irruptiones fieri possent vsqz adeo emerit ac sublatā ē animis vt palā iā ⁊ pari mare aduersus
 finitimos de agri possessione certare ⁊ deniqz procedente tpe nō solū pontū ⁊ capadociā verū galaciā. bi-
 thiniā. pampiliā. pythiā. vtrāqz frigīā. cylices. cares ⁊ tā aliā que minor vocat ad oras vsqz ionye ⁊ lit-
 toza greci occupauerit. nō vnū quēdā principē sed alios alij duces ⁊ varia auspiciā quasi p̄factiōes
 fecerit. Et hac gente quēdamodū nicola' saguntur vir grece ac latine historie peritissimus ad nos scripsit
 vigesimū ab hunc cētesimū circiter annū. Et roman' erigui tū cēsus ⁊ obcuri inter priuatos nomis ex
 collectio milite nō parus manu per seditionē p̄lata. cassari passim ac non solū reliqz xpianis vexare.
 verū ⁊ hoies sue gēis armis infectis petere ⁊ sibi subdere cepit. cui' conatib' orta inter turchoz p̄ncipes
 sedino faciem cursum p̄buit. nā illi dū sese inuicē lantant assans vndiqz oib' q̄ p̄ ingenio p̄cede rapinarū
 qz percipit essent auctoritatē bzeu ⁊ nomē adept' est oppida nō pauca partim vi parti deditiōe in p̄tate
 accepit. Et romano filius succēdit. Et canes q̄ rē inchoatā a p̄e comode prosecut' ad modū p̄pagauit. euz
 amirates fili' subsecut' ē q̄ duob' de grecoz imperio disceptātib' ab altero q̄ supari timeret in auxilū ac-
 cerstus turchoz p̄m' trāsiuit in greciā vbi cōsultū bellū p̄trahēs. postqz ambos eneruatis cōsumptis
 qz virib' fractos ⁊ defessos adiuuente versis vt aut' p̄oris arma in eos sine vllō discrimine per occasiones
 cōcurrat. ⁊ occupato callipoli oppido per oportune incheroneso ad bellepōti frētū cito cetera greca oppi-
 da aperte petere bello palāqz sibi ⁊ posteris grecoz polliceri imperiū nō dubitauit. magnāqz ibzacie par-
 tem nullis ferme obstitere audentib' ditioni sue subiecit. Is vita funct' duos reliquit filios. Salmanū et
 pazeitē. Salmano bzeu et vita subtrata res vniuersa ad pazeitē deducta est qui prosperos fortune adept'
 afflat' vsqz adeo nouelli regni fines exultit vt ibzacīā pene vniuersam excepta cōstantinopoli ac pera thes
 salias. macedoniā. phociā. thessaliā. arthibicā maiori ex parte occupauerit. Ad hos q̄s illius tribales ex
 bzis excursionib' infirmauerit. Cōstantinopolim vō tū omni agro suburbanisqz ac delicijs spoliavit. tuz
 longa ⁊ diffiali obsidione vexauit vt aues desperata salute de deditiōe agere ceperint perisētqz procul
 dubio ⁊ in hostis seuissimū potestare venissent ni tamburlanes ille factū sz p̄potens rex instat torrens ipō
 incursum atqz impetu cūcta proferredō ac vastando pazeitē ipm occurrere ac relucari conantem. magno p̄
lio ⁊ ingenti strage superatū in asia cepisset. Hic est ille terror gēnū in cui' exercitū duodeccies centena mi-
 lia hominū fuisse tradunt. xerxe ac dario maior quoz copijs siccata flumina prodiderūt. ita ipse se cet' vocē
 tavit. nec nomini crudelitas defuit. multas ac p̄claras asie vrbes deleuit. hoies tanqz pecora trucidauit nō
 etati nō sexui pepercit. Damascū nobilissimā sūre vrbem diripuit atqz incendit. pazeitē cathena vincitū p̄al-
 dens quasi canē sub mensa sua comedere iussit. ascensur' equū eo tanqz scabella vsus est. post dadē pazei-
 te filij eius qui cōplures erant in potestare grecoz venere qm piculū euasuri in thaciaz trajicere p̄tenderent
 Calapinus aut' natu maior emissus a grecis patriū regnū obtinuit. aduersus quē sigismūdus rex vngarie
 collatis signis plū imens tumultuosē fufus castra ⁊ impedimēta reliquit. Christianoz ingēs occasio facta
 Johannes dux burgundie in eo plū captus multo auro libertatē redemit. Calapino mortuo Etan' ē si
 lio tenella etate adolefcenscū moyses patri' ⁊ regnū ⁊ vitam eripuit. q̄ paulo post sine filio desiderato ma-
 demetē fratē reliquit beredem. Is flaccus id est walachis fortissimus ⁊ bellicosissimus nationib' transda-
 nubii vt ante diximus late dominantib' bello attritus tributa graua impauit. nōnullos in asia turchoz
 regulos armis regnisqz penitus spoliavit. xpianos sub impio suo regentes q̄durissime afflixit. Et abcho
 mete mortuo amiratem eius filij qui dū per id tempus in asia morerēt. audita patris morte in tracīā tra-
 jicere conātē ipator grecoz p̄hibuit. diu muscaphāqz reliquū ex pazeite filiis vt rex potiret emisit ⁊ sumi
 mo ope p̄secutus est. Sed muscapha pugna supato ⁊ interempto amirates victoria vniuersum regnū cō-
 secutus thessaloniciā illustrē grece vrbem quā tū veuētī possidebāt vi captā expugnātqz penitus diripuit
 eaqz victoria auct' epirū atqz ebolā nō obscuras puincias reliquo regno adiecit. Illicicorum agros va-
 stauit. oppida multa vi cepit diripuit atqz incendit. vrbibus moze gentis q̄pluribus iunctus est. Inter
 quas Georgij seruiē dispon filiam duxit. nec diu post immemor affinitatis aduersus eum duxit exercitus
 Georgius impar generi potentē furentemqz veritus. hostem relicto vno ex filiis qui cum p̄sidiō Sine-
 dranū tuere. cum coniuge ceterisqz liberis ac gentis sue sacerdotib' in hungariā profugit. Expugnata est
 tamen Sinedroma ac direpta ⁊ dispon filio lumen ademptū. Georgius patria pulsus diu apud hunga-
 ros exulauit. Johannes buinades tam per arma clarus sepe cum exercitū Seruiam ingressus plurimis
 gladiis Turchos affecit. eorumqz duces acie cōsistit. verū quis Seruiē magnā partem recuperauit

non tñ Georgio cūcta restituit multa subijp̄i retinuit multa dedit amicis neq; iniuria cū t̄ ipe sua virtute repu-
lisset hostes t̄ georgij suspecta fides esset qui medios inter hungaros ac turcos nūc hos nūc illos scellisset
i bis vō que religiois essent neq; romane ecclie auscultaret neq; maometbes legē sequeret. Libet qm̄ bucvē
tum est hū op̄a ad finē prosequi qm̄ male pugnātū esset in plio varinensi. de quo paulop̄ dicem⁹. fugiens
humades in seruiā se recepit. Sensit aduentu georgius atq; obuiā faciens veniente intercept̄ t̄ quasi hostē
coiecit in viuula. nec pri⁹ dimisit q̄ oppida sue ditiosis ab eo pri⁹ occupata recepit. Nec multo postea cū
iohannes versus sophias copias duceret videt⁹ q̄ nō parua thuris illatur⁹ damna amurati iū bigaro-
rum cōsilia parfecit. vnde ille admonet⁹ maximā xp̄ianis intulit cladē. quēadmodū suo loco referet. Eū vō
turci cōstantinopolim euasissent atq; in seruiā ducere exercitū minaret⁹. Sed auxiliū petens ad hungaros
transit t̄ in austru vlsq; profect⁹. Ladislaū adijit regē. grandēq; venerationi si recta de religione
sensisset ea in eo sermōis auctoritas ea corporis maiestas fuit. Accessit hūc iohannes capistran⁹ ordinis mi-
norū professor vite mundicia t̄ inter p̄dicatores euāgelij nro tpe insignis quēsiuit an audire se vellet annue-
ti qd̄ romana ecclia credit t̄ docet expōsit dūi secū p̄ interpretē de sacris eloquijs disputauit t̄ errorē sue gen-
tis relinqueret magnopere cohortat⁹ est. Ille hoc teniq; respōsum dedit. Annis. xc. vitā p̄duxi nec aliā religi-
onē q̄ suscepi a patrib⁹ noui. sapientē me cūes mei quis infelicē hacten⁹ putauer. tu nūc qd̄ sepe agitāt
senes celari efficere cupis laqueo vitā finire malim q̄ patrū traditiones relinquere. atq; his dictis e conspe-
ctu abiit tā piculosus est religioē imbuisse damnatā. Reuersus domū quom̄ accepisset michaelē zilagi q̄ tūz
albe cū p̄sidio perat fratresq; eius latissimū q̄drigis vectos vrbē exisse milites misit qui eos vel p̄benderent
vel occiderent. Michael vbi adesse hostes aduertit curru desiliēs equū q̄ pene ducebat ascendens veloci su-
ga saluatus est. Ladislaus in q̄driga repletus multis vulneribus p̄fugies frustra eius auxiliū implo-
rauit. Id cū sorore quā nupsisse amurato dixim⁹ ad opes maomethis p̄fugies frustra eius auxiliū implo-
rauit. Obijt deind⁹ lazarus de cui⁹ hereditate nō parua cōtentio exorta ē. Gregori⁹ turchoz auxiliū paternū
regnum nūc vindicare. vroz lazari relicta hungaricas opes implorat. nec katheczusina vlcra comitis alie
quondam atq; de georgij filia portione hereditatis desperat. Iohannes cardinalis sancti angeli ab hungarj
inuitat⁹ eo. p̄fect⁹ vt arces rastianas q̄ turchis in hungariā aditū p̄cludunt. aut aplice sedis noie recipiat
sed nō tā felix eius pugna q̄ fortis anim⁹ fuit. Supati virtute hungarica multis celis terga dedere. Idūgarj
qui bello interficere cupiditate glie res suas ampliātes ac de magnis maiora tradentes impatori friderico
supatos bello turchos scripsere. xxx. milia hostiū cesa captaq; multiphora. Cardinales sancti angeli sex mi-
lia dūtaxat hostiū in eo plio cecidisse suis iris affirmauit. Signa militaria nouē capta iohānē humiliadē non
duas tñ sed militis q̄ singulari virtute vsūm ei⁹ fides habita turchis ea xp̄ianoz victoria plus pauoris
q̄ damni attulit. nō hūgarica tñ vires sed germanicas q̄ in se p̄motas arbitrant⁹. Cōsternati q̄s roma
culli metu pinde ac tot⁹ occidēs cōiurasset. pacē petere hungari q̄ suas vires nō ignorarēt. nec tā potētē sue
q̄ casu victoria imputarēt piculosum existimantes sepi⁹ tentare fortunā oblatos vltro p̄ditiōes pacis nō
recusarūt inducie belli in decē annos iusiurādū p̄ sua sacra ambe dare ptes p̄stiter. Despoito Bernie q̄ bello
amiserat reddidit. Molestia ea res Iuliano cardinali fuit cui. p̄sequenda victoria videbat⁹. Eugenio q̄s roma
nō pontifici nūid molestus nūciari potuit. cui⁹ menti nulla maior cura insedit q̄ xp̄iane fidei p̄pagande.
Scripsit igit⁹ cardinali nullum valere sed⁹ quod se inconsulto cum hostib⁹ religiois p̄cussū esset. Eladisl-
lao regi polonie. qui eo tempore hungariam occupabat vti p̄uēta dissolueret imperauit. iuramenta remisit
nouū instituari belli tūm p̄bus tūm minis extorisset. Ex xp̄ianis principib⁹ auxilia petijt preter Philippū
tñ Burgundie dūcē neminem xp̄iane religiois zelus comouit. hic solus classem instruxit que vlsq; in belle-
spōrum. p̄fecta turchis ex asia transiit. p̄bhere in europam conata est. Franciscus cardinalis veteritarum
Eugenij nepos cū plerisq; mremib⁹ eo missus clasi p̄fuit. Eladislao qui alienum regnū iuuatiffet ere sua
vsūm est sollicitudinem belli provincialib⁹ nō deesse. Accersitis igit⁹ ex polonia t̄ bohemia ceterisq; vicis-
sini getib⁹ auxilijs coactis ex hūgaria copijs turchoz agros inuadere statuit Iohānē humiliadi castroz cura
comissa q̄dragita circiter eq̄rū milia fuisse tradidit. plerisq; dimidio minozē numerū prodidere. Reguli hūga-
rie pōntificesq; p̄plurimi interficere. Iulian⁹ feri angeli cardinalis milites cruce signatos nō paucos secū du-

xit iter p valachiam receptū. Deinde transito danubio in mysiā ventū vt p plana t capestra loca in roma niā transirent. Amurates hostiū cognito aduentu cū grecis t turcis in europa manentibus nō satis con fideret exercitum ex asiāis milibus compauit sed angebat animū transirendū freti non mediocris cura. q̄ classem aplicam obtinere pelagus nō ignorabat anxio vt aune t multa voluerit animo. Beneuoles quidā curas ademere qui suis naubus accepta pecunia transportare copias pmissent. Locus est vbi nō ampli us q̄ itadia quinq; latitudo freti continet inter pponndem t euzniū pelagus. tñ est spaciū quod europas asiāiq; determinat. Bosphoz Traciū dicere maiores a bisancio. xl. ferme stadiis distānt. Hic amurates exercitus transiitctus est aureo nummo vectoribus p capita tradito. que si vera est fama centū milia fuisse feruē. Itaq; xpiani locum attingent cui varia est nomē. quoniā aduentare innumeras hostium copias nunciati est. Cedēdū vltimū cardinalisq; videbat. t ne circūuenti ab hoste possent munū montanūq; locū petendū. at hūiades aduersari ac resistere turchoz te nosse vires dicere famam semp vero maiorem esse. Quod si turchi omnes adsint hungaris tñ impares fore illos aurea t discolori veste. hungaros ferro atq; ere fulgere. xpianū agmen t stare paratum et sequi. nec turba nec sarcinis p̄grauē intentū quo dur inō modo signet sed t innuat. Contra si turchoz mores inspicant feminas magis existimare debere q̄ viros Si fugiat exercitus xpianus quem rex hungarie ducit in quo legatus aplicus adest. in quo tot nobilissi mi. p̄eres militantes nūq; deinceps hungaris contra turchos futurū animū viciū hūiadis sententia ex pectati hostes postera die visi maiores exercitus speciem p̄buere q̄ fama ip̄a vulgauerat siue q̄ mentuibus omnia vero maiora vident. siue q̄ amurates in cogendo milite vulgate opinionī baud quaq; desue rat. Territus hūiades co conspectu tū primū periculi magnitudine animo volens. tē fuga regem admo nuit. ille serū consiliū arguens p̄ncipalim magis fugam q̄ pugnam dixit. Commisso folio speratū victoriā posse. sepe minorib; exercitibus celsisse maiores. nec tam multitudinem bellatorum q̄ audaciā t ordines p̄stare victoriā. tū quoq; respicere meliōre causam p̄stantioremq; p̄stare si modo audeant exhibere. Fugietes victoriā hosti tradere ferendaq; terga t multam suoz cedē. p̄significa quoq; verba iohannis p̄ die dicta plenus irarū exprobauit. Iussisq; omnibus arma capessere plū expectauit. Amurates in p̄rio colle confederat. ex quo suos pariter atq; hostes expectare potuit. dato belli signo. xv. milia equitū qui pu gnant. puocarent facto globo in christianis impetum fecere singulis albe vestes super loricas fuisse. que vento agitate instar alarū p̄ se ferebant. totidem viridibus induti sagulis. sequebant aurea equoz fre na multoz visa t muli. galeaz argenti atq; gemmarū nitor. ip̄as quoq; gladioz vaginas p̄grandes vni ones ornabant. nō detrectauere xpiani certamen. itum est verocib; in pugnam animis. supior acies nostra turchos in fugam venit. q̄ plurimis primo impetu p̄stratis. p̄culit ea res magno metu amurati nubi ta le ferentem fugisset. primus p̄ditio cecidit nisi circūstantes sarape comprehēdo eius equi freno ignauiaz eius inceptant fugientib; comitati sunt necem. p̄stitit ergo inuitus sagulis. forissimis arma fumere preli um instaurauit. pugnatum est summa contentione pluribus nūc xpianis nunc turchis p̄p̄inquozeim. victo ria sese prebentem. cadebant hinc atq; inde q̄ plurimi. plures ex turchis quoq; corpa p̄az recta facile sa gitte enseq; penetrābant. p̄ostremo quom nou? in horas hostis incederet t fauioz loca integri occupā rent non tam virtute q̄ numero supati hungari paulatim referre pedem cepere tum vltimū laus cum globo suozum quos erga se non minus fortes q̄ fides habuit ex polonia vt hostes ex acie victozes diuertere. cri stianisq; animū redderet in tumultū quem tenere ab amurate dixim? arcūiectozq; vndiq; currus impetu fe cit. ibi noua pugna cōmissa nouus inieci? amurati pauor trepidatū totis castris nec iā consistendi animus aderat. quod si hūiadi par anim? ac egredi fuisset t arridenti fortune reddidit manus baud dubium quin ea dies t amurati vitam t posteris eius imperium grecie abstulisset. verū ip̄e primū cedere xpiana signa cō sperxit quom decem milibus hungaris ac valachis ex acie se subtraxit atq; insalutari rege nūante adhuc victoriā fugam arripuit. fortasse rei militaris perito nulla impugna salus visa t saluare aliquos q̄ perire omnes maluit. Poloni accepti eo plio cladem hūiadis vecordie atq; ignauie tradiderunt. ip̄e sua cōsilia sp̄zeta conquestus est. Gladislaus sue sorti dimissus dū fortiter circa mūimenta hostium pugnat equo deie ctus obtruncatus est. caput eius hasta infixum p̄ greciam atq; asiā in signum victorie populus ostentatū. Poloni ad vnum celi omnes direpta castra t qui munitiones curruū tuebant necati. Ep̄i t p̄eres hunga rie qui aderant eadem calamitate oppressi. Iulianus cardinalis dū fugit amisso prelio quoniā tam hostes euasisset hungaroz pfidiam euadere nō potuit potū equo dantem stagnū forte reptus latrunculi quidāz nouere t arbitrari pecuniam apud eū esse deiecto equo necauerunt t ablatis vestimentis nudū cadauer fe ris t volucris dimisere. Hic erit? eius viri fuit magni t admirabilis in quo neficis doctrina maior an eloquentia fuerit grata hominis p̄sentia. blandi mores. vitam omni etate munda. religionis selus. qui om nia. p̄ xpo t mortem ip̄am ferre iussent. Hūiadem vt ante diximus fugientem disportus seruit cepit. Po loni venient suū hoc pacto bello pluribus annis viuere crediderunt captum nō interfecitū arbitrarī cardina li venientiam eius culpa cladis magna in parte imputata est. dui neq; fretū vir par fuerat custodiunt neq; tras uectos hostes xpianis ductibus quod secundū fuerat eius officium nūciant. t de numero cesoz minime cō stat illud exploratū est longe plures ex turchoz acie cecidisse. Ceterū p̄ numero copiaz longe ma? damniū christianiū illatum. Victor amurates neq; fugientes hostes insecutus est. neq; gloriabund? inter suos ma? gnifica verba iactauit. neq; vt ante assueuerat bilarem vultum ostendit. Interrogatus quid nam tristior es set t cur non victis hostibus exultaret. Nollem inquit hoc modo sepius vincere. iubensq; vasa colligi. co pias que superfuissent domū remisit. ip̄e adrianopoli reuersus. deo suo q̄. p̄ victoriā fecerat vota p̄soluit. Et

inde voluens animo regni curas vere felicitatis exptes esse. incōstantiā q̄s fortune veritus que nulli ppe-
tuo bona est. Accersitis provinciā maioribus Moamethem ex liberis suis natu maiorem pro ferege cō-
stituit. ipe priuati diligēs vitam in asiam profectus cū paucis oq̄ sui comitis religioni euid am soli-
tarie sese addidit. Calibassa inter satrapas turchor opib⁹ ⁊ auctoritate maior moamethi qui nōdū p etatē
aptus esset imperio. gubernator datus. reliqui regis filij ne quas regio turbas excitaret more gentis ne-
canti sunt. felicius apud turchos priuatis q̄ regibus liberi nascunt. Effluxit tandem nō parū tempus in q̄
hungari turchos nec turchi hungaros armis lacefere psumperunt. Sua quēq̄ calamitas domi attonitū
tenuit. Cruentissima varuens pugna vires virisq̄ parus eliserat. nec turchis neq̄ hungaris rex bello
idoneus erat. Hos humiades. illos calibassa alieno noīe gubernauit ferocior humiades reiq̄ militaris pit-
or ignominiam varie acceptā obliuiscī nō poterat ⁊ abolere infamiam. resarcire damna quonā pacto vale-
ret dies nocteq̄ meditabaf spem benegerende rei turchor quies p̄buit qui iā pridem nullū belli appara-
tum ostenderant vires illis atq̄ animos defuissē raris tempus idoneū existimauit. in quo p̄stinam recu-
cupare gloriā posset turchosq̄ p̄fundaret. quibus si adfuit exercitus imp̄torem tñ p istis. p̄stus defutū
rū arbitrabaf. nec magis existimandū exercitum sine duce q̄ ducent exercitū carentem. Coactis itaq̄ repē-
te copiis ex hungaria accersitis bohemoz auxilijs mercenariorz q̄s militū nō parua manu coacta ducere i
turchos statuit quos prius aggredi ac cōficere credidit q̄ mouisse ex hungaria nūciaref. Eam rebus gerē
dis solericiam ac celeritatem adhibuit. Consiliū eius Georgius despotus seruic vt ante diximus turchorū
ducbus patefecit. Magnū genti periculū imminens maius ostendit. pculi eo nuncio turchi quid agerent
non satis intelligebant. Amurates iam senior religioni addictus regi curas p̄cecerat. Moamethes etate
minoz tantam belli molem ferre posse nō credebaf. Calibasse defuturū obediēciam putabant qua nihil ē
in bello magis necessariū. Trepidatū igit ac cōstare modo huc modo illic mētem quertere nullū consiliū
sanis placere. herentibus in deliberatione nunc satrapis nihil tandem salubrius visum q̄ reuocare ab ocio
amurates. neq̄ cōueterani militaturū sub alio credebaf nec fortunā belli sub alio tēptādā arbitrabaf q̄ sub
eo qui vincere consueflet. Calibassa eius sententiē auctor fuit. in qua re moamethis animū vehementer of-
fendit cupientis in ea expeditione sese virū ostendere. verentisq̄ ne imperiū amitteret si pater iterū regnū
assumeret vt sunt hominū mutabiles voluntates. Missi ergo legati amurates reuocauere. qui p̄pato mor-
exercitū in hostem. p̄fectus nō aliter q̄ si ad p̄dam p̄gerent alacres milites duxit. Nam humiades cū copiis
sophiam transierat. p̄stransq̄ qui occurrerant locoꝝ p̄fectis hostiles agros late populatus loco qui basilia
vocatur castra posuerat. quom aduentare amuratis copie nūcianf nō expectant hamiades. puocari prioz
ipe pugnam inijt. commissio p̄elio anceps diu certamen mansit. qua parte pugnaui humiades fusi ho-
stiles terga dedere nec parua strages edita. pari modo ⁊ amurates in cornu suo victor hungaros fudit. Po-
stremo quonā victor victorem incurreret nō tulerunt xpiani turchor impetum qui q̄s virtute p̄starent
numero tñ sup̄ati nō tam victi q̄ seffi compulsi sunt cedere. Humiades postq̄ suos neq̄ minus neq̄ p̄bus
sistere potest cū paucis ex bello. pfugit. Multi hungarie proceres ⁊ nonnulli ecclesiāz ep̄i in eo p̄lio cecide-
re. Gregorius miles ad internitione cefus. nec tñ pauciores ex turchis interiire. Emptam multo sanguine
victoriam amurates domum redijt nec diu postea relicto moamethi regno quemadmodum prius destina-
uerat mortem obiit. Corpus eius more maior in Brusa sepultum. Ea est bihynie ciuitas ⁊ asiaticā regni
caput. Paulo anteq̄ obijflet amurates duxerat vxorem filiam Scanderbeck nobilis in penderachia satra-
pis ex qua natum filium nomine Chialpinū sextum agentem mensem calibasse moriens cōm endauit. ille
moamethis gratiam initurus ⁊ matrem ⁊ puerū ei p̄didit. Moamethes accersitis. xxx. vt aiunt matronis
que puer recognoscerent postq̄ certam amuratis sobolem esse constitit strangulatū matri filius reddidit
funisq̄ regio more fraternū duxit. Auspicia regni paradiio consecrans. Sunt qui calibassam alienū pue-
rum chialapinū noīe supposuisse ferunt illumq̄ p filio amuratis necatum. Chialapinū vō ad constantinopo-
līm clam educatum. post capturam vō verbis inde subtractum ac venetias ductum. ⁊ hunc esse quem Ca-
luxtus pōtifer maximus pro fratre moamethis in palatio custodire iubet nos veri periculum ad grecos re-
mittimus q̄uis multa in hisce rebus figmenta interuenire non ignoramus ⁊ sepe tonfois filios regio de-
fundi honore viderimus. Moamethes igit defūcto amurate gubernacula regni ex voto adeptus instituta
maiorū pro ingenio correxit. leges ipe suas domi forisq̄ tulit erarium locupletauit. noua vectigalia excogi-
tauit. copias auxit. in proceres ⁊ aulicos seuire p̄sumeliariue cepit. Hic est ille moamethes qui constanti-
nopolitans vt supra innumus bellum intulit. de quo nunc referre que accepimus haud alienum fuit.

De expugnatione Cōstātinopolis

Voluerat tāpridem animo maomethes quo nā modo Cōstātinopolim sibi subigere posset neq; ad sui
 am gloriā ptinere arbitrabat urbem in medio tureboy sitam esse que suo imperio nō pareret. tantoq;
 manus inde nomini suo tecus accedere si eam urbem expugnaret q̄to p̄ gentiores sui idem conari turpib;
 accepi; desistissent. Cū paucis igit̄ participato cōsilio castellum iuxta litus ad hostium bosphori paulo ab
 urbe remotius aliud dissimulās incredibili celeritate extruxit ac munivit. bellum deinde urbi nō modo in-
 duxit sed contra intra federa contra iusurandū intulit simul ⁊ gerere cepit. Venierant eius animū greci dis-
 fidentesq; suis viribus ad latinor; opes confugerant lacrimis ac fletibus auxilia expetētes. Surde proci;
 pudor; nostror; principū aures fuere. ceci oculi. qui cadente greca ruituram xp̄iane religionis partem non
 viderunt quis priuatis quēq; aut odijs aut commoditatibus occupatum salutem publicam neglexisse magis
 crediderim. Maomethes interea coactis vndiq; copijs mirabili apparatu formidādo impetu terra marisq;
 regiam urbem aggressus cuniculis ac latentibus fossis altissimis acis aggere late edito ponte qua peram
 oppidum versus mare muros alluit urbis longitudinis ad duo milia passū raptim extructo. turribus li-
 gneis couisq; crect; vt muros (quis altissimos) excederent. machinamentor; tormentorūq; multiplica adhi-
 bito genere. oppugnata est urbs defensq; summis vtrinq; viribus. non paucis diebus ad extremum vo-
 cē p̄conis tonis castris inclamātū est. Quinto kalēnd. maij milites omnes ieiuniū sanctificent sequenti die i
 armis affint urbem extremis viribus oppugnari. triduo ciuitatem militū direptioni futurā. Cōstāntia die
 ieiuniū ad noctem vsq; seruatum. erinde lucentibus stellis imitatione p̄uita passim habita ⁊ quisq; ami-
 cū p̄pinquū notiq; habuit cū eo hilaris epular; est. atq; vbi satis ē bibitū tāq; se taceps nūq; visuri cent
 amplexari exosculatq; simul vltimū vale dixerūt. In urbe autē sacerdotes sacras ferentes ymagines sequē

te populo vrbē lustrare: auxiliū de celo petere. affligere corpora ieiunijis atq; orōibus vniuersi ciues intendere
Subsecuta nocte ad sua quisq; loca defendēda rediere. erāt muri vrbis z altitudine z crassitudine toto or-
be celebres sed ob vetustatē z grecorū incuriā pinis ac ppugnaculis nudī. antemuralia vero oportune cō-
munita. in his greci salute poluere. armati milites inter muros z ān muralia pugnā sustinere decreuerunt.
Triangularē pene vrbis formā fuisse tradūt. duas ptes alluit mare. nec muri desunt ad pulsandos nauales
impetus idonei. qđ reliquū ē ad terrā vergēs post alta menia z ān muralia q̄ annotauim⁹ ingenti claudif
fossa. Lepri ē plū paululū ān lucē q̄ miles turcb⁹ p̄cūti q̄ more patientior esset ac vulnera z sanguinem
p̄dar dulcedie penlarer pugnātū ēst in tenebr⁹ maiorē turcborū p̄nicē in q̄s tela sup̄na librabant. At postq̄
dies illud dano fingo vndiq; nō solū cōp̄ inopolis s̄ etiā ip̄a q̄s pera ne qđ auxiliū grecis p̄staret. oppu-
gnari cepit est sua cuiq; legioni muroz ps ac portaz attributa vt discretus labor fortes atq; ignauos di-
stingueret z ip̄a cōtentione decoris militū virt⁹ magis ac magis accēderet. p̄ari mō z nauales focij attri-
butas partes inuadere iussit. Admouent vrbis lignae turres. conecāt milites dolabaz salescales. Et
iā elatis sup̄ capita fuitis densa testudine succēdūt. Grece sarox pōdera. puolūt disiectā fluitatē testudī
nē lanceis contiq; p̄scutant⁹ donec soluta cōpage scutoz erangues lacerofq; p̄sternūt. fit strages z iā tur-
chi deficientib⁹ animis lāguidi⁹ pugnāt. s̄ adest maometbes fortissimū quēq; notatim vocat⁹ vtq; in plū
redeant adhortat⁹. hos p̄mij⁹ allicit. illos minis deterret. instaurauit ex integro certamen. turcbi rursus s̄
ruere mūrū portazq; quatulo innixi. humeris z sup̄ iteratā testudine scādentes p̄benare hostiū tela brachi
aq; nitunt. itez integri cū faucib⁹. seminatim cū expirantib⁹ euoluūt. cernit varia p̄centiū forma z plu-
rima mortis imago. Iohānes iustitiam⁹ apud Genūā ligirū metropoli nobili loco natus qui supioribus
dieb⁹ sol⁹ vrbē defendisse videbat in hoc certamine vulneratus vbi fluitare sanguinē suū aīaduērit ne cete-
ros deterret rogat⁹ medicū clā sese pugne subtrahit. s̄ impator vt abesse Iustitiani cognouit quo ierit
cōtat inuent⁹ quēre non pugnā deferat. ille nibilo magis flexus apire portā ubet qua curatur⁹ vult⁹ in
vrbem redeat. Erāt aut obferat vrbis tanue quib⁹ ad antemuralia patebat iter ne qua fugiendū facultas
militi esset ac p̄pterea hosti fortius resisteret. sit interea remissior defensio. qđ turcbi aduertētes acri⁹ incum-
bunt. Et qm̄ ps muri iā tormentis eneis disiecta fossam magnā expte oppleuerat p̄ ruinaz ip̄as scādētes
antemurale cōscēdūt grecosq; loco deturbāt. porta que iohāni paruerat oibus apta fugā p̄fusiore reddit
Tūc impator nō vt regē querit pugnādo s̄ fugies in ip̄is porte angustijs quonā cecidisset opp̄essus calca-
tusq; obijt. in tāta multitudine pugnatoz duo tñ reperi sunt qui se viros offēderūt alter grecus alter dālma-
ta Theopbil⁹ p̄aleologus z iohānes sclauus. qui fugere turpe putātes quom diu turcborū impetū susti-
nuissent multosq; obrūcassent. cenig nō taz victi q̄ vincendo fatigati inter cadauera hostiū occubere. Iu-
stinianus i perā quom diuertisset inde chū nauigauit ibiq; seu vulnerē seu molestia morbz incidēs inglo-
ri⁹ vitā finit. felix si in ip̄is Bizanti⁹ membris aīam exalasset in ingressu porte. d. ecc. crater milites ex
latinis grecisq; perire. parti vulneribus ex tergo cōfossi partī cōcursione opp̄si. z iā hostis superiore mu-
ri tenebat sarax in ciues deuoluēs ingrediētib⁹ suis auxilio erat. Tū subito capta vrbe cecis oibus qui
resistere auit sunt in rapinas itur. Erat victorum infinitus numerus in libidine ac leuitati corruptior
Nō dignitas nō etas nō ferus quēq; p̄tegebat. Stupra cedibus cedēs stupris miscebāt. senes exacta eta-
te feminas viles ad p̄dam in ludibū rāhebāt vbi adulta virgo aut quis forma cōspicius inuadisset i ma-
nus rapientū diuulsus ip̄os postremo direptores in mūrā p̄nicē agebat. dū pecuniā vel grauiā tēporū
dona sibi quisq; traheret maiorē alioz vi trūcabat. Cūq; in exercitu maxio z dissono ex quibus socijs atq;
erren⁹ p̄lato diuerse linguarū mores atq; cupidines essent z aliud cuiq; fas nibil illicitū toto triduo. In
cōstantinopoli fuit tēplū Sophie iustitiani cesaris opus toto orbe famosum z cui cōpari alterū nequeat
mudatū sacrū sup̄pellectile ad oēs spurciatias patuit. Ossa martirū que fuerant illa in vrbe p̄ciosissima cani-
bus obiecta z fuitibus. Sanctoz ān ignes aut luto fedate aut ferro telere. altaria diruta. in tēplis ip̄is aut
lupanaria meretricū facta aut equoz stabula. coacti sunt ferui verberibus ac tormentis dñorū addita scruta-
ri ac eruere. inuēti nō pauci thesauri quos in ip̄o belli p̄ncipio infelices suffoderūt ciues. quibus si p̄ de-
fensione vrbis vti fuissent suā fortasse vitā z patrie libertatē seruassent. s̄ auaro in aurū nulla prās. captiui
mibi est furt⁹ aliqñ z fortasse anteq; moriar qui tāta saluatori n̄ro illatā ignominia vlscauit. Simulacrū
crucifixi quē colimus z per deū esse fatemur tubis ac tympanis p̄cūtib⁹ raptim ex vrbe hostes ad tēto-
riā telerūt spūto lutozq; fedāt z ad vrbis religionis irusione itez cruci affigūt. Exin pileo quē sacralū vol-
cant capiti eius imposito coronā vndiq; facta. hic est inquit xpianoz deus. Tū lapides lutiq; sacratis
s̄ debonestat modis. s̄ mibi obfunt hec deo nostro celū tenēt. nec mactare ē? quo qđ mō inmutuere poss
sunt ciues ea gloria ea sublimitas. ēa b̄ritudinis p̄fectio vt nec laudibus b̄nāis extolli nec humiliari vti
superijs vllis possit. nos ista ledūt atq; cōfundūt p̄ ignamā atq; desidia. dū verti tē cultū periri sinūt⁹ z hoc
seculo bonū nōmē z in altero sp̄e salutis amittunt⁹. Post hec cōmūt⁹ maometbes quom forte plus solito
addidisset vt sanguine mero adderet p̄cipies optimatesq; ciuitat⁹ captos erudē z sanguinari⁹ carnisere fecer
misereq; singulari iussit. kirilue⁹ q̄ ap̄ ip̄atorē plurimū poterat celo an oculos maiori filio. altero ad illicitos
vltus referuato securi percussus est. Duo alij eius filij occiderāt in bello. Isidorus cardinalis in eo tumulus
captus quom velle mutata nō fuisset cognitus. ecc. asperis sese redemit. Ad genus pecunie ē admodum lei-
us. Multi z veneti z tanuenses z latinoz. alij gladio celi sunt. quidā multo redēpti auro. Insignis hic an-
nus fuit expugnatione cōstantinopolitana tā xpiano populo sedus ac lugubris q̄ turcborū genti faustus le-
tisq;. qui ab ozu saluatoris xpī secūdis z qnquagesimis sup̄a millefimiū qđrigentesimūq; cauerunt mao-
nū. p̄ereses vetus colonia genuēsū qui z galatbe nūcupāf cognita bizānoz clade p̄uioz rogarent mao

ometbi redditionē fecere. muri vrbis diruti. multoz bona ptra sed? direpta. femie pueriqz ludibrio habiti
 & alibasse qui ad eū diē nō sine maomethis displicentia vixerat tāqz cōstantino impatori turchoz cōsilia
 pdauidisset per miseris cruciat? vita erepta ingētes q̄s cumulat erat opes extinto ei fuisse traditū. & quod
 amirantes dimisso imperio ex priuata vita reuocant ad regnū. Quē? ei? pecunia maomethes tāto rez. suc
 cessu tumens in hūgaros expeditionem parare cepit. q̄ per triennū creiter instructa accersitis ex oi regio
 pcerib? penetratis tracie montib? cū maximis atz infestissimis copijs ad saui vsqz flumen puenit. c. l. milia
 homin? ei? exercitu fuisse tradunt pleriqz terciā pte huius numero subtrahere. Calist? terci? q̄ p idē tps ro
 manā cathedrā fortū? erat iohāne cardiale sancti angeli cui? supra meminim? p̄stare vntē viz q̄ germanof
 in arma p̄sciret turchorūqz p̄pesceret imperiū ad eas pres legatū misit. Is pmissa petroz indulgentia cūctis
 q̄ turchos militare vellet adiūnate iohāne capistrano q̄ p idē tps hūgaris euāgelis abat. cruce signatorū
 baud pui p̄gregauit exerati. nō diutū ac nobiliū s̄ inopis atz incōpositū vulgi. Turdē opulētum aures
 euāgelio nec diuin? sermo p̄ncipib? audit? ē. cōtenti p̄nt rez statu potētes futurū xpi regnū nō nisi mor
 rientes inq̄rit. credula paupras facile p̄dicatorib? obedit. supra. El. milia signū crucis accipere recta magi
 fide q̄ ferro acies. Huniades q̄s nō quas copias in armis habuit. appropinquabat spe plen? & incredibili
 supbia tumēs maomethes nec iā sibi vel mōtes vel flumina obitare putabat glari inter suos hūgarā iā pe
 ne victā asserere. latinorū impatore i p̄pquo eē dicere. Deleto grecoz impio latinorū istare sine turchis oia
 paritura. spolia ingētia pmittere. germaniā atz italiā militū direptioni offerre. puia cūcta turchoz armis
 iactare. s̄ q̄ gliosus ei? aduēt? tā turpis atz infamis recessus fuit. albam ad p̄fluētes danubij fauicqz sitā p
 uā vrbē oppugnare adolus obtinere nequaqz potuit. p̄fregit machinis priores muros. irrupe in vrbē ei?
 acies. pugnatū ē inter diu noctuqz. nūc victi nūc victores vili sunt hostes. ad extremū vulnerat? sub pupil
 la maomethes relictis impedimentis p noctē trepid? aufugit. hui? pugne serū in historia bohemica p̄phē
 dim?. nō ē cur hoc loco lat? insistant? Auctores victorie tres iohānes habiti legat? cardinalis cui? auspi
 cio res gesta ē. Huniades tē capistran? q̄ p̄lio interficere. verum neqz capistran? huiusmodi neqz capistranij
 huiusmodi mētionem fecere in cis lris. q̄s de obtenta victoria siue ad romānū pōtifice siue ad amicos scrip
 sere p suū q̄sqz misterū deū dēdisse xpianis victoriā affirmavit. Quarissima bonoris hūana mēs facilius re
 gnū & opes q̄z glariā p̄t. potuit capistran? p̄mioniū cōtinere. voluptates calcare. libidinē subigere gliaz
 vō spernere nō potuit. Dicat forsitan aliquis non suū illi honore cure fuisse s̄ dei qui p papes & inermes
 rē xpianā saluare voluerit. credim? huic assertioni q̄uis huiusmodi ministeriū se victorie nō auctore dixerit
 ferūt maomethē ab eo tpe nūqz postea eius cladis meminisse quin mentē barbāqz manu remulcēs quas
 sanqz caput ei dici maledixerit qua pugnā ad albā cōseruit. De Macedonia

Proxima thracie ad occidentē t̄ meridiē iungit̄ macedonia terrarū impio quodā pontis q̄ inter duos mā-
 na' prendit̄ egeū t̄ adriaticū. lat' ei' meridionale thessalie ars magnēse terga p̄tegūt. p̄ter septentrī-
 onale peonia t̄ passagonia eripit̄. t̄ ipe regiones in macedonū postea iura cōcesserūt macedonie addūe.
 Ep̄yrus q̄s macedoniā attingit̄ t̄ illirica terra. altera meridiē. altera septentrione excipies. in adriaticū lit-
 tore diractū vet' ciuitas iacet ab cheronēso vbi sita ē nacta vocabulū ep̄idān' antea dicta. t̄ a corezeis
 olim p̄bna. nec paul infra terrā appollonia fuit op̄tis instituta legib'. t̄ augusti celsaris qui grecas ibi line
 ras didicit studio memorabilis. In altero litore thessalonica est potēs quodā ciuitas. Quā tū ep̄le pauli
 apli tū magni theodosij p̄ceps ars implacabilis ira famosam reddidere. indignat' em̄ ob celos in ea iudi-
 ces aliqui clementissim' impator vniuersū vrbis populū trucidari mādauit. n. multi viroz cesa tradunt'
 nō nisi Androsius mediolanensū p̄nter t̄ajmmane facin' incorp̄ti. impatorē ab ingressu cesa. phi-
 b̄nū subire penitentiā p̄pult. nec maxim' p̄iceps pastoris subire iudiciū recusauit. Hinc lex p̄mulgata t̄
 lata. p̄ morte bon' sententiā aī dies triginta nō creuat'. Hanc vrbē libere p̄sitionis fuisse plinius tradit
 Strabo cōditore ei' philippū alexandrū patrē affirmat. ambo eā attribuit macedonie. Andronic' emanue-
 lis impatoris cōstantinopolitani fil'. hāc in p̄tē hereditatis accepit. Demū iohānis fratris sui odio qu' pa-
 tri successit in impio venetis tradidit. Venetis amurates (turcoz vt aī dīxim' impator) eripuit. Hic reli-
 quā macedoniā vlsq̄ ad mōtes peonie t̄ quā modo albanā vocant impio suo subiecit. q̄dā rex mutatio
 et fluxa h̄iani imp̄ij glia. hec ē macedonia q̄ duob' inclita regib' v̄t philippo t̄ alexandrō. grecia traciaq̄
 subacta ip̄iū p̄cedit in asiā. armenā. hiberiā. albanā. capadociā. syriā. egyptū. thaurū. caucasum subiū
 gavit. hec in bactris. medijs. p̄tis d̄stata. toto oriente possessio. indies quoq̄ victrie t̄ vestigio liberi pati
 atq̄ herculis signa circūtulit. hec eadem nostra etate sp̄urissime turcoz genti subiecta tributus pendere
 t̄ iugum ferre miserrimum cogitur.

De magnesia et thessalia

Magnesia q̄s t̄ thessaliā nō ipe turcoz arma inuasērūt. nobilissimū mōtes olimpi'. pieris. ossa. p̄ny-
 dus. insup̄ t̄ orbis. lapitharū q̄dā fedes turcoz impio parēt. penes q̄s q̄ng t̄ lxx. vbēs fuisse oli-
 plim' affirmat. Totū penes turci possidēt. Inter flumina thessalia danisimū iulicagonip̄hos. hic flumens
 ori' inter ossim' t̄ olimpiū nemorosa p̄alle deflūes. l. ferme stadia p̄currit dimidio ei' spaciū nauigabilis. i
 eo cursu tempe vocant. q̄ng milia passūū longitudine vltra visus hoīs se t̄ctra leuag' leuiter p̄netis atrol
 lentibus iugis intus sua luce viridant'. hac labi' peneus viridi calculo. circa ripas gramie amien' canor'
 autū cōcentu. arripit amnē orizon nec recipit. si olei mō sup̄natantē vt dictū ē ab homero breui spacio por-
 tatū abdicat. penales aquas dirasq̄ guttas genitas argenteis suis miscere recusans. hec plim' ē de peneo.
 Tot xp̄ianis bona turcoz arma eripuer. quis n̄ras magis desidia inuasērūt. In thessalia regē fuisse
 tradit noīe greci aī q̄ grecia dicta sit. Helenū q̄s in eodē loco regnasse aī helena nūcupata ē. Homerus
 tribus nobis thessalos appellauit. mirimdonas. helenas. t̄ achecos. Hic sunt philaz angustie. persarum
 cede insignes. q̄ licet oli plaz impetū tenere turcoz t̄i armis claudere transitū minime potuerē.

De Boecia

Nost thessaliā Boecia succedit ab ortu in occasus p̄directa euboicū mare celsūq̄ sinū p̄tigēs thebbaz
 claritate apud oēs ferme hisforicos notaia. Hic musis natale in eliconis nemore. hic salus cytharō
 et hyminens amnis t̄ fontes dirce aretūsa t̄ agappe. q̄ paria quodā liberi p̄tis atq̄ herculis fuit q̄ fortēs
 produxi epaminūdam nō cedens athenis claritate. ciuitas ea n̄ra etate erigū castellū thebbaz t̄ a turcbis
 proximis annis cum reliqua Boecia occupatum.

De bellis grecia

Sequit̄ bellis q̄ a n̄ris appellata grecia. Aetn. i. littus p̄rta vocauere. mutato deinde noīe actica dixe-
 re. Homerus citos actici incolentes appellauit atheniēses q̄ nodū cōficata foret megara. Proten
 dit aut̄ actica ex boecia vlsq̄ in bistmū corinthiacū p̄te sui q̄ appellat̄ megaria. Circa bistmū vō colūna fu-
 it in qua hic inerat titulus in p̄te peloponnesum spectante. Hec peloponnesus at non ionia. in p̄tē vō megara
 intente. hec nō peloponnesus s̄ ionia. Idē cū actici t̄ ionēs fuere. Qui cū de simbus cū peloponnesiacis
 sepiissime discēptassent hāc tādē cōmuni cōsensu colūnā erigi obtinuerūt. Actica q̄uis sapozas t̄ sterilē. ple-
 nig t̄ in inficis laudibus exultēt. totorumq̄ domiciliū esse dixerūt. loca ip̄a possidentū t̄ parētū herōū.
 In hac ciuitas atheniensis quodā nobilissima fuit nullius indigna p̄conij tāta eius sup̄stuit claritas. Ea-
 dem nostro ipe p̄ri oppidū specē gerit. In eo t̄i saxo quo vetustū Minerve templū fuit. arx est p̄ omnē gre-
 ciam nominata. tū op̄is magnitudine. tū difficultatē oppugnationis. hanc florentinus quidam maome-
 tho tradidit. Cum impolantis latinorū auxiljs nullius opem inueniret tura ei ob eam rem tradita inquit
 eum ignobile ducit.

De Peloponesso

Peloponessus actice iungit̄ totius grecie arx quodā dicta. nā p̄ter inhabitantū in ea gēnū nobilitatem
 ars potētā ipe locor situs p̄cipiatū designat̄ arx imp̄iū. multi sinus insunt t̄ promontoria multa. insi-
 gnes enāq̄ p̄magni cheronēsi. ip̄a locor varietate iocūdi. formā eius platani folio similitū dixerē. longi-
 tudine t̄ latitudine ferme parē. Ab occasu in ortū stadiorū mille. cccc. perimetros suis ambitus om̄ssis fini-
 bus vt polibio placet stadia quatuor milia continet. Arthemidorus aut̄ sup̄addit. cccc. cui t̄ plinius con-
 sentire videt̄ ysidorū auctore secutus. Idē duo maria terrā ambire dicit ionū t̄ egeū. Angustia v̄n p̄ceol
 dit̄ istmos appellat̄. q̄ng milia passūū latitudinis continētes. Hās angustias p̄fodere demetrius rex. dicta
 tor. cesar gaus p̄iceps. domicius nero inausito (vt oīm exitu parit) incepto rētauerit. Illic corinthis nō
 b̄l colūna fuit. Greci p̄cipies postq̄ turcoz potētā in europā penetrant ex mari ad mare producto p̄
 angustias muro peloponnesum a reliqua grecia distinxerūt. murū examiliū appellauere. Hāc provinciam
 hodie moret latini vocāt. in ea achata continetur. messania. laconia. argos t̄ arcadia. q̄ mediū parinisu-
 le obtinet. Amurates expugnata thessalonica. subacta boecia. t̄ actica p̄ter athenas ad examiliū vlsq̄ p̄ot

fectus preteritis grecis bituit muri. tributūq; annuū (cedētib; se peloponēsisib;) iperavit. At cū hūgarī
 instāte iuliano cardinali. S. angeli aduer^o truchos arma sumpsisent. confectūq; nonnullis feliciter pūis
 amplius instarent; gerētq; hostes Cōstātinus qui postea apō cōstātinopolim imperavit ibiq; necatus
 est vt añ diximus. Huius prouincie dispositus animo auctus ⁊ negare turchis tributū ⁊ examiliū instaura
 re non dubitauit. ob quā rē magna deinde pecuniā multatus ē ⁊ examiliū denuo destructū cū victor amu
 rates apō variā hūgaros deiecit de uicta cōstātinopoli albanī q; cū plures peloponessum incolebāt sum
 ptis armis demetriū ⁊ thomā cōstāntī frēs regno deicere annixi sunt. nobile quedā greculū ad regnū fasti
 giū assumētes vtrq; ps auxiliū maometib; implorauit. Illi nobilior ps vīsa iustior auxilia aduersus al
 nos demetrio frātīq; tradita. albā subacti priorib; dñis paruerē maometbi. xv. milia aureorū tributū pen
 sum. Thomas quib; hereditario iure impatorē se dicere posset cur^o maiores lōga serie grecorū nemini im
 parauere. metu tū maometbi eo titulo abstinuit. Cū calix^o pon. mar. xpianos pīcipes in sui pōficat^o in
 iro aduer^o turchos inuitare existimauit thomas turchorū impū. pculdubio tutūz maometbiq; tributū
 negauit. Cū vero nō tā magnifica facta q; verba esse aiaduertit pfoluto tributo ⁊ adiectis donis maome
 tbi recōciliatus ē. Nūc vero si vera ē fama q; p hos dies allata ē violatē fidei maiorē subire penā cōpulsus
 maometbi pīus subiect^o ē. peloponessum tora turchorū impio adiecta.

ſchaia

Egredienti Peloponessum per angustias istius ad reliquam Græciā Strabo ⁊ Plinius occurrē actūā
 tradunt. Ptolomæus Schaias eius fines hoc modo describit. ab occasu Epyrum. a septentrione ma
 cedoniam ⁊ partem egei pelagi collocat. ad orientem eiusdem maris terminos ponit vsq; ad summum pro
 montorium. ad meridiem adriacū pelagus iuxta litus qd acbeol^o amnis intūp in corinthico sinu. Qd

scita est actica. boetia. phocida. thessalia. magnesia. etholia ⁊ acarnania achata ipsa cōplectit. Idē tñ ptho-
lomeo alio loco mediterraneas peloponessi ciuitates enumerās elice. burā. belena. pherecia in achata eē di-
cit. ⁊ pthia eē achata intra peloponessu affirmat. nobis q. p nri opis instituto res peloponessicas ⁊ acti-
cas breuiter absolui⁹ ⁊ ad occidentē festinam⁹. Acarnania prior occurrit inter epirū boetiaq. protensam
cui etholia vel cōiuncta vel p̄mixta esse uidet. hoc bodie ducat⁹ appellat. Iohannes vintimili⁹ natio sicu-
lus filia sua dispo. acarnanie in matrimoniu dedit. Eandē verantū⁹ acarnania turchis ac genez obidiē
tibus cū paruo cōtatu mare traiecit. oblesores inuasit. stragēq. memorari dignā edidit. nam parua manu
ingentes fugauit copias salutemq. genero pepit. q. tñ paulopostea p infidias capē ⁊ turchis regnū amisit.
epirū tñ eius adhibe nomic teneri ferūt.

De Epiro

Epyrus in occidua pte ab agro cetruntis montibus incipit protendit q. versus oriētē vsq. ad ambrachit
cum sinu p. stadia mille trecenta septentrionalē ei⁹ pte ptholomeo macedone p̄iugi tradit. orientale acha-
te vsq. ad ostra fluminis acheloi. occidentale lar. ionico exapi pelago affert. Strabo aufoniū hoc idē ma-
re appellauit. in epyro. xxiij. fuisse gētes theopop⁹ tradidit. celebratissime chaores ⁊ molosi regnū qñq.
tenuerē pri⁹ qdē chaores possēt⁹ molosi q. p regu cognationē ex eadēq. sanguine progeniti mirūm mō-
dū amplificati fuerūt. penes q. dos dodone vcr⁹ oraculū ⁊ nobile viguit. Qrā hui⁹ terre maritima felice atq.
vbere tradidere. multaq. olim vbes ⁊ oppida munitissima in epyro fuere. s. ppter populor. rebellionē q.
bus cū romanis p̄tenderēt p̄uicia vastata ē. lxx. cñi epyrotaz vbes a paulo emilio impatore funditus
euerfas esse auctor est polibius viciis macedonibus ⁊ p̄se rege supato. Ex qb⁹ maximū numerū viris mo-
losor extitit ⁊ mortaliū centū ⁊ quāquaginta milia in seruitutē redacta. Plin⁹ veronensis hāc cladē macedo-
nibus attribuit. duasq. vbes ruine adiecit. credo q. macedones epyrotarū imperiū obtinebāt. vtrāq. gen-
tem vno noie pliniū p̄bendisse. Apud epyrū antica pugna late memorabilis amissa est. in q. cesar augu⁹
marcū anthoniū nauali p̄lio vicit ⁊ lxxij. egypti reginā cleopatraz. nā ⁊ ipsa hui⁹ certamini p̄is fuit. Ob quas
res victor augu⁹ ⁊ in ambrachio sinu vbe p̄didit ei⁹ vocabulū indidit nicopolim. i. victorie ciuitatē. am-
brachij sinus hostiū paulo q. stadia quoz mar⁹ est. circū⁹ stadia. ccc. amplexit. optia oi ei⁹ ⁊ pte itano.
Ingredientib⁹ occurrebāt oli a dextra habitantes greci acarnones ⁊ apollinis ciūq. tēplū quondā in tu-
mulo ad hostiū cūmēs cui cāpus subiacit lucūq. habens in naualia. in qbus cēsarēnum viginti naues re-
cinaz noie reposuit. ab vno remoz ordie vsq. ad decemes adiūgens. Sinistra vō nicopolis est ⁊ epyro
taz colonia. Cassope nā etas epyrū artō appellat. Circa litus eius paucis añ annis p̄fect⁹ regie classis
noie wilhelm⁹ maris tūrensis vinctoz infecut⁹ p̄bēdit atq. mēdit i codē litore apd acrocerantios mo-
tes finiri hadrie nauigationē ionius incipe pelagus Straboni visum est. apud quē mare aufoniū idē id
quod ionium esse apparet. cum Epyri ozani aufonio abluī pelago affirmer.

De Albania

Que nūc albania dicit⁹ oli macedoniē portio fuit ad occidentē versa in q. diratbiū ⁊ appolonia fuisse. p)
didimus nō incelebres p̄fco seculo ciuitates. Sermo gēti neq. grecas neq. illiricas not⁹. Eredim⁹
hoc gen⁹ boim ex albania quodā venisse q. vicina colchidi in asiana sacbia memorat⁹ vt sepe barbaraz in
undatio nationū grece atq. italie p̄uicias occupauit. In hac terra potēs camula fuit q. xpianis p̄nib⁹ orē
paz tenaz catholice fide ad maometbis isaniā dediciant. Sz glēuiter xp̄m deseruit tāfacile maometbis sa-
cra cōrempsit. redijt enī ad paternā legē. ⁊ quis vtrāq. religionē cōrempsit neutri fid⁹ xpian⁹ tñ mori q.
turch⁹ maluit. Paulo post cōstantinopolitanz cladē morbo exinēt⁹. Scorgi⁹ scāderbech⁹ ei⁹ hereditate
accepit nobili loco nar⁹ q. eratē pene omnē in armis. p xp̄i noie pugnando p̄sumpsit. mltas ⁊ magnas tur-
choz armaz bello vicit ⁊ deuit. solusq. quodammodo regionē illam in euangelio xp̄i cōtinuit. Quis ho-
die hostiū ferro p̄cta magna ex pte deserta seraf. Rex aufonius sepe milites in albania misit ⁊ trojā vrbē
in p̄tēz acceptam a turchis defendit. Meopos scāderbechi ex fratre cū turchoz parti fauēs infidias patruo
moliret ab eo captus est ⁊ ad Alfontiū missus in carcerē coniectus est. Calistus q. roman⁹ pontifex iauri-
lia pecuniaria scāderbechio nō pauca misit. Helona in albania nō magna ciuitas est in portu maris sita q.
breuissimū est in italia traiectus. hāc p̄uicetes primus ex turchis occupauit. rebellatē amurates recu-
perauit. nescio quod malū minas ytalie.

De illiria

Post albanā illirice sequūt⁹ gētes ad occidentē septentrionēq. verse. hoc gen⁹ boim⁹ nostra etas scla-
uos appellat. ⁊ alij bosnēses. alij dalmate. alij croaci bistrī carmiz nūcipat⁹. Bosnēses itroz⁹ ad pā-
noniā vergūt septentrionē expofit. reliq. adiacētes mari ad timauū vsq. fortis p̄tendunt. hinc aufoniū illē
pannoniam inuenies. Timauus autē in intumū adriatici maris sinū excurrit. cuius fontem marem appel-
lat⁹ maris Strabo. p̄didit. In bosnia rex gētis thessanus noie (sic enī reges suos appellare p̄sueuerē) quis
xp̄i religionem sectaretur. diu tñ baptismi sacramento abstinuit. sed anno supioze vocato ad se Iobāne car-
dinali sancti angeli cuius fide memimus ab eo baptismatis vnda p̄fus⁹ ⁊ sacris nostris rite incitans
dubitat⁹ qbus cū sedere iunctus erat bellū indixit. nunc paululū mutare affirmat. In hac regione cēplurū
mum heretici possunt. quos vocant manicheos pessimū genus hominū. qui duo principia rez. p̄dunt al-
terū bonoz alterum maloz. nec primatū romane ecclie tenent. nec xp̄m equalem cōsustantialemq. patri ei⁹
se fatentur. hoz cenobia in abditiis ⁊ montiū conuallibus sita feruntur. in quibus egrotantes marione ser-
uientes sanctis viuis si euaserint ad certum tempus deo vouent. reddite sanitate permittentibus viuis vota
persoluant. p̄misce inter monachos p̄finito tpe viuentes. hanc labem nulla sedis apostolicę decrēta. nul-
la xp̄ianor. arma delere potuerunt. Simit ad nostra exercitationē regnare hereticos de⁹.

De Dalmacia

In dalmacia rarus eos magnis affectu cladibus. **S**teffan⁹ inter hostes et dalmatas ducatu possidens et manicheos veneno infect⁹ et si christianos per insidias captos sepe turcibus vendidit nutrire in oratores romae et auxilia sedis apostolice petere non erubuit. et belli sumptus ex christianis petens quod gesserat christianos nec desuere quod tam impis verbis aures accomodaret.

De Croacia

In croacia austr⁹ mulier que nuptias comitis cum esset inferiore sanguine. mor⁹ p⁹st⁹ia et forme elegantia meruit. dum laxata animi gratia ex castello in castellum obsequat subito turcibus interuentu capta et apud eos aliquodiu detenta. impatiens tandem mariti non pro auro redempta est. Querat fortassis aliquis ubi nam liburnia dimiserim? quam p⁹caste antenor⁹ ytaliam petentem insignis poeta commemorat. **L**iburni sunt ad modum p⁹ncipales fines nec expedire noua facile est ne dum quod vetustissima possit absolvere. **P**l⁹im⁹ liburnie sine initio esse dalmatie dixit et t⁹ragurium marmore natum. in ea esse salona quae colonia quae ab iadra. c. et. xij. milibus passuum abfuit. Iadra vero cetera. l. x. pola distat. ex quo fit ut inter croatinos et dalmatas liburni sedes habuerint. forsitan et croatini noui gentis nomen liburnorum loca inuaserunt nobis hoc indicasse sufficiat. si quis croatoza testidat prius eos uoluit auctores. **P**tholome⁹ liburnia dalmatia atque illinde fil⁹ confudit. et illud quod a septentrionali plaga pannonia occurrere dixit. ab ortu superiorem mysiam. ab occasu bistriam. a meridie macedoniam et adriaticum lanis.

De bistria

Bistria veteres ytalie praeter tradiderunt in qua parentum et pola et iustaninopol⁹ quam caput bistrie vocat incol⁹ uenienter. italie tamen iugis adriatico sinu disiecta et in peninsulae modum circumdata mari quod comenti appli car a tergo. lapidea est et morana regio quam prius albania vocauerunt. **P**l⁹im⁹ bistria adberere liburnie dixit. **E**t quod pala sit croatinos liburnorum loco succedere. **B**istria ab bistro amne dictas ferunt quae a danubio in adriaticum fluere falso tradidere. cui errozi et poponi⁹ mella et nepos padicola aures adhibuit. null⁹ enim ex danubio amnis in adriaticum effudit mare. **A**rgon⁹ autem eos fabula recepit quod bistria ex mari potico in bistria uentos memorie potui est. si esset eos ex bistro in sanu aduerso flumini nauigasse. deinde naupotum quod bodie labriz appellari putauerim. cui palude lugen⁹ strabo appellat. **E**t naupotum uero per motes humeris adiecta nauis in adriaticum uenit. **B**istri bodie sclau⁹ sunt quibus maritime urbes italico finem utraque uenitque linguae peritia habentes. per. puincia melior ea quam maritima ueneto⁹ impio subiecta est. **M**editerranea domus austrie possidet. **O**ppidum. viii. quod ad flumen ticium situm est salenes habet. **E**t quod loco ad aequit mille stadia est **T**ridan⁹ quod domuit bistros tradidit sine italie musie flumini tradidere. **I**n hac terra nihil citare nra memoria dignum gestum esse accepim⁹. **Q**uis austriales et uenetos magna de finibus contentio agitauerit. et utriusque partem subditi armis praederit. ad quos lites proponendas nos aliqui ab impatore missi quibus inducias belli fecim⁹ et nouos terminos constitum⁹ uenerunt? **U**niversas tamen lites amputare nequim⁹.

De Carnia nunc germanie puincia

Carni inter quos lapides enumerant⁹ bistros sequuntur. **S**clau⁹ tamen quod sermo regione obtinet carnos bistros quam diuidit duplicem carnolam esse dicentes. **A**ltera sicca et aqua indigua in quibus bistros ponunt et carnos. alii medios inter labacum et tergestum incolunt mores et ad tymanumque pertinent. **A**ltera irrigua in quibus flumen sanus oritur hys et naupot⁹ quibus labac⁹ bodie appellatur et alii quod plures flumini. **I**n hac puincia dum fridericus impator coromana regni theutonici apud aquileas curare pereret. vinct⁹ alie comes et albert⁹ ipatoris frater coniunctis viribus labacum insigne oppidum ex flumine cui adiacet dictum obsidione anhere. dum machinis ois generis oppugnauere sed a friderici militibus non sine clade repulsi et castris exuti diuine suppellectile praedidit. hoc oppidum sclau⁹ et itali lubiana vocat ex lugia palude sumpto vocabulo.

De Carinthia nunc germanie puincia

Corinthia montana et ipsa regio carnis applicat ad ortu ac septentrione stirie iuncta. ad occasum et meridiem Alpes. italis et foru iulii coniungit. multe in ea valles collectas. feraces tritici. multi lacus. multi amnes quoque papiri draui qui per stiriam ac pannoniā in danubium fert haud inferior sauo. Imperium. prouincia australes obtinent et archiducem appellat cui ea regio parer. Quoniam noui principes reipublice gubernatione inuit sollemniter natusq; alibi audita obseruat. non longe ab oppido sancti viri in valle spaciola vetuste ciuitatis reliquie videntur cuius nomē ipis abolent antiquitas. Iuxta in pratis late patetibus marmoreis lapis erectus ē. hic rusticus ascendit cui per successionē stirpis id officii hereditario iure debet. a cetera pars macer nigri coloris astat ad sinistram pari macula deformis ēq; frequēs circa eū populū et oīs rustica turba. tū princeps erit aduersa praetorum prece dedit purpurati et pcceres ambuit vexillū an ipm et insignia principatū comes goceye q; palla cui curā gerit. inter. xij. minora vexilla pcurrit. reliq; magistratū sequit. nemo in eo comitatus non digni bonore videt nisi princeps p se ipse rustica specie ferēs. agrestis ciuestis. agrestis pilei. calceusq; et baculi in manu gerebat status pastoris ondit. quē postq; rustici ex lapide veniente cōspicatus est sermone saluico (sunt em ipi corinthiani saluici) quis hīc inclamat cur? tā supbiu incensum video. respondēt arcuantes principē terre aduentare. tū ille iustus ne iudex ē salutē patrie querēs. libere p ditionis. digni bonore. est ne xpiane cultor fidei defensor. respondēt oēs est et erit. rursus ille. quo me iure ab hac sede dimoueat. Et gozie comes. lx. denarijs abs te hic locū emit. iūmēta hec mea erūt bonū atq; equū ostendēs. vestimēta quoq; pncipis q paulo ante erūt accipies eritq; domus tua libera et absq; tributo. Quib; dictis rustici leui alapa principi data bonū iudicē esse iubet et fūges iumentaq; secū adduces loco cedat. Princeps vō cōfessō lapide nudū gladiū manu uibrās ad omne se partē cōuerit equū iudiciū populo pmittes. ferūt et aquā frigida rustico allati pīlo bibere tanq; vini vsum dānt. Deinde ad eccliam solensem pgit q in ppinguo tumulo sita ē sancti petri vocabulū habens et olim pōntificalis fuisse. ubi pactis sacrificijs princeps rustica indumēta deponit paludamētūq; induit. cōiunatūq; splēdē dū pccerib; in pziara reuertit ibiq; pro tribunali sedens ius petentibus dicit et fēda cōfert. fama est anno. d. cc. nonagesimo post xpi saluatoris ortū impante Carolo magno ducē gentiū quonē noīe ingens cōiunū prouincialib; pparasse. et aggressib; quidē ad cōspēctū suū intromissis in uasis aureis atq; argenteis. nobilib; vō et magnantib; pccul ab oculis collocatis fiscalib; ministrari iussisse. Interrogatus cur ita faceret respondisse. nō tā mīdos esse qui vrbes et alta palatia q; qui agros et hūiles casae coleret. Rusticis qui xpi euāgelio acceperint. baptismatis vnda purificatis cādidas et mīdas esse aīas. nobiles ac potētes qui spurcicias ydoloz sequerentur fordidās ac nigerimas. se vō pro aīaz gloriāb; instruxisse cōiunū. Castigatos ea re nobiles cateruati sacre baptismatis vndam querentes bzeu tempore sub virgilio et arnone iuuuenib; epīs vnuersos xpi fidē accepisse. Hinc bonos inuēscēdi pncipis rusticitati ducit. fuit aut dux Corinthie venator imperij ad quē lites venaroz oīm cēdebant. vocat. in iudicio corā impatore querētib; nō nisi saluonica lingua respondere tenebat. Multa hui; prouincie fuisse ornamenta come morat. multa privilegia. facile id creditū ē qn impatore lodouicu ē terre ducatu filio suo ormoluo primogenitū cōtulisse nō ambigū ē. Est et alta huius prouincie cōsuetudo in oppido quod Clagesfurtis appellant corā fures durissimā. Si quis in furti suspitione inciderit mox caput laqueo suspensus vitā finit. Summo supplio p tridui de suspitōe iudicari. si reū fuisse necatū inueniūt pedere cadatur infame sinunt donec sua sponte cōsumptus decedit. Sin nō depositū in cimiterio cōdūt. iustiq; finis et publico faciunt et aīe gratas erequias. In hac prouincia comes gozie vltic vir muliere corruptior impuberes filias media nocte ad potū surgere cōpulit iēpētās q sine litū somnū agerent. cū pastorib; et bubulcis sepi q; cū nobilibus conuersatus ē. Hēter sup glaciē cū pueris lusit. Inter vulgata stōria frequentissime lauit. raro in aula pransus ostendit. solus cocū adiens ofulas in ipsa cōquina vorauit. vestes induit viles ac punctas. pccus nudū et apertus ostendit. oculi semper lacrimantes fuerē. Quem cū aliqñ ad se venientem fridericus imperator ex fenestra intuitus esset me vocatīs. age inquit o Enea principem qui ad nos properat contemplare. Si quē mundio rez pulchriorēmq; videris aliqñ effare. mihi cū satis principem comitēq; cōsiderāssē fēda rusticatāyssa est que dominatū affectu egrēgium seruitio pmeret. Huic vxor natione vngaria. forma pccatanti et audacia plusq; virili vincula induit. mox vltic comitis elie auxilio liberatus vxorem domo pepulit. nec diu post vltia functus filios bone indolis adolēscētes et mari q; sibi similes reliquit beredes.

De stiria germanie prouincia

Stiria quā quōdā valerius inuenim? nūcupatā ad orientē pannoniē iūgit. lat. eius septentrionalis austriā respicit. ad occidentē ac meridiē carnis et corinthus occurrūt. eodē q; prouincia mōtana ē q; in orientē tē potēta planities nō puas habeat. Drauius ac mura insignes flumī terrā irrigāt. mura in drauū exonerat. ille in danubium. Vbiū populi plerūq; teuthones sclaui qui citra drauū rura colūt. Imperiū australes familie est in eo oppidū vetus q; aliā vocat nonnulli Sillareū appellatū quondā existimāt et opus fuisse lucij fille. tē q; re nobis nihil exploratū ē. Multe ibi vetustatis reliquie videntur et romanoz noīa principū sepulcra lia marmozā referūt. In eo p sūt etate nostrō frideric⁹ comes. q; cū ēēt in libidinē. pmissim? et oli veronice cū cubine incensū amore legitīmā cōiūge ex comitibus croacie natā sua manu intermisit. cōcubina vō pater eius hermānus vlti potētū iusticia et in pfluētē dimersisset vxores passim famulas abstulit. puellā greges in pallaciū rapuit. puiciales p mancipijs habuit. eccliarū bona diripuit. monetarū falsatores. veneficos. ariolos. nigromantes vndiq; ad se cōsciauit. Et q; anno iubilei iam nonagenarius indulgentiarum causa Romam petisset reuersus tamen nibilo melior visus est. Interrogatus quid sibi Roma profuisset in pristinos mores relapso. Et calcator meus inquit ad cōsulendās oīcas post vlsim Romam rediit. Huic vita factus Adalricus filius successit. per cetera similis ingenio. tantum et eloquentia maior. Quo sicut dictum est intersecto quantoz et viginti compentores hereditatis fuit. vt qui quatuor vndiq; bella cōt

nerat moriens q̄s seditiones excitaret. Sed optimates terre possessionē impatori friderico tradendā censu-
erunt ea lege vt copentoribus scdm̄ province consuetudinē in iudicio responderēt. Relicta vltia armis de-
fendere que possidebat decreuit. Fridericus manu potenti cū plura castella obtinisset in alia itade recept⁹
est. Arces loci tradēte iohāne vitonino natione bohemo. qui cū fuisset magister militie comitis accepta ce-
saris pecunia a iuge eius defecit. sed mox penitentia ductus grande ausus ē in expiabile facinus tāq̄ ce-
lus scelere redempturus impatore ita sibi secus ē cū paucis alie morantem nocte cōcubia intercepte aggressus
est. Corruptis namq̄ opidanorū plerisq̄ qui sibi aduenienti partem oppidi traderent. Hora constituta
cum octingentis equitibus intronissus cūcta miserece armis cepit. Assuit diuina pietas friderico que illi
preter consuetudinē in arce supioze ē humana ope munitissima ea nocte dormiendū suaserat. proceres q̄ re-
manerant in oppido capti omnes in quos ē iohannes vngadius cūctis furiensibus opulentior cū Be-
ozgio fratre abductus est. necnō Glico austria cancellario. q̄uis esset ep̄us ē ad ecciam confugisset parius
est vsq̄ adeo apud boies nostri seculi diuina ē hūana iura perierunt. Traditori bohemo diuini spolio locu
pletato nō desierunt ex illo tpe adiutores. Fama est ea q̄celebris inter iherosē nobile quempiā fuisse cui
sepe in animū ceciderat ē seipsum laqueo suspendere. id egre ferentem et docto quodā viro remedium peti-
uisse aduersus eā temptationē. Consiliū datū p̄uū vti sacerdotē cōduceret. qui sibi manente in arce quadā
solitaria singulis dieb⁹ rem diuinā faceret. paruisse nobilē atq̄ in animum ferme cōtinuasse nulla suspensē
di cogitatione interueniente. Postremo rogatū a sacerdote vt p̄ditero vicino ē dedicationē eccie in proxi-
mo monte habiturus esset auxilio esse posset. licentiā redisse p̄ponentem in animo paulopost sequi et sacri
interesse. fuisse diu postea nunc vna nunc altera causa retentū. deniq̄ circa meridiē profectū agresti cuidas
in nemore occurrisse qui rem diuinā in monte peractam esse populūq̄ omne abisse diceret. cōtristatū
eo nuncio nobilem infelicē se esse dicentē qui eo die sacri corpus xpi non vidisset. agrestem consolari cepit
se veditur si vellet nobilis emerē p̄mū quod interessendū diuinis meruisset. sagūq̄ nobilis petiuisse pre-
cij noie. venditione facta nobilem nibilominus montē ascendisse atq̄ orasse in templo. reuerfus autem in
proxima arboze suspensū agrestem inuenisse. sed postea diuis cogitationibus haud quāq̄ veratū fuisse
In hac provincia recoctum sal ad vicinas regiones importatur. Ea ē ferri multas locupletas habet. Et
argenti fodinas non ignobiles. q̄uis in curia principū argentum haud multum effundatur.

De austria germanorum celebri provincia

Austriam defendere hoc loco haud necessarium existimamus. de qua prius historiā edidimus. breu-
uibus nō sinit eius absolue. hoc cū tpe diuisus esse terre limitibus. Austria olim pannonia superior
dicta. ab oriente habet hungariā. ab occidentē bavarīā. septentrionē eius bohemīa t moravia terminant
ad austrum vō montes sive qui longo tractu ab alpihus deuianf. **A**ttendo eius trū aut paulomin⁹ die
taz. Longitudo vō duplo maior. terra nobilis. aquis irrigua. vitibus cōfita. ligni copiosa. agro feraci. p-
fibus plena. vino adeo exuberat vt bobemis morauis schlesitis bavaris in bando vino satisfaciat. exinde
qz qm̄atimas opes colligit. **M**anub⁹ eā mediā fecit flumini omniū europae maxim⁹. **I**nter p̄cipuas eius
ciuitates est **V**ienna pannoniorū maximū emporiū olim flauū appellata ambitu muroz duos milia passūū
cingit fossatis. pugnaculis torribusqz t maximis suburbijz decorata. principū austrie p̄cipua t dignissi-
ma sedes. **I**n ea. puuiciales post obitum alberti cesaris friderico se cōmiserunt ea lege. vt si masculum pre-
gnans regina pareret tutor eius esset. sin feminā terre dñs. **M**ato vt p̄dictū ē ladiſlaus tuculā eius frideric⁹
accepit. **M**ultis qui sub alberto meruerāt cū sp̄p̄ndio se fraudatos dicere t prouiciā latrocinijs ac men-
dijs vastauere. **E**orū veritas. xl. milibus lauceis a friderico redempta est. cū bobemis t hungaris excursio-
nibus in austriā facientib⁹. **E**x forozib⁹ ladiſlai senior wilhelmo duci saxonie nupsit. **J**ohānes hūniades
cū regni hungarie coronā a friderico frustra petisset cū. xij. milibus equitū ingressus austriā omnē agrus
inter **V**iennam t sūrie mōtes dirupit atqz incendit. **P**etente ytalīā cesarē rogauerūt australes vti latiflū q
tā ppe modū adoleuerūt in paterna hereditate apud se dimitteret. reiecta petitiōē auctoribus duob⁹ yltico
altero alie comite altero eyssingero sumptis armis rebellauere. **R**edeūte ex ytalīa frideric⁹ apud nonā ciuit-
tate obsidione cinere. quib⁹ t hemicus rosenfis natiōe bobem⁹ cū ductis eq̄b⁹ t mille pedimtis se
adiunxit. **E**t quis a nicolao pon. mario iussi essent ne tutelā cesaris impederent. **C**ōtemptis aplice sedis
mandatis t tate maiestatis auctoritate teris sceleratū ppositū tenere. **D**octa eo tpe **V**ienneſis scola in do-
ctā sententiā p̄stulit. que p aplos ad futurū cōaliū interponēdū suspendi posse romani p̄sulis mādāta re-
scripsit. **C**uitas vienneſis t ois austria ex eo tpe in armis fuit sp̄ temeritate religionis penas pendēs. **C**el-
si furenti populo frideric⁹ pusillūqz adhibere tene ē ea lege in manus comitis alie tradidit vt puocat⁹ ad ve-
bē viennā planguineis ytriusqz ptis t amic⁹ de tutelā. de oppidis. deqz ceter⁹ p̄tentiomb⁹ principū. q voca-
ti puenisset arbitriū diffiniret. **L**adiſlaus summa populoz alacritate apud vienneſes except⁹ ciuita ex volū-
tate comitis administrauit. **A**d cōstitutū p̄cū die **L**odouic⁹ bavarie t wilhelm⁹ saxonie duces. **A**lbert⁹
qz brādebūrgensis **C**arol⁹ badensis marchiones puenere. **C**ū multi ex bohemīa multi ex hūgaria barones
impatorz legatos misit. qz t nos adiūcti fuimus. diu de iure p̄tū discēptū. s cū oia ex arbitrio victoris
agerent nec leges defenderet q arma nō proferissent insectis reb⁹ discessit. **D**isceptata sunt oia. q p̄mle
rant australes impatori. dictū de iudiciū fuit. neqz lris neqz sigillis auctoritate habita barbara fide acum
In eo p̄uictū ladiſlaus ioh̄nē hūniades q sibi regnū a turehoz inuasiōne seruasset ad principat⁹ honore
euexit. qui fūgesto in magnio foro apud carmelitas erecta sede sedens aurea regali paludamento ac dyade-
mate ornatus comitatū ei buſtriciem p̄misit. qd eo in loco minime licuit. neqz em regi hungarie sub impe-
rio romano maiestatem gerere ius est. s tāta reuerentia regū q̄ta eis p arma siue daf siue relinquūt. **C**o-
mes alie dū regē quolibet impellit t ad se ciuita rapiens **E**ysingerū vienneſesqz p̄temptit. **C**oncupinam
quā vō intersecto sustulerat reginā alie pene honore dignat⁹. **E**x fauore tate regio ad t annuere eyssin-
gero curia pellit. quē in exiliū p̄ficientē quoz tñ equites comitati sunt. **A**lberto marchione branden-
burgensi ne p̄temptū a populo lapidaret ad portā vltqz vrbis securitate p̄bente. **S**ed q̄ſeda t misera
bilis eius fuga. tā supb⁹ t fauorabilis ei reddidit fuit. **N**ā p̄ annū cū iā ex bohemīa reu redisset su adētib⁹
primoribus austrie baronib⁹ reuocatus. cū mille equitib⁹ argento t auro fulgentib⁹ viennā repetit. cui ex
tra portās vrbis t rex ad mille ferme passus exiit obuiā. t ois ferme nobilitas redēti gratulata ē. **P**lebs
qz q pauloan luti ac lapides in fugiētē iactare tentauit sternere viā floribus q redēti trāſit fuit minie du-
bitauit. vt ē in ytrāqz parte in modica siue annuerit siue oderit. **A**stra rez mutatio t ludeti fortune ioc⁹. ey-
ssinger⁹ extra gratiā regis factus in castella sua recedēs impatori quē grauitur offenderat reconciliatus est
hic diu postea adeo supbiar⁹ q ladiſlai regis ptes sequebant⁹ vt noue ciuitatis suburbia in qua cesare ab-
ſente iacebat puerpa impatris intrare p̄sumpserunt t vrbē expugnare cōtenderūt. qd vbi nō succēſſit exult⁹
que obtinuerāt locis abierūt. fuit sepe inter eos impatorēqz t regē incassum tractata qcordia. neqz em co-
mes alie dū vixit ex re sua existimauit vniūmes cē austrie principes. **A**t eo mortuo cū eyssinger⁹ ex bohe-
mia missus ad cesarē leges pacis vtriqz gratas dixisset t iā q̄tura ppe diē austria videret interitus regis
subito nunciat⁹ nō solū qcordiā p̄turbauit sed magnaz rez t reipublice xpiane salutarē exortientē spē p̄ior
sus abruptit. **A**ustrales t a cesare t alberto fr̄e de tradēda gubernandiō redisti prouiciālū p̄uictū habuere
in quo legati cesaris seniori austrie principi (si erat impator) debere prouiciā dixere. **A**lbertus suo t **S**igis-
mūd⁹ patruelis noie regie p̄e hereditatis exposcens suasqz calamitates t inopias tāto sanguini alienam
referes cōſiderationē inducere conat⁹ ē. **C**ōuenē n̄ſio fuit facturus prouiciales qd ius equitū dicaret.
p̄ q̄ fr̄es inter se cōuenissent. **I**nterea latrones trāſdanubij in austriā ad morauie flumini ripā munitū lo-
cū occupauere oēs circa regione rapinis atqz incēdijs verare ceperūt. aduerfus q̄s profect⁹ albert⁹ latrones
vi cepit. intersectisqz pugnādō cōplurib⁹ q̄ngētos t q̄nquaginta ca priuos adurit. ex q̄bus. lxxx. furca su
spēdit que res magnū c̄apud australes t nomē pepit t fauorē. **U**ltic⁹ vō eyssinger⁹ cū visitato apud no-
uā ciuitatē friderico impatore cui p̄tū studebat viennā reperisset vocat⁹ ab alberto nihil mali suspiciōs fidē
ter cū adiit a q̄mor cap⁹ in vincula cōiect⁹ est t in priuato carcere clausus. **I**ndigna res vōa ciuib⁹ mur-
murare dānare oēs factū nemo tñ auxiliū misero ferre voluit. **I**mpator sepe rogat⁹ viennā petere aliq̄dū
dissulit. verit⁹ ne qua fura mēſſet. interim **S**igismūd⁹ ex atthesi viennā descendit. deniqz ad nouā ciuitatē

De Polonia saruiatica

Libet in hac parte germanie lingue fines ⁊ ad orientē ac septentrionē sarmaticas intrare gētes. Polonia vasta regio ē q̄ Silesie ad occidentē proxia. hūgaris. lituanis ac prutenis cōtermina. hic cracouia ē p̄cipua regni ciuitas. in q̄ liberaliū arcū scola floret. Eubigne⁹ hūic urbi p̄fuit ep̄s h̄az doctrina ⁊ morum suauitate insignis. a quo plurimas accepim⁹ ep̄las multo sale ⁊ romana elegantiā oditas. cui ob singulas virtutes romana ecclia insignē cardinalat⁹ honoris rubentē pileū misit. Ciuitates polonie p̄ter cracouia parū munde ⁊ materia liqua ferme oēs domi cōponūt plerasq; luto liniūt. plana regio ⁊ neuuolosa est. p̄ totū gēti cercuisa ē ex tritico atq; humulo facta. vni rarissim⁹ vsus. nec vince cultura cognita. ager cereris ferax. multa gēti armata. multa ferax venatio. equū siluestre p̄ter conui ceruo simile edūt. feras q̄s boves venat⁹ q̄s p̄sca pros vocauere. pisce ac volucrib⁹ abūdāt. argēto atq; auro inops terra. vectigalia regi pua Regnū in quoz p̄res diuifere maiores. has p̄ circūlū anni rex ambit. q̄libet p̄srib⁹ mēsis regē ⁊ curiam pascat. q̄b⁹ exactis ad alterā p̄tē fit trāsitus. Gratia sunt q̄ p̄stare p̄uinciales op̄er. si māserit vltra p̄finitus ips rex suo viuere sumptū cogit. Cū rex gētis patrū nostrorū rēp̄tate obijit relicta filia wilhemus dux austrie i m̄rimoniū cā accepit. illiq; regē p̄fecit ē. nō placuit polonis rex theutonic⁹. Elanislai ex lituania vocauere electoq; wilhelmo cōiūge ei⁹ ⁊ regnū nouo regi tradidēre. Gentilis fuerat vlatisl⁹ ⁊ ydola coluerat. sed baptisma cū regno suscepit nō recusauit. cōuersus ad xp̄m religiosius se principē gessit. multos ex lituanis ad euāgeliū traxit. pontificales ecclias nōnullas crexit. ep̄os magno honore prosecut⁹ ē. inter eq̄tā dū q̄rēscūq; turres eccliarū insperit detracto pileo caput inclinauit. deū q̄ coleret in ecclia venerat. Cū tartaris regni limites infestantib⁹ feliciter dimicauit. prutenos maximo bello vicit. de q̄ inter res prutenicas me morabim⁹. Ex priore cōiūge prole nō sustulit cū q̄ m̄rimoniū haud legitimū fuit. ex scda iā ferme nonagenaria duo nati sunt filij Elanisl⁹ ⁊ casimur⁹. eo mortuo vlatisl⁹ regnū polonie accepit. casimur⁹ lituanie ducātū cōsecut⁹ ē. prior q̄s ad hūgarie regnū accessit in bello turcorū vt an narratū ē cecidit. qua re cognita solliciti poloni. p̄ceres d̄ successore fridericū marchionē brādeburgensē q̄ pueritiā i regē trāsegerat li guāq; gēns ⁊ mores tenebat vt regnū acciperet rogārūt. rēp̄osum datū ē casimur⁹ lituanie ducē q̄ frater esset defuncti regis heredē extare suscitari eius animū op̄erē cui fraternū p̄mūq; regnū cupienti impedimētum afferere ⁊ dignitate sua frideric⁹ nō duceret pari ex moderatōe ⁊ albertus bauerie dux erga lanislai alberti filiū vsus ē q̄ bohēmie regnū sibi oblātū recusauit. frideric⁹ quoq; impator ⁊ ab hūgaris ⁊ a bohēmis ad hereditatē lanislai vocat⁹ nūq; audire sustinuit q̄ patrueli iudiciū faceret. Ingēs laus n̄re etatis ⁊ magnū decus germanici nois. quis nō ambigo esse aliquos q̄ nō tā iusticie q̄ ignauie tradūt alienis regnis quēpiā abstinere. ego qd̄ recti specē h̄s nō laudare nō possum. Casimur⁹ aut ⁊ si difficile a lituanis dimitteret q̄ suū apud se principē retinere cupiebāt. in poloniā venies pacificā regni gubernationē accepit. nec diu postea sororē lanislai regis duxit vxorē. multa ei aduersus fratres theutonicos qui sancte marie appel lant bella fuisse. de quibus in rebus prutenicis referemus.

Lituania

Lituaniam et ipsa late patres regio polonie ad orientem p̄neta ē palustris ferme ois t̄ nemorosa. witolā? bu-
le p̄fuit vltimū frater. q̄ relicto idolorū cultu cū regno polonie xp̄i sacramenta accepit. Ap̄nū witolā
di nōmē sua tēpestare fuit. quē subditi adeo timuērūt vt iussu laq̄o se suspendere parere pot̄t q̄ p̄cipis indī-
gnationem inuadere voluērūt. Extrac̄ates impiū infusos vsina pelle. viuētibz vsis q̄s cā ob cās nūmebat.
dilatādos obiectauit. crudelibz q̄s alij affecit supplicijs. Egrās arcū sp̄ tēsum gestauit. si quē sp̄s uicatus ē
aliter incedere q̄ voluit ceterū sagitta p̄fodit. multosqz p̄ ludū interemit sanguinū carnifer. Et esset inter
p̄p̄ares t̄ ipm̄ p̄ncipē certū faciei disc̄rimē radere b̄ arba oibz impauit. id vbi successit. facit? em̄ cernitis q̄
barbe tacturā feratis. rōsus ip̄e mentus t̄ caput. p̄dijt capitale intermit? supplicijs. Si q̄s. puicālius pilos
faciei capillis tēponeret. Rex a cesare sigismundo lituaniorū appellat? p̄r? obijt q̄ legati diademā ferētes
se puenient. Successorē Sindrigal vsas nutritū q̄ suera ex manibz et? panē accipe sepe in siluas vagabz.
redcūm vsqz ad thalamus p̄cipis obitus queque patebat ibi cōficare ac pulvere pedibz ofus? cūz fames af-
fuit cōsueuit. cui p̄ncipēs aperiens ostia p̄bit. Cōsp̄ra uere nobiles alij adulescentes aduersus principem
atz v̄se modus secute sumptū armis cubiculi p̄cipalis tanuā cōficauerūt. credidit Sindrigal vsam adde? osti-
umqz apperuit ibiqz mor ab infiditibz cōfossus interijt. Prōuicē deinde gubernatio ad casimirus puenit
Ad lituanos estimo tpe difficultis trāsitus est. palustribz aq̄s cuncta ferme obfidentibz. bycins p̄bet adiutori
affricus gelū lacum. mercatores sup̄ glaciē acinuē iter faciunt. plurimū diez abaria in vehiculis ferentes.
nulla certā via meat? (sicuti in mari fides?) carius offendit. rara iter lituanos oppida neqz frequentes villē
Opes ap̄ eos p̄cipue aialius pelles q̄z etas n̄ra sobellinos armelinosqz nota indit. vsus pecunie ignot?
locus cūz pelles obinēt. viliores cupri atz argēti vices implent. p̄ auro signato p̄ciōsores accipiunt. Alia
trōc nobiles publice p̄cubinos habet p̄mittentibz viri quos mifonimū adiutores vocat. Qm̄ turpe ē ad le-
gitimā cōiūge pellicē adigere. soluunt t̄n facile mifonima mutuo cōsensu t̄ iter atqz iter nubunt. multum
bis cere ac mellis est q̄ siluestres in siluis apes cōficiunt. vini rarissimus vsus t̄ panis nigerrimū. Armēti
victus p̄bent multo lacre vrentibz. Sermo gens sc̄launon? est. latissima est hec ligua t̄ in variis diuisa
sectas. Et sc̄launs em̄ alij romanā eccl̄as sequunt? vt dalmate. croatani. carni ac poloni. Alij grecorū sequunt?
vt errozes vt bulgarū. rubent t̄ multi ex lituanis. Alij p̄p̄ias hereses inuenire. vt bohemi. morauī. bosnē
ses. quoz magna ps manicheoz imitat? insaniā. Alij gentiū adhuc cecitate tenent. quēadmodū multi ex li-
tuaniis t̄ idola colētes. horū magna ps eno n̄fo ad xp̄m cōuerſa postqz vladislā? in ea gente polonie regnū
accepit. Nout ego iberonimū p̄ragenses sacris lris appyine eruditus vite munditia t̄ facundia singulari
clarz q̄ annis supra viginti in heremo camaldulensi in appennino etrusco p̄nās egit. hic ouēre ap̄ bobemos
busitaz heresi fugiens p̄fessz vir? in poloniā trāsiiit. vbi accepit lris a vlatislao rege cōmendandus p̄di-
catur? euāgelij xp̄i ad witolus p̄ncipēs in lituaniam penetrant multosqz p̄p̄os witolā fauore fier? ad s̄a
luterā t̄ n̄ri fides cōuertit. venitoz tandē ad sinodū basiliensem vocat? a iuliano sc̄i angeli cardiale. cūz
t̄ rebz bohemicis agere narrabat hic multa ex lituanis q̄ p̄ne incredibilia videbant. Audiebam ego et
alij ei? dicta nec mouebat vt credere. libuit audire boiem atz ab ei? ore relata cōfingere. comites mei fue-
runt nicola? castellan? qui tunc iuliani cardinalis domus regebāt. bartolomū? luceman? archiep̄i mediola-
nensis scriba t̄ pen? noxetan? cardinalis firmani secretari? viri graues t̄ docti boiem in cella transibentū
ap̄ caribuscus cōueniunt. cū? hec narratio fuit. Primi quos adijt ex lituanis serpentes colebat. p̄fessa
milias vsus quisqz in angulo serpentes habuit cui cubus dedit ac sacrificijs fecit in feno iacenti. hos iberoni-
m? iussit oēs interfici t̄ in foro aduersus publice cremari. inter quos vnus inuentus est maior ceteris quē
sepe admortus igni cōsumere nullo pacto valuit. Post hos gentes repit q̄ sacrus colebat ignes cumqz p̄p̄ti
vni appellabat. sacerdores templi materiā nē deficeret mistrabāt. hos super vita egrotātus amica cōsulebat
Illi noctu ad ignes accedebāt. mane vō p̄sultēbz n̄ra dātes vmbra egroti se ap̄ ignē sacri vidisse aiebāt.
q̄ cūz se calefactore signa vel mortū vel vite ondiffe. victurus egrotus facies onia igni. Si doliuz offēntasset
muntuz. p̄ndit. testat? igit? rebz suis p̄sulare suadebat. Delusionēs hāc esse iberonimū ondit t̄ p̄sualo pol-
pulo delero tēplo ignem dissipauit xp̄ianosqz mores induxit. p̄fect? introitus alia gentē rept? q̄ solē colē-
bat t̄ malleū ferreū rare magnitudis singlari cultu venerabat. Interrogant sacerdotes qd̄ ea sibi veneratio
vellet. ridentū oī pluribz mētibz nō fuisse visum solē quē rex qdā potentissim? capiti adulsisset in carcere mi-
nistissime turris. gigitē deinde op̄e rulsse soli ingētiqz malleo p̄fegisse turri solēqz liberatū hoibz? restituisse
dignū itaqz veneratū instrumentū eē q̄ mortales lucē recepissent. Risit cor simpliciter iberonimū manēqz
bulā eē monstratū. solē vero t̄ lunā t̄ stellas creaturas eē ondit. qb? maxim? eē? ornauit celos t̄ aduolantes
hoim p̄petuo iussit igne lucere. Postremo alios p̄p̄os adijt q̄ sacra colere siluā vt q̄ arbor. p̄erior fuit ea
cultu digniorē putauere. p̄edicauit hūc gēti pluribz diebz fidei n̄ie ap̄erēs sacramēta. tenuit vt siluā siluā
ciderēt impauit. vbi p̄p̄s ei? secumb? affuit nemo erat q̄ sacri lignū ferro p̄ngere auderet. prior itaqz ibero-
nim? assumpta bipenni excellēte quodā arborē detrucauit. tū secuta multitudo alaci certamine alij ferris alij
dolabz alij secumb? siluā deticebat. vter erat ad mediū nemosis ibi quercū venustissimā t̄ aū oēs arbo-
res religione sacra t̄ quā p̄sissime tē sedē putabāt p̄cutere aliqūz nulli p̄sumpsit. postremo vter ē alter al-
tero audatior intrepidās qdā socios q̄ lignū insensatū p̄cutere formidaret eleuata bipenni magno ieu cūz
arborē cedi arbitrarē n̄bi silā p̄cussit atz ē t̄ n̄a sentianmū? cecidit. attonita circa turba flere. p̄m̄. iberonimū
accusare q̄ sacra gēti domū violare fuassisset neqz tā quisqz erat qui ferrū exercere auderet. Tū iberonimū illuſi
ones demonū eē affirmās q̄ decepte plebis oculos fascinarēt. surgere quē cecidisse vulneratū dixim? impē-
rauit t̄ nulla in p̄re lesūm ondit. t̄ mor ad arborē adacto ferro aduāte multitudinē ingēs on? cū magis fa-
goze. p̄strauit totūqz nem? fucidit. Etāt in ea regione plures silue parti religione sacre ad q̄s dñi iberonimū
amputadas p̄git multēz ingēs numer? plorās atqz cūlās witolū adijt sacri locū fuscūm quērit? t̄ domū
dei adp̄tā in q̄ diuinā op̄e petere cōsueſcent. inde pluias. inde soles abstinuisse. nefare tā q̄ in loco tēū q̄-
rant cui domiciliū abuluerit. eē aliqz minores lucos in quis dñi ridere colebat cōs q̄z delere iberonimū vel-
le. qui noua qdā sacramēta introducēs parū more extirpet. rogare igit atz obtinere. ne maior religionem
auferri sinat. sequit? t̄ viri t̄ mulieres nec? ferre posse nouū cultū aſserūt. relinq̄re pot̄t? terrā t̄ paruos la-
res q̄ religionē a maioribz acceptā dicūt. Ap̄ot? ea re witolā? venitozqz p̄p̄loz tumulū xp̄o pot̄t? q̄ sibi deſ-

se plebē voluit reuocatisq; istis q̄s p̄sidiū? p̄uinciarū cederat. iubēa parere Iheronimo boles ex p̄uincia cedere. iussit hec nobis iheronim? p̄stātū vultū nūbīl belitās ac p̄ iuramentū affirmāuit. dignū fide t̄ p̄ uitas sermonis t̄ doctrina oñdit t̄ viri religio. nos que accepimus immutata retulim? veri piculus nō asu mimus. p̄sidiū t̄i t̄ nos t̄ comites ab eo recessimus.

De Russia

Rutheni quos appellat cossanos vt Strabo videt lituanis cōtermini sunt. gēs barbara incōpta. apud quā opulētē eccl̄as obtinuit yfido? cardialis sabinenfis. cui? supra mētiōe fecim?. In hac gente cū uitate p̄m̄ximā tradit rogatiā appellatā. ad quā rheuonici mercatores magno labore pueniūt. magnas ibi opes fama est. t̄ multū argenti pellesq; p̄ciolas vendētes atz emētes. pōderato argento nō signatū tū tur. lapis in medio fori q̄dratus est quē q̄ ascendere potuerit neq; deiecus fuerit p̄cipitiū vrbis assequitur. p̄ ea re q̄ armis dimicant sepeq; vna die plures ascendisse ferunt. t̄ p̄sepe seditiones in populo emersere.

De liuania nunc germanie p̄uincia

Liuonia tēde xp̄ianorū vltia p̄uinciarū ad septentrionē rathenis iūgūtur. Tartari cā sepe incurrunt. in q̄ nostra etate magnas accepit strages. frēs teuthonici qui b. marie vocātūr hāc armis q̄suerē t̄ xp̄i sacra suscipe coegerūt. cū esset antea gentilis t̄ ydola coleret. Eā alluit ab occidente mare baltbeum q̄ pleniq; veteris oceanus esse putauerunt. nōdū septentrio vt hodie cōgnit? greci atz italici sunt. xp̄iana religio hāc orbis p̄te n̄ro generi aperuit q̄ ferocissimis gētib? deterfa barbarā mitioris vite cultū oñdit. baltheus sinus adeo late patet vt incōgre magnitudis ap̄d aliq̄s videat. Ergo e? ex britanico mari ducitur. q̄ germanicū appellari p̄t. nā t̄ germanie magna p̄te alluit. Ostiū e? in occidenti est nōloga a cheronosso cimbrica quā dactā hodie vocat. Excurrēs aut̄ in orientē in septentrionē pandit insulaq; magnas ambit. Occidentale lit? noruegi occupāt. ad septentrionē semiferos boies esse tradit. cū q̄b? nullū lingue omereū nauigātes habēt signis t̄i t̄ nūmb? omutare merces ferunt. meridionale lit? saxombus t̄ prutenis tradit. orientale vt diximus liuones tenent.

De massagete

Inter liuoniā t̄ puissā parua terrā cē ferūt vni? ferme diei latā inhere f lōgissimā a prutenis ad liuones ad mare p̄iendit t̄ baltbeū quē dixim? sinū redeiūt ex liuoniā in germaniā p̄ lituis baltbei maris.

Prussia nunc germanie p̄uincia

expti fuissent. ille cū exercitu. puincia ingressus dedētes sese ciuitates in p̄tate accepit. cū q̄ frēs dū varia vi-
ctoria dimicauit. plures fuere p̄gressus. inter q̄s memorabilior q̄ apud canigū oppidū habuit ē. xvij. mi-
lia polonoꝝ obsidione in eo loco tenebat. i q̄s etiā rex ip̄e casimīꝝ fuit. oppugnabat oppidū dies noctesq̄
machinis admotis. Rudolphꝝ princeps sagane vnꝝ ex slesie ducibꝝ tūc religionis ductabat exercitū. q̄ lator
rus obfessis op̄e cū septē milibꝝ militū aggredi regē nō dubitauit. cōsummū ē plū in p̄p̄etū oppidanorū
summa vtriq̄ p̄tentioe atq̄ ardore. cessis hinc atq̄ inde cōpluribꝝ. cū suos referre pedē rudolphꝝ aiaduertit in
crepās ignauā fugientū intermiciatq̄ necē acie lūsit. p̄gressus in mediū cū receti pugnatorū manu acre
certamē instaurat. hos sternit. illos p̄odit. fit subita rex mutatio. vīgēte rudolpho occidit polonꝝ. rursusq̄
casimīꝝ retinet suos pugne seipm miset ⁊ tanq̄ ex integro p̄mā p̄tentioe certat. occidit in pugna rudol-
phus. rex vō eā dēstiat. meliores ex vtraq̄ p̄te occubūt. Postremo cesum credētes p̄ lōni suū regē despera-
ta victoria fugā arripuit. rex ab amicis adiutꝝ vit ex clade ereptꝝ ē. Rudolphꝝ morte sua victoria religioni
peperit. Et polonis supra sex milia cecidisse ferunt. ex teutonibꝝ q̄s nō pauci p̄ire. Post eā cladē res polo-
nica mutare apud prutenos cepit eo inclinātibꝝ p̄p̄is q̄ belli fortuna cōuertit. stat tū adhuc anceps erat et
alteri marē iudiciū moratꝝ. fēst inter hos frēs oli mortuo ingro cū de successore agere vnū fuisse q̄ rogatꝝ
eligere quē putaret religioni vtiliorē seipm elegisse dicere nolle deierare. scire se cogitātiōs suas. aliorū cor-
da ignorare. si magistratꝝ sibi cōmitatꝝ nō dubitare qn reipublice bene consultū eat. motos eius verbis re-
liquos ad ministrationem illi credidisse que saluberrima deinde fuit.

Baronia magna germanie prouincia

Dost prutenos saxonū nomē caput gēs valida ⁊ latissima cur ab occidēte wesera apd̄ ānq̄s vistergū flu-
uit? ē minū fac̄ pleriq̄ vltꝝ ad rhenū. p̄dicti saxonēs arbitratꝝ sūt. aqlonazē plagā dari obtinēt ⁊ mare bal-
theū. ad meridiē frāconēs. baioarij ⁊ bobemi sūt. oriētalē plagam slesie sūt ⁊ pruteni obtinēt. In his ter-
mis clusi sūt thuringi. lufaci. pomerani q̄s oēs saxonici iuris ēē volūt. priozel tū thuringos in ea ēra p̄dicti
se q̄ saxonēs aiūt. hos em̄ grecā sobole ēē affirmāt. ex macedonie classibꝝ aduectā q̄ thuringos multis bel-
lus defatigatos paternis agris deierit qd̄ mibi nō sit verisimile. Est em̄ vetustissimū in germanica terra sa-
xonū nomē cur? oēs veteres meminere. thuringos nemo antiq̄z noiat q̄ germanicos gētes enumerāt. In

aduentu primo francorū q̄ tpe valentiniani cesaris germaniā intrauere thuringos notari repio. Ob quas rē male q̄drat historia ueritati q̄ thuringos priores saxonib⁹ in germania fuisse p̄dicit. Facboz tñ saxonie li-
mites aliqui minores fuisse aliqui maiores nā sicut imperia ita t̄ prouinciarū limites ex pte variant. Carolus
magn⁹ ip̄ ator mīta cū saxonib⁹ bella gessit priusq̄ xpi cultū acceperet eosq̄ magnis afflixit cladib⁹. Postq̄
vō deficiere ap̄ francos caroli magni genealogia romanū imp̄iū ad teutobones oriētales rediit. Saxonum
aucta dignitas ē. inter quos plures imp̄atores fuere. singulari prudētia t̄ rez gestaz magnitudine clari. ma-
xime dō tres orones q̄ libinurē succedere t̄ romana ecclia optime meriti quoz virtute prolatores saxonie
fines minime dubitauit. Inter pomeranos q̄ orientē saxonie incoluit oppida sunt digna noie Gifmiana et
Sundia Gifmoldia Fretinū t̄ Rosstodiu. in quo scola liberaliū artū haud p̄tēda. t̄ bec q̄dē mari p̄xi
ma multis ac diuini⁹ negotiorū habitari ē. t̄m mōteraneis caminū p̄ntificalis ciuitas. cuius dioce-
sis latissima est. nec minor magnitudo credif. Ep̄us loci romano dūtaxat p̄suli subest. Brādeburgē in du-
as marchias diuidit q̄z altera uet̄ altera noua uocat. uet̄erē marchiā plabif albis fluui⁹. in cuius litore
Sind alū ē oppidū t̄ gadelem t̄ solwedelū t̄ ostroburgiū. Nouā marchiā saxonie flumius odera haud
mīto inferior albi. In cui⁹ nippa francoz dia ē diues emporiū t̄ lucensis ciuitas. Sp̄edo quoq̄ fluui⁹ eadē
p̄uincia irrigat equād. uberi. berlū in ei⁹ litore facit. Est t̄ aliū flumē hottellū nūcupatū q̄ Brādebur-
giū ex quo marchia nomē h̄s in duas p̄es diuidit uet̄erē ac nouā efficiēs. ibi ep̄alis sedes ē t̄ marchionis
tribunal ad cuiusdē fluminis ripā. Audburgiū quoq̄ sitū ē pontificalis ciuitas. t̄ circū nobile territorium.
cui p̄igentis ē nomē multū referū oppidis t̄ marchali p̄plo plenū. Caput mīnentiū ciuitas mīsa ē unde
nomē regioni datū ē. hāc quoq̄ albis alluit fluui⁹. hic valida arx t̄ in ea cathedra lis ecclia. In hac quoq̄ p̄-
tūcia multa sunt oppida marchali p̄plo plena. t̄ martinopolis in honore martis a uet̄erib⁹ p̄dita mersebur-
giū hodie uocat. Sili lipz v̄bis duces mercatorū emporiū p̄laroz studio insignitū. In thuringia nobile
oppidū t̄ caput gentis th̄toridia magnūmō p̄ntifia subiecta studiis liberaliū artū insignis. Thuburgensis
quoq̄ ciuitas duci saxonie p̄rēs. bec oia iure saxonū v̄ris t̄ lingua idē morib⁹ frētū. Ceterū ueri saxonēs
madeburgēses nullo dubitare habem⁹. B̄emēs quoq̄. alberstātes. b̄rdesinēs. uerdesēs. b̄rūfūcesē
hamburgēses. lūneburgē t̄ lubicēses. In madeburga archiep̄al sedes habet. t̄ in honore scti maurici
q̄drato lapide diues tēplū Ottoniū nobile op⁹ t̄ in eo scti florēti corp⁹. Creditū quoq̄ vnam c̄ sex ydrijs
ibic ē in q̄b⁹ v̄mū ex aq̄ factū a dño saluatore euāgelistaz tradit historia. hāc plebis⁹ ostendūt materia mar-
moza ē ac plūda v̄mū capaz q̄m equ⁹ ferre possit. Alterā ac minorē apud b̄ldeuicē ē affīmat. Gēral-
lū quoq̄ sancti maurici⁹ hic quotānis offendit. magistrat⁹ v̄bis ius ciuile romanorū abbreviatū t̄ saxonie
ea lingua cōscriptū nō sine reuerentia custodit q̄d magni Caroli auctoritate firmatū tradit. eoq̄ in tealsōe
cūz circū vicinē gētes recurrit. magna t̄ venerabilis eaz legū auctoritas habet. B̄emēsē gēas q̄m suā ducūt
danorū gente ad xpm cō p̄uerfam. p̄dō ē omittēdum quod de halberstadio tradit. h̄c ciuitatē olemia pla-
bia fluui⁹. In medio uero tumul⁹ affurgit. in cui⁹ cacumie planities ē duoz ferme stadiorū cōmēs logi-
tudinē. in cui⁹ extremis angulo duo tēpla sita sunt. alterū pontificale. alterūq̄ b̄r verginū appellat. In me-
dio late patet forū magnificis canonicorū edib⁹ v̄ndiq̄z ancū. v̄bis bec uocat quod sub tumulo facit sub
urbū appellat. in mōre nullā laicorū habitatio. Carol⁹ magn⁹ hūc eccie fundator habet. cuius festiuitas
quotānis celebrat. xij. hic dignitates. xxiij. p̄bende. Archidiaconat⁹ supra. xx. esse ferūt. In hac ecclia
singulis annis v̄m ex p̄plo deligitur quē peccatis grauiorib⁹ inq̄natū putāz b̄r veste lugubri induit t̄ ob
uolūto capite prima ieiunij die ad eccliam ducit indeq̄ pacis diuini officijs cōficiūt. Is singulis q̄dragesi-
me dieb⁹ nudis pedibus pambulat v̄bz t̄ ecclias circūneq̄ ingreditur nec quēq̄z alloquitur inuitat⁹
a canonicis p̄ vices q̄d apponit comedat. somnus ei post mediū noctis in plateis p̄nuit. Hic iouis scā
post consecrationē olei rursus ad eccliam introducit t̄ orōne facta a peccatis absolut⁹. pecuniasq̄ populus
ei offert q̄ tñ ecclie dimittunt. hūc adā uocat t̄ omni criminē liberi putant. Circa alberstadiū ager optim⁹
ferax tritici. maturescētib⁹ frugib⁹ culmior altitudine equo insidentē boiem ferunt excedere. Brunfūca
oppidū tota germania memorabile magnū t̄ populosum. munitū memib⁹ ac fossatis. turres q̄s t̄ p̄ugna-
cula excellūt. magnifice dom⁹. p̄pote platee. ampla t̄ ornatiissima templa. q̄bz hic fora. q̄bz p̄oria t̄ to-
ridem cōsolat⁹ iura ciuib⁹ dicit. h̄nc appellant duces brunfūcesēs t̄ tota germania nobilissimī. Ottoni
soboles. quoz claritas cū potentia labente tpe deflaur. Lubicensiū ciuitas potentissima ē sine cui⁹ auxilio
v̄r v̄nq̄z dāte reges cōtinere suos subditos valuer. xij. v̄ri reipublice p̄sunt quos cōsules appellat. quo
v̄r p̄petua p̄is ē. t̄ i castri dignitate p̄stituti s̄. popularib⁹ nisi vocē nulla de regimierib⁹ cōsileū facil-
tas. nec tñ fūire plebs videt. sua ciuq̄ substantia tutā ē libertas saluis legib⁹ v̄r v̄lēt v̄sere. equū iudiciū
cōsules agūt. ab his cesar p̄ exercitū appellat. Saxonie n̄ra etate duces habet. frideric⁹ t̄ wilhelmus
frēs quoz alter electore ip̄erit genit. alter regnū bohēmie debuit sibi afferre supra retinim⁹. fuit cū b̄rūfū-
cēlib⁹ t̄ electoratu diffensio. significū⁹ imp̄ator lūc diremit. sentētia v̄r sepe fit potētiū allusit. Alter ho-
rū fratrū natu senior robustissim⁹ uenator fuit. iunior alter belli appetēs t̄ in armis exercit⁹. Crudelia in-
ter eos diu bella exercuerūt hereditatis p̄ine cā. t̄ q̄uis de pace sepe mēto fieret ip̄edieb⁹ tñ appollonio
que vice dñm appellat t̄ alijs plerisq̄ potētib⁹ q̄b⁹ ea discordia q̄lū erat. frustra oēs tractatus abiit. S̄z
cū vastatū tā agris tota p̄uicia pessum iret appolloni⁹ vō fraternarū mēto discordiari p̄ annū subitū ro-
mam p̄cessit rogauit fridericus germanum suū v̄r ad se lipzig ueniret scē de pace acturus. amuit wilhel-
mus iter ingresso dicere consiliari paratas sibi t̄ qui cū eo irent infidias esse cauere ne se p̄ditum iret neue
suos ad necem traheret. Quibus ille at ego inquit libens moriar si vos prius necatos videro. q̄ frater-
nas contentionēs alius atq̄ tā locutus sequi iussit qui se amarent v̄genus calcari⁹ equum festino curū
su fratrem adiit. Quo cum senotis arbitris euestigio pacem composuit sedul⁹ pepigit. Magnus v̄r qui
se tam liberaliter in potestatem dederit hostis. Magnus t̄ alter qui hostem ei fratre factum rursus fratrem
atq̄z amicum reddiderit. Appollonio interim Roma reuersus t̄ qui cū eo sentiebāt ex Thuringia plurimā
oppida possidebat. exterminati sunt appolloni⁹ in Loburg q̄d est frāconie oppidū aliq̄dū se defendit. S̄z

cū salutem in eo loco desperaret nulli⁹ auxilio fret⁹ cū thesauris suis clā fugiēs ad bobemos migravit. Ex illo tpe q̄tē habuere saxonēs quīs bobemi castella qdā ab eis repetētes sepe bellū minati fuerint. inducie in hac vsq; diē anna p̄tū tenere. nūc maior lis oritur videt qm̄ wilhelm⁹ regie lozoris mari⁹ ad bobemie regnū aspirare fert⁹ quīs terre. p̄ceres alii⁹ regē sibi assumperint. ¶ Libet hoc loco audax p̄uatiū hominis inferre facin⁹. ¶ Corad⁹ de kausi nobili loco apud saxonēs nat⁹ bellice rei p̄r. manu p̄mpe⁹ t̄ aio in perterrit⁹ cū se patria pulsū t̄ p̄na hereditate p̄uatiū p̄ inuria friderici ducis existimaret scēl⁹ t̄ incredi bili nā etate p̄terauit. Arx ē in misia in alto mōte t̄ in abruptis vndiq; rupib⁹ sita altenburgi p̄uiciales vocat. ad radices mōtis oppidū egregiū munitū t̄ pplo pleni⁹. iacet in arce duo friderici adolefētes Ernestus t̄ Albrecht⁹ educabant. hic corad⁹ intercepta nocte magnis itinerib⁹ cū paucis comitib⁹ p̄tendit. et admotis falib⁹ p̄dente pedagogo arē ingressus dormiētes adolefēntes in cubili p̄p̄endit intermia tuisq; moriē si vocē emitterēt fūtib⁹ colligatos extraxit. haud dubi⁹ qm̄ p̄ductos in bobemiā magno p̄cio venderet. suasq; cōtūmēlias eo pacto magnifice vlt⁹ videret. itā siluā hircinā q̄ bobemiā a saxonia diuitur ingressus erat. itā piculū de trāmissum putabat. cū iunior captiuor labore ac fame deficiēs t̄ q̄tā sil⁹ t̄ cibū poposcit. cur⁹ p̄tib⁹ cōmor⁹ p̄do ad carbonariū q̄ndā diuerit affertiq; panē t̄ ceruisiā iussit. Interea apud altenburgi cognita tāte rei nouitate clamor exoritur attoniti oppidiani raptim arma capessūt t̄ p̄cio fami vēdicatū p̄dā p̄cipiti cursu p̄domis vestigia insectant. siluā ingressis fortuna blandit. q̄ inter multos transites cū teneri fuisset q̄ recta duxit ad carbonariū ibi corad⁹ dū puorē abū ministrat ex improviso capitur t̄ oblar⁹ p̄cipiti audacissimi sceler⁹ capite penas soluit. frideric⁹ eodē p̄ne nūcio q̄ captos atq; abductos filios audiuit recuperatos t̄ ad domū reductos didicit. Saxoniē ducib⁹ parua v̄e saxonie portio paret ¶ Dū em̄ in ea p̄uincia multi alij principes. multe ciuitates q̄ vocant impiales. multe ep̄i. ppriū territorij hñtes. Misia vero t̄ thuringie maior ps t̄ lausacie t̄ franconie pleriq; oppida his ducib⁹ paret. Ius aut eligendi romanū impatorē saxonie ducibus ex puo qdā p̄cipiatū cōpetere afferūt inter misia flesiāq; iacēt. cur⁹ caput oppidū cwinēberg vulgariter. id ē mōs alb⁹. In saxonia argenti mīteras apud Goslarā otto p̄m⁹ impator inuenit q̄ magni fuerūt reddit⁹. ibi t̄ palaciū nobilis opis edificatū. h̄s t̄ fores amatos saxonia ex qb⁹ salcoquis albi qd ad vicinas gētes deserit. Saline vberime atq; ditissime apud lüneburg habent⁹ ex qb⁹ multi monasterior abbates t̄ multi eccl̄az plati vlt⁹ ducere cōsueverūt. fuit enim quēst⁹ falsis vberum⁹ has salinas lüneburgēses violēt⁹ vsurpauere. Ob quā rē t̄ a nicolao p̄o. mari. t̄ a friderico impatore augusto dānati sunt. Cōsolat⁹ qui ex rei auctor⁹ habebat auctoritate aplica directus ē. q̄s fauore Beribardi ducis brunsvicensis paulopostea in p̄stintū statū redijt. t̄ q̄ nouiter cōsultatū adierant in carcerē cōiūct⁹. ciuitati rebellī t̄ eccl̄asieq; bonor⁹ rapaci sacris interdictū ē. nō tamē desunt qui rem diuinā apud eos faciāt. Tantus est euo nfo t̄ in populo t̄ in clero auctoritatis eccl̄asie contemptus Est in marchia brandeburgēsi nō magni nois ciuitas aquis circūdata quā hauenburg vocant. in eius dyo cēsis loco aspero t̄ deserto parui oppidū ē noie welsnadh. hic tres hostie habent⁹ ex quīs cruce⁹ sua spon⁹ te manasse tradunt. Ob cā rem magnus populor⁹ concursus est t̄ nautar⁹ vota hic soluunt. Vulgo locus ad sanctū cruorē vocant. Excessimus scribendi modū saxonie ciuitates notatim cōmemorantes. id fecim⁹ quia veteres scriptores parissime de germania locuti sunt t̄ tanq; extra orbem ca natio iaceret. somniantes quodāmodo res germanicas attingunt. ob cā rem dabit⁹ mihi venia fortasse t̄ aliquis graciā habebit si germanicas distribuentes prouincias vt res ocules subiiciam paulo. plitior⁹ fuerint⁹ p̄positi nostri metas egressi.

De dania vel dacia

Hoc loco qm̄ saxonie dania iūgit⁹. P̄uisc⁹ germanie reliq; pres absoluo de ipso danie regno vicin⁹q; regionib⁹ in adlonē versis aliq; referre institui nō indigna cogniti. tria sunt in septentrione vergētia regna sibiinuicē coherentia. danor⁹ qd⁹ hodie dacīā appellat. suecor⁹ t̄ noruegior⁹. ¶ Dania siue dacia dicitur volum⁹ p̄suetudinē seruientes germanie portio ē cheronēsi habēs formā. hāc quodā cimbri habuere vñ illa inundatio barbaror⁹ emerit quā mari⁹ arpmas italiā petentē ac res romanas euertere nuntiantes ad intermitionē releuit. P̄ssidoni⁹ (vt Strabo refert) p̄ecurā facit. qd⁹ cymbri latrocinādo in certis errabundi sedibus ad paludē vsq; meothym mulinā agitarit. ab eis em̄ cymenū vocant dōsp̄hor arbitrabatur quasi cymbriū cū grecor⁹ lingua cymereos cymbros nominant.

De Bucia

Suecia cincta vndiq; mari plures cōtinet insulas. in q̄s est scandania apud veteres late memorabilis hinc quoq; populor⁹ innumerabilis multitudo egressa omnē olim europam armoz turbine ac p̄cel la inuoluit. nā gothas qui bunos bello vincere pannoniā. misia. macedoniā t̄ omnē illiridem occupauer. germaniam italicam t̄ galliam vastauere t̄ demū in hispania cōsistere hinc fuit origo.

De Noruegia

Noruegia q̄ de ipso septentrionis forata est nomen cōtinenti p̄ ruthenos iungit⁹ t̄ in arcton protensa in cognite terre seu stricto glacie oceano vt pleriq; fabulant⁹ cōtermina est. ad orientis partem ac meridie balthico mari alluit. ad occidentē brittanicus finit oceanus. Daciā theutonēs hodie danor⁹ appellant in marchia. cuius lingua germanis incognita ē. Ex noruegia venisse putant qui cimbroz occupauerint loca. Vñ hac terra patri nostror⁹ memoria vldimar⁹ regnauit in succia. magnus agnus i noruegia quē ferunt diuinū fuisse hominē miro p̄uincialiū amore atq; obsequio cultum. huic cōiūx margaretha fuit. Vldimari filia ex qua natus olaus patri succedens breui tpe vita functus regnū mari reliquit. ea t̄ paternū adepta ē extincto vldimaro. Et magno in succia hoies exuēt⁹ albert⁹ dñx naupolensis vocatū ppli dyademā suscepit. Qui dñatiū vicine femine cōtēnēs bello dacīā noruegiamq; lacessere cepit. occurrit ei margaretha coactis copijs i campis late p̄ arēb⁹ pugnatū ē tanq; ipa viri femie animū induisset. vicē albertus captusq; t̄ in triūphū ductus regnū amisit. dimissus tandē infame semū in p̄na domo finiuit. mar garetha clarissima mulier trib⁹ impauit annis ad senectutē vsq; magnifice t̄ religiose subditos gubernauit. Demū senio cōfecta cū tñ p̄ se ferre neq;re impū hēnricū pomeranie ducē qñor⁹ t̄ decē annos natum sibi filiū adoptauit regniq; illi cōmisit. t̄ philipp⁹ regis anglie filiū dedit vxorē. Is cū cōiūge sine prole

defuncta) nubere ulterius noller. tamq̃ q̃nq̃ z̃ q̃nquaginta regnasset annos. ad extremū sub impio friderici
 pplari tumultu ex regio solo deturbat^r est. Et xpofer^r bavarie dux sibi ex sorore nepos in e^r locus suffectus
 q̃ auctulū suus. x. annis q̃bus ipse regnavit in insula gothica regnare p̃misit. Xpofero autē et b̃anis abeun^r
 re. dacie ac noziegie coronā crithigerus accepit. Sueti ṽo in electione regie discordantes aliq̃ carolum eque^r
 stri dignitate insignē. aliq̃ canutū e^r fratre natu minore regno p̃ficiunt. pendente adhuc electionis nego^r
 tio carolus immixtus militibus scotonie q̃d hodie scoekhalim oppidū clam occupat. in q̃ regia sedes habeb^r
 Canutus p̃ amicos arcē inuadit. hinc bellū inter fratres orit^r z̃ pugna diu anceps. oculis vtrūq̃q̃ plurib^r
 ea temū lege inducie pacē vt potestas eligendi regē exclusa nobilitate plebi fieret. in qua cū carolus gratio^r
 sior esset maiestas regni ad eum defert^r. Canut^r priuatā vitā regit. Carolus ṽo nouo regno tumidus atq̃ in/
 solens armatis naubus beinricū etatē confectū. nulli notū sibi ipi viuentē e gothia. ppulsauit. qui etiam
 hodie in b̃anis agens apud pomeranos (vnde illi origo fuit) puo contentus vitā agere fert^r. q̃ sint incerta
 mortalia z̃ cōiunda suo exemplo docent. q̃n̄ tribus potentissimis regnis exutus nec paruiam insulam in q̃
 decem annis delinierat vsq̃s ad mortem retinere potuit. etate plenissimus. Sed neq̃ carolo scelera sua im/
 punita fuere. qui dum xpi ecclias p̃sequit^r. religionem contemnit. sacerdotes dispoliat. festos dies obserua
 re prohibet. iura diuina z̃ humana a Jobanne benedicti filio ysalensium p̃sulem viro cordato z̃ impigro.
 a quo nobilitas regni excitata est inagno p̃uo supatus ac regio ppulsus in parua insula nonlonge ab ostio
 visticte ppe prussiam exitū agit. Crithigerus in locum eius assumptus pietate ac iusticia melior. Iterum
 tria regna nostro tpe in vnum redegit. cui z̃ gothia parer. gothorū quondā sedes z̃ patria.

Bohemia

Bohemorum mo res gestas attingere ac situ referre locoꝝ ratio exigeret. Bohemia em̃ intra limites germanie inclusa tota aquilonibꝫ exposita ē habēs ad orientē morauos ꝫ slestatꝫ pꝛē. ad aquilonē saxones ꝫ misnenses. ad occidentē agri norici. ad meridē austriā ꝫ bawariā vndiqꝫ germanie pꝛē dicta. Antu do longitudoꝝ ē pꝛē par tꝛiū fortasse dictarū. silua hercynia vniuersam cingit. albis vero pelanorꝫ eius am nis cā mediā irrigat. alioꝝqꝫ nō pui nois flumioꝝ exapiens vt multaurā que pene pragam mediam scidit. tā de pꝛualles ꝫ abrupta montū memorosioꝝqꝫ saltꝫ heranie silue pꝛēps labiꝫ pꝫ mūnificēs. pꝛūca flūēs prope hāburgꝫ vꝫbē saxonie in germaniā mare absorbet. Oppida regni memorabilia sunt. praga regū bohemie dignissima sedes. cadunū. bruxia. seclacke. verdū. cuti. anū cupꝫ argētiꝫ mineris celebratissimū. regio pꝫfus frigida. armētis tꝛi feris ꝫ piscibꝫ habūd. is. ager ei optimꝫ. frumētꝫ ꝫ ordi feracissimꝫ. multa apud eos etate nꝫa memoratu digna eniserūt. multa pꝫta gesta sunt. multꝫ sanguis effusus. retere fūdus auita tes. spꝛeta ꝫ pꝫcalata religio. exorta ē busitaz heresis. adamitaz pullulauit insania. debachati sunt thabotitarum ꝫ oꝝphanoꝝ exeretꝫ. duo fulmia belli syfika ꝫ pꝫopi. pꝫucia ēꝫ arbitrio duoꝫ diripūꝫ. iobes ꝫ theronimꝫ qui pꝫpū decepte in pꝫsticēsi magꝫ sinodo temū pꝫbusti. Jacobellꝫ coradꝫ rokazana ꝫ petꝫ anglicus euāgeliꝫ corruptores tāqꝫ mꝫti veritatis hūi. quoz reges extirꝫ perlicsi vꝫ nō potuerē. vēcellꝫ sigismūꝫ albertꝫ ꝫ latissa ꝫ qui apꝫ eos veneno exticaꝫ creditꝫ ē. Postremo georgꝫ rex creatꝫ ē qui busitaz rū labe infectꝫ putat magnꝫ vir. alioquin ꝫ in rebꝫ bellicis clarꝫ. sꝫ oīa hec in historia que de bohemiciꝫ hꝫis rebꝫ cediturꝫ pꝫscripta sunt. ibiqꝫ de situ regioꝝ ꝫ capiti nꝫo mētiōē fecimꝫ. inde igiꝫ mediū erit qꝫquid hꝫic optꝫ de rebꝫ bohemiciꝫ deꝫ videbꝫ. nos ceptū sequētes itꝫ inferioris germanie pꝫuinciaꝫ. teinde ad superiores reuertemur pꝛē.

¶ De pꝫbisia. pꝫuincia germanie

Pꝫbisonē ad occidentē sitū ab orientē saxoniā cōiūgit. ad meridē westualos. ad occidentē traictensiu terre iūgitꝫ qꝫpꝫ ꝫ ipsoꝫ traictensibꝫ pꝫeriqꝫ pꝫbisonē ēē volūt. Inter qꝫs orōne inuenio pꝫbisingensibꝫ ecclie pꝫsule ꝫ res germanicas baud impie scriptis. Albreꝫ cꝫs magnusꝫ qui fuldense mōasteriū erent. cū religioꝫ oꝫi pꝫuadere pꝫbisonē interfecꝫ ab eis interfectꝫ ꝫ martino coronatꝫ ē. Hēs eadꝫ feroꝫ. armis exercitata. robustꝫ ꝫ pꝫci corporꝫ. securi ꝫ intrepidꝫ animi. liberā se esse glāꝫ. Agꝫis pꝫbisiꝫ burgūdiꝫ pꝫi cꝫpꝫ ēꝫ se terre dñm vocat. Reuera pꝫbisia libera ē suis vꝫens moribꝫ. extꝫi nec pariter sustinet nec dñari cupit. baud inuꝫ pꝫbisoꝫ pro libertate morē appetit. dignitas i hac gēte militari inuisa. Sublime virū ꝫ se ceteri effert nō ferit. mꝫgꝫtꝫ annos eligitꝫ qui republīcā ēqꝫ iure disponāt. fēmitaz impudatā seueriꝫ puniūt. Sacerdotes ne alia cubilia polluat sine ciuieꝫ nō facile admittūt. vir em̃ cōtinere hoies posse ꝫ sup naturā arbitrafꝫ In pecoribꝫ ois eoz suba est. ager planꝫ ac palustris est multo gramine fecūdꝫ. ligno caret bitumioso cespꝫ itꝫ sicco ferebre boni ignis fouent. Et hac gente tradit cornelꝫ tacitꝫ impante nerone duos legatos romā vꝫ misse veniūt ꝫ malorogꝫ qui pꝫpꝫe theatri intrātes cū vidisset qꝫbā cultu externo inter fenatōres sedere ꝫ i tellectuꝫ id honorꝫ eaz gentiū legatꝫ dari qꝫ vꝫute ꝫ amicitia romana pꝫcelleret nullos mortalū aut armis aut fide añ germanos esse exclamauerunt ac digredientes inter pꝫes ꝫsedere ob quā rem ambos nero ciuitati donauit

De holandia pꝫuincia inferioris germanie

Holādia quoqꝫ pꝫuicia germanie ad septentrionē oceanō alluitꝫ mari. qꝫ reliquā ē rheni fluminis brachia interapiūt insularꝫ cōiūgitꝫ. palustris pascuosa. pluribꝫ stagnis ac marꝫ interfusa simibꝫ. nec deest qui traiectū nobile vꝫbē in holādia sitā dicit. nobis baud alienum esse videtꝫ. Aliqꝫi frisci traiecentꝫ. aliqꝫi holādie traditos esse vt sepe regionū terminos dñanū impia mutāt. nꝫa quidē etate neqꝫ friscie neqꝫ holandice dantꝫ. Pꝫciparꝫ ecclie traiecentis impatorꝫ tꝫi subijctꝫ latāqꝫ possidet terrā diuersis meatibꝫ rheni itꝫ elusas. cui ab orientē pꝫbisiꝫ a meridie westualū iūgiuntꝫ. Holādia septentrionē excipit. ab occidentē ducitꝫ gelrie. de quo suo loco dicentꝫ rheni fluminē dislinguitꝫ. Impitissime vꝫo ne dicaz falsissime nōnulli etate nꝫa traiectū gallicæ narōis ciuitate esse dixēꝫ. Cū de pꝫsticē ageretur electō. nā quo pacto traiectū gallicæ dabitꝫ mus trās duo rheni brachia siti. Qui ꝫ qui as rhenū habuitꝫ colomenſes. ciuēfelicꝫ cōstāt esse germanos Traiecentū quippe situs. mos sermoqꝫ germanicꝫ est. Traiectū diues ꝫ pꝫpꝫsa ciuitas est. cꝫs vꝫbis. xl. milia pꝫgnatorꝫ si qꝫ necessitas ingruitꝫ educat ad bellū. forma virꝫ ac mulieribꝫ egregia. ab extꝫoz incurſu et aqꝫ inundatiōe ꝫ pꝫpꝫa vꝫute defendūtꝫ. Porꝫ genti ceruisia. vꝫitū mercatores afferunt. In hac ciuitate memoria nꝫa multꝫ seditiones fūere. cū epꝫm vni pꝫi acceptū altera recusaret. Desiderans aliqꝫdiū epꝫatꝫ que rem tenuit. cēnꝫ a quibꝫ cietus romani pꝫsticꝫ ꝫ vianorꝫ pꝫcipū aduersus rebelles subditos auxilia iploꝫ raur. illi diefoldū quendā sꝫus pꝫbalꝫ sibi pꝫsule assumpserē. Martiꝫ pꝫ. max. anathema i eos promulgauit. pꝫepꝫere eccliaz obſtinatꝫ hoies. expꝫi optuit arma. ingētes burgūdoꝫ vꝫdꝫ vianorꝫ pꝫcipū copie ad uersus traiecentēſes dūce infelicitꝫ pugnauit. victor cōdumꝫ pꝫpꝫ. vij. annis ecclie mādāta pꝫstꝫpꝫ. redire nꝫ in exilio obiit. Canonica qui pꝫpꝫter cū patria pulsꝫ fuerāt waltraniū moſenſes archiepꝫ colomenſis germanū successore eligūt. Agitata est in cōsilio Basiliē. cā. cōfirmata electio. itꝫ dānata in cōsilio traiecentiū rebellio. itꝫ frustra pugnātꝫ. Postremo missus ab eugenio legatus iohes cesariensis cꝫs qui postea ad cardā latꝫs honorē vocatus morienſis appellatur cū retulisset vniꝫ pacandꝫ pꝫuinciā ēē diefoldo ignota ēꝫ genus pꝫsularum cōmitti excludo. waltraniū rebellꝫ populo sauctus est pulchre sane nulliꝫſ leges fauent sacroꝝqꝫ canones potentia vincit. Voluerunt calisti quoqꝫ impꝫi eludere traiecentꝫ. qui mortuo diefoldo epꝫm ab eo datū recipere recusarūt. sꝫ apparitis philippi burgundie ꝫ potentia territi ꝫ primis cōnatibus infelicitꝫ nisi fūore deposito parauerunt.

De belandina pꝫuincia inferioris germanie

Ultimi germanorꝫ ad septentrionē ꝫ occidentē versꝫ belandini sunt insulares pꝫpꝫ rheni offiis obiecti. Inter quos pꝫpꝫque mitelburgēſes habentur. Ea ciuitas est egregie munita. diues opꝫ. negotiorūqꝫ maxime acomodā. cuius hāud parum partem anno supꝫiore incendium assumpſisse relatum est. Incuria ciuitꝫ id euēnisse constat. qꝫpꝫ pꝫeriqꝫ miracula referuntꝫ que pꝫtereo quia nō facta digno testimōio cōprobantur. Est ꝫ beluim oppidum nō ignobile aquis circūdatum. in quo etiam multi mercatores nauibus applicant. Nō transibo nunc rhenum germanicas que ibi habitant gentes cōmēmoraturus. Dabitur suo loco de his quoqꝫ dicendi facultas. pꝫsequarꝫ veteris ac certe germanie populos. ꝫ qui iunguntꝫ vel traiecentibus vel pꝫbisiꝫ ad meridiem expeditꝫ.

De westualia germanie pꝫuincia

Westualia germanie provincia

Westualia rheni fluvio ab occidenti claudit. visurgo ab oriente quā velerā hodie vocant. a septentrione pbristā bz tractatū terrā. meridiē hāsic mōres excipiūt q̄s anobis pholome⁹ appellare videt. ex quib⁹ amasis fluvio⁹ oriē q̄ padeburnā t monasteriū nō ignobiles ciuitates alluēs. mediā ferme pūciā interfecat t p pbristā deflues fert in mare. Salas q̄s fluvio⁹ westualia irrigat. inter quē t rhenū cū drusus germāie belligeraret domū hostib⁹ victor appetijt. Quō aut cultores hui⁹ terre vocauit antiquas difficilē dictū ē discordantiū auctorib⁹. Strabo vicinos rheni accolās hoc loco sugambros appellare videt. q̄ duce melone cū romanis bella gessere. victiq⁹ datis obsidib⁹ pacē obtinere. quis calcata fide t p̄dit obsidib⁹ rebellārūt. pholome⁹ q̄s a pre septentrionali germanie circa rhenū fluvio⁹ buisatores habitare tradit puos appellatos sicabros. oquenos t logobardos inuenio apud Strabonē circa amasim fluvio⁹ brute ros habitasse q̄s drusus nauali bello supauit. Bruteros aut bello victos ab austro in aquilonē t oceanus dilapsos. Ob quā rē cōiecturā cape possum⁹ hos eē q̄ hodie pruteni appellant aqlonares ppli de q̄b⁹ supra dixim⁹. facile nāq⁹ bruteros in prutenos sermo puerit. Carol⁹ magnus multa cū westualis gessit pla colq⁹ magnis afflxit cladib⁹ coegitq⁹ tpi religione amplecti relicto ydolor cultu. quā cū sepi⁹ abnegasset nec iusurādū aduerterēt metū pene rebellionē cōpesceret occultos pstituit iudices q̄b⁹ p̄tate rediret q̄s primū deierasse aliq̄ue cōperissent aut fregisse fidē aut aliq̄d aliud flagitiū cōmississe mox illū supplicio afficerent vbi primū cōprehēdi posset nulla citatione pua aut defensione pmissa. elegit em viros graues t res etiam amantes quos plectere innocentes baud verisimile sint. Terruit ea res westualos ac termin in fide contūnit. cum sepe in memoribus t proceres t mediocres viri laqueo suspensi inuenerent nulla accusationi prius audita. Querentibus tamen causam cōstabat fregisse fidē. aut magnū aliq̄d scelus cōmississe qui ne eam reperiebantur. Id iudicium ad nostram vsq⁹ durat etatem vocaturq⁹ ventum. qui ei presunt scabini appellantur. quorū ea presumpcio est vt per totam Germaniā iurisdictionē extendere velint. Secretos habent

ritus et archana quedā quib⁹ malefactores iudicat ea nōdū quicq̃ reus q̃ vel p̃cio vel metu reuelauerit
 Ip̃or q̃s scabinorū mag⁹ ps occulta ē q̃ p̃ prouicias discurretes criminosos notat et referetes iudicio accusat
 probantq̃ vt eis mos ē. damnicus describit in libro et minoribus scabinis p̃mittit executio. reus igna-
 rus sue dānationis vbiq̃ reus fuerit supplio afficit. Degenerauit aut̃ hoc iudiciū. nā et viles aliq̃ue
 plone admittit et ciuilia negotia tractare audet. quibus erat solū de criminalib⁹ p̃missa p̃as. In hac pro-
 uincia nro tpe susatenses ab ecclia coloniensis destituer. nec diutū no verari bello multisq̃ cladibus affecti et
 obsessiōe p̃uacissima oppugnati ad obedientia redire. cui⁹ rei causa et theodric⁹ coloniensis antistes. q̃
 westualorū p̃iceps habet. Et iohānes dux deuēsis nō paruis inter se odijs cōtendere. Cū susatenses ad ci-
 uesum opes cōfugerent coloniensis saronie duces et nō parua bobemorū manu in auxiliū accepisset. Apud
 monasteriū q̃s eiusde p̃rouince ciuitate p̃ter ecclias quā walram⁹ theodrica frater sibi debitas existimabat
 acriter dimicari ē. in quo bello multis hostiū cecis vñ⁹ et p̃ncipib⁹ d̃unsuccessib⁹ q̃ dux copiarū fuit inter-
 ceptus et in p̃tates coloniensis antistitis fact⁹. Est aut̃ westualia regio admodū frigida neq̃ frumētū habundā
 dans. pane vni⁹ nigro. cerusia potus. vinū qd̃ rhenū vebis magno emit p̃cio. opulētū t̃m eoytū idq̃
 raro. populus marialis ē et ingeniosus. de q̃ puerbiū esse dicūt viciolos et fallaces westualia facit. q̃s stul-
 tos gignere. Hic q̃ theodrica mentio incidit nō ē absre pauca de eo referre. cui inter viros illustres nostri
 seculi nemo locū negauerit. Origo ē? ex familia moēsni apud germanos p̃ncipes bonozatissima fuit.
 Tres fratres habuit qui oēs supra sexagesimū annū vixere. Henricus natus maior paternū principatū
 bernauit. Iohānes monasteriensem eccliam multis annis vsq̃ ad exitū vite sue summa cū laude administra-
 uit. Elaricus et ad traiciensem eccliam et ad monasteriensem destitit fr̃e nequaq̃ aspirauit. Quis ad traiectā
 coāli basilensis fauore et ad monasteriensem nicolai p̃fificis institutione vteret. Theodric⁹ ip̃e cū bono-
 nie iuri p̃fificio operā daret a Iohāne. xxiij. summo pon. coloniensē eccliam obtinuit. cui iā sex et l. annos
 nō sine p̃lebis ac nobilitatis magno fauore p̃fuit. q̃ et si plurima p̃ defensione ecclie sue vario euentū bella
 gessit in quib⁹ nō strenuū militis. mō fortissimi ducis officiū impleuit. nunq̃ t̃m domi aut sacerdotalia nu-
 mia aut ciuile administrationē neglexit. corpe pulchro et supra p̃uine statūrā eminenti. alto magno et p̃li-
 berali. cui⁹ pallaciū illustrib⁹ sp̃ paruit hospitib⁹. Bassia germanie. p̃uincia

Inter westualos ac francones bassia iacet mōtana regio q̃ a rhenū in septentrionē porrecta thuringie iū-
 gis. princeps genis lāgrauis citare nra ad imp̃iū vocat⁹. imp̃are se esse dixit q̃ tante rei molē sustine-
 re posset. maluitq̃ paruo imp̃io parentib⁹ sibi relicto vultus p̃esse. q̃ magnū accipies dissipare. id quoq̃
 sibi obitare ad rē xp̃ianā gerendā dixit. q̃ lras ignoraret. fuit t̃m legū cultor. q̃s sibi patrio sermone expo-
 nitussit. Quonē corā eo cā ventilata ē nec vñq̃ compus est iniquā tulisse sententiā. Hic cū reformatur
 monasteriū qdā sue ditionis incedit et inmutatus cū monachis edit venenū pro cibo inter edendū sum-
 pisse creditus est. nam et ip̃et abbas qui reformationem petierat paulopost extincti fuerunt.

Franconia germanie superioris prouincia

Franconia et huic succedit nobilis sane, puincia admodum potens ab incolatu francorum sic appellata. Franci quidem troiam ab origine fuerunt, quod delecto Ilio duce priami magni patri ex forore nepore per pontum euntium et meorthidas paludes in scythiam puenierunt. ibique ciuitatem edificauit quam vocauere Sicambriam, ex qua dicitur sicambri. Constitit enim prius incesamque troiam quam supuerit exadio in turmas tres diuisos in exilium, per fugis, et alios quodam duce italia petiisse a quibus albanus, perierunt, et deinde roma qui orbis impio ponti fuit. Alij sub Anthenore per medios achivos elapsi illiricos penetrarunt sinum et regna liburnorum ad intum adriaticum pelagus accessere urbemque condidere parauina ubi sepulchrum Anthenore traditur, qui cecum fugas fecit duxit cum quibus postea dicitur veneti quoniam est hodie ingens pars terra marisque. Tercij ut diximus in scythiam penetrant, quo in loco in magnam gentem coaluerunt. Cumque scytharum multi romano impio subiecti essent et ipsi quoque tributa penderunt, in seueris festisq; usque ad tempora valentiniani cesaris, quo impante alani vexare impium ceperunt, impator pro proposito edicto libertatem in decennium eis promisit qui alanoz ferocitate compererent, allecto comitio Hysabiri arma susceperunt alanosque bello victos delevit. Ob quam rem libertati in decennium ab impatore donati sunt et mutato nomine franci appellati, quod aeterna lingua siue feroces siue nobiles sonat. Itali francos nobiles liberos vocant. Exacto decennio cum romani solita tributa repeteret fraci ob ipsam libertatem effrenes facti parere recusarunt. Principes quoque tempore francis fuerunt priami et anthenore antiqui nois ac vni quibus copias ductantibus pluri cum romanis coerserunt, in quo priam ipse cum fortissimus fuit gentis cecidit, qui cladi supfuerunt ex scythia digressi sunt et in germaniam profecti in partem thuringie coederunt cum principibus suis priami et anthenoris filijs marcomede filio simone. Hymo sine liberis decessit, marcomede filius fuit foramidem quem filius fraci regem creauit, et hic priamus inter francos regnavit. Huic fuit filius clodowes, crimo a quo francorum reges crimi sunt appellati, per idem tempus gothi qui iam urbem romam irruerant vltra legeram flumini in gallia cecidit inuaserunt. Burgundiones quoque iuxta rhodanus habitabant, qui et ipsi paulo post reges hinc ceperunt, fran-

et vō trāsmisso rhenō romanos q̄ ea loca tenebāt fugiunt paulatim aucti potentia inagūtiā. tuerent. aggressi
pīnā hodie colonā sup̄ rhenō fluvio. tornaci. cameraci. remos. sufona. aureliani iuafer. itayt ab adgania
vīq; ad bavariā impūi extenderē. Clodoveo aut mortuo merone succēssit filius a q̄ frācia meroringi dicti sūt.
Post meronē bilderic⁹ regnū adept⁹. dū luxuriose viueret a suis pulsus ē. Egidio romano in e⁹ loci fuisse
co bolderic⁹ regnū putat ad Eulinius thuringie regē pfugit. cū p̄iuge p̄ adulterii polluit. p̄ octo aut an
nos reuocat. agrippinā inuadēs eiecit inde romanis magni regni sui p̄re recuperat. Adorato aut agrip
sile⁹ eius. Siagri⁹ in ciuitate sufona regnauit. Belsina aut regina cū accepisset bilderic⁹ regnū recupasse re
lictū viro ad cū pfugit a q̄ recepta ē. p̄ iuge habita Clodouici ac pepit a postea regnū adept⁹ p̄m⁹ francorū
regū rpi religione accepit. a brō renūgio baptizat⁹. Jllō aut vitare caret q̄ pleriq; tradit agrippinā ab in
colatu francorū vocatā colonā. nā pulg; frācia germaniā intraret colonia romanorū appellata ē a claudio ces
re p̄dicta tū ab ei⁹ cōiuge agrippina nūcupata. Fūit inter dodouci tū syagriū aliq̄ belia. postremo vict⁹ sy
agrius ad alancū gorbore regē cōfugit q̄ non⁹ a magno alario regnabat. Reposit⁹ a Clodouico syagri⁹
obit⁹ occidit. Romanī q̄s reliq; a claudio alario rege. fere cū ad bellū p̄gredere sī victor euaderet e
q̄nū bō martino vouisse. q̄. xp̄. t centū annos an id tps viro excefferat. victoria posit⁹ equū tradidisse cūq;
centū solidis redimere voluisse. Stenice equū immobilē donec p̄sū duplicaret. q̄ ex re dixisse regē. mar
tinū bonū auxiliatorē. esse negotiatorē carū. Hic clodou⁹ viro duxit Clodofindā filia regis burgundionū
q̄ cū ceter xp̄iana aduc et pagano iūcta ē. magnūq; p̄ciūus vīro rogabat vt baptizaret. natoq; filio clanculū
baptizabat. Eā aut q̄ Clodouci xp̄ianū fecit eē fere. q̄ cū pugnaret 3 fucuos t pene vic⁹ esset votus nouit
xp̄ianū se futurū si ei xp̄is euaderet. ob quā rē mutata fortuna ex victo victor fact⁹. subact⁹ fucuos xp̄iane re
ligione se tradidit. cū posteri in frācia vīq; ad pipinū natiū parē Caroli magni regnauerūt. Tūc vō bilde
rico scdo p̄ ignitiā regnū adept⁹ ē. Adeto em eo t in monasterio retrulso pipin⁹ regnū accepit. Erāt tū
frācia maiores domos q̄ regnū gubernāt. Anno dñi septagesimo mortuo Bagoberto minore frācorū regē
fili⁹ p̄m⁹ tū iurela pipini grossi quē alij augsig filii dicūt in tutela fuit t p̄ infidias perijt. Tūc grīwald⁹ fi
li⁹ legitim⁹ pipini grossi regnū vsurpās a pfanguncis Bagoberti regi defuncti cap⁹ i custodia obiit. Per
idem tps galli dñi scq̄nā t ligerim fluvii habitātē aduerfus frācos belia mouere t vīq; magnā excur
rentes eā ciuitatē obsederūt. Frāci regi carētes Carolū martellū ad regnū sublimare voluerūt q̄ regnū renū
ciens ducenti aucto gallosq; bello repēssit. Prouiciā vō inter ligerim t leqnā q̄ nunc gandinia vocabatur a se
carlingā vocari iussit. q̄ postea ad theutonicos diu seruati ē. Hic Carol⁹ ex alpeida nobili cōcubina pi
pini grossi fili⁹ fuit inclit⁹ vir t bello potē. q̄ multa saracenos militū gladio interemit t pf fuit pipini na
tū q̄ carolū magnū genuit impatore totū orbi cōgitū et cōiuge Berta q̄ duxit ex greca. Hoc ergo frāco
rū gen⁹ cū ex scythia in germaniā venisset ibiq; diu cōsedisset germanici effectū ē. t tēnā ip̄am p̄mo habita
uit a se frāciā appellauit. Alen⁹ q̄s creueret impius ita vt frācia aucta est adeo vt tota gallia ferme t magna
germanie ps a mōbus p̄n rhenis vīq; ad p̄nōme terminis frācia diceret. nā q̄dē frācis subiecta fran
cia vocabat⁹. t in duas p̄tes diuisa fuit. nā q̄ ē gallicie cōcedatilis frācia dicebat⁹. q̄ ē germanie frācia di
cebat⁹ oriētalē. Et germaniā q̄dē extemus extenderūt q̄tenus sermo germanicus p̄tendit. nāz q̄cūq; id ci
tra rhenū theutonicū lingue ad frāciā oriētalē p̄tinuit. Hec gēs sub carolo magno romanū impūi meruit quē
afflicta longobardo bello deinde aplicā cōsolat⁹ ē. Carol⁹ em quā gallicie potēre impio german⁹ tū fuit. i
germania nat⁹ altitūq;. Cui⁹ sedes plerūq; a dīgrano fuit q̄ ciuitas theutonica ē. ibi pallanū ei⁹ t caput ori
dis. Cui⁹ posteri impūi tenētes in gallia t germania regnauerunt. Deficiēte aut masculina linea impūi ad
germanos id ē ad frācos oriētales redijt. i inter q̄s p̄m⁹us habet⁹ ē otto. Est aut impūi ad germanos nō cō
mōve nemo ipare possit nisi german⁹ s̄ q̄m eligēdi ipatore auctas germanie tradita ē. Plerūq; german⁹ eligi
tū. Eā ob causā q̄ vacasset impūi p̄ obitu lodouici bofomis filij germani q̄z ea p̄tās germani elegerunt t
frāci ex oriētalē frāciā. q̄ Hec p̄missile volum⁹ q̄m de frāconia germani inciderūt. sunt etenim mult⁹ q̄ frācos eos
solūmō idē volūt quē circa parisi⁹ habitāt t ill⁹ datus impūis eē volūt q̄s recti⁹ frāciēncis quis appellauerit
frāconia vō vt nra etate recipit a meride sūenit t baiorians iūg. ab occasu rhenō. ab ortu bohemis t
thuringis. seprēntione idē thurigi bāffiq; exapuit. Prouiciā plabif bāud ignobilis amnis quē moganus
vocat⁹. tholome⁹ hūc fluvii menū appellare videt q̄ supiozes germanos ab inferiozib⁹ cūde diuidere affir
mat. neq; ali⁹ fluiū ē q̄ eā diuisione aptius q̄s mogan⁹ efficere possit. Et hodie q̄dē inferiozes germani vbi
ad magnā p̄cedūt. abinde supiozes vocat⁹. Mogan⁹ vō ex mōtib⁹ bohemicis ori⁹ in regiōe magnū in rhenū
exonerat. Ob quā rē nō defuerūt q̄ magnūnā mogūciā a mogano fluvio diu crederet. p̄labilis idē flui
u⁹ nō paucas ciuitates. q̄ illustiores fluiū lberipolis t frāfordia. In lberipoli nobilē ep̄i sedes ē. qui
et franconū dux habet⁹. t cū rē diuinā facit gladiū in altari nudū an se hz. In frāconia nobile empōziū ē i q̄
sipi cū inferis germani pueniūt bis singulis annis. Jbi q̄s impator eligi ex veteri cōsuetudine. Ob quaz
rē palā empūi dātū ē germanis q̄ inter eos eligi t coronat⁹ t sic tēnā ad cūmē glie. romē q̄s diadema
suscipit. Et i franconia nobilis ecclia bābergesis ad amnē regnicūm sita. quam fundauit beinric⁹ tēb⁹
impator. quē accolere religiosio coluit t semē habuit. ibi q̄s Bēregeri⁹ sepult⁹ ē q̄ regnū italie vsurpauit t ab ot
tone p̄mo cap⁹ in germaniā dux⁹ illic exulās obiit. Supra ciuitatem in edito monte arx ē natura t arte mu
nita in q̄ nos aligū cū ego loca p̄cādū fecim⁹. Albert⁹ nobilissim⁹ francorū comes t orntonis saronie ducis
ex filia nepos. cū cōzadu comitē occideret. i lodouici regis fuisse fili⁹ dicebat⁹ in hācse arce p̄tulit t aliquā
diu regis obidione p̄tulit. difficilis expugnatione loci videbat⁹. Ob quā rē ad dolos recurritū ē. Otto ep̄us
magnūn⁹ munifex sceleris inuētus ē q̄ p̄fecit ad albertū lūi arbitriū se dūit rogauitq; albertū ad impatore
in castra descenderet. quā vel p̄ce ei daret vel in arce reduceret incolūmē. credidit albertus accepta iussu
in

di religionem ottonem secutus est. vix arcem egressi erant cum otto vereor inquit ne diu apud impatorem morari oporteat valius fortasse consilium erat prius sumplisse abum. Laudauit albertus verba pſulus et in ea stellum rediens ottoni prandium dedit. quo sumpto ad impatorem cum eo prexit vbi mox captus est et capitali sententia damnatus. cui archiepſi fidem imploranti. respondit parum religiosus pontifex se fides satis fecisse qui semel reduciſſet incolumem cū ad prandium introiuit. bis reducere non. pmiffisset. infelix albert? gladio obrutricatus est. Melius romani qui pari fraude vſi vñ ex captiuis ab bambale romam miſſis vin cū remiſſe. fraudis em̄ vt inquit maximus orator aſtringit pſurū non ſoluit. pſedia que albertus habuit eccleſie bambergensi poſtea ceſſerunt. Est autē franconia partim plana partim montioſa. montes ipſi baud difficiles sunt. ager non admodum pinguis. nam plerūq; arenioſus est. multis in locis conſiti colles vineis gratum. pducunt vinum. maxime vō apud Herbipolim. multe ſilue et multa venatio ineſt. Terra in mltos partita est dominos. Quis Herbipolenſem ducē franconie dicant vt ante relatum eſt. Magſtina ecclia et bā bergensis plura obtinent loca. Palentinus q̄s comes baud parū occupat partem. Marchiones brande burgenses tanq; burggrauii numbergenses potentes in ea sunt. multe p̄terea ciuitates impiales apud fran cones florent. ¶ De Numberga dubiū eſt franconie an baurarie cedat ipſi nomeꝫ indicat. ad baiarios vrbem pertinere. noimberga em̄ noiciū montem ſignificat. ob quā rem patet noicorum ciuitate fuiſſe. noiciū autē baiarū ſucceſſiſſe. et nunc ea portio terre baiarie que inter danubiū et noimbergam tacet noiciū appel laſ. Ciuitas tamen in prochia bambergensi eſt que ad francones pertinet. Ipſi noimbergenses nec baiarios nec francones videri volunt ſi tēraū quoddā ſepatum genus. Urbs ea nobilis magnificis opibus publicis ac priuatis ornata. Amne pegnicio interlabiſ. in agro ſterili et arenioſa condita atq; ob eam rem indu ſtrioſo pſo. omnes em̄ aut opifices ſunt aut negociatores. hinc multe illis diuitie et magnum in germania nomen. Ap̄tiffima impator ſedes. libera vrbis et in medio ferme germanie ſita. Inter bambergam et noim bergam Forchem tacet famoſum mico pane oppidū. Incole patriā fuiſſe pilati falſo putant. ¶ In hac pro uincia Fridericus marchio brandeburgenſi. potentiſſimus fuit impatori ſigismundo inter caros amicos ba bitus. Et q̄tuor filij fuerunt Iohannes Fridericus Albertus et alter fridericus. Iohanni qui pri mo genitus eſſet electoratus imperij debebat. ſi iudiciū patris fridericum pſulit qui ſcdo genitus erat et aptior ad obedi da imperij munera videbatur. p̄t itaq; q̄ moreret hereditatem ſuam inter filios diuiſit. Fridericum ele ctorem iſtituit. neq; male iudicauit. nam fridericus inter principes germanie ſapientia clarus habitus eſt. cuius conſilio multe. p̄uince pacate ſunt. Juſti quoq; atq; honeſti tenax habet. Qui cum poſſet regnū po lonie pſequi p̄ electionem baronum reſuſauit vt ante diximus. ne vero heredi iniurias faceret. Albertus vō germanus eius cū noimbergensibus bellum intuliſſet omnes ferme teutonici principes ad ſe traxit. Lomi tes vero noimbergensibus ſuppetias miſere. Graue id et diuturnū bellum fuit. in quo tot potentie concur rentes inſenſiſſimis odijs biennio certauere. nouē plia cōmiſſa ſeruntur. Et quibus octo victor Albertus conſecit. in vno tamen victus ſuccubuit. neq; de pace puenit niſi poſtq; exuſtis agris. attritis villis. abacti pecoribus. ruriculis interfectis. cōmeatus et pecunie contenditibus deſuere. tū quoq; pax ex alberti ſente tia magis dicta. Hic albertus ab ipſa pueritia ac teneris (vt aiunt) vnguliculis educatus. in armis pluribus interſuit plijs q̄ alij ſui temporis duces aut viderint aut legerit. Miſit autē in polonia. pugnavit in ſleſia. ea ſtra poſuit in pruſſia. hoſtes in bobemia fudit. ſtipendia in austria fecit. predas ex hungaria tulit. nullus in germanie terre angulus quem non calcarit. armatus duxit exercitus innumerabiles. pſtrauit ſeroctiſſimos hoſtes. expugnauit munitiſſimas vrbes. in congreſſibus pugna prioz inijt. victor et plio exceſſit. vltimus in expugnatione oppidoz. ſepe mup prius aſcendit. ad ſingulare certamen crebus vicibus inuitatus nunq; detrectauit. neq; vñq; non ſtrauit hoſtem. In militariſus ludis quibus baſta contenditur vnus omnium re pertus eſt. qui nunq; equo deiectus ſit. et in omnes in ſe currentes deiecit. Et torneamentiſus nunq; nō victor exiuit. Septies ac decies ſolo tectus clipeo ac galea cetera nudus vt eſt apud theutonicos duelli quedaz ſpe cies in puocatores p̄ter armatos lācea acuta cucurrit. nullo vñq; dāno affectus. cum aduerſarios ipſe nū q; non equo deturbauerit. Quibus ex rebus non iniuria reutibonicus achilles appellatus eſt. In quo nō ſo lum militares artes et impatorie virtutes ſingulari quadam gracia luxere. ſi nobilitas quoq; generis. pro certisq; corporis. ac venuſtas et vñq; robur. ac ſacitūdia lingue admirabilem ac pene diuinum reddidere.

De Bauraria ſuperioris germanie prouincia

Bauaria ad ortū estiuū ac meridie prē frāconie p̄imat. ea quoq̄s plata ⁊ diues terra est. cui ad meridie
 Alpes italie iūgū. suū ad occidentē ei⁹ solē recipiūt. Australes ac bohemi oriētē. Danubij⁹ mediam
 ferme plabif. Inter austrā ⁊ bauariā aliq̄ ysarā aliq̄ enū terminū posuere. Sueuos a bauarijs lye⁹ discrimi-
 nat amits. Hāc oli regione nozia tenere. cui⁹ adhuc porcio media inter ratispōnā ⁊ nūmbergā trās danu-
 biū sita (vt añ dixim⁹) noziū appellāt. Baiuarij aut̄ vñ dicti sūt ⁊ vñ origine traxerim nō facile dixerī verū
 cū reperiat vetustissimos codices baiariā appellare quā moderni bauariā dicūt nō difficile trabor vt boio
 arios a bois dictos. ⁊ gallicā oli fuisse gente. Huic opinioni strabo q̄nto p̄mētorio vires adhibet ita inq̄
 ens. Priscis igit̄ vt dixi t̄pib⁹ plurime galloz gētes fluuiū incolebāt de pado loquif. e quib⁹ amplissimī fu-
 erant boi infubres. ⁊ q̄ oli cū gelatis senones romana p̄ impetū ponti sūt vrbe. hos romani posterioribus
 annis fundit⁹ deletos p̄diderūt. boios vō ⁊ finib⁹ eiecerūt. inde migrātes circūadiacentes bistro locos cum
 tbauniths habitārūt. bellū assidue p̄ra dacos agētes. Cōstat igit̄ boios in paunoniā p̄sedisse. quo ex loco
 facile successu t̄pis in noziū cōterminā regione migrare potuerūt. Idē q̄s Strabo locū q̄ mō p̄statmēsis vo-
 cat designās paululū ab eo distare rhetos aut. ampli⁹ belneios vindelicos. p̄ vindelicos aut̄ desertā boio-
 rū regione esse affirmat vsq̄s pannonios. Ob quā rē satis iudicat boioarioz terrā a bois cultā fuisse. Idem
 Strabo germaniā describes boios p̄n⁹ hirciniā habitasse siluā asserit. ⁊ cymbzos agmine facto eoz inuasit
 se locū atq̄ a bois receptos fuisse. Itaq̄ satis p̄uasiū esse p̄r boioancū nomē ex bois descendere. Ager enī eoz
 trans danubiū hirciniā siluā nō parua ex parte occupat. Ea nūc germanica gens ē fermeone viens theutoni
 co. neq̄s desertā regio vt Strabo tradit quo suo fortasse t̄pē fuit. nunc cultissima est. magnas atq̄ ambicioas
 ciuitates habens ⁊ oppida nobilissima. quoz splendore nescimus tota europa que vincere possint. Ponti-
 ticales vrbes in ea q̄nq̄s sūt. q̄z vna metropolica ē. Saltsburgā vocāt ex flumie saltza cui adiacet. veteres
 sunamiā vocauerunt. In baiaria lodouic⁹ lodouici filij⁹ gibbo ⁊ struma deformis. Impia cōtra patrē bella su-
 cepit. venerandū q̄s senē ⁊ autortate insignē. q̄ quodā regnū francie gubernasset in arce munitissima obse-
 dit. s̄ sup̄s vltionē tān sceleris perēb⁹ p̄r⁹ febre p̄cussus occubuit. q̄ p̄is anūm in suā traheret sententiā

nam (qui tñ hostis Eugeniꝯ ppe fuit) cū philippo duce mediolani cū plurib⁹ alijs de recipienda auctoritate tractat⁹. qui oēs incassum abiit. fuit ⁊ frideric⁹ impator apd eū in basilica sed clā nocte intercepta abijt. reuerentiā ei tanq̃ vicario ihesu xpi subditi ei⁹ tantū ⁊ suaveses populi ⁊ basilienſes ⁊ argentinēſes ⁊ qui albert⁹ eo parebant bavarie duci p̃buerunt. fuit em̃ magna spes obtinēde germanie cū sex p̃ncipes electores in eaz sententiā fedus inſerent vt miſi eugenius poſtulanſ eoz annueret. poſtulabāt aut̃ proſus res negandas in amedei que ſelicē virū appellabant obediētiā tranſirent. Sz cū illoz conſilia frideric⁹ pueriſſet ⁊ qui ſb noie ſinodi baſilee degebāt abire inſiſſet deſperato meliori ſucceſſu interueniēte p̃ legatos ſua carolo frācie rege ecclie pacē dedit. Et nicolao pon. max. recoſciat⁹ relicto noie pape cardialat⁹ bonorē retinuit. i q̃ paulo poſtea n̄ ſine boni viri opinioe receſſit. felix p̃nceps ⁊ nimicū felix ſi ſemū ſuū eccliaſiq̃ utilis n̄ fedaiſſet. Boſmer⁹ qui eius quoddā ⁊ prim⁹ ⁊ dilectiſſim⁹ cōſilioz p̃nceps fuerat. ingētelq̃ opes apd eū cumulauerat. cū nobilitatis odiū inadiſſet proditiōnis reus factus mortis ſententiā tulit ⁊ in lacū lemnaniū circa gebennā precipitatus magno ſaxo ad collū ſuſpenſo demerſus ē. Nobilitas exinde noui ducis indignationem ſubiēs ad regē francie cōfugit. cui⁹ optib⁹ adiuta in patriā redijt. Bobānes ſegobiēſis homo hiſpani⁹ morib⁹ ⁊ doctrina illuſtris. q̃ cū ſummos theologie p̃ceptores doctrina equaret ab amadeo dū ſe papā dixit cardialatus eminentiā accepat ⁊ deinde ymoni conſentiens a nicolao pon. max. cardialatus demifſo titulo ceſariēſi ecclie p̃ſectus fuerat. in aliſſimis reconditis montibus puo monaſterio pretentus. Vocatus ex hiſpania leſis arabice mg̃is libri que vocant alchoranū ⁊ in quo maometis diuiciuſ prophete. nō ūa miſteria q̃ delicta continent in noſtrā linguā de nouo conuertit. ⁊ mendacia eius veris ac viuis rōnib⁹ ⁊ argumentis exploſit. ¶ In Areſtato ad ſepulchrū lodouici cardinalis ſc̃ie cecilie eius vrbis ep̃o que baſilee in conſenſu patrū p̃ſidentē vidimus magna miraculoz opinio orta ē ⁊ inualidoz frequens cōcurſus ſpe ſanitatiſ opus Bobannes comes armeniac in ceſſo fororis amore pulſus nuptias eius tempore conatus baud indignus enſtimatus eſt que paterna bereduarie carolus rex francie armis eſſiceret.

Ad ditiō

promiſit pius enneas multaz rerum doctrina illuſtriſſim⁹ in exordio bur⁹ opis ſe in lucē ponere res europeas. Cūq̃ durandaz ſuis limitib⁹ germanie terras abſoluere nitit⁹ ipſius germanie ſuperioris ⁊ inferioris florē omiſit. Nihil em̃ de ſucuoꝝ antiquiſſimis germanie populis ſcripſit quos ſtrabo iuliuſq̃ ceſar in ſuis p̃metarijs in re bellica miris extollit laudib⁹. quoz terra hodie multis ecclieſijs p̃ſonicali⁹ celebratiſſim⁹q̃ vrbibus ē reſerta. multi in ea annes clariſſimi. licus. neccarus. argos. fonteſq̃ danubij. Terra ferax tritici. vinetis diſtiſſima. ingenioliſſimo martialiq̃ pp̃lo exuberans. omiſit itē vtraſq̃ rippas rheni a fontib⁹ ſuis vſq̃ ad coloniā agrippinā verſus rippas inq̃ oi⁹ ex parte vtrinq̃ habitatas. maximis pontificaliū vrbium imperialiūq̃ ⁊ principū oppidis habitatas. vbi terra vberi gleba reſerta. frumentū. triticū ⁊ multorū fructū ſecūdiſſima. vino adeo exuberat vt cūcta pene inter anea. germania etiā inferior ⁊ totus pene occidentalis ſeptentrio rhenēſi vino ſe reficiat. ¶ Potificalis vbes ſunt Conſtantia celebratiſſimo martini qn̄ ei conſilio illuſtrata. baſilea. argentina. ſpira. wurmiana. quos olim pangiones magiā. cōfluentia omnes ciuitates celebratiſſime antenur alibus. p̃minis. foſſatis. propugnaculis ſupbe. pp̃lus būaniſſim⁹ p̃tim ſua vberi terra. p̃tim negociationibus. Nobilitas vō venationib⁹ intentā. in delitijs ⁊ voluptate maiorem vite partē agit. p̃terijt vō cā alemanie p̃tem quā limagus fluius vulgo lintmag dictus. a quo alemanie p̃prie dicti. cuius fontes in montibus alpiū glareſijs lacus turcentem inſluunt. in rhenūq̃ exonerant. Terra hec non ſolum limago ymmo alijs celebratiſſimis fluijs vt ruſſa. aro irrigat⁹. oppidis caſtelliſq̃ fortifiſſimis exuberans. quaz bernia. lucerna. dūregum. ſolitor p̃cipuas credimus. bellicoſiſſim⁹ popul⁹ quem hodie ligam ſuſtenſum vocant. que terrori eſt vniuerſis circumiacentibus regnis. Breui⁹ ſuū impiū mirum ſpicuas. In quib⁹ brugis. gandauū. mechlina. antwerpia. que licet olim gallie belgice adnumerate ſint. tamen germanoz impio dilatato. omnes germanica lingua loquuntur. p̃pter vicinā ceteris linguis etiam perite. quod ſi cuncta ſuperioris inferioriſq̃ germanie famoſiora loca deſcribere niterer magnitudine operis legentibus tedio afficeret. quap̃pter breuitat inſiſſeus ſtudioſo cuiq̃ que animū ſuū oblectant legēdā cōmitto.

In regno ipso francie qđ etate nra Joāna vgo lothorizien. diuinit⁹ vt credis⁹ admonitavimlib⁹ idumēs⁹ z armis iduta gallicas ducēs acies ex anglicoz manib⁹ magna ex pte mirabile dictu. prima inter primos pugnās eripuit. Cū tā philipp⁹ burgundie dux pñe neq inuicia remissa relictis anglis ad francos descisset ingētes inter carolū regē z filiū e⁹ lodouicū delphinū viennensem cōtēntiōes atq inimicitie succēuerūt. Ea rolus andagouensis eo tpe delphini auiūcū⁹ apud regē plurimum poterat. cuius potentiam cum iohannes aluermie dux ferre non posset. Borbonij quoqz princeps z frater eius spurius andagouensem gubernatio nē egres ais intuerent. delphino vt a pie discederet suaserūt. sic em̄ fieri posse vt rex desiderio filij carolū a se rejiceret regnūqz qđ in ei⁹ manib⁹ passim ire videbat meliori cōsilio regeret. Quib⁹ p̄mor⁹ delphin⁹ insulato p̄e ad nuternēs recessit. qua re cōpta rex cōparato rapim exercitu in alancōniū duxit. z expugnatīs nō magno negotio plerisqz munitionibz ducē in reditiōne accepit. Et inde contra filiū profectus. verum ciuitates minime delphinū aduersus p̄is imperiū tuen nō auderent euit a se abiret rogauerunt. ille in borboniū se recepit. nec diu post metues borbonij regis irā filiū patri cōcliauit. Que res fratri suo spurio b̄aud bene cessit. nā is paruo post tpe cap⁹ in .pfluente demersus. violati paterni iuris in filiū penas dedit. Interiecta deinde nō lōga t̄pis mora renatus e regno sicilie ppulsatus filiā suā henrico regi anglie in matrimonij collocauit. Et aud abnuere frācoz regē qđ ex eo p̄ugio iducias belli sibi ac regi suo salutare cū anglisqz pluriū annoz obrinuit. Quib⁹ cōclussis secur⁹ tā domi rex vt franciā militari⁹ spolijs atq incendijs diu agitātā tātūqz sineret q̄scere. Delphinū cū mag⁹ pte copiarū in beluecios. i. iurēsē⁹ z basiliēsē⁹ qđ supra ē relatiū dimisit. ipe cū reliq exercitu in lothorizios. p̄fect⁹ metēs iullesē⁹qz agri veraxit. oppidūqz nō pui momēti quod sp̄nale vocant dedit. oppidanis ab ecclia metensē⁹ abstulit. Et inde franciscus aragonēsis capto furtim oppido tolosi quod in normannia situm in potestate ducis britannie fuit. duoz potentissimozū frācie atq anglie interrumpisse pacē visus est. De qua re missis vltro citroqz legationib⁹ contenditur. floribetius non paruis equitibus a rege francie profectus quadrigas seruo oneratas in quo milites armati lacerent per pontem aras quo Sequana fluuius iungitur. Qui Normannos a franciā dimittit. edoceros rursi-

cos educere iubet atq; in medio pōtis porteq; arcis subsistere. iſedꝫ inſidijs cū cohortibꝫ ſignū expectauit. q̄
recepto cū milites e ſeno diſſipatꝫ portā inualiffent trucidatꝫ cuſtodibꝫ tādū locū tenere donec ſtober? ad
uolās tꝫ pōtꝫ tꝫ arcē in prāte recepit. cur? rei pcepto nūcio tꝫ rex ipſe p eūdē pōtē in normānia copias traiecit
et ex alia pte frāciſcus britānie pnceps exercitū duxit. Dux ſomerſeti cū prouiciā pꝫo rege anglie cū impio
tenebat. q̄ poſtq; tāti belli molē in ſe verti pgnouit. Talbore copiaz ducē fama claz in rebꝫ geſtis inſignem
rothomagi apd ſe cē iuſſit ſperās eiꝫ cōſilio tꝫ armis ciuitatē et nutare. aīos aduerſerat in fide pꝫnere. ſi fru
ſtra eiꝫ cōſiliū fuit. nā rothomagensis poſtq; regē appropinquare didicerit miſſis ad eū legatis ſua ac forꝫ
naz ſiniꝫ pacti ſalutē exercitū in arꝫvibꝫ recepit impata facere promiſſerūt. q̄bus a rege collaudanz domū
cū pſidio militū miſſis rebꝫ regi dedita ē. Talbor? cū duce ſuiſq; oibꝫ in arcē ſeſe recepit. q̄ cū oppugnari
cepta eſſet interuicti renati regis vt agnitis q̄ in normānia retinebatꝫ oppidis excederēt. Dux atꝫ Talbor? cū
ſuis libet eſſent. ſi cū pfecti oppidoꝝ nō parerēt dux ſomerſeti dimiſſis in arcē talboro tꝫ duobꝫ pugnis fu
is dā receſſit in angliā. arꝫ poſtea dedita ē tꝫ pūitū ducis cū talboro in prāte regis facti ſunt. Talbor? vō cū
eſſet clara apd oēs fama quā nō malis actibꝫ ſi robore corpꝫ tꝫ ingeniꝫ dexterritate in apꝫo marte q̄ſuiſſet.
data fide qd aduerſus frācos deinceps arma nō gereret libere dimiſſus ē. Hic anno iudei indulgētiē cā ro
mā venit vt qdā putatꝫ abſolutiōne q̄ſuit. etꝫ promiſſi qd regi frācie federatꝫ mibi hoc minime poſſimꝫ ē. Illū
pſtat talboiꝫ cū in angliā rediſſet itaq; rex frācie euicta oi normānia burdegalem q̄z armis ſubegitſet a rege
ſuo nō ſine magnis copijs in vaſconia cū impio miſſum tꝫ burdegale recepſiſſe tꝫ alia pteraq; caſtella q̄ ab i
perio anglicano deſtineratꝫ pꝫm vt expugnariſſe pꝫm deditiōe volūtaria recepiſſe. id vbi rex frācie reſtuiſſet
euſtigio duos exercitꝫ iſtruitꝫ q̄z alterꝫ (cur? pfectꝫ erat gener ſuꝫ) comes clarunōtis ac ducꝫ Borbonij filiꝫ
cū. xv. milibꝫ pugnatorꝫ in q̄s tonꝫ militie robur fuerit ad vrbē burdegale recto itinere cōtendere iuſſit. Al
terū quē ipſe ducit aut et purpuratꝫ ſuis conſcripſit. quibꝫ tꝫ comes de ſcampis annumeratꝫ ē. quē electi iu
uēnes. d. ccc. eq̄tes ex britānia ſeq̄bantꝫ. iuſſit tꝫ hūc exercitū retento apud ſe comite reſe pīre. q̄ cū ſeptem
autꝫ leuigis a burdegala cōſtituiſſent pūi qdā caſtellū oppugnare ceperūt. Turri qdā inter burdegala tꝫ ca
caſtellū ipm occupata ac ſagittariorꝫ pſidio munita. Talbor? vō poſtq; ſibi cū duobꝫ exercitibꝫ pugnādū cē
intellēx. cū pūis aggrediendū cēſuit quē minori negotio ſupari poſſe cōſidebat. Egreſſus igitꝫ eius robore
ſui exercitus tā veſpi ad turri quā dicitur occupatā puenit. q̄ pmo impetu expugnata ſagittariorꝫ oēs ibi ca
ptos arceat q̄ngētos interemit. Eū mane. pfectꝫ tꝫ acceptiſſi regij exercitū fugā pare. venitꝫ tāq; ſibi e ma
nibus pda elabereſ iuſſis alijs ſeq̄ cū q̄ngētis galeatis militibꝫ. d. ccc. ſagittarijs pꝫere in hoſtes aduolās
tumultuarij plū inſit. Eoſultauer. it aliq̄dū inter ſe hoſtes an retro pedē fugiēdo referēt. ſi pudore. ppimꝫ
qui regis expiri belli fortunā deſideratꝫ. Erāt eis. ccc. circiter tormēta enea q̄ curribꝫ aduexerāt ea pte pꝫ
talbor? vēturꝫ erat oppoſuerūt. multas pterea machinas hinc atꝫ inde collocauerūt q̄bꝫ ignari hoſtes cōſi
ci poſſet. vt ergo fures talboiꝫ miles itinere qd vniꝫ patebat in caſtra hoſtū neſcius machinaz pcurrit. dato
tormētis igne pmo cōgreſſu. ccc. ferme milites itū lapidū ex anglicis periere. qd vbi talbor? aiaduērit fili
um q̄ ſe ſeq̄batꝫ vt abiret tꝫ ad meliora tꝫa ſe referaret admonuit. At cū filiꝫ diceret nō ē ſibi ex eo plio fu
giendū in q̄ pſ pſiaturꝫ eēt. Ego inquit ſibi multus rebꝫ clariffime geſtis nec mori ſine glia nec fugere ſine dede
core poſſus. te nūc militare impetere nec fuga infamē. nec mors claz faciet. ſed cū filiū plꝫ pietas q̄ cū cōmo
nito pīra moueret cohortantis ſocijs vt forti aio pugnaꝫ reintegraret. reſtitudiōe fuoz facta in hoſtes. q̄ nūq;
munitiones caſtroꝝ exire pſumpſerāt aduacqꝫ inuectꝫ aīis baud puā illoꝝ ſtrage edidit. ſed cū hoſtes pꝫ lo
co. pꝫ tormētis ac numero militū ſupiores eſſent tꝫ tā cruis talboro lapis e tormēto miſſus atꝫpuiſſet. ceſſis
ex maiori pte ſuis. tꝫ ipſe tandē cū duobꝫ filijs. altero legitimo. altero extra matrimonij nato tꝫ vno genero
pꝫebens cecidit. Illic pꝫ tot ſumptas ex hoſte victorias clariffimi viri eirꝫ fuit. quē batoniꝫ poſſimꝫ con
ſtātā tꝫ audacia proſtrauit. Burdegala itez in prāte regis facta ē britānie ducē eiꝫ germanū q̄ nūc rex poſſit
cū diu ſobole caruiſſet votū vouiſſet ſerui liberos ſi ſibi ſuperi daret. priores duos. alterꝫ miorꝫ. alterꝫ pāci
toꝝ religioni cōſecraturꝫ. Eū vni cōpotē primū q̄ ſibi natꝫ ē frāciſcū appellauit. ſcōm dominicū. Natꝫ ē ei
et tertiꝫ filiꝫ quē in angliā nutrēdū miſit. Is cū mortuo pīre in britāniā frāciſco regnāte rediſſet ab eo capē
tꝫ in carcere necatꝫ ē fame. tꝫ ei neq; traderetꝫ impietate fratris cauſandus. qd nō cōtemꝫ regnū ſibi rebꝫ oc
cupaſſe ſed aīam q̄z ſibi nepharis auferret. franciſcū coram diuino iudicio de paricidio ſuuz infra annū ci
taſſe. ob quā rē cū infra pſimū tꝫs frāciſcꝫ idropiꝫ laborās obſiſſet. vt ē religioſa galloꝝ natio correctꝫ cū di
uina cēſuravoluto creditū ē. Dominie? ei ſuccceſſit. q̄ cū hoc anno ſine liberis deceſſiſſet Arturū francoꝝ mili
tē pꝫcipē patrūꝫ ſuum ſuccceſſorem habuit non minus prudētia q̄ armis grauem. Carolus dux aulianē
ſis q̄ magno quodā plio ab anglicis capꝫ fuerat tā ſener in patriā dimiſſus. Deſuncto philippo maria me
diolanēſi ducitꝫ tā q̄ ex ſuccceſſione debiti ſeſe titulis oznauit. In flandria gaudaueſ. aduerſus philippum
burgūdiē ducē rebellatꝫ pluribꝫ plijs vici. Ad extremū ſupꝫa. xx. milibꝫ cuiū vna pugna amiſſis. confeſſi
erroꝝ philippo mariꝫ dedere legēq; victoris acceperūt. Idē philippꝫ tꝫ oppidū lueburgeſ. maximū ac mu
niſſimū. qd in ſaxonū prāte dons noīe venerat nō ſine indignandē laſſatꝫ regis armis accepit. Delphiniꝫ
wiēneſis cū muliere quādā noīe agnetꝫ forma pſtante ac patri dilectā occidere tꝫptatſet iterū regis odiū in
currit. Eūq; nuſq; alibi ſe tūti arbitratꝫ ad flozētes philippi opes cōſingies. vt primū cōuēit miſerere mei
cōſanguine inq̄t q̄ ſine terra ſum filiꝫ regis. ad quē philippꝫ. Dū terra mibi ē caue ne te ſine terra dixeris.
nā q̄ mibi prouicię parē eedē tue ſunt. nec tibi minꝫ q̄ mibi obediāt. Aloſo poſt hec tꝫ zabancie oppida
flozentiſſima tꝫ ambicioſas flandrie ciuitates onūit dñm cū tꝫ pꝫncipē in conſpectu ſuo appellari iubēs. Tē
tū modo ē in eū locū de quo breuiſſimus ē in angliā traiectus. neq; em plus q̄. xxx. milibus paſſuū id mare
latū ē quod flandriā tꝫ angliā interluit. Abſolutis gallie rebꝫ baud incōmēſ ſui tranſmiſſo pelago an
glicie rebꝫ cui quodā britānie nomē fuit q̄breuiſſime mutationes ſub friderico factas cōmemorari.

In anglia quā tū albion tū britāniā veteres vocauere. Rex heinric^{us} solitudinis ac ocij cupidus alieno magis q^{uo} suo iudicio regnū gubernauit. potēs apō eū in primis audire dux solliciti fuit. q^{ui} leges p^{ro} suo arbitratu et p^{ro} p^{ri}ncipib^{us} dixit. s^{ed} cū res anglica apud frācos minui cepisset t^{em} iā impū gallico in p^{ro}stina gl^{ori}am emergeret. dux eboracēsis coact^{us} nō p^{ro}uis copijs nec pauc^{is} stipat^{us} baronib^{us} londonias venit regi^{bus} philius mutatur^{us} atq^{ue} vt ipse dicebat regi^{bus} t^{em} regni salutē cōsultās. nō expectauit ei^{us} aduētū solliciti s^{ed} nāuigio rapiti cor repto p^{ro} t^{em}ensia flumini salutē sue fuga cōsultare adorsus ē. s^{ed} destinātā q^{ui} morte fugiat. missi q^{ui} cōp^{ro}bebede rēt p^{ro} cōpēdia itinez cursus ei^{us} p^{ro}uenire. ipm^{us}q^{ue} mor interemptū in proza nauis q^{ui} uehebat obtriticauerūt. dux q^{ui} somerseti q^{ui} p^{ro}da normānia in anglia remeauerat potēs apō regē credebatur. in carcere cōiect^{us} ē. nobiles viri q^{ui} plures necati. nec sacerdotio p^{ro}dit^{us} parius ē. Inter q^{ui} s^{ed} z amie n^{ost}re adā molynes secreti regi^{bus} signaculi cu^m stos t^{em} l^{it}az cultor amisso capite trūcat^{us} iacuit. nec diu postea cū dux eboracēsis domū redisset somerseti p^{ri}ncip^{is} cep^{er}at e carcere missus p^{ro}mutēte rege gubernare regnū cepit. q^{ui} res sup^{er}me sibi cladis cū fuit. Irmit^{us} em^o ob eā cās p^{ri}nceps eboracēsis cū maiorib^{us} copijs q^{ui} p^{ri}ncip^{is} ludomas p^{ro}perauit. cui cū rex obuiā vna cū duce somerseti exiūsser putās illū aut v^{er}boz lenocinio placare aut regie maiestāt^{is} auctoritate deterere. nihil p^{ro}fecit. Ebroacēsis ex^{er} cū esset lōge potēti^{us} iussu rege vt in parē se reciperet in somerseti duce ac ei^{us} equitū irrupit eumq^{ue} mor capiti trūcato capite interfecit.

De Scotia

Scotia ei^{us} insule in quo ē anglia sup^{er}ma portio ē in aqlonē v^{er}sa. flumib^{us} haud magnis z mōte quodā ab anglia discreta. Dic^{er} nos brumali t^{em}p^{or}e fuim^{us} cū sol paulo ampl^{ius} q^{ui} tris horis terrā illūaret. Jacob^{us} eo t^{em}p^{or}e regnabat q^{ui} d^{icit}at^{us} z multo abdomine grauis. q^{ui} cū oli in anglia cap^{er}et. xi. annis in custodia fuisse. ac dimissus tādē suscepta ex anglia cōiūge domū reuersus plures regulos gladio percussis. z ipse tādē a suis domest^{icis} interfecit ē. Inter q^{ui} s^{ed} vlnōe pacta fili^{us} ei^{us} regnū suscepit. Audieram^{us} nos oli a^{ut} bore ei^{us} in scotia q^{ui} supra ripā flumis enata fruct^{us} p^{ro}duceret anetaz formā hītes z eos q^{ui} dē cū maturitati proximi esset sponte sua decedere. alios in terrā. aliā in aquā. z in terra reiectos putrefecere. in aquā v^{er}o dimersos mor aīatos enatare sub ag^{ri} z in aera plumis pennisq^{ue} euestigio euolare. De q^{ui} re cū audir^{et} iuestigare^m didicim^{us} miracula sp^{irit}u re^umoti^{us} fugere famolamq^{ue} a^{ut} bore nō in scotia s^{ed} apō olebades insulas inueniri. Ill^{ud} t^{em} nobis in scotia miraculū p^{ro}sentari ē. nā paupes pene nudos ad eccias mendicantes accept^{is} lapidibus elemosine grā datis letos abisse conspeximus. Id genus lapidis siue sulphurea siue alia pinguis materia p^{ro}ditū p^{ro} ligno quo regio nuda est comburitur.

De Hibernia

Hibernia nunc nobis absoluēda ē que p^{ro} a britannia disuncta freto. partiz libera. scotorum amicitia societatq^{ue} gaudet. partim anglicano pareat imperio. S^{ed} q^{ui}m^{us} nihil dignū memoria per hoc temp^{or}is de quo scripto est g^{er}sum accepimus ad res hispanicas festinamus.

Hispania regio litissima terra optis p[ro]panda viris. armis potēs. bec euo n[on] in q[ui]bus reges diu[er]si ē. pri-
mū ac maximū castelle regē appellāt. p[ri]mū ei aragonū. Tercio loco portu[galie]s. Quarto nauerre
Quinto regnū granate q[uo]d ab euāgelio xpi alienū ē de rini machemeti. Altimū ponit in castella p[ro]būli ac la-
te dīnanti regno. cui⁹ reges gotthor sanguine creti nūq[ue] gen⁹ variāt. Aluar⁹ de luna natione aragonē. no-
bili genere q[ui]us extra miramōnū nat⁹ cū oli iohānē regi adeo insinuas[et] vt vn⁹ oim regni regisq[ue] potēs vi-
deret. iohānēq[ue] nauerre regē ⁊ heinricū m[ag]ist[er] milite s[an]c[t]i Jacobi potētia sua opprimere ac regnū guberna-
re conat⁹ armis deturbasset. postea t[ame]n aduersante sibi regina redētib⁹ illis ⁊ regē in p[ar]te suā recipiētib⁹
e curia pulsus. in possessionib⁹ suis aliq[ua]ndū p[er]uicax vixit. felix si cecisso frui ocio nouisset. s[ed] nulla ē regno de-
rectis q[ue]s. Dū ergo sublime locū de q[ui] rursus maiori cū rina p[er]cipitaret⁹ yēdicare conat⁹ regi clā suadet vti
p[er] specie venationis in sale⁹ sibi p[ro]pinq[ui]ores egredias[et] se cū potētia manu futurū obuiā. nec dubiū q[uo]d regni op[er]i-
timates libertatē regi afferant. nō fuit difficilis p[er]suasio. rex cū paucis egressus paz custodit⁹. nā aluar⁹ iam
pene nomē extitit erit vbi ad insidiar[um] puenit locū mor clamore edito aluar⁹ inter dilectos exultans milites
liber⁹ regē saluare dixit cūq[ue] s[an]c[t]i abduxit. Quare vulgata p[er]fectum mira in nouatio regni facta ē ⁊ iter ad al-
uaz regni gubernatio deuoluta. Nec diu p[er] cū eisde iohāne atq[ue] heinric⁹ atrox plū p[er]missum ē in quo plures
viriq[ue] cecidere. victoria penes aluaz fuit. heinric⁹ nō multis p[er] dieb⁹ ex vulnere man⁹ q[uo]d in ea pugna ac-
cepit morē obiit. d[omi]n[us] q[ui] aluar⁹ obtinuit. ⁊ aliq[ua]ndū postea regi p[er] regni moderator ē habit⁹. ad ex-
tremū t[ame]n potētū munda succubuit. nā cū nobilē quēpiā iussu regis ingrata sibi q[ui]dā renūciatē e fenestra sue
dom⁹ p[er]cipitari iussisset mor cap⁹ ⁊ in medio foro capitali snia dānat⁹ nō t[ame]n ignau⁹ occubuit. s[ed] numeratis
suis in regē regnūq[ue] meritis nō lacrimās aut euilās s[ed] alacri vultu ⁊ q[ui] ad epulas imutat⁹ ceruice gladio p[er]-
buit. vir alu⁹ ip[s]us nō min⁹ domi[us]q[ue] bell[us] clat⁹ ⁊ cū sp[irit]u mag[is] in mēte sederunt. iohānes deū aliquot annos p[er]
se regnū admittit. aut. quo vita functo fil⁹ ei⁹ heinric⁹ regnū accepit. adolescens aio plen⁹ ⁊ recti cupid⁹. q[ui] re-
lictā priori p[ar]te alterā ex portu[galia] duxit impatris fororē ⁊ in regnū granate cū exercitū p[er]fecit magnā
hostilis terre p[ar]te diripuit atq[ue] p[er]tuit. iohānes cardinalis hostis summa vir integritate ⁊ scia iuris emines-
cui nuuens in dictādis eplis seruii semio p[er]fecit in eo regno. vñ illi origo erat aīam deo reddidit. In regno
nauarie. ⁊ fil⁹ in patrē ⁊ p[ater] in filiū arma suscepit. filiusq[ue] tadē regno pulsus ad alfonso patrū aragonū li-
ciliq[ue] regē (p[er]agrat⁹ pri⁹ gallia) p[er]fugit. tūc iohāne mōtē nigr⁹ iohānes discretanus viri p[er]fctabiles ab
alfonso missi reodaliari p[er] filiū studēt. iohanna regis alfonso ⁊ fororē cōiū absente viro multis ānis ara-
gonū ⁊ valērie regnis tot potētib⁹ ciuitatib⁹ ⁊ nobilissimis p[ri]ncipib⁹ iura dixit casta ⁊ scā mulier ⁊ digna
que plē p[er]cepisset alfonso. Anno aut ab incarnatiōe d[omi]ni. i. 491. totū regnū berice q[uo]d bodie granata vocat⁹
vict⁹ barbaris regib⁹ eor[um] capto. ciuitates granata populosissima armis fameq[ue] durissimaq[ue] obsessiōe ob-
tenta. a xpianis crucem d[omi]ni adortantibus pacifice bodie possidēt.

Portugalia

In portugalia petrus agnominē infans, sic em̄ filij regis anteq̄ regnant appellant̄. magni hominis p̄li
 ceptor qui totam ferme europam peragrauerat sue virtutis documenta demonstrans. Cum regnum tuto
 rio nomie aliq̄dū summa cum laude administrasset nec minore fide alphonso ex fratre nepoti simul ⁊ gene
 ro suo restitisset. tandē subrotis vtrinq̄ dissensionibus cum odio crescente ad plūm ventum esset sagitta in
 incertū missa transiit interijt. vir magnorū operū. Et qui olim sub cesare sigismundo stipendia faciens nō
 parū sibi gloriā in turchos pugnando parauerat. Alphonso exinde manifestissimus princeps alti cordis
 et prudentia singulari p̄ditus neq̄ cū vnq̄ regius portugalia sanguis deriuatus est. post hec regnum quie
 te tenuit. cui cū obijisset dilectissima vxor. eademq̄ soror patuelis vt aliam sup̄diceret suaderi non potuit.
 sed omnis eius cura eo conuersa est vt aliquid agat quod sibi laudem ⁊ xp̄iane religioni fructū pariat. Qua
 propter inuitatis regni proceribus suscepio publice crucis signo classē in turchos ⁊ expeditiōem p̄misit
 Annis v̄o sequentibus heinricus infans videns regni portugalie fines paruis limitib⁹ contineri cupiens re
 gnū āplare oceanū hispaniā sumis virib⁹ igredir̄ suāsu ⁊ doctrina colmoḡr ap̄hor̄ sit terre ⁊ maris noscē
 cū. inuētisq̄ multis ⁊ varijs insulis ab hoib⁹ nūq̄ habitat̄. Inter ceteras p̄larā insulā nō sine suor̄ letitia
 adnauigat. nō tamen hominib⁹ habitatā sed fontibus irriguam pingui gleba refertam nemozōsam. incolē
 dis hominib⁹ aptā. ad quā diuersa hominū genera colendā inmisit. Inter tñ ceteros fruct⁹ aptissima ē ad p̄re
 andū succaz. qd̄ tanto fenore ibi nūc cōficiē vt vniuersa europa succaro pl⁹ solito habūder̄. nomē insule ma

dera est. inde succarū de maderā. Inuenit et alias insulas q̄ plures q̄s habitari baptizariq̄ noibus fecit vt insulā sc̄i georgij fayal de pico q̄r vnā hoibus almanis ex flandria habitandā concessit. teracē trictici. An-
 nis vō posterioribus vt anno dñi. 1483. iohānes sc̄os portugalie rex altissimi vir cordis certas galeas oī-
 bus ad victū necessarijs instruxit casq̄s vltra colūnas herculis ad meridiē versus ethiopiā inuestigatos
 misit. Prefecit aut̄ his patronos duos Jacobū canū portugalensem et martinū bohemū hominē germa-
 nū ex nurnberga supioris germanie de bona bohemozū familia natū. hoīem inq̄ in cognoscendo situ ter-
 re peritissimū marisq̄ pacentissimū. Quicq̄ pholomei lōgitudines et latitudines in occidentē ad vnguē ex
 perimēto. lōgeuq̄s navigatione nouit. Hī duo bono deozū auspicio mare meridionale sultantes a littore
 nō longe euagantes supato circulo eq̄noctiali in alterū orbem excepti sunt. vbi ipis stantibus orientē versus
 vmbra ad meridiē et retrā proiebat̄. Aperuere igit̄ sua industria aliū orbem hacen⁹ nobis incognitū et
 multis annis a nullis q̄ tanenſibus licet frustra temptatū. Peracta aut̄ hmoi navigatione vicēsimō sexto
 mense reuerſi sunt portugalā plumbus ob calidissimū aeris patientiā mortuus. Inſignū aut̄ portare pip-
 grana padisi. multaq̄s alia q̄ longū esset recensere. Aperto illo orbe magna pipetis q̄ntas flandriā versus
 vebit. et licet nō sit adeo rugosum vt orientale in acumen formā et oīa vtrū pip p̄ se fert. Multa ea de re feri-
 benda forent q̄ ne tedij agrauar bono respectu omisi.

Italia

Ultimis europę finibus pagatis et q̄ntū ppositi nostri sunt septentrione recurſo in patriā tandē reuerſus
 nouitates italicū cū tā referendē occurrāt. ab ea nimirū vrbē incipiendū esse arbitror cuius creberrimas
 mutationes et oriens simul et occidens admirat̄. Ea est genua ligurzū dñia ac regina q̄ ciuilibus agitata di-
 ſcordijs memoria nra impū maris amiſit. In ea cū excluso philippo maria mediolanenſiū dūcenſis p̄tore
 opicio elzaco necato auctore francoſco ſpinula. viij. libertatis capitanei creati eſſent. eiſq̄ paulopoſt ſubla-
 ta libertate ex actis Guardas Gmarde ducatū accepiſſet annos ſupra. lxx. natus auctore thoma frigolo q̄
 et ipſe olim aſ philippi dominiū ducali honore ſuſcepit fuerat. Lū hō grāden⁹ ad gubernationē inuñt videt̄

vix septem diebus permiffus ē thoma ei⁹ honorem furtipiente quē cum quatuor gubernaffet annis germanus eius baptifta ad. xvj. cirater horas regnō expulfit. Itā thomas refumptis virib⁹ ofeftum fratrem palatio deturbavit. tres annos poftea. t. nōnullis mēfibus urbem regens. donec auctore iohāne antonio fitiſco iter civitas libertatē afferuit. Delectis tēde. viij. capitaneis priorē ex more rempublicā adminiftraturōs qui thomā frigidum in carcerē pcecerūt. cū iam ter pñe fue duce geſſiſſet. Horū pñces fuere iohānes anthonius quē pñonominauit⁹ miles equeſtris ordinis. t. raphael adonius iuris interpres. ſi beo quoq; paucorū menſiū libertas fuit cū raphaci. nō tam capitanei q; ducia nomē placeret. Itē em gentilibus ac ſpinularū primorib⁹ in ſua ſenectū tractis. collegas ſuos migratū abdicaunt. ducalesq; falces aſſumpſit. q;bus paulo ſupra duos annos eſſus a barnaba gentili t. patruele ſuo a republica deiectus. Barnaba vō nō dum menſe toto principatū poſuit. Janus frigidus iohāne anthonio ſiſco t. auriatis fauēbus regno pelpult. Qui paulo poſt anthonio p ſuſcepto bñficiū necem pavit interpoſito iohāne philippo ei⁹ gentili q; cū percuteret qui t. caſtella deſuncti cōdonavit. Jano vō cum reſiſſet annis paulo amplius duob⁹ in magiſtratu ſatis ſuncto frater eius ludovicus ſucceſſit. qui a petro patruele ſuo e dignitatis culmine deiectus eſt. Itē ē petrus frigidus qui mō regnat multa vi animi t. corporis. Sed t. optimanibus ciuitatis t. omni ferme nobilitati odio habet⁹. qui t. gentem t. patruelē ſuā nicolāū frigidum. honeſtis morib⁹ peditū. t. philoſophie ſtudij inſigne ob ſuſceptam affectatū dominij vocatū a ſe t. pallaciū pñs puiſſorib⁹ interemit. Hunc cū regnaſſet annis quatuor. tam ſue q; altaz nobiliū familiarū pñces. vrbe deiecerūt ludovicus patruele ſuo quē ipſe antea depoſuerat in ei⁹ locū ſuſſecto. qui cū ſe paz gratum magnanibus eē intellexiſſet. eūdem petru quē regno deturbauerat in auxiliū acceſſit. ille tertia poſt exiliū die reuerſus. t. patruelē ducatu amoluit. t. omnes aduerſarios vrbe pepulit. Quorū pñces ad florentes alphonſi aragonū t. ſicilie regis opes cōuerſi magnā t. formidabilem claſſem ab eo impetraverūt. cum q; iam ferme duob⁹ annis terra mariq; genuanim oppreſſerit. ventum ē ſepe ad menia ciuitatis t. aliqñ intra ipā ſuburbana pugnatū. hoc autē āno cū ſigno dato. t. in ipſo portu pio menibus vrbis vndiq; pugnareſ. Ingreſſi ſunt aroganenſes duceſq; milites. ad magnā vrbiſ pñem vagauerūt paſſim cedibus. paſſim rapinis ceſſante ſedantes. Sed aſſuit preſto cum delecta iuuentute petrus qui fugientes ſuos ſiſtere cōpulit. t. in aroganenſes dilapſus. ingēte edita ſtra ge vrbem iam pene raptā recupavit. acutum tñ de eo fuerat ſi portū quā deperant hoſtes ita cōmuſiſſent. ne recludi ſupre poſuiſſet. t. aditū ſequenti⁹ naualibus focijs patente retinuiſſent. Itūc ambe pñes qñs ei⁹ integro ad bellū ſe parant. Quis ſama eſt. petri animo fractum. galloz opes implore a corū regi pñe ſue principatū quē retinere nō pōt pecunia venditur. **A**lud in ſuburbis vrbeq; toto famoſas orbe mediolanū philippus maria dux gentis qui genuā ditioni ſue qñdā ſbegerat. amedei ſubaudie duas filia mſimonio ſibi pñiunxerat alphonſum potentiffimū regē cū duob⁹ fratribus. altero rege nauarie. altero militie compe ſtelano mſio. multiſq; regulis nauali prelio capnū victum a ianuenſibus t. ſibi a iacobo ſpinola ianuenſi tunc pſecto oblatum t. ad ſe vſq; deducit. inſoluta vſus liberalitate. magnificentiſſime donatū libertati dū mulerat. Exiguiſſimū ceſare rogi petente. cū mediolanū ageret viſitare pñepſerat bononiā ſortitū ymolā e mianib⁹ tyranorū armis ereptā ſacro ſancte ro. eccie reſtituerat atrocem ſuitentiū gentem bello domuerat. De florentinis ac venetis per ſuos duces ſepius triūphauerat totamq; quodaz ytalā tremefecerat iam recedente fortuna perditā genua nicolau picinio in quo maxime fideb ad deſuncto exercitu ſuo ad caſale matius iuxta flumē padum duce micheleto cōtimola ab hoſtib⁹ prelio ſuſo. t. caſtris exuto. magno numero eq; tum peditūq; capta. eo deduct⁹ erat. vt nō mō venetis. ſi oibus per circuitū pñlis ac principib⁹ cōtempuit eſſet. Et veneti quidē abdūa flumine trāmiſſo. in agro mediolanenſi caſtmetati. tñ ei terrores incauſſere. vt de relinquendo imperio cogitauerit. qñſuit vltra t. citra mōres auxilia regū. Sed quō fortunatū atq; hoſtibus inſultatē omnes honore ac favore dignū exiſtimauere. Idem in calamitate conſtitutus ab omñibus tanq; odio dignus relictus ē. vnus tñ oim alphonſus accepti bñficiū memor ad opem ferendā ſeſe accinxit Sed dum ſerius iter agit interim philippus pñmū aduerſam valentiſſimē oculis captus incidit. Deinde ex ipā arce hoſtium armorū fragore audito vehemētē cōmotus vite tēde ſimul t. languore morte obiit. ipſo alphonſo herede inſtituto. fuit autē philippus ingenti corpe. t. in iuuentute macer. in ſenio pinguiſſim⁹ de/ forni facie ac terribili. inſtabilib⁹ ac pñgrādibus oculis. ingenio paci t. callido. in largiedo. pſuſus. in pendo facilis. in adeundo difficilis. ac vbi in colloquiū veniſſet mitis ac placidus. cultus corporis ac mūdiciatū oñq; lenociniū negligens. venadi cupidus equorū ſtudioſus. ceteri quēntis impatient. atq; imperitandi amicus. in pace bellum. in bello pacem qñſuit. ſimuladi atq; diſſimulandi egregius artiſer in milites qñ in cives indulgentior raro in publicū prodijt. celatozib⁹ facile credidit in ſuſpirationes adeo pñonis vt ſe pe fidiffimos a ſe amicis leuiſſimis de cauſis alienauerit. pulſis iudutos veſtib⁹ egre de ſeuerite permittit. Hermonē de morte audiuit inuitus tonitrua ac fulmina mirūmimodū expavit. tabifica lue puiſſos ei⁹ vr-bibus migrare in agros iuſſit corūq; domos incendio tolli. q; cura innumerabile illū mediolanū populum multis annis intactū quodamō ab ea peſte ſuaui. Hinc cū vita deceſſiſſ. ſunus nec tanto pñcipe dignū nec ſuis maioribus ductum ē. nec ſepulcri decus additū. Populus cognita duos morte i libertatē ſeſe p-clamauit. xij. viris electis. qui rempublicā adminiſtrarent. Caſtrum porte iouis inſtar excellentiſſime regie ca-pitum ac dirutum eſt. t. teſtamentū philippi dilanati ad domitiū mediolanenſe multi aſpirauer. Sed q; coloratis veteretur titulis qñorū tñi fuere. fridericus impator deuoluit ad ſe principatū philippo. ſine libe-ris legitimus vita ſubtracito cōtēdebat. Alphonſus teſtamento hereditatem petebat. Carolus dux aurla-ris nēſis ex ſanguine vicecomitū natus ab inteſtato id ſibi deberi aiebat. franciſcus pñorcias vicecomes con-iugem ſuā q; philippi filia fuerat hereditatē priſ ſuſcipiendā affirmabat. Audite ſunt legationes oim in ſe-natu mediolanenſi. quoz aliq; ſermone directo dominij petere. aliq; per ſimulationē oblatū pñenoz auxilij

insinuare se p[ro]p[ri]o. atq[ue] iude paulatim vendicare d[omi]ni iura satagebat. ¶ **S**ciuntat[ur] q[uod] iam libertate gaudebat. et ipe[ri]o cupiditate. demerui p[ri]ncipis militiā p[er]duxisset. nulla p[er]ditio placuit. q[uod] iugū huius pacto i capita ci-
uium videre inferre. ¶ **O**mnib[us] t[ame]n impatori census h[ab]itantis aureū poculus. si libera suis legibus mittere-
tur. Philaniabaf in terra vnde philipp[us] hereditas. veneti placentiā cremani laudā occupauere. et milia p[er]-
tina miora oppida. dux subaudi ludovic[us] valentiā et cōsuetudinē inuasit. astenses ad ducē aurelianensem ca-
rolus defecere. qui suscep[er]at a rege frācie nō paruis auxilijs alexandrinor[um] agros vtare ceperunt. ¶ **P**apien-
ses intestinis agitant discordijs. diu angusties fure. quib[us] potissim[us] se iugerēt. flonarienses comani. ale-
xandrin. ac Terdonenses mediolanensiu[m] impius sibi re parmenies i societate quodam[od]o recepti sunt. ¶ **F**ran-
ciscus Sforza p[er] idē t[em]p[us] in piceno agebat. q[ui]us maiorē puincie eius prem iā amissis q[uod] philippus nō
multo anteq[uam] morere sibi p[er] cōes amicos recoacta vt ad se rediret in venetos pugnatur[us] accesserat ro-
gato alfonso rege vt. lxx. milia auri humi suo noie nūeraret. quo facto iā pactis atq[ue] iniunctis copijs in-
neri se accinset. atq[ue] mors philippi emicuit. cū qui longo t[em]p[or]e. ad mediolanenses opes imbayasset. magis
ac magis p[er]rare cōpult. Quē vt longobardiā primū igressus est mediolanenses incerti. quō mens ei in-
clinaret. ne v[er]o p[ri]mū v[er]o p[er]uincit veneti suis cep[er]it obuiā iret. ¶ **D**istis oratoribus oblati non p[er]uis stipen-
dijs cōducere moraq[ue] ducē sui exercitus factus vt placentiā oib[us] copijs obdiceret impauerit ipse ducio pa-
rens dū ad placentiā i oblatione sedet papienses qui iam mediolanensiu[m] imp[er]iū tanq[ue] falsidiosum et insole-
demactarant. sece sibi cedentes accepit q[uod] res mediolanensiu[m] aios baud medioerter parubauit. qui p[er] puen-
tiones ibitrus frāscio dicebāt nullas ex vrbibus q[ue] olim philippus tenuisset occupare. frāscius v[er]o nō
se occupasse. s[ed] dederēt et vltro se offerentē ciuitatē accepisse aiebat. at mediolanenses cū eius potentiā vere-
rent dissimulandū potius statueret. Ille p[er]nuata apud placentiā oblatione. Tandē summa vi oppugnare
adosus vrbem. q[ui]us magna et forti militū manu munita armis t[ri] expugnauit et diripiuit. ¶ **M**ediolanense
regimen p[er] idē t[em]p[us] p[er]uenit nobilis fuit. et apud eos qui philippi quondā p[er]uideret. ita res p[ro]spere fa-
pientū ducta cedebat. et iam nō parua galloz manus nā crater tria milia equitus delecti roboris q[uod] alpes
transierat apud alexandriā. p[er]fugata delataq[ue] fuerat. Et veneti apud caragium magno p[ro]lio sup[er]ati. oēs p[er]-
ne copias amiserat i lauda ab eoz imperio crepta in p[re]tēm mediolanensiu[m] redierat. Cū franciscus Sfor-
cia ad iustandus brixienles missus. siue q[uod] p[ri]ncipatū mediolanenses. cuius opioem iā p[re]dē finierat. alio
mō p[er]sequi nō posse sperabat. siue q[uod] mediolanenses cū veneti amicitia societateq[ue] clam se g[er]erēt. Ne solus
vtriusq[ue] p[ro]p[ri]i p[ar]tē relinq[ue]ret. p[er]ueniens celsit. p[ri]or[um] cus veneti sedus inijt. i quo cus milia hic atq[ue] inde p[ro]-
missa essent. illud inter cetera cōuenit vt ad vrbes mediolani ditioneq[ue] eius obtinendā frāscio cū copijs
p[er]ficerent senatus venetus in pecunijs et armis auxilio esset q[uod] re firmata. mox in mediolanensem duxit.
¶ **M**ilitabant eo t[em]p[or]e apud mediolanensem biacciani. qui cum ludouici de worme. ac nōnullas alias francisci
copias apud modociā fudissent. tandē relicti mediolanensibus ad eū defecere. franciscus filias suas iaco-
bo picenno vrozē respōdit carolus v[er]o gantzaga baud ignot[us]. copiaz ductor. qui paulo an[te] a mediolanen-
sibus deficiens ad frāsciu[m] venerat. postq[uam] defetos cōfides mediolanenses et sine vilo ducē relictos aiadu-
erit. itez ad mediolanenses relicto frāscio trāsiuit. ¶ **E**rat hic vasto corp[or]e. forma pene gigantea. vmbus v[er]-
q[uod] magnitudinē rīderent dicendi copia clarus lris grec[is] ac latinis istructus s[ed] aio inconstanti. et ingenio ad
omē facinus suo honestū siue neq[ue]stariū p[ar]o. Cui nō parua spes fuit oppressa. mediola[n]sa libertate d[omi]ni
vrbis arripe. s[ed] fortuna iā mediolanensibus nouerātē placentiā terdonenses nouariensesq[ue] ab eis edicti
tes francisci p[ro]fida receperūt alexandrin[um] cū nullā i eis spem sitā esse p[er]tuerent wilbelmi motisserran p[ri]nci-
patis fratris impio se p[er]misit. ¶ **R**epublica medio t[em]p[or]e ex nobilitate in plebes defluerat. lectijs viri. xij. qui
vrbi de more p[er]sistent. et fece p[er]fari i[u]biles atq[ue] ignaui migrātū gerebat. h[ic] q[uod] nobilitatē (quā p[er]fari modis
offenderat) suspēctā h[ab]ent ne cū frāscio sentirent. ¶ **E**uadente gantzaga. q[uod] eam vias ad p[ri]ncipatū vrbis ar-
ripiendi cōmodissimā existimauit. p[ri]marios ciues genere nobiles et opib[us] baudūdantes. raptim inter-
ceptos p[er] noctes obtrūcere ac deide in foro plebi spectaclū obiecerūt. iter quos iacobinus bassius et gre-
gorius adolefcens placidis moribus et lris cruditus. et nob[is] amicitia p[er]uicax. p[er]fuis inocens supinis t[ri]-
catulq[ue] iacuit. Ille diu post iohannes capmū venerandū senex et filiū ei[us] franciscu[m] egregia forma iuuenem nō
alio crimine irretitos. nisi q[uod] blance marie francisci cōiūq[ue] sanguine iūci erat. crudelibus affectos cruciatib[us]
necauere. ¶ **X**iii gregori[us] lampinarius iur[is] ierpres. s[ed] ipse legatōis tanq[ue] ad ipatorē mitteret i modociā
captus atq[ue] iterfusus est magnus lib[er]at[us] assertor. Et qui testis oli p[er]filiū p[er]filiū fauens regimini lamiaasset.
¶ **N**ec iacobodo bossio admodū i citate grāncoso potenti pepercit. quā cū diu i vincul[is] tenuissent. tandē itere
merūt. ¶ **B**alonus quoq[ue] p[er]ficanus et ipse natu nobil[is] atq[ue] opulentus ciuis iterfusus occubuit. Quibus ex re-
bus cū iam nulla lib[er]at[us] forma relicta esset. et. xij. viri aulū tyrānico vrbes cedibus ac rapinis sedarent. sue
cessorūq[ue] comicia p[er]hibentes. iusto p[ro]p[ri]o sibi iuris ip[er]iū. progarent. ¶ **C**omota deniq[ue] atq[ue] iensa citas corre-
ptis armis. nouo migrātū ex nobilitate creato. tyrānos et republica eiectos i carcerem piecit. at cum neq[ue] s[ed]
mō respirare p[ro]p[ri]s posset. itas p[er]filiū oib[us]. excepta citate comensi ac parmensi. q[uod] in officio ad vltim[um] p[er]fili-
bant. franciscus dura oblatione ciuitatē p[re]mebat. Ites plebs incensa nobilitatē et palacio pepulit. Tyrā-
nos demp[er]i vindicta tāq[ue] lib[er]at[us] amatores. et oprie de republica meritos in p[ro]xiom locum reituit. Illi ad
p[ri]ores artes reuersi. cus satellites magno nūero assumptissent militaq[ue] suadente carolo spolia p[er]petraret.
nobilitatemq[ue] p[ri]us opprimerent nō t[ame]n ei vias ad tuadendos p[ri]ncipatus p[er]fiscere. Ad cus ipse aiaduertiss[us].
et iam sibi periculosas apud mediolanenses moras intellexiss[us]. per interuincios francisco recōciliat[us]. ac ma-
gnis alleci p[er]filijs laudam illi p[er]didit. Tercoz iam fides fallens. nō sine magno mediolanensiu[m] damno ac
pleb[is] alternatōe ad cus trāsiuit. nō t[ame]n defuit tyrānnis aim[us] q[uod] nō postulat vndiq[ue] iustidij francisci iugis iā
p[er]e ceruicibus imminens excurrere conarent. ¶ **S**ed cus alios frustra rogasset. venetos tādē ne se derelinq[ue]-
rent p[er]uenerunt. Nam neq[ue] illi ex v[er]o vnde bas franciscus etate florentem rei bellice potissim[us]. cuius ias v[er]-
res atq[ue] arma non sine graui iactura sensissint. eo potui ipio quo f[u]o portandus videt[ur]. ¶ **P**erfiscit[ur] ias
veneti sedus q[uod] mediolanensibus. legess[us] q[uod] tō citatio gallia seq[ue] debet[ur] semperit. mandantes Sfor-
ces

vt certis cōtēre vrbib⁹ ac terminis mediolanēses in pace dimitteret. Ille haud ignarus se bene pūtur vbi
 venetis paruisset. imperiū eoz p̄cepit. Et quis cētrus oibus videt⁹. nā soli florent. ⁊ bī quidē pare
 opam ferebat. In obediētia in persequere decreuit. iam moruo frāscō pygmalio frater ei⁹ iacob⁹ cū bra
 chianis ad venetos trāserat. Jam leonardus venereus a senatu veneto missus mediolanū ingressus ad
 xilia ⁊ comēat⁹. magnā copiā. q̄bus ciuitas indigebat. ꝑpe diē affore pollicebat⁹. Erat ⁊ in exercitu ⁊ in ci
 uitate summa oim rex indigentia. Ita vt dubiū videri posset. an obidēs frāscūs. an obfessus dici debe
 ret. At ei bis mille eq̄d sup̄erat q̄ ferre infessore possent. ⁊ milites sp̄edio fraudati. p abis sese armis exu
 erūt. Neq̄ cū frāscō argentiū erat. quo stipē dare militi posset. S⁹ inter spem metūq̄ dubi⁹. obfidiōne de
 die in diē vba pzo factis ostēdant. pducebat. In ciuitate vere cū iam frumentū assumptū fuisse. nec aliud
 edulij genus restaret. ⁊ iam canes. equi ceteraq̄ id generi aialia maderē. nec fette amplius famē multitu
 do possit. collecti in vniū apud portā vercellinā. correpit armis in for. prumptū. obuiūq̄ leonardus ve
 nētoz legatū gladijs cōfodit ac discerpit. Erim palanū fufus tyrannoz satellitū⁹ aggressiū. quo sine re
 sistētia occupat. quos inuenire tyrānos in vincula pceperūt. Exiū missis ad frāscū legatū principatū
 ei quitat⁹ obtulerūt. q̄ mor ingressus dñum vrbis accepit. Et deinde nō militis interiectis dieb⁹. cū liber⁹
 ⁊ cōiuge reuersus. ducalibus insignib⁹ exornat⁹. in triumphā modū vrbē intrauit. q̄ cū iaz comi parma⁹
 ⁊ in deditione receperit wilhelmog mōte ferratenfī alexandriā emisit. non parū deinde bellū cū vene
 tis ⁊ aliofem age diutius gessit. In quo cū actius premere⁹ neq̄ oim tante potēte par esse poterat. Renā
 tum regē fortissimū eq̄m cohortib⁹ cinctū ex vltiori gallia. magnis stipēdijs ac pmissis allectus. i auxi
 liū accessiuit. q̄ cū sup̄atis mōtib⁹ in ytalā descēdisset. ac wilhelmū e monte ferrato amā ponere p amici
 ciam ac necessitudine cōpulsisset. ⁊ iam castra sua frāscū castris iungens. i hostile agrū descendisset expu
 gnatis raptim nōnullis castellis more gallico. mortales omēs i eis cōpreheos trucidasset. Tantus mor
 terror venetos inuasit vt iā castra castris pferre ampl⁹ nullo pacto plumerēt. nec iam retinere posse Briciā
 ⁊ pgamū agris amissis p̄fideret. Cūq̄ thurcoz bellū res eoz maritimas infestaret repēte pter oim opim
 onē par q̄ diu in senatu aplico fuerat agitata. tēnq̄ apud laudā interuēu cuiusdā iocogunt. s. pbat ⁊ in
 tegre vite monachi. inter venetos ⁊ ipm frāscū clam rege facta ē. Que res vt regi molesta. ita frāscō vi
 lis ⁊ veneti necessaria fuit. Arcē deinde mediolanī infamētis ppli furore duritā frāscūs dēu restaurauit
 mira fortune sue ciuita regenis rei. puidētia nobile ac magnificū op⁹ hūidē mans⁹ sbito resectū ē. q̄b⁹ fue
 rat pauloan reuētū. Frāscūs philēph⁹ nobil⁹ saryraz scriptor p idē tps ad heroiā carmen puerus res
 sforcie scribere cepit. Locidus⁹ rebell⁹ soluta oōne ac micro clar⁹ hñ cepit. ¶ Apō venetos terra mari
 s⁹ potēssimos. q̄ nomē ytaliciū apud barbaras natiōes lōge lateq̄ claz fecerat. filius foscari ducis. velut
 q̄ppriā i rempublicā machinā⁹ et in exiliū ac⁹. deinde reuocat⁹ ⁊ iterū i suspitōem criminis adducit. ⁊ cru
 delissime toz⁹. cū nihil mali p̄stere⁹ relegat⁹ i peloponessū miserā ibi vitā finuit. Gener eiusdē duc⁹ an
 dreas dūnat⁹ dum q̄retā insulā. p veneto iperio gubnabat dux isule appellē. reuocat⁹ domū honore pua
 tur. ⁊ magna multat⁹ pecuniā i exiliū mittit. Arimilau iter venetos dignitate ⁊ aucte potēs dux ex con
 silio ad mediā noctē domū reuertit⁹. baculo trāsfossus occidit. nec q̄ tantū scelus patrauerit inuētus ē. q̄
 uis filio ducis iud criminis dederint. Frāscū⁹ barbarus studijs humanitatis excellēs. eūq̄ nō paucū neq̄ il
 laudans opulētus. senio p̄fect⁹ nō sine celebri noie vita decessit. ¶ Inipator frideric⁹ cū romā rediens eo
 se cū iuge ⁊ rege hūgarie ladislaao. totoz comitatu recepisset. libet⁹ ⁊ amice vifus. incredulib⁹ honoz
 bus tumulat⁹ est. Frāscūs dux gētis. q̄ ānos. v. ⁊. xxx. summa cū laude ciuitatē regebat philippo medio
 lanēsiū duci buriā bergamūq̄ ademerat. copias ei⁹ plib⁹ loc⁹ fuderat. frāscūs carmiolā claz ducem
 copiaz dē. p̄ditiōne suspectus securi p̄cussat. Arsilū carrariū cū⁹ maiores diu p̄tatiū p tyrānidem te
 nuissent. dux p̄nami hereditatē vendicare conat⁹ interceptus necauerat. pacē cū thurc⁹ nō tam bonēfā q̄
 necessariā fecerat. Inipit⁹ venetis terra mariz lōge ampliauerat. gubnatōni tandē cedere cōpulsus est
 tanq̄ p senio republice videt⁹ inuul⁹. Ille hmoi p̄timelia affectus ingrate p̄tē aspectus nō feres. camq̄
 vitā recusans. q̄ caret igit⁹ e publico palatio in priuatā domū se recepit vbi cū principatus suis ciuib⁹
 reddidisset. egrā q̄s p̄stema aiām nature restituit. Cū⁹ casum tanq̄ puidisset baptista p̄stus cremonēsis
 astronom⁹ pluribus ante mētib⁹ p̄dixerat. Erat autē frāsc⁹ cum moriere nō lōge ab anno sue vite nona
 gesimo. venerabilis senex p̄cipua corpis maiestate decorus. memor oim q̄ post infantiam aut vidisset aut
 audisset. facundia copiosa ⁊ ingenio. p̄mpto. ac ope impiger ac deteritimo. q̄ moderare frena senat⁹ optie
 noster. Et p̄ in exipio negociat⁹. cū p̄pam regiois illius quēpiā de futuris iterogaret. R̄sum ab il
 lo accepit. filius sibi eē. q̄ aliq̄n fuit ciuitat⁹ p̄ncipatus assequer⁹. frāscō fuffet⁹ pascāl vir singulari p̄uē
 tia ⁊ morib⁹ humanissim⁹. cū⁹ ducatus nulla putat bella suscepit. nisi vlt⁹ necessariā vlt ad modus glorio
 sa. ¶ Ludouicus in archio manūan⁹ iter principes nri seculi. fame nō medicioris. lris erudit⁹. ⁊ reb⁹ militari
 bus exeritat⁹. In eo bello q̄ veneti cū frāscō sforcia post dñum mediolanū ab eo captus gessere. par
 tes illi secut⁹. magnus momētus reb⁹ ei⁹ accessit. Carol⁹ frater ei⁹ q̄ fidē frāscō scellerat i vincula conie
 ctus. s⁹ ei⁹ fideiussione dimissus. cū neq̄ sic. p̄missioni sue satisfaceret oib⁹ q̄ i mātuano agro tenebat op
 tidis priuat⁹ ē. S⁹ cū stipēdia venetis faceret. nō puas eoz⁹ copias i mātuana duxit. vbi vastans late
 atq̄ incensis agris cū fortia p̄ncipus ei⁹ belli secūdu fecisset. ⁊ iā mātuani metu p̄cūsi. reb⁹ suis dis
 fidere viderent⁹. Ludouic⁹ accessit ex mediolano auxilijs. milites suos i acie p̄duces. fratri copā pugne
 fecit. nec ille certame detrauit. Cōmissum ē atroz plū i q̄ duo frēs abo etate florentes. abo rei militaris
 p̄ri. abo corpus atq̄ ai vmb⁹ p̄stantes. de glia. de ipio. de vita. summis conatib⁹ cōrēdere. Veniq̄ victoz
 ludouic⁹ fuso fugatoq̄ carolo. oēs suos copiaz dūces. ac p̄mores eq̄m cep. plib⁹ intercepti ille deinde p̄ia
 ex portis atq̄ egenus morbo p̄fectus iterijt. ¶ Apud ferrariā mortuo nicolao Estense p̄ncipe. oim nri seculi

Fortunatissimo. nisi cōiugis adulterii ⁊ i ea ⁊ i filio dilectissimo. vñdicare olim coactus fuisset leonellus
dñatū suscepit. princeps pacific⁹. lñatū pitus. ⁊ musice cultor. q̄ decebēte borzi⁹ frater ei⁹. ⁊ ipi nicolao fi-
lius ex cōiubina pholomea senesi ad pñcipatū vocat⁹ e⁹ egregia forma iuuenis ⁊ i armis cū laude satius.
dicēdi ⁊ agēdi pitus. q̄ cū cesare friderici romā petente ⁊ inde reuersus magnificētissime accepisset. sup
mutinā ⁊ regni dēcatūs honorē accepit. primusq̄ oim i estensi familia dux appellat⁹ ē. Eugeni⁹ pontifex
dñi ferrarie cū grecis cōiūti ageret hugo senēsis q̄ p idē tps medicorū pñcipēs hñt est. oēs q̄ ex grec stu-
dio pñtē pñtē eo puenisse crediti sunt apud q̄ mutauit. quos cū oppipare magnificēq̄ paussit. finito pran-
dio. epulis mensisq̄ remonīs eos i disputatiōe pederētū placidēq̄ pellexit. cūq̄ iam marchio adesset ut
colaus. ⁊ mlti i synodo excellētēs pñtē adnētassent. cūctos i mediū pñtē locos adduxit. de q̄b⁹ inter se pla-
to ⁊ aresto. i suis opibus pñdēre ad magnopere dissimire vidēt. edicens eā se pñtē defenfurū quā greco op⁹
pugnandū duceret. siue platoni illi siue aresto. seqñdū arbitrarēt. Cū greci certamē minime recusassent
pugnata ē ad multas horas disputatio postremo cū ⁊ ex pñtū finia hugo grecorū pñtēs. atq̄ post aliez
argumētū ⁊ dicēdi copia victos tacere cōpulsisset. palā factū ē. latinis hoies q̄ iam pridē bellūq̄ art⁹ ⁊ ar-
morū glia greciā supauerāt. etate nra etiā lñs ⁊ oim doctrinaz genere anteire. fuit aut dom⁹ estens viri sp
docē amica. nra etate nō solū hugonē de quo pñt sum⁹ magnus ad se pñtīs traxit. sed mltos i iure ciuili.
plures i ceteri⁹ facultatib⁹ honorauit. In studiis eloquentie iohāne aurispā sicutū grecas ac latinas edoctus. q̄
versu. pñtē claruit inter familiares hñm dñm bñm fecit. Guari⁹ aut veronens oim ferme pñtē ac mñtē
q̄ a nra etate grecas lñs dñdēre. admirabilis ⁊ oim bonore dign⁹ fener. q̄ oim etiā sua legēdo. docēdo
scribēdoq̄. pcurasset. vñtē senecurū siue refugiu⁹ i illō qdē honestū dignūq̄ suis exercitijs acutūb⁹ iue-
nit. In agro bononiēsi pñtū occidit aridā ex miorib⁹ formicis pass⁹ cū cōplures ascēderāt fuguerent maio-
res nō paruo nūero q̄ illas pñtē occiderāt pñtē deiecerūt. Post duas ferme horas tanta mior formicarū
vis excitata ē. vt tot⁹ ager nigro tectus agmie vidēret accessere. Stipare oēs. ⁊ arboris vñdūq̄ stipite ar-
cūdantes. paulatim alcēdere cepērūt. maiores formice vbi hostes adesse aiaduērūt. cōglobare se supne
pugnā expectauerūt. postq̄ sñt acies puenere cōmissio plio. maiores rōmū rabido. mō illas mō istas emi-
noribus interire totiq̄ breui spacio cōsecērūt. vt cadentū morētūq̄ tumult⁹ ad pñtē radices nō parua
in terra succurrerent. Sz cū pñtē instaret miores spq̄ acies acie pñtē viginti aut plēs vñz ex hostib⁹
circūdarent ⁊ a tergo ⁊ a fronte pugnātes nuda q̄z latera pñdēret. vñtē tādē manusule ⁊ ad vñtē oēs ne-
ca te. Illat pñtē temere plij penas dēdere. Hec acta sunt spectānb⁹ rōne copijs ecclie. cū. s. petri cathedrā eu-
geni⁹ qñtus teneret. ea nob⁹ q̄ se vidisse ait. vir fide dign⁹ ⁊ aucte retulit. Nicolaus pñtē vñtēq̄ iure cō-
sultus. q̄ tñ in castris aplice nñtē seueri epī vices agebat. Sile h illi est q̄ in gallia belgica nō longe ab
vrbe leodio pñtē fama gestū ferūt nñdū siue i arboze siue i rupe falso sñt pauerat. ouaq̄ fōēs pullos aut
dus expectabat. hñc corū supueniētes loco detinēuere. ouis ei⁹ effract⁹ ac vorat⁹ spectauere id ē. primo
bubula fugiet⁹q̄ trepidū falconē annotauere postmodū mirabile dictū falcones corūq̄. q̄si seprētiōales
illi meridionale pñtē tenētes. ordinatis acieb⁹. ⁊ tanq̄ rōis capaces essent. alijs q̄ conuia obpaueret. alijs q̄
media duceret agmia disposi⁹. atq̄ ⁊ sero cōmissū plū i aere cōmiserūt. in q̄ cū mō corui. mō falcones. ce-
derent. ⁊ itez rēsumpt⁹ vñtē certamē instauraret. tot⁹ vñdūq̄ sñt ager. ⁊ pñtē ⁊ cadauerib⁹ obte-
nēt. ad extremū victoria penes falcones fuit q̄ nō solū rostris. s⁹ etiā vñtēq̄ acerrime occurrētes. cor-
uos oēs ad interitū dēleuere. Erat paruo tpe interiecto cū duo de leodiēsi ecclia contendentes. alter a
gregorio. xij. alter a bñdicto. xij. in epm elect⁹. Erat em inter illos de rōmū pontificū discipulo. ambo cū
copijs i endē locū pugnari vñtē. Iohānes dux burgūdie aliez armis inuit. aliez leodiēsi pplus seq̄
bas. Pugnati ē collatis signis. summa vñtēq̄ cōtēdē. horrendū cruentūq̄ plū factū. In quo tādē victor
iohānes. xxx. milia hostiū cecidit mirabile ei⁹ rei fanū pñtē ē. qdē nos illac postea trāsēdētes cesor. ossibus
plēnū vidim⁹. Sz de bello falconū ac coruorū suā cuiq̄ opioem relinqm⁹ veni pñtē penes famas dimisso.
¶ Bononia q̄ nō tā studioz mñtē sedutiōnū alitit appellari pñtē foroz i tpa genue. ac foli⁹ in cōstātie pñtē
cū factōe Ambecariā. nō sine cete mltos ciues domo pepulisset. cōi cāctulorum ac bentiuliorz palio. re-
gi cepit. pñtē factionū baptista cauent⁹ ⁊ hantibal bentiul⁹ fuere. abo sanguinari. abo patras cedib⁹
insignes q̄ l⁹ sñt apparato sacro iūcti essent. nihil tñ inter se meliores fuere nā hantibal dñ leuato de sacro for-
te baptiste filio vñtē puerperā cōpñem seq̄. ei⁹q̄ manu pñtē p nouo natu cōgratulā. ab intrūbus ex
impudico baptiste fratrēq̄ obrutā. vt ma iseste apparuerit baptistū sacm nō tā fedis retinēdi q̄ ce-
dis parate cā a baptista qñtū fuisse. Sz nō mltā morz hantibal fuit nā q̄ pñtē ei⁹ seq̄bāt. sumpt⁹ paulop⁹
armis fugat⁹ aduersarijs plateā obtinere. Baptista inditio tādē puerilū i specu quodā sñt terraneo cū ple-
risq̄ cōplēb⁹ suis latitās rep⁹. ⁊ fumo cōpulsus exire. mor plib⁹ vñtēq̄ pñtē ei⁹. cadauer ei⁹ i for-
tractū ⁊ diu lūctib⁹ hñt cū plēriq̄ more sñt am. cor ei⁹ dēnt⁹ lantiafere. aruorēq̄ bibere nō horruerūt.
randē exultū ē. ¶ Apud florentiā p idē tps ramb⁹ latebat herculis bēnioli qui quodā eugen⁹ pont. mar.
interfici siue iusserat siue pñtē sit⁹ extra mñtē nati. paupem vñtē lantificū dūces. nec sat⁹ gnarus
quo pñtē genit⁹ ē. hñc bononiēses euefigio vocāt recusante quodām mñtē i pñtē dūctū. Eque ex la-
mice facit. tutorē hantibal filio republice pñtē tradit. cū ei⁹ reb⁹ aduers⁹ fortitudo. ea i secūdis mō
deratio hacten⁹ oñsa ē. vt herculis filius oēs nozint. Qui cū erules p. pñtē nocte qdā vrbes intrassent.
ac exarato rumore qñtē victorēz iussit. hantibal qdē testit⁹ aio. exarati amul. correp⁹ armis. in eos pñtē
hñt. nec mora victos cēp capisq̄ ei⁹ ciuitate plib⁹ deturbauit. Bessaron eo tpe cardinalis mñtē natōe gre-
cus. prudētia singlar. ⁊ nra suāq̄ lingua pñtēssim⁹ Nicolai. v. ponti. mar. in ea vrbe vices gerebat. q̄ vñtē
ad ipi⁹ pontificū obitū legatōe funct⁹. nobilitati plebiq̄ iuxta car⁹ fuit. qñs co reducta ciuitas ē vt legat⁹

pape rogare magnūq; unipare quant. qd plane nūc erperis. ludovicus scetoz quoz coronator cardinalis lei-
gar. q. quis ingenio valet. z. o. p. d. t. e. aucte. q. summi sacerdoti nepoti debere nō plus tñ i vrbē p. t. q. le-
nati placet z. tanto bononiensi viro. ¶ Florentiā vrbē ex seculanis ruinis ad ripas armū fluuij p. d. t. am p. f. c.
boies fluentiā vocauere. quā cū auspicijs fundata felicib; vicinas p. circuitum ciuitates excellere. mirisq;
modis impū vocare cepisset. florentiā longe meli; q. fluctuā dicta ē. In hac vrbē pōtē maxime euge-
nius q. r. i. d. c. p. d. t. q. f. e. r. a. n. t. i. c. i. s. c. e. p. a. t. magnifice p. s. u. m. a. u. i. t. Erat p. les inter grecos ac latinos su-
per archanis orthodore fidei p. t. e. n. t. i. o. n. i. s. q. r. u. m. a. t. i. m. a. z. d. i. f. f. i. c. i. l. l. i. m. a. f. u. i. t. d. e. f. a. n. c. i. s. p. u. b. l. i. s. p. e. f. f. i. o. n. e. Lū greci
pacimū ex p. d. e. d. i. t. a. r. a. t. n. r. i. ex p. r. e. f. i. l. i. o. q. p. r. e. d. e. m. t. e. a. s. s. e. r. e. r. e. t. p. o. s. t. m. i. t. a. s. a. c. d. i. u. i. n. a. s. d. i. s. p. u. t. a. t. i. o. n. e. s. i. n. q. u. i. b;
tanq; interpretes nicolaus saguntinus vtraq; lingua dulcissimū. ingenio faciūdaq; iuxta p. m. p. u. s. i. l. l. u. s. t. r. e. i. l. l. u. s. t. r. e. m. o. d. i. s. a. d. e. p. t. u. s. ē. Tandē cū latina ecclia in ynnū fidei symbolū p. s. e. n. t. e. r. e. t. Cū tūc impatore grecoz z. patriar-
cham cōstāntinopolitanū. z. o. e. s. e. o. z. c. o. m. i. t. e. s. a. b. u. n. d. e. l. a. u. t. e. q. p. a. u. i. t. p. i. a. r. c. h. a. b. i. c. f. e. m. i. o. p. f. e. c. i. t. z. e. c. c. e. s. s. i. t. z. a. p. o.
p. d. i. c. a. t. o. r. e. s. i. n. t. r. a. e. c. c. i. a. m. b. u. m. a. t. ē. c. u. i. m. a. s. s. e. u. s. p. o. e. t. a. l. a. u. d. e. n. s. i. q. d. i. g. n. i. b. i. l. i. s. e. p. i. t. h. a. u. i. b. i. s. v. i. s. i. b. u. s. i. m. p. a. r. b. i. s.
e. d. i. d. i. t. n. i. c. o. l. a. p. i. c. i. n. i. u. s. i. l. l. u. s. t. r. i. s. c. o. p. i. a. z. d. u. c. t. o. r. a. b. e. x. u. l. i. b. i. s. f. l. o. r. e. t. i. n. i. s. i. n. u. i. t. a. t. m. u. s. e. l. l. a. n. i. i. n. g. r. e. s. s. u. s. a. g. r. u. q.
a. f. l. o. r. e. t. i. a. x. m. i. l. i. b. p. a. s. s. i. u. a. b. e. s. t. h. o. s. t. i. l. i. t. e. c. i. t. a. d. i. r. i. p. u. i. t. n. e. c. d. i. u. p. o. s. t. e. a. i. n. a. g. r. o. a. r. e. t. i. n. o. c. u. s. e. u. g. e. n. i. o. s. i. m. l. i.
f. l. o. r. e. t. i. n. i. s. b. e. l. l. i. i. n. t. u. l. u. s. i. t. a. p. u. d. a. n. g. l. i. a. r. i. u. m. m. a. g. n. o. p. l. i. o. v. i. c. t. u. m. z. p. f. l. i. g. a. t. ē. Ludovic; archiepiscopus florentinus
ap. l. i. c. i. a. t. i. c. c. o. p. i. s. p. e. r. a. t. q. c. a. v. i. c. t. o. r. i. a. n. o. b. i. l. i. t. a. t. a. d. c. a. r. d. i. n. a. l. a. t. u. p. a. u. l. o. p. o. s. t. e. a. p. f. e. c. t. u. s. ē. Eugeni; e. n. i. z. o. n. i.
o. n. e. g. r. e. c. o. z. f. a. c. t. a. z. p. i. c. i. n. i. u. s. i. m. e. t. u. d. e. p. o. s. i. t. o. m. e. t. e. a. q. z. a. i. o. a. u. t. ē. v. i. j. z. r. i. c. a. r. d. i. n. a. l. e. s. c. r. e. a. u. i. t. v. i. r. o. s. a. u. t. g. e. n. e.
r. e. n. e. i. l. l. u. s. t. r. e. s. a. u. t. v. i. t. e. p. s. i. t. a. t. e. s. a. u. t. v. i. t. e. s. c. i. t. a. t. e. c. o. s. p. i. c. u. o. s. i. n. t. e. r. q. s. d. u. o. g. r. e. c. i. a. s. s. u. m. p. t. i. s. u. n. t. y. s. i. d. o. r. u. s. a. r. c.
h. i. e. p. i. s. c. o. p. u. s. r. u. t. e. n. o. z. z. b. e. s. t. a. r. i. o. n. u. s. n. i. c. e. n. o. z. p. o. n. t. i. f. e. r. e. t. q. z. s. u. p. m. e. m. i. n. i. t. A. l. f. o. n. s. u. s. r. e. x. a. r. o. g. o. n. i. u. m. r. o. g. a. t. a. p. h. i. l. i. p. p. u. m.
m. a. r. i. a. v. t. a. n. t. e. d. i. c. t. u. ē. s. i. b. i. a. u. d. i. t. u. s. v. e. n. e. t. o. z. p. o. t. e. n. t. i. a. v. t. o. p. e. m. f. e. r. e. t. c. o. a. c. t. o. nō p. a. r. u. m. e. x. e. r. a. t. u. p. f. e. c. t. u. r. u. s. i.
g. a. l. l. i. a. i. t. e. r. i. n. g. r. e. s. s. u. s. S. s. a. n. p. h. i. l. i. p. p. o. b. i. j. t. q. i. p. s. e. r. y. b. u. r. i. q. u. o. i. a. m. a. p. p. u. l. l. e. r. a. t. d. i. g. r. e. d. i. t. e. r. a. u. d. i. t. v. o. a. m. i. c. i.
m. o. r. t. e. z. t. q. a. b. e. o. n. u. c. i. p. a. t. b. e. r. e. s. e. s. t. i. n. v. a. b. i. n. o. s. p. f. e. c. i. t. m. a. g. n. i. f. i. c. e. n. t. i. s. s. i. m. o. i. l. l. i. t. r. u. s. i. n. f. e. r. e. i. s. t. a. p. o. l. u. i. t. D. e. i. n. d. e.
t. r. a. n. s. i. s. s. i. t. r. y. b. e. r. t. r. e. c. t. a. v. i. a. i. n. f. l. o. r. e. t. i. n. i. u. d. u. x. i. t. e. o. v. t. a. i. e. b. a. t. a. n. i. m. o. v. t. f. l. o. r. e. t. i. n. o. s. r. e. u. o. c. a. r. e. s. u. a. s. c. o. p. i. a. s. e. x. g. a. l. l. i. a.
c. o. g. e. r. e. t. a. t. q. z. t. a. p. u. s. t. u. s. c. a. p. a. t. a. t. i. s. i. b. i. a. m. i. c. i. a. a. d. o. p. e. m. e. d. i. o. l. a. n. e. n. s. i. b. i. s. f. e. r. e. n. d. a. q. s. v. e. n. e. n. t. b. e. l. l. o. p. i. n. e. b. a. t. p. r. i.
c. i. s. e. r. e. c. e. t. n. o. l. u. e. r. i. t. f. l. o. r. e. t. i. n. i. a. b. a. l. f. o. n. s. o. r. o. g. a. t. i. v. e. n. e. t. o. z. s. o. c. i. e. t. a. t. e. d. e. f. e. r. e. t. Q. u. a. p. r. o. p. t. e. r. a. l. l. i. c. i. a. i. n. a. g. r. u. v. u. l.
t. e. r. a. n. i. p. f. e. c. t. u. s. p. o. m. a. r. a. t. i. u. h. a. u. d. i. g. n. o. b. i. l. e. o. p. p. i. d. u. p. o. r. t. a. s. c. l. a. u. d. e. r. e. a. u. s. i. c. o. r. p. o. q. v. e. n. e. r. a. t. d. i. e. c. o. p. i. s. c. r. e. a. t. i.
p. o. s. i. t. u. s. v. t. c. e. p. i. t. a. c. d. i. r. i. p. u. i. t. D. e. i. n. d. e. a. d. c. a. s. t. r. u. n. o. u. i. i. c. o. d. e. a. g. r. o. s. i. t. u. m. o. u. i. t. c. u. i. i. n. c. o. l. e. a. u. d. i. t. a. p. o. m. e. r. a. t. i. c. l. a.
d. e. c. o. s. e. f. e. s. t. i. m. a. b. s. q. z. c. e. r. t. a. m. i. n. e. i. d. e. d. i. t. o. e. m. v. e. n. e. r. u. t. I. d. e. f. e. c. e. r. e. a. l. i. q. u. o. t. c. a. s. t. e. l. l. a. c. i. r. c. u. i. e. c. t. a. e. x. i. n. m. o. t. e. c. a. s. t. e. l. l. u. m.
n. a. t. u. r. a. z. o. p. e. m. i. u. t. u. o. b. s. e. d. i. t. q. u. o. t. p. e. c. a. i. m. b. u. i. m. m. a. g. n. i. t. u. d. o. a. r. t. v. i. s. v. e. n. e. t. o. z. e. x. o. r. t. a. ē. v. t. n. e. q. z. e. x. t. r. a. t. e. n. t. o. r. i. a.
q. d. e. f. e. r. e. m. i. l. i. t. e. s. p. o. s. s. e. n. t. m. i. l. i. t. u. s. c. o. d. i. s. c. e. p. t. i. m. i. l. i. t. u. s. p. u. i. a. n. e. r. a. p. t. a. t. u. s. q. b. e. x. r. e. b. z. z. q. d. a. n. n. o. n. e. i. n. o. p. i. a. l. a. b. o. r. a.
b. a. t. A. l. f. o. n. s. u. s. i. n. d. e. a. l. f. o. n. s. u. s. c. a. p. i. l. i. a. d. u. x. i. t. S. s. f. l. o. r. e. t. i. n. i. u. d. i. o. p. i. d. u. m. p. r. e. s. i. d. i. o. z. a. n. n. o. n. a. f. i. r. m. a. u. e. r. a. t. f. r. u. s. t. r. a. i. b. i.
c. o. r. e. d. i. t. c. a. s. t. e. l. l. a. t. i. n. i. a. l. i. q. u. o. t. f. i. n. i. t. i. m. a. i. g. e. r. a. r. d. i. s. t. a. i. d. e. i. c. r. e. g. i. o. n. i. n. o. m. e. ē. r. e. c. e. p. i. t. a. t. z. i. l. l. u. s. r. e. s. t. i. t. u. t. a. a. q. b. f. l. o. r. e. t. i. n. i.
n. i. p. u. s. a. d. e. m. e. r. a. t. ē. e. r. a. t. i. n. c. o. m. i. t. a. t. u. r. q. u. i. s. y. m. o. n. e. t. m. i. l. l. e. d. u. c. e. s. e. q. t. e. s. q. f. i. n. i. t. o. f. l. o. r. e. t. i. n. o. z. s. t. i. p. e. d. i. o. a. d. c. u. t. r. a. s.
f. i. e. r. a. t. S. y. g. i. s. m. u. d. a. u. t. m. a. l. a. r. e. s. t. a. q. u. e. r. e. x. a. n. t. e. q. z. t. u. s. c. i. a. i. n. g. r. e. d. i. t. e. r. e. t. c. u. i. e. q. u. i. b. i. m. i. l. l. e. z. d. e. c. e. p. e. d. i. t. u. b. z. p. d. u. r. e.
r. a. t. c. u. a. b. e. o. i. n. d. i. e. s. e. x. p. e. c. t. a. r. e. t. a. d. f. l. o. r. e. t. i. n. o. s. t. r. a. s. i. u. t. f. r. i. d. e. r. i. c. u. s. q. u. o. q. z. v. r. b. a. n. i. u. s. p. r. i. n. c. e. p. s. n. o. m. i. s. z. c. l. a. r. u. s. i.
a. r. m. i. s. f. l. o. r. e. t. i. n. o. z. s. t. i. p. e. d. i. a. f. a. c. i. e. b. a. t. q. c. u. i. e. s. s. e. n. t. e. q. u. a. t. u. p. e. d. i. t. a. t. u. s. nō i. n. f. e. r. i. o. r. e. s. r. e. g. e. o. e. m. q. z. i. c. i. t. e. x. p. u. g. n. a. t. i. o.
t. r. o. p. p. i. d. o. z. f. a. c. i. l. i. t. a. t. e. p. r. i. e. r. e. t. i. f. u. i. t. r. e. g. i. c. o. s. i. l. i. u. s. i. n. o. b. i. s. i. d. i. o. i. d. e. c. a. m. p. i. l. y. p. l. e. u. a. r. e. z. p. s. t. i. m. i. n. o. i. b. i. s. c. o. m. e. a. t. u.
s. p. e. n. u. r. i. a. p. i. n. e. b. a. t. A. l. f. o. r. t. i. u. s. i. g. i. f. a. d. l. o. c. a. m. a. r. i. t. i. m. a. z. a. p. u. d. p. o. p. u. l. u. m. o. l. i. m. f. a. m. a. c. e. l. e. b. r. e. n. u. c. d. i. r. u. t. a. v. t.
b. e. m. p. s. e. d. i. t. q. u. o. i. l. o. c. o. f. a. c. i. l. e. s. i. b. i. e. x. r. e. g. i. o. n. e. a. p. u. d. n. e. a. p. o. l. i. t. a. n. o. z. i. n. f. r. u. m. e. t. a. z. b. e. l. l. i. c. a. t. o. r. i. m. e. t. a. n. a. u. b. z. a. f. f. e. r. t. i. p. o. t. e. r. a. t.
A. l. b. e. s. t. i. n. d. e. t. r. i. b. f. e. r. m. e. m. i. l. i. b. p. a. s. s. i. u. s. p. l. u. b. i. m. u. n. o. b. i. l. e. o. p. p. i. d. u. p. o. e. t. e. f. l. o. r. e. t. i. n. o. z. s. t. i. d. i. o. t. r. a. d. i. t. u. ē. p. i. e. r. a. r. e. e. q. u. a. c. u. i. s. y.
m. o. n. e. t. o. b. s. e. d. i. s. s. e. t. p. a. u. c. i. s. p. o. s. t. d. i. e. b. z. p. d. e. d. i. t. o. e. m. c. e. p. i. t. D. u. r. e. x. p. a. u. l. o. a. t. e. a. p. u. d. a. q. u. a. v. i. u. a. i. n. h. i. b. e. r. n. i. s. a. g. e.
r. e. t. a. l. e. g. a. t. m. e. d. i. o. l. a. n. e. n. s. i. b. i. a. d. i. t. ē. q. o. p. e. e. r. i. m. p. l. o. r. a. t. i. s. i. e. o. l. o. c. o. d. e. c. e. r. n. i. b. e. l. l. u. a. d. u. e. r. s. u. s. v. e. n. e. t. o. z. u. s. f. e. n. a. t. u. s.
o. b. t. i. n. e. r. e. I. a. m. e. i. f. r. a. c. a. s. e. f. f. o. r. c. i. a. m. e. d. i. o. l. a. n. e. n. s. i. p. p. l. o. i. n. d. i. g. n. a. t. u. s. v. e. n. e. t. o. z. u. i. a. u. x. i. l. i. o. f. r. e. t. e. o. s. f. o. i. g. e. r. e. s. u. m. m. i. s.
c. o. n. a. t. i. b. n. i. t. e. b. a. t. q. z. p. a. u. l. o. a. n. f. i. n. e. s. z. a. r. m. a. p. m. o. u. e. r. a. t. L. u. r. e. x. f. o. l. u. t. a. p. l. u. b. i. m. o. b. s. i. d. i. o. e. x. a. p. o. l. i. m. r. e. d. i. s. s. e. t.
f. l. o. r. e. t. i. n. i. l. e. g. a. t. o. s. a. d. c. u. i. m. i. s. e. r. e. p. a. c. e. p. e. t. e. r. e. s. q. b. a. c. c. e. p. t. a. f. i. d. i. c. a. s. t. r. a. p. f. e. c. i. t. p. o. s. t. q. m. a. d. a. t. a. e. x. p. o. s. i. t. u. r. e. b. e. l. l. u. s.
q. z. r. e. c. u. s. a. r. u. s. a. n. t. o. n. i. j. c. a. r. d. i. n. a. l. i. s. b. i. l. e. r. d. e. n. i. n. o. i. a. t. i. n. t. e. r. p. r. i. m. o. s. t. h. e. o. l. o. g. i. o. p. a. q. d. i. d. e. q. u. o. i. g. e. n. t. i. s. p. o. n. t. i. f. i. c. i. s. v. o. l. u. n. t. a. t. e.
t. i. n. i. s. c. r. e. p. t. a. f. u. e. r. a. t. i. n. p. r. a. t. e. r. e. g. i. r. e. m. a. n. e. r. e. t. S. s. c. u. i. f. r. a. c. a. s. e. f. f. o. r. c. i. a. m. e. d. i. o. l. a. n. o. p. o. n. t. ē. e. t. o. e. l. i. q. z. p. o. t. e. s. z. a. r. e. s.
e. s. a. s. a. p. u. d. a. m. n. e. a. b. d. u. n. t. a. n. t. a. m. e. d. i. o. l. a. n. e. n. s. i. a. g. r. i. a. v. e. n. e. s. i. r. e. p. e. t. e. r. e. t. a. l. f. o. n. s. u. s. q. c. u. m. f. r. a. c. a. s. i. o. e. t. i. n. f. e. s. t. u. s. z. e. r. i. t. a. r. e.
s. u. a. e. t. r. a. t. u. s. i. l. l. u. n. e. r. a. d. i. c. e. s. i. n. t. i. o. i. n. p. i. o. a. g. e. r. e. t. i. m. p. e. d. i. r. e. p. l. e. o. n. e. l. l. u. m. m. a. r. c. h. i. o. n. e. e. s. t. e. n. s. e. m. r. e. c. o. l. i. c. a. t. v. e. n. e.
t. i. s. z. c. u. i. s. a. i. c. i. a. c. i. a. s. o. c. i. e. t. a. t. e. q. z. f. a. c. t. a. f. l. o. r. e. t. i. n. i. s. q. f. r. a. c. a. s. i. f. o. r. t. u. n. a. f. e. a. u. t. i. z. a. r. m. i. s. z. p. e. a. m. i. a. c. u. i. i. n. u. a. b. a. t. f. e. c. i. n.
t. o. d. b. e. l. l. u. i. n. d. i. c. i. t. f. e. r. d. i. n. a. n. d. i. q. z. f. i. l. i. u. i. e. x. p. e. d. i. t. o. e. m. s. e. o. s. m. i. t. t. e. d. u. m. d. u. x. i. t. E. r. a. t. i. s. e. o. t. p. e. a. d. m. o. d. u. m. a. d. o. l. e. s. c. e. n. s.
i. n. g. e. n. i. o. e. x. i. m. i. o. z. a. d. c. i. t. a. s. o. p. t. i. m. a. s. a. r. t. e. s. d. o. c. u. i. z. p. a. t. o. l. i. b. e. r. a. l. i. b. z. d. i. s. c. i. p. l. i. n. a. s. i. n. s. t. i. t. u. i. t. a. r. m. o. z. t. r. a. c. t. a. d. o.
r. u. l. i. c. i. a. e. d. o. c. t. g. l. i. c. c. u. p. i. d. i. n. e. d. i. e. a. c. l. a. b. o. r. i. s. p. a. t. i. e. t. c. u. i. p. r. e. f. e. r. m. i. l. i. a. e. q. u. i. t. d. u. o. m. i. l. i. a. p. e. d. i. t. u. i. o. m. i. s. s. i. t. f. u. e. r. t. z. i.
e. x. e. r. c. i. t. u. e. r. i. t. c. o. m. e. s. e. u. e. r. u. s. z. v. r. s. u. s. n. e. a. p. o. l. e. o. h. a. u. d. c. o. t. e. n. e. n. d. o. c. o. p. i. a. z. d. u. c. e. s. f. r. i. d. e. r. i. c. u. s. q. u. o. q. z. v. r. b. a. n. a. s. q.
s. u. p. i. o. r. i. b. e. l. l. o. f. l. o. r. e. t. i. n. o. z. a. r. m. a. f. e. c. u. t. e. r. a. t. i. e. r. e. x. e. r. c. i. t. u. m. m. i. l. i. t. a. u. i. t. f. l. o. r. e. t. i. n. u. s. v. o. p. o. s. t. q. z. i. m. i. n. e. r. e. b. e. l. l. i. f. i. b. i. t. e. p.
s. t. a. t. e. f. e. n. s. e. r. i. t. f. l. o. r. e. t. i. n. u. s. f. a. u. e. n. i. u. s. i. y. m. o. n. e. t. u. s. q. u. e. s. u. p. n. o. i. a. m. a. c. s. y. g. i. s. m. u. d. u. m. m. a. l. a. r. e. s. t. a. p. o. s. t. r. e. m. o. z. a. l. e. x. a. n. d. r. u. s. f. l. o. z.
c. i. a. p. d. u. r. e. q. d. s. i. l. i. i. c. i. t. s. i. l. d. e. c. e. m. i. l. i. a. e. q. u. i. t. p. e. d. i. t. u. v. o. m. a. g. n. u. n. u. e. z. i. c. a. s. t. r. i. s. b. i. e. r. u. t. f. e. r. d. i. n. a. t. u. s. t. i. p. a. g. r. u. s.
c. o. r. t. o. n. e. s. e. m. i. n. a. r. e. t. i. n. u. s. c. o. p. i. a. s. d. u. r. i. t. v. b. i. c. a. s. t. e. l. l. u. s. a. l. i. q. b. nō m. a. g. n. i. u. n. o. i. s. v. i. c. a. p. s. a. t. z. d. i. r. e. p. t. i. f. o. l. l. a. n. i. s. n. o. n.
p. a. r. u. s. m. o. m. e. n. t. i. o. p. p. i. d. u. c. u. i. o. p. p. u. g. n. e. c. e. p. s. i. t. n. e. c. h. o. s. t. e. s. a. u. r. i. l. i. u. s. f. e. r. r. e. t. p. d. i. e. s. v. i. j. p. d. e. d. i. t. o. s. a. c. c. e. p. t. i. t. L. e. q.
p. a. r. u. s. m. o. m. e. n. t. i. o. p. p. i. d. u. c. u. i. o. p. p. u. g. n. e. c. e. p. s. i. t. n. e. c. h. o. s. t. e. s. a. u. r. i. l. i. u. s. f. e. r. r. e. t. p. d. i. e. s. v. i. j. p. d. e. d. i. t. o. s. a. c. c. e. p. t. i. t. L. e. q.
t. a. t. i. s. e. s. t. o. r. i. s. a. p. d. m. o. t. e. p. o. l. i. c. i. a. n. i. p. l. u. b. i. c. a. p. s. n. o. n. u. l. l. u. c. a. b. f. u. d. i. t. a. c. f. u. g. a. u. i. t. R. e. u. i. c. i. n. i. u. s. i. n. a. g. r. o. f. l. o. r. e. t. i. n. o. e. x.
p. u. g. n. a. u. i. t. C. a. s. t. e. l. l. u. m. v. o. c. u. o. b. s. e. d. i. s. s. e. t. h. y. b. e. r. n. o. i. g. o. r. e. i. n. u. a. l. e. s. c. e. r. e. r. e. c. e. s. s. i. t. z. i. n. m. a. r. i. t. i. m. a. l. o. c. a. z. a. q. u. a. v. i. u. a. m.
p. r. i. s. e. x. m. p. l. o. s. e. f. e. r. e. c. e. p. i. t. Q. u. o. t. p. e. z. a. n. t. o. m. i. s. O. l. i. n. a. y. a. d. a. i. l. l. i. t. t. o. r. e. m. a. r. i. s. f. i. r. a. n. a. u. b. z. o. c. c. u. p. a. u. i. t. z. a. m. p. l. i. o. z.

rossa a terra cōmuniit. Quo ex loco pisanū z vuleranū agrū infestū reddidit. Cūq; interea florētinoz bu-
ces ad solianū castra mouissent. velleq; forinadus auxiliū obfessis ferre. Jamq; itinert se cōmissis. tāta
in castris lucis cōfēcūta ē. vt p languētū nūero. nō mō ad rem gerendā. svt ad mouēda castra sat cēt. Qb
quā rē solianū summa vi expugnari. nec miorū vrute defensum. tandē ab oppidanis clam pīdū traditū ē
q tū paulopost z īpivictoz pda fūere. oppidū mēsus. ac solo eqū. Per id qz tps gerard gambacurta. dū
castella quoz q pz a florētinis accepta intra apenninū sita. ferdinādū tradere vult. ab vno e. pūit. ca-
stris amissis diu regē mēdicādū secut⁹ ē. Exin pace apud laudā (vt dixim⁹) facta renocat⁹ a pre ferdinād⁹
in regnū pcessit. florētini q amiserāt ciuita recupauerūt. Baldacus pcessit copiaz haud ignobil⁹ ducoz
manu pūit⁹ z aud. r. cū diu florētinoz spūdia meruisset ī palatiū tandē accessit. tū mīgratū pūitacē
mīdet. cap⁹ ex altissimis fenestris ī for⁹ pēpitat. cui quīs magno casu tā exproasset. securi tū erunt abici
sa ē. Inter florētinos oēs q nra florētū etate cosmas cognōie medicus z pūbert⁹ tūc aucte cernunt. is
pnceps vrb hūus senatū q voluit impulit. Ciuitati ex arbitrio dixit inopes ciues qplimos ditauit. nū-
monia ex argēto suo donb⁹ mltā cōiūit. Nullas magnificētissime exedificauit. In ecclias ditissima dona
cōtulit. monasteriū scī marei z amplū z nūdū a fundamētū exerit parochie vult. ab pax placeret pzo-
sus diruit. Exin structurā admirablū opīs ex lapide sculano fūscitauit. Edes suas quīs cūm atissimas ere-
xisset. amplū tū meditat⁹. op⁹ palatiū z altū z inges. ex qdratis lapidib⁹ īsigni vrbis loco. adeo pulcrit
adeo amplū cōstruit. vt ei opz eqri tota ciuitate nō possit. Cōmēdāda ē mūltū in rebus florētinoz pū-
dentia. tū maxime qd ī legēdis cācellarijs. nō iuris sciam vt plerqz ciuitates s oratoria ppetat z qvocant
biuāntis studia. florētū tū rectā scribēdiz dīcēdiz artē nō barbolū aut innocētū. s mūltū qntilianūq;
tradidere. Mos tūc ī ea vrbe cōiūm⁹ grec⁹ z latinis lris z cōditoz opa. fama illustres. q cancellariū ali⁹
post aliū renuere. leonbardū z carolū aradinos. z poggū cūsdē reipublice cap⁹ q secretari⁹ apficus. trib⁹
qndam romāis pōtīficū dictat epīas illos pcessat coluāus cui⁹ ea dīcēdi vis fuit. vt galeat⁹ medio
lanensū pnceps. q parū meoz meoria grauissimū florētinis bellū intulit crebro dīcē auditus sit nō tam
sibi mille florētinoz cōtes qz colūci scripta nocē. Disceptatū ē diu inter florētinos ob pecuniariū exatio-
nes. q tenuiores ciues magi q opulētos vrgebāt. His dieb⁹ cōfētētē cosmo noua nō fortunaz. ciuīq;
quīs descriptio cepta ē. quā raro factā sine tumultu motūq; ppli fecerūt at tūc qete trāquilqz trāsīit. Tūc
ses cui nra memoria bis florētinoz obfidiōe expti. bis philippi mediolanensū duq; auxilio suā libates
defendere. ad extremū cū vicinis vrbib⁹ pares cē nō possent. nec facile inueniēt. q quēs hostis pmeret. to-
tiens fēret opē. sedus ad qndāginta ānos cū eis pūssere. eas leges sbeuntis qz dīcere potētores. In-
ter florētā z senā apud oppidū qd scm cassianū appellat anno post iudeū sexto. vīse sunt nubes vīgit
(vt ferūt) cubitis a terra sblimes inter se mirabil⁹ ventoz impetu agitare. ac depugnare z altere alteras pū-
lere. z mutatis sepe viab⁹ pelli qz pepulerāt interea summa arz incredibili spūs violētā. domoz recta p in-
ane tactari muros deici. z saxa ingēta loco moueri. vetustissimas oliuas. z antiquissima quercū roboza
radicat⁹ cōuelli. atq; cōstrūgi. boies z iumēta nō pūis spacijs p celus ferri atq; raptari. bec nob⁹ qd se vidisse
aiebāt vtulere. s magi nos vt credrem⁹) epīe a grauissimis vrbis tūc his reb⁹ alfonso regū dū apud cū age-
rem⁹ scripse. z ī pūia nra lecte cōmouit. Urbs sena vñ mibi origo ē. scm bodie locū in erutia obitu
net. amēssimo sita locū. Et si mibi fides hūda ē. ppo neq; rudi neq; iurbano. hūi⁹ rectores q nobilitate
postposita. q fuit ī illa ciuitate. tota ytalīa memorabil⁹ z pre ppli quā duodecim appellāt pzois cōculca-
ta. mltis annis ī pace gēnerāt inter se tandē duas factiones hīe cepērūt. q put sue rei cōducere arbitrate
sunt. ita se vī pplis vī ytalie pncipib⁹ cōiūxere. Cū vō rex alfonfus ī florētinos (vt antea relatū ē) cōduce⁹
ret exercitū. factozes ipī manifest⁹ patefact. Altera regū bellū ī florētinos iuuādū cē pfuluit. altera cum
florētinis auxiliū dandū cē suādē nō auderet. dissimulādū cēfuit vicerūt pmo regi amici z c⁹ castra smel
atū misere. Sū cū rex ad scm lapidē vrōi prim⁹ castrametaz cēt. dissimulātib⁹ in plebe q florētinis stu-
debāt alfonsum nō tū florētē qz senaz dīuim qre. tota vrbe pcepit atum ē. z armati ad portas dispositi
haud alter alfonsi milites qz librate se infidiātes obfuaere. Cōmūit aliquātisp cū ppli suspitōem frā
ciscus martorellus pstant vir ingenio. z quo rex libētē yteret. legat⁹ ad eos missus. s cum nō tam regis
amore aut odio. q pūat⁹ ciuū pēnomib⁹ rei publice pīsta turbare⁹. adeo tenuiter ānona ī castra regi⁹ re-
portari pmissa ē. z vt florētinis sil⁹ regi videret lesi. Idē factū ferdinādus regi fili⁹ alio postea tpe ī eor-
dem florētinos duxisset neq; em pncipio ei⁹ aduē⁹ satis ei fauētēs fuere. Sū veneti cū senensib⁹ ac regi se
dere iūct cēt vī colaudē seneses legatōb⁹ agitarūt. Et vt ipī societate tandes regi mīerūt. bellūq; florētis
indiceret publice. qd bzeu sopitū ē venet⁹ apud laudā īcōsulto rege paces recipiētib⁹. Post bec senesib⁹
aliud enesigio bellū exortū ē aduersus hylobadimū pitaliani comitē in quo dūcib⁹ vī sunt sigismūdo ma-
laestza z eufberto corigēti quoz potēta nō tā hostib⁹ qz ipīs senesib⁹ formidāda fuit. Subito aut iter
sigismūdū z seneses discorbia. cū lese ille suspectū cē aiaduerteret. nō sine suo z senesib⁹ dāno recessit. euf-
bert⁹ cū senesib⁹ pūeuerat. Interea comes iacob⁹ pyanin⁹ q tā pūde apud venetos spūdia faciēs nō
sine laude rex gestaz eoz copias duxerat cū pace vbiq; porta stipendiū careret in erutia pperās senesiles
vī pūne amicitie vt sibi auri. xx. milia mutuo dent. missis legatis expeti⁹ qz qz frustra fuisse. acies in
eos cōuert. Et ingressus senesim agrū. plerqz oppida prim vi pūm. pūtoe recepta dimpit. Calit⁹ teri-
cūis q recens pōniticātū inerat. copias suas senesī ppo auxilio mittit idē frāciscus sforza idē florenti-
ni facit veneti quoz p sedus requisit auxiliū quīs tenue pbenet. Cōmittit ex ipzois pūis. ex quo sine
magno damno priū discissum ē. Iacob⁹ cū exercitu coact⁹ ē cassilionē sece recipē. qd oppidū cē dixim⁹ a
florētinis priū bello receptū vbi quīs acriter oppugnare⁹. expugnari tū nō valuit. Inter bec eufbert⁹

in suspicionē actus tanq̃ cū p̃cūino sentiret. cū eius rei nō parua extaret indicia vocat? ad vrbē in sena-
tu senēs trucidat? ē. t̃ p̃ fenestrā in for̃ p̃iect? ē. p̃cūinū paulopost vrbetellū natura loci mūssimū op-
pidū p̃. p̃ditiōne obituit. vna em̃ tantūm via. itaq; artissima. t̃ arcis oppositiōe defeña p̃e adit. reliq;
quas p̃tes stagnū claudit p̃us domat̃at lembis cymbisue navigabile. hic cū frumētū vintq; copā p̃cū-
inū? repisset. tamdiu se onituit donec pacē apud regē arogonū firmatā i regnū se recepit. S; ea pax ex-
terno bello senēs soluit interno magis ac magi iplicauit. nā regi amici. t̃ tanq; belloz cū fuissent p̃cūi-
niq; studio fauissent. partim securi percussī sunt. p̃tim relegati. multi cū firi p̃culum in p̃ria imminere cerne-
rent. sp̃ote i exitū abire. adeozq; eos q̃ suspecti sunt hīc. seueritas exercita ē. vt enas flozē mis videat. nec
seutū nec dū maloz foris q̃ in ciuitate pax pacata. noue indies machinatorēs. aut fingit aut inueniuntur
t̃ sanguis ciuilis in fozis disp̃git. hoc fortasse malū equū? ille p̃nūciat. q̃ āno iubilo an portā ei? vrbis
q̃ romā p̃git. p̃cūinās fr̃q̃nter astātē p̃p̃lo. dū pareret exspirauit. Et at em̃ hermosfredit. q̃uis semet sepe
nullū i eo vestigiū cernere. Inter alios quos vrbē relegatos baud nocētes ciuitas existimauit duo fuere
ab ip̃a puericia socij. t̃ studioz cōione cōiuncti. q̃uis alter iuris ciuilis sciam. p̃fiteret. alter poetici. Gre-
gori? lollins. t̃ fr̃ascus patricius q̃ p̃la extāt poemata. q̃ docuissimū p̃bat. t̃ q̃ vitā sibi reuolūti credū
tur. Mariani? fosinus p̃ idē t̃ps scia iur̃ nō solū apud senēses. s; tota ytalīa late clat? ē hīc. Plūbini nobi
bile oppidū ex populone ruinis edificatū existimat. nōnulli populū appellādū putāt id ē i litore tusce
maris sitū. Ille insule oppidū. q̃ ferri venis inerbauit magnū quorūm vteq; plūbini dño p̃bebat
hic oppidū p̃fuit iacob? appian? p̃ paula nobilissima femia marini q̃nti romani pōtēdū forezē nat? . pa-
cificus q̃dē p̃nceps. t̃ a vicinis amatus. Qui cum ei cōiuge virilē sobole nō susceperet. adit m̃mōmū
be redē q̃rens cōcubinā q̃ndā amare cepit. cur? cū venter inuēniūisset. t̃ iā t̃ps parēdū p̃pe adfuerat. incredibili
gaudio gesciens florētius ac senē. legatos vti ad se mitteret ac partū de sacro fonte leuaret. futuros cō-
patres magnis p̃ab? inuitatū partū ē venerē. ad dictā diē legatū. mulier inter obstetrici man? dū labo-
rans. ethiopē tandē peperit. q̃ res vt r̃sum p̃p̃lo chachinnūq; excitauit. S; t̃ cōp̃ritas t̃ leticiā p̃un-
cipis interrupit tybice t̃i forte mau? in familia ei? erat. ex q̃ natū puerū credere. q̃ mor vbi reuētū fla-
gitiū intellexit salutē sue fuga cōsuluit. Horzuo Jacobo Reynaldus vrsin? paci vir ingenio t̃ rei militari
pitus in ei? locū succēdit ē nō suo iure s; cōiugis. q̃ iacobi filia fuisset. Hūc alfonfus cū in tuscia florētiorū
bello destinaret. fauente hostib? cepit p̃p̃pter castris plūbino admois. cū intra menta clausus terra ma-
rig? summis viribus oppugnauit. s; nō miori ṽtute ip̃e ab interiori p̃te ciues suos defendit quā regis m̃-
les ab exteriori muros inuasit. p̃ugnati ē diu acri cōtētiōe ita vt m̃lti vtrinq; ceciderint. cōp̃ures vulnera
t̃i in hostiū man? perueniret. t̃ cō plio m̃ltorū virtus enituit inter quos duo antonij alter rixanus. alter ca-
dola ad muros pariter vadētes inter ceteros pugnare fortiter ai aduersi sunt. S; oibus platus ē galeatin?
Baldasin? natione siculus q̃ ter muni fastigio ap̃p̃henso q̃ p̃ius tormēta disicerat conat? ei? oppidū irru-
ere. ceteri feruentis aq̃ vintq; calais. q̃ inter arma ingesta vbi ad corpū penetrauerat purebat armis vi de-
territus. grauisq; saxi ictu cū reuulsa aggeris p̃te ceciditatus ē. fuit autē galeatinus statura q̃ mediocrē ecce-
deret robustus ac cerenb? membris. corpis magnitudinē vires m̃debant luctatione tactu saluq; nulli ho-
minū cēssit. membroz roboz par anim? erat. eq̃ ac p̃ce iura bellator accerrim?. armatura graui armatus
galeatūq; humilitis. sinistra sellā. dextra hastā equestrē tenēs. strēnu salu grādū statura equū inlebat.
singulari certamie q̃ter platus. bis i ytalīa. bis in gallia trāsalpina t̃i victor euasit. a trib? hostiū equi-
tib?. corio florētius bello pedē? vnu ex his gladij capulo femineē eq̃ excussit. aliū citato equo mediant
amplexus e sella extractū humi strauit. Tercū cubito grauit̃ percussū i fugā ṽt tāta porro modestia vt
nūq; ip̃e de se ṽl rogābus amicis diceret ṽtē cultu. morūq; elegātiā. oibus p̃teza grā? dilectusq;. Per-
fuit aut plūbus dieb? ad plūbini alfonfus. s; cū oppidū expugnatio difficilis videret neq; iā cōmcat̃ ut
castris esset. t̃ equi cōsumptis arbor folijs fame p̃errēt. dissoluta obfidione recessit. nec diu postea Rey-
naldus morbo interiit yroz eius katherina verita. ne rex i se ṽtū delictū puniret. missis ad ei? oratoribus.
tributū ei quorūm dū ṽneret. aureū poculū quinq;toz aureoz daturā p̃misit. Ea mortua sollicitis op-
pidantis. quem sibi possimū dñm legeret vicinū ṽo potētatus cū varijs artib? ad se trādere conarent. re?
nūciatū ē in anuelē appianū ad huc ex principū suoz. p̃apia fuisse. cui se cōmittere possent. hic m̃ltos an-
nos in militā versatus nec t̃i aut opes cōgesserat. aut egregio aliquo facinore nomē q̃uerat. Ob quā rez
dimissis iā armis ṽtore roye inter apulos ceperat. ibi tenuit vitā agebat. nihil min? q̃ dñandi sollicit?
cū a plūbiniensibus publice reuocatus ē. quod ei primo nūcio velut somnū ṽsum ē. Erū fortune ludus
libenter amplexus tanq; ṽtē reliquū dormiūisset. In alterū ṽrū mutatus. q̃uis senex p̃cipari susceperit.
Reritq; postea plerisq; annis ciuibz suis gratus. t̃ vicinis amicis. Alfonso ṽo qui ei fautor t̃ fuisse t̃
suspēndū fecit t̃ cēsum redit. Decessit autē a duobus filijs extra legitimū cōiugū sibi natis minore quā cū
ciuitas senior p̃ferebat berede instituit. In ṽterbio ṽo nō parui motus fuere Sedente nāq; nicolao
quinto principū alles garris eius vrbis p̃nceps. dū roma redit. apud lacū vicensem ab inimicis inuasus
obtruncatus est. Erū sedente Calisto tercio welhelmus ei? nepos. noctu domi necat?. ob quā rez ciuitas i
ṽtione sollicita. dū i malefactorēs ingrūt. dū isti fugitiū illi p̃lectū. magnas calamitates p̃p̃essa ē. Ar-
bis rome t̃i tandē nobis sese res offerūt. q̃bus suā narrationē petētibz fuato breuitatis inuito. satis-
facere pergit. Hic iohannes vitellus alexādrinus t̃ cardinalis t̃ legatus p̃rimonij b̃ti petri gubernator t̃
duoz ap̃lici exercit?. q̃ fulgīnates. q̃ camerinos tyrannos. qui p̃fectum vrbis. qui comitem anthonium
pisanum. qui plures alios eccleie insultatores bello victos neci dederat. S; pontem tyberis. quem sancti
angeli vocant transire nūtur in etrumian copias trāducturus ab his qui arcem adriani custodiebant. re-
pente inuasus vulneratus caputq; in arces rapit. vbi pauc? post dieb? siue baulfo veneno siue ex vulnere

vita finivit. **P**rovincia beinde sua. forte ē ludovic⁹ ⁊ ipe cardinalis ad legiens p̄archa. iā reb⁹ gestis ⁊ amicitia p̄fisc late cognit⁹. q̄ pacat⁹ rebus i vrbe eugeno reditū p̄pauit. **E**o p̄bebe dētrāto eugenū ac liberatē asserētes. apud sc̄am mariā in trāstiverina regione custodiebāt eū q̄ deceptis custodiis per ryberim nauigio fugeret. iaculis ac sagittis petierāt. fremebat em̄ p̄p̄s. cū externi miles infectis armis ro manes vastaret agros. boies atq̄ amēta sumptuos. **S**z cū p̄limis am̄s eugenius abfuisse intellexerant ⁊ opulētū aues ⁊ inopes romani summi pontificis curia. nō tam vrbe q̄ vastā ac cestram speluncas videri. q̄bus ex reb⁹ missis ad eū legat⁹ vt in vrbe suā rediret. magnis p̄cib⁹ rogauerē. **R**edit ille nono postq̄ ef⁹ fugeret āno. nec tā ignomiose pulsus fuerat. q̄ except⁹ ē gloriose. **F**uit cū frāscō **F**loria ⁊ in p̄cyeno de q̄ postea dicem⁹ ⁊ i alijs loc⁹ p̄culosum bellū. qd p ludovicū cardinalē ⁊ nicolāū p̄ycinū iā sibi recalcitātū p̄fecit Alfonso rege ope ferere. **E**ogitauerat frāscus **F**loria tuderinā vrbe sibi amica. nā ei⁹ aliqñ poti⁹ tū demētū cūes impio reteret. deinde rōm cū exercitu parere. **E**rat em̄ cardinales nonnulli q̄ ludovic⁹ ei potētiā indignātes frāscū nō q̄si aduersus eugenū. s̄ ⁊ ei⁹ cōsiliū inuitabāt. inter q̄s nicolāū capuen sem i vrbe gr̄osum ac potētē fuisse p̄mōzant. nā eugen⁹ p̄ id tps eū de ip̄a re suspectū roma amouedū curauit. **S**z cū auxilia ecclē p̄e aduenissent frāscus irrito p̄posito retrocessit. **E**ugen⁹ vō q̄ cū quodās venetis ac florentis studiosissim⁹ fuisset. **E**ū illi hostē suū frāscū aduersus eccliam armis pecunijsq̄ iuuat⁹ rēt ipe ad ip̄os hostes declinauit. **A**lfonsum regē ac mediolanensē p̄ncipē. ⁊ rex qdē ei⁹ suasi vsq̄ ad tyburē venerat philippo cur⁹ opes iā p̄ene collapsē videbāt laturus ope. aut i tuscā s̄ florentinos aut in gal liā s̄ venetos. p̄fectur⁹. **S**z eugen⁹ cū quoz cardiales creasset. ex q̄b⁹ successozē suū assumēdū esse p̄dixerat in lectulo egrotūdis iacēs. pauc⁹ post dieb⁹ migravit ad p̄sēs. ⁊ i basilica. b. petri apud eugenū tertium sepult⁹. **P**er⁹ tñ q̄ obiret germani q̄ postq̄ duos de summo p̄fisco cōtendere adiuuerant. neutralitate qdā vtētes. vtriq̄ recusauerāt obedire. destināt⁹ romā legat⁹. inter quos ego vn⁹ erā a frederico impatore missus ob obedientiā ei iāiā mortuo restituerāt. **I**pe vō theoderici comitēlem ⁊ iacobum treueresē archiep̄os. quos p̄fiscali dignitate p̄uauerat. mutata snia ad p̄sinos reducere honores. **M**agnus p̄fecto ⁊ clarus p̄fiscer fuit eugen⁹ cōtempnit pecunias vtriusq̄ appzime dilexit. neq̄ sc̄dis rebus intumuit. neq̄ fucubant aduers⁹ s. neq̄ spes ei gaudiū. neq̄ mer⁹ tristitia auxit. sedat⁹ aim⁹ eundē sp̄ ei⁹ vultū ostendit. **S**imone breui eoq̄ grauisimo vsus est. durus ⁊ asp̄ in hostes. p̄p̄us in fide receptis ad bec. p̄critas corp̄is. oris decor. ⁊ venerandā i sene maiestas q̄bus fidē adhibuit. p̄l⁹ aliqñto credidit ⁊ maius impius q̄ par fuerat p̄misit. hui⁹ p̄f cū in egipto negociaret⁹ cū p̄e frāscū fuscari de quo iā mentio facta ē. ab heremita. quē pariter adiit. nō mir⁹ leni vancinū quā ille accept. ille em̄ filiū quē hēbat futur⁹ p̄e p̄ncipē. hic suū inter sacerdotes ad summū casuz⁹ didicerat. **E**ugenio vō gabriel nomen inditū fuit. **Q**ui cum adoleuisset celsū paritūb⁹ euāgelij nō surd⁹ auditor p̄mōnū qd ab illis nō tenue acceptat. inter xp̄i paupes erogauit. **E**rin antonio corario comite eiusdē feruoris adolefcente religionē inuauit. in q̄ summa euz laude vsatus tamdū cū illo vixit. donec angelus corario gregor⁹ terciusdecimus appellatus sedē petri fortit⁹ cū alter ab altero separi nō posset. ambo aduocis senesci cū bononiesi anthoniū p̄fecit ecclie nec diu moratus vtrq̄ cardinalis honore dignatus ē. in quo ambo claruerūt. **H**ic summi p̄fiscū adept⁹ magis emuit q̄ si ozietē salsmate in p̄ncipio sui pontificatus vsq̄ ad obitū cū basilicēbus cōtenderet. **C**orona tñ sigisimūdo cesare grecoz ⁊ armenioz vniōne pacta ciuitatib⁹ ecclē q̄s amiserat recipat⁹ tyrānis p̄ curiū celestis. p̄tutancia rōnoz edomita. victor inclit⁹ hoicem exuit. **H**ic me q̄uis aliqñ aduersus eū existmans. deo sacrificij facē cū basilicēbus sensissim⁹. **I**ā in eo tpe tota nutabat ecclia. veniēte ad se benigne recepit. inter secretarios collocauit ⁊ ap̄l̄as s̄bdiaconatus honore donauit. **E**cclias quoq̄ tergestinā pau cis dieb⁹ ang⁹ moretē falso rumore vacante audisset. mult⁹ illā petētib⁹. nisi vni p̄ oib⁹ destinauit. quod postea successoz ip̄i curi. **N**icolaus qm⁹ natōe tuscus. ex oppido sarezana. p̄e medico theologia doctrina illustris. t̄ om̄i ferme sc̄iaz genere insignis. post eugenū i petri cathedra fuisse⁹. **Q**ui pauc⁹ an̄ melioris cardinalatū ab eo cū felice apud germanos legatōem obisset. itec diu p̄us ep̄atū m̄cesserat. **H**ic vrbe mult⁹ ⁊ maximis edificijs exornauit. cui⁹ opa si cōpleri potuissent nulli veter⁹ impatoz magnificētia cessura videbāt. **S**z iacēt aduc edificia interrupta. ruineq̄ muroz ingētes. **S**alsmā qd apud subuā dieses aduc i ecclia vigeat. exp̄loisit amedēi papatū renūciātē in grām recepit cardinalat⁹ honore ⁊ in p̄f nō dñio legatōem reliq̄. cardinalat⁹ aliquot ab eo creat⁹ dignitate dimisit. roānos lōga pace ditauit. iuridicū felicitatē gessit nisi qd i p̄re sc̄i angeli ⁊ p̄curiōse p̄p̄loz improuide facta. ducētos crater homies. aut p̄culcat⁹ aut i fluuie electos pisse p̄stat. **B**ernardini senescis ordis mior⁹ p̄fessorē. qd paulo an̄ obierat. in nūez sc̄toz resultit. **F**riderici terciū ip̄atoz ⁊ leonora augustā m̄rimoniū inxit. ac de morte iūctos coronauit. familiā habūdē ⁊ cū m̄lta lenia pascēs. **H**is cardiales creauit. t̄ p̄mo qdē tē vniū antoniū natōe matorcen. ad titulū sc̄i crisogoni. quē sibi p̄bie studijs ⁊ archanoz sacre theologie cognitōem ex oib⁹ pares elegerat. **S**ed sex creauit. aut doctrina p̄celebres. aut gener⁹ claritate insignes iter quos ⁊ germanū suū philippū sc̄e iustitie cardiale assumptit. placidis morib⁹ ⁊ icorrupte fidei virū. **L**ibros ex r̄o grecia ep̄d̄sios ad se iussit afferri. ⁊ in latinā cōuertit linguā curauit. magna p̄emia t̄rāslatozib⁹ p̄bebs. ⁊ acceptissimū ei fuerit in t̄rāssendis opib⁹ **G**eorgius trapesuntius. **L**anrentius valla. petrus candidus decēber ⁊ **G**regorius castellanus itemq̄ demetrius natione grecus. qui soluta oratōne vtens. cū p̄fiscis aures mirifice oblectaret. nihil ei ex eo quod p̄tererent. non abstulerant. **I**n homeri vō poemate quod ab heroto carmine l̄ arum fieri magnopere cupiebat. **C**um plurimū ei morien genere conarentur. vnus tñ inuenit⁹ est. q̄ acn ei⁹ iudicio satisfaceret. **O**rat⁹ roman⁹ q̄ s̄rbatā ap̄licus ea de re cōsequit⁹ magnitq̄ pollicatōi b⁹ illece⁹. **M**lades aggressus. nonnullos ex ea libros larios fecit dignos. q̄s n̄rā miraret⁹ pulcā i ip̄zobass⁹ etas. **N**icola⁹ q̄s petro⁹ polibio e grec⁹ comode atz ornate ad nos traducto. **I**ohes torelli⁹ aretin⁹ libro d̄ orib⁹ graphia p̄uissimē cōscripto. **A**lbus florentinus p̄ditis de architectura egregijs voluminibus alijsq̄

pene innumerabilibꝫ nona cadentes opa eiꝫ pontificꝫ grām meruerꝫ. Adeo em̃ ingentia excretauit fontiqꝫ illi
 colaus vt vit ei inueniri possit. in quo magꝫ diuinitatꝫ et eloqꝫie. ceterarqꝫ bonarꝫ artuꝫ studia qꝫ suo tpe
 floruerꝫ. Illud certe nemo negauerit. tot ei a doctissimis viris inscripta eẽ volumina. quorꝫ neqꝫ suozꝫ pꝛæcep
 sor. neqꝫ ipsoꝝ cunctisqꝫ noi dictata pꝛerimꝫ. Anũ in edocti ab eo neglecti miramur. Blondi flauitꝫ qꝫ
 rolauit qꝫ res a declinatioẽ rōni ipꝫ vꝫqꝫ ad etate nram toto orbe patraris mirabilĩ ordine i duas digessit
 decades romā testatibẽdo illustrauit. ytalĩ illustrauit. deinde misaphanẽ orbe scribere adorsus oẽm nobis
 vetustitate aperuit. s̃ ita ferunt hodiũ mores. praro qꝫqꝫ extollit potius qꝫ pꝛessor amauit. Et qꝫ Nicolaus
 et veteribꝫ et nouis doctibꝫ ornamẽtissimas bibliothecas instruxit. In qꝫ ciuitas ita multa librorũ voluta
 cõdidit. Sacrarũ aplicũ vas aureis et argenteis. sacerdotibꝫ indumẽtis nitrificẽ decorauit. Altaris ornã
 menta aurea qꝫ ex auro cõserta miradĩ opus coemuit. Suppellectilẽ toto palatio necessariã magnificẽtissi
 me pꝛæparat duplicatim triplicatissqꝫ. Legatibꝫ qꝫ publice auduit ita rĩdior dubiũ eẽ. sapiam eiꝫ an elo
 quentiã an magꝫ adimere S̃ qꝫ eẽ i vrbẽ peregrinos exstimator dignos accepit pꝛesentũ eos. missis reatibꝫ
 honorauit nobiles sua domo extores qꝫ ad se venerat benignẽ cõsultũ. paupꝫ xpĩ largas effusas dedit. reliqꝫ
 medicisqꝫ nrbis nil ad necessitatẽ deesse sustinuit. i eccias vrbis plima domo pꝛulit in pꝛimoio bri
 petri plimas ac multissimas arcẽs oporunus locũ erexit. buiꝫ in ita admirabilĩ tam expediti pontificꝫ vitẽ
 deseruit infortioribus. Stephanũ em̃ rōnus familiã porcaria tenui censu eques. res nouas sepe i vrbẽ mis
 litus. ac pꝛætere bononie relegatꝫ. clam inde excedẽs magnũ itineris i romam rediit. Conuocatisqꝫ mor
 amicus. mentem suam exposuit turpe ei dictatũ. ea vrbẽ qꝫ tota fĩt luceat orbem. tñc sacerdoti impio
 sciãcere. quos rectꝫ fẽmas qꝫ viros. qꝫqꝫ appellauerit. venisse se pati pꝛæ iugũ exutẽ re facit facile i vi
 ri fuerint. nicolaũ pontificẽ celebre epyphaniarũ die i ede. b. petri sacra facinurã. baud magno negotio cõ
 bendi posse. pplm libertatẽ amozꝫ. qꝫ. pꝛelam qũ audient mor opẽ audẽtibꝫ daturũ ad colligandũ autẽ
 pꝛulẽ carbonẽ aureã scãt attulit. a se ita pꝛædẽ parã. quã cõgregat onibꝫ natis em̃ mor occidẽdus pꝛulẽ ex
 vlu eẽ dicebat. S̃ obsequandũ donec arcẽ sancti ageli p i eo recuperat arẽ vt erat mor facidũ facile i sua sũam
 cõgregatos traxit. arẽ eo facilius qꝫ inopes cre alieno grauiatos arẽ pꝛerata seclera inditũ fornicatõẽ
 ad se vocauerat qꝫus nubil car i pace sperandũ. S̃ plesit infidias nicolaus missisqꝫ militibꝫ cõphendĩ
 boiem iussit illi eũ ita ião fractũ. t apud forozẽ in archa lateĩ inuenitũ cõplices eiꝫ in domo qꝫ cõuenerat
 expugnari captiqꝫ sunt. e qꝫ vñ baptista sacra manũ pmpꝫ et aio inreptido. p medias pontificꝫ cohort
 tes inani gladio sibi apperẽ effugit. Stephanũ i arcẽ fẽt ageli alij i capitolio suspẽti vitẽ finire arguta por
 tifer maximꝫ ingenti pulcio liberatꝫ romane sedis dignitate impũ fuauit. Felix pnter i oim iudicio bea
 tissimꝫ nuli eo sedente turci vt an diximus atlantnopolum expugnassẽt xpianozꝫ deside arẽ ignaue me
 morabile pꝛeruit. Accessit t aliud qd non parus eius glĩam inuinit. Nã ai pacẽ ytalie qũ vebemẽter ferro
 vastabat t igne. tpe repator t arbitẽ cõcordi partũ voto delectus eẽ. oĩ die ex die in deliberatioẽ du
 valtabat t igne. tpe repator t arbitẽ cõcordi partũ voto delectus eẽ. oĩ die ex die in deliberatioẽ du
 ct suspectus eẽ frãisco fforziẽ ita mediolanensũ principi ac venetĩ cepit tanqꝫ ea sũam. pmere nollet. que
 alijs pacẽ ecclie alijs bellũ allatura videtẽ. Ob quã re pꝛæcedẽte symoneto monacho ordĩnis heremi
 taz sancti Augustini. pꝛessor obfuri antea nominis t. pꝛus ignoti. S̃ vite integritate pꝛato veneti cum
 frãncisco duce queniẽtes inter se cõcordie leges dixerẽ. pꝛstura die intra quã bello socij pacẽ ratã haberẽt
 i vñ eũ eĩ oĩmibꝫ monstri sũẽ humilẽ t incognitũ monachũ ytalĩ pacasse. S̃ recusante aliofo paces. qũ in
 scio dicta erat vanã eẽ nicolaus qd de se bĩta fuerat suspitẽm onidit. missũ ad alfonsum legatũ dnico sancte
 crucis cardinali pudentĩ singulari t aliaz partũ legatis differentisqꝫ oĩmibꝫ tanqꝫ ex integro discussis alonso re
 interueniẽtibꝫ venetozꝫ t adiaz partũ legatis differentisqꝫ oĩmibꝫ tanqꝫ ex integro discussis alonso re
 iug nonfoli pacem suauit. S̃ feliuz in annos qũqꝫ t viginĩ inter omĩes ytalie potentatus pussit. cuius ro
 manus pontifex t cõsuator t iudex dictus eẽ. Sed ai doloribus arthriticis p oẽm ferme pontificatũ sui
 mitatũ candidior animã dignaretur t vita decessit. ab eo qũ in pontifex eugeniꝫ munera tradidit. nonfoli
 lũ cõfirmata sunt. S̃ amplũ pontificalis dignitas adiecta. Tergesinusqꝫ pĩmũ ecclie. deinde senẽ. pmissa
 lũ cõfirmata sunt. S̃ amplũ pontificalis dignitas adiecta. Tergesinusqꝫ pĩmũ ecclie. deinde senẽ. pmissa
 Calistus tercius post eũ beati petri cardinẽs obiturn natione hispanꝫ ex regno valentie nobili genere
 natus. vñ oim qũ suo tpe sciam iuris pꝛiterẽt em̃uentissimꝫ. t qũ cõsiliũ regi alonsi in qũ multis anis pꝛedẽ
 rat. Illiusqꝫ artes ac cautiones p se ferret. Is vt pĩmũ pontificatus apice adẽt eẽ mor aim ad belendũ
 nurozꝫ t legẽ t gentẽ cõuertẽt vñqꝫ vout. ad ea rem solennes missi in galliã. in garmã. in bugarĩã.
 in oriente legatos primarios sancte ro. eccie cardinales. e quibꝫ nobiles missi in galliã. in garmã. in bugarĩã.
 brazedis magno ingenie virũ t aio seculo t potetĩ pcedemẽt gallia reuersũ putat. Naualia qd antea i
 auditi fuerat romẽ cõstituit turremes qꝫ plures ad ripã tyberis in ciuitate leonina paut arman in turcos
 misit comitẽ iacobũ pycinũt senensibꝫ vt dictũ eẽ armis iustitiant. missũ milite suo repit. Regi alon
 sus. qũ reuẽt ei eo. quo pacto inuicem victuri essent regna sua. Respõdit ite regar nũ suminus apliẽ gubi
 natoem relinqꝫ. veras corꝫ multas de rebus diffensionẽs. magna pars ytalie simulasas cõfictasqꝫ credi
 dit. qui fidem dedere cõtentionĩ aliĩ calistum aliĩ alonsũ aliĩ vñqꝫ accusauere. Quozꝫ alter regẽ sub quo
 natus esset. alter sui sacerdotem cui tanqꝫ vicario dei parẽdũ ei ferre nõ possẽt. S̃ bis cardinales a calisto
 creati sunt. primo res. ex quibus duo nepotes eius fure. quozꝫ t si fuit etas aliquanto timor. qũ tanta di
 creant videret exposcere. doctrina t i circũspectio t morũ suauitas id honoris baud mĩnua consecuta
 censẽt. Tercº fuit iacobº de portugalia regio fẽmie nar. qũ ea modestia. ea grauitas id acumẽ ingentiũ.
 studium sũam. is amor virtutis emicuit vt qũtus iuuenis aduc tardius tamen opinione omniũ ad eã di
 gnitate ascēderit. Secº loco fex assumpti sunt. baud pꝛofecto indigni. si me vñ demas. tãto munere mco
 nũ iudicio. nulli digni id honoris obuenit. qũ iobãni epº samozẽtĩ ciuiliũ sapientie cognitione sublimis

q̄ vno de q̄draginta annis romanā fecutus curia p̄ oia ferme officia castus innotuiscz trāsierat cancellarij
vō q̄ a tpe nicolai in carcere tulliano cardinali ac marchie legato cōmisit germanū eius petrū boziā egre-
gia specie atq; indole iuuenē. ecclesiāe militie duce p̄fecit. Exiit p̄fectura vrbis ei cōmisit ludouico cardia-
li sanctorz q̄uor coronatorz. t̄ ipe q̄s nepoti legatōem bononiensē demādauit. Vincētū natione byspani-
t̄ oīmūdum anglicū miraculoz fama illustres inter scōs redegit. Legatos i Scythia t̄ p̄sidē i ethiopia in-
sit. q̄ xpianus p̄ orientē in fide cōmiseret. t̄ aduersus religionis hostes armaret. Schanderbechio in alba-
nia multisq; alijs p̄ greciam publice iussit. assumptionē suā priusq; pōtifer maxim⁹ eligeret pluribus annis
p̄dixit. Eadē quoq; quā turci apud albam i hūgaria sustinuerē atq; fieret vaticana? ē. Nūc quoq; de futu-
ris multa t̄ magna p̄mittit. q̄ diuina pietas nō abnuat velim. Adnoto iohānē comite taliaucosio q̄ e. p̄-
pia vrsinor fuit. cum mascula ei folioles nulla esset vrsini hereditatem eius p̄pinq̄tatis iure ad se traxerunt
Edegre tulit comes euerfus cui? filia nupta esset vnica iohānis filia. Genta ē ad arma colōnenses comit
iudex auxilij p̄uere. deinde hōrtante pontifice. p̄sper cardinalis martini q̄nti romani quondā sapientiss-
mi t̄ felicissimi pape nepos. eius gēns honorauissim⁹ t̄ l̄rariū studio late clarus. cognationē suā bello sub-
traxit inter vrsinos t̄ euerfum vlsq; hodie impacate durat iniunctio. Latin⁹ sanctorz iohānis t̄ pauli cardī-
nalis illustri vrsinor familie princeps dexterrimo vir ingenio iuris scia t̄ aio. q̄ alta curet. parua despicit
ad insignis ex vrbe p̄fectus. ad oppida sua recessit. tanq; rome nō se satis tutū existimaret. sue comitis in-
sidias ventus. sue pontificis indignatione p̄motus. nec reuocat. in hac vlsq; diē reuertī voluit. Calisto i
ter omnes cardinales duo ad hoc vlsq; tps in primis auditi atq; accepti fuerūt wilhelmus Roibomagens
ameno ingenio. t̄ sanguine origine clarus ac petrus sancti marci eugenij quarti nepos patricia apud ve-
netos gente nar⁹. t̄ industria potens. sue q̄d eoz cōsilijs multū inesse crederet. sue q̄d alter francie regnū
alter venetoz reipublicā dicere posse arbitrat⁹ ē. Symonē romanū p̄bie studijs t̄ arte medica excellen-
tem adeo dilexit. vt frēm eius iacobū ep̄m feretrariū q̄q; virtute p̄stātem sua potissimū p̄sideratōe ru-
beo galero donauit. In auditis legatōnib⁹ priuatorūq; hoim caus̄ antecessorū suoz facilitatē longe su-
perauit. Ep̄las t̄ regibus ac amicis p̄ seipm dictauit in signādis supplicationibus libēs t̄ bilares tēpus
absumpsit. De iure interrogatus p̄cupide rīdit. leges canonicas tam ei fuerunt in promptu. q̄ si heri aut
nudius tertius scōla iuris primū exiisset. Nihilis memoria sua exidit q̄d retinēdū existimaret. ceterz nul-
la facultas ei iuris cognitione portor visa ē. in q̄ ipe ita excelluit vt suoz p̄decessor. q̄ sibi possit equari. vix
vñ aut alter inueniat. Hic postq; ordīm cardinalū me inscripsit. varuissim⁹ q̄s ecciam ad mare balteicus
in farmabas sūi postulābus canonicis p̄medauit. cui? possessionē frēmētū? ea in regione crudelibus
t̄ atrocissimis bellū nōdū affeq; potui. In vmbria q̄ hoc tpe sub ducatu spoletano cōtinef pauce ciuitates
intestinis seditiōibus cauerūt. Nursia quā fertorū quōdā p̄ia guelfarū p̄nū insidijs sepi⁹ agitata vix tan-
de respirare potuit. Narua quā sulphurio gurgite candid⁹ annis circū ancipit vix adēundo iugo q̄
bellinor factione depp̄ia guelforū p̄silio ducta desit. nō amerinis. nō reatinis. nō fulginanibus. nō orti-
nis nō ipis deniq; spoletanis sue calamitates defuerūt. Sz alisina ciuitas oīm miserior iūera est. q̄ dūmō
brachianāno Sforzianā factōz amittit. t̄ nē p̄tē q̄ supior. nūc alterā q̄ inferior appellat expellit eo deducta
ē. vt iam quez viuuerit. nō solū inferiores. s̄ nulli poti⁹ vrbe iā pene deserta dicta p̄nt. Pyccinū regio-
nē. quā nra eras marchia vocat. franciscus Sforza vicecomes eugenio q̄nto pont. maximo cōtrebus ba-
silenisb⁹ occupato. t̄ nō solū philippi marie f̄ alfonsi quoq; regis inimicis implicato vna quodāmo ex
curisione ademit. nō nullisq; post annis cōtinuata possessione retinuit. Interim captus amore puellē. q̄ in
ter v̄gines cōiugi sue fūebat. t̄ sibi militaz molest. arū. t̄ illi necis cā fuit. p̄petua ea vocata ē. apud nouari
cncas honestas parētib⁹ orta. forma egregia. t̄ ingenius morib⁹. nisi potēns dñi decepta blandicijs. vir
ginitatē cū adulterio p̄mutasset. hoc cum paulatim intumesceret vterus ad tegendū facit. quēstio qui eas
duceret viro despondet. Constituto nuptiarum diē vocatis amicis. apparato grādī cōiuiui. sponsus in
oppido quoda francisci curia non longe inhabitat aduentum noue nupte p̄stolabat ducitur illa mul-
tis comitata nobilib⁹. Sed ingressa oppidū. cū descendere in domo sponsi crederet. iussa vltieris p̄ge-
re in arcē rapta ē. nec vlti⁹ infelici viro vidēde spōse copia fuit. Qd cum blāca frāscā p̄iū coratissima
mulier cognouisset. nūq; deince deuit. donec dimissis p̄cussorib⁹ puellā q̄uis diligeret custo ditā interfe-
cit. frāscē? Quis ea re nūq; p̄mor⁹. vrozis tñ iusto dolori celsit ignoscendū. Enū pōtifer maxim⁹ iā p̄bi-
lippo regis p̄litar⁹ nicolau piccinū cū exeratu aduersus frāscū milit regēq; vt iter in marchia duceret
adhortat⁹ ē. amittit alfonsum. delectiq; miliaū hito cū florētissimis eq̄tū pedinūq; copijs in picenū puenit.
Iticuscq; apō bilū cū picinno castris coq; totū exerat⁹ duce p̄stituto p̄teritos oppidanos i reditos eccie
p̄pulit. q̄z exēplo t̄ sc̄ti seuerini incole secum clauēs portarū misere. Que cū frāscē? accepissit copijs suis p̄
munitiona p̄uincē oppida distribuit. p̄rabere bellū ere sua arbitrat⁹ ē. Enū cū pet⁹ brunor vnus ē
copiarū suarū ductorib⁹. cū. decē. eq̄tib⁹ ad regē trāsisset. maceracēse vō ac solētanate deditionē eccie fel-
cissent. Cōsentētib⁹ venet⁹ ac florentis reducere in grām philippi ducis mediolanū vt regi impetū euade-
ret amiq; iterpositi simulauit. Credidit philipp⁹ l̄risq; ac nūcijs vni copias i regnū reducere alfonsum fru-
stra rogauit turpe cū regi videbat mūro eugenio rem ifecta relinq; p̄leuerat igit ar̄ act⁹ instās cingu-
lū oppidū in deditiōē eccie recepit castrum planū vi captū militū diripiēdū dedit. nec terrū ē. Quis phil-
lipp⁹ ea re cōmotus pacē cū venet⁹ ac florentis fecisset. Sz aelim cum exeratu petens troylā copiarū du-
centi. cui franciscus m. p̄ne fidebat. Nā t̄ multos annos in eadē sua p̄uinoz iordies duxerat t̄ foroz ei⁹
in vrozē acceperat. trādita ciuitate sefe de dēntē in comitatu suū recepit. Deinde rocham cōtratam cum de-
fendente ruberto francisci nepote. plurib⁹ dieb⁹ frustra oppugnasset. ad metaurū annē sup̄ra fortune sanū

quo se franciscus cum reliquo equitatu receperat continuo itinere duxit. Ibi ad alfonsum tybicum quatuor
a franco in castra venit ipse itaque a rege p sui orbis more libere loquendi venia. multa ne peria in nicolaum
pitem franciscus fuit pbra pgeffit. pitorē ac pfidus appellans regemq admonēs ne illi se crederet. Alio
lere possimū sit. Postremo nicolaus franciscus vrbis ad duellū puocatur. In q duces ipi eorumq copie de
glia de dignitate certaret. apanturū qdē vno prelio duci sit atq equū vtute sit a rege petijt vt equus spectat
tor pugne adesset. Nicolaus ita inde ab initio ea audies omor. haud lenioribz pceptijs i frāscū abfentem
cogit fide sua mlti exemplis copōbas egre sibi ē rīdūt. Corp sui voluerit i ceruice pcedit. Teblitūm
fuisse onūz se singulari certae vter cor p dītōis ifamia cēfend. cēt. nisi fortia hāc sibi facultate abfultis
oblatū pugnandū cū exercitū cōdītōis. leto se aio. cū bona regis venia accipe. Postero die cū copijs lu
is sū ipam vrbē fāuū patenti campofuturū. qd cū a se postulare nicolaū decoris tuēdi causa rex aiaduēteret
vtriusq pē fecuritati sese pfultuz recepit. Sū cū dicta die nicolaus i campū cū suis pcessisset. atq infultās
vrbis memibz vsq ad portas accurrisset. Rex vō. pcul ide ad mille passus cū exercitu pcedit poterat. Nicolaus
qz pti pstaturus campū frāscū sine regi parū fides. sine glām suā de q p id tps haud dubie iactabat i bi
scime adducere verit. intra vrbē suos pūuūt. Maq inter franciscū z nicolaū. nō emulatio mōvigit ubi
rei militaris glām. cur primas ptes sibi vterq arrogabat. verū z simulas ingēs ob veteres inimicās
q olim iter Brachiū z Sforciā fuerat. qz alter frāscū pz alter nicolaū mgr ac dux fuerat. atq idcirco nō nū
hōfles s vt inimici inter se bellū gerēt. nec sū vno eodēq pncipe vt militaret adduci poterat. Nicolaus
ex corpis breuitate pycmini nomē qd ytalica lingua puū sonat accepit. Sū qnto mediocritate statua ei? i se
rior. tanto ai magnitudo supior. pba ei vba fuerit atq parū compta. Sū q mltaz ac magnaz rez finiam cō
pberēderet. in milites suos idulges. i amicos liberal. in hōfles dur? z asper. dūmīcandi cupid. qet impa
tens. glie audis. z i picul obeundis. pmp? ac secur. plū ex occasione. pūm? fūmpst. hōfē celeritate p
uenit excurfione fatigatur. leuis armature. egrē magisq pedire vrebāt. fortes atq asperos milites amauit.
hōstū nūero deteterrī nō potuit. Quibz rebz cū plūmos z i gallia cysalpinā z i reliq ytalica trūphos ex bo
ste duxisset haud dubie rez gēstaz magnitudie z glia mgrō suo Brachio maior euasit. frāscū aut hōe
sto corpe fuit. z qd mediocritate non par excederet. amplo pectore. robustis mēbris z apte disposit. facie
grata. iocūdis ocul. caluicie venerabilis. faciūda copiosus ingenio patri. aio rez magnaz cupidō. solers i
mistrandis rebz. i laboribz pferēdis insangabilis. in occasiōibz pspiciēdis acut. z sagax i hōstibz fallē
dis. vsq. z vaser i pfaciēdis euitandisq dolis. ac hōstū pñsīs puerēdis cau? atq puid. Raro nisi ex
destinato cōstitit hōste. sep? obfidēdo qz decertādo cōfregit. peditati i maq pcepto hūit argento atqz auro
cultos esse milites voluit. in exēdīs cōsilijs celer ac pseueras i oi renouāda pñtia ai laborz tollerāna. vñ
exeritatione cōsilio mīrifice instruce. qb? arm? breui adeo magn? effect? ē. vt vn? ex oib? copiaz ducib?
inmētus sit. q cū nicolaus de rei militaris principatu cōcertare possit. Nā cū scia rei militaris atqz aucte pa
res videret. diu dubiū fuit. vter alteri anponendus esset. Sū hāc litē fugat? paulopost nicolaū exercitus. z
in gens victoriarz francisci cursus z mediolanē. fortuna i eū pleno cornu trāstata. prius diremit. Ceterus
fam expugnatoz qz rez difficillimā itelligeret. nō frāscū solū magni z pñsissimi duc pñtia defensi. verū etiā
qporbz mari adiacens claudi. ne cōmeatus intraret haud quāq potuit. inde abiens in firmam duxit quo
in loco cū alexander francisci frater eruptione facta. postremis auxilium eius inuaderet. cōuersis in eius signis
hōstem intra vrbem repulsi atroci pugna per muris facta z antemurali quod paruallo stabat capro. De
inde ad turrim palmarz composito agmine. puenienti francisci epla reddita ē. differētes. iam tandē cogitata matu
petro Bruniauro inscripta. inter cetera ēa vba continebat. ne ampl? differētes. iam tandē cogitata matu
raret? quapropter omēs de pditione suspectos armis edēqz z omē suppellectile priuatos in vincula cōie
ctos in arogoniā misit z in arce satabile valentini agri custodiri mandauit. nec diu postea cūz temeritā de
ditōem fecissent in regnum duxerūt. duobus milibus equitū ad pycminū q ad montem aureū cū exer
citu subfiterat transmissus. Sed priusq illi aduētassent pycminus repentino francisci aduentu inuasus p
lio. fufus pulsusqz fuerat. Alūius in quo castra posita erat. z oppidū. pñmū dissipatoz fuga fuauit. Fran
ciscus ea victoria simul z pfectione regis elatus pycminū vndiqz velut victor pcurrere z infestare cepit.
Rogatus ab eugenio alfonfus eo reuerti. cū iam se itineri accingisset. noui regni montibz domi retentus la
pum vireū vñsū garfiāqz cum non paruis copijs aduersus Sforciā misit. Interca nicolaus pycmin
a philippo in gallia reuocatus frāscū filiū cum pte copiaz in pyceno dimiserat. Quē Sforciāz pycmin
vlinum prius pugna superatum interceptū quā regi auxilia ei aduenissent. Post dec ludouic? a quilegēti.
patriarcha cam prouinciā ab Eugenio fortius iohannem vinniliū inter belli duces famam prestāz
tem. cum magna equitū peditumqz manu a rege missum. omnibus copijs suis pfectat. cuius industria
audiam oppidū obfidione clausum in reditionem accepit. Erant eo tempore non parue philippi copie
apud aniculum oppidū contra frānciscū misse. Nam philippus cū frāscū recedētiā cū tandē mu
tilatū inuelleris Italianū forlanū i rebz bellē late cogniti. q pñsū ptes adiuuare eo trāsmiserat. Lūi
cum patriarcha z vinniliū per rectam viā coniūgi non possent. Nā media loca franciscū obtrinebat
magnis inuētibz promontana ad mōe peruenere. quo cognito franciscus pyceno discedens in vrbina
cem agrū sese recepit patriarcha montē molonē obfedit atqz obtinuit. Deindē oppidū sancti angelij ex
cem agrū sese recepit patriarcha montē molonē obfedit atqz obtinuit. Deindē oppidū sancti angelij ex
pugnans diripiendū militi dedit. vinniliū paulopost ab eo i regnū ad hiberna recedēs p agrū firmāz
nō. pcul a mōte scō cōstitit cū aduētū pteriti oppidani. emissis oratoribz ceditōz fecere sūqz circūiecta
castra. deinde ad mōte alū pfer. dies aliqz ibi māsūt. Interi firmāz pūratōne scā spe pñq auxilia a
frāscū defecerūt alexādro frē cū magna equitatus parte in arce cōpullo. qbus z vinniliūz z pontificis

copie mor auxiliū p̄buere. Sed cum arx eiuscemodi esset. vt sola fame vincī posset. premunitis vrbis partibus. ne defensus ex arce fieret vntimilius vti p̄stituerat. in hiberna p̄cessit. Sedinti āno alfonso remū dū bullum t cū eo mille equites. totidē pedites ad p̄archā in pycenus misit. q̄ vbi cum iacobo caynauo eccie castra puenit. mor ytalians forlānis mandāte philippo maria p̄phensu ē. at post miduo iussu p̄arche apud Roccacontratā securi p̄cussus. montē fabius deinde cepere. t aliq̄ castella friderico vrbina cū p̄ncipi eripuerunt. s̄ cus iā duo milia equis a florētis ac venetis missa. francisci exercitum auxissent. philippus vō exercitū suo ad caule mar' iuxta flumē padū a venetis pugna sūso ac castris exuto. copias suas e pycenā reuocasset. Et amplius eugenij ac regis auxilia postulasset. ad quem duo milia t quingenti eq̄tes ex castris eccie tubēte pontifice trāsierunt. franciscus iam bello supior mortē aureus t aliez. ē. p̄m castellus sigismundi malatēse qui iā ab eo defecerat. ecciam fortune secutus. expugnauit. t eiusdē oppidū gradranus obsedit. Itē rex alia p̄arche auxilia misit. cus quib' t pycenus reuerfus iacobus caynauus p̄ditionis suspectum apud roccacontrā rōccātrā. vbi et ytalians forlāni interfici iusserat capitali supplicio affecerat. Eūn nihil memoria dignus ab eo gestus. donec frāscus philippo recōcaliat' illius stipendiā facturū t iā dux p̄ veneros designat' ex pycenō recessit. nā postea nō solus arx firmata s̄ ois ferme puicia t ei' potestare facta ē. In asculo iofias nobilib' orz' parētib' admodus adolefcens iohāne francisci Sforzie fratē magno ano iunenē. t qui eā vrbē p̄ omē belli tps egregie defendisset. p̄spiratione cum paucis imita incautus obtruncatur. S̄ cus t ipe irānus i p̄ria gereret i exilius actus ē ciuitas deinde s̄b eccia quēuit. Quis anno abhinc supiore idē iofias arce quādā naturale situ munita t vrbē p̄mquā. cus p̄leriq̄ latronib' occupas s̄ p̄uas curas illi p̄plo igesserat. q̄ res ei pax. p̄pē cessit. nā roccā. s̄. nicolai cardinal' ei' puicie legat'. obsidione loco admoēs. postq̄ arce pont' ē. captū ip̄m vincitūq̄ romā misit. ¶ In vrbino dux gētis oddo m̄se colominensi nobilissima natus cū per libidinem in matronas nobiles debacharet. nec modum licentie facerēt p̄plari tumulo interfecit. s̄. n̄centos nequice t adolefcētie sue corruptor: protho notari' carpenfis nobili genere orz'. s̄ ingenio pessim'. qui nuptis ac v̄gimibus q̄ plurimis vim inuulerat qui per oia scelera ad summū vicioz' peruenierat. eadem nocte cū discipulo suo necatus inextraxit libidinis penas dedit cadaver eius in for' delatū delecta virilia in ore mordiculis tenuit. Guido pater oddonis priusq̄ iugie ex coliminēsi familia ducebat cū proles ei nulla virilis esset. anxius quonā pacto in gēte sua im̄perū p̄pagaret cōcubinā ex se p̄gnatēz assimulauit exin Bernhardini cardēsis agnati sui p̄clari copiaz duas filiu tūc forte natum supponi. p̄ suo nutritiq̄ iussit friderici noie indito. s̄ coniugio teinde contracto cum filio legitimus sustulisset couerſa in eum cura fridericū aduc puez militie tradidit. in qua ille etatē vltq̄ ad virilē p̄fuerant. Deinde oddone mortuo vocatus a p̄plo vrbinauū p̄ncipes factus est. Clarus vir t castrensibus disciplinis appime institutus. cui nec in admittendis rebus bellicis p̄siliū. nec in capefcendis periculis anim' nuq̄ defuit. nec vere factis qm̄ fide clarioz'. q̄ quidē vlt maxime paruit cū bello p̄cēti francisci Sforziā q̄ ad cū se receperat fortune affatu iā pene desertus p̄st. itissime iuuit ac fouit. Indignus profecto q̄ militatū ludo dextrū p̄didit oculū. ¶ Apud ariminū emilie vrbē sigismūdos malatēse felicitibus insignis impēriū tenuit. qui cū Sforzie filiam matrimonio sibi adiūxisset partes eius in p̄cēti bello aliq̄dū fecutus est. deinde sub ecclesia stipendiā fecit militauit in gallia contra venetos t in tuscia cōtra regem aragonum que res postea magno detrimēto fuit. necatus tandē q̄ndecim ex familia q̄ p̄ncipatū inuaserat fugientibus reliquis ad eccie impius redierat. Multisq̄ post annis in pace quēuerat. hoc anno de rebellionē tentantes. seu suspectos quos aliquos in vincula cōiecerat exin tozēntis ac quēstionibus p̄dino exp̄presso crimine. vltimo supplicio affecerat. ¶ In aquila marfoz' vrbē apud quā memoria nostra brachius parusinus dux belli formidatissimus dum per anni tempus obsidionē tenuissent martini quēto pontificis maximi ac felicissimi armis victus interijt. Buius bernhardinus senen' sis postq̄ ytalā omniē xpi nomē p̄dicando pagraſset. mortalis vite cursum p̄git. coq̄ in loco sepultus clare miraculis affirmat'. fuit aut bernhardino generosa inter senenses origo. nec vera ē assertio eoz'. q̄ patriam illi massam fuisse tradunt. quib' puericie sui ibi nōnulla rudimenta pegerit. cum esset mater ei' massa na ceterz' pater ac maiores sui longa serie inter nobiles senenses habitū fuit vbi t ipe natus. t maior ei' p̄ te educatus. Cum adoleuisset iuri pontificio ediscendo op̄a dedit. s̄ cum sepultis parētib' fallaces huus mundi blandias seneses. s̄ ināia eius ē. p̄missa animaduertisset. distributa inter xpi paupes substantia. diu francisci religione ingressus. traditam sibi regulā exactissime obſeruauit. declinatq̄ maiores conuentus. eoz' ductor ac n̄ḡi factus ē. qui fratres obseruantes appellat'. maximus autē ei studium in edocendis p̄p̄lis fuit. qui cum eēt facundia copiosus. t doctrina insignis. incredibili oim̄ attentione audiebat. t quasi alter paulus eēt vas electionis in admirationē ac reuerentia habitus ē. Tres eius p̄p̄i sibi pontifice elegē. vrbina senenses seneses. s̄ nō fuit ei cōsiliū. lingua q̄ toti possz ytalie p̄sulare vni iravrbem cōcludere. ¶ Regnū iā neapolitanū ingressi ad felices alfonſi mirabileſq̄z cursus filii puenit'. Post bellū nauale q̄o ipe cus genuensibus infelicitate gessit. tamq̄ cognovit fortuna suū erroz'. q̄ tanto p̄ncipi moleſta

[illegible]

oppidanis et arcem fame laborantē in potestate recepit. Aversam h̄s a rhenato deficientes alfonsum intro
miserē. qui arcem apprime muniam et forti p̄sidio defensam cū expugnare facile nō posset fossatis ingenti-
bus exclusit et oppugnatū quotidie iussit. Rhenatus ad anthonium candole filium in apulā profectus. cū ni-
hil p̄perere ab oppugnatione arcis auerſe cessari animaduheret p̄ candianam vallem et deinde ab alfonso
qui occurrit impedire p̄ transieros montes sequente anthonio in nolanum descendit. nec tamen ob-
fessis apud auersam opem ferre p̄sumpsit. cū alfonsus in castris illic potentior videref. Sed reuersus nea-
polim anthonium candolam de proditione suspectum p̄prehendi et in carcerem retrahi iussit. que res mag-
e detrimentum fuit. nam cum castra illius sub vrbem tumultuarent duceq; sui reposerent anthoni-
bus est. qui etumcliam sibi arroganti in quo ferens animo mor ad alfonsum transfuit et arcem auersanā
septimo iam mense obfessam ei tradi curauit. p̄uaso p̄ eplam tanto qui cū patre suo militauerat. p̄fectusq;
ibi p̄sidiū erat: reſciuit tamen paulopost anthonius ab antonio. Alfonsus deinde apud beneuentū ei recon-
ciliatus est cū arcē proditione tradidit. Cuius quoq; consternati in alfonsi potestatem venissent. quo tpe et
calatibus adactis machinis ab alfonso expugnati sunt. et castelli padula et ante vrsariam castra posita. frā-
ciscus Sforza rhenato amicus artanū totā Manfredam luceriam et alia pleraq; oppida p̄ id tempus iapu-
lia obtinebat. quoz custodiam cesari martimengo cū non paruo equitatu omiserat ipe in piceno agens. Re-
sar cum esset alfonso infestus bis extra mētia troie pugnare ausus. bis ab alfonso et acie fusus. turpi fuga
in vrbem se recepit. nec multo post vicarij oppidum resistentibus oppidanis vj capiti p̄da militi permissa
feminarū decus regio more seruati. Alexander autē francisci sforze frater sub vrbem ibentim reuinundū can-
dolam ac riccū et iohannem cum copijs ad alfonsum cunctes repente aggressus leui certamine fudit. riccum ac
iohannem p̄ceptis fuga saluauit. Remundus interceptus est. qui cū esset anthoniū candole patruus illū sedo
ab alfonso alienauit. Venit et iohannes cardinalis tharentinus in regnum aduersus franciscum aquinaniū
eugenij curias ducens. Sed occurrentes alfonsus retro eū repulit. Exinde rupem vulticinam in alto monte
sitam castelli turpi occupans fame coactam obtinuit. et paulopost capreas oppidū in insula eiusdem nomi-
nis sitam tyberij quondam cesaris fue delicias siue latebras. nec moratus castra ad neapolim posuit. simil-
q; puteolos obſedit. qui aliquādiu fortiter resistentes. tandem rei frumentarie defectione regi portas aperu-
erunt. Turris quoq; quā vocant oceanj recepta est. vigeabant interea rei frumentarie inopia neapolitani.
nec spem altam habebant q̄ vel genuentes mari vel franciscum Sforziam cū anthonio candola auxiliū ter-
refri itinere allaturus esse. Auellus interea faber quidam cementarius quē fames neapolim exire cōſule-
rat. ad alfonsum p̄fectus. si p̄ueniam adſit vrbem paruo militum periculo capi posse demonstrat. deligēſ
viri fortes ducenti qui cum auello euident fratre p̄ ostensum aqueeductum nocte vrbem ingressi mētia oc-
cupent. rex cū exercitū paratus signū expectat. illi in domum quandā pueniunt in qua vnica erat anus et a-
dulta cum ea virgo. mater cū exclamare cepisset celeriter oppressa vocem emittere inhibita est. filia sua spō-
te conſcūt et iam sol exortusſerat. nec amplius q̄ viri quadraginta ex omni numero puteum euaserant. q̄
nunciare ingressum regi debuerant. siue negligentia siue aliam ob causam nihil regi significauerunt. existi-
mauit alfonsus aut celos esse qui missi fuerant aut metu exilire non auros. p̄fectusq; p̄ius vrbem ab ea p̄-
te que occupanda erat inuadit. Rhenatus cū ea manu quā ad subditos casus parauerat citato equo ad mu-
ros contendit hostesq; procul amouit. ingens vō pauor et p̄sternatio eos cepit qui cū puteo euaserant. nec re-
gredi in puteū nec armoz strepitū p̄derent. nec erumpere p̄pter paucitatem audebant. Alfonsus vt vidit ni-
hil a suis intus miseri desperatis rebus in castra rediit. Rhenatus tanq̄ periculū repulſerit relictis custo-
diibus et ipe in regiam concessit. nec mora nuncijs ad alfonsum currens multos et puteo proditi atq; in do-
mo tactos ob metu latere nuntiāt. Iterum igit ad mētia succurrit instaurat q̄ p̄sidiū vt erumpendi animū
latentibus acuat. Interea filius eius quē nominauimus anicole a statione sua domū veniens pulſatis fo-
ribus aperit sibi exent. mater et qui intus erant examinant quid agant nesciunt. vincit tandē ea sententia
vt reſeratis paululū foribus manus ei iniſciant eūq; optebensium tacere iubeant. si ille repente vt armatus
vt trepidus refugit. hostesq; intra vrbem esse vociferat. ad rhenatū subito peruolat. queque vident reſert
at qui intus erant vno agmine raptim et domo p̄siliunt primoz impactu mētia. p̄pinq; vno tantū vigile
ibi reperto turrinq; occupant. Rhenatus eo nuncio ac tumultu excitatus ad mētia celeriter reuersus im-
petum in hostes facit. alfonsus quo suis animos addat scalas admoueri impat. sed oppidam cū muri p̄tes
facile tuebant. et qui p̄ scalas in captam turrim euaderent grauū saxonū trecenti obſistebant. dum pugnaſ
acriter obequitans mētia alfonsus locū quendam neglectum esse aiaduertit. eoq; celeriter scalas admoue-
ri iubens murum obanuit. iam qui turrim occuparant partim grauitur fauciari pugnā remiserant. partim
precipites e muro se dederant. Eratq; rhenatus eaz turrim recepturus nisi a tergo regiam cū ingenti clamo-
re hostes incit terrorē inuulſent. auxit et trepidationem oppidanorū vnus ex alfonsi militibus qui per
mētia vrbem ingressus consensu equo quē vacuū forte inuenit in hostem inuictus opinione p̄buit. p̄-
rimē porte capie atq; infracte. Nō tamen rhenato deſuit animus si cohoratus qui aderant inhostes fortit-
er irruens eoz imperium paululum reſeſſit. mor vō crescente hostiū numero suos exterritos aiaduertit
sensim reſerre pedem capit atq; p̄ diui tanuarij portam hostiū complunbus in arcē regiam cū paucis se re-
cepit. tum et a fori boarij porta et ab alijs diuersis muri partibus irrupto facta atq; ad p̄das diſcurſus ē. a
cedibus tamen t̄p̄atum. Spor vō ingreſſo rege et prede quoq; ſinis factus. Inſignis huius anni memoria
expugnatione tante vrbis que eo modo capta est quo annis antea nulle p̄ belſarum et gothorū manibus
erecta fuerat. xl. et. cccc. ſup̄ra milleſimū ab ortu ſaluatoris xpi. Is annus erat ab initio cepti belli vnus et
vigefimus. Poſtſidie due ingentes onerarie naues a genuensibus miſſe cum frumento applicuerunt. que
cognita vrbis captura sub arcem concesserunt. rhenatinq; omni ſpe recuperande vrbis abiecta inde ad-

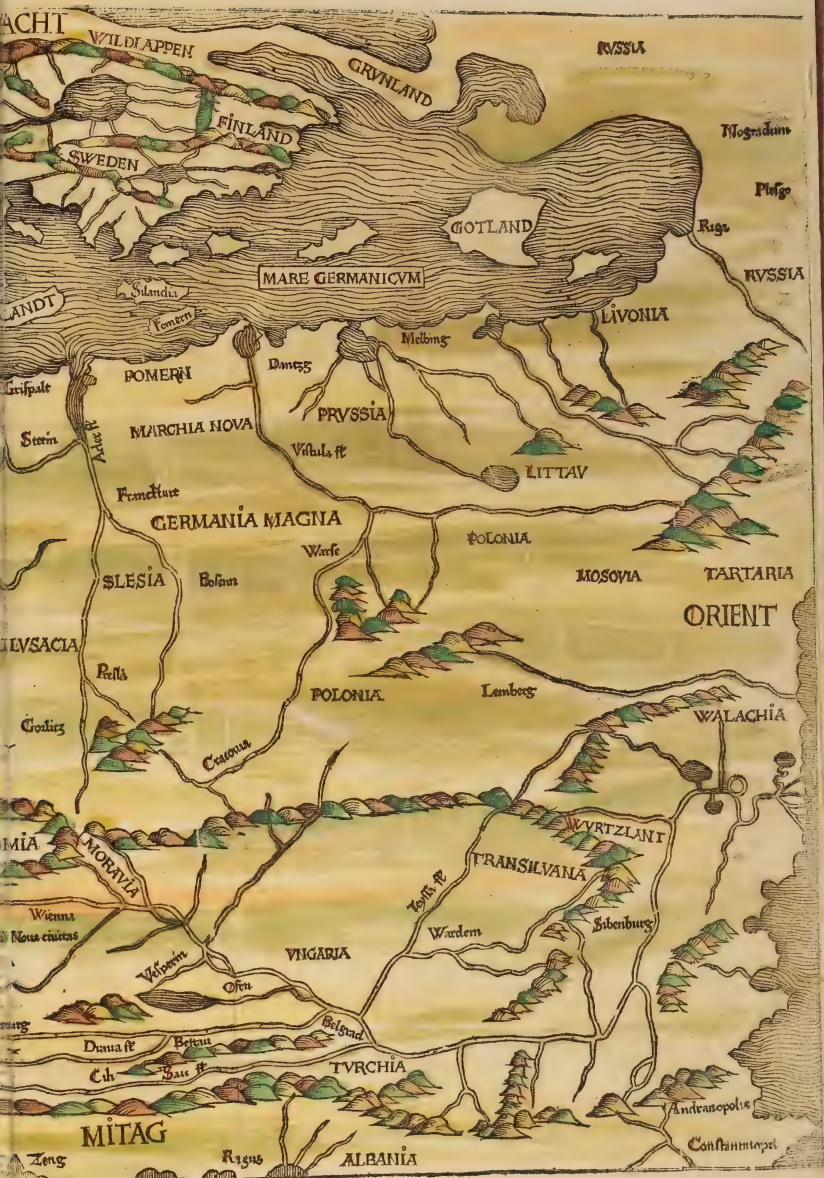

adfit. Legatis omnibus ad se venientibus sumptus oppipare prebuit. Apostolicis qui cardinales essent, obuiam extra urbem profectus quasi patres honorauit. naues insolite magnitudinis fecit. et quas qui p-
cul inspicit sublimis esse arces. p mare vadentes arbitret. Edificauit plurim⁹ in locis. s in neapoli supra
q⁹ dici possit splendide ac magnifice arcē regiam cui nouo castro fuit nomen a fundamentis eicta iterū ere
xit. tum opere mirabilē. inexpugnabilēq⁹ tum sumptu magnificētissimā. turribus orbiculari forma ex
lapide quadrato. mirifica structura atq⁹ artificio murg⁹ crassitudine inaudita et ingenti arcu triumphali ex
marmore candidissimo exarata. Reformauit et arcem sancti saluatoris in mari exono nuncupatū. cuius in-
expugnabilis situs ad vsum magnificētissime regie redactus est. Ampliauit et vrbis portum obiecta i p
fundo maris altissima mole. crassissimo muro. turribus munita. salubritatē vbi ericatis paludib⁹ dedit.
Magnus pfecto princeps et in vtriusq⁹ fortune partem. pbatus. qui inter cetera sibi aduersa etiam ter
remotum anno ab hinc scdo passus est. toto ferme regno qualē nec nostra nec patrū nostrorū memorijs visus
audituue ferunt. nā et multa regni oppida funditus corruere. inter que arrianū ita absozptū est tanq⁹ casu
mare perijisset. Caracutia absq⁹ insigni ruina supfuit. cūcter. xxx. milia hominū inter cadentia recta pe
nisse ferūt. neapolitanorū nobiliores edes disicisse. disicteq⁹ se. nec tēplū i ea vbe lesionē nō sensit. s bodie
tam ciuitas ferme resecta est et cūū diligentia et regis liberalitate. Ceterū clarissimi regis qui seculum no
strū veluti sidus qddā pfulgidum illustrauit. haud ab re fuerit qbreuissime velut in epilogo pclara facino
ra pcurrere. Quis temporis a nobis recepti plerq⁹ modū excedant. ex quibus illustriora huiusmodi sūt.
Adolescens mortuo ferdinando patre aragoniā et que ab illo in hispania regna suscepit cū aliq⁹ diu sapiē
ter administrasset adoptatus in filium a iohanna neapolitanorū regina dissuadentibus amicis expeditio
nem in ytaliam suscepit regine opem tulit. Ludouicū duces andegauensem. qui regnū sibi hereditario iure
debitū affirmabat. pluribus pclijs afflictū expulit. reginā que malo vso consilio ab se defecerat nō tam pu
nuit q⁹ cohercuit. Rbenatū alterū regni emulū armis victū cedere compulit. Iohannem vitelliscū alexan
drie patriarcham magnis copijs insultantem regno fugauit. Laictā bis cepit. semel acri pugna deuictam
et iterū ciuitatis parte vocante cum defecasset neapolim q⁹uis rbenatus et magnus inesset popul⁹ expūgnā
uit. Iohannē fratrem nauarre regē in hispania laborante armis adiuit. Adassiliā insignem. puicē ciuita
tem noctu adorsus obtinuit ac diripuit. ad insulam gerbum quā veteres lorthophagiten appellauerunt a cō
tinenti affricę quatuor milia passuum distantem obsidione amouit. Bosonū prouincie regem cū copijs ad
uentantem in p⁹imo litore victum ex minoribus castris ad maiora fugere compulit. Nec diu p⁹ ex eisdes
barbaris tributa suscepit. Ab eugenio pontifice maximo. qui sibi de regno contrarius esset. quas tandem
voluit leges pacis accepit. franciscum Sfortiam ex agro piceno armis deturbauit. et in albania et in orien
te p suos duces turchis infestus non parua eis damna intulit. Bis florentinos ob res gallicas armis affli
xit. Bis eis pacem petentibus dedit. Sed maior omnibus est et admiratione stuporeq⁹ dignū quod pre
lio nauali a genuenisbus vt ante i⁹rimus supatus et in philippi mediolanensium ducis captiuitatem ad
ductus mox liberatus potentissimo regno potitus est et a victoribus victor tributum accepit. et adeo erga
philippum gratus inuentus vt ab illo supma voluntate heres sit nuncupatus. Cetera gothorū soboles ex
quo vincere et regna sibi subq⁹ere propriū fuit. quorū vestigia ferdinandus imitatus haud dissimilem filius
genuit. q⁹ndo et ipe aragonias Cathaloniam Valentiam Siciliam. Alfonso vero eam ytalice partem. que
olim magna grecia dicta est pugnando. instando. vicendo sibi subiecit. et magister ytalice pacis fact⁹ hispa
nicarum quoq⁹ rerum moderator. et arbiter esse videtur.

Decelatur? sicū ymaginēq; germanie in seq̄nt tabella depictā, occurrit dictū strabonis libro septimo, germani gallica natione imitantes, corpore procero, coloreq; flauo. In reliquis rebus et forma et moribus vniuersi ritibus gallicis pares sunt. Ideo romani eis hoc nomē iure indidisse vident, cū eos gallozū frēs eloqui voluerūt. legitimi em̄ frēs romano s̄mone germani dicūtur. Est autē germania a vetustis rerū scriptoribus multū neglecta, q̄ tunc interna et penetrabilia eius fluminibus impedita, siluis ac paludib⁹ inuia, barbarico et pastorali ritu, nec nisi ad claroz animū ripas culta erat. Reiecto autē ydoloz cultu, religio neq; catholica mitior facta, quantū coaluerit nemo est qui ignorat. Latissima ē, habēs ab oriente sarmatas et p̄ annos infiores, a meridie alpes, ab occidēte gallicias, ad aquilonē oceanū germanici et sinū baltici, quē orientale dicitur. Amnes in ea totius europe clarissimi rhen⁹ danub⁹ albis aliq; innumerabiles et memorandi. Rhen⁹ inq; fontes habet in monte septimo altissimo alpū iugo. In cuius vicinio p̄deūt rodanus galliā lugdunēsē in ardonēsēq; alluens. Silius padus ytaliz rigans. Ticinus qui padū p̄ papia influit. Aethesis q̄ per agrū tridentinū veronēsēq; tandē in adriaticū mare exonerat. Defluit autē rhenus ad aquilonē auido meatu per conualles et abrupta montū. Curisēq; percurrit agrū vocabilis efficitur. Morq; duos lacus p̄claros efficit, venetū et acronū hodie lacū bodmē et celleniz vocatos. Relinques in medio constantiā urbē concilio martini q̄nti insignem. Deinde flexuoso littoz amfractu, varijs montū rupibus incitatus, terrāli fremitu eructuat, crebrisq; recessibus alieuū suū excauat. Itē per augustam rauricā hodie Basileam nobile urbē exfluens, resistentiā sibi littoz rodit, alueosq; sibi novos magno accolat damno querit. Argentiāq; Spiram wormaciā Maguntia, Confluentia, Colonia non bilissimas germanie ciuitates p̄terfluit, assumptis multis nauigabilibus amib⁹, vt Aeno, Necaro, Limago, Mosella, Mosā alijsq;. In oceanū germanicū multis hostijs effunditur, factis insulis, quarum alique a frisijs, alie a fycambis, i. gelensibus, alie a Batavis hodie bolandrinis incolūtur. **¶** Deq; currit secūdo danubius celebratissim⁹ Europe fluius, cuius fontes in iugis montis arnohe vbi caput hercinē silue, in villa vulgo Bonelschingen latine danubij loco, fluit autē ab occiduo in orientē, primo lentus ad duas dietas Alinā vsq; celebrē fucioz oppidū, ibiq; fluctus biauio bylaro alijsq; fluminib⁹ statim nauigabilis efficitur, per innumeratq; lapsus gentes, nobilissimasq; ciuitates allues, immenso aq̄rum auctu sexaginta amib⁹ receptis, plurib⁹q; eozum nauigabilibus tandē in pontum curinū, vbi stis sex ostijs euoluit. **¶** Occurrit tercio albis fluius cuius fontes in montib⁹ diudentibus Glesiaz a Bobemia, cum fluuiū multatū, bohemiā mediam rigat, tandēq; per scopulosos recessus silue bohe mice penetrans Missenā incitāt urbem, Magdeburgūq; dūm q; ast alias marchie et saxonie ciuitates aluens, in oceanū tandē germanicū p̄e hamburgā influit. **¶** Sunt item alijs amnes clarissimi, quoz fontes breuitatis gratia omitto. **¶** Occurrit quarto loco silua hercinia quā hodie circa caput et fontes danubij in quidam siluam nigram nominant scōm pomponiū mellam dierū sexaginta iter occupas maior et notior alijs. Fortitur autē alia et alia nomia prout germanos accedit et diuidit, habet et multos ramos et cornua, quibus alia indigene dant nomina, a capite em̄ ortus sui vsq; ad necari fluminis ripas percurrēs, nomen silue nigre obseruat, a ripis vō Necari vsq; ad menū flumen vulgo nomen Ottenwald, a Aeno vō vsq; flumen Lonam prope Confluentia westerbald latine silua occidentalis vocatur. Postea siccit se ad orientem, diuidensq; franconiā ab Hassia. Item franconiā a Thuringia iterum aperit se mediū et in modum circuli vt in sinū recipit bohemiā postea in montibus Morauie percurrat per mediū pannoniā dextris, et polonoz a sinistris, vsq; ad dacos et getas, aliud atq; aliud nomen sibi vendicans. **¶** Est autē germania regio totius europe permaxima, que tū confinio societateq; romanorū, tū sacra religione ad eas humanitatē est redacta, vt quē admodū numa pompilius feroce, indomitūq; romanū populū religione et iusticia gubernauit. Ita religione germanica barbaraz vicinarūq; sparsa congregauit imperia, ritus molliuit tot populorū discordes et feras lignas, sermonis sui cōmercio ad colloquia contraxit, humanitatēq; eis dedit. **¶** Est item germanie locus nobilis, p̄cipue vbi fluminibus irrigatur. Magna enim et beata illi amenitas, celo temperies, campis fertilitas, colles aprici, saltus innoxij nemora opaca frumentozū omnis generis habundantia, vniuersi colles, amniū fontūq; vbertas, totā eam perfundens, vndiq; negociatōib⁹ bus, cōmercioq; potens, bona hospitibus, mitis supplicibus, neq; ingenijs, ritibus, vitijs, p̄cipue i re bellica alicui nationi cedens. Metallorū item oim fertilitate nullis cedit terris. Vniuersa em̄ ytalica, gallica, bysantina item alie atq; alie nationes, argentiū quasi omne ex germanie negociatozibus habent. Similiter cuprum flammū habundat. Item mineris salis, quozum fontes copiosissimas habet. Sola item sine externis auxilijs, tot equitum, tot peditum armare potest, vt extraneis nationibus facile resistere possit. Plura et immensa dicenda forent de religione, iusticia, fide, que omnia ne tedij arguar omitto.

Hæc nunc studiose lector finis libri Cronicarum per
viam epitomatis et breuiarij compilati opus qdem
preclarum. et a doctissimo quoq; comparandum. Continet
enim gesta. quæcūq; digniora sunt notatu ab initio mudi ad
hanc vsq; tēporis nostri calamitatem. Castigatūq; a viris
doctissimis vt magis elaboratum in lucem prodiret. Ad in
tuitū autem et preces prouidorū ciuū Sebaldi Schreyer
et Sebastiani kamermaister hunc librum dominus Antho
nius koberger Nuremberge impressit. Adhibitis tamē vi
ris mathematicis pingendiq; arte peritissimis. Michaele
wolgemut et wilhelmo Pleydenwurff. quarū solerti acu
ratissimāq; animaduersione tum ciuitatum tum illustrium
virozum figure inserte sunt. Consummatū autem duodeci
ma mensis Julij. Anno salutis nre. 1495.

